

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Advarer de amerikanske biskopper mod splittelse

Pave Frans sender et brev til de amerikanske biskopper efter længere tids konflikt mellem biskopperne og Vatikanet om, hvordan man tackler overgrebskrisen.

SPÆNDINGER ”Kirkens troværdighed er blevet alvorligt undergravet af samvittigheds- og magtovergrebene, og de seksuelle overgreb, men i endnu højere grad af de anstrengelser, som er gjort for at skjule og benægte dem”, skriver pave Frans i et brev omdelt til de amerikanske biskopper, da de i begyndelsen af året holdt deres åndelige retræte i Chicago.

”Det smerter også katolikkerne at se en bispekonference, som ikke er enige og bruger mere tid på at pege fingre af hinanden end på at søge veje til forsoning”, skriver paven, og i brevet irettesætter han også biskopperne for ”at nedgøre og miskreditere og spille offerets eller den udskældtes rolle”. Paven opfordrer dem til ”at bryde den onde cirkel af modbeskyldninger, undergravning og miskreditering, og at undgå sladder og bagtalelse”.

Paven henviser formentlig her til de beskyldninger, som en tidligere Vatikan-diplomat har fremsat, nemlig at pave Frans skulle have set gennem fingrene med de overgreb, en amerikansk kardinal er blevet anklaget for at have begået. Flere af de amerikanske biskopper har siden offentligt udtalt, at de finder diplomatens beskyldninger troværdige.

Tillid vindes gennem ydmyghed

Brevet, dateret den 1. januar, er pave Frans' hidtil mest eksplicitte indrømmelse af spændingerne mellem ham og den amerikanske bispekonference. Det vurderer vaticanisten Francis X. Rocca i avisen *Wall Street Journal*. Brevet kommer mindre end to måneder før, formændene for verdens bispekonferencer mødes i Vatikanet til et fire dage langt møde om, hvordan man tackler

overgrebene i Kirken, efter at de mange overgrebssager i USA, Latinamerika, Europa og Australien kom til offentlighedens kendskab i løbet af 2018.

Topmødet vil formentlig fremhæve de forskellige tilgange hvormed biskopperne på globalt plan tackler overgrebssagerne, hvilket gør det til lidt af en udfordring for at nå frem til en fælles respons på mødet.

I brevet, som er skrevet mindre end to måneder efter at det lykkedes Vatikanet at forhindre, at de amerikanske biskopper på deres plenarmøde i Baltimore stemte om et forslag til nye retningslinjer til at dæmme op for overgrebs- og tillidskrisen, skriver pave Frans til biskopperne, at de ikke kan genvinde troværdigheden, som er gået tabt med overgrebssagerne, ved at ”udstede strenge dekretter, ved bare at nedsætte nye udvalg eller ved at forbedre kommando-vejene, som om vi blot havde ansvaret for en personaleafdeling”. Katolikkernes tillid vindes kun ved at de ydmygt tjener deres flok, tilføjer paven.

Bispekonferencens formand, kardinal Daniel DiNardo, udtrykte i november skuffelse over, at Vatikanet stoppede en planlagt afstemning om nye retningslinjer til håndtering af klager mod biskopper. Embedsmænd i Vatikanet begrundede indgrebet med, at de ikke havde haft nok tid til

Katolikkernes tillid vindes kun ved at biskopperne ydmygt tjener deres flok.

at sætte sig grundigt ind i forslagene inden plenarmødet i november.

Spørgsmålet om McCarrick

Spændingerne mellem de amerikanske biskopper og Vatikanet er taget til i styrke siden sommer, da kardinal DiNardo offentligt bad pave Frans om at igangsætte en undersøgelse af ærkebiskop Theodore McCarrick, der i juni 2018, som den første prælat i næsten hundrede år, fik frataget sin kardinalværdighed efter at en kirkelig undersøgelse havde fundet det sandsynligt, at McCarrick i begyndelsen af 1970'erne skulle have begået overgreb på en teenager.

Efter at ærkebiskop Carlo Maria Viganò, den tidligere nuntius for USA, i slutningen af august i en offentlig erklæring havde anklaget pave Frans for at have set gennem fingrene med ærkebiskop McCarricks historik med at have begået overgreb på seminarister og præster, og knyttet ham til sig som en af sine rådgivere, sagde kardinal DiNardo, at Viganòs beskyldninger fortjente et svar fra paven.

Ærkebiskop McCarrick har selv benægtet beskyldningerne om at have begået overgreb på teenageren, og hans advokat har udtalt, at han forventer en retfærdig proces om de andre anklager mod ham. Den tidligere kardinal risikerer at blive laiceret.

Pave Frans har fortsat nægtet at svare på ærkebiskop Viganòs beskyldninger eller at beordre en tilbundsående undersøgelse af McCarrick-sagen. Vatikanet har dog meddelt, at man vil foretage ”en grundig undersøgelse” af dets arkiver med relation til sagen.

Divergerende opfattelser

I september bad paven kardinal DiNardo og de andre ledere af den amerikanske bispekonference om at aflyse deres årlige november-møde og i stedet holde en præstetræte. Det nægtede biskopperne, men valgte i stedet at indkalde til en åndelig retræte i begyndelsen af januar, i følge vaticanisten Francis X. Rocca.

I sit brev til biskopperne nævner pave Frans, at han selv gerne ville have deltaget i retræten i Chicago, men at han var forhindret af ”logistiske grunde”.

Divergensen mellem Vatikanet og de amerikanske biskopper begrænser sig ikke alene til overgrebsspørgsmålet. Mange af biskopperne har modsat sig pavens relative eftergiveness i spørgsmålet om kommunion til gengifte katolikker og – hvad nogle ser som – pavens nedtoning af Kirkens lære om seksualitet og medicinsk etik til fordel for emner som fx miljø og økonomisk ulighed.

NM

Niels Steensens Gymnasium

... dit valg, dit liv

10. klasse på NSG!

FÆRDIG MED 9. - HVAD NU?

Måske er G10 - den særlige gymnasieforberedende 10. klasse - noget for dig?

Kom til orienteringsaften:
tirsdag d. 15. januar 2019
klokken 19:30

... og hør hvad vi kan tilbyde!

Sankt Kjelds Gade 3, 2100 København Ø, tlf. 39 16 23 40

Caritas

Status efter 19 år. Fornemt besøg på Gammel Kongevej.

Læs mere på side

4

Sociallære

Kirken og arbejdsmarkedet.

Læs mere på side

6

En salme fylder rundt

Stephen Holm fortæller fra Oberndorf.

Læs mere på side

11

Pilgrimsrejse 10. - 18. august 2019 8 dage til 9.999 kr

Sankt Andreas og Sankt Therese arrangerer sammen med Ridderorden af Den Hellige Grav i Jerusalem en pilgrimsrejse, hvor vi med base hos de franciskanske søstre i Jerusalem tager på dagsture ud til områdets hellige steder. Her fejrer vi messe og følger Jesus' fodspor og liv.
Tilmelding og spørgsmål kan sendes til pilgrimsrejse@sa-st.dk

KO mener

Et slemt år i vente

2018 var på mange måder et 'Annus horribilis' for Den katolske Kirke. Men skal man tro den konservative amerikanske debattør Georges Weigel, bliver 2019 endnu værre. Han begrundet det i tidsskriftet First Things med følgende forhold:

Der kommer flere afsløringer om overgreb begået for årtier siden, og mediernes falske fortælling om, at der findes en overgrebskultur i Kirken, tager til i styrke.

Flere detaljer om forhenværende ærkebiskop Theodore McCarricks grænseoverskridende adfærd kommer frem i lyset.

Mindst en amerikansk biskop, muligvis flere, træder tilbage efter afsløringer om embedsmisbrug og håndteringen af overgrebspræster i deres varetægt.

Rom og dele af Kirken i USA vil fortsat ignorere eller misfortolke empiriske belæg for den usædvanligt høje procentandel af drenge og unge mænd, der er blevet misbrugt af en præst.

Resultatet af næste måneds overgrebsmøde i Rom vil formentlig skuffe mange katolikker, som har sat næsen op efter en reformplan på globalt plan.

Mange højtstående topfolk i kurien vil fortsat hævde, at offentlighedens reaktion på præsters overgreb og biskoppers embedsmisbrug er ude af proportion, er mediedrevet og har et "protestantisk" isæt.

Den amerikanske Bispekonferences beslutning om at lade katolske lægekspert hjælpe med at modernisere præstedømmet og episkopatet vil møde modstand i Rom.

Ingen amerikansk anklager på statsligt eller føderalt niveau vil indlede en undersøgelse af omfanget af overgreb begået i offentlige skoler.

Oktober måneds synode om Amazonas vil (indirekte?) fremskynde ønsket om at vie modne, gifte mænd til præstegerningen i regionen. Men det sker uden input fra andre lokale kirker, selv om en sådan dispensation også vil påvirke dem.

Ultramontanismen – en bevægelse, især i det 19. årh. inden for Kirken, som i alle forhold vil koncentrere myndigheden hos paven – vil vinde frem – navnlig på den katolske 'venstrefløj'.

Den hellige Stol døjer fortsat med et stort underskud og de lokale Peterspenge-bidrag fortsætter med at falde over hele verden.

Retssagen mod kardinal George Pell fortsætter, men anklagerne mod ham om "historiske overgreb" vil i stigende grad af rationelt tænkende ses som et grotesk juridisk misfoster for at udpege en syndebuk, og et udslag af anti-katolicisme og politisk rænkespil i Australien (og andre steder).

Præsident Jinping-regimets forfølgelse af kristne vil tage til i styrke, hvilket sætter Vatikanets 'aftale' med Kina i et stadig dårligere lys og gør den sværere at forsvare.

Den russisk ortodokse Kirkes talsmand anklager fortsat Den katolske Kirke for at være skyld i Moskva-patriarkatets problemer i Ukraine. Det vanskeliggør Vatikanets bestræbelser på at formulere en russiskvenlig, økumenisk strategi mod de ortodokse.

Mange forhold taler altså i følge George Weigel for, at 2019 bliver et svært år for Kirken. Om det går helt så galt, ved vi først, når året rinder ud. Uanset hvad er det værd at huske på, at Kirken i sin 2.000-årige historie har været ude i mange stormvejr, som den – hvor smertelige de end har været – altid er kommet styrket ud af. NM

Tillykke til kardinal Arborelius!

Biskop Anders Arborelius af Stockholm – Nordens første kardinal – fejrede bispejubilæum 29. december.

JUBILÆUM Lørdag den 29. december fejrede kardinal Anders Arborelius sit 20-års bispejubilæum. På denne dag – for tyve år siden – viede biskop Hubertus Brandenburg karmelitbroder Anders Arborelius til biskop i den katolske domkirke i Stockholm.

Jubilæet blev også markeret i Sct. Eriks Domkirke, hvor kardinal Arborelius koncelebrerede messen med biskopperne msgr. William Kenney og msgr. Saad Sirop Hanna samt 15 af bispedømmets præster.

I sin prædiken fremhævede biskop Anders lovprisningens og tilbedelsens betydning i det kristne liv. Han advarede om den voksende polarisering og det had, der florerer ikke mindst på de sociale medier, og som truer med at underminere menneskers liv og ødelægge fællesskaber. I stedet gælder det om at vise Guds barmhjertighed og at fremme forsoning og enhed både inden for Den katolske Kirke

og i relation til andre kristne og samfundet generelt.

Efter messen var der reception i domkirkens menighedssal, hvor kardinalen bød på varm gullaschsuppe samt kaffe og tærte.

Biskop Anders Arborelius og pave Frans ved et tidligere møde i Peterskirken. Foto: AP.

Den ortodokse krise spidser til

Ifølge Moskvas patriark er den økumeniske patriark Bartholomæus ikke længere de ortodokse kristnes overhoved.

Tekst: Niels Messerschmidt

SKISMA Moskvas patriark Kirill har i følge det katolske nyhedsbureau *AsiaNews.it* givet den økumeniske patriark af Konstantinopel Bartholomæus et ultimatum. Det sker efter sidstnævntes historiske beslutning om at give Ukraines ortodokse Kirke status som autokefal – dvs. selvstændig – kirke. Hvis ikke Bartholomæus trækker sin beslutning tilbage, er den økumeniske patriark ikke længere at regne som overhoved for verdens ortodokse kristne. De hårde ord er indeholdt i et brev, som patriark Kirill sendte til den økumeniske patriark af Konstantinopel den 30. december.

"Du mister hermed endegyldigt muligheden for at tjene enheden blandt Guds hellige kirker, og du opfører dig som primas for den ortodokse verden", skriver overhovedet for Den russisk-ortodokse Kirke til sin græske modpart.

Ifølge Kirill skyldes iveren efter at færdiggøre "samlingen af de skismatiske" ukrainere et politisk pres, der "ligger langt fra normerne og ånden i de kanoniske beseglinger", som – hvis de blev respekteret – ville have opnået det ønskede resultat "til stor tilfredshed for både de ukrainske ortodokse og alle de andre ortodokse i verden", skriver Kirill i brevet og fortsætter: "Nu bliver det nødvendigt at tackle modstanden fra flertallet af det ukrainske folk", som ifølge Kirill støtter den eneste kanoniske kirke, Moskva-patriarkatet.

Patriark Kirills brev opridser en skismatisk situation, som næppe lader sig løse på den korte bane og måske endda vil forværres yderligere. I et tv-interview den 28. december erklærede metropolit Hilarion, Den russisk-ortodokse Kirkes 'udenrigsminister', nemlig, at Moskva-patriarkatet vil gå videre med planerne om at oprette egne bispedømmer og sogne i alle de områder, hvor det "skismatiske" patriarkat af Konstantinopel har etableret sig.

Ukraines præsident Petro Poroshenko deltager i et lukket synodalt møde i Sct. Sophia domkirken i Kiev den 15. december 2018 mellem tre ukrainske ortodokse kirkesamfund for at godkende dokumentet om en forenet kirke og for at vælge dets ledelse. Foto: Mikhail Palinchak, Ukraines præsidentielle presstjeneste/Pool Photo via AP.

Under receptionen signerede biskoppen eksemplarer af sin nyudgivne bog 'Kardinalens novisår – ett slags postilla'.

Populær og skarp debattør

Anders Arborelius er født den 24. september 1949, voksede op i Lund og konverterede til Den katolske Kirke som 20-årig. To år senere indtrådte han i karmeliterordenen og blev siden magister i moderne sprog fra Lunds Universitet og uddannet i filosofi og teologi i Rom og Belgien. I 1979 blev han præsteviet, og i 1998 udnævnte daværende pave Johannes Paul II ham til den første svensk-fødte katolske biskop i Sverige siden Reformationen. Pave Frans kreerede ham til kardinal i 2017.

Ved siden af sin gerning som biskop har Anders Arborelius forfattet flere religiøse værker, og han er også kendt som en skarp katolsk stemme i ofte kontroversielle debatter, hvad enten det drejer sig om at markere sig som abortmodstander eller at vise imødekommenhed over for flygtninge og indvandrere.

Anders Arborelius nyder stor respekt også uden for katolske rækker, og det svenske nyhedsmagasin *Fokus* hædrede ham i 2017 som 'Årets svensker'.

NM

Ukrainske tilnærmelser

Med til at uddybe krisen i den ortodokse verden er information, som siden er blevet offentliggjort på den ukrainske hjemmeside for religiøs information, *RISU*, at "overhovedet for Ukraines autokefale ortodokse Kirke og patriarken for Ukraines græsk-katolske Kirke allerede har holdt møde, hvor de er blevet enige om at udarbejde en fælles køreplan for at udbygge relationerne mellem de to kirkesamfund".

I et interview til den ukrainske tv-station *Pryamyj* siger overhovedet for den nye autokefale kirke, metropolit Epifaniy, at "vi har skitseret en endelig køreplan for vores fremtidige samarbejde, og at vi fra nu vil afdække de synspunkter, vi har tilfælles inden for åndelig formation og andre livsområder. De to kirkesamfund vil i fællesskab nedsætte en række ad hoc-kommissioner og udvikle en køreplan for vort samarbejde".

Metropolit Epifaniy understregede, at Ukraines græsk-katolske Kirke og Ukraines ortodokse Kirke (hvis patriarkat har sit hovedsæde i Kiev) altid har haft det fælles og permanente mål, at arbejde for udviklingen af den ukrainske stat.

Ifølge oplysninger var det patriark Svyatoslav, primas for Ukraines græsk-katolske Kirke, der kontaktede metropolit Epifaniy. I henvendelsen skrev han, at han på vegne af sin Kirke ønskede at række hånden ud mod Epifaniy og alle de ortodokse brødre, og invitere dem til sammen at vandre mod enhed.

En talemåde siger, at når én dør lukker sig, åbner der sig en anden. Det synes at være tilfældet med den nuværende strid, der har potentialet til at ryste hele den ortodokse verden og måske forårsage det første alvorlige skisma i Den ortodokse Kirke i godt tusind år.

De ni bliver til seks

Tre kardinaler udtræder af pave Frans' rådgivergruppe.

KARDINALRÅD Pave Frans har slanket sin nærmeste rådgivergruppe med tre medlemmer. Kardinalrådet blev formelt oprettet den 28. september 2013 og bestod da af otte medlemmer. I juni 2014 suppleret med yderligere et medlem, statssekretær Pietro Parolin.

De oprindelige otte medlemmer var kardinalerne Oscar Rodriguez Maradiaga af Tegucigalpa, Honduras (rådets leder); Giuseppe Bertello, præsident for den pavelige kommission for Vatikanstaten; Francisco Javier Errázuriz Ossa, ærkebiskop emeritus af Santiago de Chile; Oswald Gracias, ærkebiskop af Mumbai, Indien; Reinhard Marx, ærkebiskop af München og Freising, Tyskland; Laurent Monsengwo Pasinya, ærkebiskop af Kinshasa, Den demokratiske republik Congo; Seán Patrick O'Malley OFMCap, ærkebiskop af Boston, USA og George Pell, ærkebiskop af Sydney, Australien, fra 2014 præfekt for Vatikanets økonomiske sekretariat.

Kardinalrådets sekretær er biskop Marcello Semeraro af Albano. I slutningen af oktober sidste år udnævnte pave Frans den italienske kirkejurist Marco Mellino til assisterende sekretær for kardinalrådet for juridisk at gennemgå det foreliggende udkast til en ny kurieordning med titlen *Praedicate Evangelium* (se KO nr. 15, 2018). Pavens ønske om en reform af kurien var nemlig baggrunden for oprettelsen af kardinalrådet.

De tre kardinaler, som har fået godkendt deres afskedsansøgning, er George Pell, Laurent Monsengwo Pasinya og Francisco Javier Errázuriz Ossa. Da mandatperioden for ledende stillinger i kurien er på fem år, kan man sige, at seks af rådets ni medlemmer har fået forlænget deres mandat med yderligere fem år.

Kardinal Monsengwo, der repræsenterede Afrika, var den mindst kendte af rådets medlemmer. På grund af den vanskelige situation i hans hjemland Congo, har han

i den senere tid kun sporadisk deltaget i rådets møder. I midten af november fik han godkendt sin afskedsansøgning på grund af alder som ærkebiskop af Kinshasa.

Chileneren Errázuriz, ærkebiskop emeritus af Santiago siden 2010, har i den senere tid været ude i hårdt vejr på grund af overgrebskrisen i Chile, der eksploderede i foråret 2018. Errázuriz er anklaget for mened og urigtige forklaringer, og overgrebssofre anklager ham for som ærkebiskop af Santiago (1998-2010) at have forhindret, at en gejstlig, som senere er blevet dømt for at have begået overgreb, blev retsfulgt. Selv afviser Errázuriz disse anklager. I midten af november rejste han "en sidste gang" til Rom for at tage afsked med pave Frans.

Den tredje pensionist, kardinal George Pell, har i nogen tid opholdt sig i sit hjemland Australien for at forsvare sig i en retssag, hvor han står anklaget for i 1990'erne at have begået seksuelle overgreb på unge mænd i Melbourne. Pell er fortsat leder for det økonomiske sekretariat i Vatikanet, men han fik i juni 2017 lov af paven til at rejse til Australien for at forsvare sig.

NM

En håndsækning til de forfulgte kristne

USA øger sin hjælp til kristne og andre forfulgte religiøse mindretal i Mellemøsten.

Tekst: Niels Messerschmidt

BISTAND USA's præsident Donald Trump underskrev den 11. december en lov, der skal sikre humanitær hjælp til ofrene for religiøs forfølgelse i Irak og Syrien samt retsforfølge de ansvarlige for overgrebene.

"I de senere år har Islamisk Stat begået grusomme overgreb mod religiøse og etniske mindretal i Syrien og Irak, herunder kristne, yazidier, shia-muslimere og andre grupper", sagde præsident Trump ved underskrivelse af loven. Den skal kanalisere amerikanske bistandsmidler til forfulgte grupper, blandt andet gennem materiel hjælp og trosbaserede programmer. Loven gør det desuden muligt for offentlige myndigheder at yde støtte til grupper, der efterforsker og retsforfølger Islamisk Stats "afskyelige handlinger", skriver avisen *Washington Post*.

Som følge af de religiøse og etniske ud-

rensninger lever der i dag fx i Irak under 200.000 kristne – mod 1,4 mio. i 2002 og en halv million i 2013, inden Islamisk Stat iværksatte en kampagne til udrensning af kristne og andre religiøse mindretal i regionen. Mange kristne flygtede til storbyen Arbil i landets nordlige Kurdistanprovins, hvor mange fortsat lever i flygtningelejre, og de har behov for såvel økonomisk støtte for at vende hjem til deres landsbyer.

"Den underskrevne lov minder os i dag om USA's tidligere indsatser med at yde hjælp til ofrene for folkedrab: de kristne samfund, der blev angrebet af ottomanske styrker for et århundrede siden, og de jødiske overlevende fra Holocaust", skriver Carl A. Anderson, leder af den amerikanske bistandsorganisation *Knights of Columbus*, i en pressemeddelelse.

Den katolske organisation har siden 2014 ydet over 20 millioner dollar i hjælp til kristne og andre religiøse mindretal i regionen, skriver *Catholic News Service*. I oktober underskrev de et aftalememorandum med det amerikanske internationale udviklingsagentur om, hvordan man hjælper de religiøse mindretal med at genopbygge og styrke deres trossamfund.

Timothy P. Broglio, ærkebiskop for det amerikanske bispedømme for militære tjenester og formand for USA's bispekonferences komité for international retfærdighed og fred, kalder den nye lov for en "skelsættende" foranstaltning og "et signal om håb for kritisk sårbare i denne region".

"Kirken har konsekvent hævet sin røst til støtte for kristne og andre religiøse og etniske mindretal, som bliver forfulgt i Mellemøsten, og som i dag er internt fordrevne eller på flugt som flygtninge", skrev komitéen og bispekonferencens komité for migration i en fælleserklæring i 2017.

"Pave Frans har fordømt forfølgelse, tor-

tur og drab på kristne i Mellemøsten, og har kaldt det for en 'form for folkedrab', som skal ophøre, og han har beklaget de bredere konflikter, som har bragt så manges liv i fare", hedder det videre i erklæringen. "Den amerikanske Bispekonference tilslutter sig pave Frans i hans fordømmelse af dem, som gennem deres handlinger forfølger andre alene på grund af deres tro og etnicitet".

Kort nyt

Katolsk tænker død

TYSKLAND En af vor tids betydeligste katolske tænkere, den tyske filosof Robert Spaemann, er død, 91 år gammel. I sin karriere beklædte han professorater på universiteterne i Stuttgart, Heidelberg og München. Han var æresprofessor ved universitetet i Salzburg og Lublin, og var desuden rådgiver for Johannes Paul II og Benedikt XVI.

Ifølge Katolsk Magasin har han især i USA sat sit præg både på den fagfilosofiske debat og på samfundsdebatten, herunder dens etiske aspekter.

Katolsk kulturarv

TRADITION Unesco har optaget 15 nye emner på sin liste over verdens immaterielle kulturarv, hvoraf tre har katolsk islæt. La Romería de Zapopan, som fejres til ære for Jomfruen af Zapopan, er en af de største og mest elskede traditioner i det vestlige Mexico, hvor over 2 mio. mennesker deltager i processionen.

Traditionen med Krakóws julekrybber, der går tilbage til 1800-tallet, hvor byens håndværkere skabte et nyt lav – krybbemagerens lav. Hvert år, 1. torsdag i december, udstilles de på byens store markedsplads.

Den spanske tradition med 'tamboradas', en rituel trommen under Den stille Uge, er også optaget på Unesco's liste.

Caritas' Åben Rådgivning

RING TIL 22 99 38 18 FOR TELEFONISK RÅDGIVNING

ÅBENT HVER ONSDAG MELLEML. 17-19.30

- Har du bekymringer for dit barns trivsel i hjemmet, skolen eller generelt?
- Har du brug for rådgivning omkring pension, sygedagpenge, barsel, børnepenge eller andet?
- Har du brug for et økonomisk overblik eller hjælp til at sætte et budget op?

Dét og meget andet kan du få rådgivning om i Caritas' Åben Rådgivning. Vi er uddannede socialrådgivere, og vi står klar til at vejlede dig med fokus på dine spørgsmål og din livssituation.

RÅDGIVNINGEN ER ANONYM OG GRATIS!

Du kan enten møde op på Stenosgade 4A, København V eller ringe på tlf. 22 99 38 18 inden for åbningstiden.

Vi kan rådgive på dansk og engelsk samt polsk, fransk og italiensk (efter aftale).

Præsident Trump underskrev 11. december en lov, som skal sikre humanitær hjælp til ofrene for religiøs forfølgelse i Mellemøsten og retsforfølge de ansvarlige for overgrebene. På billedet ses bl.a. den kaldæiske ærkebiskop Bashar Warda af Arbil i Irak, ærkebiskop Timothy P. Broglio fra det amerikanske bispedømme for militære tjenester, og Carl A. Anderson, leder af den katolske bistandsorganisation *Knights of Columbus*. Foto: *Catholic News Service*, *Jonathan Ernst*, *Reuters*.

Efter 19 års arbejde

Caritas Danmark afslutter sit arbejde i Nordøstindien.

Tekster & fotos: Caritas Danmark

PROJEKT Med udgangen af 2018 har Caritas Danmark afsluttet sit arbejde i Nordøstindien. Og det er ikke så lidt. Over 20.000 familier og 100.000 mennesker har nydt godt af det arbejde, som 6 partnere i Assam, Manipur og Arunashal Pradesh har gennemført.

”Det er selvfølgelig vemodigt, at vi nu trækker os ud. For det første handler partnerskaber også om venskaber og relationer, der er bygget op over tid. For det andet er ikke svært at se, at fattigdommen i Indien fortsat er enorm. Det kan godt være at økonomien og væksten buldrer derud af under præsident Modi. Men Verdensbanken anslår, at op i mod en halv milliard indere er fattige,” siger Jann Sjursen, generalsekretær. ”Så selvom Indien kan og vil selv, ja, på mange måde er en supermagt, så ser verden helt anderledes ud for de fattige”.

Beslutningen om at trække sig fra Nord-

østindien er velovervejet, og den er ikke kommet som en tyv om natten i forhold til partnerne. De har haft hele fem år til at forberede sig på, at finansieringen fra Danmark ville stoppe.

”Det har været en lang exitfase, men det har også været et stort program. Beslutningen blev truffet fra Caritas Danmarks side for at øge fokus på Afrika og fordi vi ret beset fandt, at bønderne i programmet kunne stå på egen ben i forhold til den bondeorganisering, der er sket gennem først og fremmest spare-låne-grupper med 15-20 bønder og primært kvinder som medlemmer”.

”Spørgsmålet om bæredygtighed er vigtigt, for hvis indsatser og de penge – millioner af kroner – der er brugt i løbet af 19 år ikke fører til varige forandringer, så er vi jo ikke lykkedes med det, der var meningen. Ej heller i forhold til det gode katolikker og danske skatteborgere i det hele taget

Caritasgeneralsekretær Jann Sjursen møder projektdeltagere i Nordindien i forbindelse med afslutningen af projektet.

har bidraget til indsatsen. Biskop Czeslaw og bestyrelsen kunne ved selvsyn i januar sidste år konstatere, at resultaterne holdt og forandringerne er varige. Og en evalueringssrapport fra november sidste år siger det samme. Det er godt”.

Programmet blev officielt afsluttet i for-

bindelse med en konference i Guwahati i Nordøstindien den 28. november, hvor Jann Sjursen deltog. Han besøgte desuden flere projektaktiviteter, herunder en te-fabrik, en skolefritidsordning og havde møde med forskellige sammenslutninger af spare-lånegrupper.

Nahararbari tefabrik er ved at gøre klar til at udvide med endnu en produktionslinje. Fabrikken er et resultat af Caritas Danmark arbejde i Assam sammen med Caritas i Tezpur bispedømme. Fabrikken behandler forskellige former for the, der både bliver markedsført lokalt men også med eksport for øje. Først og fremmest sikrer fabrikken bønder en ordentlig og garanteret mindstepris for deres teblade.

Programkoordinator Jesper Juul Rasmussen – ansvarlig for programmet i Nordøstindien – med den te fra Nahararbari, der sidste år vandt en pris i forbindelse med en udstilling i Hong Kong.

Monica er præsident for en spare-lånegruppe i Senapati distrikt i delstaten Manipur. Hun har vundet flere priser for sit virke som en dygtig bonde. Vandt i 2015 prisen som bedste økologiske bonde bl.a. som følge af hun med en blanding af planteekstrakt og ko-urin kan bekæmpe insektangreb, der ellers kan være et problem, når man dyrker økologisk.

Fornemt besøg fra Caritas Uganda

Ærkebiskop Lwanga kikkede forbi på Gammel Kongevej.

UDVIKLINGSSAMARBEJDE Det var lige op til jul, men alligevel fandt ærkebiskop Cyprien Lwanga, tid til at besøge biskop Czeslaw den fredag den 21. december. Allerede lørdag morgen tidligt gik rejsen retur til Kampala i Uganda, hvor Lwanga har været ærkebiskop siden 2006. Han er desuden præsident for Caritas Uganda og for Ugandas økumeniske Kirkeråd.

Taknemmelig for samarbejde

”Jeg er dybt taknemmelig for den indsats, som Caritas Danmark har ydet i Uganda. Det har virkelig betydet mange for rigtig mange mennesker i Uganda, for Kirken og for Caritas”, understregede ærkebiskoppen i forbindelse med sit besøg.

Besøget skete i forlængelse af ærkebiskoppens deltagelse i en konference i Rom under det relativt nyoprettede *Dicastery on Integral Human Development*. Det nye de-

partement blev oprettet i 2017 af pave Frans med kardinal Turkson som leder. Det skete ved en sammenlægning af flere råd og kommissionen (bl.a. *Cor Unum*, som Caritas tidligere refererede til og *Justitia et Pax*), og skal styrke Kirkens stemme og arbejde med udviklings sundhed, migration, retfærdighed og fred – altså mange af de spørgsmål, som Caritas arbejder med.

Ærkebiskop Lwanga og biskop Czeslaw har mødt hinanden ved tidligere lejligheder og første gang, da biskoppen i 2012 besøgte Uganda sammen med daværende bestyrelsesformand i Caritas Danmark, Jan Lange.

Nyt kontor i Vatikanet inspirerer

Denne gang mødte ærkebiskoppen også repræsentanter fra Caritas, nemlig bestyrelsesformand Christa Bonde og pastor Christian Noval samt fra sekretariatet generalsekretær Jann Sjursen og international teamleder, Bettina Gollander-Jensen.

Pastor Christian Noval, bestyrelsesformand for Caritas Christa Bonde, ærkebiskop Lwanga og biskop Czeslaw under lynvisitten i København.

”Ærkebiskoppen var meget inspireret af mødet i Rom, og ville gerne drøfte det fremtidige samarbejde med Caritas Danmark. Lwangas vision for Caritas Uganda er en tiårs plan for netop integration af forskellige udviklingsmæssige perspektiver. En del falder helt naturligt i forlængelse af det samarbejde, vi i dag har med Caritas i Uganda f.eks. i forhold til opbygningen af

kooperativer og et fokus på kaffeproduktion. Under alle omstændigheder er visioner og det langsigtede perspektiv vigtigt for at sikre udvikling for både mennesker og samfund. Derfor var det spændende at møde ærkebiskop Lwanga igen”, siger generalsekretær Jann Sjursen.

Ærkebiskop Lwanga håber i øvrigt, at pave Frans vil besøge Uganda i 2019.

Brylluppet i Kana. Er nasiræernes tid forbi?

Tilsyneladende "overdriver" Jesus med vinen til brylluppet i Kana. Men søndagens tekst handler om alt det, Gud er parat til at give os.

Tekst: Pastor Michal Bienkowski

PRÆDIKEN Blot 6 måneder før Bebudelsen til Jomfru Maria fik Zakarias i et syn løftet fra Gud om, at hans hustru Elisabeth vil føde ham en søn. Johannes – det navn skulle sønnen få – må hverken drikke øl eller vin, fordi han allerede fra moders liv skal være fyldt med Helligånden (Luk 1,15). Noget lignede kan læses i forbindelse med forudsigelsen om Samsons fødsel (her bliver hans mor pålagt afholdenhed fra øl og vin – Dom 13, 4.7) – begge beretninger fra messens liturgi den 19. december, få dage før Julehøjtiden. Og så et pludseligt stort skifte en uge efter Juletiden: Her under brylluppet i Kana i Galilæa præsenteres vi for Jesus, som på Marias bøn forvandler både værternes forlegenhed og gæsternes måske stadigvæk ubeviste skuffelse under opsejling til en fest. Og sikke en fest endda!

Og skiftet er vel ikke kun på grund af, at den ene situation stammer fra før – og den anden fra efter Jul?

De festglade læsere af udsagnet om Jesu første offentligt kendte mirakel kan på den ene side klappe i hænderne af henrykkelse, og i konfrontationen med egne erfaringer på den anden side ærgre sig over, at en sådan forvandling af vand til vin ikke er hverdagskost.

De læsere, som selv har prøvet at slås mod afhængigheden af alkohol, eller har følt på nært hold, hvor smertefuld og ødelæggende alkoholisme kan være, vil måske forundres over, at Jesus sørger for vinen i den mængde, som kan garantere, at hvis bryllupsgæsterne vælger at give slip på grænserne, så har de store muligheder for at fremvise en mindre skøn side af deres menneskelighed.

Hvorfor "overdrev" Jesus med vinen mængde? Hvorfor følte Kirken sig inspireret til at medtage miraklet fra Kana som en del af den virkelighed, vi kalder "Epifani – Åbenbarelse"? Fattede Jesus ikke nogen risici forbundet med den mængde vin? Kunne Kirken ikke bruge beretningerne om bispisningen af tusinder af mennesker i stedet for (de ville både kunne glæde de festglade og dem med dårlige erfaringer med alkohol), eller beretningerne om nogen af de talrige helbredelser, eller også beretningen om opvækkelse af Lazarus som en betydelig del af Epifanien?

Jesus frygter ikke for den nævnte risiko.

Han forvandler 6 store vandkar vand til vin og bruger næppe tiden på at mane bryllupsgæsterne til mådehold. Som udgangspunktet imødekommer Han et menneskeligt behov for at kunne fejre den ægteskabelige kærlighed. Jesus er aldrig ligeglad med de menneskelige, ja, heller ikke de verdslige behov. Men, at akkurat denne tekst betragtes som en integreret del af Herrens Åbenbarelse, sker slet ikke i forbindelse med en lodtrækning imellem flere valgmuligheder. Brylluppet i Kana skal simpelthen være med!

Begyndelsen

En af de afgørende faktorer her er nøgleordet: "begyndelsen." Ligesom: "I begyndelsen skabte Gud Himlen og Jorden." (1 Mos 1,1), eller: "I begyndelsen var Ordet." (Joh 1,1). Miraklet i Kana hører med til begyndelsen af Herrens åbenbarelse i Jesus fra Nazareth, Guds Søn – født i Betlehem, forkyndt for hyrderne, genkendt af vismændene, døbt af Johannes Døberen.

I begyndelsen indstiftede Gud det første menneskelige fællesskab – ved at skabe dem som mand og kvinde – den ægteskabelige

forening af to personer, som ved Guds kraft og Hans integrerede deltagelse i deres fællesskab gør dem til ikke længere at være to, men et kød. I begyndelsen af sit offentlige virke placerer Jesus os på en måde ved "begyndelsen" – ved skabelsen af mennesker, og alligevel ved en helt ny skabelse. Og ligesom de to (ved Guds kraft og Hans tilstedeværelse i deres fællesskab) bliver ét, er de kaldet til at afspejle De Tre (Faderen, Sønnen og Helligånden), der er En Gud.

I begyndelsen af Guds menneskelige tilværelse står en af Ham selv udvalgt kvinde – Jomfru Maria fra Nazareth. Igennem Hende ville Gud træde ind i denne verden og derigennem tegnede Han også en betydelig del af sin frelsesplan: Han har tænkt sig at give sig selv til mennesker igennem Hende. Ikke usædvanligt udretter Jesus sit første mirakel på Marias forbøn. Her optræder Hun (højest sandsynligt uden at vide det) ikke alene, som Hans biologiske Moder, men også som kvinden (sådan tiltaler Jesus Hende), af hvem Han fødes på en måde hver gang på ny, når Han imødekommer menneskers behov. Jesus nøjes aldrig med at give os det ene og det andet alene, når vi beder Ham om det. I "det ene og det andet", Han giver (gør for) os, meddeler Han sig selv til os.

Skiftet fra kravet til nasiræerne om en total afholdenhed fra alkoholiske drikke til en overflod af vinen under brylluppet i Kana i Galilæa? Måske har det alligevel noget med tiden at gøre ("enten før – eller efter Juletiden"). Det har med sikkerhed

med tiden at gøre. Her skal Juletiden dog ikke blot forstås som en årligt vendende liturgisk periode imellem Juleaftenen og Jesu Døb. Her skal Juletiden forstås, som begyndelsen på den Nye Pagt, Pagten, som realiserer sig igennem Guds Søns menneskevordelse, Hans offentlige virke og hele Påskemysteriet. Herfra er alting nyt.

Nasiræernes afholdenhed fra alkohol skulle bl.a. stille dem fri i forhold til påvirkninger udefra, så de alene kunne drives af Ånden. Dette udtrykker de bånd, som Guds udvalgte skulle lægge på sig i forberedelsestiden, indtil Guds Søns komme til verden.

Overflod af vinen under brylluppet i Kana skulle udtrykke den frihed i Ånden, i hvilken mennesket er i stand til at give slip på selvbestemmelsen og selvbeherskelsen (i den åndelige forstand – ikke som effekten af alkoholisk overpåvirkning) og Spiritus (ikke en hvilken som helst spiritus, men *Spiritus Sanctus* – Helligånden) får lov til at drive både den enkelte og hele fællesskabet, at samle to til at være et, at bygge Kirken – Kristi Mystiske Legeme gennemsyret af Hans Hellige Blod i overflod. Nok til ikke kun selve Hovedet (Kristus i den egentlige forstand), men også til alle lemmerne på Hans Mystiske Legeme, alle troende. Og mere til.

Vi ser med glæde tilbage på underet i Kana i Galilæa. Samtidig, i troens kraft bæres vi af det mirakel her og nu. Nogle gange, ja, tit overser vi det. Måske nægter vi at drikke af den vin, som Jesus stiller til rådighed for os. Måske har vi endnu ikke opdaget, at det er den bedste vin. Måske har vi ladet andre kriterier end bryllupsgæsternes bestemme over vor bedømmelse af vinen, en bedømmelse, som får os til at favorisere alt andet, end netop Kanas vin. Kanas vin – Helligånden, som flyder over os med Kristi dyrebare Blod.

Måske længes vi alligevel efter den, men vi glemmer, hvordan vi kan få den. Måske overser vi den / værdsætter den ikke nok, netop fordi der er overflod af den.

Maria ved, hvordan den kan skaffes: "Gør, hvad som helst Han siger til jer." Og Hun ved, hvordan den skal serveres, så den modtages, som den bedste vin. Jesus udretter selv miraklet, men Han husker på, at vi er lemmer på Hans Legeme. Han ønsker, at hele Legemet er med, derfor forventer Han, at vi virkelig gør "hvad som helst, Han (vort Hoved) siger til os." Han kan selv forvandle – ikke bare vand til vin, men også brød og vin til sit Legeme og sit Blod. Men dagligt, også her siger Han til sine troende: både præster og andre folk i menigheden, hvad de skal gøre, så forvandlingen sker.

Paolo Veronese (1528-88): *Brylluppet i Kana*. Louvre. Billedet blev malet 1562-63 på bestilling af benediktinermunkene i San Giorgio Maggiore Klosteret i Venezia. På billedet, hvor der i følge kontrakten skulle så mange mennesker med som muligt, ses blandt andet Tizian, Tintoretto og Veronese selv.

Den tredje dag var der bryllup i Kana i Galilæa, og dér var Jesu mor med; også Jesus og hans disciple var indbudt til brylluppet. Men vinen slap op, og Jesu mor sagde til ham: "De har ikke mere vin." Jesus sagde til hende: "Hvad vil du mig kvinde? Min time er endnu ikke kommet."

Hans mor sagde til tjenerne: "Gør, hvad som helst, han siger til jer".

Der var dér seks vandkar af sten; de stod der efter jødernes regler for renselse og rummede hver to til tre spande. Jesus sagde til dem: "Fyld karrene med vand". Og de fyldte dem helt op. Og han sagde til dem: "Øs nu op og bær det hen til skafferen." Det gjorde de så. Men da skafferen havde smagt på vandet, der var blevet til vin – han vidste ikke, hvor den kom fra; men det

vidste de tjenere, som havde øst vandet op – kaldte han på brudgommen og sagde til ham: "Man sætter ellers den gode vin frem først, og når folk har drukket godt, så den ringere. Du har gemt den gode vin til nu."

Dette gjorde Jesus i Kana i Galilæa som begyndelsen på sine tegn og åbenbarede sin herlighed, og hans disciple troede på ham. (Joh 2,1-11).

Nasiræere: I Det gamle Testamente brugt om personer, der afholdt sig fra vin og stærke drikke og ikkekom i berøring med lig (se 4 Mos 6,1-21). Et kendt eksempel på en nasiræer er Samson. Ordet nasiræer kommer af det hebraiske nazir, der betyder indviet og afsondret. *Kilde: Benedikt Otzen i Den store danske Encyclopædi.*

Hvordan skal vi forme det fremtidige arbejdsmarked?

Automatiseringer afskaffer mange jobs; men nye kommer hele tiden til. Lovgivningen skal tage hensyn til, at arbejdsmarkedet konstant omorganiseres.

Tekst: Nik Bredholt, Justitia et Pax Danmark

SOCIALLÆRE Den katolske Kirkes tilstedeværelse ved Den Europæiske Union (COMECE), hvor biskop Kozon repræsenterer Den nordiske Bispekonference, færdiggjorde i oktober et studie, der beskriver udfordringerne ved at forme det fremtidige arbejdsmarked i lyset af de mange ændringer, som de europæiske befolkninger oplever i forhold til arbejde. Studiet kommer også ud i anledning af 100-års jubilæet for den internationale arbejdsorganisation (ILO).

Studiet blev præsenteret ved en konference i Bruxelles den 27. november. Konferencen samlede repræsentanter fra flere katolske arbejdssammenslutninger, katolske virksomhedsledere og Justitia et Pax kommissioner inkl. undertegnede, der deltog fra Danmark. Endelig deltog der talere fra muslimske og jødiske netværk. Arbejde og arbejdsmarkedet er på alle måder et fælles anliggende både for de forskellige religioner og for utallige civilsamfundsorganisationer.

For Den katolske Kirke er arbejde meget mere end blot et spørgsmål om løn. Kirken lærer, at vi som mennesker er kaldet til at arbejde og derigennem tage del i skabelsen. Vi har del i et fælles ansvar for at tage vare på den verden, som vi er del af. For det andet hjælper arbejde os mennesker med at finde vores rolle i samfundet. Arbejde giver en vigtig social anerkendelse. Der er behov for den enkelte i samfundet, når vedkommende arbejder. Endelig er arbejde en måde at udvikle sig på som person. Det handler om at udleve værdier og bruge sin kreativitet. Arbejde giver mennesket værdighed.

Den første sociale rundskrivelse var *Rerum Novarum* (nye tider) fra 1891. Den handlede specifikt om arbejde og arbejdernes vilkår, og blev skrevet

midt under industrialiseringen og de store omvæltninger, som arbejdstagerne oplevede pga. teknologiske ændringer og masseproduktionen i anden halvdel af det nittende århundrede. Siden har flere paver skrevet om arbejde. Bl.a. pave Johannes Paul II i *Laboram Exercens* – om menneskets arbejde – fra 1981.

På konferencen talte repræsentanten fra det europæiske jødiske center, rabbiner Avi Tawil, om Adam og Eva. De var ikke blot passive forbrugere i Edens have. De skulle både dyrke verden og vogte den – som det står i Første Mosebog. Jøderne har en tradition for, at mennesket i arbejdet går ind i vildniset og derigennem møder det spirituelle. For vores muslimske brødre er der heller ingen tvivl om, at arbejde er en

Hvad sker der for arbejderen, hvis robotterne en dag nedlægger hans job?
Foto: Katechetisches Institut des Bistums Essen. Pfarrbriefservice.de

integreret del af det, at være menneske.

Omkring arbejde er der de sidste 30 år sket meget for befolkningerne i Europa, bl.a. som resultat af teknologiske fremskridt, hvor maskiner og effektiviseringer delvis har erstattet mennesker som arbejdskraft.

Der bliver dog hele tiden skabt nye jobs. Hvor mange af de nye job går til bedre uddannede, opstår flertallet af de nye dog i servicesektoren, hvor løn og arbejdsforhold ofte er ringe. Således er mange nye job dårligt betalt, og ofte funktioner, som ikke kan automatiseres, fordi de kræver personlig betjening som rengøring og personlig pleje. De dårligt betalte job giver ikke altid en løn, som den enkelte og vedkommendes familie kan leve af, også selvom jobbet indebærer fuldtidsbeskæftigelse.

Internetplatforme som Uber skaber mange jobs; men der er ingen social sikkerhed for de personer, der arbejder under platformen. Der er i dag mange forskellige former for løse eller korte kontrakter, hvor arbejdstageren i udgangspunktet er selvstændig, men reelt er under en arbejdsgivers kontrol og koordination. Mange virksomheder lægger også opgaver ud til freelancere, hvis relation til arbejdsudbyderen ikke er reguleret. F.eks. vil der ofte ikke være feriepenge,

eller ret til ferie i det hele taget, ligesom der ikke er opsigelsesvarsler eller regler ved sygdom, graviditet etc.

Arbejde bliver behandlet som en simpel vare – og her må Kirken råbe op. Arbejde er nemlig ikke nogen almindelig vare, der kan sammenlignes med andre input til produktionen. Den fundamentale kritik er, at økonomien er skabt for menneskene, og menneskene ikke skabt for økonomien. Dette forhold skal afspejles i relationen mellem økonomi og arbejde, hvilket ikke er tilfældet i dag.

Mange unge står med korte kontrakter, der ikke levner mulighed for planlægning. Det er alvorligt, når det kommer til spørgsmålet om at etablere familier. Hvordan tage en beslutning om at blive gravid, hvis ikke man ved, at der er en form for støtte, når barnet kommer til verden? Hvordan optage lån, når man ikke kan fremvise en kontrakt med forventning om fortsat indtægt? Balancen mellem arbejde og fritid er også en balance mellem arbejde og familie. Børn og familier burde i det hele taget ikke være en byrde for samfundet, men dets væsentligste pille. Fungerer familierne ikke, eller får folk ikke børn som i flere af de sydeuropæiske lande, så går det ud over en række forhold i samfundet, inklusive økonomien.

Lovgivning for arbejdsmarkedet er nødt til at tage hensyn til de nye former for arbejde, som folk påtager sig, og forlange af virksomhederne, at de sikrer grundlæggende vilkår for arbejdstagerne. Den Europæiske Kommission arbejder i denne tid på et større forslag for social sikkerhed inden for fleksible arbejdsformer, og det er håbet, at EU-lovgivning kan skubbe på mere regulering inden for de arbejdssektorer, der i dag falder uden for gældende regler.

Kirkerne har en rolle at spille, som ikke bør undervurderes. Arbejde er helt afgørende for menneskers tilværelse, og situationen i dag for millioner af europæere er alvorlig, og statistikken viser, at flere og flere skubbes ud på det uregulerede arbejdsmarked.

Endelig skal kirken bringe budskab om håb. Forandring er mulig.

Kirkens sociallære

Den katolske Kirke har fra sin spæde start forholdt sig til det omgivne samfund, og kristne har ladet deres tro inspirere den måde, som de har forsøgt at løse samfundets problemer på. Den katolske sociallære i moderne forstand tog sin begyndelse med pave Leo XIII's rundskrivelse fra 1891 om 'arbejderspørgsmålet' – *Rerum Novarum*. Den umiddelbare anledning var de elendige kår, som industrialiseringen havde medført for arbejderklassen.

Forskellige paver har lige siden udbygget og uddybet sociallæren. Udviklingen i livsforholdene har medført, at det har været nødvendigt at tage stadig nye problemer op. I dag omfatter sociallæren en bred vifte af områder: familie, arbejdsforhold, erhvervsliv, det politiske liv, det internationale samfund, krig og fred samt bioetik og miljøspørgsmål. Det kirkelige svar på spørgsmålet om klimaforandringer har i de seneste år udviklet sig meget og har fået stor medieopmærksomhed.

Kirken opfatter sociallæren som en integreret del af den kristne forkyndelse.

Hensigten er at nå mennesker af god vilje – ikke blot medlemmer af Kirken, og åbne for en dialog med alle mennesker baseret på fornuft og samvittighed.

Hvad er katolsk sociallære?

- Den katolske Kirkes vedtagne officielle lære om sociale, politiske og økonomiske spørgsmål.
- En lære præget af Evangelierne og de kristnes levede og reflekterede erfaringer.
- En lære, der bygger sin kristne refleksion på mange forskellige historiske, sociale og politiske kulturer.
- En lære, der tilbyder principper for refleksion og kriterier for vurderinger og retningslinjer for at handle.
- En lære, der styrker os i vores tro ved at stræbe efter retfærdighed og fred.

Hvad er katolsk sociallære ikke:

- En 'tredje vej' mellem liberal kapitalisme og marxistisk kollektivism. Sociallæren tilhører en anden kategori.
- Sociallæren er ikke en ideologi, men snarere et resultat af en grundig refleksion

De store sociale problemer, som den begyndende industrialisering skabte, var anledningen til, at pave Leo XIII i 1891 skriver den første encyklika om Kirkens sociallære.

over den menneskelige eksistens komplekse virkelighed i samfundet og i international sammenhæng, i lyset af troen og den katolske kirkes tradition. Den hører derfor til i moralteologien og ikke blandt ideologierne.

- Sociallæren udgør ikke en model. Kirken tilbyder ingen modeller, da enhver model skal ses i sin historiske kontekst af de, der ansvarsfuldt placerer tidens aktuelle spørgsmål i deres sociale, politiske og kulturelle sammenhænge, hvor de interagerer.

"Den kristne tro kan ikke leves uden at gøre noget effektivt for de fattige og de marginaliserede. Kirken gør verden over virkeligt meget, men der kan og skal altid gøres mere. Samtidig har vi som katolikker en lang tradition for at reflektere over sociale spørgsmål i lyset af det, Jesus har lært os. Det giver styrke og konsekvens, når man skal tale de svagestes sag", siger biskop Czeslaw Kozon.

Nyt netværk vil give religionen en stemme i debatten

– og fremme samtalen og forståelsen mellem religiøse ledere på tværs af trosretninger.

Tekst: Niels Messerschmidt

DIALOG Den 8. december offentliggjorde femten religiøse ledere i en kronik det nye netværk 'Religion og Samfund', forkortet Resam. Netværket skal styrke mødet mellem religiøse ledere i Danmark samt bidrage med fakta og viden, som kan bringe den religiøse synsvinkel tilbage og styrke den demokratiske samtale. Resam består af ledere fra de vigtigste trossamfund og pastoralt ansvarlige kirkelige organisationer, herunder Folkekirken, Den katolske Kirke, frikirker, Det jødiske Samfund samt to imamer.

"Samfundet og dets beslutningstagere har brug for religionens bidrag, ikke mindst fordi Danmark præsenteres som et kristent land. Der er brug for religionens supplement til politikernes bud på fred og social retfærdighed", siger biskop Czeslaw Kozon og tilføjer: "Vi vil gerne konkret bringe tro og religion tilbage i debatten om Danmarks udvikling, fordi vi mener, at gode og gennemtænkte værdier er vigtige og afgørende for vort lands fremtid".

Så selv om kirkernes indflydelse i den offentlige debat er mindsket dramatisk det seneste århundrede, betyder det ikke, at kirkerne og troen ikke har noget at bidrage med, skrev de religiøse ledere i deres kronik:

"Pladsen er blot blevet trang. For når kirkerne har forladt den offentlige debat, så har andre stemmer fyldt debatten op. Og fordi vi har tiet så længe, kan man nemt få

den oplevelse, at frisind og udvikling bliver sat op som en modsætning til argumenter, som har fundament i troen".

Indsatsområder

Resam har flere formål: De to væsentligste er at bidrage til et stærkere religiøst funderet indspark i debatten, så flere vinkler kan belyse de moderne dilemmaer, vi står med i samfundet. Det andet er at skabe samtale og forståelse mellem de religiøse ledere på tværs af trosretninger.

"I et pluralistisk og demokratisk samfund skal der være plads til alle stemmer. Det bifalder vi. Alle nuancer og holdninger skal have plads. Også de, som hviler på årtusinders opsamlet viden, refleksion og samtale – troens stemme. Og de skal også have plads, uden at afsenderen bliver stemplet som mørkemand eller forstokkelse", skriver de i kronikken.

Ifølge Resam selv er det første gang i verden, at det er lykkedes at samle religionerne om samme bord i et permanent og samfundsengagerende forum. Forummet har været i gang i mere end et år, og når de gejstlige mødes, så er det for at debattere teologi og samfundsudvikling – på et oplyst grundlag. Som en del af Resams arbejde, vil sammenslutningen nemlig bidrage til debatten med fakta og baggrund om nogle af de moderne dilemmaer, som fylder aller mest. "For mig at se er der slet ikke nogen vej uden om den religiøse dialog

Man kan læse mere om Resams arbejde på hjemmesiden www.resam.dk.

Resam er unik

Så vidt vides, er der intet andet sted i verden, hvor religiøse ledere samles i et permanent forum på tværs af alle trosretninger for at tale sammen og diskutere nogle af de væsentligste teologiske og samfundsmæssige udfordringer.

Samarbejdet i Resam er oprindeligt stiftet af erhvervsmanden Jeppe Hedaa, som især er inspireret af sit arbejde i bestyrelsen for universitetet Yales center for tro og kultur, beliggende i New Haven, Connecticut. Jeppe Hedaa kontaktede i 2017 alle religiøse ledere for at spørge, om de ville være med i Resam Forum, og alle takkede ja.

I det daglige drives Resam af sekretariatet, som ledes af katolikken Nik Bredholt.

og mødet mellem religiøse ledere, både lokalt, nationalt og globalt. Religion er den vigtigste drivkraft i mennesker, og kan være årsag til konflikter såvel som til løsninger af samme", siger Abdul Wahid Pedersen, imam og udviklingschef i *Danish Muslim Aid*.

Hvem er bag Resam?

Czeslaw Kozon
(biskop, Den katolske Kirke)
Peter Skov-Jacobsen
(biskop, Københavns Stift)
Henrik Stubkjær
(biskop, Viborg Stift)
Jacob Viftrup
(formand for Apostolsk Kirke i Danmark)
Lone Møller-Hansen
(generalsekretær, Baptistkirken)
Jair Melchior
(Overrabbiner, Det jødiske Samfund)
Abdul Wahid Pedersen
(imam og udviklingschef, Danish Muslim Aid)
Peter Sode Jensen
(formand, Dansk Oase)
Christina Jeppsson
(oberstløjtnant, Frelsens Hær)
Tonny Jacobsen
(formand, FrikirkeNet)
Hans-Ole Bækgaard
(formand, Indre Mission)
Hans Henrik Lund
(daglig leder, Kirkernes Integrationstjeneste)
Søren Skovgaard Sørensen
(generalsekretær, Luthersk Mission)
Christian Alsted
(biskop, Metodistkirken)
John Nielsen
(missionsforstander, Missionsforbundet)
Naveed Baig
(hospitalsimam og næstformand, Islamisk-kristent Studiecenter).

Forummet mødes 4-5 gange årligt. Målet er, trods forskellighederne, at blive gamle venner. Udgangspunktet er, at der er langt mere, som samler os end skiller os, uanset hvilket teologisk og religiøst ståsted deltagerne har.

Dialogbesøg i Abu Dhabi

Pave Frans besøger som den første pave Emiraterne.

EMIRATERNE I 1219 – for nøjagtig 800 år siden rejste den hellige Frans til Mellemøsten for at prædike for den ægyptiske sultan Malik Al-Kamil. Hans navnebror pave Frans rejser fra den 3. til den 5. februar til De forenede arabiske Emirater med et fredsbudskab. Det er første gang nogensinde, en pave besøger den arabiske halvø. Paven kommer på indbydelse af Den katolske Kirke i landet og kronprins Muhammad bin Zayid Al Nahyan, der besøgte paven i 2016. Anledning til besøget er et interreligiøst møde i Abu Dhabi, Emiraternes hovedstad. Mødet finder sted under overskriften "Human fraternity" (menneskeligt broderskab). Motto for pavebesøget er de kendte ord "Herre gør mig til et redskab for din fred", der indleder Frans af Assisis fredsbøn.

Biskop Paul Hinder, der er ansvarlig for det sydlige arabiske præfektur, ser pavens forestående rejse som en historisk begivenhed, "et vigtigt skridt i dialogen mellem muslimer og kristne og et bidrag til gensidig forståelse og fredsstiftelse i Mellemøsten". I følge Hinder ville besøget have været utænkeligt for blot få år siden. Som ved sit besøg i 2017 på Al-Azhar Universitetet i Ægypten vil Frans også i Emiraterne tale ved et interreligiøst møde, som organiseres af en

islamisk institution. Paven vil møde fremtrædende repræsentanter for islam i landet, både i en moske og ved monumentet for grundlæggeren af Emiraterne, sheik Zayed.

Vatikanets statssekretær Piero Parolin var i juni 2015 i Abu Dhabi for at indvie landets anden katolske kirke. Til stede ved den lejlighed var landets kulturminister Nahyan bin Mubarak, der i sin tale understregede, at åbningen af en ny kirke i landet var et tegn på myndighedernes "religiøse tolerance".

Den katolske Kirke holder generelt en lav profil på den arabiske halvø, selv om der i mere end 10 år har været fremskridt i religionsdialogen her. I 2007 modtog pave Benedikt XVI den saudiske konge Abdullah i

Kort over De forenede arabiske emirater. Kilde: Wikipedia.

audiens. Det var første gang en saudiarabisk konge var i audiens i Vatikanet. Udøvelse af den kristne tro tillades i Saudiarabien, så længe den er usynlig for den muslimske majoritet. Islam er eneste tilladte religion for landets egne indbyggere. Saudiarabien har endnu ingen diplomatiske forbindelser med Vatikanet.

Den saudiske kronprins, Mohammad bin Salman, som i øjeblikket er belastet både af

krigen i Yemen og drabet på sin politiske modstander Jamal Khashoggi har gennem de seneste år været fortalere for at tillade de kristne at dyrke deres tro åbent i Saudiarabien, hvor der skønnes at være omkring en million kristne. I april 2018 mødtes han således med Jean-Louis Tauran, leder af Vatikanets råd for interreligiøs dialog. LR

Læs mere på www.uaepapalvisit.org

Kirken på den arabiske halvø

Kristendommen kom til den arabiske halvø allerede i det fjerde og femte århundrede. Endnu i dag findes der rester af en kristen kirke på øen Failaka (Kuwait) og andre steder på halvøen. Først i det syvende århundrede kom Islam til halvøen.

Det første apostolske vikariat på den arabiske halvø blev etableret i 1888 af pave Leo XIII som det apostolske vikariat Aden. Et år senere blev vikariatets navn ændret til det apostolske vikariat i Arabien og dækkede nu hele den arabiske halvø: Bahrain, Saudiarabien, Oman, De forenede arabiske Emirater og Yemen. Bispesædet blev i 1974 flyttet til Abu Dhabi.

Den 31. maj 2011 blev det apostolske vikariat i Arabien delt i to – det nordarabiske og det sydarabiske vikariat.

Det apostolske vikariat for Nordarabien (AVONA) dækker Kuwait, Bahrain,

Qatar og Saudiarabien. Det apostolske vikariat for Sydarabien (AVOSA) dækker Emiraterne, Oman og Yemen. Kirken på den arabiske halvø har siden 90'erne udviklet sig meget hurtigt. Næsten alle de troende i vikariatet er migranter. Der foreligger ingen officielle tal, men antallet af katolikker i Saudiarabien anslås til at være over en million. I Kuwait lever der omkring 350.000 katolikker, i Bahrain omkring 80.000 og i Qatar mellem 200.000 og 300.000. I det sydarabiske vikariat er der lidt under en million katolikker. Katolikkerne på den arabiske halvø kommer fra over 100 forskellige nationer – de fleste fra Filippinerne og Indien. Langt de fleste af dem er kommet der som gæstearbejdere.

Begge vikariater er indviet til Vor Frue af Arabien.

Kilde: avona.org og avosa.org

Læs en ny bog fra Sankt Andreas Bibliotek

Om smerte og helbredelse – to beretninger.

Tekst: Vibeke Fenger-Petersen

SUNDHED Når sygdom og smerte pludselig slår ned i et menneskes liv, og tilværelsen på afgørende måde bliver forandret, kan man vælge at opsøge helbredelse for enhver pris, eller tage lidelsen på sig som et livsvilkår. Julia Buckley var midt i 20'erne, succesfuld Oxford-uddannet rejsejournalist, da hun i maj 2012, en helt almindelig morgen på redaktionen, lænede sig henover sin laptop for at nå sin to-go cappuccino i papbæger. I det øjeblik ændrede hendes liv sig: hun blev ramt af ubærlige smerter i nakke og højre arm, og følte det, som om en kniv blev stukket op i hendes armhule. Efter denne hændelse mister hun i perioder sin førlighed, hendes hud bliver så følsom, at hun kun kan bære det letteste tøj, hun kan ikke varetage sin egen hygiejne, og hun må holde op med at arbejde og flytte hjem til sin mor for at blive passet. Smerterne var kroniske og invaliderende, indtil de 1.464 dage senere forsvandt næsten ligeså pludseligt, som de var kommet. *Heal Me – In Search of a Cure* er hendes biografi om disse 4 år, hvor smerten overtog hendes liv, og hun rejste jorden rundt for at finde helbredelse. Dette blev muligt, da hun fik en kontrakt med et forlag, som betalte hende for at skrive en bog om sin søgen.

Hendes praktiserende læge "Dr. Good" var fuld af medfølelse og utrættelig i sin støtte, men det bliver hendes erfaring, at de mange speciallæger hun bliver henvist til over sygesikringen, og senere betaler for selv, ikke så hende som et lidende menneske, der skulle helbredes; de var udelukkende interesserede i at stille en diagnose og placere hende i en statistik. Filosofen Foucault taler i denne sammenhæng om "det kliniske blik", hvormed lægen adskiller kroppen fra patientens identitet.

Hun oplever også Yentl-syndromet, dvs. at mandlige læger er tilbøjelige til ikke at respektere hendes symptomer og sørge for lige så god smertedækning som for mænd. Efter 7 måneder i traditionel vestlig behandling indser hun, at hun bliver nødt til at konsultere alternative behandlere for at blive helbredt – hun begynder at opsøge miraklet. Der er nødvendigvis en del gentagelse i hendes beretning, som samtidig byder på en række eksotiske indslag, når man følger hende på hendes vej fra voodoo i Haiti, til neddykning i kylligeblod i Soweto, til engle-healing i Californien og meget andet. Hun opdager tidligt, at alkohol og ikke mindst marijuana – indkøbt under lovlige og civiliserede former i Colorado – virker dulmende, men beslutter, at stimulanser ikke skal styre resten af hendes liv.

Postmoderne religiøsitet

På postmoderne vis opfatter Buckley sig som troende samtidig med, at hun ikke bryder sig ikke om organiseret religion. Fælles for de kristne helbredere hun opsøger – f.eks. i Lourdes og på Pater Pios hospital i

Han insisterer fra begyndelsen på ikke blot at tage sig "af den brækkede arm", men "af fru Jensen med den brækkede arm" – han fjerner med andre ord det kliniske blik og ser hele patienten.

San Giovanni Rotondo – er, at de faktisk ser hende og tager sig tid til at tale med hende og sætte sig ind i hendes situation. Den første præst, hun taler med, møder hun under et besøg ved pilgrimsstedet Our Lady of Walsingham i England, som hun har opsøgt for at drikke af den hellige kilde der. Han er anglikaner og tager med det samme hende og hendes smerter alvorligt, men fortæller hende samtidig, at et mirakel ikke er lig med øjeblikkelig helbredelse, men betyder, at man bliver givet styrken til at leve det liv, man har fået. Denne besked antænder en enorm vrede i hende, fordi den truer med at slukke hendes håb, og hun beslutter sig for at gøre alt for at modbevise ham. Vrede er en bærende følelse i hendes jagt på helbredelse: vrede imod dem, der psykologiser og fortæller hende, at hun ubevidst ønsker sig offerrollen. Vrede imod dem, der mener, at smerten er meningsfuld og bringer hende tættere på det guddommelige. Ved rejsens slutning dæmpes vreden og andre følelser tager over. Hendes helbredelse er i sidste ende uforklarlig; men den fylder hende med taknemmelighed mod de helbredere, der har set hende og givet hende nogle timers eller dages fred undervejs. Hun er fuldkommen bevidst om betydningen af den stabiliserende rolle, de mange og fremmede ritualer har spillet, mens hun befandt sig i sit smertehelvede, og hun føler en stor solidaritets med de andre lidende, hvis håb har inspireret hende undervejs. Fordi hendes helbredelse altså er uforklarlig, viger hun ikke tilbage fra at diskutere, om den kvalificerer som et "traditionelt" mirakel, men overvejer også, om der er tale om placebo – at vreden, håbet og ønsket om helbredelse i sig selv har fortrængt smerten, som hun jo også hele tiden aktivt har konfronteret sig med ved at skrive om den. Hun når ikke til nogen konklusion.

Et dansk katolsk perspektiv

Den danske katolske læge Anton Dorph-Petersen skriver i sin bog *Mit liv som læge* om nogle af de samme problemstillinger som Julia Buckley, men fra helbrederens synsvinkel. Den første halvdel af bogen former sig som en biografi, hvor man følger forfatterens hverdagsliv som læge på hospitaler i Danmark og Grønland. Som katolik kæmper han konsekvent for samvittighedsfrihed til at beskytte livets ukrænkelighed lige fra dets begyndelse til dets afslutning. På baggrund af sin omfattende erfaring diskuterer Anton Dorph-Petersen i bogens andel halvdel forskellige aktuelle forhold i sundhedsvæsnet, men skriver også – igen med en katolsk synsvinkel – om sine overvejelser om døden og om det presserende behov for genetisk manipulation. Allerede inden han blev læge, erfarede Anton Dorph-Petersen på egen krop, hvor vigtigt det var at respektere patientens integritet og værdighed ved at fortælle sandheden – og altid på en omsorgsfuld måde. Han insisterer fra begyndelsen på ikke blot at tage sig "af den brækkede arm", men at tage sig "af fru Jensen med den brækkede arm" – han fjerner med andre ord det kliniske blik og ser hele patienten, sådan som Buckley efterlyser det. Hvad angår søgen efter helbredelse, drager han imidlertid samme konklusion som den anglikanske præst, der nedkaldte Buckleys voldsomme vrede. Anton Dorph-Petersen har selv lidt af voldsom migræne og af svær tinnitus hele sit liv; men han har valgt, og råder også sine patienter til at acceptere smerterne i stedet for at bruge livet på at opsøge behandling og udsætte sig for så mange frustrationer – sådan som

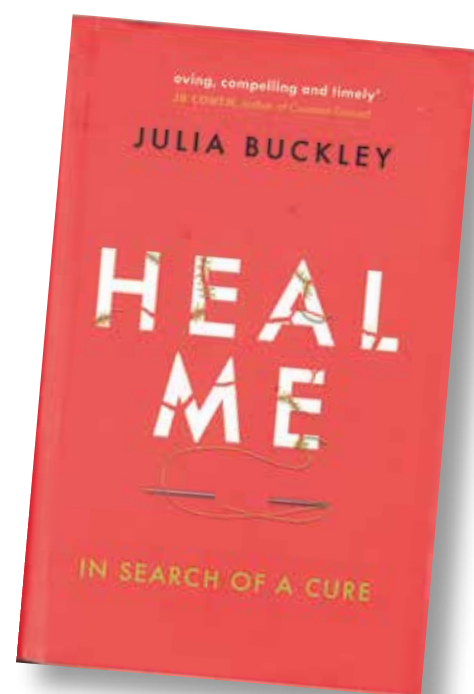
Fælles for de kristne helbredere hun opsøger – f.eks. i Lourdes og på pater Pios hospital i San Giovanni Rotondo – er, at de faktisk ser hende og tager sig tid til at tale med hende og sætter sig ind i hendes situation.

Buckley gjorde. Og dog – for også Anton Dorph-Petersen har aflagt besøg i den alternative behandlerværden og konstateret, at akupunktur har overraskende god virkning på migrænesmerter. Samtidig anderkender han ligesom hende den afgørende forskel, som håbet og en stærk livsvilje kan gøre i en helbredelsesproces.

De to beretninger angiver to forskellige veje ved mødet med smerten, men de giver den samme centrale rolle til den lyttende og empatiske helbræder.

Du kan låne bøgerne fra SAB gennem dit lokale folkebibliotek.

1. Julia Buckler, *Heal Me: In Search of a Cure*. Wirenfeldt & Nicolson, 2018. 346.
2. Anton Dorph-Petersen, *Et liv som læge*. Queenswood, 2017. 237s.

To AC-debataftener

Onsdag 30. januar kl. 19.00

Hvem styrer vores seksualitet? Og betyder det noget? v/overlæge, dr. med. John-Erik Stig Hansen, formand for Katolske Læger i Danmark

'Gender ideologi' – som paven kalder den drivende kraft i den aktuelle relativiseringskampagne af køn og seksualitet – er et brændende varmt emne, som nok har en sammenhæng med kulturudviklingen siden 1968, men som ikke desto mindre har en evolutionsbiologisk forankring og lægevidenskabelig forklaring.

Sted: Niels Steensens Gymnasium, Englesalen, Jagtvej 183 B, 2100 Kbh. Ø.

Lørdag 9. februar kl. 10.00-15.00

En introduktion til kroppens teologi v/ sr. Sofie Hamring OP

Kroppens teologi, af Johannes Paul II, er det mest komplette teologiske fremstilling om menneskelig seksualitet fra Kirkens hånd. Det er blevet kaldt "en form for teologisk tidsindstillet bombe sat til at detonere i Kirkens 3. årtusinde".

Sr. Sofie, dominikanersøster fra klostret i Røgle, Sverige, har skrevet to bøger om kroppens teologi – den ene til unge. Oplægget foregår på engelsk. Læs mere på AC's hjemmeside.

Sted: Jesus Hjerter Kirke menighedssal, Stenosgade 4A, 1616 Kbh. V.

Arrangør: Academicum Catholicum, www.academicumcatholicum.dk.

Med krop og ånd

Samtalebog stiller skarpt på kropsdyrkelsen og nyttesamfundet.

Tekst: Kirsten Krog

SAMTALEBOG Det hele begyndte under en frokost, hvor dr. med. Bente Klarlund Pedersen og præsten Mikkel Wold faldt i snak om bl.a. kropsdyrkelse og måden, vi håndterer livet på – en samtale, som nu har udmøntet sig i bogen ”Krop og ånd – og meningen med livet. Samtaler om sport og spiritualitet”. Bente Klarlund Pedersen er kendt fra medierne, hvor hun ofte udtaler sig om sundhed. Mikkel Wold er ud over at være sognepræst i Marmorkirken i København bl.a. også observatør ved det pavelige akademi for sociale videnskaber.

I bogen skiftes de to forfattere til at skrive et kapitel. Der er altså ikke tale om en traditionel samtalebog, selvom forfatterne hele tiden er i dialog med indholdet i hinandens kapitler. I løbet af bogen sker der en indadgående (eller opadgående) bevægelse fra en diskussion om det kropslige til en tale om det åndelige, men hele vejen forsøger begge forfattere at trænge under overfladen af emnerne og gå i dybden for at trænge ind til meningen med livet. Indenfor disse vide rammer diskuteres alt fra ekstremsport og stress over lykke, mening og længsel til ånd og tro.

Lidt firkantet set kan man sige, at Bente Klarlund Pedersen som den natur- og lægevidenskabelige med fokus på resultater og det, der kan måles, står som repræsentant for ”kroppen”, mens Mikkel

Wold som teolog og kristen, men også som logoterapeut, står for ”ånden”. Begge er dog enige om, at hvis hele diskussionen om meningen med livet bliver et spørgsmål om at optimere sin egen fysiske og mentale velbefindende på en måde så alt fra medmenneskelighed til tro blot bliver redskaber for egen egoisme, er man kommet på afveje. Bl.a. skriver Bente Klarlund Pedersen i et afsnit om filantropi, at hun ”snart ikke [ved] noget værre end kalkuleret godhed” (s. 99), og Mikkel Wold skriver om en undersøgelse af troens betydning

for lykken hos henholdsvis fattige og rige: ”Problemet med formuleringen er dens instrumentelle forklaring på religionen: ”Hvad får de her troende mon ud af deres tro?” Jeg er ikke troende, fordi jeg ”får noget ud af det”. Jeg er troende, fordi jeg ikke kan lade være, fordi det er min overbevisning” (s. 92). På samme måde mødes de i opgøret med tidens tendens til at lægge hele ansvaret for sundhed og helbred over på det enkelte menneske og i opgøret med nyttesamfundet, hvor alt skal kunne måles, og hvor nysgerrigheden og menneskets undren kvæles i effektivisering og instrumentalisme.

”Krop og ånd – og meningen med livet” er på alle måder en aktuel bog med mange skarpe iagttagelser og analyser af det moderne samfund, men ikke mindst med

Mikkel Wolds kristne indfaldsvinkel løftes blikke også op på det, der dybest set giver håb og mening med livet: ”Den består først og fremmest for mig at se i at vide sig i et tilhørsforhold til Gud. Det er det dybeste tilhørsforhold et menneske kan stå i, og det er det mest givende, der gives” (s. 131).

Bente Klarlund Pedersen og Mikkel Wold. Krop og ånd – og meningen med livet. 200 sider, 199,95 kr, Gyldendal 2018.

Bente Klarlund Pedersen.

Mikkel Wold..

DANMARKS UNGE KATOLIKKERS AKTIVITETSKALENDER 2019

World Youth Day **NYT I ÅR**
 WYD 14. - 30. jan. // 6.000 kr. // Panama

1. KOMMUNIONSWEEKENDER

- Nord**
18.-20. jan. // 275 kr. // Ømborgen
- Øst**
1.-3. feb. // 275 kr. // Arressøcenteret
- Syd**
22.-24. feb. // 275 kr. // Ømborgen
- Midt**
1.-3. mar. // 275 kr. // Ømborgen

FIRMELSESWEEKENDER

- Øst**
1.-3. mar. // 275 kr. // Sankt Pauls Skole, Taastrup
- Nord**
8.-10. mar. // 275 kr. // Ømborgen
- Syd**
15.-17. mar. // 275 kr. // Ømborgen
- Midt**
5.-7. april. // 275 kr. // Ømborgen

Retræteweekend †††hanhniendk
29.-31. mar. // 550 kr. // Sankt Knud Lavard Skole

Børnepåskelejr †††hanhniendk
12.-14. apr. // 550 kr. // Ømborgen

Lejrledelseskursus
26.-28. apr. // Gratis // Ømborgen

SOMMERLEJRE

- Børnelejr**
30. jun. - 6. jul. // 1.400 kr. // Ømborgen
- Ungdomslejr**
8.-12. jul. // 1.100 kr. // Ømborgen
- Juniorlejr**
13.-20. jul. // 1.400 kr. // Arressøcenteret
- Midilejr**
20.-27. jul. // 1.400 kr. // Ømborgen
- Maxilejr**
27. juli - 3. aug. // 1.400 kr. // Ømborgen
- Familielejr**
3.-9. aug. // Pris efter alder // Ømborgen

Børnesommerlejr †††hanhniendk
19. jul. // 850 kr. // Kjeldsø Lejren

Voksensommerlejr †††hanhniendk
20.-23. jul. // 600 kr. // Kjeldsø Lejren

Lourdes
20. - 27. aug. // 2500 kr. // Lourdes

Ømvalfart †††hanhniendk
9.-11. aug. // 200 kr. // Ømborgen

Sommerreception **NYT I ÅR**
24. aug. // Gratis // DUK's sekretariat

Fodboldturnering
7. sep. // TBA // Horsens

Ministrantweekend
20.-22. sep. // 400 kr. // TBA

Ledertræning **NYT I ÅR**
11.-16. okt. // 600 kr. // Ømborgen

Ungdomssommerlejr †††hanhniendk
14.-18. okt. // 750 kr. // Kjeldsø Lejren

VT årlig sammenkomst †††hanhniendk
8.-10. nov. // 550 kr. // Ømborgen

6. - 9. klasseweekend
1.-3. nov. // 600 kr. // Ømborgen

Årsmøde
22.-24. nov. // Gratis // Ømborgen

Julehygge
14. dec. // Gratis // DUK's sekretariat

DANMARKS
UNGE
KATOLIKKER
DUK

Håndtering eller løsning?

Refleksioner over hvordan vi tackler konflikter i kirkeligt regi.

Tekst: Ann-Lise Aasesdatter

DIALOGARBEJDE Som konsulent i kommunikation og konflikthåndtering, beskæftiger jeg mig dagligt med konflikter i dialog og formidling og som menneske, også som deltager i konflikter.

Det er min påstand, at ingen kan undgå konflikter. Konflikter mellem mennesker er normalt og også nødvendigt frugtbar, selv om det kan være vanskeligt.

Hvad er en konflikt i sig selv? Teorier og modeller kan give et bud på definitionen af hvad en konflikt er i sig selv, og man kan selv være undersøgende. Første skridt er at opdage, at der er en konflikt og derefter må man undersøge, hvor konflikten er begyndt med henblik på at afgøre, om det er en misforståelse eller konflikten er reel. Hvis der er tale om en reel konflikt, er næste skridt at spørge: hvad ønsker parterne sig af konflikten og hvilken relation er der tale om. Her vil det ikke være frugtbar at spørge om, hvorfor der er en konflikt. Svaret vil ofte være at give hinanden skylden for dette eller hint og det trapper konflikten op. I stedet kan man spørge til hensigten med konflikten for blive klogere og mere kvalificeret til håndtering eller løsning. Her bliver det klart, hvad hensigten er og hvad man er oppe imod i relationen. Kan man sætte ord på, hvad man ønsker, er det muligt for modparten at tage stilling til, om man kan imødekomme den andens ønsker til videre håndtering sammen. Dernæst en afklaring af relationen. Er det en familierelation og dermed en relation præget af et evighedsperspektiv eller er det en overfladisk relation, hvor en dybere behandling i princippet er overflødig. Er det et venskab, der er på spil? Relationens karakter har betydning for, hvordan man må se på konflikten.

Konflikthåndtering

Det kræver vilje og besindelse at gå struktureret til konflikthåndtering. Dernæst er det muligt at afgøre, hvilken karakter konflikten har. Er det en interessekonflikt mellem to modsatrettede ønsker, eller er det en målkonflikt om hvor vi skal hen. En proceskonflikt, hvor vi er uenige om, på hvilken måde vi når i mål? Svaret på det forrige spørgsmål kan ofte vise vej: hvad ønsker du af konflikten?

Et eksempel fra vores egen verden i kirken kunne være: I kirken bliver Y er vred på X, fordi Y oplever, at X altid vil bestemme. Nu kan det være nok! Y's grænser er overskredet og Y føler sig berettiget til vrede. Selvretfærdige følelser tager over og jo mere Y tænker over det, jo mere rimelig føles vreden. Y ønsker sig i virkeligheden et godt samarbejde med X, men Y kan ikke klare X (læs håndtere i betydningen mangler redskaber og indsigt), når X ikke lytter til Y!! Y synes dialog er prøvet mange gange. Det hjælper ikke. X er uden for rækkevidde!

Aha – her har vi allerede mange svar, selv om mit eksempel er uden detaljer. Y siger i virkeligheden, at Y vil lyttes til og ønsker det gode samarbejde. Der er vilje til det gode, men også en oplevelse af ikke at blive hørt, og Y har opgivet og er vred. Det er alvorligt for Y, og vreden føles berettiget. Mon X overhovedet ved, der er en konflikt? Eller hvad vil X svare, når han opdager

der er en konflikt og Y føler som han gør? Måske er der tale om misforståelse eller en situation der er eskaleret? Det er ikke til at vide, hvis man ikke mødes og afklarer situationen uden beskyldninger og anklager.

Her giver det mening at se på skelettet i en konflikt. Mennesker har skeletter og de ligner til forveksling hinanden, når vi tager kødet af. Tilbage er ensartede knogler. På samme måde med konflikter. Tager man kødet, dvs. de individuelle karakteristika af konflikterne, ligner de også hinanden. De fleste af os har en tendens til at tænke, at vores konflikter er unikke – men når man beskæftiger sig med konflikter som professionel, ser man at konflikter ligner hinanden til forveksling i struktur og udvikling. Så spørgsmålet er, hvilken knogle har vi fat i, når vi taler om konflikt?

En model til forståelse er konflikttrappen, som beskriver udviklingen i konflikter, hvis ingen besinder sig. Konflikttrappen kan betragtes som et skelet i konflikter.

I eksemplet med X og Y hører vi på få sætninger, at man er mere end uenige og samtale er opgivet. Man fornemmer også uvilje mod den anden, fordi Y har en oplevelse af ikke at blive respekteret. Ser man på modellen, er man i Y's perspektiv ret højt oppe på konflikttrappen og ét perspektiv er tilstrækkeligt til der er tale om konflikt.

I professionel sammenhæng taler man om, at den professionelle har ansvaret for konflikten og derfor har pligten til besindelse. I familierne vil man oftest henvise til forældrene, som har ansvar for at være gode rollemodeller i forhold til at tage ansvar og besinde sig. En må og skal besinde sig, hvis en konflikts udvikling skal ændres og én skal tage bestik af situationen og lave en vurdering af hvad der skal til og være villig til at tage det første skridt. Ellers fortsætter konflikten uhindret og dermed udvikler den sig også til at blive stadig mere sårende for begge parter. Af og til er det også det man ønsker sig, men sjældent det, man

siger til den anden: ”nu vil jeg bekæmpe dig så meget jeg kan!” Det kan være svært at finde og vise vilje til forsoning, hvis man ikke mødes med åbenhed og venlighed; men det er nødvendigt, hvis konflikter skal håndteres eller løses. Der må skelnes mellem håndtering og løsning.

Redskaber til konfliktløsning

Besindelse, god vilje, tilgivelse, forsoning og fred er betingelser, der er nødvendige, når vi taler om konfliktløsning. Man skal evne at udvise fælles god vilje til løsning af en konflikt samt en oprigtig intention om at se og ændre sin egen rolle og part i konflikten. Er der ikke god vilje til stede, må man i stedet tale om konflikthåndtering. Dvs. man må håndtere, at der er en konflikt, afkode hvilken konflikt der er tale om, se på muligheder for kompromis og acceptere, at konflikten ikke er løst, men håndtere på den mulige måde, der er vilje til fra de involverede parter. Et kompromis har den natur, at der altid er ”hugget en hæl og klippet en tå”, dvs parterne stadig bløder mere eller mindre og der er sår, som ikke er helet, selv om man enes om kompromisset. Kompromissernes skæringspunkter vender altid tilbage; men det kan være den eneste mulighed for håndtering af konflikter. Det er der ikke noget galt i, men det har kompromisets natur i sig. Dét er det vigtige at holde sig for øje, så begge parter er indforstået med håndtering fremfor løsning.

Konflikthåndtering kan være at analyse indholdet i konflikten for at afgøre hvilke redskaber, der vil være hensigtsmæssige i nedtrapning af konflikten. Forskellige trin på konflikttrappen fordrer forskellige stopknapper. Se illustration, hvor den øverste del af trappen er konfliktens skelet og nederste kan betegnes som stopknapper.

Konflikter drives af motiver i de implicerede parter og deres agendaer. Overordnet kunne man i forhold til katolsk perspektiv forsøgsvis forholde sig til tre forskellige knogler i konfliktskelettet.

Lad os først se på magt og prestige. Der er ikke noget forkert i magt, men søges magt for egoisme og prestigens skyld, er det synd. I en katolsk kontekst er erkendelse af egen skyld og synd en stor del af hverdagens åndelige praksis og skrifte en del af redskaberne til, sammen

med åndelig vejledning, at blive bedre til at bidrage positivt og kærligt i relationer til andre mennesker, herunder også se og gennemskue egen svaghed i forhold til magt og/eller prestige.

For det andet er konfliktskyhed en ofte underkendt faktor, som skjules bag et tæppe af pænhed og flinkeskole. I nogle tilfælde er det givet vis bedst ikke at tale om konflikterne, men lade dem passere for ikke at gøre ondt værre. I mange tilfælde vil netop pænheden over tid udvikle bitterhed og foragt, undertrykt vrede og dermed blive til bitterhedens giftighed og vise sig med udtryk som mangelfuld kommunikation og velvilje, bagtalelse og forpestelse miljøet både i det indre og ydre. Konfliktskyhed kan i sig selv være optrappende, fordi ingen gør noget og konflikterne tager til i det indre liv på de involverede.

Det tredje er tilfælde af manglende kærlighed til næsten – i vores katolske kirke er det også synd. Jesus har påbudt os næstekærlighed. ... ”I skal elske hinanden. Som jeg har elsket jer, skal I også elske hinanden. Deraf kan alle vide, at I er mine disciple: hvis I har kærlighed til hinanden”. (Joh 13,34-35) Vi kan ikke slippe fra det, hvis vi tror på Jesus og følger Ham. Det er en pligt at finde en kærlighed på den ene eller den anden måde. Det kan i praksis være meget vanskeligt, ofte umuligt for den enkelte alene; men vi tror på Helligåndens kraft, på viljens og bønnens styrke. Dvs. der er en helt anden hjælp at hente i troen og i kirkens praksis, som den er beskrevet i Biblen, end der er i allehånde teorier og modeller for konflikthåndtering. Her, midt i troen findes de elementer, der er de eneste, der virkelig kan løse konflikter og her kan vi alle finde vejen ind til den kærlighed

Paulus skriver om i 1 Kor 13,4-7. ”Kærligheden er tålmodig, kærligheden er mild, den misunder ikke, kærligheden praler ikke, bilder sig ikke noget ind. Den gør intet usømmeligt, søger ikke sit eget, hidser sig ikke op, bærer ikke nag. Den finder ikke sin glæde i uretten, men glæder sig ved sandheden. Den tåler alt, tror alt, håber alt, udholder alt.”

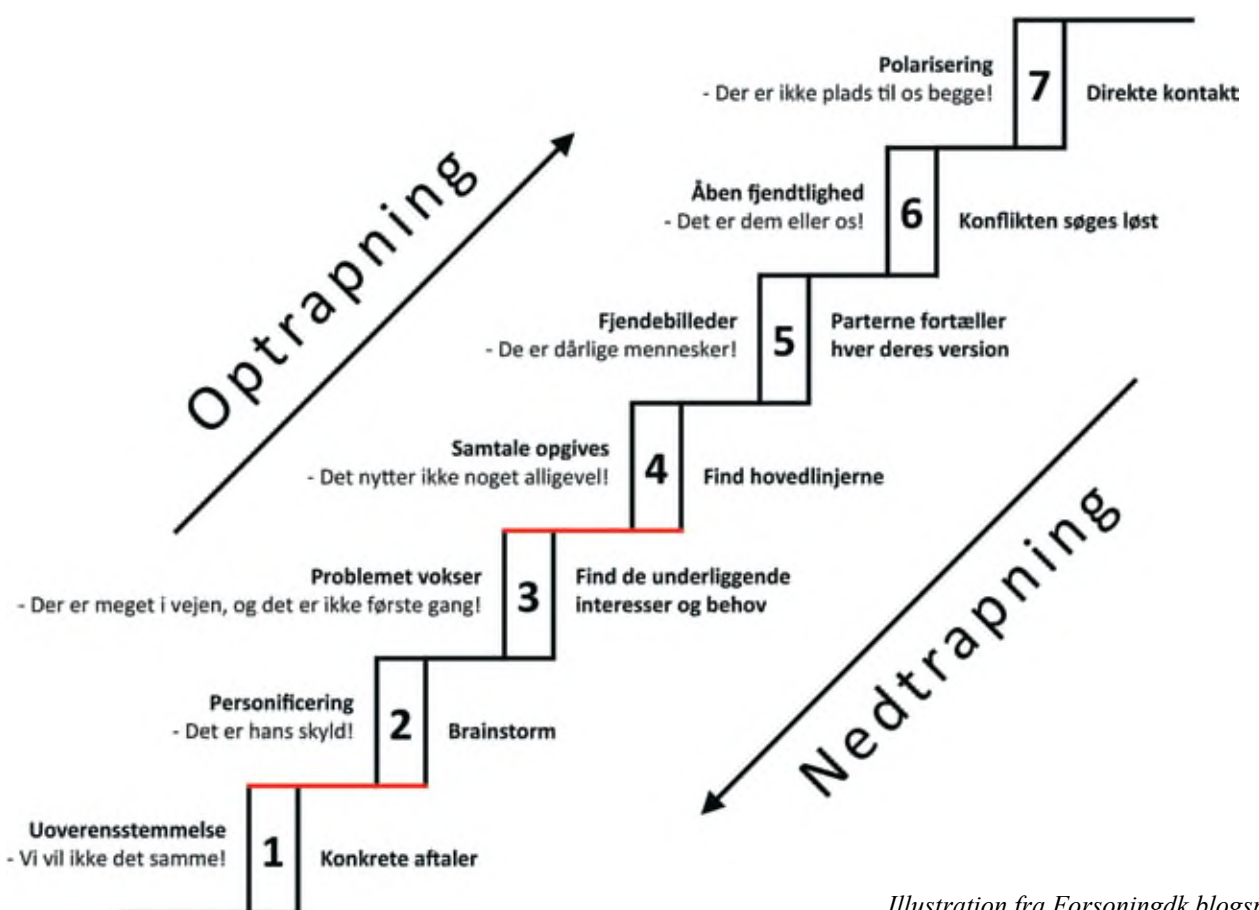

Illustration fra Forsoningdk.blogspot.com.

Ny dansk præst i Luxembourg

Broder Michael Jensen præsteviet i Clervaux.

Tekst: Elisabeth Zwaan Thomsen

VIELSE Den 16. december 2018 fik vi en ny dansk præst. Broder Michael Jensen, der er benediktinermunk, blev i sit kloster i Luxembourg præsteviet af ærkebiskop Jean-Claude Hollerich S.J. under overværelse af bl.a. biskop Czeslaw Kozon. Broder Michael Jensen, nu "Père" Michael Jensen, hører til Abbaye St. Maurice, der ligger placeret i Clervaux nord for hovedstaden i Luxembourg. Det er måske de færreste, der er klar over, at klosteret har en særlig tilknytning til de nordiske lande og i 1910 fik den pavelige opgave at bede for Nordens omvendelse. Nu, 108 år senere, har klosteret fået en præst, der oprindeligt kommer fra en luthersk familie på Bornholm. Michael Jensen stiftede i gymnasietiden på Niels Steensens Gymnasium bekendtskab med Den katolske Kirke. Han blev student og katolik samtidig og valgte efter sin bibliotekaruddannelse at træde ind som munk i klosteret. Som han i 2017 udtaler til det norske katolske magasin *St. Olav*: "Jeg tog på besøg i klosteret i Clervaux. Det var

kærlighed ved første blik. Nu har jeg været her i 31 år". Nu kan han også tjene klosteret som præst. Det er dog ikke første gang, at der er en dansk katolsk præst i klosteret. På klosterets kirkegård ligger Pater Vinten, der i nogle år tjente som præst på Sostrup, samt pater Chresten Krogh, der var klosterets prior. En ung Theodor Suhr trådte i 1926 ind i klosteret, hvor han boede i 7 år, indtil han blev udvalgt til at flytte med nogle af munkene til Rom for at revidere den gamle oversættelse af biblen til latin, *Vulgata*. I 1938 blev Theodor Suhr valgt som den første katolske biskop i Danmark siden reformationen. På sine ældre dage besøgte biskop Suhr klosteret i Clervaux igen, og med som kuffertbærer havde han en ung konvertit – Michael Jensen, nu

Père Michael uddeler primitivelsignelsen. Foto: Abbaye Clervaux.

flere hoteller. Clervaux har en station, hvorfra der sydpå går tog til hovedstaden Luxembourg eller nordpå mod Liège.

Læs mere om klosteret og se billeder fra præstevielsen på klosterets hjemmeside: www.abbaye-clervaux.lu/fr/accueil/

Den nyviede præst uddeler kommunionen. Foto: pastor Jan Hansen.

Vi var der...

...sammen med 7.000 andre fejrede pastor Stephen Holm og hans medbroder Poul Erik Jensen fra Sorø 200-års jubilæet for verdens mest elskede julesalme i Oberndorf i Østrig.

Tekst: Pastor Stephen Holm SMMass

KIRKEHISTORIE Vi var der – min medbror og jeg, i Oberndorf ved Salzachfloden, en by i Østrig lidt mindre end Sorø, 15 km. nord for Salzburg. Jeg som koncelebrant i julenats midnatsmesse. Hvorfor? Fordi vi ville være på 'gerningsstedet': på det sted, hvor verdens nu mest kendte og mest elskede julesalme "*Stille Nacht, heilige Nacht*", oversat til alverdens sprog, i 1818, - altså for 200 år siden, - under beskedne forhold blev sunget for første gang af tekstforfatter og komponist: landsbyens kapellan og organist.

Det var en hård tid i Oberndorf dengang. Grænsen til Bayern var efter Wienerkongressen blevet rykket frem til Salzachfloden og havde alvorligt amputeret Oberndorfs opland og indtjeningsmuligheder. Fattigdom og sygdom kendetegnede landsbyen. Kort før jul 1818 kunne det konstateres, at sognekirkens orgel var brudt sammen, og man måtte imødesee en julenatsmesse uden orgel.

Sognets kapellan Joseph Mohr var vokset op under de ydmygende omstændigheder, som en person, født udenfor ægteskab, dengang havde som vilkår. Han blev en engageret præst, som indlevede sig i sognebørnenes liv og solidariserede sig med dem i deres sociale forhold i en sådan grad, at det førte til de største vanskeligheder for ham, såvel i forhold til hans vekslende sognepræster som til de kirkelige myndigheder i Salzburg, for hvem han igen og igen måtte stå skoleret. Kun kort tid holdt sognepræsterne i de enkelte sogne ham ud. Således nåede han i sit relativt korte liv, - han blev 58 år, - at være kapellan i 15 forskellige kirker i bispedømmet. Men hãm var det, der kom til at skrive teksten til verdens mest elskede julesalme. Det gjorde han op til jul i 1816, i Mariapfarr syd for Salzburg, hvor han hav-

de sin første kapellanstilling. I Oberndorf var han fra 1817-19, og det var kort før jul i 1818, at han bragte sin tekst med til kirkens organist. Om han kunne lave en melodi til digtet, så man kunne byde kirkegængerne noget alternativt efter messen, nu orgelet var blevet stumt?

Det kunne han, Franz Xaver Gruber, - fra 1816 til 1829 stedets lærer og organist. Også han havde sine problemer, idet hans kære omkring ham døde på stribe. Selv blev han 76 år og nåede at være gift tre gange, - de to første hustruer døde. Han fik i alt 12 børn, hvoraf han måtte bære de 8 til graven, før de nåede voksenalderen. Men hãm var det, der kom til at komponere den ganske enkle, nu verdenselskede melodi. De største kunstnere er dém, der på enkel måde kan udtrykke meget. De sidste 28 år af sit liv var han organist og korleder i Hallein, syd for Salzburg.

Julefejring ved Stille Nacht kapellet i Oberndorf.

Som det skete julenat 1818 i sognekirken i Oberndorf, hvor Frans Gruber, bas, og Joseph Mohr, tenor, sidstnævnte med sin guitar, foran julekrybben ved et sidealter, efter messen sang "*Stille Nacht*", således gentog det sig nu julenat 2018: En tenor og en bas, - til guitarledsagelse. Den jubilæumsfejrende julesalme, - lød i originalversion, denne gang efter juleevangeliets forkyndelse. Det var, som om man i den musestille, stopfyldte kirke, kunne høre hjerterne åbne sig. Og ved messens slutning fik vi lov til, allesammen at synge salmen. En pragtfuld midnatsmesse, - hvor det lokale kirkekor i øvrigt professionelt sang "*Oberndorfer Stille Nacht Messe*" med orgel og orkesterledsagelse, - som vil forblive i vor erindring resten af vores liv. I øvrigt blev messen transmitteret af den østrigske radios Program 1, hvilket medførte, at hele Østrig blev bevidst om, at Dänemark var repræsenteret, idet sognepræsten ved messens begyndelse bød os velkommen. Den er også at finde på YouTube.

Fejringen af jubilæet var begyndt allerede kl. 17. Det er nemlig sådan, at sognekirken i Oberndorf 2018 ikke er den samme som 1818. Den daværende kirke blev skadet af blandt andet fire oversvømmelser og måtte i begyndelsen af 1900-tallet rives ned. Den

nuværende og større er på mere sikker grund bygget og indviet i 1906. Men på det sted, hvor den gamle kirke lå, er opført et ganske lille "Stille Nat Kapel" med to glasmosaikker af dels Joseph Mohr, dels Frans Gruber, indviet i 1937. Året igennem besøges det af folk fra hele verden. De mange færdselspoliti-biler nu den 24. december 2018 vidnede om, at 7.000 mennesker var ventet til jubilæumshøjtideligheden, hvor borgmesteren holdt tale og sognepræsten sang juleevangeliet, og hvor flere kor og musikgrupper medvirkede. Alle fremmødte var dygtigere til at udholde vinterkulde på 1 grad i 50 minutter end vi tilrejste vikinger fra Norden, der havde fået fornemme pladser ved siden af sognepræsten,

Salmens ikke forventede sejrsgang ud over hele jorden er en historie for sig. Et sødt lille ordskifte viser, hvordan alle nationer har taget "Stille nat" til sig: En østrigsk redemptoristpræst havde fået udnævnelse for Brasilien og var ankommet kort før jul. Julenat synger menigheden; "*Noite feliz! Noite feliz!*" Og præsten, som endnu ikke er helt m&ed på det portugisiske, synger med, - på tysk. Efter messen spørger en ministrant ham: "Denne dejlige brasilianske julesalme ... Kender I også den i Østrig?"

Jeg elsker mit Sorø-bysbarn B. S. Ingemann. Men jeg tilgiver ham aldrig hans danske udgave af hér omtalte julesalme, skrevet i 1850! "Glade jul, dejlige jul" er ikke "Stille nat, hellige nat", er ikke "*Silent Night, holy Night*", er ikke "*Douce nuit, sainte nuit*" osv. Christian Nørgaard pastor emeritus har i en kronik i Kristeligt Dagblad skrevet: "Ingemanns tekst har udvirket, at man i folkekirkens salmebog aldrig har villet give plads til en egentlig oversættelse af "*Stille Nacht*". Til den nyeste udgave fra 2003 havde jeg foreslået, at vi ved siden af Ingemanns salme også havde fået "Stille nat, hellige nat", men det blev der desværre ikke afsat plads til. Var man mon bange for, at den østrigske salme skulle udkonkurrere Ingemanns?"

Godt, at vi i vores katolske salmebog har en anstændig gengivelse.

To uger med oplevelser og minder for livet

Den danske DUK-delegation er netop ankommet til Panama for at deltage i Verdensungdomsdagene.

UNGDOMSTRÆF Søvnunderskud og trætte fødder, men også mange oplevelser og minder for livet. Det er, hvad der venter den danske delegation på 75 deltagere anført af biskop Czeslaw Kozon og børne- og ungdomspræst Kasper Baadsgaard-Jensen, som i dagene 14.-29. januar er i Panama i forbindelse med verdensungdomsdagene 2019.

Det store internationale, kirkelige ungdomsarrangement består af to dele: første del – *Days in the Diocese* – afvikles i et lokalt sogn, hvor de danske deltagere er indlogeret hos lokale familier. Her vil den danske gruppe deltage i fællesarrangementer med den lokale ungdomsgruppe, hvor de lærer de lokale unge bedre at kende og oplever, hvordan de praktiserer troen. Anden del er selve verdensungdomsdagene, som afholdes 22.-27. januar i Panama City,

hvor gruppen vil deltage i alt fra katekese, skriftemål, korsvejsandagt og messefejring, til shows, musik og bøn. Det hele afsluttes søndag den 27. januar med den store fri-luftsmesse med pave Frans, hvor op mod én million forventes at deltage.

”At drage på pilgrimsfærd har været en del af den kristne tro siden Kirkens begyndelse, ja, hele livet er faktisk en pilgrimsfærd, hvor vi nærmer os Gud mere og mere. Når vi drager på pilgrimsfærd til verdensungdomsdagene i Panama, er formålet, at vi bliver styrket i vores fælles tro i fællesskabet med andre unge fra hele verden. Derfor er en stor og vigtig del af verdensungdomsdagene også at opleve troens fællesskab gennem blandt andet messerne og katekeserne”, siger pastor Kasper Baadsgaard-Jensen.

”Der bliver mange indtryk og oplevelser,

De fleste af den danske delegation på 75 deltagere her fotograferet i forbindelse med formødet i efteråret i Fredericia. Foto: DUK.

som vi vil huske fra verdensungdomsdagene. Men vi bringer også noget med os; noget, som vi hver især ønsker konkret i vores forhold til Gud. Vi bruger derfor også denne pilgrimsfærd til at bede og udforske det, som ligger hver især på sinde”.

Verdensungdomsdagene blev startet i 1984 af pave Johannes Paul II som en invitation til unge i hele verden for at mødes, dele troen og fejre fællesskabet i

Kirken. Det har siden været afholdt i hele verden forskellige steder ca. hvert tredje år. Tema for verdensungdomsdagene i Panama er ”Se, jeg er Herrens tjenerinde. Lad det ske mig efter dit ord” (Luk 1,38).

I næste nummer af KO bringer vi fyldige førstehåndsberetninger fra det store ungdomstræf set med danske øjne.

NM

Pietà har fundet et nyt hjem i Grønland

Fra Sydtyrol over Hamburg til Nuuk i Grønland.

DONATION Bispedømmets nordligst beliggende kirke, Krist Konge Kirke i Nuuk, er blevet det nye hjem for en Pietà, som tidligere har stået i en protestantisk kirke i Wellingsbüttel nær Hamburg. Det er de tyske katolikkers Bonifatiuswerk, som står bag donationen, og statuen blev indviet i Krist Konge Kirke søndag den 25. november af pastor Christian Noval.

En *Pietà* – en kunstnerisk fremstilling af jomfru Maria med Jesu legeme på sit skød – er et sjældent syn i en protestantisk kirke. Men i den protestantiske kirke i Wellingsbüttel havde pågældende *Pietà* en ganske særlig forhistorie. Den store statue

havde i mange år været udlånt af Helle Ahrens, et af menighedens sognebørn. Hendes far fik statuen fremstillet for 40 år siden i Val Gardena i Sydtyrol.

På lang sigt var der dog ikke plads til en Maria-statue i den lutherske kirke: ”En *Pietà* hører ikke rigtigt hjemme i en protestantisk kirke, især ikke nu hvor kirken er blevet restaureret”, forklarer pastor Ursula Troestler, som derfor valgte at skille sig af med det smukke kunstværk. Men hvor skulle så statuen hen? Den usædvanlige løsning blev at transportere statuen den lange vej til Grønland. Uwe Bernzen fra den nærliggende katolske menighed Heilig

Pietà'en blev indviet af pastor Christian Noval søndag den 25. november. Foto: Irwin Dupitas.

Kreuz i Volksdorf var behjælpelig med dette: den tidligere advokat hørte fra sin tidligere kollega Jürgen Broede, som tilhørte den lutherske menighed, om den hjemløse *Pietà*, og han fik idéen at henvende sig til Bonifatiuswerk.

Det kom siden den protestantiske menighed i Wellingsbüttel for øre, at den katolske menighed i Krist Konge Kirke i Nuuk var på udkig efter en sådan statue.

Nogle af menighedens medlemmer tager imod den fornemme gave fra Tyskland. Foto: Irwin Dupitas.

Menigheden i Nuuk har ca. 300 katolikker, som lever spredt ud over Grønlands enorme areal. Transportomkostningerne til Grønlands hovedstad blev dækket af de tyske katolikkers Bonifatiuswerk.

NM

Doktor i teologisk antropologi

Ungdommen i sig selv har en værdi og en dertil svarende nådegave, siger Christian Noval.

Tekst: Eva Marie Nielsen, Pastoral-Centret (forkortet af KO)

AFHANDLING *Tillykke med din doktorafhandling, som du har lige afsluttet i Bonn. Kan du fortælle om os om din forskning og hvorfor du netop valgte dette emne?*

”I min tid som ungdomspræst voksede min interesse for at stikke et spadestik dybere end de mange praktiske gøremål og spørge ind til hvorfor vi som ikke skal engagere os i ungdomsarbejde. Denne interesse har givet mig et større dansk og international netværk af forskere, som deler samme interessefelt. Specielt i forhold til den internationale forskning synes jeg der manglede en mere grundlæggende teologisk baggrundsforskning, så det inspirerede mig til at arbejde med teologisk antropologi. Altså den del af teologien som spørger om

hvad mennesket er for en størrelse”.

”Min afhandling blev derfor et arbejde ud i ungdommens teologiske antropologi, som forsøger at svare på, hvad unge og ungdommen er for en størrelse set i lyset af Åbenbaringen”.

Hvad var dit personlige aha-oplevelse, da du beskæftigede dig med ungdomsstudierne?

”Tror ikke der har været nogen særlig aha-oplevelse, men det har desværre været himmelråbende, hvor lidt fokus der har været på unge i Kirken. Her tænker jeg ikke kun i form af dedikeret og prioriteret ungdomsarbejde, men i høj grad på manglen af baggrundsviden om unge og ungdomsarbejde. Det var også en af årsagerne til, at jeg med DUK i sin tid var med til at stifte CUR, som er et

tværkirkeligt center, der undersøger unge og ungdomsarbejde. I min søgen efter at vide mere ledte jeg efter et katolsk universitet, som specialiserer sig i ungdomsarbejde. Den søgen var forgæves for på nær et par spæde forsøg findes det ikke. Så hvis jeg skal tale om en aha-oplevelse, så bliver det nok mere en oplevelse af manglende engagement og specialisering. Med den nyligt afsluttede ungdomssynode kan vi kun håbe det vil ændre sig lidt efter lidt. Nu er

Pastor Christian Noval. Foto: Niels Messerschmidt.

der øget fokus på unge og ungdomsarbejde, hvilket konkret udmønter sig i en række anbefalinger til lokalkirkerne”.

Hvordan kan man som fx kateket omsætte David Kelseys tanker til katekesen og arbejdet med unge her i Danmark?

Forenklet sagt, kan man sige, at Gud har et dybere formål med at vi mennesker skal gennem en relativ lang ungdom. Det er således vigtigt, at vi ser og forstår unge i deres ungdom og ikke primært i kraft af, hvad vi håber de bliver til”.

Hvad er dit personlige råd til kateketerne?

”Mit bedste råd er at læse slutdokumentet fra ungdomssynoden. P.t. findes det kun på italiensk, men det bliver helt sikkert oversat til andre sprog. Udgangspunktet for enhver form for ungdomsarbejde og derfor også katekese er at lytte til de unge. At lytte forudsætter at vi indgår i en ærlig og oprigtig relation. Netop katekesen må aldrig blot være en formidling af trossandheder, men må baseres på et ægte møde mellem troende også selvom vi har forskellige livserfaringer. Når vi har lyttet og lært, så har vi, for at følge ungdomssynodens budskab, som Kirke, også noget vi gerne vil formidle om troen”.

At være på vej hjem

At pilgrimsvandre handler om meget mere end at gå fra punkt A til punkt B.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

PILGRIMSVANDRING Jeg har været pilgrim fra jeg var barn – men jeg vidste det bare ikke. Først da jeg var i Det hellige Land, opdagede jeg det. Da følte jeg mig på en måde som August i Herrens Veje. Han havde en ganske særlig oplevelse i Jerusalem. Dér hørte han til, opdagede han, og det er jo netop en af tankerne ved at være pilgrim, at man opdager sit hjem i åndelig forstand, siger Elizabeth Knox-Seith, pilgrimspioner i Danmark.

Jeg vandrede sammen med Elizabeth til Fejø Pilgrimsdage. Vores gruppe holdt hinanden i hænderne og lånte ordene fra den hellige Birgittas gamle pilgrimsbøn Herre vis mig din vej og gør mig villig til at gå den. Og så var det ellers ud på dagens vandring på kystvejen i smeltende hede, hvor der kun var udsigten ud over Smålandshavet til at køle os ned. Om søndagen satte vi punktum for vandringen med klassisk dansk højmesse med Den signede dag med fryd vi ser.

Pioner i Maribo

Ildsjælen Elizabeth var med til at starte pilgrimshuset i Maribo i 2014 og var pilgrimspræst dér indtil 2018. I 2007 var hun redaktør for bogen *Pilgrimsspor*, der handler om pilgrimsspiritualitet specielt i en protestantisk sammenhæng, og i øjeblikket skriver hun på endnu en bog, hvor hun samler op på mange års erfaringer med pilgrimsvandring.

Jeg møder hende igen i spidsbelastningsperioden få dage før jul, hvor hun midt i sine juleprædikener også har travlt med sjælesorg på den psykiatriske akutafdeling. For i adventstiden gør livet allermest ondt på den, der føler sig alene.

I dag er Elizabeth præst for nogle af Danmarks farligste forbrydere – psykisk syge kriminelle, der er idømt forvaring på ubestemt tid på Sikringen og først må komme ud, når Retslægerådet har sagt god for det.

”Det er mennesker der har begået vold-

somme forbrydelser og ofte er vokset op med meget vold. De her patienter er kastet ud på en lang livsrejse, de ikke selv har bestemt. Mange mennesker er meget bange for dem, men ofte er de selv meget kede af, at de bliver opfattet sådan”, siger hun.

Pilgrimsvandring er trendy

Elizabeth har været aktiv i den danske økumeniske pilgrimsbevægelse i mange år og har set, hvordan bevægelsen har udviklet sig. I begyndelsen blev pilgrimsvandring affærdiget som gerningsretfærdighed og som noget katolsk pjat, men senere blev det trendy. Pilgrimsvandring er kommet for at blive i Folkekirken, mener Elizabeth. Mange kirker arrangerer pilgrimsvandring og enkelte steder er der endda ansat pilgrimspræster.

Elizabeth har efterhånden fået meget indsigt i pilgrimstraditioner. Hun har arbejdet med tidlig keltisk spiritualitet på Iona, har vandret meget omkring Vadstena og har været i Nidaros flere gange som pilgrim. Når hun er ude at holde foredrag om pilgrimsvandring, taler hun tit om den skandinaviske pilgrimsbevægelses syv nøgleord – frihed, enkelhed, langsomhed, stilhed, bekymringsløshed, fællesskab og spiritualitet.

Der ligger dyrekøbte erfaringer bag starten på den skandinaviske pilgrimsbevægelse. Engang i 90'erne var en af Elizabeths venner, pastor Hans-Erik Lindström i Egypten. Sammen med biskop Martin Lønnebo og to andre præster var han på vej fra et kloster til et andet ude i ørkenen. De ville skyde genvej, men for vild og vandrede planløst rundt i fire dage næsten uden vand. Da håbet til sidst var sluppet op, skrev de afskedsbreve til deres kære. Men de overlevede, fordi de pludselig mødte en munk fra et af klosterne, som kunne hjælpe dem videre.

Klassisk dansk højmesse i Fejø Kirke.

Pilgrimsvandring i smeltende sommervarme på Fejø.

Ørkenerfaringen

Ørkenerfaringen og mødet med dødsangsten blev til en mere almen eksistentiel erfaring om, at vi alle er pilgrimme. Senere blev Lindström den første pilgrimspræst i Sverige og var med til at starte pilgrimscentret i Vadstena med støtte fra Martin Lønnebo, som dengang var biskop i Linköping.

Det er Elizabeths erfaring fra foredragene, at mange bærer på en ubevidst religiøs længsel. ”De såkaldte kulturkristne er

utrolig nysgerrige og egentlig godt kan lide at holde andagt i kirkerne, når de er på pilgrimsvandring. Jeg oplever det sådan, at det religiøse for mange er forbundet med stor blufærdighed. Men når jeg er ude på pilgrimsvandring, kommer mange listende for at fortælle mig om deres åndelige erfaringer. Så jeg er ikke alene et minut under en pilgrimsvandring”, siger Elizabeth.

Læserne skriver

Om midnatsmessen

I Skt. Annæ Kirke på Amager, hvor jeg har tilbragt mit liv, har vi tre sproggrupper. I alle årene er der blevet læst midnatsmesse julenat kl. 24 på dansk!

Sidste år – og igen dette år, trods mange protester, har den polske gruppe – efter pres – overtaget midnatsmessen læst på polsk, og den danske gruppe er blevet flyttet til kl. 22.

Det har jeg meget svært ved at forstå. Hvorfor kan den polske gruppe ikke komme til dansk midnatsmesse, det er dem, der har valgt at bo i Danmark, og de kan forstå det danske sprog.

Sognepræsten mener, at vil danskerne til en dansk midnatsmesse kl. 24, må de tage til en anden kirke i København!

Det finder jeg ikke i orden, og hvad mon det næste bliver!!
Annette B. Madsen, Kbh 2300 S

Biskoppens kalender

Februar 2019

2.	kl. 13.00	Ordensdag, Jesu Hjerte Kirke, København V
3.	kl. 10.00	Højmesse i Domkirken
	kl. 15.00	Spansk messe i Domkirken
6.	kl. 10.00	Møde i Præsterådet
9.	kl. 14.00	De Syges dag, Sankt Mariæ Kirke, Frederiksberg
12.	kl. 17.00	Møde i forretningsudvalget
17.	kl. 10.00	Højmesse i Domkirken
18-20.		Præsteretræte
21.-24.		Bispemøde, Rom
25.-26.		Rom
27.	kl. 9.15	Messe for medarbejderne på Gl. Kongevej

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Pastor Michal Bienkowski, Nik Bredholt, Vibeke Fenger-Petersen, Kirsten Krog, Ann-Lise Aasesdatter, Elisabeth Zwan Thomsen, pastor Stephen Holm SMMass, Eva Maria Nielsen og Anders Kaare.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskorientering.dk.
Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver:

Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, DK 1610 København V.

Tryk:

Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.500 – ISSN 0902-297X.

Februar

1. *grøn*. Fredag i 3. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 37,3-4.5-6.23-24.39-40.
 R. Retfærdiges frelse kommer fra Herren.
 L.: Hebr 10,32-39. Ev.: Mark 4,26-34.
2. *grøn*. Lørdag i 3. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Guðsmoðers lørdagsmesse**.
 V. Luk 1,69-70.71-72.73-75.
 R. Lovet være Herren, Israels Gud,
 for han har besøgt sit folk.
 L.: Hebr 11,1-2.8-19. Ev.: Mark 4,35-41.
Bededag for præste- og ordenskald
3. *hvid*. Søndag. HERRENS FREMSTILLING I TEMPLET.
 (KYNDELMISSSE) (f). (4.ALM.SØNDAG)
 ✧ *Gl. Cr. Særl.pf.*
 1.L.: Mal 3,1-4;
 V. Sl 24,7.8.9.10.
 R. Hærskarers Herre, han er ærens konge!
 2.L.: Hebr 2,14-18.
 Ev.: Luk. 2,22-40 eller 2,22-32.
Blasiusvelsignelse
4. *grøn*. Mandag i 4. alm. uge. (IV Ps).
 V. Sl 31,20.21.22.23.24.
 R. Vær stærke, fat mod, alle I som venter på Herren!
 L.: Hebr 11,32-40. Ev.: Mark 5,1-20.
5. *rød*. Tirsdag i 4. alm. uge. (IV Ps).
Agathe, jomfru og martyr (†251) (m)
 V. Sl 22,26b-27.28+30.31-32.
 R. De, som søger dig, Herre, skal prise dig.
 L.: Hebr 12,1-4. Ev.: Mark 5,21-43.
6. *rød*. Onsdag i 4. alm. uge. (IV Ps).
Paul Miki og lidelsesfæller, martyrer (†1597) (m)
 V. Sl 103,1-2.13-14.17-18a.
 R. Herrens troskab varer fra evighed til evighed
 mod dem, der frygter ham.
 L.: Hebr 12,4-7.11-15. Ev.: Mark 6,1-6.
7. *grøn*. Torsdag i 4. alm. uge. (IV Ps).
 V. Sl 48,2-3a.3b-4.9.10-11.
 R. Gud, vi har oplevet din troskab her i dit tempel.
 L.: Hebr 12,18-19.21-24. Ev.: Mark 6,7-13.
8. *grøn*. Fredag i 4. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Hieronimus Æmiliani**, præst (†1537)
 Eller *hvid*. **Josephina Bakhita**, jomfru (†1947)
 V. Sl 27,1.3.5.8b-9c.
 R. Herren er mit lys og min frelse.
 L.: Hebr 13,1-8. Ev.: Mark 6,14-29.
9. *grøn*. Lørdag i 4. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Guðsmoðers lørdagsmesse**.
 V. Sl 23,1-3a.3b-4.5.6.
 R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
 L.: Hebr 13,15-17.20-21. Ev.: Mark 6,30-34.
10. *grøn*. **5. ALM. SØNDAG**.
 ✧ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*

- 1.L.: Es 6,1-2a.3-8;
 V. Sl 138,1-2a.2bc-3.4-5.7c+8bc.
 R. I guders påhør lovsynger jeg dig, Herre.
 2.L.: 1 Kor 15, 1-11 eller 15,3-8.11.
 Ev.: Luk 5,1-11.
11. *grøn*. Mandag i 5. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Vor Frue af Lourdes**
 V. Sl 104,1-2a.5-6.10+12.24+35c.
 R. Herren skal glæde sig over sine værker.
 L.: 1 Mos 1,1-19. Ev.: Mark 6,53-56.
12. *grøn*. Tirsdag i 5. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 8,4-5.6-7.8-9.
 R. Herre, vor Herre! Hvor herligt er dit navn
 over hele jorden.
 L.: 1 Mos 1,20--2,4a. Ev.: Mark 7,1-13.
13. *grøn*. Onsdag i 5. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 104,1-2a.27-28.29b-30.
 R. Min sjæl, pris Herren!
 L.: 1 Mos 2,4b-9.15-17. Ev.: Mark 7,14-23.
14. *hvid*. Torsdag. **CYRILLUS**, munk (†869) og
METHODIUS, biskop (†885), værnehelgener for
 Europa (f)
Gl. Hyrdernes pf.
 L.: ApG 13,46-49
 V. Sl.117,1.2
 R. Gå ud i alverden og forkynd Evangeliet!
 Eller: Halleluja!
 Ev.: Luk 10,1-9
15. *grøn*. Fredag i 5. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 32,1-2.5.6.7.
 R. Lykkelig den, hvis overtrædelser er tilgivet.
 L.: 1 Mos 3,1-8. Ev.: Mark 7,31-37.
16. *grøn*. Lørdag i 5. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Guðsmoðers lørdagsmesse**.
 V. Sl 90,2.3-4.5-6.12-13.
 R. Herre, du har været vor bolig i slægt efter slægt.
 L.: 1 Mos 3,9-24. Ev.: Mark 8,1-10.
17. *grøn*. **6. ALM. SØNDAG**.
 ✧ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Jer 17,5-8;
 V. Sl 1,1-2.3.4+6.
 R. Lykkelig den mand, der tager sin tilflugt til Herren.
 2.L.: 1 Kor 15,12.16-20.
 Ev.: Luk 6,17.20-26.
18. *grøn*. Mandag i 6. alm. uge. (II Ps).
 V. Sl 50,1+8.16b-17.20-21.
 R. Du skal bringe takoffer til Gud.
 L.: 1 Mos 4,1-15.25. Ev.: Mark 8,11-13.
19. *grøn*. Tirsdag i 6. alm. uge. (II Ps).
 V. Sl 29,1a+2.3ac-4.3b+9b-10.
 R. Herren velsigner sit folk med fred!
 L.: 1 Mos 6,5-8; 7,1-5.10. Ev.: Mark 8,14-21.
20. *grøn*. Onsdag i 6. alm. uge. (II Ps).
 V. Sl 116,12-13.14-15.18-19.

- R. Herre, jeg bringer dig slagtoffer til tak *eller*
 R. Halleluja!
 L.: 1 Mos 8,6-13.20-22. Ev.: Mark 8,22-26.
21. *grøn*. Torsdag i 6. alm. uge. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Peter Damian**, biskop og kirkelærer (†1072)
 V. Sl 102,16-18.19-21.29+22-23.
 R. Herren ser ned fra himlen til jorden.
 L.: 1 Mos 9,1-13. Ev.: Mark 8,27-33.
22. *hvid*. Fredag. **APOSTLEN PETERS STOL** (f)
Gl. Ap.pf.
 L.: 1 Pet 5,1-4
 V. Sl 23,1-3a.3b-4.5.6
 R. Herren er min hyrde, mig skal intet fattes.
 Ev.: Matt 16,13-19
23. *rød*. Lørdag i 6. alm. uge. (II Ps).
Polycarp, biskop og martyr (†166)(m)
 V. Sl 145,2-3.4-5.10-11.
 R. Jeg vil prise dit navn, Herre, for evigt og altid.
 L.: Hebr 11,1-7. Ev.: Mark 9,2-13.
24. *grøn*. **7. ALM. SØNDAG**.
 ✧ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: 1 Sam 26,2.7-9.12-13.22-23;
 V. Sl 103,1-2.3-4.8+10.12-13.
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 2.L.: 1 Kor 15, 45-49. Ev.: Luk 6,27-38.
25. *grøn*. Mandag i 7. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 93,1ab.1c-2.5.
 R. Herren er konge! Han har klædt sig i højhed.
 L.: Sir 1,1-10. Ev.: Mark 9,14-29.
26. *grøn*. Tirsdag i 7. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 37,3-4.18-19.27-28.39-40.
 R. Overgiv din vej til Herren, så griber han ind.
 L.: Sir 2,1-11. Ev.: Mark 9,30-37.
27. *grøn*. Onsdag i 7. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 119,165.168.171.172.174.175.
 R. Stor er lykken for dem, der elsker din lov.
 L.: Sir 4,11-19. Ev.: Mark 9,38-40.
28. *grøn*. Torsdag i 7. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 1,1-2.3.4+6.
 R. Lykkelig den mand, der tager sin tilflugt til Herren.
 L.: Sir 5,1-8. Ev.: Mark 9,41-50.

Det sker i bispedømmet

JANUAR

Fredag 11. kl. 18.00-19.30: "Åben Dør". Personlig forbøn og samtale ved pastor Lars Messerschmidt m.fl. Jesu Hjerter Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4A København V. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk.

Fredag 25. kl. 19.00-ca. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse, for de kristnes enhed. Ved pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V.
 Skriftemål fra kl. 18.00. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Lørdag 26. Kl.14.30-16.30: Temalørdag om "Sankt Joseph Søstrenes liv før og nu" v/ sr. Hildegard Doods Sted: Sankt Therese Kirke, Bernstorffsvej 56, Hellerup.

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Første og tredje onsdag i måneden kl. 18.00-20.00: Hjælp til misbrugere og pårørende ved den katolske organisation Cenacolo. Rådgivningen finder sted i Bredgade 64, 1. sal, Kbh. K. Tlf. 51 53 41 60.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30: Stille tilbudelse i Jesu Hjerter Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Åben rådgivning: **Hver onsdag kl. 17-19.30** i rådgivningen i Caritas Center, Stenosgade. Du kan også få rådgivning over telefonen via tlf. 22 99 38 18.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 19.00-21.00**, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Ryesgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail johny.zet@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Den Nordiske valfart til Lourdes 2019
Den Nordiske Valfart fejrer sit
50 års jubilæum

Temaet:

“Salige er I, som er fattige,
 for Guds Rige er jeres.”

Den 20. juli til 27. juli 2019
 Indkvartering på Hotel Paradis samt
 Accueil Notre Dame.

Fly fra København til Biarritz,
 derfra videre med busser til Lourdes.
 Heldagsudflugt til Garvarnie.

Gejstlig medvirken fra Den Nordiske
 Bispekonference Kardinal Anders
 Arborelius og biskop Czeslaw og
 valfartspræst Michal Bienkowski.

Prisen for almindelige deltagere er
 DKK 7.650,- og omfatter fly, bus til/fra
 lufthavn, ophold med fuld pension,
 heldagsudflugt, valfartshæfte mm.

Medhjælpere deltager til reduceret pris
 og kun efter nærmere aftale og
 godkendelse af bestyrelsen.

Tilmeldingsmateriale rekvireres hos:
 Marianne Larsen: +45 51242390
 E-mail: mastla@dsa-net.dk

Tilmeldingsfrist 1. april 2019

Den Nordiske Valfart til Lourdes

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
 - Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
 Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
 Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere
 information, kontakt venligst Palle Vinther,
 tlf. 50 56 09 49 eller
annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther

KO's annonsekonsulent står
 klar til at hjælpe dig med dine
 annoncemuligheder.

Rod i regnskabet - her er løsningen

Jesper R Austad
 Bogholder

Regnskabs-assistance

Mobil 28 11 81 03

Jesper.r.austad@kabelnettet.dk
 Ragnhildgade 76, 3.tv., DK-2100 København Ø
www.regnskabs-assistance.dk

Alt er godt - stort som småt

EN VÆRDIG OG SMUK
 AFSKED MED DINE KÆRE

Erik
 Skree

Mette
 Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
 Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
 Kirkens beståen**
 – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke
 den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
 og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
 1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Støtter nødlidende

www.vincentgrupperne.dk

**TELEFONLINIE
 SOS FORBØN**

Ønsker du forbøn, et lyttende øre,
 et ord fra Jesus og en velsignelse
 så ring: **75 18 18 08**

Torsdag, fredag og lørdag
 kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
 Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
 Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Bedemand
H.J. Madsen

- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
 Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen

Lars Kingo

- Arv og Testamenter
- Ægtepagter
- Familiesager
- Dødsboer
- Køb af ejendom i Danmark og udlandet.

**Advokat
 Sandra Moll Dirscherl**

Telefon: 31 35 35 60
 Fax: 31 73 25 84
 E-mail: sandra@moll.dk
www.sandramoll.dk

Det handler om tillid og tryghed
 når du skal vælge bedemand...

Familiefirma
 grundlagt
 1914
 Vores erfaring
 din tryghed

Kristian Petersen May-Britt Petersen Anders Petersen

Folmer Olsen
 BEGRAVELSESFORRETNING

Tlf. 98 12 15 57

Vesterbro 61 · v. Gåsepigen · Aalborg

Bønnens Apostolat

Januar 2019
Unge for hele verden:

Menneskehandel
 – for at ofrene for
 menneskehandel,
 prostitution og vold må
 blive modtaget med
 generøsitet.

Katolsk på Frederiksberg

Jubilæumsskrift med aktuelle indspark.

Tekst: Lisbeth Rütz

KIRKEHISTORIE ”Det store i det små” hedder Sankt Mariæ Sogns 125 års jubilæumsskrift. Titlen er velvalgt, for skriftet handler både om, hvordan den lokale menighed spejler verdenskirken, og om, hvordan det konkrete kirkerums detaljer viser hen til det hellige, man er sammen om.

Sankt Mariæ menighed har rødder langt tilbage i tiden – til dengang i 1890’erne, hvor Den katolske Kirke var ved at genetablere sig her i Danmark og i fuld gang med at definere sig selv i forhold til det danske. Det skulle få stor betydning, da den nyviede biskop von Euch som en af sine første embedshandlinger i november 1892 indviede et stort nyt kirke- og skolebyggeri på hjørnet af Frederiksberg

Allé og Boyesgade. ”Det var skelsættende: Den katolske Kirke var på vej mod hjemstavnsret. En opgave, som menigheden på Frederiksberg meget gerne arbejder videre på”, konstaterer sognepræst Jesper Fich. Dette statement er efter min opfattelse en af de vigtigste sætninger i hele skriftet.

For menigheden på Frederiksberg ser sig selv som forvaltere af – og medbyggere på den tradition, som biskop von Euch etablerede. Opgaven afsluttes aldrig, da hver eneste ny generation selv må arbejde på at definere, hvordan opgaven at være katolsk kirke i Danmark skal løses. For at forstå hvordan det hele begyndte, må vi tage ud på en tidsrejse. I kapitlet ”Sankt Mariæ Kirke og sogn gennem 125 år – et rids af historien” bringer Hanne Gregersen

os tilbage til Den katolske Kirke i Danmark i 1890’erne. I disse år møder vi en kirke, der bevidst arbejder på at vise, at den er dansk og hører til her i landet som legitim efterkommer af middelalderens katolske kirke. Biskop von Euch ønskede, der skulle prædikes på dansk i de katolske kirker, på festdage blev Dannebrog hejst side om side med Vatikanets flag, og von Euch mødte op i audiens hos kongen for at overbringe gratulationer fra pave Leo XIII i anledning af kongeparrets guldbryllupsdag.

Kirken som frelsesanstalt

Det åndelige liv, der blev levet i datidens katolske menigheder, ser Hanne Gregersen i høj grad som en ”bevaringskristendom”. Kirken opfattede sig selv som en frelsesanstalt. Dens første og største pligt var at få mennesker ind bag Kirkens skærmende mure, bevare dem dér og give dem åndelige våben, så de kunne forsvare deres tro mod den lutherdom, man teologisk ønskede at distancere sig fra. Det liturgiske liv i

Boyesgade blev domineret af individuelle andagtsformer, og den fælles messefejrings var trængt i baggrunden. Man ”bivåned” messen som tilskuer – stik imod klassisk katolsk kirkeforståelse, hvor menighedens funktion er at være: ”et trosfællesskab og ikke et sted hvor man bliver betjent”.

Allerede i 30’erne blev der i Boyesgade taget nogle dristige valg, konstaterer Hanne Gregersen. Kirkerummet blev i forbindelse med en gennemgribende restaurering indrettet til at afspejle en teologisk opfattelse, der dengang var banebrydende og pegede frem mod Det andet Vatikankoncil. Primus motor i projektet var Hubert Messerschmidt, der valgte billedhuggeren Axel Theilmann sammen med malerne Birgitte West og Niels Skovgaard til at udsmykke kirken i en stil, der var inspireret af tidlig kristen og romansk kirkekunst. Axel Theilmanns lysengel og alteret flyttede senere med til Jens Jessens Vej, hvor hans romansk inspirerede krucifiks kom til.

Fortsættes nedenunder ►

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
 42512
 Afsender: Katolsk Orientering
 Katolsk Orientering · nr. 1
 18. januar 2019 · 45. årgang

PP
 DANMARK

Kirken bliver klosterkirke

Liobasøstre har præget Sankt Mariæ menighed i mange år – men det tætte parløb har dog ikke altid været gnidningsfrit. Først skulle søstrene lige ses an, forstår man af priorinde Benedikte Nielsens indlæg: ”Da Liobasøstre kom til Frederiksberg”. Otte flytninger skulle der til, før Liobasøstre i 1962 endelig fandt blivende sted på Jens Jessens Vej. Søstrene købte grunden med kirken af bispedømmet og lod her opføre deres kloster efter klassisk forbillede. Nu blev sognekirken også klosterkirke, og den blev taget i brug til korbøn fem gange om dagen. Søstrene kom med baggrund i den liturgiske bevægelse, der var udsprunget af de store benediktinske klostre i Frankrig og Tyskland.

Jævnligt ringer folk på i klostret. De vil ind og se Maja-Lisa Engelhardts mosaikserie ”Skabelsen”, der blev indviet i 2010 ved 75-års jubilæet for at søstrene kom til Danmark. I ”Lysets budskab” skriver Vibeke Fenger-Petersen om mosaikkerne. Hun beskriver det både porøse og bestandige lys, der rammer mennesker i deres virkelighed her og nu og viser dem, hvordan Gud hele tiden skaber og åbenbarer sig i deres liv. Mosaikkernes altid skiftende lysvirkninger løfter kirkerummet og gør det til et symbol på det himmelske.

Hvad betyder ”katolsk”?

Men hvad betyder det at leve et katolsk liv i Danmark? For Damian Argiumbau var det at leve katolsk et bevidst valg. I ”Vejen til Gud” fortæller han sin troshistorie. Indiske guruer og buddhistisk karmalære var i første omgang mere spændende end den katolicisme, han kendte fra jesuiterskolen i Spanien. Men da der kom børn, kom behovet for at give dem noget mere – ”et

fast velbegrunder standpunkt forankret i en lang tradition”.

I ”Hvad gør vores menighed katolsk?” forsøger Nikolaj Gomes Ottosen-Støtt at pejle sig ind på, hvad der ligger i at være katolsk. De fleste vil nok være enige i, at det betyder ”for alle” eller ”universel”. Men der ligger meget mere i det. På den ene side betyder ”katolsk”, at der er nogle formelle rammer som dåben og Den katolske Kirkes lære; på den anden side findes der ikke en

dogmatisk facitliste med automatsvar. Alle mennesker kommer før eller senere til at stå i valgsituationer – etiske dilemmaer. Dilemmaet skal altid ses med den konkrete situation som baggrund. I denne proces har vi brug for at lære af hinanden og bruge hinanden som forbilleder. Det er situationaliteten, der gør os rummelige. Det rummelige, det katolske er et dynamisk begreb ”Det er noget vi hele tiden gør eller bliver”, som Gomes Ottosen-Støtt skriver.

Højmesse i Sankt Mariæ Kirke. Foto: Anders Kaare.

Katolsk i en postkristen tid

Men hvordan kan vi være katolsk kirke i Danmark i en tid, hvor den traditionsbårne kristendom, der engang gav os fast grund under fødderne, lige så stille er ved at blive eroderet væk? Hvor Kirkens rolle let begrænses til at levere overgangsritualer? Jakob Egeris-Thorsen forsøger at give nogle bud på det i ”Katolsk menighed i en post-kristen tid”. Mange er interesserede i Kirken, fordi de søger et autentisk fællesskab, og fordi der er stor interesse for at genopdage en klassisk og mystisk spiritualitet. Men hvordan kan Kirken rumme disse behov og udtrykke dem på en tidssvarende måde? Vi kan lade os inspirere af en klassisk kirkemodell og tilpasse den til det postkristne samfund ved at genopdage, at Kirken går på tre ben, liturgien, missionen og diakonien. Menigheden skal række ud til samfundet for at give det glade budskab videre på en overbevisende måde. Den skal tjene mennesker der er ramt af de vestlige velfærdssamfunds svøber, ensomhed og depression, skriver Thorsen.

”Det store i det små” er et lidt anderledes jubilæumsskrift fra en menighed, hvor man tydeligvis ikke nøjes med at pudse arvesølvet, men betragter sig selv som undervejs. Og hvor man også har overskud til at advare mod selvfedme – mod at man, som Hanne Gregersen skriver ”lukker sig om sig selv i sammenspist tilfredshed med sig selv”, når det går godt.

Jubilæumsskriftet ”Det store i det små” koster 125 kroner og kan købes ved henvendelse til Sankt Mariæ Kirke.

Paven afslutter verdensungdomsdagene i Panama

"I skal være Guds 'i dag' og ikke 'i morgen'", formanede pave Frans de unge.

Tekst: Niels Messerschmidt

UNGDOMSTRÆF Den 34. udgave af verdensungdomsdagene sluttede søndag den 27. januar med den store friluftsmesse med pave Frans og deltagelse af op imod 750.000 unge pilgrimme fra hele verden. I sin prædiken mindede paven de unge om deres opgave med at være Guds "i dag" og ikke "i morgen".

"Må jeres 'ja' fortsat være indgangsdøren for Helligånden til at give os en ny pinse for Kirken og verden".

Friluftsmessen begyndte allerede klokken otte om morgenen på *Campo San Juan Pablo II* parken i Panama City, hvor mange unge havde tilbragt natten efter lørdag aften med bønsvigilie med paven og efterfølgende eukaristiske tilbedelse. I sin prædiken tog Frans udgangspunkt i dagens evangelium fra Lukas kapitel 4, hvor Jesus underviser i synagogen i begyndelsen af sit offentlige virke. "I dag er dette skriftord, som lød i jeres ører, gået i opfyldelse" (Luk 4,21).

"Jesus åbenbarer 'nuets Gud', der kommer os i møde og kalder os til at tage del i Hans nu med at 'bringe godt budskab til fattige [...] frigivelse for fanger og syn til blinde, for at sætte undertrykte i frihed, for at udråde et nådeår fra Herren' (Luk 4,18-19). Dette er Guds nu, der bliver åbenbart med Jesus: det har et ansigt, det er kød. Det er en barmhjertig kærlighed, som ikke venter på gunstige eller perfekte situationer for at give sig til kende, og det accepterer ikke nogen undskyldning for sin tilstedeværelse. Det er Guds tid, som gør enhver situation og sted både rigtig og passende. I Jesus begynder den forjættede fremtid og bliver til liv".

"Hvornår? I dag", fortsatte paven, men tilføjede, at ikke alle, der lyttede til Jesus, følte sig inviteret eller kaldet. "Nazareths indbyggere var ikke alle parate til at tro på én, de kendte og havde set vokse op, og som nu inviterede dem til at virkeliggøre en længe ventet drøm. Desuden sagde de: 'Er det ikke Josefs søn?'" (Luk 4,22).

Paven sagde, at også vi kan have svært ved at tro, at "Gud kan være noget konkret og hverdagsagtigt, så nær og så ægte, og endnu mindre, at Herren kan være så nærværende og virke gennem én som en nabo, ven eller slægtning. Vi tror ikke altid, at Herren kan invitere os til at arbejde og tilsøle vores hænder med Ham i Hans rige på en så simpel og ligefrem måde".

"Det kan være svært at acceptere, at 'Guds kærlighed kan være konkret og næsten kan erfares i historien med alle dens smertefulde og glørværdige omskifteligheder'" (Benedikt XVI, katekese, 28. september 2005).

Foto: Vatican Media.

Gud har et velkendt ansigt

"Nogle gange foretrækker vi en fjern Gud: venlig, god og gavmild. Velbeskrevet og dog så langt væk; og fremfor alt en Gud, der ikke ubelejligere os – en 'tæmmet' Gud", sagde pave Frans. "Gud ønsker ikke at åbenbare sig for os som en engel eller på en anden iøjnefaldende måde, men ønsker at give os et ansigt, der er venligt og broderligt, konkret og familiært. Gud er virkelig, fordi kærlighed er virkelig. Gud er konkret, fordi kærlighed er konkret. Faktisk er denne konkrete manifestation af kærlighed ét af de grundlæggende elementer i det kristne liv".

Paven opfordrede de unge til ikke at besvare Jesus med den mistillid, han mødte i Nazareth, og til ikke at udskyde svaret på ens kald til "i morgen".

"At være ung er ikke ensbetydende med at være i 'en venteposition'", sagde han og beskrev faren ved at leve "i mellemtiden" mens man venter på en fremtid med garantier. I denne "mellemtid" mister ens drømme deres fremdrift; de svækkes og bliver til små og triste "illusioner" i den tro, at man er for ung til at engagere sig i sine drømme og opbygge en fremtid.

Paven opfordrede derfor de unge til ikke at se dem selv som fremtiden, men som nutiden, fordi "Guds dag" er i dag [...] Ikke i morgen, men i dag, 'for hvor din skat er, dér vil også dit hjerte være' (Matt 6,21). Når du bliver forelsket i noget, vil det gennemsyre hele dit væsen. At elske er jeres opgave! Alt afhænger af det!" sagde Frans og citerede sin medbroder pater Pedro Arrupe SJ – "Vi kan eje alt, men hvis vi mangler kærlighedens passion, vil vi intet have. Lad os tillade Gud at gøre os forelskede og tage os med ind i fremtiden!"

Gud er ikke et modelune

"For Jesus findes der intet 'i mellemtiden'. Han vil erobre jeres hjerter her i dag med kærlighed og barmhjertighed. Han vil være jeres skat, så jeres liv ikke bliver et langt 'i mellemtiden'. Jesus er ikke noget, man gør 'i mellemtiden', et forbigående modelune. Jesus er gavmild kærlighed, som opfordrer os til at betro os selv".

"Han er en konkret, nær og ægte kærlighed, som fødes, når man vælger at deltage i den mirakuløse dragen af håb og kærlighed, solidaritet og broderskab, trods den lammelse og de lammende blikke, som udspringer af frygt og udelukkelse, spekulation og manipulation".

Pave Frans sluttede sin prædiken med at sige: "Brødre og søstre. Herren og Hans mission er ikke noget 'i mellemtiden' i vores liv, noget midlertidigt. Det er ikke bare en Verdensungdomsdag. Det er vores liv i dag og livet i vores færd fremad".

"Vil I opleve denne konkrete kærlighed? Må jeres 'ja' fortsat være indgangsdøren for Helligånden til at give os en ny pinse for Kirken og verden".

Ved afslutningen på verdensungdomsdagene i Panama blev det oplyst, at næste udgave afholdes i Portugal i 2022.

I næste nummer af KO bringes en førstehåndsberetning fra danske unge katolikkers oplevelser under verdensungdomsdagene og Immaculata-søster Teresas evangeliseringsprojekt Ikon Amen.

Kroppens teologi

Seminar med søster Sofie Hamring i København.

Læs mere på side

4

National martyr

Professoren der endte på bålet.

Læs mere på side.

5

Italien

Migrantspørgsmålet skaber dyb splittelse blandt de italienske katolikker.

Læs mere på side

6-7

Kirken i Danmark

Rådgivning i Caritas, præstevielse og kirkeskat.

Læs mere på side

8-10

Niels Steensens Gymnasium

Se mere på
www.nsg.dk

SKOLEVALG 2019

- Jesuiterskole
- Høj faglighed og refleksion
- Et stærkt fællesskab
- International profil

Vi opretter NYE 6., 7. og 8. klasser
Vær med fra begyndelsen
Ring på 39 16 23 40 og bestil tid
til en samtale

KO mener

En vigtig sejr

Pakistans højesteret stadfæstede den 29. januar sin frifindelse af den kristne kvinde Asia Bibi. Hun blev i 2009 idømt dødsstraf under landets hårde blasfemilovgivning. Årsagen var, at hun angiveligt havde fremsat nedsættende kommentarer om islam, da hendes muslimske naboer nægtede hende at drikke vand fra et af deres glas, fordi hun ikke er muslim.

Hendes oprindelige frifindelse udløste omfattende protester og uroligheder i Pakistan i oktober sidste år. Protesterne var anført af det islamistiske parti Tehreek-e-Labbaik, der har forsvaret af landets omstridte blasfemilovning som en af sine mærkesager.

”Det billede af islam, vi viser omverden, fylder mig med stor sorg”, sagde højesteretspræsident Asif Saeed Khan Khosa under kendelsen og tilføjede, at havde Asia Bibis sag ikke været så delikat, burde de personer, der i sin tid havde anklaget hende, have været idømt livsvarigt fængsel for injurier.

Med frifindelsen får Asia Bibi nu opfyldt sit ønske om at forlade Pakistan og rejse til Canada, hvor hendes børn allerede har opnået asyl.

Den lykkelige udgang på hendes sag bør dog ikke få os til at lukke øjnene for den stigende forfølgelse af religiøse mindretal på verdensplan. Ifølge den katolske organisation *Aid to the Church in Need* lever 75% af jordens befolkning i lande, hvor religionsfriheden er under pres. Og – påpeger de i deres seneste rapport – kristendommen er nu som før den religion, der er hårdest ramt.

ACNs rapport er blot én af mange rapporter, der fastslår, at forholdene for religiøse mindretal verden over er blevet forværret i de senere år. Det rejser spørgsmålet om hvorfor religionsforfølgelse og -frihed ikke rangerer højere på de vestlige landes dagsorden, når problemet nu er så veldokumenteret. Hertil forklarer John Pontifex, talsmand for ANC i Storbritannien, at Vestens ligegyldighed kun er med til at forværre problemet i mange lande.

”Vi har oplevet et fald i opmærksomheden på religiøs forfølgelse, og faktisk er religionsfrihed gledet ned ad ranglisten over menneskerettigheder. Den har ikke den fremtrædende placering, den burde have, og den optræder ikke på linje med de mest dominerende i Vesten; køn, race, etnicitet og seksualitet. Det medfører, at forfølgelserne intensiveres for når de ikke bliver omtalt i medierne vil regeringerne sandsynligvis heller ikke føle sig presset til at reagere”, siger han.

Selv om Asia Bibis sag har været omtalt i vestlige medier, bør hendes frifindelse være endnu en anledning til at sætte spot på den kulturkløft, som i disse år bliver stadig dybere: mens der i Vesten er stor uvidenhed om og ligegyldighed overfor krænkelser af religionsfriheden, spiller religiøse spørgsmål en anderledes central rolle og tages alvorligt i Asien og andre steder i verden.

Det er derfor ikke forkert at tale om, at der i Vesten findes en mur af ligegyldighed, ”et kulturelt forhæng” iflg. ACN, som dækker for udsynet for de lidelser som religiøse mindretal udsættes for. En ligegyldighed, som alene har med religion at gøre, ikke med race, kultur eller køn. NM

Abortstrid i Sverige

Den katolske Kirke truer med at forlade Svenska missionsrådet.

KONFLIKT Det katolske bispedømme Stockholm truer med at træde ud af Svenska missionsrådet (SMR) efter at rådet i en hensigtserklæring har skrevet, at man vil arbejde for ”adgang til legal abort”. Det skrev det svenske dagblad *Corren* på sin netavis den 17. januar.

Svenska missionsrådet er en paraplyorganisation af ca. tredive kristne bistands- og missionsorganisationer og svenske kirkesamfund. Nu er rådet ramt af indre modsætninger, efter at det i en hensigtserklæring har skrevet, at man blandt andet skal arbejde for ”adgang til legal abort og prævention”.

Denne formulering har fået kardinal Anders Arborelius til at reagere, og han skriver på bispeddømmets hjemmeside, at han håber SMR vil revurdere sin politik på området – ”ellers er vi fra Den katolske Kirkes side tvunget til at forlade SMR”.

Corren vurderer, at andre medlemsorganisationer muligvis vil følge efter. Kardinal Arborelius skriver videre, at ”fra katolsk side har vi kontakt til andre, som deler vores opfattelse, og vi har bedt om et møde med

SMRs ledelse for at drøfte spørgsmålet”.

Svenska missionsrådets generalsekretær Anders Malmstigen håber, at samtalen vil medføre, at Den katolske Kirke forbliver i SMR. Han har ifølge *Corren* ”en vis forståelse for biskoppens reaktion, men der er misforståelser som må udredes”.

Anders Malmstigen fremhæver, at Svenska missionsrådet er en inkluderende organisation hvis medlemmer kan have divergerende syn på forskellige spørgsmål. I spørgsmålet om abort siger han: ”At tage stilling til legal abort ud fra et ligestillingsperspektiv er ikke så kontroversielt i en bistandssammenhæng. Men jeg respekterer

Svenska missionsrådet

Svenska missionsrådet er en paraplyorganisation for kirker og kristne organisationer, der arbejder med bæredygtig udvikling, global retfærdighed og bekæmpelse af fattigdom.

Rådet blev grundlagt i 1912.

Biskop Arborelius truer med at trække Den katolske Kirke ud af Svenska missionsrådet efter at rådet i en hensigtserklæring skriver, at man vil arbejde for adgang til legal abort og prævention. Foto: Daniel Ibanez, Catholic News Agency.

og har forståelse for, at det er et vanskeligt spørgsmål som skaber kontroverser for Den katolske Kirke og i andre sammenhænge”.

Fire kvinder skal føre tilsyn med katolske universiteter

Skal fungere som pavens rådgivere i Vatikanets organ AVEPRO.

UDDANNELSE Pave Frans har udpeget fire kvindelige forskere, som skal rådgive ham i at kvalitetssikre og vurdere kvaliteten af undervisningen på katolske universiteter. Det drejer sig om den italienske ordenssøster Mary Melone SFA, Isabel Capeloa Gil fra Portugal, Caty Duyaerts fra Belgien og Fiona Hunter fra Storbritannien, som indtræder i AVEPRO (*Agency for the Evaluation and Promotion of Quality in Ecclesiastical Universities and Faculties*) – den instans, der evaluerer og kvalitetssikrer de

kirkelige universiteter og fakulteter. Paven har også udpeget tre mandlige medlemmer.

Sr. Mary Melone er den første kvindelige rektor for det pavelige universitet Antonianum i Rom. Professor Isabel Capeloa Gil er rektor for det katolske universitet i Lissabon og Fiona Hunter er ansat på det katolske universitet Sacro Cuore i Milano.

I juni sidste år udpegede pave Frans bibelforskeren Andrzej Stefan Wodka til leder af AVEPRO. Det svenske katolske internetsite *Signum.se* skriver, at organet

blev oprettet af pave emeritus Benedikt XVI i 2007 med henblik på at evaluere studieplanerne og -resultaterne i kirkelige uddannelsesinstitutioner.

Under pave Frans’ pontifikat er aktiviteterne på kirkelige universiteter og fakulteter blevet omorganiseret, så de bedre er tilpasset de nye undervisningsformer, som fx er skitseret i Bologna-deklarationen* eller andre internationale aftaler, som Den hellige Stol har tilsluttet sig.

NM

*Et mellemstatsligt europæisk samarbejde om at skabe et fælles rum for videregående uddannelser i Europa. Baggrunden for processen er Bologna-deklarationen, der blev vedtaget i juni 1999 af undervisningsministre for i alt 29 europæiske lande.

Rabbinere forsoner sig med pave emeritus

Ortodokse jøder er villige til at ’drøfte spørgsmål, som er dukket op de seneste årtier’ med katolikkerne, siger Wiens overrabbiner.

DIALOG Spændinger mellem pave emeritus og en række østrigske og tyske rabbinere over en tekst, som Benedikt har skrevet om de jødiske-kristne relationer, offentliggjort i det teologiske tidsskrift *Communio* i juli 2018, synes nu bilagt.

Wiens overrabbiner Arie Folger fortalte *Vatican News* 16. januar, at han og rabbi Jehuda Pushkin fra Stuttgart og rabbi Jehoschua Ahrens fra Darmstadt havde en ”rigtig god samtale” med pave emeritus, da de mødtes i Vatikanet tidligere på dagen.

De ortodokse jøder er nu villige til at ”drøfte spørgsmål som er dukket op de seneste årtier” med katolikkerne, herunder spørgsmålet om Det forjættede Land – det land Gud lovede jøderne, sagde rabbi Folger.

Selv om kristne og jøder har divergerende synspunkter, er ”vi inde i en opgående spiral og forsøger at se hinanden i et positivt lys”, tilføjede han.

Begge religioner deler mange værdier og begreber, og ”vi ønsker det samme for verden og samfundet. Derfor kalder vi katolikkerne for vores partnere, brødre, og allierede i forsøget på at forandre verden”, sagde Folger.

Pave Benedikt XVI hilser på Roms overrabbiner Riccardo Di Segni under et besøg i byens synagoge i 2010. Foto: Paul Haring, CNS.

En problematisk tekst

Fleere tysktalende rabbinere har kritiseret pave emeritus’ tekst *’Grace and Vocation Without Remorse,’* efter at den i juni 2018 blev offentliggjort i den tyske version af *Communio* (se KO 15, 2018).

Den 18 sider lange tekst, signeret ’Joseph Ratzinger – Benedikt XVI’, var oprindeligt skrevet som en refleksion over 50-året for *Nostra Aetate*, 2. Vatikankoncilts deklARATION fra 1965 om Kirkens relationer til ikke-kristne religioner, og var tænkt som et internt dokument til Vatikanets kommission for religiøse relationer med jøderne, der hører under Det pavelige Råd for fremme af kristen Enhed.

Dengang udtalte overrabbiner Arie Folger til *Jüdische Allgemeine*, det største jødiske dagblad i Tyskland, at Benedikts tekst var ”yderst problematisk”, og han mindede om, at katolikker gennem århundreder har forsøgt at tvangskonvertere jøder.

”Fordi så meget blod er blevet udgydt som følge af kristnes fjendtlighed mod jøderne, burde det være indlysende for Benedikt, at der findes ingen positiv tilgang til at omvende jøderne”, udtalte han dengang.

NM

Tobindsværk med vigtige tekster af Karol Wojtyła

Omfattende tekstmateriale om bl.a. marxisme, socialisme og kommunisme kaster nyt lys over den senere polske pave og hans undervisning.

Tekst: Niels Messerschmidt

PUBLIKATION Den katolske Kirke i Polen har offentliggjort et tobindsværk med tekster om politiske og filosofiske emner skrevet af Karol Wojtyła, den senere Johannes Paul II, mens han som ung præst underviste på universitet i begyndelsen af 1950'erne. Det 573 sider store værk tilføjer nye sider til hans i forvejen omfattende forfatterskab og vil påvirke fortolkningen af den senere polske paves undervisning, vurderer det engelske katolske tidsskrift *The Tablet*.

Værket, der har titlen *Katolicka Etyka Społeczna* (Katolsk Sociaetik), er udsendt af Johannes Paul II-instituttet tilknyttet det katolske universitet i Lublin. Teksterne er skrevet af Karol Wojtyła til brug for studerende på Krakóws Jagiellonian universitet på et tidspunkt, hvor de fleste bøger om katolsk sociallære var bandlyste af landets kommunistparti.

Værket rummer flere tekster om marxisme, socialisme og kommunisme, og introducerer fx begreberne 'solidaritet' og 'moralisk sejr', som Den katolske Kirke under Johannes Paul IIs pontifikat anvendte i sin kritik af uretfærdighederne i det kommunistiske Østeuropa. Nogle tekster har overskriften 'Klassekamp og

kærlighedsbuddet', 'Spørgsmålet om revolution' og 'Det kommunistiske ideals objektive overlegenhed', og diskuterer katolske begrundelser for revolutionær vold og aspekter af økonomisk og historisk determinisme, ifølge journalisten og Polenskender Jonathan Luxmoore.

Den ledsagende kommentar siger, at det nye værk bør læses i den "specifikke historiske kontekst" under landets kommunistiske styre, og af Karol Wojtyła tænkt til eget brug og ikke til offentliggørelse.

Den katolske Kirke i Polen har offentliggjort et tobindsværk med den polske pave Johannes Paul IIs prækonciliære skrifter.

Kønskamp på Oxford universitet

Katolsk professor emeritus anklaget for transfobi.

IDENTITET Universitet i Oxford, det ældste i den engelsktalende verden, bakker op om sin juraprofessor emeritus John Finnis, efter at mere end 400 studerende har underskrevet en appel, som kræver professoren afskediget for, hvad de siger er hans "diskriminerende holdninger" til homoseksualitet og transkønnethed.

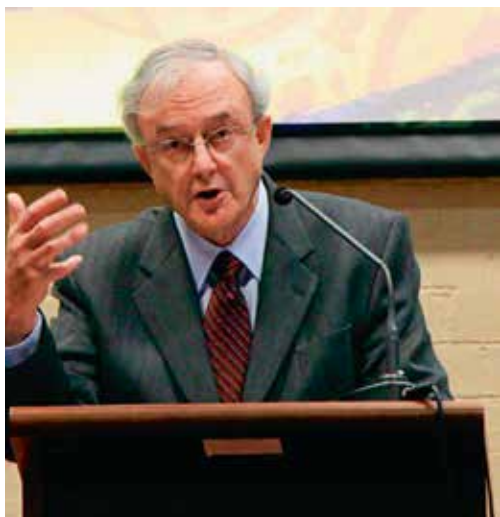
Den 78-årige John Finnis, som lod sig pensionere i 2010 og nu kun underviser universitetets Ph.d.-studerende, er i filosofiske kredse en anerkendt og værdsat fortaler for den såkaldte naturret; en retslære, der bygger på en forestilling om en almengyldig, rationel ret baseret på menneskets medfødte natur og naturens lov og orden.

Underskriverne anklager Finnis for at "dæmonisere" og være "hadsk" på grund af sine naturretsligt funderede opfattelse af kønsidentitet og seksualitet. De fremfører desuden, at universitet "samtykker" ved ikke eksplicit at tage afstand fra Finnis holdninger.

En talsperson fra universitet siger, at universitet og dets juridiske fakultet "ønsker at fremme en inkluderende kultur, som respekterer såvel studerende som ansattes rettigheder og værdighed. Vi er helt tydelige med at afvise enhver form for chikane, også når det drejer sig om seksuel orientering. Men samtidig er det universitetets politik at værne om den akademiske ytringsfrihed, og det er

indlysende, at en vigtig akademisk debat ikke kan være chikanerende, når den foregår respektfuldt og ikke krænker andres værdighed".

I et essay fra 1994, som underskriverne af appellen specifikt henviser til og kritiserer, hævder Finnis at komme med "en klassisk og streng filosofisk-moralisk kritik af alle udenomsægteskabelige seksuelle akter". Essayet, påpeges det, indgår i et værk

Den katolske professor emeritus John Finnis' syn på kønsidentitet og seksualitet har påkaldt sig vrede blandt studerende på det engelske Oxford Universitet for hans påståede diskriminerende holdninger til homoseksualitet og transkønnethed. Foto: UNDA.

Kommentaren påpeger dog, at tankerne i *Katolicka Etyka Społeczna* ligger på linje med Wojtyłas livslange syn på kapitalisme, befrielsesteologi og andre "væsentlige sociale spørgsmål", og at den er "en vigtig kildetekst" til "at løse debatter" om aspekter af Johannes Paul IIs undervisning.

Ifølge kommentaren giver teksterne desuden en "hermeneutisk nøgle" til forståelse af den polske paves sociale rundskrivelser *Laborem Exercens* (1981), *Sollicitudo Rei Socialis* (1987) og *Centesimus Annus* (1991).

"Som pave formulerede han tydeligt samme metodologi i rundskrivelsen *Fides et Ratione*, hvor – med henvisning til Pius XIII's *Humani Generis* – han understregede nødvendigheden af også at kende de doktriner, hvor Kirkens lære udtrykkeligt bliver afvist, fordi 'selv i disse falske teorier findes et gran af sandhed'", skulle Wojtyła have sagt, ifølge kommentaren.

"Han forstod de sociale og moralske bevæggrunde ligesom kritikken af det kapitalistiske system, der inspirerede marxisternes kamp for arbejderklassen [...] ligesom de kommunistiske, hvor de løsninger på sociale spørgsmål som liberalismen tilbød, i Wojtyłas optik, var en dårligere kur end selve sygdommen".

Rektoren for det katolske universitet i Lublin, p. Antoni Debinski, har udtalt til polsk radio, at indekseringen og krydshenvisningerne af *Katolicka Etyka Społeczna* har krævet et "team af redaktører og forskere", og han tilføjede, at dens udgivelse er en "væsentlig begivenhed".

med Finnis samlede essays, som Oxford University Press for nylig har udgivet.

John Finnis var senest i mediernes søgelys, da han i 2017 i det amerikanske senat blev udspurgt om Neil Gorsuch i forbindelse med dennes nominering til en plads i USA's højesteret. Finnis fungerede som Gorsuchs vejleder, da denne skrev sin doktorafhandling i jura.

Professor John Finnis er troende katolik og udover at sidde i Det britiske Akademi, har han været tilknyttet Vatikanets teologikommission, Det pavelige Råd *Justitia et Pax* og Det pavelige livets Akademi *Pro Vita*.

NM

Kort nyt

Flere kristne i Det hellige Land

ISRAEL Ifølge den seneste statistik lever der i dag ca. 175.000 kristne i Det hellige Land. Det svarer til to procent af befolkningen. Selv om landets kristne har en lavere fødselsrate i sammenlignet med jøder og muslimer, er deres andel vokset takket være kristne migrantarbejdere fra især Etiopien.

70,6% af de kristne lever i det nordlige Israel. Nazareth har den største andel af kristne (over 22.000 personer) efterfulgt af Haifa med lidt under 16.000 personer.

Første kirkebyggeri siden 1923

TYRKIET For første gang siden det moderne Tyrkiets grundlæggelse i 1923 har myndighederne givet grønt lys til opførelsen af en kirke til glæde for Istanbuls ca. 17.000 syrisk-ortodokse kristne. Kirken, der forventes færdigopført i 2021, får plads til 700 kirkegængere, en parkeringsplads og en cafe. Der findes i dag kun én syrisk-ortodoks kirke i byen.

Der lever anslået omkring 25.000 syrisk-ortodokse kristne i Tyrkiet, størstedelen i Istanbul, samt mindre grupper i Tyrkiets østlige provinser.

Strid om Trevi-fontænenens mønter

ITALIEN Hvert år kaster turister mønter til en samlet værdi af ca. 11 mio. kroner i det berømte springvand Trevi-fontænen i Rom. Pengene plejer at blive fisket op og doneret til Caritas til hjælp til byens fattige, men nu har borgmester Virginia Raggi besluttet, at pengene i stedet skal gå til at forbedre byens infrastruktur.

Caritas beklager beslutningen, mens den katolske avis *Avvenire* uden omsvøb beskylder borgmesteren for at tage penge fra de fattigste. Nyhedsbureauet *Ansa* skriver, at mange italienere bakker op om Den katolske Kirkes synspunkt på sociale medier. Borgmesteren har efterfølgende udtalt, at en del af beløbet fortsat vil tilfalde Caritas.

Del din arv med verdens fattigste!

Når du skriver testamente, kan du vælge at lade hele eller en del af din arv gå til Caritas' arbejde for verdens fattigste.

Hvis du beslutter dig for at betænke Caritas, dækker vi omkostningerne ved oprettelsen af testamentet. Caritas kan henvise dig til en advokat.

Kontakt kampagnekoordinator Sidse Helene Surel Mogensen på ssm@caritas.dk eller 38 18 00 28, hvis du har spørgsmål angående arv og oprettelse af testamente.

Hvad har krop og teologi med hinanden at gøre?

Mød søster Sofie Hamring når hun kommer med nogle svar i AC den 9. februar.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

KATEKESE Bilerne oppe på hovedvejen til Lund høres stadig som en fjern summen, men der er så stille, at jeg hører sneen knirke under mine fødder, da jeg drejer af ved skiltet til Røgle Kloster. Helt nede for enden af vejen ligger Sankt Dominikus Kloster – en gammel svensk bondegård fra 1850'erne, som dominikanerinderne flyttede ind i for 60 år siden og byggede om til retræte- og kursuscenter. En smilende søster Sofie står og tager imod mig i hoveddøren.

Contemplata aliis tradere – give kontemplationens frugter videre til andre – er dominikanernes motto. De fem søstre i Sankt Dominikus Kloster Røgle lever et liv derefter med stor vægt på stilhed, indre bøn og studier. Men søster Sofie er blevet kendt i hele Sverige for sine bøger om kroppens teologi. Hvordan kan det være, at en ordenssøster skriver om lige netop det emne? Søster Sofie smiler ad spørgsmålet. Hun har hørt det så tit. I mange år beskæftigede hun sig med mere ukontroversielle emner som bøn og liturgi. ”Jeg voksede selv op i 70'erne, hvor det hele var så frigjort og man skulle have mange relationer. Jeg følte altid instinktivt – det her kan ikke være sandt; men jeg mødte ingen formulerede alternativer. Dengang syntes jeg, at katolikker var meget præget af lovtænkning”, siger hun.

Da hun for snart mange år siden fandt Johannes Paul IIs 129 onsdagskatekeser fra 1979 til 1984 om kroppens teologi i et antikvariat var det, som om en ny verden åbnede sig for hende. Her var – syntes hun – noget af det, hun altid havde længtes efter.

Som ung præst opdagede Johannes Paul II at han havde den gave, at han kunne tale til de unge. Det var de unge, der uddannede mig, siger han selv. Hans bog ”Kærlighed og ansvar” bygger på, at han fulgte de unge som deres ven. Han kom også meget dér hvor de udsatte var. Man kan se hans katekeser om kroppens teologi som en

bibelsk funderet opfølgning på *Humanae vitae*, som er et mere filosofisk værk, fortæller søster Sofie.

Efter opdagelsen af kroppens teologi begyndte søster Sofie at arrangere retræter om emnet. Hun bad Gud om, at nogen ville gå i dybden med det og udgive en bog, så budskabet kunne spredes. Stor var hendes forbauselse, da hun oplevede, at hun fik bønesvaret – gør det selv. Og det gjorde hun så – for som hun siger: Det indgår jo i et kristent liv, at man over sig på at følge sin samvittighed. I to år arbejdede hun med katekeserne, før hun i 2011 udgav en komprimeret og populariseret udgave af dem i ”*Till mann och kvinna skapada han dem*” (Som mand og kvinde skabte han dem). I 2017 kom ”*Ålska och gör det du vill*” – en bog om kroppens teologi for unge. Titlen er et berømt citat fra Augustin.

Alle har en krop og en seksualitet

Umiddelbart ser krop og teologi ikke ud til at have noget med hinanden at gøre og så alligevel. Kroppens teologi tager nemlig udgangspunkt i den indlysende kendsgerning, at ethvert menneske har en krop og en seksualitet. Tidligere var kroppen et tabubelagt emne. ”Når man har talt om, at mennesket er skabt i Guds billede har det næsten altid været noget med den åndelige dimension. Men Johannes Paul II siger, vi er Guds spejl også kropsligt – den kropslige forening det er Guds eget mysterium, der bliver nærværende. Ingen har sagt det så tydeligt som ham – den menneskelige seksualitet er skabt for at udtrykke Guds kærlighed,” siger søster Sofie.

Og kirkerne i Sverige har i den grad taget hendes budskab til sig. Bibelskoler og ungdomsgrupper fra frikirker og Svenska Kyrkan har bedt hende komme og holde foredrag. Interesserede unge svenske katolikker fyldte to retræter om kroppens teologi sid-

ste år. Søster Sofie oplever stor åbenhed over for emnet – især fra mange unge, der tit får en meget tidlig seksuel debut, fordi de oplever, at sex nærmest påtvinges dem. Derimod er nogle af dem, der voksede op før maj 68 og fik en mere rigid opdragelse, lidt mere forbeholdne.

Men i den sekulære presse er hendes bøger om emnet blevet ignoreret. Budskabet er simpelthen for politisk ukorrekt.

Hjemmesiden www.kroppensteologi.se, som søster Sofie har lavet sammen med Peter Wiberg, er målrettet unge. På den lækkert designede side med flotte, professionelle fotos og små videoer, møder man blandt andet en kvindelig katolsk sexolog, der i løbet af tre oprigtige minutter får for midlet, hvordan man kan nå frem til en rigere seksualitet. Et indslag handler om, hvad sex har med juleaften at gøre, et andet om fotomodellen der føler sig vild, stærk og fri efter at have kvittet p-pillerne. Hjemmesiden prøver også på at vise, at et støvet

Klostret har en lille meditationslund, hvor søstrene og de mange gæster kan gå tur mellem æbletræerne. Her søster Sofie sammen med ordensgrundlæggeren Sankt Dominikus.

begreb som kyskhed faktisk giver mening – også i dag.

Sex bliver banaliseret

Søster Sofie afviser helt påstanden om, at det er godt at samle mange forskellige erfaringer, før man binder sig. ”Ja, det siger mange jo. Men et seksuelt møde berører dybt inde i sjælen. Vi længes efter at blive berørt dybt inde i vores sjæl – efter at tilhøre et andet menneske som vil mig og accepterer mig fuldt ud. Et seksuelt møde skaber tilknytning. Det er hvad sex er til for. Hvis man har sex på samleband, bliver det sværere og sværere at skabe denne tilknytning. At have sex og fornægte denne dybe relation giver ingenting i længden. Sex bliver banaliseret til en jagt efter oplevelser. Men i længden kommer det til at præge mig helt forkert, for jeg kommer til at bruge andre menneskers kroppe som objekt for mit eget ego. Den bedste forberedelse er venskabet. Det styrker at have mange venskaber – det bygger personligheden op. I alle kunstarter musik, teater, idræt etc – kræves der træning, der kræves en viljesanstrengelse – at man gør sig umage. Du skal ikke bare tage den første den bedste du tænder på – det er du faktisk for værdifuld til”.

Hun oplever, at vi lever i en tid, der egentlig er præget af kropsforagt. Kroppen er blevet reduceret til at være nydelsesobjekt. Men det skaber en indre tomhed at have sex uden tryk. Og hun oplever det som utrolig vigtigt, at også cølibatære er bevidste om, at man må finde en moden måde at integrere sin egen seksualitet på, fordi seksualiteten er en kraft der ikke kan sættes parentes om. Vi kan ikke længere nøjes med at sige: husk at tage et koldt brusebad.

”Det er bare Gud, der kan vise os hvor værdifulde vi er – at vi er værdige til det allerbedste. Har man forstået det behøver man ingen moralsk pegepind,” slutter søster Sofie.

Søster Sofie Hamring holder seminar i foreningen *Academicum Catholicum* lørdag den 9. februar kl. 10-15 i Stenosgade 4. Deltagelse er gratis. Seminaret foregår på engelsk. Læs mere på academicumcatholicum.dk.

Kroppens teologi

Inspirationsliste om emnet fra bispedømmets bibliotek.

SEKSUALITET Kroppens teologi er lige nu et superaktuelt emne i Kirken i Danmark. Den 9. februar er der seminar i foreningen AC om kroppens teologi i menighedssalen i Stenosgade nr. 4 fra kl. 10-15. Her vil sr. Sofie Hamring fra Sankt Dominikus Kloster i Røgle komme med en introduktion til Johannes Paul IIs teologiske fremstilling af emnet. Fra den 12.-14. april er der seminar om samme emne på Niels Steensens Gymnasium med Christopher West, Jason Clark og Mike Mangione. Læs mere på <http://corproject.work> hvor man også kan tilmelde sig.

Susanne Balslev, bibliotekar på bispedømmets bibliotek, Sankt Andreas Bibliotek, har lavet en liste over hvad biblioteket har om emnet.

Forskellige formidlinger, kommentarer

og refleksioner over kroppens teologi af pave Johannes Paul IIs forelæsninger i perioden 1979-1981 og udkommet i bogform som:

Man and women. *He created them – a theology of the body*. Oversættelse, introduktion og index af Michael M. Waldstein. Pauline Books 2006, 735 sider.

Christopher West:

Theology of the Body Explained – A Commentary on John Paul II's "Gospel of the Body". Med forord af George Weigel. Gracewing 2006, 530 sider. Dybdgående og grundig gennemgang. Bagerst i bogen findes en omfattende bibliografi og et emneindex.

Christopher West:

Theology of the body for beginners – A basic Introduction to Pope John Paul II's Sexual Revolution. Revised edition. Ascension Press 2009, 149 sider. Let tilgængeligt sammendrag. Bagerst i bogen findes begrebsforklaringer til hvert kapitel.

Søster Sofie O.P.:

Man och kvinna till Guds avbild – en sammanfattning av Johannes Paulus II's verk Kroppens teologi.

Veritas Förlag 2014, 60 sider.

Pave Johannes Paul IIs tekster om menneskelig seksualitet er blevet kaldt ”En tidsindstillet bombe som kan blive et vendepunkt, ikke bare for katolsk teologi, men også for moderne idéhistorie”. Søster Sofie sammenfatter her dette arbejde.

Søster Sofie O.P.:

Till man och kvinna skapade Han dem – en introduktion till kroppens teologi.

En sammenfatning af Johannes Paul IIs arbejde med mange kommentarer ud fra en nutidig svensk sammenhæng.

Artos 2011, 332 sider.

Jason Evert:

Kroppens teologi for ham/Kroppens teologi for hende. Med forord af Christopher West. Katolsk Forlag 2015, 85 sider/84 sider.

Oversat fra: *Theology of Her Body/Theology of His Body*. 2009.

Består af to bøger – en til ham med undertitlen: *Opdag styrken og formålet ved din mandlighed* og en til hende med undertitlen: *Skønheden og mysteriet ved din kvindelighed*.

Refleksioner over Pave Johannes Paul II og hans grundtanker om eros (begær) og agape (selvopofrende kærlighed), henvendt til unge.

Søster Sofie O.P.:

Ålska och gör det du vill – Kroppens teologi för unga.

Sammenfatning for unge af kroppens teologi. Uddybning af Kirkens lære om kald – specielt ægteskabet. Catholica 2017, 228 sider.

Bestil bøgerne her:

På Sankt Andreas Bibliotek, Gammel Kongevej 15 tlf.: 33 55 60 90. Åbningstid: tirsdag, onsdag og torsdag 13-17. Alle titlerne findes på Sankt Andreas Bibliotek, www.sanktandreasbibliotek.dk. Bøgerne kan også lånes gennem dit lokale folkebibliotek.

Prædikanten der blev national martyr

Historien om universitetsprofessoren og den intellektuelle leder Jan Hus, der blev brændt på bålet som kætter.

Tekst: Bernadette Preben-Hansen

KIRKEHISTORIE Den 6. juli 1415 fik Jan Hus en papirhat på hovedet og blev ført ned til Rhinens bred, hvor han blev brændt. Det var ved Konstanz i Tyskland. Papirhatten viste tre djævlé og ”her er en hæretiker”. To til tre hastige Fadervor tog det, efter han blev tavs, og så var han død, skrev øjenvidnet Peter Mladoniowitz. Det blev en ikonisk begivenhed i Europas historie. Koncilet i Konstanz havde regnet med at slippe endeligt af med Hus, den stædige politiske prædikant, men det skabte i stedet en martyr for en national idé – for tjekkerne – og tændte et krigsbål, der brændte over Centraleuropa i 1400-tallet.

Det var uhørt, at en universitetsprofessor blev henrettet, og Hus blev vistnok den første. Der var en udstrakt intellektuel frihed på universiteterne i 1100- til 1300-tallet, men efter Hus’ død blev også studenter og universitetsfolk brændt. Tjekken Pavel Kravař, der var livlæge for den polske konge og havde studeret i Montpellier, Paris og Prag, kom til universitetsbyen St Andrews i Skotland, hvor den stedlige biskop beskyldte ham for at sprede Wyclif- og Hus-idéer. Så blev han brændt af på markedspladsen i 1433.

Student

Jan Hus blev født i Bøhmen ca. 1370. Han skrev sig ind på det filosofiske fakultet i Prag, senest i 1390 (studenterprotokollen er tabt). Hus var fattig, en sulten student, skrev han selv. Han forsvarede sin filosofiske bachelor i 1393 som elev af Jan Mýto, kaldet Sofisten, og kandidat i 1396 som elev af Stanislav Znojma (Dekanernes Bog). Der er kun få spor af Hus som filosofi-student, men hans lærere var tjekiske. Han blev dekan for det filosofiske fakultet i 1401. Samtidig blev han præsteordineret og teologisk bachelor. Han blev rektor for universitetet i 1402, og var prædikant ved Betlehemskapellet i Prag.

Karls-universitetet

Kejser Karl IV gjorde Prag til Det tysk-romerske Riges hovedstad. Han oprettede Karls-universitetet i 1347-48. Det var et prestigeuniversitet med fire fakulteter og fire nationer (kollegier) – den bøhmiske, den polske, den bajerske og den saksiske. Karl kaldte de bedste magistre til fra byskolerne i Erfurt og lokkede magistre fra Paris. Også studenter fra Danmark rejste til Prag.

Karls-universitetet var modelleret over Paris, der var universitetscentrum i Europa, og Bologna. Universiteterne (*universitas*) var internationale med latin som det fælles videnskabelige sprog og med ensartede statutter. De krævede kritisk læsning – med kommentarer (*kvæstioner*) – af Aristoteles’ logik og naturfilosofi, de obligatoriske lærebøger på filosofi, samt af Peter Lombarders Fire Sentensbøger, den obligatoriske lærebog på teologi. Logikken var grundstenen i skolastikken, og teenagedrenge fik en skarp træning. Magistre med ret til at forelæse internationalt (*licentia docendi*) og studenter rejste mellem Europas universiteter, der som i dag havde egen jurisdiktion.

John Wyclif

Da Anna – Karls datter – i 1382 blev ”Good Queen Anne” til den engelske konge Richard II, kom universiteterne i familie. Universitetsfolket rejste mellem Oxford og Prag, med håndskrifter i bagagen, og Prag-studenter tog den britiske logik og englænderen John Wyclifs værker med hjem. Wyclif, der var professor ved universitetet i Oxford, kritiserede Kirken. Hans nadversyn blev fordømt i Oxford i 1381. Wyclif var realist: almenbegreberne (*universalier*) har en egen eksistens, mente realisterne. Nej, de er i sproget alene, mente *nominalisterne*. Flere Prag-professorer blev inspireret af Wyclifs filosofi, og Hus kopierede selv Wyclifs skrift om idéerne og om almenbegreberne. Hus kritiserede Kirken, skrev prædikener på latin og prædikede i Betlehemskapellet – på tjekisk, og altså ikke på tysk. Han skrev flittigt.

Nadversynet

Universitetet i Prag blev internationalt, men der var konflikter mellem nationerne. Hus var en af de tjekiske ledere i den intellektuelle kamp mellem universitetets tjekiske og tyske lejre. Tyskerne var især nominalister, mens flere tjekkere var realister. De filosofiske opfattelser har konsekvenser for synet på transsubstantiationen, forvandlingen af (substansen) brød og vin til Kristi legeme og blod i eukaristien. Flere reformatorer – ikke Martin Luther – pillerede så at sige Kristi legemes nærvær (*realpræsens*) ud af nadveren.

I 1409 udstedte Wenzel IV – Karls søn – et dekret, hvori tjekkerne blev favoriseret på universitetet. Så gik de tyske magistre og studenter fra Prag til Leipzig og oprettede et universitet dér. Tilbage stod en lokal institution, der blev reduceret til et filosofisk

fakultet og mistede sin internationale status. Hus var rektor for universitetet i 1409-10, og tyskerne var godt sure på ham.

Håndskrifterne

Selvom Wyclifs værker blev brændt i Prag i 1410 og Hus’ værker i 1415, overlevede flere håndskrifter. Amplonius fra Berka, der havde studeret i Prag, tog håndskrifter med til Erfurt, hvor han katalogiserede sit bibliotek i 1410-12. Universitetet i Prag var imod bogbålene, men måtte aflevere håndskrifter, som ses i de middelalderlige bibliotekskataloger (ed. 2005). I dag er der Wyclif- og Hus-håndskrifter, skrevet i Prag, i forskningsbiblioteker i Erfurt, Kraków, Leipzig, München, Uppsala, Wien og Prag.

Det er de middelalderlige håndskrifter, der fortæller den mest spændende historie. Hvem skrev dem af, hvor og hvorfor, og hvad siger teksterne? Vi kender Hus’ håndskrift fra 1398 i et manuskript (håndskrift), i dag i Stockholm, da svenskerne tog det som krigsbytte under Tredivårskrigen, og i et i Wien (ÖN, 4902).

Det Forenede Europa?

Hus prædikede imod korruption i Kirken. Han forsvarede Wyclifs politiske idéer i en tid, hvor Europa var splittet i Det Store Skisma med flere paver 1378-1417, en i Rom og en i Avignon. England, Norden og tyske lande fulgte Rom, mens Frankrig, Skotland og Spanien fulgte Avignon. Pisasynoden i 1409 valgte en til, og så var der tre paver. Koncilet i Konstanz 1414-18 afsatte paverne og valgte i 1417 én pave i Europa, det var pave Martin V.

Hus blev indkaldt til koncilet i 1414. Peter Mladoniowitz, der var i tyverne, bachelor og officiel korrespondent for Karls-universitetet, var med i Hus’ følge. Selskabet rejste til Konstanz på et løfte om frit lejde fra kong Sigismund, men straks Hus ankom til Konstanz, blev han fængslet. Her skrev han flere breve og småskrifter. Retsakterne er tabte, men Mladoniowitz skrev – på latin – en levende rapport om retssagen og henrettelsen. Der var danske præster i Konstanz, herunder Ribebispen Peder Lykke, og den slesvigske biskop Johan Skondelev, der sad i den kommission, som undersøgte Hus’ lære for

kætteri. Danskerne skabte respekt. Wyclif blev posthumt kætterdømt i 1415, men var Hus en kætter?

Nej, han var katolik og uden skyld, mente Luther. Hus delte ikke Wyclifs nadversyn. Den tyske reformation i 1500-tallet fulgte flere kontinuerlige reformationer, der løb over Europa i 1400-tallet, men den nordtyske succes kan tilskrives Luther, hans reformator-, mæcen- og kunstnerverner og især Gutenbergs trykpresse, der blev opfundet i 1440’erne. Pave Johannes Paul II beklagede Hus’ død ved et internationalt Hus-symposium i Rom i 1999.

Nationalisme

Men ét er Hus, noget andet husitterne. Hus’ død blev signalet til de ekstremt voldelige husitiske krige i Europa fra 1419. Den gav ham et liv i nationalerindringen og gjorde ham langtidsholdbar. Han blev tjekernes nationalhelt, og vendt og drejet for den nationale sag, men var Hus husit? Nej, han var universitetsmand.

Den tjekiske nationalbevægelse ville i 1800-tallet have selvstændighed fra Østrig-Ungarn. Tjekkerne og tyskere var på kant, og Hus var den ideelle historiske skikkelse i kampen for selvstændighed. Han fik monumenter i tjekiske byer, tjekkerne gjorde ham til nationalist, og efter 2. verdenskrig gjorde det kommunistiske regime ham til kommunist. Tjekkoslovakiet opstod i 1918, og Tjekkiet i 1993.

Litteratur

Den interesserede kan læse Peter Tudvads veloplagede bog: *Jan Hus – kirke, korstog og kætteri* (People’s Press. Kbh. 2018). Den trækker især på tyske publikationer fra 2010’erne, men udelader de klassiske Hus-biografier fra 1960’erne (M. Spinka), publiceret på engelsk i USA. Den videnskabeligt interesserede kan begynde med *A Companion to Jan Hus* (ed. F. Šmahel, O. Pavliček. Leiden 2015), og den latinkyndige kan finde de nyere tekstkritiske udgaver i *Corpus Christianorum Continuatio Mediaevalis*. Der er gang i Prag med udgaverne af Hus’ samlede værker i 2000’erne og 2010’erne, men der er meget mere at gøre i forskningen, især med portrættet af det intellektuelle miljø ved fakulteterne i Prag i 1340’erne til 1420’erne. Det var et intellektuelt arnested for idéer, der løb forud for den tyske reformation i 1500-tallet, i de filosofiske og teologiske debatter. Hus var dog – var det ikke for Mladoniowitz’ beretning (ed. 1869, 1932, verden bør se en ny udgave), hans værker, de husitiske krige og den tjekiske nationalsag – nok blevet glemt.

Peter Mladoniowitz og Jan Hus. Martinická-Bibelen, f. 11v, c. 1430. I TB 3, Knihovna Akademie věd ČR.

Ideologisk værdikamp i Italien: Kirken i krise

Migrantkrisen har givet magt til indvandrerfjendske højrepopulister i Europas mest kristne land, hvor de italienske katolikker i stigende grad vender ryggen til pavens budskab om barmhjertighed overfor migranter. Det mærker en præst i det nordlige Italien.

Tekst og fotos: Martin Bjørck

VÆRDIKAMP Norditalien, Como, San Martino-kirken, december 2018.

En hånd tager fat om det kolde jernhåndtag og åbner den tunge egetræsdør. En skikkelse træder ind i rummet, og bevæger sig sikkert hen mod væggen, hvor knappen til lyskontakten er placeret ved siden af et maleri af San Martino-helgenen.

Lyset tændes, og præsten Don Giusto Della Valle står stille og betragter kirkerummet, inden han langsomt går op mod alteret, med hænderne foldet bag sin ryg.

Det er tidlig søndag morgen, og det er en del af hans morgenritual at forberede sig på den prædiken, han skal holde for sin menighed om få timer.

For Don Giusto Della Valle er der et særligt budskab, som han føler er mere relevant end nogensinde før:

Det kristne budskab om næstekærlighed. Et budskab, som han mærker er kraftigt under pres.

“Her i Como er der sket et skift i attitude blandt menigheden. Det mærkes overalt“, siger han stille.

Don Giusto Della Valle har mistet en betydelig del af sin menighed i de seneste par år. Det har han fordi, at han i kirkens tilstødende bygninger huser hjemløse, asylansøgende, afrikanske migranter, som er kommet til Italien i både over Middelhavet fra lande som Senegal, Gambia, Eritrea og Nigeria.

“De personer der er trådt ud af menigheden har gjort det, fordi de synes, der er for meget fokus på at hjælpe migranter. Selvfølgelig gør det mig ked af det“, fortæller Don Giusto Della Valle.

I hans forstand handler budskabet om næstekærlighed, som det findes i Lukas-evangeliets historie om den barmhjertige samaritaner, om, at alle mennesker er lige meget værd. Man skal tage sig af de svageste i samfundet – ligesom legenden

om den romerske soldat, Martin, der på en iskold nat skar sin kappe midt over og gav den ene halvdel til en tigger, og dermed blev et symbol på kristen velgørenhed – og senere, blev gjort til helgenen San Martino.

San Martino Kirke i Como.

Migration i Italien i de seneste tre år

- 2016: 180.000 personer
- 2017: 120.000 personer
- 2018: 25.000 personer

Don Giusto Della Valle har været præst i San Martino Kirken siden 2011.

Ideologisk sammenstød

Året 2018 har været skelsættende for Den katolske Kirke i Italien.

Historisk set har de regerende partier altid lagt sig nogenlunde på linje med Kirkens officielle holdning til migration. Men ved parlamentsvalget i marts 2018 kom det indvandrerfjendske parti Lega i regeringen. Sloganet lyder ‘Italienerne først’, og partiet bliver ved med at stige i popularitet.

Lega, med indenrigsminister, Matteo Salvini i spidsen, er gået stik imod pavens opfordring til at være solidarisk med de migranter, som kommer til landet, og der eksisterer lige nu en ikke tidligere set ideologisk værdikamp mellem Kirken og regeringen.

Salvini begrundet sin holdning til migration med den økonomiske krise som Italien unægteligt står i, med 10 procents arbejdsløshed og en lavere BNP end i 2008:

“I stedet for at hjælpe Afrikas fattige til Europa er min pligt i regeringen først at tænke på millioner af italienske fattige”,

Fakta om Como

- Ligger på grænsen til Schweiz
- Indbyggertal i 2015: 85.000
- I 2016 ankom i alt 60.000 migranter til byen.
- Ud af disse blev ca. 20.000 i byen og Como-provinsen.

Velgørhedsprojektet eksisterer ved hjælp af private donationer, frivillig arbejdskraft og et mindre kommunalt tilskud.

Francesca Frigerio deltog i Forza Nuovas nationalmarch den 4. november 2018.

Lige nu huser Don Giusto Della Valle 70 migranter, som har eksploderede, søgte 250 migranter husly her.

siger Salvini, som især har gjort sig bemærket ved at afvise redningsskibe, der kommer til Italiens kyster med migranter. Og senest ved, i slutningen af 2018, at få stemt en migrationslov igennem, der indenfor nærmeste fremtid vil gøre det forbudt at huse hjemløse asylansøgere, som Don Giusto Della Valle gør i sin kirke.

At Legas politik udfordrer Kirkens budskaber ude i menighederne viser meningsmålinger tydeligt: Ifølge Ipsos-undersøgelser er Legas popularitet, siden valget, fordoblet blandt de mest trofaste kirkegængere, som går i kirke hver uge. 64 procent af de italienske kirkegængere stemmer Lega eller endnu længere til højre, hvor de fascistiske partier befinder sig.

Lega-vælgeren

En lille hvid Fiat holder ind ved vejen bag San Martino Kirke. Ud stiger en ældre, gråhåret mand. Virginio Butti hedder han. Han er 76 år og pensionist. Han hjælper trofast til i kirken hver søndag, og kommer inden messen starter for at rydde op.

Virginio Butti er dybt religiøs – og så stemmer han på Lega. Det har han gjort siden Kristendemokraterne, også kaldet det katolske parti, gik i opløsning i 1992 på grund af en korruptionsskandale, der rystede hele Italien. Kristendemokraterne havde indtil da siddet tungt på magten.

“Jeg begyndte at stemme Lega, fordi jeg befandt mig i en sønderrevet nation”, fortæller han.

Lega – der dengang hed *Lega Nord* – gik blandt andet til valg på at komme korruption til livs og på at beskytte kristne værdier.

“Jeg er altid blevet lært, at den kristne tro skal beskyttes. Lega er imod sammenblandingen med muslimer”.

Virginio Butti har altid boet i Como. Han fortæller, at folk er mere bange siden den store strøm af migranter.

“Hvis jeg ikke kan tilbyde dig et arbejde eller et sted at bo, hvorfor vil du så

Virginio Butti er trofast kirkegænger og Lega-vælger.

overhovedet komme her? Det er da klart, at de helst ikke vil se på al den elendighed og fattigdom”, siger Virginio Butti, når han skal forklare, hvordan han og hans indfødte medborgere har det med migrationen.

Et kompliceret billede

Virginio Butti personificerer det ideologiske sammenstød, der eksisterer mellem religion og politik i nutidens Italien.

Han går i kirke hver uge og stemmer samtidig på et parti, der har lagt sig ud med paven, når det drejer sig om, hvordan det centrale kristne budskab om næstekærlighed skal fortolkes.

Forholdet er komplekst, forklarer professor i sociologi ved Milano Universitet, Paolo Segatti:

“Lega-vælgere kan ikke bare afskrives som fremmedfjendske på baggrund af deres support af Salvini. Det handler i høj grad også om en iboende mistillid til det politiske system og en frygt for, at det sociale system slet ikke er i stand til at forvalte migrationen til Italien”, siger Paolo Segatti.

På det katolske universitet i Milano påpeger professor i statskundskab, Rocco Ronza, at mange italienske kirkegængere tydeligvis skelner mellem religion og politik, når emnet er migration.

“De er i stand til at følge protokollen indenfor i Kirken, som for mange måske er et traditionsforbundet ritual, men når de kommer ud af kirken, så føler de sig frit stillet til at mene, hvad de vil”.

Fascistiske katolikker

Ser man til højre, helt ud af planken på det politiske spektrum, finder man det nyfascistiske parti, *Forza Nuova*, som identificerer sig med katolicismen i en ultrakonservativ udgave.

I sit manifest fra 1997 skriver partiet: “*Forza Nuova* anser det for essentielt, at troen, som har ledsaget vores folk i to tusinde år, vedligeholdes og overføres til kommende generationer, og *Forza Nuova* afviser den nihilistiske og sekulære kultur, der hersker i dag”.

Partiet, som fik 150.000 stemmer ved sidste valg, vil indføre migrantstop og repatriering af alle nyligt ankomne migranter.

“Vi har gamle og syge og arbejdsløse, der har brug for penge, men som bliver skubbet

i baggrunden til fordel for migranter”, siger 52-årige Francesca Frigerio fra Forza Nuovas Como-afdeling.

Forza Nuova har en hjælpeorganisation under sin paraply. *Solidarita Nazionale* indsamler og deler basale fødevarer ud til fattige italienske familier.

“Det er en måde for os at vise medfølelse på, i overensstemmelse med vores tro”, bedyrer Francesca Frigerio, der selv går i kirke mindst én gang om ugen.

Hun tilhører de 63 procent af kristne italienere, som ikke mener, at Islam er foreneligt med de nationale værdisæt. Det tal er et af de højeste i Europa.

“Når jeg nu bliver spurgt, hvem min ‘næste’ er, så vil jeg sige, at det er en kristen europæer. Og min allernærmeste er en romersk-katolsk italiener”, siger Francesca Frigerio.

Propaganda

Hos Caritas Italia er man meget bekymret. Man har, ligesom Don Giusto Della Valle oplever det i sin menighed, observeret, at kirkegængere over hele landet generelt har udviklet en mere negativ holdning til migranter de seneste år.

Organisationen kalder tendensen et resultat af politisk propaganda fra Legas side.

“Jeg kan ikke længere sidde overhørig uden at sige noget, når vi ser, hvordan migranter bliver stigmatiseret, og hvordan flere og flere mennesker begynder at tro på de stereotypiske billeder, der bliver skabt”, udtaler direktør i Caritas Italia, Francesco Saddu. Han henviser til, hvordan Salvini gentagende gange har tegnet et generaliserende billede af migranter, som værende kriminelle og sygdomsbærende.

Avisen *Corriere della Serra* foretog i september 2018 en undersøgelse, hvor italienere blev testet i viden om deres eget land. Resultatet viste, at italienerne generelt har et forvrænget billede af virkelighedens tal.

For eksempel tror de, samlet adspurgt, at 30 procent af befolkningen er indvandrere. Det rigtige tal er 9 procent.

Caritas-direktøren mener, at ansvaret for den kollektive misforståelse ligger hos Salvini og hans parti.

“Løgnagtig propaganda bliver fremstillet som sund fornuft. Det er en effektiv strategi, hvis man vil skabe et ekskluderende samfund, hvor frygt og løgne – bedre kendt

som ‘fake news’ – er dominerende”, siger han.

Et håb for fremtiden

Det er snart tid til at slå dørene op for søndagsmessen i San Martino Kirke. Don Giusto Della Valle har sine talepapirer klar og præstekjolen er nystrøget. Udenfor begynder kirkegængere at ankomme.

Don Giusto reflekterer over migranternes fremtid i det nuværende politiske klima. Han er pessimistisk, men han bærer et håb i sig – et håb med rod i det kristne budskab.

“Det, vi oplever er en voksende racisme baseret på frygt. Men jeg ser det som min pligt at forsøge at gøre dette sogn til en familie, der holder sammen, og hvor multikultur bliver noget, der beriger os, i stedet for noget, der skaber konflikt”, siger han alvorligt og peger på den bibel, der ligger klar ved hans prædikestol.

“Biblen er til for at skabe politisk og social forandring i verden. Og målet er at gøre verden mere broderlig, ligeværdig og retfærdig”, slutter han.

Kilder: Ipsos, Pew Research.

Fakta om italienske kirkegængere

- 60 millioner indbyggere (heraf 75% katolikker).
- Mere end hver fjerde går i kirke mindst én gang om ugen.
- 60% går i kirke mindst to gange om måneden.

ter. I 2016, da migrantkrisen

Antallet af pilgrimme bare stiger og stiger

En mindre gruppe danske katolske pilgrimme mødes to gang årligt for at udveksle erfaringer om pilgrimsvandring.

Tekst: Poul Erik Magnussen www.jakobsvejen.dk

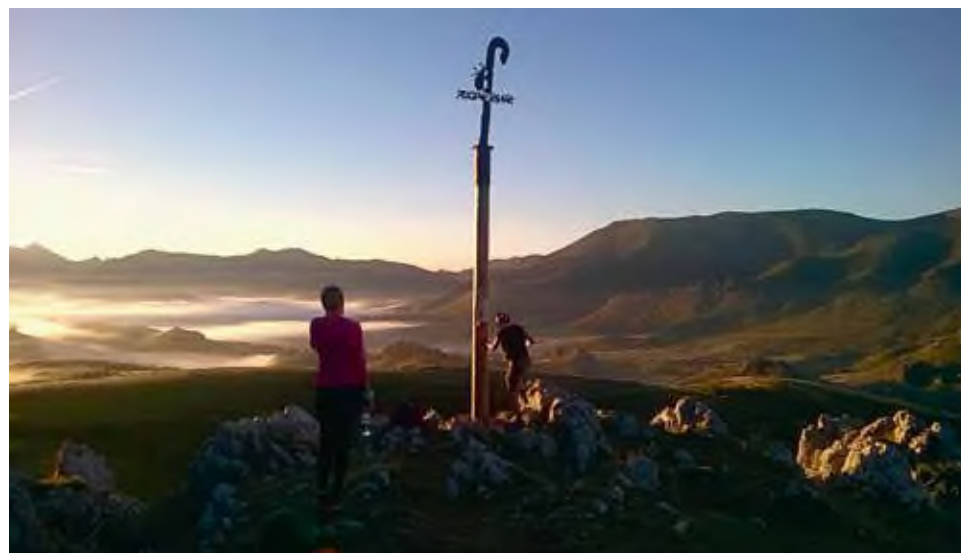
PILGRIMME Antallet af pilgrimme og pilgrimsruter i Europa bare vokser og vokser. Alene i Spanien, der med pilgrimsruterne til Santiago de Compostela er blevet indbegrebet af den moderne pilgrimsvandring, er der nu 39 afmærkede pilgrimsruter med mulighed for overnatning undervejs, ligesom der på de mest benyttede ruter nu er mulighed for at købe sig til bagagetransport, så selve pilgrimsvandringen bliver mulig for dem, der ikke kan eller vil bære bagagen selv. Antallet af pilgrimme, der når til Santiago og beder om *et compostela* (pilgrimsbevis) stiger også eksplosivt – fra knapt 5.000 i 1990 til over 327.000 pilgrimme i 2018. Der er ikke de senere år sket store forskydninger i motiverne for at gå til Santiago; 140.000 af Santiagopilgrimme i 2018 oplyser, at de går af primært religiøse grunde, 157.000 har blandede motiver, herunder religiøse til deres pilgrimsfærd, mens 31.000 eller under hver tiende pilgrim oplyser, at de har ikke-religiøse motiver til deres vandring mod Santiago. Og det er ikke alene Santiago de Compostela, der trækker pilgrimme til. I Spanien går pilgrimme nu også til en splint af Kristi kors, der er bevaret i et kloster, *Monasterio de Santo Toribio de Liebana*, midt i nationalparken syd for kystbyen San Vicente de la Barquera. Og en anden af de forholdsvis nye reetablerede pilgrimsruter i Spanien, *Camino del Salvador*, der har den nordspanske hovedstad i Austrurien, Oviedo, som endemål, melder om stor stigning i antallet af pilgrimme. Ligesom der er lavet en pilgrimsrute, der forbinder Theresa af Avila i Midtspanien, samt Fatima i Portugal med stierne mod Santiago de Compostela.

Men det er ikke kun i Spanien, der gås

pilgrimsvandring. I Italien afmærkes flere og flere ruter, og der meldes nu om tusindvis af pilgrimme årligt på de to hovedruter, den middelalderlige *Via Francigena*, der går fra Canterbury til Rom, og den forholdsvis nyetablerede pilgrimsrute til minde om Frans af Assisi, fra La Verna over Assisi til Rom. I Frankrig er der også reetableret et stort net af pilgrimsstier i alle retninger, og her er det muligt stort set hele året at tilmelde sig en gruppepilgrimsvandring til en helgengrav, hvis man ikke har lyst til at tage rygsækken på og gå alene. For individuelle pilgrimme er det især de to middelalderlige Jakobsveje fra Le Puy mod Pyrenæerne (*Via Podiensis*) og Arlesruten mod Pyrenæerne (*Via Tolosana*), der nu har stort set lige så mange gående pilgrimme, som de mest benyttede spanske pilgrimsruter. Det er i pilgrimshøjsæsonen (fra påske til og med oktober) ikke unormalt at se 1.000 eller endnu flere pilgrimme på samme etape på de mest benyttede pilgrimsruter, sådan at de mindre byer er blevet rene ”pilgrimslejr”, hvor hele bybilledet bærer præg af rygsække, cafeer, pilgrimsherberger og anden service for de mange pilgrimme. Og i Tyskland er der nu over 60 afmærkede Jakobsveje, foruden diverse andre pilgrimsruter, som f.eks. Bonifatius- og Hildegard-ruterne.

Også antallet af danskere, der går pilgrimsvandring, stiger. Alene det antal danskere, der hvert år henvender sig på pilgrimskontoret i Santiago for at bede om et pilgrimsbevis, er over 2.000, ligesom der er lavet mange pilgrims/vandrestier rundt i Danmark. Nogle af dem uden det religiøse formål, som er kendetegnende for pilgrimsstierne i katolske lande.

En mindre gruppe danske katolske

To pilgrimme holder pause ved San Salvador-korset på pilgrimsruten af samme navn, San Salvador, på toppen af Collado del Cantode la Tusa i 1.568 meters højde. Camino San Salvador med endemål i Oviedo er en af de pilgrimsruter i Spanien, der de senere år er blevet meget populær som alternativ til Santiago-ruterne.

Pilgrimsmesse i klostret Notre Dame i Sarrance i Pyrenæerne på pilgrimsruten Via Tolosana på den franske side af Somportpasset. Ruten var i middelalderen bindeleddet mellem pilgrimsvejene til Rom og Santiago de Compostela. Nu har den fået en renaissance.

pilgrimme har nu i 5 år arrangeret pilgrimstræf to gange årligt for gensidig inspiration til pilgrimsvandring. Næste pilgrimstræf finder sted i Sankt Mariæ Kirke på Frederiksberg, fredag den 1. marts kl. 17.00, hvor der begyndes med messe. Derefter er der fællesspisning, oplæg om pilgrimsvandring, samt almindelig udveksling af idéer og praktiske råd.

Denne gang med særligt fokus på pilgrimsvandring i Frankrig, men det er altid muligt at spørge de ”mere garvede” pilgrimme om alle andre pilgrimsruter.

Afhensyn til indkøb m.m. vil arrangørerne gerne have tilmeldinger til jakobsvejen@gmail.com.

Alle kan have brug for et godt råd

I september 2017 tog Bent Stelsberg initiativ til at starte den gratis og anonyme rådgivning Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Tilbuddet henvender sig specielt til katolikker; men alle kan få råd og hjælp.

Tekst: Jacob Nue Sønderstrup, national teamleder Caritas

RÅDGIVNING Bent Stelsberg er uddannet socialformidler og har blandet andet været souschef i familieafdelingen i Københavns kommune. Han er aktivitetsleder i Åben Rådgivning, og selvom rådgivningen kun er lidt mere end et år gammel, så har idéen om at skabe et tilbud som dette eksisteret længe i Bents bevidsthed.

”Tanken om at engagere mig i den åbne rådgivning startede allerede i slutningen af 1980’erne, da biskop Hans Martensen spurgte mig, efter at jeg havde holdt et foredrag om mit sociale arbejde i Københavns kommune, om jeg havde mulighed for at lave en rådgivning i København for at hjælpe katolikker, der havde brug for råd og vejledning”, fortæller Bent.

Antallet af henvendelser har været støt

stigende siden 2017, og pilen ser allerede ud til at pege samme vej for 2019.

Socialforvaltningerne er presset

Rådgivningen består i øjeblikket af to frivillige rådgivere og har også tilknyttet en frivillig psykolog og jurist, og ifølge Bent er der et klart behov for et supplement til de eksisterende tilbud.

”Jeg mener, der er behov for en åben rådgivning, da socialforvaltningerne i dag er meget pressede og ikke har den fornødne tid til at hjælpe borgere, der har behov for hjælp. Derudover er familieafdelingerne så pressede, at mange af sagsbehandlerne stopper, så borgerne ofte har nye sagsbehandlere, hver gang de har møde i forvaltningen.”

Ingen oplysninger bliver gemt

En anden vigtig del af Åben Rådgivning er ifølge Bent, at den er gratis og anonym.

”Det har den betydning, at alle har mulighed for at rette henvendelse, og derfor ikke kun dem, der har råd til at få noget hjælp og bistand. Samtidigt er det for mange personer vigtigt, at de kan få hjælp og råd fra et sted, hvor der ikke bliver noteret og gemt en masse oplysninger.”

Rådgivning på flere forskellige sprog

I Caritas Danmarks Åben Rådgivning kan du få rådgivning på både dansk, tysk, fransk, italiensk og polsk. Du kan

Hver anden onsdag tager Stine Rørbæk Møller (billede) imod henvendelser i Åben Rådgivning. Stine er uddannet socialrådgiver og arbejder til hverdag i en kommune i Børne- og Familieafdelingen.

Aktivitetsleder i Åben Rådgivning Bent Stelsberg.

få hjælp til spørgsmål om eksempelvis økonomi, pension, dagpenge, kontakt til myndigheder, børn og unges trivsel, skilsmisse og forældremyndighed samt om misbrug af alkohol og stoffer.

Rådgivningen dækker mange behov, og Bent har selv blandt andet været bisidder i en sag, hvor en mor ansøgte statsforvaltningen om samvær med sin søn, givet råd og vejledning i forbindelse med en skilsmisse og hjulpet rådgivningens brugere med at forstå henvendelser fra myndighederne.

Caritas Åben rådgivning er en del af Caritas Center i Stenosgade 4A på Vesterbro i København.

Man kan møde op eller ringe på tlf. 22 99 38 18 hver onsdag mellem kl. 17-19.30.

Skal den næste generation også have en kirke?

”Når det gælder min åndelige udvikling, betyder penge intet i denne sammenhæng”, siger Ole Nielsen fra Vor Frue menighed i Aarhus.

Tekst & foto: Susanne D. Madsen, kirkeskattekonulent

BIDRAG Vi fik troen som gave. Og sammen med troen fik vi en kirke og en menighed. Kirken blev bygget, fordi nogle blev kaldt til at plante kirker, og de insisterede på, at alle og enhver kunne møde troen. Nu er stafetten givet videre til dig. Vil du, at din kirke skal gives videre til næste generation?

Kan vi finde Gud i byen?

I dag møder vi utallige tilbud, så snart vi åbner døren (eller vores computer). Tilbud der hjælper den søgende sjæl til at finde ro gennem healing, hypnose eller bare en kop kaffe på kaffebaren på hjørnet. Fitnesscentre skyder op som ukrudt. Og hvis det gør ondt,

er der altid en god griner i biffen, som kan lindre det smertefulde liv.

Det rige land er missionsmarken

Samtidig lukker katolske kirker ned, fordi der ikke er midler nok til driften. Tidligere hjalp katolikkerne i Tyskland katolikkerne i Danmark med store tilskud. I dag støtter de også katolikker i nogle områder af Østeuropa, og de har heller ikke længere så store midler. Midlerne flyder ikke længere som mælk og honning. Dette har alvorlige konsekvenser for vores børn og deres efterkommere.

61 katolske kirker og 190 7-eleven butikker i Danmark

Den katolske Kirke i Danmark får hverken midler fra den danske stat eller Vatikanet. Men vi, som har råd til at bruge tyve kroner på en 3-kroners cola i 7-Eleven, har vi brug for, at andre donerer penge til at sikre vores åndelige udvikling?

”Nej, selvfølgelig skal andre ikke betale!” fastslår Ole Nielsen, som er aktivt medlem af Vor Frue menighed i Aarhus. ”Når det gælder min åndelige udvikling, er det med hele min krop og sjæl. Penge er i denne sammenhæng ingenting. Men vi lever livet for rutinemæssigt, for ufleksibelt. På en måde skal vi også med hensyn til det økonomiske sige: ’Nu begynder jeg et nyt liv. Jeg lægger det gamle bag mig og ser fremad. Ikke så meget skal være mit længere, som det var før’”.

Jeg giver til mit nye liv

”Igennem livet tjener vi penge, køber, sparer op, vi vil have styr på tingene. Med tiden bliver det en livsform, en del af os selv. Og så, når vi længes mere efter Gud, så spærrer det for vores udvikling. Ved at begynde at give, ja, give mere og mere til det nye liv, kan det bære frugt for os alle.

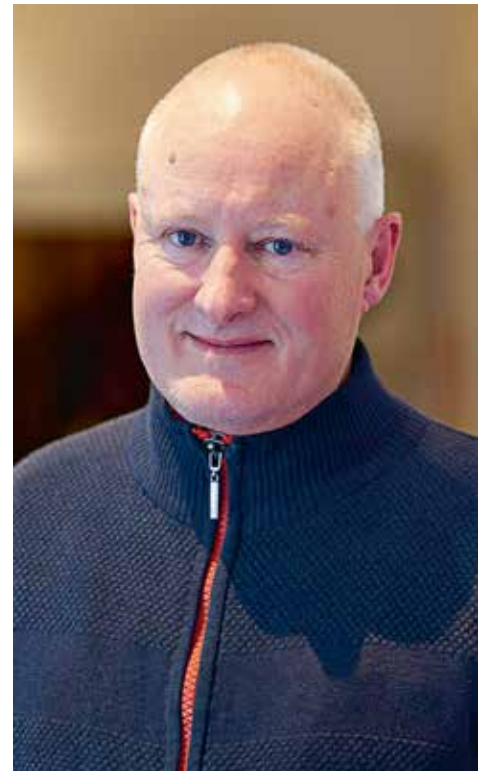
Når Johannes af Korset skriver:

”O, sjæle, I er skabt til store ting! I er kaldede til at eje dem! Hvad gør I! Hvad beskæftiger I jer med? ... så bliver det klart for mig, at mine penge i højere grad også skal være der, hvor jeg selv ønsker at være”

Jeg giver af min overflod

Oles indkomst blev halveret for et par år siden, da han stoppede sit fuldtidsarbejde. Men kirkeskattebidraget er det samme i dag, som det var dengang. Nu betaler Ole 3% af sin indkomst til kirken. ”Jeg mærker det jo ikke”, fortæller Ole: ”Det tages jo i virkeligheden stadig fra ’min overflod’. Jeg er klar over, at nogle kan have meget trange kår, derfor er det også vigtigt, at vi der kan give, giver mere, så fællesskabet, kirken, kan opretholdes”.

Det er jo min Kirke! Den hellige katolske Kirke! Jeg ville være floy, hvis jeg ikke betalte min del, når Kirken giver så meget, ja, giver ALT! Sakramenterne, messerne, fællesskabet, rammerne om det åndelige liv, Guds ord, visdom. ’Vi er hans, hans folk og den hjord, han vogter’”.

”Når det gælder min åndelige udvikling, er det med hele min krop og sjæl. Penge er i denne sammenhæng ingenting”, fortæller Ole Nielsen fra Vor Frue menighed i Aarhus, som betaler 3% af sin skattepligtige indkomst til Kirken.

Den katolske Kirke i Danmark søger glade givere, der i fællesskab vil føre Kirken videre til næste generation.

Din støtte er uundværlig for at vi lykkedes! Vær med fra i dag:

www.katolsk.dk/kirkeskat.

Sammen løfter vi!

Vidste du at...

- Den katolske kirke i Danmark får hverken støtte fra staten eller Vatikanet
- Biskoppen forventer, at alle katolikker over 16 år bidrager med 1% af deres skattepligtige indkomst i kirkeskat
- Hver måned tegner lidt under 100 katolikker en ny kirkeskatkontrakt

- Den offentlige kirkeskat går udelukkende til Folkekirken
- Gennem de seneste år er seks katolske kirker nedlagt, Sankt Franciscus Kirke i Nakskov er omdannet til kapel, det katolske konferencecenter Magleås er til salg og den katolske infobutik i Aarhus er ophørt.

Ny præst i bispedømmet

Velkommen til pater Stephen Bejo OFM Conv.

FILIPPINER ”Det bliver en spændende og udfordrende opgave”. Sådan beskriver 54-årige Ariel Baraquiel Bejo, også kaldet pater Stephen, sin nye opgave her i Danmark, hvor han primært skal betjene de mange filippinske katolikker. Han ankom til bispedømmet den 21. december 2018 og bor sammen med sine to franciskanske medbrødre i kommunitet i Stenosgade 4A i København.

Fader Stephen, der er født 2. maj 1964, indtrådte i 1983 i franciskaner-konventualernes kommunitet i hovedstaden Manilla og aflagde de evige løfter i 1988. Fra 1993-7 filosofiske og teologiske studier på det pavelige kollegium Beda i Rom inden han blev præsteviet den 19. oktober 1997 i Manilla. Herefter 1998-2002 ansvarlig for formationen af præstestuderende og fra 2002-6 provincial for de i alt 40 konventualere i Filippinerne.

2007-11 videreuddannelse i franciskansk teologi i Berkeley, Californien i USA, og efter et kort ophold i Filippinerne vendte pater Stephen tilbage til Italien for frem til 2014 at arbejde som præst for den engelsktalende sproggruppe i bispedømmet Benevento nordøst for Napoli.

Fra 2014-7 var han sognepræst i Manilla og fra 2017-8 udsendt som missionær på øen Isla Han Sammar i Filippinerne. NM

Den filippinske franciskaner-konventualer pater Stephen Bejo ankom til bispedømmet i slutningen af december. Han indgår i kommunitet på Stenosgade i København og skal fremover primært betjene sine mange katolske landsmænd og -kvinder i bispedømmet. Foto: Niels Messerschmidt.

En himmelsk fest i Herning

I Kristi Himmelfartsferien 30. maj til 2. juni afholdes Danmarks største tværkirkelige folkefest og festival i Herning.

KIRKEFEST Himmelske Dage på Heden i Herning bliver lidt af en folkefest, når dette års udgave af Danske Kirkedage flytter ud på gaden og i fire dage indtager byens centrum. Bag arrangementet står Danske Kirkers Råd, og mere end 200 arrangementer venter de mange deltagere til Danmarks største fælleskirkelige event. Der vil være deltagere fra Folkekirken, frikirkerne og Den katolske Kirke samt en lang række frivillige fra de kirkelige organisationer.

En stor økumenisk gudstjeneste skyder de himmelske dage i gang, godt hjulpet på vej af et stort kirkekor med 600 korsangere fra området, som vil tilføre fællessangen nogle ekstra decibel.

Da arrangement blev afholdt i København i 2016 modtog det Kristeligt Dagblads initiativpris, og styrelsen bag Danske Kirkedage sendte prisen videre til Himmelske Dage på Heden i 2019 med en opfordring til at indbyde alle til kirkekaffe. Det sker, når de ca. 3.000 gæster til åbningsgudstjenesten bliver inviteret til Danmarks største kirkekaffebord på cirka 750 meter af Hennings gågade.

På markedspladsen vil det summe af liv

fra de omkring 50, som vil udgøre Mulighedernes Marked, hvor kirkelige organisationer præsenterer det, de arbejder med. Her vil man også kunne møde MobilKirken og det katolske arrangement ’Smag på Den katolske Kirke’.

I år vil der også være det største opbud af internationale gæster, som man nogensinde har haft til Himmelske Dage. Flere af gæsterne vil man blandt andet kunne lytte til under Teologisk Døgn fredag og lørdag, hvor stærke teologer fra ind- og udland vil formidle spændende emner på et folkeligt niveau.

Himmelske Dage på Heden er også for børn. Torsdag, fredag og lørdag er der en række børneaktiviteter, blandt andet laver en række kirke og kulturmedarbejdere et Bibellegeland, hvor man kan møde personer fra Bibelen.

Læs mere om arrangementet på www.himmelskedage.dk, hvor man også kan købe adgangsbillet. For kr. 395,- får man velkomstpakke, rabat på spisesteder, rabat til museer, bustransport, gospelkor, adgang til Teologiens Døgn samt adgang til Det himmelske Show i Jyske Bank Boxen lørdag den 1. juni. NM

Tillykke broder Cæsarius!

Bispedømmet har fået en ny præst.

PRÆSTEVIELSE ”Ingen har forberedt sig så længe og grundigt til præstegerningen som dig, broder Cæsarius”, sagde biskop Czeslaw med et smil, da Cæsarius Cavallin O.S.B. den 12. januar blev præsteviet i Sankt Knud Lavards Kirke i Lyngby. Tre brødre til Cæsarius var til stede sammen med mange repræsentanter fra benediktinerne – hans store åndelige familie. Broder Ingmar og broder Jonathan var kommet fra ”Helige Benedikts Kloster” ved Mariavall i Sverige, andre ordensbrødre var kommet fra Maria Laach i Tyskland og fra Holland. Også danske ordenssøstre – benediktinerinderne fra Åsebakken, Liobasøstre fra Frederiksberg og Søstre af det dyrebare Blod fra Holte var kommet for at være med.

Med broder Cæsarius får bispedømmet en ny præst med en usædvanlig profil. Broder Cæsarius er født i 1938 i Sverige. Via sin danske mor og hendes familie fik han tidligt tætte bånd til Danmark. Han er teologisk kandidat fra Lunds Universitet og blev ordineret som præst i Svenska Kyrkan i 1974. Fra 1967 til 1985 underviste han på universitetet i Uppsala, hvor han i 1974 tog den teologiske doktorgrad på afhandlingen ”Life after Death”, der handler om Paulus’ argumenter for de dodes opstandelse i 1.

Korintherbrev kapitel 15.

Sammen med tre andre blev han i 1975 munkeviet i Östanbäck Kloster. Det er et klosterfællesskab, der inden for Svenska Kyrkan lever efter Den hellige Benedikts Regel. Her var han klostrets prior fra 1982 til 2015.

Sammen med medbroderen Poul Exner blev han optaget i Den katolske Kirke pinsedag 2016. En stor del af biskoppens tale handlede om broder Cæsarius’ mangeårige økumeniske engagement. I mange år var han aktiv i FKE – Forbundet for kristen Enhed, hvor en række medlemmer af Svenska Kyrkan sammen med nogle få ortodokse og frikirkelige arbejdede sammen om spørgsmålet, hvordan synlig, kirkelig enhed kunne blive en realitet med respekt for de enkelte kirkers traditioner.

”Du er vokset op i en kristen tradition. Her fulgte du dit kald og tjente i mange år Svenska Kyrkan. Din hjemkomst til Den katolske Kirke har dog ikke været et totalt brud med det, du er vokset op i”.

”Vi katolikker betragter reformationen som en trist begivenhed. Men vi er enige i, at i de mange år, hvor Svenska Kyrkan og Folkekirken var de eneste tilladte kirker – var de kirkerne, der bar kristendommen

Som indledning til præstevielsen spørger pastor Lars Messerschmidt: ”Kære biskop, vor hellige Moder, Kirken, anmoder dig om at vie denne vor broder til præstegerningens tjeneste.” Biskoppen svarer med spørgsmålet: ”Ved du, om han er værdig dertil?” Lars Messerschmidt svarer ved at beskrive broder Cæsarius uddannelse og virke inden for Svenska Kyrkan.

videre”, sagde biskop Czeslaw. Biskoppen talte også om, at vi alle har brug for at være en del af en modningsproces og citerede pave Benedikt, der i 2010 holdt en tale, hvor han fremhævede, at Newmans kald til at blive katolik modnedes gennem mange års tjeneste i Den anglikanske Kirke.

Biskop Czeslaw fremhævede kirkernes enhed som noget, der bør have høj prioritet for alle kristne. Og selv om det desværre har lange udsigter med den enhed, er det alligevel den enkeltes opgave at bidrage til den. Derfor bør hvert enkelt lille skridt

Efter præstevielsen – broder Cæsarius (tv. for biskop Czeslaw) og broder Poul Exner.

mod større autenticitet og enhed hilses velkomment, sagde han.

Biskoppen ønskede broder Cæsarius flere gode år som præst. Han talte om broder Cæsarius’ store lærdom og lange erfaring og udtrykte håbet om, at den kunne komme andre til gode i fremtiden.

Vejen til Den katolske Kirke har været lang og snoet for broder Cæsarius. I sin egen familie havde han flere familiemedlemmer, der konverterede allerede i slutningen af 50’erne – blandt andet broderen Lars Cavallin, der blev optaget i Den katolske Kirke i 1958. Lars tog doktorgraden i teologi i Rom og blev senere kendt for en række bøger og artikler om Den katolske Kirke. LR

25 år som frivillig

Jytta Dorph-Petersen modtog den pavelige fortjenstmedalje for sit årelange frivillige arbejde i Sct. Norberts menighed.

Tekst: Tenna Mikkelsen

HÆDERSBEVISNING Den 23. december 2018 fik Jutta Dorph-Petersen overrakt fortjenstmedaljen, *Pro Ecclesia et Pontifice* af biskop Czeslaw Kozon for sit mangeårige arbejde som regnskabsfører

og sognesekretær ved Sct. Norberts kirke i Vejle.

”Dejligt at så mange personer, ikke blot i Vejle men i alle vore kirker er med til at få deres sogne til at fungere ved frivillig indsats, men 25 år på en så stor og tidskrævende post i en forholdsvis stor menighed, er nu alligevel noget ganske særligt. Det har vi forhåbentlig også fået lejlighed til at tilkendegive ved den efterfølgende reception”.

”Stor tak til Jutta der har styr på det hele”, siger menighedsrådsformand Tenna Mikkelsen i forbindelse med overrækkelsen af den pavelige medalje.

Foto: Anton Dorph-Petersen.

Diplomet og den fornemme fortjenstmedalje.

Foto: Anton Dorph-Petersen.

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther, annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Bernadette Preben-Hansen, Martin Bjørck, Poul Erik Magnussen, Jacob Nue Sønderstrup, Tenna Mikkelsen og Susanne D. Madsen.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej

15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail:

redaktion@katolskoriering.dk

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver:

Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, DK 1610 København V.

Tryk:

Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.600 – ISSN 0902-297X.

Det sker i bispedømmet

FEBRUAR

Fredag 8. kl. 18-19.30: Åben Dør”. Personlig forbøn og samtale v/ pastor Lars Messerschmidt m.fl.

Jesu Hjerter Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4A København V. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Fredag 22. kl. 19-ca. 21: Forsonings- og helbredelsesmesse v/ pastor Lars Messerschmidt m.fl.

Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V. Skriftemål fra kl. 18.00. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Lørdag 23. kl. 14.30-16.30: Temalørdag om Shabbat shalom i Det hellige Land v/ Annelise Bruus
Sted: Sankt Therese Kirke, Bernstorffsvej 56, Hellerup.

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Første og tredje onsdag i måneden kl. 18.00-20.00: Hjælp til misbrugere og pårørende ved den katolske organisation Cenacolo. Rådgivningen finder sted i Bredgade 64, 1. sal, Kbh. K. Tlf. 51 53 41 60.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden). Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30: Stille tilbedelse i Jesu Hjerter Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Ældre Café: Hver onsdag kl. 13-16.30 i kælderen i Caritas Center, Stenosgade.

Åben rådgivning: Hver onsdag kl. 17-19.30 i rådgivningen i Caritas Center, Stenosgade. Du kan også få rådgivning over telefonen via tlf. 22 99 38 18.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver onsdag kl. 19.00-21.00, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Ryesgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail [johny.zet@gmail.com](mailto:zet@gmail.com).

Kalenderen afspejler de arrangementer menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO’s redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Den Nordiske valfart til Lourdes 2019 Den Nordiske Valfart fejrer sit 50 års jubilæum

Temaet:

“Salige er I, som er fattige,
for Guds Rige er jeres.”

Den 20. juli til 27. juli 2019
Indkvartering på Hotel Paradis samt
Accueil Notre Dame.

Fly fra København til Biarritz,
derfra videre med busser til Lourdes.
Heldagsudflugt til Garvarnie.

Gejstlig medvirken fra Den Nordiske
Bispekonference Kardinal Anders
Arborelius og biskop Czeslaw og
valfartspræst Michal Bienkowski.

Prisen for almindelige deltagere er
DKK 7.650,- og omfatter fly, bus til/fra
lufthavn, ophold med fuld pension,
heldagsudflugt, valfartshæfte mm.

Medhjælpere deltager til reduceret pris
og kun efter nærmere aftale og
godkendelse af bestyrelsen.

Tilmeldingsmateriale rekvireres hos:
Marianne Larsen: +45 51242390
E-mail: mastla@dsa-net.dk

Tilmeldingsfrist 1. april 2019

Den Nordiske Valfart til Lourdes

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere
information, kontakt venligst Palle Vinther,
tlf. 50 56 09 49 eller
annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther

KO's annonsekonsulent står
klar til at hjælpe dig med dine
annoncemuligheder.

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik
Skree

Mette
Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Det handler om tillid og tryghed
når du skal vælge bedemand...

Familiefirma
grundlagt
1914

Vores erfaring
din tryghed

Kristian Petersen May-Britt Petersen Anders Petersen

Folmer Olsen
BEGRAVELSESFORRETNING

Tlf. 98 12 15 57

Vesterbro 61 · v. Gåsepigen · Aalborg

Bedemand
H.J. Madsen

- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 - 19

www.bedemandmadsen.

Michael Madsen Lars Kingo

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Bønnens Apostolat

Februar 2019

For hele verden:

Menneskehandel
– for at ofrene for
menneskehandel,
prostitution og vold må
blive modtaget med
generøsitet.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
– også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke
den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

**TELEFONLINE
SOS FORBØN**

Ønsker du forbøn, et lyttende øre,
et ord fra Jesus og en velsignelse
så ring: **75 18 18 08**

Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

JUBILÆUMSFEST

Den Nordiske valfart til Lourdes
holder sit 50-års jubilæum
den 2. marts 2019

i menighedslokalet Jesu Hjerte
Kirke i Stenos Gade. Der indledes
med festmesse i Jesu Hjerte Kirke
kl. 11.00. Biskop Czeslaw Kozon
vil præsidere messen.

Efterfølgende reception i
menighedslokalet kl. ca. 12.30
med velkomst af valfartens
formand Georg Høhling
Afslutning kl. ca. 16.00

Ingen tilmelding, men alle er
velkomne.

Den Nordiske Valfart til Lourdes

Et globalt svar på overgreb

Arbejdet er allerede fuld i gang, siger overgrebseksperter.

Tekst: Carol Glantz, Catholic News Service

FOREBYGGELSE Ved at indkalde formændene for verdens bispekonferencer og ordenslederne til Vatikanet senere på måneden for at adressere overgrebskrisen og beskyttelsen af mindreårige sender pave Frans et signal om, at behovet for beskyttelse er et globalt anliggende.

Selv om mediernes opmærksomhed og offentlighedens reaktion på Kirkens svigt har fokuseret på en lille gruppe lande, ved overgrebseksperter og ofrene, at det ikke er ensbetydende med, at resten af verden er immune overfor overgrebskandaler eller kan forsinke processen med at tage konkrete skridt til at sikre alle dets medlemmers sikkerhed.

Mens katolske ledere i nogle lande fortsat ikke har indset, at der er tale om et globalt

problem, har de kontorer i Vatikanet, der modtager og behandler overgrebsanklager, en "klar fornemmelse af hvordan situationen er netop nu, fordi anklagerne kommer fra alle dele af verden", forklarer den tyske jesuitpater Hans Zollner. Han er medlem af den pavelige kommission til beskyttelse af mindreårige, formand for børnebeskyttelsescentret på det pavelige Gregoriana universitet og er med til at organisere topmødet den 21.-24. februar.

Da Den katolske Kirke kræver, at alle troværdige anklager om præsters seksuelle overgreb på mindreårige sendes til Trosælærekongregationen i Vatikanet, "har vi ét kontor til at tage sig af alt dette. Derfor ved vi på nuværende tidspunkt, hvilke typer af anklager, der kommer fra de forskellige

dele af verden", forklarer han.

Anklager fra de engelsk- og tysktalende lande, som i årtier har været omdrejningspunktet for overgrebskandalerne, "er nu reduceret betydeligt" takket være de foranstaltninger, som er blevet iværksat. Det siger han til *Catholic News Service*.

Men i de lande, hvor man først for nyligt er begyndt at tale om overgreb i samfundet og i Kirken, er anklagerne først nu begyndt at dukke op til overfladen.

Overgreb er et globalt fænomen

Trosælærekongregationen har aldrig offentliggjort statistikker om den geografiske fordeling af de indrapporterede sager om præsters overgreb. Kongregationen har dog tidligere offentliggjort det samlede antal indrapporterede tilfælde, og hvor mange præster der er blevet laiceret som følge af overgreb.

De nyeste tal, som Trosælærekongregationen har offentliggjort, vedrører de sager, som blev indrapporteret i 2015. Dette år

blev der indberettet 518 sager om *graviora delicta* (alvorlige forbrydelser), og hovedparten af dem drejede sig om seksuelle overgreb på mindreårige, herunder besiddelse af børnepornografisk materiale, men kategorien *graviora delicta* omfatter også alvorlige forsyndelser mod sakramenterne (fx at vanhellige Eukaristien eller at bryde skrifteseget).

Derimod er det faktiske omfang af overgreb i hele samfundet ikke kendt, forklarer pater Zollner.

"Der findes ingen entydige og videnskabeligt verificerede statistikker over hyppigheden af seksuelle overgreb i samfundene på verdensplan. Der findes kun estimater, som varierer fra 7 til 25% af alle unge i visse samfund og i nogle lande kan det være endnu mere udbredt", tilføjer han.

Men fordi overgreb er et globalt fænomen, siger han, er Kirken – som et verdensomspændende netværk med medlemmer og institutioner i alle afkroge af verden –

Fortsættes nedenunder ►

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strejkode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
 42512
 Afsender: Katolsk Orientering
 Katolsk Orientering · nr. 2
 8. februar 2019 · 45. årgang

PP
 DANMARK

perfekt gearet til at være en del af løsningen.

Græsrodsinitiativ til global alliance

Mens overgrebsmødet denne måned har til hensigt at bringe Kirkens ledere sammen i solidaritet, ydmyghed og dialog, og styrke deres forpligtelse til at tjene de mest sårede og udsatte, har en meget bred og global græsrodsindsats i forebyggelse og beskyttelse været undervejs i årevis.

Tilbage i 2012 etablerede det pavelige Gregoriana universitet i samarbejde med det tyske ærkebispedømme München og Freising og flere andre Centret for Børnebeskyttelse.

"Lige fra centrets begyndelse, dengang vi kun rådede over e-læringsprogrammet, var idéen at udbrede 'dets online-studier på forskellige sprog og gøre dem tilgængelige for hele verden'", siger han.

Centret rakte sig også ud mod andre uddannelsesinstitutioner og akademiske læreanstalter, så kursusaktiviteter i forebyggelse og beskyttelse kunne blive en del af "normalpensum" for dem, der studerer psykologi, samfundsvidenskab eller teologi, forklarer pater Zollner, der også er akademisk vicerektor for Gregoriana universitetet og dekan for dets institut for psykologi.

Centret for Børnebeskyttelse har siden udviklet en global alliance af organisationer, med udgangspunkt i en række pontifikale og katolske universiteter, som har forpligtet sig til at samarbejde med lokale eksperter og udveksle konkrete informationer.

Centret tilbyder desuden en tværfaglig diplomuddannelse og en kandidatuddannelse i beskyttelse, som henvender sig til præster, ordensfolk og lægfolk over hele verden. Kongregationen for folkenes evangelise-

ring tilbyder hvert år bispekonferencerne i Afrika og Asien at betale omkostninger for uddannelsen af seks personer til de to uddannelser.

"Det er et meget fremadrettet tiltag, fordi der i disse lande næsten ikke er nogen, hverken i samfundet eller i Kirken, der har en sådan efteruddannelse", siger han.

De færdige kandidater vender hjem til deres lande, bispedømmer, ordenssamfund eller institutioner, primært for at arbejde med børnebeskyttelse, oprette programmer, afholde workshops og holde oplæg for kirkelige medarbejdere og alle, der har brug for deres hjælp. I meget fattige eller fjernliggende områder er de ofte de eneste eksperter, som er til rådighed, selv for regeringen.

Den feedback og modtagelse, som kandidaterne i forebyggelse har fået, når de er vendt hjem, "har været ret blandet, fordi der helt sikkert findes en vis modvilje og forbehold, og af og til passiv modstand"

Den tyske psykolog og jesuitpater Hans Zollner er en af Den katolske Kirkes førende eksperter udi seksuelle overgreb. Foto: Wikipedia.

visse steder, forklarer han.

En af de største udfordringer i dag, siger han, er at give kandidaterne "en fortløbende støtte, så de komme igennem med budskabet, og så de også udveksle strategier, som kan hjælpe dem og Kirken til for alvor at gøre noget ved situationen i deres lande".

Et vigtigt arbejde

Pater Zollner rejser kloden rundt for at afholde workshops og tale om børnebeskyttelse på invitation af bispekonferencer og ordenssamfund. Alene sidste år, siger han, "har jeg været inviteret af bispekonferencerne i Papua New Guinea og Malaysia – begge lande, hvor ingen for bare for to eller tre år siden ville have troet, det ville være muligt at tale om overgreb i samfundet eller i Kirken. Og sidstnævnte er nu begyndt at adressere det".

De internationale medlemmer af den pavelige kommission til beskyttelse af mindreårige bliver også inviteret til at tale på seminarer, konferencer og workshop på alle kontinenter, at uddanne og give indsigt, herunder at nye biskopper og Vatikanets medarbejdere hører ofrenes vidnesbyrd.

Pater Zollner fortæller, at det at råde over veluddannede og motiverede personer til at implementere og formidle sikkerhedsskabende foranstaltninger bliver et vigtigt emne for kirkeledere, som deltager på topmødet senere på måneden.

"For når du først råder over sådanne gode folk, veluddannede og meget dedikerede, og som alle er virkelig engagerede, vil du være

i stand til at knytte gode relationer til andre kirkelige institutioner og organisationer, og muligvis også regeringsstøttede strukturer. Herved kan du virkelig gøre en forskel", siger han.

Alle har et valg

Der findes en "meget beklagelig" misforståelse om, at der de fleste steder, ikke er gjort noget for at beskytte og forebygge, siger pater Zollner, "for mange steder over hele verden bliver beskyttelsesforanstaltninger sat i værk, folk bliver uddannet og skoler, børnehjem m.m. modtager nu undervisning i forebyggelse og i at screene personalet".

"Men igen, det er langt fra helt implementeret i alle lande og i alle institutioner", tilføjer han. "Men der findes eksempler på 'best practices' selv de steder, hvor ingen for bare nogle få år siden, ville have haft nogen idé om, hvad man skulle gøre, og hvorfor det i det hele taget var nødvendigt at beskytte mindreårige".

Ikke alle af verdens godt 200 lande er "dømt til at skulle gentage de samme fejl som de omkring tyve lande, vi kender til og normalt omtaler", siger han. "Jeg er især positiv over de lande, jeg besøgte i Centralamerika eller dele af Afrika og Asien, hvor biskopperne og ordenssamfundene virkelig er hoppet på vognen. De har i det mindste muligheden for at gøre det anderledes og at handle, inden de bliver tvunget til at handle".

"Deres valg er enten at tackle det i dag, hvilket kræver mod og beslutsomhed; eller også bliver de eller deres efterfølgere tvunget til at gøre noget ved det i morgen", siger pater Hans Zollner. "Men de kan ikke vælge at vende det blinde øje til: før eller siden bliver de nødt til at konfrontere det".
Oversættelse: Niels Messerschmidt.

Newman på vej mod helgenkåring

Mirakel nummer to, sket på hans forbøn, er blevet godkendt.

Tekst: Niels Messerschmidt

KANONISERING Den britiske kardinal John Henry Newman (1801-90) forventes at blive helgenkåret senere i år. Det sker efter at pave Frans den 12. februar underskrev et dekret fra Helgenkåringkongregationen vedrørende 8 nye salige og hellige personer.

Miraklet, der tilskrives Newmans forbøn, har at gøre med en ung kvinde fra ærkebispedømmet Chicago, som i 2013 led af livstruende komplikationer i forbindelse med sin graviditet. Hun blev rask på uforklarlig vis efter at have bedt den salige John Henry Newman om at gå i forbøn, og hun fødte senere et raskt barn. Ærkebispedømmet Chicago har stået for udredningen, men har ikke offentliggjort kvindens navn.

Med godkendelsen af mirakel nummer to, tilskrevet John Henry Newmans forbøn, er de formelle forudsætninger for en helgenkåring af den engelske kardinal opfyldt.

Mellem tro og fornuft

En af 1800-tallets mest berømte konvertitter blev saligkåret den 19. september 2010. Det skete under pave Benedikt XVI's historiske besøg i Storbritannien. I sin prædiken under saligkåringen roste Benedikt kardinal Newmans indsats for det intellektuelle liv i Kirkens tjeneste, hans pastorale iver og empati. "Den særlige tjeneste, den salige John Henry var kaldet til, involverede bru-

gen af hans skarpe intellekt og hans produktive pen til at behandle mange af vor tids mest presserende spørgsmål".

"Hans indsigter om forholdet mellem tro og fornuft, om religionens vitale rolle i samfundets dannelsesproces, og behovet for et bredt og omfattende uddannelsessystem i England, inspirerer og oplyser fortsat i dag mange verden over", sagde pave Benedikt.

Den engelske kardinal John Henry Newman var en af 1800-tallets mest berømte konvertitter og forfatter.

Fransk visit i domkirken

Delegation fra Amiens og Corbie var med til at fejre Sct. Ansgars fest.

ANSGARSFEST På initiativ af pastor Robert Culat har der de sidste par år eksisteret en kontakt mellem vort bispedømme og bispedømmet Amiens i Nordfrankrig, den hellige Ansgars hjemegn. For nogle år

siden besøgte en delegation fra Corbie – byen, hvor Sct. Ansgar indtrådte i benediktinerordenen – København. Efterfølgende har en gruppe fra Danmark besøgt Amiens og Corbie.

Omsorgsfuld

"Newman levede det dybe menneskelige kald i præsteembedet i sin hengivne omsorg for folket i Birmingham i de år, han opholdt sig i San Filippo Neris oratorium, som han grundlagde. Han besøgte de syge og fattige, trøstede de bedrøvede og tog vare på de indsatte i fængslerne".

Op til sin rejse til Storbritannien havde pave Benedikt udtalt: "Denne store englænder levede et eksemplarisk liv som præst, og gennem sit store forfatterskab gav han et varigt bidrag både til Kirken og sit hjemland, ligesom i mange andre dele af verden. Jeg håber og beder om, at stadig flere mennesker må få del i hans venlige visdom og lade sig inspirere af hans eksempel på integritet og hellighed i livet".

Kirkefædrene

John Henry Newman virkede først som højskoleforstander og anglikansk præst, blandt andet ved University Church of St Mary the Virgin i Oxford. Det var især studiet af kirkefædrene, som førte ham i retning af den katolske tro. Newman blev optaget i Kirkens fulde fællesskab i 1845, studerede senere teologi i Rom og blev præsteviet. Han var med til at grundlægge det katolske universitet i Dublin og blev æresmedlem ved Trinity College i Oxford.

I forbindelse med grundlæggelsen af universitetet i Dublin holdt Newman en række forelæsninger, der siden er blevet omskrevet til *The Idea of a University*. Pave Leo XIII udnævnte ham til kardinal i 1879. Han døde 1890 i Birmingham, i St. Filippo Neris oratorium.

I år blev der kastet ekstra glans over Sct. Ansgars fest i København, idet biskoppen af Amiens, Olivier Leborgne, og sognepræsten i Corbie, Jean-Marc Boissard, deltog i vesperen og receptionen på Sct. Ansgars fest søndag den 27. januar. Gæsternes korte besøg i København omfattede endvidere fejring af messen for den fransksprogede gruppe søndag formiddag, frokost hos den franske ambassadør og et besøg i Roskilde domkirke. CK

Biskop Czeslaw og biskoppen af Amiens, Olivier Leborgne, i domkirken i forbindelse med Sct. Ansgars fest. Foto: Ulla Elmquist.

Emiraterne

Pastor Reinhold Sahner fortæller om pave Frans' besøg. Læs mere på side

5

Ægteskabsrådgivning

Hai og Luu fra Viborg fortæller. Læs mere på side

7

Verdensungdomsdagene

Unge katolikker fortæller om skønne dage i Panama. Læs mere på side

8-9

Kirken i Danmark

Mindeord og mærkedage. Kommende arrangementer. Læs mere på side

10-12

Generalsekretær til Caritas Danmark

- Brænder du for internationalt nødhjælps- og udviklingsarbejde og nationalt socialt arbejde?
- Har du sans for at skabe rammer for et godt arbejdsmiljø gennem visionær og involverende ledelse?
- Er du en stærk kommunikator med strategiske, politiske og diplomatiske evner?
- Kan du identificere dig med en trobaseret organisation og repræsentere Caritas i baglandet både nationalt og internationalt?

- Kan du skabe økonomisk grundlag for organisationens virke og videreudvikle samarbejdet med institutionelle donorer og fonde m.fl.?
- Kommer du fra en lignende stilling, og har du erfaring med at lede gennem ledere?

Så er du måske den generalsekretær, vi søger til at lede Caritas Danmark.

Ansøgningsfrist: 15. marts 2019
– ansøgninger behandles løbende.

Se det fulde stillingsopslag på: WWW.CARITAS.DK

KO mener

En test på Kirkens troværdighed

Selv om det endnu er for tidligt at sige noget konkluderende om resultatet af sidste uges bispemøde i Vatikanet om overgreb, vil dets resultater – alt andet lige – i Kirken som i samfundet generelt blive set som en lakmusprøve på Kirkens evne og vilje til at komme med definitive svar på ubehagelige spørgsmål. I sidste ende står Kirkens troværdighed på spil.

Ikke kun på bispemødet, men også fremadrettet er Kirken nødt til at behandle disse spørgsmål i dybden og uden frygt. For hvis Kirken ikke forpligter sig selv til at kæmpe for at stoppe disse forbrydelser, svigter den sin pligt og sin sendelse.

Kun gennem troværdighed kan Kirken genvinde autoritet i sin tjeneste for samfundet som underviser og en institution, der hjælper andre mennesker. Det er derfor nødvendigt at kirkens ledelse, biskopperne, tager fat i disse meget alvorlige sager, finder årsagerne til at overgreb kunne finde sted, og udviser rettidig omhu, så at den nødvendige, dybtgående heling ikke kun berører rent organisatoriske og proceduremæssige spørgsmål, men bliver en test på dybden af reformerne og afspejler hvordan Kirken udlever sin mission idet den samtidig forandrer sine holdninger, så den viser medfølelse med de lidende og understøtter børns værdighed.

Op til mødet har der i medierne været skrevet meget om, at mødet skulle munde ud i dette og hint – ellers ville mødet ikke være en succes. Selv om det i sagens natur er rigtigt at knytte store forventninger til Kirken, er det samtidig ikke realistisk at knytte alt for store forventninger til udkommet af et bispemøde, der har varet 3,5 dage. Det fælles ansvar vil først stå sin prøve, når biskopperne er vendt hjem med viden om eksisterende procedurer, som skal implementeres; at biskopper med flere ressourcer til rådighed kan og skal hjælpe ressourcensvage bispedømmer, og med kendskabet til, at Vatikanets 'overgrebskommissionen' kan organisere taskforces til at hjælpe de lokale kirker. Da – og først da – er det realistisk at knytte store forventninger til det videre arbejde.

Verdens biskopper fik på mødet mulighed for at høre overgrebsofres vidnesbyrd, og op til mødet havde formændene for bispekonferencerne fået en akut anmodning om at mødes med overgrebsofre fra deres lande inden de tog til Vatikanet, for på den måde at gøre biskopperne mere bevidste om deres ansvar.

Vi skal ikke forvente, at mødet resulterer i nye dokumenter, men at biskopper kommer med et koordineret svar på de behov, som opstår, når de skal hjælpe Kirken med at udvikle sig i den rigtige retning.

På bagkanten af det historiske møde i Vatikanet kan man nære to håb: At biskopperne ved at mødes må føle sig tilskyndede til at adressere og forebygge problemet med overgrebene i Kirken, og at de vil handle uden frygt vel vidende, at den opmærksomhed og det forventningspres, som har hvilet på mødet, er et tegn på den tillid de troende viser dem til gavn for Kirkens videre færd.

Niels Messerschmidt

Abu Dhabi-erklæringen – et skridt i Benedikts ånd

I dialogen med islam lægger pave Frans sig i sin forgængers fodspor.

Tekst: Niels Messerschmidt

RELIGIONSIALOG Pave Frans skrev historie, da han som den første pave i starten af februar besøgte De Forenede Arabiske Emirater. Hovedformålet med rejsen var hans deltagelse i det interreligiøse møde *Global Conference on Human Fraternity* med 700 deltagere fra hele verden. I forlængelse heraf underskrev paven og storiman Ahmed el-Tayeb fra det indflydelsesrige al-Azhar-universitet i Cairo en hensigtserklæring om at arbejde samme for fred og broderskab i verden.

I hensigtserklæringen *A Document on Human Fraternity for World Peace and Living Together* opfordres troende på tværs af de religiøse skel til "at fremme en kultur af gensidig respekt velvidende om den store guddommelige nåde, som gør alle mennesker til brødre og søstre".

Pastor Raymond J. de Souza skriver i *National Catholic Register*, at erklæringen skal ses i sammenhæng med flere af pave Frans' taler om interreligiøsitet, bl.a. hans tale i Cairo i 2017, hvor paven opfordrede stærkt til, at man anerkender religionsfrihed som en grundlæggende menneskeret.

Set i det lys opsummerede pave Frans' tur til emiraterne, ifølge de Souza, de seneste 15 års forskellige vægtninger af Vatikanets refleksioner om islam – fra truslerne mod religionsfriheden, over skiftet fra at vægte de teologiske til at vægte de kulturelle aspekter, og nu senest det fælles anliggende at give plads til religionen i det offentlige rum.

Dialogen med islam under Benedikt XVI

Pater de Souza skriver, at hensigtserklæringen bør læses i lyset af de interreligiøse drøftelser, som Vatikanet har ført med islam, navnlig under pave Benedikt XVI.

Tilbage i 1998 oprettedes det pavelige råd for interreligiøs dialog. Det erstattede det tidligere sekretariat for ikke-kristne troende, som blev oprettet i 1964 under 2. Vatikankoncil. I 2006 udnævnte Benedikt kardinal Paul Poupard til formand for dialogrådet – Poupard var allerede formand for det pavelige kulturråd. Denne bureaukratiske manøvre signalerede ifølge de Souza et tydeligt ønske fra Benedikts

side om et ændret fokus, fra en religiøs dialog til et kulturelt møde, hvilket havde et teologisk rationale.

Benedikt mente, at en ægte 'interreligiøs' dialog var nyttesløs fordi uoverensstemmelser om Guds natur betød, at en ren religiøs dialog var umulig. Fx er den kristne treenighedslære helt uforenelig med muslimsk lære; den kristne tænkning om *communio* er rodfæstet i Den treenige Gud, mens islamisk tænkning ikke tillader en sådan mulighed.

Til gengæld mente Benedikt, at alle andre former for dialog og møder var mulige, fx inden for filosofi, historie, litteratur og kunst. Kort sagt var kulturelle – men ikke religiøse – møder mulige. Det var baggrunden for hans beslutning om at henlægge dialogen med ikke-kristne til den kulturelle sfære snarere end den teologiske.

Benedikt beslutning blev ifølge de Souza voldsomt kritiseret for at gå imod 2. Vatikankoncils lære om Kirkens møde med andre religioner.

Uanset Benedikts gode intentioner blev det efter hans Regensburg-tale i september 2006, hvor han tog skarpt afstand fra islams voldelige sider, nødvendigt for Kirken at vise, at de katolske-islamiske relationer havde hovedprioritet. Så i 2007 ændrede Benedikt kurs og udnævnte en særlig formand for den interreligiøse dialog, kardinal Jean-Louis Tauran.

Da Benedikt besøgte kongedømmet Jordan i 2009 argumenterede han, at selv om kristne og muslimer ikke er i stand til at føre en ren teologisk dialog, kan de gøre fælles sag i at forsvare religionens rolle i de stadig mere sekulære samfund.

Frans tager tråden op

Det er i det lys, at hensigtserklæringen i Abu Dhabi skal ses, skriver de Souza. For erklæringen er grundlæggende ikke et teologisk dokument: selv om den omtaler Gud, lægges vægten på samarbejdet mellem folk, og her spiller begrebet 'broderlighed' en central rolle.

Begrebet, der naturligvis har kristne associationer, er dog ikke så grundlæggende for kristen teologi som begrebet *communio*,

der hentyder til, at nådens liv bringer forskellige folkeslag sammen i ét 'mystisk legeme'. Broderlighed derimod er et mere naturligt begreb, men det er ikke ensbetydende med, at det er noget dårligt eller mangelfuldt: mange naturlige ting er gode eller ligefrem meget gode i Guds øjne, og broderlighed er et sådan naturligt gode.

Broderlighed er bogstaveligt talt, skriver *L'Osservatore Romano*, Vatikanets "mest anvendte ord i år". Med henvisning til den franske revolution, hvor ordet indgår i sloganet 'lighed, frihed og broderskab', skriver Vatikanets dagblad, at ordet 'broderlighed' er nødvendigt for at rette op på den ubalance, som de andre to ord lighed og frihed har haft i mere end 200 år.

Broderlighed spillede desuden en central rolle i pave Frans' *Urbi et Orbi*-tale sidste år, og var ledemotivet for pavens nylige brev om de nye retningslinjer for det pavelige livets akademi.

Ikke et teologisk dokument

Så når hensigtserklæringen understreger, at Gud giver os broderskabets snarere end fællesskabets (*communio*) gave, er den overnaturlige vision udskiftet med en naturlig og menneskelig vision. Hermed bekræftes implicit Benedikts holdning fra 2006, at der mellem forskellige religioner kun kan finde broderlige møder sted på det kulturelle niveau, ikke *communio* på nådens niveau.

Det fælles dokument anvender også Benedikts argumentet fra Jordan, at troende fra forskellige religioner trods teologiske uenigheder kan kæmpe sammen for at fremme Guds rolle i vort fælles liv.

Hensigtserklæringen i Abu Dhabi belyser derfor primært religionens rolle både i opbygningen af fredelige og frie samfund og i løsningen af udfordringerne fra de stadig mere sekulære samfund. Den fordømmer også alle former for praksis og politikker, som hæmmer mennesket og dets frihed.

Flere kommentatorer har efterfølgende kritiseret især en passage i erklæringen hvori der står, at "Gud har villet" en "mangfoldighed af religioner". Det udlægger de som om pave Frans hermed tilkendegiver, at Gud også positivt har villet religioner, der blandt andet benægter Kristi guddommelige natur.

På pressekonferencen i flyet hjem fra De Forenede Arabiske Emirater forklarede pave Frans, at hensigtserklæringen – der ikke er et teologisk dokument som sådan – skal læses i lyset af 2. Vatikankoncils lære om de ikke-kristne religioner og fra "hvilken det ikke rokker sig en tomme", som paven udtrykte det.

Hensigtserklæringen om samarbejdet mellem Den katolske Kirke og islam kan læses i dansk oversættelse på katolsk.dk.

Læs også mere om pavens tur til Emiraterne på side 5 i dette nummer.

Pave Frans og storiman Ahmed el-Tayeb underskriver erklæringen om menneskeligt broderskab til gavn for verdensfreden og den fredelige sameksistens i Abu Dhabi den 4. februar. Foto: Vatican Media.

Præsters overgreb på nonner og søstre frem i lyset

Vatikanets dagblad kaster lys over endnu et mørkt kapitel i Kirkens historie.

Tekst: Niels Messerschmidt

OVERGREB Vatikanets dagblad *L'Osservatore Romano* retter i sit månedstillæg til kvinder, *Donne Chiesa Mondo* ('Kvinder i Verdenskirken'), en skarp kritik af et forhold i Kirken, som hidtil har været mindre kendt – katolske præsters overgreb på nonner og ordenssøstre. Det sker i februar-tillægget under overskriften *Il tatto* ('Berøringen').

Omtalen kommer efter at nonner og ordenssøstre fra en række lande er stået frem og har fortalt, at de har været udsat for ét eller flere seksuelle overgreb

"Hvis Kirken fortsætter med at lukke øjnene for denne skandale – som bliver yderligere forværret af, at seksuelle overgreb på kvinder kan medføre graviditeter og dermed også tvungne aborter eller børn, som præster ikke vil vedkende sig at være fædre til – vil undertrykkelsen af kvinder fortsat bestå", skriver redaktøren Lucetta Scaraffia i det seneste nummer af *Donne Chiesa Mondo*.

Scaraffia skriver, idet hun henviser til pave Frans' udtalelser om at mange af præsternes overgreb skyldes en usund 'klerikalisme', at disse overgreb er udtryk for "et magtovergreb, hvor berøring bliver til en overskridelse af ens personlige intimitet".

I tillægget omtales, hvordan misbrugte nonner og ordenssøstre i årevis har valgt at skjule deres viden af frygt for repressalier fra de præster, som forgreb sig på dem.

"Præsterne, og især biskopperne, har en stor magt ikke kun over den enkelte nonne, men også over menigheden. Hvis en nonne eller søster derfor henvender sig til sin overordnede og fortæller, at hun er blevet misbrugt, vil hun få at vide, 'at hun skal være stille, for hvis du siger noget, vender biskoppen sig imod os'", skriver Lucetta Scaraffia.

Hjulpet på vej af #MeToo-bevægelsen

Scaraffia omtaler et eksempel fra 90'erne, hvor katolske søstre fortalte embedsmænd i Vatikanet om præsters gentagne overgreb på søstre i Afrika, uden at der for alvor blev taget hånd om problemet.

"Magtforskellene og vanskelighederne ved at fortælle det til omverdenen på grund af frygt for repressalier – ikke kun mod kvinden selv, men også mod den orden, hun tilhører – forklarer årsagen til den tavshed, som har dækket over misbruget i årevis", skriver Lucetta Scaraffia.

Ifølge det engelske katolske tidsskrift *The Tablet* har frykten for at blive straffet holdt nonnerne og ordenssøstre tilbage fra at anklage præsterne. Men den verdensomspændende #MeToo-bevægelsen har haft stor indflydelse for de katolske nonner og søstre. Bevægelsen, der startede i efteråret 2017, da kvinder stod frem og fortalte om overgreb, har også inspireret de katolske medsøstre til at stå frem.

"Sløret er endelig blevet løftet for sandheden om misbrug af kvinder i kirken. Den skal konfronteres med nødvendig omtanke, men også med det mod, som pave Frans beder os om", skriver Lucetta Scaraffia.

En stilheds- og hemmelighedskultur

I efteråret 2018 fordømte paraplyorganisationen *International Union of Superiors General*, der repræsenterer mere end 500.000 kvindelige ordensfolk på verdensplan, dét, de kaldte en "stilheds- og hemmelighedskultur" inden for Kirken.

Efter flere ugers tavshed fra Vatikanets side måtte pave Frans den 5. februar indrømme, at han havde kendskab til katolske præster og biskoppers seksuelle

overgreb på nonner og ordenssøstre. Det var et "historisk øjeblik i Vatikanet", vurderede Lucetta Scaraffia og tilføjede: "For det er første gang, at paven såvel som Kirken som institution offentligt har erkendt, at de ved, at disse overgreb finder sted. Og det er enormt vigtigt".

Indrømmelsen kom på en pressekonference efter pavens hjemkomst fra et besøg i De Forenede Arabiske Emirater, hvor paven fortalte, at han havde kendskab til at katolske præster og biskopper har begået seksuelle overgreb på nonner og ordenssøstre.

"De seksuelle overgreb på nonner og ordenssøstre er et tilbagevendende problem, men det er hovedsageligt sket i enkelte menigheder", sagde paven til journalisterne og tilføjede, at overgrebene muligvis stadig finder sted.

"Det er ikke noget, som bare forsvinder. Tværtimod", sagde pave Frans.

Erkendelsen kommer, efter at Den katolske Kirke gennem flere år har kæmpet med en række af sager om seksuelle overgreb mod præster i lande som Irland, USA og Australien.

Forsiden på februars tillæg til Vatikanets dagblad *L'Osservatore Romano*, der sætter spot på katolske præsters overgreb på nonner og ordenssøstre under overskriften *Il tatto* ('Berøringen').

Kort nyt

Arkiv tilbage i Mosul

IRAK Den nye ærkebiskop af Mosul, Najib Mikhael Moussa, netop indsat i embedet, kunne tiltræde sit bispedømme på Nineveh-sletten med en god nyhed: Den kristne menigheds ældgamle arkiv er tilbage i byen Mosul.

Det oplyste ærkebiskoppen til *Vatican News*. IS-krigere havde næsten held med at ødelægge hele arkivet, som tilhørte den kaldæisk-katolske menighed i Mosul, men takket være en håndfuld modige kristnes indsats lykkedes det at redde arkivet fra at blive ødelagt, og det er nu atter i bispeddømmets varetægt.

AI kræver etiske rammer

COMECE Bispekonferencerne i EU har offentliggjort et dokument om brugen af kunstig intelligens (AI). Baggrunden er de mange presserende og komplekse spørgsmål på området samt den hurtige teknologiske udvikling, oplyser biskoppernes kommission COMECE. Dokumentet '*Robotization of Life – Ethics in view of new challenges*' taler for at skabe etiske og juridiske rammer for design, produktion, udnyttelse og kontrol af AI.

Biskopperne bekræfter samtidig, at mennesket har ubetinget førsteprioritet, og at der er behov for en juridisk og personorienteret tilgang i udredningen af de vigtigste principper vedr. definitionen af forholdet mellem menneske og robot. En kritikløs accept af kunstig intelligens er ikke mulig, siger biskopperne.

Første nyopførte katolske kirke

CUBA Den første nye katolske kirke, som er opført på Cuba siden revolutionen i 1959, blev indviet 26. januar med hjælp fra en menighed i Florida. Kirken i Sandino er én af tre nye kirker, som de cubanske myndigheder har godkendt som led i en normalisering af relationerne til Vatikanet.

Iagttagere ser de nye kirker som et positivt tegn selv om forholdet til USA er blevet yderligere forværret under præsident Donald Trump.

Ny mindedag for Paul VI

Pave Frans har fastsat den 29. maj som mindedag for sin forgænger Paul VI (1963-78).

MINDEDAG Pave Frans helgenkårede Paul VI den 14. oktober 2018 ved en ceremoni på Peterspladsen. Den 6. februar i år offentliggjorde Vatikanet et dekret, der fastslog, at mindedagen for Paul VI skal indføres i den romerske generalkalender (Kirkens universelle kalender) den 29. maj med rang af en valgfri mindedag. Datoen er valgt fordi Giovanni Battista Montini, den senere pave Paul VI, blev præsteviet den 29. maj 1920.

Giovanni Battista Montini blev født den 26. september 1897 i Concesio nær Brescia og døde den 6. august 1978 i Castel Gandolfo. Hans femten år lange embedstid forbindes først og fremmest med fuldførelsen af 2. Vatikankoncil (1962-65) og ikke mindst indførelsen af liturgireformen i 1969 i kølvandet på koncilet. Pave Paul VI er også kendt for sin encyklika *Humanae vitae* (1968) om seksualetik. Banebrydende var også hans læreskrivelse *Populorum progressio* (1967)

om global udvikling og forretningsetiske spørgsmål.

NM

Støt udgivelsen af
Katolsk Orientering
– se hvordan på side 15

Det sker i Caritas Center Stenosgade – kom og vær med!

KAREN BLIXEN OG KRISTENDOMMEN
13. marts kl. 17.30

Efter fyraftensmødet er der mad.
Pris: 20 kr. Tilmelding nødvendig.

KREATIVT SAMVÆR
25. marts kl. 14-16 og
2. april kl. 10-12

Vi laver påskedekorationer,
som doneres til Skt. Ansgars
Besøgstjeneste.

Sted: Stenosgade 4A, Kbh. V.
Læs mere på: www.caritas.dk/caritas-center
Tilmelding: ckk@caritas.dk eller SMS: 52 52 95 81

PÅSKEMÅLTIDET OG DEN STILLE UGE
Foredrag v/Ulla Elmquist
4. april kl. 14

BLOMSTERWORKSHOP
v/blomsterbinder Gitte
9. april 10-12

Vi sørger for materialer, og du får
dine resultater med hjem.
Pris: 30 kr. Tilmelding senest 3. april.

Fastelavnssøndag

At bære masker lyder som en villet og planlagt handling med det formål at vildlede vore medmennesker. Ofte er det en ubevidst psykisk forsvarsmekanisme. Den bliver grundlagt i de tidlige barneår og er derfor sværere at få helet netop fordi den stammer fra det ubevidste. Den eneste der kan helbrede disse tidlige ubevidste sår, er Jesus, bl.a. gennem sakramenterne, især Bodens sakramente og Eukaristien.

Tekst: Pater Herbert Krawczyk SJ

PRÆDIKEN Det er fastelavnssøndag. Mange klæder sig ud. Man klæder sig ofte ud som den, man gerne vil være. Det afføder et spørgsmål, som vi må stille os, nemlig om vi ikke tit gemmer os bag en maske også i vor hverdag. Er det ikke sådan, at vi helst ikke vil vise os, som vi virkelig er? Er vi ikke på en eller anden måde ivrige efter at gøre os bedre end vi er både for os selv og for andre? Er det ikke en rolle, vi spiller og således vildleder vi de andre?

Og omvendt: Dér, hvor mennesker holder af hinanden og elsker hinanden, behøver de ikke at spille en rolle, for de har tillid til hinanden, de er, som de er med deres svagheder og fejltagelser. Når mennesker kender hinanden godt, stoler på og accepterer hinanden, er det muligt at tale om hinandens fejl. Det sker nemlig i en atmosfære præget af tillid, hvor sandhed og kærlighed trives!

I dagens evangelium taler Jesus om spændingen mellem det indvendige og udvendige i mennesket. Han sammenligner menneskelivet med et træ, der bærer frugter, hvor træet er det, der foregår i et menneske, i menneskets hjerte og frugter er menneskets gøren. Og så siger Jesus: Et godt træ giver gode frugter, mens et dårligt træ bærer dårlige frugter. Det betyder, at hvis nogen har et godt hjerte, så vil han gøre gode gerninger. Hvis nogen gør onde gerninger og ikke ændrer kurs, forbliver hjertet i uorden og man vil fortsætte med at gøre onde gerninger.

Med denne lignelse vil Jesus sige: Bring dit hjerte i orden, sørg for at det er som et godt træ, som så vil bære gode frugter! Fjern alt ondt fra dit hjerte, forny dit sind. Følg efter mig og jeg vil vise dig vejen og hjælpe dig til at gøre Guds vilje

Vi er svage og til trods for, at vi forsøger at være gode og gøre det gode, falder vi igen og igen. Vor menneskelige indsats er vigtig, men ikke nok. Gud skal hjælpe os, ja han har for længe siden startet begyndelsen! Ved dåben har han givet os et nyt hjerte og et nyt sind, som gør os i stand til med hele vort hjerte at elske det gode og gøre det gode. Det må vi stå fast ved. Ved dåben er vi kaldede til hellighed, til at være hele mennesker. Og selv om det ikke lykkes os altid at gøre det gode, må vi ikke opgive. Vi må vende om til Gud, til hans vilje igen og igen. Vi behøver ikke at tage en maske

på, vi behøver heller ikke skjule vort ansigt for ham. Han kender os, han ved alt om os. Han ved, at vi elsker Ham, fordi han ser ind i vore hjerter. Gud er den eneste, som vi virkelig kan møde med al vor elendighed, uden frygt for at blive forkastet af ham. Han er den, der elsker os. Sin kærlighed til os har han synliggjort i Jesus, sin enbårne Søn. Ham har Han sendt til vor verden, givet Ham vor menneskelige natur. Han har gjort Ham lig med os i alt undtagen synd. Gud accepterer os som vi er.

De, der kommer tæt på Gud i tro og tillid, forbliver ikke som de var. Deres indre forvandles, for Guds kærlighed fjerner al skyld og giver os et nyt hjerte.

Snart begynder fastetiden. Vil det så ikke være passende for os i de kommende uger at besinde os og modtage bodens sakramente for endnu en gang at erfare Guds store

barmhjertighed, for ”Han formår at gribe hemmelighedsfuldt ind, at han ikke forlader os, at han ’vender alt ondt med visdom, at det godt må falde ud’ gennem sin magt og sin uendelige kreativitet” (Pave Frans, Evangeliets glæde, nr. 278).

Lad os bruge de nådemidler, som Kirken i fastetiden stiller til vor rådighed: bodens sakramente, korsvejsandagt m.m. Vær ikke bange, slut jer til Jesus, lær Ham bedre at kende, lyt til Ham, og Han vil føre jer.

Som Jesu disciple har vi pligt til at give dette nye håb videre til vore medmennesker. Vi rækker vor hjælpende hånd til vore medmennesker. Vi kommer med godt ord til vore nærmeste og til de mennesker, som vi møder. Med vores handlinger prøver vi at gøre det godt igen, som vi har ødelagt i forhold til vores medmennesker i familien, på arbejdspladsen og i vennekredsen. Muligvis er der også lyst til at begynde på ny. At række hånden frem til forsoningen, at helbrede de ødelagte relationer mennesker imellem, at begynde på ny er dog ikke nemt. Men Jesus gjorde det. Han har givet os nye chancer og han vedbliver at give dem. Han henvender sig til hver af os ved navn. Når han gør det, kan vi også gøre det. Også vi kan give nye chancer. Også vi kan række vores hånd ud til vore medmennesker, søge forsoningen med dem og begynde på ny. Kærligheden kan ændre de mest vanskelige mellem menneskelige relationer til det gode. Jesus rækker hånden

”

De, der kommer tæt på Gud i tro og tillid, forbliver ikke som de var. Deres indre forvandles, for Guds kærlighed fjerner al skyld og giver os et nyt hjerte.

frem til hvert menneske. Vi vil følge Jesu eksempel. Også vi vil række hånden frem til vore medmennesker.

”Se, jeg skjuler ikke mine synder. Du er læge, og jeg er syg! Du er barmhjertig, og jeg trænger til din barmhjertighed!” Disse ord fra den hellige Augustin kan vi gøre til vore egne i fastetiden.

Lad Jomfru og Moder Maria lede os til ham, der er vor sande liv – hendes Søn Jesus. Han er Vejen, Sandheden og Livet. Han elsker os og ønsker at give os evigt liv. Han gør os i stand til at være som et godt træ, der giver sine gode frugter i rette tid. Må Herren udføre det gode arbejde, Han har begyndt i os, så vi en gang kan forherlige Ham for evigt. For hvad hjertet er fuldt af, løber munden over med!

Amen.

At bære masker lyder som en villet og planlagt handling med det formål at vildlede vore medmennesker. Ofte er det en ubevidst psykisk forsvarsmekanisme. Foto: Paulus Decker, Pfarrbriefservice.de.

Søndagens tekst:

Luk 6,39-45

”Vær barmhjertige, som jeres fader er barmhjertig”

Om at dømme andre

”Døm ikke, så skal I ikke selv dømmes; fordøm ikke, så skal I ikke dømmes. Tilgiv, så skal I få tilgivelse. Giv, så skal

der gives jer. Et godt, presset, rystet, topfyldt mål skal man give jer i favnen. For det mål, I måler med, skal I selv få tilmålt med”.

Han fortalte dem også en lignelse: ”Kan en blind lede en blind? Vil de ikke begge falde i grøften? En discipel står ikke over sin mester; men enhver, der er udlært, skal være som sin mester.

Hvorfor ser du splinten i din broders øje, men lægger ikke mærke til bjælken i

dit eget øje? Hvordan kan du sige til din broder: Broder, lad mig tage den splint ud, som er i dit øje! når du ikke ser bjælken i dit eget øje? Hykler, tag først bjælken ud af dit eget øje; så kan du se klart nok til at tage den splint ud, som er i din broders øje”.

Træet og dets frugt

”Der er intet godt træ, som bærer dårlig frugt, heller ikke noget dårligt træ, som

bærer god frugt. For ethvert træ kendes på sin frugt. Man plukker jo ikke figer af tjørn, høster heller ikke druer af en tornebusk. Et godt menneske tager gode ting frem af sit hjertes gode forråd, og et ondt menneske tager onde ting frem af sit onde forråd. For hvad hjertet er fuldt af, løber munden over med”.

Pavens besøg i islams hjerteland

Reinhold Sahner, tidligere sognepræst ved Sakramentskirken på Nørrebrogade, fortæller her om, hvordan han oplevede pave Frans' besøg i De Forenede Arabiske Emirater.

Tekst: pastor Reinhold Sahner

EMIRATERNE I foråret 2016 tog den daværende minister for tolerance, Sheika Lubna Al Qasimi, med en delegation af højtstående embedsmænd til Vatikanet på officiel visit; under en privataudiens med paven overbragte hun også en invitation til at besøge De Forenede Arabiske Emirater.

Da dette blev bekendt gennem dagspressen, her var alle katolikker i landet selvfølgelig mere end spændte: ville det virkelig i nær fremtid være muligt for en pave at besøge Islams hjerteland – Den Arabiske Halvø? Jeg mindes, hvordan vores biskop, Paul Hinder, igen og igen blev spurgt, hvornår et sådant besøg ville finde sted og hvordan vores biskop utrætteligt forklarede, at vi alle var beærede over sådan en invitation, men at der jo også var en del uklare forhold set med politiske øjne, der stod i vejen for en realisering af et paveligt besøg bortset fra det rent økonomiske aspekt.

I september 2016 var det så Abu Dhabis kronprins, sheik Mohammed Bin Zayed bin Sultan al-Nahyan, der gentog invitationen overfor paven under et privat møde med ham i Rom, hvor han blandt andre også havde mødtes med kardinalstatssekretæren Pietro Parolin og hvor "memorandum of understanding", der regulerer visabestemmelser mellem Vatikanet og Emiraterne blev underskrevet af begge parter.

Atter engang var alle fyr og flamme, selvom mange denne gang så realistisk på det. Engang i fremtiden ville det nok komme så vidt, at paven kunne sætte fod på Den Arabiske Halvø; men spændingerne mellem de forskellige islamiske retninger var nok ikke ligefrem det bedste grundlag for sådan et besøg af den største kristnes kirke overhoved, var den almindelige vurdering.

En bedre Nikolausgave kunne ingen af os have ønsket sig

Om formiddagen på den 6. december 2018 kunne vi i de elektroniske medier læse, at pave Frans ville besøge Abu Dhabi som statsgæst for at deltage i et interreligiøst møde og at der også ville blive givet mulighed for at fejre en stor messe i Sheik Zayed sportskompleks i Abu Dhabi, et af

landets største stadier overhovedet: vi var målløse, men også rådvilde. Hvordan ville vi i løbet af den korte tid kunne organisere denne messe? I en fart blev der nedsat forskellige komiteer, der skulle afklare og forberede de mange facetter, sådan en stor messe kræver. Heldigvis blev staten ved med at være gavmild: fra A til Å blev alt ned til mindste detalje organiseret gennem flere eventfirmaer og betalt af regeringen. Naturligvis var der stadig meget at gøre og diskutere, men resultatet blev for alle en storslået succes og en glæde og berigelse både for os katolikker (og andre kristne) og landets muslimer.

Dagen alle så frem til

Sent om aftenen den 3. februar kunne alle, der ville, være vidner til, hvordan pavens Al Italia fly landede i præsidentens lufthavn. En stor delegation af regeringsmedlemmer og andre højtstående personligheder, deriblandt storimam Ahmad Mohammad al-Tayyeb fra Al-Azhar Universitetet i Kairo, en af de mest indflydelsesrige imamer i sunni-islam, havde linet op for at modtage De Forenede Arabiske Emiraters æresgæst – vores elskede pave Frans. Med hjertelighed og varme blev paven modtaget og sammen med imamen kørt til præsidentens gæstehus, hvor paven var indlogeret som traditionen er for statsoverhoveder.

Dagen derpå fandt velkomsteremonien sted, denne gang ved præsidentens palads og med al den festlighed og glans, pomp og pragt Arabien kan byde på, hvorpå paven havde en privat samtale med både kronprinsen af Abu Dhabi og vicepræsidenten i Emiraterne, sheik Mohammed bin Rashid Al Maktoum, emiren af Dubai.

Senere på dagen mødtes paven med Det muslimske Ældsteråd ved Zayed Grand Moskeen og hvilestedet for sheik Zayed, initiativ for dannelsen af Emiraterne som et forbundsfællesskab i 1971, Emiraternes første præsident og inspirationskilde for alle i Emiraterne helt op til i dag.

Dette møde blev efterfulgt af et interreligiøst møde ved Grundlæggerens Monument, hvor paven talte om de værdier, der findes i alle religioner og forbinder og forpligter dem i indsatsen for verdensfreden.

Pave Frans ankommer til præsidentpaladset sammen med biskop Paul Hinder.

Storimamen Al-Tayyeb og pave Frans underskrev også en "Erklæring om Broderlighed" hvori man gensidigt forpligter sig til at fremme og beskytte tolerance, fred, familieliv, gensidig respekt, agtelsen for livet etc. Erklæringen er en hensigtserklæring og et gevaldigt skridt i dialogen mellem Islam og Kristendom (katolicismen). Den vil sikkert øge vores forståelse for hinanden og være et nødvendigt skub i den rigtige retning: til sammen at modvirke alle tendenser der fører til isolering og ensidighed.

Men det største er kærligheden

Efter denne lange dag fyldt med møder og taler som via YouTube blev fulgt af alle interesserede oprandt nu den største dag for "kun" os katolikker, den vi alle havde set frem til: at møde pave Frans som vores øverste hyrde og at fejre eukaristien sammen med ham, dagen der for mange af os nok var den vigtigste og det egentlige "event".

Forud lå der hektiske uger og dage, folk strømmede til vore kirker og telefonerne glødede. Vi havde her ved vores kirke registreret over 10.000, der ville deltage i pavens messe i Abu Dhabi og ugen op til havde vi dagligt fordelt adgangsbilletter og forklaret folk om hvordan, hvornår og hvor. Natten fra den 4. til den 5. februar var der travlhed, idet regeringen havde bestemt at alle, der kom til messen skulle være i Abu Dhabi og på stadion før kl. 5 om morgenen. Natten igennem afgik busser (250 i alt alene fra vores Saint Francis of Assisi Kirke) fra pladsen foran vores kirke, der var blevet afspærret og lukket for trafik. Mens tusindevis af pilgrimme ankom, skulle de have en sidste kop varmende kaffe eller te og noget at spise, før de gik om bord på

bussen. Der herskede festivalstemning; tusindvis af mennesker fra alle verdens hjørner der trods spændingen var rolige og disciplinerede og ikke mindst glade så de endda glemte kulden og den manglende søvn. 180.000 fejrede en enkel og smuk messe sammen med paven. Utalte forblev de mange, der fulgte messen enten – som her hos os – på storskærmen i kirken (i Saint Francis var der alene over 800) eller derhjemme foran fjernsynet. Jeg tror nok, at der ikke er nogen katolikker, der ikke fulgte med i hvad der foregik i dagene 3.-5. februar 2019 i landet. Jeg ved, at utrolig mange muslimer med stor interesse og stolthed ligeledes havde fulgt med, og de blev som alle vi andre grebet af pave Frans' enkle måde at optræde på og hans klare gestusser og ord om en Gud, der elsker enhver uden anseelse og derfor vil, at også vi skal elske hinanden.

For første gang i historien havde en pave sat sin fod på den arabiske halvø. For første gang i historien havde katolikkerne chancen for at samle så mange som muligt et sted og i al offentlighed, med statens godkendelse og aktive hjælp også i finansiell henseende. For første gang i historien rykkede Den katolske Kirke og eksistensen af kristne i vores land i verdenspressens fokus. Mange har nydt chancen for at fortælle deres historie til en avis, en TV-kanal eller en radiostation og de fortalte historien om et land, der er kendetegnet ved en høj tolerance og respekt for mennesker af god vilje. De fortalte om, at den største gave er kærligheden.

Disse imponerende vagter tog imod pave Frans i lufthavnen.

180.000 fejrede messe sammen med paven på et stadion i Abu Dhabi.

Fra nihilist til mystiker

En erfaring af, at lysets Gud kommer til mennesket gennem mørket præger Ingemar Leckius' digtning.

Tekst: Kirsten Krog

LITTERATUR Den svenske, katolske forfatter Ingemar Leckius (1928-2011) er én i en lang række af katolske forfattere i Sverige, som skrev i hans samtid, og ligesom hans forfatterkollega Birgitta Trotzig er han stærkt inspireret af den karmelitiske mystik, hvilket kommer til udtryk i flere af digtene.

Den sociale mystiker

Da Ingemar Leckius kort efter udgivelsen af sin digtsamling *"Slugt af lys"* i 1960 konverterede til Den katolske Kirke, havde han allerede været en veletableret digter i nogle år under navnet Ingemar Gustafson. Flere har af den grund forsøgt at skelne mellem de to "personer". Forfatteren og litteraturkritikeren Arthur Lundkvist har imidlertid allerede før konversionen observeret en begyndende ændring i forfatterskabet: "Han er nihilisten som er i færd med at kravle lige igennem muren til mystikken", mens man i "Skånes litteraturhistorie" i bagklogskabens lys taler om "en tidlig halvdel, som var Gustafsons absurdisme og en senere, som blev Leckius' mystik". Med baggrund i nihilismen og absurdismen kunne man vente, at Leckius' mystik ville nærme sig en buddhistisk stræben mod intetheden, og man ser da også en påvirkning fra den negative teologi, som vel er den mystiske retning indenfor kristendommen, som udefra set kan se ud til at ligne en buddhistisk mystik mest. Imidlertid er Leckius' mystik præget af et jordnært og stærkt socialt engagement. Dette indikeres f.eks. i titlen på den første digtsamling efter konversionen, *"Lazarus' brødre"*. Bibelens Lazarus, der ligger som tigger ved den rige mands dør, men i himlen får sin plads i Abrahams skød, bliver her repræsentant for hele den lidende menneskehed. Men allerede i digtet *"Lys af lys"* fra *"Slugt af lys"* ses den kristne mystiks forbundethed med den jordiske lidelse. Digtet er en beskrivelse af korsfæstelsen. At dette er tilfældet ses både af titlen, som er taget fra Credo's artikel om Sønnen og af en henvisning til Veronikas svededug – eller som digtet siger "Veronikas grove dug", som følges af en beskrivelse af ansigtet i svededugen "Jeg ser det mishandlet, ydmyget, udslettet". Men dette Jesu lidende ansigt afspejler eller bærer også i sig alle menneskers lidelser, både "den bedrøvede, den stumme, den spedalske" og "larmende byer. / I en hob skræmte mennesker, der flyr til alle sider".

Den negative mystik kontra buddhistisk mystik

I *"Til en zenmunk"* modstiller Ingemar Leckius buddhismen og kristendommen. Digtet har to strofer, hvoraf den første beskriver buddhismens stræben mod tomhed, mens den anden beskriver en kristen mystisk forståelse af natten og mørket.

Første strofes opgør med buddhismen: "Jeg kan ikke udholde [...]" munder ud i noget, som kan læses som essensen af buddhistisk mystik, nemlig ordene "lysende tomrum". På samme måde kan essensen af kristendommens mystik læses ud af anden strofes sidste linje: "i jordens mørke". Dette kræver dog en forklaring: Tidligere i anden strofe tales der om en "tidens nat" og den

kobles sammen med "ansigtet i Gethsemane", som henviser til den korsfæstede Jesus. Den kristne nat er altså uløseligt forbundet med Jesu lidelseshistorie. Selvom første strofes "lysende tomrum" i første omgang ikke ser ud til at overtrumfes af "jordens mørke", da modsætningsparret "lysende" kontra "mørke" synes at falde ud til første strofes og dermed buddhismens fordel, viser det sig ikke at være tilfældet. For det første stilles strofe ét's "Jeg kan ikke udholde" overfor den modsatte tilkendegivelse i anden strofe, nemlig "jeg foretrækker", hvormed digter-jeget har stillet sig klart på anden strofes side. For det andet modstilles ordet "uforanderlige" i første strofe med ordet "forvandling" i anden strofe med ordene: "Der findes / en forvandling som fuldbyrdes / i jordens mørke". Mens målet for buddhismen ifølge Leckius' digt er tomhed og uforanderlighed, er det kristne mørke redskab for forandring og forvandling. Det er ikke her svært at se en parallel til Johannes af Korsets mørke, rensende nætter.

At Ingemar Leckius tager afstand fra en stræben mod tomheden, kommer også frem i det lille digt *"I ørkenen"* fra digtsamlingen *"Ved Terebint Træet"*: "Gør ikke tomheden / til et palads. / Det er sandkornet i ørkenen, / ikke drømmene / som er Gud nær". Begge digte siger også noget om, at det er i det jordnære, man møder Gud – ikke ved at stræbe bort fra verden.

Karmelitisk inspiration

I digtet *"Barneansigtet i svededugen"* bliver billedet, som digtet maler, et konkret billede af Thérèse af Lisieux. Digtet synes at være en form for "rejsedigt"

”

Længst fremme lyser monstransen som en underjordisk sol

eller en betragtning skrevet i Lisieux, og genstanden for betragtningen er voksformstillingen af Thérèses afsjælede legeme. Svededugen med aftrykket af Jesu ansigt, som endnu engang henviser til Veronika, der af medlidenhed med Jesus aftørrede hans svedige og blodige ansigt på vejen til Golgata, bliver her til en svededug med Thérèses ansigt. Thérèse inddrages dermed i digtets fremstilling af Kristi lidelse. Hun bliver et brændoffer, som digtet siger: "Brændofferet er fuldbyrdet". Thérèse nævnes ikke eksplicit i digtet, men henvisninger som "Barneansigtet", "Karmels høje mure", "Brændofferet" og "Lisieux", som alt sammen er ord fra digtet, lader enhver tvivl ude. "Barneansigtet" henviser til Thérèses tidlige død og hendes devotionsnavn "af Jesusbarnet", "Karmels høje mure" placerer ansigtet i en karmelitisk kontekst, "brændofferet" henviser til Thérèses indvielse til Guds barmhjertige kærlighed, som hun nedskrev den 9. juni 1895, hvor hun bl.a. skrev: "For at leve i en tilstand af fuldkommen kærlighed frembærer jeg mig selv som et brændoffer til din barmhjertige kærlighed", og "Lisieux" underbygger denne tolkning ved en geografisk placering.

Også digtet *"Spansk kirke"* indeholder en karmelitisk mystik. Med ordene "sjælens mørke" knyttes igen an til Johannes af Korsets nætter, der trods mørket fører ind i en dyb forening med lysets Gud. Dette digt kan – som "Barneansigtet i svededugen" – ses som en betragtning opstået, mens digteren helt konkret står i en spansk kirke. Kirken, med sceneriet dér, bliver for digteren et symbol på sjælen. Antitesen lys/mørke er central i digtet. I kirkens eller sjælens rum er lyset tilsyneladende stængt ude: "Dagslyset formår ikke at trænge ned i dybet". Men, hvor naturligt lys ikke kan trænge igennem, bryder et guddommeligt lys frem: "Længst fremme lyser monstransen som en underjordisk sol". Digtet siger altså, at i den konkrete kirkes, men også i overført forstand, i sjælens mørke, bliver Kristus selv til lyset og solen. Johannes af Korset siger det på følgende måde: "Eftersom sjælen ikke ser nogen ting og ikke formår at se nogen ting, så standser den heller ikke op ved noget, som ikke er Gud, men går direkte til ham". Leckius bygger altså sin digtning – og sin mystik – på det for den traditionelle opfattelse paradoksale, at lysets Gud kommer til mennesket gennem mørket.

”

Gør ikke tomheden / til et palads. / Det er sandkornet i ørkenen, / ikke drømmene / som er Gud nær

Lidelseshistorien

I digtet *"Den dunkle nat"*, der blot består af følgende tre linjer: "Sælsomme jagt ved udmattelsens rand / hvor byttet pludseligt forbarmer sig over jægeren / og husvaler ham med en dråbe blod", bliver parallellen til Johannes af Korset helt tydeligt. Digtets titel svarer således til titlen på én af Johannes' bøger. Ellers findes der ikke i digtet nogen eksplicit henvisning til kristendommen. Alligevel er det svært at lade være at læse det jagede bytte, som forbarmer sig over sin bøddel på anden måde end som en fremstilling af det centrale i den kristne lidelseshistorie – korsfæstelsen af Jesus. Byttet, Jesus, forbarmer sig således på korset over jægeren, menneskehed, og "husvaler ham med en dråbe blod" – eller for at bruge Bibelens sprogbrug "ved at stifte fred ved hans blod på korset" (Kol 1,20b): Offeret bliver bødlens redning.

Ingemar Leckius' nihilisme og absurdisme, som i hans tidlige forfatterskab knyttede ham til modernismen, går dermed naturligt, egentlig uden nogen dramatisk ændring i stilen og for så vidt heller ikke motivet, over i en kristen mystiks verdensbillede. Nihilismen bliver foruden et socialt engagement til en mørke- og nattematik- og mystik og absurdismen bliver til kristne paradokser og negativ teologi. Der er i virkeligheden ikke tale om en egentlig omvendning, hverken i virkelighedssynet eller sproget fra nihilisten Gustafson til katolikken Leckius. Som det siges i bogen *"Forfattere i vor tid"*: "Den urolige og flakkende fantasi, som i de tidligere digte beskrev så mange forvandringsnumre, koncentrerer sig nu om en eneste skikkelse: Jesus. [Leckius] har bevaret sin ordmagi og sin evne til med få ord at gøre de virkelige vilkår synlige".

Med andre ord: I Leckius' digtning smelter menneskeligheden og mystikken sammen i den lidende Jesus – vores liv spejles i Jesu liv og hans i vores.

Den svenske forfatter og katolik Ingemar Leckius.

Konflikter i ægteskabet

Også katolske ægtepar kan have brug for redskaber til konflikthåndtering. Men hvilke tilbud passer bedst til katolske ægtepar spørger Ann-Lise Aasesdatter, der selv er uddannet PREP-vejleder.

Tekst: Ann-Lise Aasesdatter

SAMLIV I professionelle kontekster er det ofte relativt nemt at håndtere konflikter, fordi vi er afhængige af vores arbejde og skal samarbejde med vores kolleger, hvis vores fælles opgave på arbejdspladserne skal lykkes. Der er også ofte en professionel afstand til andre, og vi ved præcist, hvilke opgaver vi skal løse sammen og hvordan. Det er ok at forholde sig neutralt til andre med det formål at løse de fælles arbejdsopgaver.

I kirken, i familierne og mellem venner er rammerne anderledes. Vores relationer er bundet sammen på en anden måde end på arbejdspladserne. Man kan sige, vi er forbundet med en anden slags lim, nemlig kærlighed – og tidsperspektivet er evigt – vi hører sammen for evigt og limen er frem for alt fremstillet af dybe følelser. På jobbet er det ansvarlighed og venlighed, der limer os sammen. På jobbet kan vi tænke, at ansættelsen ikke varer evigt. Familien og ægtefællen hænger man sammen med i et evigt perspektiv.

I kirken, hjemme og i privatlivet er vi derfor mere sårbare for kritik og modstand end i arbejdslivet. Hvorfor? Fordi vi både er bundet sammen af kærlighed og afhængighed – og kender hinandens svagheder. Det er fristende at bruge ufine våben mod den anden, men det hænder i privatlivet i en helt anden grad end på arbejde.

PREP-kurser

I regi af Caritas har der gennem en årrække været uddannet PREP-ledere og vejledere og der er udbudt kurser til ægtepar flere gange. En del af tilbuddene er endt med aflysning pga. for få tilmeldte kursusdeltagere. Det er et interessant fænomen. Det kunne betyde, at katolske ægtepar ikke har konflikter eller ikke har flere konflikter end de kan håndtere. Det er nok ikke hele sandheden. Statistikken indenfor kirkerettens sager om annullering af ægteskaber, taler sit tydelige sprog. Også katolske ægtepar kunne givetvis have glæde af redskaber til håndtering og løsning af konflikter.

Hvorfor mangler vi deltagere til PREP? Er det fordi PREP ikke er en mulig løsning og vej for de fleste? Næppe. Programmet er bygget op som et kursus svarende til konflikthåndtering på arbejdspladsen, og så vidt jeg ved (jeg er selv uddannet PREP-leder) har alle, der har været på kursus, haft glæde af det efterfølgende. Svaret er nok nærmere berøringsangst og en kultur, hvor vi generelt har svært ved at åbne os for en meget direkte vej ind i det, som er allersværest i livet – hvordan håndterer vi konflikter, sårethed, vrede og andre vanskelige følelser i de mest intime relationer.

PREP er bygget over en kognitiv, terapeutisk tilgang, og hvert par arbejder konkret med deres egne udfordringer, men afgrænset så ingen andre hører, hvad der er på færde hos deltagerne. Der er fælles oplæg og hele programmet er i sin form og indhold sekulært, altså ikke religiøst betonet på nogen måde.

Når PREP ikke er en succes, kunne

man fristes til at spørge om det netop i katolsk kontekst, hvor ægteskabet er et sakramente, ville være mere passende med et kursustilbud, der er grundlæggende kristent?

En katolsk tilgang

Et eksempel på en katolsk tilgang til konflikthåndtering og løsning tilbydes bl.a. i ægteskabsforeninger. Gennem Hai og Luu Tran, et vietnamesisk ægtepar gennem 33 år, bosiddende i Viborg, har jeg stiftet bekendtskab med en dybt forankret kristen tilgang til håndtering og løsning af konflikter i ægteskabet. I et interview har Hai og Luu beskrevet, hvordan de siden 1995 har været involveret i afvikling af retræteweekends med fokus på ægteskabet som sakramente, helligt i hverdagens liv og

Hai og Luu fra menigheden i Viborg.

med opmærksomhed på hver dag i samliv såvel som i familieliv at have Kristus med.

Strukturen i retræteweekendernes forløb er formet over tre principper, som på sin vis er metodens karisma. *Første princip* er kærlighedsbudet, elsk Gud og din næste, dvs. elsk din ægtefælle. *Det andet princip* er nærvær. Gud viser princippet ved at lade sin

På jobbet kan vi tænke, at ansættelsen ikke varer evigt. Familien og ægtefællen hænger man sammen med i et evigt perspektiv

søn blive menneske, så Han er nærværende for os i hverdagens liv. Ægtefæller viser nærvær ved at prioritere tid sammen. *Det tredje princip* er handling. Ægtefællerne er forpligtet til konkret at vise man elsker, præcis som Gud med Jesu offer viste os sin

kærlighed og vilje til for evigt at forenes med os. Her gælder det ægtefællerne, som konkret skal vise deres gensidige kærlighed, også når det er svært og føles umuligt. Luu fortæller, at det kan være svært, også under afviklingen af retræten. Her hjælper det konkret, at Kristi legeme hele tiden er udstillet, så man kan sætte sig hen foran sakramentet og bede om hjælp til forligelse, enten alene eller sammen med sin ægtefælle.

Principperne skal betragtes som redskaber til at forbedre sig selv. Fordybelse i principperne, undervisning, oplæg, dialog og bøn åbner for princippernes dybere indhold og gør deltagerne stille, ydmyge og klar til at se og erkende egne fejl og mangler, til at undskylde og til at finde veje til at rette sine fejl. Erkendelse af egen del i konflikterne er, uanset om vi taler om konflikter i professionel kontekst, om PREP eller om retræte-tilbuddet, afgørende for både håndtering og løsning af konflikter

Bønnens rolle

På retræten er en del af samværet også bøn. Bøn hver især, med sin ægtefælle og i et fælles rum. Det er muligt at bede højt sammen med retrætedeltagerne, også om

gøremål. Det skal forstås helt konkret i den forstand, at de f.eks. har følt Gud har været med i opdragelsen af deres børn. Som Hai udtrykker det, har det for ham været vigtigt at holde sig for øje, at troens gave er hans vigtigste gave til børnene. Luu udtrykker, at for hende handler det også om hver dag at spørge sig selv, hvordan hun kan gøre sin mand glad og se ham som ”min” mand og også udvikle evne til at spotte, når der er konflikt om småting og lære at acceptere den andens svage sider. De udtrykker samstemmende, at ægteskabet også er en slags tjeneste, hvori de giver troen videre.

Det lyder smukt og helligt! Spørgsmålet er naturligvis om det altid har været sådan? Hai og Luu fortæller, at det selvfølgelig ikke altid har været nemt. Især ikke da de var unge. Hai husker, hvordan han som ung mand var slem til at trække sig tilbage og være stille i flere dage. I dag har han lært, at bøn og dialog hurtigere får konflikterne løst og relationen reetableret. Salomons visdomsord om ”ikke at lade solen gå ned over vreden” har også været et praktisk redskab gennem Hai og Luus lange ægteskab. Luu understreger med et smil, at det er let at sige, men svært at gøre. Hai underbygger, idet han uddyber, at troen på ægteskabet som evigt og ubrydeligt er med til at holde fast og holde ud, når det er svært.

Råd til nybegyndere

Deres bedste råd til nye deltagere i retræten og generelt til yngre ægtepar er at se bl.a. på, hvad Gud har givet os. Luu formulerer det således: Gud har givet os søndagen som en helt fri dag. Den skal bruges på Gud og på familien. Hai supplerer og understreger, hvor vigtigt det er at prioritere familien, selv om der skal arbejdes og tjenes penge. Han synes tit, der er for meget fokus på, hvad man kan købe, men børnenes glæde eller tro kan ikke købes for penge. For dem er det vigtigt at holde sig til principperne om kærlighed til Gud og næsten, nærvær og handling. På den måde hænger både deres teoretiske tilgang, lært gennem ægteskabsforeningen og det konkrete familieliv sammen.

Hvad er konklusionen i denne artikel om vilje til dialog og forligelse i konflikter, ikke mindst konflikter i det private liv? Principperne som Hai og Luu Tran refererer til som grundpiller i deres ægteskab giver en del af svaret, fordi de svarer til budet Jesus giver os i Joh 15,17: ”Dette byder jeg jer, at I skal elske hinanden”. Når Jesu’ ord fra Joh 15, 7 tilføjes: ”hvis I bliver i mig og mine ord bliver i jer, så bed om, hvad I vil, og I skal få det”, sættes der an til en hverdagspraksis, båret af Guds nærvær idet bønnens ord: ”Gud, lad mig igen forliges med min næste, min ægtefælle eller mit barn” finder klangbund og realitet gennem troen, håbet og hensigten om fornyet dialog og mulig løsning af konflikter.

En del af retræteprogrammet er baseret på konkret at indbefatte ægteskabets sakramente i messens liturgi, idet retræten afsluttes med messen og en bryllupsfest à la brylluppet i Kanaan. Kvinderne har deres brudekjole på, og man fornyer sit bryllupslofte for Gud til hinanden.

En anden tilgang end PREP

I en sådan tilgang til konflikter er der flere niveauer, også sjælelige, i spil. Det er en helt anden tilgang end i PREP’s kognitive mind-set. Hai og Luu fortæller, at for dem har det været afgørende hele tiden, hver dag, at have Gud med i ægteskabet i alle

”... alene var jeg jo slet ikke i nærheden af at være”

To danske unge katolikker fortæller her om deres oplevelser på verdensungdomsdagene i Panama.

Tekst: Andreas Høhling og Emtie Trans. Foto: DUK

UNGDOMSTRÆF Som ung katolik i Danmark kan man nemt føle sig lidt alene. I januar sendte Danmarks Unge Katolikker (DUK) en gruppe på 75 unge afsted på den lange rejse til verdensungdomsdagene (VUD) i Panama. Her – blandt hundredtusinder af andre unge katolikker fra hele verden – var det tydeligt, at man ikke er alene, men er en del af et af verdens største fællesskaber.

To af deltagerne på turen skriver her om deres oplevelser af turen.

Andreas Høhling (første gang på VUD)

Som ung katolik i Danmark kan det nogle gange være svært at være troende. Til alt held er jeg medlem af DUK, og det giver utroligt meget i form af et fællesskab, hvor troen er i centrum. Men i hverdagen kan man alligevel føle sig alene. Man konfronteres ofte med svære spørgsmål om ens tro, der er fremmed for mange i Danmark, og ofte også skepsis over det at tro på Gud. Dette kan sætte én i en svær situation, uanset hvor stærk man er i troen, fordi man er usikker på hvordan man skal udleve den i hverdagen; en usikkerhed som jeg tror, at mange andre unge katolikker i verden deler.

Skønne værtsfamilier

Den 14.-30. januar deltog jeg i verdensungdomsdagene i Panama, en uforglemmelig oplevelse. Jeg havde mange forventninger til turen: dels håbede jeg på det spændende at skulle opleve en helt anden kultur og nogle helt nye mennesker, dels at skulle møde og tale med andre unge om det at være ung katolik.

Den første uge foregik i byen Pedasí. Et lille udpluk af skønne minder herfra er den daglige messe med munter stemning på byens torv, at opleve vor egen biskop Czeslaw være hovedcelebrant langt væk fra Danmark, optøget gennem byens små gader med sang og skøn stemning, en aften med franske og danske danseindslag, strandtur med vores værtsfamilie og meget, meget mere. Det var også i løbet af den første uge, at vi deltog i det første større arrangement – en messe i byen Chitré sammen med flere tusinde VUD-pilgrimme fra hele

verden. Det var bogstaveligt talt en meget varm fornøjelse, men det blev opvejet af den utrolige stemning af så mange unge katolikker samlet på ét sted. Familierne var også utrolige. Aldrig har jeg følt mig så velkommen ét sted som hos vores værtsfamilier. Uanset hvor beskeden man forsøgte på at være, var kun det bedste godt nok til os. Meget hurtigt følte vi os som en del af familien. ”Mi casa es su casa”, sagde værtsfamilierne flere gange, og vi mærkede det i allerhøjeste grad.

Halleluja-festival

Den anden uge af turen foregik i Panama City, og det var her, at VUD for alvor begyndte. Vi ankom med bus fra Pedasí til udkanten af hovedstaden sidst på eftermiddagen, hvor vi fejrede messe med den lokale menighed. Herefter blev vi fordelt hos de mange værtsfamilier.

En glædelig overraskelse var mødet med de svenske og norske grupper, der også boede i samme område, og vi holdt katekese med dem flere gange i løbet af ugen. Dagene i Panama City var mere programlagte end ugen forinden. Det var til tider lidt anstrengende; men den euforiske stemning, som man oplevede under messerne, hvor man mødte unge katolikker fra mange forskellige lande, når man gik og sang af hjertens lyst med venner og fremmede, overskyggede alle de anstrengende situationer. Vi deltog i sakramental tilbedelse, deltog i åbningsmesse med pave Frans og flere hundredetusinde unge pilgrimme, og deltog i Halleluja-festival, for blot at nævne nogle få oplevelser. Det kunne af og til være klaustrofobisk med så mange mennesker på så lidt plads. Men det blev samtidig også meget mere intenst, når der så blev helt stille blandt så mange mennesker, netop fordi vi var samlet om det, det hele handlede om, vores tro på Gud.

Halleluja-festivalen var en anderledes oplevelse – på ’den gode måde’. Det var med god musik, hvor et nonneband blandt andet gæstede scenen, og efter koncerten var der sakramental tilbedelse. Dét, at man det ene øjeblik havde den fedeste fest, og næste øjeblik knælede for ingen mindre end Jesus Kristus til den sakramentale tilbedelse, var fantastisk. Man fik virkelig en fornemmelse af, at man som katolik ikke

Til sakramental tilbedelse sammen med unge pilgrimme fra de andre nordiske lande.

behøver at sige ”enten eller”, men at det handler om ”både og”.

Vi skal sige ja til Gud

Som sidste led i verdensungdomsdagene deltog vi i lørdagens vågenat, hvor godt og vel én mio. unge mennesker var samlet til indre forberedelse af pavemessen den efterfølgende formiddag. Den stemning, som var på stedet, kan dårligt beskrives med ord og var langt bedre, end jeg havde forventet – det var for mig nok noget af det bedste på hele turen. Fællesskabet og dét, at man ikke følte sig alene med sin tro, var ubeskriveligt fedt. At paven var til stede var også en meget stor oplevelse for mig.

Pave Frans sagde i flere af sine prædikener, at Gud har en plan med os alle og at det ikke er noget, vi skal vente med til langt ude i fremtiden – I er ikke fremtiden, men nutiden, sagde han. Dét, at være ung, må ikke opleves som en ventetid på Guds plan med os i vort liv: vi skal sige ja til Gud ligesom Maria gjorde det, da hun blev udvalgt til at være Guds moder, ”det ske mig efter dit ord”. Og fra det øjeblik, hvor vi siger ægte ja, lever vi Guds plan ind i vores her-og-nu og træffer de nødvendige valg her-og-nu. Det er noget jeg har taget med mig hjem, fordi netop dette kan man være i tvivl om som ung: Hvad skal vi gøre med vores tro? Hvordan skal vi leve i troen? Svaret på dette er jeg i hvert fald kommet nærmere på efter at have deltaget på denne tur. Har turen så levet op til mine forventninger og givet mig noget med hjem? JA! Også i den grad.

Emtie Trans (tredje gang på VUD)

Inden jeg og 73 andre pilgrimme fra Danmark drog til Panama, fik vi besked

Pastor Kasper Baadsgaard-Jensen tager teten i et af de mere muntre indslag, et æggeløb.

på at fortælle om vores forventninger – til verdensungdomsdagene og rejsen, til lederne, hinanden og til os selv. For mit eget vedkommende var det desværre gledet lidt i baggrunden på grund af en eksamen tre dage inden afrejsen, så jeg havde ikke nået at glæde mig meget.

Fra en knude i maven til fuld af energi

Det var først da jeg sad i en taxa klokken tre om morgenen på vej til Kastrup, at fik jeg tid til at tænke over turen, og herefter begyndte en lille panik at brede sig. Jeg havde på fornemmelsen, at mange kendte hinanden i forvejen eller havde allieret sig med en anden op til rejsen og dét, at jeg var rejst ’alene’ gjorde mig usikker. Jeg kendte godt nok nogen hér og dér, men mange af deltagerne havde jeg ikke snakket med i årevis. Så nervøsiteten var overvældende, og der dannedes en knude i maven og en lavine af følelser, som jeg havde svært ved at rumme. Men efter et par dage forsvandt knuden, for jeg var jo ikke alene på turen; jeg var jo afsted med 73 andre mennesker, som jeg ville lære at kende gennem de

En gruppe af de danske deltagere venter spændt.

Den danske delegation anført af biskop Czeslaw Kozon og børne- og ungdomspræst Kasper Baadsgaard-Jensen.

Fra Danmark til Panama

Om evangeliseringsprojektet Ikon Amen i Panama.

EVANGELISERING Som tidligere omtalt i Katolsk Orientering har unge fra mange lande sammen malet en Maria-ikon, der har fået navnet Amen – det ord, som bedst udtrykker Marias fuldstændige hengivelse til Gud. Ikonen er svar på Jesu befaling om at gå ud i verden og gøre alle folkeslag til Hans disciple; en befaling som de sidste fem paver og 2. Vatikankoncil kraftigt har tilskyndet til. Ikonen er også inspireret af pave Frans' tema for verdensungdomsdagene i Panama, at forkynde det glade budskab om Jesus Kristus som alverdens Frelser gennem Maria, Guds Mor.

Budskabet udbredes gennem posters, kort og T-shirts med et billede af ikonen. En

video på flere sprog på *YouTube* fortæller om projektet, om ikonen og dens symboler, om de unges begejstring for at sprede ikonens budskab gennem sang og dans og uddeling af kort.

Budskabet er gennem T-shirts nået langt ud i verden, og selve ikonen ankom til verdensungdomsdagene ombord på et polsk skib.

Det ligger mig meget på sinde at vække længslen efter Gud, som ligger gemt dybt i alle menneskers hjerte, og at synliggøre Gud både i mig selv og i andre. Ikonen hjælper med at synliggøre Gud. Vi ser på Maria og hører hendes klare og ubetingede 'ja', som har betydet, at Gud blev synligt i det barn, hun fødte og opfostrede.

næste to uger, og jeg ville møde pilgrimme fra overalt i verdenen. Så alene var jeg jo slet ikke i nærheden af at være!

Turen bestod af to dele: En uge, hvor vi boede i Pedasí, og derefter en uge i Panama City til den officielle VUD-uge. Ud over de mange aktiviteter, som var forbundet med VUD, havde vi mulighed for at møde kulturen på tæt hold ved at bo hos værtsfamilier og spise sammen med dem. Hver dag var der sang og dans, og hver aften gik jeg hjem med tunge ben og en taske fyldt med minder.

Hver dag var en lang dag, men når man er omringet af fantastiske mennesker, som forstår at få stemningen op ved spontane fællessange i metroen klokken 22, føler man sig fyldt med energi. At være pilgrim er ikke bare en spirituel rejse for den enkelte, for det spirituelle findes også i det fællesskab, man rejser med.

Overgik forventningerne

Turen til Panama var en vidunderlig oplevelse og Panama er et smukt land. Men det fællesskab, man oplevede på tværs af kulturer og sprogbarrierer, var endnu smukkere. Den energi og kærlighed, som de lokale giver, kan intet måle sig med, for de kender dig ikke engang, men elsker dig alligevel. Mødet med mine værtsfamilier var en fantastisk kombination af ord, man har hørt fra Pitbull-sange og store armbevægelser, men vi forstod dem og de forstod os.

Jeg fik en tur, som overgik alle forventninger, en masse nye venskaber, en større forståelse for hvad det betyder at skulle planlægge en sådan rejse samt et tons minder med mig hjem. Jeg er så taknemlig for vores ledere, vores værtsfamilier, alle de danske pilgrimme og de frivillige, som har gjort deres til at vi fik en fantastisk verdensungdomsdag i Panama.

Jeg håber at vi ses igen, næste gang i Portugal!

Børn og unge lever i en verden, hvor de hver dag fra alle sider bombarderes med falske og ødelæggende værdier, der skaber usikkerhed, utryghed, tomhed og meningsløshed. De har ikke noget solidt fundament at stå på. De har brug for – og ret til – at blive beskyttet mod disse falske værdier og blive ført til sandheden, til Jesus Kristus. De skal høre om Jesus Kristus og den bedste person, som kan gøre det, er Hans moder Maria. Hun lærer børn og unge, at vejen til et rigt og meningsfyldt liv

er at hengive sig fuldstændigt til hendes søn. Gennem Maria kan børn og unge fornemme deres eget værd i Guds øjne.

Som Maria bragte budskabet om Guds menneskevordelse til Elisabeth, har unge fra Danmark via DUK og andre lande, bl.a. Polen, Hviderusland og Marokko bragt det samme budskab til Panama ved stolte og glade at bære T-shirts med billedet af ikonen Amen.

Immaculasøster Teresa Piekos

En gruppe unge, alle iført en ikon Amen T-shirt, vinker glade til fotografen.

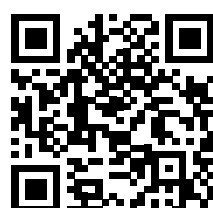

men også trætte, på den afsluttende messe med paven begynder.

Hvor skal Caroline giftes?

**GIV
DIN KIRKE
TIL NÆSTE
GENERATION**

Tilmeld dig NU
katolsk.dk/kirkeskat

Tro, håb og hård med mere

Tro i Harmoni i Danmark var med til at markere FNs Interfaith Harmony Week med en stribe spændende arrangementer.

Tekst: Inge Switon-Rønnow

DIALOGARBEJDE I dagene fra 1.-7. februar afholdt FN sin -verdensomspændende *World Interfaith Harmony Week* (Tro i Harmoni) for 10. gang. Danmark har været med siden 2012. Tro i Harmoni er en interreligiøs forening for anerkendte og godkendte trossamfund i Danmark med det formål at fremme harmoni, åbenhed, respekt og glæde imellem forskellige trosretninger i Danmark. Min mand og jeg har været med for andet år i træk og vore forventninger blev ikke til skamme. Det første, vi deltog i, foregik i det jødiske hus, hvor Bent Melchior, rabbiner emeritus, og Özlem Cekic, brobygger og tidligere medlem af Folketinget fortalte om deres dialogarbejde og deres venskab på tværs af religioner. Det gjorde et dybt indtryk på mig at se, hvor glade de var for hinanden, så glade at Özlem havde adopteret Bent som bedstefar, der var med til de store begivenheder i hendes liv. Til stede var også forældrene og søsteren til Dan Uzan, den unge mand, der blev dræbt ved Synagogen i 2015. De sagde: "Det onde skal bekæmpes med det gode og derfor er vi her!!"

Samme dag var vi i Mariammoskeen sammen om temaet tro, håb og hård, hvor der var oplæg af Mia Rahr Jacobsen, sognepræst, Aminah Tønnesen, muslimsk

forfatter, og Robin May Schott, forsker og stifter af Shir Hatzafon, en jødisk progressiv menighed, som i 2011 fik en kvindelig rabbiner. Hører kvinder og deres hård til i det hellige rum? Og hvordan er det med det kvindelige indenfor de tre monoteistiske religioner? De tre kvinder talte ud fra deres tro. Mange gode ting blev sagt, og vi gik beriget hjem.

Jesu Små Søstre havde i Sakramentskirken sammen med Marie Louise Schmidt og Michael Munchow en aften med "Meditation for alle troende og ikke-troende". Her fulgte man retningslinjerne for *The World Community for Christian Meditation*, som er et verdensomspændende meditationsfællesskab, for hvem interreligiøs dialog er meget vigtig. I en kristen ramme kan vi i stilheden og respekten for hinanden mødes og enhver fordybe sig i sin tradition. I Brorsons kirken mødtes muslimer og kristne til refleksion, dialog og Noahs budding, som er en muslimsk tradition til minde om det måltid, Noah spiste, før han forlod arken og gik i land. Symbolikken var, at nu skulle vi alle starte på en frisk sammen. Det rørte mig at vi kunne sidde og tale sammen ved bordene om ligheder og forskelle på en meget venlig måde. I Eliaskirken mødtes vi med hospitalsiman Naveed Baig, der fortalte om

Özlem Cekic, Bent Melchior og familien Uzan. Foto: Tro i harmoni.

sit alsidige arbejde. Han sagde, at hvis man vil behandle folk ens, skal man behandle dem forskelligt, forstået på den måde, at vi skal tage udgangspunkt i den enkeltes behov. Han gjorde et stort arbejde for at bygge bro imellem mennesker. På hospitalet imellem patienter, personale og pårørende, så det blev optimalt for alle grupper. I filmen *"Iman på Rigel"*, der er vist i TV, blev det uddybet. En sjov ting var, at vi så et brudstykke fra en fodboldkamp: præster – imaner! Det var festligt!

For vort vedkommende sluttede ugen

med et foredrag af Bent Melchior, rabbiner emeritus. Emnet var "Skabelsesberetning og evolutionsteori". Det var utroligt, hvor levende et foredrag denne næsten 90-årige mand kunne tryllebinde os med i den fyldte sal og endda uden manuskript i halvanden time. Det, der gik igennem hele ugen, var den åbenhed, venlighed og respekt, folk havde indbyrdes. Jeg kan kun anbefale flere katolikker at tage del og være med til at rive mure af fordomme ned og bygge venskabsbroer i stedet.

"Alle kender da fru Olbrich"

Dorothea Olbrich – medgrundlægger af Ansgarwerk i Osnabrück.- fylder 90.

FØDSELSDAG En hel del læsere af *Katolsk Orientering* vil nok, når de ser dette indlæg og billedet af personen, spørge: "Hvem er Dorothea Olbrich? Samtidig er vi rigtigt mange, der vil sige: "Hvordan kan man stille et sådant spørgsmål? Alle kender da fru Olbrich," som hun oftest bliver kaldt. Disse to typer spørgsmål siger lidt om, hvordan fru Olbrich er: Allestedsnærværende og diskret, myndig og venlig. Uanset på hvilket niveau, man kender fru Olbrich, kan man være sikker på, at man som katolik i Norden på én eller anden måde har nydt godt af hendes engagement for Kirken i vore lande. Dette engagement har vist sig både i den materielle støtte, hun har formidlet gennem "Ansgarwerk Osnabrück," nu "Ansgarwerk Osnabrück-Hamburg," og den personlige interesse og omsorg, hvormed hun har fulgt mange mennesker i Norden, ikke mindst præster og søstre.

Dorothea Olbrich er født den 26. februar 1929 i Ratibor/Ratiborz i Schlesien, dengang en del af Tyskland. Som følge om omvæltningerne i forbindelse med Anden Verdenskrig måtte hun som millioner af andre tyskere forlade sin hjemegn og drage vestpå. Sammen med sin mor kom hun til bispeddømmet Osnabrück, som fremover blev rammen om hendes kirkelige engagement.

Her i Norden kender vi mest fru Olbrich for hendes virke i Ansgarwerk, som hun var med til at grundlægge i 1966. Hendes dagligdag var dog optaget af først at være ungdomskonsulent og senere *Gemeindereferentin*, noget lignende, men

ikke helt det samme som pastoralassistent. Ikke blot var det hendes hovedopgave i denne egenskab at arbejde i en menighed; men hun blev også hurtigt engageret i organiseringen og videreuddannelsen af sine kolleger, et vigtigt element i uddannelsen og promoveringen af lægfolk efter Andet Vatikankoncil.

Hendes indsats i Ansgarwerk var således ét af hendes frivillige engagementer, men det er herigennem, at hun først og fremmest har præget sig ind i skandinaviske katolikkers taknemmelige erindring. Ansgarwerker findes i flere tyske bispeddømmer og har som formål at støtte Den katolske Kirke i de nordiske lande med præsteuddannelse, kirkeinventar, biler, udgivelser m.m. Selv om disse organisationer bæres af bispeddømmerne, stammer deres midler fra en hel række almindelige menneskers regelmæssige bidrag og testamentariske gaver.

Fru Olbrich var som nævnt med til at grundlægge Ansgarwerk Osnabrück og blev senere organisationens mangeårige leder. Som det ofte ses hos vore tyske velgørere, består deres støtte ikke blot i administrativt at formidle materiel hjælp; men det ender ofte med et stærkt personligt engagement og livsvarig tilknytning til mennesker og steder i Norden. Dette gælder i meget høj grad for fru Olbrichs engagement for den nordiske diaspora. Hendes opgave var at skaffe finansiel hjælp. Dengang som nu bestod det i at støtte for-

skellige mindre projekter i nordiske menigheder og katolske organisationer, hjælpe med at realisere møder og konferencer, skaffe mindre inventarstykker og paramenter m.m.; men denne praktiske støtte blev videreført i mange varige venskaber med de mennesker, som nød godt af hjælpen.

Der er især tre initiativer med langtrækkende virkninger, som vi særligt takker fru Olbrich for, og som har bragt hende i kontakt med mange katolikker i Norden. Studienwoche i Haus Ohrbeck ved Osnabrück er blevet et begreb for mange i vore lande og noget, som fortsat eksisterer. Hvert år arrangerer Ansgarwerk Osnabrück-Hamburg studiedage for nordiske præster, ordenspersoner og lægfolk. Med bidrag af kompetente personer fra alle kirkelige discipliner er katolikker i Norden blevet beriget med viden og inspiration, har fået et pust af Verdenskirken og en anledning til at fremme det stadigt skrantende internordiske katolske samarbejde. Mens professorer sørgede for foredragene, var fru Olbrich den stadige omsorgsfulde værtinde.

Medgrundlæggeren af Ansgarwerk i Osnabrück fylder 90. Foto: Ærkebispeddømmet Hamburg.

Det samme gælder hendes og Ansgarwerks engagement i *PSP*, sammenslutningen af nordiske præste-, diakon- og ordenskandidater. Ud over at formidle den finansielle støtte til den dyre uddannelse af præster, har fru Olbrich og hendes efterfølgeres engagement sikret et forum af stor betydning for fremtidige præster og ordensfolk i Norden. Ud over den finansielle støtte etableres der venskaber de vordende præster og ordensfolk imellem, men ikke mindst har en nu lang række af præster og ordensfolk i Norden i fru Olbrich lært et menneske at kende, som bliver ved med at vise omsorg og følge personerne med interesse. Har der været brug for konkret hjælp, er man aldrig gået forgæves, heller ikke når mennesker var i personlige vanskeligheder og havde brug for opmuntring.

Endelig må man ikke glemme Ansgarwerks og fru Olbrichs engagement for nordiske søstre, et initiativ, som nu er gået ind, fordi der ikke er så mange søstre tilbage; men i de mange år det eksisterede sammen med *Studienwoche*, har det været til stor inspiration for deltagerne.

Fru Olbrich har for længst afgivet ledelsen af Ansgarwerk til andre og hermed også formidlingen af materiel støtte. Hendes engagement for, ja, vi tør godt sige kærlighed til de mange mennesker, hun har lært at kende, er forblevet. Her på det sidste har helbredet svigtet, og de mange rejser til præstevielser og jubilæer er indstillet; men fra Osnabrück går hendes tanker stadig til hendes venner i Norden, og det bør de også fortsat gøre den anden vej, ikke mindst her op til fødselsdagen, som tegn på taknemmelighed og påskønnelse.

+Czeslaw

Mindeord

Jean-Pierre Duclos død 91 år gammel.

Tekst: Jens Messerschmidt

FREDERIKSSUND Fredag morgen den 1. februar 2019 døde tidligere præst og ordensbroder i Danmark Vincent Duclos i en alder af 91 år.

Jean-Pierre Joseph Auguste blev født den 13. maj 1927 i Mont-Saint-Aignan, Frankrig, og var bare 19 år da han i 1946 indtrådte i dominikanerordenen. Han studerede ved *Le Saulchoir*, ordenens seminarium syd for Paris. Ved aflæggelse af løfterne fik han navnet Vincentius og hed i Danmark aldrig andet end 'Vincent'. I 1953 blev han præsteviet i Paris og blev i 1955 sendt til det nyoprettede kloster i Danmark ved Skt. Andreas Kirke i Ordrup. Klosteret var på biskop Suhrs ønske oprettet i 1953 med pater Pierre Grégoire O.P. som prior og sognepræst. Det var det andet dominikanske kommunitet, som blev etableret i Danmark

efter reformationen, idet der allerede fra 1929 var dominikanere fra den hollandske provins på Bornholm.

Kirkehistorisk var det en spændende periode, som han blev en del af. Han blev ansat ved den kirkelige domstol i 1962 og bibliotekar ved det katolske bibliotek, hvis oprindelse går tilbage til den østrigske gesandts bogsamling fra 1700-tallet. Biblioteket blev etableret ved klosteret og fik derfor navnet Sankt Andreas Bibliotek, hvilket navn det stadig har. Biblioteket blev i dominikanernes tid stærkt udvidet.

Klosteret i Ordrup blev efter 2. Vatikankoncil kastet ud i ret så turbulente år – ligesom Den katolske Kirke i øvrigt. En række af klosterets præster forlod det. Jean-Pierre Duclos forlod det i 1972; to, der havde været sognepræster, var døde, pater

Jean-Pierre Duclos.

G. Vian døde i 1969 og pater V. Hansen døde i 1976.

Pater Duclos ansøgte i Rom om laicering, dvs. overførsel til lægstanden, og fik det bevilliget.

Han var uddannet cand. theol. og uddannede sig til cand. mag. efter han trådte ud af dominikanerordenen. Han blev gift med bibliotekar og cand. mag. Gunhild Lindstrøm og de bosatte sig i Frederikssund, hvor han også døde. Jean-Pierre underviste på Birkerød statsskole i religion, oldtidskundskab og fransk, og han fortsatte med at undervise indtil 1996, hvor han gik på pension. Som pensionist beskæftigede han sig med sit yndlingsemne teologien og har blandt andet skrevet mange artikler i tidsskriftet *Katolsk Dialog* og *Information*.

Jean-Claude Duclos havde igennem årene et meget godt samarbejde med Folkekirken og flere af dens præster var hans og Gunhilds venner. Derfor blev han begravet fra Frederikssund kirke den 8. februar.

Husker du?

Der bliver sat ord på gamle minder og erindringer i Caritas Danmarks seniorgruppe Fortæl for Livet.

Tekst & foto: Caritas

LIVSHISTORIER 'Fortæl for Livet' er en gruppe, hvor seniorer og ældre kan mødes og fortælle, lytte og være vidner til hinandens livshistorier.

Et vidne til din historie

Mange ældre har mistet de mennesker, som har kendt dem siden de selv var børn. De mennesker, der har været vidne til deres liv og historie. Det kan for nogle føre til ensomhed og en fornemmelse af en tabt identitet. Gennem 'Fortæl for Livet' får man mulighed for at skabe nye relationer og dele sin historie med andre. Man får nye vidner til sit liv.

Birte Mandrup Christensen var med i den første 'Fortæl for Livet'-gruppe, og hun genkender fornemmelsen af at mangle no-

gen, der kender hendes livshistorie.

"Vi var fem søskende. Alle de andre døde af alvorlige sygdomme. Jeg har ikke længere nogen, som kender mig fra da jeg var barn. Så jeg kan godt genkende det med, at der ikke længere er en jeg kan spørge – husker du?" siger Birte.

Birte har et godt socialt netværk, blandt andet i menigheden i Jesu Hjerter kirke, men for andre kan 'Fortæl for Livet' også være en vej ud af ensomhed.

"Jeg har så i stedet en masse gode relationer i kirken, men jeg tror der er mange, som måske har mistet de fleste af deres jævnaldrende og er ensomme. De kan have glæde af at være i en gruppe som 'Fortæl for Livet', hvor man trygt kan fortælle om og sætte ord på sit liv", siger Birte.

Hvordan foregår det?

Der er fire til seks deltagere i gruppen samt en uddannet gruppeleder. Vi mødes én hverdag om uge over en periode på 8-10 uger i Caritas Center Stenosgade (Stenosgade 4A, 1616 København V).

Gruppelederen guider samtalen og sørger for at alle bliver hørt og spørger ind til fortællingerne, så de bliver velkomne for hele gruppen. Man vælger selv hvad man vil fortælle, og det der fortælles i gruppen behandles fortroligt. Både deltagere og gruppeledere har tavshedspligt.

'Fortæl for' Livet starter et nyt i forløb i foråret. Hvis du har lyst til at være med, så kontakt venligst Christa Kranich fra Caritas på telefon 52 52 95 81 eller på e-mail ckk@caritas.dk.

Birte Mandrup Christensen var med i den første 'Fortæl for Livet'-gruppe, og hun genkender fornemmelsen af at mangle nogen, der kender hendes livshistorie.

Takker af efter "tolv fantastiske år"

Jann Sjursen stopper som generalsekretær for Caritas Danmark.

Tekst: Niels Messerschmidt

FARVEL Efter tolv år på posten som generalsekretær for Caritas Danmark stoppede Jann Sjursen i den katolske hjælpeorganisation med udgangen af februar måned, efter at have sagt sin stilling op.

"Jeg kan se tilbage på tolv fantastiske år i Caritas med stor glæde. Jeg har mødt en enorm tillid i det kirkelige bagland lige fra biskoppen og til de frivillige over det ganske land. Og det har været et kæmpe privilegium. Tilmed har jeg fået lov til at være med i en organisation i stærk udvikling, med en international rækkevidde, der er enestående. Alligevel er det rigtigt for mig at stoppe nu. Alt har sin tid, og tingene kører godt", siger Jann Sjursen.

Han oplyser, at han fortsætter på posten som formand for Rådet for Socialt Udsatte, hvor han har virket siden 2010 sideløbende

med sit hverv som generalsekretær.

Samfundsengagement og politik

I et efterfølgende portræt i *Kristeligt Dagblad* fortæller Jann Sjursen, at hans kristne grundsynspunkt er, at "mennesket er skabt til at indgå i givende og forpligtende fællesskaber", og samfundsengagement og det kristne livssyn kom tidligt til at præge hans arbejdsliv.

Mange uden for vor egen katolske kreds vil især forbinde hans navn med landspolitik. Jann Sjursen var fra 1993-94 energiminister i den første Nyrup-regering, i tolv år formand for Kristeligt Folkeparti og sad syv år i Folketinget. Her var han blandt andet medlem af udenrigsudvalget og Udenrigspolitisk Nævn.

I 2005 forlod Jann Sjursen Folketinget, og han meldte sig ud af partiet i 2007, der

havde skiftet navn til Kristendemokraterne – efter længere tids utilfredshed med, at partiet ikke længere gik imod fri abort. Han tiltrådte den 9. februar 2007 som ny generalsekretær for Caritas Danmark.

Flere aftryk

I sin tolv år som generalsekretær for Caritas Danmark har Jann Sjursen været en væsentlig drivkraft i forhold til, at Caritas Danmark er vokset og i 2017 indgik en strategisk partnerskabsaftale med Udenrigsministeriet. Sideløbende hermed er der sket en professionalisering af såvel sekretariatet på Gl. Kongevej som hjælpeorganisationens arbejde, hvilket har skabt såvel fastere som mere fleksible rammer i forhold til organisationens udenlandske projekter.

På opfordring fra biskop Czeslaw Kozon har Jann Sjursen stået i spidsen for igangsættelsen af Caritas' nationale arbejde, blandt andet gennem etableringen af Caritas Center i Stenosgade i København og de dertil knyttede aktiviteter – et nyt og på sigt stadig vigtigere ben i organisationens arbejde.

Som generalsekretær har Jann Sjursen også styrket relationerne til Caritas'

katolske bagland, så organisationen i dag indgår som et naturligt element i bispeddømmets liv og tilbud, gennem de mange sognerepræsentanter, deltagelse på bispeddømmets valfarter, afholdelse af kurser, Caritas' samarbejde med de katolske skoler samt samarbejdet med Danske Unge Katolikker, som sidste år besluttede sig for at lave en årlig indsamling til fordel for Caritas, og gennem etableringen af en dansk afdeling i Caritas' internationale ungdomsafdeling *Caritas Youth*.

En berigelse

Jann Sjursen siger til *Katolsk Orientering*, at på det personlige plan har det betydet meget for ham, at han med sin indremissionske, folkekirkelige baggrund altid har følt sig fuldt ud accepteret som generalsekretær for den katolske hjælpeorganisation fra såvel bispeddømmets ledelse og hele det katolske bagland.

"Jeg har følt mig taget imod som en kristen bror i ordets egentlige forstand, hvilket jeg personligt har oplevet som en stor berigelse".

En ny generalsekretær for Caritas Danmark forventes at tiltræde inden sommer.

Fastebestemmelser

Meddelelse i forbindelse med fastetiden og påsketiden 2019.

BESTEMMELSER Fastetiden er en nådens tid til aktiv næstekærlighed, intens bøn, gensidig tilgivelse, faste og omsorg for sine nærmeste og for dem i nød.

For at vi alle skal blive forenet med Kristus og med hinanden i en fælles bodspraksis, fastsætter Kirken visse bodsdage, askeonsdag den 6. marts og langfredag den 19. april, som indleder og afslutter fastetiden, er både abstinens- og fastedage til minde om Herrens egen faste, lidelse og død. Disse to dage er forpligtende faste- og abstinensdage, dvs. på disse dage skal man faste og afholde sig helt fra kød-spiser.

Alle årets fredage, hvor der ikke fejres en højtid, er bodsdage. I bispedømmet kan man om fredagen i stedet for at afholde sig fra kød (*abstinens*) vælge andre former for at markere fredagen som bodsdag, fx ved at afholde sig fra anden føde, fra bestemte drikke eller fra andet, fx fornøjelser, eller ved at øve særlige kærlighedsgerninger, bede mere og lignende.

Personer fra 14 år og opefter er forpligtet af bestemmelsen om, at fredage er bodsdage og *askeonsdag* og *langfre-*

dag er abstinensdage (kødløse dage); fra man er fyldt 18, til man er fyldt 59 år er man også forpligtet til at faste. Ved sygdom og under andre særlige omstændigheder kan gives dispensation fra disse bestemmelser.

At faste betyder, at man højst spiser ét fuldt, men enkelt måltid om dagen og lader de øvrige måltider være et minimum, hvis ikke man helt undlader dem.

Modtagelse af den hellige kommunion

Alle, der har modtaget den første hellige kommunion, er forpligtet til at modtage Alterets Sakramente mindst én gang om året. Har man i årets løb ikke været til kommunion, bør forpligtelsen opfyldes i påsketiden, hvor vi fejrer Kristi død og opstandelse og hans stadige nærvær iblandt os, medmindre der er en rimelig grund til at opfylde den på et andet tidspunkt. Påsketiden strækker sig fra påskentid til og med pinsedag.

Er man sig bevidst at have begået en alvorlig synd, er man forpligtet til at skrifte den inden modtagelsen af kommunionen. Man er i øvrigt forpligtet til at skrifte inden for et år, hvis man har begået alvorlige synder. Der er ingen forpligtelse til en gang om året at skrifte de mindre alvorlige synder; men Kirken opfordrer os til regelmæssigt at gøre brug af bodens sakramente for at blive åndeligt helbredt og vokse i nådens liv.

Fastebidrag m.m.

Faste, bøn og åndelig fordybelse er vigtige elementer i fastetiden. Vor fordybelse i troen skal dog altid være ledsaget af vilje til håndgribelige udtryk for næstekærlighed. Derfor er der til fastetiden også knyttet en formaning til at give et konkret bidrag til nødlidende. Det kan ske ved at deltage i Caritas Danmarks' fasteaktion eller ved på anden måde at bidrage materielt til mennesker i nød.

Messen, i hvilken *de hellige olier* indvies, som bl.a. bruges til dåb, firmelse og de syges salvelse, finder sted tirsdag den 16. april kl. 16.00 i Sankt Ansgars Domkirke. Alle, der har mulighed for det, opfordres til at deltage i denne messe, som på en særlig festlig måde afspejler fællesskabet i bispedømmet. De tilstedeværende præster vil ved samme lejlighed overfor biskoppen og menigheden forny deres præsteløfter.

Kollekten til Det hellige Land indsamles langfredag den 19. april. De kristne i Det hellige Land er alvorligt trængt og har brug for vores solidaritet. Allerede apostlen Paulus anbefalede sine menigheder at støtte de fattige i menigheden i Jerusalem. Derfor anbefales kollekten indtrængende. Pengene går til opretholdelsen af Kirkens aktiviteter i Det hellige Land.

+Czeslaw

Kærlighedens mysterium

Københavnernes var lydhøre over for sr. Sofies budskab om kroppens teologi.

FOREDRAG Det var som at tage det første forsigtige skridt ud i Det store røde Hav. Sådan omtalte sr. Sofie Hamring O.P. sine spæde erfaringer med at formidle kroppens teologi videre til et sekulariseret svensk publikum, da hun lørdag den 9. februar holdt foredrag i foreningen *Academicum Catholicum* for et meget lydhørt og spørgelyst publikum. I lang tid havde hun bedt om, at nogen ville påtage sig arbejdet; men til hendes store forbauselse var bønnesvaret altid det samme – du skal selv skrive om det.

Og emnet har hun så arbejdet med lige siden. Sr. Sofie har skrevet *"Till mann och kvinna skapada Han dem – en introduktion till kroppens teologi"*. (2011). Bogen er en sammenfatning for voksne af Johannes Paul II's 129 onsdagskatekeser om kroppens teologi. I 2017 kom *"Ålska och gör det du vill"* – en ungdomsbog om emnet. Siden den tid har der konstant været bud efter sr. Sofie fra katolske menigheder, frikirker og menigheder i Svenska Kyrkan. Langt flere end hun kunne overkomme.

I Skandinavien er vi nået længere med den "seksuelle frigørelse" end de fleste andre steder. Hvorfor har mange mennesker det så alligevel skidt med deres krop og deres seksualitet?

Et af sr. Sofies svar var, at mange unge giver efter for pres og går med på noget, de egentlig ikke har lyst til for at opnå accept. Kroppen bliver gjort til nydelsesobjekt i jagten på nye oplevelser. Men seksualiteten er en meget dybtgående erfaring, hvor du personligt kan blive meget såret og miste din evne til at knytte dig fast til en anden i et forpligtende forhold. Hun beskrev den menneskelige seksualitet som en Guds gave til os – et kærlighedsmysterium, hvor vi med vores krop gør det usynlige synligt. Her er hvad seksualiteten egentlig er tænkt som i Guds plan.

Selv anser sr. Sofie Johannes Paul II for at være kirkefader. Hans systematiske refleksioner over kroppens teologi ser hun som en uopdaget skat, der virkelig kan komme os til gode. Hun havde på retræter ofte oplevet, hvordan kroppens teologi havde haft en lægende virkning på mange.

Sr. Sofie karakteriserede sig selv som et barn af 60'ernes og 70'ernes seksuelle frigørelse. Efter lang tids søgen i alternativ religiøsitet blev hun bekendende kristen som 24-årig. I 1990 indtrådte hun hos dominikanerinderne i Tourelles, hvor hun var, indtil hun i 1996 kom tilbage til Sverige til det lille kommunitet i Røglå.

Den røde tråd i kroppens teologi er skønheden i ægteskabet og seksualiteten som det, der gør Guds kærligheds dybe mysterium synligt. Det er et budskab, som mange unge

katolikker i Sverige har taget imod med begejstring. Hver eneste uge bliver sr. Sofie inviteret til at holde foredrag af menigheder i frikirkerne, Svenska Kyrkan og Den katolske Kirke.

Sr. Sofie vil gerne, at hendes bøger skal virke som surdej og med tiden gennemtrænge samfundet i det stille. Mange steder er der åbenhed for kroppens teologi, fordi vi nu lever med eftervirkningerne af 60'ernes og 70'ernes frigørelse.

Gnisten har også fænget i Danmark. Fra 12. til 14. april afholdes et tredages seminar om kroppens teologi på Niels Steensens Gymnasium. Det er COR Project Denmark, der står bag. En dansk- og en engelsksproget gruppe har længe arbejdet med kroppens teologi – flere har været på kursus i USA på *Christopher West's center*.

LR

Sr. Sofie Hamring mødte et lydhørt publikum i Stenosgade. Foto: Lisbeth Rütz.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 4, som udkommer den **22. marts 2019** skal være KO i hænde senest den **4. marts 2019**.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 5, som udkommer den **12. april 2019**, skal være KO i hænde senest den **25. marts 2019**.

Næste arrangement med AC bliver et fællesarrangement med den etiopiske menighed den 26. marts. Emnet bliver tro, kultur og kunst i den etiopiske kirke. Et let måltid serveres. Tilmelding nødvendig på unhassing@gmail.com senest 24. marts. Pris: 50 kr.

Biskoppens kalender

Marts 2019

1. kl. 7.30 Messe, Redemptoris Mater
2. kl. 11.00 Messe i Jesu Hjerte Kirke, København i forb. med fejringen af Lourdesvalfarts-komiteens 50 års jubilæum
4. kl. 10.00 Præsidiemøde i NBK
5. kl. 10.00 Møde i biskoppeligt råd
- kl. 17.00 Møde i Forretningsudvalget
6. kl. 19.00 Messe i Domkirken
7. kl. 7.30 Messe, Redemptoris Mater
10. kl. 10.00 Højmesse i Domkirken
- kl. 16.30 Electio i Domkirken
- 11.-12. Deltagelse i Den Polske Bispekonference
- 13.-15. COMECE, Bruxelles
18. kl. 10.00 Møde i Økonomisk Råd
19. kl. 7.30 Messe, Redemptoris Mater
20. kl. 9.15 Messe for medarbejderne på Gl. Kongevej
21. kl. 10.30 Møde i Luthersk-Katolsk Teologisk dialoggruppe
24. kl. 10.00 Messe i Domkirken
26. kl. 10.00 Møde i Danske Kirkers Råds forretningsudvalg
27. kl. 7.30 Messe, Redemptoris Mater
- 29.-31. Nordisk Bispekonference i Trondheim

Bønnens Apostolat

Marts 2019

Evangelisering:

Anerkendelse af de kristne fællesskabers rettigheder – at kristne fællesskaber, specielt dem, der er forfulgt, må føle, at de er Kristus nær, og at deres rettigheder bliver respekteret.

Pastoralråd og præster

På seneste pastoralrådsmøde i november 2018 gav biskoppen efter ønske fra mig en orientering om uddannelse af vore præster. Som noget nyt er der indført et propædeutisk kursus på et år for kandidater til uddannelsen. Det er et godt initiativ. Derefter gik debatten i to spor. Det ene handlede om præsternes personlige, menneskelige kvalifikationer, det var ikke mit ønske. Det andet spor skulle have handlet om uddannelsens indhold. Det kom der ikke meget om – tværtimod, som der nu står i referatet fra mødet: ”Vedrørende præstekandidaternes faglige kvalifikationer må dette være biskoppens ansvar. Pastoralrådet har ikke forudsætninger for at udtale sig derom.” Den sidste er ikke dækkende; for det første sidder der flere præster i pastoralrådet, og der er andre medlemmer, der har en teologisk-religionsfaglig uddannelse på universitetsniveau. Dertil: hvis der er problemer med forståelse af en redegørelse for præsteuddannelsen, må det være muligt at forklare sagen.

Jeg ved selvfølgelig godt, at ansvaret for uddannelsen ligger hos den lokale biskop jf. kirkerettens Canon 242 § 1. Her bestemmes det også, uddannelsen skal tilpasses de lokale forhold. Det er i den sammenhæng, at jeg mener, at pastoralrådet bør rådspørges, helt i overensstemmelse med Canon 511 i kirkeretten. Pastoralrådet skal undersøge, rådgive og give praktiske forslag.

Jeg har set på studieplanerne på katolske fakulteter på forskellige universiteter i Europa herunder også Gregoriana universitetet i Rom. Indholdsmæssige er der flest ligheder men også nationale forskelle. At der er visse nationale forskelle, er begrundelsen for, at vi også i Danmark overvejer blandt andet undervisningen på Redemptoris Mater seminariet i Vedbæk. Ligeledes bør den undervisning, som nogle af vore præstestuderende får på katolske undervisningssteder i andre lande, overvejes. Forskellene viser sig fx ved valget af kirkehistoriske emner, og ingen behandler dansk kirkehistorie. Det er uheldigt, at præster i Danmark fra udlandet næsten ikke kender til dansk historie.

Den nyeste danske lovgivning om trossamfund må også give anledning til alvorlige overvejelser. Jeg tænker fx på Lov om Trossamfunds § 16, som handler om, når præster udfører offentligt embedshandlinger:

§ 16. Som udøver af offentlig myndighed skal en viesforretter:

- 1) have arbejdstilladelse eller være fritaget fra krav om arbejdstilladelse,
- 2) besidde de kvalifikationer, herunder tilstrækkelig beherskelse af dansk sprog, som er nødvendige for at kunne varetage de myndighedsfunktioner, der er forbundet med at forrette vielser, og
- 3) udvise en adfærd, der ikke gør den pågældende uegnet eller uværdig til at udøve offentlig myndighed.

Stk. 2. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om

sprogkrav til viesforretteren.

Det er her forudsat, at vielsen skal foregå på dansk. Pastoralrådet må sikre sig, at lovgivningen overholdes.

Paul Jørgensen, 2300 København S

Åbent brev til menighederne

Ved læsning af referat fra menighedsrådets møde den 14. januar i Nakskov kommer jeg stærkt i tvivl, om jeg skal skrive menighed eller menigheder! Mødet i Nakskov blev holdt i forlængelse af det forrige møde, hvor menighedsrådet ikke kunne eller ville godkende en udlejningsaftale vedr. Sct. Franciscus Kirke i Nakskov. Der var enighed om, at man ønskede at bevare de 3 katolske kirker på Lolland og Falster. Fint nok! Det er store lokale menigheder med flere end 300 registrerede medlemmer. Fra central side var netop tallet 300 ”fredningsgrund” for menigheder og deres kirke. Desværre gjaldt dette ikke for Nakskov, hvorfor en lukning af kirken der ville være nødvendig, da bispedømmets økonomi er ret så elendig med store årlige underskud. Diverse protester og indsigelser blev overhørt, og kirken fik kunstigt åndedræt, da sognets præster gav tilsagn om ugentlige søndagsmesser i sognets 3 kirker. TAK for det. Med henvisning til bispedømmets ringe økonomi gentog generalvikaren, at en lejeaftale i Nakskov mellem Ansgarstiftelsen, Stenoskolen og Sct. Josefs menighed ville kunne sikre kirkebygningen mod salg eller nedrivning! Det var derfor nødvendigt, at menighedsrådet godkendte den lejeaftale. Fem medlemmer stemte for, men indsigelser fra Nakskov gjorde intet indtryk. Tre medlemmer valgte at afholde sig fra at stemme for en lejeaftale. Det er uklart, hvordan kirken fortsat skal kunne fungere som kirkerum i forbindelse med f. eks. begravelser. Lejeaftalen skulle indebære brug af kirken fra mandag – fredag af Steno-skolen, mens menigheden lejer deres egen kirke i weekenden! Det oplyses, at Stenoskolen skal betale kr. 100.000 i en 10-årig periode, mens menigheden slipper med kr. 50.000 årligt i den samme lejeperiode. Tænk, at bispedømmet, som fik kirken foræret, da franciskanernes virke i Nakskov ophørte, nu anmoder om en årlig leje af den kirke, som franciskanerne og medlemmer af menigheden fik opført i fællesskab i 1921. Jeg kender ikke til andre menigheder i Danmark, der udover de 40% af menighedens indtægter, som videresendes til bispedømmets fællesskab, yderligere bliver pålagt husleje af den lokale kirke. Hvorfor har bispedømmet en dårlig økonomi? Det kan jeg ikke svare på, men man kan jo gætte på, at byggerier til mange millioner i København har en vis betydning herfor. Bispedømmet har valgt at sætte Magleås til salg, hvilket måske kan styrke økonomien! Det er godt med solidaritet, men ikke ensidig solidaritet. Alle bør deltage i de fælles udgifter, og alle bør have del i Den katolske Kirkes fællesskab i Danmark. Hvordan kan et menigheds-

råd påtage sig ekstraudgifter, når det ved, at det nye samlede sogn i forvejen har et stort årligt driftsunderskud? Jeg forstår det ikke, men måske er der nogen, der kan komme med en rigtig god forklaring?

Jørgen Buntzen, Svingelsvej 129, 4900 Nakskov

VEOK ophører

På to ekstraordinære generalforsamlinger i efteråret 2018 blev det besluttet at nedlægge den danske, katolske reformbevægelse ”Vi er også kirken” fra årsskiftet. Baggrunden var ikke, at behovet for kritiske røster eller for reformer i kirken er blevet mindre, ej heller manglende medlemmer. De fleste reformkatolikker i Danmark tilhører koncilgenerationen, så deres antal er ganske naturligt blevet mindre og mindre år for år, ligesom vi andre også er blevet ældre og ældre. Derfor har vi ønsket, at en ny generation skulle tage over og fortsætte det arbejde, vi gennem femten år har gjort for at skabe lydhørhed for behovet for reformer i Kirken. Da det har vist sig at være umuligt, har bestyrelsen ikke set anden udvej end at nedlægge foreningen. Foreningens formue på små 9.000 kr. deles mellem Caritas Danmark og Vincentgrupperne.

Kaare Rübner Jørgensen, 2000 Frederiksberg.

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,

annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Ulla Elmquist, pater Herbert Krawczyk S.J., pastor Reinhold Sahner, Kirsten Krog, Ann-Lise Aasesdatter, Andreas Høhling, Emtie Trans, sr. Teresa Piekos, Inge Switon-Rønnow og Jens Messerschmidt.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610

København V, tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: *redaktion@*

katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, DK 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.700 – ISSN 0902-297X.

Det sker i bispedømmet

MARTS

Lørdag 2. kl. 11.00- ca. 16.00: Den nordiske valfart til Lourdes, 50 års jubilæumsfest. Arrangementet holdes i Jesu Hjerter Kirkes menighedslokale, Stenosgade 4, Kbh. V. Indledes med festmesse med biskop Czeslaw Kozon i kirken kl. 11.00. Efterfølgende er der reception i menighedslokalet kl. ca. 12.30 med velkomst af valfartens formand Georg Høhling. Ingen tilmelding. Alle er velkomne. Arrangementet slutter ca. kl. 16.00.

Fredag 8. kl. 18.00-19.30: ”Åben Dør”. Personlig forbøn og samtale v / pastor Lars Messerschmidt m.fl.

Sted: Jesu Hjerter Kirkes menighedslokale, Stenosgade 4A København V. Information: *www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk*.

Torsdag 14. kl. 15.00-17.00: Sankt Andreas Bibliotek, Gl. Kongevej 15, 1610 Kbh. V, fejrer sin 371. fødselsdag med en reception. Helge Clausen vil holde oplæg med titlen: ”Fortællingen om Frederik Krafts hold-kæft-bolsje og andre gode historier fra 393 danske katolikker og katolikker i Danmark”.

Søndag 17. marts kl. 12-14.30: Tro & Lys basar, Stenosgade 4B.

Fredag 29. kl. 19.00 - ca. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse for aborterede og dødfødte børn, Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V. Ved pastor Lars Messerschmidt m.fl. Skriftemål fra kl. 18.00. Information: *www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk*.

Lørdag 30. kl. 14.30-16.30: Temalørdag om Guds Rige v/ Bent Thorkilsen. Sted: Sankt Therese Kirke, Bernstorffsvej 56, Hellerup.

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Første og tredje onsdag i måneden kl. 18.00-20.00: Hjælp til misbrugere og pårørende ved den katolske organisation Cenacolo. Rådgivningen finder sted i Bredgade 64, 1. sal, Kbh. K. Tlf. 51 53 41 60.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30: Stille tilbedelse i Jesu Hjerter Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Ældre Café: **Hver onsdag kl. 13-16.30** i kælderens i Caritas Center, Stenosgade.

Åben rådgivning: **Hver onsdag kl. 17-19.30** i rådgivningen i Caritas Center, Stenosgade. Du kan også få rådgivning over telefonen via tlf. 22 99 38 18.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver onsdag kl. 19.00-21.00, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Ryesgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail *johny.zet@gmail.com*.

Kalenderen afspejler de arrangementer menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle.

Marts

1. grøn. Fredag i 7. alm. uge. (III Ps).
 V. SI 119,12.16.18.27.34.35.
 R. Før mig, Herre, ad den sti, du befaler.
 L.: Sir 6,5-17. Ev.: Mark 10,1-12.
2. grøn. Lørdag i 7. alm. uge. (III Ps).
 Eller rød. **Karl den Gode**, martyr (†1127)
 Eller hvid. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. SI 103,13-14.15-16.17-18a.
 R. Herrens trofasthed varer fra evighed til evighed
 mod dem, der holder hans pagt.
 L.: Sir 17,1-15. Ev.: Mark 10,13-16.
Bededag for præste- og ordenskald
3. grøn. **8. ALM. SØNDAG**.
 ✧ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
 1.L.: Sir 27,4-7;
 V. SI 92,2-3.13-14.15-16.
 R. Det er godt at takke Herren.
 2.L.: 1 Kor 15,54-58.
 Ev.: Luk 6,39-45.
4. grøn. Mandag i 8. alm. uge. (IV Ps).
 Eller hvid. **Casimir** (†1483)
 V. SI 32,1-2.5.6.7.
 R. Glæd jer over Herren, fryd jer, I retfærdige.
 L.: Sir 17,24-29. Ev.: Mark 10,17-27.
5. grøn. Tirsdag i 8. alm. uge. (IV Ps).
 V. SI 50,5-6.7-8.14 + 23.
 R. Den, der vandrer retsindigt, skal se Guds frelse.
 L.: Sir 35,1-12. Ev.: Mark 10,28-31.
(Lucius I, pave og martyr (†254) kan ihukommes i Domkirken.)
Det almindelige kirkeår afbrydes her og genoptages mandag den 10. juni ("2.pinsedag").
- FASTETIDEN**
6. viol. **ASKEONSDAG**.
Faste pf. IV.
 1.L.: Joel 2,12-18;
 V. SI 51,3-4.5-6a.12-13.14+17.
 R. Herre, vær os nådig, for vi har syndet!
 2.L.: 2 Kor 5,20—6,2.
 Ev.: Matt 6,1-6.16-18.
Faste- og abstinensdag.
Askeindvielse kan foretages ved hver menighedsmesse eller ordets gudstjeneste.
7. viol. Tirsdag efter askeonsdag.
Faste pf.
 V. SI 1,1-2.3.4+6
 R. Lykkelig den mand, der tager sin tilflugt til Herren.
 L.: 5 Mos 30,15-20. Ev.: Luk 9,22-25.
(Perpetua og Felicitas, martyrer (†204) kan ihukommes)
8. viol. Fredag efter askeonsdag.
Faste pf.
 V. SI 51,3-4.5-6a.18-19
 R. Et sønderbrudt og sønderknust hjerte afviser du ikke, Gud.
 L.: Es 58,1-9a. Ev.: Matt 9,14-15.
(Johannes af Gud, ordensmand (†1550) kan ihukommes)
9. viol. Lørdag efter askeonsdag.
Faste pf.
 V. SI 86,1-2.3-4.5-6
 R. Vis mig din vej, Herre, så jeg kan vandre i din sandhed.
 L.: Es 58,9b-14. Ev.: Luk 5,27-32.
(Francisca af Rom, ordenssøster (†1440) kan ihukommes)
10. viol. **1. SØNDAG I FASTEN**.
 ✧ *Cr. Særl.pf.*
 1.L.: 5 Mos 26,4-10;
 V. SI 91,1-2.10-11.12-13.14-15.
 R. Herre, vær med mig i trængslen.
 2.L.: Rom 10,8-13.
 Ev.: Luk 4,1-13.
Electioceremonien i Domkirken.
11. viol. Mandag i 1. uge i fasten. (I Ps).
Faste pf.
 V. SI 19,8.9.10.15
 R. De ord, jeg har talt til jer, er ånd og liv.
 L.: 3 Mos 19,1-2.11-18. Ev.: Matt 25,31-46.
12. viol. Tirsdag i 1. uge i fasten. (I Ps).
Faste pf.
 V. SI 34,4-5.6-7.16-17.18-19
 R. Herren befrier dem fra alle deres trængsler.
 L.: Es 55,10-11. Ev.: Matt 6,7-15.
13. viol. Onsdag i 1. uge i fasten. (I Ps).
Faste pf.
 V. SI 51,3-4.12-13.18-19
 R. Et sønderbrudt og sønderknust hjerte afviser du ikke, Gud.
 L.: Jonas 3,1-10. Ev.: Luk 11,29-32.
6-års dagen for pave Frans' valg til pave (2013).
- Mindes i menighedernes forbønner:*
7-årsdagen for biskop Hans Ludvig Martensens død (2012).
Mindes i menighedens forbønner
14. viol. Tirsdag i 1. uge i fasten. (I Ps).
Faste pf.
 V. SI 138,1-2a.2b-3.7c-8
 R. Den dag jeg råbte, Herre, svarede du mig.
 L.: TilfCEst 12.14-16.23-25. Ev.: Matt 7,7-12.
15. viol. Fredag i 1. uge i fasten. (I Ps).
Faste pf.
 V. SI 130,1-2.3-4.5-6.7-8
 R. Hvis du, Herre, vogted på skyld, hvem kunne da bestå, Herre?
 L.: Ez 18,21-28. Ev.: Matt 5,20-26.
16. viol. Lørdag i 1. uge i fasten. (I Ps).
Faste pf.
 V. SI 119,1-2.4-5.7-8
 R. Lykkelig den, der vandrer efter Herrens lov.
 L.: 5 Mos 26,16-19. Ev.: Matt 5,43-48.
17. viol. **2. SØNDAG I FASTEN**.
 ✧ *Cr. Særl.pf.*
 1.L.: 1 Mos 15,5-12.17-18;
 V. SI 27,1.7-8.9abc.13-14.
 R. Herren er mit lys og min frelse.
 2.L.: Fil 3,17-4,1 eller 3,20-4,1.
 Ev.: Luk 9,28b-36.
18. viol. Mandag i 2. uge i fasten. (II Ps).
Faste pf.
 V. SI 79,8.9.11.13
 R. Herre, gengæld os ikke vore synder.
 L.: Dan 9,4b-10. Ev.: Luk 6,36-38.
(Cyrillus af Jerusalem, biskop og kirkelærer (†386) kan ihukommes)
19. hvid. Tirsdag. **JOSEF, Jomfru Marias brudgom (h)**
 ✧ *Gl. Cr. Særl.pf.*
 1.L.: 2 Sam 7,4-5a.12-14a.16
 V. SI 89,2-3.4-5. 27+29
 R. Hans slægt skal blive for evigt.
 2.L.: Rom 4,13.16-18.22
 Ev.: Matt 1,16.18-21.24a eller: Luk 2,41-51a
20. viol. Onsdag i 2. uge i fasten. (II Ps).
Faste pf.
 V. SI 31,5-6.14.15-16
 R. Frels mig i din trofasthed.
 L.: Jer 18,18-20. Ev.: Matt 20,17-28.
21. viol. Tirsdag i 2. uge i fasten. (II Ps).
Faste pf.
 V. SI 1,1-2.3.4+6
 R. Lykkelig den mand, der tager sin tilflugt til Herren.
 L.: Jer 17,5-10. Ev.: Luk 16,19-31.
22. viol. Fredag i 2. uge i fasten. (II Ps).
Faste pf.
 V. SI 105,16-17.18-19.20-21
 R. Husk de undere, Herren gjorde.
 L.: 1 Mos 37,3-4.12-13a.17b-28.
 Ev.: Matt 21,33-43.45-46.
23. viol. Lørdag i 2. uge i fasten. (II Ps).
Faste pf.
 V. SI 103,1-2.3-4.9-10.11-12
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: Mika 7,14-15.18-20. Ev.: Luk 15,1-3.11-32.
(Turibius Mongrovejo, biskop (†1606) kan ihukommes)
24. viol. **3. SØNDAG I FASTEN**.
 ✧ *Cr. Faste pf.*
 1.L.: 2 Mos 3,1-8a.13-15;
 V. SI 103,1-2.3-4.6-7.8+11
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 2.L.: 1 Kor 10,1-6.10-12.
 Ev.: Luk 13,1-9.
Til fremme af dåbskatekesen kan man vælge A-årets læsninger. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
25. hvid. Mandag. **HERRENS BEBUDELSE (h)**
 ✧ *Gl. Cr. Særl.pf.*
 1.L.: Es 7,10-14
 V. SI 40,7-8a.8b-9.10.11
 R. Se, jeg kommer, Herre, at gøre din vilje!
 2.L.: Hebr 10,4-10
 Ev.: Luk 1,26-38
26. viol. Tirsdag i 3. uge i fasten. (III Ps).
Faste pf.
 V. SI 25,4-5ab.6-7bc.8-9
 R. Herre, husk din barmhjertighed og trofasthed.
 L.: TilfDan B, 11-20. Ev.: Matt 18,21-35.
I 3. uge i fasten kan man på en af hverdagene til fremme af dåbskatekesen vælge at læse A-årets tekster til 3.søndag i fasten. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
27. viol. Onsdag i 3. uge i fasten. (III Ps).
Faste pf.
 V. SI 147,12-13.15-16.19-20
 R. Jerusalem, lovsyng Herren!

- L.: 5 Mos 4,1.5-9. Ev.: Matt 5,17-19.
28. viol. Tirsdag i 3. uge i fasten. (III Ps).
Faste pf.
 V. SI 95,1-2.6-7.8-9
 R. Om i dag I dog ville lytte til ham!
 Gør ikke jeres hjerter hårde!
 L.: Jer 7,23-28. Ev.: Luk 11,14-23.
29. viol. Fredag i 3. uge i fasten. (III Ps).
Faste pf.
 V. SI 81,6c-8a.8bc-9.10-11ab.14+17
 R. Jeg er Herren din Gud; hør, mit folk.
 L.: Hos 14,2-10. Ev.: Mark 12,28b-34.
30. viol. Lørdag i 3. uge i fasten. (III Ps).
Faste pf.
 V. SI 51,3-4.18-19.20-21b
 R. Troskab ønsker jeg, ikke slagtofre.
 L.: Hos 6,1-6. Ev.: Luk 18,9-14.
31. viol. eller rosa. **4. SØNDAG I FASTEN**.
 ✧ *Cr. Faste pf.*
 1.L.: Jos 5,9a.10-12;
 V. 34,2-3.4-5.6-7.
 R. Smag og se, at Herren er god.
 2.L.: 2 Kor 5,17-21.
 Ev.: Luk 15,1-3.11-32.
Til fremme af dåbskatekesen kan man vælge A-årets læsninger. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.

Den Nordiske valfart til Lourdes 2019 Den Nordiske Valfart fejrer sit 50 års jubilæum

Temaet:

“Salige er I, som er fattige,
for Guds Rige er jeres.”

Den 20. juli til 27. juli 2019
Indkvartering på Hotel Paradis samt
Accueil Notre Dame.

Fly fra København til Biarritz,
derfra videre med busser til Lourdes.
Heldagsudflugt til Garvarnie.

Gejstlig medvirken fra Den Nordiske
Bispekonference Kardinal Anders
Arborelius og biskop Czeslaw og
valfartspræst Michal Bienkowski.

Prisen for almindelige deltagere er
DKK 7.650,- og omfatter fly, bus til/fra
lufthavn, ophold med fuld pension,
heldagsudflugt, valfartshæfte mm.

Medhjælpere deltager til reduceret pris
og kun efter nærmere aftale og
godkendelse af bestyrelsen.

Tilmeldingsmateriale rekvireres hos:
Marianne Larsen: +45 51242390
E-mail: mastla@dsa-net.dk

Tilmeldingsfrist 1. april 2019

Den Nordiske Valfart til Lourdes

62 624

MobilePay

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

Det handler om tillid og tryghed
når du skal vælge bedemand...Familiefirma
grundlagt
1914
Vores erfaring
din tryghed

Kristian Petersen May-Britt Petersen Anders Petersen

Folmer Olsen
BEGRAVELSESFORRETNING
Tlf. 98 12 15 57
Vesterbro 61 · v. Gåsepigen · Aalborg

Rod i regnskabet - her er løsningen

Jesper R Austad
Bogholder

Regnskabs-assistance

Mobil 28 11 81 03

Jesper.r.austad@kabelnettet.dk
Ragnhildgade 76, 3.tv., DK-2100 København Ø
www.regnskabs-assistance.dk

Alt er godt - stort som småt

Bedemand
H.J. Madsen

- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.

Michael Madsen Lars Kingo

Fonden Hoffmanns Minde

Hermed indkaldes ansøgninger til Fonden Hoffmanns Minde. Fonden yder støtte til Den katolske Kirkes liv og virke gennem de tre vedtægtsbestemte formål:

- Karitativ virksomhed,
- Katolsk kirkebyggeri og
- Økonomisk støtte til præstelønninger

Fonden støtter primært formål i Danmark og ønsker fortrinsvis at uddele donationer til katolske institutioner godkendt efter Ligningslovens §8A. Der ydes ikke støtte til daglig driftsopgaver, ligesom der ikke gives støtte til enkeltpersoner.

Ansøgningsskema kan rekvireres på tjl@hoffmannsminde.dk eller ved at skrive til nedenstående adresse bilagt frankeret svarkuvert. Ansøgning skal være legatbestyrelsen i hænde senest 8. april 2019.Fonden Hoffmanns Minde
c/o Ansgarstiftelsen
Att. Thomas Jacob Larsen
Gammel Kongevej 15 A
1610 København V

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther

KO's annonsekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

- Arv og Testamenter
- Ægtepagter
- Familiesager
- Dødsboer
- Køb af ejendom i Danmark og udlandet.

Advokat

Sandra Moll Dirscherl

Telefon: 31 35 35 60
Fax: 31 73 25 84
E-mail: sandra@moll.dk
www.sandramoll.dk

JUBILÆUMSFEST

Den Nordiske valfart til Lourdes
holder sit 50-års jubilæum
den 2. marts 2019

i menighedslokalet Jesu Hjerter Kirke i Stenos Gade. Der indledes med festmesse i Jesu Hjerter Kirke kl. 11.00. Biskop Czeslaw Kozon vil præsidere messen.

Efterfølgende reception i menighedslokalet kl. ca. 12.30 med velkomst af valfartens formand Georg Høhling Afslutning kl. ca. 16.00

Ingen tilmelding, men alle er velkomne.

Den Nordiske Valfart til Lourdes

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
- også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80Støtter mindre
projekterwww.vincentgrupperne.dkTELEFONLINE
SOS FORBØNØnsker du forbøn, et lyttende øre,
et ord fra Jesus og en velsignelse
så ring: 75 18 18 08Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Din støtte til en mindeværdig afsked

Skov Madsen
BEDEMANDSFORRETNINGTlf. 70 224 234
Træffes hele døgnet
www.skovmadsen.dkMogens Denby
IndehaverAnnette U. Nielsen
IndehaverVi hjælper gerne med:
- Min sidste vilje
- Elysium Begravelsesopsparing

Betty Jensen

Troels Giversen

Jan Dyreborg

Lars Kristiansen

Esbjerg · Varde · Bramming · Ribe · Skærbæk · Brørup

Pave Frans' fastebudskab 2019

"For skabningen venter med længsel på, at Guds børn skal åbenbares" (Rom 8,19).

Kære brødre og søstre, Hvert år fornyer Gud gennem vor Moder, Kirken, de "troendes sind og giver dem med glæde at se frem til påskens højtid" (Fastetidens præfation I), så de i påskens mysterium kan få del i Kristi nye liv. Herved kan vi vandre fra påske til påske mod frelsens fylde, som vi allerede har modtaget gennem Kristi påskemysterium: "Til det håb er vi frelst!" (Rom 8,24). Frelsens mysterium, som allerede virker i os her i vort jordiske liv, er en dynamisk proces som omslutter hele historien og al skabning. Som apostlen Paulus skriver: "For skabningen venter med længsel på, Guds børn skal åbenbares" (Rom

8,19). I dette perspektiv vil jeg komme med nogle refleksioner til at ledsage vor omvendelsesvej i den kommende fastetid.

1. Skabelsens forløsning

Fejringen af påskens *Triduum*, Kristi lidelse, død og opstandelse – kulminationen på det liturgiske år, kalder os til hvert år at begive os ud på en forberedelsesvej i erkendelse af, at vor samhørighed med Kristus (jf. Rom 8,29) er en af den guddommelige barmhjertigheds uvurderlige gaver.

Når vi lever som Guds børn, forløste og drevet af Helligånden (jf. Rom 8,14), og i stand til at erkende og adlyde Guds lov; når vi tager udgangspunkt i den lov, som

er indskrevet i vort hjerte og i naturen, kan vi også gavne skabelsen ved at medvirke til dens forløsning. Derfor skriver apostlen Paulus, at skabningen venter med længsel på, at Guds børn skal åbenbares. Altså at alle dem, der erfarer nåden ved Jesu påskemysterium, også må erfare dens fuldbyrdelse i selve menneskelegemets forløsning. Helgenerne lovpriser Gud, når Kristi kærlighed forvandler deres liv i ånd, sjæl og legeme. Gennem bøn, kontemplation og kunst inkluderer de også de andre skabninger i deres lovprisning, hvilket er så vidunderligt udtrykt i den hellige Frans af Assisis 'Skabningernes Lovsang' (jf. Lovet være du, 87). Den harmoni, der findes i verden takket være forløsningen, er dog konstant truet af syndens og dødens negative kraft.

2. Syndens nedbrydende kraft

Faktisk forholder det sig sådan, at når vi ikke lever som Guds børn, opfører vi os ofte destruktivt mod vor næste og resten af

skaberværket – men også mod os selv, når vi mere eller mindre bevidst begynder at betragte de andre som noget, vi kan bruge for at tilfredsstille vore egne behov. Herefter tager umådeholdenheden overhånd: vi anlægger en livsstil, som overskrider de begrænsninger vore menneskelige vilkår og naturen byder os respektere. Vi giver efter for de uhammede begær som Visdommens Bog kalder for ugudelige og uden håb for fremtiden (jf. 2,2-11). Hvis ikke vi vedholdent stræber efter påsken, mod opstandelsens horisont, vil den mentalitet som kommer til udtryk i talemåderne "Jeg ønsker det hele og det skal være nu!" og "For meget er aldrig nok" tage overhånd.

Som vi ved, er roden til alt ondt synden, der helt fra begyndelsen har ødelagt vort fællesskab med Gud, med vor næste og skabningen selv, som vi gennem vores legeme er forbundet til på en særlig måde. Dette brud på fællesskab med Gud ødelægger også de harmoniske relationer

Fortsættes nedenunder ►

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strekcode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 3
1. marts 2019 · 45. årgang

POST
PP
DANMARK

mellem os og de omgivelser, vi er kaldede til at leve i, så haven bliver en vildmark (jf. 1 Mos 3,17-18). Synden får mennesket til at betragte sig selv som skaberværkets Gud og dets øverste Herre. Dermed bruger vi det ikke sådan som Gud har tænkt det, men ud fra vore egne interesser og på bekostning af de andre skabninger.

Har vi først forladt Guds lov, kærlighedens lov, tager loven om den stærkes ret over den svage over. Synden, som bor i menneskets hjerte (jf. Mk 7,20-23) – og viser sig som grådighed og et uhæmmet behov for komfort, en manglende interesse for andres ve og vel, ja, også ens eget – fører til udnyttelsen af skaberværket, andre mennesker og miljøet takket være en umættelig grådighed, der betragter alle ens ønsker

som en ret, men som før eller siden ender med også at ødelægge den, der lader sig dominere af den.

3. Angerens og tilgivelsens helbredende kraft

Derfor har skabelsen akut brug for at Guds børn, "en ny skabning", åbenbarer sig. For "er nogen i Kristus, er han en ny skabning. Det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet til" (2 Kor 5,17). Takket være deres åbenbaring kan skabelsen selv fejre en Påske og åbne sig mod den nye himmel og den nye jord (jf. Åb 21,1). Vejen til påsken opfordrer os kristne til at forny vort ansigt og hjerte gennem anger, omvendelse og tilgivelse, så vi til fulde kan leve i påskemysteriets overstrømmende nåde.

Denne "utålmodighed", hele skaberværkets forventning, opfyldes i åbenbaringen af Guds børn. Det vil sige, når kristne og alle mennesker på afgørende vis begiver sig ind på denne "rejse" som omvendelse indebærer. Sammen med os er hele skaberværket kaldet til at vandre fremad "befriet fra trældommen under forgængeligheden og nå til den frihed, som Guds børn får i herligheden" (Rom 8,21). Fastetiden er et sakramentalt tegn på denne omvendelse. Den opfordrer de kristne til på en mere intens og konkret måde at inkarnere påskemysteriet i deres personlige, familiære og sociale liv, især gennem faste, bøn og almisser.

Faste lærer os at ændre vor holdning til næsten og hele skaberværket; at vi vender os bort fra fristelsen til at "opsluge" alt for

at tilfredsstille vor egen grådighed; at vi lider for kærligheden, som kan udfylde vort hjertes tomhed. Bøn lærer os at opgive afgudsdyrkelse og vor egen selvtilstrækkelighed og at erkende, at vi har brug for Vorherre og hans barmhjertighed. At give almisser frigør os fra livets dårskab om at ophobe alt for én selv i den illusion, at det kan sikre en fremtid som ikke tilhører os. Det er derfor et spørgsmål om at genopdage glæden ved Guds plan for skaberværket og vore hjerter, så vi atter bliver i stand til at elske Ham, vor næste og hele verden, og i denne kærlighed finde den sande lykke.

Kære brødre og søstre. Den "fastetid" på fyrrer dage, som Guds Søn tilbragte i skabelsens ørken, havde til formål atter at gøre den til en have for fællesskab med Gud, som det var tilfældet inden arvesynden (jf. Mk 1,12-13; Es 51,3). Må vor fastetid i år blive en pilgrimsfærd ad samme vej, således at vi kan bringe Kristi håb til al skabning, så den kan blive "befriet fra trældommen under forgængeligheden og nå til den frihed, som Guds børn får i herligheden" (Rom 8,21). Måtte denne nådens tid ikke være forgæves! Lad os bede Gud om at hjælpe os med at vandre på en sand omvendelsesvej. Lad os opgive vores egoisme og selvoptagethed og vende os mod Jesu påske. Lad os nærme os vore brødre og søstre i nød ved at dele vores åndelige og materielle goder med dem. Ved på konkret vis at bringe Kristi sejr over synd og død ind i vort liv bliver vi også i stand til at udstråle dens forvandlende kraft til al skabning.

”

Det er derfor et spørgsmål om at genopdage glæden ved Guds plan for skaberværket og vore hjerter, så vi atter bliver i stand til at elske Ham, vor næste og hele verden, og i denne kærlighed finde den sande lykke...

Givet i Vatikanet, 4. oktober 2018
På festdagen for Sct. Frans af Assisi
FRANS

Pave Frans: Slut med overgreb i Kirken

Efter sidste måneds historiske bispemøde i Vatikanet begynder de første konkrete tiltag at tage form.

Tekst: Niels Messerschmidt

INDSATSER Pave Frans sagde i sin afsluttende tale på det historiske møde om beskyttelse af mindreårige, der blev afholdt i Vatikanet den 21.-24. februar, at Kirken vil gøre alt for at "udrydde" overgreb.

Med indkaldelsen til mødet ønskede paven at signalere, at Kirken tager overgrebsproblemet alvorligt. Et vigtigt punkt på mødet var derfor overgrebssofres beretninger, som berørte mange af deltagerne. På mødet blev det oplyst, at overgreb i kirkelig sammenhæng forekommer i stort set alle lande, og det blev understreget, at biskopperne er nødt til at gøre op med den hidtil herskende tavsheds- og fortielseskultur. Mødet konkluderede, at fremover skal alle overgrebsanmeldelser tages alvorligt; reglerne for hvordan de håndteres skal optimeres; spørgsmålet skal fylde mere i præsteuddannelsen, også ved udvælgelsen af kandidater. Sidst, men ikke mindst, skal Kirken yde ofrene den rette opmærksomhed både ved anmeldelsen og ved den senere omsorg.

Pave Frans efterlyste i begyndelsen af mødet "konkrete og effektive tiltag", og allerede dagen efter bispemødets afslutning kunne Vatikanet den 25. februar annoncere flere konkrete tiltag: a) etableringen af en task force til at hjælpe ressourcetsvage bispekonferencer og bispedømmer; b) publicering af en håndbog for biskopper om håndtering af overgrebsager; c) et dokument, der afklarer forholdet mellem central og lokal behandling af overgrebsager; og d) tiltag, der skal sikre lægfolks inddragelse i bedømmelse og behandling af overgreb eller embedsforsømmelser.

Otte konkrete punkter

Under mødet uddelte pave Frans et dokument med 21 refleksionpunkter, som opsummerede de besvarelser, bispekonferencerne havde indsendt op til mødet. Dette var ment som en hjælp til bispekonferencerne i deres arbejde med at håndtere overgrebsager og udarbejdelsen af beredskabs- og forebyggelsesplaner.

I sin afsluttede tale til de 190 deltagere, heriblandt de 114 formænd for verdens bispekonferencer, oplistede paven søndag den 24. februar otte konkrete punkter til 'best practices', som Kirken skal følge i dens arbejde med at bekæmpe overgreb på mindreårige. Punkterne, som følger Verdenssundhedsorganisationen WHO's og andre internationale organers anbefalinger, indebærer blandt andet en ny børnebeskyttelseskultur, afvisning af mørklægning af overgrebsager, kriterier for screening af præstekandidater, at biskopperne reagerer på en "ensartet" måde, at de ledsager overgrebssofrene samt nye tiltag til at bekæmpe online-overgreb og sexturisme.

Pave Frans påpegede i talen, at overgreb på mindreårige er et gammelt og udbredt samfundsproblem, hvor langt de fleste

overgreb begås af forældre, lærere, trænere eller "ægtemænd til børnebrude".

I lyset af den voksende udbredelse af børnepornografi annoncerede paven, at han vil ændre kanonisk lovs definition på børnepornografi, så det fremover også omfatter materiale, der involverer personer under 18 år. Den nævnte paragraf i kanonisk lov fastslår i dag, at erhvervelse, besiddelse eller distribution af pornografiske billeder af mindreårige under 14 år er en alvorlig kanonisk forbrydelse, når der er tale om en præst.

Et frisk pust

Pater Hans Zollner SJ, der var med til at organisere mødet og er en fremtrædende fortaler for at bekæmpe overgrebene i Kirken, sagde til journalister efter mødet, at for ham havde det mest "fortrøstningsfulde og håbefulde" ved mødet været at høre biskopper fra Afrika og Asien anerkende overgrebsproblemet og behovet for at gøre noget ved det.

Han tilføjede, at "ofrenes beretninger" havde berørt mange af mødets deltagere, og han beskrev Kirken som et stort skib, der er "ved at ændre kurs".

Adspurgt om det langsomme tempo hvormed ændringerne sker på området, svarede ærkebiskop Charles Scicluna, at han godt kunne forstå frustrationerne, og at det kom til udtryk som en følelse af "forvirring og modløshed" hos nogle biskopper i lyset af de mange overgrebsager. Men, understregede Scicluna, formålet med mødet var at bemyndige biskopperne til at tage affære, og han tilføjede, at navnlig kvindernes indlæg på mødet – fra hhv. en afrikansk ordenssøster, en journalist og en ekspert i kanonisk ret – var "et virkelig frisk pust".

Pater Hans Zollner SJ (tv) lytter til Charles Scicluna, ærkebiskop af Malta, under en pressekonference i forbindelse med Vatikanets bispemøde om beskyttelse af mindreårige. Begge har stor indsigt i arbejdet med at bekæmpe overgreb på mindreårige og udsatte voksne. Foto: Gregorio Borgia, AP.

Ærkebiskop Charles Scicluna er også adjungeret sekretær under Troselærekongregationen, og dette kontor er i færd med at skrive udkastet til en håndbog for biskopperne om deres juridiske og pastorale ansvar i forbindelse med håndteringen af overgrebsager.

Scicluna oplyste til journalisterne, at Troselærekongregationen tilbage i 2011 bad samtlige bispekonferencer om at indsende deres beredskabs- og forebyggelsesplaner (hvilket alle på nær seks krigsplagede bispekonferencer gjorde). I den forbindelse understregede han vigtigheden af, at disse planer bliver løbende opdateret.

Beskyt flokken

Udover føromtalt håndbog for biskopper er pave Frans i færd med at oprette en særlig task force-gruppe, som skal hjælpe ressourcetsvage bispekonferencer og bispedømmer med at håndtere overgrebsager og udarbejde beredskabs- og forebyggelsesplaner.

Det overordnede princip for enhver kirkeleder, forklarede ærkebiskop Scicluna, er, at de "beskytter deres flok" mod overgrebspræster. Det indebærer, at en biskop nogle gange bedre kan beskytte sin flok ved at afsætte en overgrebspræst fra sit embede og pålægge ham visse restriktioner. Ved at laicere en overgrebspræst har Kirken ikke længere mulighed for at udøve sin jurisdiktion over pågældende.

Andre tiltag under overvejelse har at gøre med biskoppers ansvarlighed (*accountability*) og den pontifikale hemmelighed (fortrolighed i kanoniske undersøgelser og processer). Sidstnævnte, forklarede ærkebiskop Scicluna, er i sin nuværende form ineffektiv og administrativt alt for tung at håndtere, men er forsat nødvendig i forbindelse med udvælgelsen af nye biskopper.

Deltagerne på mødet blev desuden præsenteret for en detaljeret plan udarbejdet af kardinal Blase Cupich, ærkebiskop af Chicago, om hvordan man kan gøre biskopper mere ansvarlige. Vatikanet vil om kort tid udsende en præcisering af pave Frans' moto proprio fra 2016, *Una madre come amorevole*, der beskriver de juridiske procedurer for at fjerne biskopper, der har handlet uagtsomt i håndteringen af overgrebsager i deres bispedømmer.

I de nye retningslinjer slår Pave Frans fast, at en biskop kan fjernes hvis vedkommendes handlinger eller undladelser forårsager "alvorlig skade" – fysisk, moralsk, åndelig eller økonomisk – for enkeltpersoner eller grupper. Når der er tale om seksuelle overgreb er det derimod nok, at forsømmelsen er "alvorlig", hedder det i moto proprio'et.

Biskop Czeslaw Kozon deltog på mødet som formand for Den nordiske Bispekonference.

Læs interviewet med ham på side 4.

Tilbageblik

Interview med biskop Czeslaw om topmøde. Kommentar fra Hanne Gregersen.

Læs mere på side

4-5

Haderslev

Kirken genåbnet efter restaurering.

Læs mere på side

6

Fasteaktion

Løft kvinder i Myanmar ud af fattigdom. Læs mere om Caritas fasteaktion på side

7-10

Kirken i Danmark

Lourdesvalfart, retræte i Aalborg.

Læs mere på side

12-13

KO mener

Ældre må tage ansvar

Klimaforsker Hans Joachim Schellnhuber kalder bevægelsen #FridaysForFuture for et håbets tegn for fremtiden. De skoledemonstrationer, som begyndte med den 16-årige svenske klimaaktivist Greta Thunberg, breder sig nu som ringe verden over, hvor unge protesterer over den ældre generations manglende indsats.

Den tyske klimaekspert, der har rådgivet pave Frans ved udarbejdelsen af rundskrivelsen 'Lovet være du' (2015), bliver berørt når unge siger, at de ældre generationer stjæler deres fremtid. "Jeg er selv 68 år og bliver ikke ramt af klimaforandringerne. Men vores nuværende måde at agere på udgør en dødelig trussel for de kommende generationer", siger Schellnhuber og opfordrer de unge til at fortsætte deres kamp, og han opfordrer de ældre til "ikke at flygte fra deres ansvar", ifølge *Kathpress*.

Det er endnu ikke for sent at sætte ind overfor klimaforandringerne, og de næste 20-30 år bliver afgørende for jordens fremtidige udvikling. Det stabile klima, hvorunder den menneskelige civilisation opstod for ca. 11.000 år, er i dag truet. Det stigende havvandsniveau kan skabe store problemer for menneskeheden og true verdens fødevarerforsyning gennem tørke og oversvømmelser. Schellnhuber advarer om, at overskrides denne tærskel, vil det kunne udløse en kædereaktion, hvor jorden i en lang periode vil befinde sig i en tilstand svarende til den for 15 mio. år siden, hvor klimaet var seks grader varmere end i dag og havniveauet 60 meter højere.

Magthaverne fortsætter imidlertid som hidtil "formentlig fordi de er bange for populistiske bevægelser", mener Schellnhuber. Videnskaben siger, at umiddelbare ambitiøse foranstaltninger til at beskytte klimaet (eksperter taler endda om store kraftanstrengelser på kort tid) er påkrævet her-og-nu. Verden er nødt til at lave en U-vending – jo før, jo bedre.

Der findes mange teknologiske løsninger til at tackle klimakrisen og skabe de nødvendige forandringer. Men der fortsat mangler et overordnet narrativ, som oplyser mulighederne og kommer med en inspirerende vision for fremtiden. Og her handler det ikke nødvendigvis kun om at give afkald, men om at formulere 'det gode liv' gennem en ansvarlig og bæredygtig omgang med jordens ressourcer. Dette narrativ står i åbenlys modsætning til den industrielle revolutions "aggressive narrativ", som bygger på "en hensynsløs udplyndring af naturen" og ikke formår at gøre alle mennesker rige og lykkelige. "Klimaforandringerne er det synlige tegn på at dette projekt er mislykkedes", siger Schellnhuber til *Kathpress*.

I rundskrivelsen 'Lovet være du' fremhæves principper som barmhjertighed, respekt og omsorgen for ens medmennesker og hele Skaberværket, og at "man vinder ved at afstå". "Disse værdier kan udstikke en kurs, som afstedkommer grundlæggende forandringer", mener Schellnhuber. "På denne vej er helhjertede indsatser af stor betydning, både fra samfundets og individets side". Den enkelte kan sagtens udrette meget som en del af samfundet, ligesom havet, der er opbygget af en masse dråber. For er der dråber nok, vil de tilsammen danne den høje bølge hvormed havet til sidst gennembryder muren. NM

Færre præster skal betjene flere katolikker

For første gang siden 2010 er antallet af præster på verdensplan faldet. Det fremgår af Vatikanets seneste årbog.

STATISTIK Den pavelige årbog 2019 og *Annuario Statisticum Ecclesiae 2017*, der udgives af Vatikanets centrale statistikkontor, er netop blevet offentliggjort. Oplysningerne bygger på data fra 2017, og de giver os et øjebliksbillede af Den katolske Kirke på verdensplan.

Flere katolikker ...

Antallet af døbte katolikker udgjorde i 2017 17,7 procent eller 1,31 mia. af jordens samlede befolkning på i alt 7,41 mia. mennesker. 48,5 procent af katolikerne lever i Amerika, 21,8 procent i Europa, 17 procent i Afrika, 11,1 procent i Asien og 0,8 procent i Stillehavsområdet.

Sammenlignet med 2016 er der blevet fle-

re katolikker på alle verdens fem kontinenter: i forhold til den samlede befolkningstilvækst i verden på 1,1 procent voksede katolikkernes antal i Afrika og Asien med hhv. 2,5 og 1,5 procent – altså højere end den generelle befolkningstilvækst. Europa er det eneste kontinent, hvor antallet af katolikker er næsten uforandret (en stigning på 0,1 procent), mens der blev 0,96 procent flere på det amerikanske kontinent i 2017.

Af årbogen fremgår også, at 63,8 procent af befolkningen i USA i 2017 er katolikker; i Europa 39,7 procent, i Afrika 19,2 procent og i Asien 3,3 procent. Det er dog vigtigt at pointere, at katolikkernes andel varierer ganske meget især på det amerikanske kontinent. For mens katolikerne

udgør 24,7 procent af den nordamerikanske befolkning, udgjorde de 84,6 procent i Centralamerika og hele 86,6 procent på det sydamerikanske kontinent.

... men færre præster

Mens antallet af katolikerne vokser på verdensplan, er der blevet færre præster til at betjene dem. Det fremgår nemlig af årbogen, at første gang siden 2010 er der sket et fald i antallet af præster på verdensplan, fra 414.969 præster i 2016 til 414.582 i 2017 – et fald på 0,7 procent. I samme periode er der kommet flere biskopper, permanente diakoner, lægmissionærer og kateketer.

Antallet af præstekandidater på verdensplan faldt fra 116.160 i 2016 til 115.328 i 2017 – et fald på 0,7 procent. Mens tilgangen til præsteseminarer i Afrika og Asien beskrives som "tilfredsstillende", er tilbagegangen mere udtalt i Europa og Amerika.

I 2017 kom 14,9 procent af præsterne fra Europa, 27,3 procent fra Amerika, 29,8 procent fra Asien og 27,1 procent fra Afrika.

NM

Fransk kardinal dømt for embedsforsømmelse

Efter domsafsigelsen har han meddelt, at han træder tilbage.

LYON Den franske kardinal Philippe Barbarin, ærkebiskop af Lyon, blev den 7. marts kendt skyldig i embedsforsømmelse ved ikke at have underrettet myndighederne om anklagerne mod Bernhard Preynat, en af hans præster, der i 1980'erne begik seksuelle overgreb på mindreårige.

I retssagen stod også fem medarbejdere

fra ærkebispedømmet anklaget for ikke at have indrapporteret overgreb begået mellem 2004 og 2005. De blev dog alle frifundet og overgrebsofrene i sagen havde forventet, at det samme ville ske med den 68-årige kardinal.

Efterfølgende meddelte Barbarin via sin advokat, at han om kort tid rejser til Rom

Den franske kardinal og ærkebiskop af Lyon, Philippe Barbarin, under retssagen mod ham for embedsforsømmelse. Foto: Jeff Pachoud, AFP.

for at indgive sin afskedsansøgning til pave Frans.

Hadde handlet 'utilstrækkeligt'

Overgrebssagerne med relation til præsten Bernhard Preynat går tilbage til 1980'erne; men flere af forholdene er i dag forældede. En gruppe på i alt 85 personer har sagt, at Preynat har begået overgreb på dem, og han har siden erkendt overgrebene og vil senere på året møde i retten.

Preynats overgreb kom til offentlighedens kendskab i 2015, da François Devaux anklagede en lokal præst i Lyon for at have forgrebet sig på ham 25 år tidligere. Devaux sagsøgte også Barbarin og hævdede, at ærkebiskoppen havde kendt til overgrebene og havde dækket over dem. I 2016 blev sagen mod Barbarin henlagt på grund af manglende beviser, men en gruppe af ofre havde held til at få sagen genåbnet.

I 2017 udtalte Barbarin til dagbladet *Le Monde*, at han ikke havde dækket over Preynat; men han indrømmede, at han havde handlet "utilstrækkeligt". Barbarin tilføjede, at han indledte en undersøgelse af Bernhard Preynat efter han blev bekendt med anklagerne mod ham.

Preynat fik i begyndelsen af 90'erne forbud mod at have med drengespejdere at gøre, men han fik lov til at fortsætte som præst indtil kardinal Barbarin fjernede ham fra embedet i 2015.

Tid til forandring

Mens det er tredje gang, at en fransk biskop dømmes for lignende embedsforsømmelser, er det første gang, at en fransk kardinal bliver dømt for ikke at have indberettet anklager om seksuelle overgreb til myndighederne.

Barbarins beslutning om at fratæde embedet blev truffet allerede to uger inden domsafsigelsen, ifølge hjælpebiskoppen af Lyon. Til det katolske dagblad *La Croix* siger hjælpebiskop i Lyon, Emmanuel Gobilliard, at kardinalen ikke traf sin beslutning umiddelbart efter domsafsigelsen den 7. marts, men 15 dage forinden som følge af selve retssagen.

"Han har erkendt, at der var nødt til at ske grundlæggende ændringer i Kirken", udtalte Gobilliard til *La Croix* og tilføjede: "Han betroede mig: 'Både ofrene og bispedømmet har lidt for meget. Det er tid til forandring'".

Tak for dit bidrag!

FRIVILLIGT BIDRAG I disse uger modtager de katolske husstande i bispedømmet og KO's læsere en opfordring til via indbetalingskort eller betalingsservice at yde et frivilligt bidrag til udgivelsen af *Katolsk Orientering*. Dit frivillige bidrag er helt afgørende for avisen økonomi til dækning af udgifterne til trykning og distribution af avisen.

Så tag godt imod opfordringen til at yde et frivilligt bidrag til KO – der er hårdt brug for din hjælp! Vi foreslår 250 kr.

Du kan også støtte KO ved at indbetale et beløb på Danske Bank reg. 4183 konto 1685163. Husk at skrive dit navn på meddelelsen! Husk at beløbet er fradragsberettiget hvis vi har dit CPR-nummer.

Du kan også støtte os via MobilePay på nr. 62 624. Skriv flg.: Støt KO + dit navn.

KO's redaktion takker for alle bidrag, store såvel som små.

Antallet af protestanter falder drastisk

Nye tal om troen i Europas mest folkerige land.

TYSKLAND Martin Luther ville sikkert vende sig i graven over udviklingen i sit hjemland. For der bliver stadig færre protestanter i landet hvor reformationen havde sin vugge. Under en tredjedel af tyskerne anser sig i dag som protestanter.

Det viser en undersøgelse gennemført af det amerikanske forskningsinstitut *Pew Research Center*, der har undersøgt udviklingen blandt de forskellige trosretninger i Tyskland. I 1950 var 59% af befolkningen protestanter, mens 37% var katolikker.

I løbet af 60 år er protestanternes antal faldet til i dag at udgøre 29%, mens katolikkerne i samme periode har oplevet en tilbagegang på 7% og udgør nu 30% af

den tyske befolkning. Nye undersøgelser viser, at 30% af tyskerne ikke har noget religiøst tilhørsforhold og at 10% tilhører andre religioner.

Ateister i øst

Befolkningen i det tidligere Østtyskland, der i overvejende grad var protestantisk, da landet blev delt i 1949, er mindre religiøse end befolkningen i det tidligere Vesttyskland, viser undersøgelser. En plausibel forklaring er de fyrre år med kommunisme, der undertrykte og marginaliserede religion og tro.

Pew Research Center mener, at en grund til at den katolske tro fortsat står

stærkt i det vestlige Tyskland, er en stærk katolsk identitet formet af mange år som minoritetsreligion, og at dens tro og lære kræver en mere direkte involvering i Kirken af katolikker end af protestanter.

Forskningsinstituttet har også fundet ud af, at protestanter er mere tilbøjelige til at opsoge forskellige New Age-retninger. Således tror 33% af de tyske protestanter fx på astrologi mod 23% af katolikkerne.

Undersøgelsen går ikke nærmere ind i arbejdsindvandring som en del af forklaringen på det ændrede religiøse landskab i Tyskland, ligesom den heller ikke nævner Den katolske Kirkes stærke involvering i det tyske sundhedsvæsen. Den katolske Kirkes sociallære har altid stået stærkt i Tyskland, og nogle iagttagere mener, at den er en af grundene til at de tyske konservative partier ikke entydigt har bevæget sig i en markedsliberalistisk retning, sådan som flere andre europæiske højreorienterede partier har gjort det. *NM*

Vatikanet vil åbne arkiverne om pave Pius XII

Beslutningen skal kaste lys over pavens ageren i tiden op til og under 2. Verdenskrig.

FORSKNING Historikere og forskere verden over roser pave Frans efter hans beslutning om at åbne for Vatikanets arkiver om den omdiskuterede pave Pius XII (1938-59). Det samme gør en række jødiske organisationer, som længe har ønsket adgang til de godt 16 millioner ark papirer, der kan kaste mere lys over Den katolske Kirkes rolle op til og under 2. Verdenskrig.

"Pave Frans' beslutning om at give fuld adgang til arkivet er utrolig vigtigt for de katolske-jødiske relationer", forklarer David Rossen, international direktør for en af verdens førende jødiske foreninger, den amerikanske jødiske komité AJC.

"Det er især vigtigt, at eksperter fra førende holocaustmuseer i Israel og USA objektivt og bedst muligt kan vurdere de historiske arkiver fra denne mest forfærdelige tid. Således at man har mulighed for at vurdere fejltrin og heroiske handlinger fra den periode, hvor seks millioner jøder blev systematisk myrdet", hedder det i en pressemeddelelse fra rabbineren, der gennem flere årtier har været en af de mest fremtrædende fortalere

for at forskere og historikere kan få adgang til Vatikanets arkiver om Pius XII.

Krigstidspaven Pius XII er af jødiske organisationer og flere historikere blevet beskyldt for at have gjort for lidt over for jødefølgelserne under 2. Verdenskrig. Andre har derimod sagt, at paven arbejdede bag kulisserne for at redde jøder og for ikke at forværre situationen for de katolikker, der boede i de områder af Europa, som under 2. Verdenskrig var besat af nazisterne.

Pave Frans fortalte den 4. marts under en privat audiens med medarbejdere i Vatikanets arkiver, at han har besluttet at åbne arkiverne om Pius XII, fordi Den katolske Kirke "ikke er bange for historien". Frans har tidligere forsvaret sin forgænger ved at sige, at der var tale om en tid præget af "store problemer og pinefulde beslutninger", men at Pius XII havde udøvet et "skjult, men aktivt diplomati" og arbejdede for at "holde den humanitære flamme tændt".

I de seneste 13 år har tyve ansatte i Vatikan-arkiverne arbejdet med at organisere de dokumenter, der har at gøre med tiden under pave Pius XII, herunder hans private

korrespondance, siger *BBC*. Pave Frans oplyser, at arkiverne vil blive åbnet den 2. marts næste år. Normalt bliver en paves arkiver først tilgængelige for offentligheden 70 år efter dennes død, men i dette tilfælde sker det altså ti år tidligere. *NM*

Kort nyt

Hærværk mod kirker

FRANKRIG Den franske bispekonference er bekymret over de seneste hærværk mod katolske kirker. Den er "tegn på hadet i hjertet af vort samfund", skriver biskopperne i en erklæring, og de opfordrer til at udvise broderlighed. I den seneste tid har ni franske kirker været udsat for hærværk.

De franske biskopper bekræfter samtidig deres engagement i kampen mod den omsiggribende antisemitisme i landet. Senest har uidentificerede gerningsmænd sprayet hagekors på et portræt af den afdøde politiker og overlevende fra Auschwitz, Simone Veils gravsted i Paris.

Kirkesalg forhindret

HOLLAND En gruppe utilfredse katolikker har haft held til at stoppe planerne om at lukke Utrechts historiske Sct. Catherine katedral. Tidligere på året havde ærkebispedømmet ellers meddelt, at domkirken ville blive sat til salg. Begrundelsen var stigende vedligeholdelsesudgifter og at stadig færre messe-gængere benyttede kirken.

Menighedsrådets beslutning om at lukke den gotiske katedral fra det 16. århundrede, hvis hovedalter rummer relikvierne fra den hollandske værnehelgen Sct. Willibrord (658-739), affødte et ramaskrig blandt hollandske katolikker, og mange skrev under på en protestskrivelse. Den massive protest har nu medført, at Utrechts vartegn alligevel ikke bliver lukket.

Godt 16% af Hollands befolkning på 16 millioner er katolikker.

Gjorde Pius XII nok for at tage afstand til det nazistiske regime og jødefølgelserne under 2. Verdenskrig? Disse spørgsmål bliver formentlig besvaret, når forskere og historikere næste år får adgang til Vatikanets arkiver om den italienske krigstidspave. Arkivfoto.

Kom til fastebrunch

I anledning af Caritas Danmarks fasteindsamling holder følgende menigheder brunch d. 31. marts.

Kontakt din lokale sognerepræsentant for spørgsmål og tilmelding:

- Sankt Knud Lavard Kirke, Lyngby. Tuulikki Albeck: tuulikki@post.tele.dk.
- Jesu Hjerte Kirke, København V. Søster Elisabeth Baudier: elisabeth.baudier@gmail.com.
- Sankt Michaels Kirke, Kolding. Joan Madsen: jgmadsen11@gmail.com.
- Sankt Kjelds Kirke, Viborg. Ann-Lise Aasesdatter: aasesdatter@hansen.mail.dk.
- Sankt Mariæ Kirke, Kalundborg. Beatrice Musomandera: tlf.: 51721477.
- Sankt Hans Kirke, Køge. Agnieszka Joanna Wolska: wolska11@gmail.com.

Biskop Czeslaw: Kirken ønsker virkelig at gøre noget ved overgrebene

Mødet i Vatikanet var en vigtig påmindelse om, at overgrebsproblematikken er et globalt anliggende for Kirken båret oppe af en ansvarlig lokal indsats.

Tekst & foto: Niels Messerschmidt

INTERVIEW Sjældent har der knyttet sig så mange og store forventninger til et møde i Vatikanet som sidste måneds internationale bispemøde om beskyttelse af mindreårige. Men hvad kom der egentlig ud af mødet, og hvordan skal de mange store ord og ambitioner føres ud i livet?

Katolsk Orientering har talt med biskop Czeslaw Kozon, der repræsenterede Den nordiske Bispekonference, om hans vurdering af det fire dage lange møde. I en udtalelse kort efter mødet skrev biskoppen til landets katolikker, at ”der er ingen tvivl om, at Kirken og vi med den gennemlever en udfordrende tid fuld af kriser. Nogen taler om den største krise siden reformationen. Retorikken bliver undertiden voldsom, men alvoren kan ikke fornægtes og skal ikke tales ned”.

Lidt af en øjenåbner

Mange af deltagerne har givet udtryk for, at mødet har rykket dem. Især gjorde overgrebsofrenes vidnesbyrd et stort indtryk på dem. Hvad var dit generelle indtryk af mødet?

Det gjorde indtryk at høre ofrenes vidnesbyrd, og det er lidt af en øjenåbner, at der på flere kontinenter har været – og fortsat er – en tavshedskultur. Så jeg tror, at biskopperne på disse kontinenter fik sig en vigtig påmindelse, mens vi andre biskopper, hvor overgrebssagerne længe har været i fokus, trist nok blev mindet om at problemet er globalt.

Det forarger mange, at der i forbindelse med de mange overgrebssager, som er dukket op i medierne, ofte involverer et element af mørklægning fra ledelsens side. Bliver nye biskopper klædt godt nok på for at undgå dette?

Jeg tror, at alle er klar over, at det ikke længere går at dække over overgrebssagerne. Hvor godt nye biskopper er klædt på, tør jeg ikke udtale mig om, men jeg kan ikke forestille mig, at emnet ikke optræder på emnelisten for de kurser, som afholdes hvert tredje år for nyligt udnævnte biskopper.

Et ufravigeligt princip

Globale og kulturelle forskelle i bispedømmerne verden over kan vanskeliggøre udarbejdelsen af ens retningslinjer og normer for reaktion og sagsbehandling, fx den obligatoriske anmeldelse til de civile myndigheder. Gav mødet svar på, hvordan denne problematik kan løses?

”

Jeg tror, at alle er klar over, at det ikke længere går at dække over overgrebssagerne

Det korte svar er, at Kirken skal – og det var været sagt tidligere – bøje sig for de regler, som findes i det pågældende land. Dette er et ufravigeligt princip. Dog gælder det naturligvis ikke for skriftemåls-hemmeligheden.

I pavens 21 refleksionspunkter, som blev uddelt under mødet, siges bl.a.: ”Ved strafudmålingen skal man tage hensyn til proportionaliteten mellem straffen og forbrydelsens karakter”. Det synes at ligge langt fra pavens erklærede multolerancepolitik.

Man må først definere hvad ’multolerance’ vil sige. På mødet var der enighed om multolerance med hensyn til at overgreb ikke må forekomme i Kirken. Det vil sige, at ingen overgrebsanmeldelse må afvises uden først at være blevet nøje efterprøvet. Det næste er at beskrive, hvad et overgreb egentlig er. I det almindelige retssystem findes der en klar graduering af forbrydelsens alvor, også på dette område – fra upassende berøringer og bemærkninger, og til fysisk og vital kontakt og voldtægt. Det, paven mente med proportionalitet, var, at der også bliver taget hensyn til overgrebets karakter.

At dæmonisere en hel gruppe

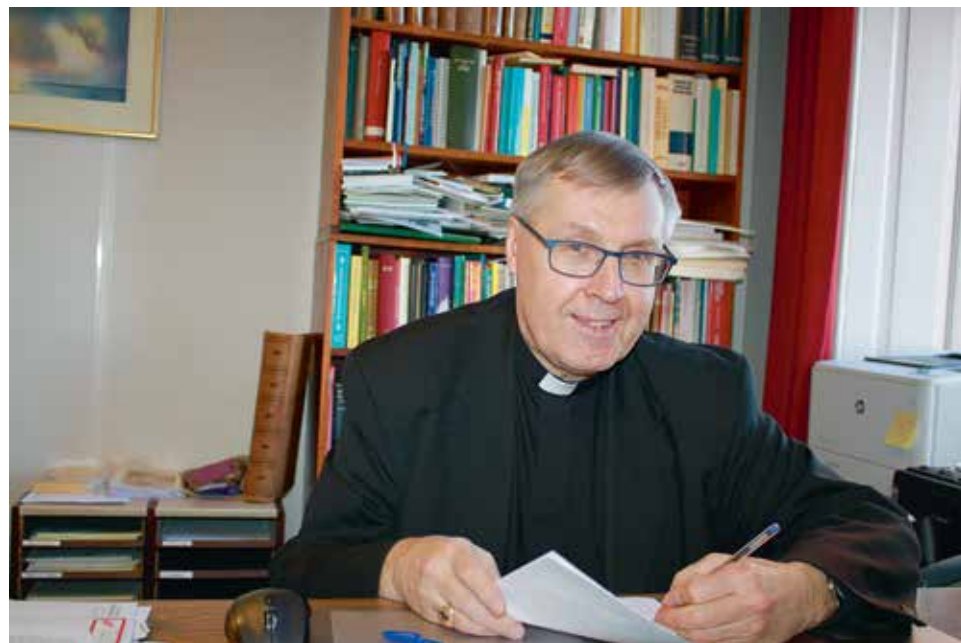
Op til mødet skrev kardinalerne Burke og Brandmüller til mødets deltagere, at en homoseksuel subkultur i Kirken er den egentlige årsag til overgrebene – og ikke den klerikale kultur (klerikalismen), sådan som pave Frans har peget på. De ser kravet om et opgør med den klerikale kultur som en afledningsmanøvre fra det egentlige onde, den homoseksuelle subkultur i Kirken. Hvad er din kommentar til dette?

Homoseksualitet som årsag til overgreb blev ikke debatteret, men blev dog nævnt som noget, der burde tages med i eventuelle retningslinjer. Under mødet blev det også sagt i grupperne, at det er forkert at sige, at homoseksualitet automatisk fører til overgreb. Omvendt er det også svært at benægte, at homoseksualitet ikke har spillet en rolle i præsters overgreb på teenagedrenge. Men derfra og til at gøre homoseksualitet til den egentlige årsag til overgrebene er at dæmonisere en hel gruppe mennesker.

Med hensyn til klerikalisme fremkom også forskellige synspunkter. Klerikalisme er noget, vi skal betragte i en bredere sammenhæng, som en usund fremhævelse af den gejstlige stand som den eneste, der kan tegne Kirke og den eneste, som har ansvaret for Kirkens ve og vel. Det blev også nævnt, at klerikalisme ikke i den forstand er årsag til overgreb, men en mentalitet, der kan lette overgreb, fordi præster kan skjule sig under deres status.

Et meget stort tillidstab

Har topmødet erkendt, at overgrebskrisen i katolsk sammenhæng også er om en tillidskrise, som ikke løses alene med indførelsen af ’best practices’ på området?

Det gjorde indtryk at høre ofrenes vidnesbyrd og det er lidt af en øjenåbner, at der på flere kontinenter har været – og fortsat er – en tavshedskultur, siger biskop Czeslaw efter at have deltaget i sidste måneds møde om beskyttelse af mindreårige i Vatikanet.

Det er klart, at regler hjælper ikke, hvis de ikke bliver overholdt eller, hvis man ikke tager dem til sig. I den forstand er der sket et meget stort tillidstab i Kirken, som det kan tage meget lang tid at genoprette.

Hvad drøftede I i din sproggruppe?

Som udgangspunkt drøftede vi oplæggene, vi havde hørt kort forinden. Jeg var moderator for en italiensk sproggruppe, hvor vi bl.a. drøftede præsteuddannelsen og vigtigheden af, at italesætte emnet så tidligt som muligt i præsteuddannelsen samt at undersøge og screene kandidaterne grundigt. Vi talte også en del om lægfolkets inddragelse i behandling og undersøgelse af overgrebssager. Hertil skal bemærkes, at mens det allerede er implementeret i vort bispedømme, er det ukendt mange andre steder.

At skabe orden i eget hus

Hvad er det vigtigste resultat som du tager med hjem?

Mit udgangspunkt for bedømmelsen af mødet er det, at det trods sin enestående og trods den baggrund, som den blev indkaldt på, er et led i en proces som har stået på længe. Det er ikke sådan, at vi først for nylig er blevet gjort opmærksom på overgreb og nu begynder at tage fat på problemet. Det er noget som har beskæftiget Kirken de sidste 30 år, hvor der er sket en masse i form af afdækning af overgrebene, udarbejdelse af beredskabs- og forebyggelsesplaner, og der er masser af præster og biskopper, som er blevet disciplinerede. Set i det lys er der sket rigtigt meget.

Desværre dukker der fortsat nye sager op, selv om deres antal er mindsket de sidste tyve år. Dertil kommer konstateringen af, at biskopper har dækket over overgreb, og at der fortsat er verdensdele og lande, hvor alvoren endnu ikke er gået op for almenheden. Så jeg kommer hjem med oplevelsen af, at Kirken virkelig ønsker at gøre noget ved overgrebsproblemet og at genoprette det tillidstab Kirken har lidt.

Til slut: hvad er de vigtigste opgaver som ligger foran os?

Uden at ville bagatellisere noget, har vi i vort bispedømme gjort rigtigt meget belært af de smertelige erfaringer, i form af udarbejdede beredskabsplaner og at tage hånd om de sager, som måtte dukke op, i samarbejde med politiet, så vi ikke dækker over noget. Ellers består vores opgave løbende i at informere præster og kirkelige medarbejdere, at følge op på beredskabstiltagene, så de forbliver i

frisk erindring og så selvfølgelig også at fokusere på Kirkens overordnede mission. Selv om overgrebssagerne fylder meget, så er der også en kirkelig hverdag, som skal fungere – at varetage de ting Kirken er sat i verden for.

Kirken kan visse steder synes handlingslammet på grund af overgrebene, og derfor er det vigtigt, at den skaber orden i eget hus før den kan styrke sin rolle og genvinde sin troværdighed såvel ind- og udadtil, men også i løbet af denne proces må vi aldrig miste vor tro på, at Kirken har en mission og dermed også både ret og pligt til at lære og vejlede.

Hvorfor indkaldte paven til mødet?

Pave Frans har ønsket at bevidstgøre verdens biskopper om overgrebskrisen og ofrenes lidelser, og ud fra denne viden skulle der helst udspringe en stærk ansvarsfølelse hos den enkelte biskop, biskopperne imellem og i hele Kirken.

Paven har også ønsket at orientere biskopperne om, hvad de er nødt til at gøre: procedurerne og de opgaver, som knytter sig til de forskellige niveauer (bispedømme, ærkebispedømme, bispemøder, Kurien i Vatikanet). Pavens håber, at alle biskopper herefter kender til deres ansvarsområder og opgaver i relation til de andre biskopper og overfor samfundet.

Hvem deltog på mødet?

- Paven deltog under hele mødet
- Formændene for verdens nationale bispekonferencer, sammenlagt 114 personer. Heraf kommer de 36 fra Afrika, 24 fra Nord- og Sydamerika, otte fra Asien, 32 fra Europa og fire fra Stillehavsområdet.
- På mødet deltog desuden 14 ledere for de orientalske katolske kirker, 15 biskopper eller andre ordinariater, 12 ordenssuperiorer for mandlige ordenssamfund, ti ordenssuperiorer for kvindelige ordenssamfund, ti præfekter fra Kuriens kontorer i Vatikanet, fire medlemmer af Kurien, fem medlemmer af pavens kardinalråd samt fem arrangører, ordstyrer og talere.

I alt deltog 190 på mødet.

Tre ting rykkede biskopperne

Skete der noget afgørende nyt på mødet i Rom?

Tekst: Hanne Gregersen

KOMMENTAR Én ting er mødets konkrete resultater; en anden, der er en forudsætning for det første, er, hvad der skete med deltagerne. I min opfattelse er der her tre ting, der har spillet en rolle for virkelig at rykke de tilstedeværende på mødet i Rom. Det første var den daglige konfrontation ved fremmødet eller ved videooptagelser med ofrenes dybt traumatiserede virkelighed. Det andet var noget, den australske ærkebiskop Coleridge sagde i et interview inden mødet – at det, der virkelig havde rykket hele hans opfattelse af problemet var, da han begyndte at se de seksuelle overgreb som 'crimes', kriminelle handlinger, og ikke alene som 'synd'. Det første slog igennem i mødets fokus på ofrene, deres situation og omsorgen for dem, og at dette må fortsætte: "Traumerne kender ingen forældelsesfrist", som én udtrykte det. Det andet viste sig i understregningen af, at overgreb på mindreårige i Kirken aldrig er et internt kirkeligt anliggende, men at man har pligt til at samarbejde med de civile myndigheder i overensstemmelse med lokal lovgivning på området.

Endelig var det tredje deltagelsen af tre kvinder blandt foredragsholderne, en afgørende ting. Efter at den første kvinde havde talt, sagde paven i en ikke planlagt kommentar: "Da jeg hørte dr Ghisoni tale, mærkede jeg Kirken tale om sig selv. Vi har alle talt om Kirken [...] Men denne gang var det Kirken, der talte om sig selv [...] Kirken, som er kvinde, er hustru, er mor". Denne anderledes indflydelse mærkedes også klart på det pressemøde, hvor den karismatiske nigerianske søster Veronica deltog. "Hvorfor har vi et håb?" spurgte hun

retorisk og sagde: "Fordi vi er opstandelsens folk".

En positiv ting på mødet (som desværre ikke fik nok omtale i medierne) var, at man kunne se, at de steder, hvor der er implementeret skarpe regler og retningslinjer og igangsat forebyggende tiltag over en bred front (som fx i USA) – dér ser det ud til at have haft en dramatisk positiv virkning. I USA ser man også en tydelig inddragelse af lægfolk i uafhængige udvalg, der bedømmer nye sager og overvåger implementering af retningslinjer. I disse lande er det største problem de historiske sager, som fortsat dukker op og behandlingen af dem – og en ansvarsplacering i forbindelse med mørkelægning af sager, alt sammen noget mødet også forholdt sig til.

Traumerne kender ingen forældelsesfrist

Men noget andet, der gjorde indtryk, var jo hvor enormt forskellig situationen er verden over. Billedet skifter fra steder, som har stødt på problemet og hvor tiltag er på plads, men som fortsat er dybt og kritisk mærket af historien – til steder, hvor problemet endnu ikke er nået op til

overfladen, stadig er tabuiseret, og hvor man således hverken kender omfang eller hvilke former overgrebene har antaget. Dertil kommer de meget forskellige retssystemer, der skal ageres i. Det er indtrykket, at mødet også formåede at adressere denne situation – men selvfølgelig afhænger også her alt af opfølgningen.

Hvad med os?

Er det muligt at sige noget om os herhjemme? En første reaktion, når man læser interviewet med biskop Czeslaw og de 21 punkter, der fungerede som oplæg til gruppedrøftelserne, er en konstatering af, at vores hjemlige beredskabsplan lever op til kravene, både hvad handleplan og forebyggelse angår. Men man savner en årlig beretning om implementeringen af den, hvilke sager der eventuelt måtte have været samt en redegørelse for forebyggende tiltag, her måske især hvordan man sikrer sig, hvad der svarer til vores børneattester for udenlandsk personale, jf hvad der står herom i beredskabsplanen.

Pave Frans' afsluttende tale var også genstand for kritik. Han talte om problemerne i verdenssamfundet – jf WHO's beretning. Dette blev udlagt som han igen ville dreje opmærksomheden væk fra forholdene i Kirken. Jeg opfatter derimod pavens tale som endnu en tungtvejende dom over Kirken, der ikke kan være tro mod sin sendelse til verden når der er uorden i dens eget hus. "Vi står over for et verdensomspændende problem, hvor Kirken burde være en hovedaktør i at bekæmpe de massive – og voksende –

overgreb børn er ude for".

Til sidst en kommentar til spørgsmålet om homoseksualitet som årsag til overgrebene. Der er kredse i Kirken, som udelukkende anskuer overgrebsproblemet som resultatet af en homoseksuel subkultur – hvis der blev ryddet op i den ville alt være godt. For disse kredse er al tale om en klerikal magtkultur en afledningsmanøvre fra det egentlige problem, som man ser klart i McCarrick-sagen. Spørgsmålet blev bragt frem på et af pressemøderne og besvaret af mons. Scicluna. Han medgav, at der var behov for at se på dette spørgsmål – men afviste dets relevans for spørgsmålet om seksuelle overgreb på mindreårige – "de to ting har intet med hinanden at gøre". Mons. Scicluna følger her – sådan som vi også gjorde i beredskabsplanens forebyggende afsnit – John Jay-rapporten redegørelse for de komplekse og forskellige årsagssammenhænge, der er tale om.

Hanne Gregersen, forh. overlæge og børnepsykiater, var sammen med Erling Tiedemann med til at udarbejde bispedømmets beredskabsplan.

Ny YouTube-kanal

Pastoral-Centrets initiativ retter sig mod kateketerne.

VIDEOER Kort inden fastetidens begyndelse gik bispedømmets Pastoral-Center i luften med deres nye YouTube-kanal.

Her vil kateketer og andre fremover kunne finde ny inspiration til deres arbejde og til deres tro. Det sket blandt andet gennem Pastoral-Centrets små egenproducerede animationsvideoer til undervisningsbrug. Kanalen vil fremover også rumme videointerviews, kreative tips og meget mere, for eksempel tilbud på en række af centrets fysiske udgivelser.

Pastoral-Centrets videoproduktioner er finansieret med støtte fra de tyske katolikkers *Bonifatiuswerk*. Bonifatiuswerk har ydet støtte til en lang opstartfase, til indkøb af udstyr og til videreuddannelse af Pastoral-Centrets medarbejdere.

Ud over det, der allerede er nævnt, vil man i den nære fremtid også kunne forvente at finde korte kateketiske videoer, der præsenterer grundlæggende trosspørgsmål på en tidssvarende måde. Foredrag, der har kateketisk relevans, vil også blive optaget så vidt muligt, og sendt på kanalen, til glæde for de, der ikke har mulighed for at deltage. For eksempel kan man allerede nu finde foredraget med svenske dominikanersøster Sofie i Jesu

Hjerte Kirkes menighedssal den 9. februar.

Pastoral-Centrets YouTube-kanal findes på www.youtube.com. I søgefeltet skriver du navnet i citationstegn, altså "Pastoral-Centret".

Klik på 'Subscribe' eller 'Abonnér' for at følge Pastoral-Centret på YouTube (det er gratis). På den måde bliver du gjort opmærksom på nye videoer efterhånden, som de udkommer.

MG

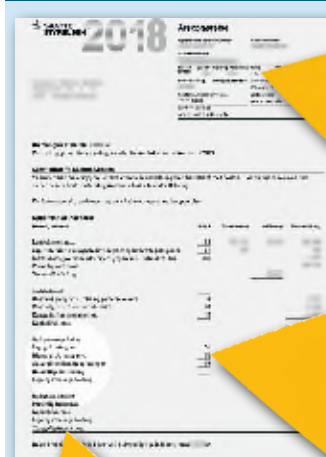

Den nye YouTube-kanaler rummer en række egenproducerede animationsvideoer til undervisningsbrug og vil fremover også rumme diverse videointerviews, kreative tips og meget mere.

HAR DU TJEK PÅ DET?

Tag pulsen på din økonomi, når du får din årsopgørelse på SKAT.dk. Trænger din kirkeskataftale til en revision?

3 punkter der er værd at tjekke

1 Betaler du til folkekirken?

Punktet kirke henviser til folkekirkens kirkeskat. Hvis der står et tal her, så betaler du til folkekirken. Det behøver du ikke, hvis du er katolik.

2 Gaver til godkendte foreninger

Her ser du, om din kirkeskat er registreret korrekt. Du får nemlig fradrag for gaver og kirkeskat til Den katolske Kirke.

3 Skattepligtige indkomst

Her ser du, hvad din skattepligtige indkomst er. Det anbefales, at enhver katolik over 16 år betaler 1% af deres skattepligtige indkomst til Kirken.

Eksempel:

Skattepligtige indkomst =

250.000 x 1% = 2.500 kr. årligt eller 208 kr. pr. måned.

Tilmelding eller ændringer til kirkeskat?
kirkeskat@katolsk.dk eller telefon: 33 55 60 80

KATOLSK.DK/16B

Til Guds større ære

Sankt Marie Kirke genåbnet med taksigelsesmesse den 10. marts.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

GENÅBNING ”Herinde i kirken finder jeg en ro, som jeg ikke kan finde ude i verden”, siger Maté. Han er en af de mange kirkelige græsrodder, der har knoklet for at gøre kirken i Haderslev klar til genåbningen. Selv er han lidt af et multitalent. Som uddannet snedker monterede han alle gulvlisterne inde i kirken, men han er også musikalsk og var med til at forgyldte taksigelsesmessen med flot trompetspil.

”På en måde er det sundt for en kirke at være fattig. Det kræver også en hel del af dig at være med i en menighed, for vi skal lære at acceptere hinanden”, siger Maté, der er kommet til Danmark fra Ungarn og har engageret sig i Kirken efter at have været lidt på afstand af den.

Sankt Marie Kirke, der blev indviet i 1908, er et åndeligt hjem for en meget international menighed, der var tæt på lukning for nogle år siden, men klarede skærene, blandt andet takket være en målrettet indsats med opdatering af medlemsregistreringen. At være menighed sammen er i høj grad teamwork, sagde Sankt Marie Kirkes sognepræst Gregers Mærsk-Kristensen ved genåbningen, hvor han takkede de mange, der tog ansvar og arbejdede sammen om restaureringen af kirken.

Med genåbningen fik menigheden i Haderslev en flot og værdig indgang til

fastetiden. Generalvikar Niels Engelbrecht betonede i sin prædiken fastetiden som en eftertænkningstid, hvor vi får chancen for at tage vores liv op til revision.

”Vi har brug for et sted, der kan fungere som Guds hus og himlens port. Her er der en forbindelse til Gud på en særlig måde, og her kan de synlige tegn på Guds nåde vises i form af sakramenterne”, sagde generalvikaren.

Haderslev er Danmarks Wittenberg, Hertug Christian – den senere Christian III var overbevist tilhænger af Luthers lære. I 1528 stod han bag Haderslev-artiklerne, der indførte gudstjeneste efter Luthers lære og gav præsterne lov til at gifte sig. I dag blæser der mildere, økumeniske vinde i byen. Domprovst Torben Hjul Andersen og sognepræst Kirsten Münster fra domkirken deltog i åbningsgudstjenesten og blev takket af menigheden med taktfaste klapsalver. I den tid, kirken var lukket på grund af restaureringen, stillede domsognet Hertug Hans Kirke kvit og frit til rådighed for den katolske menighed.

Receptionen efter messen fik taget i menighedshuset til næsten at lette af glæde. Her, hvor eleverne engang sad bøjede over deres danske og tyske stile, bugnede bordene nu med internationale lækkerier som menighedens medlemmer havde knoklet i dagevis med at forberede.

To af menighedens yngste medlemmer pakker gaven fra domsognet ud, mens sognepræst Gregers Mærsk-Kristensen og generalvikar Niels Engelbrecht ser spændt på.

Kirkerummet i Haderslev er blevet meget mere lyst og indbydende efter at der er malet og lagt travertinfliser på gulvet.

De løfter i flok i Haderslev

Mange menighedsmedlemmer gav en hånd med i omfattende restaureringsarbejde.

MENIGHEDSLIV Luc le, menighedsrådsformand i Haderslev, er en glad mand. For et par år siden var udmeldingen fra bispekontoret klar: Det er op til jer, om kirken skal fortsætte. Og lukningstruslen mobiliserede folk. I dag er der kommet mere styr på tingene, og økonomisk er man bedre stillet end før.

Da folk blev konfronterede med virkeligheden og forstod, at kirken risikerede at blive lukket, lykkedes det at mobilisere flere til at betale kirkeskat. Sammen med kirkeskatten giver tre lejemaal i den restaurerede

præstegård menigheden en fast indtægt.

Kirken har jo både en religiøs og social funktion, og det er gået op for flere, at kirken har stor betydning som samlingssted, siger Luc. Flere og flere er begyndt at føle medejerskab til kirken, efter at de er begyndt at betale kirkeskat. Det så man, da kirken blev ryddet tredje juledag sidste år. En polsk familie på ferie i Danmark smøgede ærmerne op sammen med over 60 af menighedens medlemmer – og et medlem kom lige forbi med 12.000 kroner, da kirken skulle ryddes, så der kunne blive

lagt nyt gulv og malet. En del af arbejdet har frivillige fra menigheden stået for. En har sat over 60 meter gulvlist op, mens andre har monteret LED-lamper, der giver et bedre lys. Andre igen har knoklet i mange timer med hovedrengøring af kirken. ”Pastor Gregers er god til at mobilisere folk til at komme. Og folk synes, det er dejligt, at der sker noget”, siger Luc.

Nu er Sankt Marie Kirke genåbnet i tæt på oprindelig skikkelse med nyt gulv af travertinfliser.

Som så mange andre steder i Danmark, afspejler også menigheden i Haderslev verdenskirken mangfoldighed. Vietnameserne er i overtal, men der er også en stor gruppe polakker. Der er ikke mere så mange danske medlemmer af kirken; men der er to afrikanske familier og enkelte tyskere, fortæller Luc.

Det er vigtigt at være bevidst om, at kirken er til for alle mennesker uanset deres nationalitet, siger Luc der selv har vietnamesisk baggrund og kom til Danmark som 9-årig. Det kan sommetider være svært at finde en fællesnævner, synes han; men der arbejdes aktivt på at blande menighedens nationale grupper og skabe en fællesskabsfølelse på tværs. Et eksempel er julefesten, hvor hver kom med en ret fra sit land.

Der er 330 registrerede medlemmer af den katolske menighed i Haderslev. Godt 100 af dem kommer i kirken til en almindelig søndagsmesse – til højtiderne omkring 130.

Også i Haderslev kan det være svært at mobilisere andre frivillige end lige Tordenskjolds soldater til de mange arbejdsopgaver i menigheden. Det gøres bedst ved den direkte metode, mener Luc. Det betyder rigtig meget for en gudstjeneste, at der er levende sang og musik, og her er man så heldige, at det er lykkedes at finde

både en organist og få dannet et lille kor. Sognepræsten, pastor Gregers Mærsk-Kristensen, har også fået sat et korps af unge katolikker sammen til at give katekese.

I sin tid var menigheden sammen med sognepræst Erling Brodersen meget økumenisk aktiv. Nu genoptages traditionen. En gang om året samles fem forskellige kirkesamfund, dvs. Brødremenigheden, den tyske menighed, Pinsekirken, Folkekirken og Den katolske Kirke til fællesgudstjeneste og samvær med fællesspisning.

Det gode økumeniske klima viser sig også på det mere praktiske plan. Mens kirken var ryddet, fik den katolske menighed lov til at låne Hertug Hans Kirke til at fejre messe i.

LR

460 børn med 25 nationaliteter søger VICESKOLELEDER

På Skt. Knuds Skole arbejder vi aktivt med trivsel, det kristne menneskesyn og den høje faglighed.

Skt. Knuds Skole ligger i hjertet af Aarhus. Her bruger vi byens muligheder i det daglige. Vi har lige bygget ny undervisningsfløj og vores nye legeplads er klar til sommer.

Vi søger en struktureret, tillidsvækkende og inspirerende viceskoleleder.

Er det dig?

Find det fulde stillingsopslag og se proces for ansættelse på...

www.sktknudsskole.dk/viceskoleleder

Støt renoveringen i Haderslev

Renoveringen af kirkerummet i Haderslev kommer til at koste omkring 190.000 kr. En stor andel har menigheden selv skaffet. Menigheden har selv samlet cirka 60.000 kr. ind. Den lokale Ruth Jensens Fond har støttet med 10.000 kr. og Hoffmanns Mindes Fond med 70.000 kr.

Nu går man i gang med renoveringen af menighedshuset. Her støtter Ansgarwerk i Schweiz med 150.000 kr. Menigheden skal selv samle resten sammen.

Menigheden er endnu ikke i mål med at få dækket alle udgifterne til renovering af kirke og menighedslokaler. Du kan støtte ved at sætte et beløb ind på: bispedømmets gavekonto Danske Bank, kontonummer: 4183 – 0005001471

Beløbet er fradragsberettiget, hvis Ansgarstiftelsen har dit CPR-nummer.

Løft kvinder i Myanmar ud af fattigdom

FASTEINDSAMLING 2019

Foto: Caritas Internationalis

Kære læser af Katolsk Orientering

Caritas er en del af Kirken. Det er således Caritas Danmark, der forestår bispedømmets fasteindsamling. Mange af KO's læsere vil ikke være i tvivl herom. For appellen til i fastetiden at besinde sig på at hjælpe fattige, har lydt i mange år i det ganske land. Både i de lokale sognekirker, på de katolske skoler og i DUK.

Den velkendte sparebøsse

En del læsere kan sikkert helt tilbage fra deres barndom huske den lille papsparebøsse fra Caritas. Den er fortsat fast inventar i mange hjem i fastetiden. Sparebøssen er en påmindelse om, at vi skal huske ikke at glemme at dele ud af de gode gaver, vi er blevet betroet. Og gøre det med mennesker, som har et helt andet udgangspunkt for deres liv. Den minder om at vores solidaritet med fattige må få et kontant udtryk i tillæg til den omsorg, vi også konkret kan yde over for mennesker på vores vej, der har brug for vores hjælp.

I år går Caritas Danmarks fasteindsamling bl.a. til at hjælpe fattige kvinder i Myanmar på vej til et bedre liv. I praksis vil støtte til de såkaldte spare-låne-grupper hjælpe især kvinder og deres familier. Kvinderne vil få hjælp til at starte en lille virksomhed, så de kan forsørge deres familier.

Genkender behovet for hjælp i Myanmar

Indsamlingen vækker både gode minder i mig, men også en genkendelse af, at der er brug for en ekstra hånds-rækning til fattige i Myanmar. For som formand for Caritas Danmark besøgte jeg landet i 2014 for at få indsigt i Caritas' arbejde der.

Der er sket rigtig meget i Myanmar. I mange år var det et meget lukket land, men orkanen Nargis tvang i 2008 militærregimet til at åbne op for nødhjælp udefra. Det blev starten på en proces, hvor befolkningen gradvis har oplevet mere frihed og der blev taget de første spæde skridt i retning af demokrati. Man skal imidlertid ikke tage fejl af, at militæret fortsat sidder hårdt på magten, og at basale menneskerettigheder generelt knægtes. I særdeleshed står etniske mindretal som rohingyaerne i Rakine for skud, og tusinder er blevet fordrevet til Bangladesh.

Vanskelige vilkår

Jeg har i Myanmar med egne øjne set, hvilke behov der er for hjælp, men også at selv den mindste indsats gennem Caritas i Myanmar gør en stor forskel. Således kan bispedømmets fasteindsamling være med til, at endnu flere oplever både at verden ikke har glemt Myanmar og ej heller den enorme fattigdom, der præger landet uden for hovedstaden Yangon. Kirken i Myanmar og Caritas gør en fornem indsats under vanskelige vilkår for at skabe udvikling og fremme menneskers rettigheder. Det er al støtte værd - og nu er muligheden der med fasteindsamlingen. For dig og for mig. Tak for din støtte og forbøn for arbejdet.

Med ønsket om en velsignet fastetid

Christa Bonde,
Formand for Caritas Danmark

FAKTA OM MYANMAR

Hovedstad: Yangon

Areal: 676.578 km² (Myanmar er det næststørste land i Sydøstasien efter Indonesien)

Indbyggertal: 51,4 millioner

Fattige: 26 % af Myanmar's befolkning lever under fattigdomsgrænsen

Sprog: Det officielle sprog er burmesisk (Myanmar). Herudover en række mindre sprog.

Religion: 87,9 % budister, 6,2 % kristne, 4,2 % muslimer, 1,6 % andre religioner

Kilde: UNDP og Ministry of Labour, Immigration and Population, Myanmar.

STØT VIA MOBILEPAY PÅ 61100

SMS FASTE TIL 1220 (100 KR.)

STØT VIA NETBANK:

Reg. nr. 2191. Kontonr. 3487254516

Du kan også bidrage via www.caritas.dk

Det koster ca. 1000 kr. at hjælpe en kvindelig iværksætter i gang.

Et gadekøkken = 930 kr.

En kiosk = 930 kr.

Et svinebrug = 1.395 kr.

Alle bidrag vil blive taget imod med stor taknemmelighed!

Små virksomheder løfter kvinder ud af fattigdom

I Myanmar bliver familier fastholdt i en spiral af fattigdom, som blandt andet skyldes klimaforandringer. Fasteindsamlingen giver fattige kvinder en mulighed at skabe en stabil indtægt.

AF JACOB NUE SØNDERSTRUP, NATIONAL TEAMLEDER

Flere regioner i Myanmar oplever naturkatastrofer som følge af klimaforandringer. Det er for eksempel tørke i Mandalay-området, cykloner i Yangon-området og jordskred i Chin-staten.

Klimaforandringerne påvirker befolkningens levevilkår og fødevarerikkerhed, og har ført til tab af liv, ejendom og afgrøder samt ødelæggelse af veje og infrastruktur. Det er gået specielt hårdt ud over den fattigste del af befolkningen, som ikke har noget sikkerhedsnet og derfor er særligt udsatte. De fleste af dem lever af landbrug og risikerer at miste alt, når tørke eller oversvømmelser ødelægger deres høst. For de fattigste familier i landet er det derfor næsten umuligt at kæmpe sig ud af fattigdommen til et værdigt og bedre liv. Derfor vil Caritas med jeres støtte til dette års fasteindsamling give familier, og især fattige kvinder mulighed for at skabe en stabil indtægt, så de er mindre sårbare.

Gennem spare-låne-grupper får fattige kvinder mulighed for i fællesskab at spare op. Når der er penge i kassen, kan medlemmerne optage lån til lavere renter. Det giver dem en chance for at tænke på andet end overlevelse og i stedet arbejde for en mere tryk og stabil fremtid for deres familier. Med et lån fra gruppen kan de investere i opstart af små virksomheder som for eksempel en kiosk eller et gadekøkken, der kan give dem en stabil indtægt.

Uden spare-låne-grupperne må kvinderne nemlig gå til lokale pengeudlåner, som ofte tager meget høje renter for deres lån, og på den måde fastholder dem i fattigdom.

Pengene fra Caritas Danmarks fasteindsamling skal derfor hjælpe spare-låne-grupperne til at kunne imødekomme medlemmernes efterspørgsel på lån til opstart af små virksomheder

Klimaforandringer øger risikoen for oversvømmelser i Myanmar. Naturkatastroferne går specielt hårdt udover den fattigste del af landets befolkning.

Løft kvinder i Myanmar ud af fattigdom

Sammen kan vi løfte kvinder i Myanmar ud af fattigdom, så de kan give deres børn og familie et værdigt liv.

Rohingya-flygtninge får uddelt madrationer i verdens p.t. største flygtningelejr, Kutupalong-lejren, i Bangladesh. Et arbejde som Caritas Danmark har støttet med midler fra Katastrofefonden.

Katastrofefonden

En del af de indsamlede midler fra årets fasteindsamling går til at fylde Katastrofefonden op. Fonden sikrer, at Caritas Danmark kan bidrage til nødhjælpsindsatser i lande, hvor vi ikke selv arbejder. Og at vi kan rykke hurtigt ud. Takket være midler fra Katastrofefonden kunne Caritas Danmark i 2018 sende penge afsted til følgende nødhjælpeindsatser:

Mudderskred i Uganda: 120.000 kr.

Rohingya-flygtninge i Bangladesh: 200.000 kr.

Flygtninge i Niger: 112.059 kr.

Hjælp til sårbare migrant-kvinder på Cybern: 112.113 kr.

I alt 544.172 kr.

Her ses Chang Ram ved sit gadekøkken.

Chang Rams drøm

Chang Ram kommer fra en lille landsby i det nordlige Myanmar. Hun har i mange år drømt at få sit eget lille gadekøkken og en indtægt, som kan give hendes familie et sikkerhedsnet. Nu er drømmen gået i opfyldelse.

I landsbyen Hparaw i det nordlige Myanmar har Chang Ram længe kæmpet for at dække sin families basale behov. Især har det været svært at skaffe nok penge til at kunne betale for familiens tre teenagebørns skolegang.

Chang Ram har derfor længe haft en drøm om at starte sit eget gadekøkken, så hun kan få en stabil indkomst og en tro på en bedre fremtid fremfor at leve fra dag til dag. Chang Ram blev derfor medlem af en Caritas' spare-lånegruppe i landsbyen.

En god investering

Spare-låne-grupperne fungerer på den måde, at gruppens medlemmer hver især indbetaler et beløb til en fælles opsparing. Medlemmerne får derefter mulighed for at optage lån i gruppen, som de kan bruge til for eksempel at starte en lille forretning.

Den rente som medlemmerne betaler til spare-låne-gruppen er langt mindre, end hvis de havde lånt af en private udlåner, men alligevel er det en god indtægt for gruppen, som ofte geninvesterer renteindtægterne i små gruppeprojekter, såsom opdræt af grise eller engros salg af ris.

Man kan ikke trække sine penge ud igen førend efter tre år, men til gengæld har alle medlemmer mulighed for at ansøge om fordelagtige lån fra den fælles kasse. Lån fra den lokale private pengeudlåner koster ofte 10% i rente om måneden, mens man i spare-låne-gruppen kan låne til 2% i rente.

Fasteindsamlingen løfter kvinder ud af fattigdom

Chang Ram fortæller, at efter hun blev medlem af spare-låne-gruppen, så har hun fået mere selvtillid og styr på sin økonomi. Hvert medlem indbetaler 5.000 kyat (ca. 25 kr.) til den fælles opsparing hver måned. Med et lån på 200.000 kyat fra spare-låne-gruppen har hun endeligt fået mulighed for at realisere sin drøm. Hun har købt møbler, kogegrej, tallerkener, fødevarer og hvad hun ellers skal bruge til sit gadekøkken.

Der er blandt kvinderne i spare-låne-grupperne stor lyst til at starte egne virksomheder, som kan være med til at løfte dem ud af fattigdom. Deres fælles opsparing rækker desværre ikke til at imødekomme alle de gode ideer og projekter som kvinderne vil sætte i gang.

Fasteindsamlingen vil derfor give spare-låne-grupperne adgang til en ekstra pulje af iværksætter-kapital. Det vil give de af spare-låne-gruppernes medlemmer, som måtte have lyst til at starte egen virksomhed, adgang til at optage et lån. Spare-låne-gruppens lånekomité skal altid godkende projektet først.

Biskop Czeslaw om fasten: Svært at trække stikket i 40 dage

AF JANN SJURSEN, TIDL. GENERALSEKRETÆR FOR CARITAS DANMARK

Ved indgangen til fastetiden har Caritas nok en gang sat biskop Czeslaw stævne for et interview. Det er blevet en tradition, og med flere interviews i bagagen falder det naturligt at spørge biskoppen, hvordan man overhovedet holder "dampen oppe" i forhold til fasten?

Et kald til besindelse

"Nu er det jo meningen at holde tempoet lidt nede i fastetiden. Dog er det en større udfordring end tidligere at vie mere tid til Gud, gør sig fri af det materielle forbrug og besinde sig på næstens behov. At fastholde traditionen", siger biskop Czeslaw og peger på, at det bl.a. hænger sammen med den måde, vores samfund udvikler sig:

"Året er gennemgående præget af hektisk aktivitet. Det er for mange en daglig kamp at få livet til at hænge sammen. At stoppe op og få rum til eftertanke i en travl hverdag er svært. Forskellene på dagene viskes ud – også på hverdag og fest – og selvom årstiderne skifter og vi mærker det, så smuldrer traditionerne. For traditionerne i vores samfund er tæt forbundet med kristendommen, hvis stilling er svækket. De kirkelige højtider og traditioner mister derfor deres genuine indhold, selv om de fortsat markeres. Så er det, at julen begynder midt i november eller før. Ikke af hensyn til Jesus men af kommercielle grunde. Fastetiden kan derfor blive et vigtigt afbræk – folkeligt og kristeligt. Et kald til besindelse".

En mødefri faste

Biskoppen understreger, at det er vigtigt, at vi ikke lader os rive med strømmen, men netop det modsatte, fordi vi som mennesker ikke har godt af ræset og har brug for tid med Gud og hinanden. Men også for en biskop er det nemmere sagt end gjort:

"Det er svært bare lige at stoppe op og sige, nu trækker jeg stikket i 40 dage! Jeg oplever selv, at det kan være en kamp at få den nødvendige tid i fasten til det, jeg egentlig gerne ville bruge den på. Ideelt set ville det være fantastisk for mig med en helt mødefri faste – eller i det mindste færre møder", drømmer biskop Czeslaw højt, idet han altså lander på det måske realistiske mål: færre møder.

Betydning hele året og hele livet

Spørgsmålet er, om fastetiden overhovedet gør en forskel, når dens folkelige forankring nærmest er forsvundet og reduceret til en fastelavnsfest og den kirkeligt set også er svær at fastholde på indholdet?

"Fastetiden gør en forskel for kristne, og vi skal som på så mange andre områder i kristenlivet opmuntre hinanden til at bruge denne særlige anledning til det, den er tænkt. Det giver fortsat meget mening, og velsagtens mere end nogensinde i forhold til, at vi netop ikke bare lader os rive med af den almindelige udvikling".

"Et andet perspektiv er, at fastetiden jo gerne skulle få betydning for vores liv hele året. Det er ikke kun i fastetiden, vi skal tænke på Gud, på næstens behov eller på at dæmpe vores forbrug, fordi vi nu skal. Nej, det skal være en kilde til inspiration og fornyelse af vores liv. Det er lidt, som når vi fejrer fødselsdage eller ægtepar deres bryllupsdage. Markeringerne ændrer jo ikke på, at vi er født og lever, eller at vi er gift og måske endog har været det i mange år. Vi skal glæde os over og være taknemmelige for livet og det, vi har fået givet. Det minder mærkedage og traditioner os om. Det er en reminder, som får betydning for det videre liv. En stopklods i forhold til, at det vi gør og den måde, vi lever på, bliver ureflekteret og ren rutine".

Nye alliancer

På det samfundsmæssige plan er der mange enkeltpersoner og bevægelser, der er opmærksomme på, hvad vores store forbrug i Danmark gør ved os og vores klode. Det glæder biskop Czeslaw:

"Der sker en positiv bevægelse, som vi også ser genspejlet inden for Kirken. Fastetiden appellerer både til den enkelte og til fællesskabet, og derfor er det også vigtigt, hvordan vi som Kirke agerer i disse spørgsmål vedrørende f.eks. madspild og genbrug. Det giver også mulighed for at skabe nye alliancer, både på det personlige og samfundsmæssige plan", fastslår biskoppen.

Med disse ord får biskoppen afsluttet et af sin mange møder - før fastetiden.

Sådan kan du løfte kvinder i Myanmar ud af fattigdom

STØT VIA MOBILEPAY PÅ 61100

SMS FASTE TIL 1220 (100 KR.)

STØT VIA NETBANK: REG. NR. 2191. KONTONR. 3487254516

Du kan også bidrage via www.caritas.dk

Fra modernist og nihilist til katolik

Johannes Jørgensens forfatterskab har også i dag en enorm relevans for os danske katolikker. Artiklens forfatter fortæller her om Jørgensen som unik kilde til katolsk tænkning i Danmark i første halvdel af det 20. århundrede.

Tekst: Alexander Søndergaard

FORFATTERSKAB Johannes Jørgensen (1866-1956) er den danske katolicismes vel nok mest kendte forfatter og kulturpersonlighed, der i løbet af sit 70 år lange forfatterskab udviklede sig fra discipel af Georg Brandes, til senromantisk symbolist for senere at omvende sig til katolicismen. Johannes Jørgensen var meget læst i sin samtid – hans digte nåede bredt ud i den danske offentlighed, og hans helgenbiografier blev kendt i det meste af det katolske Europa.

Johannes Jørgensen gled kort efter sin død litterært ind i glemslen i Danmark under indtryk af den kulturradikale og marxistiske litterære kritik, som fandt hans symbolistiske og senere kristne digtning reaktionær og utidssvarende. Men hvem var Johannes Jørgensen, og hvorfor er hans liv og katolske forfatterskab relevant i dag?

Den kulturradikale Johannes Jørgensen

Johannes Jørgensen blev født i Svendborg i 1866 og kom som kun 16-årig til København for at blive student. I København førte hans socialistiske sympatier og litterære evner ham hurtigt ind i kulturradikale kredse, hvor han i årene før 1890 markerede sig i en sådan grad, at flere af radikalismens fyrtårne, bl.a. brødrene Georg og Edvard Brandes, fattede interesse for den unge Jørgensen. Han levede et udsvævende ungdomsliv som nihilistisk bohème i hovedstaden, og han var stærkt inspireret af Brandes' og Nietzsches' tanker om frigørelse fra den borgerligt-kristne moral og dydsetik.

Johannes Jørgensen skrev i sin brandesi-anske periode en række ungdomsromaner, bl.a. *En Fremmed* fra 1890 og *Sommer* fra 1892, som vender sig væk fra sjælelige og åndelige årsagsforklaringer. Når Jørgensens karakterer søger det religiøse lider de nederlag. Livet vindes i romanerne ved at forholde sig til det, man kan se og høre, og ved at give efter for de naturlige drifters tilskyndelse.

Johannes Jørgensen som panteist og symbolist

Johannes Jørgensen tog dog tidligt afstand fra kulturradikalismens rene realistisk-skildrende beskrivelser af naturen og livet. Hans grublende og melankolske sind ville ind under tilværelsens overflade. Han blev sammen med en gruppe jævnaldrende eksponent for symbolismen i kunsten og litteraturen i Danmark. Til forskel fra de venstreradikale realister erkendte symbolisterne en åndelig mening og virkelighed bag naturens udtryk. Jørgensens symbolisme kom til udtryk i digtet *Bøn*, hvor naturen hylides som den evige Moder og sande Kirke:

*"Jeg kommer til dig, o evige Moder, trættet på sjæl og på sind,
mine Drømmes Skibe har Stormen drevet mod Klippekynd ind,
og Dønningen ruller endnu, der leged med Vraget –*

*Festjublen er død i mit Bryst, det Tempel,
jeg rejste mig selv,
og ydmyg kommer jeg nu til din Kirkes Hvælv
at bede, hvor Stormen er Orgel, og Himlen er Taget."*

I naturen søgte symbolisterne spejlbil- leder på deres indre, sjælelige stemninger. Naturen skal nu ikke blot beskrives, men korrespondere med digteren. I symbolister- nes søgen efter meningen og virkeligheden bagved realiteterne blev det for Johannes Jørgensen en stadig stærkere søgen efter li- vets religiøse mening. Spørgsmålet for Jør- gensen var nu ikke mere, som det var for de venstreradikale, om der var en Gud, men hvor og i hvad han var.

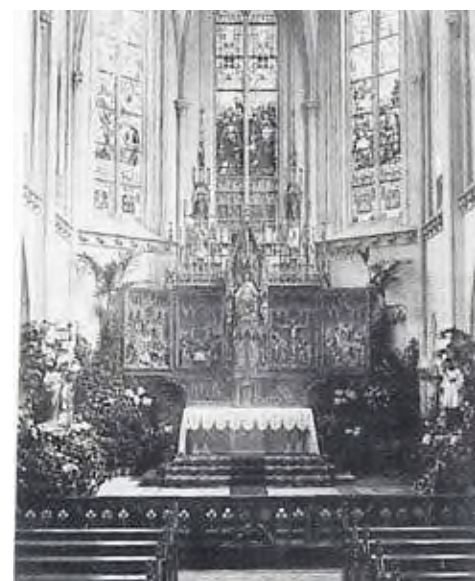
Under indflydelse af flere katolske sym- bolister, og særligt Jørgensens jævnald- rende ven, Mogens Ballin, kom Johannes Jørgensen i 1894 på en længere dannelses- rejse gennem Tyskland og den katolske del af Europa, som skulle så det frø, der fik den katolske kristendom til at spire i Johannes Jørgensen få år senere.

Bekendelse og omvendelse

Rejsen gennem Europa blev et afgørelsens øjeblik for den 27-årige Johannes Jørgensen, der i Tyskland oplevede en kamp i sit indre mellem det, som han beskriver som det sanseligt-begærlige og det åndeligt-religiøse: "[da jeg] lykkeligt fandt Vejen ud til det latinske Lys, så skyldes det ene og alene en Højere Magts medlidende Hjælp- somhed."

Jørgensen og Ballin kom i løbet af som- meren 1894 til Italien, hvor Jørgensen op- levede og indlevede sig i katolsk kultur og folkeliv. Han skrev i sin dagbog under op- holdet i Italien: "Samfundet med Kristus er Frelse. Men hvad er Samfundet med Kristus andet end Kirken? Overgiv dig til Kirken – til Samfundet med Kristus, og du vil siden forstå Skriften."

Men tvivlen nagede stærkt i hans indre. Han frygtede, at han i katolicismen vendte det virkelige og naturlige liv ryggen, og at troen på Gud kun er for at klare sig i gen- nem nattens frygt og bæven. Han skrev

Jesu Hjerter Kirke før 1970.

digtet *Vælskland*, hvor man mærker tvivlen og splittelsen:

*"Den hedenske Morgen, når Sjælen hvæl- ver sin Himmel over en frugtbar Jord...
Den kristne Aften, når Hjærtet skælver,
en Stjerne mod nat, og kun Gud er stor."*

Hans spæde katolske tro vandt dog første slag om Johannes Jørgensens sjæl. Han er- kendte, at hans tro på Gud ikke står i mod- sætning til hans senromantiske kærlighed til naturen, der netop skal beundres, fordi den er skabt af selvsamme Gud, han er kommet til troen på. Da han samme år kom hjem til Danmark skrev han sit første katolske digt, *Confiteor*, der bl.a. indeholder følgende lin- jer:

*"Mine Synder – Ord og Tanker
Brøden, der i Hjærtet brænder,
Blodet, der i Attraa banker,
alting, alting jeg bekender."*

Johannes Jørgensen lod sig i februar 1896 optage i Kirken i den nyligt opførte Jesu Hjerter Kirke i København. Optagelsen i Kirken førte dog ikke til den indre fred, som Jørgensen søgte. Han blev draget af sine tidligere idéer om Gud, der skal findes i naturen og ikke i Kirken, og Jørgensens tid- ligere radikale omgangskreds, der retteligt mente, at han svigtede fritænkeriet, vendte ham ryggen.

Johannes Jørgensen afviste idéen om den frie tanke som tilværelsens centrale princip. Han mærkede på egen krop, at et liv der alene lader sig føre af stemninger og følelser er som at køre bil med lukkede øjne. Jørgensen ville "fra Uro til Fred, fra Stemning til Tanke og fra Følelse til Vilje".

Johannes Jørgensens trostvivl, som den kom til udtryk i hans dagbøger i denne periode, fokuserede på, om han ved sin omvendelse har opgivet sin personlige frihed og trådt fra lyset ind i kirkerummets dunkle mørke. Han frygtede, at han opgav sin frihed, fordi han ikke kunne administrere den. Som et umodent barn, der ikke magtede et liv i frihed.

Men Jørgensen kommer til den erken- delse, at hans frygt for at miste sin frihed bunder i en uvilje mod at bringe ofre for troen. Han skrev i sin selvbiografi: "Dette var hårdt, fordi jeg endnu slet ikke havde forstået, at Kristendommen kræver et Valg og et Offer. Jeg havde vel læst, men aldrig forstået... [Lignelsen] om den ene Perle, der er så kostelig, at det var et godt Køb- mandsskab at sælge alt andet for den. Jeg ville nok have Perlen – men ikke betale no- get for den."

Johannes Jørgensen kom til at forstå og træffe de til- og fravalg, som hans hårdt tilkæmpede tro bød ham. Hans spidse pen kom nu i troens tjeneste.

Portræt fra filmen "Digteren Johannes Jørgensen" (1946). I filmen læser digteren "Gaferø" og "Bag alle de blå Bjerge" op.

Johannes Jørgensen som katolsk forfatter

Johannes Jørgensen frygtede, at hans konversion var mere intellektuelt betinget end af en dyb og inderlig tro, og det er i hvert fald et faktum, at han i årene op til sin omvendelse læste metervis af særligt fransk og tysk katolsk litteratur. De flittige studier af katolsk litteratur blev efter hans omvendelse startskuddet til et omfattende katolsk forfatterskab, som i en dansk sammenhæng er unikt i forhold til kvalitet og omfang. Han skrev katolske romaner og digte, bl.a. i 1900 romanen *Vor Frue af Danmark*, der anviser et katolsk svar på de sociale spørgsmål, der fyldte i datidens Danmark.

Efter optagelsen i Kirken mærker man tydeligt i Jørgensens bøger og digte, at han skriver sig til en stærkere og inderligere tro på Gud. Paradokserne, tvivlen og frygten bearbejdes i den litterære produktion, og i sit livs efterår fornemmes den hårdt tilkæm- pede fred i en mand, der er kommet sikkert hjem, når han i digtet, *Julestjernen*, giver følgende råd til vordende katolikker:

*"Hold ud, du Stjernepilgrim
paa Vej til Bethlehem –
du er på vej til Lykken
du er på Vejen Hjem!"*

Johannes Jørgensens relevans i dag

Johannes Jørgensens forfatterskab er en unik kilde til katolsk tænkning og littera- tur i Danmark i første halvdel af det 20. århundrede. I sit forfatterskab slår han bro fra de danske åndsstrømninger og kultu- relle særegenheder til katolsk tro og prak- sis. Han bliver derfor en vigtig kilde til at forstå Kirkens udvikling i Danmark efter reformationen. Derudover er Johannes Jør- gensens personlige omvendelse og katolske tro et vigtigt vidnesbyrd om, at i forholdet mellem frihed og vilje og mellem følelse og tanke, indeholder den katolske kristendom en række trossandheder, som løser gåden.

En ung Johannes Jørgensen.

”Lourdes gør altid noget ved folk”

Den nordiske Valfarts jubilæumsfest samlede mange mennesker i Stenosgade.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

VALFART Med festmesse, udstilling, film, lækker buffet og hyggeligt samvær markerede Den nordiske komite for Lourdesvalfarten den 2. marts sit 50-års jubilæum i Stenosgade.

Som biskop Czeslaw sagde i sin tale, kommer jubilæet i en tid, der er sværere end nogensinde for Kirken. Hvor Kirken i den grad har brug for at blive fornyet. Og trænger man til åndelig fornyelse, er Lourdes et godt sted at begynde.

”Lourdes er et sted, hvor man lærer begrebet *communio* at kende. Vi arrangører er bare redskaber. Den egentlige vært i Lourdes er Guds Moder. Lourdes gør altid

noget ved folk. Ofte kommer man for selv at hjælpe; men så opdager man, at man får hjælp af dem, man troede man selv skulle hjælpe”, sagde valfartskomiteens formand Georg Høhling, der glædede sig over, at samarbejdet med DUK skaffer mange entusiastiske unge hjælpere.

Du er ikke rigtig klog

Uden de mange frivillige hjælpere ville der ikke være nogen nordisk Lourdesvalfart. De frivillige planlægger valfarten og er rejseledere, de er med som praktiske hjælpere og skubber de karakteristiske blå vogne rundt med de syge og handicappede. En gymnasieelev fortalte glædesstrålende sine kammerater om sin tur som hjælper på valfarten. Hvad får du for det, blev der spurgte. Ingenting. Jeg betaler rejsen selv, sagde han. Jamen så er du da ikke rigtig klog, var den spontane reaktion.

I Stenosgade mødtes mange af disse ”gale” mennesker, der i mange år har lagt så meget kærlighed og arbejde i valfarten. Adskillige kærlige tanker gik til en af valfartens ildsjæle, dens mangeårige leder Anne Storm, der sammen med de frivillige hjælpere påtog sig ansvaret for det store puslespil som en valfart er og organiserede den ned i de mindste detaljer.

”Jeg kan ikke sige dig hvad det er der virker på stedet – men jeg har set det så tit, at syge oplever en opblomstring i Lourdes. Har man det skidt

Pater Herbert Krawczyk har i mange år samlet religiøs kitsch fra Lourdes. Her nogle af pragtstykkerne.

psykisk, er det også et godt sted at besøge. Det løser op for det der trykker. Og så er der for resten også et fantastisk sammenhold”, siger valfartsveteranen sygeplejerske Jette Werner, der har været i Lourdes over 30 gange.

”For mange betyder et besøg i Lourdes en åndelig fornyelse. Troen på Gud og Hans moder vokser i Lourdes. I sakramentsprocessionen oplever man et meget intenst møde med Kristus”, siger Virginia Høhling.

”Lourdes er et sted der skal opleves. Det er så fyldt med kærlighed, kraft og guds-nærvær. Vi får mange nådegaver på Guds Moders forbøn, også selv om vi ikke helt ved hvad vi har brug for hjælper hun os”, siger sr. Anna Frackiewicz. Den særlige Lourdes-atmosfære er indfanget af Veronica Holsting i en kortfilm, der kan ses på valfartens hjemmeside.

Valfartspræsten

Valfartspræsten er en meget vigtig figur på Lourdesvalfarten. ”Jeg satte stor pris på så meget som muligt at være sammen med de skandinaviske pilgrimme, især de syge og svækkede. Hver aften gik jeg en godnatrunde, hvor jeg bad sammen med dem og enhver fik et godnatkys og velsignelse. Jeg betragtede det som min

vigtigste opgave at stå til rådighed for pilgrimmene. Jeg kom til at holde meget af alle pilgrimme, valfartens ledelse og ikke mindst samaritter og hjælpere”, skriver pater Herbert Krawczyk i det lille jubilæumsskrift, som valfartskomiteen har udgivet i år. Pater Herbert blev valfartspræst i 1990 efter Per Waagø, der døde pludseligt. Fra i år er sognepræst i Slagelse, Michal Bienkowski, valfartspræst.

Fællesskabet betyder meget på Lourdesvalfarten. De pilgrimme der har behov for pleje indkvarteres på Accueil Notre Dame, hvor den skandinaviske valfart har en hel etage. Andre bor på Hotel Paradis. Valfartskomiteen drømmer om i fremtiden at indkvartere de nordiske pilgrimme samlet på Accueil Notre Dame.

Næstformand Andreas Holsting fra valfartens bestyrelse viser jubilæumsskriftet.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 5, som udkommer den **12. april 2019** skal være KO i hænde senest den **25. marts 2019**.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 6, som udkommer den **3. maj 2019**, skal være KO i hænde senest den **15. april 2019**.

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther, annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Hanne Gregersen, Marcelino Gauguin, Christa Bonde, Jacob Nue Sønderstrup, Alexander Søndergaard, Renata Szwebs, Cæsar Szwebs og pastor Stefano Tarquini.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610

København V, tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskorientering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, DK 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.700 – ISSN 0902-297X.

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Bønnens Apostolat

April 2019

For hele verden:

Læger og deres samarbejdspartnere i krigszoner – for læger og deres humanitære samarbejdspartnere i krigszoner, som sætter deres eget liv ind på at hjælpe andre.

Biskoppens kalender

April 2019

1.-2.		Nordisk Bispekonference i Trondheim
4.	kl. 10.00	Møde i Biskoppeligt Råd
7.	kl. 18.00	Messe i ekstraordinær form i Jesu Hjerter Kirke, København
10.	kl. 09.15	Messe for medarbejderne på Gl. Kongevej
14.	kl. 10.00	Palmesøndag: Pontifikalmesse i Domkirken
16.	kl. 16.00	Messe i Domkirken med indvielse af olierne
18.	kl. 17.00	Skærtorsdag: Messe i Domkirken
19.	kl. 15.00	Langfredag: Herrens lidelsesliturgi i Domkirken
20.	kl. 21.30	Påskevigilie i Domkirken
21.	kl. 10.00	Påskedag: Pontifikalmesse i Domkirken
22.	kl. 14.00	Genåbningen af Skt. Mikael's Kirke, Pindstrup
27.	kl. 11.00	Firmelse i Sankt Albani Kirke, Odense
	kl. 15.00	Firmelse i Sankt Knuds Kirke, Svendborg
28.	kl. 11.00	Firmelse i Sankt Knuds Kirke, Ringsted

Kom til retræte i Aalborg

Caritas Christi urget nos, Thi Kristi kærlighed tvinger os (2 Kor 5,14)

Tekst: Renata og Cæsar Szwebs

RETRÆTE Vincent Pallotti (1795-1850) var en karismatisk præst og mystiker, hvis livsværk og vidnesbyrd kan bære os igennem barske tider. Hans levetid, 1800-tallet, var fyldt med nationalistiske krige og en voldsom sekularisering, der også inkluderede fysiske forfølgelser. Den nye stat Italien udpegede Rom, Vatikanets hjerte, til hovedstad. De kirkelige ejendomme blev konfiskeret, inkl. pavens hovedsæde. Præster blev forfulgt, fængslet og ofte slået ihjel. Også Pallotti var nødt til at gå under jorden. De hårde tider

krævede nye visioner og fornyelse. Den 9. januar 1835 fik præsten Vincenzo Pallotti en åbenbaring om et nyt altomfattede fælleskab og almindelige menneskers medansvarlighed for det apostolske arbejde og frelsens værk. Han grundlagte efterfølgende S.A.C., *Societas Apostolatus Catholici*, et fælleskab, hvor alle kunne forenes i det apostolske arbejde og hver især fik en opgave, der svarede til ens talenter og kunnen. De første medlemmer kom fra forskellige religiøse ordener (herunder karmelitter, kapucinere, dominikanere),

Skt. Pallottis bønnegruppe fra Skt. Mariæ Kirke i Aalborg sammen med generalprior p. Jacob Nampudakam og p. Stanislaw Stawicki i S.A.C.'s hovedsæde i Rom.

professorer fra betydningsfulde romerske universiteter samt almindelige mennesker, såsom købmanden Jakub Salvati eller Elisabetta Sanna, der nu er saligkåret.

Vincenzo Pallotti forenede selv de mange aspekter i det apostolske arbejde. Han var en engageret præst både for unge, syge og for de forladte. Han fik doktorgrad både i filosofi og teologi på Pavens Universitet – La Sapienza, hvor han underviste. Han stiftede aftenskoler for de unge og holdt entusiastiske retræter rundt omkring i Roms kirker. Han stiftede Barmhjertighedshjemmet for forældreløse piger – Pia Casa di Carità, der i dag drives i samarbejde med Roms kommune.

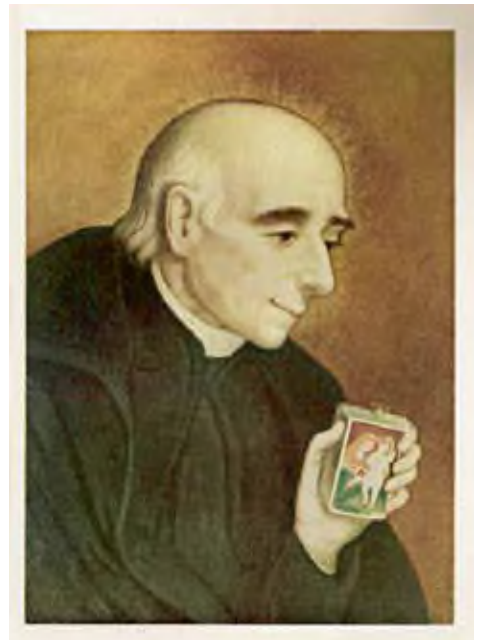
I 1835 godkendte pave Gregor XVI S.A.C.-fællesskaberne. I 1846 blev den nye præsteorden stiftet, og snart kom tilsvarende ordener for nonner og munke til.

Vincenzo fik lungebetændelse af at give sin varme frakke til en hjemløs og efterfølgende af at høre skriftemål i mange timer i en kold kirke. Han døde i en alder af 55 år i 1850 og ligger nu begravet i San Salvatore in Onda kirken. I 1950 anerkendte Det andet Vatikankoncil Pallottis idéer til fornyelse af det almindelige apostolske arbejde og den 20. januar 1963 blev Pallotti kanoniseret af pave Johannes XXIII.

Støtte og aktiv hjælp

I dag findes der S.A.C.-fællesskaber ikke kun i Europa, men i de fleste dele af verden. Der kommer flere og flere af dem i Afrika og Indien.

I dag lever vi også i svære tider – familiebegrebet er angrebet fra mange sider, millioner af børn bliver aborteret, og troen som livsanskuelse bliver angrebet og latterliggjort. Millioner af kristne bliver forfulgt. Derfor er det utroligt vigtigt for os katolikker at være vågne, aktive og bevidste om, hvad vores rolle er som troende. Alle er velkomne til at få apostolsk opgave

Den hellige Vincenzo Pallotti.

svarende til ens talent og kunnen. Vores præster er udsat for angreb. De har brug for vores støtte og aktiv hjælp. Fastetiden er en rigtig god tid til disse tanker og overvejelser.

Pallottis bønnegruppe med p. Stanislaw Stawicki S.A.C. organiserer retræte i Aalborg den 28.-29. marts. Programmet findes på kirkens hjemmeside www.katolsk-nord.dk.

Det sker i bispedømmet

MARTS

Mandag 25. kl. 14-16: Kreativt samvær i Caritas Center Stenosgade. Vi mødes til kaffe og kage og laver påskedekorationer, som gennem Besøgstjenesten doneres til ældre i Skt. Ansgars menighed. Sted: Caritas Center Stenosgade, Stenosgade 4A, 1616 Kbh. V. Læs mere om arrangementet på www.caritas.dk/caritas-center eller kontakt Christa på ckk@caritas.dk.

Fredag 29. kl. 19.00-ca. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse for aborterede og dødfødte børn, Jesu Hjerte Kirke, Stenosgade 4, København V. Ved pastor Lars Messerschmidt m.fl. Skriftemål fra kl. 18.00. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk.

Lørdag 30. kl. 14.30-16.30: Temalørdag om Guds Rige v/ Bent Thorkilsen. Sted: Sankt Therese Kirke, Bernstorffsvej 56, Hellerup.

APRIL

Tirsdag 2. kl. 10-12: Kreativt samvær i Caritas Center Stenosgade. Vi mødes til kaffe og kage og laver påskedekorationer, som gennem Besøgstjenesten doneres til ældre i Skt. Ansgars menighed. Sted: Caritas Center Stenosgade, Stenosgade 4A, 1616 Kbh. V. Læs mere om arrangementet på www.caritas.dk/caritas-center eller kontakt Christa på ckk@caritas.dk.

Torsdag 4. kl. 14: Foredrag – Påskemåltidet og den stille uge. Ulla Elmquist fortæller om den stille uge, og hvordan det jødiske påskemåltid har udviklet sig til påsken, vi fejrer i Den katolske Kirke i dag. Sted: Caritas Center Stenosgade, Stenosgade 4A, 1616 Kbh. V. Læs mere om

arrangementet på www.caritas.dk/caritas-center eller kontakt Christa på ckk@caritas.dk.

Tirsdag 9. kl. 10-12: Blomsterworkshop - tips og tricks v/blomsterbinder Gitte. Få tips til hvordan du kan lave påskekranse og binde forårsblomster. Vi sørger for materialer, og du får dine resultater med hjem. Vi har et begrænset antal pladser og tilmelding er derfor nødvendig senest 3. april via e-mail/sms til ckk@caritas.dk / 52 52 95 81. Pris: 30 kr. Sted: Caritas Center Stenosgade, Stenosgade 4A, 1616 Kbh. V. Læs mere om arrangementet på www.caritas.dk/caritas-center

Fredag 12. kl. 18.00-19.30: "Åben Dør". Personlig forbøn og samtale v/ pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerte Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4A København V. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Første og tredje onsdag i måneden kl. 18.00-20.00: Hjælp til misbrugere og pårørende ved den katolske organisation Cenacolo. Rådgivningen finder sted i Bredgade 64, 1. sal, Kbh. K. Tlf. 51 53 41 60.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym,

uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefon tid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30: Stille tilbedelse i Jesu Hjerte Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Ældre Café: Hver onsdag kl. 13-16.30 i kælderens i Caritas Center, Stenosgade.

Åben rådgivning: Hver onsdag kl. 17-19.30 i rådgivningen i Caritas Center, Stenosgade. Du kan også få rådgivning over telefonen via tlf. 22 99 38 18.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver onsdag kl. 19.00-21.00, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Ryesgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail johny.zet@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

April

1. *viol.* Mandag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V SI 30,2+4.5-6.11-12a+13b
R Herre, jeg priser dig, for du har trukket mig op fra dybet.
L.: Es 65,17-21. Ev.: Joh 4,43-54.
I 4. uge i fasten kan man på en af hverdagene til fremme af dåbskatekesen vælge at læse A-årets tekster til 4. søndag i fasten. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
2. *viol.* Tirsdag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V SI 46,2-3.5-6.8-9
R Hærskarers Herre er med os, Jakobs Gud er vor borg.
L.: Ez 47,1-9.12. Ev.: Joh 5,1-16.
(Frans af Paola, eneboer (†1507) kan ihukommes)
3. *viol.* Onsdag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V SI 145,8-9.14.17-18
R Herren er nådig og barmhjertig.
L.: Es 49,8-15. Ev.: Joh 5,17-30.
4. *viol.* Torsdag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V SI 106,19-20.21-22.23
R Husk os, Herre, i nåde mod dit folk.
L.: 2 Mos 32,7-14. Ev.: Joh 5,31-47.
(Isidor, biskop og kirkelærer (†636) kan ihukommes)
5. *viol.* Fredag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V SI 34,17-18.19-20.21+23
R Herren er nær ved dem, hvis hjerte er knust.
L.: Visd 2,1a.12-22. Ev.: Joh 7,1-2.10.25-30.
(Vincent Ferrer, præst (†1409) kan ihukommes)
6. *viol.* Lørdag i 4. uge i fasten. (IV Ps).
Faste pf.
V SI 7,2-3.9b-10.11-12
R Herre min Gud, hos dig søger jeg tilflugt.
L.: Jer 11,18-20. Ev.: Joh 7,40-53.
Bededag for præste- og ordenskald
7. *viol.* **5. SØNDAG I FASTEN.**
* *Cr. Faste pf.*
L.: Es 43,16-21;
V SI 126,1-2ab.2cd-3.4-5.6.
R Herren har gjort store ting imod os, og vi blev glade.
L.: Fil 3,8-14.
Ev.: Joh 8,1-11.
Til fremme af dåbskatekesen kan man vælge A-årets læsninger. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
8. *viol.* Mandag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
L.: Tilf. A Dan,1-9.15-17.19-30.33-62 eller 1-3. 41c-62.
V SI 23,1-3a.3b-4.5.6
R Selv om jeg går i mørkets dal,
frygter jeg intet ondt, for du er hos mig.
Ev.: Joh 8,12-20.
I 5. uge i fasten kan man på en af hverdagene til fremme af dåbskatekesen vælge at læse A-årets tekster til 5. søndag i fasten. I så tilfælde bedes også den særlige præfation.
9. *viol.* Tirsdag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V SI 102,2-3.16-18.19-21
R Herre, lyt til min bøn, lad mit råb komme til dig.
L.: 4 Mos 21,4-9. Ev.: Joh 8,21-30.
10. *viol.* Onsdag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V Tilf. Dan B 29a.30a.31a.32a.33a
R Lovprist og ophøjet til evig tid.
L.: Dan 3,14-21. Tilf. Dan B 26. Dan 3,24-25.28
Ev.: Joh 8,31-42.
11. *viol.* Torsdag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V SI 105,4-5.6-7.8-9
R Evigt husker Herren på sin pagt.
L.: 1 Mos 17,3-9. Ev.: Joh 8,51-59.
(Stanislaus, biskop og martyr (†1079) kan ihukommes)
12. *viol.* Fredag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V SI 18,2-3a.3b-4.5-6.7
R I min nød råbte jeg til Herren og han hørte mig.
L.: Jer 20,10-13. Ev.: Joh 10,31-42.
13. *viol.* Lørdag i 5. uge i fasten. (I Ps).
Pass. pf. I.
V Jer 31,10.11-12b.13
R Han vogter os som hyrden sin hjord.
L.: Ez 37,21-28. Ev.: Joh 11,45-57.
(Martin I, pave og martyr (†655) kan ihukommes)
14. *rød.* **PALMESØNDAG**
* *Cr. Særl. pf.*
Palmeprocessionen:
Ev.: Luk 19,28-40.
- Messen:*
L.: Es 50,4-7
V SI 22,8-9.17-18a.19-20.23-24.
R Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?
L.: Fil 2,6-11.
Ev.: Luk 22,14-23,56 eller 23,1-49.
15. *viol.* **MANDAG I DEN STILLE UGE**
Pass. pf. II.
V SI 27,1.2.3.13-14
R Herren er mit lys og min frelse.
L.: Es 42,1-7. Ev.: Joh 12,1-11.
16. *viol.* **TIRSDAG I DEN STILLE UGE**
Pass. pf. II.
V SI 71,1-2.3-4a.5-6b.15+17
R Min mund skal forkynde din retfærdighed
L.: Es 49,1-6. Ev.: Joh 13,21-33.36-38.
I Domkirken: *hvid.* **Fornylelse af præsteløfterne, indvielse af de hellige olier.**
Gl. Særl. pf.
L.: Es 61,1-3a.6a.8b-9
V SI 89,21-22.25+27.
R Om din nåde, Herre, vil jeg evigt synge.
L.: Åb 1,5-8
Ev.: Luk 4,16-21.
17. *viol.* **ONSDAG I DEN STILLE UGE.**
Pass. pf. II.
V SI 69,8-10.21-22.31+33-34
R I nådens tid, Herre, svar mig i din store miskundhed, Gud!
L.: Es 50,4-9a. Ev.: Matt 26,14-25.
18. *viol.* **TORS DAG I DEN STILLE UGE**
Fastetiden afsluttes skærtorsdag inden aftenmessen.
- PÅSKEHØJTIDEN (TRIDIUM PASCHALE)**
18. *hvid.* **SKÆRTORS DAG AFTEN.**
Påskehøjtiden indledes med aftenmessen, som træder i stedet for vesper, og varer til og med 1. påskedags 2. vesper.
Gl. Euk. pf. I.
L.: 2 Mos 12,1-8.11-14;
V SI 116,12-13.15-16.17-18.
R Velsignelsens bæger er fællesskab med Kristi blod.
L.: 1 Kor 11,23-26.
Ev.: Joh 13,1-15.
19. *rød.* **LANGFREDAG.**
L.: Es 52,13-53,12;
V SI 31,2+6.12-13.15-16.17+25.
R Fader, i dine hænder betror jeg min ånd.
L.: Hebr. 4,14-16; 5,7-9.
Ev.: Joh 18,1-19,42.
Faste- og abstinensdag.
Kollekt for Det Hellige Land.
20. *viol.* Lørdag. **PÅSKE LØRDAG.**
Aften. hvid. PÅSKEVIGILIE. (h).
Gl. Påskens pf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes:
Halleluja! Halleluja! *Påskelyset står tændt ved alle messer til og med Pinsedag.*
Af det Gamle Testamentes læsninger skal læses mindst 3.
GT:
1: 1 Mos 1,1-2,2 eller 1,1.26-31a;
V SI 104,1-2a.5-6.10+12.13-15a.24+35c.
R Herre, send din ånd og skab liv, gør jorden ny!
eller: SI 33,4-5.6-7.12-13.20+22
R Herrens godhed fylder jorden.
2: 1 Mos 22,1-18 eller 22,1-2.9a.10-13.15-18;
V SI 16,5+8.9-10.11
R Vogt mig, Gud, jeg søger tilflugt hos dig.
3: 2 Mos 14,15-15,1a (obligatorisk);
V 2 Mos 15,1b.2.3-4.5-6.17-18
R Jeg vil synge for Herren, for han er højt ophøjet.
4: Es 54,5-14;
V SI 30,2+4.5-6.11+12a+13b
R Herre, jeg priser dig, for du har trukket mig op fra dybet.
5: Es 55,1-11;
V Es 12,2.3+4bcd.5-6
R I skal øse vand med glæde af frelsens kilder.
6: Bar 3,9-15.32-4,4;
V SI 19,8.9.10.11
R Herre, du har det evige livs ord.
7: Ez 36,16-17a.18-28;
V SI 42,5bcd; 43,3.4
R Som hjorten skriger ved det udtørrede vandløb, sådan skrider min sjæl efter dig, Gud.
I tilfælde af dåb: Vekselsang nr. 5 eller V SI 51,12-13.14-15.18-19
R Skab et rent hjerte i mig, Gud.
NT: Rom 6,3-11;
V SI 118,1-2.16-17.22-23.
R Halleluja! Halleluja! Halleluja!
Ev.: Luk 24,1-12
21. *hvid.* **PÅSKEDAG. HERRENS OPSTANDELSE. (h).**
* *Gl. Sekvens. Cr. Påskens pf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes:*
Halleluja! Halleluja!
L.: ApG 10,34a.37-43;
V SI 118,1-2.16-17.22-23.
R Denne dag har Herren skabt, lad os juble og glæde os på den.
Eller: Halleluja! Halleluja! Halleluja!
L.: Kol 3,1-4 eller 1 Kor 5,6b-8.
Ev.: Joh 20,1-9 eller Luk 24,1-12 eller ved aftenmesse Luk 24,13-35.
22. *hvid.* **MANDAG I PÅSKEUGEN.**
Gl. Evt. sekvens. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes:
Halleluja! Halleluja!
L.: ApG 2,14.22-33;
V SI 16,1-2a+5.7-8.9-10.11.
R Vogt mig, Gud, jeg søger tilflugt hos dig.
Eller: Halleluja!
Ev.: Matt 28,8-15.
23. *hvid.* **TIRSDAG I PÅSKEUGEN.**
Gl. Evt. sekvens. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes:
Halleluja! Halleluja!
L.: ApG 2,36-41;
V SI 33,4-5.18-19.20+22.
R Herrens godhed fylder jorden.
Eller: Halleluja!
Ev.: Joh 20,11-18.
24. *hvid.* **ONSDAG I PÅSKEUGEN.**
Gl. Evt. sekvens. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes:
Halleluja! Halleluja!
L.: ApG 3,1-10;
V SI 105,1-2.3-4.6-7.8-9.
R Jeres hjerte glæde sig, I, som søger Herren.
Eller: Halleluja!
Ev.: Luk 24,13-35.
25. *hvid.* **TORS DAG I PÅSKEUGEN.**
Gl. Evt. sekvens. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes:
Halleluja! Halleluja!
L.: ApG 3,11-26;
V SI 8,2a+5.6-7.8-9.
R Herre, vor Herre! Hvor herligt er dit navn over hele jorden.
Eller: Halleluja!
Ev.: Luk 24,35-48.
26. *hvid.* **FREDAG I PÅSKEUGEN.**
Gl. Evt. sekvens. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes:
Halleluja! Halleluja!
L.: ApG 4,1-12;
V SI 118,1-2+4.22-24.25-27a.
R Den sten, bygmestrene vragede, er blevet hovedhjørnen.
Eller: Halleluja!
Ev.: Joh 21,1-14.
27. *hvid.* **LØRDAG I PÅSKEUGEN.**
Gl. Evt. sekvens. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes:
Halleluja! Halleluja!
L.: ApG 4,13-21;
V SI 118,1+14-15.16-18.19-21.
R Jeg takker dig, for du svarede mig.
Eller: Halleluja!
Ev.: Mark 16,9-15.
28. *hvid.* **2. SØNDAG I PÅSKEN.**
Guds barmhjertigheds søndag.
* *Gl. Evt. sekvens. Cr. Påskepf. I. Til bortsendelse og svar tilføjes:*
Halleluja! Halleluja!
L.: ApG 5,12-16;
V SI 118,2-4.22-24.25-27a.
R Tak Herren, for han er god, hans trofasthed varer til evig tid.
Eller: Halleluja!
L.: Åb 1,9-11a.12-13.17-19.
Ev.: Joh 20,19-31.
29. *hvid.* Mandag. **KATARINA AF SIENA, jomfru og kirkelærer, værnehelgen for Europa (†1380) (f)**
Gl. Helg. pf. ell. pf. for jomfruer
L.: 1 Joh 1,5-2,2
V SI 103,1-2.3-4.8-9.10-11.13-14.17-18a.
R Min sjæl, pris Herren.
Ev.: Matt 11,25-30
30. *hvid.* Tirsdag i 2. uge i påsken. (II Ps).
Eller *hvid.* **Pius V, pave (†1572)**
Påskepf.
V SI 93,1ab.1c-2.5
R Herren er konge! Han har klædt sig i højhed.
Eller: R Halleluja!
L.: ApG 4,32-37. Ev.: Joh 3,7-15.

Den Nordiske valfart til Lourdes 2019
Den Nordiske Valfart fejrer sit
50 års jubilæum

Temaet:

“Salige er I, som er fattige,
 for Guds Rige er jeres.”

Den 20. juli til 27. juli 2019
 Indkvartering på Hotel Paradis samt
 Accueil Notre Dame.

Fly fra København til Biarritz,
 derfra videre med busser til Lourdes.
 Heldagsudflugt til Garvarnie.

Gejstlig medvirken fra Den Nordiske
 Bispekonference Kardinal Anders
 Arborelius og biskop Czeslaw og
 valfartspræst Michal Bienkowski.

Prisen for almindelige deltagere er
 DKK 7.650,- og omfatter fly, bus til/fra
 lufthavn, ophold med fuld pension,
 heldagsudflugt, valfartshæfte mm.

Medhjælper deltager til reduceret pris
 og kun efter nærmere aftale og
 godkendelse af bestyrelsen.

Tilmeldingsmateriale rekvireres hos:
 Marianne Larsen: +45 51242390
 E-mail: mastla@dsa-net.dk

Tilmeldingsfrist 1. april 2019

Den Nordiske Valfart til Lourdes

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
 - Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
 Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
 Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

AC inviterer

**Evening about and with
 the Ethiopian Orthodox
 Church**

**The Tewahedo Church kindly invites the
 Academicum Catholicum to an Ethiopian
 evening on Tuesday 26 March 2019 at 7
 o'clock p. m.**

Father Zemichael, the spiritual head of the
 Ethiopian Orthodox congregation in Copenhagen,
 with members of the congregation, will give us an
 overview of theology, spiritua-
 lity, liturgy, art tradition etc. of
 what can be considered as one
 of the oldest Christian churches
 of the world. Conference lan-
 guage: English.

As our hosts will offer a light
 meal with specialties of the
 Ethiopian cuisine, you are kindly
 requested to register your participation at latest
 on 24 March,
 using the mail address: unhassing@gmail.com.

Participation fee: 50 kroner

Place: Niels Steensen's Collegium, the chim-
 ney room. Entrance through Saint Augustine's
 Church, 183D Jagtvej, 2100 København Ø.

Det handler om tillid og tryghed
 når du skal vælge bedemand...

Kristian Petersen May-Britt Petersen Anders Petersen

Folmer Olsen
 BEGRAVELSESFORRETNING

Tlf. 98 12 15 57
 Vesterbro 61 · v. Gåsepigen · Aalborg

Familiefirma
 grundlagt
 1914
 Vores erfaring
 din tryghed

Bedemand
H.J. Madsen

- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
 86 12 28 66

Aarhus
 Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemand dsen.d

Michael Madsen Lars Kingo

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
 Kirkens beståen
 – også når du er borte**

Du kan støtte Kirken ved at betænke
 den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
 og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
 1610 København V
 Telefon 33 55 60 80

Støtter mindre
 projekter

www.vincentgruppen.dk

**TELEFONLINE
 SOS FORBØN**

Ønsker du forbøn, et lyttende øre,
 et ord fra Jesus og en velsignelse
 så ring: 75 18 18 08

Torsdag, fredag og lørdag
 kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
 Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
 Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Din støtte til en mindeværdig afsked

Skov Madsen

BEDEMANDSFORRETNING

Tlf. 70 224 234
 Træffes hele døgnet
www.skovmadsen.dk

Mogens Denby
 Indehaver

Annette U. Nielsen
 Indehaver

Vi hjælper gerne med:
 - Min sidste vilje
 - Elysium Begravelsesopsparing

Betty Jensen

Troels Giversen

Jan Dyreborg

Lars Kristiansen

Esbjerg · Varde · Bramming · Ribe · Skærbæk · Brørup

EN VÆRDIG OG SMUK
 AFSKED MED DINE KÆRE

Erik
 Skree

Mette
 Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere
 information, kontakt venligst Palle Vinther,
 tlf. 50 56 09 49 eller
annonce@katolskorientering.dk.

Vær ikke bange for at forstyrre præsten!

Brug skriftemålet i fastetiden og genopdag dets skønhed.

Tekst: Pastor Stefano Tarquini

FASTEMEDITATION Fastetiden og påsken er en lang tid, som strækker sig over 90 dage. Vi er i kirkeårets hjerte, og vi fejrer det, som sammen med Treenigheden er vores tros dybeste og højeste mysterium: Jesu Påske.

For at forberede os dertil giver Kirken os 40 dage, hvor vi kan gøre os klare til påsketriduet og de 50 påsketidsdage.

Der er forskellige ting, man kan gøre. Jeg vil i denne artikel fokusere på én af dem, nemlig skriftemålet.

Kirken lærer os at gå til skrifte mindst én gang om året, i hvert fald før påske; men den anbefaler os at gå oftere til skrifte. Når

man siger ofte, så kan man hurtigt stille spørgsmålet, jamen hvor ofte? Vi kan lade os inspirere af vores pave Frans. Han siger selv, at han går til skrifte hver anden uge. På den måde danner man sin samvittighed, og man lærer Guds barmhjertighed mere og mere at kende.

Mange spørger mig, især ældre katolikker, hvorfor er der så mange, som netop ikke går til skrifte. Uden at ville generalisere for meget plejer jeg at svare, at det især er de unge, som oftere går til skrifte, de voksne har det til gengæld lidt sværere med dette sakramente. Dette er min erfaring som præst.

Jeg har så prøvet at give et svar på, hvorfor der er nogen i Den katolske Kirke, som ikke går til skrifte eller meget, meget sjældent gør det.

Synden – et teologisk begreb

Jeg er kommet til en række svar, som slet ikke vil være en fuldstændig og tilstrækkeligt analyse, men blot et forsøg på at skildre problematikken. Jeg indleder hvert svar med et citat fra skriften som kan bidrage til forståelse.

”Men toldereren stod af sides og ville ikke engang løfte sit blik mod himlen, men slog sig for brystet og sagde: Gud, vær mig synde nådig! Jeg siger jer: Det var ham, der gik hjem som retfærdig, ikke den anden”. (Luk 18,13-14).

Den første årsag er efter min mening mangel på kendskab til synden: både teoretisk og praktisk. Man har det svært ved at forstå synden som begreb, altså synden generelt, men meget mere i praksis, det handler om uvidenheden om ens egne

synder. Dvs. at man slet ikke føler sig som en synder, og ikke kender sine synder.

Synden er faktisk et teologisk begreb, det er altså noget, man indser i forbindelse med en relation til Gud (”Adam, hvor er du?” 1Mos 3,9) spørger Gud Adam lige efter syndefaldet). Mangel på kendskab til synden er derfor egentlig en mangel på kendskab til Gud og hans kærlighed for os, både i teori og meget mere i praksis. Konsekvensen af det kan derfor være en misforståelse af begrebet synd, som forveksles med fejl, skyldfølelse eller andet, men ofte også en bagatellisering af ens egne personlige synder, som ikke tages alvorligt, som enten noget der ikke har noget betydning og vægt eller noget som slet ikke kan undgås og som man ikke er ansvarlig for.

Omvend dig

”Simon selv kom til tro, og da han var blevet døbt [...] Omvend dig derfor fra din ondskab, og bed Herren om, at du må få

Fortsættes nedenunder ▶

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strekcode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 4
22. marts 2019 · 45. årgang

POST
PP
DANMARK

tilgivelse for det, dit hjerte pønser på, for jeg ser, at du er fuld af gift og galde og lænket i uretfærdighed.” Men Simon svarede ham: ”Gå i forbøn for mig hos Herren, så der ikke skal ske mig noget af det, I har sagt.” (ApG 8,13.22-24).

En anden årsag kan være, at man ikke véd, at skriftemålet er nødvendigt for vores frelse, at man ignorerer, at dette er et sakramente indstiftet af Kristus, som er til for at vi, som allerede er døbt, kan få tilgivelse af vores synder. Man synes altså, at siden man er døbt, er der ikke mere brug for tilgivelse, eller at man får tilgivelse af alle synder gennem eukaristiens sakramente, altså under messen. Denne er jo en meget typisk teologisk fejl, som dog har alvorlige konsekvenser i det daglige kristenliv.

Kirken er nødvendig for min frelse

”Han blæste han ånde i dem og sagde: »Modtag Helligånden! Forlader I nogen deres synder, er de dem forladt, nægter I at forlade nogen deres synder, er de ikke forladt.” (Joh 20,23).

En tredje årsag kan være, at man ikke anerkender kirken og dens embedsbærere (biskopper og præster) som repræsentanter for Gud og som har fået en særlig magt til at forlade synden gennem ordinationens sakramente. Dette er jo den typiske protestantisk-baserede idé. Kirken er på ingen måde mellemmand mellem mig og Gud. Jeg har jo ikke brug for den, mit forhold med ham klarer jeg selv, jeg kan få Guds tilgivelse på andre måder, ved at bede til Gud, ved at gå en tur i skoven eller andet. Man kan altså ikke forstå, hvorfor man skulle gå til skrifte hos et menneske, og et syndigt menneske, man kan ikke fatte, at Jesus har valgt at virke i sin kirke og gennem sin kirke og dens tjenere. Denne årsag er i sidste instans mangel på forståelse

af sakramenternes rolle (synlige tegn på en usynlige nåde) og kirkens mission i frelseshistorien, man fatter altså ikke at kirken er nødvendig for min frelse.

Den psykologiske årsag

”Ve jer, skriftkloge og farisæere, I hyklere! I lukker Himmeriget for mennesker. Selv går I ikke ind i det, og dem, der vil ind i det, tillader I det ikke.” (Matt 23,13).

Den fjerde årsag er den såkaldte psykologiske årsag: man forkaster ikke skriftemålet som sådan, på det teoretiske plan, men måske har man oplevet skriftemålet på en meget dårlig måde, som en slags torturkammer, og derfor vil man slet ikke nærme sig det. Man kan have haft en dårlig oplevelse på grund af præsten, eller også på grund af den måde sakramentet blev præsenteret på, måske

under forberedelsen til første kommunion eller til firmelses undervisning. Altså dårlig praksis eller dårlig teologi kan være årsag til det.

Præsten er utilgængelig

”Tilfældigvis kom en præst den samme vej; han så manden, men gik forbi. Det samme gjorde en levit, der kom til stedet; også han så ham og gik forbi. Men en samaritaner, som var på rejse, kom hen til ham, og han fik medynk med ham, da han så ham”. (Luk 10,31-33).

En femte årsag kan være, at selv om man gerne vil til skrifte og man anerkender det som sakramente, har man ikke mulighed for at gøre det på grund af at præsten aldrig er tilgængelig. Man ville så gerne gå til skrifte; men det er helt umuligt at få fat i præsten. Jeg husker selv nogle gange den

skuffelse, som jeg oplevede i at ville gå til skrifte, men aldrig at kunne finde en præst. Præsten kom to-tre minutter før messen og forberedte det hele og så stak han af med det samme lige efter messens afslutning, så at jeg ikke engang kunne nærme mig ham for at spørge om at gå til skrifte.

Genopdag skriftemålet

Der er sikkert flere ting, som spiller en vigtig rolle i det, at man har det svært med at nærme sig dette fantastiske sakramente, hvor vi kender og smager Guds barmhjertighed, det kan sagtens være at man bare har haft for vane at skrifte, uden at man spekulerer så meget på det på en teoretisk måde. Jeg synes stadig, at den første årsag trods alt er den der betyder mest og er mest afgørende for denne sag.

Med det åndelige gælder faktisk det samme som med det fysiske helbred: er man virkelig klar over sin egen sygdom og dens alvor, så gør man alt muligt for at søge og finde og få behandlingen. Jeg synes, at de fleste ting kan løses ved igen at begynde at gå til skrifte. Så uanset hvad vil jeg opfordre alle til at genopdage forsoningens sakramentes skønhed og nåde og ikke være bange for at ”forstyrre” præsten især i denne fastetid.

Det kan være meget befriende at skille sig af med alt det skidt, der har hobet sig op.

Verdens bedste lærer er franciskaner og fra Kenya

36-årige Peter Tabichi vandt førsteprisen blandt kandidater fra 147 lande.

ILDSJÆL Fonden The Varkey Foundation uddeler hvert år prisen 'The Global Teacher Prize' til en lærer, der har ydet en 'fremragende indsats', og med prisen følger en sum på én million dollar. I år er prismodtageren er den kenyanske skolelærer og franciskaner Peter Tabichi.

Peter Tabichi, der blev valgt blandt 10.000 kandidater fra hele verden, gør sig ikke alene bemærket ved at give næsten

hele sin lærerløn til fattige studerende i Pwani, hvor han underviser. På trods af alle odds har han også formået at skabe et frugtbart læringsmiljø med blik på de fattige og socialt udsatte elever.

Mere end 90 procent af Tabichis elever kommer fra fattige familier, og næsten en tredjedel er enten forældreløse eller har kun en forælder. Selv om skolen i landsbyen kun råder over én computer, én dårlig

internetforbindelse og kun har én lærer for hver 58. elev, har franciskaneren oprettet et "talentudviklingsprogram" og styrket skolens naturvidenskabelige indsats, således at mange af skolens elever nu kvalificerer sig til de nationale konkurrencer for unge forskere.

Tabichis elever har også deltaget i internationale konkurrencer og fx vundet en pris fra det engelske Royal Society of Chemistry for et projekt, som beskriver, hvordan lokale planter kan anvendes i produktionen af elektricitet.

Målrettet indsats

Tabichi og fire af hans kolleger giver også fagligt svage elever eneundervisning i matematik og naturvidenskabelige fag, og tager på hjemmebesøg for at drøfte med forældrene, hvordan skolen bedst hjælper deres barn.

Denne indsats har resulteret i, at skolen på tre år har fordoblet sit elevantal til nu 400 elever, og det skyldes især et målrettet arbejde med at styrke pigernes faglighed.

Ved ceremonien i Dubai (i øvrigt første gang at Tabichi rejste med fly) sagde franciskaneren: "Jeg er kun her på grund af det, mine elever har udrettet. Denne pris giver dem en chance. Den fortæller verden, at intet er umuligt".

Kenyas præsident, Uhuru Kenyatta, roser Peter Tabichi for at have modtaget prisen: "Dette er historien om Afrika. Du giver mig tro på, at Afrikas bedste dage ligger foran os, og din historie vil bane vejen for fremtidige generationer", sagde han.

Ifølge oplysningerne vil Peter Tabichi bruge det store beløb fra prisen til at forbedre skolen og til at hjælpe områdets fattige familier.

NM

Den kenyanske skolelærer og franciskaner Peter Tabichi er kåret til verdens bedste lærer for sin uselviske indsats for fattige og ressourcetsvage elever i landsbyen Pwani. Foto: Jon Gambrell, AP.

Chilensk kardinal træder tilbage

Kardinal Ricardo Ezzati træder tilbage som ærkebiskop af Santiago de Chile.

SANTIAGO Pave Frans godkendte 23. marts kardinal Ezzatis afskedsbegæring. Kardinalen indsendte oprindeligt begæringen – sammen med de øvrige chilenske bi-

skopper – til paven i maj sidste år umiddelbart efter at paven havde indkaldt landets bispekonference til møde i Vatikanet i lyset af overgrebskrisen i landet.

I forbindelse med kardinal Ezzatis fratreden er biskop Celestino Aós Braco OFM. Cap, biskop af Copiapó udnævnt til midlertidig apostolisk administrator af Santiago de Chile indtil Ezzatis efterfølger er udpeget.

Kardinal Ezzati er den ottende biskop i Chile, som er trådt tilbage siden maj 2018. Han er kommet i de chilenske myndigheders søgelys for at have holdt hånden over overgrebspræsterne Fernando Karadima, Rigoberto Tito Rivera Muñoz og Oscar Muñoz Toledo, hvilket han dog selv benægter.

Chilensk politi ransagede sidste sommer flere kontorer i ærkebispedømmet efter at der var påvist en forbindelse mellem præsten Rivera Muñoz og et netværk af fjorten overgrebspræster fra nabobispedømmet Rancagua. Under ransagningen fandt man et brev fra 2013 fra den tidligere biskop af Rancagua til kardinal Ezzati, hvori han kritiserede Ezzatis svar til pater Fernando Karadimas overgrebsoffer. Karadima har vist sig at være en notorisk overgrebsforbryder, og det var hans relationer til biskop Juan Barros, der fik sagen til at rulle. Kardinal Ezzati påberåbte sig siden retten til at tie, da han blev indkaldt som vidne i retten.

NM

Religionsdialog

Paven har besøgt Marokko.

Læs mere på side

4-5

Mindeord

Grethe Livbjerg er død.

Læs mere på side

8-9

De fylder rundt

Sankt Vincent Grupperne bliver 60 år.

Læs mere på side

10

Påskens

Christian Noval skriver om skærtorsdag. Læs mere på side

16

ET TRYGT OG LANGT SKOLELIV BEGYNDER HER

0.-10. KLASSE MED EGEN SFO
DANSK OG INTERNATIONAL AFDELING
FOKUS PÅ DANNELSE OG UDDANNELSE
PLADS TIL ALLE
GLADE ELEVER
LEVENDE VÆRDIGRUNDLAG

 Institut Sankt Joseph LIGE VED ØSTERPORT STATION OG DEN NYE METRO

Besøg www.sanktjoseph.dk eller ring 35 38 47 35
KATOLSK SKOLE | 0.-10. KLASSE | DANSK OG BILINGUAL AFDELING

KO mener

Anmeldepligt

Med et nyt regelsæt pålægges alle medarbejdere i Vatikanstaten og pavens diplomater at anmelde seksuelle overgreb. Regelsættet skal tjene som model for Den katolske Kirke på verdensplan.

Paven udstedte 29. marts tre længe ventede dokumenter, der udstikker retningslinjerne for beskyttelse af mindreårige og udsatte voksne i Vatikanet og den romerske kurie. Fremover skal alle anmeldelser om overgreb rapporteres til Vatikanets myndigheder, og forældelsesfristen i disse sager udvides fra de nuværende tre til tyve år efter ofrets fyldte 18 år.

Motu proprium er det første af tre konkrete initiativer annonceret ved afslutningen på biskoppernes overgrebsmøde i februar. Udover dekretet vil man offentliggøre en regelbog for bedste praksis for biskopper og oprette task forces i bispedømmerne.

Motu proprium fastsætter, at ethvert overgreb skal efterprøves retsligt og at man skal tage imod, lytte til og ledsage ofrene. De skal desuden tilbydes åndelig, lægelig og social hjælp.

Samtidig skal anklagede sikres en fair og upartisk retssag. Findes pågældende skyldig i anklagerne, skal han fjernes fra sine opgaver og tilbydes åndelig og psykologisk hjælp. Er vedkommende derimod falsk anklaget, skal Kirken gøre alt for at rehabilitere personens gode ry og rygte.

Ved nye medarbejdere i kurien skal det tjekkes, om de egner sig til at arbejde med børn, fremgår det også af regelsættet.

Etableringen af uddannelsesprogrammer for Vatikanets medarbejdere skal øge deres bevidsthed om farerne ved overgreb på mindreårige eller sårbare voksne, hvordan man identificerer og forhindrer disse forbrydelser samt retningslinjer til udarbejdelse af forebyggelsesplaner.

Sammen med motu proprium har Vatikanet offentliggjort lovgivning for beskyttelse af mindreårige og sårbare voksne inden for Vatikanstaten og andre at Vatikanets enheder. Den nye lov indeholder en vidtrækkende definition af, hvad det vil sige at være en sårbar voksen, nemlig ”enhver person, som på grund af sin skrøbelighed, sine fysiske eller psykiske mangler, eller fordi vedkommende er berøvet sin personlige frihed, reelt – også midlertidigt – har begrænset evne til at forstå, tilslutte sig eller modsætte sig overgrebet”.

De tolv paragraffer i loven, indeholder også nye tiltag. Fx siger par. 3, at ansatte, som ”undlader eller forsinker anmeldelsen” af et overgreb, kan idømmes bøder på op til 6.000 euro.

Omfattet af den nye lovgivning er embedsmænd, ansatte og medlemmer af den romerske kurie, pavelige udsendinge og Den hellige Stols diplomatiske korps, dvs. alle som har en administrativ funktion i Vatikanstaten samt enhver anden person, som har en administrativ eller juridisk position i Den hellige Stol ”uanset rang”.

Reglerne gælder således for ca. 90 procent af de personer, som arbejder i Vatikanet eller for Den hellige Stol. Selv om der kun lever ganske få børn inden for Vatikanets mure, passerer mange mindreårige ind bag Vatikanets mure hver eneste dag, fordi børn af ansatte i Vatikanet har lov til at benytte dets faciliteter.

De nye retningslinjer træder i kraft 1. juni i år. NM

De polske biskopper offentliggør trist rapport

Rapport omtaler 382 tilfælde af overgreb på mindreårige.

Tekst: Niels Messerschmidt

WARSAWA For første gang har Den katolske Kirke i et østeuropæisk land fremlagt oplysninger om omfanget af seksuelle overgreb i Kirken. Det sker blandt andet efter at omkring fem millioner polakker har set den meget kontroversielle film *Kler*, der baseret på virkelige hændelser beskriver landets katolske præster i en række mindre flatterende portrætter. Filmen vandt i øvrigt publikumsprisen ved en polsk filmfestival.

En helt ny rapport omtaler 382 tilfælde af præsters seksuelle overgreb på børn og unge i perioden 1990 til juni 2018. Rapporten blev offentliggjort efter de polske biskoppers forårsmøde i Warszawa og af rapporten fremgår, at 198 af de unge overgrebs ofre var under 15 år. Rapporten omtaler desuden 243 ”uidentificerede ofre”.

Smerte, skam og skyldfølelse

58 procent af de i rapporten omtalte sager handler om mindreårige drenge, mens 42 procent af tilfældene har med mindreårige piger at gøre. I tre ud af hvert fjerde tilfælde er den kirkelige proces mod gerningsmanden afsluttet. 25 % af de præster, som har været involveret i overgreb er efterfølgende blevet laiceret. Yderligere

40 procent er ifølge bispekonferencen blevet suspenderet, har fået begrænset deres virke eller fået forbud mod at arbejde med mindreårige. Kun hver tiende af de anklagede præster er siden blevet frifundet.

I 42 procent af tilfældene anmeldte ofret selv overgrebet; i 21 procent af tilfældene var det ofrets pårørende; i 6 procent af tilfældene fik Kirken kendskab til sagen

De kirkelige overgrebs sager har fået mange polakkers følelser i kog. I sidste måned blev en statue i Gdansk af veldidte præst Henryk Jankowski forsøgt væltet i nattens mulm og mørke efter at det kom frem, at præsten havde begået overgreb på mindreårige. Foto: Bartek Sabela/Gazeta Wyborcza, AP.

gennem de statslige organer og eller gennem medierne (5 procent).

”Hvert eneste af disse ofre burde i os præster vække smerte, skam og skyldfølelse”, fremhævede Polens primas, ærkebiskop Wojciech Polak. ”Dette er et chok, som gør ondt på hele Kirken”.

Efter rapportens offentliggørelse udtalte de polske biskopper, at de mange overgrebs sager må medføre en modernisering af præsteuddannelsen.

Højt at flyve...

En privat fond, der hjælper overgrebs ofre, har overrakt pave Frans en liste med oplysninger om mere end 90 domstolsafgørelser om polske præster og over 300 sager om påståede overgreb. Fonden kritiserede landets bispekonference for ikke at komme med en officiel undskyldning eller tale om en mulig erstatning til ofrene for præsters overgreb.

Selv om Den katolske Kirke i flere lande har udbetalt enorme beløb i kompensation til ofrene, påstår de polske kirkeledere, at Kirken som institution ikke er forpligtet til at udbetale kompensation, fordi overgrebene er blevet begået af enkeltpersoner.

I sidste måned blev en statue af en kendt præst fra Solidarność-tiden væltet midt om natten i Gdansk efter at det kom frem, at pater Henryk Jankowski (1936-2010), kendt for sine demokratiske aktiviteter i 1980'erne, havde begået seksuelle overgreb på mindreårige. Statuen blev senere officielt fjernet fra pladsen, som bar hans navn, og pladsen har siden fået et andet navn.

Katolsk bekymring for ytringsfriheden i Skotland

Kirkens syn på fx abort og homoseksuelle ægteskaber kan blive regnet for en hadforbrydelse, advarer landets biskopper i et høringssvar.

Tekst: Niels Messerschmidt

LOVUDKAST Den katolske Kirke i Skotland advarer mod elementer i et lovudkast, som kan definere Kirkens syn på fx ægteskab og menneskelig seksualitet som forsøg på at opildne til had.

I deres høringssvar til en lov om hadforbrydelser understreger biskopperne, at den grundlæggende ytringsfrihed, som er beskrevet i artikel 10 i Den europæiske Menneskerettighedskonvention, skal overholdes.

”At undertrykke denne frihed vil skabe splittelse”, siger Anthony Horan, leder af kontoret ”Catholic Parliamentary Office” under Den skotske Bispekonference.

”Vi må beskytte os mod dette og stå vagt om grundlæggende frihedsrettigheder, herunder ytringsfrihed og retten til at tænke

frit, til samvittigheds- og religionsfrihed, jf. konventionens artikel 9”, siger Horan ifølge *The Tablet*.

Nogle kunne være af den opfattelse, at det at udtrykke Den katolske Kirkes syn på ægteskabet eller menneskelig seksualitet er et forsøg på at opildne til had. Dette ville naturligvis være forkert. Men der skal være plads til en robust debat og udveksling af synspunkter. Ellers bliver vi et intolerant, uliberalt samfund.”

Økonomiske relationer kan lide skade

Kirken stiller også spørgsmål ved behovet for at retsforfølge hadforbrydelser i Skotland med specifikke sanktioner og advarer mod risikoen for at skabe et voksende og omsiggribende system af egenskaber under særlig beskyttelse.

”Vi mener ikke, at der findes en sekterisme, som skal behandles specifikt og defineres i en lov om hadforbrydelser. Den eksisterende lovgivning, herunder de nuværende lovbestemte sanktioner er tilstrækkelige”, siger Anthony Horan og peger også på, at de gode økumeniske relationer, som traditionelt har eksisteret mellem de kristne kirkesamfund i landet, kan risikere at lide skade med lovudkastet.

Efter høringsfristens udløb den 24.

Nogle mennesker kunne være af den opfattelse, at det at udtrykke Den katolske Kirkes syn på ægteskabet eller menneskelig seksualitet er et forsøg på at opildne til had, advarer Anthony Horan, leder af kontoret ”Catholic Parliamentary Office” under Den skotske Bispekonference, om udkastet til lov om hadforbrydelser.

februar udtalte en talsmand for den skotske regering, at man ”er enige i, at den nuværende lov i forvejen er rummelig, men at man ønsker at sikre sig, at alle potentielle hadforbrydelser vil kunne blive retsforfulgt på en tilfredsstillende måde. Det er baggrunden for, at regeringen nu gennemgår alle høringssvarene og overvejer at inkludere dem i den endelige udformning af loven om hadforbrydelser”.

Talsmanden tilføjede, at ”Den katolske Kirke er i stigende grad selv blevet offer for hadforbrydelser i de senere måneder. I februar blev en mand idømt ti måneders fængsel for at spytte på en katolsk præst, da en march arrangeret af Orangeordenen (et protestantisk broderskab i Nordirland og Skotland) passerede forbi hans kirke”.

KORREKTION I forrige nummer af *Katolsk Orientering* har indsneget sig en fejl i notitsen side 3 om at Vatikanet næste år vil åbne sine Pius XII-arkiver. Her står, at Pius XII var pave 1938-1959. Det er ikke korrekt: Hans pontifikat begyndte den 2. marts 1939 og sluttede ved hans død den 9. oktober 1958.

Redaktionen beklager fejlen!

Katolsk kønskvotering syd for grænsen

De tyske biskopper ønsker flere kvinder i ledende funktioner i bispedømmerne.

Tekst: Niels Messerschmidt

KØNSPOLITIK Står det til de katolske biskopper i Tyskland skal der ansættes langt flere kvinder på bispekontorerne rundt om i landet, og gerne i ledende stillinger.

Deres målsætning er, at mindst en tredjedel af bispekontorernes funktioner skal varetages af kvinder senest om fire år. Det meddelte formanden for bispekonferencens kommission for kvinder, biskop Franz-Josef Bode, efter biskoppernes forårsmøde i Lingen. Biskopperne fik forelagt en undersøgelse, der viser, at der de senere år er blevet ansat flere kvinder i ledende kirkelige stillinger, men også at kvinderne fortsat er klart underrepræsenterede på de tyske bispekontorer.

Ifølge undersøgelsen er kvinder i ledende bispedømmefunktioner steget fra 13 til godt 19 procent siden 2013; på mellemlederniveau er udviklingen gået fra 19 til 23 procent. Denne stigning "er på ingen måde tilfredsstillende", sagde biskoppen af Osnabrück til journalisterne og tilføjede, at man regner med at indfri målet om at hver tredje stilling på bispekontorerne skal være besat af en kvinde i løbet af 2023.

Hindrende faktorer

Undersøgelsen peger ifølge biskop Bode på en række forhold, der afholder kvinder fra at søge lederstillinger på bispekontorerne. Ikke blot savnes der kvindelige rollemodeller for, hvordan man kan kombinere et fuldtids lederjob (med alt hvad det indebærer) med at have et velfungerende familieliv; manglende karrieremuligheder afskrækker også mange kvinder fra at søge mellemlederstillinger.

Tyskland har 27 katolske bispedømmer og ærkebispedømmer. Af undersøgelsen fremgår, at seks bispedømmer ikke har kvinder ansat på ledelsesniveau, 11 bispedømmer har blot én kvindelig ansat, fem bispedømmer har to kvinder ansat, men fem bispedømmer fra 3-5 kvinder ansat i ledende stillinger. På den baggrund opnår man sjældent den "kritiske masse" på en tredjedel kvindelige ansatte i bispedømmerne, hedder det i undersøgelsen. Så sent som i 2013 havde ni bispedømmer slet ingen kvinder ansat i ledende stillinger.

De tyske biskopper støtter ifølge biskop Bode den såkaldte Hildegardis-mentorordning, som sigter på at få flere kvinder i ledende kirkelige stillinger. I projektet, der

Birgit Mock er adm. direktør for Hildegardis fonden. Hun er desuden familiepølsk talskvinde for ZDK, De tyske katolikkers Centralkomité samt næstformand for Tysklands katolske kvindeforening. Foto: Wikipedia.

begyndte i 2016, følges kvinder med interesse for ledelse af en mentor, og de modtager løbende videreuddannelse. Ved udgangen af sommeren 2020 vil sammenlagt hundrede kvinder fra 23 bispedømmer og katolske hjælpeorganisationer have fuldført andet trin af mentorordningen, oplyste leder af mentorordningen Birgit Mock til journalisterne og hun tilføjede, at et tredje trin er under forberedelse.

Bispedømme tabte sagen

Oslo bispedømme fik ikke medhold i ankesagen om statsstøtte.

Tekst: Niels Messerschmidt

TVIST Det katolske bispedømme valgte sidste år at anke en afgørelse fra Oslo tingrett efter at statens regionale repræsentant, fylkesmannen, fik medhold i, at bispedømmet skulle tilbagebetale 40,6 mio. kroner i for meget udbetalt statsstøtte. Ankesagen er nu blevet behandlet i Borgarting lægmandsret, som den 13. marts afviste bispedømmets anke. "Vi er naturligvis skuffede over dommen og vi vil bruge den kommende tid til at nærlæse domspræmisserne og vurdere, om vi skal anke afgørelsen til Højesteret", siger bispedømmets advokat Anders Ryssdal til bispedømmets hjemmeside katolsk.no.

Bispedømmet er desuden blevet pålagt at betale de sagsomkostninger på godt 300.000 kroner, som den norske stat har haft i forbindelse med behandlingen af ankesagen i lægmandsretten.

Telefonbogsmetoden

Tilbage i 2015 anmeldte fylkesmannen for Oslo og Akershus det katolske bispedømme for medlemsjusk. Bispedømmet havde gennem flere år ledt efter polsk- og spansklydende navne i telefonbogen, havde herefter fundet deres personnummer i Folkeregisteret og siden registreret dem som katolikker, vel at mærke uden deres aktive samtykke.

Efter at dette blev kendt i offentligheden iværksatte bispedømmet et grundigt oprydningarbejde i deres medlemskartotek. Af de godt 65.000 personer, der var blevet registreret via 'telefonbogsmetoden', lykkedes det ikke bispedømmet at få kontakt til ca. 17.000 personer, og af de resterende bekræftede mere end 80 procent, at de var katolikker – hvilket bispedømmet lagde til grund for deres argumentation for den mere udbetalte støtte.

Fortolkning af §19

Fylkesmannen havde krævet, at bispedømmet skulle tilbagebetale den uretmæssige udbetalte støtte, og Borgarting lægmandsretten lagde til grund for deres afgørelse en fortolkning af den norske Trossamfundslov §19.

"Efter lægmandsrettens opfattelse bygger [Trossamfunds]loven på den klare forudsætning, at en person ikke bliver medlem af et trossamfund uden selv at have givet sit samtykke til et sådan medlemskab. I realiteten vil det sige, at pågældende gennem ord eller handling må give sit aktive samtykke, hvilket ligger til grund for Kulturdepartementets afgørelse. Tilhørsforholdet

må gælde det norske trossamfund. Før pågældende person selv har givet sit samtykke kan man ikke sige, at pågældende 'tilhører' trossamfundet. Gældende forvaltningspraksis underbygger denne forståelse", hedder det blandt andet i det 43 sider lange domsudskrift.

Kommunesektorens organisation KS vurderer, at kommunerne har et samlet krav mod Den katolske Kirke i Norge på 40-50 mio. kroner. Til dette beløb skal lægges Fylkesmannens krav på uretmæssigt udbetalt støtte på godt 40 mio. kroner.

"Reelt set er beløbet nærmere de 100 millioner kroner. Dommen vil danne præcedens for kommunernes tilskud", sagde advokat Anders Ryssdal til det norske nyhedsbureau NTB efter domsafsigelsen i lægmandsretten.

Kort nyt

Ungdomssymposium i Kraków

POLEN Den katolske Kirke inviterer til et fire dages europæisk ungdomssymposium i Kraków i oktober 2020. På mødet vil man diskutere sidste års ungdomssynode i Rom, verdensungdomsdage i Panama i begyndelsen af året samt pave Frans' netop offentliggjorte skrivelse efter ungdomssynoden.

Ungdomssymposiet afholdes i 100-året for Johannes Paul II's fødsel og slutter på dennes festdag, den 22. oktober.

I sidste måned mødtes 50 repræsentanter for ungdoms- og studentsjælesorg i Rom for at følge op på ungdomssynodens resultater, og senere i år, den 18.-22. juni, holdes et internationalt ungdomsforum, der også tager sit afsæt i ungdomssynodens resultater. På dette møde deltager repræsentanter fra verdens bispekonferencer, ordenssamfundene og kirkelige foreninger og bevægelser.

Kardinal Godfried Danneels død

BELGIEN Den tidligere ærkebiskop af Malines-Bruxelles (1979-2010) er død 85 år gammel.

Han blev præsteviet i 1957 og underviste bl.a. på det katolske universitet i Leuven. Fra 1977 var han biskop af Antwerpen, fra 1979 ærkebiskop af Malines-Bruxelles. Han blev kreeret til kardinal i 1983.

Danneels var 1990-99 præsident for den katolske fredsbevægelse Pax Christi International, og formand for Den belgiske Bispekonference fra 1980 til 2010. Han var også aktiv i den økumeniske dialog og i udviklingen af en 'storbysjælesorg'.

Efter hans pension i 2010 blev hans omdømme skæmmet da han forsøgte at overtale et overgrebsoffer til at tie. Personen var seksuelt misbrugt af sin onkel, en biskop, og Danneels ønskede ikke at sagen blev offentligt kendt inden biskoppen skulle pensioneres.

Han var en del af 'St. Gallen-mafiaen', der forsøgte at få kardinal Bergoglio (den nuværende pave Frans) valgt til pave på konklaverne i 2005 og i 2013.

"Vi vil bruge den kommende tid til at nærlæse domspræmisserne og vurdere om vi skal anke afgørelsen til Højesteret", siger bispedømmets advokat Anders Ryssdal. Foto: NTB scanpix.

Brobygger
- rejs ud med Caritas

TUREN GÅR TIL UGANDA

I oktober 2019 er der igen mulighed for at rejse ud med Caritas.

LÆS MERE PÅ CARITAS.DK

Caritas
Danmark

Paven som brobygger i Nordafrika

Besøget i Marokko kombinerede to af pavens hovedprioriteter: den interreligiøse dialog og den globale migrantkrise.

Tekst: Niels Messerschmidt

MAROKKO Pave Frans brugte første dag af sit officielle besøg 30.-31. marts til at vise, hvordan hans pontifikat er blevet et bolværk mod de politiske kræfter, der kombinerer en lukket dør-politik overfor migranter med fjendtlighed overfor islam.

Under sit besøg i det nordafrikanske land – med dets overvejende muslimske befolkning og et transitland for migranter – sagde paven til en gruppe migranter, at de er ”centrum for Kirkens hjerte”, og han opfordrede landets muslimer og kristne til sammen at bekæmpe ”fanatisme og ekstremisme”, og undgå, at deres religion bruges til at skabe konflikter og splittelse.

Frans ankom til Rabat i fodsporene på Johannes Paul II, der som den første pave besøgte landet i 1985.

Han blev modtaget af kong Mohammed VI i lufthavnen, hvor han i den ’kongelige salon’ blev budt velkommen med dadler og mandelmælk. Den hvide pavemobil blev herefter tiljublet af folkemængden, da den sammen med den kongelige kortege kørte til Hassan Tower, en minaret i byens moské fra det 12. århundrede.

Venskabets hånd

I sin tale til kongen og landets myndigheder understregede Frans, at kristne og muslimer ved at give hinanden ”venskabets hånd” kan finde en ”vej af fred og harmoni for menneskeheden”.

Paven mindede om det historiske møde for 800 år siden mellem Frans af Assisi og sultan al-Malik al-Kamil, der dannede grundlaget for dialogens kultur. ”Vi er fortsat kaldede til at betræde denne vej, så vi kan hjælpe hinanden med at overvinde de spændinger og misforståelser, fordomme og stereotyper, som skaber frygt og modsætninger, og dermed bane vejen for et frugtbart og respektfuldt samarbejde”.

Frans talte også om vigtigheden af religions- og samvittighedsfrihed, som han sagde er intimt knyttet til menneskets værdighed. Afslutningsvis understregede han, at landets kristne er glade for at have en plads i det marokkanske samfund, og at de ønsker at bidrage til opbygningen af et solidarisk og fremgangsrigt land til gavn for hele befolkningen. I den forbindelse omtalte han Kirkens bidrag i form af skoler og sociale aktiviteter, som er tilgængelige for alle uanset tro og baggrund.

Efter at have lagt en blomsterkrans ved mausoleet for kong Mohammed V og kong Hassan II underskrev Frans og Mohammed VI en fælleserklæring, hvori de opfordrer til at værne om Jerusalems hellige steder. Paven besøgte herefter et institut, som uddanner imamer og prædikanter af begge køn.

Et stort og dybt sår

Med sin beliggenhed mindre end 20 km fra Spaniens kyst er Marokko et hovedtransitland for migranter fra landene syd for Sahara. Paven mødtes med en gruppe migranter i Caritas’ center i Rabat, hvor han fortalte dem, at ”ethvert samfund kendetegnes ved dets evne til at tage imod udefrakommende” – en utilsløret kritik af rige lande, der svigter med at hjælpe migranter.

”Et samfund bliver ufrugtbart og ugæstfrit, når det mister sin evne til at vise medfølelse”, sagde paven og henvendte til migranterne tilføjede han: ”I er ikke de marginaliserede – I er centrum for Kirkens hjerte”.

Paven sammenlignede migranternes situation med et ”stort og dybt sår, som fortsat plager vor verden i starten på det 21. århundrede. Et sår der råber til himlen!”

”Alle drømmer om at komme et andet sted hen”

Interview med lille søster Anne Stephanie om migranternes situationer.

INDTRYK Lille søster Anne Stephanie fra Jesu Små Søstres kommunitet i København er netop hjemvendt fra et halvt år i Marokko, hvor hun boede hos søstre i hhv. Casablanca, Fez og Rabat. Under sit ophold oplevede hun de mange migranter på nærmeste hold.

”De migranter, som ankommer nu, kommer fra lande syd for Sahara og de er alle unge”, siger lsr. Anna Stephanie: ”Når man går ud kan man se store grupper, der ligger på fortovet, i parkerne eller i skoven, hvor de sover. De ernærer sig ved at feje gaderne og ringer på døren for at få en skilling, en sandwich, lidt frugt eller et glas mælk”.

Mange af migranterne er katolikker og derfor er kirkerne fulde af migranter og studenter. På spørgsmålet om, hvad Kirken gør for dem, siger hun:

”Caritas gør rigtigt meget. En af vores søstre fra Kenya arbejder med modtagelsen af migranterne og finder ud af, hvad de har brug for – lægehjælp, socialrådgiver, undervisning, tøj eller lignende. I Fez sørger menigheder med migranter hjulpet af Caritas nødtørftigt for, at migranterne får lidt at spise og uddeler sæbe og tandpasta m.m.”

Hvordan behandler marokkanerne dem?

”En gammel dame giver måske migranten, som fejer gaden, en skilling, mens andre ikke åbner deres dør. Andre råber ad dem og nogle gange, når migranterne har fundet et sted at sove, bliver de chikaneret af lokale unge eller politiet samler dem sammen for at sende dem tilbage”.

Kirkens hjælp til migranter er vel ikke populært i alles øjne? ”Man skal huske på, at en del migranter er muslimer. Selv gør

Pave Frans i samtale med Marokkos kong Mohammed VI (2. th), kronprins Moulay Hassan (th) og hans broder Moulay Rachid efter pavens ankomst til Rabat. Foto: Getty.

Tibhirine som model

Pavebesøgets anden dag var dedikeret landets katolske minoritet på 25-30.000 troende. Frans besøgte et socialcenter i Témara ca. 20 km fra Rabat inden han mødtes med landets to katolske biskopper, præster og ordensfolk. På mødet fremlagde pave en køreplan for kristne samfund, som arbejder i muslimske lande. Han fortalte dem, at de ikke skal bekymre sig om deres antal og at kristnes succes ikke er ensbetydende med at have en stærk offentlig profil.

Den kristne tro, understregede paven, handler ikke om tilknytningen til ”en doktrin, et bedested eller en etnisk gruppe”, men om ”et møde”, hvor de troende er kaldede til at være evangeliets ”gær” de steder, hvor de bor.

”Jesus udvalgte og udsendte os ikke for at blive talrige!” sagde paven i domkirken Saint-Pierre i Rabat.

”Han kaldte os til en mission. Jeg mener, det bør bekymre os, hvis vi som kristne foruroliges ved tanken om, at vi kun er noget værd, hvis vi er selve melet eller optager hele pladsen. I ved udmærket, at vores liv skal være ”gæret” uanset hvor og med hvem vi befinder os, også selv når det ikke synes at give nogle konkrete eller umiddelbare fordele”.

Blandt tilhørerne i katedralen var den 95-årige pater Jean-Pierre Schumacher, den

eneste tilbageværende trappistmunk fra Tibhirine klostret i Algeriet. Han valgte at blive i landet og leve blandt muslimerne trods den igangværende borgerkrig. I 1996 blev syv af munkene kidnappet og siden dræbt, og 8. december sidste år blev de saligkårede af pave Frans sammen med 12 andre ofre for den væbnede konflikt mellem regeringsstyrker og islamiske oprørsgrupper. Paven præsenterede sin tibhirinske pastorale strategi for Kirkens tilstedeværelse i de muslimske lande, og lovprieste ”de kristne, som har valgt at leve i solidaritet med andre folk, selv med livet som indsats”.

Den tibhirinske indstilling sås i socialcentret i Témara, som drives af Sankt Vincent Søstrene. Her ydes lægebehandling til områdets muslimske børn samt undervisning i matematik og fremmedsprog. Pave Frans besøgte centret søndag morgen inden den afsluttende friluftsmesse, hvor tusindvis af landets katolikker deltog.

Fakta om Kirken i Marokko

Der er ca. 30.000 katolikker, dvs. under 0,7 procent af landets befolkning på ca. 37 mio.

Der er to bispedømmer – i Rabat og Tanger – 35 sogne og 46 præster. Kirken driver 34 skoler, ti børnehjem, et hospital og hjælper årligt ca. 4.000 migranter.

Kirken ikke nogen forskel i dens arbejde. Men under søndagsmessen er der opstillet politifolk foran kirken for at beskytte kirkegængerne. Det er Kirken ikke glad for; men den bliver nødt til at acceptere det”.

”Generelt er der en god sameksistens mellem trossamfundene. Det er vigtigt at huske på, at vi kristne er gæster i landet og det er Kirken meget bevidst om. Vi er taknemmelige for at få lov at være dér. Vi gør ikke megen væsen af os, men gør derimod meget for at skabe gode relationer med de lokale”.

Hvilke indtryk har du med hjem?

”Masser af ting! – at man kan leve anderledes. At det er vigtigt med det nære fællesskab i lokalsamfundet, og at man støtter og hjælper hinanden. Men også at det er vigtigt at hjælpe migranterne – alle drømmer jo om at komme et andet sted hen, til Paris – som de omskriver til ’Paradis’ – eller til Spanien og USA. Nogle efter slemme oplevelser og omtanke beder om hjælp til at rejse tilbage”. NM

Lillesøster Anne Stephanie med en bog, der fortæller Jesu Små Søstres 70 års tilstedeværelse i Marokko. Foto: Niels Messerschmidt

Jesu Små Søstre

Har været 70 år i landet. Tidligere var der 7-8 kommuniteter, i dag tre; i Casablanca (det økonomiske centrum), i Rabat (regeringsbyen) og i Fez (det religiøse centrum).

Er det Guds vilje at der er forskellige religioner?

Spørgsmålet om, hvorfor der findes så mange forskellige religioner, hænger sammen med kernen i det mysterium, at Gud blev menneske.

Tekst: Henrik Ertner-Rasmussen

FASTEBETRAGTNING Pave Frans har sagt det. Mange katolikker og andre kristne har sagt det. Koranen siger det, ganske vist implicit, i sura 49 vers 13, hvor der tales om, at Gud har villet de forskellige stammer og nationer. På det tidspunkt hvor Koranen blev til, var det dog vel at mærke almindeligt, at de forskellige stammer og nationer havde hver sin religion. Ja, det er blevet almindeligt at sige, at Gud har villet, der skulle være forskellige religioner.

Logisk set er det dog et problematisk udsagn at lade stå uformidlet. Hvis Jesus har sagt, at Hans disciple skal gå ud i alverden og gøre alle folkeslagene til Hans disciple, og hvis Han har advaret sine disciple mod falske profeter, så er det heller ikke Guds mening, at de andre religioner eksisterer videre eller nye opstår uden at i hvert fald nogle fra disse religioner lader sig påvirke af forkyndelsen af Jesus som Herre og Frelser. I nogle tilfælde har forkyndelsen

af Evangeliet ført til, at hele folkeslag efterhånden opgav deres oprindelige religion og antog kristendommen. Det gjaldt fx overalt i Romerriget, og det skete også i Danmark og resten af Norden.

Hvorfor er der så stadig forskellige religioner? – Og hvorfor kommer der hele tiden nye til? – Hvorfor stopper Gud ikke denne forvirring? – Hvorfor går det ikke så hurtigt med at gøre hinduer, buddhister og muslimer til kristne som det gik med at gøre danerne kristne?

Troens mysterium

Ved at stille spørgsmålet således kommer vi ind til kernen i mysteriet om, hvorfor Gud måtte blive menneske i personen Jesus af Nazareth. Gud har ikke villet ensrette verden efter en ideologi eller en endegyldig lovbog. Selv om Gud satte en enkelt regel op, der skulle minde de første mennesker om at de ikke var bestemt til at

blive alvidende, faldt de første mennesker i synd. De ville ikke lade sig begrænse af manglen på alvidenhed. De ville ikke som Gud ville. Ifølge kristen teologi vidste Gud godt, at mennesket ville gøre oprør imod Hans åbenbarede vilje, men de måtte selv bøde for det ved at være forment adgang til Haven, Paradiset. Derefter spredtes Adams og Evas efterkommere til hele verden og udviklede forskellige kulturer og religioner. Forskelligheden i religioner er dermed et resultat af syndefaldet, af menneskets oprør mod Gud.

Bibelen fortæller dog også, at der hele tiden har været nogle mennesker, som Gud udvalgte med henblik på, at de skulle lære Ham at kende og lære andre at kende Ham, nemlig dem vi kalder patriarkerne og profeterne. Gud har hele tiden villet skabe sig et folk; men på grund af menneskets tilbøjelighed til at ville vide bedre end Gud er det stadig ikke lykkedes Guds folk at blive ét forenet fællesskab, endsiige én forenet menneskehed.

Guds folks rolle

Guds folk, Kirken, de helliges samfund, og hvad man ellers kan kalde det store fællesskab af Jesu disciple, er kendetegnet ved at det lever for andre og ikke for sig selv. Jesus satte sit liv til for dem Han elskede, også selv om de forrædte Ham. På samme måde er Kirken kaldet til at være til for andre end de kristne, at være et profetisk tegn som alle, muslimer, hinduer, buddhister, jøder og tilhængere af alle mulige andre religioner, skal se og derigennem lære Jesus at kende og blive Hans disciple. Man kan måske sige det på

den måde, at andre religioner eksisterer for at Kirken ikke skal glemme sit kald til at forkynde Kristus og gøre alle folkeslagene til Hans disciple.

En syrisk-ortodoks munk fortalte mig under mit første besøg i Jerusalem, at Gud havde tilladt islam at opstå, fordi de kristne var blevet splittet og trængte til at blive rensset gennem modgang og undertrykkelse. Sendte Gud så islam som en straffeaktion? Opstod kætteriernes og splittelserne i Kirken for at Jesu disciple skulle lære deres første kærlighed, nemlig Jesus, at kende igen?

Det vigtige er måske ikke så meget, om Gud har villet, eller om Gud har tilladt andre religioner, men om hvordan Jesu disciple reagerer på at de findes: Om vi beder for, at alle lærer Jesus at kende som Herre og Frelser, om vi beder Faderen om at sende arbejdere ud til høsten, om vi beder for os selv om at vi ikke må stå i vejen for at ikke-kristne gennem os lærer Jesus at kende. Så længe vi ved med os selv, at der ikke er frelse i noget andet navn end Jesus Kristus, burde det også anspore os til at have så megen kærlighed til vore medmennesker, at vi frem for alt ønsker, at de skal kende Jesus. Det vil nok være mere i samklang med "Guds tilladende vilje", der vil, at alle mennesker skal frelses og komme til erkendelse af sandheden, men at det skal ske af menneskets frie vilje, uden tvang.

"Det var en milepæl"

Pavebesøget og de marokkanske medier.

STATSBESØG Pavens to dages visit i Marokko betegnes af de marokkanske medier som "en betydningsfuld milepæl". Paven var på forsiden i mange af søndagsaviserne den 31. marts på besøgets anden dag. I aviser kunne man læse, at store dele af befolkningen ser positivt på pavens besøg i landet. Mange var af den opfattelse, at paven var kommet for at trøste efter terrorhandlingerne mod to moskeer i New Zealand i midten af marts.

I søndagens aviser lagde tophistorierne stor vægt på, at fredelig sameksistens mellem islam og kristendommen er mulig. Næsten alle aviser fremhævede pavens engagement i migranter og fremstillede Marokko som værende enig med Vatikanet i migrantspørgsmål.

Den fransksprogede avis *L'Opinion* henviste i en af sine artikler til, at der er mange paralleller mellem pave Frans' og pave Johannes Paul II's besøg i august 1985. Bladet skrev videre: "Paven kommer også for at trøste os efter skyderierne i Christchurch".

Her blev der den 15. marts ved en terrorhandling mod to moskeer dræbt 50 mennesker og såret lige så mange.

TV-stationer i Marokko udsendte pa-

vens videobudskab til det marokkanske folk. Heri sagde paven blandt andet, at man skulle respektere og hjælpe hinanden på trods af forskellighed. Paven sagde videre, at han var kommet for at dele denne overbevisning med mennesker i Marokko.

I videobudskabet sagde paven også, at han var kommet til Marokko som "en pilgrim for den fred og den broderlighed, verden har så hårdt brug for" og at både kristne og muslimer var kaldede til at leve broderligt sammen.

Under pavebesøget i Marokko udviste de marokkanske myndigheder stor interesse for temaet religiøs tolerance. Samme tema spillede også en fremtrædende rolle i februar under pavens besøg i Emiratene. Sammen med storimamen for universitetet i Cairo, sheik Ahmed al-Tayeb, underskrev paven her et dokument, der kræver tros- og ytringsfrihed for diskriminerede religiøse mindretal.

Paven mindedes under sit besøg i Marokko det historiske møde mellem Frans af Assisi og sultan al-Malik al-Kamil for 800 år siden. Han kaldte mødet for "en profetisk begivenhed", der viste mod til at mødes og give hinanden en fremstrakt hånd.

Kilder: *Rai* og *KNA*

LR

Det historiske møde mellem Frans af Assisi og sultan al-Malik al-Kamil i 1219. Fresken, der tilskrives Giotto, findes i Basilica superiore i Assisi. Foto: Wikipedia.

Caritas' Åben Rådgivning

RING TIL 22 99 38 18 FOR TELEFONISK RÅDGIVNING

ÅBENT HVER ONSDAG MELLEML. 17-19.30

- Har du bekymringer for dit barns trivsel i hjemmet, skolen eller generelt?
- Har du brug for rådgivning omkring pension, sygedagpenge, barsel, børnepenge eller andet?
- Har du brug for et økonomisk overblik eller hjælp til at sætte et budget op?

Dét og meget andet kan du få rådgivning om i Caritas' Åben Rådgivning. Vi er uddannede socialrådgivere, og vi står klar til at vejlede dig med fokus på dine spørgsmål og din livssituation.

RÅDGIVNINGEN ER ANONYM OG GRATIS!

Du kan enten møde op på Stenosgade 4A, København V eller ringe på tlf. 22 99 38 18 inden for åbningstiden.

Vi kan rådgive på dansk og engelsk samt polsk, fransk og italiensk (efter aftale).

Fra turisme til kristne rødder

Socialt hjælpearbejde med åndeligt drev – rejsebrev fra Sydindien.

Tekst & fotos: Michael Münchow, diakon

REJSEBREV Henover jul og nytår foretog min kone og jeg en rejse til Sydindien. Første del var en pakkerejse som turist. Bekvem og afslappende er det at lade sig transportere og besejse i det frodige sydindiske landskab. Staten Kerala tilbyder tusind nuancer af grønt, fra lotusblomster over rismarker til kokospalmer og et køkken mættet med grøntsager og fisk fra havet eller fanget i det komplicerede netværk af floder, indsøer og kanaler, der kan besejles i husbåd. Alligevel er man som turist i et land med så anderledes en økonomisk formåenighed ikke blot på pakkerejse. Man er også indpakket og dermed noget af en 'pakke på rejse' fra en umådelig rig og helt anden verden. Dog havde vi i en fiskerhytte ned til stranden fornøjelsen af at kunne følge det lokale erhverv på nærmeste hold. Familiens overhoved og bedstefar sad og reparerede net i skyggen fra kokospalmerne, nøjagtig som vi kender det fra disciplenes tid. En del af fiskerne er desuden traditionelt kristne og del af en kirke, hvis rødder strækker sig tilbage til langt før kolonisation og skolastik – Thomaskristne kaldes de. Og selvom forbindelsen helt tilbage til apostlen Thomas rummer plads til historikernes tvivl, så mærker man som kristen et fælles ståsted og en dybt samlende tradition på tværs af geografisk og øvrig kulturel afstand.

Et børnehjem i en ukendt provinsby

Fra kysten gik rejsen ind i landet med gradvis stigning op ad den bjergkæde, der løber nord-syd og deler staterne Kerala mod vest og Tamil Nadu mod øst. Vort rejsemål var en gammel kending fra tidligere besøg: Byen Thodupuzha med ca. 50.000 indbyggere, ukendt i enhver turisthenseende, men hjemsted for et bundt sociale hjælpeorganisationer holdt sammen af familien Matthews vidtrækkende indsats. Vi blev indlogeret på børnehjemmet Mother and Child Foundation, som huser 100 piger i alderen 0-18 samt 50 drenge, der bor i et andet nærliggende hus. Børnene er enten forladt af deres forældre eller anbragt i pleje som følge af mishandling, incest eller forældrenes økonomiske uformåenighed. De går i skole lokalt fra de er parat til det, og hjemmet giver dem så mad og tag over hovedet. Børnehjem er desværre et velkendt scenarie i Indien og kan ikke undgå at

påvirke en vesterlænding, hvor rimelige opvækstvilkår tages som en selvfølge.

Musik og dans som en vej til værdighed

Hvad der slog os som det nye siden vort sidste besøg for otte år siden var den satsning, man havde foretaget på musikundervisning. Hjemmets leder, Joshi Matthew, havde efter en messe fået den pludselige indskydelse at indkøbe instrumenter og fremme børnenes glæde ved at spille og danse. Således pågår der nu en ret differentieret musik- og danseundervisning efter skoletid, koordineret af hengivne og dedikerede musiklærere. Taget i betragtning at mange af drengene er hyperaktive, og pigerne kan have vanskelighed ved deres egen krop som følge af misbrug og overgreb, så giver musikken dem en kropsbevidsthed og grounding af selvtillid og støtte i deres videre færd. Vi oplevede det musikalske engagement på første hånd, da vores værelse lå op til auditoriet, hvor de øvede sig til julekoncerter og danseoptræden. Hjemmets orkestre har med tiden opnået betydelig lokal anerkendelse, og det var en særlig ære, at en af staten Keralas ministre, der har kendt og støttet projektet i årevis, tog sig tid til at øve og optræde med en sang sammen med koret som en del af juleprogrammet. Som besøgende bliver man mødt med stor gæstfrihed og oprigtig nysgerrighed fra børnenes side. Følelsen af åbenhed og taknemlighed forklarer Joshi på sigende vis. Der er også mange indiske velgørere, der støtter projektet økonomisk. Men de fleste ville aldrig vise sig nærheden af hjemmet og blive set sammen med børnene. Dertil er børnenes skæbne for skamfuld og fornedrende. Den urenhed, de bærer på, opfattes stadig af mange som smitsom.

Hjemløse sindslidende finder hjem og hvile

Imidlertid nyder også andre udstødte grupper godt af familien Matthews projekter. Godt 150 sindslidende hjemløse mænd får mad og tag over hovedet i et stort herberg, der ledes af Joshis bror Tommy. Forholdene er trange og de økonomiske ressourcer begrænsede. En seng, mad samt basal medicinsk behandling udgør den materielle

Stemmingsbillede fra børnehjemmet Mother and Child Foundation.

ramme for disse mennesker, for de flestes vedkommende udstødt af familien. Mange har i årevis fristet en omskiftelig tilværelse, der har ført dem fjernt fra deres hjemegn og sprogområde. Oven i sindslidelsen gør dette blot kommunikation endnu vanskeligere. Der er 14 officielle sprog i Indien. Alligevel bliver man slået over den ro og indbyrdes respekt, som gør sig gældende på stedet med en meget sparsom personaledekning. Hverdagene går med simple ergoterapeutiske foreteelser, og hvilestunderne kan tilbringes med fælles tv eller en lur i skyggen på den bare beton. Der er således en mærkbar omsorg for hverandre og en fornemmelse af, at hver enkelt bliver mødt som et selvstændigt individ. Den daglige gudstjeneste er et væsentligt samlingspunkt, der ånder fred – de vanskelige omstændigheder til trods. At værne om rum til bøn og meditation for selv meget trængte sjæle er en værdi, der ikke kan gøres op i penge. Et besøg som fremmed giver os mulighed for nogle få øjeblikkes nærvær, hvor den psykiatriske sygeplejer gør holdt ved enkeltes leje. Vi hilser og tilbringer en kort stund sammen.

Alkoholisme og helbredelsen som et eventyr

Fra dette herberg fører en kort men forfriskende gåtur op til et tredje tiltag, som drives af Matthew brødrenes svoger, Prince Augustine. Stedet Prathyasa Bhavan er et afvænnings- og efterbehandlingscenter for alkoholikere. Det startede som en opsøgende mobil-klinik for godt 15 år siden, men har nu 12 sengepladser til afvænnings, mens den øvrige behandling foregår ambulantly på centret eller lokalt i oplandet. Alkoholisme er et betydeligt problem i en kultur, der ikke har nogen egentlig tradition for indtagelse af alkohol. Mange fra Kerala arbejder desuden i Den arabiske Golf og tillægger sig et alkoholforbrug tilskyndet af en fingeret vestlig livsstil, understøttet af det lokkende Duty Free indkøbsmarked. Et problematisk forbrug kan eskalere gennem tabuisering, og pludselig har alkoholen taget styringen med en truende social deroute til følge. Behandlingen støtter sig til Anonyme Alkoholikers velkendte 12-trinsprogram. Misbrugernes egen spiritualitet og tilhørsforholdet til et åndeligt fællesskab spiller en betydelig rolle som led i restitutionen. Også kreative aktiviteter som kunst, musik og litteratur spiller en væsentlig rolle. En medbragt gave til fællesskabet i form af H.C. Andersens Eventyr bragte således betydelig glæde og faldt tilfældigvis sammen med en tale,

Prince citerede Pave Frans for at have holdt om julen set med fattigmands øjne gennem Den lille pige med Svovlstikkernes blik.

Åndelig næring, økonomisk ansvarlig turisme og vigtigheden af retræte

Man kan undre sig over den energi og det overskud, der lægges for dagen i arbejdet med svært stillede mennesker med uoverskuelige udfordringer. De beskrevne projekter har fungeret i årevis med fremskridt på hver deres måde. Central er den åndelige næring. Den understøttes af bøn, meditation og et aktivt trosliv blandt medarbejdere såvel som børn, sindslidende og alkoholikere. Kerala har en betydelig kristen population; men interreligiøs tolerance og respekt skaber en atmosfære af fred, hvile og fordybelse midt i mangfoldigheden. En vigtig åndelig ressource udgør en tredje af brødrene, redemptoristen p. Benny Matthew. Han virkede en årrække i Danmark, men er nu præst i Thodupuzha og betjener hjælpeindsatserne på sin egen særlige ydmyge, diskrete men dybt vedholdende vis. Gennem redemptoristernes internationale sociale arbejde får projekterne tillige en opmærksomhed ud over den lokale indiske kontekst. P. Benny har en vision om at øge socialt ansvarlig turisme – en rejseform der vinder frem efterhånden som vesterlændinge kører træt i pakkerejser og søger mere engagerende rejsemåder. Et besøg i Thodupuzha kan øge ens sociale bevidsthed og forståelse. Endvidere harmonerer det med såkaldt 'Eco-tourism', hvor man fra indisk side fremviser lokale forsøg på at håndtere den globale opvarmning på økologisk bæredygtig vis. Alligevel blev Kerala overskyldt af de værste oversvømmelser i 80 år: Ødelagte veje, huse og høst samt massive turistaflysninger og styrtdyk i lokale donationer. Der er rigelig brug for hjælp.

I alt dette bestyrkes den åndelige næring for de ansatte gennem jævnlige retræter og besøg på lokale klostre eller ashrams. Netop et sådant cistercienserkloster ligger på toppen af bjergkæden. Det hedder Kurishumala Ashram og er vort næste rejsemål på vejen mod flere kristne ashrams i Tamil Nadu med en rigt varieret meditations- og bønsspraksis. Men det er en anden historie ...

Michael Münchow er gerne behjælpelig med et mere righoldigt besøg i Sydindien og kan kontaktes på: michael@munchow.org.

Her ses pater Benny Matthew tv. og hans bror Tommy.

Perlen på Djursland stråler igen

Skt. Mikæls Kirke i Ringsø er ført tilbage til sit oprindelige skikkelse og genåbnes efter lang moderniseringsproces.

Tekst: Lucyna Pylarz

RESTAURERING Vi nærmer os den 22. april 2019 – en dag, hvor vi genåbner Skt. Mikæls Kirke i Ringsø ved Pindstrup.

Vi er ved at afslutte projektet ”Kompleks restaurering og modernisering af Skt. Mikæls Kirke”. Efter en lang forberedelse startede projektet midt i 2018 og blev realiseret af: arkitekten, forskellige håndværkere og frivillig arbejdskraft.

I dag er kirken en almindelig fungerende kirke. Efter renovering bliver den meget mere synliggjort på Djurslands kort som et særpræget mål, hvor også kirkens kulturhistorie og dets rolle i området og det lokale samfund vil blive formidlet. Kirken blev udnævnt til ”et sted med sjæl”. Efter projektets gennemførelse skal kirken i højere grad være tilgængelig for menigheden, det lokale samfund og andre parter, der vil bruge den som et hjemsted for forskellige aktiviteter. Det vil dels forskønne nærmiljøet, dels skabe nye muligheder og fællesskaber på tværs af de forskellige befolkningsgrupper.

Sankt Mikæls Kirke er en enestående lille trækirke, der har haft sin plads i den danske kultur og historie. I 1920'erne havde

en del polske gæstearbejdere slået sig ned i Pindstrup-området, da der var gode beskæftigelsesmuligheder ved tørveproduktion ved Pindstrup Mosebrug. Den lille polske koloni dannede i 1929 en polsk forening, der som sin første opgave tog initiativ til opførelsen af en kirke. Der blev indsamlet en kapital på 7.000 kr., og direktør La Cour fra Mosebruget skænkede alt tømmeret til opførelsen af bygningen. Ved frivillig arbejdskraft blev den nye bygning rejst og kunne indvies af den katolske menighed 2. påskedag 21. april 1930.

De mange store ændringer kirken har undergået, har forringet dens arkitektur voldsomt. Tilføjelserne var udført med materialer og et udseende, som var helt fremmed for den originale arkitektur. Restaureringsarbejdet omfattede fjernelse af de fleste af de nyere tilføjelser. Målet med dette projekt var:

- at genskabe kirkens oprindelige udseende i så stort omfang som muligt,
- fjerne de helt ødelagte elementer og erstatte dem med nye,
- konservere alle delvist ødelagte dele, der findes forskellige steder i kirken,

En nymalet og gennemrestaureret kirke kort før genåbningen i april.

- male kirken i de oprindelige farver,
- opsætte nye eller modernisere gamle installationer.

Arkitekt på restaureringen var Peter Bering fra Berings Tegnesteue.

Sponsorer for ombygningen

Restaureringen af Skt. Mikæls Kirke har kostet omkring to millioner kroner. Omkostningerne dækkes af menighedens opsparede midler samt bidrag fra disse tre fonde:

- A.P. Møller og Hustru Chastine MC-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.
- Margrethe og Johs. F. la Cours Fond Pindstrup,
- Sydbank Fonden.

Kirkens indre ved åbningen i 1930.

Hvad siger psykologen om kirkeskat?

Har du nogensinde undret dig over, hvorfor ordet kirkeskat vækker umiddelbare følelser i dig? Vi har spurgt psykolog Marian Bridget Connolly om psykologien bag dét at give og hvilke følelser, det vækker.

Tekst: Susanne Debora Madsen

INDSIGT Der er ingen tvivl om, at bibelen opfordrer os til at give af vores overflod og at forkynde Guds ord indtil verdens ende. Hvilke menneskelige mekanismer påvirker vort forhold til at give frivillige gaver til Kirken?

At være katolik betyder ikke kun, at vi har adgang til Kirkens sakramenter. Det er også en identitet, vi iklæder os. Nogle bærer den hele tiden, mens andre ifører sig den ved visse begivenheder. Fælles for alle er, at vi er bevidste om at være katolikker og tilhøre fællesskabet.

”Mennesker har behov for at føle, at de er en del af noget. Når vi styrker fællesskabet, styrker vi også vores katolske identitet”, fortæller Marian Connolly, som selv er praktiserende katolik. ”Når du tager et aktivt valg om at styrke Kirken, støtter du faktisk også dig selv”.

For mange er koblingen mellem identitet og Kirkens vel helt naturlig, og gaver til Kirken gør én glad. Men sådan er det ikke for alle.

Vi ser det ofte. Kunderne flygter fra Danske Bank efter hvidvaskningsskandalen. Den katolske Kirke har også sine skandaler. Men hvorfor nægte at støtte Kirken på grund af enkelte brodne kar, når nu Kirken gør så meget andet godt?

”Det handler om deres identitet”, forklarer

Marian: ”Når en overgrebssag dukker op i pressen bliver sagen en del af deres katolske identitet, som de skal forsvare

”Mennesker har behov for at føle, at de er en del af noget. Når vi styrker fællesskabet styrker vi vores katolske identitet”, siger Marian Bridget Connolly, katolik og praktiserende psykolog.

overfor omgivelserne. Derfor er det vigtigt, at Kirken håndterer disse sager ordentligt, så vi kan forløse smerten og få redskaber til at forsvare vores identitet”.

Marian smiler og fortæller om en begivenhed, da hun var 5 år. Hun stod i en butik, hvor noget slik var røget på gulvet. Hun samlede det op og spiste det uden at sige det og betalte ikke for det. Hun gik med en skamfølelse i mange år, og da hun senere skriftede det, foreslog præsten, at hun skulle opsøge butikken og betale for slikket, hun havde ’stjålet’. Butikken var for længe lukket, og Marian vidste ikke, hvordan hun skulle gøre skaden god igen.

Præsten sagde, at hun jo allerede var tilgivet af Gud og foreslog, at hun kunne give beløbet til velgørende formål for at lette sin dårlige samvittighed. Marian endte med at give beløbet til Kirken.

”Det var ren aflad”, fortæller Marian; ”men det var 100 % frivilligt, og det gav mig en god følelse af at lukke et kapitel, der havde plaget mig i lang tid”.

Bibelen gør det klart, at gaver skal gives frivilligt og med glæde. Gaver til Kirken skal gives ud fra et oprigtigt ønske om at ville styrke den. Bidrag, der udspringer af skam og dårlig samvittighed, er næppe holdbare i længden. Ingen ønsker at opbygge et fællesskab på negative værdier. Men hvorfor siger biskoppen så, at alle katolikker bør betale kirkeskat?

”Det er fair at forvente, at alle betaler til Kirken hvis de bruger den – også selvom det kun er til påske eller jul”, siger Marian: ”På det plan er vi brugere af Kirken. Som medlem af en klub har jeg samme forpligtelse. Jeg har et ansvar for at betale for det jeg bruger”.

Hvilke værdier udtrykker du, hvis du køre med toget uden billet? Hvad gør det ved dit selvbillede? Det er altid dit frie valg. Uanset hvad du vælger, er der altid en pris

at betale. Du bør spørge dig selv, hvilke konsekvenser dine valg har for dig selv og dine omgivelser.

Skamfølelse bør ikke være motivationen for at give. Du skal give, fordi du har det godt og har overskud. Har du det sådan, kan du ikke lade være med at give. Når du giver, styrkes din identitet samtidig med at du styrker Kirkens fællesskab. Vi har ansvar for at betale for det, vi bruger. Men det er mellem dig og Gud når du giver endnu mere. ”Man kan faktisk spørge Gud om, hvor man skal investere sit overskud”, siger Marian Bridget Connolly, som håber, at alle kan mærke den velsignelse, det er at give.

Er kirkeskatteydere lykkeligere end ikke-givere?

Man siger, at penge ikke kan købe lykke, men forskerne siger noget andet – i hvert fald når man giver penge væk.

I et amerikansk eksperiment fra 2008 blev deltagere udstyret med en konvolut med penge. Halvdelen af deltagerne skulle bruge beløbet på sig selv. Resten skulle bruge pengene på en anden person eller velgørenhed. Psykologerne målte siden deltagerens ’lykkeniveau’ og fandt frem til, at gavegiverne opnåede en længerevarende ’lykkefølelse’ end de personer, som havde brugt pengene på sig selv.

En Gallup-undersøgelse fra 2010 gennemført i 136 lande nåede frem til samme resultat; at der er sammenhæng mellem den subjektive lykkefølelse og at give til velgørenhed. De mennesker, der svarede ’ja’ på spørgsmålet om de havde givet til velgørenhed i den seneste måned var lykkeligere end ’nej’-gruppen.

Grethe Livbjerg døde lørdag den 23. marts. Med sine mange års pionerarbejde som retræteleder og skribent satte hun et betydeligt aftryk på dansk, katolsk kirkeliv. Katolsk Orientering bringer her nogle mindeord i anledning af hendes død.

Grethe Livbjerg in memoriam

I et lille samfund som vort lokale katolske siger vi tit – for nogen måske lidt klichéagtigt –, at alle kender alle. Det er nu heller ikke helt ved siden af, og når nogen dør, bliver det særligt tydeligt. Sådan er vi også mange, der føler det ved Grethe Livbjergs død. Hendes bortgang er dog ikke noget, som kun mærkes i vort eget katolske fællesskab, men også langt ind i andre kristnes rækker. Dog var hendes trosmæssige base så afgjort i Den

katolske Kirke, som kan glæde sig over at have rummet en sådan kapacitet. Selv om hun var vokset op i en folkekirkelig sammenhæng og også blev en aktiv del af den, så kom Den katolske Kirke til at danne rammen om det meste af hendes liv. Her slog hun rod og hos dens åndelige giganter, primært fra Karmels tradition, hentede hun sin åndelige inspiration.

Da Grethe tilsluttede sig Den katolske Kirke, var dens økumeniske engagement

endnu kun gryende, men tog fart med afholdelsen og implementeringen af Andet Vatikankoncil. Selv om Grethe ved sin konversion havde fundet sit endelige kirkelige hjemsted, betød det ikke en afsondring fra andre kristne traditioner. Hun så det hurtigt som en opgave at dele sin katolske viden og begejstring med andre, samtidig med at hun i god økumenisk ånd var parat til at lære af andre kristne og deres engagement. Hendes mange retræter og hendes mangeårige meditationsgruppe blev søgt af kristne fra mange forskellige baggrunde. Dette intensiveredes i videreførelsen af tidskriftet ”Levende Vands” mission i den deraf udsprungne referencegruppe. Med sin høje alder beviste Grethe, at man ikke blot kan forblive yderst aktiv, men også lære og prøve noget nyt uden at opgive det oprindelige fundament.

Fra den katolske menighed i Århus kom

Grethe over Karmel i Norraby til Sct. Andreas kirke i Ordrup, som de sidste mange årtier af hendes liv, herunder også de mest produktive, blev rammen om hendes kirkelige dagligdag. Det var også, da jeg blev sognepræst her, at jeg for alvor lærte Grethe at kende. Det er en tid, jeg af mange grunde ser tilbage på med glæde. Mange engagerede og trofaste mennesker prægede menigheden, blandt dem ikke mindst Grethe.

Midt i sit travle liv med sans for de aktuelle opgaver havde Grethe hele tiden blikket rettet mod evigheden – uden hastværk – og naturligvis uden frygt for døden. Måtte hun efter et rigt liv på jorden nyde det fulde fællesskab med Gud i Himlen. Hun hvile i fred!

+Czeslaw Kozon

Der var et tæt og mangeårigt økumenisk venskab mellem Grethe Livbjerg og den svenske pinsepræst Peter Halldorf. Her tegner han hendes økumeniske profil.

Hun åbnede nye vinduer for mange

Tekst: Peter Halldorf

MINDEORD ”Bara den helige Ande kan lära oss att bedja: ”Abba, Fader!”

Med de orden, nedskrivna på ålderns höst, vittnade Grethe Livbjerg inte bara om en av sina egna mest dyrbara erfarenheter. Hon satte ord på den gåva hon i samtal och retreatar fått förmedla till otaliga människor: mötet med en Gud som även kan låta ”angstens nat gi naering til et nyt liv”, som hon också kunde uttrycka det. Den Gud i vars Fadersfamn Anden vill dra in varje människa.

I den famnen har nu Grethe Livbjerg funnit evig ro. När hon insomnade tidigt på morgonen den 23 mars i en ålder av 92 år, fullbordades en livsvandring som till det yttre fört henne genom skiftande landskap, men vars inre profil är imitatio Christi: ett liv drivet av en intensiv längtan att följa och förenas med Kristus.

Grethe Livbjerg växte upp på landet på Sydjylland, det var en from miljö, men också trång. När hon senare såg tillbaka på sin uppväxt kunde hon säga att det viktigaste hon fått med sig – och det var inte lite – var kärleken till Guds ord. Med tiden skulle ”en annan väg välja henne”, som hon själv formulerade det med Dag Hammarskjölds ord. Den vägen fanns dold i en tidig längtan som fick henne att känna sig annorlunda redan som barn, men som också var ett förebud om en större verklighet. ”Jag forstod ikke, at denne lengsel var Guds store gave til mig og min største skat”, skriver hon i memoarboken *Ög alt skal blive godt*.

Under tidiga tonår gör Grethe Livbjerg en första, omvälvande mystik erfarenhet. ”Et lys var for alltid taent over mit liv”, berättar hon. ”En lengsel og et løfte ar skapt ... En gang vil alt blive lyst.” Det var en upplevelse hon varken kunde tala med någon om eller integrera i sitt religiösa sammanhang. Igenkänningen kom först när hon långt senare mötte den stora mystiktraditionen.

Under stilla veckan 1961 inträdde Grethe Livbjerg i den katolska kyrkan. Det var som ”at traede ud i et uendeligt rum, hvor der var frihed, lidt som en fugl, der har levet sit liv i et indhegnet område, må have det, når den sluppet ud under åben himmel”, berättar hon. Men det var framför allt i upptäckten av arvet från Karmels giganter, Teresa av Avila och Johannes av Korset, som hon fann den djupa hemkomsten. Nu följde en dynamisk utveckling. Hon inträdde i Karmels sekularorden, var med och byggde upp ett retreatus vid karmeliternas kloster i Norraby där hon under tre år samarbetade med Wilfrid Stinissen, och hon började skriva. Genom tidskriften *Levende Vand*, som hon grundade och var redaktör för, och genom böcker om Teresa och Johannes medverkade hon till att den klassiska kristna mystiken blev tillgänglig för en bredare krets. Hon började nu även leda retreatar och blev en pionjär i den skandinaviska retreatrörelsen, som hon skildrar i sin sista bok, *Stilhedens gave* (2018).

Själv lärde jag känna Grethe Livbjerg i samband med en seminariedag om den helige Ande som hölls på Røgle kloster i Sverige 2003. Det skulle bli början på en djupnande vänskap. Under några år kom vi att samarbeta vid ett antal förbönsgudstjänster, där Grethe fick erfara hur helandets gåva var verksam genom hennes förbön. Hon blev en regelbunden och uppskattad skribent i den svenska ekumeniska tidskriften *Pilgrim*, och deltog i flera av tidskriftens större möten tillsammans med bland andra biskop Martin Lönnebo, professor Gunnel Vallquist och poeten Ylva Eggehorn. När jag sista gången besökte Grethe, samma dag som hon blivit intagen på sjukhuset en vecka före sin död, påminde vi varandra om Guds förunderliga vägar.

I dialektiken mellan trofasthet och uppbrott blev Grethe Livbjerg en av dem

som gick en annan väg än den där många går – och därmed öppnade nya fönster för många andra. Förmågan till klarsyn och urskillning – så karaktäristisk för Grethe Livbjerg som andliga vägledare – lärde henne att igenkänna Guds fingeravtryck i de mest skilda livssituationer, men också att vara uppmärksam på ofruktbara sidospår. I utforskandet av den kristna mystiken prövade hon under en period olika vägar, men kom snart fram till ”att jag helhjärtat skulle gå den bibliska vägen”, som hon uttryckte det. Det lod hon bar med sig från uppväxten inom Indre Missionen gav här riktning åt hennes katolska erfarenhet.

Det var just konsten att integrera erfarenheter från skilda traditioner som gjorde Grethe Livbjerg till en samlande

person i kristenheten. I den referensgrupp hon formade kring arvet efter *Levende Vand*, och som hon mötte sista gången bara någon månad innan sin död, byggde hon ett nätverk mellan kristna ledare från olika kyrkor i Danmark. En gränsöverskridande ekumenisk gemenskap som lär fortsätta att bära frukt långt in i framtiden. Grethe Livbjerg älskade sin katolska kyrka, men som den mystiker hon var såg hon mer till det som förenade än det som skilde åt.

En moder i Kristus har lämnat oss. Saknaden är stor, ännu större är tacksamheten över en rikt fruktbar livsgärning.

Evig åminnelse.

Grethe Livbjerg. Privatfoto.

Foregangskvinde for retrætebevægelsen og økumenisk pioner

ØKUMENI En af de skikkelser i dansk kirkeliv, der har været foregangskvinde for retrætebevægelse og økumeni er Grethe Livbjerg. I 2004 deltog hun i et stort økumenisk møde i Sverige. Det afsluttedes med, at den svenske biskop emeritus Martin Lönnebo sendte deltagerne hjem med ordene: "Gå nu ud og hel Kristi legeme". Disse ord ramte Grethe Livbjerg, og fra den dag har hun bedt og arbejdet for en økumeni, der kom nedefra.

Siden da har hun ledet referencegruppen omkring det økumeniske tidsskrift for åndelig vejledning: www.levendevand.dk.

Vi er ca. 12 personer, som har rødder i Metodistkirken, Den ortodokse Kirke, Baptistkirken, Folkekirken, Den katolske Kirke og Pinsekirken. Vi har forskellige traditioner, taler lidt forskellig religiøs 'dialekt'. Men vi beriger hinanden. "For ligesom vi har ét legeme, men mange lemmer, alle med forskellige opgaver, således er vi alle ét legeme i Kristus, og hver især hinandens lem-

mer." (Rom 12, 4-5). Hos os alle hersker en oprigtig vilje til at forstå den anden, baseret på respekt for modpartens trosoverbevisninger og samtidig en selvfølgelig forankring i egen tradition. Grethe Livbjerg var aktiv til det sidste og deltog med engagement, kløgt og humor i vores seneste møde den 25. februar.

*Æret være Grethe Livbjergs minde!
Elisabeth Lidell, pilgrimspræst
i Folkekirken.*

I referencegruppen som blev dannet omkring tidsskriftet og arbejdsgruppen Levende Vand, mødtes Grethe Livbjerg gennem mange år med venner fra Folkekirken, Den ortodokse Kirke, Den katolske Kirke og frikirkerne. Foto: Malene Fenger-Grøndahl.

Det sker i bispedømmet

APRIL

Fredag 12. kl. 18.00-19.30: "Åben Dør". Personlig forbøn og samtale v/ pastor Lars Messerschmidt m.fl.

Sted: Jesu Hjerter Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4A København V. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Onsdag 24. kl. 17.30: Fyraftensmøde i Caritas Center Stenosgade om 'Innovation i udviklingsarbejdet – Plastikposen der giver rent drikkevand'. Solarsack fortæller om deres plastikpose, som ved hjælp af solens varme og stråler dræber vandbakterier samt om implementeringen af Solarsack i Caritas' nødhjælps- og udviklingsarbejde.

Efter oplægget serveres der mad. Ønsker du at blive til mad koster det 20 kr., og tilmelding ses gerne via e-mail/sms til ckk@caritas.dk eller tlf. 52 52 95 81.

Fredag 26. kl. 19.00-ca. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse ved pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V. Skriftemål fra kl. 18.00. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Lørdag 27. kl. 14.30-16.30: Temalørdag om 'Verdenskirke som minoritetskirke – Den katolske Kirke i Danmark efter reformationen' v/ pastor Niels Engelbrecht. Sted: Sankt Therese Kirke, Bernstorffsvej 56, Hellerup.

MAJ

Fredag 3.-søndag 5.: International konference: 'The common Good on Our Common Sea', arrangeret af Justitia et Pax Europe og dets danske afdeling, Vatikanets kontor til fremme af integreret menneskelig udvikling. Stella Maris – Søens Apostolat samt *Global Catholic Climate Movement*. Arrangementet holdes i Ingeniørernes Hus på Kalvebod Brygge i København.

Flg. talere har bekræftet deres deltagelse: Kardinal Peter Turkson, præfekt for kontoret til fremme af integreret menneskelig udvikling; biskop Czeslaw Kozon af København; biskop Noel Treanor af Down og Connor, præsident for Justitia et Pax Europe; dr. Cleopatra Doumbia-Henry, præsident for World Maritime University.

Yderligere information følger.

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Første og tredje onsdag i måneden kl. 18.00-20.00: Hjælp til misbrugere og pårørende ved den katolske organisation Cenacolo. Rådgivningen finder sted i Bredgade 64, 1. sal, Kbh. K. Tlf. 51 53 41 60.

Hver onsdag kl. 17.00-19.30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13.00-16.30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21.00-22.30: Stille tilbedelse i Jesu Hjerter Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Ældre Café: Hver onsdag kl. 13-16.30 i kælderen i Caritas Center, Stenosgade.

Åben rådgivning: Hver onsdag kl. 17-19.30 i rådgivningen i Caritas Center, Stenosgade. Du kan også få rådgivning over telefonen via tlf. 22 99 38 18.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 19.00-21.00**, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Ryesgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail johny.zet@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

62 624

Skriv besked. Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Valfart til Vor Frue af Aasebakken 2019

Søndag den 26. maj 2019

6. søndag i Påsken

"Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst." (Joh. 14,27b)

Program

Ca. kl. 8:30-9:00 Ankomsttider for togrejsende til Holte st.

Fra Kbh. H. mod Holte St.: 08:43

Fra Hillerød St. mod Kbh. H.: 08:44

Mulighed for at få kørt bagage fra Holte st. (Ca. 20 min. gåtur fra Holte St. til Rudersdalvej 42)

Bemærk – det kan være svært at finde parkeringsplads ved Magleås – planlæg derfor evt. parkeringsmuligheder!

Kl. 9:15 Valfart gennem Rude skov

Udgår fra Rudersdalvej 41, 2840 Holte (tager ca. 1 ½ time at gå)

Kl. 10:30 Mulighed for skriftemål

(polsk, dansk, engelsk) v/Vor Frue Kloster

Kl. 11:30 Bispemesse

Vor Frue kloster, Høsterkøbvej 3, 3460 Birkerød

Kl. 12:30 Pause

Mulighed for spisning, samvær, leg.

Salg af vietnamesisk mad, kaffe og vand fra spejderne. Mod DUK og andre katolske lægmandsorganisationer.

Kl. 15:00 Mariaandagt

Dagens program slutter kl. 15.45, men man er velkommen til at blive på grunden så længe som man vil.

Kontaktperson Valfart til Vor Frue af Aasebakken:

Franz Igwebuike 26 15 00 13, Franz@privat.dk

Bemærk: Henvendelser om bustransport o.l. til eget sogn

De første 60 år

Sådan startede det.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

TILBAGEBLIK Tilbage i 1959 i vel-færdssamfundets spæde start skrev journalist Inger Lauridsen artiklen ”Om at blive mæt eller ikke at blive det” i ”Katolsk Ugeblad”. Lauridsen undrede sig i artiklen over, at mange havde rigeligt, men at endnu flere ude i verden manglede det allermost nødvendige.

Hun ønskede sig en græsrodsorganisation, der kunne gøre noget ved problemet her og nu. Organisationen skulle have: ”en administration så enkel som et columbusæg. Og et menneske så utrætteligt som en Abbe’ Pierre”. Artiklen gjorde stort indtryk på mange, og der kom mange læserbreve i de næste numre af ugebladet. Else Loldrup var en af de læsere, artiklen gjorde indtryk på. Men hun lod det ikke bare blive ved det. Godt tre uger efter artiklen mødtes en flok mennesker den 28. april 1959 for at stifte Sankt Vincent Gilderne (der senere kom til at hedde Sankt Vincent Grupperne).

Og så gik det stærkt

Første arbejdsgruppe kom i Birkerød – en uge efter kom Lyngby til, og efterhånden skød afdelingerne op som paddehatte over det meste af Sjælland.

Gruppernes første præst var Vincentpræsten pater Gommans, der i begyndelsen af 50’erne havde optaget Else og hendes mand Uffe i Kirken. En af grupperne holdt til på Nordvanggaard, hvor Vincentpræsterne holdt til, så derfor tog grupperne navn efter

Sankt Vincent af Paul (1581-1660), grundlæggeren af Vincentsøstrene og Sankt Vincentpræsterne.

Uffe blev regnskabsfører for grupperne – og var det i 40 år, indtil jobbet gik videre til sønnen Henrik, der i 2000 kom ind i bestyrelsen sammen med Henrik Guldager og Thorsten Wilstrup.

Siden starten har Sankt Vincent Grupperne hjulpet tusinder af mennesker og sendt millioner af kroner afsted til hjælpeprojekter over hele verden.

Det hele begyndte meget primitivt. Finansieringen af det kommende hjælpearbejde skete ved, at hvert medlem fik en sparebøsse, hvor man lagde så meget i, som man kunne undvære. Formålet blev defineret som bekæmpelse af sult og nød og styrkelse af interessen for missionsområderne og deres arbejde. Som dokumentation bad man modtagerne af hjælpen om billeder og beretninger om de projekter, man støttede. I familien Loldrups kælder blev medlemsbladene trykt på en duplikator og de ældste af familiens seks børn blev sat i sving med at samle bladene, mens de små så beundrede til. Man mødtes med jævne mellemrum i grupperne, hvor der blev læst breve op fra modtagerne af hjælpen. Den første rapport fortæller, at der er blevet sendt en check til Wandiwash i Indien, hvor nogle vincentpræster har ansvaret for 180 forældreløse piger.

”Liturgerne skulle engang komme og sige

Else Loldrup, der i dag er 93, var med til at grundlægge Sankt Vincent Grupperne i 1959.

os, hvad vi skal gøre, når der i hele byen ikke findes hverken bæk eller stol. Min cykel er mange gange mellemvæg i skriftestolen og bagagebærerne på to cykler tjener til alter”, fortæller en missionær i Etiopien i et brev. I hans missionsområde er børnene underernærede, fordi høsten igen er slået fejl og fordi man mangler basal viden om dyrkningsmetoder i landbruget. Fra Saigon fortæller en anden præst om Sct. Vincentsøstrenes spedalskhedshospital, hvor patienterne får nyt liv og håb.

Det var en stor dag for grupperne, da en ny Landrover-ambulance blev indviet i maj 1968 på Nordvangård og overrakt til pater Roger Ampe. Ampe var missionær i Kongo og rejste rundt til de katolske sogne i Danmark for at fortælle om sit arbejde i Congo.

Lige fra starten for 60 år siden har der

været god opbakning til gruppernes arbejde. Arbejdet har altid bygget på personlige kontakter, som præster i Danmark havde gennem deres netværk. Senere kom også Urban Figge og Michael Bradley fra oblatfædrene i Herlev ind i arbejdet. Michael Bradley formidlede kontakt til fader Figueras børnearbejde i Recife i Brasilien. Sankt Vincent Gruppernes arbejde blev set som et flot eksempel på, hvad der kan udrettes for små midler, og i december 2003 blev Else og Uffe Loldrup dekorerede med den pavelige medalje pro Ecclesia et Pontifice.

I dag er der lige så meget nød ude i verden, som da grupperne startede. Men som Else Loldrup siger – der er 1.000 andre steder, hvor man også kunne hjælpe; men vi kan ikke nøjes med bare at sige, det er håbløst.

Projekter der rykker

Sådan hjælper Sankt Vincent Grupperne

UDVIKLINGSARBEJDE Lidt uden for Budapest får 60 fattige romabørn tre gratis måltider mad om dagen. De får hjælp med deres lektier, og deres forældre får støtte gennem hjemmebesøg. Om sommeren kan de komme på lejr. I Marcapata i Peru lever de mennesker, der ikke har haft gavn af den økonomiske fremgang i Sydamerika. Kun 42 % af børnene under 3 år er normalvægtige. Så de har hårdt brug for et sundt måltid mad. På et skolebespisningsprojekt får 180 børn dagligt morgenmad og frokost.

Khanh Vinh Missionscenter i Vietnam modtager daglig 100 patienter til behandling – typisk for sygdomme, der skyldes manglende eller dårlig ernæring. Må de til behandling på hospitalet, støtter centret økonomisk.

Dette er tre eksempler på udsatte grupper, som får hjælp af Sankt Vincent Grupperne. Princippet er altid at yde hjælp til selvhjælp, så de udsatte kan komme ud af fattigdomsfælden. Sankt Vincent Grupperne har omkring 330 medlemmer. Sidste år udbetalte

Sankt Vincent Grupperne næsten en million (985.122 kr.) til deres projekter. Det var derfor muligt at støtte alle projekter med det beløb, der var blevet lovet. Foreningen støtter pt. 17 forskellige projekter i 10 forskellige lande i Mellem- og Sydamerika, Asien, Afrika og Europa.

Foreningens formål har siden starten for 60 år siden været at støtte humanitært hjælpearbejde til fordel for fattige – primært i udviklingslandene. I prioriteret rækkefølge støtter foreningen børn, unge, handicappede, undervisning af voksne og ældrepleje.

Pengene til projekterne kommer først og fremmest fra medlemmernes bidrag, men også fra fonde, menigheder og ordenshuse i Danmark.

Bestyrelsen arbejder frivilligt og ulønnet, og takket være tilskud fra Kulturstyrelsen til driftsomkostninger, går bidragene ubeskåret til gruppernes projekter i forskellige lande. Vedtægterne er blevet moderniserede. Alle medlemmer der har betalt kontingent inden generalforsamlingen er stemmeberettigede. For tiden er der to lokalgrupper i foreningen. Ved Sankt Laurentii Kirke i Roskilde arbejder en gruppe med at støtte et skoleprojekt i Sydsudan. Man støtter med drift af fire katolske skoler samt penge til lærerlønninger. Ved Sankt Annæ Kirke på Amager arbejder en gruppe med at støtte Mother and Child Foundation – et børnehjemsprojekt i Kerala i Indien.

Her arbejder Maria-Eleonore Christensen med et madspilprojekt. Fra lokale supermarkeder får hun leveret madvarer, der er tæt på udløbsdagen. Madvarerne bliver solgt til en billig penge og støtter dermed børnehjemmet.

Vil man vide mere om Sankt Vincent Grupperne, er det en god idé at besøge foreningens Facebookgruppe. Her myldrer det med liv. Film og masser af billeder fra projekterne ude i verden fortæller de små, gode historier om projekter der rykker og mennesker, der får en ny start på livet. Brasilianske gadebørn, der sniffer lim, bliver hjulpet med skolegang, forældreløse og handicappede børn i Vietnam får hjælp til mad, medicin og skolegang. På Haiti får gamle kvinder husly og pleje på et alderdomshjem, i Congo støtter man redemptoristernes arbejde for børn og unge og i Sydafrika har en donation til energibesparende foranstaltninger betydet, at man kan spare 80 % på belysningen i et projekt for handicappede.

LR

Du kan læse mere om Sankt Vincent Gruppernes arbejde på vincentgrupperne.dk

I Marcapata i Peru er en lokal kvinde i gang i køkkenet med frokost til 180 børn. Foto: Sankt Vincent Grupperne.

SPAR OP TIL 70%

OVER **100**
UDSALGSBØGER

Se og bestil her
BETHESDAS.DK/UDSALG

Se blandt andet:

- Wilfrid Stinissen
- C.S. Lewis
- Forfulgte kristne
- Kirkefædre
- og meget mere

BETHESDAS BOGHANDEL

RØMERSGADE 17 • KØBENHAVN K
3313 1717 • BOG@BETHESDAS.DK
MAN-FREDAG 12.30-17.30

KONFERENCE Tiden til refleksion og diskussion om klimaforandringerne er ovre. Vi behøver kun at tage et ærligt blik på fakta for at se, at vores fælles hjem er alvorligt i fare, og vi kan ikke vente mere. Det er menneskelivet, der er på spil, og det er ikke til forhandling. Livet kan ikke handles eller veksles med penge. De generationer, som endnu ikke er født, har de samme rettigheder som dem, der allerede lever. Vi kan ikke bruge løs på bekostning af dem, som skal komme, eller dem, som lever i områder, hvor klimaet forandres på grund af vores forbrug.

Kristendommen prædiker håb, som kan få os til at erkende, at der altid er en vej. Vi må stole på menneskers evne til at forandre sig, både individuelt og i fællesskab som samfund, og vi er ikke alene om det! Vi er forvaltere af jorden, men der er én over os, der har skabt verden som en gave, vi skal passe på, og det fordrer et liv i harmoni med naturen. Naturen er dertil en voldsom positiv kraft, der har værdi i sig selv, og som af egen drift kan genetablere sig, hvis den får chancen.

Den økologiske ødelæggelse af jorden udgør et spørgsmål om social og økonomisk retfærdighed for dem, som er mest påvirket af klimaforandringerne. Det er nemlig befolkningerne i de fattigste lande, der mest markant oplever klimaforandringerne, mens det er vores adfærd i Vesten, der mest direkte producerer dem.

Hvorfor fokus på havene

Der er gode grunde til at have et særligt fokus på miljøet i havene. Først og fremmest repræsenterer havene det største økologiske felt overhovedet på kloden, og hav dækker ca. 70 procent af jordens overflade.

Havene indeholder en enorm ressource til

Havklimaet i fare

Den 4. maj arrangerer den katolske kommission for fred og retfærdighed en konference i København om verdenshavene, med fokus på teologi, klima og menneskerettigheder. Arrangementet sker i samarbejde med Vatikanet og flere internationale katolske organisationer. Skaberværket er en fælles arv og gave, som vi deler med alle verdens religioner, og i synet på skaberværket står vi sammen med andre kristne trossamfund og de store religioner som islam og jødedom.

Tekst: Nik Bredholt

fødevarerproduktion. Det gør sig gældende, hvad angår fisk og skaldyr etc., men havene er også et enormt potentiale til dækning af de næste generationers behov for mad. Mange steder arbejdes der med dyrkning af tang, søgræs og andet spiseligt på havbunden. Når agerjorden enten er blevet udpint eller arealet ikke kan udvides mere, så repræsenterer havene en enorm ressource, hvis udnyttelse kun lige er startet.

Det er netop opvarmningen af havene og den medfølgende stigning i vandstanden, som er skræks scenariet. Hvis isen smelter, vil det kunne medføre op mod 70 meter stigning i havens niveau. Det vil lægge store dele af jorden under vand, omend den udvikling vil tage flere hundrede år. Dertil kommer den ødelæggelse, der allerede i dag er mærkbar i havene mht. ødelæggelse af koralrev, en mindsket biodiversitet og flere

Strand ved Stillehavet. Foto: Maria Hammershøj.

voldsomme hav-katastrofer som tyfoner og orkaner.

Videnskaben omkring havene har på det seneste råbt vagt i gevær, for måske er den opvarmnings proces, som vi frygter, vil starte, ved mere end 1,5 grads opvarmning i forhold til perioden 1850-1900, allerede indtruffet. Der er endog meget store mængder energi gemt i havene. Den engelske avis The Guardian skriver om en ophobning, der svarer til en atombombe per sekund de sidste 150 år. Mere end 90 % af den varme, der er ophobet fra drivhusgasemissioner, er blevet absorberet af havene.

Cyklonen Idai, der har ramt det sydlige Afrika og langt store byer under vand, er netop ekstra kraftig pga. varmeophobningen i havet. Vi vil desværre komme til at se flere af sådanne ødelæggende naturkatastrofer.

Endelig har vand en helt særlig hellig betydning. Den kristne dåb, brug af vievand, helligkilder etc. ligesom de muslimske og jødiske rituelle afvaskninger og hinduerne brug af vandet i Ganges.

Hvad skal der til?

I klimadebatten kommer udfordringerne nemt til at skygge for de enkle løsninger, for vi taler om en fare, der kan ødelægge vores civilisation og fremtiden for de kommende generationer. Men det er ikke utopisk, at vi kan stoppe ødelæggelsen. Det kræver en enorm indsats, og det vil koste noget, hvis vi skal respektere Paris aftalen om udledning af CO2. Men havene, og kloden i det hele taget, kan ikke tåle, at vi kikker bort og lader stå til.

Konkrete forslag til, hvad det vil kræve, er netop på dagsordenen ved mødet den 4. maj i København.

Fra systemets mand til de fattiges forsvarer

Første samlede beskrivelse af Romeros liv på et skandinavisk sprog.

Tekst: Nik Bredholt

BIOGRAFI Det norske katolske forlag, St. Olav, har lanceret en ny serie kaldet "Moderne Trosvitner" med biografier af katolske og kristne forbilleder fra det 20. og 21. århundrede. Foreløbig er det blevet til tre udgivelser: Dorothy Day Kjærlighed i praksis, Jean Vanier Hjertets tenker, og nu Oscar Romero De fattiges forsvarer.

Bøgerne er let tilgængelige for et dansk publikum og burde komme til at fylde på reolerne i katolske hjem, for her er noget godt og opbyggeligt at læse.

Med bogen om Oscar Romero kommer der styr på en masse detaljer omkring Romeros liv, som både kan vække den læser, der er ubekendt med denne ærkebiskop fra El Salvador, som blev dræbt i 1980, og dem, som har fulgt Romero over en længere periode. Meget materiale om ærkebiskoppen har været til rådighed på enten spansk eller engelsk; men det er første gang, at der kommer en samlet beskrivelse af Romero på et sprog, som næsten er dansk, og det på høje tid, da Romero blev helgenkåret i oktober sidste år.

De fattiges forsvarer tager læseren med ud i afkroge af Romeros liv, og sætter voldsom, der kulminerede i hans død ind i sammenhæng med den dybe uretfærdighed

i landet og de historiske massakrer på fattige bønder og den indianske befolkning i 30'erne, der tog livet af hen ved 40.000. Volden og undertrykkelsen, som Romero ender med at protestere mod med sit eget liv som indsats, er desværre ikke af nyere dato.

Vi møder Romero som systemets mand, der uddannes i Rom og i sine første positioner forsvarer traditionen og magtstrukturerne, og angriber de præster, som løser op omkring præsternes praksis.

Vi møder den tvivl, som opstår hos Romero efter Medellín dokumentet fra 1968, hvor kirken i hele Latin Amerika enedes om en radikal kritik af den økonomiske og sociale situation på kontinentet, og det første gang bliver slået fast i et officielt læredokument, at kirken er til for de fattige. Romero er i årene efter i strid modvind blandt den del af præsteskabet, som tog dokumentet til sig og kaldte sig befrielsesteologer.

Hvor Romeros omvendelse ofte kædes sammen med mordet på hans ven, Rutilio Grande SJ, så giver bogen en langt mere grundig indføring i den forudgående tvivl, og vi får adgang til øjenvidner fra perioden. Der er et interessant citat fra en samtale, som Romero skulle have haft med jesuitternes provincial fra El Salvador under et besøg

i Rom umiddelbart før Paul IV døde. Her beskriver Romero sin vækkelse som en måde, hvorpå han er vendt tilbage til den han var, før han indtrådte i præsteseminaret. En fattig, der kendte til sult og nød, og som selv led under de vilkår, som han ser landbefolkningen lide under.

Situationen i landet er meget alvorlig lige fra hans udnævnelse som ærkebiskop i 1977 og bliver kun mere og mere graverende over den treårige periode, han er ærkebiskop. Det er, når mordene begynder og den lange række af modbydelige aktioner, som hæren og dødspatroljerne står for, at Romero træder i karakter.

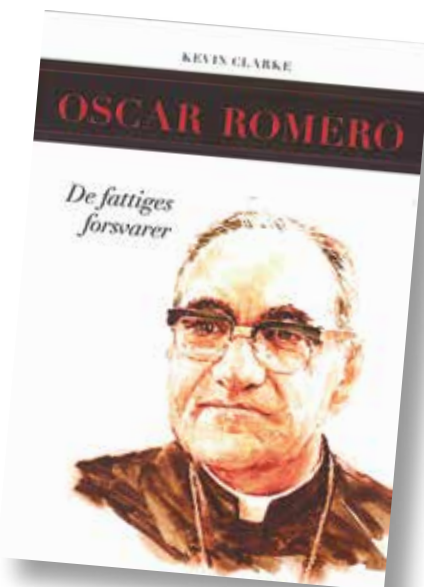
Måske er overskriften ikke helt retvisende. Romero var nok optaget af at forsvare de fattige, men Romero kom med tiden til at se de fattige som de vigtigste vejledere til kristen tro. Det gjaldt både det vidnesbyrd

om samfundsforholdene, som blev reflekteret i de fattiges daglige strid, men også den åndelige vision, som de fattige udtrykte. For Romero blev princippet om fortrin for de fattige ikke kun teoretisk sociallære, men et fundament for hans måde at forstå sit kald på. Kirken er i konflikt med regeringen, fordi den står på folkets side, og mere indviklet er det ikke.

Det sidste kapitel følger op på begivenhederne efter mordet og borgerkrigen, der fulgte, og til sidst nævnes Mauricio Funes, der blev valgt som præsident i 2009 som repræsentant for det venstreorienterede parti, der blev skabt ovenpå borgerkrigen. I sig selv en meget positiv begivenhed at en væbnet gruppe er i stand til at omdanne sig til et civilt parti og vinde valget. Vi får også at vide, at Funes blev indsat med det ønske for øje at være regent som Oscar Romero ønskede, at landet skulle regeres. Desværre skæmmes Funes eftermæle af en korrupsionssag, som er anlagt ved domstolene i El Salvador, hvor Funes selv er stukket af til Nicaragua. Det nævnes ikke, selvom historien ikke burde være forfatteren ukendt. Måske var Funes alligevel ikke eksponent for Romeros vision.

Oscar Romero De fattiges forsvarer er skrevet af Kevin Clarke, der til daglig skriver på de amerikanske jesuitters magasin, America. Bogen kan varmt anbefales.

Kevin Clarke: Oscar Romero. De fattiges forsvarer. Oversat til norsk af Asle Dingstad. Originaltitel: Love must win out. 161 sider. St. Olav Forlag. Pris: 249 norske kroner.

Tillykke til David og Daniel!

Indsættelse af akolyt og optagelse af præstekandidat i domkirken.

BISPEDØMMET Tredje. søndag i fasten kunne domkirkens menighed samt venner og bekendte glæde sig over, at bispedømmet snart kan tage imod endnu en præst og en permanent diakon. Biskop Czeslaw indsatte søndag den 24. marts diakonkandidat David Noval som akolyt og i forlængelse heraf kom den liturgiske optagelse af Daniel Steiner-Ebert som præstekandidat.

I sin prædiken sagde biskoppen, at ”vi skal stole på Guds nåde, på at han er med os, at han vil os det gode; men også at han udtager os til bestemte tjenester for sig, også tjenester i bred forstand ved at leve i hans Kirke, engagerer i særlige tjenester til at udføre en gerning for ham i et specielt embede”.

Henvendt til David Noval og Daniel Steiner-Ebert sagde biskoppen: ”Det, I skal,

det er ’bare’ at stole på, at Gud har kaldet jer, givet jer sine nådegaver, og at hvis I gør det så godt, I kan, lever bedst muligt efter Guds bud, så er det i sig selv en forkyndelse, et vidnesbyrd, som mennesker så kan tage til sig eller lade være; men vidnesbyrdet er der, ligegyldigt hvem der, eller om nogen, tager imod det. Og heldigvis er der også nogen, der tager imod det. Vi kan glæde os over, at ikke alt det, vi gør, ikke en gang det meste af det, er forgæves. Alene det at være i Guds tjeneste er en ansporing i sig selv, er en belønning i sig selv, ikke for vore gode fortjenester, men som en gave til os. Og vi møder heldigvis også mennesker, som deler vor glæde og begejstring, som vi glæder os til at arbejde for og sammen med. Vi ønsker også for jer, at I må opleve mange sådanne stunder, hvor I møder glæde og accept, og

Fra ceremonien i domkirken med indsættelsen af David Noval som akolyt og den liturgiske optagelse af Daniel Steiner-Ebert som præstekandidat. Screenshot fra videostreaming af ceremonien.

hvor jeres tro og jeres engagement kommer til at smitte og begejstre”.

David Noval, som tilhører Sct. Josef

sovn, og Daniel Stein-Ebert læser begge på St. Mary’s College Oscott nær Birmingham i England. NM

Smagsprøver fra farverigt dansk katolsk persongalleri

Helge Clausen gav smagsprøver på sin nye bog under Sankt Andreas Biblioteks fødselsdagsreception.

HISTORIE Navne som Maren Boyesdatter, Børge Ollendorff, Frederik Wilhelm Kraft og Gottfred Peter Wissum siger sikkert ikke mange noget i dag. Sikkert heller ikke flertallet af de godt 30 fremmødte, som den 14. marts havde lagt vejen forbi biblioteket for på dets fødselsdagsreception at blive lidt klogere på nogle af de personligheder, som har været med til at præge det danske, katolske landkort. Fælles for de nævnte personer er at de alle var katolikker – men så hører ligheden også op.

På dagen kom bibliotekets tidligere bestyrelsesformand, seniorforsker Helge Clausen med smagsprøver fra sin nyeste bog ’393 danske katolikker og katolikker i Danmark’ – og Maren Boyesdatter og de andre fornævnte er alle at finde i det fine opslagsværk. Her findes mennesker, der er offentligt kendte, men ikke har skiltet med deres tro samt ukendte, som er værd at kende.

I halvanden times tid underholdte Helge Clausen med sin store viden om personalia og Kirkens historie, og mindede herigennem om tilstedeværelsen og den kulturelle betydning af danske katolikker

for såvel Kirken som samfundet helt fra reformationstiden til i dag

Apropos to af de personer, som Helge Clausen havde udvalgt til lejligheden. Maren Boyesdatter fødtes ca. 1720 i Fredericia, der dengang var en ’religiøs fristad’ med en katolsk kirke som udelukkende betjente områdets udenlandske katolikker, hvoraf mange var soldater. Trods forbuddet mod at danske statsborgere kunne bekende sig til en anden religion, konverterede Maren til den katolske tro i 1744 hos jesuitterne i byen. Vi ved, at hun senere tog til Tyskland, boede hos en katolsk enke, og at hun – da hun ønskede at indtræde i et kloster – blev iklædt af en priorinde og sendt i en lukket vogn til et kloster i Mainz. De danske myndigheder forsøgte uden held forsøgte at få hende hjem, bl.a. ved at idømme jesuitterne bøder, og i et skrifteprotokol i 1777 står, at hun ”rejste for 33 år siden til de katolske lande, hvor hun er død”.

Nævnes skal også Frederik Wilhelm Kraft (1897-1962), hvis navn dukker op hvert år på KO’s rubriksider gennem Krafts Legat. Frederik Wilhelm Kraft, der før krigen var direktør for Dansk Petroleum, blev i starten af besættelsestiden opfordret

Helge Clausen i samtale med Bertil Frosell, medlem af bibliotekets bestyrelse, og hustruen Birgit. Foto: Niels Messerschmidt.

af regeringen til at blive bestyrelsesmedlem af Dansk-Tysk Forening. Klogt nok bad han om at få opfordringen på skrift og fik det. Frihedskæmperne anholdt ham den 5. maj 1945 og han slap først ud efter en uge. Han fandt sin lejlighed gennemrodet, da han kom hjem: det eneste, der manglede, var brevet fra regeringen! Selv om Kraft undgik straf, ønskede firmaets bestyrelse ikke længere at have ham ansat og tilbød ham en én million krone stor fratrædelseskompensation, hvilket han accepterede. Efter at være blevet katolik donerede han 100.000 kr. til at købe grunden ved siden af Øm-borgen

og yderligere 100.000 kr. til opførelse af en kirke dér. I 1963 oprettede han Direktør Frederik Wilhelm Krafts Legat, som katolske legatmodtagere fortsat nyder godt af.

Skulle nogen være interesseret i at få sat nogle ansigter på de sidste mange hundrede års dansk, katolsk historie, kan Helge Clausens bog lånes gennem Sankt Andreas Bibliotek. Den kan også købes der til en pris af 199 kr. – et lille beløb i forhold til de mange timers spændende læsning, bogen byder på. NM

Hestevitaminer

Får Stenosgades lille oase til at blomstre op.

Tekst: Jan Kozon

VESTERBRO Det er ved at blive en tradition. At søster Anna, biskoppens husholderske, sørger for, at der fra en rideskole i Kongens Lyngby, bliver afhentet en pæn portion hestegødning til haven ved Jesu Hjerte Kirke i Stenosgade. En have som på rekordtid er blevet forvandlet fra en gudsforladt (!) stenørken til et grønt, blomstrende miniparadis mellem kirken og præste-/bispeboligen.

Søster Anna kalder selv hestepærerne for

”hestevitaminer”, da de jo unægteligt giver floraen kraft og farve. Og som tillægsgevinst forsøder de tilværelsen for Quentin Wendts bistader på bygningens tagterrasse.

Foto Quentin Wendt

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Henrik Ertner-Rasmussen, Michael Münchow, Lucyna Pylarz, Susanne Madsen, Peter Halldorf, Elisabeth Lidell, Jan Kozon, Lise Baadsgaard Jepsen, Nik Bredholt og pastor Christian Noval.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40 kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskorientering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, DK 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.700 – ISSN 0902-297X.

NSG's engelske skolenetværk besøgte Danmark

Som den eneste danske jesuiterskole har Niels Steensens Gymnasium stor gavn af jævnlig kontakt med gruppen af engelske jesuiterskoler. For nylig kom skolelederne på besøg for at høre mere om Danmark og danske skoler.

Tekst: Lise Baadsgaard Jepsen, rektor for NSG

SKOLER Hvordan præsenterer man bedst Danmark for en gruppe nysgerrige engelske skoleledere med jesuitertraditioner i bagagen? Svaret er Roskilde Domkirke, Vikingeskibsmuseet og Nationalmuseet i København - især hvis man er så heldig at have historikeren Sebastian Olden-Jørgensen som veloplagt omviser. Så det gjorde vi på NSG, da skolen i marts fik besøg. Vikingerne er en del af den fælles dansk-engelske historie, domkirken fortæller om Danmarks monarker samt landets kristne identitet, og Nationalmuseets middelaldersamling er også en beretning om den protestantiske reformation, og hvad der siden fulgte. På den måde var der masser af fælles gods og tilstrækkeligt med forskelle til at sikre rigeligt med spørgsmål fra de udenlandske gæster om Danmark og danskere.

Det er også altid en overraskelse for englænderne, at Niels Steensens Gymnasium er den eneste jesuiterskole i Danmark, når nu der i Storbritannien er hele elleve. Og her er vi ved forklaringen på de engelske skolelederes besøg. For de sidste syv år har NSG været en del af det engelske netværk

af jesuiterskoler. Ledelser og lærere har brug for at lære af hinanden, og samarbejdet koordineres gennem "The Jesuit Institute" i London, som altså også NSG er tilknyttet. Engelske katolikker er som de danske en minoritet. Men hvor danske katolikker udgør under en procent af befolkningen, er de engelske katolikker tættere på 10 procent, og det giver helt andre ressourcer for skolerne.

De engelske jesuiterskoler er en blandet skare. Nogle af dem tilhører landets berømteste som Stonyhurst College i Lancashire med en historie, der går tilbage til 1593, og som tæller tre helgener og tolv salige blandt sine gamle elever. Andre er meget nyere eller ganske små; nogle er statsfinansierede og andre er private; nogle er kun for drenge eller piger, mens andre er blandede, som vi kender det i Danmark. Alle forskelligheder til trods er de fælles om i det daglige at praktisere jesuiterpædagogikkens traditioner og værdier.

Samtidigt har skolerne også brug for at udveksle erfaringer, og ledelserne mødes en gang om året til en slags retræte med

Historikeren Sebastian Olden-Jørgensen viser de engelske skoleledere rundt i Roskilde Domkirke. Foto: Niels Steensens Gymnasium.

fagligt, trosmæssigt og socialt program. På den måde styrkes netværket, og det var derfor en stor chance for os at få henlagt dette års møde til København. Udover seværdighederne i Roskilde og København, besøgte skolelederne således også NSG på Østerbro og hørte om den danske virkelighed og forskellen til det britiske skolesystem, ligesom de fik en introduktion til bygningernes brogede historie tilbage til Tilbedelsessøstrenes 100-årige gamle kloster. En rundvisning i klasserne forestået af elever i grundskole og gymnasium blev det også til.

De engelske skolefolks rejseleder, pater

Adrian Porter SJ, kender dog allerede NSG ud og ind. Han kommer til København mindst én gang om året for at holde foredrag for nyansatte lærere om, hvad det vil sige at undervise på en jesuiterskole. Det blev der også tid til i denne omgang komplet med PowerPoint, filmklip og underfundig britisk humor. På den måde får alle ansatte på NSG del i det gode samarbejde, der eksisterer mellem de 11 engelske jesuiterskoler og den ene danske.

Pilgrimsrejse til Medjugorje

26. september til 3. oktober 2019

Pris: 5.900,- kr. som dækker fly, logi og halvpension.

Præst: p. Benny Blumensaat, Esbjerg.

Arrangør og henvendelse: Maria

Truelser: mariatruelser@mail.tele.dk eller på telefon 24 60 23 08.

Rod i regnskabet - her er løsningen

Jesper R Austad
Bogholder

Regnskabs-assistance

Mobil 28 11 81 03

Jesper.r.austad@kabelnettet.dk
Ragnhildgade 76, 3.tv., DK-2100 København Ø
www.regnskabs-assistance.dk

Alt er godt - stort som småt

Katolsk Orientering

Indlæg til **Katolsk Orientering nummer 6**, som udkommer den **3. maj 2019** skal være KO i hænde senest den **15. april 2019**.

Indlæg til **Katolsk Orientering nummer 7**, som udkommer den **24. maj 2019**, skal være KO i hænde senest den **6. maj 2019**.

Bønnens Apostolat

Maj 2019

Evangelisering: Kirken i Afrika, et frø af enhed – at Kirken i Afrika, ved medlemmernes engagement, må blive et frø af enhed blandt folkeslagene og et håbets tegn for det afrikanske kontinent.

Biskoppens kalender

Maj 2019

3.		Justitia et Pax konference 'The Common Good on our Common Sea', København
4.	kl. 10.00	Firmelse i Sankt Vincent Kirke, Helsingør
	kl. 16.00	Firmelse i Sankt Vilhelm Kirke, Hillerød
5.	kl. 10.00	Firmelse Sankt Annæ Kirke, Amager
	kl. 13.00	Firmelse Sankt Annæ Kirke, Amager
7.-10.		Nordisk kateketkonference, Island
11.	kl. 10.30	Firmelse i Sankt Mariæ Kirke, Frederiksberg
	kl. 16.00	Firmelse i Sankt Knud Lavard Kirke, Lyngby
12.	kl. 09.00	Firmelse i Sankt Birgitta Kirke, Maribo
	kl. 11.00	Firmelse i Hellig Kors Kirke, Nykøbing Falster
15.	kl. 10.00	Møde i Økonomisk Råd
16.	kl. 11.00	Møde i RESAM
17.	kl. 10.00	Firmelse i Århus
	kl. 16.00	Firmelse i Jesu Hjerter Kirke, Randers
18.	kl. 14.00	Firmelse i Sankt Norberts Kirke, Vejle
19.	kl. 10.00	Firmelse i Sankt Mikael's Kirke, Kolding
21.	kl. 17.00	Møde i Forretningsudvalget
22.	kl. 10.00	Møde i Præsterådet
23.	kl. 10.00	Møde i Biskoppeligt Råd
25.	kl. 10.00	Firmelse i Vor Frue Kirke, Næstved
	kl. 14.00	Firmelse i Sankt Pauls Kirke, Taastrup
	kl. 16.00	Firmelse i Sankt Nikolaj Kirke, Hvidovre
26.		Valfart til Vor Frue af Åsebakken
30.	kl. 10.00	Firmelse i Sankt Nikolaj Kirke, Esbjerg
	kl. 16.00	Firmelse i Sankt Ansgars Kirke, Aabenraa
31.		Danske Kirkedage i Herning

Tak for dit bidrag!

FRIVILLIGT BIDRAG I disse uger modtager de katolske husstande i bispedømmet og KO's læsere en opfordring til via indbetalingskort eller betalingservice at yde et frivilligt bidrag til udgivelsen af Katolsk Orientering. Dit frivillige bidrag er helt afgørende for avisen økonomi til dækning af udgifterne til trykning og distribution af avisen.

Så tag godt imod opfordringen til at yde et frivilligt bidrag til KO – der er hårdt brug for din hjælp! Vi foreslår 250 kr. Du kan også støtte KO ved at indbetale et beløb på Danske Bank reg. 4183 konto 1685163. Husk at skrive dit navn på meddelelsen! Husk at beløbet er fradragsberettiget hvis vi har dit CPR-nummer.

Du kan også støtte os via MobilePay på nr. 62 624. Skriv flg.: Støt KO + dit navn.

KO's redaktion takker for alle bidrag, store såvel som små.

Maj

1. *hvid*. Onsdag i 2. uge i påsken. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Josef**, Arbejderen
Påskepf.
 V. Sl 34,2-3.4-5.6-7.8-9
 R. Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 5,17-26. **Ev.:** Joh 3,16-21.
Hvis Josef fejres læses følgende tekster:
L.: 1 Mos 1,26-2,3 eller Kol 3,14-15.17.23-24
 V. Sl 90,2.3-4.12-13.14+16
 R. Herre, frem vore hænder værk
Ev.: Matt 13,54-58
2. *hvid*. Torsdag i 2. uge i påsken. (II Ps).
Athanasius, biskop og kirkelærer (†373) (m)
Påskepf.
 V. Sl 34,2+9.17-18.19-20
 R. Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 5,27-33. **Ev.:** Joh 3,31-36.
3. *rød*. Fredag. FILIP OG JAKOB, apostle (f)
Gl.Ap.pf
L.: 1 Kor 15,1-8
 V. Sl 19,2-3. 4-5ab
 R. Deres røst når ud over hele jorden.
Eller: Halleluja!
Ev.: Joh 14,6-14
4. *hvid*. Lørdag i 2. uge i påsken. (II Ps).
Påskepf.
 V. Sl 33,1-2.4-5.18-19
 R. Lad din godhed komme over os, Herre
 for vi venter på dig.
L.: Ap.G 6,1-7. **Ev.:** Joh 6,16-21.
Bededag for præste- og ordenskald
5. *hvid*. **3. SØNDAG I PÅSKEN.**
 ✘ *Gl. Cr. Påskepf.*
1.L.: Ap.G 5,27b-32.40b-41;
 V. Sl 30,2+4.5-6.11-12a+13b.
 R. Herre, jeg priser dig, for du har trukket mig op fra dybet.
Eller: Halleluja!
2.L.: Åb 5,11-14.
Ev.: Joh 21,1-19 eller 21,1-14.
Kirketælling.
6. *hvid*. Mandag i 3. uge i påsken. (III Ps).
Påskepf.
 V. Sl 119,23-24.26-27.29-30
 R. Lykkelig den der vandrer efter Herrens lov.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 6,8-15. **Ev.:** Joh 6,22-29.
7. *hvid*. Tirsdag i 3. uge i påsken. (III Ps).
Påskepf.
 V. Sl 31,3d-4.6+7b+8a.17+21ab
 R. Herre, i din hånd befaler jeg min ånd.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 7,51-8,1a. **Ev.:** Joh 6,30-35.
*24-årsdagen for biskop Czeslaw Kozons bispevielse .
 Mindes i menighedens forbønner*
8. *hvid*. Onsdag i 3. uge i påsken. (III Ps).
Påskepf.
 1 Sl 66,1-3a.4-5.6-7a
 R. Bryd ud i fryderåb for Gud, hele jorden.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 8,1b-8. **Ev.:** Joh 6,35-40.
9. *hvid*. Torsdag i 3. uge i påsken. (III Ps).
Påskepf.
 V. Sl 66,8-9.16-17.20
 R. Bryd ud i fryderåb for Gud, hele jorden.
Eller: Halleluja!
L.: Ap.G 8,26-40. **Ev.:** Joh 6,44-51.
10. *hvid*. Fredag i 3. uge i påsken. (III Ps).
Påskepf.
 V. Sl 117,1.2
 R. Gå ud i al verden og forkynd evangeliet.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 9,1-20. **Ev.:** Joh 6,52-59.
11. *hvid*. Lørdag i 3. uge i påsken. (III Ps).
Påskepf.
 V. Sl 116,12-13.14-15.16-17
 R. Hvorledes kan jeg gengælde Herren
 alle hans velgerninger mod mig?
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 9,31-42. **Ev.:** Joh 6,60-69.
12. *hvid*. **4. SØNDAG I PÅSKEN.**
 ✘ *Gl. Cr. Påskepf.*
1.L.: Ap.G 13,14.43-52;
 V. Sl 100,1-2.3.5.
 R. Vi er hans folk og den hjord, han vogter.
Eller: Halleluja!
2.L.: Åb 7,9.14b-17
Ev.: Joh 10,27-30.
Kollekt til bispedømmets teologistuderende.
13. *hvid*. Mandag i 4. uge i påsken. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Vor Frue af Fatima**
 V. Sl 42,2-3;43,3.4.
 R. Min sjæl tørster efter Gud, den levende Gud.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 11,1-18. **Ev.:** Joh 10,1-10.
Ad libitum læsninger til Vor Frue af Fatima:
L.: Es 61,9-11
 V. Sl 45,11-12.14-15.16-17
 R. Hør efter, min datter, lyt opmærksomt!
Ev.: Luk 11,27-28 V. Sl 42,2-3;43,3.4
14. *rød*. Tirsdag. MATTIAS, apostel (f)
Gl.Ap.pf
L.: Ap.G 1,15-17, 20-26
 V. Sl 113,1-2.3-4.5-6.7-8
 R. Herren sætter ham blandt sit folks fyrster.
Eller: R. Halleluja!
Ev.: Joh 15,9-17
15. *hvid*. Onsdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).
Påskepf.
 V. Sl 67,2-3.5.6.+8
 R. Folkene skal takke dig, Gud, alle folkene skal takke dig.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 12,24-13,5. **Ev.:** Joh 12,44-50.
16. *hvid*. Torsdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).
Påskepf.
 V. Sl 89, 2-3.21-22.25+27
 R. Om Herrens store godhed vil jeg synge for evigt.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 13,13-25. **Ev.:** Joh 13,16-20.
17. *hvid*. Fredag i 4. uge i påsken. (IV Ps).
Påskepf.
 V. Sl 2,6-7.8-9.10-11
 R. Du er min søn, jeg har født dig i dag!
Eller: R. Halleluja, halleluja!
L.: Ap.G 13,26-33. **Ev.:** Joh 14,1-6.
Store Bededag
18. *rød*. Lørdag i 4. uge i påsken. (IV Ps).
Erik, martyr (†1160)(m)
Påskepf.
 V. Sl 98,1.2-3b.3c-4
 R. Hele den vide jord har set vor Guds frelse.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 13,44-52. **Ev.:** Joh 14,7-14.
Ad libitum læsninger til Erik:
L.: Åb 21,2.22-27
 V. Sl 101,1-2a.3-4.6-7
 R. Om troskab og ret vil jeg synge.
19. *hvid*. **5. SØNDAG I PÅSKEN.**
 ✘ *Gl. Cr. Påskepf.*
1.L.: Ap.G 14,21b-27;
 V. Sl 145,8-9.10-11.12-13
 R. Jeg vil lovprise dit navn for evigt og altid, min Gud og konge.
Eller: Halleluja!
2.L.: Åb 21,1-5a.
Ev.: Joh 13,31-33a.34-35.
20. *hvid*. Mandag i 5. uge i påsken. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Bernardin af Siena**, præst (†1444)
Påskepf.
 V. Sl 115,1-2.3-4.15-16
 R. Ikke os, Herre, ikke os, men dit navn skal du give ære.
Eller: R. Halleluja, halleluja!
L.: Ap.G 14,5-18. **Ev.:** Joh 14,21-26.
21. *hvid*. Tirsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).
 Eller *rød*. **Kristoffer Magallanes**, præst (†1927),
 og **lidelsesfæller**, martyrer (†1915-1937)
Påskepf.
 V. Sl 145,10-11.12-13.21
- R. Dine venner, Herre,
 skal kundgøre dit kongedømmes prægtige herlighed.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 14,19-28. **Ev.:** Joh 14,27-31a.
22. *hvid*. Onsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Rita af Cascia**, ordenssøster (†1457)
Påskepf.
 V. Sl 122,1-2.3-4a.4b-5
 R. Lad os drage til Herrens hus.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 15,1-6. **Ev.:** Joh 15,1-8.
23. *hvid*. Torsdag i 5. uge i påsken. (I Ps).
Påskepf.
 V. Sl 96,1-2a.2b-3.10
 R. Fortæl om Herrens herlighed blandt alle folkene.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 15,7-21. **Ev.:** Joh 15,9-11.
24. *hvid*. Fredag i 5. uge i påsken. (I Ps).
Påskepf.
 V. Sl 57,8-9.10-12
 R. Jeg vil takke dig blandt folkene, Herre
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 15,22-31. **Ev.:** Joh 15,12-17.
25. *hvid*. Lørdag i 5. uge i påsken. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Beda den Ærværdige**, præst og kirkelærer (†735)
 Eller *hvid*. **Gregor VII**, pave (†1085)
 Eller *hvid*. **Maria Magdalene af Pazzi**, jomfru (†1607)
Påskepf.
 V. Sl 100,1b-2.3.5
 R. Bryd ud i fryderåb for Herren, hele jorden!
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 16,1-10. **Ev.:** Joh 15,18-21.
26. *hvid*. **6. SØNDAG I PÅSKEN.**
 ✘ *Gl. Cr. Påskepf.*
1.L.: Ap.G 15,1-2.22-29;
 V. Sl 67,2-3.5.6+8.
 R. Folkene skal takke dig, Gud, alle folkene skal takke dig.
Eller: Halleluja!
2.L.: Åb 21,10-14.22-23.
Ev.: Joh 14,23-29.
Valfart til Åsebakken
27. *hvid*. Mandag i 6. uge i påsken. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Augustin af Canterbury**, biskop (†605) *Påskepf.*
 V. Sl 149,1-2.3-4.5+6a+9b
 R. Herren glæder sig over sit folk.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 16,11-15. **Ev.:** Joh 15,26-16,4a.
28. *hvid*. Tirsdag i 6. uge i påsken. (II Ps).
Påskepf.
 V. Sl 138,1-2a.2bc-3.7c-8
 R. Herre, din højre hånd frelser mig.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 16,22-34. **Ev.:** Joh 16,5-11.
29. *hvid*. Onsdag i 6. uge i påsken. (II Ps).
Påskepf.
 V. Sl 148,1-2.11-12.13.14
 R. Himmel og jord er opfyldt af din herlighed.
Eller: R. Halleluja!
L.: Ap.G 17,15.22-18,1. **Ev.:** Joh 16,12-15.
(Ursula (Julia) Ledochowska, (†1939) kan fejres)
30. *hvid*. Torsdag. **KRISTI HIMMELFART** (h).
 ✘ *Gl. Cr. Hf.pf. Påskelyset står fremme til og med pinsedag.*
1.L.: Ap.G 1,1-11;
 V. Sl 47,2-3.6-7.8-9.
 R. Gud drager op under jubelråb, Herren drager op til
 hornets klang.
Eller: R. Halleluja!
2.L.: Ef 1,17-23 eller Hebr 9,24-28; 10,19-23.
Ev.: Luk 24,46-53.
31. *hvid*. Fredag JOMFRU MARIAS BESØG HOS ELISABETH
 (f)
Gl.Jomfru Marias pf.
L.: Sef 3,14-18 eller Rom 12,9-16a
 V. Es 12,2-3.4bcd.5-6
 R. Stor i din midte er Israels Hellige!
Ev.: Luk 1,39-56

Den Nordiske valfart til Lourdes 2019
Den Nordiske Valfart fejrer sit
50 års jubilæum

Temaet:

“Salige er I, som er fattige,
 for Guds Rige er jeres.”

Den 20. juli til 27. juli 2019
 Indkvartering på Hotel Paradis samt
 Accueil Notre Dame.

Fly fra København til Biarritz,
 derfra videre med busser til Lourdes.
 Heldagsudflugt til Garvarnie.

Gejstlig medvirken fra Den Nordiske
 Bispekonference Kardinal Anders
 Arborelius og biskop Czeslaw og
 valfartspræst Michal Bienkowski.

Prisen for almindelige deltagere er
 DKK 7.650,- og omfatter fly, bus til/fra
 lufthavn, ophold med fuld pension,
 heldagsudflugt, valfartshæfte mm.

Medhjælper deltager til reduceret pris
 og kun efter nærmere aftale og
 godkendelse af bestyrelsen.

Tilmeldingsmateriale rekvireres hos:
 Marianne Larsen: +45 51242390
 E-mail: mastla@dsa-net.dk

Tilmeldingsfrist 1. april 2019

Den Nordiske Valfart til Lourdes

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
 - Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
 Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
 Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Det handler om tillid og tryghed
 når du skal vælge bedemand...

Kristian Petersen May-Britt Petersen Anders Petersen

Folmer Olsen
 BEGRAVELSESFORRETNING
 Tlf. 98 12 15 57
 Vesterbro 61 · v. Gåsepigen · Aalborg

Familiefirma
 grundlagt
 1914
 Vores erfaring
 din tryghed

Bedemand
H.J. Madsen

- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
 86 12 28 66

Aarhus
 Jægergårdsgade 17 -19

Michael Madsen Lars Kingo

Sidste 5 pladser!

Pilgrimsrejse til Det Hellige Land
den 10-18. august 2019

Sankt Andreas og Sankt Therese Pastorat har
 sammen med Ridderordenen af Den Hellige
 Grav i Jerusalem planlagt en pilgrimsrejse til
 Jerusalem og omkringliggende seværdigheder.

Der vil være dansk guide på hele rejsen. Vi
 bor hos de franske franciskanske søstre, White
 sisters, hvis hus ligger 200 meter fra den
 gamle bydel. Rejsens pris er 9.999,- kr, som
 inkluderer fly, kost og logi, bustransport og
 danske guide.

Tilmelding til Frode Lundsteen KHS på
 mr-formand@sa-st.dk eller på tlf. 29 89 79 89.

**Sankt Andreas Bibliotek
 og Antikvariat**

Åbningstider: Tirsdag, onsdag og torsdag
 fra kl. 13.00-17.00

OBS!

Biblioteket har lukket tirsdag den 16. april og onsdag
 den 17. april – lige op til påsken.

Sankt Andreas Bibliotek
 Gammel Kongevej 15
 1610 København V.

bibliotek@katolsk.dk
 Tlf: 33 55 60 90

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
 Kirkens beståen**
 – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke
 den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
 og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
 1610 København V
Telefon 33 55 60 80

- Arv og Testamenter
- Ægtepagter
- Familiesager
- Dødsboer
- Køb af ejendom i Danmark og udlandet.

Advokat

Sandra Moll Dirscherl

Telefon: 31 35 35 60
 Fax: 31 73 25 84
 E-mail: sandra@moll.dk
www.sandramoll.dk

**TELEFONLINE
 SOS FORBØN**

Ønsker du forbøn, et lyttende øre,
 et ord fra Jesus og en velsignelse
 så ring: **75 18 18 08**

Torsdag, fredag og lørdag
 kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
 Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
 Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Din støtte til en mindeværdig afsked

Skov Madsen
 BEDEMANDSFORRETNING

Tlf. 70 224 234
 Træffes hele døgnet
www.skovmadsen.dk

Mogens Denby
 Indehaver

Annette U. Nielsen
 Indehaver

Vi hjælper gerne med:
 - Min sidste vilje
 - Elysium Begravelsesopsparing

Betty Jensen

Troels Giversen

Jan Dyreborg

Lars Kristiansen

Esbjerg · Varde · Bramming · Ribe · Skærbæk · Brørup

EN VÆRDIG OG SMUK
 AFSKED MED DINE KÆRE

Erik
 Skree

Mette
 Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Støtter nødlidende

www.vincentgruppene.dk

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere
 information, kontakt venligst Palle Vinther,
 tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

Næstekærlighed er en beskidt affære

Jesus er ikke bange for at blive beskidt af de andre, men tager gerne den sidste plads for at tjene i kærlighed.

Tekst: Pastor Christian Noval

REFLEKSION Egentlig burde det ikke komme som en overraskelse; men hvert år kan jeg til skærtorsdag ikke lade være med at tænke over, at Evangeliet netop denne dag ikke nævner indstiftelsen af Eukaristien med et ord. I stedet hører vi om fodtvætningen.

Der er naturligvis en pointe i, at vi læser netop denne beretning og ikke om indstiftelsen af Eukaristien lige inden Jesu død. For det første er den ældste beretning om, hvordan man fejrede messen slet ikke fra evangelierne, men fra Paulus. Netop den læsning hører vi skærtorsdag,

så indstiftelsesordene bliver forkyndt i deres ældste form. Dernæst så bruges primært Johannesevangeliet i denne tid. Evangelierne resten af året tages primært fra de synoptiske evangelier (år A: Matthæus, år B: Markus, og år C: Lukas), men her i dagene omkring påske forkyndes hvert år primært fra Johannesevangeliet. Netop i Johannes finder vi ikke meget om indstiftelsen af eukaristien. Det skyldes, at forfatteren af det fjerde evangelium i meget højere grad fokuserer på de interpersonlige forhold: Guds kærlighed til os i Jesus og disciplenes indbyrdes forhold.

Inden Jesus forherliges på korset, indbyder han disciplene til at følge hans kærligheds eksempel ved at tvætte deres fødder; en opgave som ellers kun blev udført af den sidste tjener. Johannesevangeliet understreger således Guds fællesskab med os og vort fællesskab os imellem. Det er en kærlighed baseret på realistisk menneskelig interaktion og ikke på et idealiseret billede af, hvordan det burde være. I Evangeliet møder vi disciplene, som både ikke fatter noget (Joh 13,7), som er voldelige (Joh 18,10), som har store egoer (Joh 13,9) og som forråder og fornægter Jesus (Joh 13,2.38).

Han elsker os hele vejen

Jesus elsker os hele vejen. Ja, ”indtil det sidste” (Joh 13,1). Men som sædvanlig, kunne man næsten sige, så fatter Peter ikke noget. Jesus kender ham og bemærker nærmest retorisk: ”Hvad jeg gør, fatter du ikke” (Joh 13,7). Peter har svært ved at genkende sin egen svaghed og

utilstrækkelighed. Peter tror, at han selv er parat til at elske hele vejen; men det viser blot, at han ikke kender sig selv. På en måde skjuler hans påtagede ydmyghed blot hans egen stolthed og egoisme. Judas forråder både Jesus og fællesskabet, ikke fordi han er ond, men fordi han heller ikke forstår det offer, som Jesus er sendt for at give. På en måde er der ikke den store forskel på Peter og Judas, da de begge handler på baggrund af deres manglende forståelse og accept af det offer, Jesus skal give. Forskellen mellem dem er, hvordan de handler på den baggrund af deres manglende forståelse af såvel Jesu offer som konsekvensen for deres fællesskab.

Hvad er det for et fællesskab, Jesus indbyder til eller måske ligefrem indstifter her? Først og fremmest er der et fællesskab mellem Jesus og Faderen. Han kommer fra Faderen, han gør Faderens vilje, og han går tilbage til Faderen. Dernæst har Jesus et fællesskab med disciplene. Det

Fortsættes nedenunder ▶

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strejkode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
 42512
 Afsender: Katolsk Orientering
 Katolsk Orientering · nr. 5
 12. april 2019 · 45. årgang

PP
 DANMARK

kommer til udtryk i fodtvætningen. Han er ikke bange for at ”blive beskidt” af de andre, men tager gerne den sidste plads for at tjene i kærlighed. Jesus fællesskab med såvel Faderen som med disciplene har en konsekvens for disciplenes indbyrdes forhold. ”Forstår I, hvad jeg har gjort mod jer? ... Jeg har givet jer et forbillede, for at I skal gøre, ligesom jeg har gjort mod jer” (Joh 13, 12.15).

I Johannesevangeliet finder vi ingen bjergprædiken med en lang række bud. For Johannes er det hele meget enkelt og, der er kun et bud i Evangeliet: ”Som jeg har elsket jer, skal også I elske hinanden” (Joh 13, 34). Dette nye bud kommer netop

sidst i samme kapitel, som starter med fodtvætningen. Jesus ved, hvad der er ved at ske. Han ved, at Judas vil forråde ham og Peter vil fornægte ham. Alligevel elsker han fuldstændigt. Særligt i Johannesevangeliet er det netop korsfæstelsen, som viser hvem Jesus er. Det er her vi ser Guds kærlighed. Det er her Jesus herliggøres. Hans død er således ikke en uheldig konsekvens af disciplenes manglende forståelse, men en bevidst kærligheds gerning som viser hans identitet.

Et nyt fællesskab

Jesu kærlighed og offer skaber et nyt fællesskab ikke kun mellem Gud og menne-

skene, men også os i mellem. Når vi elsker på samme måde som Jesus, er det ikke blot at bære over med de andres fejl og synder, som når Jesus i Mathæus opfordrer os til at vende den anden kind til (Matt 5,39). Det er at give sig selv hen i kærlighed helt bevidst om, at det er en beskidt affære fuld af menneskelige svagheder. Kærlighed koster livet. Vi kan ikke både elske og reservere livet for os selv. Kærlighed er at give sig selv – og da sker vidunderet: når vi giver slip mister vi det ikke men vi forvandles. Derfor forsikrer Jesus kort derefter disciplene: ”Fred efterlader jeg jer, min fred giver jeg jer; jeg giver jer ikke, som verden giver. Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være

betyder ikke, at vi tænker, vi er som ham, men at vi erkender, at han har elsket os først (1 Joh 4,10) og at denne kærlighed har en transformerende effekt i os jo mere vi erkender dens dybde (1 Joh 4,15). For at kunne tvætte andres fødder, må vi først selv få vores fødder tvættet. Da vil det ikke længere være os, som elsker vores næste af egen kraft, men Gud som virker i og gennem os. Det var netop, hvad Peter havde svært ved at forstå.

Kristent fællesskab er således ikke baseret så meget på en mekanisk efterlignelse af Jesus og den er heller ikke et udtryk for, at vi er enige eller ens (f.eks. i troen på Jesus). Derimod er det baseret på det fællesskab, som Jesus skaber ved som udsendt af Faderen at elske os, som vi er, og lade denne kærlighed forvandle os, til at elske på samme måde. Denne form for næstekærlighed er mere et spørgsmål om eksistentiel identitet end om moral.

Fodtvætningen skærtorsdag er en understregning af, at Eukaristien ikke kun handler om Guds tilstedeværelse i sakramentet, men også om, hvordan Eukaristien forandrer vores fællesskab. Ved at give sig selv skænker Gud os en ny natur, som gør, at vi kan elske, som Jesus elsker, for ”deraf kan alle vide, at I er mine disciple” (Joh 13,35).

Den sidste nadver i moderne fortolkning ved Peter Weidemann på Katholikentag i Leipzig 2016.
Foto: Pfarrbriefservice.de.

modløst! I har hørt, at jeg har sagt til jer: Jeg går bort, og jeg kommer til jer. Hvis I elskede mig, ville I glæde jer over, at jeg går til Faderen, for Faderen er større end jeg. Nu har jeg sagt det til jer, før det sker, for at I skal tro, når det sker” (Joh 14,27–29).

Fællesskab forudsætter både stor næstekærlighed, men også stor selvindsigt og ydmyghed. Jesus er netop eksemplet på dette. Han ved hvem han er, hvad han er her for at gøre, og han er villig til at gøre det også selvom det har alvorlige konsekvenser for ham selv. At have Jesus som vores forbillede, ikke blot i at tro på Jesus, men også i at gøre, som han gjorde,

Søster for kvinder i Congo

Sr. Angélique Namaika hædret for sit arbejde med traumatiserede kvinder og piger.

Tekst: Nathalie Birchém, *La Croix*

ILDSJÆL Mødet med nødlidende kvinder ansporede sr. Angélique Namaika til at oprette Centret for Reintegration og Udvikling, som har hjulpet 25.000 kvinder og piger i det krigshærgede demokratiske Republik Congo. Den 12. marts modtog hun 'Stop Hunger'-prisen. Prisen uddeles af den franske servicevirksomhed Sodexo, som via ngo'er i 48 lande og 65.000 frivillige bekæmper sult og fejlernæring i verden.

Det er ikke første gang, at den initiativrige augustinersøster hædres for sit arbejde. I 2013 modtog hun FN's Flygtningehøjkommissariats Nansen-pris, og hun har også været i audiens hos pave Frans.

Sr. Angélique har siden 2008 hjulpet tusindvis af congolesiske kvinder, de fleste undsluppet fra den berygtede milits Lord's Resistance Army, der bl.a. opererer i det nordøstlige DR Congo.

Hun mindes den første tid: "Først og fremmest måtte de behandles, fordi de var syge. Dernæst havde de brug for hvile. Siden blev de tilbudt arbejde, lærte at læse og skrive, og tale lingala – hvis de ikke kunne tale det lokale sprog. For ved at tale sammen genvandt de langsomt livsmødet".

Således opstod Centret for Reintegration og Udvikling, og snart bragte folk også forældreløse børn til sr. Angélique. Derfor oprettede hun et børnehjem til at tage sig af

børn i alderen seks måneder til 15 år.

Siden da har 22.500 kvinder modtaget undervisning på centret – 2.500 af dem takket være sr. Angélikes egne midler inden hun modtog Nansen-prisen. For med prisen fulgte 100.000 dollar og sammen med de donationer, der kom ind på grund

Søster Angélique Namaika har siden 2008 hjulpet 25.000 kvinder og piger i den borgerkrigshærgede Demokratiske Republik Congo. Foto: Reece T. Williams.

af hendes arbejde, har hun kunnet udvide centrets aktiviteter betydeligt: en gård med tilhørende 20 hektar jord er blevet købt og beplantet med ris, peanuts og maniok, hun har startet et stort bageri, åbnet en skole og et pædiatrisk omsorgscenter.

Nu med 10.000 dollar i hånden og endnu en appel til Stop Hungers donorer, håber hun at få råd til at købe endnu en jordlod for at dyrke kakao og opdrætte grise.

"Jeg finder styrke i Guds ord. Han fortæller mig alt, hvad jeg skal gøre", siger sr. Angélique Namaika beskedent.

Oversat og redigeret af Niels Messerschmidt

Caritas Danmark får ny generalsekretær

Maria Krabbe Hammershøj tiltræder stillingen som Caritas' nye generalsekretær senest 1. august 2019.

LEDERJOB Med valget af Maria Krabbe Hammershøj får Caritas Danmark en leder, som i katolske sammenhænge især har gjort sig bemærket gennem sit arbejde i den danske Justitia et Pax-komité og gennem udbredelsen af den katolske sociallære. Hun sidder i dag i Justitia et Pax' europæiske styregruppe.

Den 48-årige kommende generalsekretær har tyve års erfaring fra forlagsbranchen, blandt andet med strategiske partnerskaber og samarbejder mellem offentlig og privat sektor. Hun har stor international erfaring inden for formidling, ledelse, fundraising, forretningsudvikling og bestyrelsesarbejde og har et indgående kendskab til frivilligt arbejde på alle niveauer.

Maria Krabbe Hammershøj udtaler til Katolsk Orientering, at hun som generalsekretær ønsker at styrke processerne omkring funding og organisationens politik især på ulandsområdet:

"Caritas er en unik og nødvendig organisation, som arbejder for de svageste overalt i verden. Jeg glæder mig meget til at arbejde mere konkret med fællesskab og

sammenhængskraft både i Danmark og internationalt, og til at følge og styrke organisationens mange innovative og nyskabende

Foto: Miki Mistrati.

projekter inden for nødhjælp og udvikling", siger hun, og tilføjer, at hun også glæder sig rigtig meget til at arbejde med Caritas' forankring i det danske samfund gennem sit store katolske netværk, herunder til at komme ud i sognene og tale med folk.

"I Caritas vil jeg bruge min kræfter på at skabe en god hverdag for de ansatte samt fastholde og styrke samarbejdet med Den katolske Kirke og de danske organisationer, virksomheder, partnere og donorer".

De sidste otte år har Maria Krabbe Hammershøj været ansat som rettighedschef hos Bloomsbury Publishing i London, en af verdens største udgivere af teologisk og religionshistorisk litteratur. Derudover har hun lavet kirkeligt arbejde på dansk og europæisk plan og privatfinansierede sociale projekter og udviklingsarbejde. Hun er således en af hovedkræfterne bag en international konference om verdenshavene med deltagelse fra flere FN-institutioner og kardinal Peter Turkson, præfekt for Vatikanets kontor for fremme af menneskelig integreret udvikling den 4. maj i København.

Maria Krabbe Hammershøj har en BA fra Institut for Religionshistorie i indianske sprog og kulturer, med afsluttende opgave om Kirkens etablering i Ny Spanien, herunder den tidlige mission og religionsdialog. Hun er gift med journalist og dokumentarist Miki Mistrati og er mor til to voksne børn.

Hun tiltræder som generalsekretær senest den 1. august 2019.

NM

Spiritualitet

Anmeldelse af Charlotte Rørths bog. Websiden *Levende Vand*.

Læs mere på side

4

Pilgrim

Hvor er vi på vej hen?

Læs mere på side

6-7

Kirken i Danmark

COR Project, kirkedage i Herning, kirkefest i Esbjerg.

Læs mere på side

9-10

Kristus lever

Pavens brev til verdens unge.

Læs mere på side

12

KO mener

Tragisk men næppe overraskende

Igen i år havde påskesøndag sin egen blodige men forudsigelig logik. Et eller andet sted i verden angribes kirker og kristne dræbes mens de fejrede det, som skulle have været troens store fejring af livet.

Det skete i Sri Lanka påskedag, hvor over 350 personer blev dræbt i koordinerede terrorangreb. Tre kirker og tre hoteller blev ramt i, hvad der syntes at være målrettede angreb på 'udlændinge' – udenlandske turister på hotellerne og kirkegængere, hvis tro betragtes som 'fremmede' af nationalister og ekstremister.

Tragisk nok er vold mod kristne ikke af ny dato. I 2012 angreb Boko Haram kirker i Nigeria og dræbte 38. I 2018 blev fire katolske familiemedlemmer dræbt i Pakistan, og en præst i Indien blev alvorligt såret da hindufanatikere stormede hans kirke. I påsken 2015 blev 148 kristne studerende dræbt på Garissa-universitet i Kenya. I 2016 blev 75 dræbt og 300 såret da bomber eksploderede i en park i det kristne kvarter i Lahore, Pakistan, mens folk fejrede påsken. I 2017 blev kopterne i Egypten tvunget til at aflyse påskemesser og øge sikkerheden efter at to bomber palmesøndag dræbte 45.

Det er ikke tilfældigt, at mange angreb sker under kristne højtider. Udover chokeffekten ved at ramme kristne på en dag, de anser for særlig hellig og festlig, er kirkerne ofte fyldte på helligdage og er dermed attraktive terrormål.

Disse angreb er del af et større mønster i en 'global krig mod kristne'. *World Watch International* anslår, at mindst 200 mio. kristne – næsten alle i lande, hvor de er i mindretal – er i fare for at lide fysiske overgreb, blive arresteret, tortureret, fængslet og endda dræbt alene på grund af deres tro.

Kristne er naturligvis ikke den eneste forfulgte religiøse gruppe, hvilket sidste måneds skyderier i to moskeer i New Zealand vidner om. Men kristenforfølgelserne har længe været omgærdet af tavshed, delvist fordi vi i Vesten, hvor vi er vant til se kristendommen som rig, magtfuld og socialt dominerende, har svært ved at forestille os, at dette alene skulle gælde for de vestlige lande.

Islamisk Stat punkterede myten om, at kristne ikke kan være udsat for religiøs forfølgelse, men efterlod indtrykket af, at denne vold begrænser sig til kristne i Mellemøsten og næsten kun begås af jihadister.

Skulle man være i tvivl så udgør islamisk jihadisme en reel og nuværende trussel mod kristne og andre grupper mange steder i verden. Men vold mod kristne kommer også fra andre sider, fx radikale sociale bevægelser eller fra stater selv.

Hvert år bliver op til 100.000 kristne martyrer pga. deres tro – dvs. en ny martyr hvert 5. minut; et menneskerettighedsovergreb af uhyre dimensioner.

I dag kan vi kristne bede for disse martyrer. Men vi må samtidig kræve af verdens ledere, at de tager denne trussel alvorligt og gøre alt for at forhindre, at flere martyrer fremover føjes til listen.

Niels Messerschmidt

Patristiker skal lede drøftelserne med traditionalisterne

Mons. Patrick Descourtieux kommer fra den nu nedlagte Ecclesia Dei-kommission.

FORHANDLER Pave Frans har udnævnt den franske præst Patrick Descourtieux til leder af afdelingen under Troslærekongregationen, som fører tilsyn med religiøse fællesskaber af traditionel observans og bl.a. varetager drøftelserne med det skismatiske Sct. Pius X præstebroderskab (SSPX).

Prælaten overtager ansvarsområdet fra ærkebiskop Guido Pozzo, tidligere sekretær i den pavelige kommission Ecclesia Dei, som blev nedlagt af pave Frans i begyndelsen af året.

Descourtieux, en førende ekspert i patristik (kirkefædre) ved Institutum Patristicum Augustinianum i Rom, har været ansat i Ecclesia Dei gennem ti år.

Ifølge det italienske netmedie *Vatican Insider* er udnævnelsen af Descourtieux tegn på, at nedlæggelsen af den pavelige kommission ikke betød afslutningen på dens arbejdsopgaver, bl.a. drøftelserne med

de traditionalistiske grupper, hvilket nogle havde frygtet, men snarere er udtryk for en administrativ ændring.

Med Patrick Descourtieux får de traditionalistiske katolikker en venligsindet chefforhandler i Vatikanets drøftelser med blandt andet Sct. Pius X-præstebroderskabet.

Foto: Bispedømmet Cordoba.

Traditionalistisk venligsindet

I en artikel den 30. marts i det franske tidsskrift for traditionalistiske katolikker, *L'Homme Nouveau*, beskrives Descourtieux som en mand af "udsøgt venlighed og stor diskretion", og han siges at "have direkte adgang til pave Frans". Artiklen fremhæver, at med hans udnævnelse bliver SSPX nu i stand til at forhandle direkte med Troslærekongregationen, hvilket de selv har ønsket.

Descourtieux har "altid været villig til at hjælpe de traditionalistiske grupper", siges det i artiklen, navnlig de forskellige repræsentanter for SSPX. Iagttagere vurderer derfor, at hans udnævnelse kan være med til bryde det nuværende dødvande i drøftelserne mellem især SSPX og Vatikanet.

Den franske prælat beskrives som "meget velvilligt indstillet overfor de traditionalistiske grupper og SSPX, og med gode relationer til dem alle", en person med "en glimrende akademisk baggrund og i stand til at føre drøftelser om doktrinen".

Pave Frans valgte med et motu proprio 17. januar i år at nedlægge Ecclesia Dei, efter "grundige overvejelser" og fordi "betingelserne har ændret sig siden pave Johannes Paul II i 1988 oprettede kommissionen.

NM

Indtager vigtigt ærkebispesæde i USA

Wilton Gregory efterfølger kardinal Wuerl som ærkebiskop af Washington.

Tekst: Niels Messerschmidt

UDNÆVNELSE Paven udnævnte den 4. april ærkebiskop Wilton Daniel Gregory til ny ærkebiskop af Washington. Den 71-årige prælat har siden 2004 tjent som ærkebiskop af Atlanta.

Med udnævnelsen bliver Gregory den første afroamerikaner til at indtage ærkebispesædet i Washington, og den historiske milepæl for Den katolske Kirke i USA blev understreget af, at det skete på årsdagen for drabet på Martin Luther King for 51 år siden.

Washingtons tidligere ærkebiskop, kardinal Donald Wuerl, som fik bevilliget sin pensionering i oktober sidste år, har i den

mellemliggende periode fungeret som administrator for ærkebispedømmet.

Ærkebiskoppen af Washington anses for en af de mest indflydelsesrige katolske gejstlige i USA, og de seneste fem ærkebiskopper i embedet er blevet kreeret til kardinaler, blandt dem den nu laicerede Theodore McCarrick.

Gregory indtager ærkebispesædet efter en længerevarende turbulent periode i amerikansk, katolsk kirkeliv, og ærkebispedømmet Washington har flere gange være epicenter for overgrebskandaler.

Mons. Wilton Gregory, der har været formand for den katolske bispekonference i USA fra 2001 til 2004, stod i spidsen for bispekonferencen, da overgrebs-sagerne begyndte at dukke op i 2002.

Ansøgte om pension i 2015

Den tidligere ærkebiskop af Washington, kardinal Donald Wuerls historik som biskop kom under lup sidste år efter afsløringen af troværdige seksuelle anklager mod kardinal Theodore McCarrick, og den efterfølgende offentlighedsrapport fra storju-

ryen i Pennsylvania om præsters overgreb i seks af delstatens bispedømmer, herunder Pittsburgh, hvor Donald Wuerl virkede som biskop fra 1988 til 2006.

Dette førte til, at kardinal Wuerl fra flere sider blev opfordret til at træde tilbage, og mens demonstrationer fandt sted udenfor hans embedsbolig i Washington, sendte Wuerl i september sidste år et brev til pave Frans, hvori han bad paven om at acceptere hans afskedsansøgning.

Kardinal Wuerl, i dag 78 år, indsendte oprindeligt sin afskedsansøgning den 12. november 2015, da han fyldte 75 år – sådan som det er påkrævet ifølge kanonisk lov. Paven bevilligede han først pension i oktober 2018, men bad Wuerl om at fortsætte som apostolisk administrator af ærkebispedømmet Washington indtil en ny ærkebiskop var blevet udnævnt.

I januar i år kom det til offentlighedens kendskab, at en anklage om upassende opførelse mod den nu laicerede Theodore McCarrick blev indberettet til Wuerl tilbage i 2004. Wuerl insisterede selv, at han intet kendte til McCarricks påståede seksuelle overgreb før i 2018.

Svær balancekunst

Af en leder af ærkebispesædet i USA's regeringshovedstad forventes det, at han evner den svære balancekunst at udtrykke Den katolske Kirkes lære og holdning til moralske spørgsmål i et gennempolitisk miljø, og uden at favorisere en af de politiske fløje.

Wilton Daniel Gregory er født den 7. december 1947 i Chicago og konverterede allerede som 11-årig til katolicismen. Han blev præsteviet i 1971 af kardinal John Cody, bispeviet som 36-årig og fungerede i årene 1983-94 som hjælpebiskop i Chicago under kardinal Bernardin, og blev herefter udnævnt til biskop af Belleville i Illinois.

I sin tid som ærkebiskop af Atlanta har Wilton Gregory ordineret 64 præster og budt mere end 16.000 konvertitter velkommen i Den katolske Kirkes fællesskab.

Wilton Gregory bliver den første afroamerikaner til at indtage det indflydelsesrige ærkebispesæde i Washington.

Foto: Jaime Lee / WABE.

Pave emeritus bryder tavsheden

Den seksuelle frigørelse og moralteologiens sammenbrud er de bagvedliggende årsager til overgrebskrisen, mener Benedikt XVI i et netop offentliggjort dokument.

Tekst: Niels Messerschmidt

TROSKRISE Benedikt har efter sin abdicering i 2013 sjældent udtalt sit offentligt eller udsendt tekster. Men den 11. april offentliggjorde han, med pave Frans' billigelse, et længere essay om overgrebskrisen i Kirken.

I indledningen skriver pave emeritus, at de mange overgreb er dybt skadelige både for præsterne og lægfolket, og at han ønsker at give sit bud på en vej ud af krisen for Kirken. Benedikt mener grundlæggende, at overgrebskrisen er udtryk for en troskrise: den manglende tro på Gud betyder, at mennesker – også i Kirken – mister evnen til at orientere sig mod Gud og dermed også evnen til klart at adskille det gode fra det onde. Teksten har tre hovedafsnit: a) den kulturelle kontekst i årene 1960-80; b) konsekvenserne for præsteuddannelsen og præsters livsstil; c) og et forsøg på Kirkens svar på denne situation.

Signum.se har følgende sammenfatning af centrale afsnit i dokumentet.

Del I

Benedikt skriver, at overgrebskrisen kun kan forstås i den bredere social sammenhæng med den seksuelle frigørelse i 1960'erne, der forkastede de gældende seksuelle normer og etablerede en ny normalitet. Denne tid var især vanskelig for kirketro unge og resulterede bl.a. i et markant fald i søgningen til præsteseminarerne, og mange præster forlod præstegerningen. [...] Parallelt hermed kollapsede den katolske moralteologi, hvilket gjorde Kirken ude af stand til at reagere på den samfundsmæssige udvikling.

Pave Johannes Paul II, der kendte til moralteologiens situation, udsendte i 1993 *Veritatis Splendor* som svar, men encyklikaen skabte stærke modreaktioner fra flere moralteologers side. Året forinden havde den polske pave sammenfattet Kirkens moralære i Den katolske Kirkes Katekismus.

Del II

Den fremadskridende opløsning af den kristne moralopfattelse var uden fortilfælde i historien, skriver Benedikt. Det svækkede Kirkens moralske autoritet og havde konsekvenser på flere områder – bl.a. i den eksisterende præsteuddannelse. [...] På flere seminarier opstod der homoseksuelle miljøer. [...] Sådanne miljøer virkede ikke befordrende som en god forberedelse til præstegerningen, og Vatikanet var ikke forberedt på denne udvikling.

Benedikt skriver om pædofili, at det blev først anerkendt som et alvorligt problem i slutningen af 80'erne. Da var det allerede et velkendt problem i USA, og de amerikanske biskopper henvendte sig til Rom for at få hjælp. De mente ikke, at den nye kirkelov fra starten af 1980'erne havde tilstrækkeligt klare anvisninger på hvordan man skulle håndtere problemet. Flere kirkeretsexperts på daværende tidspunkt mente, at det var nok at fritage pædofile præster for tjeneste i en begrænset periode, mens de søgte at løse deres problem. [...]

Ved at flytte ansvaret for at håndtere pædofile præster fra Præstekongregationen til Trosælærekongregationen gjorde Johannes Paul II det muligt at idømme præster, der havde begået overgreb, den strengest mulige kirkelige sanktion (laicering). Det gjorde man fordi der var tale om meget alvorlige forbrydelser, som desuden udøvede stor skade på troen. Men for at kunne idømme en så streng straf måtte man samtidig sikre sig, at forbrydelsen beviseligt havde fundet sted – hvilket stillede krav til retssikkerheden og etablering af ægte retslige procedurer. [...] Benedikt skriver, at det tog tid at give de kirkelige domstole de nødvendige ressourcer til at kunne håndtere alle sagerne inden for en rimelig periode; en proces som er fortsat under pave Frans.

Del III

Hvad er så vejen frem, spørger pave emeritus. At grundlægge en helt ny Kirke for komme problemerne til livs? Det er blevet forsøgt i historiens løb og det er aldrig lykkedes. Kun gennem lydighed mod og kærlighed til Vorherre Jesus Kristus kan vi finde den rette vej. [...] Et samfund, der afviser Gud, og ikke kender Ham eller Hans eksistens, mister sin målestok. Det siges, at når Gud dør, bliver mennesket frit. I virkeligheden viser det sig, at hvis Gud forsvinder fra samfundet betyder det enden for friheden. Frihed hænger nemlig sammen med mening og den rette målestok, som hjælper os til at skelne mellem godt og ondt. Uden Gud mister mennesket dets orienteringsevne [...] Det var fx tilfældet med spørgsmålet om pædofili, da man begyndte at teoretisere om pædofili var noget normalt og godt. I dag, nogle årtier senere, ser vi hvilke ødelæggende konsekvenser det har haft for vore børn og unge. At denne holdning også fik fodfæste i Kirken og blandt præsterne er en ganske rystende erfaring, skriver Benedikt.

For at vende udviklingen må vi atter vende os mod Gud og begynde at leve for Ham. [...] Heller ikke i dag består Kirken kun af rådne æbler og ukrudt. Guds hellige Kirke findes også i dag, og den er det redskab hvorigennem Gud frelser os. Ja, selv om synd og det onde findes i Kirken, findes der også en hellig og ukrænkelig Kirke, hvor Gud giver sig til kende gennem ydmyge, kærlige og lidende mennesker. Vi må bare vågne op for at se og høre dem, slutter Benedikt.

Blandet modtagelse

Pave emeritus' skrivelse er ikke blevet modtaget med udelt begejstring blandt katolske iagttagere, idet nogle kritiserer teksten for at give et forsimplet svar på den mangefacetteret problematik om præsters overgreb på mindreårige, hvis årsager – mener de – ikke ene og alene skal findes i de sociale og kulturelle samfundsforandringer fra 1960'erne og fremefter, men også har været et kendt fænomen i tiden før Det andet Vatikankoncil.

Kort nyt

Cistercienserinders antal fordoblet

NORGE Der bliver stadig flere katolikker i de nordiske lande. Det skyldes blandt andet en stigende indvandring, oplyste Den nordiske Bispekonference ved afslutningen på deres forårsplenarmøde i Trondheim. Som eksempel henviste de til Tautra Mariakloster på den norske ø Tautra. Her ankom for tyve år siden syv cistercienserinder for at genoptage den middelalderlige klostertradition, og klosteret har siden oplevet et kaldsboom, og i løbet af de sidste fem år er søstrenes antal fordoblet.

I dag er klosteret blevet for småt til de 14 søstre og de vil derfor næste år, med støtte fra de tyske katolikkers Bonifatiuswerk, begynde opførelsen af en ny tilbygning med sove- og gæsterum.

Biskopperne oplyste desuden, at den 3. nordiske familiekonferens afholdes den 21.-24. maj 2020 i Norge.

Aktivist og ordensbroder brændt ihjel

PERU Den 71-årige englænder Paul McAuley, miljøaktivist og katolsk ordensbroder, er fundet brændt ihjel i det vandrehjem i Iquitos, han selv havde oprettet til studenter fra den oprindelige befolkning i Peru. Landets bispekonference har bedt myndighederne om at undersøge omstændighederne bag dødsfaldet og finde de skyldige.

McAuley tilhørte lægmandsgrenen af La Salle Christian Brothers og brugte sit liv til at undervise og uddanne i menneskerettigheder og kristendom. Han ankom til Peru 1995 og har siden forsvaret den oprindelige befolknings rettigheder overfor selskaber, der udvinder olie og driver minedrift i området.

Paul McAuley har også oprettet en skole i en forstad til hovedstaden Lima og etableret organisationer og netværk til at beskytte den oprindelige befolknings levesteder og rettigheder.

De peruvianske myndigheder forsøgte i 2010 at udvise McAuley med henvisning til, at han var til fare for landets sikkerhed og indre orden.

Pave emeritus Benedikt XVI har efter flere års tavshed nu taget bladet fra munden og er kommet med sin vurdering af årsagerne til overgrebskrisen i Den katolske Kirke og hvordan man overvinder den. Foto: Vincenzo Pinto / AFP/Getty Images.

Bliv frivillig vært i Caritas' nye ældregruppe

Vi er en gruppe af pakistanske kvinder, der mødes til kreative aktiviteter, fællesspisning og hyggeligt samvær.

Som frivillig vært er du med til at igangsætte aktiviteter og skabe hyggelige rammer for gruppen.

Vi mødes mandage 12-15 i Caritas Centeret (Stenosgade 4A, København V), og vi håber at du vil være med 1-2 gange om måneden – gerne oftere, hvis du har lyst.

LYDER DET SOM NOGET FOR DIG?
Ring/skriv og hør mere på 52 52 95 81/
tildeeldor@hotmail.com eller læs mere
på www.caritas.dk/frivilligvaert

 Caritas
CENTER STENOSGADE

Erfaret Gudsrelation på utydeligt dogmatisk bagtæppe

Charlotte Rørth's bog er et inspirerende vidnesbyrd for den der søger et personligt Gudsforhold.

Tekst: Kirsten Krog

SPIRITUALITET I 2015 udkom bogen "Jeg mødte Jesus" af journalisten Charlotte Rørth, hvor hun fortalte om sit overrumpende møde med Jesus syv år tidligere. Denne bog fik en række mennesker til at skrive til hende om, hvordan de også havde haft oplevelser med Gud, hvilket mundede ud i bogen "Vi mødte Jesus" om nogle af disse menneskers oplevelser. Nu er forfatteren så tilbage med endnu en bog om sine erfaringer med Gud.

Charlotte Rørth havde ingen særlig åndelig baggrund for at få de møder med Jesus, som gjorde hende til et troende menneske, men de var så gennemgribende, at hendes liv tog en skarp drejning. I sin nye bog "Gud, du er jo lige her. Sådan lever jeg med min tro", fortæller hun igen om sine oprindelige møder med Jesus, men det er mere end dette en beskrivelse af, hvad disse møder har betydet for hendes liv og hendes livsopfattelse, og jeg vil sige, at det på en måde er mere betagende læsning end beskrivelsen af de ekstraordinære møder med det guddommelige – og at det i sig selv underbygger det autentiske i oplevelserne: De har båret frugt!

En af frugterne er den *ydmuyghed* som præger hele bogen. De ekstraordinære oplevelser har på ingen måder fået hende til at føle sig som noget særligt, som særligt udvalgt eller som Guds særlige yndling. I stedet har oplevelserne vist hende, hvad Guds altomfattende kærlighed til os mennesker må betyde, nemlig at intet menneske har noget at rose sig af overfor

andre. Derfor kan hun heller ikke længere rangordne mennesker, som denne verden gør det, og som hun selv tidligere har gjort:

"Det er langt mere anstrengende at skulle acceptere, at de ikke er mindre værd end mig, blot anderledes. Det var lettere, da jeg kunne smutte hen i fred bag mine fordomme og give mig selv retten til at dømme og udskamme dem, der ikke var så kloge som mig. Det er verdenssygen i dag" (s. 20).

Dermed får ydmuygheden også endnu et ansigt, nemlig erkendelsen af at stå overfor noget så stort, at forstanden og ens egen klogskab på ingen måder rækker til: "Det

var så voldsomt at vide så lidt, at det gik af sig selv at lytte til dem, der var klogere end mig" (s. 67).

En anden frugt bliver dermed *overgivelse*. Charlotte Rørth's beskrivelse af mødet med Jesus, er også en beskrivelse af at miste kontrollen, at give slip og overgive sig til noget større. Dette kan kun ske i mødet med den betingelsesløse kærlighed: "Jeg mærkede hver gang, at jeg er elsket, bare fordi jeg er her, ikke fordi jeg er perfekt og ikke begår fejl" (s. 81). Men overgivelsen består også i at sige ja til et kald. Der er ingen tvivl om, at Rørth oplever det som et kald at viderebringe det, hun har lært gennem sit møde med Jesus. Dermed er den foreliggende bog også en frugt af dette kald og af forfatterens "ja" til kaldet. I overgivelsen ligger også en bevidsthed om ikke at kunne tænke sig frem til eller fange og fastholde sandheden: Den bliver givet! Dette betyder imidlertid ikke, at man ikke skal tænke, udforske og overveje: "Hvis ikke jeg vil blive en forførbart tåbe, må jeg selv tænke mig om" (s. 77), men "Vi mennesker vil så gerne forstå alting. Men for mig er det at være kristen netop, at vi

aldrig kommer til at forstå Gud" (s. 91).

Med ydmuygheden og bevidstheden om at være elsket af Gud, ikke fordi vi er eller gør noget særligt, men fordi Gud er kærlighed, spirer endnu en frugt, nemlig *næstekærligheden*: "Men ser man, at man er elsket af Gud, så ser man også, at han elsker andre. Og så er det, at næstekærligheden sætter ind, så besværlig og krævede, den end er" (s. 117). Charlotte Rørth gør op med en selvudviklingskultur, der let bliver egoistisk. Troen derimod ved, at vi er elsket, og "når vi ved, at vi er elsket [...] kan vi hvile i det og give kærligheden videre" (s.124).

Det skinner igennem i hele bogen, at vi her har at gøre med en praktiker, ikke en teoretiker i troen. I begyndelsen af bogen siger Charlotte Rørth således: "Er man uddannet i tro og religioner, kan man have fået teorien på plads. Men den levende tro, den med arme og ben og blod, den kan man ikke læse sig til" (s. 10) – og mod slutningen: "Jeg er ikke dogmatisk, men undersøgende" (s. 144). For mange katolikker og for mange "hjemmevante" kristne i det hele taget er det trosmæssigt objektive bagtæppe og dogmatikken måske helt på plads – man ved, hvad man tror på, hvad der er Kirkens lære, – men det kniber måske med det personlige gudsforhold og de trosmæssige erfaringer. Her kan Charlotte Rørth's vidnesbyrd og erfaringer både være en inspiration og et kald til at søge Gud for at få en dybere personlig relation til ham. Men man skal nok ikke gå igennem bogen med en dogmatisk tættekam, og dens svaghed er dels en utydelighed, når det kommer til teologien, og dels – som en konsekvens af det – en slagside til det subjektive; men man kan ikke være i tvivl om, at man her har at gøre med en person, der er blevet mødt af Jesus, og som hun selv siger i bogens slutning: "Det kan være nok at se på ham, så er alt fortalt".

Charlotte Rørth. *Gud du er jo lige her*. 189 sider. Pris: 215 kroner. Gyldendal.

Charlotte Rørth. Fotograf: Lars Horn. Gyldendal.

Bønnens kraft

Webstedet Levende vand er en god indføring i bønnens verden.

BØN "Man revolutionerer sit liv, hvis man beslutter sig for at leve med Gud, for han er den virkeligste af alle virkeligheder", skriver Grethe Livbjerg på webstedet "Levende Vand". Grethe Livbjerg (1927-2019) vidste, hvad hun talte om. Hun voksede op i et indremissionsk miljø i Folkekirken, men brød ud af et miljø, hun selv fandt for lukket og snævert og blev katolik som 34-årig. På "Levende vand" er der masser af åndelige vitaminer at hente – både for den rutinerede kristne og den, der bare er søgende. Her øser Grethe Livbjerg af sine rige bønserfaringer fra et langt liv med tætte kontakter til kristne venner fra forskellige kristne traditioner.

Grethe Livbjerg var økumenisk pioner og arbejdede sammen med kristne fra andre kirkesamfund i referencegruppen. I 22 år redigerede hun tidsskriftet *Levende Vand*, der gik online i 2010 og er blevet et meget besøgt websted om kristen spiritualitet. På hjemmesiden står mange af artiklerne fra tidsskriftet. Et register giver hurtigt overblik over de artikler, der ligger på websiden. Her står tekster med hundreder af år på bagen sammen med tekster fra det 20. århundrede,

for kernen i mystikkens erfaringer er tidløs, selv om sprog og stil kan variere.

Den elektroniske bønsskole

Er bøn ikke bare noget man gør? Behøver man lære det? Vi er alle sammen født med åndelige evner, der skal udvikles. Men for nogle mennesker kan det være svært, og derfor er der også en elektronisk bønsskole på "Levende vand". Under "bed online" er der skridt for skridt vejledning til, hvordan man genfinder "den indre celle", hvor Gud bor og hvor der altid er fred og stilhed at hente. "Levende vand" favner forskellige kristne traditioner for, hvordan den fred og stilhed findes. Et eksempel er opfordringen til at meditere over Andrej Rubljovs treenighedsmeditation – hvor betragteren vil opleve en forandring, når han ser stille på ikonen. Ole Andreas Dam beskriver, hvordan det ikonhjørne, der findes i ethvert ortodokst hjem, skaber ro midt i kaos.

Når Gud har vat i ørerne

Grethe Livbjerg beskriver bønneren som en rensende og helbredende kraft. Men Gud er ikke en gaveautomat med garanti for automatisk opfyldelse af vores ønsker. Så hvad gør man, når man skuffes i bønneren? Når man føler sig udbændt? Når man oplever det samme som den 5-årige, der ikke havde fået sit ønske opfyldt og råbte har du vat i ørerne Gud? Så skal man vide, skriver Livbjerg, at

Gud ser en chance i det, vi selv synes er destruktivt og slet ikke kan bruge til noget. På sigt kan det gøre vores liv til en endnu smukkere gobelin. Så vi skal tage troens eller tillidens spring ud på det dybe vand og sige tak for det, der er sket, selv om vi måske ikke forstår det og det er meget smertefuldt. På den måde bliver bønneren til livskunst.

LR

Mere information

Se www.levendevand.dk. Her kan du også læse Sebastian Olden-Jørgensens nekrolog over Grethe Livbjerg. Bispedømmets bibliotek har en stor samling med mange sjældne titler om bøn og spiritualitet.

Se sanktandreasbibliotek.dk, hvor du kan søge på emnet eller få besvaret spørgsmål af en af bibliotekets fagreferenter.

De tjener vore brødre og søstre på havet

Stella Maris Missionen hjælper som globalt netværk søfolk over hele verden.

Tekst: Maria Hammershøj

PASTORALARBEJDE I forbindelse med konferencen The Common Good on our Common Sea den 3.-5. maj besøger Martin Foley, National Director hos Stella Maris/Havets Apostolat, København. Vi har talt med ham om organisationen:

Kan du kort fortælle hvad Stella Maris missionen er?

Stella Maris/Apostleship of the Sea hjælper sømænd i fremmede havne, uanset deres nationalitet, tro eller race. Vi er en katolsk organisation dedikeret til at tjene nogle af vores mest marginaliserede brødre og søstre på verdenshavene, ofte er de af filippinsk, indisk eller kinesisk oprindelse. Vi er til stede i over 339 havne i 59 lande, hvor vi bygger bro mellem den lokale kirke og havnen, og vores præster og frivillige hjælper sømænd med lokal information, en personlig samtale eller en snak med præsten. Hvert år besøger vi over 70.000 fartøjer, og vi er det største netværk inden for pastoral omsorg for sømænd i verden. I 2018 besøgte vi, alene i Storbritannien, 783 skibe der er registreret i Danmark.

Ansættelseskontrakterne i shippingindustrien er i gennemsnit på ni måneder, hvilket lægger et enormt pres på familielivet.

Dette har til tider alvorlig indflydelse på sømænds mentale sundhed, og savnet og isolationen er ofte kun ringe forstået af omverdenen.

For at dække pastorale, fysiske og psykiske behov hos sømænd forsøger vi at:

- Formindske social isolation ved at være til stede og byde velkommen når de kommer i havn.
- Vi besøger sømænd som bliver efterladt i fremmed havn, fx fordi de er syge eller skadede pga ulykker, eller de har en dårlig mental tilstand.
- Vi hjælper ofte med telefonlinjer, Skype eller e-mails til familien derhjemme, som nogle gange ikke har hørt fra deres familiemedlem i ugevis.
- Vi tilbyder anden assistance og transport til sømænd i isolerede havneområder og vi hjælper dem med trosspørgsmål, åndelig assistance og resurser.

Vil du give et konkret eksempel?

Fordi vi er et globalt netværk, kender mange sømænd til os, og de stoler på, at vi kan hjælpe dem næsten uanset hvor de er. Fx havde personalet på et fartøj som vi ofte besøger, når det er i havn i det nordøstlige England, for nyligt problemer.

Kaptajnen ringede til Stella Maris efter hjælp: Fartøjet lå i Den mexicanske Golf og en af de ansatte var blevet så syg, at han måtte flyves til det nærmeste sygehus på land. Vi kontaktede en lokal præst, som besøgte sømanden og sikrede sig, at han under omstændighederne havde det godt. Desuden stod vi for kontakten til familien og til sømandens kolleger som blev tilbage på skibet og som naturligvis var bekymrede for deres kollega.

Tror du dette arbejde ville være relevant i Skandinavien?

Skandinavien ville være et naturligt hjem for Stella Maris. I er søfarende nationer, der altid har været stærke på fiskeri, handel og

shipping og I er aldrig langt fra havet. Danske havne er meget travle og der foregår uendelig meget shipping i Nordeuropa. Samtidig vokser krydstogtsindustrien på Skandinavien og Baltikum, så vi ville meget gerne være til stede i disse havne.

Vi arbejder tæt sammen med industrien, langt de fleste shippingselskaber vil gerne det bedste for deres ansatte og de anerkender den åndelige og pastorale støtte, vi kan give.

Hvis man er nysgerrig på Stella Maris' arbejde og kunne være interesseret i at lave frivilligt socialt arbejde, så kan jeg kun anbefale det.

At være på skibsbesøg en meget praktisk og 'hands on' måde at udtrykke sin kristne tro og det er et sandt privilegium at tjene brødre og søstre fra hele verden. Selve besøgene kræver ofte en nogenlunde god fysik, for det kan være svært at boarde og bevæge sig rundt på skibene, hvor der ofte er mange trapper. Men der er mange former for hjælp og alle kan bidrage til, at vi kan møde sømænds åndelige, pastorale og praktiske behov.

Fornylig blev jeg opmærksom på at Stella Maris tidligere har haft sømandscentre og besøgshold i havne i alle skandinaviske lande. Det vil vi meget gerne genetablere, så hvis du har lyst til at møde mig og mine Stella Maris kolleger fra Frankrig, Polen, Ukraine, Tyskland og andre europæiske lande og høre mere om vores arbejde, så kom til konferencen, du kan tilmelde dig på: <https://commonseas.nemtilmeld.dk> eller du kan kontakte Maria Hammershøj på mh@justitiaetpax.dk.

Stella Maris missionens logo.

Ny ældregruppe åbnet i Caritas Center Stenosgade

I april slog Caritas Center Stenosgade dørene op for en gruppe pakistanske kvinder. Gruppen er en del af en større indsats hos Caritas for at modvirke ensomhed blandt ældre.

Tekst: Caritas Danmark

INTEGRATION De pakistanske kvinder snakker ivrigt med hinanden, for at høre, hvad der er sket, siden sidst de mødtes. Der kommer kaffe og te på bordene, mens Lærke Lyndelse, som er en af to frivillige aktivitetsledere, spørger ind til, hvad kvinderne gerne vil lave de følgende uger. Imens er et par af kvinderne travlt optaget af at dele mad ud, som de har taget med hjemmefra.

"Det er rart med et mødested"

Det er ikke første gang, de pakistanske kvinder har haft en ældregruppe. De har tidligere været faste besøgende hos Danmissions Mødestedet, som lukkede med

udgangen af marts på grund af besparelser. Da Caritas Center Stenosgade allerede har andre ældregrupper med mange deltagere, var det oplagt at byde velkommen til en gruppe af de tidligere gæster fra Mødestedet. De pakistanske kvinder har allerede taget lokalerne til sig og føler sig hjemme. For Mariyam Khatoon, der også benyttede Mødestedet, er det sociale samvær vigtigt i hverdagen:

"Vi sidder og snakker og hygger os. Vi snakker blandt andet om, hvad vi har lavet i weekenden. Det er rart at have et mødested, så vi ikke sidder alene derhjemme."

Brug for flere frivillige

De to aktivitetsledere står for udviklingen af gruppen og sikrer, at kvinderne også er glade for de nye rammer i Caritas Center Stenosgade. Men der er behov for flere frivillige for at gruppen kan fortsætte med at mødes hver mandag, forklarer Lærke:

"Vi er stadig i den indledende fase, hvor vi i løbet af de næste par uger bliver klogere på, hvad kvinderne har lyst til at samles omkring. Derfor har vi også brug for frivillige, der kan inspirere kvinderne til nye aktiviteter og som vil være med til at skabe hyggelige rammer." De frivillige fungerer som værter for gruppen i centeret og skaber indholdet i fællesskab med kvinderne. Kvinderne har selv givet udtryk for at de ønsker stolegymnastik; men der er stor åbenhed for både at prøve nye kreative aktiviteter og lave mad i fællesskab. I påsken bagte de for eksempel påskeboller sammen.

Modvirker ensomhed blandt ældre

Ældregruppen er en del af Caritas Danmarks ældreindsats for at modvirke ufrivillig ensomhed. Til efteråret vil yderligere

aktiviteter blive opstartet for en bredere målgruppe. Flere af de pakistanske kvinder fortæller, at de gerne både vil mødes og hygge sig, men også deltage i andre aktiviteter som fx fælles gåture med både etniske danskere og mennesker fra andre minoriteter. Derfor vil flere af aktiviteterne i efteråret netop have fokus på at skabe netværk mellem brugere på tværs af grupperne.

På grund af ramadanen holder ældregruppen pause i maj måned; men Lærke Lyndelse ser frem til at komme i gang igen i juni måned, ligesom kvinderne også glæder sig til at mødes igen. Så er der endnu mere at fortælle hinanden om.

Gruppen består af ca. 30 kvinder (50 år+) med pakistansk oprindelse
De mødes hver mandag kl. 12-15
Aktiviteten er en del af Caritas Center Stenosgade på Stenosgade, Kbh V
Læs mere på www.caritas.dk/frivillig-vaert.

Mariyam (th) snakker med Nasim Akhtar, der også er med i ældregruppen.

Nogle af de pakistanske kvinder foran indgangen til Caritas Center Stenosgade.

Kom med på årets valfarter til Åsebakken og Øm!

”Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst!” (Joh 14,27b)

VALFARTER Dette korte citat fra Johannesevangeliet beskriver temaet for vore to store valfarter til Åsebakken og Øm, henholdsvis søndagene 26. maj og 2. juni.

Jesus siger disse ord til sine disciple i forbindelse med, at han lover dem Helligånden. Alt sammen er det en del af Jesu afskedstale til disciplene forud for hans ypperstepræstelige bøn. Talen drejer sig om

Vor Frue af Øm – klar til processionen.
Foto: Anna Bohn Smitshuysen.

fremtiden, udgør de sidste formaninger og forudsiger udfordringer.

Vi er som Kirke i dag en del af den fremtid, som Jesus dengang talte om og ville forberede disciplene på. Jesu opstandelse og overvindelse af døden samt Helligåndens komme er begivenheder i frelseshistorien, som vi nu lever af, og som danner grundlaget for Kirkens liv og forkyndelse. Det hele endte dengang godt, så vi skulle jo ikke have nogen grund til bekymring? Men ligesom datidens glædelige begivenheder skal gøres nærværende og relevante for alle mennesker til alle tider, så er bekymringer og ængstelse også noget, som den nuværende generation må kæmpe med. Der er personlige udfordringer i alle menneskers liv, alle kan vi bekymres over ting, der foregår i verden: ufred og uretfærdighed, usikkerhed i finansverdenen og den eksisterende samfundsorden, trusler mod miljøet og religionsfriheden.

Som Kirke kan vi også nogle gange blive ængstelige og modløse. Hvordan får vi formidlet troen videre i samfundet og i familien? Hvordan får vi styrket ægteskab og familie? Hvordan får vi flere præste- og ordenskald og sikret de nødvendige finansielle ressourcer? Hvordan klarer vi de ting, som slider på Kirken i form af uro og skandaler?

Vi har således også som nutidens Jesu

disciple brug for at få at vide, at ”vort hjerte ikke må forfærdes og ikke være modløst!” Nu er angst og modløshed ikke bare noget, man kan sige skal forsvinde, ligesom glæde og optimisme ikke kommer på kommando. Men vi kan åbne os for at lade angst og modløshed vige til fordel for glæde og optimisme. Det er bl.a. derfor, at den lovede Helligånd kom og fortsat virker i Kirken. Ikke blot garanterer Helligånden, at Kirken overlever og kan blomstre som bygningen af levende sten. Ligesom han styrkede de enkelte disciple på pinsedagen, så står han også rede for hver enkelt af os i dag med sin styrke og trøst.

Som disciplene var samlet med Jomfru Maria i bøn i forventning om Helligåndens

komme, så mødes vi også til vore valfarter på to steder, hvor vi gerne ærer Guds moder. Helligåndens hjælp og Marias forbøn er vigtige ressourcer for vort trosliv; men det fællesskab, som disciplene dannede med Jomfru Maria, skal fortsætte i det fællesskab, som Kirken indbyder os til at blive en del af. Fællesskab om troen er med til at styrke den og en vigtig faktor i vidnesbyrdet om den. Deltagelse i vore valfarter er et vigtigt billede på dette troens fællesskab. Derfor opfordrer jeg alle, der har mulighed for det, til at deltage i vore to valfarter: som et udtryk for glæde over den fælles tro og som lejlighed til i fællesskab at bede for Kirken.

+Czeslaw

Valfartsdeltagere går syngende og bedende gennem Rude Skov. Foto: Lisbeth Rütz.

Stanislaw Stawicki er pallottinerpræst i Rom. Denne korte meditation stammer fra en retræte holdt i Aalborg i fastetiden i år. Teksten mediterer over det kristne liv som en pilgrimsrejse, hvor vi hele tiden er på vej mod målet — I KO nummer 7 følger tre katekeser fra retræten.

Det første bud i pilgrimsrejsen

Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind og af hele din styrke.

Tekst: Pater Stanislaw Stawicki

MEDITATION I Markusevangeliet 12, 28-30 spurgte en af de skriftkloge Jesus: ”Hvilket er det første af alle bud? Jesus svarede: ”Det første bud er: ’Hør Israel! Herren vor Gud, Herren er én, og du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind og af hele din styrke’”

Det stillede spørgsmål er meget klart. Således er svaret. Men ud af det faktum, at kærlighedens bud over for Gud og vores næste i kristendommen er det vigtigste, kan vi drage mange konklusioner. Jeg vil kun vende jeres opmærksomhed mod én af dem.

Det sker nogle gange, at kristne i kamp med deres egne fejl eller afhængigheder, er så koncentrerede, at de tilsidesætter alt andet og vender hele fokus mod sig selv. Det ser ud, som om de er på vej mod større hellighed; men fordi de koncentrerer sig så meget om egne beslutninger og forsæt, glemmer de deres næste, som lever lige ved siden af. I mellemtiden kan det hændes, at sejren netop kommer gennem at tjene andre,

ifølge det kristne princip om at gøre vores hjertes større: ”Når vi skænker, modtager vi.” Når vi deler ud af os selv, gror vi!

Udover det er det bedre at koncentrere sig om at gøre det gode end at undgå det onde. Det viser sig nemlig ofte, at det er nemmest at overvinde det onde, når vi simpelthen ikke har tid til at beskæftige os med det, grundet vores bekymring om at gøre det gode!

En af ørkenfædrene plejede at sige, at når du knæler foran Gud, fornægter du Satan, og når du mest beskæftiger dig med Satans anliggender, tilsidesætter du Gud, selvom det er utilsigtet. Og med det menes der ikke, at vi skal undervurdere Satan, som – ifølge den hellige skrift – ”går omkring som en brølende løve og leder efter nogen at sluge” (1 Pet 5,8). Velvidende om den fare, lad os søge lyset; lad os gøre det gode! ”Lad os ikke blive trætte af at gøre det, som er ret” – opfordrer den hellige Paulus os til (Gal 6,9).

Det ovenstående indebærer selvfølgelig en tørst efter at gro, efter at være på vej.

”Vita peregrinatio est!” Livet er en rejse! Eller endnu bedre: en pilgrimsrejse! Pilgrimmen flytter sine fødder ikke alene fra sted til sted, men vandrer først og fremmest frem mod sit eget indre. Det var sådan den hellige apostel Paulus opfattede livet, da han i brevet til filipperne skrev: ”Brødre, jeg mener ikke om mig selv, at jeg allerede har grebet det. Men dette ene gør jeg: Jeg glemmer, hvad der ligger bagude, og strækker mig frem mod det, der ligger forude.” (Fil 3,13-14).

Det var også således, at den hellige Vincenzo Pallotti (1795-1850), født i Rom på Pilgrimsvej (Via del Pellegrino, 130) opfattede tilværelsen. Han kan hjælpe os med at besvare en række væsentlige spørgsmål, der berører vores kristne pilgrimsgang:

- Hvor er jeg her og nu i mit liv, i min pilgrimsrejse?
- Hvor er min bror og hvem er han?
- Elsker jeg Gud over alt og har jeg tid til Ham?

Vi skal indse, at vi hele tiden er på vej; at du ikke bliver født kristen, men at du hele tiden er ved at blive en. Det er dog vigtigt, at vi gerne vil det at ville. At der er tændt en tørst i os efter at være på pilgrimsrejse; at vi må ville det at ville! Og lad os i starten og under rejsen bede Gud om netop denne nådegave.

Oversættelse til dansk ved Renata Szwebs.

Foto: Bernhard Riedl. Pfarreibriefservice.de.

Shetlandsøerne – på den yderste kyst

Graham og Ruth Booth er ved at opbygge et retrætecenter i en gammel præstegård på øen Fetlar. De håber på at styrke den skandinaviske forbindelse.

Tekst og fotos: Elizabeth Knox-Seith

SKOTLAND Rejseguiden *Lonely Planet* har udnævnt Shetlandsøerne som den 6. bedste region at besøge i verden, hvis man ønsker uspolet natur. Øgruppen, der ligger på grænsen mellem Nordsøen og Atlanterhavet, består af cirka 100 større og mindre øer, hvoraf kun 16 er helt ubeboede. Det er den nordligste øgruppe i Storbritannien, og der er omkring 25.000 indbyggere i alt.

Nærmeste naboer mod nord og vest er Færøerne og Norge, og der er da også en meget gammel nordisk forbindelse, der endnu kan spores i en række sproglige udtryk. Det oprindelige navn for Shetland var "Hjaltland" eller på latin "Hetlandensis". På våbenskjoldet står: "Með lögum skal land byggja". Dette stammer direkte fra Jyske Lov i 1241.

Retræte og åndelig længsel

Jeg er taget til Shetlandsøerne for at besøge Graham og Ruth Booth, et par, der er flyttet hertil fra Lindisfarne på grænsen mellem England og Skotland. Her var de i mange år forvaltere på et keltisk inspireret retrætested, "Open Gate", som tilhører et kommunitet, der kalder sig "Aidan and Hilda Community", der bl.a. tæller den kendte forfatter Ray Simpson. Som det er almindeligt i keltisk tradition er de nu søgt ud til et endnu mere øde område for at opbygge et lille nyt retrætested.

Deres hus, "The Glebe", er nøje udvalgt, tæt på hav og strand og en lille kirke. Det er den gamle præstegård på øen Fetlar, der er blandt de nordligste af øerne. Der bor kun 65 indbyggere på den lille ø, der til gengæld rummer et overvældende fugle-, dyre-, og planteliv. Her er næsten ingen træer, hertil er vinden for barsk og ubarmhjertig – men til gengæld vokser der tusindvis af forskellige alpine planter, der er i forårs- og sommermånederne skyder frem som et nænsomt farveflor.

For Graham og Ruth Booth er det daglige bønsliv nerven i alt, hvad de gør. Øverst oppe i den gamle præstegård er et loftsrum, som nu er indrettet til andagtsrum. Parret følger hver dag tidebønrytmen med tekster fra keltisk tradition og har selv over flere år udviklet en bønnebog, som er enkel og tilgængelig i sin form – også for mennesker, som ikke er så vant til tidebøn. Hver dag har sit tema: Søndag – opstandelsen, mandag – skabelsen, tirsdag – inkarnationen, onsdag – Helligånden, torsdag – treenigheden, fredag – Kristus på korset, lørdag – Guds rige. Den besøgende vil således komme igennem en række bibelske temaer i løbet af ugen, knyttet til udvalgte bibeltekster.

Graham Booth er oprindeligt anglikansk præst og Ruth Booth er læge. De bruger til fulde deres kapaciteter i det lille øsamfund og har engageret sig meget lokalt, bl.a. med opbygningen af det lokale forsamlingshus, der ligesom deres eget hus er under grundig renovering. Så hverdagen består ikke kun af bøn, men af hårdt fysisk arbejde med at genskabe nye rammer for fællesskab på øen.

Ruth arbejder som læge på en nærliggende, lidt større ø Unst, hvor lægehuset ligger. Hun er en kærkommen skat til det lille lokalområde, hvor manglen på læger ellers er stor. Graham er, med sin evne til at danne kontakter og fundraise, en tilsvarende kærkommen kapacitet. Så de er blevet godt modtaget i det lille samfund.

SOLI

Der er et stort ønske om at samarbejde til nordisk side. Shetlandsøerne har, som allerede antydnet, gamle nordiske rødder. På nabøen Unst er der en ruin af en gammel Olavskirke, og ikke langt fra den har et lille kommunitet af kvinder slået sig ned for at leve efter en simpel klosterregel inspireret af den anglikanske Moder Mary Agnes, der i 1984 følte et kald til at tage til Fetlar for

Fetlar Kirk ligger kun 300 meter fra Glebe House of Prayer and Retreat, hvor Ruth og Graham Booth bor. Kirken blev bygget i 1790 ovenpå en gammel kirke, som var indviet til den hellige Bartolomæus og en splint af det hellige kors.

at leve et kontemplativt liv. Hun overtog et lille hus med udsigt over havet, ikke langt fra det nuværende forsamlingshus – og opbyggede dér gennem årene et lille kloster, der tiltrak andre kvinder. Ordenen hedder "Society of Our Lady of the Isles" (SOLI), og reglen er inspireret fra franciskansk og cisterciensisk tradition.

En del af kvinderne er blevet ældre, og det betød, at ordenen var nødt til at sælge deres lille hus på Fetlar for at flytte til nabøen Unst, hvor lægefaciliteterne er bedre. Det var faktisk det, at klosteret skulle sælges, der tiltrak Graham og Ruth til Fetlar. De overvejede at købe det fine sted, men måtte indse, at omkostningerne til istandsættelse blev for store. I stedet købte de præstegården, "The Glebe" i 2016, men beholdt en nær kontakt til søstrene på Unst. Graham er i dag pastoral vejleder for søstrene, og de er fælles om at holde den åndelige fane højt på de små øer.

Historie

Shetland blev koloniseret af vikingerne i 8-900-tallet og øerne brugt som base for vikingernes ekspeditioner nordover mod Færøerne, Island og Grønland, og videre langs de skotske kyster til Irland. Der findes et væld af arkæologiske fund på øerne, som bl.a. stammer tilbage fra bronze- og jernalder, og som topper med fund af langhuse og grave fra vikingetiden.

Kong Olav Tryggvasson var den norske konge, der i 1100-tallet "tvangsomvendte" folkene på Orkney og Shetlandsøerne ved at true den lokale fyrste til at blive døbt og lade hele sit folk døbe, mod ellers at blive dræbt. I 1194 kom Shetlandsøerne under direkte norsk styre og blev efterfølgende også underlagt bispedømmet i Nidaros. Der blev i 1200-tallet bygget flere Olavs-kirker, der stadig minder om forbindelsen til de nordiske rødder, sammen med de mange nordiske ord, som er overlevet i sproget.

Kuriøst nok kunne Shetlandsøerne den dag i dag godt have været ejet af Danmark, hvis det ikke var for et bryllup mellem den skotske konge James III og den danske prinsesse Margaret i 1468. Danmark, der dengang havde rigsforbund med Norge, kæmpede med at betale brudeprisen og stillede derfor Shetlandsøerne og Orkney i kaution. Danmark forsøgte i de følgende århundreder flere gange at købe øerne tilbage, men forsøgene blev underkendt af

Skotland.

Rent juridisk er det sådan, at aftalen aldrig er ophævet, så Danmark ville teoretisk set fortsat kunne købe øerne tilbage, siger enkelte jurister. I disse Brexit-tider er der formodentlig adskillige EU-tilhængere på Shetlandsøerne, der godt kunne tænke sig denne mulighed som et sidste "smuthul" for at undgå det uundgåelige Brexit-kaos! EU-tilskud har betydet meget for landbruget på Shetlandsøerne, og mange frygter, hvad der kan komme til at ske med egnsudviklingen fremover, når forbindelsen til EU brydes.

Samarbejde

"Vi håber meget at kunne udvikle det nordiske samarbejde", siger Graham og Ruth Booth. "Det ville være en stor glæde, hvis den skandinaviske forbindelse kunne styrkes, og vi kunne lave en "åndelig bro" på tværs af havet".

Graham og Ruth Booth samarbejder allerede en del med retrætestedet Liagård i Norge, hvor de jævnligt kommer forbi og holder kurser. De har også været i Danmark gennem adskillige år og kan se, hvordan der ikke mindst i det folkekirkelige miljø er en stor længsel efter noget af det, som den keltiske spiritualitet repræsenterer, nemlig nærheden til naturen, bevidstheden om klimaet, den poetiske bønstradition, mv.

"Livet er jo én lang pilgrimsrejse, og nu har vores pilgrimsveje ført os hertil", siger Graham og Ruth, samstemmende. "Vi vil gerne skabe et gæstfrit sted, hvor folk kan føle sig hjemme, og hvor de kan komme og opleve naturen, dyrene, fuglene, den komplekse geologi og al den skønhed, der findes heroppe. Det eneste, der bryder stilheden er den stærke vind – men den kan også lære os noget, nemlig om at lade os bevæge og følge Guds ånd. Gud rusker ind i mellem i os – og andre gange finder han os på de stille steder. Vi vil gerne være her som medvandrere med mennesker, der ønsker at søge og finde Gud".

Vil du vide mere?

Kontakt Ruth og Graham Booth på hjemmetelefon 01957 733380 eller mobiltelefon 07392 751356 eller mail: grahambooth2010@hotmail.co.uk.

Ruth og Graham Booth foran ruinerne af slottet Jarlshof ved Sumburgh på sydspidsen af hovedøen Shetland.

Katolik i det protestantiske Norge

Ny norsk bog dokumenterer, at modstanden mod reformationen var lang og sejlivet.

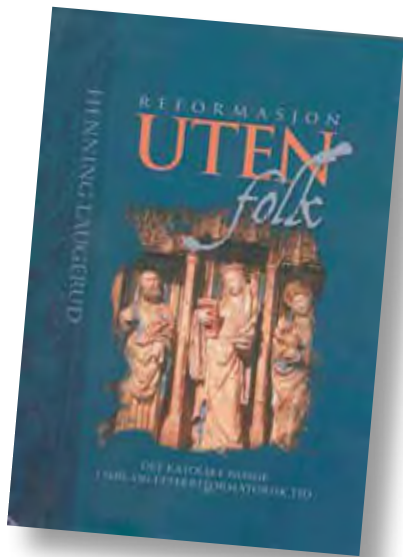
Tekst: Kaare Rübner Jørgensen

KIRKEHISTORIE Om katolicisme i Norge – før, under og efter reformationen i 1536 foreligger der nu en uhyre interessant bog, skrevet af kunst- og kulturhistorikeren Henning Laugerud. Bogens tese er, at indførelsen af den lutherske religion skete under pres oppefra, og at der var en almen modstand i befolkningen mod de nye religiøse trosformer. Katolske sædvaner fortsatte derfor mere eller mindre i det skjulte højt op i tiden, ja valfart til hellige steder synes først at være ophørt i løbet af 1800-tallet, altså nogenlunde samtidig med at det blev tilladt katolske præster, men ikke jesuitter at virke i Norge (1843). Det vil sikkert overraske mangen en nutidig nordmand, for ikke at sige dansker. Det overraskede i hvert fald mig, for nok var jeg af Vello Helks arbejder bekendt med jesuitten Lauritz Nielssøns ("Kloster-Lasse") rekatoliceringsforsøg i 1620'erne, men at modstanden mod lutheranismen var så massiv og så sejlivet, havde jeg ikke været klar over.

Laugeruds skurke og helte

Når jeg samtidig mener, at bogen på sine steder er problematisk, skyldes det, at forfatteren forekommer mig at være lidt for national-patriotisk og unuanceret i sine vurderinger. Han har tydeligvis sine helte og skurke. Skurkene er de danske konger Christian II, Frederik I og Christian III, der "førte en nærmest machiavellisk maktpolitik", heltene ærkebiskop Olav Engelbrektsen og biskop Mogens i Hamar, der kæmpede for bevarelsen af Den katolske

Kirkes og det norske riges selvstændighed. Selv om det ikke er forkert, kan man spørge, hvordan det hænger sammen med, at ærkebiskoppen straks bakkede op om "tyrannen" Christian II, da denne i 1531 gik i land i Norge for at genvinde sine tabte riger, og at han i sin kamp mod Christian III i 1535-37 var parat til at sælge sit land til den lutherske kong Gustav Vasa i Sverige i? Og bør man ikke også nævne, at en ligeså stor trussel mod Kirkens selvstændighed – og her menes domkapitlernes ret til selv at vælge deres biskop – kom fra Rom, hvor paverne i senmiddelalderen hyppigt forkastede de lokalt valgte biskopper og indsatte en af deres egne medarbejdere på de ledige bispestole, hvorefter de valgte

så måtte købe embedet ved at yde en økonomisk kompensation til dem?

At Christian III's norske styre var illegitimt er en forenkling, for han var trods alt valgt til konge af de søndenfjeldske rigsråder i maj 1535. Andre forenklinger er, at Christian III blev dansk konge ved et statskup, og at reformationen skulle have været "et middel til å gjøre Norge til et lydrike under Danmark". Nok blev beslutningerne om indførelsen af en luthersk kirkeordning i Danmark og nedlæggelsen af det norske rigsråd, hvorefter Norge skulle være en dansk landsdel i lighed med Jylland, Fyn og Sjælland (den såkaldte Norgesparagraf i Christian III's håndfæstning) truffet på samme herredag i København i oktober 1536, men de to ting havde ikke meget, om overhovedet noget med hinanden at gøre.

Videre forekommer Laugeruds sammenligning af nordmændenes kamp for bevarelsen af deres katolske religion med situationen i England lidt malplaceret, for skønt der nok kan konstateres visse ligheder, var forholdene i England af en hel anden karakter. De hemmelige katolske netværk i dette land, støttet og opmuntret af de mange eksilenglændere i Frankrig, kæmpede jo ikke kun for deres tro, men også for at få fjernet og henrettet "bastarden" Elisabeth I, som paven havde ekskommunikeret i 1570. Derfor gik hendes styre langt mere drastisk til værks over for katolikker med masser af henrettelser til følge, end tilfældet var i Danmark og Norge, hvor antallet af religiøst motiverede henrettelser kan tælles på én hånd. Her nøjedes man normalt med at udvise pågribne katolske missionspræster og folk, der åbenlyst bekendte sig til den katolske tro.

En reformation fra oven

Omvendt er jeg ikke i tvivl om at Laugerud har ret, når han gør os opmærksom på, at indførelsen af en luthersk kirkeordning i Norge på ingen måde var et folkeligt projekt. Det var og blev en reformation fra

oven uden folkelig opbakning, gennemført over tid af en lille elite af danske og i Danmark uddannede norske præster og embedsmænd. Men hvor megen folkelig modstand, der reelt var, er vanskeligt at bedømme. Kilderne herom er få og spredte, og hvor repræsentative de er, kan diskuteres. Bortset fra enkelte katolske lommer (familier), synes der mestendels at have været tale om en passiv modstand. Laugerud nævner som eksempel herpå folks vægring ved at gå i kirke; men det er svært at se denne ulyst som et resultat af reformationen, når præsterne med myndighedernes tavse billigelse vedblev med at holde katolske messer. Manglende kirkegang var i øvrigt noget, der også blev beklaget før reformationen. Mere alvorligt var drabene på de nye præster, men bortset fra at oplysningerne derom stammer fra en noget tvivlsom kilde, er det spørgsmålet, i hvor vid en udstrækning de var religiøst motiveret. Mange steder synes de at have fundet sted i fuldskab og at have været forårsaget af skænderier om tiendebetaling og andre lokale uoverensstemmelser.

Og til sidst en lille detalje: ærkebiskop Olav ligger ikke begravet i domkirken i Lier, for der er ingen domkirke i denne belgiske by.

Ubetinget begejstret for Laugeruds bog er jeg altså ikke. Dens værdi ligger i, at vi her får præsenteret den lange historie om trosskiftet i Norge set fra et katolsk synspunkt. Jeg vil dog mene, at eventuelt interesserede bør supplere den med læsning af Øystein Rians kortfattede, men mere nuancerede fremstilling i andet bind af "Danmark-Norge 1380-1814", der udkom på Universitetsforlaget i Oslo i 1997 (s. 141-171 og 364-367).

Henning Laugerud, Reformation uten folk. Det katolske Norge i før- og etterreformatorisk tid. St. Olavs forlag, Oslo 2018. Norske kroner 389 + porto. Bogen kan lånes på Skt. Andreas' Bibliotek.

Det sker i bispedømmet

MAJ

Fredag 3.-søndag 5.: International konference: 'The common Good on Our Common Sea', arrangeret af Justitia et Pax Europe og dets danske afdeling, Vatikanets kontor til fremme af integreret menneskelig udvikling, Stella Maris – Søens Apostolat samt Global Catholic Climate Movement. Arrangementet holdes i Ingeniørernes Hus på Kalvebod Brygge i København.

Flg. talere har bekræftet deres deltagelse: Kardinal Peter Turkson, præfekt for kontoret til fremme af integreret menneskelig udvikling; biskop Czeslaw Kozon af København; biskop Noel Treanor ad Down and Connor, præsident for Justitia et Pax Europe; dr. Cleopatra Doumbia-Henry, præsident for World Maritime University. Mere info på justitiaetpax.dk.

Fredag 10. kl. 18.00-19.30: "Åben Dør". Personlig forbøn og samtale v/pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4A København V. Information: forsoningsoghelbredelsesmesse.dk.

Søndag 26. kl. 09.00-15.45: Valfart til Vor Frue af Aasebakken. Temaet er: "Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst" (Joh 14,27b)

Program:

* Kl. 09.15: Valfart gennem Rude Skov. Udgår fra Rudersdalsvej 41, 2840 Holte (tager ca. halvanden time)

* Kl. 10.30: Mulighed for skriftemål (dansk, polsk, engelsk) v/Vor Frue Kloster

* Kl. 11.30: Bispemesse, Vor Frue Kloster, Høsterkøvej 3, 3460 Birkerød

• Kl. 12.00: Pause. Mulighed for spising, samvær og leg. Salg af vietnamesisk mad, kaffe og vand fra spejderne. Mød DUK og andre katolske lægmandsorganisationer

• Kl. 15.00: Mariaandagt

• Kl. 15.45: Afslutning

Fredag 31. kl. 19.00- ca. kl. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse. Sted: Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V. Ved pastor Lars Messerschmidt m.fl. Skriftemål fra kl. 18.00. Information: forsoningsoghelbredelsesmesse.dk.

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Første og tredje onsdag i måneden kl. 18.00-20.00: Hjælp til misbrugere og pårørende ved den katolske organisation Cenacolo. Rådgivningen finder sted i Bredgade 64, 1. sal, Kbh. K. Tlf. 51 53 41 60.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spising og

håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30: Stille tilbedelse i Jesu Hjerter Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Ældre Café: Hver onsdag kl. 13-16.30 i kælderen i Caritas Center, Stenosgade.

Åben rådgivning: Hver onsdag kl. 17-19.30 i rådgivningen i Caritas Center, Stenosgade. Du kan også få rådgivning over telefonen via tlf. 22 99 38 18.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver onsdag kl. 19.00-21.00, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Ryesgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail johny.zet@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Katolske islæt på Himmelske Dage på heden

Sidst på måneden, i Kristi Himmelfartsdagene, er Herning centrum for de danske kirkedage.

KIRKETRÆF 550 kirkekorssangere, hundredvis af kirkegængere, præster og biskopper fra Danmark og hele verden rykker ud af kirkerne og fejrer åbningsgudstjeneste på Hernings torv den 30. maj.

På byens kunstmuseer, i gågaden, i Jyske Bank Boxen, på biblioteket og mange andre steder vil perspektiver på menneskelivet anno 2019 blive belyst i dagene 30. maj til 2. juni!

I et stort show i Boxen vil kendte danskere, 1.000 gospelsangere, stand up'ere og en fængselspræst fra de hårde narkomiljøer

i El Salvador sætte troen under kærlig behandling.

En professor fra Yale University i USA, kardinal Anders Arborelius og en koptisk munk og biskop fra ørkenen i Egypten vil i løbet af de himmelske dage give deres bud på, hvordan religionen bryder grænser. Og lederen af Taizé-bevægelsen i Frankrig vil i workshop og gudstjeneste lade os opleve en kristen spiritualitet, der har stor appel til unge fra hele verden.

Under overskriften 'Gå Med' byder Danmarks største tværkirkelige event i år

på mere end 300 arrangementer, heraf nogle af katolsk islæt.

Skurvognssamtaler

På 'mulighedernes marked' genopliver man de skattede skurvogns-samtaler om tro og spiritualitet, som medarbejder ved Danmarks Radio, Anders Laugesen, i mange år havde fra en skurvogn på sin bopæl. Det foregår på kirkedagene i den katolske Mobilkirke, der vil danne afsæt for samtalerne mellem internationale og danske foredragsholdere inden for programfladen Tro og Spiritualitet.

Alle er velkomne til at møde op ved skurvognen og lytte med. Program for samtalerne er følgende:

Fredag:

Kl. 11.00 – samtale med søster Maria Lioba fra Liobasøstrenes kloster på Frederiksberg
Kl. 12.30 – samtale med kardinal Anders Arborelius, biskop af Stockholm
Kl. 13.15 – samtale med broder Alois, leder af Taizé-klosterfællesskabet i Frankrig

Lørdag:

Kl. 12.15 – samtale med biskop Thomas, leder af Anafora, et koptisk klostertandsamfund i den egyptiske ørken
Kl. 13.00 – samtale med Peter Halldorf, teolog, retræteleder og forfatter til mange bøger med afsæt i kommunitetsfællesskabet Nya Slottet Bjärka-Säby i Sverige
Kl. 13.45 – samtale med Samuel Rubinson, kirkehistoriker ved universitetet i Lund i Sverige og med en stor viden om ørkenfædrenes visdom.

Mobilkirken byder desuden på daglig rosenkransbøn. Torsdag kl. 17.30 vil Bodil Jensen fortælle om sint liv og sin vej til troen; om fredagen vil generalvikar Niels Engelbrecht kl. 16.00 fortælle om skriftemålet. Uden for det skemalagte program er det muligt at træffe Mobilkirkens faste medarbejdere.

Programmet i den katolske Sct. Peters kirke er:

Torsdag:

Kl. 10.00 – messe med kardinal Anders som hovedcelebrant og prædikant.

Fredag:

Kl. 19.00 – udstilling af det hellige sakramente frem til lørdag morgen kl. 07.00

Lørdag:

Kl. 12.00 – Bikergudstjeneste.

Af andre arrangementer af katolsk islæt kan nævnes torsdag Hildegard-salon med katolikken Kirsten Kjærulf, og fredag foredragene 'Ora et Labora' med kardinal Anders og 'Mening, håb og tro i det moderne sundhedsvæsen' med katolikken, professor Niels Chr. Hvidt.

Læs mere om arrangementet på www.himmelskedage.dk, hvor du også kan købe adgangsbillet. For kr. 395,- får du velkomstpakke, rabat på spisesteder, rabat til museer, bustransport, gospelkor, adgang til Teologiens Døgn samt adgang til Det himmelske Show i Jyske Bank Boxen.

NM

Vor Frue af Fatima procession i Esbjerg

Skt. Nikolaj Menighed inviterer til fest.

Tekst: Benny Blumensaat

KIRKEFEST Lørdag den 11. maj 2019 kl. 11.00 indbyder Skt. Nikolaj menighed i Esbjerg til den årlige procession gennem byens gader med den smukt pyntede Vor Frue af Fatima statue, som til dagligt står i kirken.

Fra kl. 10.00 er der bøn i kirken og kl. 11.00 bevæger processionen sig, mens den beder rosenkransen, som et vidnesbyrd om at Jesus og Jomfru Maria har et budskab til alle mennesker, ned gennem byen med stop på byens torv, hvor der er bøn på forskellige

sprog for Esbjerg by og for Danmark samt for ophør af vold og terror og respekt for livet fra undfangelsens øjeblik til den naturlige død.

Vi vil bede om, at troen igen må blive rodfæstet i det danske folk og at kirkerne igen må fyldes af mennesker, som vil ære den treenige Gud, i Faderens og i Sønnens og i Helligåndens navn.

Efter procession er der mulighed for at købe mad og drikkevarer tilberedt af menighedens forskellige nationaliteter, og der er fællesspisning i menighedssalen og haven.

Kom og vær med, alle er velkomne.
Sted: Skt. Nikolaj kirke, Kirkegade 58, 6700 Esbjerg. Telefon 75 12 10 27 / 21 13 16 93.

Vor Frue statuen i Fatima. Foto:Wikipedia.

HAR DU TJEK PÅ DET?

Tag pulsen på din økonomi, når du får din årsopgørelse på SKAT.dk. Trænger din kirkeskataftale til en revision?

3 punkter der er værd at tjekke

- Betaler du til folkekirken?**
Punktet kirke henviser til folkekirkens kirkeskat. Hvis der står et tal her, så betaler du til folkekirken. Det behøver du ikke, hvis du er katolik.
- Gaver til godkendte foreninger (Rubrik 55)**
Her ser du, om din kirkeskat er registreret korrekt. Du får nemlig fradrag for gaver og kirkeskat til Den katolske Kirke.
- Skattepligtig indkomst**
Her ser du, hvad din skattepligtige indkomst er. Det anbefales, at enhver katolik over 16 år betaler 1% af deres skattepligtige indkomst til Kirken.

Eksempel:
Skattepligtige indkomst =
250.000 x 1% = 2.500 kr. årligt eller 208 kr. pr. måned.

Tilmelding eller ændringer til kirkeskat?
kirkeskat@katolsk.dk eller telefon: 33 55 60 80

KATOLSK.DK/16B

Dette er kun begyndelsen

Folk fra hele verden kom forbi på Jagtvejen.

TEOLOGI Christopher West er en mand med store ambitioner og visioner. Det stod fast efter et vellykket weekendseminar om kroppens teologi fra den 12. – 14. april på Niels Steensens Gymnasium. Danmark var et af de første lande i verden, der frigav pornoen. Lad det nu blive det land, hvor kroppens teologi slår igennem, var hans optimistiske udmelding til de lidt skeptiske tilhørere ved seminarets afslutning.

Christopher West fik en entusiastisk velkomst i Danmark. Og interessen var stor. Over 200 mennesker kom forbi på konferencens første dag, der blev indledt af et multimedieshow fredag aften i Sankt Augustins Kirke. Omkring 150 rev lørdag og søndag ud af kalenderen for at være med til seminar i Englesalen. De fleste var danskere, svenskere og nordmænd; men der var også folk fra Polen, Holland, Italien, USA, Singapore og New Zealand. Deltagerne var mellem 18 og 72 – cirka to tredjedele var mellem 20 og 40. Takket være en generøs dansk katolsk støtte kunne de deltage i konferencen for et symbolsk beløb på 300 kr.

Christopher West havde godt nyt med til de deltagere, der har det svært med Kirkens syn på seksualitet. Der er nemlig langt fra tidligere tiders kropsforskrækkelse til den kropsfokuserede teologi, som den hellige Johannes Paul II udfoldede blandt andet i sine onsdagskatekeser. Pointen i kroppens teologi er, at vores kroppe ikke blot er biologiske, men teologiske. De gør det usynlige synligt og viser, at vi er del af en meget større realitet, ja at Gud har en plan for ethvert menneskes liv. For kroppens teologi er ikke et sæt regler, men giver et helhedssyn på mand og kvinde ud fra de pladser, de er tildelt i skaberværket.

"You are made for so much more", gjaldede det gang på gang gennem Englesalen, når Christopher West udfoldede sit virtuose formidlingstalent i en spontan og direkte kontakt

En pointe om cølibatet gik rent ind.

med folk. West formåede at holde det meget opmærksomme publikum i ånde hele weekenden, mens han foldede sig ud og illustrerede sit budskab med amerikansk populærkultur som for eksempel Star Wars, Bruce Springsteen m. fl. Gang på gang rullede latteren gennem salen, når West med udtryksfulde fagter og mimik visualiserede sit budskab.

Og budskabet var klart. Vi har været på åndelig sultekost gennem mange år. Vi har inden i os en sult, der er målrettet efter at blive mættet med den ægte vare. Og Gud inviterer os til en festbanket, sagde West, der citerede Bruce Springsteens sang "Everybody's got a hungry heart". West kom med mange vigtige budskaber - blandt andet at vi skal elske vor egen gudgivne krop, som skal opstå sammen med os. Han karakteriserede præcist den såkaldte seksuelle frigørelse som slaveri og porno som udtryk for dødens kultur, der skiller sjæl og krop fra hinanden. West mødte stor lydhørhed hos tilhørerne. En tilhører mente dog, at CW havde en meget forenklet tilgang til homoseksualitet, mens en anden efterlyste, hvordan kristne skal reagere på homoseksualitet. Desværre var der ikke tid til at uddybe dette.

En travl biskop Czeslaw kom forbi på en kort visit, hvor han udtrykte sin støtte til seminaret og sin store glæde over, at så mange var kommet i en tid hvor der er vigende tilslutning til mange kirkelige arrangementer.

LR

Christopher West holdt tilhørerne i ånde en hel weekend med kroppens teologi.

Hvis du vil vide mere

På askchristopherwest.com besvarer Christopher West sammen med sin kone Wendy spørgsmål om kærlighed og seksualitet. I København findes der nu tre grupper, der arbejder med kroppens teologi. En engelsksproget gruppe samles hver onsdag kl 19 i Sankt Knud Lavards Kirke i Lyngby. Nærmere informationer hos robert.olinski@gmail.com eller sumiolinski@gmail.com. CAYAC-gruppen i Sankt Augustins Kirke mødes torsdage kl 19. Kontakt Demi (demi@cayac.dk) for mændenes gruppe og Vandy (vandy@cayac.dk) for kvindernes gruppe.

En dansksproget gruppe samles i Jesu hjerte Kirke i Stenosgade hver anden mandag. Kontakt Linda på (lpalm@ymail.com).

Bispedømmets bibliotek sanktandreasbibliotek.dk har en stor samling bøger om kroppens teologi.

De kan lånes direkte på biblioteket eller via dit lokale folkebibliotek.

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther, annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Kirsten Krog, Maria Hammershøj, Anna Bohn Smitshuysen, pater Stanislaw Stacki SAC, Renata Szewbs, Elizabeth Knox-Seith, Kaare Rübner Jørgensen og pastor Christian Noval.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.600 – ISSN 0902-297X.

Det handler om åbenhed og troværdighed

I et interview i Katolsk Orientering 2019 nr. 4 aflægger biskop Kozon rapport om sin deltagelse for nyligt i "topmødet" i Rom om overgrebsagerne mod børn og unge. Det er et interessant interview. Biskoppen taler bl.a. om årsagerne til overgrebene. Den ene årsag kunne være homoseksualitet hos nogle, den anden årsag kunne være "klerikalisme" forstået som den holdning blandt Kirkens embedsbærere, at præster og biskopper har særlige kvalifikationer i kraft af præstevielsens sakramente. I kirkelig sprogbrug betyder det, embedsbærerne handler "in persona Christi", når de forvalter sakramenterne. Det er selvfølgelig, at embedsbæreren bliver mødt med respekt, når han forvalter sakramenterne. I alle andre situationer når han er sammen med andre mennesker, så mødes han med den respekt og agtelse, som vi skal møde alle andre mennesker med. Biskoppen siger "klerikalisme ... er ... en mentalitet, der kan lette overgreb, fordi præster kan skjule sig under deres status."

Det er rimeligt, at biskoppen rapporterer fra de møder, som han deltager i på vegne af katolikker i Danmark. KO har i hvert nummer en rubrik, der hedder "Biskoppens

Kalender". Her kan vi læse om hans deltagelse bl.a. i den nordiske bispekonference, den europæiske bispekonference ved EU og han deltager også i møder i Danske kirkers Råd. Det vil være passende, at biskoppen også rapporterer om disse møders dagsordner og evt. beslutninger.

I den sidste ende handler det om åbenhed og troværdighed, de troendes engagement i Kirkens forhold – og måske villighed til at betale kirkeskat.

Paul Jørgensen, 2300 København S

Rigets tilstand

Dette kunne lyde som statsministerens nytårstale, eller biskops Kozons årsberetning, det ville ellers være godt.

Nej, det er fra en gammel katolik, der med ængstelse og forhåbning ser på bispedømmets tilstand.

Der er mange aktive katolikker, men 79 % der ikke er det. Der er kirkelukninger pga. manglende kirkebidrag, der er et vist mismod hos præster; det skyldes måske også de mange skandaler i Kirken.

Hvilken menighed/bispedømme vil vi tilhøre, hvis vi læser i Johannes Åbenbaring?

Er det ordene: Bliv vågen og styrk det der er tilbage? Eller Du er hverken kold eller varm. Gid du var kold eller

varm! Derfor – fordi du er lunken og hverken varm eller kold, har jeg i sinde at udspe dig af min mund!

Har vi som forældre ikke svigtet vores forpligtelse, som det lyder ved vores børns dåb? Når I nu ønsker dåben for jeres barn, er I så klar over den forpligtelse, I påtager jer, nemlig at I skal opdrage barnet i troen, så det kan elske Gud og næsten, således som Kristus har lært os? Forældrene skal svare: JA, VI ER!

MEN Gud ske lov! Der er Jesu Kristi løfte, fra Johannes Åbenbaring: Se, jeg står for døren og banker; om nogen hører min røst og åbner døren, da vil jeg gå ind til ham og holde nadver med ham, og han med mig.

Klaus Aarup, 8541 Løgten.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 7, som udkommer den **24. maj 2019** skal være KO i hænde senest den **6. maj 2019**.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 8, som udkommer den **14. juni 2019**, skal være KO i hænde senest den **27. maj 2019**.

Valfart til Vor Frue af Aasebakken 2019

Søndag den 26. maj 2019
6. søndag i Påsken

"Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst." (Joh. 14,27b)

Program

Ca. kl. 8:30-9:00 Ankomsttider for togrejse til Holte st.
Fra Kbh. H. mod Holte St.: 08:43
Fra Hillerød St. mod Kbh. H.: 08:44
Mulighed for at få kørt bagage fra Holte st. (Ca. 20 min. gåtur fra Holte St. til Rudersdalvej 42)

Bemærk – det kan være svært at finde parkeringsplads ved Magleås – planlæg derfor evt. parkeringsmuligheder!

Kl. 9:15 Valfart gennem Rude skov

Udgår fra Rudersdalvej 41, 2840 Holte (tager ca. 1 ½ time at gå)

Kl. 10:30 Mulighed for skriftemål

(polsk, dansk, engelsk) v/Vor Frue Kloster

Kl. 11:30 Bispemesse

Vor Frue kloster, Høsterkøbvej 3, 3460 Birkerød

Kl. 12:30 Pause

Mulighed for spising, samvær, leg. Salg af vietnamesisk mad, kaffe og vand fra spejderne. Mød DUK og andre katolske lægmandsorganisationer.

Kl. 15:00 Mariaandagt

Dagens program slutter kl. 15.45, men man er velkommen til at blive på grunden så længe som man vil.

Kontaktperson Valfart til Vor Frue af Åsebakken:

Franz Igwebuie 26 15 00 13, Franz@privat.dk

Bemærk: Henvendelser om bustransport o.l. til eget sogn

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Det handler om tillid og tryghed
når du skal vælge bedemand...

Kristian Petersen May-Britt Petersen Anders Petersen

Folmer Olsen
BEGRAVELSESFORRETNING

Tlf. 98 12 15 57

Vesterbro 61 · v. Gåsepigen · Aalborg

Familiefirma
grundlagt
1914

Vores erfaring
din tryghed

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller

annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther

KO's annoncekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

ØM VALFART

Søndag den 2. juni 2019

Tema: "Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst!" (Joh. 14,27b).

Program

Kl. 11.00 - Indledning og valfartsvandring fra Ømborgen.

Kl. 12.30 - Pause - Tilbedelse - Underholdning.

Kl. 13.00 - 14.00

Mulighed for skriftemål i kirken

Kl. 13.30 - Biskoppen møder årets 1. kommunikanter.

Kl. 14.30 Højmesse ved biskop Kozon.

Katolsk Lejrcenter

Lindholmvej 11-13, Emborg
8680 Ry

www.omborgen.dk

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
- også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15

1610 København V

Telefon 33 55 60 80

TELEFONLINE SOS FORBØN

Ønsker du forbøn, et lyttende øre,
et ord fra Jesus og en velsignelse
så ring: 75 18 18 08

Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis

Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29

Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Din støtte til en mindeværdig afsked

Skov Madsen

BEDEMANDSFORRETNING

Tlf. 70 224 234

Træffes hele døgnet
www.skovmadsen.dk

Mogens Denby
Indehaver

Annette U. Nielsen
Indehaver

Betty Jensen

Troels Giversen

Jan Dyreborg

Lars Kristiansen

Esbjerg · Varde · Bramming · Ribe · Skærbæk · Brørup

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik
Skree

Mette
Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

Bedemand
H.J. Madsen

- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Michael Madsen Lars Kingo

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Christus vivit!

Pavens brev til de unge

Optimisme og tillid til de unge er nøgleord i pave Frans' apostoliske brev til de unge.

Tekst: Pastor Christian Noval

DOKUMENT ”Unge venner, vent ikke til i morgen med at give jeres energi, vovemed og kreativitet til at forandre verden. Jeres ungdom er ikke en mellemtid. I er Guds nu, og han ønsker at I bærer frugt” (178).

Unge er ikke blot fremtiden, de er nutiden. De er Guds nu og gennem de unge forbliver Kirken evig ung og afspejler således Kristi natur som den evige unge, fordi han fornyer livet. Således skriver pave Frans i sit apostoliske brev til de unge med titlen *Christus Vivit* – Kristus lever.

Pavens henvendelse til de unge er gennemsyret af opmuntring og tillid til de

unge, for Gud virker gennem ungdommen. Brevet er rettet ikke kun til Kirkens unge, men til alverdens unge, uanset om de tror eller ej. Men brevet er også henvendt til os alle uanset alder, for ungdomsarbejde er altid hele Kirkens opgave (202). Selvom det er adresseret til de unge og derfor ofte bruger et direkte sprog henvendt til de unge, så fortæller *Christus Vivit* også noget om pavens vision for de unges møde med troen og dermed med Kirken. Det skal læses i direkte forlængelse af slutdokumentet fra sidste års bispesynode i oktober om unge. Der er derfor mange emner, som

paven ikke tager op igen, da de allerede er nævnt, og brevet ikke er ment som en programmerklæring for ungdomsarbejde (203). Alligevel kan vi i brevet tydeligt se pave Frans åbne, opmuntrende og tillidsfulde syn på unge.

Hvem er de unge?

Ungdommen som en periode i det menneskelige liv har det seneste århundrede undergået en voldsom forandring (202). Det er vigtigt, at vi som Kirke har mod til at bryde ud af de vante rammer og metoder for at være tilstedeværende på en relevant måde i de unges liv, for virkeligheden for mange unge er, at de ikke finder Kirken relevant (40). Derfor opfordrer paven til en fornyet indsats i hele Kirken, hvor man kan udvikle nye måder og strategier for et mere fleksibelt ungdomsarbejde (204).

Men hvem er de så, de unge? Måske lidt overraskende skriver paven, at ungdommen som sådan slet ikke findes. De som findes er de enkelte unge i deres forskellige sam-

menhænge (71). De unge udgør ikke en homogen gruppe (186). Det er derfor vigtigt, at hver lokalkirke grundigt undersøger de situationer, deres unge lever i. Hvad er deres drømme, udfordringer, behov og problemer? Flere gange advarer paven os mod at være for indskrænkede i vores møde med de unge. I stedet for at overvælde unge med regler, som får kristendommen til at virke restriktiv og moraliserende er vi kaldet til at investere i deres frygtløshed og passion (233). Unge skal modtages med et kærlighedens sprog og ikke prædikes for (211). Vi skal være en Kirke med åbne døre, som også kan rumme de unge, som ikke fuldstændigt accepterer Kirkens lære (234). For nogle former for pastorale aktiviteter kan man forvente, at den unge allerede har begyndt en troens vandring; men mange har endnu ikke.

Derfor er der ud over det typiske organiserede ungdomsarbejde i menighederne og bevægelserne (230) også behov for et mere

Fortsættes nedenunder ▶

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strejkode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 6
3. maj 2019 · 45. årgang

POST
PP
DANMARK

”folkeligt” ungdomsarbejde (230), men med en anderledes stil, rytme og metode, som evner at åbne døren for enhver med hans eller hendes tvivl, frustrationer, problemer, fejl, synder med mere (234).

Nye tilgange i ungdomsarbejdet

Uden at udlægge en pastoralplan giver pave Frans udtryk for, at der må findes to slags ungdomsarbejde: ét til dem som endnu ikke tror, og ét til dem som allerede tror. Det ene er opsøgende, mens det andet har til formål at styrke den tro, som allerede findes. Men uanset hvilket slags ungdomsarbejde, der er tale om, må det i sin natur altid være både synodalt (206) og missionerende (240). Synodalitet betyder, at man er medansvarlig på lige vilkår; et centralt tema også i slutdokumentet fra bispesynoden om de unge. Som Kirke er vores første skridt derfor altid at lytte til de unge. Lytte til deres livssituationer – både det som opfattes positivt og det som udfordrer dem. Det betyder også, at kirkeligt ungdomsarbejde aldrig kun er for de unge, men altid skal være *med* de unge, så de selv deltager i ledende roller. Uanset hvem ungdomsarbejdet er rettet mod, så er det desuden altid missionerende, ikke i form af belæring, dogmatik og moral, men ved at åbne for et engageret og levende møde med Kristus gennem forkyndelsen af kerygmaet (214).

Ungdommen som en nådegave

At være ung er en nådegave og velsignelse fra Gud (134). ”Det er Gud, som skaber ungdommen og han er aktivt tilstedeværende i hvert ungt menneske. Ungdommen er en velsignet tid for den unge selv og en nådegave for såvel Kirken som verden. Det er en glæde, en håbets sang og en velsignelse. At få det meste ud af vore

ungdomsår hjælper os til at se denne periode i livet som en værdi i sig selv, og ikke blot som en indgang til voksenlivet” (135). Ungdommen er ikke blot en forberedelse til fremtiden.

Unge er kendetegnet ved at være passionerede, fulde af drømme og længsler efter nye horisonter og muligheden for at tage ansvar for deres mission (138). Hvad er forskellen på en voksen og et ungt menneske? ”En ung står på to ben ligesom den voksne, men modsat den voksne, hvis fødder er parallelle, så har den unge altid en fod foran parat til at springe fremad” (139). Selvom voksne mere er orienteret mod sikkerhed og komfort, mens unge er mere draget mod de horisonter som åbner sig, så må voksne ikke miste deres ungdommelige begejstring.

Ungdommen er fuld af løfter, glæde, håb og vedholdenhed, men den er også truet af angst for at begå fejl, som kan gøre os handlingslammede og stjæle enhver form for håb. Derfor opmuntrer paven de unge

med ordene: ”Tag risikoer, selvom det kan betyde, at I begår fejl. Gå ikke gennem livet som i bevidstløs tilstand eller se ikke på verden som om I blot er turister her. Lav ballade! Drop den frygt som lammer jer, så I ikke blot er unge mumier. Lev! Overgiv jer selv til det bedste i livet! Åben lågen i buret, kom ud og flyv! Lev ikke som var I pensionerede” (143). Ethvert menneske er kaldet til hellighed, men ”jeg vil minde jer om, at I ikke bliver hellige eller fuldendte ved at kopiere andre. At følge helgener betyder ikke, at man efterligner deres livsstil eller måde at leve deres hellighed på.” De kan inspirere, men ”I må opdage jeres egne måder at være hellige på, uanset hvad andre siger. At blive en helgen betyder, at man bliver mere fuldstændigt sig selv, at man bliver, hvad Herren drømte om og skabte ... og ikke at være en fotokopi” (162). Derfor ønsker unge også at være meddelagtige i forandring. De skal ikke overlade dette til andre, for det er gennem de unge, at fremtiden kommer ind i verden

(174). Vi må som Kirke ikke reducere de unge til et spørgsmål om Kirkens fremtid. De er Guds nu og gennem dem virker Gud i Kirken i dag. Gennem de unge forbliver Kirken evig ung (34) ikke i alder, men i ånd ved at huske på sin første kærlighed, Kristus den evigt unge (32).

På *Pastoral-Centrets YouTube kanal* (<https://youtu.be/IAtjr1DiDks>) findes en kort introduktion til dokumentet.

Foto: Peter Weidemann. Pfarrbriefservice.de.

Nye globale retningslinjer for indberetning af overgreb

Fremover har alle katolikker pligt til at indberette kendskab til overgreb begået i kirkeligt regi.

Tekst: Niels Messerschmidt

REGELSÆT Vatikanet udsendte den 9. maj nye globale retningslinjer for hvordan Den katolske Kirke fremover skal håndtere anklager om seksuelle overgreb. De nye retningslinjer er indeholdt i motu proprio *Vos estis lux mundi* ('I er verdens lys'), hvor overgreb på seminarister, ordensbrødre og -søstre nu anbringes i samme kriminelle kategori som overgreb på børn og unge.

Fremover bliver det obligatorisk for ethvert bispedømme at råde over en særlig enhed til håndtering af anklager om overgreb. Desuden vil anklager mod biskopper for fx embedsforsømmelse i forbindelse med overgrebssager fremover blive håndteret af deres nærmeste ærkebiskop.

Det nye regelsæt supplerer den nuværende kanoniske lov om kirkeretligt kriminelle handlinger såsom overgreb på mindreårige eller udsatte voksne med forsøg på at mørklægge dette for civile eller kirkeretlige undersøgelser samt forsøg på at udnytte kirkelige magtpositioner til seksuelle formål.

En særlig model

Motu proprio foreskriver, at der skal oprettes en såkaldt 'metropolitansk' model for kirkelige undersøgelser af anklager mod biskopper – hvilket blev drøftet på forårets internationale bispemøde om overgrebene i Kirken. Det betyder, at en ærkebiskop skal lede undersøgelsen af en anklaget biskop, hvis dennes bispedømme hører ind under ærkebispedømmet. Det vil ske gennem et direkte mandat fra biskoppen af Rom (dvs. paven) og med det krav, at ærkebiskoppen regelmæssigt rapporterer til Vatikanet, mens undersøgelsen finder sted. Ærkebiskoppen kan også, ifølge de nye regler, trække på kvalificerede lægfolk i forbindelse med gennemførelsen af undersøgelsen – et krav,

som især Den katolske Kirke i USA har talt varmt for.

I motu proprio understreges det, at "den undersøgte person anses for at være uskyldig" indtil det modsatte er bevist. Efter endt undersøgelse skal konklusionerne sendes til Vatikanets behørig myndighed, som siden – hvis vedkommende findes skyldig – idømmer personen en passende kirkelig sanktion i henhold til de gældende kanoniske regler. Drejer anklagerne sig om en ærkebiskop, skal de sendes direkte til og undersøges af Vatikanet.

Det nye regelsæt giver også retningslinjer for, hvordan Kirken skal yde ofrene åndelig og psykologisk omsorg og lægehjælp. Det indskærper desuden, at alle præster eller gudviede personer, som har kendskab til at andre har begået overgreb eller har forsøgt at skjule dem, "omgående" skal indberette det til den behørig kirkelige myndighed.

Globalt gældende regler

Motu proprio er en vigtig milepæl i Kirkens lange kamp mod præsters seksuelle overgreb vurderer iagttagere. De mange overgreb har ikke blot skabt den største

Pave Frans underskriver det motu proprio, som indeholder nye globale retningslinjer for, hvordan Den katolske Kirke fremover skal håndtere anklager om seksuelle overgreb. Foto: Vatican Media.

Paveligt 'ja' til pilgrimsrejser til Medjugorje

Spørgsmålet om åbenbaringernes ægthed undersøges fortsat af Vatikanet.

PILGRIMSSTED Pave Frans har givet sin autorisation til, at sogne og bispedømmer nu kan arrangere officielle pilgrimsrejser til Medjugorje i Bosnien-Herzegovina. Det meddeler den apostoliske nuntius for Bosnien-Herzegovina, monsignor Luigi Pezzuto, og ærkebiskop Henryk Hoser, Vatikanets særligt udpegede visitator.

Siden foråret 1981, hvor seks 'seerbørn' fortalte om Maria-åbenbaringer og hendes overnaturlige budskaber, har meningerne været delte om pilgrimsstedet i Medjugorje

– både den lokale kirke og Vatikanet har været tilbageholdende med at godkende fænomenet og har indtil nu afvist officielle kirkelige valfarter til stedet. Alligevel er antallet af pilgrimme vokset år for år, og i dag valfarter flere millioner pilgrimme hvert år til byen i Bosnien-Herzegovina.

For at skabe klarhed over fænomenet og navnlig for at kunne yde den rette pastorale omsorg til de mange pilgrimme udnævnte pave Frans tilbage i 2017 den polske ærkebiskop Henryk Hoser til at lede en

troværdighedskrise i Kirken de sidste 500 år; men de fremhæver samtidig, at Kirken nu endelig – efter mange år med intern modstand og skænderier – har et globalt gældende regelsæt for, hvordan Kirken skal håndtere anklager om overgreb. Særligt fremhæves, at alle i Kirken har pligt til at anmelde overgreb, uanset om man er kardinal eller lægkatolik. Og hvor det fx tidligere var overladt til den enkelte præsts eller gudviede persons samvittighed, om de ville gå videre med denne viden til deres overordnede, er det nu nedfældet i lovgivningen.

Pave Frans ønsker med sit nye motu proprio at skabe en kultur, som afdækker i stedet for at mørklægge, hvor overgreb ikke skjules eller ignoreres, men konfronteres direkte. Med det nye regelsæt, som gælder for hele Kirken, tydeliggøres det hermed, at man ikke – som nogle har forsøgt at gøre det – kan relativere overgrebskrisen, gøre den til et lokalt fænomen eller reducere den til at være et problem, som påvirker én kultur, men ikke en anden.

De nye regler forsøger også at gøre op med den stilhedens kultur, som i mange år har omgærdet kirkelige overgreb, ved at give 'whistleblowers' beskyttelse og ved at beordre alle bispedømmer til senest i juni næste år at have oprette kontorer, hvor man kan henvende sig ved mistanke om overgreb.

"Det er et meget vigtigt skridt fremad", siger p. Hans Zollner, leder af Børnebeskyttelsescentret i Rom og en førende kirkelig ekspert i beskyttelse mod overgreb, til tidskriftet *The Tablet*.

"Selv om vi ikke er ved vejs ende, er det en enorm forbedring. Det adresserer en række spørgsmål, som har svævet i luften i mange år".

Der foreligger dog stadig en del arbejde med at sikre, at de interne undersøgelser, som Kirken foretager, er tilstrækkeligt robuste, sideløbende med brugen af eksterne fagfolk for at sikre, at undersøgelserne foregår på en retfærdig og stram måde. Alt dette understreger, hvordan Kirkens kampe mod overgreb er et fortløbende arbejde.

De nye retningslinjer træder i kraft den 1. juni i år og vil blive evalueret efter en treårsperiode.

ny undersøgelse. Han besøgte Medjugorje i marts 2017 og ved sin hjemkomst talte han om de "enorme" åndelige frugter, pilgrimmene modtager i Medjugorje. Hoser overrakte sin rapport og sine anbefalinger til pave Frans tidligere i år. NM

Statuen af jomfru Maria foran St. James Kirken i Medjugorje, Bosnien-Herzegovina. Foto: Paul Haring, CNS.

Pindstrup

Sankt Mikael's Kirke genåbnet.

Læs mere på side

4

Justitia et Pax

Hele verden til havkonference i København.

Læs mere på side

5

Videoprojekt

Pastoral-Centret formidler gennem video.

Læs mere på side

7

Kirken i Danmark

Caritasaktion, fest i Esbjerg, messe for Sri Lanka og kirkeskat.

Læs mere på side

10-11

KO mener

Ja til fællesskabet

I disse dage går borgerne i de 28 medlemslande til stemmeurnerne for at sammensætte det nye EU-parlament. Og der bliver rigeligt at tage fat på for de nyvalgte parlamentarikere de næste fem år. Det europæiske projekt er i disse år udfordret af usikkerhed, og den overordnede fortælling synes at fortone sig til fordel for en omsiggribende nationalisme og protektionisme. Derfor er der brug for en ny fortælling om et mere inkluderende EU, som sætter mennesket og det fælles gode i centrum.

At stemme er første skridt i et politisk engagement og udtryk for håbet om, at borgerne sammen med EU's institutioner kan arbejde aktivt for, at EU ikke forbliver handlingslammet pga. dybe uoverensstemmelser, misinformation.

Den katolske Kirke har været en vigtig aktør i Europas opbygning i næsten 2000 år, fra kontinentets spæde start til i dag, hvor den er en vigtig stemme i forsvaret for menneskelivet og dets rettigheder, og to af EU's grund søjler, subsidiaritet og solidaritet, er hentet fra den katolske sociallære. Håbet er derfor, at EU's katolikker kan være med til at sikre, at alle aspekter af EU's sociale-økonomiske politik understøttes af en vision om mennesket, der bygger på menneskelivets ukrænkelighed og har familien i centrum.

Europa er et kontinent i bevægelse, og migration – den indre som den ydre – påvirker såvel individer som samfundene. EU har en fælles ydre grænse, og ansvaret for at modtage og integrere migranter og asylansøgere må deles proportionelt mellem medlemslandene. Her er det vigtigt, at modtagerlandene behandler migranterne menneskeligt og respekterer deres rettigheder og at værtslandene – herunder også kirkerne gør alt for at integrere migranterne.

Vi har også ansvaret for skaberværket og vi må arbejde for at indfri CO2-reduktionsmålene, skabe større international opmærksomhed om klimaforandringerne og arbejde henimod en grønnere livsstil, hvor bæredygtighed er et grundlæggende element ved vækst- og udviklingspolitikken.

Religiøs frihed er et grundlæggende træk ved et tolerant og åbent samfund og har længe kendetegnet Europa. Denne frihed omfatter også retten til at udøve sin tro offentligt. EU har allerede udarbejdet retningslinjer til fremme og beskyttelse af religions- og trosfriheden, og håbet er, at det nye EU-parlament vil arbejde videre med dette vigtige spørgsmål.

Over de næste fem år vil demografiske ændringer påvirke EU's liv i stadig højere grad. Derfor gælder det ikke blot om at sikre vore ældste medborgere et anstændigt niveau og kvalitet af omsorg, men også at udvikle politikker, som kan skabe nye jobmuligheder for kontinentets mange arbejdsløse unge.

EU står ved en skillevej. Den finansielle krise, som skyldtes bankkrak i 2008, og den heraf voksende offentlige gæld, har skabt et mere anspændt forhold mellem medlemslandene og udfordret solidaritetsprincippet i EU, og har sendt stadig flere EU-borgere ud i fattigdom og har slukket mange unges fremtidshåb.

Så der altså nok at tage fat på for de nye EU-parlamentarikere. I det lys er din også stemme vigtig for Europas fremtidige kurs.

NM

Evangelisation får større vægt i kuriens fremtidige arbejde

Ny apostolisk konstitution lægger op til store omorganiseringer.

Tekst: Niels Messerschmidt

KURIEN Et nyt 'superdikasterium' (departement) for evangelisation bliver en af de vigtigste igangværende reformer af Vatikanets administration, den romerske kurie. Det skriver det amerikanske katolske net-site *Crux* og henviser til en artikel af den spanske journalist Dario Menor Torres i det velansete magasin *Vida Nueva*.

Ifølge artiklen bliver det vigtigste nye tiltag i pave Frans' kommende apostoliske konstitution for kurien, *Praedicate Evangelium* (Forkynd evangeliet) oprettelsen af et 'super dikasterium' for evangelisation. Ifølge Menor vil kurien fremover heller ikke være opdelt i de traditionelt mere magtfulde kongregationer og de mindre prestigefulde pavelige råd, idet alle får status af dikasterium – noget, som allerede er tilfældet med flere af de nye organer oprettet af pave Frans.

Det nye dikasterium for evangelisation vil være resultatet af sammenlægningen af de to hidtidige afdelinger, kongregationen for folkenes evangelisering (også kendt som Propaganda Fide) og det pavelige råd for fremme af nyevangelisering, oprettet af pave Benedikt XVI i 2010 som modsvar på den omsiggribende sekularisering i de vestlige lande.

Kirkens mission

Dario Menor Torres' artikel bygger på en række interviews med den indiske kardinal Oswald Gracias og den honduranske kardinal Oscar Rodriguez Maradiaga, begge er medlemmer af pavens kardinalråd, som pave Frans oprettede i starten af sit pontifikat for at hjælpe ham med at modernisere Vatikanets centraladministration, den romerske kurie.

"Pave Frans har altid understreget, at Kirken er missionerende", udtaler kardinal Maradiaga til *Vida Nueva*. "Det er derfor logisk, at vi giver dikasteriet for evangelisation forrang for trosrårekongregationen".

"Paven sender derved et tydeligt reformsignal til hele gudsfolket", forsætter Maradiaga og hans synspunkter bakkes op af kardinal Gracias:

"Hovedpunktet i den nye apostoliske konstitution er, at Kirkens mission er evangelisering", forklarer den indiske kardinal til *Vida Nueva*. "Den placerer det [nye

dikasterium] i centrum af Kirkens og kuriens arbejde, og gør det dermed til det mest fremstående dikasterium. Som konstitutionens navn henviser til, går evangelisation forud for alt andet".

Praedicate Evangelium, skriver Menor, omtaler en 'prøveperiode' på 25 år, hvor Vatikanets dikasterier ikke blot skal tjene paven, mens også være til rådighed for de lokale biskopper verden over.

Ifølge artiklen i *Vida Nueva* vil paven underskrive den nye apostoliske konstitution 29. juni, på festdagen for apostlene Peter og Paulus. Det bekræfter, hvad kardinal Gracias har udtalt til *Crux* i sidste måneden, nemlig at udkastet til *Praedicate Evangelium* er sendt til de forskellige bispekonferencer, præfekterne for Vatikanets dikasterier og andre kirkelige medarbejdere til gennemlæsning og med mulighed for at indsende forslag inden udgangen af denne måned. Herefter er planen at indføre forslagene og foretage de nødvendige ændringer, inden kardinalrådet får mulighed for at læse teksten på deres møde den 25.-27. juni.

Nyt dikasterium

Udover det nye 'superdikasterium' skulle *Praedicate Evangelium* også omtale oprettelsen af et dikasterium for velgørelse og en sammenlægning af kongregationen for katolsk uddannelse og det pavelige kulturråd. Desuden vil den pavelige overgrebs-

kommission, som pave Frans oprettede til at hjælpe ham med at udarbejde fælles retningslinjer for hele Kirken til at bekæmpe og forebygge præsters seksuelle overgreb, fremover blive en del af kurien for at gøre den "mere effektiv".

Det nye dikasterium for velgørelse, som opsluger det nuværende pavelige almissekantor, vil organisatorisk blive placeret under statssekretariatet og dikasteriet for evangelisation for at fremhæve, at velgørelse er en essentiel del af katolsk tro. Kontoret vil blive "finansieret" af pavelige donationer og bidrag fra Vatikanets centralbank, Administrationen af Den apostolske Stols ejendomsadministration (APSA), som pave Paul VI etablerede i 1967, og som fungerer som centralbank for Vatikanet og Den hellige Stol.

De skitserede tiltag er en fortsættelse af de reformer, som allerede er blevet gennemført, fx sammenlægningen af Vatikanets forskellige mediekontorer til et dikasterium for kommunikation, og sammenlægningen af hovedparten af de pavelige råd til de enheder, dikasteriet for lægfolk, familie og liv og dikasteriet for integreret menneskelig udvikling.

Ifølge den honduranske kardinal Maradiaga vil *Praedicate Evangelium* være en udmøntelse af de løfter, som pave Frans stillede katolikkerne i udsigt, da han tiltrådte som pave i 2013.

"Den giver gudsfolket et nyt og modigt perspektiv på reformer i Frans' ånd", siger Maradiaga og tilføjer, at konstitutionen henter en del stof fra pavens encyklikaer *Evangelii Gaudium*, *Laudato Si'* og *Amoris Laetitia*.

"Personligt er jeg godt tilfreds med resultatet", siger kardinal Gracias til *Vida Nueva*. "Der vil ikke blot være tale om kosmetiske justeringer, men en konkretisering af den mentalitetsændring som allerede har været undervejs".

Pave Frans hilser på kardinal Angelo Sodano, dekan for kardinalkollegiet, under pavens årlige tale til kuriens medarbejdere og kardinalkollegiet op til jul. Foto: Vatican Media.

Ja tak til kirkeskat!

Flertallet i Vesteuropa er positive overfor at betale kirkeskat

UNDERSØGELSE Flertallet af de vesteuropæere, som i dag betaler kirkeskat, er positive overfor fortsat at gøre det. Det fremgår af en ny rapport fra det amerikanske forskningsinstitut *Pew Research Center*, som har undersøgt holdningen til at betale kirkeskat i 15 europæiske lande.

I seks af de 15 vesteuropæiske lande, som er blevet undersøgt i rapporten, opkræver staten en eller anden form for kirkeskat fra skatteborgere, som tilhører landets

majoritetskirke. Disse lande er Danmark, Sverige, Finland, Tyskland, Østrig og Schweiz.

I tre lande – Portugal, Italien og Spanien – findes der en eller anden form for frivillig kirkeskatteordning, mens der i de øvrige seks lande i *Pew's* undersøgelse ikke opkræves nogen form for kirkeskat.

Rapporten, som blev offentliggjort den 30. april, viser, at flertallet af de voksne indbyggere i de seks lande, hvor der op-

kræves obligatorisk kirkeskat, både betaler kirkeskat og er positivt indstillet til fortsat at gøre det.

De mest positive finder vi i Danmark og Finland, hvor henholdsvis 88 og 87% af dem, som i dag betaler kirkeskat, finder det usandsynligt at de vil holde op med at betale kirkeskat. I Danmark siger 80% af de adspurgte, at de i dag betaler kirkeskat, mens andelen i samme kategori i Finland er 71%.

Den højeste andel kirkeskattebetalere, som er tilbøjelige til at melde sig ud af kirken for at slippe for at skulle betale kirkeskat, findes i Schweiz, hvor ca. 25% af de adspurgte ser udmelding som en sandsynlig mulighed.

NM

Advarer mod en forhastet restaurering af Notre-Dame

Mere end tusind eksperter sender en bekymringskrivelse til den franske præsident.

VARTEGN Internationale eksperter udtrykker i en fællesskrivelse bekymring over præsident Emmanuel Macrons løfte om, at domkirken Notre-Dame i Paris vil blive genopbygget ”i løbet af fem år”, så den kan stå færdigrestaureret op til åbningen af de Olympiske Lege, som afholdes i Frankrigs hovedstad i 2024.

I erklæringen, trykt i avisen *Le Figaro* den 28. april, opfordrer 1.170 internationalt førende eksperter – kulturarvseksperter, kunsthistorikere, museumsdirektører samt tilsynsførende for historiske monumenter og bygningsværker i Frankrig – præsident Emmanuel Macron til ikke at handle overilet.

”Lad os bruge den nødvendige tid til selve undersøgelsen, og igangsættelsen [af restaureringsarbejdet] må ikke ske uden først at have rådført sig med eksperter. Lad os bruge tid på at kortlægge den rigtige vej og først herefter udarbejde en ambitiøs tidsplan for en forbilledlig restaurering”, er eksperternes opfordring til præsident Macron.

De fremhæver blandt andet Frankrigs ledende indsats i at beskytte historiske monumenter og bygningsværker og påpeger, at domkirken Notre-Dame blev optaget på Unescos verdensarvsliste i 1991.

Eksperter advarer derfor imod den internationale arkitektkonkurrence, som den franske premierminister Edouard Philippe har udskrevet om et nyt domkirkespir til erstatning for det gamle fra 1859, der blev flammernes bytte den 15. april. Allerede nu bringer medierne fantasifulde forslag til genopbygning af spiret og den enorme tagkonstruktion, og eksperterne advarer: ”Hele verden kigger på os. Det er ikke et spørgsmål om at komme med en

arkitektonisk løsning, men om at lytte til eksperternes ydmyge vurderinger baseret på videnskab og ekspertise”.

Domkirken skal stabiliseres

På et pressemøde den 26. april anslog foreningen Group of Enterprises for Restoration of Historical Monuments ifølge La Croix, at det ville tage ”fire måneder at få stabiliseret domkirken helt” – hvilket, siger de, er helt nødvendigt for at give en endelig vurdering af domkirkens tilstand.

For tiden arbejder omkring 80 personer døgnet rundt i denne indledende fase af arbejdet, og noget af det første var at lægge presenninger udover den enorme

Et luftfoto viser de omfattende skader på domkirken Notre-Dames tagkonstruktion som følge af branden den 15. april.

kirkehvelving for at sikre, at murværket ikke blev yderligere svækket af regnvejr.

Der er også blevet monteret afstivere i sideskibet ved kirkens nordlige gavl, afstivere i det sydlige sideskib og mellem væggene ved domkirkens to tårne.

Arbejdere er desuden begyndt at afmontere de af domkirkens udvendige statuer, som blev beskadigede eller ødelagte under selve branden, og kirkens store glasmosaikvinduer er nu afdækket med beskyttende trådnet. Man har fæstnet et midlertidigt gulv til ydermurene over den nedbrændte tagkonstruktion, dels for at forstærke og stabilisere domkirkens struktur, dels for lettere at kunne fjerne resterne af tagkonstruktionen.

I den indledende fase har man også nedtaget godt tusind kvadratmeter glasmosaikvinduer for at kunne opbygge endnu et gulv under Notre-Dames hvelvinger til at understøtte de mange buer indvendigt i kirkerummet. NM

Dyster rapport om kirkernes situation i Tyskland

Antallet af landets katolikker og protestanter forventes halveret om 40 år, vurderes det.

TILBAGEGANG Der bliver rigeligt med plads på kirkebænkene i de katolske og protestantiske kirker i Tyskland om fyrré år. Da forventes de to kirkesamfund at have mistet op imod halvdelen af deres medlemmer. Det fremgår af en rapport, som blev offentliggjort den 2. maj, og den peger på, at med et faldende medlemsantal følger alvorlige budgetunderskud.

Om årsagen til det faldende medlemsantal i de katolske og protestantiske kirkesamfund angiver forskere fra Freiburg universitet det stigende antal udmeldelser, at færre bliver døbt og Tysklands aldrende kristne befolkning. Undersøgelsen, som er bestilt af landets katolske bispekonference og den evangeliske kirke (EKD), forudsiger, at det samlede medlemsantal i de to kirkesamfund vil falde fra i dag 45 mio. til 34,8 mio. i 2035 og 22,7 mio. i 2060. En sådan udvikling vil naturligvis få alvorlige økonomiske konsekvenser for de to kirkesamfund. I dag

betaler tyske protestanter og katolikker op til ni procent af deres skattepligtige indkomst i kirkeskat – i 2017 indbetalte de tilsammen 12 mia. euro i kirkeskat. Forskerne på Freiburg universitet vurderer, at kirkeskattebeløbet vil være det samme i 2060, men medregnes inflationen og de stigende vedligeholdelses- og lønudgifter, vil de to kirkesamfund i 2060 have brug for dobbelt så mange indtægter, nemlig 25 mia. euro.

Forskerne kalder den dystre økonomiske situation et ’wake up call’ for begge kirkesamfund, og den kommer efter at en periode med lav arbejdsløshed og økonomisk vækst har skæppet godt i kirkernes kasser.

”Disse forandringer vil ske og det er derfor godt at fokusere på morgendagens udfordringer i den nuværende gode økonomiske situation”, siger biskop Heinrich Bedford-Strohm, der står i spidsen for EKD’s kirkeråd. Kardinal Reinhard Marx, formand for Den tyske Bispekonference,

siger om undersøgelsen, at den er et ”kald til at missionere”. Lederen af undersøgelsen, økonomeren Bernd Raffelhüschen, siger, at begge kirkesamfund er nødt til at udvikle strategier for at fastholde de nuværende medlemmer, men også vækststrategier for imødegå de truende budgetunderskud. NM

Kort nyt

Ny chefredaktør

SVERIGE Helena D’Arcy, en kendt katolsk stemme i den svenske debat om bioetiske spørgsmål som fx abort og aktiv dødsbistand, tiltræder den 1. august stillingen som chefredaktør for Katolskt magasin.

Den i Odense fødte D’Arcy har de sidste 16 år haft forskellige tillidshverv i det katolske bispedømme Stockholm, blandt andet som leder af Respekt, der arbejder for at fremme livets ukrænkelighed fra undfangelse til naturlig død; som biskop Anders Arborelius’ repræsentant i Sveriges Kristna Råd og som initiativtager til etablering af en Catholic Voices-gruppe i landet.

Katolskt magasin udgives af Stiftelsen Katolsk Kyrkotidning og udkommer ti gange årligt. Magasinet startede i 1926 under navnet ’Hemmet och Helgedomen’, ændrede i 1960 navn til ’Katolsk Kyrkotidning’, og igen i 1997 til dets nuværende navn.

Arbejdsdokument

SYNODE ”Amazonas – nye veje for Kirken og for en bæredygtig økologi” er overskriften for den regionale bispesynode om Amazonas, som holdes i Vatikanet i efteråret. Synoden vil diskutere, hvordan Kirken når ud til og arbejder i tyndt befolkede områder og blandt indfødte befolkninger samt den økologiske situation i ’verdens lunge’, den enorme Amazonas-region.

Synodens arbejdsdokument, Instrumentum laboris, offentliggøres den 8. juni, oplyser bispesynodens sekretær kardinal Lorenzo Baldisseri. Præsentationen af dokumentet sker samtidig med et formøde med deltagelse af pave Frans.

På synoden vil deltage gejstlige fra hele Amazonasregionen, der omfatter landene Bolivia, Ecuador, Brasilien, Peru, Colombia, Venezuela, Surinam, Guyana og Fransk Guyana. Udover officielle repræsentanter fra Vatikanet deltager formændene for de pågældende landes bispekonferencer samt repræsentanter fra verdens fem kontinenter. Paven vil udpege yderligere repræsentanter og det fremhæves, at især Amazonas oprindeligt befolkning vil være godt repræsenteret på efterårets synode.

Brobygger
- rejs ud med Caritas

Turen går til Uganda.

I efteråret 2019 er der igen mulighed for at rejse ud med Caritas.

LÆS MERE PÅ WWW.CARITAS.DK

Festdag i Pindstrup

Genåbningen af Sankt Mikael's Kirke blev markeret med festlig messe, fællesspisning og kulturelle indslag.

Tekst og foto: Lucyna Pytlarz

PINDSTRUP Genåbningen af Sankt Mikael's Kirke den 22. april startede med procession, hvor der blev båret en fane ind i kirken. Fanen blev højtideligt indviet i Aarhus på 100-års dagen for at Polen blev uafhængigt igen.

Festlighederne i kirken begyndte med en messe fejret af biskop Czeslaw Kozon og de tilstedeværende præster.

Efter messen, mens præsterne skiftede tøj, forberedte vi vores gaver, der blev overrakt til dem, der havde bidraget til renoveringsprojektet, det vil sige tre fonde, arkitekten, håndværkerne og andre, der deltog i projektet.

De fonde, der har sponsoreret vores projekt er:

A.P. Møller og Hustru Chastine MC-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, Margrethe og Johs. F. la Cours Fond Pindstrup og Sydbanks Fond.

Arkitekten – Peter Bering fra Berings Tegnestue – satte rammerne for vores projekt. Opgaven indeholdt en grundlæggende

undersøgelse og registrering af kirkens bygningsmæssige tilstand, udarbejdelse af et projektforslag og et budget.

Håndværkerne har udført deres arbejde på aldeles fremragende vis

Efter overrækkelsen af unikke glasfigurer, der forestillede Sankt Mikael, blev der holdt taler af Elisabeth Rantzau, formand for Margrethe og Johs. F. la Cours Fond Pindstrup og biskop Czeslaw Kozon.

Vi takker for to store gaver – et orgel sponsoreret af de firmaer, der har arbejdet på kirken og et kors, der var lavet af håndværkere på mosebruget i 1966 til Skt. Marie Magdalene Kirke i Pindstrup og indviet i 1968.

Hans Christian Baltzer fortalte om kirkens historie og om vores renoveringsprojekt. Bagefter fortalte Lucyna Pytlarz om kirkens fremtid. Med stor glæde hørte vi en instrumentalkoncert udført af Weronika Blauenberg på obo og Kasper Sørensen på orgel. Weronika, Aldona, Joanna og Lucyna sang til.

Koncerten var en tak for den store indsats ved renoveringen og var præget af påsketiden, ærkeenglen Mikael, der er kirkens værnehelgen og mindet om de polske indvandrere, der byggede kirken.

Til sidst var der spisning. Dagen blev fejret både på dansk og på polsk.

Vi flagede både med det danske og det polske flag samt Vatikanets flag. På grund af det begrænsede antal pladser inde i Kirken, havde vi sat en storskærm op, hvor man kunne følge alt, hvad der skete i kirken.

Alle er hjerteligt velkomne i den genåbnede kirke i Pindstrup.

Biskop Czeslaw fik overrakt denne lille glasengel, der forestiller ærkeenglen Mikael.

Den nyrestaurerede Sankt Mikael's Kirke marts 2019.

Processionen med præster fra Den katolske Kirke og Folkekirken vandrer gennem Pindstrup til Sankt Mikael's Kirke.

Biskop Czeslaw fik overrakt billeder fra kirkens historie til minde om dagen.

Et kik ned gennem den nyrestaurerede kirke.

Et sted med sjæl

Stor lokal interesse for den nyrestaurerede kirke i Pindstrup ved genåbningen.

PINDSTRUP ”Det var en fantastisk dag, da Sankt Mikael's kirke blev genåbnet. Der var omkring 200 mennesker med fra lokalområdet, hvor der har været stor interesse for vores byggeprojekt”, siger pater Herbert Krawczyk S.J. fra Sankt Knuds Kirke i Aarhus. Lige siden kirkens åbning tilbage i 1930 har jesuitterne ved Sankt Knuds kirke i Aarhus haft ansvaret for kirken, og pt er det pater Herbert, der fejrer messe der sammen med menigheden den første og den tredje søndag i måneden.

Kirken er blevet genåbnet efter en gennemgribende restaurering, der har ført kirkebygningen tilbage til dens oprindelige udtryk. Den er blevet malet ind- og udvendigt i de oprindelige stærke farver, pladerne på loftet er malet himmelblå og stolene har fået en ny grå farve. Og så er det forsænkede loft blevet fjernet, så de gamle tøndehvælvinger kan ses igen. Enkelte steder er nye vindueskarme sat ind; men alt, hvad der har kunnet genanvendes er blevet det, og der er kommet fuldstændig nye installationer. To glasmalerier er

rekonstrueret – på det ene var motivet den hellige familie på det andet den hellige Mikael.

I mange år passede pater Adolf Meister S.J. kirken, og det var ham, der stod bag restaureringen i 1970, der drastisk ændrede kirkens udseende. Loftene blev sænket på grund af oliekrisen. Udvendigt blev murene pudsede og dækket af hvid træbeton.

Kirken blev indviet 2. påskedag 1930 og er bygget i 1929-30 af polske landarbejdere, der havde bosat sig i Pindstrup, hvor de fik arbejde i tørvemosen. Der var i 1920'erne en koloni på en 12-14 polske familier i Pindstrup i flg. Midtdjurs Lokalarkiv. De grundlagde en polsk forening, hvis første opgave var at få bygget en kirke. Det lykkedes polakkerne at indsamle omkring 7000 kr. Tørvemosens ejer, fabrikant Johannes la Cour, der selv var præget af en stærk guds frygt og i sin tid var med til at bygge missionshuset i Pindstrup, skænkede tømmere og hjalp til med den håndværksmæssige side af byggeriet.

En kendt skikkelse i kirkens historie er

den danskfødte pater Christian Lønskov SJ (1892-1979), der var katolsk præst i Aarhus fra 1933-79. For Pindstrup kom han til at betyde det samme som en anden danskfødt katolsk præst, Edward Ortved (1855-1930) betød for polakkerne på Lolland-Falster. Lønskov gjorde en stor pastoral indsats i Pindstrup for de polske arbejdere, og han lærte polsk i Warszawa for bedre at kunne kommunikere med landarbejderne

En af ildsjælene bag renoveringsprojektet er Hans Christian Baltzer, tidligere borgmester for Midtdjurs Kommune. ”Jeg vil gerne være med til at ære dem der byggede kirken, for jeg har jo kendt mange af de ældre som barn”, fortæller han i en film, der er produceret om kirkens historie. Baltzer er ikke selv katolik, men har været meget engageret både i finansieringen og i styringen af byggeprojektet.

Han husker blandt andet fra sin barndom, hvordan der tidligere blev ringet angelus hver dag. Denne ringning bliver nu genindført.

Sankt Mikael's kirke er kendt på Djursland. I 2014 blev der sat fokus på den lokale kulturarv med en udstilling i Ebeltøft ”Steder med sjæl – hvor er kulturarven i din kommune”. Syddjurs Kommune indstillede ti kultur- og bymiljøer, som hver på sin vis repræsenterede et stykke kulturhistorie i

kommunen. Her vandt Sankt Mikael's Kirke konkurrencen.

Biskop Czeslaw var med til genåbningen. Han synes det er vigtigt at bevare kirken i Pindstrup:

”Selv om der er flere kirker, ikke mindst de på Lolland-Falster, som er bygget af polske indvandrere, så er kirken i Pindstrup unik på den måde, at den blev til efter ønske fra et lille polsk lokalsamfund, som trods diasorasituationen fik etableret et lille stykke katolsk hjemegn. Ud over at bevare bygningen på grund af dens værdi for dansk katolsk kirkehistorie, må vi også håbe på, at den i højere grad kan blive et sted, hvor katolikker, ikke mindst polakker, gerne samles”, siger biskoppen.

De polske landarbejdere, der fandt arbejde i Pindstrup, har i høj grad præget egnen, mener Hans Christian Baltzer. Deres gåpåmod og initiativlyst kom til at smitte af på gammeldanskerne. De lærte af deres nye landsmænd at starte nye fælles projekter med tro på sagen, en lille pose penge, materialer og en masse frivilligt arbejde. Så Pindstrups DNA kommer fra polakkerne, mener Baltzer.

LR

Hør Hans Christian Baltzer fortælle om Sankt Mikael's Kirke på Syddjurs Kommunes webtv: <http://video.syddjurs.dk/c1355/v36489>

Havet består af dråber

Miljøtruslen hænger over os; men vi må ikke give op. Hver enkelt af os kan og skal gøre noget, var konklusionen på Justitia et Pax' havkonference.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

KØBENHAVN Vandet omslutter os, før vi bliver født. Det meste af vores krop består af vand. Alt liv kommer fra havet, og havet er den vigtigste del af jordens klimasystem. Havene er verdens største spisekammer og vores største arbejdsplads. Vores fremtid afhænger af det.

Det sagde Amy Echeverria, præsident for Global Catholic Climate Movement, på den store havkonference, The Common Good and our Common Seas, som dansk Justitia et Pax (retfærdighed og fred) afholdt i København den 3.-5. maj. Justitia et Pax er en katolsk kommission, der som navnet fortæller arbejder for at fremme fred og retfærdighed i verden. Arbejdet tager altid udgangspunkt i katolsk sociallære. I Europa findes der omkring 30 lokale Justitia et Pax kommissioner, der arbejder med de emner, man vurderer som relevante på det lokale plan. I Holland har man for eksempel arbejdet med migranter, i Litauen med korrupsion, i det fransktalende Belgien med Grøn Kirke og i den flamsktalende del af landet har man fokus på problemer med minedriften. Det er en diversitet, man ser som en styrke, fortalte Stefan Lunte, generalsekretær for Justitia et Pax i Schweiz.

Katolske miljøaktivister, folk fra de europæiske Justitia et Pax-kommissioner og teologer fra hele verden var kommet til København for sammen med beslutningstagere fra FN, EU, dansk erhvervsliv og højt profilerede forskere at formulere vores fælles frygt for fremtiden, men også for at få kundskaber om de fantastiske muligheder, havet giver os for at skaffe mad nok til verdens voksende befolkning og for at dække behovet for nye, rene energikilder.

En hård og stressende arbejdsplads

Havet – det er noget med sommerferie, sololie, sand mellem tærne og en svalende læskedrik inden for rækkevidde for mange af os.

Men Martin Foley, direktør for den katolske søfartsmission Stella Maris, havde en anden historie at fortælle. Havet er i stigende grad blevet en hård og stressende

arbejdsplads for søfolkene. Skibene ligger i havn nogle få timer og skal så videre. Det betyder mindre tid til hvile og mere isolation. Man er væk fra sin familie og venner og overladt til sine egne tanker. Det giver et stærkt psykisk pres på søfolkene, og det mærkes desværre i form af en stærkt stigende selvmordsrate blandt søfolk.

Stella Maris er til stede i omkring 60 lande i verden og tilbyder praktisk og pastoral hjælp til søfolk, uanset om de har en tro eller ej. Vi skal være mere effektive advokater for søfolkens rettigheder, sagde Foley, der fortalte om, hvad organisationen gør for at hjælpe søfolk, der har været udsat for piratangreb.

Mange søfolk kommer i dag fra Filippinerne eller Afrika. Dr. Jessica Sparks fra Nottingham University belyste, hvordan mange af dem arbejder under slavelignende forhold. De starter ofte deres ansættelse med at sætte sig i gæld for at få råd til billetten. Når de så er kommet ombord, er de tit udsat for at blive snydt i sager om løn og arbejdstid.

Arbejdsmiljøet på havet er råt og kan være voldeligt. Alligevel kunne jeg ikke tænke mig noget andet, sagde den unge irske fisker Conor Martin, der arbejder for mere bæredygtigt fiskeri og har haft havet som arbejdsplads, siden han var 15.

Vores fælles hjem er truet

I Danmark er vi på tryk og bekvem afstand af klimaproblemerne. En videohilsen fra kardinal John Ribat fra Papua New Guinea gjorde derfor indtryk. Her oplever befolkningen, at deres hjem forsvinder, fordi en stor del af deres land er på vej til at blive skyllet væk. Der mangler vand, fordi meget grundvand er forurennet. Vi stjæler fra vores børnebørn. Havet er i store problemer, og der skal ske noget nu, sagde FN's generalsekretærs særlige udsending for havet, Peter Thomson. Han opdelte havets problemer i to kategorier – dem det vil tage mange år at løse – og dem der vil bestå i hundreder af år. Til den første gruppe hører for eksempel problemet med overfiskning og mikrofibere

Det handler i høj grad om teamwork, når der skal planlægges og afvikles så stort et arrangement som havkonferencen. Her er nogle af dem, der var med. Fra venstre mod højre: Stine Riegels og Maria Hammershøj, bestyrelsesmedlemmer i Justitia et Pax, Ulla Pinborg, aktiv i Grøn Kirke, Stine Møller, medlem af menighedsrådet i Sankt Ansgars kirke og Nik Bredholt, bestyrelsesmedlem i Justitia et Pax.

Simon C. Bergulff, direktør i Mærk, fortalte om virksomhedens plan for hvordan de vil lave CO2-neutral shipping.

af plastik, der nu findes i alle organismer på jorden.

Der er et kæmpebehov for mere klimaforskning, for vi ved simpelthen ikke nok om langtidskonsekvenserne, når temperaturen i verdenshavene stiger, når der er iltsvind i vandet og når havet bliver giftigt på grund af stigende CO2 niveau. Økobalancen er alvorligt truet; men der er alligevel håb sagde han og citerede Mandela: "Everything is impossible until it's done."

Hvad kan vi gøre?

Det er vigtigt, at vi som kristne danner en aktiv modstandsbevægelse mod den vok-

sende fatalisme, sagde Cecilia Dall'Oglio fra Global Catholic Climate Movement. "Frans, gå hen og byg min kirke op! for den er ved at falde sammen", sagde Gud engang til Frans af Assisi. Vi skal sætte os i hans sted og gå sammen om at redde vores fælles hjem, var hendes budskab.

Vi bliver nødt til at ændre vores livsstil fundamentalt. Det er selve skaberværket, der er truet, sagde Wolfgang Bürgstein fra Justitia et Pax Schweiz. Publikum havde mange bud på, hvordan dette budskab kan formidles i vores daglige liv. Noget er der allerede sket. En fransk miljøaktivist

Fortsettes side 6 ►

Biskoppen af Roskilde, Peter Fischer-Møller, brugte de store armbevægelser for at fortælle om mennesket, dets plads i skaberværket og den økologiske balance.

Kardinal Peter Turkson var hovedcelebrant ved en messe, der blev fejret på åbent hav ved Middelgrunden.

Det kræver tid, kraft og sjæl

Ni mennesker rev fem dage ud af kalenderen for at fordybe sig i ikonkunstens forunderlige univers.

Tekst: Lisbeth Rütz. Foto: Linh Nguyen

BILLEDKUNST Da jeg læner mig ind over bordet, møder mit øje Kristus Pantokrators - Verdensherskerens - rolige og myndige blik. Skitserne af ham ligger spredt ud over bordet i mange forskellige udgaver og stadier mellem pensler, farver og notesblokke.

Rundt om bordet i Stenosgade sidder ni mennesker. De har næsten alle sammen prøvet at male ikoner før og kommer med baggrunde i Den ortodokse Kirke, Folkekirken og Den katolske Kirke.

Linh, der er katolik, fortæller: Vores relation til Gud er altid en meget personlig sag, så selv om vi alle malede det samme motiv, ville resultaterne alligevel blive meget forskellige.

Jeg vil rigtig gerne lave en rigtig god ikon til mit alter derhjemme. At male ikoner kræver meget tid, kraft og sjæl. Det har man så desværre ikke altid.

Men det er også en gave fra Gud, at man kan – og den gave skal man være taknemmelig for og bruge på en god måde. Jeg vil gerne, at vores kirke støtter arrangementer som det her, for det er også en måde at dyrke Gud på og dele ham med andre.

Jeg har malet ikoner før, men aldrig med så dygtig og professionel en lærer før. Så nu føler jeg mig efter en uges ihærdigt arbejde med sagkyndige instruktioner bedre rustet til at male ikoner, siger Linh.

Ikoner er symbolsk tale

Kursisterne har på kurset lært at male/skrive ikoner efter den traditionelle metode. De har fået gennemgået farvernes betydning og symbolik og har arbejdet med at tegne grundtegningen for en ikon for på den måde at få en basal forståelse af de geometriske grundprincipper bag den skitse, der bruges til et ikonmotiv. Kursisterne har tegnet Frans af Assisi eller Nicolaus i hel figur forstørret op fra en A4-tegning.

Og så har de arbejdet med to klassiske motiver. De har malet ansigtet på Kristus Pantokrator – den sejrende og almægtige Kristus og en anden detalje – hans velsignende hånd. Håndens tommelfinger

og ringfinger mødes for at symbolisere de to naturer i Kristus, mens de tre andre fingre peger opad og symboliserer Treenigheden.

Troens billeder

Kursets lærer Peter Murphy blev hentet til København fra England. Han har mange års erfaring som ikonkunstner og underviser regelmæssigt ved St Peter's Centre for Sacred Art, der ligger ved den middelalderlige katedral i Canterbury i England. Ind imellem kurserne arrangerer han også kunstrejser – mest til ikonkunstens klassiske steder i Italien og Grækenland.

Jeg opdagede selv ikonernes verden som ung kunststuderende i 80'erne. Det åbnede mine øjne for en ny verden, da en teologistuderende fortalte mig om den ortodokse teolog Vladimir Lossky. Så begyndte jeg at interessere mig for den østlige tradition og opdagede, at ikoner ikke bare er dekoration, men også har en liturgisk funktion. Ikoner er både kunst og teologi – de er som en fysisk form for bøn. I den ortodokse tradition er det at være ikonmaler et kald lige som det er et kald at blive præst eller munk.

Hvad er det for mennesker, der kommer til dine ikonkurser? Har ikonerne en religiøs betydning for dem eller kommer de mere af æstetiske grunde?

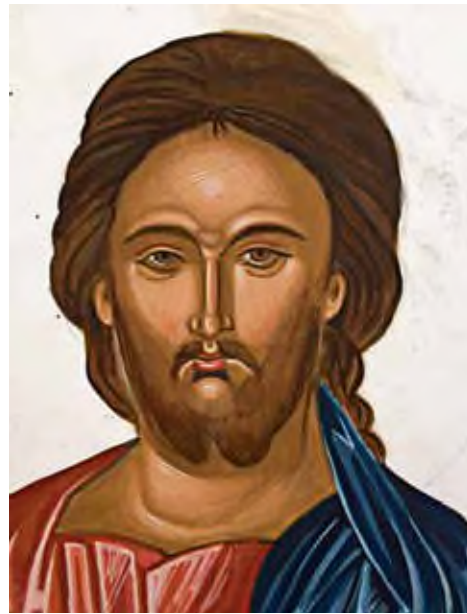
Det er for det meste troende der kommer til mine kurser. Men nogle ser ikke sig selv som troende og kommer bare med interesse for at lære teknikken.

Har du nogle favoritmotiver?

Jeg har en meget stor kærlighed til byzantinsk mosaikkunst på Sicilien. En af

På vej mod målet - Kristus Pantokrator.

Linh's færdige ikon. Foto: Linh Nguyen.

mine favoritter dér er Kristus Pantokrator i absis i domkirken i Cefalù på Sicilien. Jeg rejser til mange dele af Italien for at søge inspiration til mit arbejde. Kirkerne i og omkring Palermo har nogle af de fineste eksempler overhovedet på byzantinsk kunst. Hver eneste gang jeg har været på Sicilien, kommer jeg tilbage med nye ideer og ny inspiration.

I 2009 overrakte du en af dine ikoner til prins Charles. Det siges, at han interesserer sig meget for Den ortodokse Kirke?

Ja, prins Charles er meget interesseret i ortodoks spiritualitet og især i ikoner. Han har mange gange besøgt munkerepublikken Athos. En af hans personlige venner er Aidan Hart, den kendte ikonograf, der tidligere var munk på Athos og nu underviser på The Prince of Wales School for Traditional Arts i London. Her bliver der undervist i mange former for traditionelt kunsthåndværk både fra Europa og Asien.

Jeg havde selv den glæde at overrække en ikon til prins Charles, da han besøgte katedralen i Hereford til opstilling og velsignelse af den hellige Thomas af Herefords helgenskrin, som jeg var involveret i at male ikoner til.

Hvilke traditioner føler du dig mest knyttet til?

Jeg er meget interesseret i at genoplive de vestlige traditioner for ikonografi. Især interesserer jeg mig for byzantinsk

kunst i Italien. Op til omkring 1300 har malerkunsten i Italien et ægte vestbyzantinsk billedsprog. Jeg elsker også de sene byzantiske ikoner fra Kreta og Kreta-traditionens indflydelse på malerkunsten i Venezia. Jeg er blevet inspireret af mestre som Angelos Akantos og Theophanes Strelitzas siden mit første besøg i 1987 i det lille Agios Nicolaos kloster ved Meteora i Grækenland, siger Peter Murphy.

Ikonkunst og teologi

Peter Murphys kursus i Stenosgade den 25.-29. marts var sidste del af en tretrinnsraket. I september sidste år holdt kunsthistorikeren, sognepræst ved Davids Kirke, Anne-Mette Gravgaard foredrag om byzantiske ikoner og deres historie. I november fortalte Sandra Kastfelt, præst ved Mariakirken på Frederiksberg, om den tidlige kristne kunst før år 300 med fokus på, hvilke motiver der var de mest udbredte i denne periode.

Tilhørerne var næsten ikke til at drive hjem efter foredragene, så stor var spørgelysten omkring ikonkunsten og de teologiske emner, der knytter sig til den.

Dyb koncentration mens Peter Murphy kommenterer ikonerne.

Peter Murphy kommer til Danmark igen til næste år fra den 27. april til den 1. maj. Emnet vil være forgyldning i ikonkunsten. Interesserede kan allerede nu henvende sig om nærmere detaljer til kurssets arrangør, Signe E. Lykkegaard på sel@dadlnet.dk.

► *Fortsat fra side 5.* fortalte om sine børnebørn, der havde opdraget hende til at sortere affald – en anden foreslog, at Vatikanet skulle gå forrest med det gode eksempel og droppe al plastikselskab. Der var enighed om behovet for at finde den gode fortælling og i Frans af Assisis ånd formidde glæden ved det enkle liv.

Peter Fischer-Møller, biskop af Roskilde, fortalte om sine erfaringer gennem 12 år med Grøn Kirke. Her kan alle på en praktisk og nem måde være med til at gøre en forskel.

Vi ved godt hvad der skal gøres; men vi skal også ville gøre det, sagde Árni Mathiesen, generaldirektør for fiskeri- og akvakulturafdelingen i FAO (FNs fødevarer- og landbrugsorganisation). Mathiesen fortalte om tab af biodiversitet som følge af forurening, men også om de ufattelige rigdomme havet rummer. Mikroalger kan hjælpe os med at brødføde verden og akvakultur (opdræt af fisk, snegle og vandplanter) er den

hurtigst voksende industri i verden.

Tid til handling for Mærsk

Simon C. Bergulff, direktør i Møller-Mærsk, præsenterede koncernens meget ambitiøse klimatiltag. Gennemsnitligt holder et skib 20-25 år, så det er nu, vi skal i gang med at bygge CO2-neutrale skibe, hvis Møller-Mærsk skal være helt CO2 neutral i 2050. Det gælder derfor nu om at udvikle CO2 neutrale fartøjer der også er kommercielt bæredygtige i 2030. Det kræver enorme satsninger i ny teknologi og fossilfri løsninger, sagde Bergulff.

Messe til søs

Konferencens sidste dag startede flot og festligt med, at deltagerne i konferencen sejlede ud gennem Københavns Havn forbi vindmølleparken ved Middelgrunden. Med kardinal Peter Turkson som hovedcelebrant fejrede vi messe ombord på det gode skib Langå. Der blev bedt specielt for alle, der

arbejder på havet, og hele havets rige symbolik med skibet som symbol på rejsen mod evigheden og håbet om Guds Moders beskyttelse på den farefulde rejse blev flot markeret med Sankt Ansgars kirkes velsynende kor, der blev kyndigt og velopløst dirigeret af Rolf Tönshoff.

Søndag formiddag handlede i høj grad om, hvad vi som kirke kan gøre her og nu for klimaet. Med Peter Fischer-Møller som energisk forsanger sang vi Brorsons "Op al den ting som Gud har gjort" i engelsk oversættelse. Biskoppen talte om, hvor nødvendigt det poetiske sprog er. Gennem poesien i salmedigtningen åbnes perspektivet for at vi ser universets under.

Det er med de små skridt, vi begynder at opbygge vores fælles hjem, sagde teologen Ingeborg Gabriel, der er professor i socialetik ved Wiens Universitet. Hun fremhævede arbejdet med miljøspørgsmål som en mulighed for praktisk økumenisk samarbejde og som en mulighed for at nå ud til de men-

nesker, der ellers ikke interesserer sig for kirken. I det østrigske Justitia et Pax havde man haft gode erfaringer med at samle vidt forskellige grupperinger lige fra Marialegionen til socialistiske kvindegrupper ved arrangementer med fokus på miljø.

Jeg kan føle energien i denne konference, sagde dr. Cleopatra Doumbia-Henry, leder af det maritime universitet i Malmø, i en kommentar til konferencen og formulerede dermed den oplevelse, mange af os havde af et meget vellykket arrangement, som dansk Justitia et Pax skal have stor tak for.

Læs mere om Justitia et Pax på kommissionens hjemmeside www.justitiaetpax.dk

”Det skal være noget vi selv gider se”

Katekese og inspiration henvendt især til 'on the go'-generationen.

Tekst: Niels Messerschmidt

DIGITALT Stadig flere udenlandske katolske forlag vælger i disse år at supplere deres bogudgivelser med digitalt undervisningsmateriale, ofte egenproduceret og typisk distribueret via deres egen YouTube-kanal. Denne trend er Pastoral-Centret også hoppet med på, og de har hen over foråret præsenteret de første af en række korte animationsvideoer til undervisningsbrug, inspirationsvideoer m.m.

”Det bredere sigte med vores videoproduktion er – udover naturligvis at servicere vores primære målgruppe, kateketerne – at informere og efteruddanne bispeddømmets katolikker samt at oplyse dem, som måtte ønske at lære Den katolske Kirke bedre at kende, om Kirkens liv og lære”, forklarer Pastoral-Centrets daglige leder Marcelino Gauguin.

Selv om projektet er relativt nyt, finder man allerede på Pastoral-Centrets YouTube-kanal også en håndfuld korte kateketiske videoer, hvor pastor Daniel Nørgaard behandler katolske problemstillinger og teologiske spørgsmål på en pædagogisk og ligefrem måde. Også foredrag af kateketisk relevans vil fremover være at finde på YouTube-kanalen, og man kan allerede nu se eller gense et længere sammendrag af et foredrag, som den svenske søster Sofie Hamring OP holdt om kroppens teologi tidligere i år.

”Med videomediet har vi en helt unik mulighed for at fange folks opmærksomhed populært sagt i 'prime time', dvs. når vi har deres fulde opmærksomhed. Så det siger næsten sig selv, at vi også var nødt til at være til stede på dette medie”, siger Marcelino Gauguin og uddyber:

”Vi prøver især at ramme 'on the go'-segmentet med disse nye tiltag, og udgangspunktet for vores produktioner er, at det skal være noget, vi selv synes er godt og noget, vi selv gider bruge tid på at se”.

Kanal med fire kategorier

I det nye ben i Pastoral-Centrets aktiviteter vil produktionerne være opdelt i fire kategorier, hhv.:

A) Inspirationsvideoer som retter sig mod kateketerne, fx om praktiske spørgsmål som hvordan man underviser børn, der skal til 1. kommunion; inspiration til kateketiske aktiviteter samt korte videoer om nyudgivelser eller pavelige dokumenter

m.m. De kateketiske videoer er tænkt som et supplement til Pastoral-Centrets kateketkurser, som man nu har udbudt i en årrække.

Pastoral-Centrets teologiske konsulent, Eva Maria Nielsen, kommer i denne video med en idé til en aktivitet til børnekatekese.

Fjerde afsnit til undervisningsbogen "Gud kommer til os". Hvordan Jesus forandrer os og historien om Zakæus. Bag hver animationsfilm ligger en uges arbejde med at skrive manuskript og storyboard. Marcelino Gauguin tegner illustrationerne, mens pastor Christian Noval står for det computertekniske.

B) kateketiske undervisningsvideoer, herunder egenproducerede korte 'whiteboard'-animationsfilm med en levende streg. Foreløbig har man lavet fire små film af 2-4 minutters varighed.

Bag hver enkelt film ligger religionspædagogiske overvejelser om, at al forkyndelse må tage udgangspunkt i modtagerens situation og virkelighed, og at budskabet skal være kort og 'knivskarpt' for at fange barnets opmærksomhed.

Målet er ved årets udgang at have 8-10 film, der hver er et supplement til kapitlerne Pastoral-Centrets bog til brug for 1. kommunion, "Gud kommer til os".

C) Nyheder fra Pastoral-Centret, bøger og annoncering af nye tiltag

På det netop afholdte nordiske kateketmøde i Island kunne Pastoral-Centrets daglige leder fortælle sine nordiske kolleger om de seneste tiltag, hvor de på flere områder går forrest med at bruge den nyeste digitale teknik til kateketisk brug. På billedet ses deltagerne fra Danmark, Island, Sverige, Norge og Finland i kapellet i Fransiskus Hotel i Stykkishólmur, Island.

Pastor Daniel Nørgaard er en god formidler, og i en række korte videoer med titlen 'Det' dybt katolsk!' gør han selv svære spørgsmål og problemstillinger letforståelige for såvel katolikker som dem, der bare ønsker at vide lidt mere om katolsk tro.

D) Videoer om katolsk tro med pastor Daniel Nørgaard (og med tiden også med pastor Kasper Baadsgaard-Jensen, sr. Anna-Mirijam Kaschner og en række lægfolk). De 4-7 minutter lange videoer, som er inspireret af den amerikanske katolske biskop og apologet Robert Barrons tv-serie 'Catholicism' og hans mange små informative videoer om katolsk tro og katolske svar på spørgsmål, som er oppe i tiden, belyser et særligt trosemne eller -spørgsmål, fx Hvorfor gå i Kirke? Hvorfor gå til skrifte? Hvad skal man dog bruge en pave til? m.m. Pastoral-Centret planlægger at udgive mindst tyve af disse videoer i år.

Egenproduceret dansk materiale

Marcelino Gauguin, netop hjemvendt fra en nordisk kateketkonference i Island, fortæl-

ler til Katolsk Orientering, at Pastoral-Centrets nye tiltag blev godt modtaget af deltagerne fra de andre nordiske bispeddømmer.

”Vores svenske kolleger var tidligt ude med at oprette deres egen YouTube-kanal, og Katolska Pedagogiska Nämnden (KPN) har i flere år tilbudt små vblog [forkortelse for video blogs], hvor de introducerede forskellige emner, nyudgivelser og korte videohilsner m.m. Vi på Pastoral-Centret er siden gået så intensivt ind på området, at vi nu har overhalet svenskerne med vores animationsfilm og kateketiske videoer”.

Marcelino Gauguin mener, at disse med fordel vil kunne bruges også i de andre nordiske lande, og svenske KPN er allerede i gang med at tekste flere af Pastoral-Centrets animationsfilm.

Herhjemme har Pastoral-Centret også fået god respons på deres nye initiativ, især videoerne med pastor Daniel Nørgaard, som er blevet set af mange – sikkert også af nogle uden for vores egen katolske kreds, som på den måde får indblik i hvad Den katolske Kirke står for.

”Det meste af den feedback, vi har fået indtil nu, kommer fra egne rækker, og her kan vi glæde os over, at vi nu råder over katolsk egenproduceret dansk materiale i en god kvalitet. Der findes jo rigtigt og godt materiale på engelsk – men det er godt, at der nu findes noget på vores eget sprog og med vores kulturelle baggrund”, afrunder Marcelino Gauguin.

Gå-hjem-møder

Har du brug for friske input?

DIALOG Har du lyst til at dele dine bedste ideer? Er du kørt træt i katekesen? Bøvler du med samarbejdsvanskeligheder? Vil du gerne inddrage forældre i katekesen? Er du usikker på, hvordan du tackler børn med særlige udfordringer? Søger du et stabilt netværk? Sådan beskriver Pastoral-Centret selv deres nyeste tiltag, en række gratis gå-hjem-møder henvendt til kateketer primært i hovedstadsområdet.

På disse møder, der er et supplement til Pastoral-Centrets kateketkurser, inviteres

kateketer og interesserede til gå-hjem-møder med fokus på et kort fagligt input, vidensdeling og fællesskab. Alle møder holdes i Sankt Andreas Bibliotek på Gammel Kongevej 15 i København.

”Vi samles på forskellige ugedage, så du i hvert fald af og til kan nå at være med. Der er mulighed for erfaringsudveksling, korte øvelser og for at tage nogle emner op, som du brænder for, eller som du har brug for konkret vejledning til. Pastoral-Centret har planlagt fire af disse møder i år”, forklarer

Marcelino Gauguin, Pastoral-Centrets daglige leder.

Det første gå-hjem-møde blev afholdt den 13. maj hvor Finn Andsbjerg Larsen, leder af Folkekirkens konfirmandcenter talte om ”Hvad skal du være opmærksom på, når du arbejder med yngre børn?”

Programmet for resten af året er:

- Tirsdag den 11. juni, kl. 17.00-18.30: Hvorfor og hvordan bør vi bede sammen med børn? v / Eva Maria Nielsen.
- Onsdag den 18. september, kl. 17.00-18.30: Samtalens kunst I, v / Kaare H. Nielsen.
- Onsdag den 23. oktober, kl. 17.00-18.30: Samtalens kunst II, v / Kaare H. Nielsen.

En række nye gratis gå-hjem-møder for kateketer og andre interesserede skal supplere de kateketkurser, som Pastoral-Centret med succes har afholdt gennem flere år.

Om at tage på valfart – en refleksion

Valfartsvandringen er en søgen efter Gud og en søgen efter livets mening.

Tekst: Pater Paul Marx OMI

REFLEKSION Hvert år på den sidste søndag i maj og den første søndag i juni holder bispedømmet en valfart til respektive Åsebakken og Øm. For at hjælpe den enkelte deltager med at gøre disse valfarter til mere end blot en form for udflugt, vil jeg gerne komme med en lille refleksion over valfartens egentlige betydning. Men først en ordforklaring.

Valfart/pilgrimsfærd: rejse til et helligt sted som en person foretager af religiøse grunde, fx af fromhed (iflg. Den store danske ordbog).

Spiritualitet: en "søgen efter det hellige", hvor "det hellige" kan forstås bredt som det, der er udenfor det almindelige og derfor er venerationsværdigt. Ordets betydning har skiftet gennem tiderne. I vor kultur i dag er spiritualitet adskilt fra det religiøse, og betegner en blanding af humanistisk psykologi med esoteriske traditioner og østlige religioner, hvis formål er personlig

velvære og udvikling.

Ifølge den traditionelle betydning er spiritualitet en proces for at genfinde menneskets oprindelige tilstand – dvs. Guds billede. For at opnå dette er processen rettet mod en "form", som repræsenterer den oprindelige tilstand: For os kristne er det Jesus Kristus.

I moderne tider er "spiritualitet" kommet til at betyde en indre oplevelse, som kan komme fra en hvilken som helst kilde.

Selve ordet kommer fra det latinske "*spiritualitas*", som betyder at "blive en levende person". I den bibelske sammenhæng betyder det at blive levendegjort af Gud.

I dag bliver ordet brugt i flæng om alt muligt mærkeligt. I min refleksion holder jeg mig til den ægte katolske forståelse af spiritualitet, dvs. at blive levendegjort af Gud.

Mennesket er både et åndeligt og materi-

elt væsen. Som et åndeligt væsen vil mennesket altid søge efter Gud på en eller anden måde.

Skabelsesberetningerne fortæller os, at mennesket er højdepunktet for Guds skabelse.

Alt er skabt for menneskets skyld.

Gud elskede at vandre i haven sammen med Adam og Eva i aftenens kølige luft. Perfekt harmoni mellem Gud og mennesket, mellem mand og kvinde. Gud skabte mennesket som pilgrim, dvs. en rejsende på vej til et helligt sted, nemlig den fuldkomne enhed med Gud i himlen i evig salighed og glæde. Efter Guds plan skulle rejsen være behagelig, fyldt med glæde og harmoni og fred. Målet var klart og vejen lige. Men så kom Satan ind i billedet. Han var enormt dygtig til at narre mennesket til at se det usande som noget godt og ønskværdigt. Mennesket valgte en løgn, og på en stund blev den ellers så pragt- og glædesfulde rejse gennem livet forvandlet til et mareridt. Målet, Gud, blev uklart for sindet og viljen til at nå målet blev svækket. Mennesket vandrede nu i mørket. Hele skaberværket, som ellers skulle ledsage mennesket til målet, var nu imod det, ja blev nærmest dets fjender. Lidelse, meningsløshed, håbløshed, mørke og angst, et hårdt, ubarmhjertigt liv fyldt med ondskab, der sluttede i døden og

evig fortabelse var nu menneskets skæbne. Men Gud sendte i sin ubetingede kærlighed og barmhjertighed sin egen Søn, der frelste mennesket med at besejre det onde og døden, så at det igen kunne nå målet. Selv om mennesket havde valgt Gud fra, havde Gud ikke valgt mennesket fra, men valgte at vandre med mennesket gennem livet.

Det at være pilgrim hører til menneskets dybeste væsen. For mennesket har dybt i sin sjæl en uudslukkelig længsel efter Gud. At tage på en valfart er som "at bede med sine fødder" og opleve livet med alle sanserne, som en lang rejse hen til Gud. En pilgrimsvandring er en nådens kilde og et middel til vækst i troen på Jesus Kristus og Hans Kirke. Den er en måde at angre sine synder og åbne sit hjerte til Gud på.

Pilgrimsvandringen springer fra Helligånden. Når Helligånden inspirerer os til at tage på valfart, har Han en plan for os. Derfor er det så vigtigt at være opmærksom på Åndens inspirationer undervejs og på den nåde, Gud har til os.

Pilgrimsvandringen er en søgen efter Gud og en søgen efter livets mening. Den er en rejse for at finde ens sjæl og åbne ens indre for den kærligheds og -omsorgsfulde Gud.

Lad disse få indsigter være i jeres bevidsthed, når I tager på valfart til Åsebakken eller Øm.

Om at møde Gud på vor livsrejse

Valfartsvandringen eller at bede med fødderne.

Af Eva Maria Nielsen

PILGRIMSTANKER Til foråret kommer ikke bare dyrene ud i naturen, så vi kan se små lam og de glade køer hoppe og danse på marken, når de forlader deres stalde. Alle nyder de friske farver, luften, solen og livet – og for os katolikker her i Danmark er det også tiden til at tage på valfart til Øm eller Åsebakken. Og vi skal faktisk ret langt tilbage i tiden for at læse om den første kristne valfart.

Bibelens vidnesbyrd

Når jeg læser Bibelen, har jeg altid indtrykket af, at den egentlig ikke fortæller om andet end vandring. Alt og alle vandrer: Adam og Eva vandrer ind i Paradisets have og ud af den. Patriarkerne vandrer, Moses vandrer med folket gennem ørkenen, profeterne vandrer, Jesus vandrer, apostlene vandrer ... Hvor som helst Gud nærmer sig menneskene, der sætter han dem i bevægelse, sender dem på vandring. Og i dag vandrer vi som kirke stadigvæk. Det andet Vatikankoncil taler om Kirken, som er Guds folk på vandring.

Den bibelske tro – fra vore jødiske forfædre til os kristne i dag – er en vej, hvor menneskene skridt for skridt lærer og erfarer, at der kun er én Gud. Én Gud, som er undervejs med os som Emmanuel, Gud med os.

En bibelsk pilgrimsrejse?

Abraham er den første pilgrim og rejser til Morija bjerg med

Isak, hvor han vil tilbede Gud og ofre sin søn. Egentlig bruger Bibelen ikke ordet "pilgrimsrejse" eller "valfart". Men ethvert sted med en særlig religiøs betydning var et oplagt sted til en pilgrimsrejse.

Den fromme jøde rejste til de jødiske højtider til Jerusalem for at bede i templet, f.eks. til den jødiske høstfest, bedre kendt som pinsen. Når han så kunne se templets tag lyse i det fjerne, blev valfartssalmerne bedt, bl.a. Salme 122,1: "Jeg blev glad, da de sagde til mig: 'Lad os drage til Herrens hus!'"

Jesus valfartede som tolvårig med sine

forældre til Jerusalem og senere også til den påske, hvor han spiste sin sidste nadver sammen med sine nærmeste. Han var barn af sit folk og en from jøde.

De første kristne blev kaldt "dem, der hører til vejen". At være på vej, at være undervejs er et billede, som går igennem hele den bibelske historie. (ApG 9,2).

Den første kristne valfart, som vi kender til

Den første kristne historisk bevidnede valfart kan vi datere helt ned til år 326/27, da kejser Konstantins mor Helena tog til Jerusalem. Hun ville med sine egne øjne se de steder, hvor Jesus havde levet, gå ad den vej, hvor han havde båret korset, stå, hvor han døde, og bede, hvor han opstod fra de døde.

Derefter kom pilgrimsvandringen på mode. På koncilet i Nikæa i år 325 diskuterede teologer og folk på gaden: Bør en kristen tage på pilgrimsvandring? Kan

man ikke møde Gud alle vegne? Er der ikke alt for mange fristelser undervejs?

Men allerede dengang ville kristne rejse til de byer, der var vigtige for den kristne tro. Naturligvis var det først og fremmest overklassen og de frie mennesker, som kunne betale en så lang rejse. Men med tiden blev herberger, kapeller og klostre bygget, så også almindelige og fattige mennesker kunne tage på pilgrimsrejse. Klostrene på vejen imødekom pilgrimmenes åndelige og materielle behov. Denne store gæstfrihed var kendetegnet af det vesterlandske klosterlivs grundlægger, Benedikt af Nursia (480-543), som skrev i sin klosterregel: "Når du modtager en pilgrim, modtager du Kristus!"

Hvorfor valfarter vi overhovedet?

Jeg foretrækker personligt ordet "pilgrim" og taler hellere om at være på pilgrimsrejse end om at være på valfart. Pilgrim kommer fra det latinske ord peregrinus, som betyder udlænding eller fremmed. Det er afledt af det latinske per agrum – som betyder: (at gå) over/gennem marken.

En pilgrim er en, som bevæger sig, som går forbi, som går videre, som er på vej til et mål. Med andre ord: En pilgrim er en fremmed, og det er vi alle: "Vort borgerskab er i himlene" (Fil 3,20). Vi er her på vej til vort hjem. Denne længsel efter at møde Gud ansigt til ansigt, at forstå ham lidt bedre, at leve i hans nærvær, driver os fremad. For alle mennesker gælder: At begive sig på en pilgrimsvandring er ikke en flugt fra virkeligheden, men en mulighed for at møde den. Når vi tager på pilgrimsrejse i 2019, er vi undervejs med alle dem, der har vandret forud for os – og har samme mål: At møde Gud på vor livs rejse. God vandring til dig.

Undervejs. Foto: Adelheid Weigl-Gosse (www.weigl-gosse.de), Pfarrbriefservice.de.

Vi er alle sårbare, og vi hader det

Biografien om nyligt afdøde Jean Vaniers liv inspirerer på forunderlig vis til at se, hvordan de svage paradoksalt nok kan blive til ressourcegivere.

Tekst: Stine Riegels Læsøe

SPIRITUALITET ”Hjertets logiker” er den egentlige titel på bogen om den katolske filosof og fredsarbejder, stifter af de verdensomspændende Tro og Lys-fællesskaber, Jean Vanier. Den udkom på engelsk i 2016 og er oversat til letforståeligt norsk i 2018. I den norske udgave har man valgt at oversætte titlen ”Logician of the Heart” til det lidt mere kryptiske ”Hjertets tænker”.

Det grundlæggende emne i bogen er det samme som i alle de bøger, Jean Vanier selv har skrevet – hvordan vi, med hjælp fra Evangelierne og med hjælp fra de skrøbeligste blandt os, hver især kan bidrage til, at verden bliver et mere menneskeligt sted at være – for os alle. Det er en berigende oplevelse at læse bogen.

For 16 år siden skrev Lisbeth Rütz i Katolsk Orientering følgende i en anmeldelse af Jean Vaniers bog ”Becoming Human”: ”I Vaniers forståelse bliver de såkaldt svage på forunderlig vis til ressourcegivere, fordi de synliggøre det kaos og den sårbarhed, vi alle rummer i os ... De viser, at den svag-hed, vi alle rummer i os, kan blive til en kraft, som kan humanisere vores samfund.” Siden 2003 er behovet for en humanisering af vore samfund kun skærpet, tænker jeg.

Jean Vanier har viet sit liv til at leve og formidle Evangelierne budskab, som de er udtrykt i markante citater, bl.a. ”De første skal blive de sidste og de sidste de første” og ”Toldere og skøger skal gå ind i Guds rige før jer”. Det er budskaber, som alle kristne kender, men som er svære at

forstå for os, fordi, som Jean Vanier citeres for i bogen: ”På samme måde som Adam i Edens have frygtede sin nøgenhed, så er vi også bange for vores nøgenhed, vores dødelighed og vores manglende evne til at få kontrol over vore liv. Vi er alle sårbare, og vi hader det.” Ja, vi hader svag-hed, – især vores egen – og vi må dagligt, igen og igen, få fortalt, forklaret og forhåbentlig erfaret og bekræftet, at vi hver især er sårbare og mangelfulde – og at det er godt nok!

Som sygeplejerske og som socialarbejder har jeg selv haft det privilegium gennem møde med nogle af de hårdest ramte mennesker igen og igen at få bekræftet, at Evangelierne budskab, som Jean Vanier lever og forklarer dem, er sande.

”Jeg opdagede, at disse mænd og kvinder, som var så begrænsede på det rationelle og verbale plan, havde en enorm kapacitet til at danne personlige relationer. De var ekstremt fattige intellektuelt set, men uendeligt rige på hjertets kvaliteter. For at få del i deres hjertelighed, må vi selv blive fattige, vi må ned på et meget langsommere hverdagstempo, være mere lyttende, mere fokuserede og kontemplative. De inviterer os til en indre stilhed, som gør, at vi kan tage imod deres stilhed.” [min oversættelse]

Forfatteren skriver, at ”beskrivelserne af fællesskabet let kan opfattes som højstemt retorik om et ideelt liv langt borte fra den virkelige verden. Men det er den virkelige verden, som er Vaniers udgangspunkt – den virkelige verden af møg, snavs, blod, fortvivlelse og kamp; den virkelige

verden, hvor mennesker sættes udenfor, fordi de ikke er produktive; den virkelige verden, som mangler tålmodighed med de nedbrudte; den virkelige verden, som korsfæstede guddommen og samtidig hungre efter forløsning.”

Som sygeplejerske ved jeg, at der bag mange smukke prædikener ligger blod, sved og tårer. Jeg ved, at en fyldt ble ikke tømmer sig selv. Nogen bliver nødt til at vove sig ud i virkeligheden. Den praktiske indsats, håndværket, sliddet, har ringe kår i vor tids samfund.

Et samfund, hvor man i så godt som alle brancher efterhånden bruger så mange flere ressourcer på form end på indhold, øger kun menneskers længsel efter mening og efter forløsning. Her er det, at Jean Vaniers livslange insisteren på berigelsen ved at leve sammen med såkaldt ”unyttige” mennesker, er så livsbekræftende og inspirerende.

Jean Vanier kalder det selv ”absurditeten i Jesu kald til det nye livs fylde. Det er et kald, der går på tværs af vore instinkter, vore mål og vores forståelse af, hvad selvet er.”

Vi lever i vores kultur på en gudløs

illusion om, at vi både kan og bør have kontrol over vore liv. En illusion, der bilder os ind, at vi kan tænke os ud af lidelsen. En illusion, der slider mange af de mennesker op, der forsøger, men af gode grunde aldrig får kontrol over deres liv. Jean Vanier minder os om det, Camus har kaldt ”tænkningens pest”, ”som forgifter vores kultur.” Altså en tænkning, der forguder rationalitet og dermed distancerer sig fra lidelsen

Jeg ser mig omkring og tænker, at vi virkelig præges af en umenneskelig nytte-mentalitet i vores kultur, alt skal gøres op i økonomisk nytte. Hvad ”nytter det” samfundet, at der findes mennesker, der hverken kan se eller høre, stå eller gå, tænke logisk eller bidrage til bruttonationalproduktet? Her er Jean Vanier, i overensstemmelse med Evangelierne, så befriende menneskelig og kontroversiel som nogensinde. ”Hjertets logik” er ikke rationel. Fordi det er her, i livets uformåen-hed, der findes en kilde til sand menneskelighed, som vi alle kan finde næring i.

Som sygeplejerske møder jeg ind imellem mennesker – i alle aldre – som væmmes ved deres egen skrøbelighed. Jeg ser, at disse mennesker ofte lider. Hvor ville jeg ønske, at jeg til dem kunne formidle Evangelierne og Jean Vaniers lære om, at det er i vores skrøbelighed, at vi bliver mest menneskelige, så jeg på den måde kunne lette dem på deres vej og hjælpe dem til at forsone sig med sig selv!

St. Olav Forlag. Michael W. Higgins: Jean Vanier. Hjertets tænker. Oversat til norsk af Ståle Johannes Kristiansen. 136 sider. 249 nkr.

Opvasketeologi og meget mere

Ny bog belyser tyve års erfaringer fra arbejdet med unge og teologi.

Tekst: Pastor Kasper Baadsgaard-Jensen

ANMELDELSE Her har vi med en bog at gøre, der bekræfter en af kristendommens store udfordringer – vi bruger ikke nok kræfter på de unge. Hverken i teori eller i praksis. Bogen ’Aldrig har jeg følt mig mere velkommen’ består af 17 bidrag, som beretter både om teori og praksis fra de sidste tyve år, da den første ungdomspræst blev ansat i Folkekirken, i Brorsøns Kirke på Nørrebro.

Blandingen af teori og praktiske betragtninger gør bogen meget varierende i sin stil, og derfor er der helt sikkert mindst ét kapitel, man vil finde brugbart, hvis man vil vide mere om arbejdet med unge i Danmark.

Selv om bogen fortrinsvis er skrevet af personer med tilknytning til Folkekirken, er deres virkelighed ikke så forskellig fra vor egen. Og dog – for vi har jo i bispedømmet haft en gejstlig rådgiver tilknyttet Danmarks Unge Katolikker lige siden foreningens begyndelse. Men alligevel: selv om vi har 71 års erfaring med en børne- og ungdomsorganisation, som har haft en

ungdomspræst tilknyttet, at trække på, så er erfaringerne fra Folkekirken noget, der kan hjælpe os. Og det bliver ikke mindre aktuelt af den seneste synode om de unge og ikke mindst pave Frans’ brev til de unge, Christus Vivit.

Et begreb åbner og lukker bogen – opvasketeologi. I løbet af mine studier er det ikke en genre, jeg er stødt på, men til gengæld har jeg oplevet det utallige gange i køkkenet på Øm. Det er et begreb, som præsten i uKirke, Thomas Nedergaard, praktiserer. Det handler ganske enkelt om ”arbejdet med at skabe relationer i noget andet end teologien” (s. 40). Vi skal altså bruge tid med de unge og være sammen med dem i andre rammer end katekesen og sakramenterne. Der skal skabes en relation med dem, som kan lede hen til en samtale om troen, men ikke nødvendigvis starter med en sådan samtale.

Og det leder til et andet gennemgående tema i bogen. Vi skal forny formen, men bevare indholdet. Men her er jeg dog ikke sikker på, at jeg deler alle bidragsydernes

holdninger til, hvad det betyder. Mange af dem har eksperimenteret med gudstjenesten og kirkens indretning. Min oplevelse med de unge er, at det konkrete udtryk i messen og kirkerummet taler tydeligere til dem, når det er genkendeligt.

Men forventningerne til dem har måske brug for et løft. Og her er et andet stort tema i bogen. Hvad gør vi ved de unge efter konfirmationen? Og igen har vi en udfordring, som vi i høj grad kan genkende. Anna Berg anbefaler, at vi skal gøre kirken til en hjemmebane for konfirmanderne, og at man måske ikke opnår det ved at gøre det obligatorisk at komme i kirke, fordi man derved tilkendegiver, at der da er en

forventning om, at de unge ikke gider det uden tvang (s. 68-69). Finn Andsbjerg Larsen skriver, at konfirmanderne oplever andagtsrummet som et øverum, hvor noget skal indlæres og repeteres (s. 132), eller ligefrem et klasserum, hvor fravær noteres. Det betyder, at der ikke bliver skabt en relation mellem de unge eller mellem dem og præsten/kateketen, og måske heller ikke mellem dem og Gud. Bogen kommer ikke med en løsning på dette problem; men den rejser nogle spørgsmål, som vi også bør overveje.

På bogens bagside, i den sidste sætning, står måske den vigtigste besked fra forfatterne: ”Rigtig god fornøjelse og tak fordi du interesserer dig for de unge, deres tro og vores kirke”. Når du har læst dette og måske fået lyst til at læse bogen, og det siden afføder en refleksion om vores katolske børne- og ungdomsarbejde, vil jeg gerne sige det samme til dig – ”tak fordi du interesserer dig for de unge, deres tro og vores kirke!”

Aldrig har jeg følt mig mere velkommen – 20 års erfaringer fra arbejdet med unge og teologi; redaktion Berit Weigand Berg, Christian Noval og Thomas Nedergaard. Udgivet af Ungdomsanalyse.nu i samarbejde med Kirkefondet. 278 sider. Pris: kr. 298,- plus levering. Bestilles på info@cur.nu.

Caritas hjælper unge piger i Niger væk fra et liv på gaden

Niger er et af de mindst udviklede lande i verden. 73 % af befolkningen lever i svær fattigdom. Mangel på skolegang og tvangsægteskaber er bl.a. årsag til, at meget unge piger havner i prostitution. Caritas Danmark har sammen med Caritas Niger (CADEV) derfor startet to nye projekter, som skal hjælpe unge piger væk fra et liv på gaden.

Tekst: Sidse Helene Surel Mogensen/Caritas

UDVIKLINGSARBEJDE Caritas Danmark har i mange år samarbejdet med Caritas Niger om at fremme pigers og kvinders rettigheder i det vestafrikanske land Niger. Niger er et af de lande i verden, hvor der er størst ulighed mellem kønnene, og det er et meget patriarkalsk samfund. Det er f.eks. ikke ualmindeligt, at en kvinde bliver nægtet sin arv, hvis hendes mand går bort.

Piger og kvinder bliver opfattet som andenrangsborgere, der ikke har meget at skulle have sagt, når det kommer til at træffe beslutninger vedrørende deres eget liv. Utrolig mange kvinder er udsat for vold i hjemmet og skal bede deres mand om lov til alt.

Piger går i gennemsnit kun halvdelen af år i skole

Når en familie mangler penge, vil det ofte være pigers skolegang, der bliver bortprioriteret. Selvom det både er gratis og obligatorisk at gå i skole i Niger, skal der stadig bruges penge på transport, uniformer og skolemateriale. Som en konsekvens går piger i gennemsnit kun halvdelen af år i skole. Det forventes, at de i stedet for hjælper til med de huslige pligter eller tjener penge til husholdningen. Ofte er deres eneste

mulighed at ty til prostitution eller andre dårligt lønnede, uværdige og risikofyldte erhverv.

Højeste antal barnebrude i verden

Niger er det land i verden, der har det højeste antal barnebrude. Ifølge loven er det først lovligt at blive gift, når man fylder 15 år; men det er kulturelt acceptabelt at blive gift tidligere. Teenagegraviteter udenfor ægteskabet og barnebrude, der er stukket af fra tvangsægteskaber, er også en hyppig årsag til, at piger ender på gaden. Da begge situationer er forbundet med meget skam, slår familierne ofte hånden af dem, og som konsekvens må pigerne klare sig selv.

Mærker dem for livet

Et liv som prostitueret mærker ofte pigerne for livet. Mange af dem får seksuelt overførte sygdomme og lider af lavt selvværd, angst og depression. Det er derfor vigtigt at hjælpe pigerne ud af prostitution og få dem socialt og økonomisk reintegreret i samfundet.

To nye projekter skal hjælpe pigerne tilbage på skolebænken eller i job

Caritas Danmark har derfor startet to nye projekter i samarbejde med Caritas Niger,

”Siden jeg forlod skolen, har jeg befundet mig mellem huset og gaden. Så snart jeg er færdig med mine pligter derhjemme, mødes jeg med mine veninder. Ofte hænger vi ud på gaden og møder forskellige typer folk. Jeg siger ofte til mig selv, at jeg ville have klaret mig bedre ved at fortsætte med studierne. Det jeg ønsker mig i dag, det er at lære et fag, som for eksempel at sy. Så kan jeg få styr på mit liv og tjene mine egne penge og hjælpe min yngste søster, så hun ikke også dropper ud af skolen”.

der skal hjælpe piger væk fra gaden. Piger i aldersgruppen 12-14 år vil få hjælp til at genoptage deres skolegang. De lidt større piger ml. 15-18 år får hjælp til f.eks. at lære et håndværk, starte en lille virksomhed eller kvalificere sig til et job som for eksempel servitrice.

Pigerne har brug for fødselsattester

Piger, som får hjælp igennem Caritas, vil også få en fødselsattest. Hele 64 % af alle børn i Niger bliver ikke registreret ved fødslen. Det betyder, at de ikke har en fødselsattest, som de skal bruge for at få adgang til basale sundhedsydelser, uddannelse, åbne en bankkonto, låne penge og få et arbejde i det offentlige. En

fødselsattest er derfor af stor betydning og kan være et skridt på vejen væk fra gaden.

Synet på piger og kvinder skal ændres. Hvis man for alvor skal hjælpe pigerne, kræver det, at synet på piger bliver ændret. Derfor bliver forældre og værger inddraget i projektet. De vil modtage undervisning i børn og kvinders rettigheder og blive klædt på, så de kan støtte deres døtre bedre og tale med dem om tabubelagte emner. Forældrene har ofte ansvaret for den situation, pigerne er havnet i, ved at tage dem ud af skolen eller gifte dem bort, når de er meget unge. Målet med projekterne er også at genoprette pigernes selvværd og hjælpe dem med at bearbejde de traumatiske oplevelser, de har været udsat for.

Havner din kirkeskat i den forkerte kirke?

Når du betaler kirkeskat er du med til at løfte din kirke og sikre dens fremtid. Men er du sikker på, at du betaler til den rigtige kirke?

Tekst: Susanne Debora Madsen

ØKONOMI Mange får en mindre overraskelse når de opdager at deres kirkeskat havner i folkekirken i stedet for Den katolske Kirke. Kirkeskatten er et medlemsbidrag der betales af folkekirkens medlemmer og som tilfalder folkekirken.

Hvordan kan det ske?

Grunden til den forkerte registrering er uklar. Det er som regel de udenlandske katolikker, der opdager, at de er fejlregistreret. Udlændinge, der er døbt i et evangelisk-luthersk trossamfund, bliver medlem af folkekirken, ved at tage ophold i Danmark. Andre kristne udlændinge bliver ikke automatisk medlem af folkekirken, og hvis en

katolik er blevet registreret som medlem af folkekirken i forbindelse med indrejsen, skyldes det en fejl i forbindelse med registrering hos borgerservice.

Kun ét medlemskab

Du kan ikke være medlem af folkekirken samtidig med at du er medlem af et andet trossamfund. Det betyder, at du ikke både kan være medlem af Den Katolske Kirke og af folkekirken.

Tilmeld dig NU
katolsk.dk/kirkeskat

Gør forårsrent i din kirkeskat

Er du i tvivl om du betaler kirkeskat til Folkekirken? Så er det en god idé at få ryddet op én gang for alle ved at følge disse nemme trin:

- Undersøg om du er registreret som folkekirkemedlem.
- Meld dig ud af folkekirken i dit lokale

folkekirkens sogn.

- Opret en kirkeskataftale i Den Katolske Kirke på katolsk.dk/kirkeskat
- Anmod Skattemyndigheden om at få tilbagebetalt fejlagtig indbetalt kirkeskat
- Overfør folkekirkens skat til Den katolske Kirke.

Flyt din kirkeskat over til Den katolske Kirke

Hvis du opdager, at du betaler kirkeskat til folkekirken, kan du flytte dine fremtidige kirkeskatbidrag til Den katolske Kirke. Hvis det er en fejl, at du er registreret som medlem af folkekirken, kan du henvende dig til skattemyndighederne med anmodning om at få tilbagebetalt op til 10 års kirkeskat.

Bliv guidet igennem

Vi har oprettet en række vejledninger, der nemt fører dig gennem 5 enkelte trin til at få

dine kirkebidrag placeret det rette sted. Du finder vejledningerne på forsiden af www.katolsk.dk

Lad missionen komme til syne

Det vigtigste bidrag, du giver din kirke, er at leve i troen. Det er gennem denne gave, at Kirkens omsorg og kærlighed kommer til udtryk. Når du lader din kirkeskat gå til Den katolske Kirke, står vi sammen og gør det muligt at værne om denne gave og give den videre til andre.

Tilmeld dig nu: katolsk.dk/kirkeskat.

Fasteaktion på Sct. Albani Skole

Dette års indsamling var øremærket til Danske Hospitalsklovne.

Tekst: Jan Erik Schousboe, næstformand for skolebestyrelsen

SKOLELIV Sct. Albani Skole i Odense har de seneste ti år oplevet stigende interesse og stor elevtilgang. De kendte og trygge rammer i de gamle bygninger i Adelgade i hjertet af Odense, nabo til Sct. Albani Kirke og præstegården, rummede historie og charme, men havde længe været alt for små og utidssvarende. Skolens bestyrelsen traf derfor sidste år den svære, men nødvendige beslutning at flytte skolen ud til det tidligere socialpædagogiske seminarium i Bolbro, ca. 4 kilometer fra centrum, hvis bygninger og udendørsarealer havde været til salg i to år. Med købet af den nye matrikel og flytning af skolen er Sct. Albani Skoles eksistens blevet fremtidssikret, og skolens personale kan igen koncentrere sig fuldt om deres arbejde uden først at skulle overveje, om der overhovedet er plads i lokalerne til alle elever. Musikalsk Børnehaven er rykket med fra midtbyen og lejer sig ind i én af skolens bygninger på den nye matrikel.

På trods af udfordringerne med afstanden er tilhørsforholdet til Sct. Albani Kirke bevaret og de mange gode traditioner flyttet med. Sct. Albani Kirke og den protestantiske Vor Frue Kirke er fortsat skolens faste rammer for skolemesser og luciaoptog. Skolens nye nabo, Bolbro Plejecenter, har ligeledes haft besøg af luciapigerne og ved andre lejligheder af enkelte klasser, der har

besøgt plejecentrets beboere til et spil Ludo og en snak om gamle dage og om at bo på et plejecenter.

En fast tradition

Fasteindsamlingen har ligeledes i mange år været en fast tradition blandt skolens elever, personale og forældre. I flere år gik de indsamlede beløb til Maria Immaculata Søstrenes børnehjem i Bolivia; siden blev pengene i en årrække doneret til hjemløseherberget i Benediktsgade – som med skoleleder Lars Bendix' personlige kontakter tillige blev udstyret med nye møbler til herbergets fællesrum samt friske gryder og pander – eller investeret i powerbanks til mobiltelefoner til herbergets brugere. Således kan flere af byens hjemløse i dag ses gående rundt med en powerbank med påskriften 'Kærlig hilsen fra børn og voksne på Sct. Albani Skole'.

Som udløber af de første fasteindsamlinger til herberget arrangerede skolens personale endvidere en grillaften for herbergets brugere (maden blev doneret af SuperBrugsen efter moderat pres af skoleleder Lars Bendix) og har ligeledes stået for en mad-aften på Reden i Odense. Væggene på herberget har desuden været udsmykket med nogle af elevernes værker fra billedkunsttimerne. Det tilbagevendende samarbejde

To af skolens elever, Cecilie og Anton, overrækker årets fasteindsamling til repræsentanter for de Danske Hospitalsklovne. Foto: Sct. Albani Skole.

med hjemløseherberget har været med til at give skolens elever en meget nærværende forståelse af tilværelsen som hjemløs i Danmark i dag, idet mange af skolens elever efter at have hørt de hjemløses historier nu kender flere af herbergets brugere ved navn.

De sidste par år har skolens elever valgt at støtte Danske Hospitalsklovne med pengene fra fasteindsamlingen. I år blev der indsamlet og doneret kr. 10.327,50 som blev overrakt til hospitalsklovnene

af to af skolens elever, Cecilie og Anton, der begge har været gennem langvarige sygdomsforløb. Pengene blev overrakt ved morgensang den 15. marts, som blev lidt anderledes end normalt, da hospitalsklovnene takkede for den flotte donation med en lille forestilling for skolens elever og personale.

Messe for ofrene i Sri Lanka

Blandt deltagerne var Folketingets formand Pia Kjærsgaard og hendes mand.

Tekst: Gunnar Lorenzen

LYNGBY Sct. Knud Lavard kirkes sognepræst pater Alren Soosaipillai OMI, der selv er srilankaner, var naturligvis meget personligt berørt over sidste måneds terrorangreb på Sri Lanka, hvor mere end 200 personer blev dræbt i en række angreb på hoteller og katolske kirker. Pater Alren fandt det derfor naturligt at indbyde menigheden og de lokale srilankanere til en engelsk messe, hvor der var lejlighed til at mindes den grufulde terror på Sri Lanka og bede for ofrene og deres familier.

Messen blev afholdt i kirken lørdag den 4. maj om eftermiddagen. Imidlertid havde rygten om højtideligheden spredt sig, og kirken blev kontaktet af Folketingets formand Pia Kjærsgaard, som gerne ville deltage i mindegudstjenesten sammen med

sin mand Henrik Thorup.

Messen blev celebreret af pater Alren sammen med pater Christy Joy Fernando Santhiyogu OMI og pater Tomislav Cvetko OFM Conv. Der var musik og sang på de lokale sprog, og mange forskellige nationaliteter havde fundet vej til kirken denne eftermiddag.

Efter messen var der reception i menighedssalen, hvor en meget bevæget Pia Kjærsgaard holdt en kort tale om de forfærdelige hændelser, der har ramt så mange voksne – og ikke mindst uskyldige børn.

Vi håber alle på, at freden og harmonien snart må vende tilbage til Sri Lanka, som har brug for hele verdens forbøn i de kommende dage!

Folketingets formand Pia Kjærsgaard deltog i mindemesse sammen med sin mand Henrik Thorup. Her taler hun med sognepræst pater Alren Soosaipillai OMI under den efterfølgende reception. Foto: Rasmus Flindt Pedersen.

Med Maria gennem Esbjergs gågader

Procession gennem byen fra Sankt Nikolaj Kirke

ESBJERG Katolikker fra hele Jylland og Fyn var kommet til Esbjerg den 11. maj for at deltage i Sankt Nikolaj Kirkes traditionelle mariaprocession. Bedende og syngende mariasalmer med blomster i hænderne gik processionen fra kirken gennem byens gågader til torvet, hvor man knælede i stille bøn for fred i verden. På vandringen gennem

byen brugte sognepræst Benny Blumensaat megafonen til at forklare meningen med processionen for de mange esbjergensere, der var på weekendindkøb og standsede op ved det usædvanlige syn. Festen fortsatte i Sankt Nikolaj Kirke med fællesspisning, rosenkransfejring og messe.

Reformationen i Norge

Kommentar til anmeldelse af Kaare Rübner Jørgensen i KO nummer 6.

Både i Norge og Sverige udkom der ved Luther-året 2017 flere katolske bøger om, hvordan den lutherske kirke erstattede middelalderens kirke i disse lande. Tilsvarende historiske værker udkom ikke i Danmark. Der kom mange mindre bidrag, men de blev aldrig sammenfattet til egentlig dansk katolsk kirkehistorie eller reformationshistorie. Derfor er det lærerigt for os, at en katolsk kunst- og kulturhistoriker Henning Laugerud sidste år på Skt Olavs forlagt udsendte sin ”Reformation uten folk. Det katolske Norge i før- og etterreformatorisk tid.” Den blev anmeldt i Katolsk Orientering 2019 den 3. maj.

Anmeldelsen karakteriserer rigtigt bogens hovedtese, nemlig at lutherdommens sejr i Norge ikke skete på grund af nogen folkelig omvendelse eller lokale lutherske præsters prædiken, men ovenfra dvs. af de danske konger. Allerede i over 100 år havde de også været konger af Norge, så da Danmark 1536 blev luthersk, måtte Norge følge med. Ledende biskopper og præster under ærkebiskoppen af Trondheim, Olav Engelbrechtson, men også det helt uforberedte norske folk, modsatte sig i hvert fald passivt overgrebet. Modstanden blev dog brudt af det overlegne danske militær, danske lensmænd og præster. Således kunne ”omskolingen” af kirken til Luthers lære alligevel gennemføres.

Anmeldelsen refererer dette, som Laugerud beskriver det. Men dens værdi svækkes alligevel af en række faktuelle historiske fejl, som læserne bør have kendskab til.

Især gælder dette billedet af ærkebiskop Olav Engelbrechtsons kamp for at bevare ikke blot Den katolske Kirke, men også Norges politiske selvstyre i forhold til Danmark. Da den landsforviste kong Christian 2. 1531 gik i land i Norge for at genvinde sine tabte riger, tog ærkebiskoppen gerne imod ham, skønt han tidligere havde opfattet ham som ”tyran”. Det skyldtes, at Christian 2. år 1530 var vendt tilbage til den katolske tro og derefter havde lovet kejser Karl 5., at han ved en sejr over den lutherske Frederik 1. ville genrejse den katolske kirke i Norden. Derfor støttede kejseren ham med en flåde til generobringsforsøget, og ærkebiskop Olav stoled på planen. Men den mislykkedes. 1532 blev Christian 2. efter lejdebrud taget til fange i Øresund og indsat som dansk statsfange på Sønderborg.

I anmeldelsen hævdes, at da den nye konge, den lutherske

kong Christian 3. var ved at vinde borgerkrigen ”Grevens Fejde”, blev ærkebiskop Olav Engelbrechtson ”parat til at sælge sit land til den lutherske kong Gustav Vasa”. Ingen norsk historiker beskriver en så selvmodsigende adfærd. Hvad er kilden dertil?

Da Christian 3. i 1536 havde sejret, brugte han straks magten til at fængsle og afsætte de danske katolske biskopper. På den følgende rigsdag fik han vedtaget, at Danmark skulle have en luthersk kirkeordning; men også at Norge skulle miste sin politiske selvstændighed. Begrundelsen var, at ærkebiskopen og en del af de norske rigsråder var ”faldet fra”. Derefter var kun en militær løsning tilbage. En danske eskadre blev sendt mod ærkebispens opholdssted, nemlig borgen Steinvikholm ved Trondheim. Men kort før danskerne kom, lykkedes det ham 13 april 1537 at flygte på 4 hollandske skibe. Han tilbragte sin sidste tid i eksil i Lier i det nuværende Belgien. Det var her, Christian 2. selv havde levet efter sin fordrivelse fra Danmark i 1523. Ærkebiskop Olav Engelbrechtsson døde 6. febr. 1538 og blev begravet i kirken i Lier, skønt den ikke var domkirke.

En bemærkning til sammenligningen med Reformationen i England. Anmeldelsen giver indtryk af, at det først var under Elisabeth 1. at katolikker blev martyrer i det protestantiske England, og at det var en politisk hævn for, at pave Paul 5. havde bandlyst og afsat hende i 1570. Men i virkeligheden var det allerede under Henrik 8. fra 1535, at talrige katolikker led martyrdøden – og langt fra kun den ædle Skt. Thoms More. I Danmark nøjedes man stort set med at landsforvise afvigere fra Luthers lære.

Jørgen Nybo Rasmussen, 4000 Roskilde.

Svar til Nybo Rasmusen

I sin kommentar til min anmeldelse af den norske bog ”Reformation uten folk” spørger Jørgen Nybo Rasmussen, hvorfra jeg ved, at ærkebiskop Olav Engelbrechtson under grevefejden søgte hjælp hos den svenske konge. Efter på ny at have kigget på de relevante kilder, må jeg erkende, at jeg ikke har fundet oplysning derom. Så jeg må være ærlig og sige, at det nok er en misforståelse fra min side. Med hensyn til ærkebiskoppens støtte til Christian II er det en forenkling at forklare den med, at kongen i 1531 var vendt tilbage til Den katolske Kirke. Ærkebiskoppen havde jo også støttet ham under borgerkrigen i 1523 – trods det stockholmske blodbad og trods kongens mange overgreb på kirken i Danmark og Norge. Og hvor ærlig var Christian II's genoptagelse i den katolske kirke? Ville han ikke, hvis

han havde genvundet Norge og Danmark, have ført samme politik over for kirken, om ikke som sin fætter Christian III, så som sin farbror Frederik I? Også Christian II havde jo før 1523 aktivt forsøgt at begrænse, hvad Poul Helgesen kaldte ”pavens tyranni og udplyndring af de europæiske lande”. Også han havde, især hvis han ville forsøge at generobre Sverige, brug for penge, rigtigt mange af dem endda, og der var kun ét sted, de kunne hentes: ved at konfiskere klosterjord og den jord, der lå til bispestolene. Reformationen kan derfor også ses, som den engelske klosterhistoriker og Cambridgeprofessor Christopher Knowles (OSB) gør det i tredje bind af sin ”The Religious Orders in England”, som en nødvendig omfordeling af samfundets materielle ressourcer. Og derved blev den første sten lagt til det, der mange århundreder senere skulle blive til de nordiske velfærdsstater.

Kaare Rübner Jørgensen, 2000 Frederiksberg.

Reaktion med forsinkelse

Indlæg i KO nr. 6 via det svenske tidsskrift Signum af Benedikt XVI om overgrebskrisen er virkelig værd at læse.

Ikke alene er tankerne væsentlige, men bestemt også chokerende.

Essay'et er inddelt i 3 dele, hvor 1. del fremhæver den generelle nedbrydning af normer og moralske situationsfornemmelser, som viser sig først i det sekulære samfund – en del senere i Kirken.

Det chokerende viser sig i del 2, hvor Benedikt skriver, at Kirken forstår pædofili ikke alene som et alvorligt problem, men som en forbrydelse i slutningen af 80'erne.

Min opvækst foregik i 1930'erne, og opdragelsen blev hovedsagelig varetaget af en håndfast moder; jeg husker tydeligt i al fald fra 1933-34, at jeg blev kraftigt advaret mod ”børnelokkere”, hvis adfærd over for små drenge blev beskrevet i detaljer.

Det var 50 år, før Kirkens ansvarlige ledelse blev klar over, at den måske havde et skjult problem i form af cølibatære mandlige præster og små kordrenge, der som en bombe ville eksplodere med ødelæggende virkning.

Når Benedikt i dag blandt andet taler om manglende lydighed over for Kirkens autoritet, er det i visse tilfælde klogt at kalkulere med en vis forsinket reaktion i Kirkens vurdering.

Ole Dam, pens. Skoleleder, 2100 København Ø.

Tak for dit bidrag!

FRIVILLIGT BIDRAG I disse uger modtager de katolske husstande i bispedømmet og KO's læsere en opfordring til via indbetalingskort eller betalingservice at yde et frivilligt bidrag til udgivelsen af Katolsk Orientering. Dit frivillige bidrag er helt afgørende for avisens økonomi til dækning af udgifterne til trykning og distribution af avisen.

Så tag godt imod opfordringen til at yde et frivilligt bidrag til KO – der er hårdt brug for din hjælp! Vi foreslår 250 kr.

Du kan også støtte KO ved at indbetale et beløb på Danske Bank reg. 4183 konto 1685163. Husk at skrive dit navn på meddelelsen! Husk at beløbet er fradragsberettiget hvis vi har dit CPR-nummer.

Du kan også støtte os via MobilePay på nr. 62 624. Skriv flg.: Støt KO + dit navn.

KO's redaktion takker for alle bidrag, store såvel som små.

Bønnens Apostolat

Juni 2019

Evangelisering:

Præsters livsførelse

– at præster, ved beskeden og ydmyg livsførelse, aktivt må vie deres liv til solidaritet med dem, der er allerfattigst.

Hvad er ondt og hvad er godt?!

Jeg er medlem af Den katolske Kirke i Danmark og som sådan bliver jeg altid GLAD, når KO-avisen ligger i min postkasse. Læser og studerer intenst de super gode artikler og informationer vi får her. Har betalt kirkeskat i mange år, dog uden at benytte kirken så meget, men "bladet her" er et vigtigt holdepunkt.

Således læste jeg i det sidste nr. 5 af KO 12. april 2019 på bagsiden EFTERTANKER af pastor Chr. Noval "Næstekærlighed er en beskidt affære" :-)) indsigtsfuld og oplysende tekst! Men undrer mig alligevel over Novals påstand om, at Judas som forråder Jesus, ikke er ond, men "bare" at han ikke forstår Jesus offer. Altså hvis Judas ikke er ond, når han forråder sin Mester, hvad er SÅ ondt? Hvad er så ondskab?! I min bog er ondskab at skade andre (med eller uden overlæg). Ellers kunne man jo blot helt udelade og erstatte ondt med uforstand?

Jesus siger jo selv om os (jøderne): "Når nu I som er onde kan give jeres børn gode gaver, hvor meget mere kan jeres Far i Himlen ... osv give gode gaver".

Kan nogen mon hjælpe mig her og diskutere hvad forstår vi egentlig med begreber som ond og god?

PS. Jesus citeres i øvrigt også for at have sagt: "Ve det menneske ved hvem Menneskesønnen forrådes, det var bedre for det menneske, om det aldrig var blevet født".

Terese Thystrup, 2000 Frederiksberg

(svar på læserbrev)

Kære Terese

Tak for dine kommentarer.

Det vil nok være lidt for langt at uddybe "det ondes problem" i en kort kommentar. Men det er godt at skelne mellem at være ond og gøre ondt. Ingen af os ved, hvad der gik gennem Judas tanker, da han besluttede at forråde Jesus; men intet tyder på at Judas var et ondt menneske. Han havde, ligesom bl.a. Peter, svært ved at forstå, hvad Jesu mission var. Det er nok sjældent, at vi mennesker handler ondt, fordi vi er onde personer. Når vi handler ondt, er vi ofte overbeviste om, at vores handling er god eller i det mindste retfærdiggjort. På den måde kan vi måske genkende Judas i os selv, når vi i god tro «kommer til» at handle ondt.

Venligst Christian Noval

Kære brødre og søstre i vores katolske menigheder

Kære kommende valfartsdeltager!!

Kan man finde noget smukkere tidspunkt i kirkeåret – eller for vor natur end denne tid? Det er, som om alt går op i en højere enhed. Og netop i denne skønne tid kan vi pilgrimme – ligesom de første kristne menigheder – vandre, valfarte, ad den fælles troens vej - på vej mod pinse.

Hvor er vi privilegerede, her i vort lille fredelige og demokratiske land, hvor vi har lov til at udøve og leve vores katolske tro. Ikke i skjul i små hemmelige kælderlokaler i konstant angst for at blive opdaget; ikke med frygt for terrortrusler og angreb på vore kirker og menigheder.

Vi er ganske vist en mindretalskirke, men i et land med trosfrihed, kristne rødder og traditioner.

Det er let at være katolik i Danmark. – Er det også blevet for let?

Uden de trusler, begrænsninger og forfølgelser, som siden den første kristne tid med svingende intensitet, har været – og stadig er - de kristnes vilkår mange steder i verden, har vi måske her i landet ikke samme incitament til at holde sammen og værne om vore kristne værdier.

Vi lever under optimale vilkår for at kunne udøve vores religiøsitet, men forstår vi at sætte pris på det og værdsætte det? Ligger der en skjult fare i, at vi ikke behøver at kæmpe for og værne om vores tro og fællesskab? Er risikoen for at blive "bekvemmelighedskristne" - at blive "lunkne" - noget vi bør være opmærksomme på?

Måske – hvis du kender til overvejelser, om du behøver engagere dig i din kirke og menighed.

I en verden præget af ustabilitet og intolerance, hvor individualisme og overkonsumering er i højsædet på bekostning af fred, harmoni og næstekærlighed, har vi som kirke et stort ansvar, som jeg mener vi bør tage alvorligt.

På trods af vores forskellige kirkesyn og uanset om vi ikke altid synes kirken lever op til vores forventninger, så har vi alle fået den største gave der findes, troens vidunderlige fællesskab og muligheden for at udøve den.

Lad os derfor værne om denne unikke gave, som en kostbar kronjuvel og komme tilbage til troens rødder. Lad os hjælpe vore præster og opmuntre, styrke og samle vore menigheder til levende trosfællesskaber.

Hjælp os til ikke tage noget for givet, vi ved ikke hvordan verden ser ud i morgen. Ligesom et legeme forgår, hvis ikke det bliver plejet og brugt, således også med Kirkens

legeme – som jo er os – et fællesskab af levende stene.

Lad os derfor støtte op om Kirkens arrangementer, lad os samles i vore kirkelige fællesskaber.

Og netop dette har vi jo en unik mulighed for ved vor kirkes to store VALFARTER; på Aasebakken den 26. maj og på Øm den 2. juni. Her kan vi vandre i fællesbøn til den hellige Gudsmoder, her kan vi mødes med alle de dejlige trosfæller, vi ikke ser i årets løb, her kan vi spise sammen og være sammen, i et fællesskab, som mange andre ville misunde os. Og endelig kan vi deltage i det store fællesskab, ved messen og kommunionen.

Derfor denne opfordring til at komme med på vores valfarter og vandre sammen på vores fælles Vej, mod vores fælles mål! Som mottoet på de kommende kirkedage hedder: "GÅ UD", ja, KOM MED!

Susanne Hytting, 8600 Silkeborg

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,

annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Lucyna Pylatz, Linh Nguyen, Eva-Maria Nielsen, Paul Marx OMI, Stine Riegels, pastor Kasper Baadsgaard, Jan Erik Schousboe, Gunnar Lorenzen, Sidse Helene Surel Mogensen, Susanne Debora Madsen og Kirsten Krog.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610

København V, tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: *redaktion@katolskoriering.dk*.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske

husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.600 – ISSN 0902-297X.

Det sker i bispedømmet

MAJ

Torsdag 23. til og med torsdag den 13. juni.

Sankt Andreas Bibliotek holder ferielukket. Åbner som vanligt tirsdag den 18. juni kl. 13

Søndag 26. kl. 09.00-15.45: Valfart til Vor Frue af Åsebakken. Temaet er: "Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst" (Joh 14,27b)

Program:

- Kl. 09.15: Valfart gennem Rude Skov. Udgår fra Rudersdalsvej 41, 2840 Holte (tager ca. 1/2 time)
- Kl. 10.30: Mulighed for skriftemål (dansk, polsk, engelsk) v/Vor Frue Kloster
- Kl. 11.30: Bispemesse, Vor Frue Kloster, Høsterkøbvej 3, 3460 Birkerød
- Kl. 12.00: Pause. Mulighed for spisning, samvær og leg. Salg af vietnamesisk mad, kaffe og vand fra spejderne. Mød DUK og andre katolske lægmandsorganisationer
- Kl. 15.00: Mariaandagt
- Kl. 15.45: Afslutning

Fredag 31. kl. 19.00- ca. kl. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse. Sted: Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V. Ved pastor Lars Messerschmidt m.fl. Skriftemål fra kl. 18.00.

Information: *forsoningsoghelbredelsesmesse.dk*.

JUNI

Søndag 2. kl. 11.00-14.30: Valfart til Vor Frue af Øm. Temaet er: "Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst" (Joh 14,27b)

Program:

- Kl. 11.00: Indledning og valfartsvandring fra Ømborgen
- Kl. 12.30: Pause, tilbedelse og underholdning
- Kl. 13.00-14.00: Mulighed for skriftemål i kirken
- Kl. 13.30: Biskoppen møder årets 1. kommunikanter
- Kl. 14.30: Pontifikalmesse

Fredag 14. kl. 18.00-19.30: "Åben Dør". Personlig forbøn og samtale ved pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4A, København V.

Information: *www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk*

Torsdag 20. kl. 18.00: Kristi Legems og Blods Fest. Pontifikal messe og procession i haven. Sted: Skt. Therese Kirke, Bernstorffsvej 56, 2900 Hellerup.

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Første og tredje onsdag i måneden kl. 18.00-20.00: Hjælp til misbrugere og pårørende ved den katolske organisation Cenacolo. Rådgivningen finder sted i Bredgade 64, 1. sal, Kbh. K. Tlf. 51 53 41 60.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym,

uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30: Stille tilbedelse i Jesu Hjerter Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Ældre Café: Hver onsdag kl. 13-16.30 i kælderen i Caritas Center, Stenosgade.

Åben rådgivning: Hver onsdag kl. 17-19.30 i rådgivningen i Caritas Center, Stenosgade. Du kan også få rådgivning over telefonen via tlf. 22 99 38 18.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver onsdag kl. 19.00-21.00, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Ryesgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail *johny.zet@gmail.com*.

Kalenderen afspejler de arrangementer menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Juni

1. *rød*. Lørdag i 6. uge i påsken. (II Ps).
Justinus, martyr (†166)(m)
Påskepf. eller Hf.pf.
 V. Sl 47,2-3.8-9.10
 R. Gud er hele jordens konge.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: ApG 18,23-28. Ev.: Joh 16,23b-28.
Bededag for præste- og ordenskald
2. *hvid*. 7. SØNDAG I PÅSKEN.
 * *Gl. Cr. Hf. pf.*
 1.L.: Ap.G 7,55-60;
 V. Sl 97,1+2b.6+7c.9.
 R. Herren er konge; den højeste over hele jorden.
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: Åb 22,12-14.16-17.20.
 Ev.: Joh 17,20-26.
Valfart til Øm
3. *rød*. Mandag i 7. uge i påsken. (III Ps).
Karl Lwanga og lidelsesfæller, martyrer (†1886)(m)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 68,2-3.4-5ac.6-7b
 R. I jordens riger, syng for Gud.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 19,1-8. Ev.: Joh 16,29-33.
4. *hvid*. Tirsdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 68,10-11.20-21
 R. I jordens riger, syng for Gud!
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 20,17-27. Ev.: Joh 17,1-11a.
5. *rød*. Onsdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
Bonifatius, biskop og martyr (†754)(m)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 68,29-30.33-35a.35b-36bc
 R. I jordens riger, syng for Gud.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 20,28-38. Ev.: Joh 17,11b-19.
6. *hvid*. Torsdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Norbert**, biskop (†1134)
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 16,1-2a+5.7-8.9-10.11
 R. Vogt mig, Gud, jeg søger tilflugt hos dig.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 22,30; 23,6-11. Ev.: Joh 17,20-26.
7. *hvid*. Fredag i 7. uge i påsken. (III Ps).
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 103,1-2.11-12.19-20b
 R. Herren har grundfæstet sin trone i himlen.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 25,13-21. Ev.: Joh 21,15-19.
8. *hvid*. Lørdag i 7. uge i påsken. (III Ps).
Påske- el. Hf.pf.
 V. Sl 11,4.5+7
 R. De retskafne skal se dit ansigt, Herre.
 Eller: R. Halleluja!
 L.: Ap.G 28,16-20.30-31. Ev.: Joh 21,20-25.
- Lørdag aften:**
8. *rød*. PINSEVIGILIE (h)
Gl. Sekvens. Cr. Pinsens pf. Til bortsendelsesord og svar føjes: Halleluja! Halleluja!
 1.L.: 1 Mos 11,1-9 eller 2 Mos 19,3-8a.16-20b eller Ez 37,1-14 eller Joel 3,1-5;
 V. Sl 104,1-2a.24+35c.27-28.29b-30.
 R. Herre, send din Ånd; gør jorden ny!
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: Rom 8,22-27.
 Ev.: Joh 7,37-39.
9. *rød*. Søndag. PINSEDAG (h)
 * *Gl. Sekvens. Cr. Pinsens pf. Til bortsendelsesord og svar føjes: Halleluja! Halleluja!*
 1.L.: ApG 2,1-11;
 V. Sl 104,1ab+24ac.29bc-30.31+34.
 R. Herre, send din Ånd; gør jorden ny!
 Eller: R. Halleluja!
 2.L.: 1 Kor 12,3b-7.12-13.
 Ev.: Joh 20,19-23.
Eller: (ad libitum)
 1.L.: ApG 2,1-11;
- 2.L.: Rom 8,8-17.
 Ev.: Joh 14,15-16.23b-26
Påsketiden afsluttes efter komplet.
- DET ALMINDELIGE KIRKEÅR
10. *hvid*. Mandag i 10. alm. uge. (II Ps).
Den salige Jomfru Maria, Kirkens Moder (m)
 V. Sl 34,2-3.4-5.6-7.8-9.
 R. Smag og se, at Herren er god.
 L.: 2 Kor 1,1-7. Ev.: Matt 5,1-12.
Læsninger til denne fest:
Sær. pf.
 L.: 1 Mos 3,9-15.20 eller ApG 1,12-14
 V. Sl 87,1-2.3+5.6-7
 R. Herlige ting siges om dig du Guds by.
 Ev.: Joh 19,25-34
11. *rød*. Tirsdag i 10. alm. uge. (II Ps).
Barnabas, apostel (m)
 L.: ApG 11,21b-26; 13,1-3
 V. Sl 98,1.2-3ab.3c-4.5-6
 R. For folkenes øjne har Herren åbenbaret sin retfærdighed.
 Ev.: Matt 10,7-13
12. *grøn*. Onsdag i 10. alm. uge. (II Ps).
 V. Sl 99,5.6.7.8.9.
 R. Hellig er du, Herre, vor Gud.
 L.: 2 Kor 3,4-11. Ev.: Matt 5,17-19.
13. *hvid*. Torsdag JESUS KRISTUS - DEN EVIGE YPPERSTEPRÆST(f)
Gl.Sær. pf.
 L.: Es 6,1-4. 8 eller Hebr 2,10-18
 V. Sl 23,2-3.5.6
 R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
 Ev.: Joh 17,1-2.9.14-26
14. *grøn*. Fredag i 10. alm. uge. (II Ps).
 V. Sl 116,10-11.15-16.17-18.
 R. Jeg bringer dig lovprisningsoffer til tak eller
 R. Halleluja!
 L.: 2 Kor 4,7-15. Ev.: Matt 5,27-32.
15. *grøn*. Lørdag i 10. alm. uge. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse.**
 V. Sl 103,1-2.3-4.8-9.11-12.
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: 2 Kor 5,14-21. Ev.: Matt 5,33-37.
16. *hvid*. Søndag. DEN HELLIGE TREENIGHEDS FEST (h)
 (11. ALM. SØNDAG)
 * *Gl. Cr. Sær. pf.*
 1.L.: Ordspr 8,22-31
 V. Sl 8,4-5.6-7a.7b-9
 R. Herre, vor Herre!
 Hvor herligt er dit navn over hele jorden!
 2.L.: Rom 5,1-5
 Ev.: Joh 16,12-15
Kollekt for Bonifatiuswerk
17. *grøn*. Mandag i 11. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 98,1.2-3ab.3cd-4.
 R. Herren har kundgjort sin frelse.
 L.: 2 Kor 6,1-10. Ev.: Matt 5,38-42.
18. *grøn*. Tirsdag i 11. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 146,2.5-6.7.8-9a.
 R. Min sjæl, lovpris Herren! Eller R. Halleluja!
 L.: 2 Kor 8,1-9. Ev.: Matt 5,43-48.
19. *grøn*. Onsdag i 11. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Romuald**, abbed (†1029)
 V. Sl 112,1-2.3-4.9.
 R. Lykkelig den, der frygter Herren. Eller R. Halleluja!
 L.: 2 Kor 9,6-11. Ev.: Matt 6,1-6.16-18.
20. *grøn*. Torsdag i 11. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 111,1-2.3-4.7-8.
 R. Herre, dine hænders gerninger er sandhed og ret
 Eller: R. Halleluja!
 L.: 2 Kor 11,1-11. Ev.: Matt 6,7-15.
21. *hvid*. Fredag i 11. alm. uge. (III Ps).
Aloysius Gonzaga, ordensmand (†1591) (m)
 V. Sl 34,2-3.4-5.6-7.
 R. Herren befrier de retfærdige fra alle deres trængsler.
 L.: 2 Kor 11,18.21b-30. Ev.: Matt 6,19-23.
22. *grøn*. Lørdag i 11. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Paulinus af Nola**, biskop (†431)
 Eller *rød*. **John Fisher**, biskop (†1535), og **Thomas More**, martyrer (†1535)
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse.**
 V. Sl 34,8-9.10-11.12-13.
 R. Smag og se, at Herren er god.
 L.: 2 Kor 12,1-10. Ev.: Matt 6,24-34.
23. *hvid*. Søndag. KRISTI LEGEMS OG BLODS FEST (h)
 (12. ALM. SØNDAG)
 * *Gl. Sekvens ad lib. Cr. Euk. pf.*
 1.L.: 1 Mos 14,18-20
 V. Sl 110,1.2-3a.3bc-4
 R. Du er præst for evigt på Melkisedeks vis.
 2.L.: 1 Kor 11,23-26
 Sekv (*ad lib*): Pris, o Sion, din forsoner
 Ev.: Luk 9,11b-17
1. vesper til Johannes Døber
24. *hvid*. Mandag. JOHANNES DØBERS FØDSEL (h)
Højtidens messe
Gl. Cr. Sær. pf.
 1.L.: Es 49,1-6
 V. Sl 139, 1-3.13-14.15-16a
 R. Jeg takker dig, fordi jeg er underfuldt skabt.
 2.L.: ApG 13,22-26
 Ev.: Luk 1,57-66.80
25. *grøn*. Tirsdag i 12. alm. uge. (IV Ps).
 V. Sl 15,2-3a.3bc-4ab.5.
 R. Herre, hvem kan være gæst i dit telt?
 L.: 1 Mos 13,2.5-18. Ev.: Matt 7,6.12-14.
26. *grøn*. Onsdag i 12. alm. uge. (IV Ps).
 V. Sl 105,1-2.3-4.6-7.8-9.
 R. Evigt husker Herren på sin pagt,
 Eller R. Halleluja!
 L.: 1 Mos 15,1-12.17-18. Ev.: Matt 7,15-20.
27. *grøn*. Torsdag i 12. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Cyrillus af Alexandria**, biskop og kirkelærer (†444)
 V. Sl 106,1-2.3-4a.4b-5.
 R. Tak Herren, for han er god!
 Eller R. Halleluja!
 L.: 1 Mos 16,1-12.15-16 eller 1 Mos 16,6b-12.15-16.
 Ev.: Matt 7,21-29.
1. vesper til Jesu Hjerte fest
28. *hvid*. Fredag. JESU HJERTE FEST (h)
Gl. Cr. Sær. pf.
 1.L.: Ez 34,11-16
 V. Sl 23,1-3a.3b-4.5.6
 R. Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.
 2.L.: Rom 5,5b-11
 Ev.: Luk 15,3-7
International bededag for præsterne
2. vesper til Jesu Hjerte fest
29. *hvid*. Lørdag. **Jomfru Marias rene hjerte** (m)
 V. 1 Sam 2,1.4-5ab.6-7.8abcd
 R. Mit hjerte jubler over Herren, min Frelser!
 L.: Es 61,9-11 Ev.: Luk 2,41-51
29. **Lørdag aften: VIGILIEMESSE**
rød. **PETER OG PAULUS, APOSTLE** (h)
Gl. Cr. Sær. pf.
 1.L.: ApG 3,1-10
 V. Sl 19,2-3.4-5b
 R. Deres røst når ud til verdens ende.
 2.L.: Gal 1,11-20
 Ev.: Joh 21,1.15-19
1. vesper til Peter og Paulus, apostle
30. *rød*. Søndag. PETER OG PAULUS, APOSTLE (h)
 (13. ALM. SØNDAG)
 * *Gl. Cr. Sær. pf.*
 1.L.: ApG 12,1-11
 V. Sl 34,2-3.4-5.-6-7.8-9
 R. Herren befriede mig for al min frygt
 2.L.: 2 Tim 4,6-8.17-18
 Ev.: Matt 16,13-19

Kvindernes Dalumretræte 2019

Mandag den 9. september
til fredag den 13. september.

Retræten afholdes som sædvanligt hos de gæstfrie
Sankt Hedvigsøstre på Dalum Kloster,
Dalumvej 105, 5250 Odense SV.
Retrætepræst er pastor Lars Messerschmidt,
og årets tema er Liturgiens ånd.

Tilmelding til: Birgit Clausen, Teglvangsvej 64,
8543 Hornslet, e-mail: clausen.birgit@gmail.com.

Pris: 1.400 kr, hvoraf 300 kr. er depositum, som skal
betales ved tilmelding på bankkonto reg. nr. 7260 konto
1115743. Husk at anføre dit navn og adresse på
indbetalingen.

Yderligere oplysninger: hos Birgit Clausen pr mail eller
telefon 86 99 63 54. Der er begrænset antal pladser.
Alle kvinder er velkomne.

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Det handler om tillid og tryghed
når du skal vælge bedemand...

Kristian Petersen May-Britt Petersen Anders Petersen

Folmer Olsen
BEGRAVELSESFORRETNING
Tlf. 98 12 15 57
Vesterbro 61 · v. Gåsepigen · Aalborg

Familiefirma
grundlagt
1914
Vores erfaring
din tryghed

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree

Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere
information, kontakt venligst Palle Vinther,
tlf. 50 56 09 49 eller
annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther

KO's annoncekonsulent står
klar til at hjælpe dig med dine
annoncemuligheder.

ØMVALFART

Søndag den 2. juni 2019

Tema: "Jeres hjerte må
ikke forfærdes og ikke være
modløst!" (Joh. 14,27b).

Program

Kl. 11.00 - Indledning og val-
fartsvandring fra Ømborgen.
Kl. 12.30 - Pause - Tilbedelse -
Underholdning.
Kl. 13.00 - 14.00
Mulighed for skriftemål
i kirken
Kl. 13,30 - Biskoppen møder
årets 1. kommunikanter.
Kl. 14.30 Højmesse ved
biskop Kozon.

Katolsk Lejrcenter
Lindholmvej 11-13, Emborg
8680 Ry
www.omborgen.dk

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
- også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke
den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

**TELEFONLINE
SOS FORBØN**

Ønsker du forbøn, et lyttende øre,
et ord fra Jesus og en velsignelse
så ring: **75 18 18 08**

Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Din støtte til en mindeværdig afsked

Skov Madsen

BEDEMANDSFORRETNING

Tlf. 70 224 234
Træffes hele døgnet
www.skovmadsen.dk

Mogens Denby
IndehaverAnnette U. Nielsen
Indehaver

Vi hjælper gerne med:
- Min sidste vilje
- Elysium Begravelsesopsparing

Betty Jensen

Troels Giversen

Jan Dyreborg

Lars Kristiansen

Esbjerg · Varde · Bramming · Ribe · Skærbæk · Brørup

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 8,
som udkommer den **14. juni 2019** skal være KO
i hænde senest den **27. maj 2019**.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 9,
som udkommer den **5. juli 2019**, skal være KO
i hænde senest den **17. juni 2019**.

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Rolf Jacobsen – mellem modernitet og eksistens

Et forfatterskab der er en æstetisk nydelse og fuldt af dybde.

Tekst: Kirsten Krog

LITTERATUR Den norske, katolske poet Rolf Jacobsen (1907-1994) bevæger sig tematisk mellem en beskrivelse af moderniteten med dens stadig nye opdagelser og opfindelser på den ene side og eksistensen og naturen på den anden side - en dobbelthed, som allerede kommer til udtryk i titlen på hans første digtsamling, "Jord og jern" fra 1933.

Poeten.

Ligesom sin landsmand og poetkollega, Knut Ødegård, som KO's læsere tidligere har stiftet bekendtskab med, er Rolf Jacobsen oversat til adskillige sprog, og

at det ikke er en lille ukendt og ubetydelig forfatter, der er tale om, gjorde den norske litteraturforsker Asbjørn Aarnes os for en del år siden – mens Jacobsen stadig levede – opmærksom på med ordene: "Ingen nulevende norsk lyriker har oplevet en sådan anerkendelse som Rolf Jacobsen", og vores egen litteraturkritiker Poul Borum gik så langt som at sige: "Det er for mig et af de mest spændende forfatterskaber overhovedet i Europa i dag". Så er hans forfatterskab ligesom placeret.

At Rolf Jacobsen alligevel ikke har fået den gennemslagskraft, som han burde, skyldes nok til dels, at han som medlem

af "Nasjonal Samling" sympatiserede med Hitler under Anden Verdenskrig, en skam, han i øvrigt deler med en anden kendt norsk forfatter, nemlig Knut Hamsun. En anden grund til, at Rolf Jacobsen ikke har fået den brede læserskare, som hans talent ellers kunne tilkomme, skyldes at han er poet og ikke så let tilgængelig.

Det er imidlertid ærgerligt, hvis man af én af disse grunde vælger ham fra, for hans forfatterskab er særdeles interessant og er både en æstetisk nydelse og fuldt af dybde.

Katolikken.

Rolf Jacobsen debuterer allerede i 1933; men det er først efter, at han konverterede til Den katolske Kirke i 1960, at hans digte, som regnes for nogle af de første modernistiske digte i Norge, også får en åndelig dimension, og selv da er der ikke tale om en åbenlyst kristen vinkel i ret mange digte. Men både i hans kritik af den unuancerede begejstring for udviklingen og i hans vægtning af eksistensen - både i en

social og en metafysisk retning – kan man imidlertid indirekte se en grundlæggende kristen verdensopfattelse og livsholdning.

Stilheden bagefter.

Ét af de digte, der på en mere indirekte måde viser hen til en kristen tankegang, er "Stilheden bagefter" fra digtsamlingen af samme navn. Digtet er både, hvad opbygning og tematisk angår, todelt.

Første strofe repræsenterer modernitetens konsekvens og er karakteristisk ved lange og lydsterke ord som salgsstatistikkerne, arkitektkonkurrencerne og markedsføringsanalyser, som giver strofen et tungt, negativt præg, hvilket underbygges af strofens afsluttende opfordring til "at blive færdig / med" den modernitetens mentalitet, som strofen beskriver.

Anden strofe tematiserer stilheden. Det centrale ord i denne strofe er netop ordet "stilheden". Rent digteteknisk opnås denne stilhed ved beskrivelser af "tomme"

Fortsættes nedenunder ▶

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
 42512
 Afsender: Katolsk Orientering
 Katolsk Orientering · nr: 7
 24. maj 2019 · 45. årgang

PP
 DANMARK

områder i naturen. Ord fra strofen som "undersiden", "mellemrummet", "mellem" og "efter" er således alle ord, der refererer til noget, der kun er til i tilknytning til nogen andet, eller snarere noget vi kun kan opfatte i tilknytning til det konkrete – her ting som strå, fuglesang og hænder. Sidste del af digtet får dermed en transcenderende karakter, som er karakteristisk ved, at den nås gennem naturen, sansningen og den rene eksistens.

Vi møder imidlertid allerede stilheden i første strofe. Det sker med ordene: "det er for sent, / bliv færdige og kom hjem / til stilheden bagefter". Ordet "bagefter" peger tilbage til den modernitet, som er beskrevet gennem de lydsterke ord, og digtet fortsætter med en beskrivelse af den stilhed, der følger efter; den "som møder dig som et varmt blodsprøjt mod panden / og som tordenen undervejs / og som slag af mægtige klokker / som får trommehinderne til at dirre". Denne del, som afslutter første strofe og dermed beskrivelsen af en side ved moderniteten, er dog samtidig en overgang til digtets anden del. I dette overgangsafsnit synes teknikken og naturen, larmen og stilheden – moderniteten og eksistensen at finde en mødeplads. Stilheden, som egentlig hører til anden del, forbindes her stadig med lydsterke ord som blodsprøjt, torden og klokker. Disse ords hårde klang og næsten dommedagslignede intensitet virker stærkt dissonantisk, ja som direkte modsætninger til den stilhed, de postulerer at beskrive, og det er dermed lettere at læse dem som en beskrivelse af larm end som en beskrivelse af stilhed. Måske stilheden her beskrives som larm, fordi den er så overvældende i det moderne univers, eller måske opstår stilheden netop dér i sin modsætning? Man taler således om en larmende stilhed, når man har vænnet sig så meget til larmen, at

man snarere hører stilheden end larmen. Dermed sker der også en forening af moderniteten og eksistensen udtrykt ved stilheden. Samtidig synes denne forening dog at være udgangen af moderniteten ind i en stilhed og eksistens, som knytter sig til naturen og oprindeligheden, for "fra nu af skal alt tale / med stemmerne fra sten og træer", og stilheden bliver "som en fugleunge mellem dine hænder, / din eneste ven". Fugle er gennem hele Rolf Jacobsens forfatterskab symbol på eksistensens kerne og det mest autentiske og egentlige – på selve det at være. Og da der i digtet ikke blot er tale om fugle men om fugleunger er der tale om eksistensens oprindelse. "Stilheden bagefter" er altså et digt om eksistensen, en eksistens, der er at finde i mellemrummet, hinsides det moderne samfunds ræs. Dermed får digtet også en transcendent, meditativ dimension, uden at den dog er eksplicit religiøs endsige kristen.

Knust ansigt.

En kristen reference er imidlertid mere oplagt - om end også her lidt i det skjulte – i Jacobsens digt "Knust ansigt" fra den samme digtsamling. Allerede titlen

Rolf Jacobsen. Foto: Gyldendal.

er stærkt billeddannende. Man ser for sig et martret, lidelsesfuldt ansigt, ja måske ansigtet på et dødt menneske. Det billeddannende fortsætter i selve digtet, der er et stillestående, men pinefuld sansende øjebliksbillede. I de indledende ord: "Himmelen flået af hede og solens pile / bryder øjeæblet ned og fluerne / som ingen har forladt og time efter time / stilheden hjælpeløst fugleskrig", kan man næsten mærke, hvordan varmen fra solen stikker som pile og udtørre den lidendes øjne. At øjnene er nedbrudte kan tyde på, at de tilhører en person, der enten er døende eller allerede død og fluerne underbygger denne antagelse. Men, at det er Jesus på korset, der er tale om, fremgår ikke umiddelbart af dette billede. Den efterfølgende strofes ene ord "eddikesvamp", som beskrives som "tyk af blod", gør det imidlertid oplagt at tolke digtet som en beskrivelse af den korsfæstede og måske endda allerede døde Jesus, der blødende har fået tilbudt at drikke af eddikesvampen. Men den på ingen måder eksplicitte henvisning til Jesus gør, at man også kan læse digtet som hele menneskeheden lidelse, som den ikke bare kommer til udtryk i Jesu lidelse, men også bæres af ham.

Man kan sige, at digtet, der består af tre strofer, næsten uden tegnsætning og med et fortættet og lydsterkt sprog, handler om den personificerede lidelse, som vi møder den på Golgata, men ved udgangen af anden og tredje strofe er det alligevel som om denne ekspressive og massive beskrivelse af lidelsen og døden opløses i ordene "stilhed" og "ingen". Allerede i første strofe

nævnes stilheden med ordene "stilheden hjælpeløst fugleskrig", men her træder den ikke frem som i anden strofe, hvor ordet efterfølges af fem tankestreger, som så at sige trækker den ud af sammenhængen, så den sammen med ordet "ingen" i sidste strofe, som også efterfølges af tankestreger, kommer til at stå som et centralt og vigtigt ord i digtet. I digtet "Stilheden bagefter" stod stilheden for selve eksistensen, den ofte glemte og i moderniteten oversete eksistens. Når ordene "stilhed" og "ingen" derfor ved hjælp af tankestregerne drages frem i digtet, trækkes læseren også bort fra den nærværende tekst med dens lidelses- og dødstematik ud i stilheden og den rene væren. Samtidig lægger ordet "ingen" i digtets sidste linje "time efter time og ingen ---" op til flere tolkningsmuligheder. Enten kan man se det som en endeløs håbløshed og forladthed – den ultimative lidelse, eller man kan læse de tre tankestreger som en opfordring til at fuldføre sætningen. Det kunne i tråd med denne håbløse lidelse f.eks. være "ingen er her" eller "ingen lindring findes", men det kunne også henvise til Jesu korsfæstelse som mysterium med et "ingen forstår det".

Lidelsen og stilheden i digtet behøver ikke at ses som modsætninger. Stilheden og eksistensen kan være tilstede midt i lidelsen og døden, ligesom stilheden tilsyneladende opstod ud af larmen i digtet "Stilheden bagefter". Med den centrale korsfæstelsesallusion kan digtet dermed også læses som en kristen form for eksistens- og værenstænkning og lidelses- og dødsforståelse, hvor Gud i Kristus ved selv at gå ind i menneskets eksistens – helt til lidelsen og døden – giver mening til vores væren, selv i dens lidelse.

Folkefest på Heden

Herning dannede rammen om mange facetter af den kristne tro.

Tekst: Niels Messerschmidt

'GÅ MED' Sjældent har så mange paraplyer været slået op på Herning Torv som under åbningsgudstjenesten om torsdagen, og mest sjaskvåde var nok de godt 100 pilgrimme, der var kommet vandrende til byen fra alle verdenshjørner. Netop vandringen var et af temaerne for åbningsgudstjenesten og den røde tråd for mange af arrangementer, der blev afholdt under mottoet 'Gå med'. Den fælleskirkelige festival, der frem til 2016 hed Danske Kirkedage, er blevet holdt hvert tredje år siden 1968. Herning var denne gang vært for begivenheden, der bød på ca. 400 arrangementer udbudt af et bredt udsnit af danske kirker, trossamfund og kirkelige organisationer.

Skurvognssamtaler

Da solen endelig brød frem, fik de mange besøgende, hvad de kom efter, for her var lidt for enhver smag – fra bibelsk legeplads for børn og YouTube-kristendom for unge, over klimadebat for grønne og

nødhjælpscafé, til kompetente foredrag for teologisk interesserede.

En central rolle spillede 'Mulighedernes Marked'; en plads med mere end 50 telte, hvor forbøn, vidnesbyrd om omvendelser og masser af kaffe og salmer kæmpede om de besøgendes opmærksomhed. På pladsen havde man fx genoplivet de skattede skurvogns-samtaler om tro og spiritualitet, som medarbejder ved Danmarks Radio, Anders Laugesen, i mange år sendte på P1 fra en skurvogn på sin bopæl. Det foregik ved den katolske Mobilkirke, som dannede ramme for samtalerne mellem internationale og danske religiøse personer.

Ved Mobilkirken, som lejlighedsvis var bemandet af frivillige fra byens katolske menighed, kunne man også træffe biskop Czeslaw Kozon og generalvikar Niels Engelbrecht, der også deltog på kirkedagene i en række andre sammenhænge.

I den store moderne Fredens Kirke var udstillet en række af Hildegard af Bingens billeder, og de udgjorde en smuk ramme for en 'Hildegardsalon', hvor katolikken

Kirsten Kjærulff holdt et oplæg om den tyske kirkelærer sammen med skuespiller Jytte Abildstrøm og middelaldermusikeren Poul Høxbro. Biskop Anders Arborelius kom også og holdt økumenisk gudstjeneste mellem Hildegards billeder.

Internationale gæster

Arrangementet i Herning bød på det største opbud af internationale gæster nogensinde på kirkedagene, bl.a. kardinal Anders Arborelius, Musa Panti Filibbus fra Det lutherske Verdensforbund, Olav Fykse Tveit, generalsekretær i Kirkernes Verdensråd, Najla Kassab fra Libanon, leder af Den reformerte Kirke på verdensplan, og den koptisk-ortodokse biskop Thomas af Anafora, som har grundlagt retrætestedet Anafora i ørkenen mellem Kairo og Alexandria, og viderefører den egyptiske klosterbevægelse, som kan spores helt tilbage til år 300.

Nævnes bør også den pakistanske biskop Humphrey Peters, der som leder af en protestantisk kirke i et af de farligste lande for kristne i verden var en af flere levende påmindelser om kristenfølgelserne.

Dronningebesøg

Herning – og kirkedagene – blev også berøret af et besøg af Hendes Majestæt Dronning Margrethe, som besøgte byen lørdag i anledning af Herning Kirkes 110 år fødselsdag for at besøge kirkedagene og for at markere hundredåret for oprettelsen af de første danske sømandskirker i udlandet.

Om aftenen havde mere end 6.000 betalende gæster fundet vej til Jyske Bank Boksen i Herning, hvor et stort anlagt show med 2.000 medvirkede tog 'troen under kærlig behandling'.

Kirkedagene i Herning sluttede søndag den 2. juni med en stor, radio-transmitteret afslutningsgudstjeneste i Skulpturparken i Birk. Her blev det oplyst, at Roskilde Stift bliver værtsby for de næste kirkedage som afholdes i 2022.

Birk Skulpturpark var rammen for den afsluttende, radio-transmitterede gudstjeneste. Foto: Ole Sørensen.

Matrikel i Ordrup solgt

Efter tre år er handlen endelig afsluttet.

FRASALG Som en konsekvens af den økonomiske politik blev det tilbage i 2016 besluttet at sætte matriklen Kollegievej 2-4 i Ordrup til salg. Men der skulle gå næsten tre år, før Geodatastyrelsen i april i år gav sin endelige godkendelse af udmatrikuleringen, og handlen med CET Ejendomme ApS faldt på plads og nøglerne kunne overdrages.

Generalvikar Niels Engelbrecht forklarer, hvorfor der skulle gå så lang tid med at få afsluttet handlen:

"Der var tale om en betinget købsaftale og betingelsen var, at entreprenøren fik kommunens godkendelse til at virkeliggøre sit projekt. Efter at have fået afvist flere projektforslag for udnyttelsen af matriklen, har deres seneste projekt nu opnået kommunens godkendelse og handlen kunne dermed afsluttes", forklarer Niels Engelbrecht.

Han oplyser, at bispeddømmet har fået udbetalt lidt over 12 mio. kr. for matriklen i

Ordrup, som er nabo til Sankt Andreas Kirke.

Et broget skæbne

Bygningen på Kollegievej 4 har haft en broget skæbne i årenes løb, siden jesuitterne efter 1. Verdenskrig opgav at bruge bygningerne til kollegium.

På Kollegievej havde dominikanerne deres kloster fra 1953-75 og bispeddømmets pastoralseminarium havde til huse her fra 1976-77. Senere rummede bygningerne Sankt Andreas Bibliotek.

Bygningen, der er kendt bevaringsværdig, er en del af det drengkollegium, der blev opført i 1884 af kammerherreinde Polly Berling, der skænkede kirke med tilhørende bygningskompleks til Ansgarstiftelsen.

Skæpper godt

I lyset af den langstrakte afslutning af salget af matriklen i Ordrup er det naturligt at

spørge generalvikaren om hans forventning til, hvornår kursusejendommen Magleås nord for København, som blev sat til salg 1. januar i år, forventes at være solgt.

"Med hensyn til Magleås er vi i den situation, at vi også her har indgået en betinget købsaftale. Det kan resultere i, at kursusejendommen vil være solgt den 1. oktober i år forudsat at køberens projekt bliver godkendt af Rudersdal Kommune. Men som sagt er der tale om en betinget købsaftale, så vi kan først sige noget endeligt til den tid".

Han siger, at salget af Ordrup og Magleås "vil skæppe godt i bispeddømmets kasse, og er en meget vigtig brik i vores nuværende økonomiske politik, fordi vi har mistet en del penge på grund af trossamfundslovgivningen. Derfor er det vigtigt for Ansgarstiftelsen at få opbygget en økonomisk kapital, så bispeddømmet kan råde over midler til at holde sin drift kørende".

NM

Esbjerg

Portræt af den katolske menighed.

Læs mere på side

5

Namibia

Et ungt land med en ung kirke.

Læs mere på side

6

Jean Vanier

Sådan husker vi ham.

Læs mere på side

10-11

II Vatikankoncil

To professorer skriver om konciliet og demokratiet.

Læs mere på side

16

KO mener

Pavekonflikt?

Pave Benedikt XVI's abdicering i 2013 var herefter at leve et tilbagetrukket liv i Vatikanet er begyndt at skabe problemer. Det skriver *The Tablet* i en tankevækkende kommentar. Modstandere af pave Frans' reformer er begyndt at behandle Benedikt som deres 'rigtige' pave og antyde, at Frans' pontifikat er ugyldigt. Fx har Italiens indenrigsminister Matteo Salvini båret en T-shirt med teksten 'Benedikt er min pave'.

Benedikts beslutning skete i overensstemmelse med katolsk tradition og kanonisk lov. Også tidligere har paver abdiceret og vil formentlig også gøre det i fremtiden. Men Benedikts fortsatte tilstedeværelse i Vatikanet, ikklædt en hvid præstekjole og hans brug af titlen 'pave emeritus', har skabt en følelse af manglende loyalitet og splittelse, hvilket han aldrig har haft til hensigt.

For nogle katolikker blev Benedikts abdicering modtaget med dyb sorg. Det forvandlede sig til vrede, da det gik op for dem, at Frans' pontifikat fulgte en anden kurs end sin forgænger. Utvivlsomt mod sin vilje blev Benedikt inddraget i kontroversen med ærkebiskop Carlo Maria Viganòs brev til paven, hvor Frans blev opfordret til at træde tilbage.

Op til påsken offentliggjordes et længere essay af pave emeritus (se KO 6), hvor han giver 1960'ernes seksuelle frigørelse skylden for præsters seksuelle overgreb. Det var et oprigtigt forsøg på at give en historisk redegørelse og essayet indeholdt glimt af Benedikts teologiske klarhed. Men det var mangelfuldt i sin historiske analyse, nogle argumenter var bizarre og virkede ikke overbevisende, skriver *The Tablet*. Ikke desto mindre var essayet med til at opmuntre de konservative katolikker, der giver homoseksualitet skylden for overgrebene og ikke, som pave Frans hævder, klerikalismen.

Benedikts beslutning om at intervenere på denne måde var en fejlbedømmelse, skriver *The Tablet*, ligesom hans beslutning om at distribuere essayet udenom Vatikanets pressekontor. En engelsk oversættelse blev udelukkende sendt til katolske medier, der er kendt for deres antipati mod Frans' pontifikat. Det har skabt en følelse af et 'parallelt læreembede' ude af trit med den nuværende indehaver af Petersemet. Benedikts intervention strider også mod hans løfte i 2013 om at leve en tilbagetrukket pensionisttilværelse. Og der er ikke grund til at tro, at han ikke mente det oprigtigt. Men med en 92-årig og stadig mere skrøbelig pave kan nogen omkring pave emeritus have en anden agenda, og de er parate til at misbruge Benedikts teologiske arv for at miskreditere Frans' pontifikat.

Takket være Frans' storsind og Benedikts hellighed har situationen ikke eskaleret. Men der er behov for strukturelle værn, måske ændringer i kanonisk lov, for at minde Kirken om, at der kun findes én pave. Den næste indehaver af Petersemet, der ønsker at abdicere, bør derfor frasi sig alle embedets symboler og bruge titlen 'biskop emeritus af Rom'. Symbolikken med to mænd i Rom, iført hvide præstekjoler og som kalder sig selv pave – den ene emeritus – er forvirrende. Det opfordrer til splid og det er faktisk allerede sket.

NM

Kærlighed i familien – et kald og en vej til hellighed

Næste verdensmøde for katolske familier holdes i Rom i 2021.

FAMILIEMØDE På femårsdagen for offentliggørelsen af pave Frans' eftersynodale skrivelse *Amoris laetitia* om kærligheden i familien, som sammenfatter resultaterne fra de to synoder om familien, og tre år efter offentliggørelsen af pavens apostoliske skrivelse om hellighed, *Gaudete et Exultate*, afholdes næste udgave af 'World Meeting of Families'.

Det internationale katolske familiemøde afholdes næste gang i Rom den 23.-27. juni 2021 under temaet "Kærlighed i familien: et kald og en vej til hellighed", som er valgt af pave Frans.

Dikasteriet for lægfolk, familie og liv skriver i en pressemeddelelse, at familiemødet "anbefaler en genlæsning af *Amoris Laetitia* i lyset af kaldet til hellighed,

sådan som det fremgår af *Gaudete et Exultate*", og at "den ægteskabelige og familiære kærlighed vidner om samlivets værdifulde gave, der nærer fællesskabet og modsætter sig en kultur af individualisme, forbrug og køb-og-smid væk".

Foto: Chris Ashdown, Grandin Media.

En fælles 'pagt' skal sætte mennesket i centrum

Paven inviterer unge økonomer og iværksættere til Assisi for at drøfte hvordan økonomien kan få en ny rolle i samfundet.

Tekst: Niels Messerschmidt

MØDE Pave emeritus Benedikt XVI og pave Frans har ved flere lejligheder slået til lyd for et mere retfærdigt og gennemsigtigt globalt finansielt system, som sætter mennesket i centrum og navnlig er solidarisk med de fattige og udsatte. Nu inviterer pave Frans unge økonomer og iværksættere fra hele verden til at mødes i Assisi i marts 2020 for at drøfte "en økonomi, som beforder liv og ikke død; som inkluderer og ikke ekskluderer; som humaniserer og ikke afhumaniserer; som tager sig af skaberværket og ikke udplyndrer det".

I invitationen skriver Frans, at målet er at indgå en 'pagt' om at ændre dagens økonomi og give sjæl til morgendagens økonomi.

Den hellige Frans og hans liv er inspirationen for næste års møde i Assisi, hvor unge økonomer og iværksættere sammen med paven skal forsøge at opridske konturerne til en ny verdensøkonomi, der sætter mennesket og omsorgen for skaberværket i centrum.

Frans fremhæver, at den hellige Johannes Paul II i sin tid valgte Assisi som ikon for en fredens kultur, og pave Frans mener også, at byen kan være inspiration for en ny økonomi. "Det var jo her Frans aflagde sin verdslighed og valgte Gud som ledestjerne for sit liv. Han valgte at gøre sig fattig med de fattige og blive en universel bror. Hans valg medførte også en vision for økonomien, og denne vision er stadig højaktuel. Den kan give håb til vor fremtid og ikke blot gavne de fattige, men hele menneskeheden", skriver paven i invitationen, og fortsætter:

"I encyklikaen *Laudato si'* fremhævede jeg, at [...] beskyttelse af miljøet ikke kan adskilles fra retfærdighed mod fattige og en løsning på verdensøkonomiens strukturelle problemer. Vi må derfor korrigere vækstmodeller som synes uegnede til at garantere respekt for miljøet, værdsættelse af liv, omsorg for familien, social lighed, arbejdernes værdighed og fremtidige generationers rettigheder. Desværre er der fortsat intet gehør for appellen om at tage problemernes alvor på os og fremfor alt om at igangsætte en ny økonomisk model, frugten af en fællesskabets kultur baseret på solidaritet og lighed".

"Frans af Assisi er kroneksemplet på omsorg for svage og en holistisk økologi. Jeg kommer i hu den korsfæstedes ord til ham i den lille San Damiano-kirke: 'Frans, gå og genopbyg mit hus; det forfalder, som du kan se'. Det hus, som trænger til at blive repareret, angår os alle. Det angår Kirken, samfundet, hjertet hos enhver af os. Det gælder stadig mere også miljøet. For at læge dets sår og sikre det en værdig fremtid har miljøet brug for en sund økonomi og en bæredygtig udvikling".

Pressemeddelelsen indeholder et citat fra *Amoris Laetitia* om kærlighed i ægteskabet, at "den æstetiske erfaring af kærlighed udtrykkes i det blik, der betragter den anden som et mål i sig selv", og samtidig ser den anden i hans eller hendes hellige familiemæssige identitet som mand, kvinde, mor, far, barn eller bedsteforælder.

Fra *Gaudete et Exultate* citerer pressemeddelelsen: "Ved at give kærlighed en konkret form tillægger ægteskabet og familien de menneskelige relationer en større værdi ved at dele glæder, sorger og hverdag med det mål at føre personerne til et møde med Gud. Denne vandring styrker kærligheden og virkeliggør kaldet til hellighed, hvis den efterleves i troskab og udholdenhed. Det kristne familieliv er et kald og vejen til hellighed, og et udtryk for 'Kirkens skønneste ansigt'".

Det internationale møde for katolske familier blev indstiftet af den hellige Johannes Paul II i 1994 og afholdes hvert tredje år, senest Irland i 2018 med deltagelse af pave Frans.

NM

At fremme en global forandringsproces

I brevet til de unge økonomer og iværksættere citerer pave Frans fra sin eftersynodale skrivelse *Christus vivit*: "Vær så venlige ikke at overlade det til andre at forandre verden! Det er Jer som holder fremtiden i hænderne. Gennem jer træder fremtiden ind i verden. Jeg beder jer også om at være hovedaktører i forandringen. [...] Jeg beder Jer om at bygge fremtiden, om at arbejde for en bedre verden" (174).

"Jeres universiteter, virksomheder og organisationer er 'håbets byggepladser' når det gælder at skabe en ny forståelse af økonomi og fremskridt, at bekæmpe brug-og-smid væk-mentalitet, at give stemme til dem som ingen stemme har, at foreslå nye livsstile. Først når der ikke findes et eneste offer for vort økonomi- og socialsystem og ikke et eneste menneske sættes til side, vil vi kunne fejre festen for universelt broderskab".

"Derfor ønsker jeg at møde jer i Assisi: for gennem en fælles 'pagt' sammen at fremme en global forandringsproces, hvor mennesker med fælles målsætning – ikke bare de med troens gave, men alle mennesker af god vilje, uanset tro og nationalitet – vil kunne se sig forenet af et broderskabsideal som vier fremfor alt fattige og marginaliserede mennesker opmærksomhed. Jeg indbyder hver enkelt af jer til at deltage aktivt i denne pagt og tage ansvar i et individuelt og kollektivt engagement. Sammen kan vi dyrke drømmen om en ny humanisme, som svarer til menneskets forventninger og til Guds plan".

Navnet på arrangementet – '*Economy of Francesco*' – henviser til Assisis berømte helgen og til evangeliet, som Frans af Assisi også på det økonomiske og sociale plan efterlevede konsekvent. Han giver os et ideal, og på sæt og vis et program, og "for mig, som har taget hans navn, er han en fortsat inspirationskilde", skriver paven i invitationen.

"Skandaløs afgørelse"

Præst og tidligere ansat i Trosælærekongregationen frifundet for seksuelle tilnærmelser uden at sagsøgeren er blevet afhørt.

SIGNATURA En af Tysklands førende kirkeretseksperter, professor Thomas Schüller ved Münster universitet, går skarpt i rette med frifindelsen af den østrigske pater Hermann Geissler (FSO), tidligere afdelingsleder under Trosælærekongregationen. Schüller kalder frifindelsen "en skandaløs afgørelse" fordi den er sket uden at retten har lyttet til sagsøgeren Doris Wagner-Reisinger.

Den 15. maj frikendte Den apostoliske Signatura – den øverste retsinstant i Den katolske Kirke bortset fra paven selv – den 53-årige pater for under et skriftemål at være kommet med seksuelle tilnærmelser til Doris Wagner-Reisinger, tidligere ordenssøster i FSO (*Familia Spiritualis Opus*; et religiøst fællesskab kendt som 'The Work' oprettet af den belgiske kvinde Julia Verhaeghe (1910-1997)). Frifindelsen blev begrundet med, at retten ikke kunne fastslå, at "omstændighederne ved den påståede alvorlige forbrydelse ikke var bevist med tilstrækkelig moralsk sikkerhed".

Denne type af sager behandles normalt af Trosælærekongregationen, men da pater Geissler tidligere havde været ansat i kongregationen valgte pave Frans at overdrage sagen til Den apostoliske Signatura.

Professor Schüller kritiserede Signaturans måde at procedere sagen på. Han anførte, at frifindelse af en præst for anklager om at komme med seksuelle tilnærmelser under et skriftemål, hvilket ifølge kirkeretten er en amoralsk handling og i værste fald kan medføre laicering, er "en skandaløs afgørelse" fordi den implicerede kvinde slet ikke var blevet afhørt.

Forundersøgelsen er ikke sket "i overensstemmelse med retlige krav" idet retten undlod at afhøre begge parter, men valgte kun at lytte til den anklagede præst, påpegede Schüller. Netop i sager om påståede seksuelle overgreb er det yderst vigtigt at afhøre begge parter, og derfor har dommerne overtrådt det mest grundlæggende krav om en uvildig retspleje, understregede han.

"Jeg tror på dig"

Doris Wagner-Reisinger skrev efterfølgende i en tweet, at frifindelsen var "et skamfuldt eksempel på Kirkens mangel på [uvildig] retskultur". Hun satte spørgsmålstegn ved det hensigtsmæssige i, at sekretæren for Den apostoliske Signatur, biskop Giuseppe Sica, der underskrev frifindelsespapirerne sammen med domstolens præfekt, kardinal Dominique Mamberti, har "ven-

Doris Wagner-Reisinger. Foto: Livenet.ch.

skabelige forbindelser" med den religiøse bevægelse 'The Work'.

"Efter min mening burde han [Sica] ikke have deltaget og ikke stå som medunderskriver", tweetede hun og tilføjede, at hun fik kendskab til Geisslers frifindelse via pressen. Hun havde "oprindeligt ikke planlagt" at skulle afhøres i retten, men valgte alligevel at give retten omfattende skriftlige beviser, "som indeholdt en erklæring fra et andet offer, hvis erfaringer minder om mine ned til mindste detalje".

I begyndelsen af året fortalte Doris Wagner-Reisinger medierne, at hun i 2014 havde anmeldt Geissler til medarbejdere i Trosælærekongregationen, og at den påståede hændelse skulle have fundet sted i 2009.

Den 6. februar i år deltog kardinal Christoph Schönborn af Wien i en videotransmitteret samtale med den tidligere ordenssøster, som blev udsendt af det tyske tv- og radiostation *Bayerischer Rundfunk*. Her lyttede han til hendes beretning om den påståede episode med pater Geissler. Under samtalen sagde Schönborn til hende, at "jeg tror på dig", selv om hans kommentar ikke var rettet specielt mod pater Geissler. *NM*

Fire kvinder får ledende synodale poster

Udnævnelserne afspejler pавens ønske om større kvindelig repræsentation på ledelsesniveau.

SYNODE Pave Frans udnævnte den 24. maj de første kvindelige rådgivere til bispesynodens sekretariat. Det er under hans pontifikat blevet et vigtigt redskab til at sætte Kirkens pastorale dagsorden.

De fire kvinder, hvoraf de tre er ordenssøstre, skal rådgive og udpege den strategiske kurs for sekretariatet, der organiserer bispesynodens samlinger.

De nye rådgivere er sr. Nathalie Becquart, forhenværende leder af afdelingen for ungdomsevangelisering og kald under den franske bispekonference, sr. Alessandra Smerilli, docent i økonomi ved Pontificia Facoltà di Scienze dell'Educazione i Rom, sr. Maria Luisa Berzosa, direktør for den spanske afdeling af *Fe y Alegria* og professor Cecilia Costa, der underviser i sociologi ved Roma Tre universitetet.

Indtil nu har stillingerne i sekretariatets ledelse kun været besat af en gruppe præster og en biskop. To præster, pater Giacomo Costa og pater Rossano Sala, blev også udnævnt til rådgivere for synodens sekretariat. De fungerede begge som specialekretærer ved sidste års ungdomssynode i oktober, mens de fire kvinder også deltog i synodesamlingen.

Ifølge en af de nyudnævnte konsulenter, sr. Nathalie, afspejler udnævnelserne pавens ønske om større kvindelig repræsentation på ledelsesniveau i Kirken.

"Han efterlyser flere kvinder i ledende funktioner", siger hun og tilføjer: "Jeg tror, at pave Frans og mange folk [i Rom] er klar over, at tingene er nødt til at ændre sig".

Sr. Nathalie siger, at kvindernes stemme i Kirken var særlig tydelig under sidste synodesamling, og at forandringer allerede nu er undervejs med synoden om Amazonas den 6.-27. oktober i år. Flere kvinder, gudviede såvel som lægkvinder, er ligesom sr. Nathalie allerede involveret i de komitéer, som skal forberede mødet.

Synodalitet er nøglen

Som reglerne foreskriver det i dag, kan kvinder kun deltage på synodens møder som rådgivere eller observatører.

Sr. Nathalie forklarer til *The Tablet*, at implementeringen af 'synodalitet' er afgørende for Kirkens fremtid.

"Synodalitet er nøglen til at reformere Kirken i dag, og vi ved, at dette er afgørende for pave Frans", fremhæver sr. Nathalie og tilføjer: "Den store udfordring bliver at

gennemføre synodalitet på alle niveauer af Kirkens liv".

Pave Frans udnævnte de første kvindelige rådgivere til Trosælærekongregationen sammen med to kvindelige undersekretærer i dikasteriet for lægfolk, familie og liv.

Sr. Alessandra, som nu også er udnævnt til synodeseekretariatet, blev i april udnævnt til rådgiver for Vatikanstatens administration af paven, og hun er den første kvinde på posten. *NM*

Kort nyt

Kardinal ny ordfører i Sveriges kristne råd

FORMAND På Sveriges kristne råds årsmøde blev kardinal Anders Arborelius OCD, biskop af Stockholm, den 16. maj valgt til ny formand for det kommende år. Han overtager ordførerskabet fra ærkebiskop Benjamin Atas fra Den syriske-ortodokse Kirke.

De delegerede besluttede på årsmødet at udsende en erklæring om seksuelle overgreb begået i kirkelige miljøer og komme med en række opfordringer. Erklæringen vil blive omdelt til landets forskellige kirker i nærmeste fremtid.

Kirkerådet udsendte også en pressemeddelelse om konvertitter i asylprocessen. I pressemeddelelsen hedder det blandt andet: "Det er kommet til offentlighedens kendskab, at retssikkerheden for konvertitter i asylprocessen i dag ikke er tilfredsstillende. Årsmødets deltagere udtrykker bekymring over denne situation i vort land. Årsmødet opfordrer bestyrelsen til at fortsat at gøre opmærksom på denne situation i sit arbejde med spørgsmålet om migration og integration, og at adressere disse spørgsmål på sit kommende møde med migrationsminister Morgan Johansson".

Biskoppen af Helsinki træder tilbage

FINLAND Pave Frans har accepteret afskedsbegæringen indsendt af mons. Teemu Sippo, biskop af Helsinki.

Biskop Sippo blev indlagt på hospitalet 26. december sidste år efter at være faldet på en isglat vej og slået hovedet. Det er eftervirkningerne af denne ulykke og en generel svækkelse som fik den 72-årige biskop til at indgive sin afskedsbegæring.

Pave Benedikt XVI udnævnte ham 16. juni 2009 til biskop af Helsinki. Teemu Sippo, der er født i 1947 i Lahti, Finland, er tilknyttet Jesu Hjerter præsteordenen (CSJ) og er den første finskfødte katolske biskop siden Arvid Kurck (1464-1522).

Bispedømmet Helsinki er det eneste katolske bispedømme i Finland. Det har ca. 15.000 registrerede katolikker, otte sogne og omkring 30 præster.

Del nemt din arv med verdens fattigste!

Når du skriver testamente, kan du vælge at lade hele eller en del af din arv gå til Caritas' arbejde for verdens fattigste.

Du kan nu oprette dit testamente online via den nye platform TestaViva.

Det er gratis, hurtigt og nemt.

SE MERE PÅ WWW.CARITAS.DK/ARV

Kontakt kampagnekoordinator Sidse Helene Surel Mogensen på ssm@caritas.dk eller **38 18 00 28**, hvis du har spørgsmål angående arv og oprettelse af testamente.

Caritas
Danmark

Stafetten givet videre

Fra 1. juni i år står pastor Minh Quang Nguyen i spidsen for Missio Danmark.

MISSION ”Det er altid godt, at der kommer nye øjne på og nye visioner for arbejdet. Vi stirrer os jo alle blinde på noget med tiden”, siger diakon Kaare H. Nielsen.

Efter ti år som formand for Missio Danmark rakte han den 1. juni stafetten videre til pastor Minh Quang Nguyen, sognepræst for Sct. Therese og Sct. Andreas menigheder, som nu får til opgave at videreføre og synliggøre Kirkens missionsarbejde i vores bispedømmet. Kaare H. Nielsen fortsætter som leder af de pavelige missionsværker i Norden året ud, hvorefter Vatikanet udpeger en ny person til opgaven.

Hvad er egentlig Missio Danmarks opgave?

”Det ligger jo i Kirkens DNA at missionere. Derfor handler det også om at gøre de troende opmærksomme på det kald og den sendelse, som ligger i missionsbefalingen. Og for de pavelige missionsværker gælder det helt konkret om at få folk til at støtte Kirkens missionsarbejde gennem bøn og økonomiske bidrag, eller selv at tage til udlandet for at udføre missionarisk arbejde”, forklarede Kaare H. Nielsen, da Katolsk Orientering satte ham og pastor Quang stævne.

”Som missionsværk gælder det også om at formidle de tanker, som paven udsender i anledning af fx verdensmissionssøndagen eller til Hellig Tre Konger, hvor vi indsamler til børnene, eller når vi samler ind til de

præstestuderende. Disse områder har brug for såvel økonomisk som materiel hjælp, men også for at vi som Kirke beder for dem ude i missionen”.

Hvilke tanker har pastor Quang så gjort sig om sin nye opgave?

”Jeg vil naturligvis videreføre Kaares indsats med at holde menighederne informeret om Kirkens missionsarbejde og motivere dem til at støtte og hjælpe os med dette vigtige arbejde”, siger Quang. Med sin vietnamesiske baggrund vil det også være oplagt for Quang at gøre en særlig indsats mod sine mange landsmænd i bispedømmet – en stor sproggruppe, som er meget aktiv og gavmild økonomisk set.

Udnævnelsen af pastor Quang til ny formand for Missio Danmark sker i god tid før dette års ekstraordinære missionsmåned, oktober måned, hvor Rom forventer, at der gøres en særlig indsats i bispedømmerne verden over. Derfor har Kaare H. Nielsen på falderebet skrevet rundt til sine kolleger i de andre nordiske bispedømmer og bedt dem oplyse, hvilke aktiviteter, de har planlagt til missionsmåned. Med denne liste med konkrete forslag i hånden er pastor Quang allerede godt klædt på til sit nye hverv som formand for Missio Danmark. *NM*

Missio

er som organisation hele Verdenskirkens fællesanliggende.

De pavelige missionsværker er repræsenteret i 125 lande og består af:

- Værket for troens udbredelse
- Børnenes missionsværk, der fremmer projekter, der sigter på uddannelse og sundhed.
- Apostlen Petrus' Værk, der søger at fremme kirkelige kald i missionslande og at uddanne præster, kateketer m.fl. En gang årligt samles repræsentanter

fra alle de lande, hvor Missio er virksom, til konference i Rom. Her fordeles på demokratisk vis (efter princippet: én mand – én stemme) de indsamlede beløb og det besluttet, hvilke projekter, der skal støttes.

Pengene sendes normalt ikke til Rom, men via nuntiatoret til modtagerne efter Rom-konferencens anvisninger. Pengene kan således ikke “administreres væk”, og de enkelte bispedømmer kan ikke pleje deres egen kæphest (yndlingsmissionslande eller favorit-missionærer).

Pastor Minh Quang Nguyen overtog den 1. juni formandshvervet for Missio Danmark efter diakon Kaare H. Nielsen, som nu takker af efter ti år på posten. Foto: Niels Messerschmidt.

Kerala tur-retur

Efter mere end ni år i bispedømmet er p Thomas Pulickyil OCD vendt hjem til Indien.

Tekst & foto: Niels Messerschmidt

FARVEL Søndag den 5. maj blev der trykket hænder og sagt farvel i Odense, da Sct. Albani menighed tog afsked med deres højtskattede andenpræst gennem mere end syv år, pater Thomas Pulickyil OCD. Hans provincial i Kerala havde nemlig kaldt ham hjem, så han kunne tiltræde en stilling som økonom for karmeliternes provins i den sydindiske delstat.

Den 41-årige pater Thomas ankom til bispedømmet den 6. oktober 2009 og boede i en overgang hos jesuitterne i Stenogsgade. Her blev han hurtigt en del af et fællesskab og fik dermed også lettere ved at lære dansk, end hvis han havde boet alene. ”Det var en fordel i begyndelsen, at jesuitterne kunne engelsk; men efter bare to måneder talte vi udelukkende sammen på dansk”.

Størstedelen af sit virke, syv og et halvt år, har han dog haft i Sct. Albani menighed i Odense, hvor han har været en skattet andenpræst og især har arbejdet med børn og unge.

Thomas Pulickyils familie stammer fra Pala, den by i Kerala, der har den største andel af katolikker, og som bare 15-årig blev Thomas optaget på karmeliternes præsteseminarium i delstaten. Her levede han efter sin præstevielse i 2005 i kloster, indtil han i 2009 satte foden på dansk jord.

En plan der blev opgivet

Oprindeligt var det planen og biskop Cze-slaws ønske, at pater Thomas skulle være spydspids for det, der med tiden kunne blive

et mandligt karmelitisk klosterkommunitet i bispedømmet. Forskellige omstændigheder satte dog en stopper for disse planer; men dette til trods formåede pater Thomas alligevel at udleve sin karmelitiske spiritualitet og dele den med andre, blandt andet med karmelitsøstrene på Sct. Josef klostret i Hillerød, som han besøgte mindst én gang om måneden, og gennem den kontakt, han havde til de forskellige sekulkarkarmelitiske grupper herhjemme.

Inden sin hjemrejse fortalte han Katolsk Orientering, at han har været glad for sit ophold i Danmark og havde fået smag for den danske mad, som sognepræst pater Bernhard Kofoed CCSR serverede for ham i præstegården i Odense. Og så kunne han i øvrigt bedre lide det køligere vejr på vore breddegrader end hjemme i Kerala, hvor temperaturen en stor del af året er et godt stykke over de 30 grader.

Som nævnt tilegnede pater Thomas sig hurtigt det danske sprog: noget andet var mødet med den danske mentalitet og en

I Kerala går næsten alle i kirke hver dag og din tro er en naturlig og integreret del af din hverdag”

Efter ni et halvt år i bispedømmet er pater Thomas Pulickyil OCD vendt hjem til Indien, hvor han skal virke som økonom for karmeliternes provins i Kerala.

kristendom, som er meget anderledes og langt mindre synlig, end han var vant til hjemmefra.

”I Kerala går næsten alle i kirke hver dag og din tro er en naturlig og integreret del af din hverdag”, forklarer han. ”De fleste kristne familier nærer en stor hengivenhed for deres præst. Da jeg kom til Danmark, var folk lidt reserverede, og de talte ikke til mig, fordi jeg ikke kunne forstå dansk. Men sådan er det heldigvis ikke længere”.

”Forholdene i Danmark var også meget anderledes for mig, fordi jeg ikke tidligere havde prøvet at bo udenfor klosterets mure. I de atten år jeg studerede dér, var jeg altid omgivet af ordensbrødre, postulanter og aspiranter. Som karmelit var jeg desuden vant til, at min dagligdag var præget af tidebønnerne. Så det var en stor omvæltning at komme til Danmark og skulle starte

forfra helt alene”.

Pater Thomas skal som sagt virke som økonom for karmeliternes provins i Kerala, som omfatter et kloster med 35 præstestuderende og 15-16 præster og et nærliggende kloster med ca. 15 præster. Så han kan med andre ord se frem til at få 30 karmelitiske medbrødre.

Han fortæller, at han vil holde kontakten til sine danske venner via Facebook ligesom han vil holde sit danske ved lige ved blandt andet at læse den elektroniske udgave af Katolsk Orientering over nettet.

Jesus skal ud på gaden

Portræt af menigheden i Esbjerg.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

ESBJERG Processionen kommer hen imod mig fra enden af gågaden. Forrest går præstestuderende Daniel Ebert bærende et stort kors. Efter ham følger sognepræst Benny Blumensaat med megafonen og fire mænd med Vor Frue af Fatima på skuldrene. De 24 første kommuniionsbørn har blomster i hænderne. Børn, unge og gamle går med. ”Maria også i Folkekirken” står der på en ældre herres skilt. Alle synger mariasalmer, mens duften af røgelse driver gennem gaderne.

To ældre herrer sidder på en fortovscafe med deres fadøl og kikker på. Hvad er det for noget, spørger den ene. Det er nok noget med Jesus, siger den anden.

Vi kommer fra Sankt Nikolaj Kirke – den katolske kirke i Esbjerg og vi har et glædesbudskab til jer alle sammen, siger pastor Benny i megafonen. Han får øje på en ung mor og går straks tværs over gaden hen til hende for at give hende en blomst. Tillykke med mors dag siger han. Moren smiler genert tilbage. Processionen når til Torvet og deltagerne knæler ned i stille bøn for alle forfulgte og lidende i verden. Folk fra menigheden beder for på dansk, polsk og aramæisk, mens esbjergenserne følger nysgerrigt med og holder en vis distance.

I Esbjerg sørger Sankt Nikolaj Kirke for, at Jesus kommer ud på gaderne. Det sker med den årlige Mariaprocession i maj og til store arrangementer, hvor katolikker fra hele landet fylder kirken sammen med folk fra Folkekirken og frikirkerne. Pastor Benny bruger sit netværk og henter kendte katolske prædikanter hjem fra udlandet. Helbredelsesmesserne med den irske klarisse sr. Briega McKenna og bibelskole med Geoffrey og Gina Poulter har været trækplaster gennem mange år.

Pastor Benny har også været aktiv i den offentlige debat – med demonstrationer og underskriftindsamlinger mod sexmesserne i slutningen af 90’erne og starten af nullerne. Ofte har han også talt asylansøgere sag i pressen.

Menighedsrådsarbejdet

Menighedens pt. 1621 registrerede katolikker er spredt ud over et område der strækker sig helt fra Hvide Sande i nord ned til Mandø i syd. Nogle kører op til en time for at komme til messe. Esbjerg er ikke et specielt kirkeligt område; men menigheden får meget positiv omtale på lokalavisen Jydske Tidendes Esbjergsider, fortæller Bjarke Kjør Eiler, der siden han blev katolik i 2012 har været meget aktiv i menigheden og pt. er med i menighedsrådet.

”Det er blevet mere krævende at sidde i et menighedsråd. Menighedsarbejdet kan godt være lidt af en kamp nogle gange. Det kan være svært at få folk til at binde sig til en opgave, og der skal arbejdes for at skaffe kateketer. Nogle gange føles det næsten som et mirakel, at det fungerer for det sker uden at der er ret meget struktur og ledelse på. Det er tungt for præsterne at sidde med det store ansvar. I dag er der kun én præst i Esbjerg, så præsterne i Sønderjylland må vikariere for hinanden ved behov. Derfor er vi blevet meget afhængige af frivillig arbejdskraft, for der er kommet mange nye opgaver til præst og menighedsråd og der er kommet meget mere administration. Vi kæmper med det – og det bliver en af

fremtidens udfordringer”, siger Maria Truelsen, der er i sin fjerde periode som menighedsrådsmedlem og pt. er formand.

En menighed med et intenst bønsliv

Menigheden i Esbjerg er meget mariansk orienteret. Det marianske aspekt giver dybde og varme, og der er et meget intenst bønsliv. Et døgn om ugen er der tilbedelse i Pilgrimshuset. Også på en almindelig hverdag kikker mange forbi for lige at sige en lille bøn og lægge en hånd på Mariafiguren foran kirkerummet. For at få fokus på hvad der skal ske, indledes søndagsmessen altid med rosenkransbøn. Om søndagen beder lægdomikanerne rosenkransen i kirken.

”Esbjerg menighed har betydet alt for mig i min åndelige udvikling. Jeg er vokset op i en stramt katolsk familie med syv søskende. Da jeg var 16 flyttede jeg hjemmefra. Dengang havde jeg intet behov for at komme i kirke. Først i voksenlivet da jeg var i 40’erne, vendte jeg tilbage til mit udgangspunkt og blev aktiv igen. Så jeg gled hurtigt ind i forskellige aktiviteter og opgaver”, siger Maria Truelsen.

Livshistorier

Den vietnamesiske gruppe er den største i Esbjerg. Fra 80’erne kom en stor gruppe vietnamesiske flygtninge til Esbjerg. Den vietnamesiske gruppe er på cirka 400. Omkring halvdelen af dem er meget aktive – den anden halvdel kommer der kun en gang imellem. Lørdag og søndag er der læsninger på vietnamesisk og vi har et vietnamesisk kor, der også synger under messen, siger Hiep Ngoc Nguyen, der kom til Danmark som kvoteflygtning og har boet her i 31 år. Tidligere var han buddhist; men her i Danmark blev han katolsk døbt og giftede sig med en vietnamesisk pige. I dag arbejder han på et trykkeri i Esbjerg som grafisk designer. Hiep flygtede fra militæret og gik alene 24 dage gennem regnskoven, før det lykkedes ham at krydse grænsen til Thailand. Ude i regnskoven overlevede han ved at drikke duggen fra bladene og spise vilde bananer. Efter flere år i flygtningelejr kom han endelig til Danmark – et land, hvor alt føltes fremmed og sært. Her kæmpede han med et uforståeligt sprog og lærte, hvad sne er for noget.

I Sankt Nikolaj Menighed er der også en irakisk gruppe. Der er cirka 15 irakiske katolske familier her i Esbjerg. Fem af dem kommer her fast hver søndag. ”Vi samles om troen; men kirken har også stor social betydning for os. Her mødes vi og snakker om hvad der er sket i ugen der gik. Folk i den irakiske gruppe har boet her mellem 7 og 21 år. Vi føler os godt tilpas og velkomne i Sankt Nikolaj Menighed, og efterhånden kender vi også de fleste”, siger Rafid Kajo, der kom til Danmark fra Bagdad sammen med sin familie. og arbejder som ingeniør i Danmark. Han ser ingen mulighed for at vende tilbage til Irak. Situationen for de kristne i Irak er kun blevet værre. Vi har ingen familie tilbage i Irak. Der er blevet mindre og mindre plads til minoriteterne, og ofrene i magtkampene mellem shia- og sunnimuslimerne er de kristne og yazidierne. Nogle kristne er vendt tilbage til de byer, hvor der før var store kristne mindretal. ”Byerne blev ødelagt af IS og alt

Mariaprocessionen er på vej gennem Esbjerg med præstestuderende Daniel Ebert i spidsen.

Processionen fra Sankt Nikolaj Kirke i bøn og sang på Torvet i Esbjerg.

skal genopbygges”, siger Rafid Kajo.

Projekter

Jeg slutter mit besøg i Esbjerg med søndagsmessen. Selv om jeg kommer i god tid, er kirkerummet allerede fyldt op. Til søndagsmessen i kirken kommer der tit så mange, at der ikke er plads til dem i kirkerummet. Derfor blev der for godt et halvt år siden indviet en ny tilbygning, hvor man kan følge messen på en storskærm. Egentlig var man lidt nervøse for at gå i gang med byggeprojektet, for godt nok havde menigheden sparet omkring 75.000 kr. sammen selv – men hvor skulle resten af pengene komme fra? Men pludselig kom der 200.000 kr. fra Hoffmanns Mindes Fond, 50.000 kr. fra Claus Sørensens Fond og 100.000 kr. fra Esbjergfonden.

Flere nye projekter er på ønskelisten. Lover den Herre, står der på den flotte klokke, der lige nu står i et hjørne og venter på at blive hængt op. Klokken kommer fra Den hellige Families Kirke på Nordvanggård og blev til overs, da kirken blev nedlagt i 2015. I sin tid tegnede Spreckelsen et klokketårn til Sankt Nikolaj Kirke; men der var ikke penge hverken til klokke eller tårn. Nu skal det forsømte indhentes. Der er indhentet de nødvendige tilladelser fra kommunen og der er projekteret et 8 meter højt klokketårn i gasbeton. Nu håber menigheden på hjælp – både fra byens katolikker og fonde.

Messen begynder, og pastor Benny byder velkommen til to albanske familier fra Hviding Asylcenter. Han beder menigheden hjælpe de to nye familier med at komme i kirke, så de hurtigt kan få sig nogle nye venner i Danmark. En stor dreng fra en af familierne er med som ministrant – tydeligt genert over al opmærksomheden. Men snart vil han mærke, at han er blandt venner.

Pastor Benny velsigner Linhs take away restaurant med vietnamesisk mad. Foto: Andre Thorup Jydske Vestkysten.

Sr. Briega McKenna kom til Danmark den 23.-25. august. Den 23. august taler hun efterfulgt af helbredelsesmesse i Sankt Knud Lavard Kirke i Lyngby, den 24.-25. holder hun retræte i Esbjerg. Alle er hjerteligt velkomne. Flere detaljer følger i kommende numre af KO.

Et stærkt og ungt fællesskab i Namibia

De unge i St. Mary's Cathedral i Namibia er aktive og engagerede; men de får ikke den støtte de fortjener af deres kirke. Alligevel giver deres fællesskab håb for fremtiden, fordi de danner deres egne bevægelser.

Tekst og foto: Ann-Britt Sternfeldt

UNGDOMSARBEJDE Jeg går ind på pladsen foran St. Mary's Cathedral i Windhoek, Namibias hovedstad og mødes af glade, festklædte mennesker. Særlig kvinderne er meget stilfulde, som om de var på vej til et større party. Men de er på vej til søndagsmesse. Jeg føler mig lidt udenfor i min enkle påklædning; men også fordi jeg er hvid. Alle her er sorte, selvom der findes en stor hvid minoritet i Windhoek. Men Namibia er vedvarende stærkt opsplittet, selvom det undertrykkende apartheidsystem ophørte, da landet blev selvstændigt i 1990.

I dag har St. Mary's Youth Ministry arrangeret en frokost for at samle penge ind, så jeg begynder med at spise og senere snakke med Claudine Narimas, der er PR-person for ungdomsgruppen. Claudine er 23 år og studerer kommunikation ved Namibias universitet for Videnskab og teknologi. Hun begynder med at fortælle, at St. Mary's Cathedral Youth ministry har omkring 150 aktive unge medlemmer i alderen 18-35 år. "Vi har endda også tre medlemmer, der er mellem 40 og 45 år. De synes nok, vi er sjovere at være sammen med end de ældre", siger Claudine og griner.

Mange aktiviteter

St. Mary's Cathedral Youth Ministry har flere grupper – en spejdergruppe, tre sangkor og to sproggrupper, en engelsk og en portugisisk.

"At vi har en portugisisk gruppe skyldes, at mange her kommer fra Angola", siger Claudine. Messerne fejres på skiftevis engelsk og tysk. Engelsk er Namibias officielle sprog; men tysk har haft en fremtrædende plads, siden landet blev tysk koloni tidligt i 1900-tallet. Og sidste søndag i måneden er der messe på portugisisk.

Claudine fortæller, at de har bibelstudier

hver tirsdag, men også flere udadrettede aktiviteter. De besøger regelmæssigt kirkens alderdomshjem for præster, hvor de blandt andet gør rent og laver mad. De har også noget, de kalder for "outreach" som indebærer, at de besøger mennesker i nød. Vi tager ud til fattige mennesker, som bor i slumkvarterer i udkanten af Windhoek. Vi tager mad og andet med hjemmefra, ting vi ikke selv behøver, så de kan dele det med os. Vi leger med børnene på børnehjemmet og forsøger så tit vi kan at have noget med til dem. Og i dag er vores seniorungdomsgruppe med i en gudstjeneste i et af de fattigste områder som hedder Havana.

Manglende støtte

Flere unge sætter sig ned og lytter til Claudines og min diskussion. Fællesskabet er indbydende, jeg føler mig virkelig hjemme og velkommen. Jeg forstår på vores samtale, at sangkorene med glæden og kraften i at synge Guds budskab er vigtige for de unge. Alligevel kommer der noget lidt trist over Claudine.

"Men vi får dårlig støtte af vores kirke. Vi kan ikke engang øve i kirkens aula, fordi de lejer den ud for at tjene penge og også vil have at vi skal betale for det. Men vi har jo ingen penge. Så vi står tit udenfor på parkeringspladsen eller i caféområdet for at øve os. Vi var med og samlede penge ind, da aulaen skulle bygges og når den så står klar, kan vi ikke være der. Vi ville også gerne indspille en CD og Den katolske Kirke har et lokale, hvor vi kan indspille den, men det kan vi heller ikke bruge uden at betale".

Jeg bliver forbavset, da jeg hører, hvad Claudine siger og da jeg ser mig omkring blandt de andre unge nikker de bekræftende. Menighedens støtte til de unge er meget dårlig.

"Og det føles uretfærdigt, for vi bruger meget kraft og tid i vores aktiviteter; men der findes lige nu en gruppe konservative ældre i menigheden som styrer det og forhindrer os i at få den støtte vi behøver", siger Claudine.

Et varmt fællesskab

Dagens frokostindsamling går til at indsamle penge til en rejse den 15.-19. august til Rundu i det nordlige Namibia, hvor 12 af menighedens unge skal rejse hen for at være med til den nationale

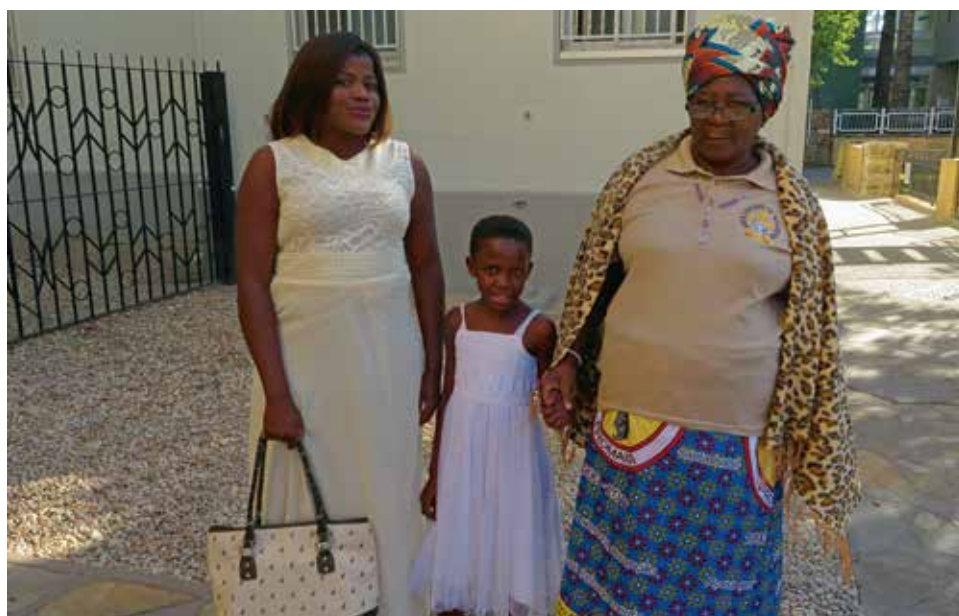
Store brande er desværre et hyppigt syn i Namibia, hvor der tit er langt til vand og hvor husene mange gange er bygget af materialer, der let brænder.

Claudine Narimas er PR-ansvarlig for St. Mary's Cathedral Youth Ministry.

Diskussionsglade unge i St. Mary's Cathedral Youth Ministry.

Tre generationer på vej til kirke.

ungdomsdag, som organiseres i samarbejde med Verdensungdomsdagen hvert tredje år.

"Det er første gang, vi laver en frokostindsamling, så vi må evaluere senere, hvordan det gik. Vi prøver hele tiden at finde måder, vi kan tjene penge på til vores aktiviteter", siger Claudine.

Jeg føler mig tvivlrådig og urolig over den manglende støtte og jeg spørger Claudine om de ind imellem tænker, at det hele kunne være lige meget. Tja ind imellem er tanken vel dukket op og det er et faktum, at en del af vores medlemmer har forladt os for at slutte sig til en anden menighed eller til og med en anden kirke. Men vi har jo sådan et godt samarbejde i vores ungdomsgrupper,

og det gør så at vi hænger på. Det er jo os, som engang skal tage over og så kan vi forme menigheden som vi ønsker. Imens vi venter må vi kæmpe for sagen.

Med et finurligt smil tilføjer Claudine:

"For vi har faktisk talt om at lave et opråb og sende det til paven. Måske kunne han tale med vores kirke".

Da jeg senere taler med Claudine siger hun at frokostindsamlingen gav dem cirka 1.600 kroner. De skal bruge 5.300 til deres rejse.

Vil du vide mere om St. Mary's Cathedral Youth ministry kan du gå ind her:

www.facebook.com/St-Marys-Cathedral-Youth-Ministry-1606583182923744/

Namibia

Landet hed indtil 1968 Sydvestafrika og var indtil uafhængigheden i 1990 underlagt apartheidstyret i Sydafrika. Landet er meget tyndbefolket. På de 826.704 km² bor der kun 2,2 millioner mennesker.

Det officielle sprog er engelsk; men der tales også afrikaans, tysk og cirka 30 forskellige afrikanske sprog. Det tidligere kolonisprog tysk er især udbredt blandt det hvide mindretal. 57 % af befolkningen er protestanter, 17 % katolikker, 7 % tilhører andre kirker, mens omkring 19 % dyrker naturreligioner.

Kilde: Den Store Danske Encyclopædi.

Denne tekst er første del af tre indlæg til en påskeretræte i år ved Sankt Mariæ Kirke i Aalborg. Teksten opfordrer os til at være bevidste om og vise ansvarlighed over for de valg, vi træffer i vores liv.

Tre spørgsmål om livet

Hele vores liv skal handle om forberedelsen til en god død, mente den hellige Vincenzo Pallotti.

Tekst: Stanislaw Stawicki S.A.C.

MEDITATION Vi lever i et paradoks, der kan forundre: døden er udbredt i hverdagen – i medierne, film og computerspil – men samtidig er sand refleksion over døden ikke til stede. Vi løber væk, fordi vi er bange. Vi løber væk, fordi vi forsøger at snyde tiden, der svinder bort. For verden omkring os er døden en slags spam.

Skt. Vincenzo Pallotti var overbevist om, at hele vores liv skulle handle om forberedelsen til en god død. "Tid er en værdifuld gave," skrev han. "Jeg vil forsøge at få mest muligt ud af selv de korteste øjeblikke og bruge alle muligheder, selv de mindste, til at gøre det gode." Pallotti foreslog altså at bruge tiden, som man ville gøre i tre grænsesituationer, hvor vi bliver tvunget til at forholde os direkte til vores egen eksistens:

- i den første periode efter et menneskes omvendelse
- i det sidste øjeblik af et menneskes liv
- i en situation, hvor man genoplives.

Det var Skt. Giovanni Bosco, der udbredte idéen om at øve sig "i en god død". En gang om måneden skulle eleverne lytte til en andagt og forberede sig til skriftemål, som om de skulle dø næste dag. Den dag skulle de også rydde op på deres værelser, aflevere lånte ting, besvare udestående breve, undskyldte til kolleger og overordnede

for mangler og bede om tilgivelse. På en måde var dette månedlige livsregnskab med samvittighedsransagelse forbundet med konkrete handlinger.

Der var også engang tradition for, at de årlige retræter skulle bruges til disse såkaldte "øvelser i en god død". Med tiden blev traditionen dog latterliggjort. Døden blev forbundet med helvedesbilleder, og man skræmte folk ved at tale om, hvad man burde gøre, for ikke at havne der. Og det er jo ikke meningen. Fordi det burde handle om noget positivt – om at tilegne døden lys, ikke mørke.

Her bruger jeg bevidst ordet "lys" til at forbinde lyset med livets ende. Dødens lys vil vise os betydningen af alt, hvad vi har gjort i vores liv.

Det er et forsøg værd at introducere denne praksis som en form for åndelig pilgrimsfærd ind i os selv og til Faderens Hus, som er vores endelige rejsemål. Måske ikke en gang om måneden. Men en gang hver tredje måned eller under en påskeretræte.

Som vejledning kan vi stille os tre spørgsmål, som også Gud bruger til at henvende sig til mennesket i Bibelen med. Spørgsmål, der aldrig mister deres værdi og altid kan hjælpe os på vores vej i livet.

Det første spørgsmål er Guds kald til

Den hellige Vincenzo Paallottis sarkofag i San Salvatore in Onda i Rom. Foto: Wikipedia.

Adam i paradiset: "Hvor er du?"; Det andet, til Kain, "Hvor er din bror?"; Og det tredje er Jesu spørgsmål til Peter: "Elsker du mig"? Disse spørgsmål optræder ikke for sig selv, de må altid anskues i forbindelse med hinanden, selvom deres rækkefølge kan skifte i forskellige perioder af livet.

"Hvor er du?" (1 Mos 3,9)

Det første spørgsmål er det sværeste og vigtigste, da svaret afgør, om vi går videre i vores liv eller om vi cirkler rundt i det. Ved jeg, hvor jeg er i mit liv? Accepterer jeg mit liv og konsekvenserne af mine valg? Løber jeg ikke væk fra mit liv ved at tænke på "hvad der ville ske, hvis..."? Faktisk er en af de mest grundlæggende problemer med os, at vi sjældent er der, hvor vi burde være! Gud siger: "Jeg er", men jeg er ikke der, hvor Han er! GUD ER, og jeg er væk! Jeg skjuler mig så meget, at jeg ikke ved, hvor jeg er, og mørket omgiver mig. Endnu værre – vi bliver vant til mørket. Til et overfladisk liv, til det bekvemme ved ikke at gøre nogen åndelig indsats. "Det går" – siger vi og bliver skubbet til bunds af tankeløshed og ned i en mørk, åndelig grav. Derfor skal en retræte indeholde et råb: "Hjælp mig, Gud, opdag hvor jeg er! Hvem er jeg? Fortæl mig, hvor jeg skal hen!"

Det var det, Skt. Vincent Pallotti gjorde hele sit liv. Når alle andre så ham som præst og helgen, spurgte han til sine dages ende: "Min Gud, hvem er du, og hvem er jeg for dig?". Han var overbevist om, at man for at lære Gud at kende har brug for en dyb viden om sig selv. Og omvendt, for at kende sig selv, har man brug for at kende Gud. I en af sine tekster citerer Pallotti det berømte ordsprog af Skt. Augustinus: "Herre Jesus, lad mig lære mig selv og Dig at kende! Eller: "Herre Jesus, når jeg lærer Dig at kende, lærer jeg mig selv at kende." Og omvendt: "at lære mig selv at kende er at lære Dig at kende". Derfor spørger Pallotti aldrig om et menneske uden at spørge om Gud. Han spørger ikke om Gud, uden at indblande mennesket. Derfor er hans spørgsmål så nyskabende. Det er ikke bare: "Hvem er jeg?" men: "Hvem er jeg for dig, min Gud?" Og det ændrer alt.

I det første interview med pave Frans til det italienske magasin "La Civiltà Cattolica." (2013) spørger journalisten: "Hvem er Jorge Bergoglio". Francis er stille et øjeblik, så svarer han: "Jeg er en synder". Og igen, efter en pause, tilføjer han: "Jeg er en synder, som Herren rettede sit blik på." Og det ændrer alt! Thi Herren vil ikke se på mig for at styre mig, give mig skylden, ydmyge mig eller sende mig til helvede.

Hans blik er fuld af barmhjertighed, fordi "Gud vil, at alle mennesker skal frelses og komme til erkendelse af sandheden" (1 Tim 2, 4).

"Hvor er din bror" (1 Mos 4,9).

Vi lever i familier, i grupper, i samfund. Så spørgsmålet om din nærmeste er en uadskillelig del af vores liv. Desuden er vi nødt til konstant at gå tilbage til ordene fra apostlen Johannes: "Hvis nogen siger: Jeg elsker Gud og hader sin Broder, er han en løgner" (1 Joh 4,20). Det er ikke svært at elske fjerne slægtninge eller føle for børns skæbne i Afrika. Det er vanskeligere at have tålmodighed med og venlighed mod dem, der er tættest på os, som vi kender så godt, at vi tror, at intet vil overraske os, og vi kan forudsige alle gode og dårlige reaktioner. Når du tænker på den nærmeste, er det værd at indse, hvor meget vi modtager fra andre, og hvordan vi er beriget af andre. Herved fødes taknemmelighed, som er uundværlig i det virkelige, åndelige liv.

"Har du mig kær?" (Joh 21,17)

Jesus stiller Peter dette spørgsmål efter sin lidelse på korset og efter opstandelsen. Dette er vigtigt, fordi Herren Jesus elskede os først og gav sit liv for os. Det er grundlaget for kærligheden. Refleksionen over Jesu kærlighed kan styrke vores kærlighed, især i de situationer, hvor vi ikke føler, at vi får den tilbage eller, at vi mødes med utaknemmelighed for den kærlighed, vi giver. Det kan frigøre os fra de egoistiske forventninger om at blive elsket, eller fra at tage imod en falsk kærlighed, der kan ødelægge os.

Det er et spørgsmål, der også er Guds sidste spørgsmål til os. Johannes af Korset skriver, at "I denne aften af dit liv vil du blive prøvet for kærlighed. Prøv at elske Gud, som han vil blive elsket." Og så sker det, at vi først ved afslutningen på livet opdager vores lykkes eller vores fiaskos sande ansigt. Hvor mange mennesker har i deres sidste dage ikke beklaget sig over, at de ikke har haft tid til deres kære, eller blev fanget i situationer, der holdt dem væk fra den sande oplevelse af kærlighed. "Så længe vi har tid, så lad os gøre godt for alle, især mod vores brødre i troen", Siger den hellige Paulus (Gal 6, 10). Den polske digter præsten Jan Twardowski ville sige: "Lad os skynde os at elske andre, de forlader os så hurtigt".

Oversættelse fra polsk: Caesar Szwebs.

P. Stanislaw Stawicki giver retræte i Sankt Mariæ Kirke i Aalborg. Foto: Renata Szwebs.

Velfunderet og velskrevet

Ny pilgrimsbog inviterer på franciskansk vandring i Mellemitalien.

Tekst: Eva Maria Nielsen

PILGRIM Ved du, hvad Francigena di San Francesco er? Så ved du mere, end jeg indtil nu har gjort. For det er en slags pilgrimsrute, som man i Mellemitalien kan gå i den hellige Frans af Assisis fodspor. Det blev jeg klogere på ved at læse Jørgen Johansens rejsebeskrivelse: På Frans af Assisis veje, som netop er udkommet på Kristeligt Dagblads Forlag.

Der findes ikke ret mange helgener, som er så elskede og folkekære som Frans af Assisi. Frans viser en vej, og han har noget til alle, og den såkaldte ånd af Assisi har så mange facetter, at man ikke bliver færdig med den. Den er blevet til et synonym for en respektfuld og meningsfuld dialog på tværs af ideologier og religioner, og den taler ind i mange af vort moderne livs udfordringer og problemstillinger som klima- og miljødebatten, flygtningespørgsmålet, konflikten mellem kristen tro og islam og en økonomisk etik. Den hellige Frans er mere aktuel og nutidig, end man ville forvente af

en mand, der levede for flere hundrede år siden.

Hvem var Frans af Assisi?

Frans, født i 1182, er mest kendt som rigmandssønnen, der opdagede rigdommen i en enkel livsstil. Han tog det ord bogstaveligt, som han hørte i sit indre: "Gå hen og byg mit hus op!" og begyndte at genopbygge den lille faldefærdige kirke, San Damiano, uden for Assisis bymure. Hans karisma var så stor, at han hurtigt kunne samle brødre og søstre, som ville dele hans liv, og som ville bygge kirken op indefra. Det var tiltrængt, for mange andre vendte kirken ryggen og tilsluttede sig kætterske bevægelser – men ikke Frans. Og i 1209 godkendte paven den første ordensregel, hvor Frans ikke gav køb på sin hjertesag, nemlig fattigdommen. Hvis jeg skulle sige fem ting om Frans, så ville jeg sige: bønnens mand, fattig broder, fredselser, livsnyder, skabelsens ven.

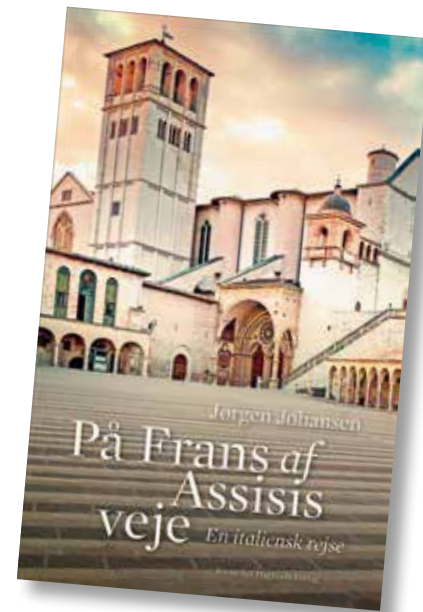
I "På Frans af Assisis veje. En italiensk rejse" inviterer Jørgen Johansen os med på en fiktiv pilgrimsrejse. Johansen kender nogle måske for hans europæiske pilgrims-trilogi, som omfatter Vejen til Rom, Vejene til Santiago og Vejen til Nidaros. Nu er denne bog kommet til. Den er en rejsebog, en slags pilgrimsbog, til at besøge – enten fiktivt-litterært eller på stedet – de franciskanske stier i Mellemitalien, den såkaldte Francigena di San Francesco.

Bogen er en lille skattekasse med oplysninger om kunst, kultur og historisk viden, en flot rejse-ledsager med mange illustrationer og billeder og et hav af baggrundsviden. I begyndelsen af bogen findes et oversigtskort med de vigtigste steder fra Frans' liv.

Når jeg får så megen og varieret information som i denne bog, formidlet med viden, humor og et glimt i øjet, har jeg næsten på fornemmelsen, at jeg følger en garvet turistguide gennem de byer og kirker, jeg besøger. Men ligesom på en byvandring bliver mine fødderne ømme og mit hoved tungt. Også her var jeg lidt træt efter læsningen. Jeg ville ønske, der nogle gange havde været mere personlig "storytelling"; men det er smag og behag. Og når det er sagt, så er det en fantastisk bog, når man

tager den i små doser, enten før man rejser til Assisi og omegn, eller mens man vandrer i Frans' fodspor. Bogen er velfunderet og velskrevet, og læseren høster stort udbytte af at slå følge med forfatteren.

Jørgen Johansen: *På Frans af Assisis veje. En italiensk rejse. 243 sider, 249,95 kr. Kristeligt Dagblads Forlag 2019.*

Kristus – et andet navn for alting i al dets fylde

Hvad er den universelle Kristus, og hvordan tager man ham til sig? Det skriver den meget produktive katolske bestsellerforfatter Richard Rohr om i sin seneste bog *The Universal Christ*.

Tekst: Ariel Bejo O.F.M. Conv. og Kate Toft Madsen

SPIRITUALITET Richard Rohr OFM er muligvis den mest produktive og mest solgte nulevende katolske forfatter om spiritualitet med flere end 30 bøger og en velbesøgt blog. Men hvem er Richard Rohr, og hvad er hans budskab i hans seneste, og muligvis sidste, bog, *The Universal Christ*?

Rohr blev præsteviet i 1970 og grundlagde samme år et "intentional community" kaldet *The New Jerusalem Community*. I 1986 grundlagde han *The Center for Action and Contemplation*, hvor han stadig arbejder og bor. Rohr var fængselspræst i 14 år, og på baggrund af erfaringerne derfra har han skabt moderne overgangsriter for mænd.

Hans nyeste bog "*The Universal Christ: How a forgotten reality can change everything we see, hope and believe*" udpeger et paradigmeskifte under opsejling. Ifølge Rohr er sandheden og virkeligheden om

den universelle Kristus blevet glemt, og med denne bog vil Rohr gerne hjælpe sine læsere med at genopdage den. Genopdagelsen af denne forståelse af Kristus vil resultere i en omvendelse af hjerte, sind og syn på alt i universet.

Bogen består af to dele. I den første del, *Another name for everything*, beskriver Rohr hvad den universelle Kristus er. I den anden del, *The Great Comma*, kommer han med en kritik af katolsk lære og tradition, som han mener holder os tilbage fra at tage sandheden om den universelle Kristus til os. De sidste tre kapitler i bogen er en slags skabelon for, hvordan man opnår viden om den universelle Kristus, og inkorporerer den viden i ens liv.

Hvad er den universelle Kristus? Rohr stiller følgende, retoriske spørgsmål, som peger mod svaret:

Hvad nu hvis Kristus er navnet på alt det transcendent indenfør enhver ting i universet?

Hvad nu hvis Kristus er navnet på den umådelige rummelighed af al sand kærlighed?

Hvad nu hvis Kristus henviser til en uendelig horisont, som trækker os indefra og trækker os også fremad?

Hvad nu hvis Kristus er et andet navn for alting – i al dets fylde?

Hvad holder os tilbage fra at tage imod denne Kristus? Rohr kritiserer Trosbekendelsen. Den springer fra "født af Jomfru Maria" til "har lidt under Pontius Pilatus". Hvad med alle årene derimellem, spørger han? Og Rohr savner handlingsord: elske, tjene, tilgive. Trosbekendelsens Kristus er ikke rodfæstet i hverdagslivet og menneskets lidelse, mener Rohr.

Rohr rettet også skytset mod os, de troende. Ifølge ham tager vi ikke eukaristien alvorligt. Vi tror egentlig ikke på, at Kristus er i os, men på en eksklusiv tilstedeværelse i brødet som "bor" i tabernaklet. Rohr skriver, "Mens de fleste katolikker med rette bekræfter Kristi reelle tilstedeværelse i nadveren... indser de fleste ikke følgen af det de bekræfter... en ægte inklusiv tilstedeværelse." Vi er det vi spiser, siger Rohr, vi er Kristi krop. Folk tror, at Gud er "deroppe" og har ikke fattet, at i Kristus slår Gud bro mellem sig selv og os ved at komme "hened". Kristi liv var en nedstigning ligesom det kristne liv og alt menneskeliv.

Sandsynligvis på grund af sit arbejde i fængslerne er Rohr kritisk overfor forsoningen som en måde at forstå Kristi død på. Efter hans mening har forestillingen om Kristi død som sonoffer ført til alvorlige misforståelser af Jesu rolle og Kristi evige formål. Det har overskygget historien om Jesu liv og lære. Ifølge Rohr er frelsen ikke en engangsforeteelse mellem Kristus og hans fader; det er en fortløbende igangværende begivenhed. Han mener, at misforståelsen har ført til, at vi takker Kristus i stedet for at efterligne ham, og at det afspejler et syn på forsoning som magi, ikke som transformation, som Rohr hellere så.

Ifølge Rohr er Kirken kommet til at anskue synd som noget meget individuelt, mens han gerne så, at man rettede fokus på korporativ, samfundsmæssig synd og korporativ frelse. Pagten blev jo givet til hele Israel, ikke kun til et enkelt individ. En overdreven fokus på den enkeltes synd har ført til, at syndige strukturer i samfundet er blevet ignoreret.

Bogens sidste tre kapitler udgør en form for skabelon for, hvordan man opnår viden om og inkorporerer en bevidsthed om, den universelle Kristus i ens liv. Rohr foreslår, at læseren ransager sin samvittighed på en objektiv måde for at den skjulte sandhed om Jesus Kristus i kosmos kan skues og få lov til at forvandle læseren. Denne tilgang er kontemplationens tilgang.

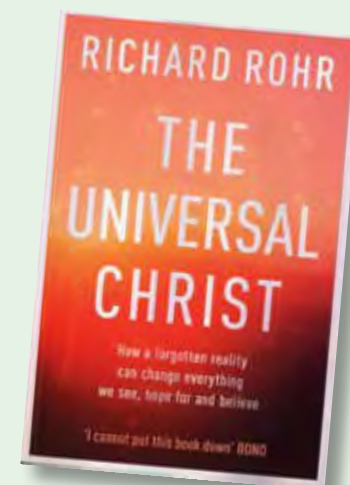
Rohr er ikke let at læse. Det er velkendt at hans skrivestil går mange mennesker på,

og at han udtrykker sig dunkelt. Han ved det faktisk selv og foreslår, at man læser ham kontemplativt. De, der kan lide Rohr siger, at man bare må affinde sig med hans stil, ja, de synes faktisk næsten, at det er en del af hans charme. Rohr er lidenskabeligt overbevist om, at han har ret, og taler uden omsvøb. Prøv ham, og se hvad du synes!

The Universal Christ by Richard Rohr. London: SPCK, 2019. 260 s. £9.99. Bogen kan købes på www.amazon.co.uk.

Fr. Richard Rohr (f. 1943) anerkendes globalt som økumenisk lærer i kristen mystik. Han har arbejdet meget med den mystiske kerne, der er fælles for alle verdens religioner. Han er franciskansk præst i New Mexico provinsen og grundlægger af Center for Action and Contemplation i Albuquerque i New Mexico.

Læs mere om ham og Center for Action and Contemplation på <https://cac.org/>.

Richard Rohr. Foto: Wikipedia.

Troens tænkepause

Indtryk fra bispedømmets valfarter til Åsebakken og Øm.

VALFARTER At være sammen på tværs af sognegrænser i et stort trosfællesskab er vigtigt for mange katolikker. Derfor er de to årlige valfarter til Åsebakken også en del af bispedømmets DNA. Omkring 900 mennesker var den 26. maj med på valfarten til Åsebakken, selv om det lunefulde majvejr viste sig fra sin værste side og Banedanmark gjorde det til en udholdenhedstest at komme til Høsterkøb.

Der var iskoldt og vådt på klostrets store plæne, hvor folk rykkede sammen på campingstolene og delte paraplyer, mens messen blev fejret. Alexander Vergara sørgede sammen med koret for musikalske rytmer, der fik humørbarometret til at stige.

Biskop Czeslaw fokuserede i sin prædiken på udfordringerne ved mødet mellem danskerne og fremmede religioner: ”Vi kan være urolige over, at fremmede religioner vinder frem, mens kristendommen i vor del af verden taber terræn og lider under mangel på engagement hos dem, der bekender sig til kristenlivet. Vi kan ængstes over, at vort traditionelt liberale og tolerante land oplever en strammere lovgivning mod religion og en unuanceret skepsis over for mennesker med en fremmed tro. Vi har vor gamle internt kirkelige udfordring med, hvordan vi får givet troen videre, brænder igennem med budskabet, mangel på menneskelige og finansielle ressourcer og endelig det negative fokus, som misbrugssagerne har rettet mod Kirken.

Midt i alt dette skal vi både restituere os selv og fortsat være eller igen blive aktive i såvel forkyndelsen af Guds rige som i at omsætte dets værdier i vort eget og samfundets liv,” sagde biskoppen.

For mange katolikker er valfarten en tænkepause, hvor man river en dag ud af kalenderen for at tage fri fra hverdagens hamsterhjul og får ny åndelig inspiration ved meditativ vandring, bøn og sang. Men den er også en chance for hygge, samvær og mulighed for uformelle opdateringer om det katolske univers. Efter messen mødtes

mange over de vietnamesiske nudler i madboden eller de hyggede sig med kaffe og kage hos de katolske spejdere.

Mange brugte lejligheden til at hilse på den nye generalsekretær Maria Hammershøj i Caritas-teltet eller besøgte Sankt Vincent Gruppernes bod for at høre om katolsk græsrodsarbejde. Mens de voksne hyggede sig, kastede en flok børn sig med smittende entusiasme over dåsekast, flødebollemaskine og slikkonkurrence arrangeret af DUK.

Der var strålende solskin den 2. juni over Øm og omegn, hvor cirka 650 under bøn og sang gik gennem skoven i bøn og sang, før de samledes omkring Ømborgen. Omkring 900 fra hele Jylland deltog i valfarten. Traditionen tro mødtes første kommunionsbørnene med biskoppen, der tog sig god tid til at snakke med børnene og forærede dem en fin rosenkrans hver før messen begyndte hen på eftermiddagen.

Inspireret af første læsning om den helige Stefanus martyrium kom biskoppen ind på de mange udfordringer ved at leve som kristen. Han nævnte de kristnes muligheder for at præge samfundet - for eksempel ved at engagere sig politisk - også ved at stemme (rigtigt) til valget. Han kom også ind på, hvordan man kan præge samfundet ved sin kristne tro og hvordan man kan skabe den sammenhængskraft som bygger på opfyldelsen af Jesu bøn om enhed. Thomas Smitshuysen trakterede orglet, og Kathrine Smitshuysen sang solo skiftende med sang af det vietnamesiske kor

Omkring tyve superaktive dukere og 25 ministranter havde revet weekenden ud af kalenderen for at være med til at organisere en festlig valfart. Mange kompetencer spiller sammen, når man skal organisere valfarter. Sans for logistik, timing, budgetter og ikke mindst improvisationens kunst hører med, og allerede nu starter forberedelserne. Derfor en stor tak til alle de frivillige der knoklede i år på Åsebakken og i Øm.

LR

Præster fra hele Sjælland var på Åsebakken for at fejre messen sammen med biskop Czeslaw. Foto: Lisbeth Rütz.

I det våde og kolde vejr rykkede folk sammen under paraplyerne. Foto: Lisbeth Rütz.

Katolsk Orientering vil i nummer 9, sted for bispedømmets ældste valfart, der udkommer den 5. juli komme der traditionen tro går til kapelruinen med nærmere oplysninger om tid og i Haraldsted.

Biskop Czeslaw på Øm sammen med første kommunionsbørnene. Foto: Anna Bohn Smitshuysen.

Niels Steensens Gymnasium ...søger Retrætemedhjælpere

Niels Steensens Gymnasium søger én til to engagerede medhjælpere til skolens retræteprogram. Niels Steensens Gymnasium er en katolsk privatskole med ca. 700 elever fra 6. klasse til 3.g.

Alle klasser (bortset fra nye grundskoleklasser) er på en årlig retræte på Feriehjemmet Klitborg i Nordsjælland.

På retræterne arbejdes der bl.a. med at ryste klasserne sammen og med jesuiterskolernes særlige dannelsessyn og værdigrundlag.

Arbejdstiden er enten mandag kl. 14 til onsdag kl. 14 eller onsdag kl. 14 til fredag kl. 14 i månederne august, september, oktober og igen april, maj og juni.

kvalifikationer:

Skolens retrætemedhjælpere har mange forskelligartede opgaver, hvor der kræves følgende kompetencer:

- Selvstændig og ansvarlighed
- Erfaring med arbejde med børn og unge
- Gode samarbejdsevner og et godt humør

Skolen er en del af et netværk af jesuiterskoler med mere end tre mio. elever over hele verden, og skolens undervisning og øvrige aktiviteter er præget af det ignatianske dannelsessyn.

Læs mere på www.nsg.dk

Ansøgningsfrist 1. juli 2019.

Ansøgningen inklusive CV og eventuelle eksamenspapirer sendes til rektor Lise Baadsgaard Jepsen: jp@nsg.dk

Jeg blev formet i "Hjertets skole"

Tilbageblik i anledning af Jean Vaniers død.

Tekst & foto: Kirsten H. Jørgensen

TRO OG LYS Onsdag den 8. maj var der en nekrolog om Jean Vanier, der døde 90 år gammel natten forinden. Den beskrev meget fint hans liv og virke – bl.a. at han havde startet den internationale bevægelse L'Arche og var medstifter af det internationale økumeniske fællesskab Tro og Lys.

Jeg har boet i nogle L'Arche-fællesskaber ca. 1½ år i Frankrig 1981-83 og været en del af Tro og Lys i over 20 år – de sidste 10 år som formand for vores afdeling i Danmark. Disse oplevelser har præget mig og formet min identitet og livsvej. Som Jean Vanier fortæller i et interview, der er citeret i nekrologen i Kristeligt Dagblad, så oplevede jeg også, at i det menneskelige møde med den handicappede person finder jeg ud af, at "vi er forenet længere nede end de skel, vores handicap, kultur og religion har sat. Sammen kan vi finde en frihed til at være det, som vi inderst inde er skabt til at være". De handicappede mennesker, jeg har været sammen med, har hjulpet mig til at være den, jeg er.

L'Arche i Danmark

Det startede egentlig helt tilbage i 1974, da et L'Arche-fællesskab kom til Helsingør under navnet "Niels Steensens Hus". Det var en gruppe katolikker, der ville leve i et kristent kollektiv. Nogle af beboerne var psykisk udviklingshæmmede, og beboerne ville leve efter inspiration af Jean Vanier.

En af initiativtagerne hed Jørgen Hviid. Han var katolsk præst og en nær ven af Jean Vanier. Han blev også den første internationale præst for bevægelsen Tro og Lys, da den opstod internationalt i den sydfranske pilgrimsby Lourdes 1971. Beboerne flyttede ind i et tidligere plejehjem for ældre mennesker, som St. Vincent-søstrene havde ejet og drevet. Jeg boede i Helsingør med mine forældre og søskende, og vi kom som katolsk familie i den katolske kirke i Helsingør, der lå lige ved siden af Niels Steensens Hus. Jeg var 18 år og syntes, at kollektivet var vældig spændende – dels fordi jeg selv var grebet lidt af kollektivtanken – dels fordi de psykisk udviklingshæmmede virkede både spændende og dragende på mig. Deres hjertelighed og umiddelbarhed slog mig. Jeg var på det tidspunkt en genert ung pige, der havde det lidt svært med sig selv. Jeg oplevede noget frigørende i de udviklingshæmmedes måde at være på, selv om jeg også kunne se, at de havde nogle vanskeligheder. Især beboerne med Downs Syndrom holdt jeg af, da de ofte havde et godt humør og gerne ville give nogle gode krammere. De kunne også lide musik, sang og dans, hvad jeg også selv kunne. Mine forældre og jeg gik til folkedans, og vi blev på et tidspunkt bedt om at lære beboerne folkedans, så vi lavede et lille kursus for dem. Det var festligt, og i 1981 ved påsketid deltog vi sammen med beboerne i en pilgrimsrejse til Lourdes, hvor vi skulle mødes med Tro og

Kirsten H. Jørgensen: Født 1956 i Odense. Uddannet lærer, musikerterapeut og pædagog. Formand for Tro og Lys, Danmark, i 2009.

Lys-medlemmer fra mange lande i verden. Tro og Lys i Danmark holdt på det tidspunkt møder i Niels Steensens Hus, hvor mange af beboerne fra huset deltog. På den måde blev L'Arche og Tro og Lys allerede i min ungdom en integreret del af mig.

Turen til Lourdes i 1981 blev en skelsættende oplevelse for mig. Vi var omkring 20.000 mennesker fra forskellige lande i verden og forskellige kontinenter. Det at være sammen med så mange mennesker, der så højst forskellige ud, havde vidt forskellige handicaps og snakkede mange forskellige sprog, var stærkt og gjorde et stort indtryk på mig. På trods af vores forskellighed var der en kæmpe fælles glæde over at samles for at fejre påsken, og specielt de udviklingshæmmedes glæde krøb ind under huden og ind i hjertet på mig. Der var mange gribende situationer, som f.eks. fodtætningsceremonien, som vi lavede Skærtorsdag i små grupper. En af de udviklingshæmmede mænd fra Danmark skulle have vasket sine fødder, men da han skulle tage sine strømper af, afslørede han, at han havde et kæmpe hul på strømpen. Hans hjælper blev lidt flov og skyndte sig at tage strømpen af. Manden gav os et stort grin. Han var ligeglad! Det var da også ligegyldigt, om der var hul på strømpen eller ej. Han var ligeså god alligevel, og vi andre fik os også et godt grin. Sådanne afvæbnende situationer oplevede jeg mange af. De udviklingshæmmede var meget bedre end os til at stå ved deres handicap og være dem, de var, end os "normale". Normaliteten hænger ofte fast i konformiteten og giver ikke plads til afvigelser og den spontane glæde. Det begyndte jeg at lære i Lourdes i 1981, og det var min start i "Hjertets skole".

"Hjertets skole"

Da jeg kom hjem fra pilgrimsturen, havde jeg lyst til at lære mere i denne "Hjertets skole". Jeg havde gennem en dansk veninde hørt om L'Arche-kollektiverne i Frankrig, da hun havde været dér et stykke tid. På det tidspunkt var jeg arbejdsløs, så jeg tog springet og udvandrede midlertidigt til Frankrig i november 1981. Jeg fik mulighed for at blive optaget i L'Arche i Trosly i Nordfrankrig, som er det sted, hvor Jean Vanier startede det første L'Arche-kollektiv. Jeg blev beboer i tre forskellige kollektiver i det år, jeg var i L'Arche. Den længste tid – ni måneder – var jeg i et kollektiv med multihandicappede udviklingshæmmede. Det gjorde et dybt indtryk på mig og ændrede mit syn på udviklingshæmmede, på skønhed og på mig selv. I starten troede

jeg, at de multihandicappede ikke sansede ret meget og ikke behøvede forandringer og fester, men under ferier, udflugter og fester oplevede jeg, hvor glade og positivt påvirkede de blev af disse forandringer i hverdagen. Jeg væmmedes også i starten over nogle af de multihandicappede, som var selv-skadende. Efter et stykke tid, da jeg fik lært dem at kende, kom jeg til at holde af dem, og kunne så se deres personlige charme, humor og skønhed. På denne måde blev jeg konfronteret med mine egne fordomme og begrænsninger, og mødet med de udviklingshæmmede ændrede mig for altid.

Efter at have været nogle måneder i Danmark vendte jeg tilbage til Frankrig for at være ca. 4 måneder i et L'Arche-kollektiv i den sydlige del af Paris. Mit store ønske om at videreudanne mig til musikerterapeut gjorde dog, at jeg vendte tilbage til Danmark igen. Jeg havde oplevet, at musik og sang var en fantastisk måde at kommunikere med de udviklingshæmmede på, så det ville jeg godt blive bedre til. Jeg fik taget musikerterapeut-uddannelsen i 1988 og har arbejdet som musikerterapeut i en del år – bl.a. med psykisk udviklingshæmmede.

Tro og Lys Danmark, startede allerede i 1970, som er et år før Tro og Lys startede internationalt i Lourdes. Der var en gruppe ihærdige mennesker her, som var med til at forberede den første internationale pilgrimstur til Lourdes, hvor de udviklingshæmmede var i centrum – bl.a. Marie Storm, som stadig er medlem af Tro og Lys, og hendes søster, Anne Storm, som nu er død. Jeg kom i 1995 atter ind i Tro og Lys, Danmark, og var med til at starte en gruppe i Aarhus. I 2009 blev jeg valgt til formand for Tro og Lys, Danmark, og er det stadig. Jeg kan dog højst være det i 12 år ifølge vores regler, så jeg skal snart "udskiftes". Det er også godt for vores bevægelse, at der kommer "nyt blod" til, så den kan udvikle sig positivt. Men helt slippe Tro og Lys kan jeg ikke. Tro og Lys vil fortsat banke i mit hjerte. Det er en del af min identitet! Jeg håber, at den ild, der blev tændt i mit hjerte ved mødet med de psykisk udviklingshæmmede mennesker, må fænge blandt flere i Danmark og den øvrige verden. Kom og vær med i "Hjertets Skole"!

En større gruppe fra Tro og Lys, Danmark, var i påsken 2001 på pilgrimstur til Lourdes. Vi fejrede også 30 års jubilæum for Tro og Lys, International. Her står to af vores udviklingshæmmede mænd med vores bannere.

Mine møder med Jean Vanier

Sådan startede Tro og Lys i Danmark i 1971.

Tekst: Marie Storm

TILBAGEBLIK Første kontakt med Jean Vanier var i efteråret 1969, da der blev sendt et brev til Caritas ved pastor Knud Ballin, som sendte det videre til pastor Jørgen Hviid, der forespurgte mig om jeg kunne tænke mig at være med til at forberede en valfart for mentalt handicappede, deres familier og venner i påsken 1971. Da jeg ikke er så god til sprog, sagde min søster Anne Storm, at det ville hun godt påtage sig.

Det første forberedende møde fandt sted i december 1969. Anne var med til flere møder og var med til at give valfarten, som skulle finde sted i påsken i Lourdes, navnet Tro og Lys. Pastor Jørgen Hviid blev udpeget til international præst og Pastor Knud Ballin til den danske gruppe. Alle var så glade for det fællesskab, der havde været i påsken, at man ønskede at fortsætte med det, når man kom hjem.

I juni/juli 1971 var Jean Vanier i Danmark. Her holdt han foredrag på Rygårds franske skole i Hellerup. Sammen med Jørgen Hviid var han også på Ebberødgård for at besøge Tage, der var multihandicappet, og som var med på Tro og Lys Valfarten 1971.

Jean Vanier, Jørgen Hviid og jeg var rundt for at se på flere intuitioner for åndssvage. Jørgen måtte oversætte for mig fra engelsk til dansk.

Vi havde en weekend i Jørgen Hviids sommerhus i Rørvig med Jean Vanier, Jørgen Hviid, Knud Ballin, Inger Hoyer,

Theodor Jørgensen, Anne og Marie Storm. Vi arbejdede med at få en retræte, hvor præster, søstre, familier med børn, enlige, handicappede og ikke-handicappede i fællesskab kunne holde en retræte. Noget, der var ganske nyt – den første Tro og Fællesskab-retræte. Vi fik reserveret Sostrup Slot, som var ejet af cistercienserinderne, i sommeren 1972. Dengang var kun selve slottet til beboelse. Jean havde to oplæg hver dag. Det foregik i kirken. Det var pastor Knud Ballin, pastor Jørgen Hviid, Anne og Marie, der stod for det praktiske i den uge. Året efter overtog biskop Hans L. Martensen det til familieretræterne hver sommer 1+1 uge.

Jørgen, Anne og jeg var ude at se på huse med tanken på at starte et L'Arche-fællesskab. Pastor Lars Messerschmidt

Skærmpoint fra www.trooglys.dk.

gjorde opmærksom på, at Hoffsmansminde i Valby var ledig, og her startede vi. Jørgen flyttede ind i december 1972 og flere kom til i januar 1973.

Efter 1-1½ år flyttede vi til Nygade 8 i Helsingør, som fik navnet Niels Steensens Hus. Her besøgte Jean Vanier flere gange fællesskabet og en gang sammen med hans søster Therese Vanier.

Tro og Lys havde internationale zonemøder, og ved disse møder var Jean Vanier og hans medstifter af Tro og Lys, Marie-Hélène Mathieu, også med. I Madrid var Jim og jeg inviteret med som venner, da vi ikke havde nogen ledende opgaver. En dag, hvor vi var gået en tur og kom hjem igen, stod Jean og tog imod os; han stod og holdt os i hånden, og vi talte sammen i 10 min. Da jeg hilste på Jean og fortalte, hvem jeg var, blev jeg mødt med megen venlighed. Jeg har ikke haft de store samtaler med ham, da jeg ikke er god til at udtrykke mig på engelsk, men jeg tror, at Jean vidste, hvad jeg stod for.

Kom og se!

Tro og Lys Danmark er en del af et internationalt fællesskab, hvor udviklingshæmmede sammen med deres familie og venner støtter hinanden. P.t. findes der 1.450 Tro og Lys-grupper i 83 forskellige lande. Aktiviteterne i Tro og Lys handler først og fremmest om at være sammen med søde mennesker i et fællesskab omkring tro, glæde, musik og leg. I Københavnsområdet findes der Vesterbrogruppen, der mødes i Jesu Hjerter kirke og en økumenisk gruppe, der mødes i Betlehems kirken. Foreningens hjemmeside

Sidst, jeg var sammen med Jean Vanier, var da han holdt en retræte hjemme i hans L'Arche fællesskaber, som er en hel by i Trosly, hvor handicappede og ikke-handicappede bor og lever sammen. Jean Vanier havde 2 oplæg om dagen. Det var i 2014. I Tro og Lys og Tro og Fællesskab har vi en tradition for, at en eftermiddag vasker vi hinandens fødder i den gruppe, vi er i. Når vi drager hjem fra mødet, får vi en velsignelse. I Trosly fik jeg lov til at velsigne alle retrætedeltagerne og også Jean Vanier ved udsendelsesceremonien.

handler blandt andet om årets retræte, der blev holdt i Store Bededagsferien på Emmaus Kursuscenter i Haslev.

På hjemmesiden kan man også læse om de 43 syriske Tro og Lys-grupper arbejder for at fremelske en venskabs kultur i det borgerkrigshærgede land. Mange i Syrien er traumatiserede og mange har mistet deres kære; men alligevel prøver de at finde styrke i dagligdagen til at praktisere tilgivelse.

Du kan læse meget mere om Tro og Lys, deres arbejde i Danmark og hvordan man kontakter dem på www.trooglys.dk.

To Welcome, to Protect, to Promote, to Integrate

Den 20. juni er en sørgeligt aktuel dag.

Tekst: National teamleder i Caritas Danmark Jacob Nue Sønderstrup

FLYGTNINGE Den 20. juni er det FN's Internationale Flygtningedag. En overskrift til denne dag kunne fint have været To Welcome, to Protect, to Promote, to Integrate. Det er det dog ikke, men således opfordrer Den katolske Kirke os til at møde og hjælpe migranter og mennesker på flugt i forbindelse med Kirkens egen Day of Migrants and Refugees.

Den katolske Kirke har siden 1914, hvert år en dag i januar, "fejret" Day of Migrants and Refugees for at vise solidaritet med de mennesker, som har været tvunget til at forlade deres hjem og deres land (I år er dagen flyttet til den 29. september).

Kirken var således mange år forud for sin tid og Den Internationale Flygtningedag som FN i 2000 fastsatte til den 20. juni.

Desværre er begge dage stadig relevante.

I de sidste mange år er antallet af flygtninge på verdensplan bare steget og steget. I starten af 2018 var 68.5 millioner mennesker på flugt eller internt fordrevet, og der er ikke meget der tyder på, at tallet er faldet i 2019. I skrivende stund er tallet ikke kendt.

Værdighed handler også om at kunne forsørge sig selv

En stor del af de 68.5 millioner mennesker er ofre for krige og konflikter; men mange undersøgelser viser, at antallet af såkaldte klimaflygtninge er hastigt stigende. Des-

uden er naturkatastrofer som tørke og deraf følgende mangel på fødevarer i høj grad også med til at skabe de konflikter, som sender mennesker på flugt.

Udviklingen har betydet, at en større del af Caritas' arbejde nu har fokus på at hjælpe

flygtninge. Blandt andet i Bidibidi-lejren i Uganda og i Cox Bazar-lejren i Bangladesh – de to største flygtningelejre i verden. Men for Caritas handler nødhjælp ikke bare om overlevelse. Det handler om at give mennesker et værdigt liv, selv under umenneskelige og uværdige forhold. Det handler om vores kerne og tro på, at alle har lige værdi. Og værdighed handler i høj grad om at kunne forsørge sig selv.

Nødhjælp er ikke kun hjælp til overlevelse

Derfor arbejder Caritas for at give familier på flugt en mulighed for at kunne

forsørge sig selv, blandt andet gennem undervisning i en mere effektiv dyrkning af klimatilpassede afgrøder.

Krigen i Sydsudan har sendt tusindvis af flygtninge over grænsen til Uganda. Her hjælper vi dem med at få et liv og en hverdag uden sult. De bliver undervist i dyrkning af afgrøder, så de kan supplere de knappe madrationer og tilegne sig viden, de kan bruge resten af livet.

Caritas arbejder samtidig for at modvirke nogle af de underliggende årsager til, at mennesker flygter. Det er blandt andet klimaforandringer som vekslende tørke og oversvømmelser.

Både tørke og oversvømmelser bliver forværret i området, der er hårdt ramt af afskovningen, og skoven er ofte det første der forsvinder, når hundredtusindvis af mennesker samles i store flygtningelejre. De skal blandt andet bruge træ til brænde til deres bål, så de kan lave mad og koge og rense vand til at drikke.

Netop derfor giver det rigtig god mening for Caritas at arbejde sammen med de to innovative virksomheder SolarSack og Pesitho. Sammen er vi nu ved at teste SolarSacks smarte pose, som kan rense vand ved hjælp af solens stråler, og Pesithos mikrokøkken, som kører på ren solenergi.

Begge opfindelser er med til at skåne miljøet ved at begrænse behovet for brænde i flygtningelejre. Samtidig dækker de menneskers basale behov for rent vand og mad. Akut nødhjælp går hånd i hånd med langsigtet hjælp til selvhjælp.

Richard er en af de mange flygtninge fra Sydsudan, som Caritas hjælper i Bidibidi-lejren i Uganda. Her står han stolt og fremviser resultatet af træningen.

Pastoralrådet holder sit 100. møde

Mødet i Middelfart kommer vidt omkring.

Tekst: Lillian Kristensen, formand for Pastoralrådet

JUBILÆUM Når vi i weekenden, 22. og 23. juni afholder Pastoralrådsmøde, kan vi endnu ikke sige: "Det har vi gjort hundrede gange før".

Nej, for vi gør det for hundrede gang denne weekend.

Pastoralrådet opstod som en følge af 2. Vatikankoncil, hvor der blandt andet var fokus på lægfolket og dets kompetencer. Lægfolket blev derfor rådgivere for Kirkens folk, og nu skal lægfolket så for hundrede gang rådgive biskoppen denne weekend i juni.

Naturligvis vil vi også fejre det. Det vil vi ved at invitere gæster, der var med første gang, der blev afholdt et Pastoralrådsmøde.

Regnskab og kirkeskat

Dog sker der også meget andet på mødet.

Vi starter som noget nyt med *Lectio Divina*. Det gør vi for at imødekomme

ønsket om lidt mere åndelighed på møderne. Naturligvis er der også vesper lørdag og messe søndag.

Lørdag eftermiddag vil vi være optaget af økonomi. Administrationschef Thomas Larsen vil blandt andet gennemgå regnskabet 2018 for os, og vi skal møde den nyansatte kirkeskattemedarbejder Susanne Madsen. Hun er begyndt at besøge sognene, så der vil allerede være nogen, der har mødt hende.

Susanne er ansat, fordi vi mangler penge. Mange steder oplever man, at der fyres folk, når der mangler penge, men vi har valgt at gå en anden vej. Vi investerer i at skaffe flere penge, og det er Susannes job.

På mødet kommer vi meget direkte til at mærke, at Den katolske Kirke måske er rig på bygninger, men at mursten ikke kan "spises". Vi holder ikke vort møde på Magleås, hvor møderne mange gange er

blevet holdt, da Magleås er afviklet og sat til salg. Derfor holder vi mødet på Severin i Middelfart. Jeg er sikker på, at Magleås vil være i manges tanker denne weekend, så

Formand Lillian Kristensen glæder sig til Pastoralrådsmøde nr. 100, som emnemæssigt kommer vidt omkring. Foto: Niels Messerschmidt.

lad os håbe, at Susannes indsats vil betyde, at vi ikke skal afvikle flere af vore synlige værdier. Lad os hjælpe hende!

Evangelisering, det grønne og de unge

På sidste møde blev der arbejdet rigtig godt med evangelisering. Vi arbejdede i grupper og resultatet er blevet samlet i et dokument, som pastoralrådsmedlemmerne får tilsendt forud for mødet. Vi skal arbejde videre med dette og arbejdet skal munde ud i anbefalinger til de forskellige menighedsråd. Det er vigtigt for Pastoralrådet, at dets arbejde når så langt ud som muligt til Danmarks katolikker.

Endelig skal vi også høre noget om Grøn Kirke, og vi får besøg fra DUK og kan igen glæde os til at høre dem fortælle om deres arbejde og indsats.

Jeg håber, at dette møde bliver lige så hyggeligt og arbejdsomt, som møderne plejer at være. Jeg glæder mig!

Gå hen og byg mit hus op

Vi er kaldet til at være kirke, men er vi overhovedet kaldet til at betale kirkeskat?

Tekst: Susanne Debora Madsen

NOGLE gange kan det være svært at høre Guds stemme, men for Frans af Assisi var der ingen tvivl. "Gå hen og byg mit hus op, for det er ved at styrte sammen". Sådan lød det fra Herren, da Frans knælede foran et stort krucifiks i den forfaldne kirke San Damiano i år 1207. Straks gik den lydhøre Frans i gang med at genopbygge de forfaldne kirker i nærområdet.

Hvorfor hører vi ikke Guds kald, som Frans gjorde, når vi står over for en kirke, der år efter år har et underskud, som dækkes ved at sælge ejendomme?

Et sted for de fattige og udsatte

Restaurering koster penge, og det havde Frans rigeligt af, mente han selv, da han solgte ud af sin fars forretningsvarer for at finansiere genopbygningsarbejdet. Strategien kunne have været et godt bud på at følge Guds vilje. Men Frans glemte lige at tjekke ind med sin jordiske far før han, i den

bedste Robin Hood stil, gav sig i kast med kirkebyggeriet.

Havde Frans forstået rigtigt?

Frans skulle desværre en tur forbi retten. Faren havde nemlig ikke fået det samme kald som Frans og ville have sine penge tilbage. Frans smed tøjet af sig og erklærede, at hans far var alene vor Fader i Himmelen, som nu skulle sørge for ham.

Nogle gange er det svært at gennemskue, hvad det er Gud beder os om at gøre. Selv for Frans virkede det som en tydelig opfordring til byggearbejde. I sidste ende udviklede kaldet sig til, at Frans skulle bygge kirken op i en åndelig forstand.

Herrens veje er uransagelige, men første skridt på vejen er dit.

Kunne Frans have opnået sit mål uden først at bygge kirker? Kunne Frans have

nået sit mål uden først at forholde sig til valget, om helhjertet at tjene Gud og dermed give afkald på mammon?

Søg først Guds rige

Vi taler ofte om kirkeskat og kirkens økonomi, når vi taler om kirkens vel. Men det første vi er kaldet til at gøre, er at leve et liv i troen. Det er gennem denne handling, at Gud kan åbenbare sig for dig, og gennem dig, for dem omkring dig. Det er også i disse gerninger, at vi bliver drevet til at sikre, at evangeliet er tilgængeligt for alle, specielt dem der kommer efter os.

Kærlighed fremfor alt andet

Frans af Assisi havde en kærlighed og dyb respekt for Kirken og dens struktur. Han havde et oprigtigt ønske om at bygge Guds hus op igen. Men det var ikke for kirkebygningens skyld, eller for biskoppen, eller præsten, der tjente i kirken. Det var for de mennesker der havde brug for Kirken. De fattige, de ensomme, os alle.

Hvorfor kirkeskat?

Vi må ikke glemme, at når vi støtter kirken økonomisk, så udlever vi missionsbefalingen. Vi giver dem, der søger, et bemandet hus de kan komme til. Vi giver troen videre til vores børn ved at give dem dåben og undervisningen. Vi giver ældre og ensomme et fællesskab, også når deres kære er gået bort eller deres børn flytter til udlandet. Og mest af alt, er det i kirken vi lærer at vandre med Gud og komme i et tættere fællesskab med Ham.

Er vi kaldet til at betale kirkeskat? Nej. Men vi er kaldet til at være Kirke og vise vores kærlighed for dem, der har brug for Kirken. Kirkeskat er blot en måde, at udtrykke denne kærlighed på.

I avisen denne uge finder du en tilmeldingsblanket og kuvert til kirkeskat. Vil du være med til at give Kirken videre, til dem der har brug for den?

Begynd med mig

Herre, væk din Kirke og begynd med mig!
Herre, byg din menighed op, og begynd med mig!
Herre, lad freden komme overalt på jorden, og begynd med mig!
Herre, lad din kærlighed og sandhed komme ud til alle mennesker, og begynd med mig!
Fra bønnebogen "Jugend mit Gott"

Tilmeld dig NU
katolsk.dk/kirkeskat

Kirken skal være stedet for den ufortjente barmhjertighed, hvor hele verden kan føle sig taget imod, velkommen, elsket, tilgivet og opmuntret til at leve Evangeliets gode liv" (Pave Frans, Evangeliets Glæde, 2014)

Tak for dit bidrag!

FRIVILLIGT BIDRAG I disse uger modtager de katolske husstande i bispedømmet og KO's læsere en opfordring til via indbetalingskort eller betalingservice at yde et frivilligt bidrag til udgivelsen af Katolsk Orientering. Dit frivillige bidrag er helt afgørende for avisen økonomi til dækning af udgifterne til trykning og distribution af avisen.

Så tag godt imod opfordringen til at yde et frivilligt bidrag til KO – der er hårdt brug for din hjælp! Vi foreslår 250 kr.

Du kan også støtte KO ved at indbetale et beløb på Danske Bank reg. 4183 konto 1685163. Husk at skrive dit navn på meddelelsen! Husk at beløbet er fradragsberettiget hvis vi har dit CPR-nummer.

Du kan også støtte os via MobilePay på nr. 62 624. Skriv flg.: Støt KO + dit navn.

KO's redaktion takker for alle bidrag, store såvel som små.

Bønnens Apostolat

Juli 2019

For hele verden: Integritet og retfærdighed

– at de, som administrerer loven, må gøre det med integritet, og at den uretfærdighed, der hersker i verden, ikke må få det sidste ord.

Pastoralråd juni 2019

Eftersom "Pastoralrådet... har under biskoppens myndighed og ledelse medansvar for alle forhold af pastoral karakter, der angår bispedømmet, for at gudsfolkets liv og aktivitet må blive i stadig større samklang med Evangeliet" og, og Pastoralrådet skal "følge samfundsdebatten og -udviklingen og disses indflydelse på Kirkens liv og trivsel..." (Bispeddømmets hjemmeside), er det selvfølgelig, at pastoralrådet beskæftiger sig med både aktuelle og principielle opgaver.

Pastoralrådet for vort bispedømme afholder sit næste møde i juni 2019. I forbindelse med samtaler med medlemmer af min menighed og flere af mine venner ønsker jeg følgende punkter optaget på mødets dagsorden.

Ungdomsarbejdet. Det er indlysende, at hvis Kirken fortsat skal bestå her i Danmark, så er ungdomsarbejdet af største betydning. Danmarks unge Katolikker blev dannet for ca. 70 år siden og har siden da været af største betydning. Der er landsorganisationen, og der er lokale afdelinger i de fleste menigheder. Af central betydning er Ømborgen ved Mossø, i nærheden af Skanderborg. Mine venner, deres børn, mine børn, min hustru og jeg selv har været på Øm talrige gange til børnelejre, ungdomslejre, økumeniske lejre, multilejre og weekendarrangementer. Jeg var selv første gang på Øm på efterårsskole i 1962. Ømlejrene har bidraget til at gøre os til de katolikker, som vi er i dag, og de har været med til at give os venner for livet. Derfor følger vi stadig med i lejraktiviteten på Øm på DUKs hjemmeside. Når vi her i foråret 2019 ser på tilmeldingerne til årets sommerlejre, bliver vi lidt bekymrede. Der er meget få tilmeldinger i forhold til det mulige antal deltagere. Hvorfor det? Kan der gøres noget ved det?

I 2017 fik vi en ny lovgivning om anerkendte trossamfund uden for Folkekirken, hermed også Den katolske Kirke. Visse politikere gentager ofte i denne sammenhæng, at: "Vi har trosfrihed i Danmark, men vi har ikke troslighed!", underforstået at Folkekirken har en særstilling med henvisning til Grundloven. Denne lovgivning betyder bl.a., at der stilles en række krav til trossamfundene uden for folkekirken. Kravene er fx, at trosgrundlaget er offentligt tilgængeligt, og at regnskaberne også er offentlige. Disse krav har vor kirke ingen problemer med. "Gevinsten" ved at følge denne lovgivning er, at trossamfundene får mulighed for, at medlemmerne kan få skattefradrag for deres bidrag til trossamfundet; der er lige den lille detalje, at navnene givere på beløb på over kr. 20.000 skal offentliggøres, det ønsker ikke alle bidragsgivere. En sidegevinst er, at trossamfundets embedsbærere kan vie ægtefolk med offentlig gyldighed, hvis ellers embedsbæreren opfylder nogle særlige krav – kendskab til dansk lovgivning. Vielsen skal vist også foregå på dansk. Hvilken rolle bør pastoralrådet have i denne sammenhæng?

Jeg har tidligere bedt om, at Pastoralrådet får indseende med uddannelsen af vore præster. Det er ikke sket. Men det er nødvendigt, at Pastoralrådet kan være med til at de-

finere præsteuddannelsen. Problemet er, at flere af vore nye præster med udenlandsk baggrund ikke har nogen eller kun meget begrænset viden om dansk kirkehistorie og kulturhistorie. Reelt er det meget vanskeligt at forstå Folkekirkens indretning, man skal nok være indfødt dansker for bare delvis at forklare Folkekirkens stilling i det danske samfund. Siden min ungdom dvs. i mere end 50 år har jeg mødt adskillige præster, som jeg har hjulpet med at forstå den folkekirkelige kristendom, det har jeg gerne gjort, man det burde være formaliseret. Faktisk har vi et antal veludannede danske katolikker, nuværende og tidligere universitets- og gymnasielærere, som kunne varetage denne undervisning.

Paul Jørgensen, 2300 København S

Vores handlinger definerer os – ikke vores hudfarve

Der er visse facts, som får mig til at tænke, at der er en vis racisme blandt danske katolikker.

Hvorfor det?

Fordi jeg har set præster, som kommer til Danmark fra andre europæiske lande, blive accepteret og ikke kritiseret, selvom de ikke altid udviser en specielt engageret holdning eller kristen kærlighed overfor andre. På den anden side kommer der præster fra ikke-europæiske lande, som er rejst langt for at komme hertil og som tjener med kærlighed, men møder en stor kritik blot fordi deres danske accent ikke er perfekt, fordi deres bevægelser og kropssprog er anderledes og fordi deres hudfarve har en anden nuance end danskernes.

Jeg spørger mig selv, om de personer, som kritiserer, har tænkt over, at det, der definerer en person, hverken er dennes fysiske udseende, accent eller nuancen i hudfarven; nej, det, der definerer en person, er dennes handlinger. Jeg opfordrer derfor dem, der føler sig hævet over de ikke-europæiske præster til at overveje og tænke over, om Kristus, Vor Herre, Guds Søn, virkelig var en hvid mand med blå øjne? Eksisterer den mulighed overhovedet, når nu Jesus blev født i en jødisk by midt i ørkenen, hvor solen skinner med så stor intensitet, at den brænder indbyggernes hud? Og hvis Guds Søns hud var en grad mørkere end nordeuropæernes hudfarve, ville Hans Budskab så have været anderledes? Ville Han være blevet accepteret af de hvide fra nord?

Jeg tror derfor, det er vigtigt, at vi anstrenger os for at forstå det dansk, som de præster taler, og ser positivt på deres udseende og hudfarve og prøver at forstå det budskab om Guds kærlighed, som de viser gennem deres hjertelige, uskyldige og oprigtige handlinger. Så lad os holde op med at kritisere og i stedet sige tak til Gud, fordi de præster er kommet hertil for at hjælpe og udbedre den mangel på præster, som vi har her i Danmark.

Arturo Pacheco, 2930 Klampenborg.

KO korrigerer

I KO seneste nummer (nummer 7) har der desværre i artiklen om Sankt Mikael's Kirke i Pindstrup indsneg sig flere fejl. Den katolske kirke i Aarhus hedder ikke Sankt Knuds Kirke, men katolsk Vor Frue Kirke. Artiklen nævner, at pater Krawczyk fejrer messe i Pindstrup; men det gør pater Meister også. Artiklen nævner endvidere, at pater Lønskov lærte polsk i Warszawa. Det var i Krakow.

Redaktionen.

KO korrigerer

I det seneste nummer af Katolsk Orientering (nr. 7) har der indsneg sig en fejl side 3 i artiklen "Dyster rapport om kirkernes situation i Tyskland".

Der står: "I dag betaler tyske protestanter og katolikker op til ni procent af deres skattepligtige indkomst i kirkeskat..."

En læser har gjort os opmærksom på, at det ikke er korrekt. De betaler op til ni procent af deres indkomstkast i kirkeskat.

Redaktionen.

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,

annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Ole Sørensen, Ann-

Britt Sternfeldt, Stanislaw Stawicki S.A.C., Cæsar

Szwebs, Renata Szwebs, Eva Maria Nielsen, Ariel

Bejo O.F.M. Conv., Kate Toft Madsen, Anna Bohn

Smitshuysen, Kirsten Holdt Jørgensen, Marie Storm,

Jacob Nue Sønderstrup, Lillian Kristensen, Susanne

Deboras Madsen, Peter Sandholt Jensen og Thomas

Barnebeck Andersen.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610

København V, tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: *redaktion@*

katolskorientering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske

husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,

1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag –

ca. 12.600 – ISSN 0902-297X.

Det sker i bispedømmet

JUNI

Sankt Andreas Bibliotek har ferielukket til og med torsdag den 13. juni. Åbner som vanligt tirsdag den 18. juni kl. 13.00.

Fredag 14. kl. 18.00-19.30: "Åben Dør". Personlig forbøn og samtale ved pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4A, København V.

Information: *www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk*

Torsdag 20. kl. 18.00: Kristi Legems og Blods Fest. Pontifikal messe og procession i haven. Sted: Skt. Therese Kirke, Bernstorffsvej 56, 2900 Hellerup.

Fredag 28. kl. 19.00-ca. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse v/pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V. Skriftemål fra kl. 18.00.

Information: *www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk*

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Første og tredje onsdag i måneden kl. 18.00-20.00: Hjælp til misbrugere og pårørende ved den katolske organisation Cenacolo. Rådgivningen finder sted i Bredgade 64, 1. sal, Kbh. K. Tlf. 51 53 41 60.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30 (NB ikke maj-august): Stille tilbedelse i Jesu Hjerter Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Ældre Café: Hver onsdag kl. 13-16.30 i kælderen i Caritas Center, Stenosgade.

Åben rådgivning: Hver onsdag kl. 17-19.30 i rådgivningen i Caritas Center, Stenosgade. Du kan også få rådgivning over telefonen via tlf. 22 99 38 18.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver onsdag kl. 19.00-21.00, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Ryesgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail *johny.zet@gmail.com*.

Kalenderen afspejler de arrangementer menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Juli

1. *grøn*. Mandag i 13. alm. uge. (I Ps).
 V: Sl 103,1-2.3-4.8-9.10-11.
 R: Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: 1 Mos 18,16-33. Ev.: Matt 8,18-22.
2. *grøn*. Tirsdag i 13. alm. uge. (I Ps).
 V: Sl 26,2-3.9-10.11-12.
 R: Herre, jeg har din godhed for øje.
 L.: 1 Mos 19,15-29. Ev.: Matt 8,23-27.
3. *rød*. THOMAS, apostel (f)
Gl.Ap.pf
 L.: Ef 2,19-22
 V: Sl 117,1-2
 R: Gå ud i al verden og forkynd evangeliet!
 Ev.: Joh 20,24-29
4. *grøn*. Torsdag i 13. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Elisabeth af Portugal** (†1336)
 V: Sl 116,1-2.3-4.5-6.8-9.
 R: Jeg kan vandre for Herrens ansigt i de levendes land.
 L.: 1 Mos 22,1-19. Ev.: Matt 9,1-8.
5. *grøn*. Fredag i 13. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Antonius Maria Zacharia**, præst (†1539)
 V: Sl 106,1-2.3-4a.4b-5.
 R: Tak Herren, for han er god.
 L.: 1 Mos 23,1-4.19; 24,1-8.62-67. Ev.: Matt 9,9-13.
6. *grøn*. Lørdag i 13. alm. uge. (I Ps).
 Eller *rød*. **Maria Goretti**, jomfru og martyr (†1902)
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V: Sl 135,1-2.3-4.5-6.
 R: Lovpris Herren, for han er god.
 L.: 1 Mos 27,1-5.15-29. Ev.: Matt 9,14-17.
Bededag for præste- og ordenskald
7. *grøn*. **14. ALM. SØNDAG**.
 * *Gl. Cr. Alm.S.pf*.
 1.L.: Es 66,10-14c;
 V: Sl 66,1-3a.4-5.6-7a.16+20.
 R: Bryd ud i jubelråb for Gud, hele jorden.
 2.L.: Gal 6,14-18.
 Ev.: Luk 10,1-12.17-20 eller 10,1-9.
8. *grøn*. Mandag i 14. alm. uge. (II Ps).
 Eller *rød*. **Augustin Zhao Rong**, præst (†1815),
 og **lidelsesfæller**, martyrer (†1648-1939)
 V: Sl 91,1-2.3-4.14-15ab.
 R: Min Gud, jeg stoler på dig.
 L.: 1 Mos 28,10-22a. Ev.: Matt 9,18-26.
9. *rød*. Tirsdag i 14. alm. uge. (II Ps).
Villehad, martyr (†1572) (m)
 V: Sl 17,1.2-3.6-7.8+15.
 R: I retfærdighed skal jeg skue dit ansigt, Herre.
 L.: 1 Mos 32,23-33. Ev.: Matt 9,32-38.
10. *rød*. Onsdag. **KNUD KONGE**, martyr, kongeriget
 Danmarks værnehelgen (†1086)(f)
Gl.Mart.pf.
 L.: 2 Krøn 24,18-22 eller 2 Kor 9,6-15
 V: Sl 31,3cd-4.6+8ab. 16bc-17
 R: Fader! I dine hænder betror jeg min ånd.
 Ev.: Matt 10,34-39
- På Færøerne og i Grønland:**
rød. **Knud Konge**, martyr (†1086) (m)
 V: Sl 33,2-3.10-11.18-19.
 R: Lad din godhed komme over os, Herre,
 for vi venter på dig.
 L.: 1 Mos 41,55-57; 42,5-7a.17-24a. Ev.: Matt 10,1-7.
11. *hvid*. Torsdag. **BENEDIKT**, abbed, værnehelgen for

- Europa (†547)(f)
Gl.Helg.pf
 L.: Ordspr 2,1-9
 V: Sl 34,2-3.4-5.6-7.8-9.10-11.
 R: Jeg vil love Herren til hver en tid.
 Eller: Smag og se, at Herren er god.
 Ev.: Matt 19,27-29
12. *grøn*. Fredag i 14. alm. uge. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Kjeld**, præst (†1150)
 V: Sl 37,3-4.18-19.27-28b.39-40.
 R: Retfærdiges frelse kommer fra Herren.
 L.: 1 Mos 46,1-7.28-30. Ev.: Matt 10,16-23.
13. *grøn*. Lørdag i 14. alm. uge. (II Ps).
 Eller *hvid*. **Henrik** (†1024)
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V: Sl 105,1-2.3-4.6-7.
 R: I, der søger Gud, skal få nyt mod.
 L.: 1 Mos 49,29-33; 50,15-26a. Ev.: Matt 10,24-33.
14. *grøn*. **15. ALM. SØNDAG**.
 * *Gl. Cr. Alm.S.pf*.
 1.L.: 5 Mos 30,10-14;
 V: Sl 69,14+17.30-31.33-34.36ab+37.
 R: I som er ydmyge, skal søge Gud, og I skal få nyt mod.
 eller Sl 19,8.9.10.11 R: Herrens fororminger er retskafne,
 de glæder hjertet.
 2.L.: Kol 1,15-20.
 Ev.: Luk 10,25-37.
15. *hvid*. Mandag i 15. alm. uge. (III Ps).
Bonaventura, biskop og kirkelærer (†1274) (m)
 V: Sl 124,1-3.4-6.7-8.
 R: Vi har vor hjælp i Herrens navn.
 L.: 2 Mos 1,8-14.22. Ev.: Matt 10,34-11,1.
16. *grøn*. Tirsdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Vor Frue af Karmel**
 V: Sl 69,3.14.30-31.33-34.
 R: I ydmyge, søg Gud, og I skal få nyt mod.
 L.: 2 Mos 2,1-15a. Ev.: Matt 11,20-24.
17. *grøn*. Onsdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 V: Sl 103,1-2.3-4.6-7.
 R: Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: 2 Mos 3,1-6.9-12. Ev.: Matt 11,25-27.
18. *grøn*. Torsdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 V: Sl 105,1+5.8-9.24-25.26-27.
 R: Evigt husker Herren på sin pagt eller R: Halleluja!
 L.: 2 Mos 3,13-20. Ev.: Matt 11,28-30.
19. *grøn*. Fredag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *rød*. **Apollinaris**, biskop og martyr (†75)
 V: Sl 116,12-13.15-16.17-18.
 R: Jeg løfter frelsens bæger og påkalder Herrens navn
 eller R: Halleluja!
 L.: 2 Mos 11,10-12.14. Ev.: Matt 12,1-8.
20. *hvid*. Lørdag i 15. alm. uge. (III Ps).
Torlak, biskop (†1193) (m)
 V: Sl 136,1+23-24.10-12.13-15.
 R: Hans trofasthed varer til evig tid eller R: Halleluja!
 L.: 2 Mos 12,37-42. Ev.: Matt 12,14-21.
21. *grøn*. **16. ALM. SØNDAG**
 * *Gl. Cr. Alm.S.pf*.
 1.L.: 1 Mos 18,1-10a;
 V: Sl 15,2-3a.3b-4b.5.
 R: Herre, hvem kan gæste dit telt?
 2.L.: Kol 1,24-28.
 Ev.: Luk 10,38-42.
22. *hvid*. Mandag. **MARIA MAGDALENE** (f)
Gl. Særl.pf
 L.: Højs 3, 1-4a eller 2 Kor 5,14-17
 V: Sl 63,2.3-4.5-6.8-9
 R: Min sjæl tørster efter dig, min Gud.
 Ev.: Joh 20,1-2.11-18
23. *hvid*. Tirsdag. **BIRGITTA**, værnehelgen for Europa
 (†1373) (f)

- Gl.Helg.pf*
 L.: Gal.2,19-20
 V: Sl.34,2-3.4-5.6-7.8-9.10-11
 R: Smag og se, at Herren er god
 Ev.: Joh.15,1-8
24. *grøn*. Onsdag i 16. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Charbel Makhlef**, præst (†1898)
 V: Sl 78,18-19.23-24.25-26.27-28.
 R: Herren gav dem brød fra himlen.
 L.: 2 Mos 16,1-5.9-15. Ev.: Matt 13,1-9.
25. *rød*. Torsdag. **JAKOB**, apostel (f)
Gl.Ap.pf
 L.: 2 Kor 4,7-15
 V: Sl 126,1-2ab.2cd.3.4-5.6
 R: De, som sår med gråd, skal høste med frydesang.
 Ev.: Matt 20,20-28
26. *hvid*. Fredag i 16.alm.uge. (IV Ps).
**Den hellige Joakim og den hellige Anna,
 Jomfru Marias forældre** (m)
 V: Sl 19,8.9.10.11
 R: Herre, du har det evige livs ord.
 L.: 2 Mos 20,1-17. Ev.: Matt 13,18-23.
27. *grøn*. Lørdag i 16. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V: Sl 50,1-2.5-6.14-15.
 R: Du skal bringe takoffer til Gud.
 L.: 2 Mos 24,3-8. Ev.: Matt 13,24-30.
28. *grøn*. **17. ALM. SØNDAG**
 * *Gl. Cr. Alm.S.pf*.
 1.L.: 1 Mos 18,20-32;
 V: Sl 138,1-2a.2bc-3.6-7ab.7c-8.
 R: Den dag, jeg råbte, svarede du mig.
 2.L.: Kol 2,12-14. Ev.: Luk 11,1-13.
29. *rød*. Mandag i 17. alm. uge. (I Ps).
Olav, martyr (†1030) (m)
 V: Sl 106,19-20.21-22.23.
 R: Tak Herren, for han er god.
 L.: 2 Mos 32,15-24.30-34. Ev.: Matt 13,31-35.
På Færøerne og i Grønland
rød. **OLAV**, martyr (†1030) (h)
Gl.Cr.Mart.pf
 1.L.: Visd 10,10-14
 V: Sl 31,2-3a.3bc-4.6+8ab.16bc-17
 R: Fader! I dine hænder betror jeg min ånd.
 2.L.: Jak 1,2-4.12
 Ev.: Matt 16,24-28
30. *grøn*. Tirsdag i 17. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Peter Chrysologus**, biskop og kirkelærer
 (†451)
 V: Sl 103,6-7.8-9.10-11.12-13.
 R: Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: 2 Mos 33,7-11; 34,4b.5-9.28. Ev.: Matt 13,36-43.
31. *hvid*. Onsdag i 17.alm.uge. (I Ps).
Ignatius af Loyola, præst (†1556) (m)
 V: Sl 99,5.6.7.9.
 R: Hellig er du, Herre vor Gud.
 L.: 2 Mos 34,29-35. Ev.: Matt 13,44-46.

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

Palle Vinther

KO's annonsekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 9, som udkommer den **5. juli 2019** skal være KO i hænde senest den **17. juni 2019**.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 10, som udkommer den **9. august 2019**, skal være KO i hænde senest den **22. juli 2019**.

Kvindernes Dalumretræte 2019

Mandag den 9. september
til fredag den 13. september.

Retræten afholdes som sædvanligt hos de gæstfrie
Sankt Hedvigssøstre på Dalum Kloster,
Dalumvej 105, 5250 Odense SV.
Retrætepræst er pastor Lars Messerschmidt,
og årets tema er Liturgiens ånd.

Tilmelding til: Birgit Clausen, Teglvangsvej 64,
8543 Hornslet, e-mail: clausen.birgit@gmail.com.

Pris: 1.400 kr, hvoraf 300 kr. er depositum, som skal
betales ved tilmelding på bankkonto reg. nr. 7260 konto
1115743. Husk at anføre dit navn og adresse på
indbetalingen.

Yderligere oplysninger: hos Birgit Clausen pr mail eller
telefon 86 99 63 54. Der er begrænset antal pladser.
Alle kvinder er velkomne.

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Vores kære mor,
svigermor, farmor og oldemor

Anna Margrethe Bruno Pedersen

* 29. maj 1921 på Øland
er stille sovet ind

Horsens, den 26. maj 2019

Familien

Begravelsen har fundet sted

FARVEL OG PÅ GENSYN
R.I.P.

Per Wedell-Topp

* 28. juni 1930 † 10. maj 2019

Familien

Begravelsen har fundet sted

Invitation til Fejring af Kristi Legems og Blods fest

Vi har efterhånden mange år fejret Kristi Legems og
Blods fest med pontifikalmesse og procession i Sct.
Therese Kirke og Rygaards skoles park. I år markeres
festen torsdag den 20. juni kl. 18.00.

Alle menigheder i Hovedstandsområdet samt deres
præster, diakoner, ordenssøstre er inviteret til at deltage
i fejringen i Sct. Therese Kirke, Bernstorffsvej 54, 2900
Hellerup.

Efter messen og procession afholder vi en reception
i menighedslokalet.

Alle er inviteret til at være med.

Rod i regnskabet - her er løsningen

Jesper R Austad
Bogholder

Regnskabs-assistance

Mobil 28 11 81 03

Jesper.r.austad@kabelnettet.dk
Ragnhildgade 76, 3.tv., DK-2100 København Ø
regnskabs-assistance.dk

Katolske institutioner og katolikker 50%

Alt er godt - stort som småt

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen - også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke
den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

TELEFONLINE SOS FORBØN

Ønsker du forbøn, et lyttende øre,
et ord fra Jesus og en velsignelse
så ring: **75 18 18 08**

Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Din støtte til en mindeværdig afsked

Skov Madsen
BEDEMANDSFORRETNING

Tlf. 70 224 234
Træffes hele døgnet
www.skovmadsen.dk

Mogens Denby
Indehaver

Annette U. Nielsen
Indehaver

Vi hjælper gerne med:
- Min sidste vilje
- Elysium Begravelsesopsparing

Betty Jensen

Troels Giversen

Jan Dyreborg

Lars Kristiansen

Esbjerg · Varde · Bramming · Ribe · Skærbæk · Brørup

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere
information, kontakt venligst Palle Vinther,
tlf. 50 56 09 49 eller
annonce@katolskorientering.dk.

EN VÆRDIG OG SMUK AFSKED MED DINE KÆRE

Erik
Skree

Mette
Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK

Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Hjælp der gavner

www.vincentgrupperne.dk

Bedemand H.J. Madsen

- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Michael Madsen Lars Kingo

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

- Arv og Testamenter
- Ægtepagter
- Familiesager
- Dødsboer
- Køb af ejendom i Danmark og udlandet.

Advokat Sandra Moll Dirscherl

Telefon: 31 35 35 60
Fax: 31 73 25 84
E-mail: sandra@moll.dk
www.sandramoll.dk

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Det II Vatikankoncil og den 3. demokratiseringsbølge

Havde det ikke været for Det andet Vatikanerkoncil, så ville vi have set færre overgange til demokratisk styreform i den katolske verden.

Tekst: Thomas Barnebeck Andersen og Peter Sandholt Jensen; professorer ved Institut for Virksomhedsledelse og Økonomi ved SDU, Syddansk Universitet.

DEMOKRATI Den katolske Kirke havde langt ind i det tyvende århundrede et anstrengt forhold til demokrati og menneskerettigheder. Det første Vatikankoncil (1869-70) var i store træk en videreførelse af det såkaldte Tridentinerkoncil fra midten af 1500-tallet. Udgangspunktet var, at Kirken gennem Helligåndens vejledning besad den fuldstændige og ufejlbarlige sandhed.

Hvor staten var katolsk, skulle Kirken derfor kræve, at statsmagten forhindrede udbredelse af ikke-kristne (og allerhelst ikke-katolske) synspunkter; hvor katolikker var i mindretal, skulle Kirken derimod kræve, at statsmagten garanterede udbredelsen af den katolske doktrin. Kirken hævdede, at kirke og stat ikke kunne adskilles, at monarkiet var en gudgivet styreform, og at religionsfrihed højst kunne

tilstås borgere, der fra fødslen tilhørte en anden tro.

Alt dette ændrede sig med Det andet Vatikankoncil (1962-65). Nøgleord for konciliet var modernisering, fornyelse indadtil og åbning mod verden. Konciliet gjorde det klart, at kun frie individer kan opdage den sande tro. Det blåstemte alle individers ret til religionsfrihed, hvilket betød, at Kirken opgav pression og i stedet de facto accepterede adskillelse mellem kirke og stat. Specielt fik konciliet deklARATION om religionsfrihed, Dignitatis Humanae, en afgørende betydning for Kirkens syn på demokrati. Dokumentet indeholder en underforstået accept af, at det konstitutionelle demokrati er den eneste politiske styreform, som sikrer religionsfrihed og menneskerettigheder.

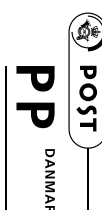
Pave Johannes Paul II formulerede det bedst i 1987: "Jeg forkynder ikke demokrati. Jeg forkynder evangeliet. Til evangeliets budskab hører selvfølgelig problemerne omkring menneskerettigheder; og hvis demokrati betyder menneskerettigheder, så

hører det også med til Kirkens budskab".

En politisk aktør

Der er masser af historisk belæg for at hævde, at Kirken i kølvandet på konciliet spillede en central rolle i en række nationale demokratiseringsprocesser. I Spanien hjalp Kirken fx med til at opnå et forfatningsmæssigt kompromis om forholdet mellem kirke og stat. Det var afgørende vigtigt, hvis en gentagelse af den spanske borgerkrig skulle undgås. I Brasilien styrkede Kirken civilsamfundet. Det skete dels gennem katolske græsrodsorganisationer, dels gennem biskoppernes fordømmelse af regimets undertrykkelse, og dels gennem kirkelige opfordringer til en mere demokratisk politisk orden. I Chile holdt Kirken sine landsmænd underrettet om omfanget af menneskerettighedskrænkelser, og kirken udfordrede åbent regimet, når ingen andre kunne. I Filippinerne talte Kirken konsekvent mod menneskerettighedskrænkelser og mod misbrug af

Fortsættes nedenunder ►

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
	MASKINEL MAGASINPOST 42512 Afsender: Katolsk Orientering Katolsk Orientering · nr. 8 14. juni 2019 · 45. årgang
	 PP DANMARK

valgprocessen. Kirken hjalp oppositionen med at samle sig i forenet modstand mod regimet, og kirken spillede en afgørende rolle i forbindelse med afsættelsen af Marcos. I Polen var Kirken medvirkende til at nedbryde kommunismen gennem blandt andet moralsk og psykologisk støtte til oppositionsbevægelsen.

Kigger man på data (se figur), er det da også bemærkelsesværdigt, i hvilken grad katolske lande (tykke kurve) gennemgik en markant demokratiseringsbølge efter Det andet Vatikankoncil (lodrette streger) sammenlignet med ikke-katolske lande (tynde kurve).

Fire præmisser

Ifølge bogen "The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century" fra 1991 af den verdensberømte amerikanske politolog Samuel P. Huntington (1927-2008) er det åbenbart, at konciliet er en vigtig faktor bag det, han kalder den tredje demokratiseringsbølge fra midten af 1970'erne og frem. Den bredere akademiske litteratur på området har imidlertid ikke skænket konciliet megen opmærksomhed. En af grundene er nok, at det kan være svært at fastslå, hvorvidt der er en årsagssammenhæng mellem konciliet og demokratiseringsbølgen.

I en nyligt publiceret forskningsartikel gør vi os til talsmænd for, at evidensen ret klart peger i retning af en årsagssammenhæng. Vores argument bygger på en række præmisser, som vi detaljeret beskriver i vores papir, men kort fortalt er de fire vigtigste præmisser følgende:

Præmis 1: Demokratiudviklingen i katolske og ikke-katolske [lande] var sammenfaldende indtil Det andet Vatikankoncil. Det er først små ti år efter konciliet, at demokratiudviklingen ikke længere udvikler sig parallelt. Det betyder,

at vi med rimelighed kan udelukke, at den tredje demokratiseringsbølge skyldes faktorer, som fandt sted før konciliet.

Præmis 2: Tingen af Det andet Vatikankoncil var uafhængigt af underliggende politiske udviklinger i den katolske verden. Det kom bag på alle, da pave Johannes XXIII den 25. januar 1959 indkaldte konciliet. Pave Johannes XXIII blev pave i oktober 1958. Det lå ikke i kortene, at han skulle blive pave, idet det efterfølgende konklave ikke havde nogen klar favorit. En anden pave havde måske ikke indkaldt konciliet. Der var ingen stærk opbakning i Kirken bag afholdelse af et koncil, men der var derimod en endog meget stærk modstand mod det. Pave Johannes XXIII døde kort efter koncillets første samling, og ifølge (på det tidspunkt gældende) kanonisk ret ville konciliet automatisk stoppe, hvis ikke den nye pave

Paul VI besluttede sig for at videreføre det.

Præmis 3: Resultatet af Det andet Vatikanerkoncil var fuldstændigt overraskende, og ingen kunne have forudsagt det. Den konservative kurie, som var en stærk modstander af konciliet, forestod det forberedende arbejde. Kurien ønskede at gøre konciliet til et gummistempel for eksisterende dogmer og magtstrukturer i kirken. Havde det ikke været for pludselig indgriben af den franske kardinal Achille Lienart, ville kurien være lykkedes med sit forehavende. Kardinal Lienarts indgriben betød, at det ikke blev kuriens foretrukne liste af kandidater, som kom til at dominere koncillets forskellige udvalg. Det ændrede fuldstændig magtbalancen, og dermed hvad der kunne rent faktisk vedtages i løbet af konciliet.

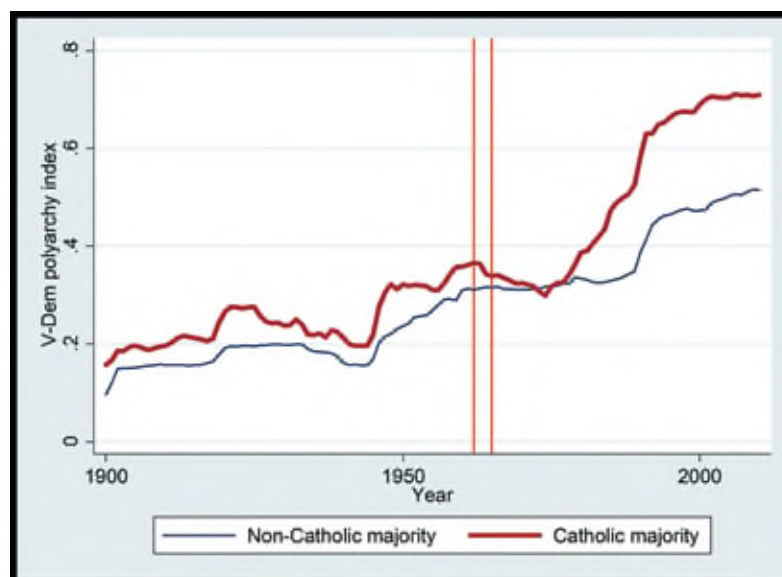
Præmis 4: Demokratiudviklingen i den katolske verden er ikke drevet af eksterne aktører som USA, EU og USSR. Den

er heller ikke drevet af den kolde krigs afslutning. Sammenhængen i figuren er fx ikke afhængig af én enkelt verdensdel; eksklusion af verdensdele en af gangen ændrer ikke billedet. Derudover begyndte demokratiseringsprocessen allerede i slutningen af 1970'erne, lang tid før den kolde krigs afslutning.

Hvis de ovenstående præmisser er korrekte, så kan den kontrafaktiske udvikling i demokrati i de katolske lande rimeligvis approksimeres ved udviklingen i demokrati i ikke-katolske lande. Vi foreslår med andre ord at anvende de ikke-katolske lande som kontrolgruppe: I en verden uden Det andet Vatikankoncil ville demokratiudviklingen i den katolske verden have udviklet sig i nogenlunde overensstemmelse med den selvsamme udvikling i ikke-katolske lande. Forskellen mellem den faktiske udvikling (den tykke streg) og den kontrafaktiske udvikling (den tynde streg) er således effekten af Det andet Vatikanerkoncil.

I vores papir foretager vi også en lang række mere formelle statistiske test. Vi tager højde for forskelle i BNP per indbygger, uddannelsesnivea, urbaniseringsgrad, religiøse diversitet, politiske spændinger, geopolitik, pavelige besøg, og meget, meget andet. Vi foretager derudover en række individuelle landestudier, hvor vi viser, hvorledes Den katolske Kirke aktivt fremmede demokrati i kølvandet på Det andet vatikanerkoncil.

Huntington konkluderer i sin bog, at havde det ikke været for Det andet Vatikanerkoncil, så ville vi have set færre overgange til demokratisk styreform i den katolske verden, og mange af de faktiske overgange til demokrati ville være sket senere. Vores forskning er i fuld overensstemmelse med den konklusion.

Figur: Demokratiudvikling i katolske (tyk streg) og ikke-katolske (tynd streg) lande. Demokratiindekset går fra 0 (mindst demokrati) til 1 (mest demokrati). De lodrette linjer er perioden for Det andet Vatikankoncil, 1962-65.

Døren på klem for gifte præster?

Amazonassynodens arbejdsdokument beder biskopperne om at drøfte spørgsmålet på mødet.

Tekst: Niels Messerschmidt

SYNODE Et af forslagene i det nyligt offentliggjorte arbejdsdokument for bispe-synoden om Amazonas, som holdes senere i år, er muligheden for at præstevie gifte mænd for at afhjælpe den pastorale situation blandt katolikker i afsidesliggende steder i regionen.

Forslaget om at præstevie viri probati (velanskrevne mænd) er en dispensation fra det tvungne præstecølibat i den vestlige katolske kirke, og noget, som kirkeeksperter tror – og traditionalister frygter – kan bane vejen for også at præstevie gifte mænd andre steder i verden.

Dokumentet fastholder, at "cølibatet er en gave for Kirken", men tilføjer, at i de mest afsidesliggende områder i Amazonas efterlyses "muligheden for at præstevie ældre mænd, helst indfødte som nyder respekt i deres lokalsamfund". Sådanne foreslås videre, "også selv om de allerede har stiftet familie".

Pave Frans har tidligere udtalt sig positivt overfor viri probati i afsidesliggende områder uden adgang til sakramenterne, men har samtidig understreget, at kravet til præsters cølibat i Kirken fortsat gælder.

Vatikanets forslag kommer, efter at man har rådført sig med katolikker i Amazonas.

Vedtages forslaget, er det ikke første gang, at gifte mænd får lov til at virke som katolske præster. Benedikt XVI tillod anglikanske præster, som var gift, inden de konverterede til den katolske tro, at de kunne virke som katolske præster. Visse østlige kirker unerede med Rom, fx melkitter og maronitter, har tradition for at præstevie gifte mænd.

Arbejdsdokumentet opfordrer også til, at kvinder tildeles en "officiel" rolle i Kirken, herunder lederstillinger inden for fx teologi, katekese og liturgi. "Vi opfordrer desuden til, at kvinders røst bliver hørt, at man spørger dem til råds, at de deltager i beslutningsprocesserne og med deres følsomhed bidrager til den kirkelige synodalitet".

Hvor går grænsen?

En restriktiv adgang til præstevie af gifte mænd ligger på linje med pave Frans' ønske om at adressere lokale kirkelige behov rundt om i verden og en større inklusion af lægfolk. Således har mange katolikker i Amazonas ofte vanskelig adgang til eukaristien på grund af få præster til at betjene geografisk store områder. Derfor hedder det: "I stedet for at menighederne ikke får adgang til eukaristien, bør man ændre kriterierne for udvælgelsen og formationen til de tjenester, som er bemyndiget til at fejre den".

Der går ofte måneder mellem, at katolikker i Amazonas får besøg af en præst og kan modtage eukaristien eller bodens sakramente. Derfor opfordres synodefædrene til at drøfte, hvordan man løser disse katolikkers pastorale behov og forandrer Kirken fra at være én, "som kommer på besøg" til at være én, "som slår sig ned".

Det understreges, at "sakramenterne skal være en kilde til liv og et lægemiddel, som alle, især de fattigste, skal have adgang til". Derfor er det "nødvendigt at bryde en streng disciplin, som ekskluderer og fremmedgør" og fremme en "pastoral følsomhed, som ledsager og integrerer".

Vatikanet foreslår også, at Kirken bliver

Pave Frans hilser på repræsentanter for stammefolk under sit besøg i Peru i januar sidste år. Foto: Vatican Media.

Stærke kvinder omkring Jesus

Fornyelse i Oberammergau

PASSIONSSPIL Kvinder som stærke forkyndere af det glade budskab spiller en vigtig rolle ved passionsspillene i Oberammergau næste år, fortæller instruktør Christian Stückl. Det var kvinder som Guds Mor Maria og Maria Magdalena, der holdt ud under korset, mens apostlene var bange og blev væk, og det var Maria Magdalena, der overbragte budskabet om Opstandelsen til disciplene, siger Stückl, der også fremhæver, at Maria Magdalene blev æret som apostel.

Når passionsspillet opføres næste år, vil mere end halvdelen (51 %) af skuespillerne være kvinder. Men der er kun tre hovedroller for kvinder – Maria, Magdalena og Veronika. Opførelse nummer 42 af det berømte passionsspil finder sted for 42. gang fra den 16. maj til den 4. oktober 2020.

Det er fjerde gang, den 57-årige Stückl instruerer. Stückl har i sin tid som instruktør taget initiativer, der bryder med traditionerne. I 2000 fik konfessionsløse og andre end katolikker for første gang lov til at spille

bedre til at indoptage de indfødtes "musik og dans, deres sprog og klædedragt, i fællesskab med naturen og lokalsamfundet".

Vanskelige spørgsmål

Vatikanisten Sandro Magister skriver i det italienske magasin *L'Espresso*, at beslutningen om at tillade gifte præster i Amazonas formentlig vil "åbne døren for, at andre bispekonferencer verden over vil gøre det samme".

Kritikere frygter, at forslaget – hvis det bliver vedtaget – vil nedtone præstecølibatets betydning, og ser det som endnu et udtryk for den slækken på Kirkens doktrinære disciplin, som de siger, kendetegner dette pontifikat.

Isoleret set forsøger forslaget at løse et praktisk pastoralt problem. Men overordnet skal det også ses i lyset af, at evangeliske kirker vinder frem i Brasilien og andre steder i Amazonas på bekostning af Den katolske Kirke.

Et andet aspekt er, at forslaget rejser vanskelige spørgsmål, som om præsteviede gifte mænd udelukkende skal forvalte sakramenterne, eller om de også har lokal administrativ autoritet over fx andre præster. Her henviser pave Frans til den sydafrikanske biskop emeritus Fritz Lobinger, der har foreslået, at de alene skal forvalte sakramenterne og derfor ikke har samme autoritet som en cølibatær præst.

Den brasilianske kardinal Claudio Hummes, Amazonassynodens chefmoderator, har udtalt til det italienske jesuitmagasin *Civiltà Cattolica*: "Hvor megen bekymring har vi ikke lagt i at omplante den europæiske model for præstedømmet til indfødte præster. Men som nogle rigtigt har bemærket, så giver man det ordnede embede for megen opmærksomhed i forhold til de samfund, som skal modtage det", og han tilføjer: "Det bør være den anden vej rundt: menigheden er ikke til for præstens skyld, men præsten for menighedens skyld".

På synodens sidste dag, søndag den 27. oktober, skal biskopperne og de øvrige deltagere stemme om det endelige udkast til slutdokument. Først da ved vi, om de vender tommelfingeren op for forslaget om gifte præster. Herefter er det op til pave Frans, om han vil følge deres anbefalinger.

Pastoralrådsmøde

Rapport fra Middelfart. Læs mere på side

4

Kirkeliv

Kirkedagene og Folkemødet. Læs mere på side

8-9

Kirken i Danmark

Valfart, præstejubilæum, katolsk foreningsliv. Læs mere på side

10-11

Kvinder og diakonatet

En debat der ikke vil forstumme. Læs mere på side

16

med i passionsspillet. Stückl tog også initiativ til, at gifte kvinder måtte spille Guds Mor, hvad der var totalt tabu indtil 1990. I 1633 aflagde Oberammergau indbyggere et løfte om, at de regelmæssigt ville opføre passionsspil for at afvende pesten, og det lykkedes ifølge traditionen. Alle, der medvirker ved opførelsen af stykket, skal være født i Oberammergau eller have boet der i mindst 20 år. I 2010 kom mere end 500.000 til byen for at se passionsspillet.

En fornyelse i traditionen bliver, at Stückl til næste år vil arrangere et internationalt ungdomstræf, som unge mennesker fra alle religioner indbydes til at deltage i. LR Kilde: DPA.

KO mener

Flygtninge har også et navn

”Når flygtninge og migranter omtales som masser, fratages de deres identitet”. Det sagde Leonardo Emberti Gialloreti, professor i børneneurologi ved universitetet i Rom og medlem af den katolske lægemandsbevægelse Sant’Egidio, på et seminar på de nylige Himmelske Dage i Herning.

Gialloreti tilføjede ifølge netavisen sam-eksistens.dk: ”Flygtninge dør i Middelhavet eller i lastbiler på vej mod Europa. De dør uden et navn. Uden et navn ophører din identitet. Det er ligesom i koncentrationslejrene under 2. Verdenskrig [...] Vi omtaler dem i grupper som flygtninge, migranter, muslimer osv. Men de har navne: de hedder Fatima, Abdullah, Mohammed eller Nasrin osv. Uden et navn ophører du med at eksistere, din historie, din familie og din identitet. Ligesom i koncentrationslejrene hvor mennesker blev reduceret til et nummer”.

Gialloreti kom derfor med denne opfordring til deltagerne på kirkemødet:

”Vores mission er at skabe en verden, hvor ingen er anonym. Kirken skal være et sted, hvor mennesker genfinder deres navne, og et sted, hvor mennesker finder identitet i at betyde noget for andre. Derfor: Skab grupper i Kirken, hvor alle kaldes ved navn. Især de udsatte og lidende”.

Han advarede samtidig mod at bruge kristendommen politisk til at skabe afstand til andre kulturer: ”Vi kristne skal ikke være bange for fremmede. Vi er jo selv rundet af fremmede. Alle vores forbilleder er migranter – Abraham, Moses, profeterne, ja, selv Jesus, der måtte flygte for Herodes. Og Paulus blev fanget og ført til Rom”.

”Nogle mener, at fremmede ødelægger de kristne værdier i Europa. Men er vore kristne værdier virkelig så svage, at de kan blive ødelagt? Jeg holder af muslimer, selv om jeg ikke er muslim. Mødet med dem har gjort mig til en stærkere kristen”, sagde han og mente, at det forholder sig lige omvendt med fremmede:

”Vi skal se dem som profeter. En profet er én, der taler et budskab fra Gud. De fremmede taler Guds budskab til vore europæiske lande”, sagde Gialloreti og henviste til Bibelen, fx lignelsen om den barmhjertige samaritaner, som jøderne betragtede som fremmede.

”Fremmede kan hjælpe os kristne til at forstå bibelteksterne bedre, fx Esajas 9. Skriftstedet forudsiger Jesu komme, men sammenhængen viser også en anden betydning; at folk, der vandrer i mørke, skal se et stort lys. Disse ord er profetiske i dag. Flygtninge fra krig og katastrofer søger mod Europa i håb om et bedre liv. Kan vi forbyde mennesker i krigens mørke at bevæge sig hen mod lyset, håbet og freden i andre lande?”

Derfor er den såkaldte flygtningekrise i virkeligheden en åndelig krise, mener Gialloreti ifølge journalist Svend Løbner.

”Når vi omtaler fremmede som flygtninge, migranter, muslimer osv. kompromitterer det ikke kun dem, men også vores fælles fremtid i Europa. At håndtere migration er ikke alene en politisk opgave, men også et åndeligt anliggende. Et kontinent, som ikke kalder flygtninge ved navn, har allerede mistet sine kristne værdier”. NM

Fokus på klimaforandringerne og væbnede konflikter

Nye vedtægter skal styrke Caritas Internationalis’ katolske profil.

Tekst: Niels Messerschmidt

CARITAS Ifølge vedtægterne skal Vatikanets kontor for fremme af integreret menneskelig udvikling fremover føre tilsyn med Caritas Internationalis og dens aktiviteter. Den katolske Kirkes karitative gren og dens mange medlemsorganisationer har tidligere hørt under det pavelige råd Cor Unum; men rådet blev i 2016 lagt ind under det nyoprettede dikasterium for fremme af integreret menneskelig udvikling.

Det fem sider lange dekret opridsede de forskellige funktioner, Vatikanets kontorer og paven fremover spiller i relation til Caritas Internationalis, herunder hvem der udnævner og godkender nye bestyrelsesmedlemmer, godkender dens tekster og dokumenter, samarbejdsaftaler med nationale regeringer og finansielle transaktioner.

Større kirkelig forankring

Dekretet beskriver også, hvordan man skal styrke organisationens katolske profil udadtil. Således hedder det, at ”alle tekster med læremæssigt eller moralsk indhold eller sigte, samt alle offentlige meddelelser udsendt af Caritas International, dens medlemsvirksomheder eller regionale grupper må være på linje med Den hellige Stols holdninger”. I dekretets artikel 1, afsnit 2 står: ”I mere følsomme anliggender skal man rådføre sig med de førnævnte afdelinger [statssekretariatet eller dikasteriet for fremme af integreret menneskelig udvikling] i henhold til sagens karakter og afdelingernes respektive kompetencer”.

Statssekretariatets afdeling for generelle anliggender får ansvaret for at føre økonomisk tilsyn med Caritas Internationalis, godkende og håndhæve dets statutter og vedtægter. Til gengæld får Statssekretariatets udenrigsafdeling ansvaret for at godkende finansielle aftaler indgået mellem Caritas Internationalis og nationale regeringer eller mellemstatslige organer og organisationer og godkende samarbejdsaftaler og andre overenskomster indgået med nationale regeringer og mellemstatslige organer. Dekretet indeholder dog en bestemmelse om, at Caritas Internationalis’ ledelse har mulighed for at indgå kortfristede aftaler uden om førnævnte godkendelsesproces ved humanitære krisesituationer.

Caritas Internationalis oprindelige vedtægter blev godkendt af Vatikanet i 1951.

Ny generalsekretær

På organisationens 31. generalforsamling, som blev afholdt i Rom i maj, blev Aloysius John valgt til ny generalsekretær for en 4-årig periode. Han afløser Michel Roy efter otte år på posten. På mødet blev Caritas’ præsident, kardinal Luis Antonio Tagle, genvalgt for yderligere en mandatperiode.

På mødet sagde Aloysius Roy, at de største udfordringer for Caritas Internationalis bliver i de kommende år at hjælpe mennesker, som rammes af klimaforandringerne, og at styrke den humanitære indsats i fx Syrien, Sydsudan

og Centralafrika.

I følge Global Humanitarian Forum er klimaforandringerne skyld i 300.000 dødsfald på årsbasis. Skaderne løber årligt op i 90 milliarder euro. Derfor har de og deres følgevirkninger topprioritet for Caritas Internationalis, sagde den nye generalsekretær.

I sin tiltrædelsestale efterlyste Aloysius John en mere retfærdig og solidarisk samfundsstruktur, som tillader, at alle borgere kan leve et værdigt liv. Samtidig mindede franskmanden med indiske aner det internationale samfund om ikke at glemme de mangeårige konflikter i Syrien og Den centralafrikanske Republik.

Sidstnævnte, Den centralafrikanske Republik, et af verdens fattigste lande, har siden 2013 været hærget af vold mellem muslimske og kristne militser. Caritas hjælper mere end 70.000 mennesker i landet med humanitær hjælp i form af fødevarer, lægemidler, efteruddannelse, dagligvarer og såsæd.

Caritas Internationalis er med sine mere end 160 medlemsorganisationer repræsenteret i 200 lande. De fleste af medlemsorganisationerne er finansieret af de lokale bispekonferencer.

Aloysius John er ny generalsekretær for Den katolske Kirkes bistandsorganisation Caritas Internationalis, der gennem sine medlemsorganisationer er repræsenteret i 200 lande verden over.

Lourdes skal have en saltvandsindsprøjtning

En pavelig delegeret skal styrke den pastorale omsorg for pilgrimmene i den sydvestfranske valfartsby.

Tekst: Niels Messerschmidt

LOURDES Et af de mest populære valfartssteder for katolikker, grotten i Lourdes, hvor jomfru Maria åbenbarede sig for bondepigen Bernadette, har de senere år oplevet et markant fald i antal pilgrimme. Situationen får nu paven til at styrke den pastorale indsats for de millioner af pilgrimme, der hvert år besøger den sydvestfranske pilgrimsby.

Den 6. juni meddelte ærkebiskop Rino Fisichella, formand for det pavelige råd for fremme af nyevangelisering, at pave Frans har udnævnt hjælpebiskop Antoine Hérouard af Lille til at varetage dette hverv. I meddelelsen fra Vatikanet hedder det, at Fisichella, som pavens særlige udsending, skal undersøge den pastorale situation i Lourdes. At yde åndelig og pastoral omsorg for pilgrimme ved katolske helligdomme hører nemlig under det pavelige råds ansvarsområde.

Ifølge den franske avis Le Figaro har helligdommen i Lourdes et årligt budget på ca. 30 mio. euro. Dertil kommer de mange frivillige, der tager sig af de hundredtusinder af syge, som hvert år kommer for at bade i

vandet fra kilden nær grotten, hvor jomfru Maria i 1858 åbenbarede sig for den 14-årige Bernadette Soubirous.

At fremhæve stedets åndelige forrang Valfartsstedet, som har 330 ansatte, har over de sidste ti år oplevet en nedgang på 34% i antal pilgrimsrejser arrangeret af bispedømmerne, skriver Le Figaro. Lourdes har i samme periode oplevet en stigning i antal individuelle besøgende (12%), men altså ikke nok til at opveje den overordnede tendens.

Ifølge websitet Vatican Insider ansatte biskop Nicolas Brouwet af Tarbes og Lourdes, som tilsynet med helligdommen hører under, en ny direktør i 2016 i et forsøg på afstemme stedets budget med det faldende antal pilgrimme. Mens det er lykkedes for direktøren at få vendt udviklingen, er ”helligdommen i fare for næsten at blive en forretning og miste sin identitet som åndeligt centrum”, skriver Vatican Insider.

Andrea Torielli, redaktionschef for

Vatikanets kommunikationsdikasterium, skriver i Vatican News, at udnævnelsen af Hérouard skal ses i lyset af pave Frans’ ønske om at ”fremhæve stedets åndelige forrang fremfor fristelsen til en overdreven vægtning af det ledelsesmæssige og økonomiske aspekt”.

Paven, skriver Torielli, ønsker også ”at man lægger større vægt på den folkelige fromhed, som traditionelt knytter sig til de forskellige helligdomme”.

Faktisk, tilføjer redaktionschefen, beder paven i sit ansættelsesbrev biskop Hérouard om at undersøge nye måder til at sikre, at Lourdes i endnu højere grad ”bliver et bønnens sted og et kristent vidnesbyrd, som modsvarer Gudsfolkets behov”.

Valfartsstedet Lourdes i det sydvestlige Frankrig har de sidste ti år oplevet en nedgang i antal pilgrimme og har derfor brug for en pastoral saltvandsindsprøjtning, mener paven. Foto: Andreas Johannes Holsting.

Kønsteori er en uvidenskabelig 'ideologi', siger Vatikanet

Et nyt dokument giver biologiske, teologiske og antropologiske begrundelser for, at begrebet 'køn' ikke er en social konstruktion.

Tekst: Niels Messerschmidt

KØNSDEBAT Vatikanet blander sig nu i den verserende debat om kønsidentitet og siger, at gender- eller kønsteori er gået hen og blevet en 'ideologi' der mangler videnskabelig evidens.

I et 31 sider langt dokument, udsendt af kongregationen for katolsk uddannelse, fremhæves det, at den mandlige og kvindelige identitet ikke er sociale konstruktioner. Samtidig kritiseres det synspunkt, der hævder, at en persons køn ikke er iboende, men kan ændres.

"En sådan ideologi inspirerer undervisningsmateriale og tendenser på lovgivningsområdet, og udbreder idéer om personlig identitet og følelsesmæssig intimitet, som radikalt bryder med den faktiske biologiske forskel mellem mand og kvinde", hedder det i dokumentet *Male and Female He Created Them*.

Som modsvar til denne ideologi kommer dokumentet med biologiske, teologiske og antropologiske argumenter mod, at kønnet skulle være en social konstruktion – argumenter, der bygger på den præmis, at ens køn bestemmes allerede ved undfangelsen gennem tildelingen af det mandlige eller kvindelige kromosom.

Dokumentet peger også på den "undervisningsmæssige krise, især på det følelsesmæssige og seksuelle område", og slår til lyd for, at man genbekræfter "den seksuelle forskels metafysiske rødder".

"Denne svingen mellem det mandlige

og det kvindelige er i sidste ende kun en 'provokerende' parade mod de såkaldte 'traditionelle rammer', står der i dokumentet, og at det "faktisk ignorerer lidelserne hos dem, som er tvunget til at leve i en situation af seksuel ubestemmelighed".

Skolerne har en opgave

Pave Frans har kaldt kønsteorien for en slags "ideologisk kolonialisme" og har kritiseret, at børn i skoler bliver undervist i, at de selv kan vælge deres køn. På den anden side har paven også vist forståelse for transkønnede personers situation og udfordringer, og har haft en spansk transkønnet mand i audiens i Vatikanet.

Det nye dokument fra kongregationen for katolsk uddannelse er først og fremmest tænkt som en vejledning til katolske skoler i spørgsmålet om transkønnethed og kønsidentitet. Foto: Flickr.

Det nye dokument er først og fremmest tænkt som en vejledning til katolske skoler i spørgsmålet om transkønnethed og kønsidentitet. Skolerne opfordres til at gå i dialog og lytte til debatten på området, og Den katolske Kirke fordømmer samtidig på det kraftigste enhver form for "mobning, vold, fornærmelse eller uretfærdig diskrimination" af børn "baseret på deres specifikke karakteristika (fx særlige behov, race, religion og seksuelle præferencer)".

Samtidig må Kirken "slå til lyd for" og argumentere stærkt for, at børn kan "vokse op i en familie med én far og én mor", og at det er "inden for familiens kerne at børn kan lære at værdsætte værdien og skønheden i forskellen mellem de to køn".

Det radikalt autonome individ

Dokumentet kritiserer, at spørgsmålet om seksualitet og køn nu er overladt til det "radikalt autonome" individ og "begrebet køn som udtryk for den enkelte persons subjektive skøn". Vatikanet påpeger, at der må være plads til at være uenige med det fremherskende syn på kønnet som en social konstruktion, sådan som det er tilfældet i flere vestlige lande.

"En demokratisk stat må ikke reducere bredden af uddannelsesbuddet til kun én tankegang", hedder det videre. "Så meget desto vigtigere er det i forhold til dette emnes yderst delikate natur, som på den ene side berører de grundlæggende elementer i menneskets natur, og på den anden side berører forældres naturlige ret til frit at kunne vælge en hvilken som helst undervisningsmodel, som stemmer overens med den menneskelige persons værdighed".

Dokumentet anbefaler til slut skolerne at sikre, at de tager hensyn til "de unges særlige fysiologiske og psykologiske konstitution" og individets "neuro-kognitive vækst og modenhed". Denne tilgang, siger de, sikrer skolerne, at de kan " ledsage eleverne i deres udvikling på en sund og ansvarsfuld måde".

Kort nyt

Hebdomada Papae – ny podcast på latin

RADIO Vatikanradioen er begyndt at udsende ugentlige nyheder og podcasts på latin. Det 5minutter lange Hebdomada Papae (Pavens uge) sendes om lørdagen, og podcast-udgaven ledsages af oversættelser på flere sprog.

Vatikanradioens journalister vil stå for udsendelserne sammen med det sekretariat i Vatikanet, der udfærdiger de officielle dokumenter på latin og administrerer pavens latinske Twitter-konto.

Latin er fortsat Vatikanets officielle sprog, selv om det i dag primært anvendes i lovttekster og bønner. Italiensk er det foretrukne arbejdsprog, og fransk anvendes i den diplomatiske kommunikation.

Det er ikke længere obligatorisk at lære latin på de fleste præsteseminarer, men Vatikanradioen udsender for tiden én ugentlig messe på latin.

Mindedag for ofre for religiøs vold

MARKERING FN's generalforsamling har vedtaget en resolution om at gøre den 22. august til årlig mindedag for ofrene for religiøs vold. I resolutionen opfordres medlemslandene, de relevante organisationer, civilsamfundet m.m. til at markere dagen og at støtte ofrene for religiøst motiveret vold.

Resolutionen udtrykker efter den seneste tids religiøst motiverede terrorangreb alvorlig bekymring for "de fortsatte handlinger af religiøst motiveret intolerance og vold eller ytringer mod individer, herunder mod personer, som tilhører religiøse samfund og mindretal over hele verden, samt hyppigheden og intensiteten af disse hændelser". Vatikanet har kommenteret resolutionen via sin faste observatør ved FN. I en erklæring henledes opmærksomheden på de nyligt religiøst motiverede angreb i Sri Lanka, New Zealand, Californien og Burkina Faso.

Vatikanet minder også FN om, at man ikke kan skyde skylden på religion og tro for disse handlinger. De er derimod afvisninger fra religiøs praksis og må som sådan fordømmes. 88 FN-medlemslande stemte for resolutionen.

Pave Frans mødes med Putin

Mødet finder sted den 4. juli og det er tredje gang, de to statsoverhoveder mødes.

DIPLOMATI Den russiske præsident Vladimir Putin er 4. juli i privat audiens hos paven. De to statsoverhoveder mødtes første gang i 2013 og igen i 2015. Selv om agendaen for mødet i juni ikke er kendt, oplyser kilder, at situationen i Ukraine og Mellemøsten, herunder Syrien og Det hellige Land, har høj prioritet, da begge disse konflikter har politiske og religiøse implikationer, som bekymrer dem begge. Også situationen i Venezuela forventes berørt på mødet.

Navnlig situationen i Ukraine interesserer dem begge, og i forlængelse af deres møde har pave Frans inviteret storærkebiskoppen og medlemmerne af den permanente synode og metropolitterne for Den ukrainske græsk-katolske Kirke til Rom i dagene 5.-6. juli.

Paven har gentagne gange opfordret til at bringe konflikten i Ukraine til ophør. Under konflikten, som nu har varet 5 år, er op imod 13.000 personer blevet dræbt og mere end 30.000 såret.

Frans og Putin vil formentlig også drøfte forholdet mellem Den ortodokse Kirke og Den katolske Kirke, og den seneste splittelse i førstnævnte, hvor Den russisk-

ortodokse Kirke og Moskva-patriarkatet skarpt har kritiseret den økumeniske patriark af Konstantinopels beslutning om at give Ukraines ortodokse Kirke status som autokefal – dvs. selvstændig – kirke.

De to statsoverhoveder vil formentlig også drøfte de kristnes situation i Mellemøsten og situationen i Det hellige Land, hvor den manglende indgåelse af en israelsk-palæstinensisk fredsafte samt spørgsmålet om Jerusalems status giver grund til bekymring.

Pave Frans vil sikkert også bruge lejligheden til at tale for fred i Syrien, hvor Rusland spiller en hovedrolle ved at være en af præsident Bashar al-Assads centrale støtter i den nu otte år lange borgerkrig.

Det er fortsat uvist, om spørgsmålet om et muligt pavebesøg i Moskva bliver drøftet på mødet. Det skal ses i lyset af, at paven i de seneste par år har besøgt flere central- og østeuropæiske lande, og præsident Putin har da også udtrykt interesse for, at paven besøger Rusland. *NM*

Book en Brobygger på din skole eller i dit sogn

Perioden for oplæg: 7. oktober til 1. december 2019

Kontakt kampagnemedarbejder

Josefine Sochacka-Ebbesen på:

jse@caritas.dk eller på 38 18 00 01

LÆS MERE PÅ WWW.CARITAS.DK

 Caritas
Danmark

Økonomi, kirkeskat, DUK og Kirkens synlighed

Fokuspunkter på PR-møde nummer 100

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

PR-MØDE Biskop Czeslaw kom vidt omkring i sin årlige rapport om bispedømmets tilstand ved Pastoralrådets møde i Middelfart den 22.-23. juni. En kirke i Struer er muligvis på vej. Den katolske Kirke i Danmark har fået et tilbud fra den lokale afdeling af Indre Mission om at købe det gamle missionshus, der ligger meget centralt i byen. En planlagt ny kirke i byens industri kvarter, hvor der var mulighed for at overtage nogle bygninger, blev desværre alligevel ikke til noget på grund af problemer i forhold til Planloven.

Beslutninger vedr. kirkerne i Kalundborg, Tønder og Brønshøj er sat på standby, oplyste generalvikaren. Justitia et Pax har fået Nik Bredholt som ny formand efter at Michael Riis har trukket sig. Biskop Czeslaw langede ud efter den nye trossamfundslov. Bag det hele ligger frygten for muslimerne, sagde biskoppen, der også kommenterede socialdemokraternes valgoplæg. Her lægges der op til, at trossamfund som prædiker på andre sprog end dansk skal lægge oversættelser af deres prædikener op på nettet - et forslag, der er i strid med dansk mødetradition. Biskoppen oplyste, at cirka 15 præstestuderende p.t. er tilknyttet Redemptoris Mater kollegiet i Vedbæk. Bispedømmets eneste danskfødte præstekandidat er pt. Daniel Ebert. Uden for bispedømmets regi studerer Andreas Riis hos dominikanerne i Strassburg, mens hans bror Thomas studerer hos Krist Konge Instituttet i Gricigliano. Mødet i Middelfart var pastoralrådsmøde nummer 100. I 1970 oprettede biskop Martensen pastoralrådet ved dekret af 22. juli. Samme år blev det første møde afholdt på Rygaards Skole.

Det gik lidt fremad

Bispedømmet har altid måttet slås med en dårlig økonomi. Det fortalte veteranen Erik Fich, der var med til det allerførste pastoralrådsmøde. At økonomien stadig ikke er i topform, kunne man konstatere, da administrationschef Thomas Jacob Larsen fremlagde bispedømmets årsregnskab. Heraf fremgår, at kun 45 % af bispedømmets udgifter betales af danske katolikker. Fremtiden kommer til at byde på økonomiske udfordringer. Der vil komme færre midler fra tips og lotto og mindre moms-kompensation.

Det er opmuntrende, at kirkeskattebidraget de sidste 3 år er steget med mellem 4,3 -4,7% per år; men det er dog langt fra nok til at dække bispedømmets nuværende udgifter. Målet er fortsat, at antallet af kirkeskattebetalere stiger med 75 %, og at indtægten fra kirkeskat stiger med 50 % frem mod 2022. Hvis ikke dette mål nås, vil der i 2023 ikke være penge nok i kassen til det nuværende aktivitetsniveau, sagde administrationschefen.

Der kommer altid en optur igen

Vi har prøvet, og det virker ikke. Alle der kommer til messen betaler allerede. Vi kan alligevel ikke få fat i dem der ikke kommer, og folk bliver bare sure, hvis vi spørger om penge igen.

Det er ifølge Susanne Debora Madsen, bispedømmets kirkeskattekonulent, nogle

af de indvendinger, der kommer, når vi taler kirkeskat. Men dagens glade budskab var, at det faktisk er muligt at rykke. Siden kirkeskattekonulenten blev ansat i november sidste år er der kommet 617 nye kirkeskatteaftaler. P.t. har 7.324 katolikker en 1-års kirkeskatteaftale, og 612 har en 10-års aftale. Mange, som allerede betaler kirkeskat, har også ringet ind for at forhøje deres bidrag. Fremgangen er sket ved hjælp af en bred vifte af nye tiltag. Der har været en telemarketing kampagne af to måneders varighed, tre artikler og tre annoncer i KO og møder ude i menighederne, hvor Susanne har fortalt om sit indsatsområde.

Susanne blev i november ansat som bispedømmets kirkeskattekonulent for en treårig periode. Hun er professionel fundraiser med kirkelig baggrund i Pinsemissionen og har gedigne erfaringer med sig i bagagen som fundraiser i blandt andet Mission Øst.

At arbejde med fundraising kræver, at man er kreativ i sin tankegang og er bevidst om, at medlemmernes situation ændrer sig hele tiden. Derfor skal man heller ikke lade sig forskrække af, at der måske i første omgang bliver sagt nej til at give penge. Et nej i dag kan være et ja i morgen eller det kan være et ja til et andet beløb end det, der bliver foreslået.

Susanne havde et godt råd til dem, der arbejder med kirkeskat ude i sognene. Vær realistisk før du begynder! Forstå at der kommer nedture. Men der kommer altid en optur igen!

Alle mødedeltagerne fik overrakt en kampagneguide, der fortæller om, hvordan man kommer godt i gang med kirkeskattearbejdet. En nyoprettet værktøjskasse, der opdateres løbende, har allerede nu mange forskellige værktøjer, så man hurtigt kan komme i gang. Det er hensigten at udarbejde et idékatalog, som de lokale menigheder så vil kunne bruge i lokale kirkeskatte-kampagner.

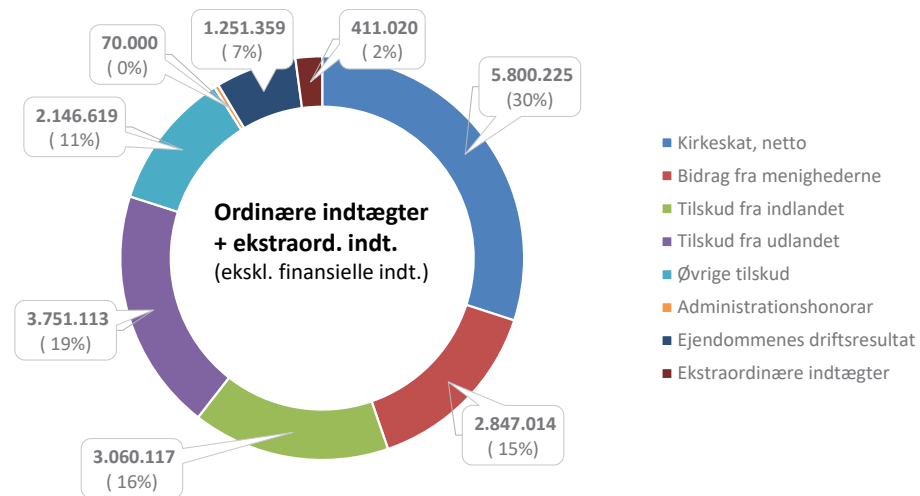
Medlem af Pastoralrådet, Paul Jørgensen fra Sankt Annæ Kirke på Amager, fortalte om erfaringer med menigheden på Amager. Den har traditionelt ligget i bund med kirkeskat. Her var der 224 kirkeskattebetalere, da

Christopher Nybro Bonde og Lea Noval, formand og næstformand for DUK præsenterer DUKs arbejde.

Ansgarstiftelsens årsregnskab

Hvor kommer pengene fra 2018...?

Bispedømmets indtægter i 2018.

kampagnen startede i marts. På nuværende tidspunkt er der kommet 81 nye betalere. Det er sket gennem en målrettet kampagne organiseret af en gruppe på 12-14 energiske mennesker, der har siddet parat i våbenhuset med blanketter og PC klar til tilmeldinger. Foreløbig har kampagnen kørt i den danske og den engelsksprogede gruppe, og efter sommerferien tager man fat på polakkerne.

Kirkens synlighed i samfundet

Hvordan bliver vi som katolsk kirke mere synlige? Dette emne arbejdede Pastoralrådet videre med i Middelfart efter at det var blevet introduceret til mødet i november. Der er behov for, at vi som kirke får mere gennemslagskraft, både konkret ved lokale arrangementer og i den offentlige debat. I fem grupper arbejdede deltagerne videre med emnet.

Den lokale katolske menighed kan gøre sig mere synlig ved arrangementer som fællesspisning og loppemarked. Menigheden kan også synliggøre sig gennem at lave en facebookgruppe eller gennem opslag her. Det har for eksempel menighederne i Thisted og på Lolland-Falster gjort. Menigheden kan også profilere Den katolske Kirke lokalt med foredrag om katolsk musik og kunst. Eller den kan lave informationsaftener, hvor den præsenterer den lokale katolske kirke, forklarer de mange genstande i kirken og fortæller om kernen i katolsk tro. Processioner ved særlige lejligheder er også en mulighed for at gøre Kirken synlig på en positiv måde. Asbjørn Nordam fortalte om, hvordan man i

Viborg har en fast tradition med procession gennem gaderne til Kristi Legems- og Blods Fest. Flere steder i Danmark er der tradition for, at vores kirke holder åbent hus ved den lokale kulturnat.

Et særlig vigtigt område for os som katolsk kirke er at få kontakt til de mange udenlandske katolikker, der kommer hertil. Beatrice Musomandera fortalte om sine erfaringer med integrationsarbejde for omkring 60 flygtninge i Kalundborg-området. Caritas har en pulje, hvor man kan søge om tilskud til lokalt socialt arbejde. Lokale arbejdspladser, hvor man ved der arbejder mange udlændinge, bør opsøges med brochurer om nærmeste katolske kirke.

DUK

DUKs formand Christopher Bonde og Lea Noval orienterede søndag formiddag om DUKs situation. Paul Jørgensen udtrykte bekymring over, at tilmeldingerne til sommerlejrene på Øm var gået tilbage. Det afspejler dog ifølge Lea Noval ikke på nogen måde, at DUK skulle være i knibe. Det er pt i lokalforeningerne, der er mest aktivitet og medlemstallet er i år kommet op på omkring 2.200. Der er lige kommet en lokalforening på Bornholm. Størstedelen af DUKs aktiviteter finansieres ved tilskud fra DUF (Dansk Ungdoms Fællesråd) på godt 2 millioner kroner. De nye medlemmer er skaffet dels gennem ringerunder, dels ved mund til mund metoden. Siden 2016 har DUK arbejdet med en visionsproces om hvordan, man arbejder med tro på en relevant måde. DUK arrangerer både regionale og nationale lejre og er med i Verdensungdomsdagene. Til næste år arrangerer DUK pilgrimstur til Det hellige Land.

Mødet i Middelfart kom godt rundt i de udfordringer, bispedømmet har her og nu. Desværre var fremmødet ikke imponerende. 15 af navnene på deltagerlisten havde meldt afbud, og 5 havde ikke svaret på mødeindkaldelsen.

Et detaljeret mødereferat vil, efter godkendelse fra biskoppen og PR-formand blive lagt ud på www.katolsk.dk

Kirkeskat

Gå flere kirker sammen i dit område og book kirkeskattekonulenten til en inspirationsaften om, hvordan man kommer i gang. Susanne Debora Madsen kan kontaktes på 33 55 60 56 / 50 48 14 46 eller på mail: sdm@katolsk.dk

Fra katolsk kirkebygger til kultarkitekt i Paris

Dan Tschernia fortæller om den glemte arkitekt von Spreckelsen.

Tekst: Lisbeth Rütz

ARKITEKTUR Som dansker er man stolt, når man sidder i metro 1 på vej ud til *la Défense* og ser *la grande Arche* i vinduet. Det store monument er bygget op over Spreckelsens yndlingsform kuben. Kubens mål på 100 gange 100 gange 100 meter svarer til det dobbelte af den store triumfbue, der igen måler det dobbelte af den lille triumfbue ved Tuileriehaven. Den afslutter *l'Axe historique* (den historiske akse), der går fra Louvre gennem den lille og den store triumfbue for at slutte i forretnings- og kontorkvarteret *la Défense* ved von Spreckelsens nye triumfbue.

Det siges, at monumentets arkitektur er inspireret af Viborg Katedralskole, der stolt nævner Spreckelsen på hjemmesiden som tidligere elev. Men hvem var egentlig denne Spreckelsen? Dan Tschernia prøver på at besvare spørgsmålet i en bog, der både handler om Spreckelsens liv og de få bygningsværker, han efterlod til os. Dan Tschernia må siges at være den rette mand til at skrive bogen, for han lavede flere interviews med Spreckelsen og producerede også en stor udsendelse om ham i forbindelse med indvielsen af *la grande Arche* (1989).

"Spreck" hedder bogen, for sådan blev Spreckelsen kaldt af sine kolleger og studerende på Kunstakademiets Arkitektskole i København, hvor han var professor. Johan Otto von Spreckelsen voksede op i Morvilles Gård i Viborg, hvor han i dag mindes med en plade på huset som arkitekten af den nye triumfbue i Paris. Moderen var en dybt religiøs kvinde, der stammede fra Budapest og kom til Danmark som wienerbarn. I familiens havestue blev der indrettet kapel, hvor der regelmæssigt

blev læst messe af præster fra Randers. Her voksede Spreckelsen op med sin søster i et gennemkultiveret og musikalsk hjem.

Spreckelsens voksede op som katolik og hans to første opgaver var to markante katolske kirkebyggerier. Biskop Suhr gav Spreckelsen opgaven at bygge en ny katolsk kirke i Hvidovre. Den skibslignende Sankt Nikolaj Kirke minder om Le Corbusiers kapel i Ronchamp og blev berømmet af kollegaen Wohlert for en håndværksmæssig høj kvalitet i udførelsen. Der var god kemi mellem sognepræst van der Stok og Spreckelsen. Eneste nulevende håndværker der var med i byggeriet fortæller, at "van der Stok var god til at stille kvalitetskrav til Spreckelsen og påskønnede hans flair for kvalitet og detaljer".

Pastor Heinrich Doods, der var præst i Esbjerg, samlede i sit hjemland Tyskland penge ind til en anden Sankt Nikolaj Kirke. Også den blev en arkitektonisk perle - denne gang bygget i gasbeton for et meget skrabet budget, hvor de økonomiske rammer også var med til at bestemme bygningens æstetik. I bladet *Arkitekten* beskriver anmelderen i 1970 byggeriet som en kirke "med en beskeden og nøgtern fremtræden, der taler inderligt og fortroligt". Interessant er det også at læse om Spreckelsens egne overvejelser om hvad kirkerummet skal udtrykke. Her er han enig med Inger og Johannes Exner, der har bygget mange moderne kirker. Spreckelsen og Exner-

parret foretrækker den model, hvor præsten samles med menigheden omkring alter, døbefont og prædikestol i modsætning til en mere traditionel to-polet opstilling, hvor præsten og menigheden sammen vender mod et fjernt tilbedelsespunkt.

Efter de to katolske kirker fulgte to kirkebyggerier for Folkekirken – Vangede Kirke (1974) og Stavnsholt Kirke (1982). Bogen viser gennem Spreckelsens tegninger, hvordan den kubiske form går igen i alle de fire kirker, Spreckelsen nåede at bygge, og også kan genkendes fra den nye triumfbue i Paris. På et af bogens mange fine fotos af Heine Pedersen ser man, hvordan den kvadratiske form i loftet i Vangede kirke går igen i loftet af kuben i *La Défense*.

En stor del af bogen er helliget Spreckelsens hovedværk i Paris. Spreckelsen vandt i 1983 førstepræmien blandt 424 forslag i en konkurrence om et stort monument i den nye bydel *la Défense*. Dengang vidste ingen i Frankrig, hvem

Spreckelsen var, heller ikke Dan Tschernia, der på det tidspunkt var kultur- og presseråd ved den danske ambassade i Paris. Desværre nåede Spreckelsen ikke at se sit hovedværk færdigt, for han døde af kræft i 1987 kun 57 år gammel. Hans sidste år var præget af bitter strid med de franske bygherrer, og han trak sig ud af byggeriet, for han var kompromisløs i sine krav til materialer og håndværk. Striden minder ikke så lidt om Henning Larsens kamp med Mærsk om operabyggeriet i København eller Utzons med de australske myndigheder om operabyggeriet i Sydney. Ti gange nåede præsident Mitterand og Spreckelsen at møde hinanden, før Spreckelsen forlod byggeprojektet i uenighed med de franske bygherrer. Bogen handler også om det helt usædvanlige venskab, der opstod mellem de to mænd og nuancerer billedet af Mitterand, en køligt distanceret person, der som politiker kunne være et ganske brutalt magtmenneske.

Tschernia er 100 % loyal over for Spreckelsen i sit portræt og retter i afsnittet "Smagløs polemik" et angreb mod rådgivende ingeniør Erik Reitzel, der efter Spreckelsens død i breve til Mitterand profilerede sig selv som *ingenieur de conception* – ophavsmand – til idéen om bygningsværket og dermed forsøgte at tage æren for monumentet.

Der ligger et meget grundigt researcharbejde bag bogen. Tschernia har været i mange arkiver og har interviewet en række mennesker, der har kendt Spreckelsen.

Bogen anbefales, for den fortæller om et stykke vigtigt dansk, katolsk kirkehistorie, og den er spændende læsning for alle arkitekturvenner.

Dan Tschernia: Spreck. En biografi om arkitekten J.O. von Spreckelsen. 218 sider. Pris: 299,95 kr. udkom den 7. juni.

Bogen kan lånes direkte på Sankt Andreas Bibliotek (se åbningstider på www.sanktandreasbibliotek.dk) eller gennem dit lokale folkebibliotek.

Når muslimer møder Jesus

Ny bog fortæller om muslimske konvertitters historie.

Tekst: Keld Dahlwad

ANMELDELSE Indre Missions forlag Lohse har udgivet bogen 'Muslimer møder Jesus. Fortællinger om flugt og ny tro'. Bogen er en række fortællinger af dels muslimer, som har mødt Jesus Kristus og kristendommen, dels af de mange kristne, der på den ene eller anden måde har været tæt på deres nye trofæller.

Bogen indeholder en række både spændende og bevægende fortællinger om nogle mennesker (muslimer), som er blevet kristne på 'den hårde måde'. Mange af dem har mødt modstand ikke blot fra egne rækker, ofte deres familie, men også fra de danske myndigheder, som har stillet spørgsmål ved deres motiver for at konvertere til den kristne tro.

Personligt havde jeg svært ved at slippe bogen, da jeg først var kommet i gang med læsningen, for hvilke oplevelser ville møde mig ved den næste fortællers møde med troen og dennes nye land.

'Muslimer møder Jesus' er redigeret og sammenfattet af Jørgen Hedager Nielsen, som i bogens indledning beskriver hvad der venter læseren. Han skriver: "Et par tusinder

muslimer er de seneste år konverteret til kristendommen i Danmark. Denne bog er en mosaik af fortællinger om deres flugt fra hjemlandet til Danmark og om deres vej fra Islam til en kristen menighed. De kommer alle fra Iran eller Afghanistan, og de har derfor farsi som modersmål [...] Det har været et privilegium at interviewe dem. De har fortalt om deres fortid, om årsagen til, at de forlod deres fædreland og om deres vej til tro på Jesus. Det er mit håb, at bogen vil blive til opmuntring, til eftertanke og til forbøn hos læseren".

Grunden til, at så mange fra de to lande Iran og Afghanistan konverterer til kristendommen, skyldes, at der allerede findes et stort kristent mindretal i de pågældende lande.

Fra kulturmuslim til kristen

Blandt de mange bevægende beretninger vil jeg især fremhæve én, som gjorde indtryk på mig: En ung iraner ved navn Houman har siddet otte år i udrejsecenteret Kærshovedgård (centret fik ved sin oprettelse i 2016 følgende ord med på vejen

af integrationsminister Inger Støjberg: "Jeg mener vi skal have det skrappest mulige regime overhovedet" (altså at mennesker her skulle behandles som om de sad i fængsel)).

Den 30-årige Houman er født som tredje søn i en middelklassefamilie af kulturmuslimer, dvs. at de ikke praktiserede deres tro endsige overholdt de muslimske spiseregler. Faderen var arkitekt, og det var meningen at Houman skulle gå i faderens fodspor. Houman blev da også indskrevet på arkitektstudiet, men blev smidt ud efter to år på grund af en familiebegivenhed, som fandt sted, før han blev født – den er

beskrevet i bogen.

I Iran kan man – modsat mange andre muslimske lande – godt leve som kulturmuslim; men ens frihed er begrænset. Fx må kvinder ikke gå på gaden uden at have tildækket arme, hoved og ben, og mænd er tvunget til at gå i moskeen på visse helligdage.

Houman var 22 år da han flygtede. Da han endnu ikke havde aftjent sin værnepligt, havde han imidlertid ikke hverken ret til at eje et pas eller en checkkonto i et pengeinstitut. Efter en begivenhedsrig flugt kommer han til Danmark, hvor han imidlertid nægtes opholdstilladelse, men sendes – som en af mange – til udrejsecenteret Kærshovedgård.

Når Houmans historie gør indtryk på mig, skyldes det hans ukuelige optimisme og måde at tackle alle de negative begivenheder på, netop affødt af hans møde med Jesus og den kristne tro. Men også hans måde at håndtere de problemer, han møder blandt sine landsmænd og andre muslimer på udrejsecenteret.

Houmans historie er blot en af mange skæbner i bogen 'Muslimer møder Jesus', som jeg varmt kan anbefale.

Muslimer møder Jesus. Fortællinger om flugt og tro, af Jørgen Hedager Nielsen, Forlagsgruppen Lohse 2019. 224 sider, pris 199,95.

De to følgende sider er del to og tre fra et oplæg til en påskeretræte ved Sankt Mariæ Kirke i Aalborg i år. Del et blev bragt i nummer 8. Teksterne opfordrer os til at være bevidste om og vise ansvarlighed over for de valg, vi træffer i livet.

Tre ting, som følger os til døden

Skt. Vincenzo Pallotti var overbevist om, at der er tre ting, som man aldrig kan slippe for før døden: synd, nåde – miskundhed og omvendelse.

Tekst: Stanislaw Stawicki S.A.C.

SYND ”Den der indrømmer skyld, er uden skyld”, siger et ordsprog. Jo mere du fornægter din synd, desto mere bliver du draget ind i den. Ligesom i en sump. Måske lyder det mærkeligt, men synden er ikke et problem for Kirken og Gud. Problemet ligger i, når vi ikke ønsker eller ikke kan indrømme synden.

Skt. Gregor d. 1, paven, der levede i det sjette århundrede, skrev en meget modig sætning: ”Før Jesus kom, var synd et fængsel. Efter Jesus blev synden en vej.” Det er meget modigt og samtidig trøstende for os syndere: ”Synd er vejen til Jesus!” Ja, det er muligt, selvom det er paradoksalt. Hvis jeg kommer til Jesus med mine synder, forsvinder de, når jeg møder ham.

Kender du et bedre evangelium? Alt, jeg er bange for, kan forsvinde foran mine øjne, når jeg møder Jesus. For Jesus er vor undskyldning og ikke en anklage. Desuden er han ikke bange for vores synder. Intet kan overraske eller forbavse ham. Vi kan komme til Jesus i alle situationer.

Guds nåde eller Guds barmhjertighed

Nåden vil aldrig svigte. For vi er i hænderne på en barmhjertig Gud og ikke en grusom tyran, som i Jaco Van Dormaels film ”*Dieu existe, il habite à Bruxelles*” / ”Gud eksisterer og bor i Bruxelles” – hvor Gud tyranniserer mennesker og venter på deres fejl. Gud fra filmen er en terrorist, der opfinder stadig mere absurde love for at få glæde af det – et billede af Gud, der desværre også findes i dag i mange medier, kunst og kultur. Derfor introducerede Johannes Paul II i Den katolske Kirkes liturgiske kalender den Guddommelige Barmhjertigheds dag og helgenkårede Skt. Faustyna Kowalska. Pave Frans annoncerede jubilæumsåret for barmhjertighed (2015-2016). Begge paver ønskede, at vi opdagede, at Gud elsker os og ønsker, at vi alle skal blive frelst. Det er ikke vores gode gerninger, det er ikke vores familie, professionelle og personlige liv, der er vinder af Guds kærlighed. Din indsats vil ikke få Gud til at elske dig mere, fordi han elsker dig allerede. Du kan ikke gøre noget for at få Gud til at elske dig

mindre, fordi han ikke kan eksistere uden at elske. Med andre ord: de gode gerninger kan ikke ”vinde” Guds kærlighed, men de gode gerninger skal møde og besvare Guds ubetingede og forudgående kærlighed.

Omvendelse

Pallotti siger mere specifikt en ”omvendelsesvej”, fordi omvendelsen ikke bare er en enkelt handling, men en ”livsstil”. Skt. Paulus udtrykte det smukt i brevet til Filipperne: ”Brødre, jeg mener ikke om mig selv, at jeg allerede har grebet det. Men dette ene gør jeg: Jeg glemmer, hvad der ligger bagude, og strækker mig frem mod det, der ligger forude; jeg jager mod målet” (3: 12-14). Fordi omvendelsen er en livsstil! Det er uafbrudt at være på vej!

Jesus prædikede selv om omvendelse. (Lk 13, 1-9) På den tid kom nogle og fortalte ham om de galilæere, hvis blod Pilatus havde blandet med blodet fra deres offerdyr. Og han sagde til dem: »Mener I, at de var større syndere end alle andre galilæere, siden det

gik dem sådan? Nej, siger jeg, men hvis I ikke omvender jer, skal I alle omkomme ligesom de. Eller de atten, som tårnet i Siloa styrtede ned over og dræbte – mener I, at de var mere skyldige end alle andre i Jerusalem? Nej, siger jeg, men hvis I ikke omvender jer, skal I alle omkomme ligesom de.« Så fortalte han denne lignelse: »En mand havde et figentræ, som var plantet i hans vingård, og han kom og ledte efter frugt på det, men fandt ingen. Han sagde da til gartneren: I tre år er jeg nu kommet og har ledt efter frugt på dette figentræ uden at finde nogen. Hug det om! Hvorfor skal det stå og tage plads op til ingen nytte? Men han svarede: Herre, lad det stå et år til, så skal jeg få gravet omkring det og givet det gødning. Måske bærer det så frugt næste år. Hvis ikke, kan du hugge det om.»

Det er virkelig hårde ord, næsten nådesløse. Ifølge Jesus er omvendelse et spørgsmål om liv og død. Vil Gud have vores fortabelse? Nej, Gud ønsker vores frelse, vores lykke. ”Gud ønsker, at alle mennesker skal blive frelst og komme til at kende sandheden,” skrev skt. Paulus [1 Tim 2, 4]. Han vil have os til at omvende os. Samtidig med at han respekterer vores frihed, gør han alt for at vores vej – selv den mest snoede og ujævne – kan føre os til himlen. Derfor er Gud som en tålmodig gartner: ”han graver omkring os” og han ”giver gødning” og venter på, at vi bærer frugt.

Prædikenen slutter med en lignelse

om Guds tålmodighed. Gud i hans barmhjertighed giver os til stadighed nye chancer: ”han graver og gøder.”. Måske nogle sygdomme eller andre former for lidelse, vi snubler over, eller som falder ned over hovedet på nogen, som står os nær – som et lyn fra himlen. Alt dette er situationer, som kan være en hurtig indføring i tro, håb og kærlighed.

Men lignelsen slutter jo med ordene: ”du kan hugge træet om”. Kan Guds tålmodighed være opbrugt? Det er ikke meningen! Vores liv har en specifik ramme, geografisk og tidsmæssigt. Vi skal passe ind i den, så vi kan skrive vores respektive livshistorier. Vi har ikke et uendeligt antal nye muligheder til rådighed. Derfor er alle nye muligheder – så længe vi har tid – opråb til at bruge dem. Det ultimative resultat af vores liv er aldrig afgjort på forhånd.

Jo, der er en risiko for, at Gud i sidste ende vil se et figentræ uden frugt! Derfor bør denne risiko føre os til at tage livet alvorligt. Det er, hvad en retræte blandt andet kan bruges til. Pointen er, at vi skal lade Gud ”gøde” og ”dyrke” vores sjæle, mens der stadig er tid!

”Barmhjertighed er Guds navn” er en samtale med pave Frans hvor han gerne vil have os til at indse, at Gud i hans barmhjertighed står langt foran over menneskelige gerninger. Stop med at tænke på, at du altid skal fortjene Guds kærlighed! Lad Gud komme i forkøbet! Gud – som i lignelsen om den fortabte søn – ikke venter passivt på sin søn, men kommer ud for at møde ham, han er på udkig efter ham, foran ham med sin kærlighed, selv før manden begynder at undskylde.

I den samme bog, fortæller pave Frans om sin beslutning om at slutte sig til jesuitterne: ”Når jeg kigger tilbage på den dag 21. september 1953, da Gud kom for at møde mig, og jeg var fyldt med forbløffelse, har jeg altid sagt, at Gud kommer os i forkøbet. Jeg tror, at det samme kan siges om Guds barmhjertighed, som helbreder vores sår og kommer os i forkøbet med det. Gud venter på, at vi åbner for et lille hul, så han kan arbejde i os med sin tilgivelse. Derfor siger jeg ofte, at rummet til et møde med Jesu nåde, er min synd. Vi står foran Gud, der kender vore synder, vores forræderi, vores benægtelse, vores elendighed. Og han er her, han venter på os, han vil omfavne os.”

Oversættelse fra polsk: Cæsar Szwebs.

De gode gerninger kan ikke ’vinde’ Guds kærlighed, men de gode gerninger skal møde og besvare Guds ubetingede og forudgående kærlighed

Foto: Stockphoto.

Italiensk præst og mystiker

Den hellige Vincenzo Pallotti (1795-1850), karismatisk præst og mystiker. Præsteviet i 1818 og tog samme år doktorgrader i filosofi og teologi. Udnævnt til medlem af Akademiet ved universitetet og underviste i ti år som assisterende professor i teologi på Sapienza-universitet; forlod herefter embedet for at vie sig til pastoralt arbejde i Rom.

Åndelig vejleder ved det romerske uni-

versitet i 1827, og tjente også som skriftefar for flere nationale kollegier i Rom, senere som rektor ved kirken Santo Spirito dei Neapolitani i Rom.

Vincenzo var dybt bekymret over Kirkens rigide klerikale strukturer, særlig splittelsen og rivaliseringen mellem verdenspræster og ordenspræster, og passiviteten blandt lægfolket. Han begyndte at organisere arbejdet for omvendelse og social retfærdighed sammen med en gruppe

præster og lægfolk. I 1834 grundlagde han det katolske apostolats selskab ’til fordybelse, udbredelse og forsvar for fromheden og den katolske tro’, og i 1835 selskabets præstefællesskab pallottinere (Societas Apostolatus Catholici, SAC) – et fællesskab med tidsbegrænsede eller varige løfter om fælles liv efter de evangeliske råd. Målet var at yde sjælesorg og mission i nært samarbejde med lægfolk, både kvinder og mænd.

Pallottis selskab blev godkendt af den hellige pave Pius X (1903-14).

I 1950 anerkendte 2. Vatikankoncil Pallottis idéer til fornyelse af det almindelige apostolske arbejde og den 20. januar 1963 blev Pallotti kanoniseret af pave Johannes XXIII. I dag findes der SAC-fællesskaber i de fleste dele af verden.

Tre måder at valfarte til Gud på

”Længsel”, ”søgen” og ”enkelthed” er ledende ord for en kristen pilgrimsrejse.

Tekst: Stanislaw Stawicki S.A.C.

MEDITATION Når man åbner hjertet for en længsel, får man mulighed for at fortsætte ad den vej. Når hjertet kun følger sine umiddelbare behov, opbygger man på den måde vægge og havner i et fængsel og i stagnation.

Nogle behov vil fængsle os. Andre vil svække os. Men tørsten efter noget større kan give os styrke og energi til at genoplive vores pilgrimsrejse, fordi længslen er tæt forbundet med vores evne til at elske: os selv, andre mennesker og Gud. Og det drejer sig ikke kun om at følge sine følelser eller tilfredsstille sine behov, men om et ægte forhold til Gud, andre mennesker og en selv. Faktisk er vi skabninger, der længes! Vi har ikke kun behov. Vi vil gerne hæve os over dem.

”Agrafia” er ordsprog tilskrevet Jesus, der ikke er registreret i evangelierne. Det er altså Jesu ord, der har overlevet i den mundtlige tradition og er citeret andetsteds, f.eks. Apostlenes gerninger eller skt. Paulus’ breve. Apostlen Johannes gengiver følgende Jesusord: ”Den, der tørster, skal komme, og den, der vil, skal få livets vand for intet.” (Åb 22,17). Jesus kender vores ønsker, vores længsler, fordi han kender vores menneskelige tilstand og ved, at vi er ufuldstændige, at vi er på vej.

Kan vi stadigvæk genkende vores længsel? Giver vi os tid til at definere den? Forveksler vi ikke at tørste med at opfylde et behov? Disse spørgsmål er vigtige, fordi afgudsdyrkelsen ikke sluttede med hedenskaben. I dag har idolerne taget nye navne: sex, magtbegær, penge. Den store udfordring for den moderne kristne er at erstatte disse afguder med Gud. Vi skal længes efter Gud. Vi er nødt til at gå dybt ind i os selv og finde et uendeligt savn efter Gud. Derfor siger Herren Jesus: ”Kom til mig, alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile.” (Mat 11,28)

Skt. Vincenzo Pallotti forsøgte først og fremmest at gå i takt med, hvad Gud ønskede fra ham. Hvad er Guds længsel i forhold til et menneske? Gud ønsker, at ”alle mennesker skal blive frelst og komme til at kende sandheden” [1 Tim 2, 4]. Skt. Vincenzo Pallotti spørger, hvad det betyder at savne noget, hvad forskellen er mellem en længsel og et behov. Behovet har altid en begyndelse og ende. En længsel er et begær, der overskrider os. Det er en mangel, der aldrig bliver helt opfyldt. Derfor beder Skt. Vincenzo Pallotti i sit åndelige testamente: ”Gud, lad mig altid være i en tilstand, hvor jeg er en lidende pilgrim, som hele tiden længes efter at komme til målet.”

Når vi opgiver vores længsel, begynder vi at dø. Når vi ikke kan finde indhold i samtaler, arbejde, nye projekter og bøn, når vores nysgerrighed forsvinder - begynder vi at dø! Måske skal vi, som Skt. Vincenzo

Pallotti, genopdage, at en uendelig tørst er en længsel efter evigheden, hvor vi dermed bliver mere åbne for søgen efter Gud.

Søgen

At søge er frem for alt ”at fortsætte på vejen”, at bevæge sig i en bestemt retning hen imod et mål. Vi må ikke sige, at alt er bag os og intet nyt kommer i vores liv, at vi kender alt og ved alt. De små, men så inspirerende ord, ”Jeg ved det ikke” skulle gerne danne rytmen til vores skridttagen på en pilgrimsrejse.

At søge er også en vej ind i dybderne

At leve med Gud er en rejse ind i dig selv. Et virkeligt møde med Gud fører os uundgåeligt til at se os selv i spejlet. Det er derfor, Skt. Vincenzo Pallotti var overbevist om, at vores virkelige livsrejse er en rejse ind i os selv. ”Led efter Gud, og du vil finde ham”, skrev Pallotti til broder Benedict, kamaldulenser fra Frascati. ”Kig efter ham i alt, og du vil finde ham overalt. Søg efter

ham hele tiden, og du vil altid finde ham” (OCL II, 126).

”Søg efter Gud overalt, fordi Gud ikke er låst inde i Kirken, i nadveren, men han er til stede i hele vores virkelighed. Dette betyder ikke, at alt er Gud, men at Gud kan findes i alt. Men pas på! Det kommer ikke af sig selv. Du skal søge efter ham!” Dette er grundlaget for Pallottis spiritualitet!

Skt. Vincenzo Pallotti var overbevist om, at ”Gud tillader sig at blive fundet selv for dem, der ikke søger ham” (OCC VI, 122). Den velkendte italienske forfatter til den verdensberømte roman ”Rosens navn”, Umberto Eco (1932-2016), sagde et par måneder før sin død: ”Non credo più in Dio, ma forse Dio crede ancora in me” - ”jeg tror ikke længere på Gud, men Gud tror måske stadig på mig. ”Denne erklæring er blevet kaldt for en ”tvivlende ateisme”, da den får os til at forstå, at Gud også ønsker at søge, selv efter dem, der ikke søger ham.

Skt. Augustin formulerede en smuk sætning, som kan være kulminationen på denne type pilgrimsfærd: ”Du har skabt os, Herre, for dig selv, og menneskets hjerte er rastløst, indtil det hviler i dig.” Og han fortsatte: ”Jeg begyndte at elske dig så sent! I dybden af min sjæl var du, og jeg vandrede i ørkenen. Du var hos mig, og jeg var ikke med dig. Jeg har kigget efter dig på afstand, og ikke i mig selv, og jeg kunne ikke se Gud i mit hjerte.”

Enkelthed

Skt. Vincenzo Pallotti længtes efter enkeltheden. I hans noter er der en smuk tekst, som jeg kaldte ”Hyldest til enkeltheden” (OCC XI, 324-326), hvori han beder Gud om enkelhedens nådegave til alle og beskriver, at man kan møde Ham til enhver tid i på ethvert sted.

Påskens fastetid handler måske netop om det. At vi ikke skal komplicere ting, men at vi skal forenkle, tale og leve uden krumninger. Ordet ”simpel” kommer fra det latinske ”simplicitas”, dvs. ”sine plex”, dvs. uden bøjninger.

Desværre har mennesket en ekstraordinær evne til at komplicere sit liv. Vi ønsker at leve med Gud, og samtidig mangler vi tålmodighed til at vente på Gud. Vi deltager i ekstra forelæsninger, retræter, sessioner, bønnegrupper og så videre. Og det handler om et dybt og simpelt åndedræt i hverdagen, vores kald og Guds valg i hverdagen. Vores liv med Gud sker ikke uden for vores hverdag og fysik. Gudstro og nærvær er nemlig dér.

I denne forstand giver enkeltheden en chance for harmoni på vores pilgrimsrejse: øjet søger at se, øret forsøger at høre, lugtesansen forsøger at lugte, smagssansen prøver at smage, hånden vil røre og arbejde, og benene gå. Disse ting er meget enkle, og alligevel ved vi godt, at vi i disse, de simpleste niveauer mangler balance. Det er derfor en simpel praksis at leve i Guds nærhed, som Skt. Paulus opsummerer så smukt: ”Hvad enten I derfor spiser eller drikker, eller hvad I end gør, skal I gøre alt til Guds ære” (1 Kor 10,31).

Oversættelse fra polsk: Cæsar Szwebs.

Når vi opgiver vores længsel, begynder vi at dø

”Men tørsten efter noget større kan give os styrke og energi til at genoplive vores pilgrimsrejse, fordi længslen er tæt forbundet med vores evne til at elske”. Foto: Jens Johnsson, pfarrbriefservice.de.

Vi har glædet os til Himmelske Dage på Heden

Indtryk fra mangfoldigheden i økumenien.

Tekst: Sr. Hildegard Doods og Pia Kelly

KIRKEDAGE Det var vores første besøg i Herning, og vi er meget imponerede over byens velegnethed og over, hvad den formåede. Under temaet "Gå med", hentet fra 2. Mosebog 33,14, var vi to katolikker og to baptister, der gik med! Vi har deltaget mange år sammen. Gruppen er en fleksibel størrelse, også veninder fra Folkekirken har tidligere været repræsenteret i vores gruppe. Men sammensætningen er ikke så væsentlig.

Det vigtige er at være sammen og have fælles oplevelser. Og det lykkedes os fint, også i år! Vi boede Airbnb udenfor Herning. Andre år har vi boet på vandrehjem eller hos familiemedlemmer, som bekvemt blev 'støvet op' til lejligheden og gæstfrit åbnede deres hjem.

Den gamle titel 'Kirkedage' hænger lidt ved, for inspirationen er hentet fra Tyskland, hvor 'Kirchentage' er virkelig store! I Danmark afholdes Himmelske Dage hvert tredje år, og den nye værtsby bliver højtideligt bekendtgjort, inden denne udgave af de Himmelske Dage slutter.

Når man i disse dage i alle medier har kunnet følge hvor stor opmærksomhed, der er på Folkemødet på Bornholm, må man undre sig over, at Kirkedagene får så lille omtale, mens de finder sted. På sidstnævnte finder afgjort samtaler og foredrag sted, som er mindst lige så interessante som dem på Folkemødet, og dertil også store musikalske oplevelser og bevægende gudstjenester.

Kristeligt Dagblad har dækket Kirkedagene godt, Katolsk Orientering har også gjort sit, både før og efter arrangementet. Vi kunne have ønsket, at Himmelske Dage havde været annonceret ved meddelelserne efter messerne i vore sogne. Vi har i hvert fald ikke hørt dem nævnt!

Nu til selve arrangementet

Åbningsgudstjenesten foregik i silende regn. Aldrig havde vi set så mange paraplyer! Det kunne kun blive bedre, tænkte vi!

På biblioteket i gågaden var der et utal af tilbud. Vi besøgte stedet flere gange og hørte blandt andet Mitri Raheb, som er præst i den lutherske julekirke i Jesu fødeby Betlehem på Vestbredden. Hans rolige facon og hvad han fortalte os fra sin hverdag, bevægede os meget. Han stod også for en forbønsgudstjeneste sammen med den lokale kvindelige præst i Herning Kirke.

'Mulighedernes Marked' var en stor samling små telte. Her holdt blandt andet Tro og Lys til. Det var dejligt at se så mange frivillige yde et stort arbejde og udbrede kendskabet til trosliv for handicappede. Også

Det var virkelig et overflødigshorn af oplevelser og inspiration, også til vores egen kirke

diakon Kaare Niensens katolske Mobilkirke var at finde på markedet. Mobilkirkepladsen var stedet, hvor radioværten Anders Laugesen holdt til. Fra 'Peterskirkepladsen' førte Anders samtaler med blandt andre kardinal Anders Arborelius fra Sverige, broder Aloïse fra Taizé og søster Lioba fra benediktinerinderne på Frederiksberg. Også mange andre blev interviewet, men vi nåede kun at høre disse tre.

Vi skulle videre! Vi havde planlagt at deltage i en væsentlig debat om køn, ligestilling og kristendom. Et panel, hvor blandt andre vores biskop var at finde sammen med repræsentanter fra forskellige kirkesamfund. Det blev meget inspirerende og givende og kom til at handle om noget ganske andet end det, vi havde forventet. Således bliver man flyttet, når man tager på Himmelske Dage!

Biskop Czeslaw måtte diskret forlade panelet lidt før tid for at deltage i festgudstjeneste i Herning Kirke med blandt andre Dronning Margrethe. Det fandt vi sidenhen ud af!

Fra det intellektuelle til det bevægende

I ikke alle lande må eller kan du lovligt fejre gudstjeneste. Det fik vi at mærke, da vi gik ned i byens underjordiske parkeringshus for at finde 'Undergrundsgudstjenesten', som havde fokus på de forfulgte kristne i verden. Fyrfadsllys i syltetøjsglas og fjern salmesang ledte os ned i dybet! Der var en mængde mennesker forsamlet og en helt speciel stemning, som er svær at beskrive. Harpespil, sang og nadver, hvor alle blev bispist fra ét stort brød.

Store musikoplevelser var der masser af. Her må nævnes 'Livsmessen', som var en uropførelse med tekster af salmedigter og forfatter Iben Krogsdal. Teksterne er bygget op om menneskelivets gang fra morgen til aften – og fra fødsel til død. Livsmessen genopføres i Nyborg Kirke den 15. oktober kl. 15.30 og i Jakobskirken i Roskilde den 27. oktober kl. 14. Et besøg værd!

Den største musikalske oplevelse, vi havde, var i en propfyldt Herning Kirke at høre Bach, to kantater og en motet, som gik helt til hjertet. Det skulle opleves og kan ikke beskrives.

Der foregik så meget, også samtidigt, at det var umuligt at følge med i det hele. Som på alle andre festivaler og store møder skulle man vælge hvad man ville. Hvad vil vi i dag? Nogle gange ville vi det samme og fulgtes ad, andre gange splittede vi os op og lod os hver især lokke af kirkedagsprogrammets storslåede rækker af tilbud. Så var det ekstra spændende at mødes i vores logi om aftenen!

Nys hjemkommet var det en helt speciel oplevelse at sidde med programmet og læse, hvor meget man ikke nåede at besøge. Det var virkelig et overflødigshorn af oplevelser og inspiration, også til vores egen kirke.

Vi mødte spændende salmedigtere, hørte nyfortolkninger af gamle salmer m.m. Vi fik drukket mange små kopper kaffe rundt omkring, for hele Herning by var 'på' i Kristi Himmelfartsdagene – i telte med spæn-

Biskop Czeslaw og generalvikar Niels i samtale med en kollega fra Folkekirken, mens de og andre gejstlige venter på at hilse på Dronning Margrethe, der om lørdagen besøgte Herning for at markere tre begivenheder; de Himmelske Dage og for at markere, at De danske Sømandskirker fylder 100 år, og Herning Kirke fylder 110 år. Foto: Ole Sørensen.

dende foredrag eller i nødhjælpsbutikkene, hvor priserne var sat ekstra ned. Et sandt eldorado!

Søndag var afslutningsdag

Også denne morgen nåede vi bibelrefleksionen. Hver morgen var der mulighed for at deltage i dette. Det fandt sted mindst 8–10 forskellige steder i byen på samme tid. Samme bibeltekst dannede udgangspunkt for refleksion og var formidlet af enten en teolog eller en lægperson (skuespillere, musikere, forfattere). Det var en god start på dagen!

Afslutningsgudstjenesten fandt sted i Skulpturparken i Birk. Vejret var fint og folk sad på tæpper og picnicstole, og via storskærm kunne vi deltage i både bøn og fællessang. Vi lyttede til en indholdsrig prædiken, og derefter blev stafetten givet videre til Roskilde stift i form af et kors, en bibel og plante.

Da mange trossamfund er repræsenteret i Kirkedagskomitéen, er vi alle ansvarlige for at passe på disse tre symboler. Den katolske Kirke fik ansvaret for de Himmelske Dages bibel, og den blev båret i procession fra afslutningsgudstjenesten af generalvikar Niels Engelbrecht.

Vi rejste hjem med følelsen af, at der er meget kristendom til stede i vores lille land.

Vi kan kun glæde os over mangfoldigheden i økumenien og hermed opfordre til, at man bakker op om Himmelske Dage i Kristi Himmelfartsferien i Roskilde. Arrangementet fortjener højere prioritet på dagsordenen. Vi ser frem til at møde mange katolikker i Roskilde i 2022! På gensyn!

Udover at danne ramme for skurvognssamtaler, her mellem Anders Laugesen og broder Aloïse fra Taizé, bød Mobilkirken også på bibelmeditationer, rosenkransbøn samt oplæg ved generalvikar Niels Engelbrecht om skriftemålet og eukaristien. Foto: Ole Sørensen.

Hernings underjordiske parkeringshus dannede rammen om 'Undergrundsgudstjenesten', som skulle illustrere, at mange steder i verden er kristne nødt til at leve deres tro og fejre gudstjenesten i det skjulte. Fyrfadsllys i syltetøjsglas og lavmælt salmesang var med til at forstærke indtrykket hos de mange, som lagde vejen fordi parkeringshuset, hvor alle blev bispist fra ét stort brød. Foto: Pia Kelly.

At lære at lytte

Fredens kirke var et økumenisk mødested under de Himmelske Dage.

INDTRYK Fredens kirke, lidt uden for Hernings centrum, havde fuldt program under de Himmelske Dage. Fra tidlig morgenstund var der laudes og dagene sluttede med komplet klokken 23. Ind imellem strømmede folk til de mange arrangementer – udstillingen med illustrationer af Hildegard af Bingens visioner stod fast i kirkerummet, og den første aften blev de vidunderligt præsenteret af Kirsten Kjærulff, Jytte Abildstrøm og Poul Høxbro.

Der var økumenisk gudstjeneste, bibelbetragtning og foredrag med kardinal Anders Arborelius. Bent Halldorf tænkte de gammeltestamentlige profeter ind i vores samtid, den koptiske biskop Thomas

fortalte om sit arbejde i den egyptiske ørken – og mange flere holdt foredrag. I et af konfirmandlokalene var der et inspirerende møde med broder Aloïse fra Taizé, som delte erfaringer om arbejdet med de tusindvis af unge, som hvert år besøger Taizé for at være sammen i bøn og stilhed

Om benediktinsk klosterliv

En lille forsamling fandt vej til et andet konfirmationslokale for at høre om, hvordan vi lever det benediktinske klosterliv i København. "Lyt!" er det første ord i fortalen til Benedikts regel, som vi syv benediktinerinder af den hellige Lioba lever efter. Hvad er det mere konkret, vi lytter efter? Hører vi noget? Hvordan beder

vi? Hvordan forløber vores dag? Hvordan mener vi selv, at vi har en opgave for samfundet omkring os? Hvordan ser vi på fremtiden?

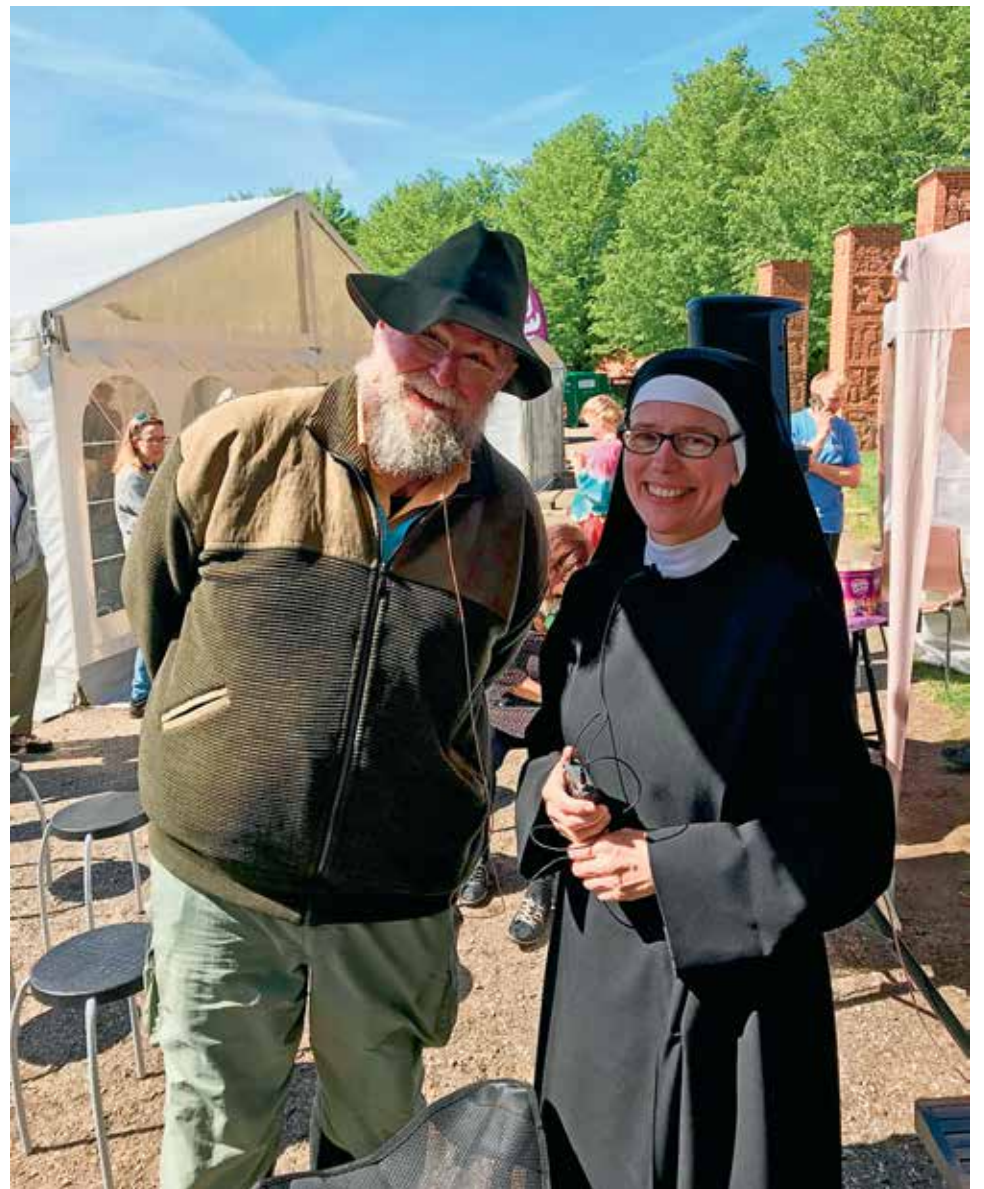
Det var nogle af de spørgsmål, som jeg havde i hovedet da jeg forberedte mit oplæg – og tilhørerne supplerede med flere: Hvilken betydning har vores dragt? Hvorfor aflægger vi evige løfter? Hvad betyder det at leve i lydighed? Jeg syntes, der var en fin stemning, og var glad for at være med

til at repræsentere Den katolske Kirke midt i den skønne blanding af kristne fra folkekirke, frikirker, Den ortodokse Kirke og al verdens kristne foreninger.

Sr. Maria Lioba OSB

De Himmelske Dage i Herning sluttede med en flot friluftsgudstjeneste i Skulpturparken i Birk. De op mod 5.000 deltagere fra ind- og udland lejrede sig i græsset eller på medbragte stole, og havde via storskærm mulighed for at deltage i både bøn og fællessang som et festligt punktum på nogle dejlige og inspirerende kirkedage på den frodige hede. Spændingen om værtsbyen for de næste kirkedage, i 2022, blev afsløret. Roskilde Stift har nu tre år til at få sat rammerne for næste udgave af det tværkirkelige arrangement. Foto: Ole Sørensen.

Skurvognssamtaler fandt sted ved den katolske Mobilkirke, hvor radioværten Anders Laugesen interviewede danske og udenlandske religiøse personer, blandt andet søster Maria Lioba fra benediktinerinderne på Frederiksberg. Foto: Kaare H. Nielsen.

Folkemøde på Bornholm 2019

Efter en pause sidste år, var Mobilkirken igen repræsenteret på folkemødet.

EVANGELISERING I år havde vi valgt at tage en plakat med af Moder Teresa, vi havde også lavet en del af hendes mange citater, som vi kunne uddele, til de mennesker, der kom forbi.

Nogle af citaterne lød således, "Alle har noget godt i sig, nogle skjuler det, andre ignorerer det, men det er der". "Kan du ikke hjælpe hundreder, så hjælp én". "Hvis man dømmes mennesker, har man ikke tid til at elske dem". "Vent ikke på jeres ledere, gør det selv, menneske til menneske".

Vi havde citaterne i en krukke, og vi spurgte dem, der kom forbi, om de havde lyst til en lille debat, ud fra det citat, de trak. Det var der en hel del, der gerne ville, og vi fik nogle gode samtaler, især de unge virkede meget engagerede.

Vi havde ikke den samme gode plads, som vi har haft de andre år, så der kom ikke

så mange forbi, som vi har været vant til. Til gengæld havde vi nogle længere og dybere samtaler.

Det var dejligt at være tilbage igen, der er altid en god stemning på folkemødet og folk er glade og positive. Stort set alle organisationer og politiske partier er til stede, og der debatteres og holdes foredrag alle steder.

Temaet i år var, ikke overraskende, klima, økologi og FN's 17. verdensmål, så der var ikke meget plastik i år. Al mad, der blev solgt, blev serveret på bambustallerkener og bestikket var af træ, de plastikglas der blev brugt var af genbrugsplast. Så der var handling bag ordene. Der bliver ryddet op hele tiden, så der ikke ligger noget affald og flyder. Toiletvognene bliver ligeledes rengjort jævnlige. Folkemødet er virkelig godt tilrettelagt.

Mange er stadig glade for pave Frans, vi hørte nogle sige "Nå, I har ikke paven med i år", eller "Hvor er pave Frans?" Og vi fik da også solgt nogle eksemplarer af *Laudato si*, (Lovet være du) som paven har skrevet.

Når vi er til folkemøde, bor vi altid i

præstegården i Åkirkeby. Vi vil gerne sige mange tak til menigheden, som altid tager så venligt imod os, vi bliver endda hentet ved båden i Rønne, det er da service. Vi glæder os til vi ses igen.

Teresa Starzynski og Eva Vinther

Moder Teresa og Eva Vinther byder velkommen i Mobilkirken. Foto: Mobilkirken

Kom til Haraldsted

Gå med på Danmarks mindste, ældste og smukkeste valfart den 7. juli.

VALFART Det er sommertid og det er valfartstid. Hvert år er der – som regel på den første søndag i måneden - mulighed for at deltage i den traditionsrige Knud Lavardvalfart i Haraldsted. På Knud Lavardvalfarten (gen)oplever man dansk, katolsk historie og vandrer i bøn og sang gennem et af Danmarks smukkeste landskaber. Valfarten har fokus på en blodig periode i danmarkshistorien. Den 7. januar 1131 blev hertug Knud myrdet af sin fætter Magnus i Haraldsted Skov. Dermed begyndte en borgerkrig, der først sluttede, da Knud Lavards søn, Valdemar den Store blev konge.

Der hvor Knud Lavard blev myrdet, sprang en hellig kilde frem, og den valfartede pilgrimene til i hele middelalderen.

Reformationen kom, kapellet mistede sin betydning og forsvandt. Men i 1883 blev resterne af kapellet udgravet. Siden 1914 har danske katolikker igen valfartet til kapelruinen, og dermed er

Haraldstedvalfarten bispedømmets ældste.

I år begynder valfarten søndag den 7. juli kl. 14 i Haraldsted Kirke, som Knud Lavards lig blev bragt til efter mordet. Her vil der være en kort andagt. Derefter går man i procession ud til kapelruinen, hvor messen vil blive fejret cirka kl. 15.

Efter messen følger processjonen Sakramentet til kapellet i Knud Lavard Huset.

Dagen afsluttes med sakramental velsignelse og hyggeligt samvær i haven, hvor der er mulighed for at købe noget at spise og drikke. Bemærk at der ikke går busser til Haraldsted om søndagen.

LR

For nærmere oplysninger om det praktiske og eventuel mulighed for køreledelse til Haraldsted – kontakt venligst Ruth Simonsen tlf: .24 26 25 49.

Efter messen går valfartens deltagere i procession fra kapelruinen til Knud Lavards Hus.

Meddelelser fra bispekontoret

Præsters udnævnelser og forflytninger m.m.

BISPEDØMMET Sognepræster

- Pastor Daniel Nørgaard ønsker at indtræde i jesuiterordenen og fratræder derfor pr. 1. september 2019 embedet som konstitueret sognepræst ved domkirken.
- Ny sognepræst ved domkirken bliver fra samme dato pastor Marcos Romero Bernús, hidtidig konstitueret sognepræst i Roskilde og Køge.
- Pastor Mate Rada, hidtidig andenpræst i Ringsted og Næstved konstitueres fra 1. september 2019 som sognepræst ved Sct. Laurentii menighed i Roskilde og ved Sct. Hans menighed i Køge.
- Pastor Samuele Lando vender tilbage fra orlov og udnævnes pr. 1. august 19

til sognepræst ved Sct. Knuds kirke i Ringsted og til andenpræst ved Vor Frue Kirke i Næstved, men vil have bopæl i Roskilde.

For følgende sognepræster forlænges udnævnelsen indtil 31. juli 2020:

- Pastor Hans Esmark som sognepræst for Sct. Vilhelms menighed i Hillerød.
- Pastor Jan Ophoff O.Præm for Sct. Norberts menighed i Vejle.
- Pater Julian Bodnar CssR som sognepræst for Vor Frue menighed i Næstved.

Følgende hidtil konstituerede sognepræster udnævnes til sognepræster i deres respektive menigheder:

- Pastor Benny Blumensaat for Sct. Nikolai menighed i Esbjerg indtil 31. juli 2023.
- Pastor Jude Kulas for Sct. Mariæ menighed i Aalborg indtil 31. juli 2024.
- Pastor Wienczyslaw Barwinski for Sct. Peters menighed i Herning indtil 31. juli 2024.
- Pater Bernhard Kofod CssR for Sct. Albani menighed i Odense indtil 31. juli 2021.

Andenpræster

- Pastor Jan Hansen udnævnes fra 1. august 2019 til andenpræst ved Sct. Ansgars domkirke. Han vil derudover varetage opgaver ved den kirkelige domstol.
- Pastor Sigurd Sverre Stangeland udnævnes fra 1. august 2019 til andenpræst ved Sct. Albani kirke i Odense.

Øvrige

- Pastor Vito Gilberto Vinciguerra, hidtidig andenpræst ved domkirken, er bevilliget studieorlov for at færdiggøre sit licentiat i kirkeret.
- Pater Thomas Pulickiyil OCD, hidtidig andenpræst i Odense, er af sine overordnede kaldt tilbage til Indien og vendt tilbage dertil den 14. maj 2019.
- Pater Slawomir Romanowski CssR, hidtidig præst for polakker i Storkøbenhavn, er af sine overordnede blevet forflyttet til embedet som sognepræst og superior i bispedømmet Metuchen NJ USA og forlader Danmark den 24. juni 2019.
- Pastor Dominique Tran Duc Thanh, præst ved Sct. Mariæ menighed i Aalborg, er flyttet til Kastetvej 1, 9000 Aalborg.
- Pastor Bernardo Petrini vil pga. sygdom tilbringe det næste længere stykke tid i Italien.

København, den 14. juni, 2019
+Czeslaw Kozon

En vellidt præst i Helsingør

Pater Wieslaw Jan Staszko har fejret sit 25-års præstetjubilæum.

JUBILÆUM ”Da jeg ankom til Danmark den 29. august 2006, var det koldt med regn og rusk, så hvad var det dog for et land, jeg var kommet til” fortalte pater Wieslaw ved jubilæumsfesten i menighedssalen ved Sankt Vincent Kirke i Helsingør den 16. juni 2019.

Pater Wieslaw er født og præsteuddannet i Krakow i Polen. Han ønskede allerede som skoleelev at blive præst og havde læst en bog om den hellige Vincent af Pauls liv. Derfor blev han Vincentpræst.

Det var først et halvt år efter forslaget om at tage til Danmark, at pater Wieslaw indvilgede heri. Den hellige Vincent af Paul kaldte sine præster for missionærer, og pater Wieslaw følte sig også som missionær i det minoritetskatske Danmark.

I begyndelsen boede pater Wieslaw hos jesuitterne i København, men har nu fast bopæl i præsteboligen i Helsingør, hvor han

betjener menigheden i Sankt Vincent Kirke (og andre menigheder). Her har han fået et særligt forhold til den store polske del af menigheden.

Jubilæumsdagen var egentlig den 28. maj. Ved festen den 16. juni deltog over hundrede medlemmer af menigheden, ligesom biskop Czeslaw lagde vejen fordi. Menighedsrådsformanden holdt tale på dansk og et andet medlem på polsk.

Det var en dejlig fest!
Jens Brandorff

Pater Wieslaw, andenpræst i Sct. Vincent Kirke i Helsingør, ønskede allerede som skoleelev at blive præst. Den 16. juni kunne han fejre sit 25 års præstetjubilæum. Privatfoto.

Fra Sankt Knud Badminton til kroppens teologi

Tilbageblik over A.C.'s arrangementer 2018-2019.

FORENINGSLIV Omkring 220 personer deltog i sæsonen 2018-2019 i arrangementerne i foreningen Academicum Catholicum, fortæller foreningen i sit seneste nyhedsbrev.

Academicum Catholicum - i daglig tale A.C. - er en katolsk foredragsforening, der blev grundlagt i 1896. Den arbejder på at skabe rammer for oplysning og fri debat omkring emner, der er relevante for katolikker i dag og gennemførte fra april 2018 til april 2019 10 arrangementer.

De 10 gennemførte arrangementer viser både alsidighed, lyst til fordybelse og mod på at gå i clinch med brandvarme emner. Fem arrangementer havde fokus på teologi og spiritualitet. Christian Noval, bispedømmets tidligere ungdomspræst, der nu er blevet dr. theol ved universitetet i Bonn, har holdt oplæg om sin disputats Wired for Holiness, med emne inden

for teologisk antropologi. Afhandlingen har fokus på ungdommens særlige kald og nådegaver i Kirken. Et andet arrangement holdt i samarbejde med Tewahedo Church fokuserede på spiritualitet, teologi, liturgi, ikonkunst m.m. i den etiopiske kirke. Jesper Fich O.P. satte spot på den særlige nordiske tone i Dag Hammerskjølds mystik. Sr. Sofie Hamring O.P. fandt vej over Øresund fra klostret i Røglø til et velbesøgt heldagsseminar i Stenosgade om kroppens teologi. Endelig er rundskrivelsen Laudato Si blevet belyst af lektor emer. Pablo Ronaldo Cristoffanini fra Aalborg Universitet ud fra en sproglig - filosofisk analyse, mens Robert Culat, præst for den franske og italienske menighed, belyste skriftet ud fra en bibelsk synsvinkel. Foredragsmanuskriptet og et uddrag af Culats bog le Paradis vegetarien (Paris 2016) kan læses på foreningens hjemmeside. Moderne kirkearkitektur

var emnet, da historikeren Sebastian Olden-Jørgensen ved generalforsamlingen sidste år gav et portræt af den mest modernistiske katolske kirke i Danmark og kaldte den Sankt Knud Badminton. Læseren må selv gætte, hvor kirken ligger.

Overlæge dr. med. John-Erik Stig Hansen, formand for foreningen af katolske læger i Danmark, har taget sig af to arrangementer - ét om genderideologien - et andet om de talrige overgrebs- og pædofilisager i Den katolske Kirke.

To aftener har haft fokus på historiske emner. Ingeniør Ivar Hoel har fortalt, om hvad nyeste forskning siger om Galilei og Den katolske Kirke, mens Helge Clausen, der har en doktorgrad i kirkehistorie, causerede efter den årlige alle sjæles messe over sin udgivelse "393 danske katolikker og katolikker i Danmark". LR

Kardinal Pignedoli løfter fingeren foran rektor Erik Skinhøj, mens Ib Andersen, sognepræst ved Sankt Ansgars Kirke, kikker på i baggrunden. Kardinalen besøgte A.C. i forbindelse med Københavns Universitets 500 års jubilæum i 1979. Arkivfoto.

Du kan læse meget mere om A.C. på foreningens hjemmeside på www.academicumcatholicum.dk hvor du også kan læse om foreningens kommende arrangementer.

Hvad blev der af Ælnoth?

41 år gammel katolsk historisk forening på vej til at nedlægge sig selv.

KIRKEHISTORIE Foreningsdanmark er i krise, og det mærkes også i Den katolske Kirke her i landet. Sidste år besluttede en ekstraordinær generalforsamling den 9. juni i DKKF (Danmarks Katolske Kvindeforbund) at lukke den 93 år gamle forening.

Nu ser det ud til, at Katolsk historisk Forening Ælnoth også lukker. Bortset fra en ekskursion har foreningen ikke afholdt arrangementer mellem generalforsamlingen i 2018 og i 2019. Medlemstallet er raslet ned. I 2014 var der 66 medlemmer - ved årsskiftet i januar 2019 havde kun 25 betalt kontingent. Ved seneste generalforsamling, der blev holdt 23. februar i år, drøftede man derfor en eventuel nedlæggelse af foreningen.

Færre og færre vil forpligte sig til alt det rugbrødsarbejde, der hører med til at holde en forening i gang. Kreativitet, idérigdom og et godt netværk skal der til. Og så skal der skrives mødereferater, føres regnskaber, holdes bestyrelsesmøder og laves PR-arbejde, for at en forening kan tiltrække nye medlemmer.

Vi har en anden foreningskultur i dag. Mange er mere interesserede i enkeltarrangementer end i hele foreningspakken, siger Birgit Clausen, der i flere perioder i nul-lerne sad som formand for DKKF. I mange år har Ælnoth haft 4-5 medlemsmøder om året og holdt ekskursioner til historiske steder i Danmark. Men de sidste fem år har deltagerantallet i foreningens aktiviteter været for nedadgående. Dermed er det blevet vanskeligt at leve op til foreningens vedtægter om at have fire

Lisbet Christoffersen, professor ved Roskilde Universitet, svarer på indlæggene i sektionen "Reformationens hændelsesforløb og den historiske kontekst" under A.C.s og Ælnoths reformationsseminar i november 2017

bestyrelsesmedlemmer og to suppleanter.

Selvom foreningslivet ikke tiltrækker ret mange, er der dog fortsat interesse for dansk katolsk historie i bispedømmet. Da Ælnoth sammen med AC arrangerede et reformationsseminar i 2017 nåede man op på 150 diskussions- og spørgelystne deltagere. Det betød dog ikke flere medlemmer til foreningen.

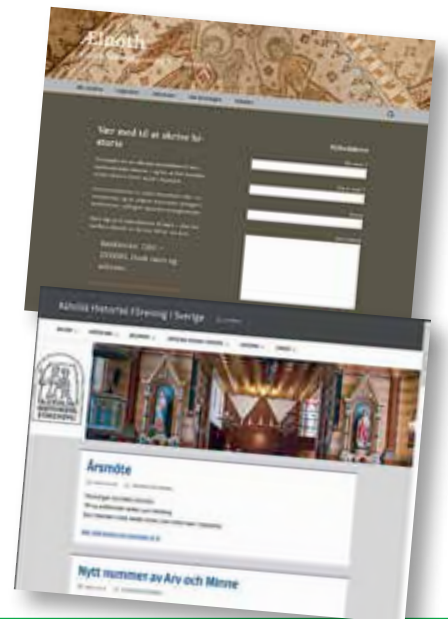
Efter flere tilløb til nedlæggelse diskuterede Ælnoths generalforsamling så i år, om der var mulighed for at fortsætte foreningens arbejde under andre former. Man var enige om på generalforsamlingen den 23.

februar, at foreningen ikke kan føres videre med sin nuværende struktur. På generalforsamlingen blev det vedtaget at nedsætte en arbejdsgruppe med det ene formål at undersøge, hvordan foreningens arbejde kan videreføres og at komme med et forslag inden for tre måneder. Arbejdsgruppen består af Helge Clausen, George Indruszewski og Sebastian Olden - Jørgensen. Tanken bag ændringsforslaget er at opløse foreningen og invitere interesserede til at fortsætte i en arbejdsgruppe med tilknytning til Katolsk Historisk Arkiv på Gammel Kongevej 15. Da dette kræver ændring af Ælnoths statutter, skal der afholdes to ekstraordinære generalforsamlinger, før forslaget kan træde i kraft.

Mange foreninger starter med, at folk finder sammen for pleje en interesse, der ikke er dækket i det eksisterende foreningsliv. I 1978 blev foreningen Ælnoth grundlagt af en lille gruppe, der brændte for at formidle kendskabet til Den katolske Kirkes historie - specielt i dansk sammenhæng. Foreningen afløste "Arbejdsgruppen Ælnoth: nordisk arbejdsgruppe for katolsk kirkehistorie", der tog sit navn efter Ælnoth, Danmarks første kendte katolske kirkehistoriker, der i 1120 skrev Danmarks værnehelgen Sankt Knud Konges historie. Navnet Ælnoth fortæller om foreningens opgave, som er at beskæftige sig med dansk katolsk kirkehistorie og fremme kendskabet til Den

katolske Kirkes historie specielt i Danmark. Foreningen er åben for alle, uanset om de er katolikker eller ej.

I modsætning til Danmark blomstrer det katolske foreningsliv i Sverige. Her har en katolsk historisk forening omkring 300 medlemmer. Den har fire lokalafdelinger, udgiver bladet Arv och minne og holder talrige arrangementer. LR

Læs mere om Ælnoth på: www.aelnoth.dk.

Ælnoths skriftserie

Hvem var Sankt Knud Lavard og hvordan fejres han i Kirkens liturgi? Hvordan gik det til, at Sankt Villehad den Danske blev reformationsmartyr? Hvad er det, Niels Steensen formidler gennem sine sentenser? Hvad betød Den hellige Birgitta for Peter Schindler? Hvor henter katolske kunstnere som Albert Küchler og Birgitte West deres inspiration fra? Hvad kom Det andet Vatikankoncilts reformer til at betyde for dansk, katolsk kirkeliv?

Dette er nogle få eksempler på de personer og emner, Ælnoths medlemmer har taget under behandling i foreningens skriftserie. De 18 hæfter, som er udkommet indtil nu, spænder bredt - lige fra middelalderen til det 20. århundrede. Hæfterne koster mellem 20 og 50 kr. De kan lånes eller købes på Sankt Andreas Bibliotek. Se nærmere oplysninger om bibliotekets åbningstider på www.sanktandreasbibliotek.dk

Projekt pigeskole i Congo

Et græsrodsprojekt i Ordrup og Lyngbys katolske menigheder hjælper piger i Congo til at komme i skole.

UDVIKLINGSARBEJDE Nogle sukker over verdens tilstand og lader det blive ved det. Andre smøger ærmerne op og går i krig med de hårde udfordringer, når de ser noget, der skal rettes op på.

Da Adrienne Mulimbi kom til Danmark som flygtning fra Congo, havde hun et stærkt ønske om at hjælpe sin gamle skole, der ligger i byen Bukavi ved Kivu-søen i det nordøstlige Congo. I 2010 begyndte hun så at støtte Kashumo Pigeskole,

Mange hørte om projektet i den lokale menighed i Ordrup, en flok energiske mennesker begyndte at støtte, og snart var Watoto Skoleprojekt en realitet.

Watoto er swahili og betyder alle børn. Projektets værdigrundlag er, at ethvert menneske er unikt og værdifuldt og at alle børn har ret til skolegang og uddannelse.

I 2010 begyndte Watoto Skoleprojekt med at støtte tre af skolens førsteklasse, og det gjorde de lige fra den allerførste skoledag til 1. juli 2016, hvor 86 piger sluttede 6 års skolegang.

I 2013 og 2016 kom endnu en årgang piger med i skoleprojektet, der i skoleåret 2018 - 2019 støttede 282 piger.

Set med en velfærdsdanskers øjne er det utrolig billigt at gå i skole i Congo. Alligevel kan det være svært for forældrene, hvis de har en stor børneflokk. Skolerne er strikse med reglerne, og hvis skolepengene ikke er betalt til tiden, så bliver børnene sendt hjem igen.

Det kan være svært for det enkelte barn at have overskud til at klare skolen, hvis man er nervøs for at blive sendt hjem igen, fordi

far og mor ikke har råd til skolepengene i denne måned. Watoto har valgt at gå ind og støtte en hel årgang ad gangen, og det har givet bonus. Pigerne i Watoto Projektet får de højeste karakterer på skolen. Det er med til at give dem større selvtillid og tro på egne evner. Men projektet stopper ikke her. Foreningen giver hvert år skolens lærere en lille julegave på 10 USD. Tidligere har man støttet med mikrolån til nogle af pigernes forældre. Lånene hjalp dem i gang med at starte en lille virksomhed og tilbagebetalingen går nu til at støtte andre forældre i at gøre det samme.

Adrienne følger løbende med i dagligdagen på skolen og modtager rapporter over, hvordan pengene bruges. Det er med til at holde administrationsomkostningerne nede på et meget lavt niveau.

Sådan finansieres projektet

Pengene til pigernes skolegang kommer fra Watoto Projektet. Men Watoto er ikke "bare" en støttegruppe der samler penge ind. Projektet skaber også fællesskab i Danmark. Hvert år holdes der mellem 8 og 12 aktivitetsaftener, hvor man mødes over en lækker middag og nyder hinandens selskab. Bagefter er der kaffe og kage med film eller foredrag.

Alt hvad der bliver spist og drukket er donationer. Man lægger et selvvalgt beløb til maden, og alt hvad der kommer ind, går ubeskåret til skoleprojektet i Congo. Projektet har en del venner, som giver et fast gavebeløb hver måned, og nogle gange modtager man også donationer i forbindelse

Her er nogle af de 282 piger, foreningen har støttet i år. Foto: Watoto Skoleprojekt.

Bukavu, hvor pigerne går i skole, ligger ved Kivusøen. Søen ligger på grænsen mellem Den demokratiske Republik Congo og Rwanda og er dobbelt så stor som Lolland. Der bor omkring 2 millioner mennesker rundt om søen. Kort: Wikipedia.

med fødselsdage eller begravelser. I 2018 modtog Watoto støtte fra IWCC International Women's Club Copenhagens filantropiske afdeling og fra Erik og Magda Sterregaards legat.

Watoto har mange fremtidsdrømme og håber på med tiden at få nok penge ind til at donere skolematerialer og give

Støt Watoto

Watoto Skoleprojekt er registreret som en frivillig forening med følgende data: CVR-nummer: 38815482

Foreningens navn: Watoto Skoleprojekt
Adresse: Strandvejen 352, 2980 Kokkedal

att. Natwali (Adrienne) Mulimbi

E-mail: watotoskoleprojekt2010@gmail.com

Watoto Skoleprojekts bankkonto er i Nordea bank reg. nr. 2135, konto nr. 0756-446-266.

Alle er hjerteligt velkomne til at deltage i Watotos solidaritetsmiddage, der finder sted i Sankt Andreas Kirkes menighedslokale eller i lokaler ved Sankt Knud Lavards Kirke i Lyngby.

sundhedsydelse. Indtil nu er der blevet holdt 92 aftener.

LR

De nordiske familiedage 2020

Familietræffet afholdes under temaet "Kærlighed i familien – en styrke for Kirken".

ARRANGEMENT I Kristi Himmelfartsdagene 21.-24. maj 2020 er katolske familier fra alle de nordiske lande inviteret til familietræf på Haugetun folkehøjskole i Norge for at fejre familielivet i lyset af vor tro sammen med vores nordiske katolske biskopper.

Den nordiske Bispekonference har taget initiativ til de nordiske familiedage i samarbejde med nordisk katolsk familieråd, Oslo katolske bispedømmes pastorale afdeling og for Danmarks vedkommende diakon Kaare H. Nielsen.

I indbydelsen hedder det, at "vi vil mødes for at styrke hinanden i det at leve familiens kald i overensstemmelse med Guds plan, nemlig at være et personfællesskab bygget på kærlighed – som står i livets tjeneste,

er samfundets grundlæggende vækstcelle og den vigtigste formidler af Jesu Kristi evangelium til de næste generationer".

Forældre, børn, teenagere – små som store familier, enlige forældre og

bedsteforældre – er alle hjerteligt velkomne til fire dage med spændende oplæg og gode samtaler omkring de glæder og udfordringer, som familielivet byder på. De nordiske biskopper vil deltage på mødet for at styrke, lytte til og vejlede deltagerne. Familiedagene vil også byde på aktiviteter for alle aldre, familiekonkurrencer, leg og bøn, messe og tilbedelse, kulturelle indslag, udflugter og naturligvis også hygge.

Haugetun Folkehøjskole ligger landligt omtrent midtvejs (ca. 8 km) mellem Fredrikstad og Sarpsborg. Skolen har et lille kapel, stor pejse-/spisestue, biograf,

teaterscene, skolekøkken, træningslokale, et lille vaskeri, udendørs grillplads, volleyball-bane og andre spændende faciliteter. Familierne bliver indkvarteret i gode tomands- og enkeltmandsværelser, begge med mulighed for at indsætte ekstra barneseng eller madrasser.

Det er muligt at tilmelde sig arrangementet på <https://pastoral.no/nordiske-familiedage>. Prisen pr. voksen er 1.500 NOK (+ 12 år); 750 NOK pr. barn ml. 4-11 år, og børn under 4 år er gratis. I prisen er inkluderet tre overnatninger på Haugetun Folkehøjskole, samtlige måltider og besøg i den katolske Skt. Birgitta kirke og byvandring i Fredrikstads gamle bydel. Rejseudgifter er ikke inkluderet.

Der er plads til maks. 200 deltagere og tildelingen af pladser sker efter 'først til mølle'-princippet.

Kontakt diakon Kaare H. Nielsen (tlf. 60 94 94 10, e-mail kaare.h@nielsen.mail.dk) hvis du ønsker at deltage på den fælles færgetur sammen med andre danske deltagere.

NM

Tak for dit bidrag!

FRIVILLIGT BIDRAG I disse uger modtager de katolske husstande i bispedømmet og KO's læsere en opfordring til via indbetalingskort eller

betalingsservice at yde et frivilligt bidrag til udgivelsen af Katolsk Orientering. Dit frivillige bidrag er helt afgørende for avisens økonomi til dækning af udgifterne

til trykning og distribution af avisen.

Så tag godt imod opfordringen til at yde et frivilligt bidrag til KO – der er hårdt brug for din hjælp! Vi foreslår 250 kr.

Du kan også støtte KO ved at indbetale et beløb på Danske Bank reg. 4183 konto 1685163. Husk at skrive dit navn

på meddelelsen! Husk at beløbet er fradragsberettiget hvis vi har dit CPR-nummer.

Du kan også støtte os via MobilePay på nr. 62 624. Skriv flg.: Støt KO + dit navn.

KO's redaktion takker for alle bidrag, store såvel som små.

Det handler om papir og administration, men også om det mellem linjerne

Sådan arbejder bispedømmets sprog- og integrationskonsulent.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

INTEGRATIONSARBEJDE Lige siden vi med grundloven i 1849 fik trosfrihed i Danmark, har generationer af præster og søstre fra udlandet tjent Den katolske Kirke her i Danmark. De fleste er kommet fra andre europæiske lande – først og fremmest Tyskland, Holland og Polen. I dag får vi præster og søstre fra hele verden. Fire femtedel af præsterne er udlændinge og næsten alle søstre er det. Det stiller store krav til den enkelte præst og søster, men også til arbejdsgiveren. For at den enkelte præst og søster kan få så god en begyndelse som muligt på livet her i landet, oprettede bispedømmet derfor i 2008 en stilling som sprog- og integrationskonsulent. Helle Jørgensen har været ansat i stillingen lige siden.

Helles job er lidt af en blækspruttefunktion. Hun fungerer som mentor i videste forstand for den nye præst eller søster og kan hjælpe med det meste – lige fra de lavpraktiske detaljer, der får hverdagen til at fungere, til de finere nuancer i det svære danske sprog.

Turen gennem papirmøllen

Dokumentationskravene er blevet betydeligt mere omfattende og differentierede i de sidste ti år, fortæller Helle Jørgensen. Alle præster og søstre, som skal arbejde i Kirken i Danmark, kommer hertil med status som religiøse forkyndere eller missionærer. Det betyder, at de skal fremlægge dokumentation for, at de skal arbejde for et anerkendt trossamfund – i dette tilfælde det katolske. De skal også dokumentere, at de har kvalifikationer, der sætter dem i stand til at virke som forkyndere.

De skal skrive under på, at de vil overholde dansk lovgivning og respektere,

at der i Danmark er ligestilling mellem kønnene og frihed til seksuel orientering. De skal også skrive under på, at de i Danmark ikke vil fortage sig noget, der kunne være en trussel mod den offentlige sikkerhed og at de ikke vil modtage offentlig forsørgelse. Reglerne er lidt forskellige for EU-borgere og ikke EU-borgere; men der er dokumentationskrav for begge parter.

Helle har fuldmagt fra bispedømmet til at lave alt papirarbejdet omkring præsters og ordenssøstres ophold her i Danmark. Hun dokumenterer på bispedømmets vegne, at forsørgelsesgrundlaget er i orden. Introduktionen til Danmark er lidt af et bureaukratisk forhindringsløb og ikke helt billig. Tidligere var sprogskolen gratis; men nu koster det op til 10.000 kr. at gennemføre undervisning op til et niveau, der svarer til danskprøve 2 eller 3.

Senest seks måneder efter at man som ikke-EU-borger første gang har fået opholdstilladelse, skal man bestå indvandringsprøven – en prøve i dansk sprog og viden om det danske samfund. Den prøve koster cirka 3.000 kr. Alle præster uden for Folkekirken skal, uanset hvor de er født, gennemføre et kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre, der koster cirka 6.000 kr. Hvis man har fået vielsebemyndigelse fra kirkeministeriet, skal man gennemføre kurset senest seks måneder efter at man har fået bemyndigelsen. På kurset lærer man om dansk familieret og menneskerettigheder i Danmark.

Helles rolle i processen

Helle spiller en afgørende rolle i hele processen. Hun formidler kontakten til de offentlige sprogskoler, tjekker, at alle

Prætestuderende Filip Mikic er ved at gennemgå Babettes Gæstebud sammen med sprog- og integrationskonsulent Helle Jørgensen. Foto: Lisbeth Rütz.

tidsfrister overholdes og hjælper sine elever med forberedelse til danskprøve og indvandringsprøve. Hun har som regel 10 elever, der kommer til undervisningsforløb, som er skræddersyet til den enkelte og fungerer som eneundervisning.

Som cand. mag. i kinesisk og russisk og uddannet indvandrerlærer har hun særlige forudsætninger for at gennemskue, hvilke udfordringer, den enkelte elev har. Jeg møder hende til en time, hvor hun læser den lille pige med svovlstikkerne sammen med en elev. En sammenligning mellem den danske grundtekst og den polske oversættelse giver en forståelse af alle sprogfinesserne i den danske tekst, hvad betydning småord som jo, vel, ikke og så videre giver til en tekst.

Med en anden elev er hun i gang med Babettes gæstebud. Novellen giver en fornemmelse af mentalitet og kultur før i tiden.

Oftentimes præsterne deres prædikener sammen med hende for at træne udtale og få den bedst mulige intonation. Men uanset hvad Helle foretager sig sammen med eleven, er ideen med det hele at gøre dem nysgerrige efter at lære Danmark at kende og styrke elevernes glæde ved at

tale dansk. Det er et studium, der i høj grad handler om det mellem linjerne. For hvad er dansk mentalitet og hvad vil det sige at være dansk?

Helle tager af og til eleverne med på ekskursioner til for eksempel Nationalmuseet, så de kan få noget viden om dansk historie. Hun følger med i aviser, så hun for eksempel kan snakke med dem om folketingsvalget eller andre vigtige politiske begivenheder. Her støtter hun sig også til Undervisningsministeriets kanon for, hvad man skal vide om dansk kultur og historie. For eksempel er det vigtigt at vide, hvad den 9. april betyder, hvordan vi fik Dannebrog, hvornår vi fik religionsfrihed i Danmark eller hvornår danske kvinder fik stemmeret.

Oftentimes formidler hun kontakt til danske folkekirkepræster, der kan introducere eleverne for dansk kirkehistorie og dermed fordybe deres forståelse af hvad det er for et samfund de er i. Helle kommer af og til tæt på eleverne og hvordan de har det i Danmark. En vigtig del af jobbet er derfor også at spotte problemer, før de vokser sig så store, at de truer den enkeltes trivsel.

Nyborg Strand for 50 år siden

Portræt af en katolsk synodeprofil og skolemand

TILBAGEBLIK Luften var ladet med hektisk energi dengang på synoden i Nyborg i august 1969. I fem intense dage blev der ikke sovet ret meget. I stedet blev der diskuteret og arbejdet med resolutioner og fremtidsvisioner om Kirkens fremtid i Danmark. De fleste af døgnets timer blev taget i brug til drøftelser om den nødvendige fornyelse i Kirken. ”Denne vanskelige og levende periode i Kirkens historie”, kalder Katolsk Forum tiden efter Det andet Vatikankoncil. Før synoden havde dens 200 medlemmer i to år arbejdet intenst i 6 regioner og 8 kommissioner, hvis arbejde kulminerede den 18.-22. august, hvor synoden blev afholdt. Synoden var set i internationalt perspektiv en af de allerførste, som satte sig for at gøre Koncillets visioner til virkelighed. Den 6. december 1970 konstituerede det nye Pastoralråd sig så ved et møde på Rygård. Et af billederne i

Katolsk Forum viser en smilende herre, der ringer til orden. Dirigenten hed Erik Lorensen. I synodepræsidiatet var han aktiv i det lange forberedelsesarbejde til synoden og huskes stadig som en både effektiv og humoristisk dirigent på Nyborg Strand og på Rygård.

I dette jubilæumsår er der grund til at mindes Erik Lorensen, der var en vigtig aktør i Den katolske Kirke i Danmark og satte sig varige spor i katolsk skole- og kirkeliv blandt andet som menighedsrådsformand og som engageret i spejderbevægelsen. Sammen med hustruen Annike, der var uddannet kemiker, konverterede han i 1952 hos pastor King i Lyngby. Som uddannet astronom og fysiker skrev han lærebøger i astronomi og overvejede et liv i forskningsverdenen; men han valgte at gå skolevejen og blev i 1969 som den første lægmand rektor for Niels Steensens Gymnasium efter pater

Georg Heggum S.J. På Jagtvejen havde jesuitterne i det tidligere Tilbedelseskloster skabt et usædvanligt skolemiljø. Her blev der givet en solid undervisning på en skole, der havde ambitioner på elevernes vegne og her herskede frihedens ånd i et kristent,

Erik Lorensen, arkivfoto.

humanistisk miljø uden religiøs tvang.

Lorensen fik poster i organisationslivet og blev undervisningsinspektør i Undervisningsministeriet, hvorfra han blev headhunter til rektorstillingen på Jagtvejen. Fra slutningen af 60'erne til 1975 var han formand for Foreningen af katolske Skoler. Han huskes som et meget stringent, naturvidenskabeligt tænkende menneske med en usædvanlig arbejdsevne og en stærk pligtfølelse. ”Ingen detalje var ham for ubetydelig fordi den forekom ham at have virkninger for medmennesket,” skriver et mindeord. Måske blev netop kombinationen af den stærke pligtfølelse og tilbøjeligheden til at gøre andres problemer til sine egne det, der til sidst knækkede ham og føre til hans alt for tidlige død i 1979. LR

Juli

1. *grøn*. Mandag i 13. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 103,1-2.3-4.8-9.10-11.
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: 1 Mos 18,16-33. Ev.: Matt 8,18-22.
2. *grøn*. Tirsdag i 13. alm. uge. (I Ps).
 V. Sl 26,2-3.9-10.11-12.
 R. Herre, jeg har din godhed for øje.
 L.: 1 Mos 19,15-29. Ev.: Matt 8,23-27.
3. *rød*. THOMAS. apostel (f)
Gl.Ap.pf
 L.: Ef 2,19-22
 V. Sl 117,1-2
 R. Gå ud i al verden og forkynd evangeliet!
 Ev.: Joh 20,24-29
4. *grøn*. Torsdag i 13. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Elisabeth af Portugal** (†1336)
 V. Sl 116,1-2.3-4.5-6.8-9.
 R. Jeg kan vandre for Herrens ansigt i de levendes land.
 L.: 1 Mos 22,1-19. Ev.: Matt 9,1-8.
5. *grøn*. Fredag i 13. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Antonius Maria Zacharia**, præst (†1539)
 V. Sl 106,1-2.3-4a.4b-5.
 R. Tak Herren, for han er god.
 L.: 1 Mos 23,1-4.19; 24,1-8.62-67. Ev.: Matt 9,9-13.
6. *grøn*. Lørdag i 13. alm. uge. (I Ps).
 Eller *rød*. **Maria Goretti**, jomfru og martyr (†1902)
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 135,1-2.3-4.5-6.
 R. Lovpris Herren, for han er god.
 L.: 1 Mos 27,1-5.15-29. Ev.: Matt 9,14-17.
Bededag for præste- og ordenskald
7. *grøn*. **14. ALM. SØNDAG**.
 ✕ *Gl. Cr. Alm.S.pf*.
 1.L.: Es 66,10-14c;
 V. Sl 66,1-3a.4-5.6-7a.16+20.
 R. Bryd ud i jubelråb for Gud, hele jorden.
 2.L.: Gal 6,14-18.
 Ev.: Luk 10,1-12.17-20 eller 10,1-9.
8. *grøn*. Mandag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *rød*. **Augustin Zhao Rong**, præst (†1815),
 og **lidelsesfæller**, martyrer (†1648-1939)
 V. Sl 91,1-2.3-4.14-15ab.
 R. Min Gud, jeg stoler på dig.
 L.: 1 Mos 28,10-22a. Ev.: Matt 9,18-26.
9. *rød*. Tirsdag i 14. alm. uge (II Ps).
Villehad, martyr (†1572) (m)
 V. Sl 17,1.2-3.6-7.8+15.
 R. I retfærdighed skal jeg skue dit ansigt, Herre.
 L.: 1 Mos 32,23-33. Ev.: Matt 9,32-38.
10. *rød*. Onsdag. **KNUD KONGE**, martyr, kongeriget
 Danmarks værnehelgen (†1086)(f)
Gl.Mart.pf.
 L.: 2 Krøn 24,18-22 eller 2 Kor 9,6-15
 V. Sl 31.3cd-4.6+8ab. 16bc-17
 R. Fader! I dine hænder betror jeg min ånd.
 Ev.: Matt 10,34-39
På Færøerne og i Grønland:
rød. **Knud Konge**, martyr (†1086) (m)
 V. Sl 33,2-3.10-11.18-19.
 R. Lad din godhed komme over os, Herre,
 for vi venter på dig.
 L.: 1 Mos 41,55-57; 42,5-7a.17-24a. Ev.: Matt 10,1-7.
11. *hvid*. Torsdag. **BENEDIKT**, abbed, værnehelgen for

- Europa (†547)(f)
Gl.Helg.pf
 L.: Ordspr 2,1-9
 V. Sl 34,2-3.4-5.6-7.8-9.10-11.
 R. Jeg vil love Herren til hver en tid.
 Eller: Smag og se, at Herren er god.
 Ev.: Matt 19,27-29
12. *grøn*. Fredag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *hvid*. **Kjeld**, præst (†1150)
 V. Sl 37,3-4.18-19.27-28b.39-40.
 R. Retfærdiges frelse kommer fra Herren.
 L.: 1 Mos 46,1-7.28-30. Ev.: Matt 10,16-23.
13. *grøn*. Lørdag i 14. alm. uge (II Ps).
 Eller *hvid*. **Henrik** (†1024)
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 105,1-2.3-4.6-7.
 R. I, der søger Gud, skal få nyt mod.
 L.: 1 Mos 49,29-33; 50,15-26a. Ev.: Matt 10,24-33.
14. *grøn*. **15. ALM. SØNDAG**.
 ✕ *Gl. Cr. Alm.S.pf*.
 1.L.: 5 Mos 30,10-14;
 V. Sl 69,14+17.30-31.33-34.36ab+37.
 R. I som er ydmyge, skal søge Gud, og I skal få nyt mod.
 eller Sl 19,8.9.10.11 R. Herrens fororninger er retskafne,
 de glæder hjertet.
 2.L.: Kol 1,15-20.
 Ev.: Luk 10,25-37.
15. *hvid*. Mandag i 15. alm. uge. (III Ps).
Bonaventura, biskop og kirkelærer (†1274) (m)
 V. Sl 124,1-3.4-6.7-8.
 R. Vi har vor hjælp i Herrens navn.
 L.: 2 Mos 1,8-14.22. Ev.: Matt 10,34-11,1.
16. *grøn*. Tirsdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid*. **Vor Frue af Karmel**
 V. Sl 69,3.14.30-31.33-34.
 R. I ydmyge, søg Gud, og I skal få nyt mod.
 L.: 2 Mos 2,1-15a. Ev.: Matt 11,20-24.
17. *grøn*. Onsdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 103,1-2.3-4.6-7.
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: 2 Mos 3,1-6.9-12. Ev.: Matt 11,25-27.
18. *grøn*. Torsdag i 15. alm. uge. (III Ps).
 V. Sl 105,1+5.8-9.24-25.26-27.
 R. Evigt husker Herren på sin pagt eller R. Halleluja!
 L.: 2 Mos 3,13-20. Ev.: Matt 11,28-30.
19. *grøn*. Fredag i 15. alm. uge. (III Ps).
 Eller *rød*. **Apollinaris**, biskop og martyr (†75)
 V. Sl 116,12-13.15-16.17-18.
 R. Jeg løfter frelsens bæger og påkalder Herrens navn
 eller R. Halleluja!
 L.: 2 Mos 11,10-12.14. Ev.: Matt 12,1-8.
20. *hvid*. Lørdag i 15. alm. uge. (III Ps).
Torlak, biskop (†1193) (m)
 V. Sl 136,1+23-24.10-12.13-15.
 R. Hans trofasthed varer til evig tid eller R. Halleluja!
 L.: 2 Mos 12,37-42. Ev.: Matt 12,14-21.
21. *grøn*. **16. ALM. SØNDAG**
 ✕ *Gl. Cr. Alm.S.pf*.
 1.L.: 1 Mos 18,1-10a;
 V. Sl 15,2-3a.3b-4b.5.
 R. Herre, hvem kan gæste dit telt?
 2.L.: Kol 1,24-28.
 Ev.: Luk 10,38-42.
22. *hvid*. Mandag. **MARIA MAGDALENE** (f)

- Gl. Sær.l.pf*
 L.: Højs 3, 1-4a eller 2 Kor 5,14-17
 V. Sl 63,2.3-4.5-6.8-9
 R. Min sjæl tørster efter dig, min Gud.
 Ev.: Joh 20,1-2.11-18
23. *hvid*. Tirsdag. **BIRGITTA**, værnehelgen for Europa
 (†1373) (f)
Gl.Helg.pf
 L.: Gal.2,19-20
 V. Sl.34,2-3.4-5.6-7.8-9.10-11
 R. Smag og se, at Herren er god
 Ev.: Joh.15,1-8
24. *grøn*. Onsdag i 16. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Charbel Makhlef**, præst (†1898)
 V. Sl 78,18-19.23-24.25-26.27-28.
 R. Herren gav dem brød fra himlen.
 L.: 2 Mos 16,1-5.9-15. Ev.: Matt 13,1-9.
25. *rød*. Torsdag. **JAKOB**, apostel (f)
Gl.Ap.pf
 L.: 2 Kor 4,7-15
 V. Sl 126,1-2ab.2cd-3.4-5.6
 R. De, som sår med gråd, skal høste med frydesang.
 Ev.: Matt 20,20-28
26. *hvid*. Fredag i 16.alm.uge. (IV Ps).
**Den hellige Joakim og den hellige Anna,
 Jomfru Marias forældre** (m)
 V. Sl 19,8.9.10.11
 R. Herre, du har det evige livs ord.
 L.: 2 Mos 20,1-17. Ev.: Matt 13,18-23.
27. *grøn*. Lørdag i 16. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
 V. Sl 50,1-2.5-6.14-15.
 R. Du skal bringe takoffer til Gud.
 L.: 2 Mos 24,3-8. Ev.: Matt 13,24-30.
28. *grøn*. **17. ALM. SØNDAG**
 ✕ *Gl. Cr. Alm.S.pf*.
 1.L.: 1 Mos 18,20-32;
 V. Sl 138,1-2a.2bc-3.6-7ab.7c-8.
 R. Den dag, jeg råbte, svarede du mig.
 2.L.: Kol 2,12-14. Ev.: Luk 11,1-13.
29. *rød*. Mandag i 17. alm. uge. (I Ps).
Olav, martyr (†1030) (m)
 V. Sl 106,19-20.21-22.23.
 R. Tak Herren, for han er god.
 L.: 2 Mos 32,15-24.30-34. Ev.: Matt 13,31-35.
På Færøerne og i Grønland
rød. **OLAV**, martyr (†1030) (h)
Gl.Cr.Mart.pf
 1.L.: Visd 10,10-14
 V. Sl 31,2-3a.3bc-4.6+8ab.16bc-17
 R. Fader! I dine hænder betror jeg min ånd.
 2.L.: Jak 1,2-4.12
 Ev.: Matt 16,24-28
30. *grøn*. Tirsdag i 17. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid*. **Peter Chrysologus**, biskop og kirkelærer
 (†451)
 V. Sl 103,6-7.8-9.10-11.12-13.
 R. Herren er barmhjertig og nådig.
 L.: 2 Mos 33,7-11; 34,4b.5-9.28. Ev.: Matt 13,36-43.
31. *hvid*. Onsdag i 17.alm.uge. (I Ps).
Ignatius af Loyola, præst (†1556) (m)
 V. Sl 99,5.6.7.9.
 R. Hellig er du, Herre vor Gud.
 L.: 2 Mos 34,29-35. Ev.: Matt 13,44-46.

Læserne skriver

"Det er nu, vi skal stå sammen!"

Citatet fra biskop C. Kozon er fra den folder, der var vedlagt Katolsk Orientering, som alle, der ønsker det, har modtaget i denne uge.

Jeg spekulerer på, hvor mange danske katolikker på det nye katolske danmarkskort tænker: "Havde ledelsen af Den katolske Kirke i Danmark dog indset dette på et tidligere tidspunkt?"

"Vi katolikker må stå sammen og værne om vores Kirke!"

Jeg havde gerne set, at Kirke, som overordnet begreb, var erstattet af kirker, der p.g.a. tidligere generationers flid ligger spredt over hele landet til gavn og glæde for deres efterkommere. Disse kirker blev bygget som samlingspunkt for katolske familier, som kunne mødes til

messen, sakramenterne og familiernes sørgelige såvel som glædelige begivenheder.

"Vi har brug for vore præster, og vi er dybt afhængige af at kunne fejre messer og undervise vore børn i troen."

Naturligvis er vore præster en yderst central del af vor menighed, og Kirken har da også på et tidligt tidspunkt erkendt, at nogle opgaver i Kirken af og til kunne forrettes v.h.a. gudstjene-steledere, så katolikker fortsat kunne samles om Guds Ord og Den hl. Kommunion. Denne inddragelse af lægfolket i det kirkelige arbejde som lektorer, kateketer og gudstjenesteledere har lettet præsternes arbejdsbyrde, og indsatsen er ydet i de lokaliteter, som generationerne før os har opbygget til fællesskabets vel.

"Vi må bremse denne negative udvikling nu, så vi ikke bliver kendt som den generation, der tabte Kirken på

gulvet."

Når talen falder på kristne kirkesamfund, fremhæves flere end 40.000 katolikker i Danmark, der bor, hvor deres arbejde er, spredt ud over landet. Mange er udlændinge, som finder er godt arbejde i vort land, men de bringer deres katolske tro med sig og forventer, at der er kirker og menigheder, Vi skal kunne mødes i kirken og stå sammen i vort katolske trosfællesskab uanset om man er bosat i de store byer eller ude på landet. Indvandrere fra Polen gik hver søndag flere mil frem og tilbage til deres kirke og søndagsmesse. Der var netop en kirke, der stod med åbne døre og tog imod. Dette skal fortsat være tilfældet, for ellers taber man bevidst sin kirke og lukker døre for søgende trosfæller.

Jørgen Buntzen, 4900 Nakskov.

Støtter nødlidende
www.vincentgrupperne.dk

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 10, som udkommer den **9. august 2019**, skal være KO i hænde senest den **22. juli 2019**.
Indlæg til Katolsk Orientering nummer 11, som udkommer den **30. august 2019**, skal være KO i hænde senest den **12. august 2019**.

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.

Palle Vinther
KO's annoncekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

- Arv og Testamenter
- Ægtepagter
- Familiesager
- Dødsboer
- Køb af ejendom i Danmark og udlandet.

Advokat
Sandra Moll Dirscherl

Telefon: 31 35 35 60
Fax: 31 73 25 84
E-mail: sandra@moll.dk
www.sandramoll.dk

Biskoppens kalender

August 2019

5.-6.	Møde med unge nordiske præster i Osnabrück
7.-10.	PSP i Haslev
11.	Vietnamesisk Valfart til Øm
13.	kl. 9.30 Bestyrelsesmøde i Pastoral-Centret
14.	kl. 10.00 Møde i forretningsudvalget i Danske Kirkers Råd
18.	kl. 17.00 Pontifikalmesse efter den ekstraordinære form i Jesu Hjerter Kirke, København
21.	Præsidiemøde i Nordisk Biskekonference i Oslo
22.	kl. 15.00 Møde i Økonomisk Råd
24.	Tamilsk valfart til Øm
25.	kl. 11.00 Firmelse i Sankt Kjelds Kirke, Viborg
29.	kl. 15.00 Rådsmøde i Danske Kirkers Råd
31.	Polsk Valfart til Pindstrup, Ringsted

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Rod i regnskabet - her er løsningen

Jesper R Austad
Bogholder

Regnskabs-assistance

Mobil 28 11 81 03

Jesper.r.austad@kabelnettet.dk
Ragnhildgade 76, 3.tv., DK-2100 København Ø
regnskabs-assistance.dk

Katolske institutioner og katolikker 50%

Alt er godt - stort som småt

 Grejsdalens
Begravelsesforretning

Tradition, ritual, nytænkning – mennesket først

Bedemand for Vejle og opland.

Har du / I brug for en begravelsesforretning med stor erfaring inden for tilrettelæggelse af bisættelse og begravelse?

Hos Grejsdalens Begravelsesforretning rådgiver og vejleder vi jer i den nærmeste tid efter dødsfaldet. Vi giver os altid god tid til at lytte til jer og jeres behov.

Læs meget mere på:

www.vejle-begravelsesforretning.dk

Eller kontakt os direkte på tlf. 75 72 36 46

Grejsdalens Begravelsesforretning
Tlf: 75 72 36 46, Mail: info@grbf.dk
Grejsdalsvej 265, 7100 Vejle

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.

Bønnens Apostolat

August 2019

Evangelisering:

Familierne, arnestedet for menneskets vækst – at familierne, gennem deres liv i bøn og kærlighed, må blive tydelige "arnesteder for sand menneskelig vækst".

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

TELEFONLINIE SOS FORBØN

Ønsker du forbøn, et lyttende øre, et ord fra Jesus og en velsignelse så ring: **75 18 18 08**

Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Keld Dahlwad, Stanislaw Stawicki S.A.C., Cæsar Szwebs, sr. Hildegard Doods, Pia Kelly, Ole Sørensen, Sr. Maria Lioba O.B.S., Teresa Starzynski, Eva Vinther og Jens Brandorff.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.600 – ISSN 0902-297X.

Kvinder og diakonatet

En debat som ikke vil forstumme.

Tekst: Massimo Faggioli*

KOMMENTAR Den 10. maj deltog pave Frans i en session i Vatikanet med 850 kvinder fra International Union of Superiors General (UISG) på deres 21. plenarforsamling.

Det var et vigtigt øjeblik i historien om det kvindelige diakonat i Den katolske Kirke. Mødet blev holdt tre år efter forrige møde i 2016, hvor Frans besluttede at oprette en undersøgelseskommission om det kvindelige diakonat.

I slutningen af maj fortalte Frans forsamlingen af ordenssuperiorer, at kommissionens arbejde var nået til vejs ende, fordi dets medlemmer ikke kunne blive enige om det kvindelige diakonats natur i Kirkens første århundreder.

Paven gav UISGs afgående formand, sr. Carmen Sammut, en kopi af kommissionens rapport, som endnu ikke er offentliggjort.

Det er det seneste kapitel i en udvikling, som startede under Frans' pontifikat med bispesynoden i oktober 2015, hvor den canadiske biskop og tidligere formand for landets bispekonference, Paul Durocher, foreslog at ordinere kvinder til diakoner.

Siden er gået næsten fire år og debatten synes ikke at forstumme.

Faktisk har debatten været undervejs i snart 50 år. Efter et forslag fremsat på bispesynoden i 1971 oprettede Paul VI i maj 1973 en "særlig undersøgelseskommission om kvinder i samfundet og i Kirken". Den var sammensat af 25 medlemmer, 15

kvinder og ti mænd (præster og lægmænd). Kommissionens sekretær var en italiensk biskop tæt på Paul VI, Enrico Bartoletti (1905-76).

Bartoletti blev hjulpet af den australske lægkvinde Rosemary Goldie (1916-2010) – den første kvinde der bestred en ledende stilling i kurien. Hun var på det tidspunkt 2. sekretær i det pavelige råd for lægfolket og en af de kvindelige tilhører som fulgte 2. Vatikankoncilens arbejde i 1964.

Paul VIs kommission synes i starten at have et meget begrænset mandat: den skulle vare ét år og dens formål var ikke klart defineret.

Kurien skjulte ikke sin fjendtlige indstilling til projektet.

Situationen i dag

Da kommissionen begyndte sit arbejde, lækkede en ansat i kurien et notat til pressen. Notatet oplyste, at kommissionen ikke ville undersøge spørgsmålet om kvinders ordination, men kun spørgsmålet

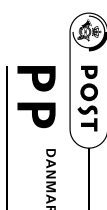
om kvinder i apostolatet, ikke kvinder i tjenesten.

Kommissionen kom med sin foreløbige rapport på bispesynoden i 1974, mens spændingerne mellem kommissionens kvindelige medlemmer og Paul VI blev stærkere.

I august 1975 sendte ærkebiskop Bartoletti et notat til Paul VI, hvori han anmodede paven om en teologisk og ekklesiologisk begrundelse for at sige nej til ordinering af kvinder, og han påpegede det utilstrækkelige i at begrunde det udelukkende på disciplin og tradition.

I samme periode blev Inter Insigniores udarbejdet. Troslærekongregationens erklæring, der udkom året efter, indeholdt en formel afvisning af kvinders adgang til præstedømmet. Kort sagt var hele det kirkelige miljø, hvori kommissionen arbejdede, fjendtligt stemt overfor enhver forandring i spørgsmålet om kvinders tjeneste.

Et *motu proprio Ministeria quaedam* fra Fortsættes nedenunder ▶

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
	MASKINEL MAGASINPOST 42512 Afsender: Katolsk Orientering Katolsk Orientering · nr. 9 5. juli 2019 · 45. årgang
	

1972, der indførte lektor- og akolyt-tjenesterne, udelukkede også kvindelige diakoner. Den internationale teologikommission, der udsendte et dokument om præstetjenesten i 1970, blev bedt om at udarbejde en rapport om kvinder i diakonatet. Den blev aldrig offentliggjort.

Paul VI-kommissionens arbejde blev også vanskeliggjort af den voksende kløft mellem pavedømmet og de ultrakonservative kredse omkring den franske ærkebiskop Marcel Lefebvre. To fransktalende medlemmer af kurien udtrykte åbent modstand mod at give kvinder en større rolle i tjenesten; den canadiske ærkebiskop Edouard Gagnon, som senere blev pavelig udsending for Lefebvre, og p. Louis Ligier SJ, der var professor ved Gregoriana i Rom og skrev udkastet til Inter Insigniores.

Disse indledende arbejder i 1970'ernes læreembede mundede ud i Johannes Paul II foraning *Ordinatio sacerdotalis* (1994), som fastslog, at "Kirken har slet ingen beføjelse til at give præstelig ordination til kvinder, og at denne afgørelse er definitiv for alle Kirkens troende".

Det bør bemærkes, at *Ordinatio sacerdotalis* handler om kvinder i præstedømmet, ikke kvinder i diakonatet.

På den anden side lukkede Kongregationen for Gudstjenesten og Sakramentsordningen også døren for det kvindelige diakonat i et dokument, som de udgav sammen med Troslærekongregationen og Kongregationen for Kleresiet i 2001.

Og et dokument fra 2002 om diakonatet fra den internationale teologikommission syntes at bekræfte denne holdning. Johannes Paul II forsøgte at lægge låg på debatten og valget af Benedikt XVI blev af mange set som bevis på, at debatten om kvinder og deres tjeneste i Kirken var slut. Men problemet forsvandt ikke.

Historien om Paul VI's kommission og tiden efter hjælper os med at forstå situation i dag for kommissionen om kvindelige diakoner.

Først og fremmest havde – eller har (hvis den fortsat eksisterer) – kommissionen oprettet af Frans en større frihed end Paul VIs kommission fra starten af 1970'erne, som ikke blot skulle arbejde i overensstemmelse med pavelig undervisning (hvilket sikkert afskrækkede af dens medlemmer), men også med hele kurien.

I dag er situationen en anden: det kirkelige-teologiske establishment er nu meget mere splittet end for 40 år siden.

For et år siden udgav Troslærekongregationens præfekt, kardinal Luis Ladaria SJ, dokumentet 'In Response to Certain Doubts Regarding the Definitive Character of the Doctrine of Ordinatio sacerdotalis', der understregede kontinuiteten fra Johannes Paul II til Frans i deres holdning til kvinders ordination til præstedømmet, men ikke til diakonatet.

Men blandt biskopperne – for ikke at glemme hele Gudsfolket, herunder teologer – er der i dag en bredere vifte af holdninger til kvindelige diakoner end der var i 1970'erne.

Stærk modstand

I de sidste 2-3 årtier, især under Johannes Paul IIs og Benedikt XVI's pontifikater, har debatten om kvindelige diakoner stort set været ført blandt eksperter; men den teologiske refleksion støtter det kvindelige diakonat og den nuværende økumeniske situation (nogle ortodokse kirker har for nyligt genindført kvindelige diakoner) er meget gunstigere for denne udvikling i Den katolske Kirke end i 1970'erne.

Kvindens rolle i Kirken er nu blevet et vigtigere spørgsmål i hele Kirken end det

var i 1970'erne. Det drøftes nu ikke kun på den nordlige halvkugle, men diskuteres også i Afrika, Asien og Latinamerika. Og diskussionen vil formentlig fortsætte og tage til i styrke uanset pavens holdning til spørgsmålet.

Men Den katolske Kirke er i dag også mere splittet end den var i 1970'erne. Fx med 2. Vatikankoncil fastholdt Paul VI en konsekvent linje som Frans ikke har kunnet gøre det i efterdønningerne af Benedikt XVI's pontifikat – især om liturgiske spørgsmål nært beslægtet med debatten om diakonatet. På trods af Frans' hårde kritik af klerikalismen er den atter på fremmarch, hvor det hierarkiske præstedømme betragtes som en ophøjet rang.

Tendensen i 1970'erne var at fjerne sig fra klerikalismen. Debatten om kvinders tjeneste står over for samme udfordring med traditionalisme, som Paul VI måtte forholde sig til; men dengang var Lefebvres traditionalisme et ret isoleret fænomen.

Nu er traditionalismen almindelig blandt visse grupper af unge katolikker, herunder unge præster og seminarister. Disse unge traditionalister og deres støtter blandt visse ledende gejstlige vil skabe en stærk modstand mod ethvert forslag om at genindføre det kvindelige diakonat.

Den katolske Kirke har i dag en stærkere teologi om kvindelige diakoner end under Paul VIs tid; men de politiske forhold for en sådan udvikling er mindre gunstige nu. Alligevel har Frans udtalt, at vi bør fortsætte diskussionen. Hvordan sikrer vi os, at denne diskussion ikke ender i de samme blindgyder som den gjorde i 1970'erne?

Lægfolket kræver bedre svar i dag

Et første skridt vil være at offentliggøre samtlige rapporter om det kvindelige

diakonats, fra rapporterne i 1970'erne til dem i dag.

Diskussionen må være åben hvis den skal føre videre. Et andet skridt ville være at gøre diskussionen synodal – hvilket ville kræve en synode om kvindens stilling i Kirken.

Hvorfor en synode? Fordi diskussionen ikke blot skal handle om kvinders tjeneste (som skal besvares af eksperter), men også om teologien.

Jeg gentager her, hvad jeg skrev i 2016 før Frans' meddelelse om oprettelsen af en ny kommission: vi bør frigøre os fra den naive opfattelse, at en overensstemmelse mellem den historiske evidens for kvindelige diakoner og diakonatets rolle i den tidligere Kirke vil kunne løse denne kontrovers. At henvise til historie er sjældent et afgørende argument i teologiske debatter, og de kan let give bagslag.

Det er de traditionalistiske katolikker som forventes at sige, at noget kun er legitimt i den grad, der ikke er tale om noget nyt.

Den gode nyhed er, at både den teologiske debat om kvindelige diakoner og 'sensus fidei' i den verdensomspændende Kirke er anderledes end den var i 1970'erne. I dag er det usandsynligt, at Rom ville slippe godt fra at affærdige kravet om kvinders diakonale tjeneste ved at henvise til den manglende konsensus på det historiske område. Lægfolket kræver i dag bedre svar.

Artiklen har været bragt i *CommonWealth Magazine* den 10. juni 2019.

*Kirkehistoriker (f. 1970), professor i teologi og religiøse studier ved Villanova University, Philadelphia, USA.

En "modig og dristig" gestus fra pavens side

Pave Frans forærer den økumeniske patriark et relikvieskrin med knoglestumper fra apostlen Peter.

Tekst: Niels Messerschmidt

ØKUMENI I hvad patriarken af Konstantinopel selv beskriver som en "modig og dristig" gestus, har pave Frans foræret patriark Bartholomæus et berømt relikvieskrin med ni små knoglestykker, der formodes at stamme fra apostlen Peter.

Relikvieskrinet har kun været udstillet én gang offentligt. Det skete i november 2013, da pave Frans medbragte relikvieskrinet og anbragte det ved alteret i forbindelse med, at han celebrerede afslutningsmesse for Troens År, som Benedikt XVI året forinden havde skudt i gang.

Skrinet af bronze indeholder ni små knoglestykker, der blev opdaget under udgravningen i 1940'erne af en antik gravplads under Peterskirken.

Arkæologen Margherita Guarducci offentliggjorde i 1960'erne en rapport, hvori hun hævdede, at hun havde fundet apostlen Peters jordiske rester tæt på det sted, som arkæologer havde identificeret til at være hans grav.

Selv om ingen pave nogensinde har erklæret knoglerne for beviseligt at tilhøre apostlen Peter, erklærede pave Paul VI dog i 1968, at "relikvierne" af den hellige Peter var blevet "identificeret på en for os overbevisende måde".

Pave Paul tog ni af knoglestumperne, fik fremstillet et relikvieskrin i bronze til at opbevare dem i, og anbragte relikvieskrinet i sit private kapel i det apostoliske palads. Her har de befundet sig, indtil pave Frans fjernede dem den 29. juni i år.

En pludselig indskydelse

Patriark Bartolomæus havde sendt en delegation anført af ærkebiskop Job af

Telmessos til Vatikanet for at deltage i markeringen af festdagen for Peter og Paulus. Efter messen gik pave Frans og ærkebiskoppen ned til apostlen Peters grav, som befinder sig i krypten under højalteret i Peterskirken, for at bede sammen.

Ærkebiskoppen fortæller til *Vatican News*, at paven bagefter bad ham vente, idet Frans havde en gave, som han ville have ærkebiskoppen skulle overrække til sin "bror" patriark Bartholomæus. Paven vendte tilbage og førte ærkebiskoppen hen til sin lille blå Ford Focus, og sammen kørte de hen til det apostoliske palads.

De gik ind i kapellet i den gamle pavelige bolig, som pave Frans – modsat tidligere paver – har valgt ikke at bo i, og "paven hentede relikvieskrinet, som hans forgænger

Pave Frans tilryger relikvieskrinet af bronze med knoglerester af apostlen Peter under afslutningsmessen for Troens År på Peterspladsen den 24. november 2013. Foto: *L'Osservatore Romano*.

Paul VI havde anbragt i det lille kapel og gav det til sin gæst", ifølge *Vatican News*.

"For os var det en helt usædvanlig og uventet gestus, vi end ikke kunne havde håbet på", fortalte ærkebiskoppen ifølge *Vatican News*.

Så snart han fik mulighed for det, ringede ærkebiskop Job til patriark Bartholomæus og fortalte ham nyheden. Det blev hurtigt arrangeret, at monsignore Andrea Palmieri, andenssekretær i Det pavelige råd for fremme af kristen Enhed, skulle ledsage relikvierne til Phanar, det økumeniske patriarkats hovedsæde i Istanbul.

Det var "endnu et gigantisk skridt mod en synlig enhed", forklarer ærkebiskop Job.

Under en ceremoni den 30. juni i forbindelse med modtagelsen af relikvierne sagde patriark Bartholomæus, at "pave Frans havde udvist en stor, broderlig og historisk gestus" ved at overdrage fragmenter af den hellige Peter til de ortodokse.

"Jeg er dybt berørt", sagde Bartholomæus på patriarkatets egen Facebook-side, hvor nyheden blev ledsaget af 15 billeder. "Det er en modig og dristig gestus fra pave Frans' side".

Danskheden og katolicismen

Portræt af Peter Schindlers liv og forfatterskab.

Læs mere på side

4

Kirkeskat

Mød Matthæus fra Sakramentskirken.

Læs mere på side

4

Lourdes

Den nordiske jubilæumsvalfart.

Læs mere på side

8-9

Kirken i Danmark

Konverterer, farvel efter 144 år, store smil på NSG, Birgittafestival m.m.

Læs mere på side

10-13

Panafrikansk jubilæum

Hundredvis af kirkelige notabiliteter fejrede SECAM's 50-års jubilæum i Kampala.

AFRIKA Lyden af sange akkompagneret af orkestre, danse, officielle talere samt processioner af kardinaler, biskopper, præster og lægfolk fra hele verden markerede afslutningen på SECAM's 18. plenarforsamling og dens 50-års jubilæum, som blev fejret søndag den 21. juli i Ugandas hovedstad Kampala.

Paraplyorganisationen SECAM (*Symposium of African and Madagascar Bishops' Conferences*) blev oprettet i 1969 i forbindelse med daværende pave Paul VI's første besøg i Afrika, som fandt sted i Uganda 31. juli til 2. august.

Idéen om at oprette en paraplyorganisation for bispekonferencerne i Afrika og på Madagaskar dukkede op efter 2. Vatikan-koncil (1962-65), hvor de afrikanske deltagere på konciliet havde følt et behov for

at kunne tale med én stemme, skriver Lucie Sarr i *La Croix*.

Den kirkelige markering fandt sted i Rudaga-domkirken søndag formiddag under overværelse af kardinal Robert Sarah, præsident for Vatikanets kommission for gudstjenesten og sakramentsordningen. Til stede var også mons. Protase Rugambwa, biskop emeritus af Kigoma i Tanzania, og sekretær for kongregationen for folkenes evangelisering, mons. Gabriel Mbilingi, biskop af Lubango og præsident for SECAM, samt ærkebiskop Cyprien Kisito Lwanga af Kampala.

Ugandas præsident Yoweri Museveni holdt inden messen en tale til de 300 kardinaler, ærkebiskopper, biskopper, præster og lægfolk fra Afrika, Amerika og Asien, hvor han roste den stærke, åndelige vækst

på kontinentet.

"Jeg er meget glad for, at Afrika åndeligt set klarer sig meget end andre kontinenter", sagde Museveni, men beklagede det forhold, at kontinentet fortsat befinder sig i ekstrem fattigdom og tilføjede, at dette burde bekymre kontinentets politiske og religiøse ledere.

Ærkebiskop Charles Palmer-Buckle af Cape Coast i Sydafrika fremhævede i sin prædiken de store fremskridt, som er sket i de afrikanske kirke de sidste halvtreds år.

"Afrika er det kontinent hvor antallet af katolikker vokser hurtigst", bemærkede han, og fremhævede i sin prædiken blandt andet Kirkens rolle som fredsmægler i flere konfliktfyldte regioner på kontinentet.

Biskoppen understregede betydningen af SECAM's jubilæum ved at gentage pave Paul VI's profetiske ord fra 1969, da han oprettede den panafrikanske paraplyorganisation. "Tiden er nu kommet til, at afrikanerne bliver deres egne missionærer".

NM

KO mener

Kig mod Asien

Hvilket land frembringer flest præster i forhold til antallet af katolikker i landet? Er det Brasilien, den latinamerikanske katolicismes kraftcenter? Den demokratiske Republik Congo med sin hurtigt voksende Kirke? Eller måske de standhaftigt katolske filippinere? Svaret er: ingen af stederne. Det gør overraskende nok Myanmar. Det viser en undersøgelse fra Center for Applied Research in the Apostolate (CARA).

De 750.000 katolikker i Myanmar udgør 1 % af befolkningen. Kirken i det tidligere Burma ledes af den dynamiske kardinal Charles Maung Bo. Han har en klar vision om, at Kirken skal være en mæglende kraft mellem det buddhistiske flertal og landets trængte mindretal. Måske har Bos eksempel inspireret andre burmesiske katolske mænd til at vie deres liv til Kirken.

Thailand (også et buddhistisk land) ligger som nr. 2 på CARA's liste, efterfulgt af Togo, Vietnam og Bangladesh – 4 ud af 5 er altså asiatiske lande.

Dette er overraskende, fordi vi ikke er vant til at betragte katolicisme som et asiatisk fænomen, men fortrinsvist som noget europæisk, latinamerikansk og afrikansk. For overordnet set er kun 3 % af asiaterne katolikker og kun i to asiatiske lande, Filippinerne og Østtimor, udgør katolikkerne flertallet af befolkningen.

Men det samlede billede vil måske ændre sig i de kommende århundreder. Kardinal Luis Antonio Tagle af Manila afslørede engang, at pave Francis havde fortalt ham, at "Kirkens fremtid ligger i Asien". Derfor er det ikke usandsynligt, at vi vil se en asiatisk pave i dette århundrede. Dominikanerne har netop valgt deres første asiatiske ordensmester i ordenens 800-årige historie, og allerede nu sender lande med katolske mindretal som fx Indien og Sydkorea missionærer til udlandet. Om få årtier vil mange katolske menigheder i vestlige lande have præster fra Asien eller Afrika.

Hvad så med lande nærmere os? På listen ligger USA på 50. plads ud af 108 lande – én plads efter Storbritannien. Begge lande ligger dog langt foran traditionelt katolske lande som Spanien (73), Tyskland (75), Irland (inklusive Nordirland, 78), Argentina (98) og Frankrig (99). Nederst på listen kommer det engang så gennemkatolske Belgien.

CARA's undersøgelse giver os dog kun et groft billede af de nationale kirkers vitalitet. Fx optræder Filippinerne som nr. 95 på listen. Alligevel er den en af de vitale kirker i verden, er vært for enorme friluftsmesser, sender utallige missionærer til udlandet og fostrer globale kirkeledere som fx kardinal Tagle.

Listen giver os alligevel et fingerpeg over katolicismens generelle sundhedstilstand verden over og viser, at Kirken visse steder i Asien trives over al forventning. Vi bliver nødt til at forstå, hvorfor lande som Myanmar, Thailand og Vietnam frembringer så mange præstekald på trods af katolikernes antal i landene. Er det faktisk en fordel at være et religiøst mindretal? Rykker katolikkerne tættere sammen og giver det dem en stærkere følelse for missionen – noget, vi mangler her i Vesten? Vi kan kun gisne herom. Men det kan sikkert betale sig at vende blikket mod øst for at finde en løsning for Kirken i Vesten. NM

Tyske benediktinere i den gule 'miljø'-førertrøje

Abbediet Münsterschwarzach i Bayern har været CO₂-neutrale i tyve år.

Tekst: Renardo Schlegelmilch, redigeret af Niels Messerschmidt

MILJØTILTAG Pave Frans har i sin rundskrivelse om miljøet 'Lovet være du' fra 2015 opfordret kristne til at gøre 'skaberværkets integritet' til en af deres hovedprioriteter. Det har en gruppe benediktinermunkene i Tyskland efterlevet i mange år, og abbediet Münsterschwarzach i Bayern er ikke alene Europas første CO₂-neutrale kloster, men har også været det i tyve år!

Det er svært ikke at få øje på klosteret, når man er i den lille bayerske by Münsterschwarzach, for klosterkirkens fire tårne rager godt op i landskabet og den skov, som omgiver det.

Ved siden af klosterkirken står to store metalcylindre – munkenes eget biogasanlæg, som drives af majs og planteaffald fra egne marker. Anlægget producerer biogas og varme, som omdannes til energi og sparer klosteret for tusindvis af liter fyringsolie. Dets kapacitet er mere end rigeligt til at dække de hundrede munkes og ca. 300 ansattes elforbrug.

Klosteret begyndte sit økoprosjekt i 2000 – år før politikere eller offentligheden begyndte at interessere sig for klimaforandringer eller global opvarmning. "Vi har levet her i tusind år og vil gerne sikre, at vore medbrødre også kan leve her de næste tusind år", forklarer broder Christoph Gerhard, kældermeester med ansvar for klosterets forrådsammer.

De sidste 20 år har klosteret nydt godt af sit energivenlige og økonomiske biogasanlæg, som sammen med solpaneler og vindmøller forsyner klosterets metalværksted,

guldmedje, bageri og trykkeri med elektricitet. En af klosterets seneste erhvervelser er en el-bil, som fortrinsvis bruges til kortere ture. Biles oplades af solpaneler monteret på garagens tag.

Mådehold i centrum

Da munkene begyndte at tænke i miljørigtige baner, blev deres initiativ mødt med en vis skepsis blandt lokalbefolkningen. "Men sådan er det ikke længere", forklarer broder Christoph. "I dag tænker alle i bæredygtige løsninger".

Klosterets bageri er rammen for deres seneste initiativ. Her kommer områdets beboere og skoleelever hver dag for at købe en kop kaffe eller andre varme drikke. Siden maj har bageriet indført pantsystemet

Biogasanlægget i abbediet Münsterschwarzach i Bayern fylder godt i landskabet, og forsyner ikke blot benediktinermunkene og klosterets medarbejdere med miljøvenlig energi, men også det omgivende lokalsamfund. Foto: Renardo Schlegelmilch.

Kardinal Paolo Sardi død

Tjente under fem paver og var tidligere patron for Malteserordenen.

DØDSFALD Den italienske kardinal Paolo Sardi døde 13. juli efter kort tids sygdom på Gemelli-hospitalet i Rom, 84 år gammel. Han blev født 1. september 1934 i Ricaldone og blev præsteviet i 1958.

I 1976 blev han kaldt til Rom for at gøre tjeneste i statssekretariatet i Vatikanet. Han blev i december 1996 udnævnt af pave Johannes Paul II til titulærbiskop og nuntius, og blev bispeviet i Peterskirken af paven. Herefter var han tilknyttet Statssekretariatet som nuntius, var i mange år leder af oversættelsesafdelingen og i over 30 år ansvarlig for pavens taler.

I 2004 blev Sardi udnævnt til vice-camerlengo (som administrerer pavestolens gods fra en paves død til valget af en ny) og havde derfor specielle pligter ved den polske paves død i 2005.

I 2009 udnævnte pave Benedikt XVI ham til pro-patron for Malteserordenen – han fik titlen 'pro-patron' da han endnu ikke var kardinal. I 2011 udnævnte pave Benedikt ham til medlem af Den apostoliske Signatur, og Sardi blev kreeret til kardinaldiakon under Benedikts tredje konsistorium i 2010. Sardi stoppede herefter som vice-camerlengo og blev udnævnt til patron for Malteserordenen – en position han bestred indtil sin

pensionering i 2014.

Efter kardinal Sardis død tæller kardinalkollegiet 219 medlemmer, hvoraf 120 er under 80 år og dermed stemmeberettigede ved et pavevalg. NM

Foto: Piotr Spalek.

're-cup' for at minimere plastikaffald. Kunder har mulighed for at købe – eller rettere: leje – en kaffekop for én euro. Næste gang de besøger bageriet kan de gratis ombytte deres brugte kop med en ny. Bageriet vasker de brugte kopper og bringer dem herefter tilbage i cirkulation.

Bageriet har undersøgt alternativer til plastikkrus, fx kopper fremstillet af bambus eller sukkerrør; men de valgte at bruge det mere robuste plastmateriale. Men er det miljømæssigt bæredygtigt? Svaret er både ja og nej.

"Det handler om den rette indstilling", forklarer broder Christoph: "Vi benediktinere mener, at mådehold er svaret. Fx skal bambus importeres, det er svært at nedbryde og er ikke så holdbart som plastik. Vi ønsker ikke at være miljøfanatikere, men på den anden side er det også forkert ikke at gøre noget".

Tænker langsigtet

Klosteret i Münsterschwarzach nåede sit første store miljømål for over ti år siden – at producere mere energi end de bruger. I dag sælges den overskydende el til lokalsamfundet, og udviklingen er vel at mærke sket, mens klosteret er forblevet CO₂-neutralt.

Er munkenes livsstil så en model for det omgivende samfund? "Vi munke ser ikke miljø som noget, man kun er optaget af op til et valg", svarer broder Christoph: "Vi tænker i årtier, ja, i århundreder. Vi lever sammen og drager omsorg for hinanden".

"Det, at jeg skal bo her de næste 30 år, er naturligvis en motiverende faktor, og det skal vi lære som fællesskab. Og ønsker du at beskytte miljøet og skaberværkets integritet, er du nødt til at udvide din horisont og tænke i større baner", slutter broder Christoph i artiklen bragt i de amerikanske jesuiters magasin *America Magazine* 18. juni i år.

Middelhavs initiativ

Den italienske Bispekonference vil holde et 'synodalt' møde med fokus på migration og fred.

Tekst: Niels Messerschmidt

SYNODALITET Det oplyste formanden for Den italienske Bispekonference, kardinal Gualtiero Bassetti, i en tale søndag den 14. juli. Ifølge det østrigske nyhedsbureau *Kathpress* vil de katolske biskopper i landene langs Middelhavet holde et 'synodalt' møde i den syditalienske by Bari 19.-23. februar næste år under overskriften 'Middelhavet, fredens grænse', og pave Frans vil deltage i mødet.

I sin tale fremhævede kardinal Bassetti, at det store fællesskab af lokale kirker i middelhavsområdet giver mulighed for at danne sig et mere "omfattende og organisk overblik" over situationen i regionen end andre institutioner formår.

"Mangfoldigheden af liturgiske, åndelige og kirkelige traditioner er et værdifuldt tegn på synodalitet, også for kirker i andre regioner. At lytte til de lokale kirkers røst i Mellemøsten og Nordafrika, hvor situationen er alvorlig, giver os et mere realistisk syn ▶

Vatikanet: Skriftemålets tavshedsløfte er altid ukrænkeligt

I et notat offentliggjort 1. juli stadfæster Vatikanet skriftemålets ubrydelige tavshedsløfte, og at ethvert politisk eller parlamentarisk forsøg på at tvinge præster til at afsløre, hvad der er blevet sagt under skriftemålet, er en krænkelse af religionsfriheden.

Tekst: Niels Messerschmidt og Vatikanets radio

SAKRAMENTE Det apostoliske Pønitentiariat (den kirkelige instans i Rom, som afgør vanskelige spørgsmål om bodens sakramente, og administrerer aflad) offentliggjorde 1. juni et 'Notat om vigtigheden af det indre forum og skriftemålets ukrænkelige tavshedsløfte'.

Notatet, der er på italiensk og godkendt til offentliggørelse af pave Frans den 21. juni, stadfæster, at skrifteseglet er ubrydeligt, hvilket betyder, at præster aldrig kan tvinges til at afsløre det, de får kendskab til under skriftemålet.

"Skriftemålets ukrænkelige tavshedsløfte stammer direkte fra Den åbenbarede guddommelige Lov, og er rodfæstet i selve sakramentets natur, og det i en sådan grad, at der ikke gives nogen undtagelse hverken på det kirkelige eller – i endnu mindre grad – på det civile område. I fejringen af forsoningens sakramente er faktisk selve kristendommens og Kirkens essens indkapslet: Guds søn blev menneske for at frelse os, og Han besluttede at indlemme Kirken som et 'nødvendigt redskab' i sit frelserværk, og i Kirken dem, han har udvalgt, kaldet og gjort til sine tjenere", hedder det i notatet.

Et brud på religionsfriheden

Ethvert politisk eller parlamentarisk pres for at tilsidesætte dette sakramentale fortrolighedssegel vil være "en uacceptabel krænkelse" af Kirkens frihed, som stammer fra Gud og ikke fra menneskelige institutioner, og vil være "et brud på religionsfriheden". "En krænkelse af skrifteseglet vil være det samme som at krænke det arme menneske, som findes i synderens indre".

I notatet står, at præster derfor bør forsvare skriftemålets tavshedsløfte til det sidste, både som en loyal handling overfor den angrende og som vidne – martyrium –

Pave Frans giver absolution.
Foto: Vaticanmedia.

► på problemerne og tillader os at udarbejde konkrete forslag efter situationen i de pågældende lande".

"Den katolske Kirke kan med sin universelle vision tillade, at selv symbolske konstruktioner som grænseanlæg og kulturelle tilhørsforhold ses som tegn på enhed, og ikke som tegn på splittelse", understregede kardinalen og tilføjede:

"Selv om historien har været præget af fjendskab og misforståelser, teologiske stridigheder og politiske barrierer, har katolicismen altid i sit inderste væsen haft et budskab om inklusion og dialog. Denne dialog har hidtil overvundet geografiske og kulturelle grænser til gavn for alle. Med Middelhavsinitiativet ønsker Kirken i Italien også at støtte pave Frans' profetiske læreembede og hans økumeni i praksis".

Kan yde et vigtigt bidrag

At kardinal Bassetti offentliggjorde initiativet netop i Aquileia var ingen tilfældighed. Den norditalienske by beliggende mellem Venedig og Trieste har siden antikken været et vigtigt knudepunkt i Europa og Middelhavsregionen. I sin tale fremhævede Bassetti, at Kirken i Italien i dag ser Aquileia som forbillede for at tjene freden og vidne om evangeliet.

Flere af de nuværende østrigske og slovenske bispedømmer har i historiens løb hørt under patriarkatet Aquileia. Under søndagens gudstjeneste, hvor man fejrede festen for skytshelgenerne (de hellige Hermagoras og Fortunatus) i byens historiske basilika, deltog en række biskopper fra nærliggende østrigske og

slovenske bispedømmer, og liturgien foregik på såvel latin, italiensk, friulisk (et norditaliensk sprog), slovensk og tysk.

En særkomité er allerede i færd med at forberede mødet i Bari næste år. På mødet vil biskopperne ikke kun adressere migrationsspørgsmålet, men også Middelhavsregionen som midtpunkt for godt en halv milliard indbyggere i de tilstødende lande. Biskopperne vil også skulle drøfte Kirkens situation i regionen og hvordan de lokale kirker kan vidne om evangeliet ved at forsvare menneskets værdighed, gennem interreligiøs dialog og ved at bidrage til social udvikling, bekæmpe uretfærdighed og sammen arbejde for fred.

Under den efterfølgende officielle lance-

Kardinal Gualtiero Bassetti, formand for Den italienske Bispekonference, indkalder de katolske biskopper i landene langs Middelhavet til et 'synodalt' møde i den syditalienske by Bari næste år.
Foto: Bispedømmet Perugia.

på Kristi og Kirkens unikke og universelle frelse.

Mediecirkus

Storpenitentiar, kardinal Mauro Piacenza, som har underskrevet notatet sammen med Regent monsignor Krzysztof Nykiel, har i en offentlig udtalelse forklaret notatets indhold. Han siger, at notatet er et svar på det moderne samfunds mediecentrerede natur, som han siger er mere optaget af at få historien ud end af at verificere data. "Alt i dag skal være synligt, alt skal være kendt", forklarer han.

Kardinalen tilføjer, at pave Frans for nyligt har udtalt, at "Det indre forum netop er et indre forum, og at det ikke kan blive offentligt [...] Det er at forbyde sig mod værdigheden hos den person, som stoler på præsten og giver udtryk for sin egen situation for at bede om tilgivelse" (Tale til deltagerne i et kursus arrangeret af Det apostoliske Pønitentiariat, 29. marts 2019).

"Negative fordomme"

Notatet hævder videre, at der findes "bekymrende 'negative fordomme' om Den katolske Kirke" i samfundet.

I et interview med *Vatikanets Radio* har kardinal Piacenza udtalt, at det er "en uberettiget præmis, at Kirken på en eller anden måde skal bringe sit juridiske system i overensstemmelse med den civile lovgivning i de lande, hvor den virker [...] Vi må samarbejde [med staten] på alle områder som ikke er et sakramentalt forum".

Formålet med at offentliggøre notatet er ifølge kardinal Piacenza "at skabe større tillid, især i disse tider, hos de angrende, som kommer for at skrive".

ring af det italienske initiativ citerede kardinal Bassetti den sicilianske præst og antifascist Luigi Sturzo (1871-1959) for at sige: "At nærme sig Middelhavsområdet vil sige at prøve at forstå og elske det, ikke erobre det med magt, men med kultur". Bassetti tilføjede, at tænkningen om Europa ikke kun må "komme nordfra", og at "vi må ikke tillade, at 'markedets logik' bringer Europa ud af balance. Italien har et særligt ansvar for at Europa genfinder sine kulturelle og åndelige rødder i Middelhavsområdet".

NM

Kort nyt

Ny ordensmester

ORDENSLIV Dominikanerne har valgt deres første asiatiske ordensmester i ordensens 800-årige historie.

Filippinske p. Gerard Timoner OP blev valgt til den 88. ordensmester på generalkapitel 13. juli i Vietnam.

Den 51-årige ordensmester har tidligere haft ansvaret for dominikanernes provins på Filippinerne og senere fungeret som 'socius' (rådgiver) om fjernøstlige anliggender i Rom. I 2014 udpegede pave Frans ham til at sidde i den internationale teologikommission, der rådgiver paven og Troslærekongregationen.

Timoners valg afspejler Kirkens vækst i Asien og den nye generation af kommende ledere fra dette kontinent. Alene i Vietnam findes der 400 dominikanere, 2.500 ordenssøstre og 117.000 lægmedlemmer.

Lægger luft til Bannon

STRID Det katolske familieakademi, som Steve Bannon, tidligere rådgiver for præsident Trump, arbejder på at oprette i Italien, har mistet en af sine kirkelige støtter, idet kardinal Raymond Leo Burke har trukket sig fra sin bestyrelsespost i *Dignitatis Humanae Institute* (DHI). Bannon er i færd med at oprette en politisk lederuddannelsesinstitution til forsvar for det kristne vesten i et tidligere kloster nær Rom.

Burkes beslutning kommer efter Bannons støtte til et filmprojekt om en påstået homoseksuel subkultur i Vatikanet. Kardinalen, der hører til Kirkens konservative fløj, tager også afstand fra "flere af Bannons udtalelser om Den katolske Kirkes lære og disciplin".

Endnu en opgave til kardinal Arborelius

UDNÆVNELSE Pave Frans har den 28. maj udnævnt kardinal Anders Arborelius OCD til medlem af Kleruskongregationen i Den romerske Kurie. Kleruskongregationen har det overordnede ansvar for præster og diakoner.

Kardinal Arborelius har siden 2017 også været medlem af Det pavelige råd for fremme af kristen Enhed.

Vær med til at sprede
Verdens Bedste Nyheder!

Vær med til Verdens Bedste Nyheder 2019 og hjælp Caritas Danmark med at sætte fokus på FN's verdensmål og klimaet.

Fredag den 6. september fra kl. 07-09 siger vi godmorgen til hele Danmark med en avis, der beretter om fremskridt og løsninger på klodens udfordringer.

Du kan hjælpe til i følgende byer: Kbh. Hovedbanegård, Svanemøllen St., gågaden i Århus og Kalundborg St.

Meld dig som frivillig til kampagnemedarbejder
Josefine Sochacka-Ebbesen på jse@caritas.dk.

Caritas
Danmark

Danskheden og katolicismen

Portræt af Peter Schindlers liv og forfatterskab

Tekst: Alexander Søndergaard

KIRKEHISTORIE Peter Schindler (1892-1967) var én af de mest kendte katolske stemmer i Danmark i første halvdel af 1900-tallet. Som konvertit og præst, digter, skribent, foredragsholder, forsker og rejsefører var Peter Schindler en markant figur indadtil i Kirken i Danmark og en af de førende katolske personligheder i den offentlige debat. Hans rejsebøger om Rom og Italien kunne købes i enhver boghandel og blev solgt i titusindvis af eksemplarer, og Schindlers bøger om bl.a. kirkehistorien, kirkefædre og liturgien er blevet centrale værker i dansk-katolsk litteratur efter reformationen. Men hvem var denne bemærkelsesværdige præst?

Peter Schindlers ungdom og omvendelse

Peter Schindler blev født i København i 1892 i et middelklassehjem med tre søskende, hvor faren var overlærer på den lokale kommuneskole. Peter Schindler blev opdraget i et luthersk-kristent miljø, hvor troen blev drøftet og praktiseret flittigt hjemme såvel som i en af de nye kristelige spejderforeninger, som blomstrede i begyndelsen af 1900-tallet.

Peter Schindler beskriver i sine erindringer, at den lutherske kristendom i hans barndom og ungdom føltes som et tungt åg: *"Min dybeste trang blev: at fly bort fra Gud, ud i et Ingenmandsland, hvor jeg kunne faa Lov at være ene og føle mig fri. Bare en kort Tid; bare en uge! Eller, om Gud vilde tage Ferie af og til og lade os Mennesker i Fred"*.

Troen holdt dog ved, og Schindler startede på teologistudiet på Københavns Universitet i 1909, hvor han indledningsvist flittigt studerede store dele af Grundtvigs forfatterskab. Han begyndte hurtigt at vakle i sin protestantiske tro, og allerede i løbet af det første år på studiet rager han uklar med sine undervisere og medstuderende, da han stiller spørgsmål ved Luthers nadversyn. Spørgsmålene bliver flere som årene går, og han formulerede det centrale spørgsmål for ham således: *"Men hvor var da Kriteriet for den sande Kristendom, den rette Kirke, det hvorefter Skriften skulde tolkes?"*. Det simple faktum, at der havde været kristendom og kirke til, før der var en bibel, blev en anledning til grundige studier af kirkefædrene, og som resultat heraf følte han sig tvunget til at forlade barndomshjemmets tro.

Han begyndte at fordybe sig i katolsk litteratur og opdagede, at han allerede ved granskningerne af Grundtvig var blevet katolsk i sin tankevirksomhed; men han oplevede en tiltagende frustration over den katolske litteraturs tyske slagside og en deraf følgende fremmedgørelse fra den danskhed i ånd og tale, som var så definerende for Schindlers person. Vendepunktet kom, da Schindler opdager Johannes Jørgensens bøger: *"Jeg kan kende Hjærtedansk, naar jeg læser det!"* udbrod han i glæde over at læse om katolsk tro og praksis på sit modersmål fra en ånd, der – ligesom Schindlers – havde dybe rødder i dansk litteratur, ånd og historie.

Før Schindler kommer til erkendelsen af, at hans intellektuelle og følelsesmæssige udvikling ikke kan ende andre steder end i Rom og Kirken forsøgte han sig

med en *via media* mellem det katolske og det protestantisk-danske – idéen fik navnet Absalons Kirke, og menigheden bestod foruden Schindler selv af fire medstuderende. Med Schindlers egne ord, så var formålet: *"(En kirke), der lærte saa megen Catholicisme, som Folk kunde bringes til at tage imod, naar de førtes om ad Grundtvig, og naar det formedes saadan, at det lod sandsynligt i danske Øren, saa man ikke talte som præsterne i Stenosgade om 'den eukaristiske Gud'... og saa man sagde Embedskæden i stedet for 'Successionen' osv."*.

Grundtvig bliver for Schindler det afgørende bindeled mellem dansk ånd og tradition og Schindlers gryende katolske tro. Men det fremmede sprog i Kirken blev for ham, personligt såvel som i evangeliseringsøjemed, en hindring. I hans unge dage – før og efter konversionen – var det primært begrebernes fremmedhed fra den danske ånd, som voldte Schindler besvær.

Senere forblev det til hans dødsdag 50 år senere den latinske tale som Schindler, særligt i messen, ville erstatte delvist med det danske for at øge forståelsen for messens betydning. Det Andet Vatikanerkoncilis liturgireform, hvis implementering Schindler ikke nåede at opleve før sin død, ville have delvist glædet ham i relation til introduktionen af muligheden for at fejre messen på modersmålet. Men reformens revolutionerende karakter i omfang og hastighed samt koncilets negative følger for Kirken i form af bl.a. det store fald i antallet af præster og ordensfolk ville have skuffet Schindler, som ønskede en liturgireform sådan som Kirken altid indtil 1960'erne havde reformeret sig selv: langsomt og gradvist.

Peter Schindler lod sig den 16. februar 1914 optage i Kirkens fulde fællesskab foran Mariaalteret i Jesu Hjerter Kirke i København – samme dato og sted hvor det store forbillede, Johannes Jørgensen, blev optaget 18 år tidligere, og Schindler bidrog dermed til cementeringen af Jesu Hjerter Kirke som bispedømmets store konvertitkirke i første halvdel af det 20. århundrede.

Virket som præst i Danmark

Schindler blev ordineret i Siena i 1918, men måtte allerede i 1919 afslutte sognearbejdet hjemme i Danmark efter en sædelighedsskandale, hvor bølgerne gik højt i bispedømmet. Sagen endte med, at Schindler blev sendt i eksil i Rom, og han levede en randtilværelse i Kirken frem til 1925, hvor han blev ansat som præst på Langeland, hvor han med bl.a. Johannes Jørgensens hjælp rejste midler i Belgien til opførelsen af Sankt Bendts kapel i Rudkøbing med tilhørende præstebolig. Catholicismen på Langeland blev forbundet med de polske gæstearbejdere, som også primært havde polske præster. Tilkomsten af en dansk præst skabte meget opmærksomhed lokalt om Kirken. En embedsmand sagde til Schindler: *"Jeg må hen og høre Deres Dansk, om De så talte om dyrkning af Lucernefrø"*.

Peter Schindler i boligen ved Skt. Augustins Kirke 1925. Københavns Bymuseum.

Schindler blev forflyttet i 1928 til København og fungerede som præst ved Skt. Augustins kirke frem til 1946. Han fik herefter fast bopæl i Rom, hvor han boede frem til 1964 og her skrev hovedparten af sit omfangsrige forfatterskab.

Det omfattende forfatterskab

Schindler skrev bøger om teologiske emner, som i dag må betegnes som hovedværker i katolsk litteratur på dansk. I kirkelige kredse, katolske såvel som folkekirkelige, var der interesse for bøger som *Liturgi*, *Vesterledens Munkevæsen*, *Petrus og De apostoliske Fædre*. Den relativt store interesse for bøgerne skal ses i lyset af Schindlers insistensen i værkerne på at drage paralleller til danske forhold – eksempelvis ved at inddrage førreformatoriske emner eller sammenligne katolsk praksis med samtidige debatter og forhold i Folkekirken. Han skrev sjældent i et strengt, akademisk sprog, men havde mere karakter af en fortæller, der meddelte sine erfaringer og tanker i et underholdende og levende sprog krydret med den særegne danske ironi og flittige referencer til dansk åndshistorie.

Han oversatte derudover væsentlige teologiske værker til dansk – særligt Ricciottis *Jesu Kristi Levned* og Karl Adams *Katholicismens inderste Væsen* skal fremhæves. Hans største bedrift som oversætter var fordanskningen af *Det nye Testamente* i 1953, som han dog ikke fik ros for af filologer.

Schindlers folkelige gennembrud kom i midten af 50'erne under opholdet i Rom, hvor han skrev sine berømte og elskede Italien-bøger: *Dage i Rom*, *Dage i Norditalien*, *Dage i Mellemitalien* og *Dage i Syditalien*. De nød stor anerkendelse og kunne op gennem 50'erne og 60'erne findes i enhver boghandel sammen med hans erindringer *Vejen til Rom* og *Tilbage til Rom*, der er meget åbenhjertige skildringer

af Schindlers opvækst, hans møde med Kirken og livet som præst i Danmark.

Et udvalg af Schindlers digte og salmer kom i 1941 under titlen *Det kimer i fjæme Riger*, men han debuterede allerede i 1918 som digter i samlingen *Bag Kooje og Klausur*. Schindlers digte interesserer allerede den katolske læser ved det faktum, at det er noget så sjældent som katolsk lyrik på dansk. I digtet *At Tro* giver en 25-årige Schindler udtryk for ambitionen med sit arbejde for Kirken i Danmark:

*At plante Korset i Norden
– Evigt forenet med Rom –
at vandre som Pilgrim på Jorden
med Sang, der fra Himmerig kom.*

Schindlers bøger er – så vidt jeg er orienteret – ikke blevet genoptrykt på denne side af årtusindskiftet, men de kan findes i de fleste større antikvariater og med ganske få klik på internettet. Hvad enten den næste ferie går til Italien, man vil læse mere om de apostoliske fædre eller nyde katolsk lyrik på dansk, så er Peter Schindlers forfatterskab en sand guldgrube.

Schindlers idéer om en dansk katolicisme

Schindlers forsøg på at forene hans katolske tro med dansk åndshistorie udsprang af det faktum, at han så sig selv som eksponent for ikke blot katolsk kristendom, men en dansk-katolsk kristendom. Det kunne ikke være anderledes med hans ungdom i den kristne spejderbevægelse og med en enorm kærlighed til Danmark og dansk åndshistorie, hvor særligt Grundtvig, Jakob Knudsen og Johannes Jørgensen indtog særlige pladser i Schindlers hjerte. Schindler anså en fordanskning af katolicismen som afgørende for, at den katolske tro i Danmark – som i de første årtier af 1900-tallet var gennemsyret af tysk kultur – igen kunne vinde kampen om sjælene i Danmark.

Peter Schindlers virke og forfatterskab bliver dermed en unik kilde til at forstå de fine tråde, som i første halvdel af 1900-tallet blev spundet af ham og andre for at binde katolicismen sammen med dansk kultur og åndsliv. Men forfatterskabet får også en til at forstå de store kløfter, som dermed kaster lys over, hvorfor katolsk tro og praksis siden religionsfrihedens indførelse har haft så svære vækstbetingelser i vores fædreland.

Sankt Bendts kapel og præsteboligen i Rudkøbing. Odense Bys Museer.

Synergi har lært mig at 1+1=3

At stå i spidsen for kampagnearbejdet i sin menighed, har aldrig været George Achiams intention. Alligevel havner han ofte som primus motor på fundraising-arrangementer i Sankt Annæ kirke.

Tekst og foto: Susanne Debora Madsen

INSPIRATION ”Når vi sælger katolske kirkebygninger for at finansiere et økonomisk underskud, er det som at tisse i bukserne”, konstaterer George. ”I begyndelsen føles det godt, men der går ikke lang tid før det føles koldt og ubehageligt”.

George fik et chok, da han blev bekendt med bispeddømmets vedvarende underskud. Kort efter erfarede han, at hans eget sogn lå i bunden på bispeddømmets liste over, hvor stor en procentdel af menighedens medlemmer betaler kirkeskat. I Sankt Annæ sogn havde kun 12% af medlemmerne en kirkeskatteaftale. Det fik ham til at tage kampen op.

”Hvis vi udvisker fortiden, har vi intet at se frem til,” fortæller George om sin iver for at råbe hele Kirken op.

Kirke BiG

George samlede straks et team, som ville arbejde målrettet med kirkeskat i sin menighed. Gruppen fik navnet Kirke BiG (Kirke Bidrag Gruppen). De lagde en strategi og gik i gang med at overtale menighedens medlemmer til at engagere sig i kirkeskat.

Inden for 3 måneder havde 88 medlemmer tegnet en kirkeskatteaftale.

George Achiam: Jeg tror på, at ”hvis det skal være, er det op til mig selv”.

Hvis vi udvisker fortiden, har vi intet at se frem til

Kom som du er

”Vi er alle sammen unikke og kan bidrage med forskellige ting”, fortæller George.

”Hvis vi alle er eksperter i det samme, opnår vi ikke noget, som bidrager til helheden. Vi skal arbejde som et team”.

Drømmer om et netværk

”Jeg vil så gerne have et netværk med andre, der yder den samme indsats i deres menigheder”, fortæller George.

”Hvis vi deler vores erfaringer og succeser bliver vi endnu bedre til at løfte Kirken. Jeg har tidligere erfaret, at 1 + 1 kunne blive 3 på grund af synergien”.

”Alt hvad vi gør, kan kun gøres med Guds hjælp” siger George. ”Vi må tro på de ting

vi gør, og at vi kun er Guds redskab. Det er mindre vigtigt hvordan, eller hvad vi gør. ”Hans vilje er det vigtigste.” Derfor starter og slutter vi altid vores møder med bøn.

Er du den næste kampagneleder?

Vi har brug for folk, der vil skabe en ny historie sammen med os.

ILDSJÆLE Lige nu dannes der kampagne-teams i landets menigheder. Vi har brug for at se en fornyelse i måden vi griber de økonomiske udfordringer an på i bispeddømmet, og vi har brug for frivillige, der vil lede deres menighed i denne sag.

Er det dig vi søger?

Det kræver ikke nogen speciel talent. Det kræver blot et inderligt ønske om at ændre Kirkens økonomi, så vi kan være stolte af vores Kirke. Og så kræver det, at du har lyst til at give noget af din tid.

Du får alt det, du har brug for

Du tænker måske; ”Den opgave er alt for stor for mig.” Du vil blive klædt på til at gå forrest i din menighed og samle et team, der kommer til at få stor betydning for bispeddømmets økonomi og fremtid. Du får brugbare redskaber, og vi tager et skridt ad gangen sammen. På den måde vil din indsats vokse, og du vil trække endnu flere mennesker med dig. Ud over de nødvendige værktøjer får du et netværk, så du er aldrig alene med opgaven.

Hvis dette budskab taler til dig, skal du reagere

Er du træt af at stå på sidelinjen og kigge på, mens bispeddømmets underskud fortsætter år efter år? Så send en mail til kirkeskattekonulent Susanne Debora Madsen på sdm@katolsk.dk. Meld dig som kampagneleder allerede i dag!

Vi siger tak

EFFEKT Vi siger tusind tak for de mange reaktioner på biskoppens appel, der blev sendt ud med Katolsk Orientering i juli. ”Det er nu vi skal stå sammen”, sagde biskoppen og det har sandelig haft en effekt, der kan mærkes.

136 katolikker fra hele Danmark har tegnet nye kirkeskatteaftaler, og mange der allerede har en aftale har endda øget deres bidrag. I er alle med til at sikre, at Kirken står stærk i fremtiden. TAK!

Hvis din kopi af appellen blev væk i sommerposten, kan du bestille en ny og få den sendt hjem til din postkasse. Skriv eller ring til Susanne på tlf. 33 55 60 56, eller sdm@katolsk.dk.

Nogle gange skal de smide os ud af kirken

Kirken er meget mere end et sted vi mødes for at bede sammen. Vi skal tage vare på rammerne, der omslutter vores fællesskab.

Tekst og foto: Susanne Debora Madsen

KØBENHAVN Sådan er det for Bellen N. Quinto, der flyttede fra Filippinerne til Danmark i 1972. ”For os udlændinge er det her, vi mødes med vores venner, har det sjovt, spiser og beder sammen,” fortæller Bellen, som kommer i Sakramentskirken på Nørrebro i København.

30 år i uvidenhed

På Filippinerne betaler man ikke kirkeskat. Men der kommer tusinder til messe, som

lægger lidt i kollekten. Tilsammen bliver det nok til at de filippinske kirker kan overleve.

”Det tog mig 30 år, før jeg forstod det danske kirkeskattesystem, og hvor vigtigt kirkeskat er for Kirkens økonomi”.

De kalder mig Matthæus

”Den katolske Kirke er nødt til at overleve. Der er vores andet hjem”, insisterer Bellen. ”Jeg så alvoren i bispeddømmets manglende

økonomi og begyndte at få folk til at tilmelde sig kirkeskatteordningen”.

”I min menighed kalder de mig Matthæus, skatteopkræveren”, siger Bellen med et smil på læben. ”Folk spørger, om jeg får procenter, fordi jeg er så ivrig for at få alle med i ordningen.”

Bibelen er min rettesnor

”Der står i bibelen, at vi skal dele, det vi har. Jeg ved godt, at noget går til bispeddømmet, men jeg ønsker, at Kirken overlever alle steder i landet. Og det er det, kirkeskatten går til”, fortæller Bellen som drømmer om, at alle i bispeddømmet har en kirkeskatteaftale.

”Kirken er nødt til at overleve. Det er vores andet hjem”, siger Bellen N. Quinto.

Læs en bog fra Sankt Andreas Bibliotek

Stemmer fra periferien: to nye bøger fra nordiske munke

Tekst: Vibeke Fenger-Petersen

SPIRITUALITET Den 21. maj 2017 meddelte pave Frans under Angelus på Peterspladsen, at han havde udnævnt tre nye kardinaler fra hvad han kalder ”kirkens periferi”. Blandt dem var Anders Arborelius, Sveriges biskop. Overraskelsen var stor, ikke mindst hos den nye kardinal, der fik beskeden, mens han var i Olafström i Blekinge for at firme. En måned senere, den 28. juni, blev han optaget i ”de purpurklædte fædres kollegium” og fik knælende overrakt tegnene på sin nye status: ring, kalot og biretta – den firkantede silkehat. Han fortæller selv, at han pga. slidgigt i hoften havde voldsomt besvær med at komme op igen, og det lykkedes først, da paven gav ham en hånd. Beretningen er typisk for kardinal Anders, der gerne sætter udfordringerne til hverdagslivets hellighed i kontekst med sit nye liv på verdensscenen.

Udnævnelsen var en stor begivenhed, for det var første gang, det lutherske og sekulære Skandinavien havde fået en kardinal – ikke bare første gang siden reformationen, men første gang nogensinde. I udgivelsen Anders Arborelius: Kardinalens novisår: ett slags postilla (red. Anna Minara Ciardi) har det svenske Veritas Förlag samlet de fleste af de prædikener, foredrag og retræter, som kardinalen har holdt i løbet af sit første embedsår. Gennem bogen lærer man Anders Arborelius at kende – ikke alene som kardinal, men også som menneske, munk og præst. En postil er et gammelt ord for en prædikensamling, og det kommer fra latin *post illa*, ”efter disse”, dvs. efter evangeliets ord, og det er evangeliets ord, der bliver udlagt, lige meget hvilken situation kardinal Anders udtaler sig i. En vældig underholdende tekst i samlingen er en transskription af det

svenske radioprogram ”Sommar i P1”, hvor kardinalen beretter om sit liv, om troen og kirken, men også står for musikøskerne. Her kommer man vidt omkring, lige fra gregoriansk musik og en optagelse af karmelsøstrenes sang i Glumslöv kloster, til det klassiske Elvis nummer ”In the Ghetto”, som minder Anders Arborelius om alle verdens udstødte og Abbas ”Chiquitita”, som Anders Arborelius, på opfordring, har sunget i en karaokebar i Nagasaki i forbindelse med et økumenisk møde. I løbet af programmet fortæller Anders Arborelius, som i 1971 indtrådte som munk i Karmel i Norraby, at det er erfaringen af livet i bøn, den stadige relation til Gud, der har været den røde tråd i hans liv, og som gør det muligt for ham under alle livets omskiftelser at være i verden, men ikke af verden (Joh 15,19). Hans erfaring er, at Gud oftest har holdt sig skjult, men alligevel altid har været til stede. For at kunne åbne sig for denne skjulte Guds mysterium kræves stilhed, og kardinalen beklager da også, at radioprogrammets format udelukker en længere stilhed; den stilhed som er så stor en mangelvare i vores tid – selvom stilhed, som Anders Arborelius pointerer, er ganske gratis og altid til rådighed.

Hverdagshandlingerne til Guds ære

Det er da også på mange måder helt tydeligt, at lige meget hvorhen kardinalværdigheden bringer Anders Arborelius, møder han mennesker og steder med karmelitermunkens indre stilhed og forankring i et fællesskab med Gud. I et foredrag på et amerikansk universitet tolker han det sekulære samfunds åndløse atmosfære og længslen efter noget andet som et udtryk for den sjælens dunkle nat, som en anden karmelit, Johannes af Korset, beskrev i 1500-tallet. Fordi

der i vores samfund gives så få ydre tegn på Guds nærvær, kræves der så meget mere en bevidst anstrengelse for at bryde mørket og se, at Gud virkelig er til stede i vores liv. I et retræteforedrag for Birgittasøstrene i Djursholm taler han om hverdagens mystik, som er altomfattende, fordi ”det liv vi lever, lever vi med Kristus.” (Kol 3,3), vi er aldrig uden Ham. Øvelsen går altså ud på at udføre alle hverdagshandlinger til Guds ære, så den dybe Kristusforening finder sted gennem det daglige livs ofte monotone rutiner. Som mystiker knytter han bønnerne ikke til tanken, men til hjertet, for hjertet slår altid og er den mest fundamentale livsyttring. Der-

for fremhæver han

også Josef som den tavse helgen, der som bønnens ideal lyttede til Gud fremfor selv at tale meget. Med dette karmelitiske udgangspunkt giver det god mening, når man hører, at Anders Arborelius altid har foretrukket at lade sig transportere med tog gennem sit store og smukke bispedømme. På de lange togrejser har han rig lejlighed til at betragte den verden Gud har skabt, til at leve sit hverdagsliv gennem at skrive og læse – og bede. Lige så meget holder han af udsigten fra sit bispekontor over et travlt storbystrøg i Stockholm, hvor han kan se på mennesker dagen lang. Det handler om, midt i verden, hvert øjeblik at bære livet med Gud med sig, i bøn og indre stilhed.

En norsk trappist beskriver ensomheden

Erik Varden OCSO blev født i Norge i 1974 og indtrådte som 26-årig i trappistklosteret Mount St. Bernard i Leicestershire i Midtengland. Her har han været abbed siden 2015 (i dette kloster holder man i øvrigt en gammel trappisttradition i hævd og brygger en god øl). Inden han blev munk, udmærkede han sig akademisk, og han har en doktorgrad i kirkehistorie fra universitetet i Cambridge. Hans bog *The Shattering of Loneliness. On Christian Remembrance* udkom i 2018 og har, med rette, fået megen rosende omtale, selvom den er vanskelig at placere genre-mæssigt – og næsten umulig at referere. Erik Varden siger selv, at hans hensigt har været at skrive ”et essay om teologi”, men det er menneskets eksistentielle ensomhed, som er Erik Vardens egentlige ærinde. Han beskriver ensomheden som en universel erfaring, der ligner tørst og sult, men opleves endnu værre, fordi ensomheden er mere intim og derfor sjældnere bliver italesat. Den vej ud af ensomheden, som forfatteren anviser, går gennem mindet om den grundlæggende kristne erfaring, nemlig at mennesket lever i et fællesskab med Gud, fordi vi er skabt i Guds billede og derfor aldrig er alene. Bogens seks kapitler tager udgangspunkt i seks skriftsteder, hvor man opfordres til at mindes dette fællesskab, blandt dem askeonsdags ”Husk at du er støv” (1 Mos 3,19) og eukaristiens indstiftelsesord ”Gør dette til minde om mig” (1 Kor 11,24). Ud fra påmindelsen i

5 Mos 6,12 ”Du skal tage dig i agt, at du ikke glemmer Herren” tager det sidste kapitel afsæt i den modsatte erfaring, nemlig hvad der sker, når man ikke husker, – og det er jo et faktum, at vi meget ofte lever, som om Gud ikke eksisterer, og derfor kan opleve os selv som værende helt alene. Bogens struktur følger seks forskellige bevægelser ud af ensomheden, hvor impulsen altså kommer fra mindet om fællesskabet med Gud, hvorefter mindet inspirerer til omvendelse, og omvendelsen giver mulighed for at kunne forvandle fremtiden i lyset af skabelsens oprindelige håb og glæde. Bogen er muligvis ”et essay i teologi”, men bibelstederne giver Erik Varden anledning til at associere dels til egne erfaringer, dels til klassisk og samtidig litteratur, kunst og musik, foruden til kirke-

og verdenshistorien. En enkelt side kan indeholde flere citater på en række originalprog (græsk, latin, hebræisk, russisk, fransk, svensk, norsk, tysk og oldengelsk), for Erik Varden er uhyre belæst og har desuden en usædvanlig følsomhed for alle slags kulturelle udtryk – han kom f.eks. til troen ved at lytte til Mahlers 2. Symfoni. Det kræver vilje og tålmodighed, og ikke mindst tid, at bevæge sig gennem den korte bogs 165 indholdsmættede sider. Hvis man foretager denne investering, bliver man til gengæld rigt belønnet.

Memoria Dei – mindet om Gud

De to munke fra kontemplative ordner har produceret to meget forskellige dokumenter om fundamentalt samme emne; men forskellen ligger udelukkende i formen. Abbed Erik Varden sammenfatter til sidst vigtigheden af det kristne minde ved at skrive om sin forbundenhed med ørkenfædrenes munkeideal ”*Memoria Dei*” dvs., at en munks hele liv skal være viet til mindet om Gud. For at være effektivt må mindet om Gud selvfølgelig række langt ud over tanken og intellektet, for det er nødvendigt, at mindet gennemtrænger hele bevidstheden og alle hverdagens gøremål, præcis som man også læser det hos Anders Arborelius.

Der er megen visdom og vejledning at finde i begge bøger, og det kan forhåbentligt tilgives, hvis man føler en specifikt nordisk stolthed og taknemmelighed over disse to stemmer, der i mere end geografisk forstand kommer fra kirkens periferi – men som peger frem imod dens hjerte.

Anders Arborelius OCD. Kardinalens novisår – ett slags postilla. Red. Anna Minara Ciardi. Veritas Förlag, 2018
Erik Varden OCSO. *The Shattering of Loneliness. On Christian Remembrance.* Bloomsbury, 2018.

Bøgerne kan lånes direkte på Sankt Andreas Bibliotek (www.sanktandreasbibliotek.dk) eller gennem dit lokale folkebibliotek.

Der er noget, Niels la Cour gerne vil sige

Tydeligt fokus og smittende engagement præger velkrevet essaysamling om politiske, religiøse og musikfaglige emner

Tekst: Rolf Tönshoff

MUSIK Komponisten og musikteoretikeren Niels La Cour har netop udgivet en række essays i samlingen "Der er noget jeg gerne vil sige", hvor han forsøger at klarlægge en række for ham vigtige temaer. Bogen omhandler en række emner – herunder (ungdoms)politiske og religiøse – men i sagens natur også musikfaglige overvejelser om musikkundannelse, om tonalitet, om musikkens udvikling, historieforskning og endelig hans egne inspirationskilder, som han har formuleret i et sprog, så også den uindviede på disse områder kan få stor indsigt og glæde af at læse.

Niels la Cour gør sit efternavn og sin familie på begge sider til genstand for en nærmere undersøgelse og inden man får set sig om, ødsler forfatteren rundhåndet med sin viden om forfatterkredsen i tidsskriftet "Heretica", om huguenotternes vej til Dan-

mark, om de forskellige former for protestantisme i reformationstiden og om sine italienske rødder.

Forfatteren indvier os i sin søgen fra gymnasie- og konservatorietid efter en stilistisk platform. I et levende og fængslende sprog beretter han om studietiden i Rom, hvor modløshed og hans triumferende "gendåb" i konflikten mellem den avantgarde og den overvejende klassicistisk orienterede stil hos sine lærere og vejledere styrkede ham i sit kunstneriske forehavende. Han fortæller åbenhjertigt og medrivende om de romerske trængsler i 1975.

Niels la Cour foretrækker betegnelsen en antiautoritær rørelse, der stod på fra ca. 1965 til ca. 1980 – i stedet for det traditionelle 68-oprør. De af os, der var en del af den tid og som følte det såkaldte professorvælde på egen krop, kan kun nikke genkendende til hans fremstilling og vurdering af rørelsens betydning efterfølgende. Han har et væld af anskuelige eksempler og hans pen er konkret og uden overflødige ord og omsvøb.

Det – i vores sammenhæng – nok vigtigste kapitel i denne ypperlige bog er afsnittet om hans religiøse stillingtagen og om, hvad han tror og ikke tror. Forfatteren, der konverterede i 1987 og som især nævner inspirationskilderne p. L. O. Dorn og p. Georg Heggum, skildrer i detaljer sin egen tros motivation og kommer herunder ind på

sit personlige forhold til Gud og Guds kærlighed. Han diskuterer det ondes tilstedeværelse i verden over for Guds almægtighed og er klart enig i katolsk teologi om forholdet mellem tro og gerning. Forfatteren tager afstand fra Luthers teologi, at vi frelses ved troen alene og – overordnet set – er dette kapitel nok en øjenåbner for en og anden læser – også inden for vores egen tro. Hans diskussion om realpræsens set med katolske øjne er kloge og læseværdige ord!

Niels la Cour kalder sig reformkatolik og nærer derfor brændende ønsker om reformer i Kirken. Cølibatstvangens ophævelse er et af dem; men også en ændring af dåb og firmelse samt en øget demokratisering i kirken.

Niels la Cour, hvis bog jeg varmt kan anbefale, er en vindskibelig skribent med tydeligt fokus og stærkt smittende engagement i det, som han gerne ville sige – og som han fik sagt!

... og for øvrigt: når jeg hører vejrudsigten i medierne, kan jeg ikke lade være med at tænke på indledningen – præludiet – i denne bog. Hvorfor? Læs selv

Niels la Cour: Der er noget jeg gerne vil sige. I kommission hos Forlaget Underskoven. 104 sider. Pris: 160 kr.

Når bøgerne taler sammen

Velskrevet bog om almentmenneskelige og kristne emner inspirerer til fælles læseglæde.

Tekst: Kirsten Krog

SAMTALEBOG Står man og mangler idéer til bøger, man kan fordybe sig i her i den kommende efterårssæson, skulle man måske begynde med Gudmund Rask Pedersens nye bog "Låneord", med undertitlen "En samtalebog om litteratur, kristendom og menneskeliv".

Selvom undertitlen bruger ordet "samtalebog", er der ikke tale om en samtalebog i ordets gængse betydning som en bog, hvor to eller flere (ofte kendte) personer taler sammen om vigtige emner. Her er det snarere på den ene side en bog, hvor forskellige bøger taler sammen om emner indenfor kristendommen og menneskelivet, og på den anden side en bog, der er anlagt og opbygget til brug i litterære studiekredse. Bogen har i alt ti kapitler, der fordyber sig i hvert deres emne og hver deres roman således, at hvert kapitel har ét hovedemne og en hovedforfatter. Emnerne

er alt fra almentmenneskelige temaer som f.eks. fantasi, længsel og livsmod til mere direkte religiøse og kristne emner som synden, Gudsriget, Ånden, Frelsen og Himlen. Til disse emner knyttets romaner af f.eks. Thorkild Hansen, Martin A. Hansen, Göran Tunström og Paul Auster. Det betyder imidlertid ikke, at det kun er de ti forfatterrepræsentanter for de ti kapitler, der inddrages. F.eks. har den norske forfatter Jan Kjærstad ikke én af sine bøger med i kapitelinddelingen, men bliver alligevel citeret i flere af kapitlerne.

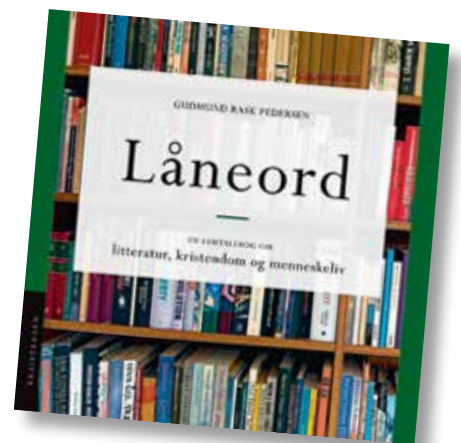
Som sagt er bogen oplagt til studiekredsbrug. Dette ses af det enkelte kapitels opbygning og inddeling i afsnit. Hvert kapitel har således følgende afsnit: "Optakt", som introducerer emnet, "Fortælling", som er en gennemgang af kapitlets roman, "Tolkning", som fortolker den gennemgåede roman med henblik på emnet, og "Strøtan-

ker", som er en perspektivering til emner, hvor bl.a. flere skønlitterære tekster inddrages. Alle kapitler afsluttes med forslag til relevante salmer og sange samt henvisninger til relevante bibeltekster, og med spørgsmål til brug i samtalegrupper, eller som bogen formulerer det: "Reflektorium – spørgsmål og overvejelser til eftertanke og samtale".

Bogen er velkrevet. Gudmund Rask Pedersen er en god historiefortæller, og han giver i bogen mange rigtig fine indfaldsvinkler til de romaner, han præsenterer. Som præst i Folkekirken har han en kristen indfaldsvinkel, der er naturligt præget af en luthersk kristendomsforståelse, hvilket enkelte steder bliver eksplicit, som bl.a. i kapitlet "Synden", hvor der henvises til Luthers kendte sætning om os mennesker, som værende "Simul justus et peccator", samtidig retfærdig og synder – der, som bogen siger, "er den lutherske teologis grundudtryk for menneskelivets komplementaritet, sammensathed" (s. 60). Men langt det meste er alment menneskelige og kristne overvejelser, og alt kan læses med stort udbytte af katolikker såvel som lutheranere. Måske bogen endda kan inspirere grupper af KO's læsere til at gå sammen i litterære læsekredse,

hvor man ud fra skønlitterære bøger kan fordybe sig i kristne emner. Her kan KO's artikler om kristne forfatterskaber måske også tjene som inspiration. I hvert fald kan foreliggende bog anbefales både som inspiration for den enkelte til at gå i gang med at læse de foreslåede romaner, og som "grundbog" i en skønlitterær studiekreds.

Gudmund Rask Pedersen: "Låneord". Eksistensen 2019. 118 sider. 99,00 kr.

Er tro og videnskab forenelige?

Ny bog lægger op til et forsonligt møde mellem tro og videnskab.

SAMSPIL 'Tro og videnskab' er titlen på en ny dansk bog om emnet med bidrag fra tretten danske kristne videnskabsfolk. Bogen ønsker at pege på to faktorer, som har præget og fortsat præger den vestlige tænkning: den kristne tro og den videnskabelig erkendelse. Står de to i modsætning til hinanden? Er de måske direkte uforenelige?

Nej, slet ikke, mener bogens forfattere. Tværtimod stimulerer tro og videnskab hinanden og har gjort det op gennem historiens løb.

De tretten videnskabsfolk forklarer i bogen, hvordan den kristne tro samvirker og måske endda inspirerer deres videnskabelige arbejde, og hvordan de rent logisk kan forene tro og videnskab, fordi de to størrelser beskriver forskellige dimensioner af tilværelsen.

Bogen er redigeret af Peter Øhrstrøm, som også er medforfatter på nogle af kapitlerne. Peter Øhrstrøm er professor i informationsvidenskab på Aalborg Universitet. Han er cand.scient. i matematik og fysik, har en Ph.d.-grad i idéhistorie

samt en doktorgrad i videnskabshistorie og videnskabsteori fra Aarhus Universitet. Han var 2000-2010 medlem af Det Etske Råd.

Bogens øvrige bidragydere er Kurt Christensen (professor på Menighedsfakultetet i Aarhus), Johan P.U. Fynbo (astrofysiker og professor MSO på Københavns Universitet), Lars Jødal (hospitalsfysiker på Aalborg Universitetshospital), Bettina Dahl Søndergaard (lektor ved Aalborg Universitet og professor ved Universitetet i Bergen), Niels Christian Hvidt (professor ved Institut for Sundheds-tjenesteforskning på Syd-dansk Universitet), Margrethe Winther-Nielsen (seniorforsker i en privat organisation, der bl.a. for-

sker i kemiske stoffers effekter), Per T. Sangild (professor ved Københavns Universitet og doktor i veterinærmedicin og human medicin), Hans Hauge (lektor emeritus på Aarhus Universitet), David Jakobsen (adjunkt i informationsvidenskab på Aalborg Universitet), Steinar Thorvaldsen (professor i informationsvidenskab på UiT-Norges Arktiske Universitet i Tromsø), Ole Vang (lektor ved Institut for Naturvidenskab og Miljø på Roskilde Universitet), samt Frede Donskov (professor og overlæge på Aarhus Universitetshospital og formand for Center for Kristen Tænkning, der har udgivet bogen).

Tro og videnskab, analogi ved Peter Øhrstrøm (red.). Udgivet på ProRex Forlaget, 2019. 232 sider, hæftet. Pris kr. 199,95,- NM

JUBILÆUM For 50 år siden stiftede en gruppe katolikker Den nordiske Lourdesvalfart. Lige siden har valfarten været en mulighed for at samles til daglige messer, bøn og andagter i et trosfællesskab, der har betydet meget for mange nordiske katolikker.

Man kan bruge valfarten som tænkepause og mulighed for refleksion over, hvor man selv er på vej hen i livet, men den er også en mulighed for uformelt og hyggeligt samvær på tværs af alt hvad der ellers skiller os. Og den slutter ikke i Kastrup Lufthavn. Mange venskaber startede i Lourdes, og for mange blev det en livsstil at være frivillig på valfarten. KO var med, da valfarten fejrede sit 50 års jubilæum.

Et vindue mod evigheden

Det betyder Lourdes siger kardinal Arborelius.

MARIAÅBENBARINGER *Hvad er budskabet fra Lourdes?*

Gud er kommet til os i denne verden, fordi han gerne vil vise os noget. Han vil være en del af vores verden. Med åbenbaringerne i Lourdes har han vist os noget. Lourdes er som et lille vindue mod himmelen og mod den verden, der ligger uden for os. Her i Lourdes viste jomfru Maria sig for en helt almindelig lille pige, der ikke blev regnet for særlig meget.

Mange nordboere er skeptiske over for sådan et fænomen som Lourdes. Hvorfor tror du?

Mange protestanter er meget åndeliggjorte og bryder sig ikke om meget af det, de ser her i Lourdes. De har det svært med alt det fysiske, der følger af inkarnationen. Men det menneskelige hjælper os til at komme

nærmere Gud. Vi er indbudt til at komme ind i Guds verden. Gud er blevet menneske og taler til os gennem sakramenter og sakramentalier. Som katolikker tror vi på, at skabelsen – de materielle fysiske ting – kan hjælpe os nærmere Gud. Det er en tankegang, der også findes i *Laudato Si'*.

I vores skandinaviske kultur er der en vis skepsis over for den slags. Tit hører man spørgsmålet er du religiøs? Religiøs bliver et andet ord for overspændt.

Men her i Lourdes mærker man den åndelige styrke, så snart man kommer ind på sanktuariets område. Her ser man helt almindelige mennesker åbne sig. Det er femte gang, jeg besøger dette sted. Første gang var i 70'erne, da jeg var på vej til at gå i kloster, siger kardinalen.

LR

Valfarten fortsætter

Når vi kommer hjem, skal den bære frugt.

SPIRITUALITET Mennesket består jo som bekendt både af krop og ånd, og det havde den nordiske valfartskomite i den grad taget højde for i deres planlægning. Der var sørget for lækker mad og vin både til frokost og aftensmad, og to udflugter fyldte os med skønhedsindtryk. I vandrerpardiset Gavernie beundrede vi den evige sne på bjergtoppene, og de modige soppede i den iskolde bjergbæk. Som spæd kom Bernadette til Bartrès, hvor hun blev ammet, og senere arbejdede hun her som hyrdepige. I landsbykirken holdt tidligere valfartspræst, Herbert Krawczyk en ignatiansk inspireret meditation om Gud som både min Skaber og min far. Den hellige Bernadettes barske hverdag blev nærværende for os, og pater Herbert opfordrede os alle til at gøre os stille for at betro hende det, der lå os på sinde og spørge hende til råds.

Flere indslag fokuserede på lidelsens mysterium og på, hvordan vi skal arbejde videre med det, vi har fået med hjem fra Lourdes. På den store korsvejsvandring, som pastor Jan Hansen ledede op ad bjerget, blev Skriftens ord sammen med sang, bøn og skønne naturindtryk til en storslået syntese, der gav rige muligheder for at meditere over de kors, ingen af os slipper udenom. Pastor Kasper Baadsgaard talte til

apostlen Jakobs fest om den skat, vi har fået betroet. ”Det vi har med hjem fra Lourdes er en skat i lerkar. Ofte fokuserer vi mere på vores eget skrøbelige lerkar end den skat, der er i det. Når vi begynder at glemme os selv, kan Gud bedre gøre sin gerning i os”, fremhævede Kasper Baadsgaard.

”Selv i den mindste menighed i Danmark er der folk fra mange forskellige lande. Det har hjulpet mig til at forstå, vi alle hører med til Kristi legeme”, sagde den nye valfartspræst Michal Bienkowski, der takkede for det internationale valfartsfællesskab, som vi for en tid fik lov til at være med i. ”Der er hele tiden nogen, der har brug for os. Det må vi ikke sidde overhørig. Vær nærværende over for din næste”, sagde valfartens formand, Georg Høhling i sin tale til de nordiske pilgrimme. LR

Hvordan kommer man med på valfarten næste år?

Se www.lourdesvalfart.dk. Her kan man læse mere om, hvordan man kommer med og om budskabet fra Lourdes. Man kan her se flere billeder fra årets valfart og en ny film, klippet og redigeret i år af Veronica Holsting.

En af de små pilgrimme fik lov til at lege kardinal.

Biskop Czeslaw bærer monstransen til sakramentsprocessionen.

De var med til at gøre valfarten nordisk

Kardinal Anders Arborelius og biskop emeritus af Reykjavik Pierre Bürcher var med.

GEJSTLIGE Trods navnet har de danske deltagere altid været i overtal på Den nordiske Lourdesvalfart. Alligevel satte andre nordiske lande deres tydelige præg på jubilæumsvalfarten. De første par dage deltog kardinal Anders Arborelius.

I sin prædiken på den hellige Birgittas mindededag den 23. juli talte kardinalen om, hvordan vi alle sammen er unikke, har hver vores nådegave og gennem vores dåb bliver grene på det samme vintræ, fordi Kristus vil ligedanne os med sig selv. Lige som Maria Magdalena levede opstandelsen, levede Birgitta sit liv i korsets skygge. Hun ville, at hendes søstre skulle bære Kristi sårmerker. Når vi kysser biskop Czeslaws bispering med Birgittakorset og de fire sårmerker,

kysser vi derfor også Kristi sårmerker. Vi må vokse dybere ind i den overbevisning, at han både er den korsfæstede og den Opstandne, der er med os overalt og altid. Vi er her ikke bare for vores egen skyld. Han ønsker, at vi kommer hjem og bærer frugt. Vi skal bringe noget af det vi har oplevet med hjem, sagde kardinalen.

Efter kardinal Arborelius deltog biskop emeritus Pierre Bürcher, der fra 2007 til 2015 var biskop på Island og for tiden er apostolisk administrator af bispedømmet Chur i Schweiz. Han fejrede messe sammen med de nordiske pilgrimme på apostelen Jakobs mindededag den 25. juli.

Den nordiske valfart fik god hjælp af diakon Damien Lejeune, der er født og

opvokset i Frankrig, men taler et smukt og nuanceret dansk på grund af sin danske mor. Han blev diakoniet for 37 år siden og har sluttet sig til *Communauté Saint Martin* – en sammenslutning af præster og diakoner, der med inspiration i Det andet Vatikoncil blev grundlagt i 1976 af abbe Jean-François Guérin. P.t. er der 115 præster og diakoner og mere end 100 seminarister i associationen, hvis medlemmer lever i små grupper og påtager sig særlige opgaver rundt omkring i bispedømmerne. I Lourdes er det Damien Lejeunes opgave at løse liturgiske opgaver ved messer og være med

til at arrangere de eukaristiske processioner. Ofte fortæller han pilgrimme i Lourdes om Mariaåbenbaringerne og hvordan Lourdes har udviklet sig historisk. Han er også aktiv i sjælesorgen for de mange pilgrimme, der kommer til Lourdes fra hele verden. LR

Pierre Bürcher.

Damien Lejeune.

Fællesskabet i Lourdes

De giver og siger tak for det, de selv har fået.

FRIVILLIGE Vækkeuret ringer energisk lidt over klokken fem om morgenen, og min søde roommate må straks ud af fjerene. Hun smutter i tøjet i en fart, mens jeg ligger og hygger mig under dynerne. Efter en stille stund sammen med Vor Frue nede ved grotten skynder hun sig videre. Hun skal over til Accueil de Notre Dame, for her er der brug for hendes hjælp. Nogle af de nordiske pilgrimme behøver en håndsækning til at komme ud af sengen og til morgentoilette.

Lidt senere begynder DUK'erne at dække bord og gøre alt klart til morgenkaffen. "Rent medmenneskeligt giver det mig meget at være med her. Det er en anden slags nærvær end jeg er vant til", siger Lea Noval fra DUK. En international gruppe er i gang i køkkenet, og en anden gruppe går i

gang med den daglige rengøring.

Frivillighedskulturen er en del af Lourdes' DNA. Frivillige fra hele verden hjælper dig, når du bader i den hellige kilde. De viser vej på området, besvarer spørgsmål og er med til at styre de store sakraments- og lysprocessioner.

Moderne pilgrimsvandring har meget fokus på den enkelte. Men i Lourdes er det først og fremmest fællesskabet, der tæller. De frivillige er genkendelige overalt. 'Cheese' siger en kæmpegruppe unge iført gule T-shirts til fotografen. De kommer fra ærkebispedømmet Liverpool og er med for at hjælpe handicappede deltagere. En gruppe unge i rødt fra ærkebispedømmet Westminster skubber nogle kørestole afsted, mens en gruppe i blå T-shirts fra

bispedømmet Metz er ved at gøre klar til dagens messe.

"Mange af dem bruger en del af deres ferie hernede, fordi det giver enormt meget mening for dem at give noget tilbage til det sted, hvor de har modtaget så meget. Rom er Kirkens hoved; men det er Lourdes, der er Kirkens hjerte. Du giver noget af dig selv; men du får så meget tilbage igen", siger Georg Høhling, formand for valfartskomiteén som alle bestyrelsesmedlemmerne arbejder han frivilligt og ulønnet. Han overtog i 2013 igen formandsposten efter afdøde Anne Storm, der lige fra starten var med som læge på valfarterne.

"Der er altid sundhedspersonale og samaritter med på Lourdesvalfarten. Desværre er der en del syge, der af forsikringsmæssige grunde ikke kan tage med på valfarten", siger Margrethe Stelsberg, pensioneret sygeplejerske med mange års erfaring fra hospitaler og hjemmeplejen. Hun fortæller om, hvordan hun som hjælper kommer

meget tæt på de mennesker, hun er sammen med. Engang hjalp hun en pilgrim, der lige havde fået en meget dårlig diagnose. "Vi hjalp vedkommende med at købe gaver til hele familien – og jeg er ikke i tvivl om, at det var afskedsgaver", siger Margrethe Stelsberg.

"Jeg har meget stor respekt for det her sted. Da jeg overværede lysprocessionen den første dag hernede, var jeg bare solgt. Jeg måtte hened igen, og jeg er da også begyndt at gå en hel del mere i kirke, efter at jeg lærte Lourdes at kende", siger Sigurd Ormstrup, der er medlem af Folkekirken og med for 41. gang. Han kommer med en baggrund i LO's humanitære organisation Dansk Folkehjælp. På valfarten har han været samarit og har sammen med sin kone Jytte hjulpet til i køkkenet.

I dag er datteren Pia sammen med Andreas Holsting valfartens næstformand.

LR

De nordiske pilgrimme synger med til lysprocessionen.

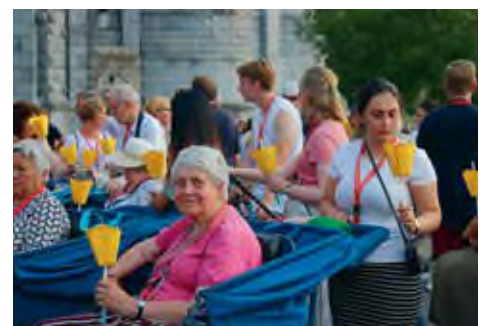
Hvilepause under platantræerne.

De nordiske pilgrimme på vej gennem grotten, hvor Vor Frue viste sig for Bernadette.

Mange kastede sig med liv og sjæl ud i DUK'ernes fællesdans den sidste aften.

For 50 år siden var det mig, der trak vognen – i dag er det mig, der har brug for hjælp, siger Marie Storm.

Det betyder Lourdes for mig

Fire af årets deltagere fortæller.

STATUS Der er lang tradition for, at danske katolikker valfarter til Lourdes. Allerede i 1910 skrev Johannes Jørgensen om stedet i bogen "Lourdes". I år var valfartens ældste deltager 92-årige Ruth Christophersen, som var med på den første danskarrangerede Lourdesvalfart efter krigen. Hun fortæller:

"Vi var en 50 stykker, der tog afsted efter krigen det første år, vi måtte rejse ud af Danmark. Vita Leerbeck arrangerede turen, og pater Keller fra Stenosgade tog med som vores valfartspræst. På grund af valutabestemmelserne måtte vi kun have 25 kroner med hver. Vi havde ikke ret meget at gøre godt med; men vi oplevede det nok ikke så meget som fattigdom, for det var helt almindeligt dengang, at man ikke rigtig havde noget. I Paris overnattede vi hos Sankt Vincent Søstrene, før vi tog videre til Lourdes.

Vi lavede kaffe i toget på en medbragt primus. Da vi så kom til Lourdes, blev vi

indkvarteret et meget billigt sted, hvor vi var to om at dele hver seng. Men det gjorde os nu ikke noget, for vi havde sådan et intenst fællesskab på turen. Det hele var meget spartansk.

Jeg husker, pater Keller havde store huller i skoene da han knælede på korsvejen. Han var meget stille på hele turen.

Han græd, da vi kørte gennem Tyskland og så byerne, der var bombet sønder og sammen", fortæller Ruth Christophersen, der husker turen som en af stjernestunderne i efterkrigstiden.

Her har de svage og syge hæderspladsen

På mange gør det et stærkt indtryk at se alle de syge i Lourdes." I vores supereffektive samfund er det jo sådan at de svage syge isoleres fra os; men her i Lourdes er det omvendt. Her er det de svage og de syge, der har hæderspladsen. Det synes jeg er utroligt fascinerende", siger svenske Lars

Nordblom, der er konverteret sammen med hustruen Katarina.

"Jeg nærmede mig Den katolske Kirke gennem Den anglikanske Kirke og Birgitta af Vadstena. Hun har jo en vigtig plads i Svenska Kyrkans identitet. Hun har sammen med Our Lady of Walsingham været afgørende for vores konversion. Jeg betragter valfarten her som en slags træningsperiode for resten af året. En valfart er en en åndelig vitaminindsprøjtning og en fornyelse af bønslivet gennem daglig messe, rosenkrans og skriftemål", siger Lars Nordblom, der tidligere var præst i Svenska Kyrkan.

For Rasmus Münchow er omvendelse og bod et vigtigt aspekt af valfarten. Han var med i Lourdes for første gang og deltog som hjælper i DUK-gruppen.

"Det er i Lourdes som på de fleste andre Mariavalfartssteder. Bod og et kald til daglig omvendelse er en central del af det. Det er det, vi bliver mindet om ved at være her. Man kan tage det som en opfordring til at ændre livsstil eller måske bare til at angre sin ufuldkommenhed. Vi har ingen grund til at være stolte af vores interaktion med de ældre og svage i dagens Danmark; men her bliver de behandlet med ærbødighed.

Det kunne vi godt lære noget af", siger Rasmus.

En mulighed for at finde indre fred

Axel Ljungquist var i Lourdes for første gang sammen med sin mor Ursula. Han ser Lourdes mere alment som en mulighed for at finde indre fred.

"Smartphones, sociale medier og nyheder er designede til at være afhængighedsskabende. De distraherer os hele tiden. Mange føler ikke, de kan leve op til, hvad der kræves af dem og lever i stress og angst. De tager problemerne derhjemme med sig på ferie og vælger en storbyferie eller en charterferie, hvor der ofte er endnu mere run på. Forskellen på Lourdes og mange andre rejsemål er, at Lourdes danner en slags ramme for at komme i kontakt med sit indre og den tilstedeværelse, der er i nuets kraft.

Både naturen og landskabet, men også stemningen og selve det faktum, at Lourdes er en valfartsby giver den mulighed. Mange af de ritualer, man har her i Lourdes, giver mulighed for refleksion og meditation over, hvor du er på vej hen i dit liv", siger Axel.

LR

De kom hjem

Ny bog om konversioner udkommer den 15. august på Katolsk Forlag.

Tekst: Lisbeth Rütz

KONVERSIONSBERETNINGER

Mange danske katolikker er konvertitter. For en stor del af dem blev konversionen en af de vigtigste beslutninger i deres liv. Men hvad er det, der også i dag får nogle til at vælge Den katolske Kirke til? Den 15. august udkommer på Katolsk Forlag den nye bog 'Hjem', der fortæller om de overvejelser, som kan ligge bag, når man konverterer. 'Hjem' er den første bog om konversioner siden 'Vi blev katolikker' udkom i 1958. Katolsk Orientering mødtes med Marguerita Hvid Spangsberg til en snak om idéerne bag bogen.

Hvordan fik du ideen?

"Min idé var, i kølvandet på reformationsjubilæet og fejringen af det lutherske, at komme med et katolsk modsvar. Da jeg undersøgte om der var skrevet noget om konversioner, fandt jeg ud af, at vi skal helt tilbage til 1958 for at finde en udgivelse om emnet. Jeg kender selv mange, der er konverteret og har været engagerede i forskellige grene af Folkekirken".

Men er sådan en bog overhovedet aktuel i en tid så økumenisk som vores?

"Ja, jeg synes da, det er meget økumenisk at fortælle, hvad man står for og hvorfor man har valgt at høre til Den katolske

Kirke. Det er jo vigtigt både at skrive om det, der er fælles og det, der skiller os – for hvis ikke der var noget, der adskilte os, ville der jo ikke være forskellige kirker!"

Hvem er målgruppen?

"Bogen er rettet mod et bredt publikum – den skal være både opbyggelig og oplysende. Jeg håber, at en masse protestanter vil læse den. Jeg ser det også som et stykke oplysningsarbejde, for ofte ses der ned på Den katolske Kirke – selv blandt højtuddannede lutheranere. Bogen skulle gerne vise bredden i Kirken i Danmark. Under redigeringsarbejdet har det overrasket mig at se, hvordan Gud arbejder i folks liv og hvordan folk med så mange forskellige erfaringer kommer tilbage til Moderkirken. Jeg har tit undret mig over, at man ofte støder på ret stor uvidenhed selv om de mest basale ting i Den katolske Kirke, så jeg håber, bogen vil føre til større forståelse for Kirken og give et mere retvisende billede af den".

Hvilken baggrund kommer bidragyderne med?

"De fleste af dem der er med er i 30'erne og 40'erne – men også et par ældre i 60'erne er med. Så godt som alle er danskfødte, men med meget forskellig baggrund. Nogle var kulturkristne eller kom ind i Kirken uden en stærk, kirkelig baggrund;

andre var agnostikere eller ateister. Baggrunden har for nogle været interesse for pilgrimsvandring og spiritualitet. Andre igen kommer med baggrund i forskellige strømninger i Folkekirken og én kommer fra Den reformerte Kirke. Der er også bidrag med fra en tidligere muslim, en buddhist og én fra Jehovas Vidner. Nogle kendte jeg – andre fik jeg kontakt med gennem præster. I modsætning til udgivelsen 'Vi blev katolikker' kommer i min bog flere med en ikke-akademisk baggrund".

"Bogen skal ses som en form for moderne vidnesbyrd og forkyndelse af Kristus og hans kirke, og jeg er bevidst om, at det er en udgivelse, der går mod tidsånden. Det er stærke historier, der fortæller, for det her er hjerteblod for os alle. Man har fundet en dyrebart sandhed – men ofte er man måske alene med den. Jeg har selv oplevet, at jeg kan spejle mig i mange af historierne", siger Marguerita, der selv konverterede tilbage i 2011.

Marguerita Spangsberg.

"En konversion er jo udtryk for, at noget er mere sandt end noget andet, og for nogle er konversionen forbundet med store omkostninger. Jeg synes, det er spændende at høre, hvorfor andre har valgt troen og hvorfor nogle vælger det, selv om det sommetider medfører tunge ofre og nogle gange kan være direkte farligt – fx hvis man er konverteret fra islam".

"Bogen kommer med mange forskellige slags svar på spørgsmålet: Hvorfor konverterede du? Men den viser også, at der er dog nogle ting, som går på tværs af livserfaringerne. Baggrunden er både åndelige erfaringer og teologiske refleksioner. Jeg synes selv, der er kommet nogle fine nuancerede fortællinger ud af det. Det drejer sig ikke om 'born again'-historier, for det er stadig en kamp at være kristen".

Marguerita er nyt bestyrelsesmedlem i Katolsk Forlag. Hun er cand. mag. i nordisk sprog og litteratur og religionsvidenskab og har en tillægsuddannelse i journalistik. Sammen med Thomas har hun døtrene Benedicte og Dagmar. Hun har arbejdet med undervisnings- og formidlingsopgaver i gymnasieskolen og i forskellige kristne organisationer.

'Hjem – 20 beretninger om at blive katolik' præsenteres i Sankt Ansgars Kirkes menighedssal søndag den 25. august efter højmessens kl. 10. Her vil der også være mulighed for at købe bogen, der koster kr. 150,-.

Sct. Albani Skole søger SFO-leder

Har du lyst til at blive vores nye SFO-leder? Vi søger en dynamisk og visionær medarbejder, der kan medvirke til at videreudvikle og forny vores SFO og klubtilbud. Lige nu har vi ca. 50 børn i vores SFO.

Du vil blive en del af en velfungerende og fagligt kompetent medarbejderstab, som sætter pris på professionalisme og godt humør.

Ansættelse sker pr. 1. oktober 2019.

Sct. Albani Skole er en katolsk privatskole, der bygger på det katolsk-kristne livs- og menneskesyn. Dette kommer bl.a. til udtryk gennem vores morgensang, samarbejdet med Sct. Albani Kirke og Vor Frue Kirke og ikke mindst i vores omgangsform i dagligdagen. Det forventes naturligvis, at skolens ansatte, elever og forældre anerkender og respekterer disse værdier. Sct. Albani Skole har ca. 250 elever og er en farverig palet af børn og voksne med mange forskellige etniciteter og religioner.

Ansættelse sker i henhold til overenskomst mellem Finansministeriet og BUPL.

Ansøgning bedes stilet til skolens bestyrelse og sendes til: kontor@sctalbaniskole.dk. Ansøgningen skal være skolen i hænde senest fredag d. 16. august kl. 12.00. Har du ikke hørt fra skolen senest fredag d. mandag d. 2. september, er stillingen besat til anden side.

Ansættelsessamtaler afholdes i uge 34.

Interessererede er velkomne til at kontakte skoleleder Lars Bendix - tlf. 66140675 el. 61657783 eller viceskoleleder

Jean Hoshino – tlf. 66140675 el. 53804896

– for yderligere oplysninger og evt. aftale om et besøg på skolen.

Endvidere henvises til skolens hjemmeside: www.sctalbaniskole.dk

Sct. Albani Skole
DANNELSE & LÆRING I CENTRUM

En 144 år lang æra er slut

Sidste Sankt Joseph Søster forlader Aarhus.

FARVEL I denne måned flytter sr. Angela Rammé til København. Hermed sættes punktum for Sant Joseph Søstrenes 144-årige virke i Aarhus. Søster Angela, der er født og opvokset i Tyskland og er uddannet lærer, er et kendt og værdsat ansigt både i Vor Frue menighed og i Aarhus og omegn. Mange har deltaget i meditatív dans, ledet af sr. Angela, i Gellerup Kirke den sidste onsdag i hver måned. I menigheden har hun stået for konvertitundervisningen, været lektor og kommuniionsuddeler, og hun er desuden kendt som retræteleder i Skovhuset og for sit arbejde med at indsamle tøj, møbler og legetøj til asylansøgere og flygtninge.

Sr. Angela har boet og virket i Danmark, Tyskland og Tjekkiet, og i april 2013 flyttede hun til Aarhus. Her boede hun i de første år sammen med to ældre søstre, sr. Regina og sr. Bernardine, men de er siden flyttet til København, så det seneste år har søster Angela været den eneste Sankt Joseph Søster i Aarhus.

Har sat deres præg

De første søstre ankom til Aarhus i 1875. Dengang var byens katolske menighed helt ny, og man var i gang med at etablere skole og kirke. Præsterne bad søstrene om hjælp til at undervise pigerne, og i 1875 ankom fire søstre til Aarhus. Fra 1890 begyndte de også at tage sig af syge og fattige. De åbnede en lille klinik og siden et

lille hospital. Efterhånden modnedes tanken om at bygge et stort, moderne hospital, og i 1907 blev Sct. Josephs Hospital i Bülows-gade indviet. Det blev kendt for sin fremsynethed og for søstrenes omsorgsfulde og kompetente sygepleje. I 1972 købte amtskommunen hospitalet og overtog driften af det, og i midten af 1980'erne flyttede de sidste patienter ud af hospitalet.

Men søstrene fortsatte deres virke – som lærere på Sct. Knuds Skole og som ergoterapeuter, sygeplejersker, lærere og musikterapeuter. At søstrene nu forlader Aarhus er derfor vemodigt, erkender provincialpriorinde sr. Marianne Bode, der selv boede i Aarhus fra 1985-1989 og var den sidste søster, der underviste på Sct. Knuds Skole.

Der er nu kun 23 Sankt Joseph Søstre i Danmark, og de fleste er over 70 år. Så de få yngre søstre skal dels tage sig af de ældre, dels koncentrere sig om driften af søstrenes retrætecenter Stella Matutina i Kokkedal.

Derfor flytter søster Angela i denne måned til København.

Sankt Joseph Søstrenes afsked med Aarhus markeres med en festgudstjeneste i Vor Frue Kirke nu på søndag den 11. august med efterfølgende reception i sognegården.

Malene Fenger-Grøndahl

Sr. Angela Rammé. Foto: Marlene Fenger-Grøndahl.

Der er brug for flere kirkeretseksperter

Status på domstolens arbejde i 2018.

Tekst: pastor Lars Messerschmidt, formand for den kirkelige domstol i bispedømmet København

ÆGTESKABSRET Hvert år skal domstolen indsende en statistik til de romerske myndigheder for domstolsarbejdet (Signatura). Jeg tror, det måske kan have den katolske offentligheds interesse, at vi fortæller lidt om domstolen. Den fører måske nok en lidt tilbagetrukket tilværelse – og dog. I de seneste år har ægteskabet stået på Kirkens dagsorden. Der har været afholdt to bispesynoder om emnet. Pave Frans udstedte i 2015 for behandling af ægteskabssager nye kirkeretlige bestemmelser, som skulle lette sagsbehandlingen uden at gå på kompromis med Kirkens lære om ægteskabets uopløselighed. Begge synoder om familien har nok været en øjenåbner for pave og biskopper: De fleste troede, at sammenbrud af ægteskaber var undtagelsen. Men det har vist sig, at de var meget hyppigere end antaget og viste virkelig en krise på det område. Når man behandler ægteskabssager i domstolen, får man et kik ind bag kulisserne. Vores domstol i Danmark behandler både katolske og ikke-katolske ægteskaber, hvis en fraskilt part ønsker at indgå et katolsk ægteskab.

Et stigende antal sager

Vores bispedømme er en multietnisk og multikulturel Kirke. Det afspejler sig i allerhøjeste grad i vores ægteskabssager. I princippet skal en sag føres på dansk; men langt fra alle ansøgere behersker i fornødent omfang dansk, og vi må så betjene os af tolke, hvilket komplicerer behandlingen. Kulturforskellen viser undertiden også, at man i det og det land egentlig forstår et ægteskab anderledes end i Danmark og som Kirken forstår det.

Vores statistik viser, at vi i 2018 havde 39 sager fra tidligere år, der altså ikke var færdigbehandlet. I løbet af samme år indkom der 24 nye ansøgninger om ugyldighedserklæring af et ægteskab. Domstolen erklærede i 21 tilfælde ægteskabet ugyldigt, og i et tilfælde kunne domstolen ikke erklære ægteskabet ugyldigt, mens 41 stadig er under behandling. Antallet af sager synes således at være stigende, men som det ses af statistikken, bliver langt de fleste erklæret ugyldige. Interessant!

Ægteskabet er et menneskeligt livsfællesskab

Hvad kan gøre et ægteskab ugyldigt? Der kan være flere samtidige grunde til et ægteskabs ugyldighed. 17 ægteskaber blev kendt ugyldige, fordi en eller begge parter direkte eller indirekte havde udelukket livsvarigheden. 16 sager blev afgjort på grundlag af alvorlig mangel på dømmekraft om, hvad ægteskabets væsentlige egenskaber angår. Det er tankevækkende og måske et tidens tegn. Fire ægteskaber var ugyldige, fordi en eller begge parter var udsat for pres eller tvang til at gifte sig. Tre ægteskaber blev erklæret ugyldige, fordi den ene part tog alvorligt fejl af den anden parts personlighed. To ægteskaber var ugyldige, fordi den ene eller begge parter af psykiske årsager var ude af stand til at opfylde sine familieforpligtelser, så familielivet blev et helvede. Og ét ægteskab var ugyldigt, fordi den ene af parterne havde hemmeligholdt en eller flere oplysninger af vigtighed for forholdet for at den anden part ikke skulle sige nej til at indgå ægteskab. Som sagt kan der være flere grunde til, at ægteskab bliver erklæret ugyldigt.

Denne statistik viser, at Kirken i sin ægteskabslovgivning og ved sin dømmende myndighed i allerhøjeste grad tager hensyn til, at ægteskabet ikke er en formel kontrakt af juridisk karakter, men et menneskeligt livsfællesskab. Det kom især frem på 2. Vatikankoncil og blev fremført af pave Paul VI bl.a. i hans famøse *Humanae Vitae* og pave Johannes Paul II i hans *"Kroppens teologi"*. Kirkeretten af 1983 afspejler denne udvikling. En markant udvikling fra kirkeretten af 1917.

Sådan sagsbehandles der

Normalt skal en sag behandles af et dommerkollegium på tre dommere og en såkaldt *defensor vinculi* (forsvarer af

Når man behandler ægteskabssager i domstolen, får man et kik ind bag kulisserne

ægteskabets bånd), et medlem af domstolen, som har til opgave at "forsvare" ægteskabets gyldighed. Domstolen har to *defensores*. Antallet af dommere er i øjeblikket fem. Det betyder, at alle sagerne skal fordeles på disse fem. Bag kulisserne arbejder to sekretærer (notarer) for at registrere og holde orden på sagerne. Da domstolen jo dækker hele landet, er det også nødvendigt, at de nødvendige afhøringer af personerne kan finde sted udenfor København.

Vi har derfor flere hold af såkaldte afhøringsdommere, der på domstolens vegne interviewer personerne, hvor det nu er lettest at mødes. Jeg bruger udtrykket hold, fordi der skal en afhøringsdommer og en sekretær (notar) til ved hver afhøring. Enhver kan hurtigt se, at der ligger meget arbejde i at behandle en sag, og at der er mange personer involveret i sagen. Vi er så heldige, at vi har disse medhjælpere, som gør et uvurderligt arbejde. Endelig har domstolen oprettet en ny stilling som konsulent, som står til rådighed for folk, der ønsker at udarbejde en ansøgning, så denne kan blive så god som mulig. Selvom vi har et skema, man kan downloade på www.katolsk.dk, har langt de fleste brug for en "håndsrækning". Der går faktisk rigtig megen tid i domstolen på sekretærniveau med at sikre, at ansøgningerne er tilfredsstillende og alle de nødvendige dokumenter foreligger. En sag kan nemlig først antages af formanden for domstolen, når alt nødvendigt materiale foreligger og det er tilstrækkeligt klart, hvad sagen drejer den sig om. Det er logisk nok ikke altid muligt for en ansøger selv at pege på ugyldighedsgrunde. Det skal der hjælp til.

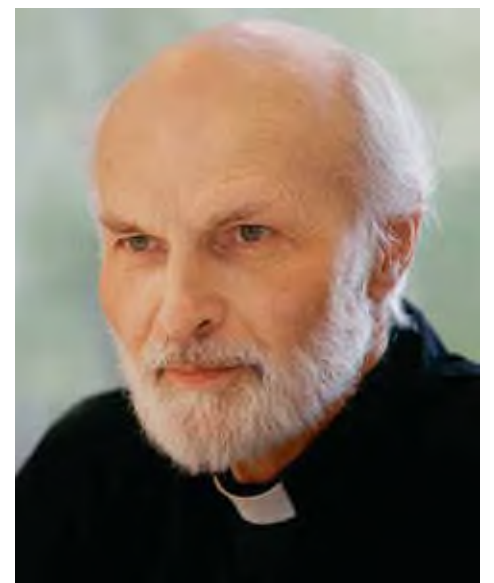
Det obligatoriske ægteskabskursus

På baggrund af domstolens arbejde og de afholdte bispesynoder om familien, har biskoppen besluttet, at man kun kan blive viet katolsk i Danmark, når man har gennemgået et halvt års ægteskabskursus. Noget tilsvarende sker også i andre lande. Dette for at forebygge, at man indgår ægteskab på et utilstrækkeligt eller forkert grundlag. Nu viser arbejdet i domstolen, at det ikke kun drejer sig om, at folk ikke ved, hvad et katolsk ægteskab er, men også om de menneskeligt er modne nok til at kunne træffe en beslutning for livet og er i stand til at opfylde løfterne. Det er svært at udtale sig om tidligere tiders holdninger; men meget tyder på, at den moderne kultur gør de unge mere eller mindre uegnede til at gifte sig. Det er tankevækkende, at der er opstået et alternativ til ægteskab i klassisk forstand: Kæresteforhold, hvor man flytter sammen og ofte får børn, som om man var gift. Folk

tør ikke binde sig definitivt! Det gælder også mange katolikker. Det er en ny kultur, som viser, at det kristne ægteskab ikke længere er den eneste autentiske form for relation mellem mand og kvinde. Jeg håber, at denne problemstilling bliver seriøst taget op både i familierne og i opdragelse og undervisning af de unge.

Domstolsarbejdet viser, at et ægteskab ikke kan forberedes ved, at man flytter sammen som kæresten og kalder det et "prøveægteskab". Mange af de ægteskaber, som domstolen erklærer ugyldigt, begyndte som et samboende parforhold og endte alligevel med at blive erklæret ugyldigt, dvs. vielsen ændrede intet på forholdet før og efter. Relationen mellem personerne var den samme. Vielsen gjorde ingen forskel.

Til slut vil jeg sige, at arbejdet i domstolen, så tungt og overvældende det engang imellem kan være, alligevel er et af de vigtigste pastorale arbejder i Kirken, fordi familien er Kirkens grundcelle. Det er derfor også en glæde, at en af vore yngre præster nu har færdiggjort sin kirkeretlige uddannelse, og en anden er i færd med det. Et krav fra de kirkelige myndigheder i Rom. Men fremover vil der være brug for endnu flere uddannede kirkeretseksperter.

Pastor Lars Messerschmidt.
Foto: Omar Ingerslev.

Den kirkelige Domstol

I ethvert bispedømme findes en domstol bestående af en formand (*vicarius iudicialis*), der på biskoppens vegne har den ordinære dømmende myndighed, samt et passende antal dommere.

Formanden og dommerne udnævnes på tid (fx 5 år). Domstolen er kompetent i alle kirkelige sager, der ikke af kirkeretten udtrykkeligt er undtaget, eller som biskoppen forbeholder sig selv. Kirkeretten har nøje fastlagt domstolens forretningsgang. Formanden skal være præst, de øvrige dommere kan være diakoner og lægfolk.

Langt de fleste sager er ægteskabssager, hvor et kollegium af tre dommere prøver gyldigheden, henholdsvis ugyldigheden

af et ægteskab. Hvis et ægteskab kendes ugyldigt indgået, er parterne frie til at gifte sig kirkeligt igen. Domstolens sekretariat er på bispekontoret. I spørgsmål om prøvelse af ægteskaber kan man henvende sig til sekretariatet eller til en katolsk præst.

Official: Pastor Lars Messerschmidt
Defensor vinculi: Pastor Michal Bienkowski, diakon Kaare H. Nielsen
Øvrige dommere: Pastor Fabrizio Milazzo, pater Allen Courteau OMI, pastor Bernardo Petrini, pastor Vasyl Tykhovych, og Stig Sørensen
Notar: Luigi Farina
Konsulent: Jørgen Thiesen
Sekretær: Jonna Thiesen

De store smils dag på Niels Steensens Gymnasium

Tillykke til en ny årgang studenter.

Tekst og foto: NSG

SKOLER Mange ugers intens forberedelse blev afløst af store smil og studenterhuer på Niels Steensens Gymnasium den 24., 25. og 26. juni. I de tre dage var gangene fyldt af familie og venner parate til at lykønske med kys og kram, flag og balloner, når sid-

Studenterne er klar til at erobre byen.

ste eksamen var overstået, og huen skulle på. Til sidst var der festmiddag for de 60 nyslåede studenter i skolens kantine, hvor forældre og søskende var inviteret med. Det er en tradition, der er enestående for NSG, og som familierne er glade for.

Lørdag den 29. juni var der dimission, hvor rektor Lise Baadsgaard Jepsen glædede sig over de mange flotte resultater, og at alle var kommet godt i mål. Studenternes tale tog Helena Kallan Bjørn Olsen sig af, da hun på årgangens vegne kvitterede for tre gode år i gymnasiet. Helena er i øvrigt barnebarn af en af skolens første lærere, Kasper Kallan, som i over 40 år underviste i tysk og latin. Hermed kom en anden tradition for NSG's i fokus, for skolen på Østerbro er et sted, hvor børn og børnebørn

Glæde ved dimissionen.

af tidligere elever og lærere er et kendt fænomen. Sidste stop før vognturen var gruppebilleder på trappen op mod studiecentret, hvor 3. a, b og c viste deres allerbedste sider. Som en krølle på halen var der også fo-

tografering af fremmødte 25-års og 50-års jubilare hhv. fra årgang 1994 og 1969.

Og så var der ellers sommerferie!

Maribo i helgenens tegn

Den hellige Birgitta af Vadstena og hendes samtid er tema for ny festival.

FESTIVAL I dagene 6.-8. september afholder Maribo sin første festival med fokus på Birgitta af Vadstena, hendes samtid, religiøsitet, klosterbyggeriet m.m. Festivalen byder på en række forskellige aktiviteter i og omkring Maribo, foredrag om Birgitta og hendes samtid og en koncert med datidens musik i byens domkirke.

Maribos status som købstad går tilbage til slutningen af det 14. århundrede, hvor der blev opført et nyt Birgittakloster med tilhørende kirke (den nuværende domkirken i Lolland-Falster stift) i landsbyen Skimminge, der blev kendt som Maribo ('Marias bolig').

Den hellige Birgitta og Maribo

Birgitta af Vadstena (1303-73) tilhørte en magtfuld svensk adelsfamilie. Hun blev gift som 13-årig med en ung adelsmand. De fik otte børn og boede i nærheden af Vadstena. Efter hans død i 1344 levede hun i askese i tilknytning til Alvastra klostret ved Vadstena

og modtog i den periode en åbenbaring om en oprette en ny klosterorden, birgittinerne. Den svenske konge Magnus Eriksson testamenterede kongsgården i Vadstena til det kommende Birgittakloster, der blev indviet i 1384.

Birgitta var livet igennem pilgrim, og hun ses derfor ofte afbildet med pilgrimshat og -stav. I 1349 drog Birgitta til Rom og fik pavens godkendelse af sin nye klosterorden, som i middelalderen var udbredt over store dele af Europa. Birgitta døde i Rom i 1373, og hendes legeme blev ført tilbage til Vadstena i Sverige, hvor hendes helgenskrin er opbevaret i klosterkirken. Kort efter sin død blev Birgitta helgenkåret, og pave Johannes Paul II gjorde i 1999 hende til en af Europas værnehelgener.

Maribo domkirke og Birgittaklosteret

Dronning Margrete I var positiv indstillet overfor Birgittaordenen, idet hun var vokset

Birgitta af Vadstena. Foto: Wikipedia

op hos Birgittas datter, Märta, sammen med Märta's datter, Ingegerd, der blev den første abbedisse i Vadstena Kloster. Margrete I støttede klostret og skabte før sin død grundlaget for et birgittakloster i Maribo med store jordbesiddelser på

Midtjylland. Kort efter Margrete I's død tillod hendes efterfølger Erik af Pommern, at Birgittaklosteret 'Maribo' blev grundlagt i 1416 med ret til at anlægge købstaden Maribo. Den store klosterkirke er bevaret og regnes i dag for et af Danmarks mest helstøbte kirkerum fra 1400-tallet.

Det nye Birgittakloster

Efter næsten 450 års fravær pga. reformationen vendte birgittasøstrene i 2003 tilbage til Maribo, og deres nye kloster *Habitaculum Mariae* ('Marias Bolig') og klosterkirken på Refshalevej blev indviet i september 2006.

I forbindelse med Maribos Birgittaklosters og Maribo domkirkes 600-års jubilæum i 2016 indviede Dronning Margrethe II et pilgrimshus i byen, der nu fungerer som et folkekirkeligt centrum for pilgrimsbevægelsen i Danmark. Huset ligger smukt ved Maribosøerne ved Maribo Domkirke og er opført på det gamle Birgittaklosters grund. Pilgrimshuset og byens domkirke er et knudepunkt i tre store pilgrimsruter, den danske klosterrute, Munkevejen og ruten til Santiago de Compostella i Nordspanien.

Læs mere om arrangementet på www.birgittafestival.dk.

NM

175-års jubilæum for Bønnens Apostolat

Jubilæet fejres med pontifikalmesse søndag den 20. oktober.

INTENTIONER Bønnens Apostolat startede for 175 år siden i jesuitternes studiehus i Vals i den sydlige del af Frankrig. På festdagen for den hellige Frans Xavier (jesuit og missionær blandt andet i Indien) den 3. december 1844, havde jesuitpater François Gautrelet – de unge jesuitters åndelige vejleder – i sin prædiken opfordret de studerende til i løbet af deres studier gøre noget for missionen. Ved at ofre deres dagligdag, dagens arbejde med eukaristien i centrum, kunne de nemlig støtte missionærerne og deres arbejde og således være med til at udbrede troen.

Budskabet var simpelt: Du er dyrebar for Gud, som du er. Alle, uanset hvor fattig,

gammel eller syg man end er, kan ofre deres liv til Gud. Din mission er lige så vigtig som mission i alle lande i verden. Det er din mission: at leve dit kristne liv dér, hvor du er. Du bidrager således også til at opbygge Guds rige.

Efter kort tid udbredtes denne bevægelse til Europa, og siden til hele verden. Ledelsen, som oprindeligt var i Frankrig, blev forflyttet til Rom i 1925, og knyttet til jesuitternes hovedsæde. Siden da har jesuitternes general haft hovedansvaret for Bønnens Apostolat.

De månedlige kirkelige anliggender for verden og mission blev indført i 1849. Siden 1891 var det paven selv, der

formulerede dem med henblik på Kirkens aktuelle behov. Pave Frans bringer disse intentioner skiftevis: én hver måned, enten en mere generel intention eller en missionel intention.

I dag findes Bønnens Apostolat i ca. 1.500 bispedømmer og har omkring 70 millioner medlemmer, ikke mindst her i Danmark. Jesuitterne bragte den med sig, da de ankom til bispedømmet i midten af det 19. århundrede.

Jubilæet bliver fra central hold fejret i Rom på festdagen for Jesu Hjerter. Herhjemme bliver jubilæet fejret søndag den 20. oktober 2019 med en højmesse i Vor Frue Kirke, Aarhus, kl. 10 med biskop Czeslaw som hovedcelebrant og med efterfølgende reception.

Læs mere på boennensapostolat.dk.

Pater Herbert Krawczyk SJ, animator i Danmark.

Bønnens Apostolat

August 2019

Evangelisering: Familierne, arnestedet for menneskets vækst – at familierne, gennem deres liv i bøn og kærlighed, må blive tydelige "arnesteder for sand menneskelig vækst".

Fællesskaberne styrkes gennem aktivitetstilbud

Caritas Center Stenosgade vil fra september igangsætte en række aktiviteter som svar på en efterspørgsel i en større undersøgelse i det katolske bagland. Der vil både være kirkevandringer, stavgang og mad fra forskellige egne. Frivillige kræfter og fællesskaber skal gøre indsatsen til en succes.

Tekst: Projektkoordinator Ulrik Gade Husted, Caritas

ÆLDRE Tidligere på året blev sidste punktum sat i en grundig undersøgelse omkring et eventuelt behov for en indsats målrettet ældre i det katolske miljø. Konklusionen var, at der var et behov. En gruppe frivillige identificerede derfor konkrete aktiviteter, som kan skabe fællesskab, refleksion og glæde for dem, der netop har efterspurgt disse aktiviteter. Annasofia Svensson, der er en af de frivillige, håber, at blandt andet hendes engagement vil gøre en forskel for andre: "Vi har alle oplevet at mangle indhold i hverdagen og føle os lidt tomme indeni. Jeg håber derfor, at aktivitetstilbuddene i Caritas netop kan modvirke den fornemmelse hos nogle mennesker. Det vil jeg gøre mit for at bidrage til". Første tilbud er udflugter til tre forskellige kirker i København, hvor deltagerne både kan lære om kirkernes historie og det sociale arbejde i og omkring den enkelte kirke. Et vigtigt element, der går igen i alle aktiviteter, er kaffe eller spisning. Det er der en helt naturlig grund til, forklarer Annasofia: "En helt grundlæggende del af menneskets natur er behovet for fællesskab. Vores oplevelse er, at fællesskaber bliver endnu bedre og inkluderende, hvis vi mødes over mad og drikke.

Derfor har vi valgt, at mad og drikke er en væsentlig del af vores aktiviteter".

Det frivillige engagement

Annasofia, der blandt andet er tovholder på kirkeudflugterne, forklarer, hvorfor hun har valgt at engagere sig i at afvikle aktiviteter i Caritas Center Stenosgade: "Jeg ser et stort behov for aktiviteter. Samtidig vil jeg utrolig gerne bidrage til at skabe livsglæde hos andre mennesker. For mig giver det rigtig god mening, at jeg kan bruge mine erfaringer til at skabe mere indhold i andre menneskers liv. Jeg håber derfor, at mange vil melde sig til aktiviteterne, så vi har ramt et behov". Indsatsen, som er støttet af Fonden Hoffmanns Minde, vil løbe over de kommende år. Opstarten af aktiviteter er på forsøgsbasis, så frivilligruppen løbende kan evaluere de forskellige indsatser og overveje, hvorvidt den enkelte aktivitet skal forankres på en mere permanent basis. Det afhænger både af antallet af brugere og frivillige kræfter til at fortsætte indsatsen. Udover kirkevandringerne vil der også blive være aktiviteter omkring stavgang, sang, musik og mad fra forskellige kulturer. Etniske minoriteter er også i målgruppen for

Annasofia Svensson er i gang med at planlægge kirkeudflugterne.

Mad og drikke er en væsentlig del af vores aktiviteter, siger Annasofia.

indsatsen og de kan blandt andet sikre den kulturelle mangfoldighed i den kulinariske del af aktiviteterne.

Kirkeudflugterne

- Skt. Ansgars Kirke (17. september)
- St. Alban (8. oktober)
- Vor Frue Kirke (12. november)

Alle aktiviteter vil starte i Caritas Center Stenosgade, København V. Kontakt projektkoordinator Ulrik Gade Husted ugh@caritas.dk eller 52 52 95 81 for mere information om de enkelte arrangementer eller læs mere på www.caritas.dk/aktivitetstilbud. Både brugere af tilbuddene og frivillige er meget velkomne til at deltage.

Det sker i bispedømmet

August

Fredag d. 23 august Kl. 16.00: Sr. Briega McKenna taler i Skt. Knud Lavard Kirke i Lyngby.

Lørdag 24 og søndag d. 25 retræte i Skt. Nikolaj Kirke, Kirkegade 58 i Esbjerg.

Søndag d. 25 Kl. 9.30: Rosenkrans, Kl. 10.00: Messe m. bøn for helbredelse, Kl. 12.30: Sr. Briega afslutter retræten. Derefter tilbedelse i kirken indtil kl. 15.00. Henvendelse: Maria Truelsen 24 60 23 08 eller mariatruelsen@mail.tele.dk

Søndag 25. I Skt. Ansgars Kirkes menighedssal præsenteres efter højmessens kl. 10 Katolsk Forlags seneste udgivelse "Hjem – 20 beretninger om at blive katolik".

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Første og tredje onsdag i måneden kl. 18.00-20.00: Hjælp til misbrugere og pårørende ved den katolske organisation Cenacolo. Rådgivningen finder sted i Bredgade 64, 1. sal, Kbh. K. Tlf. 51 53 41 60.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30 (NB ikke maj-august): Stille tilbedelse i Jesu Hjerte Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Ældre Café: Hver onsdag kl. 13-16.30 i kælderen i Caritas Center, Stenosgade.

Åben rådgivning: Hver onsdag kl. 17-19.30 i rådgivningen i Caritas Center, Stenosgade. Du kan også få rådgivning over telefonen via tlf. 22 99 38 18.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 19.00-21.00, undtagen den første onsdag i måneden.** Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Ryesgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail johny.zet@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Læserne skriver

Præste- og ordensjubilæer

Jeg undrer mig lidt over, at præsternes eller ordensfolk jubilæumsår ikke bliver publiceret i Katolsk Orientering

Jeg ved godt, at der indimellem er enkelt personer, der skriver om jubilæum eller runde fødselsdag på præster og ordensfolk, som de har kendt gennem årene. Men det er ikke en objektiv, officiel lykønsning fra

bispedømmet i det medie, som når ud til alle i Danmark.

For de præster og ordensfolk, der har været i det samme sogn i en menneskealder, er det ikke noget problem for menigheden at gøre opmærksom på et jubilæum. Men for de sognebørn, der har haft skiftende præster eller har oplevet, at klostre, som er blevet nedlagt - og som måske har mistet kontakten

til mennesker, der har betydet meget for dem – ville det være rart at kunne finde én eller anden form for mærkedagskalender i avisen.

Charlotte Simonsen, 2620 Albertslund

Redaktionen svarer: Der er intet til hinder for, at Katolsk Orientering fortløbende bringer en oversigt over præsters og diakoners runde fødselsdage eller jubilæer i pågældende kvartal, idet bispekontoret ligger inde med disse oplysninger. Det samme er desværre ikke altid tilfældet med hensyn til ordenssamfundene.

August

1. *hvid*. Torsdag i 17. alm. uge. (I Ps).
Alfons Maria de' Liguori, biskop og kirkelærer (†1787)
V. SI 84,3.4.5-6a+8a.11.
R. Hvor er din bolig vidunderlig, Hærskarers Herre!
L.: 2 Mos 40,16-21.34-38. Ev.: Matt 13,47-53.
2. *grøn*. Fredag i 17. alm. uge. (I Ps).
Eller *hvid*. **Eusebius af Vercelli**, biskop (†371)
Eller *hvid*. **Peter Julian Eymard**, præst (†1868)
V. SI 81,3-4.5-6ab.10-11ab.
R. Bryd ud i jubel for Gud, vor styrke.
L.: 3 Mos 23,1.4-11.15-16.27.34b-37. Ev.: Matt 13,54-58.
3. *grøn*. Lørdag i 17. alm. uge. (I Ps).
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
V. SI 67,2-3.5.7-8.
R. Folkene skal takke dig, Gud, alle folkene skal takke dig.
L.: 3 Mos 25,1.8-17. Ev.: Matt 14,1-12.
Bededag for præste- og ordenskald
4. *grøn*. **18. ALM. SØNDAG**
✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: Præd 1,2; 2,21-23;
V. SI 90, 3-4.5-6.12-13.14+17
R. Herre, du har været vor bolig i slægt efter slægt.
2.L.: Kol 3,1-5.9-11.
Ev.: Luk 12,13-21.
5. *grøn*. Mandag i 18. alm. uge. (II Ps).
Eller *hvid*. **Kirkevielsesfest for kirken**
Santa Maria Maggiore
V. SI 81,12-13.14-15.16-17.
R. Bryd ud i jubel for Gud, vor styrke.
L.: 4 Mos 11,4b-15. Ev.: Matt 14,13-21.
6. *hvid*. Tirsdag. HERRENS FORKLARELSE (f)
Gl. Særl.pf.
(Der kan vælges enten 1. eller 2. læsning)
1.L.: Dan 7,9-10.13-14
V. SI 97,1-2.5-6.8-9
R. Herren er konge, den Højeste over hele jorden
2.L.: 2 Pet 1,16-19. Ev.: Luk 9,28b-36
7. *grøn*. Onsdag i 18. alm. uge. (II Ps).
Eller *rod*. **Xystus II**, pave, og lidelsesfæller, martyrer (†258)
Eller *hvid*. **Cajetan**, præst (†1547)
V. SI 106,6-7a.13-14.21-22.23.
R. Husk mig, Herre, i nåde mod dit folk.
L.: 4 Mos 13,1-2.25-14,1.26-29. Ev.: Matt 15,21-28.
8. *hvid*. Torsdag i 18. alm. uge. (II Ps).
Dominikus, præst (†1221) (m)
V. SI 95,1-2.6-7.8-9.
R. Om I dog i dag ville lytte til Herrens stemme.
Gør ikke jeres hjerter hårde!
L.: 4 Mos 20,1-13. Ev.: Matt 16,13-23.
9. *rod*. Fredag. THERESA BENEDICTA AF KORSET, jomfru og martyr, værnehelgen for Europa (Edith Stein) (†1942)(f)
Gl.Mart.pf.
L.: Hos 2,16b,17b.21-22
V. SI 45,11-12.14-15.16-17
R. Se brudgommen er der, gå Kristus Herren i møde
Ev.: Matt 25,1-13
10. *rod*. Lørdag. LAURENTIUS, diakon og martyr (†259)(f)
Gl.Mart.pf.
L.: 2 Kor 9,6-10
V. 112,1-2.5-6.7-8.9
R. Salig den, der ynkes og låner ud!
Ev.: Joh 12,24-26
11. *grøn*. **19. ALM. SØNDAG**.
✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: Visd 18,6-9;
V. SI 33,1+12.18-19.20+22.
R. Lykkeligt det folk, Gud udvalgte sig til ejendom.
2.L.: Hebr 11, 1-2.8-19 eller 11,1-2.8-12.
Ev.: Luk 12,32-48 eller 12, 35-40.
12. *grøn*. Mandag i 19. alm. uge. (III Ps).
Eller *hvid*. **Johanne Franciska Chantal**, ordenssøster (†1641)
V. SI 147,12-13.14-15.19-20.
R. Jerusalem, lovsyng Herren! eller R. Halleluja!
L.: 5 Mos 10,12-22. Ev.: Matt 17,22-27.
13. *grøn*. Tirsdag i 19. alm. uge. (III Ps).
Eller *rod*. **Pontianus**, pave, og
Hippolyt, præst, martyrer (†3.årh.)
V. 5 Mos 32,3-4a.7.8.9+12.
R. Herrens del blev hans folk.
L.: 5 Mos 31,1-18. Ev.: Matt 18,1-5.10.12-14.

14. *rod*. Onsdag i 19. alm. uge. (III Ps).
Maximilian Maria Kolbe, præst og martyr (†1941) (m)
V. SI 66,1-3a.5+8.16-17.
R. Lovet være Gud, som holder mig i live.
L.: 5 Mos 34,1-12. Ev.: Matt 18,15-20.
15. *grøn*. Torsdag i 19. alm. uge. (III Ps).
V. SI 114,1-2.3-4.5-6.
R. Halleluja!
L.: Jos 3,7-10a.11.13-17. Ev.: Matt 18,21-19,1.
16. *grøn*. Fredag i 19. alm. uge. (III Ps).
Eller *hvid*. **Stefan af Ungarn** (†1038)
V. SI 136,1-3.16-18.21-22+24.
R. Hans trofasthed varer til evig tid eller R. Halleluja!
L.: Jos 24,1-13. Ev.: Matt 19,3-12.
17. *grøn*. Lørdag i 19. alm. uge. (III Ps).
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
V. SI 16,1-2a+5.7-8.11.
R. Herre, du er min tilmålte del.
L.: Jos 24,14-29. Ev.: Matt 19,13-15.
17. **Lørdag aften**:
hvid **JOMFRU MARIAS OPTAGELSE I HIMLEN** (h)
VIRGILIEMESSE
Gl.Cr.Særl.pf.
1.L.: 1 Kron 15,3-4.15-16;16,1-2
V. SI 132,6-7.9-10.13-14
R. Herre, bryd op til dit hvilested sammen med din magtfulde ark.
2.L.: 1 Kor 15,54-57
Ev.: Luk 11,27-28
18. *hvid*. Søndag. **JOMFRU MARIAS OPTAGELSE I HIMLEN** (h) (20. ALM. SØNDAG)
✠ *Gl.Cr.Særl.pf.*
1.L.: Åb 11,19a; 12,1-6a.10ab
V. SI 45,10.11-12.16
R. Dronningen står ved din højre side, smykket med ofirguld.
2.L.: 1 Kor 15,20-26
Ev.: Luk 1,39-56
Kirketælling
19. *grøn*. Mandag i 20. alm. uge. (IV Ps).
Eller *hvid*. **Johannes Eudes**, præst (†1680)
V. SI 106,34-35.36-37.39-40.43-44.
R. Husk os, Herre, i nåde mod dit folk.
L.: Dom 2,11-19. Ev.: Matt 19,16-22.
20. *hvid*. Tirsdag i 20. alm. uge. (IV Ps).
Bernhard, abbed og kirkelærer (†1153)(m)
V. SI 85,9.11-12.13-14.
R. Herren taler fred til sit folk.
L.: Dom 6,11-24a. Ev.: Matt 19,23-30.
21. *hvid*. Onsdag i 20. alm. uge. (IV Ps).
Pius X, pave (†1914) (m)
V. SI 21, 2-3.4-5.6-7.
R. Herre, over din styrke glæder kongen sig.
L.: Dom 9,6-15. Ev.: Matt 20,1-16.
22. *hvid*. Torsdag i 20. alm. uge. (IV Ps).
Jomfru Maria, vor Dronning (m)
V. SI 40,5.7.8-9.10.
R. Se, jeg kommer, Herre, for at gøre din vilje.
L.: Dom 11,29-39a. Ev.: Matt 22,1-14.
Ad libitum læsninger til Jomfru Maria, vor Dronning:
V. SI 113,1-2.3-4.5-6.7-8
R. Lovet være Herrens navn fra nu af og til evig tid!
L.: Es 9,1-6. Ev.: Luk 1,26b-38
23. *grøn*. Fredag i 20. alm. uge. (IV Ps).
Eller *hvid*. **Rosa af Lima**, jomfru (†1617)
V. SI 146,5-6ab.6c-7ab.7c-8.9-10.
R. Pris Herren, min sjæl! eller R. Halleluja!
L.: Ruth 1,1.3-6.14b-16.22. Ev.: Matt 22,34-40.
24. *rod*. Lørdag. BARTHOLOMÆUS, apostel (f)
Gl.Ap.pf.
L.: Åb 21,9b-14
V. SI 145,10-11.12-13ab.17-18
R. Dine hellige, Herre, kundgør dit riges strålende herlighed.
Ev.: Joh 1,45-51
25. *grøn*. **21. ALM. SØNDAG**.
✠ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: Es 66,18-21;
V. SI 117,1.2.
R. Gå ud i al verden og forkynd evangeliet.
Eller: R. Halleluja!
2.L.: Hebr 12, 5-7.11-13.
Ev.: Luk 13,22-30.

- Kollekt for Caritas Danmark*
26. *grøn*. Mandag i 21. alm. uge. (I Ps).
V. SI 149,1-2.3-4.5-6a+9b.
R. Herren glæder sig over sit folk eller R. Halleluja!
L.: 1 Thess 1,1-5.8b-10. Ev.: Matt 23,13-22.
27. *hvid*. Tirsdag i 21. alm. uge. (I Ps).
Monika (†387) (m)
V. SI 139,1-3.4-6.
R. Herre, du ransager mig og kender mig.
L.: 1 Thess 2,1-8. Ev.: Matt 23,23-26.
Ad libitum læsning til Monika:
Ev.: Luk 7,11-17
28. *hvid*. Onsdag i 21. alm. uge. (I Ps).
Augustin, biskop og kirkelærer (†430) (m)
V. SI 139,7-8.9-10.11-12.
R. Herre, du ransager mig og kender mig.
L.: 1 Thess 2,9-13. Ev.: Matt 23,27-32.
29. *rod*. Torsdag i 21. alm. uge. (I Ps).
Johannes Døberens Martyrium (m)
V. SI 71,1-2.3-4a.5-6ab.15ab+17
R. Min mund skal vidne om din retfærdighed.
L.: Jer 1,17-19
Ev.: Mark 6,17-29
30. *grøn*. Fredag i 21. alm. uge. (I Ps).
V. 1 SI 97,1+2b.5-6.10.11-12.
R. I retfærdige, glæd jer i Herren.
L.: 1 Thess 4,1-8. Ev.: Matt 25,1-13.
31. *grøn*. Lørdag i 21. alm. uge. (I Ps).
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
V. SI 98,1.7-8.9.
R. Herren kommer for at holde dom over folkene med retskaffenhed.
L.: 1 Thess 4,9-11. Ev.: Matt 25,14-30.
I Domkirken
ÅRS DAGEN FOR DOMKIRKENS KONSEKRATION (h)
I vesper til Kirkevielse

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 11**, som udkommer den **30. august 2019**, skal være KO i hænde senest den **12. august 2019**. Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 12**, som udkommer den **20. september 2019**, skal være KO i hænde senest den **2. september 2019**.

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

Michael Madsen Lars Kingo

Biskoppens kalender

August 2019

- 5.-6. Møde med unge nordiske præster i Osnabrück
- 7.-10. PSP i Haslev
- 11. Vietnamesisk Valfart til Øm
- 13. kl. 9.30 Bestyrelsesmøde i Pastoral-Centret
- 14. kl. 10.00 Møde i forretningsudvalget i Danske Kirkers Råd
- 18. kl. 17.00 Pontifikalmesse efter den ekstraordinære form i Jesu Hjerter Kirke, København
- 21. Præsidiemøde i Nordisk Bispekonference i Oslo
- 22. kl. 15.00 Møde i Økonomisk Råd
- 24. Tamilsk valfart til Øm
- 25. kl. 11.00 Firmelse i Sankt Kjelds Kirke, Viborg
- 29. kl. 15.00 Rådsmøde i Danske Kirkers Råd
- 31. Polsk Valfart til Pindstrup, Ringsted

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

STIFTELSEN MARIAHJEMMET

yder støtte til katolikker, der har afsluttet folkeskolen og er under uddannelse.

År 2019-skemaet downloades fra stiftelsens hjemmeside www.mariahjemmet.dk

Den udfyldte ansøgning skal indeholde en påtegning fra sognepræst eller anden gejstlig myndighed og sendes med posten til:

Katolsk Bispekontor
Att. Mariahjemmets legat
Gammel Kongevej 15, 2. sal
1610 København V

senest d. 1. oktober 2019.

Alle, der har sendt et korrekt udfyldt ansøgningsskema, vil modtage svar inden Jul.

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.

Lensbaron og lensbaronesse STAMPE CHARISIUS LEGAT

yder legatstøtte til katolske kvinder og børnerige katolske familier i svære økonomiske kår.

År 2019-skemaet downloades fra hjemmesiden www.stampelegat.dk.

Den udfyldte ansøgning skal indeholde en påtegning fra sognepræst eller anden gejstlig myndighed og sendes med posten til

Katolsk Bispekontor
Att. Stampe Charisius legat
Gammel Kongevej 15, 2. sal
1610 København V

Senest den 1. oktober 2019.

Alle, der har sendt et korrekt udfyldt ansøgningsskema, vil modtage svar inden Jul.

Det handler om tillid og tryghed
når du skal vælge bedemand...

Kristian Petersen May-Britt Petersen Anders Petersen

Folmer Olsen BEGRAVELSESFORRETNING

Tlf. 98 12 15 57
Vesterbro 61 · v. Gåsepigen · Aalborg

Familiefirma
grundlagt
1914
Vores erfaring
din tryghed

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen - også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

TELEFONLINE SOS FORBØN

Ønsker du forbøn, et lyttende øre,
et ord fra Jesus og en velsignelse
så ring: **75 18 18 08**

Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Michael Binyon, Marlene Fenger-Grøndahl, Ulrik Gade Husted, Paul Jørgensen, p. Herbert Krawczyk SJ, Kirsten Krog, Susanne Debora Madsen, pastor Lars Messerschmidt, Vibeke Fenger-Petersen, Alexander Søndergaard, Rolf Tönshoff

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610

København V, tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.600 – ISSN 0902-297X.

MobilePay

62 624

Skriv besked. Støt udgivelsen af KO

At bygge et nyt Jerusalem

Forvitrede mure, udsigten til stigende skatter og stadig mindre menigheder har bragt de splittede kristne samfund i Jerusalem sammen for første gang i mere end 500 år.

Tekst: Michael Binyon*, journalist og korrespondent

SAMARBEJDE En skelsættende aftale som blev offentliggjort i maj af lederne af de tre kirkesamfund, der holder opsyn med Gravkirken og iværksætter omfattende reparationsarbejder af kirkens afløb, elektricitet og anden infrastruktur, bekræfter, at Jerusalems kristne samfund for første gang i århundreder er blevet enige om, hvordan man skal beskytte stedet, hvor Kristus formodes at være blevet begravet efter sin korsfæstelse.

Reparationsarbejdet, der har kostet millioner af dollars, vil være den anden fase i de seneste tiltag for at forhindre, at Gravkirken styrter sammen. Jordskælv, horder af

pilgrimme, soden fra de mange stearinlys, århundreders snavs og slid har efterladt den gamle marmorstruktur snavset og i en faretruende tilstand. De israelske myndigheder lukkede kortvarigt for adgang til hele bygningskomplekset i 2015 og truede med at gribe ind for at få igangsat det nødvendige reparationsarbejde.

I århundreder har den centrale marmorhelligdom, kendt som Ædiculum, som blev ombygget under Det osmanniske Rige, har været kontrolleret af hhv. det græskortodokse, det armenske og det latinske (katolske) patriarkat. Deres indbyrdes rivalisering har været så voldsom, og de har vogtet så

nidkært over deres privilegier, at de sjældent har kunnet enes om ændringer eller reparationsarbejder, uanset hvor små de end måtte være.

Et alvorligt jordskælv i 1927 beskadigede Ædiculum alvorligt, og i årevis blev bygningen holdt på plads af et nødtørftigt opsat jernskelet opført under briternes mandat.

Fra rivalisering til samarbejde

Aftalen mellem de tre kirkesamfund om at igangsætte større reparationsarbejder – og at man deles om udgifterne – ville have været helt utænkelig blot for tyve år siden, hvor pilgrimme plejede at ankomme til Gravkirken for at finde munke i slagsmål med kosteskafte for at have ”krænket” hinandens områder, når én eller flere kom til at feje ind over det gulvareal, som tilhørte den rivaliserende kirke. Denne rivalisering var så bitter, at tilbage i 1810, da Den græske-ortodokse Kirke havde hyret arbejdsmænd til at begynde at reparere Ædiculum, åbnede bevæbnede armenske

munke ild mod dem fra et nærliggende sted og dræbte otte af arbejderne.

Kirkesamfundenes iver efter at samarbejde afspejler de fælles trusler, de nu står overfor: den store udvandring af kristne fra byen, ny israelsk beskatning af al kirkelig ejendom samt skandalen om det meget omdiskuterede salg af ejendomme på centrale kristne steder i Jerusalems gamle bydel til en ekstremistisk gruppe af jødiske bosættere, der ønsker at ’judaisere’ Jerusalem. Som følge heraf har kirkerne nu oprettet et råd med deltagelse af samtlige af de 13 kirkesamfund i byen, som skal samordne deres synspunkter. Anglikanerne driver sekretariatet, der afholder rådsmøder hver anden måned.

For to år siden annoncerede byens daværende borgmester, Nir Barkat, uden forudgående varsel en række nye skatter på kirkelige ejendomme og jordbesiddelser. Skatterne, som skulle inddrives med 27 års tilbagevirkende kraft, ville for kirkerne

Fortsættes nedenunder ►

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks strejkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 10
9. august 2019 · 45. årgang

POST
PP
DANMARK

betyde en ekstra skatteudgift i omegnen af 200 millioner dollars. Frygten for at udsigten til nye skatter ville ruinere dem, fik kirkerne til at reagere hurtigt. I februar sidste år tog de et initiativ, som ikke er set i mindst 500 år – at lukke Gravkirken i tre dage. Dette gik ikke ubemærket hen verden over, især ikke i USA, og var en torn i øjet på den israelske premierminister Benjamin Netanyahu, som var ivrig efter at få Det hvide Hus’ støtte til sin nye regering. Blot få dage efter at de nye beskatninger var blevet annonceret, var de taget af bordet igen. Men kirkerne frygtede, at der ville komme nye forsøg på at beskatte deres omfattende besiddelser i Det hellige Land.

En anden enorm udfordring, som kirkerne står overfor, er de negative konsekvenser af aftalen om salg af jord til den højreorienterede bosætterorganisation Ateret Cohanim, som Det græskortodokse Patriarkat – Israels næststørste jordbesidder – indgik under tvivlsomme omstændigheder for 15 år siden med en række lyssky investorer. Ateret Cohanim’s langsigtede mål er at ’tilbagekøbe’ grunde i Jerusalem og tvinge nogle af byens langvarige (kristne) beboere ud af byen. Da nyhederne om den hemmelige aftale blev omtalt i en israelsk avis i 2005, skabte det opstandelse og sorg blandt Jerusalems kristne, der hovedsageligt er palæstinensiske arabere. Den græskortodokse patriark, der påstod ikke at kende til indholdet af aftalen, blev afsat efter blot få uger og fik herefter status af munk.

En ny patriark, Theophilos III, blev valgt og han erklærede umiddelbart herefter, at aftalerne var blevet indgået gennem bestikkelse og bedrageri og uden at ikke var blevet godkendt af Den hellige Synode eller uden den tidligere patriark Ireneos’ underskrift og derfor var at betragte som ugyldige. Men i følge en afgang fra den

”

Kirkesamfundenes iver efter at samarbejde afspejler de fælles trusler, de nu står overfor.

israelske Højesteret i begyndelsen af juli var grundene og tilhørende ejendomme blevet erhvervet på lovlig vis fra patriarkatet til udenlandske mellemmand, der repræsenterede Ateret Cohanim. Salget omfattede blandt andet Imperial Hotel og Petra Hotel, som begge befinder sig lige inden for Jaffa-byporten, den mest populære indgang til den gamle bydel, og knudepunkt mellem de kristne, muslimske og armenske kvarterer. Medmindre der dukker nye beviser op, er der ikke mulighed for at appellere Højesterets kendelse.

Dette er et stort anslag mod de kristne samfund. De frygter, at de nu vil blive udsat for et øget pres mod deres stadig mindre menigheder og at det vil opmuntre israelske politikere til at pålægge dem nye skatter og afgifter, eller at de godkender love, som skal få kirkesamfundene til at frasælge deres jordbesiddelser til opførelse af nye beboelser.

Trussel mod hævdvundne privilegier

Mest bekymrende er dog nok, at Højesterets afgørelse udfordrer den status quo på hævdvundne rettigheder og aftaler, som kirkesamfundene har haft og hvoraf mange går helt tilbage til de ottomanske tider, hvor kirkernes rettigheder og ejendom blev reguleret og beskyttet. Der har eksisteret en stiltiende aftale med Jerusalems

borgmesterkontor og med den israelske regering om, at denne fastfrysning af kirkernes status i byen ikke skulle røres ved før den overordnede politiske situation i Jerusalem var blevet fastlagt gennem indgåelse af en israelsk-palæstinensisk fredsafale.

Det latinske (katolske) patriarkat i Jerusalem er særligt bekymret over den seneste tids udvikling. Ligesom de fleste andre kirkesamfund har den en loyal palæstinensisk medlemsskare, som presser ledelsen for at den skal indtage en mere åbenlys pro-palæstinensisk politisk holdning. Ærkebiskop Pierbattista Pizzaballa er den nuværende apostoliske administrator af patriarkatet, indtil der udpeges en ny latinsk patriark. Han har ligesom lederne af de andre kirkesamfund været tøvende med dette, fordi han frygter, at det ville kunne forværre samarbejdsrelationerne til de israelske myndigheder og indfange kirken i politiske diskussioner. Overhovedet for franciskanerne i Det hellige Land, pater Francesco Patton, er kustoder – det vil sige ’Vogtere’ – af Gravkirken, som franciskanerne ejer og administrerer i fællesskab med de græsk-

ortodokse og de armenske patriarkater. Alle tre kirkesamfund har brug for at have gode samarbejdsrelationer med byens borgmesterkontor.

Med højredrejningen i israelsk politik og den udbredte støtte til Ateret Cohanim og dens interesser i centrale israelske institutioner, herunder retsvæsenet, borgmesterkontoret og landets parlament Knesset, frygter kirkerne, at de snart bliver mål for nye politiske kampagner mod deres positioner og jordbesiddelser. ”De ønsker at bevare deres kirker som museer for turister, selv om der næsten ikke er flere kristne bosat her”, siger en ængstelig palæstinenser om den udbredte frygt blandt kristne i Jerusalem.

Den seneste trussel mod de ældgamle kristne menigheds eksistens i Mellemøsten har gjort mere for at cementere kirkernes enhed i Jerusalem end de sidste 500 års kølige sameksistens. Kustoderne og andre ledende katolske gejstlige hilser en sådan enhed velkommen. De ser den som mere relevant for kirkernes daglige arbejde i forsøget på at styrke de kristnes udsatte situation i Det hellige Land end konferencer om økumeni eller offentliggørelse af fælles læremæssige dokumenter. Og for de pilgrimme, som ankommer til Jerusalem i stadig større antal, er den nye, forsonende atmosfære i den restaurerede Gravkirke med til at indgyde større ærbødighed og ærefrygt for dette historiske fødested for deres tro.

* Seniorreporter, lederskribent og udenrigskorrespondent for avisen *The Times* siden 1971. Har rapporteret fra Washington, Moskva og Mellemøsten.

Oversættelse: Niels Messerschmidt

Turister udenfor Gravkirken i Jerusalems gamle bydel. Foto: Wikipedia.

Meddelelse fra biskoppen

Nye skærpede regler for regnskabsaflæggelse for trossamfund i Danmark.

NY PRAKSIS Med vedtagelsen af Trossamfundsloven, som trådte i kraft 1. januar 2018, stilles der nye krav til årsregnskabet for trossamfund i Danmark.

Trossamfundsloven pålægger et anerkendt trossamfund at aflægge regnskab for alle sine aktiviteter, hvis det vil beholde sin anerkendelse og dermed også præsternes vielsesbemyndigelse og sine skatteprivilegier. Regnskabsaflæggelsen kan ske individuelt for de enkelte menigheder, ordenssamfund etc. på deres registrering i Trossamfundsregistret eller som et konsolideret regnskab, dvs. et regnskab, der omfatter alle områder inden for – i vort tilfælde – Den katolske Kirkes samlede virkefelt, et regnskab, hvor alle enkeltregnskabernes samlede indtægter og udgifter er lagt sammen. På et møde med alle implicerede parter var der enighed om, at Den katolske Kirke i Danmark som helhed skulle aflægge et konsolideret regnskab, som nu bliver offentliggjort.

I flere år har bispekontoret aflagt årsregnskab for Ansgarstiftelsen – Den katolske Kirke i Danmark. Regnskabet er

blevet forelagt og drøftet i Pastoralrådet og offentliggjort på bispedømmets hjemmeside. Det har indeholdt regnskabet for bispedømmets fælles aktiviteter under det, som i daglig tale ofte omtales som 'Fælleskassen'.

På den ene side taler vi tit om bispedømmet og dets institutioner, Katolsk Orientering, Pastoralcentret, kursuscentre og andre fælles institutioner som Den Katolske Kirke i Danmark, og i det regnskab som vi hvert år har offentliggjort for 'Ansgarstiftelsen – Den Katolske Kirke i Danmark' er der gjort rede for vore fælles aktiviteter. Det drejer sig om indtægter fra kirkeskatten, om de tilskud vi får fra fonde og organisationer og resultatet fra driften af vores ejendomme og om de udgifter vi har til administration, institutioner, præsternes løn m.m. – indtægter og udgifter, som vi er fælles om i Kirken i Danmark.

Men Den katolske Kirke i Danmark er jo mere end bispedømmet. Kirken er også alle menighederne, ordenssamfundene og de selvstændige klostre, som altid har aflagt

selvstændige regnskaber. Tilsammen udgør dette en meget større økonomi end bispedømmet og dets fælleskasse, en økonomi, der nu kommer til udtryk i det nye konsoliderede regnskab, som vil være at finde på Trossamfundsregistrets hjemmeside ultimo august 2019.

Samtidig med offentliggørelsen af det konsoliderede årsregnskab vil bispedømmet som hidtil offentliggøre sit traditionelle regnskab på vores egen hjemmeside. Det er et regnskab, som det fortsat er yderst svært at få til at balancere, navnlig efter at den nye trossamfundslov har forhindret modtagelsen af betydelige tilskud fra anonyme velgørere – omkring 5 mio. kr. om året. For 2018 var underskuddet for bispedømmet og dets fælleskasse således 9,9 mio. kr.!

Den nye måde at skulle fremlægge regnskab på giver et andet indblik i Den katolske Kirkes samlede økonomi, men ændrer ikke noget ved bispedømmets finansielle situation, der fortsat er sårbar, ja, med bortfaldet af de store anonyme gaver er blevet yderligere svækket.

Da det er nødvendigt at opretholde de basale pastorale aktiviteter og de dertil nødvendige bygninger, er en fortsat øget tilslutning til kirkeskatteordningen en indiskutabel nødvendighed.

+ Czeslaw Kozon, 19. august 2019

Blåstempling af Medjugorje

Vatikanet sendte flere repræsentanter til det første officielt godkendte Medjugorje-arrangement efter ophævelse af forbud.

VALFARTSSTED Tilbage i maj oplyste pave Frans det mangeårige forbud mod at katolske bispedømmer og sogne kunne arrangere valfarter til Maria-åbenbaringsstedet i Bosnien-Herzegovina. Tre måneder senere, i begyndelsen af august, deltog ærkebiskop Rino Fisichella, i sin egenskab af formand for det pavelige råd for nyevangelisering, som en af Vatikanets repræsentanter i det store ungdomstræf *Mladifest*, der blev afholdt i Medjugorje 2.-6. august med deltagelse af 60.000 unge fra 97 lande.

"For at noget kan ske, må vi også have noget at tilbyde, nemlig vor fattigdom og elendighed, vore begrænsninger og modsætninger. Alt dette formår Gud at ændre, for Han udvirker mirakler", sagde Fisichella på ungdomsmødets sidste aften.

Fire dage forinden havde kardinal Angelo De Donatis, bispedømmet Roms generalvikar, formelt åbnet *Mladifest*, hvor der også deltog fjorten ærkebiskopper og biskopper, og omkring 700 præster fra hele verden.

I 'dyb enhed' med paven

Under *Mladifest* fortalte den pavelige apostoliske visitator for Medjugorje, ærkebiskop Henryk Hoser, som deltog i arrangementet om lørdagen, at åbenbaringsstedet på bjerget var blevet "et møde- og indsigtstidspunkt", og tilføjede, at "Medjugorjes hemmelighed" er "en usynlig virkelighed, men intens og nærværende".

I de 38 år, der er gået, siden jomfru Maria åbenbarede sig for første gang for en gruppe unge den 24. august 1981, mens de vogtede får på bjerget, hævder de seks 'seere', der nu er voksne, at de i alt har modtaget mere end 40.000 budskaber. Nogle hævder, at jomfru Maria fortsat kommer med budskaber til dem.

I maj sidste år sendte pave Frans ærkebiskop Hoser som sin apostoliske visitator til Medjugorje efter at en pavelig kommission havde anbefalet, at byen med de op imod tre millioner årlige pilgrimme får status af pontifikal helligdom under Vatikanets opsyn. I maj i år ophævede et paveligt dekret det mangeårige forbud mod at arrangere officielle valfarter til Medjugorje.

I en tale under ungdomstræffet sagde ærkebiskop Jose Rodriguez Carballo, sekretær i Kongregationen for Institutter for conse-

kreret liv og Selskaber for apostolisk liv, til de unge, at de var "i dyb enhed" med paven og takkede ham for "nu at have åbnet muligheden for at komme her og bede".

Radio Medjugorje rapporterede 5. august, at mere end 2,8 millioner havde fulgt med i ungdomsmødet via internettet, hvor nogle af begivenhederne blev transmitteret.

En model for nyevangelisering

På en pressekonference forud for *Mladifest* sagde ærkebiskop Hoser, at pave Frans havde "åbnet en stor dør ind til Medjugorje" med sit dekret i maj, og at han selv er "personligt og oprigtigt overbevist om" at Medjugorje er en "model for nyevangelisering".

Hoser forklarede, at valfartsstedet bør ses som "en levende og dynamisk realitet" med de mere end 700 kald, stedet har resulteret i siden 1981, og at Medjugorjes betydning kan opsummeres "af de folk, som kommer her for at bede, som bliver forvandlede og vender hjem med den evangeliske ånd, de indånder her".

"Helligåndens nærvær her fornemmes tydeligt i det pastorale aspekt, som allerede er gennemdokumenteret, ligesom i det læremæssige aspekt via de igangværende undersøgelser af åbenbaringerne", sagde ærkebiskoppen ifølge det polske katolske nyhedsbureau *KAI*.

"Det faktum, at åbenbaringerne fortsat finder sted, er dog den største hindring for, at Vatikanet kan komme med en endelig afgørelse, da det er vanskeligt at konkludere på noget, som endnu ikke er afsluttet. For tiden ligger spørgsmålet om anerkendelsen af åbenbaringernes ægthed hos statssekretariatet".

NM

Sankt Joseph Søstre

Afsked med Aarhus og Ringsted.

Læs mere på side

4-5

Synoden i Nyborg

Status efter dansk synode i 1969.

Læs mere på side

6

Caritas

Kollekt til flygtninge i Bangladesh.

Læs mere på side

8-9

Johannes Jørgensen

To nye bøger om og af den danske forfatter og katolik.

Læs mere på side

10

Et luftfoto over ungdomstræffet *Mladifest*, som afholdes hvert år i Medjugorje og med deltagelse af unge fra hele verden.

KO mener

En lyttende synode

Det engelske tidsskrift *The Tablet* rapporterer om et forberedende møde, som blev afholdt i Colombias hovedstad Bogotá i midten af august forud for bispesynoden om Amazonas i Vatikanet i oktober.

Mødet gav synodefædrene mulighed for at lytte til forslag fra repræsentanter for urbefolkningen i Amazonasområdet. Paven ”ønsker at synliggøre Amazonas folk og lytte til deres bekymringer, deres visdom og spiritualitet”, sagde biskop Joaquín Pinzón Güiza. ”Som biskopper skal vi ikke bare tage vore tanker med til synoden, men også dét, der rører sig i vort folks hjerter”.

Amazonas 110 biskopper og repræsentanter fra andre bispekonferencer samt 32 observatører, bl.a. repræsentanter for regionens urbefolkning, deltager på synoden.

Synoden vil drøfte, hvordan man forbedrer Kirkens pastorale arbejde i det vidtstrakte, men tyndt befolkede økosystem i Amazonas. En særlig udfordring er præstemanglen, som resulterer i, at katolikker ikke altid har adgang til sakramenterne og nogle gange ikke kan fejre søndagsmessen.

”Eukaristien er i centrum for vor tro, og pave Johannes Paul II og pave Benedikt XVI sagde begge, at Kirken ikke kan bygges uden den [...] Vi må reflektere over, hvordan vi hjælper vore brødre og søstre i disse fattige og forladte samfund, så de bliver fulde medlemmer af Kirken”. Det forklarede kardinal Pedro Barreto Jimeno, næstformand for *REPAM*, samarbejdsorganet for kirkerne i de otte lande, som omfatter Amazonas, på mødet i Bogota.

Udover at drøfte muligheden for at præstevie ældre, gifte mænd (se KO 9), vil synoden også drøfte andre af regionens problemstillinger, fx den intensive skovhugst, den destruktive minedrift og truslerne mod regionens urbefolkning.

”Vort nuværende økonomiske system er drevet af profit, men glemmer omsorgen. Det er et system, der dræber mennesker, og urbefolkningen er særligt udsat”, forklarede kardinal Barreto.

Colombias præsident Ivan Duque opfordrede på mødet biskopperne til også at drøfte spørgsmålet om narkohandel. Store områder af regnskoven ryddes for at give plads til dyrkning af kokabuske, hvis blade bruges til kokainproduktion. På mødet blev det anbefalet, at Kirken tager disse spørgsmål op i sin forkyndelse og undervisning.

Forberedelserne til synoden er blevet kritiseret i en skrivelse af den tyske kardinal Walter Brandmüller, der anklager synodens arbejdsdokument for at være kættersk, fordi den omtaler regnskoven som et sted for guddommelig åbenbaring. Brandmüller kritiserer også synoden for at ville involvere sig i sociale og miljømæssige spørgsmål. I fx Columbia har urbefolkningen derimod hilst den synodale proces velkommen.

Fanny Cuiro, en repræsentant for urbefolkningen, fremhæver, at ”det faktum, at paven har inkluderet urbefolkningen i sin dagsorden, allerede er en sejr for os”. Cuiro voksede op i et område, hvor befolkningen gennem årtier blev udbyttet af gummiindustrien, og hun har selv bemærket, hvordan Kirkens arbejde har ændret sig gennem årene. ”Hvor vi tidligere havde en anstrengt relation til Kirken, er præster og søstre i dag vore venner. Vi har tillid til dem og tør tale med dem om vore fremtidsplaner”.

NM

Johannes Paul II instituttet i krise

Nye vedtægter for det pavelige familieinstitut i Rom skaber kontroverser.

Tekst: Niels Messerschmidt

MORALTEOLOGI Hen over sommeren har godkendelsen af nye vedtægter for det pavelige Johannes Paul II institut i Rom skabt en ophedet debat mellem tidligere ansatte, en gruppe nuværende og tidligere studerende, og instituttets ledelse om ændrede undervisningsmoduler og dets omdefinerede målsætning, som har resulteret i nedlæggelsen af det ene af instituttets tre professorater, professoratet i fundamental moralteologi.

Den 1. august var den nu afskedigege professor i moralteologi, monsignor Livio Melina, i privataudiens hos pave emeritus på dennes invitation. Melina var instituttets rektor fra 2006 til 2016.

Da pave Frans tilbage i 2017 fremførte ønsket om at udarbejde nye vedtægter for instituttet, skete det i forbindelse med ønsket om at udvide instituttets akademiske fokus fra tidligere især at fokusere på teologiske spørgsmål i relation til ægteskab og familie, til fremover også at belyse disse spørgsmål ud fra en samfundsvidenskabelig vinkel.

Efter at instituttets nye vedtægter blev godkendt i juli, har en gruppe nuværende og tidligere studerende, og nogle af fakultets ansatte, rejst kritik af instituttets ledelse og det nu indsnævrede udbud af teologikurser, hvor visse teologiske discipliner ikke længere er at finde på kursusprogrammet. De protesterer også over afskedigelsen af nogle af fakultets medarbejdere, blandt andet monsignor Melina og pater Jose Noriega.

Ansatte på fakultet udtaler til *Catholic News Agency*, at de ikke modsætter sig pave Frans' ønske om en ny og udvidet målsætning for instituttet, men at de bebrejder instituttets ledelse for at handle overilet i forbindelse med implementeringen af de nye retningslinjer.

Benedikt XVI og instituttet

Monsignor Melinas møde med pave emeritus skal ses i lyset af, at Benedikt XVI i mange år har haft et tæt samarbejde med instituttet. Til *Catholic News Agency* siger pater Juan José Pérez-Soba, professor i pastoral teologi og leder af den

internationale forskning i moralteologi ved instituttet, at Benedikt ”altid har fulgt monsignor Melinas arbejde tæt i dennes professorat i fundamental moralteologi”.

Pérez-Soba oplyser, at daværende kardinal Joseph Ratzinger (den senere pave Benedikt XVI) gav Melinas moralteologiske arbejde sin skriftlige anbefaling i 1998, og at Ratzinger deltog på en konference i 2003 om rundskrivelsen *Veritas splendor* (1993 af Johannes Paul II om visse af Kirkens morallæres fundamentale moralske spørgsmål) arrangeret af Melinas afdeling på Johannes Paul II instituttet.

”På konferencen holdt kardinal Ratzinger en forelæsning, der efterfølgende blev offentliggjort, hvor han gennemgik moralteologiens fornyelse efter 2. Vatikanconcil. Ifølge Ratzinger var *Veritatis splendor* skrevet med henblik på at udvikle hele potentialet af koncilets moralske vision, navnlig pastoralkonstitutionen *Gaudium et Spes*

Den nu afskedigege professor i fundamental moralteologi ved Johannes Paul II instituttet, monsignor Livio Melina, ses her sammen med pave Benedikt XVI. Melina var instituttets rektor fra 2006 til 2016. Foto: Vatican Media.

om Kirken i den moderne verden. *Veritatis splendor* udtrykker en moral, ’som ikke skal forstås som en række forordninger’, men som ’resultatet af et møde, hvorfra der kan udledes korresponderende moralske handlinger’”, forklarer Pérez-Soba.

”Nedlæggelsen af professoratet i fundamental moralteologi samt afskedigelsen af Livio Melina skal ses i lyset af den betydning, som Ratzinger tillagde denne disciplin på instituttet”, siger professoren, der ser de nye vedtægter som en ændring af instituttets moralske ’DNA’: ”Det er som om man ønsker at fravælge begrebet om en objektiv morallov, der bekræfter sandheden som det gode mennesket er kaldet til, jævnfør *Veritatis splendor*, til fordel for en udvikling, hvor seksualmoralen anskues ud fra subjektive kriterier, jævnfør *Humanae vitae*”.

Professor Pérez-Soba tilføjer, at Benedikt XVI under sit pontifikat besøgte instituttet flere gange, og han fremhævede ofte dets betydning. I en tale fra 2006 fremhævede Benedikt således ”to nøglefunktioner ved instituttets virke: dels undervisningen i, hvordan ægteskabet og familien hører til sandhedens kerne om mennesket og dets bestemmelse, dels at vise, at Kristi åbenbaring belyser og oplyser hele den menneskelige erfarings dybde. De rigtig mange familier, som efter at have studeret på instituttet, deler det syn, er et kendetegn på den store pastorale rigdom ved Johannes Paul IIs lære”, tilføjer Pérez-Soba.

Svar lader vente på sig

Mere end 250 af instituttets nuværende og tidligere studerende har underskrevet en online-erklæring, hvori de udtrykker bekymring over instituttets nye vedtægter og afskedigelsen af Noriega og Melina. De udtrykker også bekymring for, om de indskrevne studerende er i stand til at gennemføre de moduler, som de er tilmeldt, og om afskedigelserne er sket på et sagligt grundlag.

Instituttets vicerector, pater Jose Granados, udtalte den 31. juli til *Catholic News Agency*, at ”instituttets identitet er alvorligt truet”, og han opfordrede instituttets ledelse til at genoptage dialogen med fakultets ansatte om, hvordan man bedst kan omsætte pave Frans' opfordring til at udvide instituttets målsætning i praksis.

Catholic Herald skrev den 2. august, at en journalist har citeret instituttets ledelse for at sige, at den vil komme med et ”fyldstgørende svar” på kritikken, men at et sådant svar først kommer ved udgangen af august.

”Lad ikke tristheden blive en vane”

Pave Frans skriver til verdens præster for at opmuntre dem og takke dem for deres uselviske tjeneste i en svær tid.

Tekst: Niels Messerschmidt

OPMUNTRING I anledning af 160-årsdagen for sognepræsten fra Ars, Jean-Marie Vianneys død, har pave Frans skrevet et brev til verdens katolske præster. I brevet takker han dem for alt det, de gør, og opmuntre dem til at huske ordene fra deres ordinationsdag: ”Jeg kalder jer ikke længere tjenere...; jeg kalder jer venner” (Joh 15,15).

Brevet blev offentliggjort den 4. august, på festdagen for den hellige Jean-Marie

Vianney, sognepræst i Ars i Frankrig fra 1818 til 1859, og præsternes skytshelgen.

I brevet udtrykker Frans bekymring over, at katolske præster bliver ”angrebet og beskyldt” for forbrydelser, de ikke har begået, og at de som følge heraf isolerer sig i ”lukkede og elitære” grupper, der ”forgifter sjælen”.

Pave Frans opfordrer dem til at leve et liv i tjeneste for andre ”ude i skyttegravene”, også på et tidspunkt, hvor der i offentlig-

heden findes en stor vrede over de mange overgrebssager i Kirken.

Skal tilskynde til en kultur af pastoral omsorg

”Ligesom præsten fra Ars tjener I ’ude i skyttegravene’, når I bærer hverdagens byrder og hede, og når I konfronteres med de uendelig mange situationer i jeres indsats for at drage omsorg for Guds folk og ledsage dem. Jeg vil sige et ord til hver eneste af jer, der ofte uden fanfare og med personlige omkostninger, midt i træthed, svaghed og sorg udfører jeres kald til tjeneste for Gud og jeres flok. Trods denne rejses mange udfordringer er I med til at skrive de fineste sider af det præstelige liv”, fortsætter paven.

Frans skriver, at han har delt sine bekymringer med de italienske biskopper over, at mange steder ”føler vore ►

Udgravning afdækker spændende historie

Har arkæologer fundet 'apostlenes kirke' i Betsajda, og hvor lå Betsajda egentlig?

ISRAEL Disse spørgsmål mener et hold internationale arkæologer nu at være tættere på at besvare. De hævder nemlig at have fundet ruinerne af 'apostlenes kirke', en bygning fra byzantinsk tid, som ifølge traditionen skulle være opført på stedet, hvor apostlene Peter, Andreas og Filip boede.

Kirken omtales blandt andet af den helige Willibald af Eichstätt, der ca. år 725 besøgte området og fik stedet udpeget. Men hvor ligger stedet? – i el Araj ved Galilæa søns nordlige bred eller i et Tell ved Jordanfloden et par kilometer nordligere? Det har arkæologer været uenige om: for el Araj taler den for et fiskerleje naturlige beliggenhed ved søen – imod taler, at området omkring el Araj er fugtigt og sumpet. Normalt henviser turister og pilgrimme til det lidt nordligere beliggende sted, men hvad har et fiskerleje at gøre dér? Nu synes spørgsmålet om stedets beliggenhed at være nærmere et svar.

Israelske og amerikanske arkæologer har i fire år udgravet området ved el Araj og har dér fundet ruinerne af et klosterkompleks, som menes at være 'apostlenes kirke', dvs. den kirke som Willibald i sin tid besøgte. Udgravninger har afsløret fliser med gulvmosaikker, et stykke af et marmor kor ud-

smykket med en sejrskrans og forgyldt mosaiksten af glas, som menes at stamme fra en mosaikvæg fra en stor, udsmykket kirke.

Kirken er formentlig blevet opført i det 5. århundrede, efter at området havde ligget ubeboet hen i næsten 200 år. Arkæologerne tror, at erindringen om apostlene Peters, Andreas og Filip hjemby var så stærk blandt områdets kristne i de første århundreder, at man ikke har grund til at tvivle, at kirken blev opført netop på dette sted.

Luftfoto af det største udgravningsområde ved el Araj, byen kendt som Betsajda eller Julias fra det 1. århundrede og den byzantinske kirke, som et hold af amerikanske og israelske arkæologer mener er 'apostlenes kirke'. Foto: Zachary Wong.

Udgravningerne har også afsløret ruinerne af en større romersk bebyggelse, formentlig byen Julias, som Herodes Filippos lod opføre omkring Jesu tid. Arkæologerne tror derfor, at byen Betsajda, der omtales i Det nye Testamente, lå ved el Araj ved bredden af Galilæa sø og ikke ved et Tell nogle kilometer mod nord. Selv om spørgsmålet ikke er blevet endeligt besvaret, synes de mange fund at pege i retningen af el Araj.

NM

Kort nyt

Retningslinjer for etikette ved dødsleje

GUIDE St Mary's University i Twickenham syd for London har udgivet en guide med retningslinjer for hvordan man bør omgås personer på deres dødsleje. Retningslinjerne er primært henvendt til den døendes pårørende og venner.

Guiden, der er udgivet af *The Art of Dying Well*, et projekt som støttes af universitetet, bygger på erfaringerne fra hospitalspræster, palliativt plejepersonale, sygeplejerske samt venner og pårørende.

'Deathbed Etiquette' er tilgængelig online på www.artofdyingwell.org.

Biskopper yder humanitær hjælp

SYDSUDAN De italienske biskopper vil yde næsten én million euro i humanitær hjælp til Republikken Sydsudan.

Beløbet, som skal bruges til at genhuse flygtninge og internt fordrevne personer, og fremme freden i det voldshærgede land, vil blive udbetalt gennem et program oprettet af Den italienske Bispekonference og vil blive koordineret gennem Caritas South Sudan og moderorganisationen Caritas Internationalis.

Lukker officiel kommission

SPANIEN Den nyligt udnævnte konservative borgmester i Cordoba i Sydspanien har besluttet at lukke en officiel kommission, der skulle undersøge ejerskabet og rettighederne til byens katedral fra den 6. århundrede, der tidligere har været en moské. Det begrundes med, at katedralen bør være forbeholdt katolsk tilbedelse.

"Kommissionens arbejde har ikke medført administrative opgaver, og jeg har ikke til hensigt at genoplive den", siger borgmester José Maria Bellido fra det konservative parti Partido Popular til det katolske nyhedsbureau *Agencia Catolica de Informaciones*. Bellido tilføjer, at han vil meddele sin beslutning om at afbryde undersøgelsen af katedralens ejerskab til biskop Demitro Fernandez som led i bestræbelserne på at "genoprette loyale samarbejdsrelationer".

► præster sig angrebet og anklaget for forbrydelser, de ikke har begået".

Den katolske Kirke er blevet "mere opmærksom" på overgrebsofrenes røst. "Det har været en tid med stor lidelse for dem, der har været udsat for sådanne overgreb, ligesom for deres familier og hele Gudsfolket".

Kirken er derfor forpligtet til at gennemføre de nødvendige reformer og tilskynde til "en kultur af pastoral omsorg", hvor der ikke er plads til at overgrebskulturen kan udvikle sig eller forsætte, skriver han.

Præsterne er påvirket af denne smerte. "Mange præster har fortalt mig, at de er forargede over det, som er sket, og at de er frustrerede over, at "de på trods af deres hårde arbejde bliver konfronteret med den skade, som er blevet forvoldt,

mistænkeliggørelsen og usikkerheden, den har affødt og den tvivl, frygt og modløshed, som mere end blot nogle få føler", fortsætter paven.

"Uden at ville benægte eller afvise den skade, som nogle af vore brødre har forvoldt, vil det være uretfærdigt ikke samtidig at udtrykke min taknemmelighed over for alle de præster, som trofast og generøst bruger deres liv til tjeneste for andre. De legemliggør det åndelige faderskab, som er i stand til at græde sammen med dem, der græder. Utallige præster bruger deres liv som en barmhjertighedsgerning på steder eller i situationer, som tit er fjendtlige, isolerede eller ignorerede, også selv når de sætter deres eget liv på spil. Jeg anerkender og værdsætter jeres modige og vedholdende eksempel: i disse tider med turbulens, skam

og smerte viser I, hvordan I med glæde og med livet som indsats tjener evangeliet".

"Sådan har det altid været"

Pave Frans advarer præsterne mod "en tristhed, som ender med at blive en vane og langsomt får os til at acceptere ondskab og uretfærdighed, når vi stille siger til os selv: 'Sådan har det altid været'. En tristhed, der kvæler ethvert initiativ til forandring og omvendelse ved i stedet at så vrede og fjendtlighed".

Endelig opfordrer pave Frans i sit brev præsterne til at undgå at isolere sig fra mennesker og samfundet som følge heraf, eller at søge tilflugt i lukkede og elitære grupper. Det vil "i sidste ende kvæle og forgifte jeres sjæl".

Pave Frans hilser en gruppe af prælestuderende efter en generalaudiens i 2018. Foto: Guido Napolitano, Shutterstock.com.

Caritas og verdensmålene

16. SEPTEMBER KL. 17.30 - FYRAFTENSMØDE

Caritas Danmarks nye generalsekretær Maria Hammershøj fortæller om mulighederne for at skabe bæredygtig udvikling med udgangspunkt i Laudato Sí. Spisning efter mødet (20kr).

Sted: Stenosgade 4A, Kbh. V.

Læs mere på: www.caritas.dk/fyraften

Tilmelding: ugh@caritas.dk eller 52 52 95 81

 Caritas
CENTER STENOSGADE

Må Gud velsigne sennepsfrøet

Ved Sankt Joseph Søstrenes afsked med Ringsted.

Tekst: Pastor Jesper Fich

PRÆDIKEN Kære sr. Agnes og sr. Hildegard, kære Sankt Joseph Søstre, kære menighed, kære venner af Sankt Joseph Søstre.

Det er sagt om Sankt Joseph Søstre og de andre kvindelige ordenssamfund, at de i Norden ofte kom til at være menighedsbyggere. De var ofte pionerer og kom samtidig med den første præst. Hvor præsten tog sig af de få og spredte katolikker, havde søstre et langt bredere virkefelt – og kom i berøring med samfundet omkring sig.

På den måde brød de isen og gav kirken hjemstavnsret i by efter by.

I Ringsted var det til en begyndelse lidt anderledes, for menigheden kan føres tilbage til 1899 og søstre kom først 15 år senere. Det var på foranledning af nogle katolske familier i byen og den daværende sognepræst, der gerne ville give menigheden et løft.

Så i 1914 kom Sankt Joseph Søstre til Ringsted, og oprettede en højere skole, der endda i de første 13 år havde ret til føre eleverne op til realklassen, hvilket var specielt, for kun ganske få af provinsens

katolske skoler havde den ret.

Det viser noget om, at der helt fra begyndelsen var kvalitet i søstrenes virke. Ikke bare god vilje og gode intentioner, men også en professionalisme, som samfundet omkring kunne nikke godkendende til.

Disse søstre løftede menigheden ud af dens sidegadvirkelighed og satte det katolske miljø centralt ind i Ringsteds bevidsthed. Ligesom det er i dag: den katolske menighed profiterer ved, at det katolske er kendt af alle i denne gennem Sankt Josephs Skole, som er anerkendt som utrolig veldrevet og professionel. Men de havde jo også en god og ambitiøs bagage med sig fra grundlægger søstre.

De var aldrig mange. I 1943 var der f.eks. 6 søstre i Ringsted. Men det afgørende var ikke deres antal, men deres dedikation. Deres hengivenhed for at leve et liv i tjeneste for Gud og medmennesket, og for at gøre det med et solidt fundament i denne verden med dens behov.

Når nu søstre forlader Ringsted, må menigheden gribe den stafet, ikke udelukkende at være til for menighedens

Pastor Jesper Fich præsenterer menighedens gave til søstre.

egen skyld. Kirken må – som pave Frans har sagt det så mange gange – aldrig være til for sin egen skyld. Også Sankt Knuds menighed har en sendelse til samfundet – ikke kun som evangeliserende, men også i omsorgen for medmennesket. Jeg tror, det er helt afgørende. Vil vi virkelig være menighed og kirke, må vi gå på begge ben.

Helt ind til det sidste har der været en

åben dør i Teglovnvej. Af de sidste søstre husker mange endnu sr. Clementine, der helt tydeligt så en mening i, at søstre forblev i Ringsted, også selvom alle søstre rent aldersmæssigt for længst var pensionister – men de gik bare aldrig på pension. Søster Clementine blev på sin post og viste sløret som et katolsk signal i byen og i menigheden og gav først op ganske kort tid før hun blev 100 år.

I den film, der er blevet lavet om martyrmunkene fra trappisternes kloster i Algier – de blev martyrer i den bølge af religiøs vold, der hærgede i Algier i 1996 – er der en scene. Munkene overvejer, om de skal rejse og har et møde med landsbyens ledende mænd. ”I må ikke rejse fra os”, fortæller de brødre. ”I er grenene, vi er fuglene! Hvor skal vi sætte os til ro, hvis I rejser?”

Sankt Joseph Søstre har som logo netop et træ. Det, som mændene fortalte brødre, vil mange nikke genkendende til. Her i Ringsted har Sankt Joseph Søstrenes træ været en vigtig gren for mange mennesker – langt ud over menigheden – i 105 år.

I bevidstheden om hvad I har virkeliggjort, giver vi jer i dag et træ – som skal plantes her i haven bag kirken – i håbet om, at det I har virkeliggjort her ikke bliver taget med som en del af flyttelæsset, men må slå rod for stedse.

Må Gud velsigne sennepsfrøet og lade det slå rod og blive til et træ stort nok til at være rede for alle på træk.

”Hvor har vi været heldige at have jer i vor midte”

Menigheden i Ringsted tog afsked med sr. Hildegard og sr. Agnes.

FARVEL Lørdag den 17. august sagde menigheden i Ringsted officielt farvel til sr. Hildegard og sr. Agnes med en festmesse og efterfølgende afskedsmiddag. I 104 år har Ringsted været beriget med Sankt Joseph Søstre; men i september lukker det lille kommunitet og de to søstre flytter til København for at bo sammen med de få medsøstre, der er tilbage i Danmark. En æra er dermed slut!

Følgende er talen, som blev holdt under afskedsmiddagen:

”Da stod Herrens engel for dem, og Herrens herlighed strålede om dem, og de blev grebet af stor frygt. Men englen sagde til dem: Frygt ikke! Se, jeg forkynder jer en

stor glæde, som skal være for hele folket”. I den græske grundtekst er ordet for ’jeg forkynder’ *euangelizomai* – det samme ord som evangelium, et glædeligt budskab. Det er dette her med ikke at være bange, frygt ikke.

Når vi tænker på jer, er det frygtløsheden, som har kendetegnet jeres virke her i Ringsted, til at give sig i kast med den katolske tradition. Vi har trygt kunnet henvende os til jer om stort og småt. Hvor kommer vi til at savne jer i menighedslivet og i byen som sådan. I er med i den proces, som kendetegner hele det sekulariserede Europa, måske ikke mindst i Danmark, hvor de danske klostre er under pres. Meget få mennesker

vælger at vie deres liv til det kristne kald. Søster Hildegard og søster Agnes har betydet enormt meget for menigheden her i Ringsted, og før jer blandt andre søster Clementine, søster Maria og søster Margaret.

Som søster Hildegard udtalte til Dagbladet i juli 2018, har søstre sat deres præg i samfundet, og med velfærdssamfundets udbygning har det betydet, at man ikke så meget mere har brug for søsterordenen. Når samfundet tager hånd om én og passer på én, så beder man ikke til Gud om hjælp i hverdagen. Forholdet til religion har forandret sig og givet sig udslag i andre former.

Søstre har ikke set det som en katastrofe. Som søster Hildegard sagde i avisen: ”Vores orden er også under forandring og tilpasser sig nutiden, og det har den gjort gennem hele den lange historie”. Det er så livsbekræftende, at søster Hildegard med hensyn til situationen i dag udtaler, at det går op og det går ned. Sådan er det med alle ting. I vil efterlade et stort stort tom-

De to sidste søstre i Ringsted, sr. Hildegard Doods tv. og sr. Agnes Bröckers planter træet i kirkens have. Foto: sr. Gisela CSJ.

Sr. Hildegard Doods med en af afskedsgaverne; et portræt af menigheden i Ringsted foran kirken. Foto: sr. Gisela CSJ.

rum. Både i menigheden og i bybilledet. I menigheden har I stået som menighedens faste, støttende og trøstende holdepunkt med den gode kontakt til Sct. Joseph Skole og den øvrige verden.

Hvor har vi været heldige at have jer i vor midte. I har den grad været med til at

fastholde den gode, katolske tradition og har udøvet den på en god måde: Det er meget lettere at gå i vejkanterne, hvor den yderste kant fungerer som vejviser og grænseskel end inde på midten, hvor vejen er bred og åben, akkurat som det er lettere at følge kunstens regler end naturens, men til gengæld heller ikke nær så ædelt og prisværdigt.

Nu begyndte vi med evangelium og gudviet liv. Vi slutter ligeledes med det smukke asylvers fra Matthæus 11,28: ”Kom hid til mig, alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile”.

På vegne af Ringsted Menighed
Trine og Finn Sønderstrup

De mange år i Ringsted blev mindet ved en sammenkomst i menighedslokalerne efter messen. Foto: sr. Gisela CSJ.

Søstrene forlod Aarhus med messe og dans

Efter 144 år i Aarhus har Sankt Joseph Søstre forladt Aarhus. Det blev markeret med messe, taler og dans, hvor taknemlighed over søstrenes virke var det gennemgående tema

Tekst og foto: Malene Fenger-Grøndahl

ORDENSLIV ”Forhåbentlig kigger I forbi, hvis vejen går til Aarhus eller omegn, og forhåbentlig vil I huske menigheden i jeres bøn, ligesom vi vil huske jer. Vi ønsker jer det bedste for jeres virke fremover og håber, at det må blive til lige så stor glæde og gavn for andre, som det har været for os”. Sådan lød de afsluttende ord i den tale, som formanden for menighedsrådet ved Katolsk Vor Frue Kirke i Aarhus, Anne Mette Frey, holdt søndag den 11. august om formiddagen. Talen blev holdt i skolegården til Skt. Knuds Skole, der er nabo til skolen, og talen blev holdt til de 13 Skt. Joseph Søstre, der havde taget turen til Aarhus for at tage afsked med den by, som ordenen har virket i gennem 144 år. Som beskrevet i sidste nummer af Katolsk Orientering, kom de første katolske søstre til byen i 1875 for at hjælpe den nyligt etablerede menighed med undervisning af piger. Siden kom søstre til at virke inden for et bredt felt. De underviste i sprog, hjalp i menigheden og passede syge og fattige i byen. Senere etablerede de et stort hospital, som de drev frem til 1970’erne, og siden engagerede de sig i byens og menighedens liv som gudstjenesteledere, kommuniionsuddelere, lektorer, åndelige vejledere og konvertitundervisere og i byens liv i øvrigt inden for bl.a. hjemmepleje. Desuden har flere søstre gennem tiden undervist på Skt. Knuds Skole; den sidste søster, der underviste der var den nuværende provincialpriorinde (leder af den danske afdeling af Skt. Joseph Søstre), Marianne Bode, som var blandt de 13 søstre, der deltog

i festmesse og efterfølgende sammenkomst i skolens gymnastiksal.

Derfor var det også ganske passende, at talen til søstre blev holdt i skolegården. Her kunne menighedsrådsformanden sammen med netop sr. Marianne Bode og sr. Angela Rammé, der som den sidste Sankt Joseph Søster har virket i Aarhus frem til juli i år, afsløre en mindeplade, der var blevet sat op på siden af kirken. ”Til minde om Skt. Joseph Søstrenes virke i Aarhus 1875-2019 i sundhedsvæsen, Skt. Joseph Hospital og hjemmeplejen, på Skt. Knuds Skole og i Vor Frue menighed”, lød indskriften på pladen.

Inden mindepladen blev afsløret, var der blevet fejret messe med tre af kirkens præster som celebranter. Søster Angela Rammé deltog som kommuniionsuddeler, som hun ofte har gjort i sin tid i menigheden, og kirken var stuvende fuld af mennesker, der ønskede at takke både sr. Angela og de øvrige søstre for deres virke i byen.

I sin prædiken understregede sognepræst Kris Augustyniak, at nok er en æra slut, men den tro, som søstrenes virke har været et vidnesbyrd om, vil leve videre. I sin tale under den efterfølgende fest slog sr. Marianne Bode fast, at det havde været en svær beslutning at forlade Aarhus. Hun var dog overbevist om, at det var en rigtig beslutning, som gør det muligt for søstre at koncentrere sig om deres moderhus på Strandvejen i København, hvor der indrettes plejehjem og seniorbofællesskab, samt om retrætecentret i Kokkedal.

Søstrenes retrætevirksomhed blev nævnt

Sr. Angela Rammé og Anne Mette Frey, formand for menighedsrådet i Aarhus, foran mindepladen for Skt. Joseph Søstrenes 144 år lange virke i Aarhus. Pladen er sat op på siden af kirkebygningen ind mod skolegården til Skt. Knuds Skole, hvor skiftende Skt. Joseph Søstre har undervist i mange år.

af flere af dagens talere, ligesom deres økumeniske ånd blev understreget. En repræsentant fra retrætestedet Skovhuset takkede søster Angela for hendes virke der og udtrykte håb om, at hun ville fortsætte med at afholde retræter der. Og medlemmer af en gruppe, som sr. Angela har ledet i meditativ dans i Gellerup Kirke i Aarhus, hylkede søstre med en israelsk runddans, der traditionelt bruges til at bringe velsignelse over brudepar. Søster Angela blev placeret i midten af de dansendes cirkel og modtog på søstrenes vegne velsignelsen.

Både pater Adolf Meister og pater Herbert Krawczyk holdt tale til søstre, hvor de lagde vægt på søstrenes lange historie i byen og menigheden, og en repræsentant for konvertitterne i kirken takkede både søstre og jesuitterne. Festen var arrangeret af nogle af de konvertitter, søster Angela har undervist og vejledt, og medlemmer af menigheden bidrog med alt fra forårsruller og kartoffelsalat til frugt og kage. Taknemlighed var et gennemgående tema i taler og samtaler, og der var masser

Der var i alt 13 Skt. Joseph Søstre med til afskedsfesten i Aarhus. Søstre går sammen ud af kirken efter messen – og videre ind i skolegården til Skt. Knuds Skole, hvor en mindeplade skulle afsløres.

Messen blev fejret af pater Adolf Meister (tv.), sognepræst Kris Augustyniak (i midten) og pater Herbert Krawczyk (th.) i fællesskab. Søster Angela Rammé, den sidste Skt. Joseph Søster, der har boet i Aarhus, var kommuniionsuddeler.

af smil gennem de få tårer hos de 13 fremmødte søstre.

”Du udsendes på ny”

Søstre forbereder sig på nye tider.

ORDENSLIV ”Ligesom den hellige Joseph fik betroet at have omsorg for Maria og Jesusbarnet, udsendes du på ny – som medlem af Sankt Joseph Søstrenes ordenssamfund i Danmark – til at værne og tage vare på de aktuelle apostolater i den danske provins.”

Med denne velsignelse blev Sankt Joseph Søstre i Danmark den 14. august udsendt til nye opgaver i tjeneste for bispedømmet.

I første halvdel af september flyttes fem Sankt Joseph Søstre og sr. Anna-Maria Kjellegaard til Seniorbo Sankt Joseph på Strandvejen 91. Her lå tidligere Sankt Joseph Søstrenes noviciat, som søstre har solgt til Boligselskabet Lejerbo. I hovedbygningen er der nu indrettet seniorboliger, og ved siden af er plejehjemmet Klostergården under opførelse. Her skal 15 Sankt Joseph Søstre flytte ind i slutningen af november/begyndelsen af december. I forbindelse med ombygningen på Strandvejen har de fleste søstre i Danmark boet i De Gamles By på Nørrebro, hvor de har været meget værdsatte beboere.

Sr. Marianne Bode modtager velsignelsen til udsendelsesgudstjenesten den 14. august.

På søstrenes meget søgte retrætecenter Stella Matutina vil der i fremtiden være fem søstre til at tage sig af den daglige drift og planlægge retræter.

Sankt Joseph Søstre har arbejdet i Danmark siden 1856. Før 2. Verdenskrig var der over 500 søstre i Danmark og endnu i 50’erne var der over 400. Da jeg kom til Danmark i 1980’erne var der stadig 270, oplyser provincialpriorinde Marianne Bode. Det er svært at opstille en helt nøjagtig statistik for, hvor mange søstre der har

arbejdet i Danmark; men 801 af dem ligger begravet her i landet. Alene på Assistens Kirkegård er der begravet 527 søstre, andre er begravet i Esbjerg, Fredericia, Aalborg, Odense, Randers og Aarhus.

Mens søstre i Danmark ikke har haft tilgang i mange år, er der fremgang i Norge. I Oslo er der i søstrenes uddannelseskommunitet Joseph Huset tre søstre med evige

løfter, to novicer, 2 postulanter og to kandidater. Den 17. august i år blev de to postulanter Laura og Tanja optaget i noviciatet. I Italien har der de seneste år været en beskedent fremgang og også i Indien er der grøde i ordenssamfundet.

Sankt Joseph søstre af Chambéry omfatter 11.000 søstre i 55 forskellige lande.

LR

SØNDAG D. 29. SEPTEMBER I CARITAS CENTER STENOSGADE OG JESU HJERTE KIRKE

Mød Caritas’ nye generalsekretær Maria Krabbe Hammershøj og hør om en grøn og innovativ omstilling til fordel for verdens fattigste.

LÆS HELE PROGRAMMET PÅ WWW.CARITAS.DK

Caritas
Danmark

Den danske, katolske synode i 1969

Paul Jørgensen deltog som bispeudnævnt medlem i synoden på Nyborg Strand i august 1969. Her fortælles om forberedelsesarbejdet, synodens forløb og ikke mindst de vanskeligheder, der opstod undervejs.

Tekst: Paul Jørgensen

KIRKEHISTORIE Da pave Johannes XXIII i 1959 indkaldte til Det andet Vatikanerkoncil (1963-65), var hans ønske at gennemføre en fornyelse af hele Den katolske Kirke under overskriften ”aggiornamento” – ajourføring. Koncilet formulerede mange vigtige tekster. Blandt disse var den dogmatiske konstitution om Kirken ”*Lumen Gentium*”, om Kirkens væsen. En vigtig ting her var at understrege, at Kirken ikke kun er hierarkiet, men hele Gudsfolket. Derfor er konstitutionen om liturgien ”*Sacrosanctum concilium*” også vigtig. Begge konstitutioner fordrer lægfolkets aktive deltagelse i Kirkens liv. ”Synode” betyder møde – i en snævrere betydning er meningen et lokalt kirkemøde, som ikke skal forveksles med et koncil, som samler biskopper og andre fra hele den katolske kristenhed. Synoder har været afholdt siden den tidlige Kirke og op gennem Middelalderen. Synoder har haft til formål at behandle lokale kirkeforhold fx i Danmark, eller de har haft til formål at ”oversætte” de overordnede principper til det lokale område. I tidlige kirkeretlige regler, som fx Isidor af Sevilla skrev om i sine *Etymologier*, 5 bog (o. 640), bruges formuleringen ”*Erit lex ..., secundum consuetudinem patriae, loco temporisque conveniens, ...*”. Eller på dansk ”Loven skal være ... ifølge landets sædvane, og passende til tiden...”. Isidors principper gentages i den kirkeretlige samling af tekster Gratians Dekretaler fra ca. 1140.

En Kirke på vandring

Efter Andet Vatikanerkoncil var det derfor selvfølgelig, at vor biskop Martensen – som en af de første biskopper i verden – indkaldte til den første lokale, danske synode siden reformationen. Det skal dog lige bemærkes, at i Holland afholdt man allerede i november 1966 et ”pastoralkoncil”. Den danske synode blev annonceret i et ”hyrdebrev” i *Katolsk Ugeblad* den 3. september 1966

til afholdelse i 1968. Biskoppen nedsatte en arbejdsgruppe, som skulle forberede mødet. Pater Gregoire OP var den første leder af forberedelserne. I et interview i *Katolsk Ugeblad* beskrev han synodens arbejde ”som en Kirke på vandring”. Forberedelserne tog fart i 1967 med valg af medlemmer. Der var en liste med mere end 300 navne på lægfolk som kandidater. Præsterne og nonnerne blev valgt særskilt. Der skulle vælges i alt 200 medlemmer til synoden, valgordningen sikrede, at alle landets menigheder fik mindst ét medlem. Tre fjerdedele var direkte folkevalgte, andre blev personligt udpeget af biskoppen, den samme praksis gjaldt også for præster og nonner. Jeg var selv et af de bispeudnævnte medlemmer. Valget blev afholdt den 1. oktober 1967, og de indledende møder i regionerne fandt sted i november og i december. Synoden fandt sted på Nyborg Strand i august 1969 og på grund af tidsnød ikke i 1968, som var den oprindelige plan.

Forberedelsesarbejdet

Forberedelserne foregik i en række kommissioner hver med deres emner. Af praktiske grunde var landet opdelt i 6 regioner, som alle skulle behandle alle emner. Lad mig nævne et par: om Kirkens målsætning, om diakoni, om apostolat, om ægteskab og familie, om liturgien, om ungdommen, om præstecølibatet. Synodemedlemmerne havde mulighed for at foreslå andre emner.

De regionale møder begyndte straks efter valget i efteråret 1967 og fortsatte frem til foråret 1969. Resultaterne af de regionale møder blev sendt til den centrale ledelse på bispekontoret. Her blev der så udarbejdet endelige resolutionsforslag med ændringsforslag til fremlæggelse og behandling på selve synoden.

Synoden fandt sted på Nyborg Strand i august 1969 og foregik fra mandag til

fredag. Der deltog som gæster ikkevalgte danske katolikker og repræsentanter fra andre trossamfund og fra folkekirken – de havde taleret på mødet.

Kirken er kommet for at tjene

I region 6, København, var den internationalt anerkendte teolog pater dr.phil. H. Roos S. J. formand. Han var også formand for gruppen for drøftelsen af Kirkens målsætning. På regionalgruppens første møde var hans første sætning: ”Kirken i Danmark kan ikke have et andet mål end hele Kirken!” Han var nok hovedansvarlig for den betænkning, der blev brugt som indledning på selve mødet på Nyborg Strand. I den endelige betænkning om Kirkens målsætning står bl.a. følgende: ”Kirken er som sin Herre ikke kommet for at herske – men for at tjene både Gud og mennesker. Hvad Gud har åbenbaret, først under den gamle pagt, sidst og endegyldigt ved sin Søn, det forkynder Kirken ... Derfor er det aldeles nødvendigt at besinde sig på den kristne målsætning, så vi nøje ved, hvad vi kan opgive af uvæsentlige, forældede former og strukturer, og hvor i det moderne samfund vi skal sætte ind. ... Den kristne kirke skal ikke blot lade høre fra sig, når det gælder konstruktiv kritik af samfundet, ... men også ... for at menneskeliggøre tilværelsen for andre.” Denne betænkning kom ikke til drøftelse på synoden; men den blev brugt som ”åbning” ved synodens begyndelse mandag aften den 18. august.

De øvrige resolutionsforslag var om a) Kirkens struktur (i Danmark), b) Diakoni, c) Apostolat I, d) Apostolat II, e) Kirken og den kristne, ægteskabet og familien, f) Kirken og den kristne, det kulturelle liv, g) Liturgi og den enkeltes bønsliv. Alle forslag kom til første behandling tirsdag og onsdag. Anden behandling foregik torsdag og fredag. Plenumbehandlingen af de enkelte forslag var noget kort – 1 time og 20 minutter eller 1 time og 30 minutter – men forslagene havde været til behandling i regionerne. Drøftelserne på selve synoden handlede mest om ændringsforslag til første forslag og så den endelige vedtagelse.

Resolutionerne var en række anbefalinger til biskoppen. I dag – 50 år senere – er de synlige resultater af synoden, at vi har et pastoralkoncil og menighedsråd, vi fik en ny salmebog – *Lovsang* (i 1982) og at vi fejrer messen på modersmålet. Ømborgen blev nybygget og var i tjeneste igen fra 1978.

To emner tog mere tid på synoden end planlagt – nemlig cølibatet og ægteskabet.

Cølibatet

I 1969 havde et antal præster forladt deres embede, og vi havde en gift præst, som var tidligere folkekirkepræst. Derfor var det selvfølgelig, at præsternes tvungne cølibat blev drøftet. Der var som nævnt 200 medlemmer af synoden; men det var et skiftende antal, som deltog i de forskellige møder på synoden. Når man ser på antallet af afgivne stemmer ved de forskellige afstemninger, var der stor forskel. Ved en afstemning var der kun 102 afgivne stemmer. Den afstemning, hvor der var flest afgivne stemmer var ved drøftelsen af præsternes cølibat. Til punktet ”Ønsker man den nuværende ordning vedrørende præsternes cølibatsforpligtelse bibeholdt”, var der 100 nejstemmer ud af 166 stemmer. Til punktet

Synodens afsluttende plenarmøde. Arkivfoto.

”Ønsker man udvidet mulighed for præstevielser af gifte mænd”, var der 132 stemmer for ud af de 166 afgivne stemmer. De øvrige afstemninger vedrørende cølibatsforpligtelsen var tilsvarende kritiske over for det tvungne cølibat.

Ægteskabet

Pave Paul VI havde i 1968 udsendt sin rundskrivelse *Humanae Vitae* om ægteskab og fødselsregulering. Den havde givet anledning til mange drøftelser og mange protester i hele verden. I rundskrivelsen citerede paven Augustin for det synspunkt, at den vigtigste begrundelse for det ægteskabelige samliv er børneavl. Heraf slutter Paul VI, at ”kunstig” fødselsregulering er forkasteligt, den eneste lovlige fødselsregulering er afholdenhed eller anvendelsen af de ”sikre” perioder i kvindens menstruationscyklus. Da Augustins forståelse af ægteskabet ligger langt fra vor tids forståelse, blev Paul VI rundskrivelse genstand for en omfattende debat i hele den katolske verden – således også i Danmark og på vor synode. Men som pave Frans også skriver i rundskrivelsen i *Amoris Laetitia* i nr. 142: ”Af en god grund er en kærlighed (i ægteskabet) uden lyst og lidenskab ikke tilstrækkelig til at symbolisere det menneskelige hjertes forening med Gud.”

Synodens resultater

Både i forberedelserne og på selve synoden var der mange gode ideer til Kirkens mission og arbejde; men der var og er nogle klare begrænsninger for virkeliggørelse af ideerne. Den ene er kirkerettens overordnede regler. De lokale biskoper er bundet på hænder og fødder af kirkerettens regler. Det viste sig i al fald i henseende til synodens ønsker vedrørende emnet om præsternes cølibatsforpligtelse; en lokal synode har ingen mulighed for at ændre dette. Kirkerettens regler vedrørende ægteskab, skilsmisse og gengifte kan heller ikke ændres lokalt. Paul VI's rundskrivelse om fødselsregulering kunne en dansk synode heller ikke ændre. Det i indledningen anførte citat af Isidor af Sevilla, at ”loven skal være efter landets sædvane” finder således ingen anvendelse i vor tid. En anden begrænsning af synodens muligheder var/er det helt konkrete, at Kirken i Danmark var/er økonomisk nødlidende, særlig de gode idéer vedrørende det diakonale/karitative kan ikke blive til virkelighed. Pave Johannes XXIII's ønske om ”aggiornamento” af Kirken blev kun nået i begrænset omfang.

Et bredt udsnit af forsamlingen. Blandt andet ses p. Urban Figge OMI, Herlev, Harald Guldager og Lily Fausbøll. Arkivfoto.

Kildegrundlag:

Artikler, referater og kommentarer i *Katolsk Ugeblad* 1966-68 og *Katolsk Forum* 1969

Synodens dokumenter:

Erling Tidemanns referat i *Catholica* 2009

Leve Jomfruen!

Filippinsk fest blev fejret med bådvalfart gennem Københavns Havn.

VALFART ”Viva la virgen! Viva el divino rostro!” (Længe leve Jomfruen! Længe leve det guddommelige ansigt!) lyder det gang på gang i Københavns Havn. Vi sidder 150 mennesker i en båd fra havnerundfarten. Båden er pyntet med hvide og gule balloner og et stort gult banner, hvor der står ”Our Lady of Peñafrancia pray for us”. I agterenden står en kopi af nådebilledet Vor Frue af Peñafrancia. Originalen står i byen Naga i Filippinerne.

Københavnerne stimler undrende sammen, og mange vinker til os, mens vi glider gennem havnen. Vi vifter med gule flag. Mange af dem, der er med i dag, kommer klædt i gult, som er Vor Frue af Peñafrancias farve. Vi beder herlighedens mysterier i rosenkransen og synger mariasalmer.

Over hele verden – også i Danmark har filippinerne taget en af hjemlandets traditioner med sig. Hvert år fejrer byen Naga i Bicolprovinsen i Filippinerne en af Asiens største helgenfester. Millioner af troende kommer til byen hvert år i september for at ære Vor Frue af Peñafrancia, hvor en ni dages novene til Vor Fruens ære kulminerer i en sejlede valfart med hundreder af både, som følger efter båden med statuen af Vor Frue og billedet af Veronikas svededug.

Valfarten blev ført til Danmark sidste år af fr. Dan Viola. Han er bror til Cynthia Viola, der er aktiv i en filippinsk bedegruppe i Stenosgade. Gruppen samles den første lørdag hver måned til fælles andagt til Vor Frue for at bede sammen for alle deres

anliggender og til almindeligt samvær.

Efter sejladsen bliver Vor Frue og billedet af svededugen båret i procession til kulturhuset på Islands Brygge, hvor der bliver fejret messe med prædiken af fr. Dan. Det er tydeligt, at fr. Dan har forsamlingen i sin hule hånd. Gang på gang ruller latteren gennem rummet, mens fr. Dan kommer med pædagogiske vittigheder, som skal lette forståelsen af det alvorlige budskab – det ondes magt. Ærkebiskoppen af Cáceres toner frem efter messen med en opmuntrende videohilsen om den trøst og fred, Vor Frue kan give filippinere langt fra hjemlandet.

Efter messen fejres pagmamento, der er en århundredgammel tradition i Filippinerne. Et klæde, der har ligget omkring Vor Fruens statue bliver holdt op af fr. Dan og en hjælper. Folk skiftes til at gå ind under tæppet som et symbolsk udtryk for, at vi kan skjule os og finde trykthed under Marias skærmende kappe. Her kan man for en kort stund stå i stilhed og bøn og fortælle hende alt, hvad man er bange for eller håber på. Man kan bede hende om hjælp i sygdom og modgang. Mange er så grebet, at de græder.

Bugnende borde med eksotiske filippinske retter doneret af frivillige bliver stillet op, og nu er der tid til at være sammen. Gensynsglæden er stor, og mange nyder samværet. Koordinator for arrangementet var Cynthia Viola, der sammen med en stor gruppe frivillige havde knoklet i dagevis for at få alle detaljer på plads. Valfarten fandt sted søndag den 18. august. Det

Biskop Czeslaw takkede den filippinske valfartsgruppe for at synliggøre deres engagement i Kirken med en valfart gennem Københavns havn. Til venstre ses Vor Frue af Peñafrancia og til højre billedet af Veronikas Svededug. Fotos: Lisbeth Rütz.

Her bliver Vor Frue af Peñafrancia sejlet gennem Københavns Havn.

er meningen, at den skal blive en fast, årlig tradition. Den skal styrke troen og være en

social begivenhed, der kan samle filippinere fra hele Danmark. LR

”Sammenhold i Kristus giver mod og gør stærk”

Danmarks økumeniske Kvindekomité fylder rundt.

Tekst og fotos: Lisbeth Rütz

ØKUMENI Danneborg smælder i strålende sol på Sankt Hans Plads i Odense. Indenfor i menighedslokalerne mødes omkring 50 festklædte kvinder fra hele Danmark. Vi er samlede for at fejre DØKs (Danmarks økumeniske Kvindekomité) 50 års jubilæum.

Mange af kvinderne omfavner hinanden i gensynsglæde. Lidt efter synges ”I Østen stiger solen op” af sangvante stemmer med en kraft så stor, at taget næsten letter.

Fine små Zimbabweflag står rundt omkring på de festdækkede borde ved siden af blomsterdekorationerne og højskolesangbøgerne for at minde os om, at teksterne til næste års bededag skrives af kvinder fra Zimbabwe. De 50 kvinder kommer fra mange forskellige kirkesamfund i Danmark og har søstre over hele verden. De er med i et verdensomspændende økumenisk bøn-fællesskab, der hvert år den første fredag i marts samler kvinder fra mere end 170 lande over hele verden til bøn.

”Vi, der er her i dag, står på skuldrene af mange kristustændte, initiativrige og trofaste kvinder. Verdensbededagen er et kraft- og livgivende fællesskab for rigtig mange kvinder ude i verden. Den viser os, at vi ikke er alene. Vi er omgivet af bøn fra mange kvinder. Sammenhold i Kristus giver mod og gør stærk”, siger DØKs mange-

årige formand Inge-Lise Lollike.

I dagens anledning har DØK besøg af pastor Laurence Gangloff, verdensforkvinde for kvindernes økumeniske komité. Hun voksede op i et fransk præstehjem, og allerede som 14-årig var hun med til at læse tekster op til verdensbededagen.

”Uden den erfaring havde jeg ikke stået her i dag. Det var den opgave, der gav mig styrke og selvsikkerhed. Jesu kors går i to retninger – den vertikale og den horisontale. Den vertikale retning udtrykker, at vi ser på Gud – den horisontale at vi ser på vores nabo. Bønnen åbner sindet for søskende i andre lande. Hvert eneste år lærer vi noget nyt om fremmede kulturer”, siger hun.

Hvert år rækker kvinderne ud mod kvinder i andre lande og samler ind til et hjælpeprojekt. I år blev der samlet ind til projekter fra Baptistkvindernes Netværk og Den katolske Kirke samt DØK’s tre samarbejdspartnere Ukraine, Litauen og Malawi. Pater Tomaz Majcen fra Stenosgade prædikede i Vanløse Frikirke over bededagens tema: ”Kom, alt er forberedt!”. Programmet og teksterne var forberedte af slovenske kvinder, og pater Tomaz fortalte om sit fødeland Slovenien.

Ny forkvinde

”Jeg skal nok komme til at sætte jer i arbejde”, lyder det fra den nye forkvinde, Ellen Margrethe Gylling. Med sig i bagagen har hun en solid international erfaring. Hun studerede teologi i Palæstina, Pakistan og Tanzania før hun blev ordineret i 1992. Efter en ansættelse i Islev Sogn og senere som gadepræst blev hun sogne- og indvandrerpræst 2005. Hun er sognepræst ved Nathans Kirke og daglig leder af Mødested Amager, et folkekirkeligt initiativ, der henvender sig til nydanskere med kristen eller anden religiøs baggrund.

”Det er ufatteligt vigtigt, at vi er i religionsamtale med islam. Vi skal turde række hånden ud og tale med muslimerne om tro. Vi skal indbyde indvandrerkvinder til at være med i vores fællesskab”, siger Ellen Margrethe Gylling.

Som ny formand vil hun arbejde på at gøre DØK langt mere kendt, og hun drømmer om at gøre Bededagen i Danmark mere international og få mange forskellige kulturer repræsenterede.

Frimodige vidnesbyrd

Kvinderne er tydeligt glade ved at være med i fællesskabet. En fortæller om, hvordan hun tog alene til møde uden at kende nogen og blev taget imod med åbne arme. Jeg er Gud taknemmelig for at være med i dette fællesskab og for at I har bedt for mig gennem så mange år, siger én, mens en anden fortæller, at hendes bøn om lindring for hofte smerter blev hørt.

I år blev Kvindernes internationale Bededag fejret 11 steder i Danmark. Læs mere om Bededagen på www.kvindebededag.dk. Bededagen 2020 bliver fredag den 6. marts.

Glade og feststemte kvinder til 50 års jubilæum.

CARITAS-KOLLEKT 2019

Den 25. august blev der i landets katolske sogne optaget kollekt til fordel for Caritas Danmarks arbejde for rohingya-flygtninge i Bangladesh.

Du kan stadig støtte kollekten via MobilePay **61100**.
Du kan også støtte ved at sende en sms med teksten **caritas** til 1220 (100 kr.)

Af hjertet tak for alle jeres bidrag

Rohingya-børn lever under kummerlige forhold

AF JACOB NUE SØNDERSTRUP, NATIONAL TEAMLEDER I CARITAS DANMARK

Siden august 2017 er mere end 900.000 rohingyaer flygtet fra Myanmar. De er på flugt fra Myanmar militær, der har forfulgt dem, brændt deres landsbyer ned og dræbt flere tusinde.

Det er nu to år siden, vi første gang så billeder af rohingyaer, som i tusindvis krydsede grænsen til Bangladesh. Mange flygtede over vandet på flugt fra deres hjem, og alt hvad de ejede i hjemlandet Myanmar. Mange tog turen alene, fordi deres familier og venner var blevet slået ihjel, inden de kunne nå at flygte.

Verdens største flygtningelejr

I månederne efter var der et stort fokus på krisen, og støtten til rohingyaerne var stor. Sidenhen er historien langsomt forvundet fra mediernes, men rohingyaerne lever fortsat et skrøbeligt og usikkert liv i Kutupalong-lejren, som på kort tid voksede sig til verdens største flygtningelejr.

Bangladesh har åbnet sine grænser for de mange flygtninge. Det har lagt et enormt pres på landets resurser, og Bangladesh kan ikke selv imødekomme de mange flygtninges basale behov. Man kan frygte, at støtten udefra vil falde i takt med, at krisen forsvinder ud af mediernes fokus. I så fald vil de i forvejen dårlige forhold i lejren, blive forværret yderligere.

Mange forældreløse børn

900.000 mennesker har indtil videre krydset grænsen og søgt tilflugt i Bangladesh. Over halvdelen af dem er børn.

For de mange børn i den enorme flygtningelejr, er livet ekstra hårdt. En stor del af dem er forældreløse, fordi deres forældre er blevet dræbt.

I Bangladesh er de på sikker afstand af forfølgelserne i Myanmar, men desværre er de nu i stor risiko for at blive ofre for overgreb og sågar menneskehandel. Mange børn holder sig derfor hjemme i deres faldefærdige hytter og kan ikke gå til undervisning i lejrens skoler eller lege med andre børn. De i forvejen traumatiserede børn får stjålet deres fremtid og ret til at lege og være børn.

Rohingyaerne tør ikke rejse hjem

Regeringen i Bangladesh giver udtryk for, at rohingyaerne hurtigt skal sendes tilbage til Myanmar, men det synes usandsynligt, at rohingyaerne rejser hjem i den nærmeste fremtid. Ekspertter vurderer, at ingen større hjemsendelse vil finde sted inden for de kommende to år.

På trods af, at regeringerne i Myanmar og Bangladesh har underskrevet en foreløbig aftale om hjemsendelse af flygtningene, er der endnu ikke kommet gang processen. Desuden føler de fleste rohingyaer sig langt fra trygge ved at rejse hjem.

Presset til det yderste

Vi hører ikke længere meget til de 900.000 rohingyaer i Bangladesh, men behovet for hjælp til de traumatiserede flygtninge er ikke blevet mindre. Tværtimod. Bangladesh er ikke selv i stand til at levere basal nødhjælp til alle i lejren, da landets egne resurser er presset til det yderste. Eksempelvis er 500 hektar skov blevet fældet for at skaffe brænde, og endnu flere hektar er ryddet for at gøre plads til lejren.

Den store nødhjælpsindsats fra FN og organisationer som Caritas, har forbedret forholdene i lejren betydeligt, men det er stadig en stor udfordring at sikre mad, sikkerhed, solide hytter og adgang til uddannelse til alle i lejren.

Et frirum for børn

I Caritas' "Child Friendly Spaces" får flygtningebørn fra Myanmar hjælp til at hele deres traumer. Børnene kan få undervisning, lege og udvikle sig i trygge omgivelser.

Et Child Friendly Space er et område, hvor børn i den enorme Kutupalong flygtningelejr i Bangladesh, kan få et frirum fra den daglige frygt og usikkerhed i lejren.

Mange forældre tør ikke sende deres børn i flygtningelejrens skoler af frygt for overgreb og sågar menneskesmugling. Lejrens mange forældreløse børn holder sig også ofte hjemme i deres hytter.

Med støtte fra Caritas-kollekten 2019 kan Caritas blandt andet give børnene et sted, hvor de i sikkerhed kan få undervisning og lege med andre børn. Undervisningen, den sociale kontakt og en hverdag, der i nogen grad tillader børn at være børn, giver børnene en bedre chance for at kunne vende tilbage til et normalt liv udenfor lejren.

Caritas kan desuden bruge bidrag til kollekten til at bygge latriner, bade faciliteter og solide hytter, sætte gadelamper op og give fødevarehjælp. Caritas hjælper også de fattigste lokale familier, som bor i landsbyer tæt på lejren, og hvis levevilkår i høj grad er blevet forværret på grund af krisen.

KORT OM ROHINGYA-KRISEN

Rohingyaerne er en etnisk, muslimsk minoritet, som primært lever i Rakhine provinsen i det vestlige Myanmar på grænsen til Bangladesh. I årevis har de været marginaliserede og tvunget til at leve under kummerlige forhold.

I 1980'erne nægtede Myanmar's regering dem statsborgerskab, da de mente, at de opholdt sig ulovligt i landet. Lige siden har et utal af rohingyaer forsøgt at søge om asyl i Bangladesh, men uden det store held. Konflikterne er i de senere år eskaleret mellem Myanmar's buddhister og rohingyaer. Det har ført til nedbrændte byer og overgreb.

I oktober 2016 tog konflikten yderligere til efter at væbnede rohingya-grupper havde angrebet og dræbt politifolk på to politistationer i Rakhine-provinsen. Myanmar's hær svarede igen med en omfattende militær aktion mod hele rohingya-befolkningen og sendte tusinder på flugt til Bangladesh.

Johannes Jørgensens røst i ørkenen

Martin Bergsøe tager fat der, hvor litteraturhistorien slipper.

Tekst: Kirsten Krog

BIOGRAFI Danmark er det af de tre skandinaviske lande, der har fostret færrest katolske skønlitterære forfattere. Men vi har dog én katolsk forfatter (med stort K), der endog er kendt langt udover vort lands grænser: Johannes Jørgensen. Forlaget Hovedland har netop udgivet en bog om denne vores katolske forfatter, ”En røst i ørkenen. Ånd og liv i Johannes Jørgensens forfatterskab”, skrevet af Martin Bergsøe.

Mens litteraturhistorien traditionelt præsenterer Johannes Jørgensen som naturalist og symbolist og konsekvent udelukker alt, hvad han har skrevet efter sin konversion til Den katolske Kirke, tager ”En røst i ørkenen” fat, hvor litteraturhistorien slipper, og præsenterer læseren for den katolske forfatter Johannes Jørgensen. Det er ikke tilfældigt, at bogen har fået titlen ”En røst i ørkenen”, som er et bibelcitater, der henviser til Johannes Jørgensens navnebror Johannes Døberen, hvis kald det var at være en røst i ørkenen, der banede Herrens vej. Hovedsigtet i Bergsøes bog om Johannes Jørgensen er således at se på, hvordan Jørgensen efter en skelsættende kaldserfaring så sit forfatterskab som et kald til at være en vækkerrøst ind i den danske åndløsheds ørken. Ifølge Bergsøe begyndte dette som en polemisk tidskritik, hvis litterære værdi og

åndelige frugter lod meget tilbage at ønske, og som var udtryk for en manglende evne til at integrere troen i kunsten. Men efter at Jørgensen får forenet disse to størrelser, sker der en ændring i hans forfatterskab.

Hagiografen

Johannes Jørgensen begynder at skrive helgenbiografier, og det er hans rolle som hagiograf, der fylder langt mest i bogen, hvilket er oplagt, da det er som sådan, han er blevet verdensberømt, og da Jørgensen også selv anså helgenbiografier som rygraden i sit forfatterskab. Når Bergsøe skal beskrive hagiografen Johannes Jørgensen, lægges der særlig vægt på hans indfølelse. Forfatteren taler således om ”indlevelse som metode” og viser, hvordan Jørgensen, når han skriver om helgener som f.eks. Frans af Assisi, Angela af Foligno og Katherina af Siena, hele tiden direkte eller indirekte drager paralleller til sine egne indre kampe og sejre, og at det er dér, hvor denne ”genkendelse” finder sted, at Jørgensen lykkes bedst som forfatter, mens han ved beskrivelsen af helgener, som han nok beundrer, men ikke kan identificere sig med, bliver tør i sin fremstilling. Med andre ord afhænger den litterære kvalitet i helgenbiografierne af hans indlevelsessevne.

De røde tråde

Bogens ”flow” opstår vha. en række gennemgående ”røde tråde”. Udover at se på Johannes Jørgensen som ”røsten i ørkenen” og på hans ”indlevelsesmetode”, kommer Bergsøe gang på gang tilbage til Johannes Jørgensens beskrivelse af omvendelsesberetningerne i helgenernes liv som ”Guds statskup”, hvor Gud griber suverænt ind i menneskers liv; til hans sætning ”vi forvandles til det vi elsker”, som er en kernesætning hos Jørgensen, og til Jørgensens troskab mod sandheden. Endnu en ”rød tråd” i bogen er, som nævnt, diskussionen om forholdet mellem kunst og tro. Det er helt almindeligt, at danske litteraturdømmer Johannes Jørgensen ude af det gode litterære selskab efter hans konversion med den begrundelse, at hans tro forårsagede en forringelse af ham som forfatter. Dette taler Bergsøe imod, uden

dog at gå i den anden grøft. Han er således ikke blind for, at Jørgensen – som i øvrigt de fleste forfattere – svinger i kvalitet fra værk til værk og også indenfor enkelte værker, men understreger, at dette ikke har noget at gøre med hans vundne katolske tro. Mere overordnet bliver bogen dermed også en modrøst mod tendensen i litterære kredse til at mene at levende tro, som udtrykkes litterært, udelukker litterær kvalitet.

Jørgensens metode

Martin Bergsøes baggrund som magister i nordiske litteratur og hans store viden om katolsk mystik og katolske helgener gør ham godt rustet til at skrive en bog, som tilgodeser den oversete del af Johannes Jørgensens forfatterskab, og det er ikke at skyde ved siden af at sige, at man i ”En røst i ørkenen” genfinder noget af den samme indlevelse hos forfatteren, som han definerer som Jørgensens ”metode”. Som katolsk læser får man her et unikt indblik i Johannes Jørgensens forfatterskab netop som katolsk forfatterskab, og bogen er ideel som inspiration til at gå i lag med forfatterskabet – og som litteratursker får man derudover et fingerpeg om, hvor man skal tage fat, hvis man vil have høj litterær kvalitet.

Martin Bergsøe: ”En røst i ørkenen - Ånd og liv i Johannes Jørgensens forfatterskab”. Forlaget Hovedland, 335 sider; 299.95 kr.

Gensyn med klassiker

Johannes Jørgensen-klassiker genudgives af Katolsk Forlag.

Tekst: Lisbeth Rütz

HELGENER Italiens grønne hjerte hedder Umbrien. Her er hverken lækre bade-strande eller trendy diskoteker; men til gengæld er der en rig spirituel tradition, der hvert eneste år tiltrækker søgende mennesker fra hele verden – også fra Danmark.

For dem vil det være en god nyhed, at Katolsk Forlag på opfordring af Assisikredsen nu genudgiver Johannes Jørgensens ”Pilgrimsbogen” i et optryk af tredje illustrerede udgave fra 1936.

Næst efter bogen om Frans af Assisi er ”Pilgrimsbogen” Johannes Jørgensens mest oversatte bog, og den er en frugt af mange års franciskanske studier. Den kom i 1903 – året efter oversættelsen af ”Fioretti”. Et par år efter – i 1907 – kom Fransbiografien, og i 1908 kom ”I det Høje” – en bog om tre franciskanske helgener Angela af Foligno, Margerita af Cortona og Camilla Battista Varani. I 1920 samler ”Alvernerbjærg” indtrykkene fra fem besøg på det franciskanske helligsted La Verna.

Konteksten

Bogen er forsynet med et nyttigt forord af Stig Holsting, der som mangeårig formand for Johannes Jørgensen Selskabet er godt rustet til at sætte bogen ind i en både biografisk og litterær kontekst. Da dåbsvandet randt over Ballins hoved i Firenze, åbnede det en helt ny verden for Johannes Jørgensen, skriver han selv i forordet til tredjeudgaven af ”Pilgrimsbogen”.

Sommer og efterår i 1894 – samme år som den reformerte teolog Sabatiers *Vie de Saint*

François skabte ny interesse for den hellige Frans uden for Den katolske Kirke besøgte de to venner Assisi og andre franciskanske steder sammen. På det personlige plan fik den hellige Frans’ og mange franciskanske helgeners omvendeshistorier stor betydning for Jørgensens egen religiøse udvikling. Holsting påpeger i sit forord, hvordan Jørgensen jager efter sjælefred og inspireret af franciskanerne finder den i Kirkens sakramenter.

Folkefromheden

Pilgrimsbogen har uden tvivl formet generationer af danskeres Italiensbillede. Middelalderens fromhedsliv repræsenterer for

Johannes Jørgensen en autentisk, troværdig kristendom med en direkte forbindelse mellem jord og himmel. Gang på gang trækker han modsætningen op mellem de livsfremmede franciskanske værdier og den dekadente, moderne kultur. Han ser den folkefromhed, han mødte i Umbrien, som beslægtet med middelalderens og som; ”det dybe ægte og simple Italien – det franciskanske Italien”.

Selv ville han ikke regne det for et dårligt bytte at blive katolsk bonde – ”hvis Ansigt står langt over forsumpede og forhutlede Storbysansigter hos Kulturmenneskene i de store Byer”. Men længslen efter disse autentiske værdier følges altid med en nagende tvivl. Har han virkelig en livsopgave i at fortælle sine landsmænd om det franciskanske Italien? For kan det overhovedet lade sig gøre at formidle de franciskanske værdier videre til det 20. århundrede? Forbryder man sig mod fremskridtet ved at gøre det? Gang på gang spørger han sig selv, om han er ”en Synder mod det elektriske Lys”.

Johannes Jørgensen opsøger de steder, hvor især Frans, men også andre franciskanske helgener færdedes og lever sig ind i deres tid. Han følger dem både i ekstatiske øjeblikke og i hårde tider med fattigdom, kulde og sult. Vi kommer meget tæt på Frans og hans tid og grænsen mellem middelalderen og forfatterens samtid bliver flydende. Den dybe indlevelse i tid og personer skaber et suggestivt billede af middelalderen; men metoden har også sine begrænsninger, for hvor slutter Frans af Assisi og hvor begynder Johannes Jørgensen?

Den store stilist

Pilgrimsbogen viser Jørgensen som en stor stilist. Her er et væld af flimrende sanseindtryk med eminente impressionistiske lys-

og farvevirkninger i landskabsportrætterne. ”Under mig er den umaadelige grønne Slette, hegnet af Bjærgene, der blaaner bort og tilsidst forsvinder, opløste i bleggylden Dis under Aftenhimlens bleggrøde Rand.” De mange landskabsbeskrivelser suppleres fint af bogens omslag, der gengiver en pastel af André Carof, Johannes Jørgensens veninde fra 1914 til hendes pludselige død i 1933.

Et hyppigt tema i forfatterskabet er den vemodige længsel efter det svundne. Den altid hypersensitive Jørgensen bliver overvældet ved at høre en bondepige synge efter dagens arbejde. Med sangen var der ”en hel Fortid som vendte tilbage sød og smertelig som alt det der er svundet”.

Stadig aktuel

I dag virker Pilgrimsbogen stadig frisk og levende. Med bogen i hånden kan læseren tage på pilgrimsrejse derhjemme i lænestolen; men den kan – suppleret med en moderne guide – også bruges i den praktiske rejseforberedelse. I dag kan pilgrimmen for øvrigt overnatte på flere af de klostre som beskrives i ”Pilgrimsbogen”.

Johannes Jørgensen: Pilgrimsbogen. Optrykt efter tredje, illustrerede udgave (1936) med et forord af Stig Holsting. Katolsk Forlag 2019. 189 sider. Pris: 195 kr.

Begge bøger kan lånes hos Skt. Andreas Bibliotek, Gl. Kongevej 15.
www.sanktandreasbibliotek.dk
Tlf. 33 55 60 90.

Mangestrengt katolsk filantrop

Charlotte Stampe-Charisius (1841-1922), dansk filantrop, foreningsstifter og katolik.

Tekst: Niels Messerschmidt. Fotos: Katolsk Historisk Arkiv

FILANTROPI Hver år annonceres i Katolsk Orientering, i begyndelsen af efteråret, de to legater Stiftelsen Mariahjemmet og Lensbaron og Lensbaronesse Stampe-Charisius legat. KO fortæller her historien om den danske filantrop og foreningsstifter, lensbaronesse Charlotte Stampe-Charisius, hvis store indsats for fattige katolske kvinder i begyndelsen af det 19. århundrede også hjælper mennesker i dag, nemlig unge katolikker under uddannelse og katolske kvinder og børnerige katolske familier i svære økonomiske kår.

Til kamp mod usædeligheden

I 1874 vedtog Rigsdagen, ligesom flere andre europæiske lande, en lov, der afkriminaliserede prostitution som erhverv. Det fandt mange af datidens borgere anstødeligt, og i 1878 stiftedes Foreningen imod lovbeskyttelse for Usædelighed for at påvise det umoralske og kvindeundertrykkende i denne lov. En af medstifterne, lensbaronesse Caroline Stampe-Charisius, var et meget aktivt medlem af foreningen. Hun skrev flere artikler i medlemsbladet og holdt taler i kvindeforsamlinger, men i modsætning til mange, der anså de prostituerede som lastefulde og amoralske, understregede hun altid, at kvinderne blev tvunget ud i prostitution på grund af dårlige lønforhold. I 1881 stiftede Charlotte Stampe-Charisius sammen med andre kvinder i foreningens bestyrelse en hjælpekasse for kvinder, der ønskede at finde en anden levevej. Der blev oprettet et arbejdshjem, hvor kvinderne under en ældre kristen kvindes ledelse og opsyn lærte håndarbejde og husgerning, så de siden kunne ernære sig som vaskepiger eller syersker.

Et af Charlotte Stampe-Charisius' hverv i foreningen var at deltage på årsmøderne for sammenslutningen af nationale foreninger, der kæmpede for at ophæve den offentlige prostitution. Op til sådan et møde i Schweiz i 1882 gjorde hun ophold i Frankfurt. Her mødte hun tilfældigvis en katolsk præst og gennem en række samtaler med præsten vakte hendes interesse for den katolske

tro. Hjemme igen i København opsøgte hun en katolsk præst, modtog undervisning og konverterede to måneder senere.

Efter sin konversion trak hun sig fra bestyrelsesarbejdet i foreningen; men hun fortsatte sit arbejde for kvinder nu i katolsk regi. I 1889 var hun med til at stifte Skt. Elisabeths Understøttelsesforening for fattige trængende og i 1896 Den eukaristiske Forening, hvis formål var at udbrede kendskabet til Jesu Hjerter-andagten, som i den tid vandt udbredelse i store dele af Europa. Foreningen var udelukkende for kvinder, og de påtog sig én gang om måneden at holde tilbedelse i Skt. Ansgars Kirke foran det allerhelligste sakramente. Charlotte Stampe-Charisius oversatte også bøger om den katolske tro: *Lyksaligheden i Himlen*, 1887, og *Den guddommelige Eukaristi* i 1898.

Mariahjemmet oprettes

Carolines mand, lensbaron Holger Stampe-Charisius, så velvilligt på sin hustrus konversion og han konverterede selv i 1896. Det velhavende katolske ægtepar oprettede i 1897 Skt. Knuds Legat, og købte året efter Skt. Knuds Kapel på hjørnet af Ny Kongensgade og Vester Voldgade, nedrev kapellet og opførte et nyt kapel samt husholdningsskolen Mariahjemmet. Det blev indviet i 1902, ægteparret flyttede selv ind i hjemmet, og da lensbaronen døde i 1904, blev Charlotte overbestyrerinde for institutionen.

Året forinden, i 1903, havde hun stiftet den danske afdeling af Mariabørnernes Forening af den ubesmittede Undfangelse. Da Charlotte Stampe-Charisius havde vanskeligt ved at finde katolske kvinder, der ville hjælpe hende med at bestyre husholdningsskolen, overdrog hun i 1911 ledelsen af Mariahjemmet til Skt. Elisabeth Søstrene. I årene op til 1. Verdenskrig ændredes forholdene for kvinderne, idet unge kvinder havde let ved at finde arbejde i butikker og på fabrikker med det resultat, at stadig færre kvinder søgte optagelse på husholdningsskolen. Derfor måtte

Lensbaronesse Charlotte Stampe-Charisius, født Bardenfleth, hører til blandt forrige århundredes største danske, katolske filantroper.

Mariahjemmet lukke i 1919, og Caroline Stampe-Charisius overdrog Vesterhus, som bygningen nu hed, til ungdomsforeningen Katolsk Ungdoms Værn (hvilket er en anden spændende historie).

Selv om mange af datidens velhavende kvinder, som var konverteret til Den katolske Kirke, deltog i det velgørende arbejde for fattige katolikker, var Caroline Stampe-Charisius ubestridt den, der havde igangsat den mest omfattende filantropi for katolske kvinder. For sin store indsats modtog hun i 1911, på sin 70-års fødselsdag, den pavelige orden *Pro ecclesia et pontifice*.

Én fond

I 1919 ændredes den oprindelige fundats for Mariahjemmet, og hovedformålet blev nu at gavne den katolske ungdom ved at støtte katolske ungdomsforeninger. I fundatsen bestemmes det også, at der efter lensbaronesse Caroline Stampe-Charisius'

død, af den til Mariahjemmet skænkede kapital, skulle oprettes legater for katolske kvinder, til støtte i trange kår og til hjælp til faguddannelse. Legatets navn skulle være Lensbaron og Lensbaronesse Stampe-Charisius Legat.

Bestyrelsen for Mariahjemmet besluttede derfor med virkning fra 1. januar 1986 at fusionere Mariahjemmet og Lensbaron og Lensbaronesse Stampe-Charisius legat til én fond, og herfra udbetales fremover midler til de to legater.

Kilde: Dansk Kvindebiografisk Leksikon

De to legater

Ansøgningsskema for legatet for Stiftelsen Mariahjemmet og Lensbaron og Lensbaronesse Stampe-Charisius legat kan downloades på hjemmesiderne mariahjemmet.dk og stampelegat.dk. Ansøgningsfristen er 1. oktober 2019.

Mariahjemmet havde til huse i 'Vesterhus' på hjørnet af Ny Kongensgade og Vester Voldgade i København.

På husholdningsskolen Mariahjemmet lærte unge kvinder håndarbejde og husgerning.

40 år som sognepræst i Hillerød

Menigheden fejrede pastor Hans Esmarks jubilæum den 4. august.

Tekst: Anne-Mette Hornuff, medlem af menighedsrådet

JUBILÆUM Den 76-årige pastor Hans Esmark kunne den 1. august fejre sit 40-års jubilæum som sognepræst for Sct. Vilhelms menighed i Hillerød. Hans Esmark blev udlært som møbelsnedker hos Poul Dinesen i København i 1963, og han konverterede til Den katolske Kirke samme år. Året efter blev han indkaldt til soldat ved Sjællandske Trænregiment, og blev i 1969 udnævnt til premierløjtnant af reserven. I dag har han titel af major af reserven.

Efter studentereksamen fra Akademisk Studenterkursus aftenhold i 1970 tog han året efter til Frankfurt am Main og Würzburg for at læse filosofi og teologi. Han blev præsteviet af biskop Hans Martensen i Lyngby i 1977, og virkede som kapellan i Bistrup/Birkerød til 1979. Herefter blev han udnævnt til sognepræst i Hillerød – fra 1985 tillige som sognepræst i Ringsted, og fra 1989 tillige som sognepræst i Helsingør.

En periode var Hans Esmark medlem af Biskoppeligt Råd, ligesom han en periode var spejderkapellan for den katolske spejderbevægelse Hertug Knuds Division. Desuden var han i tolv år skolepræst ved Sankt Knuds Skole i Ringsted.

Pastor Hans har som præst også været en skabende drivkraft ved opførelse af kirker og menighedshuse i Hillerød, Ringsted, Hørsholm og Helsingør. Mange katolikker, også uden for sognets grænser, kender ham som personlig engageret i menneskers

glæder og sorger – en indsats, der til tider har krævet store ofre. Han blander sig gerne i debatten i kirken og i samfundet, og har gennem en lang række foredrag fået mange gode kontakter også udenfor det katolske miljø. Fællesskabet med andre kristne ligger ham stærkt på sinde, hvilket han gerne understreger, hvor dette er muligt.

Festdagen blev markeret i Kirkecentret i Møllestræde i Hillerød søndag den 4. august med gudstjeneste og efterfølgende brunch i menighedssalen.

Hans Esmark, Foto: Keld Dahlwad.

Haslev vært for dette års PSP-møde

Temaet var den pastorale omsorg i menighederne.

Tekst: Præstestuderende Daniel Steiner Ebert

TRÆF I år holdt PSP, en forkortelse for *Pro Scandiae Populis*, (for Skandinaviens folk) foreningen for de skandinaviske præstestuderende og kandidater til ordenslivet, sit årlige møde i Danmark. Mødet foregik i dagene 7.-11. august på Emmaus højskolen i Haslev. Tidligere år har møderne været afholdt i Sverige, Finland og Norge.

Temaet for dette års møde var ”Den pa-

storale omsorg i vore menigheder”. Som foredragsholder var inviteret pater Richard Hayward fra Opus Dei i Sverige, som delte sin mange års erfaringer.

Hver dag mødtes folk til de sædvanlige tidebønner, messe, socialt samvær og oplæg.

Næste års møde finder sted i Tyskland og vil som tema have emnet ”Evangelisering i Skandinavien”.

Pastor Joseph Chau Chu Huy in memoriam

BISPEDØMMET Pastor Chau døde mandag den 5. august på Bispebjerg hospital efter søndag at være blevet indlagt med en hjerneblødning. Forinden havde pastor Jan Hansen givet ham de syges salvelse, og indtil hans død vågede flere grupper af vietnamesere ved hans dødsleje.

Pastor Chau blev født den 7. november 1938. I 1961 indtrådte han i præsteseminariet i Saigon og blev præsteviet for bispedømmet Đà Lạt den 28. april 1968 i domkirken i Saigon. Da kommunisterne indtog Sydvietnam i 1975, var pastor Chau præst på en politiskole og blev efterfølgende fængslet af myndighederne. I 1980 kom pastor Chau som flygtning til Danmark, og hermed begyndte en lang, trofast og ivrig tjeneste for de mange vietnamesere, som efter kommunisternes magtovertagelse begyndte at komme til Danmark, hvor de siden har været en aktiv del af vore menigheder. Pastor Chau havde bopæl i Bredgade, Aarhus, Viborg og de sidste mange år ved Sct. Andreas kirke i Ordrup. I alle årene rejste pastor Chau rundt i menighederne og fejrede messe for sine landsmænd. Selv om han med tiden fik hjælp af andre vietnamesiske præster, forblev han en central person i sjælesorgen for den voksende gruppe af vietnamesiske katolikker.

Selv om de fysiske kræfter begyndte at aftage, var det pastor Chau magtpåliggende at være aktiv så længe som muligt, og han følte til det sidste et stort præsteligt ansvar. Det sidste store arrangement, pastor Chau deltog i, var markeringen af hans 80-års fødselsdag i november 2018 i Sct. Pauls menighed i Tåstrup, hvor han var meget med i festlighederne. Efter at være flyttet fra Ordrup og efter et kort ophold i bispeboligen på Ehlersvej fik pastor Chau sin sidste permanente bopæl på

plejeafdelingen ”Slottet” i De gamles By i København.

Bispedømmet og ikke mindst vore vietnamesiske trosfæller har mistet en aktiv og trofast præst. I sine første præsteår i Vietnam måtte han som mange af sine landsmænd mærke, at det kan koste at være trofast mod Kristus og hans Kirke. Trods alle udfordringer og lidelser bevarede pastor Chau udholdenheden og til det sidste glæden ved sin gerning. Må Gud nu give ham den trofaste tjeners løn.

+Biskop Czeslaw

Pastor Chau blev begravet fra Sct. Pauls kirke i Tåstrup den 13. august og efterfølgende jordfæstet på katolsk Vestre Kirkegård i København.

Pastor Joseph Chau Chu Huy. Privatfoto.

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

Meddelelse til medlemmer, der har 10-års kontrakt med procent-sats

Send kopi af din årsopgørelse fra 2018 til:

Den katolske Kirke i Danmark

Gl. Kongevej 15

1610 København V

att.: Helene Herndal

eller til: hh@katolsk.dk

De skandinaviske præstestuderende og kandidater til ordenslivet ses her sammen med biskop Czeslaw Kozon og pater Richard Hayward fra Opus Dei i Sverige.

Birgitta og Maribo

Til Niels Messerschmidts ellers udmærkede artikel om Maribo kloster bør bemærkes, at for den hellige Birgitta var det helt afgørende klosterprincip etableringen af dobbeltklostre, dvs. at det samme kloster havde både kvindelige og mandlige beboere. Det havde hun meget svært ved at få anerkendt, og kun efter kraftigt pres fra den nordiske unionskonge (Erik af Pommern), hans svoger den engelske konge og den tyske kejser blev hendes orden godkendt af paven i 1397. Tridentinerkonciliet forbød imidlertid dobbelte klostre, så siden har nonnerne i Birgittas klostre nok levet (nogenlunde) efter bestemmelserne i hendes regel, men ikke været i stand til at følge hendes ideer om det ideelle klostresamfund.

Videre var det ikke efter næsten 450 års fravær, at birgittinersøstre slog ned i Maribo i 2003, for Maribo kloster blev først nedlagt af Christian IV i 1620. Socialt er det i dag dog nogle helt andre søstre, der bor på Lolland, for fra klostrets oprettelse i 1416 til dens nedlæggelse var det tydeligvis et sted, hvor adelen kunne placere sine overflødige døtre. Klosterkald var der vist sjældent tale om. Mere herom kan læses i min afhandling "Ny vin på gamle flasker" i Kirkehistoriske Samlinger 2015, en afhandling der senere i år udkommer på engelsk i bogen "Monasteries and the Lutheran Reformation: The Case of Denmark".

Kaare Rübner Jørgensen, 2000 Frederiksberg

Der mangler kvinder i den kirkelige domstol

I Katolsk Orientering nr. 10/2019 har pastor Lars Messerschmidt en oplysende og interessant artikel om arbejdet i den kirkelige domstol i bispedømmet København.

Det fremgår af artiklen, at der er tale om et stigende antal sager, hvor et ægteskab ønskes erklæret kirkeretligt ugyldigt, at sagsbehandlingen er ressourcekrævende på grund af ofte utilstrækkelige oplysninger i udgangspunktet, og at sagernes substans langt fra er enkel. Ansøgningerne bliver næsten uden undtagelse efterkommet. Ud af de 22 sager, der blev afgjort i 2018, erklærede domstolen således ægteskabet for ugyldigt i de 21 tilfælde, mens den kun i et enkelt tilfælde måtte give afslag på ansøgningen.

Det fremgår ikke af artiklen, om der er foregået mægling mellem parterne. Formentlig fordi parterne på tidspunktet for ansøgningen for længst er flyttet fra hinanden, og

mægling ikke længere er realistisk. Det fremgår af gode grunde heller ikke, hvor mange katolske ægteskaber, der bliver opløst uden for Kirkens regi, hvor parterne på forhånd har opgivet at ansøge eller måske bare finder det uden betydning for deres videre livsførelse.

Jeg var ikke katolik, da jeg blev skilt fra min mand. Det skete i al fredsommelighed efter nitten års ægteskab. Vi blev gift på Københavns Rådhus uden at have haft nogen form for overvejelser om at blive kirkeligt viet, og vi skiltes tyve år før min optagelse i Den katolske Kirke.

Efter jeg blev katolik, har jeg ofte tænkt på, hvad jeg mon ville have gjort, hvis jeg i sin tid havde været katolsk gift og stod over for en skilsmisse. Ville jeg have ansøgt om at få mit ægteskab erklæret ugyldigt, så muligheden for at gifte mig med en ny mand var til stede? Ville jeg have blotlagt vores problemer over for en domstol? Uanset at jeg godt ville have kunnet finde en god grund til at søge ægteskabet erklæret ugyldigt, ville jeg næppe have gjort det, for det ville have følt som et utilgiveligt svigt af den mand, jeg havde levet og fået tre dejlige børn sammen med. En mand, som jeg stadig holdt af, men som jeg ikke længere evnede at dele mit liv med. Når jeg ser på den aktuelle sammensætning af domstolen, styrkes min konklusion.

Efter reglerne i dag er det tilstrækkeligt, at formanden er præst. Resten af medlemmerne kan være diakoner eller lægfolk. Det betyder, at det er muligt at have en domstol med et solidt islæt af medlemmer med erfaring fra det at leve i et ægteskab, og at der kan udpeges både mænd og kvinder. Som bekendt har paven henstillet, at der udpeges kvinder til alle de organer, hvor det er kirkeretligt muligt.

Hvordan har man udnyttet disse regler i praksis? Ud over formanden, der som nævnt skal være præst, er der udpeget yderligere 6 præster, 1 diakon og 1 læg medlem – en mand. Undskyld mig, men hvad tænker man på? Ingen kvinder i et organ, der beskæftiger sig med noget så sensitivt som forliste ægteskaber!

Jeg er sikker på, domstolen arbejder på en kyndig og nænsom måde, som den er, men det ved en ansøger jo ikke på forhånd, og under alle omstændigheder er det vigtigt også at have kvinders vinkler på disse sager. Stiller jeg mig selv i en ansøgers sted, ville jeg aldrig have eksponeret mit ægteskab over for en forsamling af udelukkende mænd og med et dominerende islæt af cølibatære præster. Jeg ville have været alt for blufærdig og have savnet tillid til, at jeg ville få en tilstrækkelig indsigtfuld behandling.

Else Marie Kjerkegaard, 1306 København K.

Gratis gå-hjem-møder

INSPIRATION Har du lyst til at dele dine bedste ideer? Er du kørt træt i katekesen? Bøvler du med samarbejdsvanskeligheder? Vil du gerne inddrage forældre i katekesen? Er du usikker på, hvordan du tackler børn med særlige udfordringer? Søger du et stabilt netværk? Sådan beskriver Pastoral-Centret deres gratis gå-hjem-møder.

Disse møder, der er et supplement til Pastoral-Centrets egne kateketkurser, kombinerer faglige input med vidensdeling og fællesskab. Møderne holdes i Sankt Andreas Bibliotek på Gammel Kongevej 15 i København.

"Vi samles på forskellige ugedage, så du i hvert fald af og til kan nå at være med. Der er mulighed for erfaringsudveksling, korte øvelser og for at tage nogle emner op, som du brænder for, eller som du har brug for konkret vejledning til", siger Marcelino Gauguin, Pastoral-Centrets daglige leder.

Programmet for efterårets gå-hjem-møder er:

Onsdag den 18. september, kl. 17.00-18.30:

Diakon Kaare Nielsen om samtalens kunst, del I

Onsdag den 23. oktober, kl. 17.00-18.30:

Diakon Kaare Nielsen om samtalens kunst, del II

Tirsdag den 19. november, kl. 17.00-18.30:

Pastor Christian Noval om pavens rundskrivelse til de unge, Christus vivit.

Find mere information og tilmeld dig på Pastoral-Centrets Facebook-side!

Det sker i bispedømmet

September:

Fredag 6.-søndag 8.: Maribos første Birgittafestival afholdes i dagene 6.-8. september. Arrangementet vil sætte spot på den hellige Birgitta af Vadstenas samtid, religiøsitet, klosterbyggeriet, maden m.m. Der vil være mange forskellige aktiviteter i og omkring Maribo. Læs mere på www.birgittafestival.dk.

Lørdag 7.: Valfarten til den nyrenoverede Sct. Mikael's kapel i Ringsø ved Pindstrup holdes under temaet "Vi er opfyldt af Helligånden".

Program:

Kl. 11.00 rosenkransbøn.

Kl. 11.15 katekese med fokus på valfartens tema.

Kl. 11.45 udstilling af sakramentet, stille tilbedelse, mulighed for skriftemål.

Kl. 11.45 fælles spisning (maden og drikkevarer kan købes på stedet), kaffe, kager, underholdning.

Kl. 13.45 sakramental velsignelse, gruppefotografering.

Kl. 14.30 festmesse, afsked og udsendelse.

Fredag 13. kl. 18.00-19.30: "Åben Dør". Personlig forbøn og samtale v/ pastor Lars Messerschmidt m.fl.

Sted: Jesu Hjerter Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4A København V. Information:

www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk.

Mandag 16. kl. 17.30: Fyraftensmøde i Caritas Center Stenosgade. 'Caritas og Verdensmålene: Giv kloden videre til de næste generationer' v/ Caritas Danmarks

nye generalsekretær Maria Hammershøj. Hun fortæller, hvordan vi tager ansvaret på os og skaber bæredygtig udvikling – også for de allersvageste. Spisning efter mødet (kr. 20).

Flere møder bliver annonceret løbende. Følg med på:

www.caritas.dk/fyraften.

Fredag 27. kl. 19.00- ca. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse v/ pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V. Skriftemål fra kl. 18.00. Information:

www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk.

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Første og tredje onsdag i måneden kl. 18.00-20.00: Hjælp til misbrugere og pårørende ved den katolske organisation Cenacolo. Rådgivningen finder sted i Bredgade 64, 1. sal, Kbh. K. Tlf. 51 53 41 60.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30: Stille tilbedelse i Jesu Hjerter Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Ældre Café: Hver onsdag kl. 13-16.30 i kælderens i Caritas Center, Stenosgade.

Åben rådgivning: **Hver onsdag kl. 17-19.30** i rådgivningen i Caritas Center, Stenosgade. Du kan også få rådgivning over telefonen via tlf. 22 99 38 18.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 19.00-21.00**, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Rymsgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail johny.zet@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

September

1. *hvid*. Søndag. (22. ALM. SØNDAG)

I Domkirken:

ÅRS DAGEN FOR DOMKIRKENS KONSEKRATION (h)

✠ *Gl. Cr. Særl. pf.*

1.L.: 1 Kong 8,22-23.27-30

☞ Sl 84.3.4.5+10.11

☞ Herren glæder sig over sit folk *eller* ☞ Halleluja!

2.L.: 1 Kor 3,9b-11.16-17

Ev.: Joh 2,13-22 *eller* Joh 4,19-24

Bededag for Skaberværket

2. vesper til Kirkevielse

I andre kirker:

1. *grøn*. 22. ALM. SØNDAG.

✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*

1.L.: Sir 3,17-18.20.28-29;

☞ Sl 68,4-5ac.6-7ab.10-11.

☞ I din godhed skaffede du bolig for de hjælpeløse, Gud.

2.L.: Hebr 12,18-19.22-24a.

Ev.: Luk 14,1.7-14.

Bededag for Skaberværket

2. *grøn*. Mandag i 22. alm. uge. (II Ps).

☞ Sl 96,1+3.4-5.11-12.13.

☞ Herren kommer for at holde dom over jorden.

L.: 1 Thess 4,13-18. Ev.: Luk 4,16-30.

3. *hvid*. Tirsdag i 22. alm. uge. (II Ps).

Gregor den Store, pave og kirkelærer (†604)(m)

☞ Sl 27,1.4.13-14.

☞ Jeg stoler på, at jeg skal se Herrens godhed i de levendes land.

L.: 1 Thess 5,1-6.9-11. Ev.: Luk 4,31-37.

4. *grøn*. Onsdag i 22. alm. uge. (II Ps).

☞ Sl 52,10.11.

☞ Jeg stoler på din trofasthed, Herre, for evigt og altid.

L.: Kol 1,1-8. Ev.: Luk 4,38-44.

5. *grøn*. Torsdag i 22. alm. uge. (II Ps).

☞ Sl 98,2-3ab.3cd-4.5-6.

☞ Herren har kundgjort sin frelse.

L.: Kol 1,9-14. Ev.: Luk 5,1-11.

(Teresa af Calcutta, ordenssøster (†1997), kan fejres)

6. *grøn*. Fredag i 22. alm. uge. (II Ps).

☞ Sl 100,2.3.4.5.

☞ Træd frem for Herren under jubel!

L.: Kol 1,15-20. Ev.: Luk 5,33-39.

7. *hvid*. Lørdag.

I andre kirker end i Domkirken:

ÅRS DAGEN FOR DOMKIRKENS KONSEKRATION (f)

(Læsninger som 1. september i Domkirken, hvor der vælges enten 1. eller 2. læsning.)

I Domkirken:

7. *grøn*. Lørdag i 22. alm. uge. (II Ps).

Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse.**

☞ Sl 54,3-4.6+8.

☞ Se, Gud er min hjælper.

L.: Kol 1,21-23. Ev.: Luk 6,1-5.

Bededag for præste- og ordenskald

8. *grøn*. 23. ALM. SØNDAG.

✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*

1.L.: Visd 9,13-18;

☞ Sl 90,3-4.5-6.12-13.14+17.

☞ Herre, du har været vor bolig i slægt efter slægt.

2.L.: Filem 9b-10.12-17.

Ev.: Luk 14,25-33.

9. *grøn*. Mandag i 23. alm. uge. (III Ps).

Eller *hvid*. **Peter Claver**, præst (†1654)

☞ Sl 62,6-7.9.

☞ Hos Gud er min hjælp og min ære.

L.: Kol 1,24-2.3. Ev.: Luk 6,6-11.

10. *grøn*. Tirsdag i 23. alm. uge. (III Ps).

☞ Sl 145,1-2.8-9.10-11.

☞ Herren er god mod alle.

L.: Kol 2,6-15. Ev.: Luk 6,12-19.

11. *grøn*. Onsdag i 23. alm. uge. (III Ps).

☞ Sl 145,2-3.10-11.12-13.

☞ Herren er god mod alle.

L.: Kol 3,1-11. Ev.: Luk 6,20-26.

12. *grøn*. Torsdag i 23. alm. uge. (III Ps).

Eller *hvid*. **Jomfru Marias hellige navn**

☞ Sl 150,1-2.3-4.5-6.

☞ Alt, hvad der ånder, skal lovprise Herren!

eller ☞ Halleluja!

L.: Kol 3,12-17. Ev.: Luk 6,27-38.

13. *hvid*. Fredag i 23. alm. uge. (III Ps).

Johannes Chrysostomos, biskop og kirkelærer (†407) (m)

☞ Sl 16,1-2a+5.7-8.11.

☞ Herre, du er min tilmålte del.

L.: 1 Tim 1,1-2.12-14. Ev.: Luk 6,39-42.

14. *rød*. Lørdag. DET HELLIGE KORS' OPHØJELSE (f)

Gl. Særl. pf. eller Pass. pf.

(Der vælges enten 1. eller 2. læsning)

1.L.: 4 Mos 21,4-9

☞ Sl 78,1-2.34-35.36-37.38

☞ Glem ikke Guds gerninger, men hold hans befalinger.

2.L.: Fil 2,6-11

Ev.: Joh 3,13-17

15. *grøn*. 24. ALM. SØNDAG.

✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*

1.L.: 2 Mos 32,7-11.13-14;

☞ Sl 51,3-4.12-13.17+19.

☞ Jeg vil bryde op og gå til min far.

2.L.: 1 Tim 1,12-17.

Ev.: Luk 15,1-32 *eller* 15,1-10.

16. *rød*. Mandag i 24. alm. uge. (IV Ps).

Cornelius, pave, (†253), og **Cyprian**, biskop, (†258), martyrer (m)

☞ Sl 28,2.7.8-9

☞ Lovet være Herren, for han har hørt min tryglen.

L.: 1 Tim 2,1-8. Ev.: Luk 7,1-10.

17. *grøn*. Tirsdag i 24. alm. uge. (IV Ps).

Eller *hvid*. **Robert Bellarmin**, biskop og kirkelærer (†1621) ☞ Sl 101,1-2ab.2cd-3ab.5.6

☞ Med oprigtigt hjerte vil jeg færdes i mit hus.

L.: 1 Tim 3,1-13. Ev.: Luk 7,11-17.

(Hildegard af Bingen, abbedisse (†1179), kan fejres)

18. *grøn*. Onsdag i 24. alm. uge. (IV Ps).

☞ Sl 111,1-2.3-4.5-6

☞ Herrens gerninger er store *eller* ☞ Halleluja!

L.: 1 Tim 3,14-16. Ev.: Luk 7,31-35.

19. *grøn*. Torsdag i 24. alm. uge. (IV Ps).

Eller *rød*. **Januaris**, biskop og martyr (†305)

☞ Sl 111,7-8.9.10

☞ Herrens gerninger er store *eller* ☞ Halleluja!

L.: 1 Tim 4,12-16. Ev.: Luk 7,36-50.

20. *rød*. Fredag i 24. alm. uge. (IV Ps).

Andreas Kim Taegon, præst, og **Paulus Chong Hasang og lidelsesfæller**, martyrer (†19. årh.) (m)

☞ Sl 49,6-7.8-10.17-18.19-20

☞ Salige er de fattige i ånden, for Himmeriget er deres.

L.: 1 Tim 6,2c-12. Ev.: Luk 8,1-3.

21. *rød*. Lørdag. **MATTÆUS**, apostel og evangelist (f)

Gl. Ap. pf.

L.: Ef 4,1-7.11-13

☞ Sl 19,2-3.4-5ab

☞ Deres tale er nået til jorderigs ende.

Ev.: Matt 9,9-13

22. *grøn*. 25. ALM. SØNDAG.

✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*

1.L.: Amos 8,4-7;

☞ Sl 113,1-2.4-6.7-8.

☞ Lovpris Herren, som løfter den fattige fra skarnet.

Eller: Halleluja!

2.L.: 1 Tim 2,1-8.

Ev.: Luk 16,1-13 *eller* 16,10-13.

Kollekt for Katolsk Menighedspleje.

23. *hvid*. Mandag i 25. alm. uge. (I Ps).

Pius de Pietrelcina, præst, (Padre Pio) (†1968) (m)

☞ Sl 126,1-2b.2c-3.4-5.6

☞ Herren har gjort store ting mod os.

L.: Ezra 1,1-6. Ev.: Luk 8,16-18.

24. *grøn*. Tirsdag i 25. alm. uge. (I Ps).

☞ Sl 122, 1-2.3-4a.4b-5

☞ Lad os drage til Herrens hus!

L.: Ezra 6,7-8.12b.14-20. Ev.: Luk 8,19-21.

25. *grøn*. Onsdag i 25. alm. uge. (I Ps).

☞ Tob 13,1b-2.3-4a.4bcde.5.6.

☞ Lovet være Gud, som lever i evighed.

L.: Ezra 9,5-9. Ev.: Luk 9,1-6.

I konsekrede kirker undtagen Domkirken

1. vesper til Kirkevielsesfest

26. *hvid*. **KIRKEVIELSESFEST** (h)

Alt som 1. søndag i september i Domkirken

I andre kirker – også i Domkirken

grøn. Torsdag i 25. alm. uge. (I Ps).

Eller *rød*. **Cosmas og Damian**, martyrer (†3. årh.)

☞ Sl 149,1-2.3-4.5-6a+9b

☞ Herren glæder sig over sit folk *eller* ☞ Halleluja!

L.: Hagg 1,1-8. Ev.: Luk 9,7-9.

27. *hvid*. Fredag i 25. alm. uge. (I Ps).

Vincent af Paul, præst (†1660) (m)

☞ Sl 43,1.2.3.4.

☞ Vent på Gud, for jeg skal takke ham på ny.

L.: Hagg 1,15b-2.9. Ev.: Luk 9,18-22.

28. *grøn*. Lørdag i 25. alm. uge. (I Ps).

Eller *rød*. **Wenceslaus**, martyr (†929)

Eller *rød*. **Laurentius Ruiz og lidelsesfæller**, martyrer (†omkr.1635)

Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**

☞ Jer 31,10.11-12b.13

☞ Herren vogter os som hyrden sin hjord.

L.: Zak 2,5-9.14-15a. Ev.: Luk 9,43b-45.

(Lioba, abbedisse (†780), kan fejres)

29. *grøn*. 26. ALM. SØNDAG. (II Ps).

✠ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*

1.L.: Amos 6,1a.4-7;

☞ Sl 146,7.8-9a.9bc-10.

☞ Min sjæl, lovpris Herren.

Eller: ☞ Halleluja!

2.L.: 1 Tim 6,11-16.

Ev.: Luk 16,19-31.

30. *hvid*. Mandag i 26. alm. uge. (II Ps).

Hieronymus, præst og kirkelærer (†420) (m)

☞ Sl 102,16-18.19-21.29+22-23

☞ Herren genopbygger Zion, han viser sig i sin herlighed.

L.: Zak 8,1-8. Ev.: Luk 9,46-50.

Ad libitum læsning til Hieronymus:

L.: 2 Tim 3,14-17

Bønnens Apostolat

September 2019

For hele verden:

Beskyttelse af oceanerne
– at politikere,
videnskabsmænd og
økonomer må arbejde
sammen om at beskytte
verdens have og oceaner.

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen   Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse   bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01   www.v-lm.dk

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 12**, som udkommer den **20. september 2019**, skal være KO i hænde senest den **2. september 2019**.
Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 13**, som udkommer den **11. oktober 2019**, skal være KO i hænde senest den **30. september 2019**.

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen   Lars Kingo

Biskoppens kalender

September 2019

3.-6.	Præsternes Studieuge, Odense
7.-10.	Møde i Nordisk Bispekonference, Kloster Einsiedeln, Schweiz
14.	kl. 10.00 Messe for Malteserridderne, Jesu Hjerte Kirke, København
	kl. 13.00 Pontifikalmesse efter den ekstraordinære form, Jesu Hjerte Kirke, København
15.	kl. 10.00 Messe i Sankt Annæ Kirke, Amager
	kl. 12.00 Messe i Sankt Annæ Kirke, Amager
	kl. 17.00 Messe i Sankt Annæ Kirke, Amager
18.	kl. 14.00 Møde i Økonomisk Råd
24.	kl. 10.00 Møde i Danske Kirkers Råd
	kl. 17.00 Møde i Forretningsudvalget
29.	Caritas Dag, Jesu Hjerte Kirke, København

STIFTELSEN MARIAHJEMMET

yder støtte til katolikker, der har afsluttet folkeskolen og er under uddannelse.

År 2019-skemaet downloades fra stiftelsens hjemmeside www.mariahjemmet.dk

Den udfyldte ansøgning skal indeholde en påtegning fra sognepræst eller anden gejstlig myndighed og sendes med posten til:

Katolsk Bispekontor
Att. Mariahjemmets legat
Gammel Kongevej 15, 2. sal
1610 København V

senest d. 1. oktober 2019.

Alle, der har sendt et korrekt udfyldt ansøgningsskema, vil modtage svar inden Jul.

Lensbaron og lensbaronesse STAMPE CHARISIUS LEGAT

yder legatstøtte til katolske kvinder og børnerige katolske familier i svære økonomiske kår.

År 2019-skemaet downloades fra hjemmesiden www.stampelegat.dk.

Den udfyldte ansøgning skal indeholde en påtegning fra sognepræst eller anden gejstlig myndighed og sendes med posten til

Katolsk Bispekontor
Att. Stampe Charisius legat
Gammel Kongevej 15, 2. sal
1610 København V

Senest den 1. oktober 2019.

Alle, der har sendt et korrekt udfyldt ansøgningsskema, vil modtage svar inden Jul.

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.

Palle Vinther

KO's annonsekonsulent står klar til at hjælpe dig med dine annoncemuligheder.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen - også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon **33 55 60 80**

TELEFONLINE SOS FORBØN

Ønsker du forbøn, et lyttende øre, et ord fra Jesus og en velsignelse så ring: **75 18 18 08**

Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Keld Dahlwad, Daniel Steiner Ebert, Malene Fenger-Grøndahl, pastor Jesper Fich, sr. Gisela Heitz CSJ, Anne-Mette Hornuff Paul Jørgensen, Kirsten Krog, Jacob Nue Sønderstrup og Trine og Finn Sønderstrup.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.600 – ISSN 0902-297X.

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree   Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

Kirken i diasporaen

Karl Rahner forudsagde i et essay fra 1954 Kirkens situation i dag.

Tekst: Massimo Faggioli*

FREMSYN Der bliver stadig færre katolikker i Tyskland, og sidste år valgte mere end 216.000 at 'forlade Kirken' ved at stoppe med at betale kirkeskat. Det er blot det seneste eksempel i en langsom, men stabil tendens i Den katolske Kirke her i Vesten. Katolikker begyndte allerede at sive ud af Kirken i starten af det 20. århundrede, men tendensen er accelereret de sidste 60 år. Det betyder ikke, at kristendommen vil forsvinde, men at Kirken næsten alle steder mister sit faste greb om troen.

Forudsigelse

Den tyske teolog Karl Rahner SJ (1904-84), en central figur under 2. Vatikankoncil (1962-65) og en indflydelsesrig teolog i de første årtier herefter, skrev et fremsynet

essay i 1954 om det, han kaldte "diasporakristendom". Det udkom fire år før valget af Johannes XXIII i 1958 og den 'nye' paves chokerende meddelelse om at sammenkalde et koncil. 65 år senere kan essayet kaste meget lys over Kirkens aktuelle situation, dvs. den efterkonciliære katolicisme under pave Frans.

Det nyeste nummer af det respekterede franske teologiske fagtidsskrift *Recherches de Science Religieuse* gennemgår Rahners essay.

Den tysk-franske jesuit og teolog Christoph Theobald, redaktør af det pågældende nummer, undersøger i sit bidrag, hvordan Rahners tanker kan overføres til Kirkens situation i dag. I sit indlæg påpeger han, at Kirken i dag repræsenterer et min-

dretal og præges af fragmentering og sektarisme. Kirken udfordres også af multikulturalisme, institutionel svækkelse og interne, strukturelle forandringer.

Alt dette, siger Theobald, kalder på nye måder at drive teologi og være Kirke på, som uløseligt er knyttet sammen med vor forståelse af, hvad Kirkens grundlæggende mission er.

Theobald fremhæver, at diaspora-kristendom ikke nødvendigvis er en katastrofe, fordi den ikke er ensbetydende med, at "spiritualiteten" forsvinder. Tværtimod kan svækkelsen af de kirkelige, sociale og politiske strukturer, der regulerer kristendommen, skabe nye "religiøse" eller "åndelige" strømninger. I sit essay kalder Rahner diasporaen for "en iboende nødvendighed i frelseshistorien" snarere end en historisk tilfældighed – og noget, som er relevant for Frans' pontifikat og de spændinger, det har bragt frem i lyset.

Rahner forholdt sig kritisk til den kristendomsmodel, som dominerede forholdet

mellem kirke, stat og samfund i efterkrigstidens Tyskland. Han forudså allerede i 1954, at så længe Kirken fortsat er domineret af Europa og den vestlige verden, institutionelt som teologisk, ville modsætningerne i Kirken kun vise sig udadtil. Men når først Kirken er blevet globaliseret ville modsætningerne også vise sig indadtil i form af akut modstand, skrev han.

I det øjeblik Kirken begynder at være en Kirke for alle, frigjort fra sin europæiske og vestlige identifikation, ville den blive en missional Kirke for alle.

Men denne udvikling sker ikke automatisk. Theobald reflekterer i sit indlæg over, hvordan vi kan bruge Rahners tanker i dag ved at sammenholde dem med, hvad der sker under pave Frans. Og her er det fristende at opsætte en ny teologisk og institutionel ramme inden for en historisk, teologisk kontekst – én, der ikke beklager sig "politisk" eller "sociologisk" over mangfoldigheden og fragmenteringen i Kirken i vore

Fortsættes nedenunder ▶

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
 42512
 Afsender: Katolsk Orientering
 Katolsk Orientering · nr. 11
 30. august 2019 · 45. årgang

PP
 DANMARK

multikulturelle og multireligiøse samfund, men læser situationen "teologisk" i lyset af skriften og traditionen.

Tre skridt for en Kirke i diasporaen

Theobald siger, at første skridt til at tackle denne diaspora-situation kræver en skelnen, der ikke automatisk er et selvforsvar for institutionen eller dens bagvedliggende kultur. Men derimod en bekræftelse af og et forsvar for muligheden for at tro i den nuværende krise gennem en intelligent læsning af vor egen situation og af verden: dvs. at læse "tidens tegn" på en måde, som inkluderer en kritisk – men også selvkritisk – tilgang til verden.

Næste skridt er at acceptere, at Kirken i diasporaen er en mindretalskirke. Det indebærer, at man ikke falder for fristelsen til at fremhæve de altid eksisterende hindringer for evangeliets udbredelse, dvs. de anti-evangeliske kræfter på spil i vor del af verden og i Kirken. En sådan sensationisme skaber nemlig en krigermentalitet, som i sig selv er uforenelig med evangeliet.

Tredje skridt er at gentænke forholdet mellem akademisk teologi og Kirken. Lokale kirker må fremme en teologisk tænkning, som resulterer i en missional reform af institutionerne.

Der findes i dag en stor kløft mellem en stadig mere fragmenteret og overspecialiseret teologisk profession og den kultur, som leves ude i menighederne. Theobald taler om behovet for en "kristen kommunalisering af teologien" som et nyt partnerskab mellem teologer, kirkeledere og samfund.

Teologiske og institutionelle udfordringer

Flere teologiske og institutionelle udfordringer må overvindes, inden man kan tage

disse tre skridt. Ifølge Theobald er den vigtigste udfordring begrebet 'tradition'.

"Traditioner overleveres i dag gennem en modtagelsesakt som samtidig også er en genskabelsesakt", skriver han.

For at sammenholde traditionens kompleksitet og enhed udgør 2. Vatikankoncils konstitution om Guds åbenbaring, *Dei Verbum* "den indre akse i en teologi til tjeneste for Kirken i diasporaen".

Traditionens problem er blevet synlig under Frans' pontifikat, og fx er hans insisteren på at udvikle synodalitet en anden måde at beskrive behovet for at gentænke hvordan en kirkelig konsensus kan findes på grundlag af '*sensus fidelium*' [dvs. hele gudsfolkets fælles garanti for troens ægt-hed, red.]. Dette fordrer en ny balance og et nyt centrum for, hvad det vil sige at "være kristen" i dag.

Spørgsmålet er ikke kun et intellektuelt anliggende, men også en åndelig udfordring for alle nutidige kristne. Det vil også sige at afveje det globale skift i teologi mod en ny katolicitet og behovet for at opdyrke en tættere opmærksomhed mod de uendelig mange forskellige og særlige forhold, som kendetegner de enkelte menigheder og befolkningsgrupper.

En anden udfordring er kulturens rolle, og Rahner undgår ikke spørgsmålet med "inkulturation" – i lyset af, at vestlige samfund har bevæget sig væk fra en særegen katolsk og kristen kultur formuleret af de kirkelige institutioner.

Men er "inkulturation" et grundlæggende træk ved kristendommen eller et problem, der må overvindes? Kan Kirken overleve den kristne kulturs forsvinden i de traditionelt kristne lande? Eller kan den kristne kultur omvendt være en forhindring for en evangeliserende Kirke?

Med andre ord: en katolicisme, der er en

minoritet og inkultureret, kan risikere at blive en sekt (blandt mange andre). Omvendt har den også et iboende potentiale til at være et vigtigt missionerende samfund.

En tredje udfordring for Kirken i diasporaen er "teologiens demokratisering" – det forhold, at tænkningen om Kirken sker blandt en voksende gruppe af kristne med forskellig baggrund.

Ovenstående møder stærk modstand i visse dele af Kirkens hierarki, hvilket kan aflæses i den verserende polemik om efterårets Amazonas-synode, og den er – ligesom den seneste tids debat om fx kvindes rolle i Kirken – led i en meget større debat om behovet for at 'afklerikalisere' Kirken i diasporaen.

Mod en globalt missionerende kirke

Theobalds genlæsning af Rahners essay fra 1954 viser os omfanget af den aktuelle katolske krise; institutionel (præstedømmets rolle, embedssynet i Kirken), teologisk (seksualitet og køn), social (sektarisme og fragmentering) og politisk (katolske politikker mellem passiv assimilering og nyintegralisme).

Alle disse faktorer stiller os over for en udfordring, som ikke kan adskilles fra Kirkens situation i diasporaen – hvilket ikke er det modsatte af Kirkens globalisering, men faktisk dens anden aspekt.

"Den største udfordring bliver at acceptere den kristne traditions historiske tilfældighed, der i dag har brug for at blive omformet globalt set", skriver Theobald.

Hertil kræves en missional Kirke, der deler sine kristne erfaringer i en levende dialog med medmennesker. Den kræver også, at der udvikles en mangefacetteret vision af det, at være Kirke og den kristnes identitet.

Hele debatten om Frans' pontifikat har at gøre med uenigheden om, hvordan

man skal forstå Kirkens situation i dag: de, der ser Kirken i lyset af diasporaen og globalisering, omfavner – eller er i det mindste åbne over for – Frans' pontifikat. Men de, der fortsat mener, at det er muligt at vende tilbage til kristendommens guldalder, ser intet behov for at sætte spørgsmålstegn ved tingene.

Disse uenigheder giver sig til kende på mange forskellige måder verden over, og diasporaen og Kirkens globalisering er langt mere fremskreden i visse lande end i andre. Men diasporaens betingelser påvirker alle kristne og alle katolikker, herunder befolkninger, hvor sekulariseringen først er sket, efter at den startede i Europa.

De uenigheder, der knytter sig til Frans' pontifikat, er også et spørgsmål om graden af villighed til at forlade bestemte former for katolicisme, som har overlevet indtil i dag: en teologisk tænkning domineret af europæiske og vestlige akademikere eller en intellektuel elite, og en kirkepolitik dikteret af gejstlige hierarkier eller klerikaliserede lægfolk.

Det kan ikke lade sig gøre at vende tilbage til et system, der blev skabt i det 11. og 12. århundrede – med en internationalt udbredt katolsk liturgi, en model for gejstligheden og en enkelt teologisk kanon.

Kirken i dag lever i en helt anden verden og kan ikke vende tilbage til en svunden tid. Det er et overstået kapitel.

Overgrebskrisen og de finansielle skandaler, som er dukket op ved afslutningen på kristendommens æra, som vi kender den, er en konsekvens af diasporaen. At benægte denne og Kirkens globalisering bliver derfor nemt en anden måde at benægte skandalerne på.

*Kirkehistoriker (f. 1970), professor i teologi og religiøse studier ved Vilanova University, Philadelphia i USA.

Så får Struer sin katolske kirke

Det tidligere Struer Missionshus er nu i bispedømmets hænder.

Tekst: Niels Messerschmidt

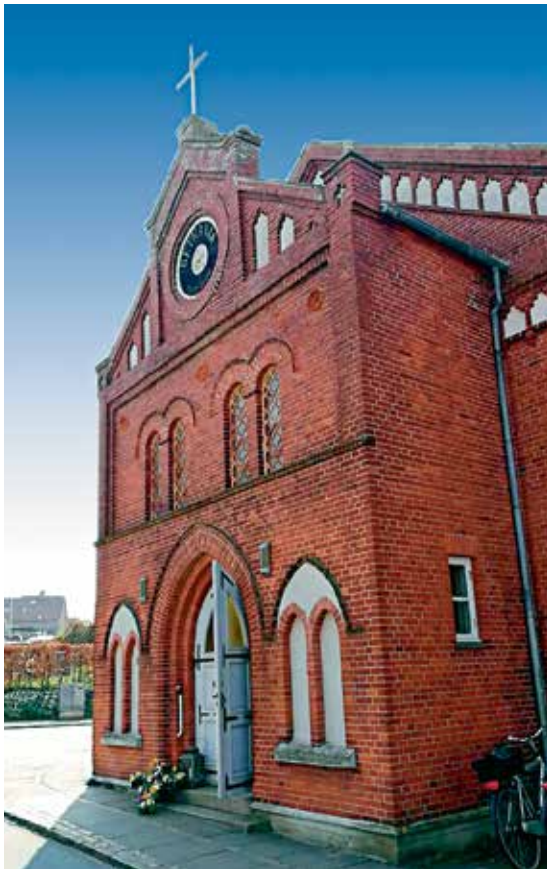
NORDVEST Dethørertilsjældenhederne, at bispedømmet kan føje en ny bygning til sit kort over kirker over det ganske land. Men det var først i andet forsøg, at det lykkedes for Ansgarstiftelsen at finde egnede lokaler til at etablere et nyt, katolsk kirkecenter i Nordjylland, nærmere bestemt i Struer.

I tiden efter offentliggørelsen af det nye katolske danmarkskort tilbage i 2015 var et tilbagevendende spørgsmål, hvordan man kunne forbedre situationen for katolikkerne syd for Limfjorden. I Nordvestjylland ligger der en menighed i Herning/Lemvig-området med kirkecenter i Herning (Sankt Peders Kirke) og den lille filialkirke i Lemvig (Hellig Kors Kirke). Idet der i dag kun bor ganske få katolikker i Lemvig, har der gennem længere tid været et ønske om at finde en større og mere centralt placeret kirkebygning, og her viste Struer sig at være en optimal placering for mange af menighedens katolikker.

I efteråret 2017 søgte biskopkontoret at konkretisere sine planer om at etablere et nyt, katolsk kirkecenter i byen, på adressen Fabrikvej 8, hvor Ansgarstiftelsen havde set sig varm på en tidligere industribygning og indgik en betinget købsaftale.

Da bygningen lå i et industriområde, hvor der normalt ikke findes offentlige bygninger, havde Ansgarstiftelsen søgt Struer kommune om dispensation; men selv om kommunens administration i første

omgang havde stillet sig positivt til dette ønske, endte de med at give afslag på dispensation, fordi det ville kræve, at der blev udarbejdet en ny lokalplan for området.

Det nye katolske kirkecenter på hjørnet Enggade 10 og Torvegade 12 ligger tæt på stationen og Struer bymidte.
Foto: Google Maps.

Højesteret afviser bispedømmet Oslos anke

Bispedømmet skal tilbagebetale næsten 70 mio. kroner i for meget udbetalt støtte.

MEDLEMSFUSK Oslos katolske bispedømme blev i 2015 anklaget for at have fusket med medlemstallet. Biskopkontoret kom under mistanke for i perioden 2011-14 at have registreret mange nye medlemmer uden deres accept ved at finde personer med polske eller spanske efternavne i telefonbøgerne, og herefter registrere dem som værende katolikker. På baggrund af det oppustede medlemstal modtog bispedømmet så et tilsvarende højere økonomisk tilskud fra den norske stat og en række kommuner.

Da man efterfølgende gennemgik 65.500 personer, registreret som katolikker i førnævnte periode, viste det sig, at 56.500 var blevet registreret ved hjælp af 'tvivlsomme metoder', mens 28.900 personer bekræftede, at de var katolikker. Omkring 6.800 personer ønskede at blive slettet i bispedømmets medlemsregister. Da sagen begyndte

at rulle, var biskop Bernt Eidsvig selv under anklage, men sigtelserne mod ham blev frafaldet, da retten ikke kunne bevise, at han personligt havde kendt til den ulovlige praksis. Bispedømmet blev dog kendt skyldigt i tingretten, og højesteret har siden stadfæstet afgørelsen om, at bispedømmet skal tilbagebetale næsten 70 mio. kroner i for meget udbetalt støtte til den norske stat og flere kommuner.

Store økonomiske konsekvenser

Siden mistanken om medlemsfusk dukkede op i 2015, har bispedømmet ikke modtaget bidrag fra den norske stat, og de forventer at have tilbagebetalt 30 mio. kroner til den norske stat efter sommeren 2020. Men også mange andre venter på at få penge tilbage: næsten 3 mio. kroner skal tilbagebetales til mere end 60 kommuner, og desuden tilbagestår yderligere store beløb, som skal be-

Tidligere missionshus

Nu bliver planerne om et katolsk kirkecenter i Struer i stedet realiseret med købet af det tidligere Bethania Missionshus, som senest har været anvendt som kirkebygning og missionshus for Indre Mission. Den flotte og bevaringsværdige røde murstensbygning, opført i 1906 og centralt beliggende, er i grundplan 400 kvm, som rummer selve kirkerummet samt to mindre lokaler. Herudover er der 90 kvm på 1. sal, som er indrettet som beboelseslejlighed.

Biskopkontorets ejendomsadministrator Son Habekost Bui oplyser, at inden menigheden vil kunne tage bygningen i egentlig brug skal den gennemgå en grundig og flere millioner kroner dyr udvendig facaderenovering, herunder stabilisering af fundament, udskiftning af eternittaget, pudsning af sokkel og murværk samt kitning af vinduer.

"Hvis der er økonomi til det, så skal det indvendige også have en tur: Reindretning af lokaler, således at der kommer et større kirkerum, slibning af guly, maling af loft og vægge, småreparationer af diverse lister og kanter", forklarer Son Habekost Bui og tilføjer:

"Bygningen har bevaringsværdien 3, hvilket blandt andet medfører, at vi ikke uden videre kan kaste os ud i renoveringsprojekterne, førend vi har en afklaring med kommunen. Tidshorizonten er endnu uklar, da vi er afhængig af kommunens sagsbehandlingstid".

Når den nye bygning er klar til at blive taget i brug, skal kirken i Lemvig sælges.

Ejendommen på Enggade 10 i Struer er købt for kr. 750.000.

I et kommende nummer af KO kan du læse mere om visionerne for det nye kirkecenter og historien bag det tidligere missionshus.

tales tilbage. Bispedømmet har tre år til at tilbagebetale hele beløbet.

Ifølge bispedømmets økonom Sindre-Jacob Bostad vil tilbagebetalingen til kommunerne få store konsekvenser. Således må bispedømmet skære ned i personalet på biskopkontoret, ligesom der i de kommende år heller ikke er penge til den løbende vedligeholdelse af bispedømmets kirkebygninger. Vedligeholdelseefterslæbet er på ca. 60 mio. kroner. En rapport fra 2017 viser, at 30 kirkebygninger i det sydlige Norge mangler den nødvendige vedligeholdelse. Sindre-Jacob Bostad peger på, at rapporten kun omtaler den synlige vedligeholdelse; anslået er vedligeholdelseefterslæbet lige så stort, hvad angår usynlige installationer som fx rørføring.

Takket være en ny og reel vækst i medlemsantallet er bispedømmet Oslo nogenlunde i stand til at klare sig økonomisk, men medlemstilgangen kan dog ikke fuldt ud kompensere for de store udgifter som følge af medlemsregistersagen. Så kirkebygningerne i bispedømmet Oslo vil fortsætte med at forfalde, indtil de sidste kroner er blevet betalt tilbage.

NM

Kilder: *Dagen* og *NTB Nyheter*

Søndagsprædiken

Betaler det sig at være uærlig?

Læs mere på side

4

Kulturglæder

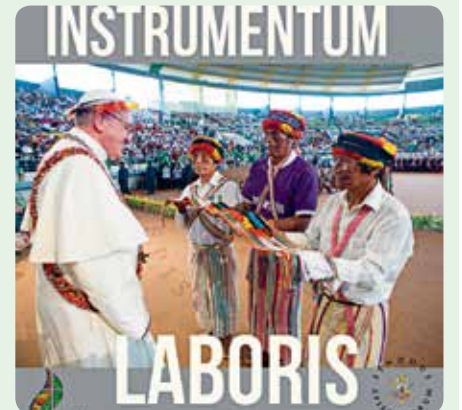

Om bøger, kunst og musik.

Læs mere på side

5 & 10

Amazonassynoden

Præstevielse af gifte mænd på tapetet.

Læs mere på side

8-9

Kirken i Danmark

Foredrag og musiktilbud, Birgitta-festival, polsk valfart og meget mere.

Læs mere på side

7, 11 & 12

KO mener

Styrker pavens vision

Både op til sit valg i 2013 og i sit pontifikat har Frans talt om, at Kirken skal gå ud i periferierne. 1. september offentliggjorde han navnene på 13 nye kardinaler, som afspejler pavens vægning af den interreligiøse dialog, omsorgen for migranter og hans syn på Kirken som et felthospital, der opererer 'ude i felten' langt væk fra de traditionelle magtcentre i Kirken.

Frans' betoning af en kirke i dialog ses i hans tildeling af røde birettaer til tidligere og nuværende ledere af Vatikanets organer for den interreligiøse dialog, nemlig den engelske ærkebiskop Michael Fitzgerald og kirkelederne i de to muslimske lande Marokko og Indonesien.

Hans udnævnelse af Fitzgerald ses som en anerkendelse af ærkebiskoppens indsats i Tunesien, Egypten, Sudan, Uganda og Jerusalem, og hans arbejde i Vatikanets organ for interreligiøs dialog i 1987-2006. Selv om Fitzgerald er 82 år, ser mange hans nye værdighed som en anerkendelse af hans tilgang til islam og andre religioner.

Under Frans' pontifikat har den interreligiøse dialog haft hovedprioritet, fx fælleserklæringen om menneskeligt broderskab, som han underskrev med storimannen af Al-Azhar moskéen. Beslutningen om også at give en rød biretta til biskop Miguel Ayuso Guixot, formand for det pavelige råd for interreligiøs dialog og endnu en islam-ekspert, udlægges som pavens ønske om, at Kirkens interreligiøse dialog kendetegnes af en tålmodig lytten, relationsopbygning og samarbejde med muslimske ledere.

Frans kreerer også ærkebiskoppen af Rabat, Cristóbal López Romero, til kardinal. Paven besøgte Marokko tidligere i år og mødte med den sidste overlevende trapistmunk fra Tibhirine klostret i Algeriet, hvor syv munke blev dræbt under borgerkrigen i 1990'erne. Ved at give Rabats ærkebiskop den røde biretta viser paven solidaritet med det lille kirkesamfund på 23.000 troende, hvis skoler, børnehjem og hospitaler er vellidte i Marokko og står i samfundets tjeneste.

Paven overraskede også ved at udpege p. Michael Czerny, en 73-årig jesuit og undersekretær i afdelingen for migranter under dikasteriet til fremme af integreret menneskelig udvikling. Czerny, en af pavens nære samarbejdspartnere, var med til at etablere jesuiternes panafrikanske AIDS-netværk. Også en anden jesuit får en rød biretta, Jean-Claude Hollerich, ærkebiskop af Luxembourg og formand for bispekonferencerne i EU, der op til EU-parlamentsvalget advarede mod den spirende populistiske nationalisme i Europa.

Ved tidligere udnævnelser har Frans 'af-europæiseret' kardinalkollegiet, men han har denne gang udnævnt seks europæere, to fra Latinamerika og én fra Asien. Ene-este italiener er ærkebiskoppen af Bologna, Matteo Zuppi, som er tilknyttet den katolske humanitære organisation Sant'Egidio, og som er fortaler for, at Kirken udviser større pastoral følsomhed mod homoseksuelle. Når det gælder udpegningen af nye kardinaler følger pave Frans heller ikke den uskrevne regel om, at ærkebiskopper i spidsen for bestemte bispedømmer automatisk modtager kardinalværdigheden. Også her vælger pave Frans at udnævne troværdige og ydmyge kirkeledere, som arbejder væk fra rampelyset. NM

Kirkens mission i fokus

Paven har udråbt oktober til en ekstraordinær missionsmåned under overskriften 'Døbt og udsendt: Kristi Kirke på mission i verden'. I lighed med tidligere paver ønsker Frans at styrke Kirkens missionsindsats og katolikernes eget vidnesbyrd.

Tekst: Niels Messerschmidt

MISSION Pave Frans har besluttet at gøre oktober måned til en ekstraordinær missionsmåned. Det sker for at skabe større opmærksomhed om Kirkens mission i verden (*missio ad gentes*) og for at styrke katolikernes engagement for evangeliets udbredelse.

Begge temaer knytter an til den pastorale bekymring, som pave Benedikt XV gav udtryk for i sin rundskrivelse *Maximum Illud* fra 1919 om Kirkens missionsaktivitet og nyevangelisering, og pave Frans tog tråden op i sin rundskrivelse fra 2013 om samme emne, *Evangelii Gaudium* (2013). Her understregede Frans, at det at handle missionalt, "er paradigmet for enhver kirkelig opgave" (nr. 15).

Kirkens kald og dybeste identitet

Den ekstraordinære missionsmåned markerer altså 100-året for offentliggørelsen af *Maximum Illud*. Med rundskrivelsen ønskede Benedikt XV ikke alene at minde de troende om Jesu missionsbefaling ("Gå ud i alverden og prædik evangeliet for hele skabningen"), men også at identificere principperne og prioriteringerne for Kirkens missionsindsats. Rundskrivelsen var banebrydende ved at tage afstand fra Kirkens hidtidige eurocentriske og kolonialistiske tilgang til missionen for i stedet at fremhæve de kulturelle forskelle, at gøre Kirkens missionsarbejde fri for politiske agendaer, og at understrege betydningen af, når det indledende missionsarbejde har fundet sted, at udvikle de lokale kirkers egne ressourcer.

Efter 2. Vatikanconcil har alle paver sat Kirkens missionsopgave i centrum af det kirkelige liv, særligt i lyset af nyevangeliseringen. I 1975 offentliggjorde pave Paul VI rundskrivelsen *Evangelii nuntiandi*, hvor han identificerede Kirkens evangeliserende indsats som dens væsensidentitet: "At forkynde det glade budskab er faktisk Kirkens nådegave og dens egentlige kald og dybeste identitet. Den er til for at forkynde evangeliet" (nr. 14).

Også Johannes Paul II og Benedikt XVI understregede i deres pontifikater betydningen af nyevangelisering som en pastoral vej mod Kirkens fremtid, og i centrum for Benedikts engagement stod det kristusbudskabet som helt grundlæggende for, at vid-

nesbyrdet om Jesus Kristus i dag kunne ske med fornyet kraft.

Om at følge Kristus

Ligesom sine forgængere lægger Frans stor vægt på nyevangelisering, og i hans rundskrivelse *Evangelii Gaudium* inviterer han de troende til "en ny fase i evangeliseringen" (nr. 1), der har glæden som sit kendetegn, og til en "missional transformation af Kirken" som en "Kirke, der går ud" (nr. 13-23) med sit vidnesbyrd og sin pastorale omsorg.

Med en række citater fra vigtige koncilsdokumenter og rundskrivelser om missionsvirksomhed og evangelisering minder Frans os om, at Kirken "ifølge sit væsen er 'missionerende'" (*Ad Gentes*, 2) og derfor er nødt til at missionere. "At forkynde det glade budskab er faktisk Kirkens nådegave og dens egentlige kald, det er dens dybeste identitet. Den er til for at forkynde evangeliet" (*Evangelii nuntiandi*, 14). "Derfor må den under Kristi ledelse gå den samme vej, som Kristus gik, nemlig fattigdommens, tjenestens, lydighedens og selvopofrelsens vej indtil døden" (*Ad Gentes*, 5). Således kan Kirken i sandhed forkynde Herren, forbilledet "for denne fornyede menneskehed, der er præget af broderkærlighed, sandfærdighed og fredens ånd" (*Ad Gentes*, 8).

"Kirken er udsendt af Kristus til at forkynde og meddele alle mennesker og alle folkeslag Guds kærlighed; den er sig bevidst, at der endnu ligger en uhyre stor mis-

Hele oktober måned skal efter pave Frans' ønske være en særlig missionsmåned med fokus på Kirkens mission i verden og de troendes eget vidnesbyrd i evangeliseringens tjeneste.

Afviser kritikken

Pave emeritus har reageret på kritikken mod hans essay om overgrebskrisen i Kirken.

SVAR Den pensionerede tyske pave skriver, at de fleste negative reaktioner på hans essay om overgrebskrisen (se KO 6) blot er med til at cementere hans centrale påstand om, at hovedårsagen til overgrebskrisen er frafald og fremmedgørelse fra troen, idet ordet 'Gud' er fraværende i de fleste kritiske kommentarer.

I en kortfattet erklæring, der blev offentliggjort i det tyske tidsskrift *Herder Korrespondenz* under overskriften '68 og overgrebene', påpeger pave emeritus den

"generelle mangel" ved hovedparten af de kritiske indlæg, at de helt overser den pointe han kom med i essayet.

Pave emeritus beklager den "typiske utilstrækkelighed" i kritikernes svar og påpeger, at han i essayet netop lagde hovedvægten på Gud.

"Jeg skrev: 'En verden uden Gud kan kun være en verden uden mening [...] Vestlige samfund er samfund, hvor Gud er fraværende i det offentlige rum, og hvor han ikke længere har noget at sige

sionsmæssig opgave foran den" (*Ad Gentes*, 10). Pave Frans henviser også til Johannes Paul II's rundskrivelse *Redemptoris missio* fra 1990, hvor Kirken opfordres til en "fornyset missionsindsats" fordi den "fornyset Kirken, genopliver troen og den kristne identitet og giver fornyet begejstring og ny motivation. Troen styrkes, når den gives til andre!" (nr. 2).

I sit budskab om etableringen af den særlige missionsmåned oktober henviser pave Frans også til sin rundskrivelse *Evangelii Gaudium* 2012, som udkom lige efter bispesynoden om nyevangelisering samme år. Her henvises flere gange til Johannes Paul II's *Redemptoris missio* og Frans skriver bl.a.: "Johannes Paul II har opfordret os til at indse, at 'det forsåt er nødvendigt at bekymre sig om evangeliseringen over for dem, der befinder sig langt væk fra Kristus, som Kirkens vigtigste og helligste opgave'. 'Missionsaktiviteten er også i dag den største udfordring til Kirken', og at 'missionsarbejdet kommer i første række'. 'Hvad ville der ske, hvis vi virkelig tog hans ord alvorligt? Vi ville ganske enkelt indse, at missionsvirksomhed er paradigmet for alle Kirkens opgaver', skriver pave Frans.

Op til oktober vil Kongregationen for folkenes Evangelisering i samarbejde med De pavelige Missionselskaber lancere en række tiltag til at markere den særlige missionsmåned. Disse vil blive introduceret på den dertil oprettede flersprogede hjemmeside med adressen www.october2019.va.

Se også *missio* Danmarks hjemmeside. www.missio.dk vil i løbet af den kommende tid omtale nogle af de tiltag, som vil blive gennemført i vort bispedømme.

samfundet. Og det er grunden til, at de bliver samfund, hvor målestokken for, hvad der er menneskeligt, i stigende grad går tabt".

"Så vidt jeg kan se, optræder Gud slet ikke i de fleste kommentarer [på mit essay]. Derfor bliver det centrale spørgsmål, jeg ønskede at rejse, slet ikke diskuteret. Størstedelen af de kritiske kommentarer, jeg har set, understreger situationens alvor, nemlig at ordet 'Gud' i mange tilfælde er blevet marginaliseret inden for teologien".

Pave emeritus har underskrevet sin erklæring 'Benedikt XVI'. NM

Sudan: Kristen kvinde valgt ind i statsligt overgangsråd

Skal rådgive landets militærråd og en koalition af oppositionsgrupper i Sudans overgang til civilt styre.

AFRIKA Rayaa Nicol Abdel Masih, advokat og koptisk kristen, er blevet valgt ind i det fælles militære-civile organ, som skal følge og sikre dannelsen af en civil regering og et parlament. Organet, der skal virke i en overgangsperiode på tre år, er oprettet efter, at Sudans militær i april valgte at afsætte landets mangeårige

præsident og diktator, Omar al-Bashir, efter langvarige og massive folkelige protester mod at forlænge al-Bashirs mandat.

”Et godt tegn”. Således siger lokale religiøse kilder til *Vatican News* om valget af Rayaa Nicol Abdel Masih til overgangsrådet. De oplyser, at den kristne kopter er uddannet advokat, og at hendes juridiske

Medlemmerne af Sudans nye militære-civile overgangsråd aflægger ed til general Abdel Fattah al-Burhan. Foto: AFP.

Tidligere præsident hædres med fornem katolsk teologipris

Irlands præsident i årene 1997-2011, dr. Mary McAleese, hædres for sin forskning i børns rettigheder.

HÆDER Det var en både overrasket og begejstret dr. Mary McAleese, der i slutningen af august modtog nyheden om, at det katolske teologiske fakultet ved Tübingen universitet tildeler hende den prestigefulde Alfons Auer etikpris 2019. Prisen er opkaldt efter den tyske katolske moralteolog Alfons Auer (1915-2005).

Dr. Mary McAleese, der er ekspert i kanonisk ret, har skrevet doktordisputats om børns rettigheder i henhold til kanonisk lov. Sideløbende med sin akademiske karriere var hun gennem 14 år Irlands præsident. Hun modtager prisen ved en ceremoni på det tyske universitet den 30. oktober.

Mary McAleese, der i dag arbejder som professor på instituttet 'Børn, Lov og Religion' ved Glasgow universitet, fortæller til det katolske tidsskrift *The Tablet*, at professor Alfons Auer var ”en både inspirerende og fremsynet teolog, forud for sin tid, og som rejste flere spørgsmål, hvoraf jeg har forsøgt at besvare nogle af dem i min forskning i kanonisk ret og børns rettigheder”.

Professor Alfons Auer anses som en af Tysklands vigtigste moralteologer i det 20. århundrede. Han var fortaler for en styrket dialog mellem kirke og samfund efter 2. Vatikankoncilens ånd. I sin etiske tilgang betonede han fornøftens rolle i kristne læremæssige spørgsmål.

Etikprisen er blevet uddelt hvert andet år siden 2015. Den canadiske filosof, professor Charles Taylor, modtog som den første prisen i 2015, og i 2017 gik prisen til den tyske teolog, filosof og historiker Heiner Bielefeldt. Med prisen følger 25.000 euro.

NM

Irlands tidligere præsident dr. Mary McAleese modtager Alfons Auer etikprisen 2019 for sin forskning i kanonisk ret og børns rettigheder. Foto: Wikipedia.

ekspertise skal bruge til at rådgive overgangsregeringen op til valget, der formentlig skal afholdes i 2022.

Til organet er udpeget fem civilister og fem militærpersoner. Det ledes af general Abdel Fattah al-Burhan, der også leder landets midlertidige militærråd.

Det spanske nyhedsbureau *Efe* rapporterer, at iagttagere i Sudan ser udnævnelsen af den kristne kvinde som tegn på en stigende tolerance over for andre religioner og etniske grupper i landet, der under Omar al-Bashirs ledelse har været karakteriseret som et brutalt diktatur. Kort efter al-Bashirs magtovertagelse i 1989 forbød han alle landets politiske partier og forfulgte og henrettede herefter politiske modstandere. Al-Bashir krævede desuden, at Sharia-lovgivning blev indført i hele landet på trods af landets kristne mindretal.

NM

Kort nyt

Interreligiøs dialog i Emiraterne

DIALOG De forenede Emirater vil styrke den interreligiøse dialog mellem islam og kristendom. I følge *signum.se* er der nedsat en interreligiøs komité på ”højeste niveau” i Abu Dhabi. Komitéen skal sørge for, at hensigtserklæringen, som pave Frans og storimam af Al-Ahzar, Ahmad Mohammad Al-Tayyeb, underskrev tidligere i år, bliver omsat i praksis.

Komitéen skal implementere hensigts-erklæringens forslag og målsætninger, fx at bekæmpe ekstremisme begået i Guds navn, forsvare menneskerettigheder samt styrke samarbejdet mellem islam og kristendom på områderne konfliktløsning, miljøbeskyttelse og social retfærdighed.

I komitéen sidder blandt andet formanden for Det pavelige råd for interreligiøs Dialog, biskop Miguel Ayuso Guixot, Al-Ahzar universitetets leder, Mohamed Mahrasawi og pavens personlige sekretær, den egyptiske pastor Yoannis Lahzi Gaid.

Tidsskriftet *The National* citerer kronprins Mohamed bin Zayed for at sige, at komitéen skal arbejde for ”tolerance, samarbejde og sameksistens” ikke alene i Emiraterne, men også i andre dele af den muslimske verden.

Sudan blev uafhængigt i 1956 og har lige siden været præget af spændinger mellem landets mange forskellige etniske grupper. Addis Abeba aftalen i 1972 stoppede midlertidigt 17 års borgerkrig mellem Nord- og Sydsudan. I 2005 blev Sydsudan sikret selvstyre. Efter en folkeafstemning i januar 2011 blev Sydsudan erklæret for uafhængigt den 9. juli samme år.

Republikken har godt 43 millioner indbyggere – Sydsudan godt 12 millioner.

Kilde: *Encyclopedia Britannica* og *worldpopulationreview.com*.

Kom til Caritas-dagen

SØNDAG D. 29. SEPTEMBER I CARITAS CENTER STENOSGADE OG JESU HJERTE KIRKE

Mød Caritas' nye generalsekretær Maria Krabbe Hammershøj og hør om en grøn og innovativ omstilling til fordel for verdens fattigste.

Kl. 11.00
Højmesse med biskop Czeslaw

Kl. 12.30
Frokost

Kl. 13.30
Velkommen til Caritas-dagen ved generalsekretær Maria Krabbe Hammershøj

Kl. 13.45
”Rent drikkevand på fire timer”. Alexander Løcke fortæller om sin opfindelse, Solarsack, der kan rense drikkevand ved hjælp af solpasteurisering.

Kl. 14.15
Vælg mellem fire forskellige oplæg:

1. ”Mennesket som skaberværkets tjener, forsvarer og beskytter”.
2. ”Klimatilpasning af småbønderes landbrug i Uganda”.
3. ”Kort om Caritas. En introduktion til Caritas' arbejde nationalt og internationalt”.
4. ”Caritas in brief. A short introduction to Caritas and the network. For English-speaking participants”.

Kl. 15.00
Kaffe, kage og afslutning af dagen.

Der vil være leg og spændende aktiviteter for børnene fra kl. 13.00 – 15.00.

Din ejendom er ikke din egen

Meditation over Lukas 16,1-13, om den uærlige godsforvalter (25. almindelige søndag C).

Tekst: Pater Michael Jensen OSB

MEDITATION Lignelsen om den uærlige godsforvalters skæbne provokerer os. Hvilken hensigt har Jesus med at fremstille en uærlig forretningsmand som forbillede for os? *Herren roste den uærlige forvalter*. Holder Jesus en lovtale til ære for bedrageri? Bestemt ikke. Men med sin sans for kommunikation driver Jesus et paradoks helt i bund, dels for at vække vores nysgerrighed, dels for at gøre os årvågne: hvis vi ønsker at nå frem til det endegyldige mål i vores liv – at blive modtaget i de evige bolige

Med denne lignelse, hvad vil Jesus sige til os i dag? ”Den, der sidder i en dårlig situation, det er dig! De goder jeg har givet dig at forvalte, dem har du ødslet bort; du sidder i bundløs gæld til mig; klar dig ud af kniben så hurtigt som muligt! Skynd dig – med alle midler – at vise en gavmildhed, der sidenhen vil bære frugt for dig! Nu skal du vise dig opfindsom i din måde at være god mod andre: giv materielle goder, giv penge, ja, men giv også dine kundskaber, dine færdigheder, giv din tid!” Del med andre de åndelige rigdomme, Gud har givet dig. Vi skal gøre de fattige – i alle ordets betydninger – til vores venner i himlen. For når vi giver noget til de fattige, giver vi det til Gud.

Men lignelsen er også en indledning til den belæring, Jesus vil give os, og som man kunne kalde ”den kristne brugsanvisning til rigdom”. Alle jordens goder tilhører Gud, som har skabt dem; vi er kun deres forvaltere. Det fremgår helt klart af dagens tekst: lignelsen handler om en forvalter; i Jesu belæring er der hele tiden tale om at være tro eller uærlig, altså om en relation til den virkelige ejer. Det aramæiske ord mammon er vigtigt: det findes kun fire gange i Bibelen, udelukkende i Jesu mund. Vi oversætter det sædvanligvis til ’rigdom’ eller ’gods’, men helt nøjagtigt betyder det ’betrot gods’. Mammon er nemlig dannet af de samme medlyde som ordet Amen, ’det står fast’, ’det kan vi stole på’. Altså selv mammon, der betegner rigdom i sin grimmeste betydning – det er nærmest en personificering af begrebet rigdom-dyrket-som-afgud – selv dette ord husker os på, at alle goder i sidste ende kommer fra Gud.

Når Gud skænker os rigdom, er det et tegn på hans tillid til os. Han stoler på, at vi kan forvalte den rigdom han giver os. Hvad forventer Gud af os? At vi bruger den på samme måde, som Gud selv ville have gjort. Den kristne tradition har mediteret over evangeliet og har udarbejdet en lære om ejendom. Den er blevet formaliseret af

Thomas Aquin i 1200-tallet, og er blevet fremhævet af de moderne paver, især Leo XIII i hans banebrydende rundskrivelse om sociale spørgsmål *Rerum novarum* (1891), og af det Andet Vatikankoncil.

I vores moderne mentalitet rimer rigdom på ejendom. De goder jeg har anskaffet mig ved mit arbejde, eller som jeg har modtaget på lovlig vis, er mine. Og ejendomsretten er ukrænkelig. Når blot jeg overholder landets love, kan jeg gøre absolut hvad jeg vil med min ejendom – det står der ordret i Napoleons stadig gyldige civillov, for bare at tage et eksempel.

Men evangeliet og Kirken lærer os noget helt andet. Jorden og alle dens ressourcer tilhører Gud og bliver betrot menneskeheden, for at vi skal forvalte dem til alles bedste. Mennesket har bestemt ret til privat ejendom, for at enhver kan leve i frihed og værdighed, og sørge for sine egne og sin families fundamentale behov. Men retten til privat ejendom ophæver ikke den oprindelige overgivelse af jorden til hele menneskeheden. De jordiske goders universelle bestemmelse forbliver det primære. Det afspejler sig navnlig i den brug, man gør af sin ejendom. Derfor præciserer Det andet Vatikankoncil, at når

mennesket bruger disse goder, bør det ikke kun betragte sine besiddelser som sine egne, men også som fælles besiddelser i den betydning, at de ikke kun bør komme den pågældende selv, men også andre til gode. Det betyder, at menneskene er forpligtet til at komme fattige til hjælp – og ikke kun af deres overflod! (*Gaudium et Spes*, 69).

Hvordan skal vi konkret omsætte denne forpligtelse? Her foreskriver Kirken ingen procentsatser. Det er det, der gør det spændende at være kristen: Gud appellerer til vores frihed og til vores gavmildhed. At have en vis ejendom i reserve er ikke i modstrid med evangeliet, især ikke hvis man har ansvar for andre. Hver enkelt må lytte til sit eget hjerte – og til de fattiges råb. Ambrosius af Milano (+ 397) siger i en prædiken: Det er de fattiges brød, du beholder; det er de nøgnes tøj du gemmer bort i dit klædeskab; dine penge er tilstrækkelige til at lindre de fattiges nød, og du begraver dem i jorden! Vi har forpligtelse til at handle, for hvis vi lader de nødlidende i stikken, skal vi ikke undre os over, at de eventuelt selv betjener sig. Med Kirkens velsignelse. For Kirken lærer, at den, der er i yderste nød, har ret til at fremskaffe sig det nødvendige af andres rigdom.

Jesu sidste sætning i evangeliet hjælper os til at sætte tingene i deres rette perspektiv: I kan ikke tjene både Gud og Mammon. Rigdom er farlig, for den risikerer at blive en afgud. Hvis man knytter sig for stærkt til den, bliver man nemt egoistisk, med en febrilsk og stadig voksende trang til penge.

I begyndelsen besidder den rige sine goder; ikke sjældent ender han med at blive både besiddet og besat af sin rigdom.

Mammons slave lider af et dobbelt øjenproblem: han er både kortsynet og nærsynet. Kortsynet, fordi han glemmer, at vores liv på jorden ikke har sit mål i sig selv, men er en forberedelse til det evige liv. Nærsynet, fordi han kun ser sin egen pengepung, og ikke den fattige foran sin dør. Og hvem er den fattige, som vil svare, den dag han selv banker på Himlens dør? I en anden lignelse forklarer Jesus, hvem den fattige er – og hvilket svar han vil give: Jeg var sulten, og I gav mig ikke noget at spise; jeg var tørstig, og I gav mig ikke noget at drikke; jeg var fremmed, og I tog ikke imod mig; jeg var nøgen, og I gav mig ikke tøj. Alt, hvad I ikke har gjort mod en af disse mine mindste brødre, det har I heller ikke gjort mod mig.

”

I begyndelsen besidder den rige sine goder; ikke sjældent ender han med at blive både besiddet og besat af sin rigdom.

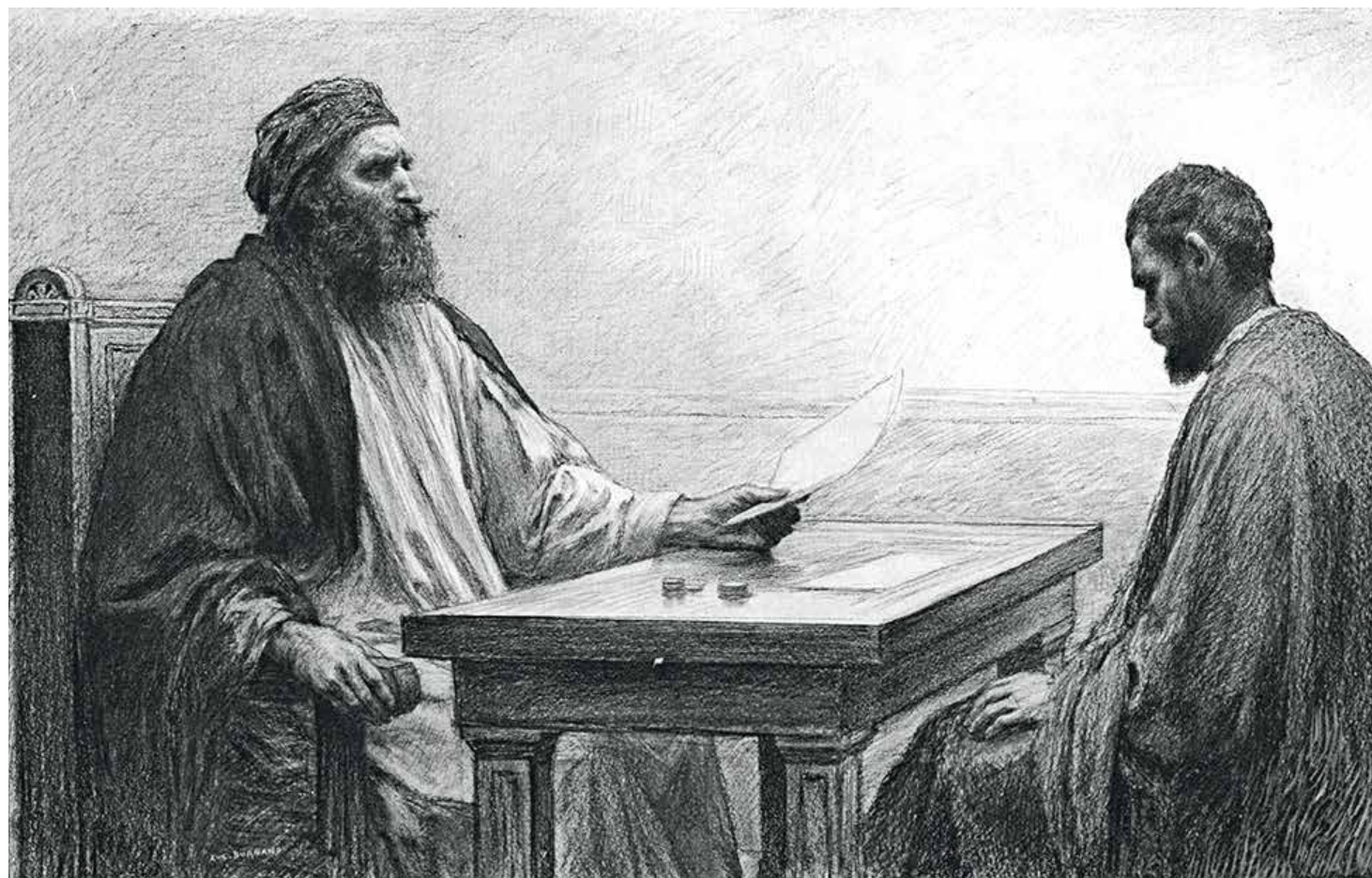

Illustration af Eugène Burnard (1850-1921).

Lignelsen om den uærlige godsforvalter

Jesus sagde også til disciplene: ”Der var en rig mand, som havde en godsforvalter; om ham fik han underhånden at vide, at han ødslede hans ejendom bort. Så tilkaldte han forvalteren og spurgte: Hvad er det, jeg hører om dig? Aflæg regnskab for din forvaltning, for du kan ikke længere være forvalter. Men forvalteren spurgte sig selv: Hvad skal jeg gøre, nu da min herre tager

min stilling fra mig? Grave har jeg ikke kræfter til, tigge skammer jeg mig ved. Nu ved jeg, hvad jeg vil gøre, for at folk skal tage imod mig i deres huse, når jeg bliver sat fra bestillingen. Han kaldte så sin herres skyldnere til sig én for én og spurgte den første: Hvor meget skylder du min herre? Hundrede ankre olie, svarede han. Forvalteren sagde: Her er dit gældsbevis, sæt dig straks ned og skriv halvtreds! Derefter spurgte han en anden: Og du, hvor meget skylder du? Hundrede tønder hvede,

svarede han. Til ham sagde forvalteren: Her er dit gældsbevis, skriv firs!”

Og Herren roste den uærlige forvalter, fordi han havde handlet klogt. For denne verdens børn handler langt klogere over for deres egne, end lysets børn gør. ”Jeg siger jer: Skaf jer venner ved hjælp af den uærlige mammon, for at de, når den slipper op, kan tage imod jer i de evige boliger. Den, der er tro i det små, er også tro i det store. Den, der er uærlig i det små, er også uærlig i det store. Hvis I altså ikke har

været tro med uærlig mammon, hvem vil så betro jer noget, som er af sand værdi? Og hvis I ikke har været tro med andres ejendom, hvem vil så give jer noget at eje selv? Ingen slave kan tjene to herrer. Han vil enten hade den ene og elske den anden eller holde sig til den ene og ringeagte den anden. I kan ikke tjene både Gud og mammon”.

Sådan fandt de Rom

Katolsk Forlag udgiver bog med konvertitberetninger.

SPIRITUALITET Hvorfor blev du katolik? Konversionsberetninger er en klassisk katolsk genre, der prøver på at give svar på lige netop det spørgsmål. I sidste måned udgav Katolsk Forlag bogen ”Hjem – 20 beretninger om at blive katolik”. Det sker mere end 60 år efter udgivelsen af ”Vi blev katolikker” – en samling beretninger af 23 konvertitter (1958) og ”Kirken kaldte mig hjem” – skrevet af tre tidligere folkekirkepræster (1959). Den lange pause skyldes nok den rolle, økumenien spiller i dag. I forhold til ”Vi blev katolikker” afspejler denne bog et Danmark, der både er blevet multikulturelt og endnu mere sekulariseret end i 1958.

”Hjem” er 20 meget forskellige menneskers historier om, hvad der førte dem til Den katolske Kirke i deres søgen efter et åndeligt stæsted. Fortællerne er med få undtagelser yngre mennesker – i 30’erne eller 40’erne, der meget personligt fortæller om deres egen konversionsproces. Nogle var religiøst indifferente eller kulturkristne, mens andre kom med en solid kirkelig baggrund i Folkekirken eller Den reformerte Kirke. En af fortællerne var født og opvokset i islam, en anden i indisk religion og en tredje kom fra Jehovas Vidner. Flere af fortællerne kom til Kirken efter en lang åndelig proces med mange omveje via nyhedenskab, buddhisme og sufisme.

Nogle fandt Kirken efter personlige livskriser, andre valgte den til efter længere tids refleksioner over klassiske teologiske problemstillinger. Fire af fortællerne er uddannede teologer med baggrund i Indre Mission.

Forholdet til Folkekirken

Fortællerne oplever generelt Folkekirken som for vag og konturløs, for indadvendt dansk og alt for styret af den konfessionsløse statsmagt. En omtaler Folkekirken som ”en national klub, der ikke rummede den mangfoldighed, som mine rejser havde præsenteret mig for” (s. 96). En anden beskriver den som ”i frit fald både liturgisk og læremæssigt” (s. 48). Grosbølsagen trækker også her sine spor og får en til at kalde Folkekirken en ”dødssejler”. Omvendt ser flere også konversionen som noget, der bygger videre på det, de fik med sig fra Folkekirken.

Kirkehistoriske argumenter og overvejelser om forholdet mellem skrift og tradition spiller en rolle for flere, der kommer med en klassisk folkekirkelig baggrund. Her ses Den katolske Kirke som en garant for kontinuitet og de reformatoriske kirker som dem, der bygger deres identitet på et brud. I spørgsmålet om forholdet mellem skrift og tradition når de frem til at acceptere Kirkens myndighed som noget der ligger forud for og over Bibelen.

Ofte er det gennem messens liturgi, man får en stærk oplevelse af at være kommet hjem – af at have mødt det hellige: ”Det var som om, at de folkekirkelige gudstjenester kun skræbede i overfladen af det mystiske og hellige, der åbenbarede sig for mig i det katolske kirkerum” (s.14). I denne søgen efter autentiske opleves messen – især i dens ekstraordinære form af flere som smukkere, rigere og dybere end den gængse liturgi.

Nogle oplever med konversionen den intellektuelle skønhed, der ligger i at

opdage den dybe sammenhæng: ”Den katolske lære hang nemlig sammen som et stort sæt tandhjul, hvor alt er i berøring med hinanden og hvor ingen paradokser accepteres” (s. 43).

Konversion efter livskrise

Hvor det for nogles vedkommende er mere systematiske, teologiske overvejelser, der fører til Kirken, sker valget for andre på baggrund af en livskrise. En beskriver det meget direkte sådan: ”Hvor henvender man sig, hvis ens problem er, at man er et ondt menneske?” (s. 114). Her bliver det katolske fællesskab en redningsplanke, efter at man har været ude på et moralsk skråplan, og det opleves meget konkret, hvordan troen bliver en støtte i den daglige kamp for at leve et bedre liv. Flere har fået et nyt og stærkt fællesskab ved at komme med i en lægorden. Det er stærkt at læse, hvordan skriftemålet også rent fysisk kan virke forløsende: ”Jeg følte mig vægtløs

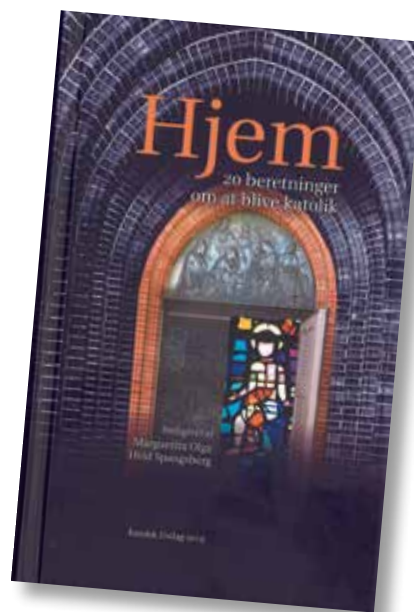
og svævede 10 cm over jorden, og når jeg tog et skridt, var det, som jeg gik på en kæmpe stor skumfidus.” (s. 148)

Et tidligere Jehovas Vidne og en tidligere muslim fortæller enkelt og stærkt om den glæde og frihed, de oplever ved at gøre sig fri af et despotisk gudsbillede, der dikterer angst og underkastelse.

”Hjem” har mange stærke vidnesbyrd om glæden ved at være katolik; men der er ingen jubelhistorier. Flere lægger ikke skjul på, at de måtte sluge et par kameler, før de endelig accepterede Den katolske Kirke som et livsvalg dels på grund af dens blakkede ry, dels på grund af de store misbrugsskandaler, der viser, at ondskaben findes inden for Kirken som en uhyggelig realitet.

Alle der gerne vil være kloge på de overvejelser, der ligger bag en konversion, bør læse ”Hjem”. Den kan eventuelt studeres sammen med ”Alligevel katolik” (2011), hvor en række danske katolikker forklarer, hvorfor de trods skandaler stadig er katolikker. LR

Hjem – 20 beretninger om at blive katolik redigeret af Marguerita Olga Hvid Spangsborg. 160 sider indbundet. Pris: 150 kr.

Vil du vide mere?

”Hjem” har en lang litteraturliste med konversionsberetninger – både fra Danmark og udlandet. Her findes også titler på katekismer og andre værker om katolsk tro og praksis.

Alle titlerne kan lånes via dit lokale folkebibliotek på www.sanktandreasbibliotek.dk, tlf.: 33 55 60 90

En elskelig perfektionist

Dansk katolsk komponist ville være fyldt 100 i år.

MUSIK Leif Kayser, den største danske orgelkomponist efter Buxtehude, ville i år være fyldt 100 den 13. juni. Der er derfor al mulig grund til at mindes dette usædvanlige menneske, der kom til at betyde meget som underviser og inspirator for en generation af danske orgelspillere.

Han blev født i København i Sankt Ansgars Sogn som søn af rigsdagsstenograf, cand. mag. Olaf Kayser og Hedwig Martha Nick. Som barn gik han i skole hos jesuitterne i Sankt Knuds Skole, hvor han blev fortrolig med gregoriansk sang og her lærte han orgelspil hos Adolf Menzinger, der var organist og selv komponerede. Det gregorianske vedblev at være en stor inspirationskilde for ham. Kayser blev tidligt kendt som en usædvanlig musikalsk begavelse. Han kom som 17-årig ind på konservatoriet med klaver, orgel, musikteori og instrumentation og skrev så lovende værker, at han blev set som en mulig afløser af Carl Nielsen.

Allerede som tyveårig vakte han opsigt med sin første symfoni der blev uropført af Tor Mann i Göteborgs koncertforening. Symfonien viste ”en overlegen beherskelse og udnyttelse af orkesterapparatet” ifølge Den danske Encyclopædi.

Alt tegnede til, at Kayser ville gøre en stor musikalsk karriere. Men pludselig forsvandt han ud af billedet. Han rejste til Rom for at studere filosofi og teologi og blev

præsteviet i 1949 i Sankt Ansgars Kirke. Her var han præst indtil 1964, hvor han fratrådte. Han blev dog ved med at være trofast katolik og fik også Kirkens velsignelse til at gifte sig i 1969 med Johanne Elisabeth Bruun.

Også i præsteårene komponerede han meget. Det blev til fire symfonier, et *Te Deum*, et juleorium, orgelmusik og bestillingsmusik. Kayser udviklede sig til en meget alsidig og produktiv komponist, der skrev en lang række orkesterværker – blandt andet fem symfonier, kirkemusik og et juleorium samt mindre vokalværker.

Leif Kayser ved orglet i Solbjerg Kirke. Foto: <http://leifkayser.dk/>.

Han var også produktiv inden for det mere praktiske område - musik til gudstjenesten.

Han var selv en fremragende orgelspiller, der kendte Olivier Messiaen personligt og gjorde meget for at udbrede kendskabet til hans musik i Danmark. Fra 1964-82 var han ansat som lærer ved Det Kgl. Danske Musikkonservatorium, fra 1968 som docent i fagene instrumentation og partituranalyse.

Som underviser komponerede han orkesterstudier (Studii I-II) og forskellige didaktiske værker for blokfløjte, violin etc.

Erling Elmark Rasmussen, tidligere kantor og organist i Sankt Ansgars Kirke beskriver Kayser som utrolig dygtig og perfektionistisk. Der måtte absolut ingen fejl være i det, han lavede. Han kunne være overbærende over for amatører, men særdeles hård over for professionelle. Han fortæller: ”Leif Kayser havde et gehør som Heimdal, der kunne høre græsset gro. Han kunne høre enhver fingersætning, og han registrerede hver eneste lille fejl, men da han ikke var ude på at såre mig, fortalte han heldigvis ikke altid, hvad han hørte”.

Dirigenten og organisten Steen Lindholm beskriver ham som et elskeligt menneske med en overordentlig veludviklet humoristisk sans. ”Jeg tror ikke, jeg igennem mit lange uddannelsesforløb har truffet nogen lærer, som i så eminent grad kombinerede de strengeste krav til håndværksmæssig kunnen med en så stor næstekærlighed som Leif Kayser”, siger Steen Lindholm.

Charley Olsen, tidligere organist ved Vor Frelsers Kirke beskriver ham således: ”Leif Kayser var på mange måder et

udgrundeligt væsen. Han kunne være streng, også over for dem, der mente at kunne kalde sig ven med ham; men kom man tæt på ham, blev det klart, at han også var streng over for sig selv.”

Det må betegnes som ond skæbnens ironi, at perfektionisten Kayser de sidste mange år af sit liv led af Parkinsons sygdom. Når han vågnede om morgenen, kunne han høre den musik, han gerne ville skrive, men kunne ikke skrive den ned. Det blev mere og mere en kamp for ham at skrive noder, og han kunne kun beherske rystefaldene i få minutter ad gangen. Noget af det sidste, han skrev, var en komposition til Københavns Kammerensemble med titlen Quintetto. Kayser døde den 15. juni 2001 to dage efter sin 82-års fødselsdag. LR

Denne artikel bygger på oplysninger fra Den danske Encyclopædi samt hjemmesiden leifkayser.dk hvor man kan høre prøver på hans musik, og hvor kollegaer fortæller om ham som menneske og som musiker.

Kommende koncerter i København med Leif Kaysers musik (fri adgang).

Blokfløjtekvartetten Sirena opfører Kaysers Divertimenti fra 1968 og 1973, og organist Niels Danielsen spiller Kaysers Suite nr. 4. *Søndag den 27. oktober kl. 15 i Vor Frelsers Kirke på Christianshavn.*

Davidssalmer og orgelfantasier, *søndag den 10. november kl. 15 i Vor Frelsers Kirke på Christianshavn.*

Frans af Assisi i vores liv hver dag

Den franciskanske sekularorden i Danmark fylder 160 år.

Tekst: Maria Rosenthal

SPIRITUALITET I året 1224, en septemberdag omkring festen for Det hellige Kors' ophøjelse, havde Frans af Assisi allerede tilbragt flere uger i en hule på La Verna-bjerget i de toscanske Appenninere. Frans bad og fastede for at forberede sig til ærkeengelen Michaels festdag den 29. september, og denne korsets morgen, hvor solen endnu ikke havde farvelagt den grå himmel over de blålige bjerge, lå Frans på knæ udenfor hulen. Han ænsede sandsynligvis hverken kulde eller sult. Han var i bøn.

Troede Frans mon, at morgengryets gyldne stråler varmede hans ansigt? Og åbnede han øjnene for at hilse Broder Sol? Dét ved vi ikke. Men vi véd, at i stedet for solen lyste over ham en seraf med seks vinger. Frans blev slået af både forundring, fryd og smerte. Thi serafen bar mellem sine vinger et kors, hvorpå en skikkelse var fastnaglet. Idet Frans forstod, at det var den korsfæstede Kristus, der viste sig for ham, gennemstrømmedes hans hjerte af den dybeste fred, taknemmelighed og medfølelse kærlighed. Men snart følte han tillige en uendelig pine gennem sine hænder, fødder og højre side. Den Hellige Frans af Assisi havde modtaget Kristi sårmerker, og var i resten af sit korte liv, på den mest vidtgående måde, smeltet sammen med Kristus på korset.

Den 15. juni 2019 oplyste flængende lyn den dramatiske, sortgrå morgenhimmel over Dalum Kloster, da en lille flok sekularfranciskanere, inklusive denne skribent, listede gennem klostrets lange, mørke gange. Vi var på vej til messe. Og vi er – altid – på den vej, hvor vi, så godt vi kan, forsøger at følge Frans af Assisi i bestræbelsen på at udleve evangeliet på den måde, hvorpå Jesus selv levede det.

Indstiftet af Frans af Assisi selv

Den franciskanske sekularorden – *Ordo Franciscanus Saecularis (OFS)*, én af de tre grene i den franciskanske ordensfamilie – er indstiftet af den hellige Frans i 1221. Hvor den første franciskanske orden fra 1209 er for mænd, og den anden fra 1212 er for kvinder, er OFS for både mænd og kvinder, som ønsker at leve et liv med Frans som forbillede; uden at gå i kloster, men ”i verden” og i samklang med arbejde og familie.

Franciskanerne i Danmark

De første franciskanere kom til Danmark i 1232. Og ca. år 1300 havde ordenen 26 klostre her i landet. Efter reformationen blev franciskanerne fordrevet fra Danmark, men kom tilbage i 1907, og i dag har vi pt. 3 ”gråbrødre” i landet. Tillige ”møder” vi franciskanerne, når vi i mange byer krydser ”Gråbrødretorv”, Gråbrødreplads” eller går i den hellige Klaras fodspor på Klareboderne i København.

Tilstedeværelsen af sekularordenen i Danmark kan spores tilbage til 5. juli 1859. Og i 1874 fandt den første profes aflæggelse i moderne tid sted. Fra registreringsprotokoller ses det, at medlemmerne kom fra alle dele af samfundet, og også talte kendte personer, bl.a. forfatteren Johannes Jørgensen.

Den 23.-25. august 1985 holdt sekularfranciskanerne det første nationalkapitel i Danmark siden reformationen. Her etableredes et dansk OFS med en selvstændig national styrelse.

Under disse nationale vinger vender OFS'erne, hin lørdag i juni, tilbage fra messen til formningsopholdets undervisning, hvor emnerne kan være meget forskellige, men altid aktuelle; også i vores moderne verden.

”Lovet være du, Herre”

Denne gang havde vi fr. Stephen Innes OFMcap, en engelsk kapuciner, hos os som underviser. Emnet var ligeså dramatisk som den gråsorte himmel og silende sommerregn over klostrets frodigt-grønne park: Pave Frans' ”*Laudato Si*” Lovet være du” om at tage vare på vores fælles hjem: Moder Jord, som Frans af Assisi så smukt besynger i ”Solsangen”, og som vi, som franciskanere, har et særligt ansvar for at respektere og passe på.

Sidst vi var af sted, i januar, var emnet vores leveregel, som i 2018 havde 40-års jubilæum for den fornyelse, der fandt sted efter 2. Vatikankoncil. For denne skribent rummer Levereglen en fredens og medfølelsens milde strømning, som ikke kan indfanges og defineres præcist, men som altid holder en franciskaner i kærlig

bevægelse i hans/hendes bestræbelse på at favne og udleve den franciskanske ”karisme”: den udefinérliche gave, den særlige nåde det er at følge Kristus efter den hellige Frans' eksempel – til gavn og hjælp for Kirken og verden omkring os. Meget kort fortalt betyder det: sammen med sin fraternitet; i ydmyghed, beskedenhed og glæde at 1) Vokse i sin forståelse af evangeliet gennem meditation og studier. 2) At søge fortsat tættere tilknytning til Vorherre gennem regelmæssig bøn og ved så hyppig deltagelse i eukaristien som muligt. Og 3) I respekt for alt levende i fortsat højere grad at engagere sig i målsætningen om at være Guds fredsskabende redskab her på Jorden.

Ind i ordenen

Når et menneske kaldes til at følge Kristus med Frans af Assisi som forbillede i den franciskanske sekularorden, mødes hun/han først med et ordensmedlem til en samtale. Derefter følger hun/han ordenen som ”interesseret”, og siden, efter optagelse i ordenen, som kandidat. Når hun/han efter endnu en tid aflægges profes om at ville følge leveregelen, er det et løfte for livet. I livet som sekularfranciskaner er læsning af evangeliet og franciskansk litteratur en lysende flamme på vejen mod vores daglige, personlige omvendelse. Men i Frans' fodspor skinner også det uundværlige fællesskab: Fraterniteten, hvor vi mødes månedligt og i varierende grad engagerer os i en række emner med det formål at udleve karismen i vores dagligdag og kirkeliv. Derudover tager vi, som i både juni og januar, f.eks. på formationsophold for at styrke broder/søsterskabet og for i fællesskab at nå dybere ind i troen og i kernen af den franciskanske

karisme. For en sekularfranciskaner afslutter aldrig den formning, der startede ved første kontakt med ordenen: Vi er altid, i fællesskab, søgende og altid ”på vej”.

Højtidelig munterhed

Netop respekten for alt levende kommer til udtryk i pave Frans' begavede, velbegrundede og smerteligt sande rundskrivelse, som alle bør læse og følge med det formål at ære Guds gavmilde skaberværk, vores vidunderlige planet, ved at tage kærligt vare på Jorden og alle hendes beboere. Hvor emnet var dramatisk, var stemningen i ”klassen” til gengæld afslappet, munter og interesseret: Tilsat de strejf af Frans af Assisis og franciskanernes historie, der fungerede som forklaringsrammer undervejs, blev der forelæst for os, vi stillede spørgsmål, og via gruppearbejde lod vi os bære længere ind i måderne hvorpå vi via omsorgen for Moder Jord også kan udleve den franciskanske karisme.

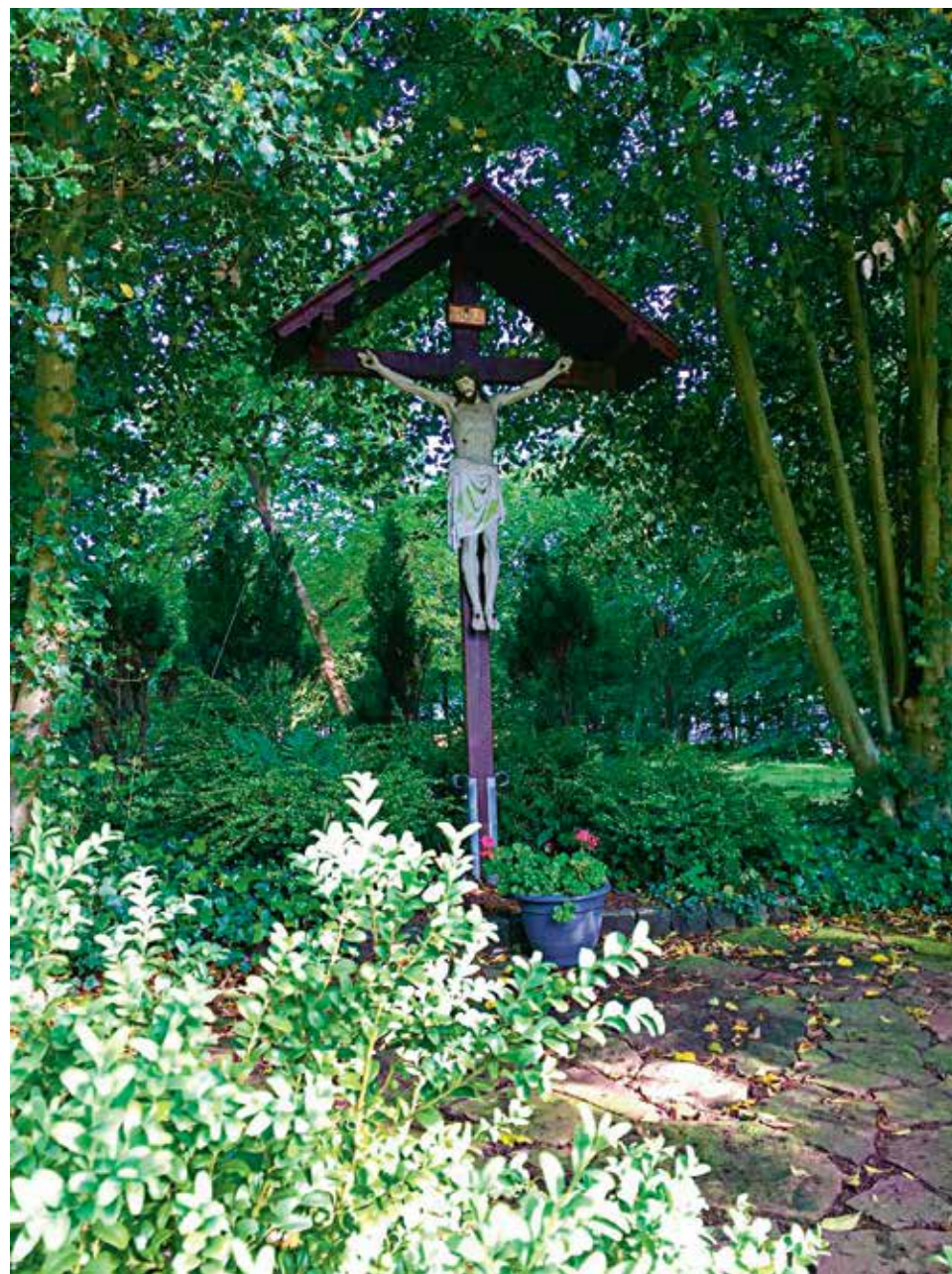
Flere søger åndelig fordybelse

Ud over de første OFS'ere i København i 1859, blev der i 1891 oprettet en fraternitet i Maribo, og endnu en fulgte i Nakskov i 1914. I løbet af firserne og halvfemserne voksede sekularordenen i Danmark, og omkring år 2000 var der ca. 50 sekularfranciskanere fordelt på 6 fraterniteter her i landet. I dag findes der 2 fraterniteter i hhv. Aarhus og København, som til sammen har 23 medlemmer.

Efter en periode med nedgang og dødsfald er der opstået en fornyet interesse for – og tilgang til – ordenen. Det er, som om flere søger den åndelige stilhed og dybe spirituelle alvor som ordenslivet medfører; selv midt i en højspændt og ofte åndløs verden. Og sekularfranciskanerne ser med glæde ordenen vokse langsomt igen.

Søndag eftermiddag tager OFS'erne hjem fra Dalum Kloster. De sorte tordenskyer er drevet på flugt af en mild og sommervarm brise. Brødrene og søstrene pakker deres biler, knuser hinanden og siger på snarligt gensyn, mens solen sender sit gyldne lys ned gennem himlens strålende blå over klostret. Vi ligner ethvert højskoleophold på vej hjem. Hvis ikke det var for det Taukors som de fleste af os bærer om halsen, og som er tegnet på, at vi ønsker at træde i den hellige Frans' fodspor i indsatsen for at følge Kristus så autentisk som muligt. Hver dag.

Maria Rosenthal er optaget i den franciskanske sekularorden og håber at aflægge profes indenfor det næste år.

Kristus; i parken bag Dalum Kloster, 16. juni 2019.

Den 6. oktober 2019 vil sekularfranciskanerne fejre højmesse som takke-messe for vores ordens 160 år i Danmark i alle sogne, hvor der findes sekularfranciskanere. Kom og vær med i

Skt. Mariæ Kirke i Aalborg;
Jesu Hjerte Kirke i Randers;
Vor Frue Kirke i Aarhus;
Sankt Nikolaj Kirke i Esbjerg
Sct. Pauls Kirke i Sønderborg;
Jesu Hjerte Kirke i København

Se mere om Den Franciskanske Sekularorden på www.franciskansk.dk eller her: www.facebook.com/groups/OFS.Danmark.

Festdag i Pindstrup

Bøn, tilbedelse, messe og festligt samvær i den nyrestaurerede kirke.

VALFART Lørdag den 7. september var der igen festlig, polsk valfart til den nyrestaurerede Sankt Mikael's Kirke i Pindstrup på Djursland. Elementerne i det veltilrettelagte valfartsprogram var bøn, tilbedelse, undervisning, underholdning og hyggeligt samvær.

Valfartens tema var "Vi er opfyldt af Heligånden", og der blev arbejdet med dette tema i en katekese, efter at valfarten var blevet indledt med rosenkrans. Efter katekesen blev sakramentet udstillet til tilbedelse.

Der var tænkt på et festligt og varieret program for både børn og voksne med fællesspisning og underholdning for alle. For børnene var der forberedt to konkurrencer – en tegnekonkurrence og en historisk konkurrence. Børnene i alderen 7-9 tegnede blandt andet kirken, og alle fra 9 års alderen deltog i den historiske del, hvor der skulle besvares nogle spørgsmål om kirkens historie. Efter spisning og konkurrence var der sakramental velsignelse og uddeling af præmier og diplomer til børnene. Dagen blev smukt afsluttet med festmesse, hvor den polske fane blev udstillet.

Den meget smukke og historiske Sankt Mikael's Kirke blev den 22. april i år taget i brug igen efter en længere periode med renoverings- og restaureringsarbejde. En stor donation fra A.P. Møller og hustru Chastine Mc-Kinneys Fond og fra den lokale Johannes F. la Cours fond på sammenlagt to millioner samt penge fra menighedens egen opsparing gjorde det muligt at restaurere kirken gennemgribende, så den kunne blive ført tilbage til sin oprindelige skikkelse.

Kirken står der som en markant fortælling om den polske indvandringens historie. Her – i området omkring Pindstrup – opstod der i 1920'erne en lille koloni af polske arbejdere, der fandt arbejde i tørvemoserne. I maj 1929 oprettede de 'Den polske Forening i Danmark omkring Pindstrup'. Foreningens første opgave var at bygge en kirke til arbejderne. De fik en grund af den lokale proprietær Johannes la Cour, og her kunne de 2. påskedag 1930 indvie Sankt Mikael's Kirke. LR

Pater Herbert Krawczyk fejrede valfartsmessen sammen med deltagerne. Foto: Lucyna Pylarz.

Og så var der præmier til børnene efter konkurrencerne. Foto: Lucyna Pylarz

"Vi kan gøre det igen"

Caritasfrivillige var på gaden med verdens bedste nyheder.

KLIMA "Uden håb bliver vi passive, paralyserede, perplekse. Men verden har før løst globale problemer, og vi kan gøre det igen".

Det skriver chefredaktør Thomas Ravn-Pedersen i Verdens bedste Nyheder, som Caritas frivillige over hele Danmark var med til at dele ud fredag den 7. september. Udviklingsordfører Anne Sophie Callesen fra det radikale Venstre var mødt op på Hovedbanegården i København for at dele aviserne ud og fortælle om FN's verdensmål. I år lå fokus på det 13. verdensmål – klimaindsats. Over 140.000 aviser og 120.000 stykker chokolade var de Caritas frivillige med til at dele ud. Verdens bedste nyheder fortæller blandt andet om to balinesiske søstres kamp mod plastikforurening på Bali og en ny dyrkningsmetode, der giver klimavenlige ris. Avisen, der er støttet af DANIDA, punkterer tre klimamyter – at den ny teknologi kommer og redder os, at det allerede er for sent at gøre noget og at opvarmning skyldes overbefolkning. Den slår fast, at vi godt

kan bekæmpe både klimaforandringer og bekæmpe ekstrem fattigdom samtidig og sætter tal på klimadebatten med eksempler. Lige nu snurrer 56.600 vindmøller i USA og 7.500 nye elbusser ruller hver måned på gaden i Kina, fortæller Verdens bedste nyheder. LR

Læs mere på verdensbedstenyheder.dk.

En folk entusiastiske Caritas-frivillige på Hovedbanegården – klar til at rykke med verdens bedste nyheder. Foto: Caritas Danmark.

Fint besøg i Stenosgade

Lech Walesa kom forbi.

KØBENHAVN Kirkegængerne i Stenosgade fik sig en overraskelse til søndagsmessen den 7. september. Lech Walesa, Polens 75-årige tidligere præsident og modtager af Nobels Fredspris i 1983 var med til messen. Han var i København i anledning af Golden Days Festival 2019.

Lech Walesa var leder af Solidarnosc-bevægelsen, der blev grundlagt i 1980 som en bred, social bevægelse med deltagelse af regeringskritiske kræfter – lige fra Den katolske Kirke til socialister. Han var Polens præsident fra 1990-1995.

I år fokuserer Golden Days festival på 30-året for Murens fald og Lech Walesa var hovednavnet. I samarbejde med årets festival havde Københavns Universitet arrangeret åbningskongressen i universitetets festsal, hvor Walesa var med og hilste på kronprinsesse Mary. Her overrakte Walesa sin frihedspris til Tove Smidth, tidligere borgmester i Gladsaxe kommune og der var indlæg fra Uffe Ellemann-Jensen, dansk

udenrigsminister fra 1982-93, professor ved Københavns Universitet Rebecca Adler-Nissen og fra tysklandskorrespondent Lykke Friis. Under besøget i København besøgte Walesa Folketinget og var på Frederiksborg Slot, hvor hans våbenskjold fra Elefantordenen er hængt op.

Lech Walesa tog sig efter messen i Stenosgade god tid til at hilse på alle og stillede med uopslidelig tålmodighed op til talrige fotograferinger. LR

Lech Walesa tog sig god tid til at snakke med folk efter messen i Stenosgade. Foto fra Facebook.

Tak fordi du støtter KO!

Dit økonomiske bidrag rækker langt.

AVISDRIFT Som så mange gode ting og oplevelser her i livet er det heller ikke gratis at producere og distribuere Katolsk Orientering, der udsendes til godt 12.600 modtagere seksten gange årligt.

Udgifterne til at layoute, trykke og distribuere avisen løber årligt op i ca. 1,3 mio. kroner (heri er ikke medregnet lønudgifter), men heldigvis har avisen

også en række indtægter, ca. 1,7 mio. kroner om året, som i det væsentlige stammer fra abonnenter, annoncesalg, distributivonstilskud og frivillige bidrag.

Især de sidstnævnte, de frivillige bidrag fra avisens trofaste og generøse læsere, skæpper godt i kassen. Det er grunden til, at Katolsk Orientering to gange om året – i henholdsvis april og september – udsender

en opfordring til katolske husstande og avisens læsere om et frivilligt bidrag til avisens drift.

I den kommende tid udsendes en sådan opfordring via indbetalingskort eller betalingsservice. Vi håber, at mange vil tage godt imod opfordringen. Store såvel som små bidrag er lige velkomne! På opfordringen er anført beløbet 250 kroner, men du bestemmer naturligvis selv, hvor meget du vil give – og om du i det hele taget vil give noget!

Husk, at du altid kan støtte Katolsk Orientering ved at indbetale et beløb på

Danske Bank reg. 4183 konto 1685163. Husk at skrive dit navn på meddelelsen – og hvis har vi dit cpr-nummer er beløbet ydermere fradragsberettiget!

Du kan også støtte os via MobilePay nr. 62 624. Anfør venligst 'Støt udgivelsen af KO' og husk at skrive dit navn. Bemærk at bidrag via MobilePay ikke er fradragsberettigede.

KO's redaktion takker for alle bidrag, store såvel som små!

Tre uger for Amazonas

Amazonas vil stå øverst på dagsordenen i tre uger fra den 6. til den 27. oktober i år. Det overordnede tema bliver: Amazonas – nye veje for Kirken og for en holistisk økologi.

Den 17. juni blev synodens *Instrumentum laboris* (forberedelsesdokumentet) præsenteret i Vatikanet. Dokumentet beskriver de spørgsmål, den kommende synode skal se nærmere på. Et af de ”varme” emner i debatten forud for synoden er spørgsmålet om præstecølibatet. Dokumentet fastholder, at cølibatet er en gave til Kirken, men er også åbent over for muligheden af at se nærmere på muligheden af at ordinere indfødte, gifte mænd til præster i fjerntliggende områder af Amazonas. For at åbne for andre synsvinkler på problemet skitserer pastor Lars Messerschmidt i denne artikel cølibatets placering i Kirkens tradition.

Præstetjeneste og cølibat

Nogle teologiske overvejelser om cølibatets aktuelle rolle i Kirken.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

PRÆSTER Pave Frans har iflg. Katolsk Orientering indkaldt til en Amazonasynode, hvor man bl.a. skal drøfte, om man skal indføre præstevielse af de såkaldte ’viri probati’, dvs. modne mænd, der kan være gift, i de områder i Kirken, hvor præstemanglen er ekstremt katastrofal.

Jeg forudser en endeløs debat for og imod på mangelfulde og måske forkerte præmisser. Derfor vil jeg her komme med nogle indfaldsvinkler, der måske kan hjælpe nogle til at forstå problemet.

Udgangspunktet for en diskussion om præstevielse af gifte mænd må altid være spørgsmålet om, hvad er Kirken. På baggrund af Det Nye testamente og Kirkens læreembede, især siden 2. Vatikankoncil, kan man kort definere Kirkens væsen således: Den katolske Kirke er substantielt til stede i hver fejring af eukaristien (Johannes Paul II). Evangelisering betyder derfor i praksis at grundlægge så mange eukaristifejrende menigheder som muligt. En menighed / lokal katolsk kirke er en forsamling af troende, dvs. døbte og firmede kristne, der ledes af et ældsterråd under en

biskop og assisteret af diakoner. Det er enten biskoppen evt. sammen med ældsterrådet, der fejrer eukaristien (koncelebration), eller en eller flere af ældsterrådet kaldet præster, der gør det. Sådan fungerer den lokale Kirke, som ikke må forveksles med det, vi kalder sogne, som er dele af den lokale kirke.

Cølibat og gudviethed

Jeg har endnu engang studeret de relevante tekster fra 2. Vatikankoncil, og jeg trækker også på min årelange erfaring fra bispedømmet, hvor jeg har oplevet rigtig mange præster opgave deres præstetjeneste på grund af cølibatet. En hovedbegrundelse, disse præster ofte fremførte, når de ansøgte paven om dispensation for cølibatet, var, at de kun havde følt kald til præstegerning, men ikke til cølibat. En præst fortalte mig endda, at han under sine studier – det var efter konciliet, havde fået at vide på seminariet, at præstekandidaterne ikke skulle tage forpligtelsen til cølibat for tungt, for Kirken ville indenfor en overskuelig fremtid ophæve det tvungne cølibat! Da det ikke skete,

opgav pågældende præst sit præsteembede efter få år.

Jeg var engang til et af vore regelmæssige præstemøder i Storkøbenhavn, hvor talen også kom på cølibatet. Til stede var både ordenspræster og verdenspræster samt nogle seminarister. Jeg spurgte forsamlingen, om jeg var en gudviet person (jeg er jo verdenspræst). Pinlig tavshed! Nej, svarede jeg. Kirkeretten betragter kun dem, som har aflagt løfter om de tre evangeliske råd, som gudviiede. En verdenspræst har ikke aflagt noget løfte til Gud om cølibat. Han har påtaget sig det, fordi det er Kirkens betingelse for at præstevie en person i den latinske kirke.

Cølibatets teologiske begrundelse

Hvad er forskellen på et cølibat, der er følgen af, at man har viet sit liv til Kristus, og et cølibat, man har accepteret på grund af en kirkelig bestemmelse? Kommer det ikke ud på det samme? Absolut nej! Motivet er helt forskelligt. At give afkald på ægteskab for Kristi skyld etablerer et særligt forhold til ham. Lad os blot kalde det et ægteskabslignende forhold. At give afkald på ægteskab, fordi den vestlige Kirke bestemmer det, er en lydighedsakt overfor Kirken og har juridisk karakter.

Problemetets kerne er cølibatets teologiske begrundelse. I det gudviiede liv er den teologiske pointe, at man ved et særligt løfte vier sig til Kristus. En kandidat, der skal være verdenspræst, aflægger ikke noget løfte om cølibat. Han skal blot acceptere cølibatet som betingelse for at blive viet. Jeg takker for den åndelige formation, jeg fik på det 400 år gamle præsteseminar i Paris, Saint Sulpice. Overskriften over præsteuddannelsen var: *Le prêtre est le religieux de Dieu*. Præsten er en gudviet person (frit oversat). Det svarede aldeles ikke til kirkerettens formulering, men til den specielle præstespiritualitet, som Saint Sulpice stod for, og som gik tilbage til kirkereformen efter Tridentinerkonciliet, hvor netop præstens situation var blevet behandlet på grund af reformationen. Sagt med enkle ord: Man ønskede at forankre præstens cølibat og åndelige liv i den klassiske monastiske tradition, altså det gudviiede liv.

Nu kommer vi så til den historiske problematik omkring cølibatet. Det er en historisk kendsgerning, at Jesus eksplicit kaldte nogle til at forlade alt for at følge ham og tjene Guds rige. At vie deres liv eksklusivt til ham og hans tjeneste. Det er denne kendsgerning, som skabte problemer på reformationstiden. Men der har altid været mennesker, der har følt, Kristus kaldte dem til at give afkald på familieliv for Guds riges skyld og for at følge ham. Et sådant kald var imidlertid ikke knyttet til embedet som sådan. Det ser vi i den orientalske kirketradition, hvor præster kan være gifte. Men det skal nævnes, at hvis en gift præst bliver enkemand, må han ikke gifte sig igen. Dvs. cølibatet har også sin vigtige betydning i de østkirkelige traditioner. Kirken har ved genoprettelse af det permanente diakonat lagt sig på linje med denne orientalske praksis. Det er dog tankevækkende, at cølibatet er et must for alle biskopper i de orientalske kirker. Det har imidlertid ikke altid været sådan. De første 3-4-5 hundrede år var der også gifte biskopper både i Øst og Vest. Cølibatet for gejstlige i den lidt forskellige form er altså resultatet af en langsom udvikling i Øst og Vest. Til denne udvikling har munkevæsenet bidraget ikke ubetydeligt.

Klosterbevægelsens rolle

Munkevæsenet i den form, vi kender det, stammer fra Ægypten i 200- og 300-tallet. Det bredte sig hurtigt til hele Kirken i Øst og Vest. Hvorfor? Fordi det var en overbevisende måde at realisere det kristne kald på. At leve det ud. Naturligvis har Kirken aldrig ment, at man f.eks. som gift ikke kunne leve sit kristne kald ud. Men her er der en problematik, som man burde studere nærmere. I vor tid har den gode pave Johannes Paul II skabt et revolutionerende begreb: Kroppens teologi. I denne teologi anviser han, hvordan kristne ægtefæller som *ægtefæller* kan leve det kristne liv ud, dvs. hvordan deres forhold indbyrdes både afspejler og realiserer kærligheden mellem Kristus og Kirken. Pågældende pave har derfor i sit virke som pave helgenkåret ikke så få ægtefæller for at vise, at også ægtefæller er kaldet til hellighed som ægtefæller. Men det er nøjagtig også det, det gudviiede liv går ud på: at afspejle Kirkens og Kristi forhold til hinanden.

Sagen er imidlertid den, at Kirken, når den udbredte sig til nye folkeslag i Europa, ikke formåede radikalt at ændre på gamle hedenske samfundsmønstre, især på familiens område. Resultatet var ofte, at der kom en stor afstand mellem det ”verdslige” liv og det ”kristne” liv, som blev repræsenteret ved munkelivet (inkl. nonner). Vi befinder os i århundrederne op til år 1000.

En anden vigtig faktor er, at det var munke, der missionerede i Mellem- og Nordeuropa. Med rette er Den hellige Benedikt blevet udnævnt af pave Johannes Paul som en af Europas seks værnehelgener. Det var benediktinermunke, der allerede i det 6. århundrede blev sendt til England og senere til Tyskland, Danmark og Sverige. Ansgar var benediktinermunk. Men det havde den praktiske konsekvens, at disse munke måtte præstevies og evt. også bispevies, hvis de skulle grundlægge nye kirker. Den monastiske bevægelse var i sig selv ikke klerikal. Benedikt var ikke præst og var forbeholden overfor at optage præster i sit kloster. De hørte hjemme i menighederne. Men missionsstrategien nødvendiggjorde i et vist omfang, at munke blev præster. Man kan spørge, om det var munke, der betjente de første kirker i Slesvig og Ribe. Mon ikke? Der var jo slet ingen indfødt gejstlighed.

Man tænker ikke rigtig over den grundlæggende problematik i denne historiske situation. Selve præstetjenesten blev varetaget af præster (munke) ude fra. Hvornår kom det på tale med ”indfødte” præster? Denne problematik, lad os kalde den missionsproblematikken par excellence, gentager sig om og om igen i løbet af det 2. årtusind.

Spørgsmålet om cølibat må gerne have en stor prioritet; men det må overlades til Helligånden at udvikle en ægte cølibatspraksis i de lokale missionskirker, når situationen lægger op til det, sådan som det var tilfældet i oldkirken.

Regionen Amazonas dækker et areal på 6,7 millioner km² i ni lande: Brasilien, Bolivia, Peru, Colombia, Ecuador, Guyana, Surinam, Venezuela og Fransk Guyana. Arealet svarer til Indiens størrelse to gange. Der bor mere end 30 millioner mennesker i området. Omkring 9% (2,7 millioner) af Amazons befolkning er oprindelige folk opdelt i mere end 300 forskellige grupper. Kilde: Verdensnaturfonden (WWF).

Der opstod en dobbelt gejstlighed: den europæiske ordensgejstlighed, der ledede alting, og den indfødte gejstlighed, der var en slags andenrangs gejstlighed.

Hvem var det, der missionerede i Latinamerika? Franciskanere, dominikanere og jesuitter. Et interessant eksempel er vores Jakob den Danske, Christian 2.'s broder, landflygtig franciskaner på grund af Reformationen, der meldte sig til missionen i den nye verden. Han tog efterhånden afstand fra de spanske franciskaneres "kolonimission" og begyndte for sig selv i Mexico, hvor han i dag af den indfødte befolkning æres som deres apostel. Hans grundlæggende missionsforståelse var, at de indfødte så hurtigt som muligt skulle blive i stand til at overtage ledelsen af de nye menigheder: altså indfødt gejstlighed. Det stred mod de spanske missionærers syn. De indfødte var ikke menneskeligt værdige til en sådan tjeneste!

En forfejlet missionsstrategi?

Hvordan foregik missionen i Østen ved f.eks. jesuitten Franz Xaver (død 1552 i Kina)? Lykkedes det ham at etablere en indfødt gejstlighed? Havde han overhovedet de romerske myndigheders mandat til det? Han var jo "kun" præst. Ved vi, om han firmede de nydøbte? Kun biskopper i den vestlige tradition kan jo gøre det.

En parallel situation finder vi i vor tid i Afrika. Jeg har selv haft den inde på livet i min kontakt med afrikanske præster. Det var kongregationen for troens udbredelse (propagandakongregationen), der sendte missionsordner til Afrika og gav dem et territorium at missionere i, som regel en koloni. Det lykkedes rigtig godt i mange områder, så der udviklede sig såkaldte apostolske vikariater, dvs. "bispedømmer" direkte underlagt paven. Det var et medlem af pågældende missionsorden, der blev udnævnt til apostolsk vikar og bispeviet. De indfødte kunne ikke engang blive præster, hvis ikke de trådte ind i missionsordenen. Der var slet ikke plads for en indfødt gejstlighed, for slet ikke at tale om indfødte biskopper. Dette problem blev meget akut i 30-erne og op efter. Der opstod en dobbelt gejstlighed: den europæiske ordensgejstlighed, der ledede alting, og den indfødte gejstlighed, der var en slags andenrangs gejstlighed. Det gjorde pave Pius XI noget ved og begyndte at udnævne indfødte biskopper.

Nu skal der afholdes en synode i Amazonas om muligheden for at præstevie indfødte gifte mænd. Billedet i KO (nr. 9), hvor man ser en smilende pave Frans og to indfødte repræsentanter for stammefolket, får mig til spørge mig selv, om præstesituationen i Amazonas, Peru og andre latinamerikanske lande i virkeligheden ikke skyldes en "forfejlet" missionsstrategi. Har man fra Kirkens side fra begyndelsen af missionen i Latinamerika i 1500-tallet forsømt at udvikle en indfødt gejstlighed? Præstesituationen i 30-erne var så katastrofal, at samme pave Pius XI henvendte sig til samtlige præster i hele verden for at opfordre dem til frivilligt

at melde sig til tjeneste i Sydamerika. Det var der mange, der gjorde, og det reddede Kirken; men det har ikke definitivt løst problemet.

Lykkedes "missionen"?

Diskussionen, om man undtagelsesvis skal præstevie indfødte gifte mænd, risikerer at løbe ind i en blindgyde. Man ønsker at løse et problem her og nu som i 30-erne. Men man spørger ikke, hvori problemet består. Lad os vende blikket mod os selv i Danmark. Siden 1848 har Den katolske Kirke kunnet genetablere sig i Danmark. Der er nu gået ca. 170 år. Er Kirken blevet en moden selvforsynende Kirke, hvad personalet og økonomien angår og i stand til at bistå fattigere Kirker? Hvis ikke vi til stadighed fik præster udefra (og tak til dem), kunne vi lave et nyt Danmarkskort og lukke næsten alle menigheder på grund af præstemangel. Økonomisk halter det også! Hvorfor? Så også vi kan spørge os selv, om "missionen" er lykkedes. Svaret må være NEJ. Igen: hvad er grunden? Måske skulle man undersøge selve missionsmodellen. Meget tyder nemlig på, at det ikke lykkes Kirken i dag at etablere lokale selvstændige Kirker i oldkirkelig forstand. Det er altså 1000 års kirkehistorie, der skal underkastes en grundig analyse og evt. kritik.

Det er tankevækkende, at oldkirkens organisation i kirkeprovinser, som stadig bestod i Middelalderen, også i Norden, er næsten forsvundet eller trængt i baggrunden af en ny model: bispekonferencerne. Bispekonferencernes idegrundlag er af praktisk organisatorisk art og ikke i egentlig forstand af pastoral art og teologisk begrundet.

Kirkeprovinser opstod i løbet af kirkens første århundreder som fællesskaber af de enkelte lokale kirker i samme område. Kirken begyndte nedefra og klarede et langt stykke af vejen sig selv, og i mange tilfælde var den også i stand til at grundlægge datterkirker. Missionen var ikke styret af en central kirkelig myndighed, men det var de lokale kirker, der følte sig ansvarlige for at udbrede evangeliet.

En lokal kirke var på samme måde som en synagoge ledet af et ældsteråd (presbyterium) under en biskop. Det var en sådan lokal apostolsk funderet kirke, der kunne og skulle bringe evangeliet videre og grundlægge nye selvstændige kirker, der naturligvis så hurtigt som muligt skulle have deres egen biskop, præsteskab og diakoner. Sådan arbejdede Paulus og de andre apostle. De tænkte ikke Den katolske Kirke som en kæmpe verdensomspændende organisation med et Petersembede i Rom, der skulle organisere det hele.

Decentralisering i Kirken?

Pave Johannes Paul har i sin epokeskabende rundskrivelse Tertio Millennio Adveniente direkte sagt, at pavedømmets måde at fungere på i det 3. årtusind ikke behøver at være som i det 2. årtusind. Pavens embede som "hele Kirkens biskop" anfægtes ikke af nye måder at udøve dette embede på, siger han. Man kunne derfor tænke sig en decentraliseringsmodel, hvor de lokale kirker (og kirkeprovinser) fik større ansvar, også for missionen, sådan at de enkelte kirker bedre udtrykte deres væsen som katolsk Kirke.

En efter min mening problematisk udvikling af den i Middelalderen tiltagende centralisering i Rom er et nyt fænomen, nemlig en ny type gejstlige, de såkaldte ordensgejstlige, dvs. ordensfællesskaber af præster, der ikke står under biskoppen,

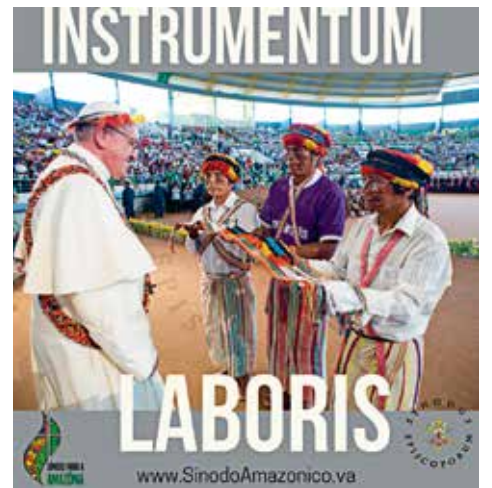
men under paven (han er langt væk!). Mange katolikker ved ikke, at der igennem hele Middelalderen har været spændinger, ja ofte konflikter mellem biskopperne på den ene side og disse ordener og de gamle munkeklostre på den anden side. Det er mærkværdigt, at der udvikles en præstestand, der ikke står under den lokale biskop. Hvor skal kirkefolket gå hen? En sådan situation umuliggør ganske enkelt opbygning af en lokal kirke under en biskop, fordi der er en dobbelt gejstlighed.

Har det noget med cølibatsproblematikken at gøre? Ja, i allerhøjeste grad. Ordenspræster er gudviede, fordi de aflægger løfter. Verdenspræster (selve ordet er problematisk) er ikke gudviede i juridisk forstand, men lever alligevel i cølibat, som om de var gudviede. Historisk set falder det obligatoriske cølibat for verdenspræster sammen med dannelsen af de såkaldte tiggerordener i Middelalderen, altså de gudviede (ordens) præster. Man kunne ikke skelne mellem de to typer gejstlige, og alligevel adskilte kirkeretten dem. Problemet er altså en uklarhed i præstens situation, og Kirken har systematisk forsømt at begrunde og motivere verdenspræstens cølibat teologisk. I stedet for at sige til præstekandidaterne: Du skal ikke bare have et kald til præstetjenesten, du skal også føle kald til gudviethed, så springer man det sidste over. Man kan sige, at for verdenspræsten i den latinske kirke er der tale om et dobbelt kald: kald til præstetjeneste og i denne forbindelse kald til gudviethed. Man ser i oldkirken, bl.a. hos Sankt Augustin, men også andre, denne bevidste kombination af monastisk liv og præstetjeneste. Det samme gælder i Middelalderen, bl.a. præmonstratenserne og de regelbundne kanniker. Konklusionen er for mig klar: Kirken har forsømt overfor verdenspræster til den dag i dag at betragte dem som gudviede på lige fod med ordenspræster, der formelt er viet til Kristus, og derfor har givet afkald på familieliv.

Præstevie af gifte mænd

Tilbage til spørgsmålet om at præstevie allerede gifte mænd. Historien viser for den latinske kirkes vedkommende, at man ikke i begyndelsen kobled præstetjeneste og cølibat sammen. Det skete gradvis, idet man følte, at præstetjenesten og det gudviede liv var tæt forbundet. Måden man gjorde det på, var imidlertid meget kritisabel og kan forklare mange af de problemer, man igennem alle tider har haft med præster på det seksuelle område, f.eks. levede mange præster i Middelalderen åbenlyst med konkubiner og fik børn. Cølibatet var en kirkelig orden og ikke et personligt kald. Man kan kun fravælge familieliv, hvis de åndelige forudsætninger er til stede, og man har et personligt kald til cølibat, hvad det alt for ofte ikke var tilfældet i Middelalderen og også senere, jf. hele spørgsmålet om præsteuddannelsen. Jeg spørger mig selv, om man systematisk under præsteuddannelsen den dag i dag individuelt tager spørgsmålet om kald til cølibat op med den enkelte præstestuderende. Det forudsætter, at hver har sin egen personlige åndelige vejleder, hvilket langt fra er tilfældet. Man lader altså stadigvæk præstekandidaterne i stikken i så vigtigt et menneskeligt og åndeligt spørgsmål.

Det første, Kirken er forpligtet til, er at skaffe de lokale kirker deres eget præsteskab, sådan var det på apostlenes tid og i oldkirken. Spørgsmålet om cølibat må gerne have en stor prioritet; men det må overlades til Helligånden at udvikle en ægte

Instrumentum laboris kan downloades på www.sinodoamazonico.va.

cølibatspraksis i de lokale missionskirker, når situationen lægger op til det, sådan som det var tilfældet i oldkirken. Der skal altså også være plads for Helligånden, som jo er ham, der kalder både til præstetjeneste og til gudviethed.

Et komplekst spørgsmål

Som det fremgår, er hele spørgsmålet om at præstevie allerede gifte mænd et komplekst spørgsmål, der ikke kan løses administrativt. Det involverer rigtig mange ting især selve præsteembedets væsen og det gudviede liv, og her har teologien stadig et stort uopdyrket arbejdsfelt.

Det er tankevækkende at se Kirkens situation i dag, hvad angår det gudviede liv og præstetjenesten. Konkilet har ydet et værdifuldt bidrag til en gennemgribende fornyelse på disse områder, idet dog spørgsmålet om cølibatet for præsternes vedkommende ikke er behandlet fuldt ud tilfredsstillende. Hvad er situationen så efter koncilet? Ordenslivet er voldsomt på retur i den vestlige verden, tænk blot på vort bispedømme. Det samme gælder kald til præstegerningen, som også er i stærk tilbagegang. Indførelsen af det permanente diakonat er langt fra lykkedes. Hvor i Kirkens liv skal vi placere denne så vigtige tjeneste? Konkilet og tiden efter det har (endnu) ikke medført en radikal åndelig fornyelse af Kirken! Måske har Helligånden (den nye pinse) ikke rigtig formået at tage over, fordi vi et eller andet sted mente, at det skulle vi nok klare selv – "med Guds hjælp".

Præsterne og den lokale kirke

Den teologiske begrundelse for at koble præste- og bispeembedet sammen med cølibatet er ikke helt identisk med gudviethedens teologi. En biskop og en præst bliver ved deres vielse repræsentant for Kristus, Kirkens brudgom. Historisk set begyndte cølibatet i første omgang at blive aktuelt for biskopperne. Ved at afstå fra eget familieliv går de ind i Kristi relation til Kirken, der er Kristi brud. I åndelig forstand vier de sig ved bispevielsen til Kristi brud, som er Kirken. I oldkirken kunne man normalt ikke flytte en biskop fra et bispedømme til et andet. De var "gift" med Kirken på stedet. Selv biskoppen af Rom havde ikke først været biskop for en anden Kirke. Det afspejler et bestemt syn på det at være Kirke, som desværre ikke er så fremtrædende i vor tid. Denne forståelse af relationen til den lokale Kirke smittede af på præsterne, som jo også var den lokale Kirkes hyrder og ledere sammen med biskoppen. Det kan naturligvis kun forstås og leves i troens lys. Dette aspekt forsøgte koncilet at fremhæve, men er det realiseret?

Fransportræt uden glorie

Vi kommer tæt på mennesket Frans i Erik Strids nye biografi.

Tekst: Eva Maria Nielsen

BIOGRAFI Frans af Assisi! Som helgenkåret allerede to år efter sin død i 1228 har Frans haft en kolossal betydning for Den katolske Kirke, men også for mennesker i hele verden. Jeg har aldrig mødt et menneske, som ikke er blevet berørt af denne helgens charme. De fleste genkender noget af deres egen længsel i ham; en længsel efter at træffe de rette og nogen gange også radikale valg, efter at søge dialog og bygge broer mellem mennesker og religioner, efter at leve i harmoni med naturen og tage omsorg for skaberværket, vort fælles hjem, efter at være trofast over for sit kald, sin mission eller vision, sin egen identitet. Frans vækker begejstring. Derfor findes der et hav af bøger om ham og der kommer hele tiden flere til.

”Gud ville, at jeg skulle være en lille ny tosse i verden!”

Erik Strids bog ”En lille ny tosse i verden” er en fængslende og frisk tolkning af Frans’ liv. Og meget mere end det. Bogens titel er hentet fra en udtalelse, som tilskrives Frans i egen person. Han omtalte sig selv som ”den lille nye tosse, som Gud ønskede i denne verden”, på stråmåttekapitlet i 1221.

Erik Strid er dykket ned i Frans liv, kender og citerer de forskellige kildetekster, ikke udelukkende de mest kendte såkaldte fioretti (”de små blomster” – levnedsbeskrivelser eller legenderne om Frans’ liv) eller

Trebrødrelegenden, men også Jordan von Gianos og Bonaventuras beskrivelser af Frans’ liv og mange flere. Erik Strid skaber ud fra et overdådigt kildemateriale et nuanceret billede af Frans, så han bliver levende på papiret.

Erik Strid’ værk om Frans af Assisi er en rejse gennem tiden

Rejsen er en litterær rejse, gennem tiden og med pauser ved alle de vigtige stationer i Frans’ liv. Jeg har haft stor glæde af at læse de historiske detaljer, f.eks. om det sted, hvor Klaras hus formentlig lå, Frans’ fars butik, bispekirken og alle de steder, hvor

det daglige liv i det middelalderlige Assisi levedes. Det er efterhånden mange år siden, at jeg har besøgt Assisi; men mens jeg læste bogen, havde jeg på fornemmelsen, at jeg strejfedes gennem gyderne sammen med Frans.

Erik Strid ønsker at komme tæt på mennesket Frans. Der er ikke for meget glorie, men rigtig meget menneske, et autentisk menneske, som læseren møder. Et menneske, som søger, lider, kæmper, elsker – kort sagt som lever sin tro med og mod alle odds. Frans’ hellighed mister intet derved – og læseren heller ikke. Tværtimod bliver Frans så levende og fængslende, en skikkelse, som man ønsker at vide mere om.

Erik Strid peger på mennesket Frans, som står bagved legenderne

I begyndelsen kan ingen religiøs bevægelse sættes i rammer. Der agerer alle frit og karismatisk. Men når en bevægelse vokser og etablerer sig, bliver den mere institutionaliseret. Den bliver etableret med systemer, regler, sædvaner, fortællinger. Det skete med Jesus-bevægelsen, og det sker med alle religiøse bevægelser. Også med Frans. Først vandrede Frans sammen med en flok venner i Umbrien og Toscana. Så fik de en håndskreven regel, og da broderskabet voksede sig stort, byggede man klostre. Med klostrene kom også helgendyrkelsen, som ofte viser et glansbillede af et menneske, så det er svært at få øje på den person, der stod bagved. At komme i kontakt med mennesket Frans er Erik Strids intention. Det er lykkedes. Til sidst træder Frans ud af Giotto di Bondones’ freskoer og får kontur og menneskelige træk.

Et konkret eksempel er f.eks., at Frans

bliver berørt af fattige mennesker, han vil dele deres liv, vil erfare, hvad det betyder at være fattig. Men hen ad vejen bliver det, som var drivkraften og længslen i hans liv – at have fællesskab med de fattige – til en dyd. Han elsker nu Fru Fattigdom.

Den moderne Klara-forskning er overset

En mosaik savner jeg dog i biografien. Erik Strid har ikke øje for, hvilken indflydelse Klara af Assisi havde på Frans. I den ældre forskning blev hun bare kaldt den ”lille plante”; hun stod altid i skyggen af Frans, som hun også gør i denne biografi. Den nyere forskning (frem for alt afhandlingen af Martina Kreidler-Kos, men også bøger af Anton Rotzetter og Chiara Lainati) viser, at Klara gik sine egne veje. Hun var det menneske, som mest inderligt forstod Frans’ passion og vision. Dette aspekt kommer ikke på tale, det er, selv om det er en biografi om Frans, dog en vigtig brik i Frans’ historie og forståelsen af ham.

Værdifuld rejseguide til Assisi

Bogen er en gedigen guide, som ledsager læseren gennem Frans’ liv, forbi farverige freskoer og storslåede malerier og hen til de steder, som har med Frans at gøre. Derudover gemmer ”En lille ny tosse i verden” endnu flere skatte: et afsnit om San Francesco Kirken; lidt om de franciskanske værdier og et tillæg om Frans af Assisis tid og steder, om kildekrifter, de franciskanske ordener, paver, korstog og en udførlig litteraturliste.

Erik Strid: En lille ny tosse i verden. Frans af Assisi historie. Eksistensen. Hæftet. 413 sider. 329 kroner.

Den slidte skønhed

Ny udstilling af Nis Schmidt på Galleri Emmaus.

KUNST En hvidkalket kirkemur med afskallet puds og et halvt udvisket kors. Et slidt, gammelt, blå emaljekrus. En romansk kirkebue midt i et landskab. Det er blandt motiverne på en udstilling af kunstneren Nis Schmidt, der lige nu kan opleves på Galleri Emmaus i Haslev. Galleriet beskriver hans kunst sådan: ”Stramt, skarpt og enkelt udtrykker Nis Schmidt sig gennem sine værker, og netop derved opnår han et budskab med vidde, håb og dybsindighed. Fotografisk, og ofte i den sort/hvide udgave med en enkelt afstikkende farvetone skildres det levede liv og tilværelsens kontraster. Se hans værker, og du har mødt Nis Schmidt.”

Nis Schmidt blev som 34-årig i 1966 optaget i Kirken af pater Edmund Stappers. Lige siden har han arbejdet med at udtrykke noget kristent i sine billeder. Indtil engang i

80’erne malede han kun abstrakte billeder. Så begyndte han at arbejde på at få flere realistiske elementer ind i sit maleri. Han ville ikke male idealiseret. Derfor ledte han længe efter en slidt og selvudslettende skønhed. Han opdagede den pludselig en dag i opvaskemaskinen, hvor der var et gammelt blå emaljekrus med rustpletter. Hans billeder er ofte fyldt med enkle hverdagsting, og gennem mange år er han vendt tilbage til at male brugsgenstande, værktøj, nøgler eller slidte, bulede krus mærket af mange års daglig brug. Ofte viser billederne fragmenter af romanske hvælvinger for at vise hen til den religiøse dimension i tilværelsen.

Nis Schmidt er en uhyre flittig og alsidig kunstner, der har arbejdet med så forskellige materialer som oliemaling, glas og bronze. Han har udtrykt sig i så forskellige former som maleri, skulptur og glasmosaik og har talrige udstillinger bag sig både i Danmark og i Grønland.

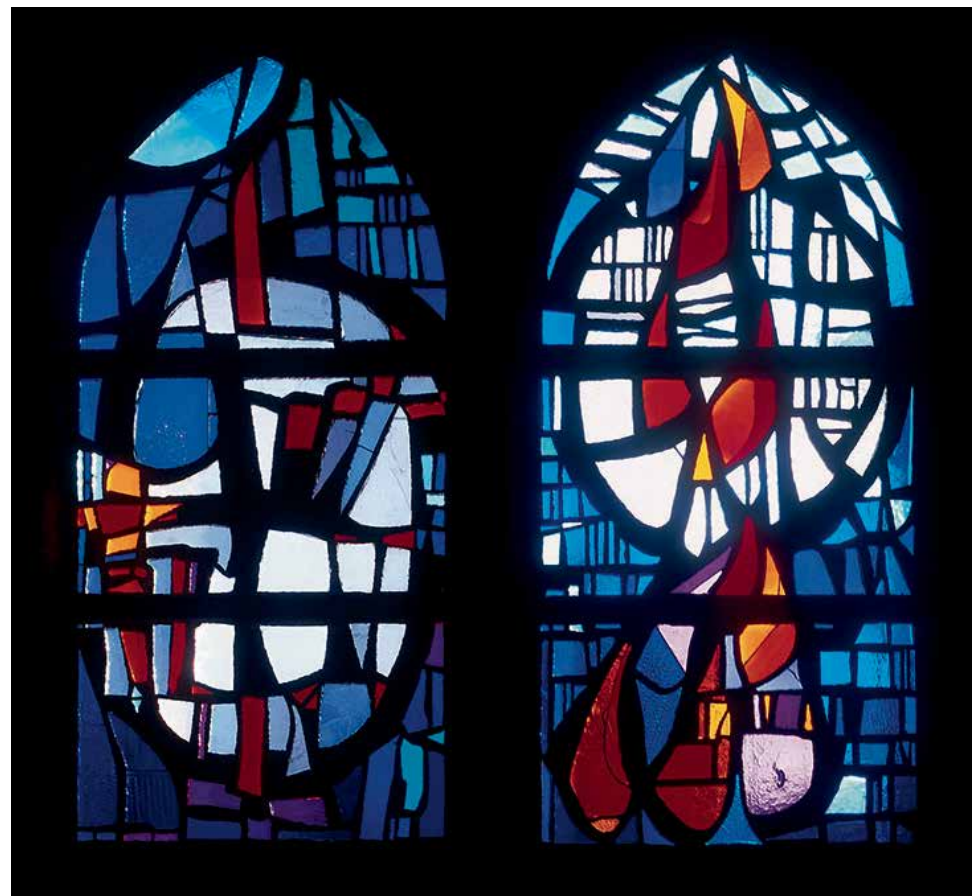
I katolske kirker i Silkeborg, Vejle, Sønderborg og Kolding kan man se nogle af hans glasruder. I 1974 skabte han sin første kirkeudsmykning i Sankt Norberts Kirke i Vejle. Her lavede han fire korruder. Senere har han blandt andet lavet 12 ruder i bly og glas til Vor Frue Kirke i Silkeborg med en serie meditationer over de centrale begivenheder i Jesu liv.

I Sankt Michaels Kirke i Kolding er hovedværket i alt 35 ruder med glasmosaikker, hvor temaet er – denne jord er velsignet af Gud. Motivet er inspireret af daværende

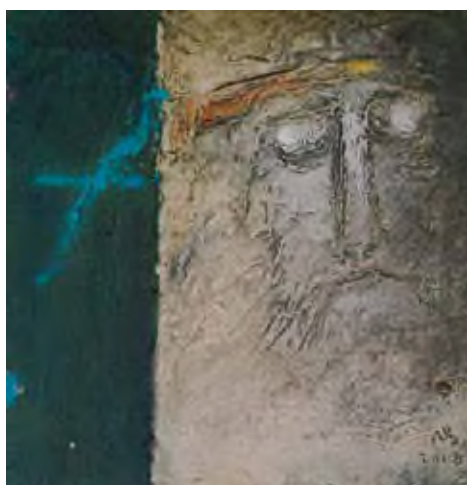
sognepræst Georg Bertling. Motivet er pinsen med Guds lys, der vælder ned over jorden. Her ses 12 meget forskellige tunger, hver med sin individuelle skikkelse, fordi de manifesterer sig over meget forskellige apostle. Nis Schmidt har også lavet flere værker til Folkekirken. Til Grandløse Kirke lavede han i 2005 glasmosaikken ”Mariarude”, hvor Jesusbarnet i jomfru Marias favn breder armene ud som på korset,

mens Gabriel og en due symboliserende Helligånden ses bagved. Fra samme år ses i Brøndbyøster Kirke glasmosaikken med lysets engel. LR

Nis Schmidt udstiller fra den 17. august til den 3. oktober på Galleri Emmaus i Haslev. Læs mere her: galleri-emmaus.dk. Læs også om Nis Schmidt og hans kunst på nisschmidt.dk og i bogen ”Nis Schmidt med krus og kors”. Forlaget Jelling 2012.

Nis Schmidt har i flere omgange udsmykket Sankt Norberts Kirke i Vejle med glasruder. Her ses to af ruderne i koret.

Åsynet, et af Nis Schmidts motiver.

Præsterne på skolebænken

Præstevirkets udfordringer i centrum for studieuge.

PRÆSTETRÆF Den italienske jesuit Giovanni Cucci, psykolog og professor i filosofi på det pavelige Gregoriana universitet i Rom, var dette års hovedtaler på præsternes studieuge, der blev afholdt på Dalum Landbrugsskole 3.-6. september. På mødet deltog 36 af bispeddømmets præster og diakoner.

Giovanni Cucci holdt fire oplæg om forskellige psykologiske aspekter af præsternes virke med udgangspunkt i sin egen bog *La Forza dalla Debolezza* (Styrken fra svagheden), nemlig om kriser i præstens liv, forhindringer for troens modning, følelserne i det åndelige liv og om ensomhed og venskab. Alle oplæggene blev efterfulgt af

grupperarbejde og drøftelser i plenum.

Torsdag eftermiddag orienterede biskoppen om bispeddømmets tilstand og om pave Frans' nye moto proprio *Vos Estis Lux Mundi*, der indeholder nye og bindende retningslinjer for Kirkens håndtering og indberetning af seksuelle overgreb m.m.

På studieugens sidste dag, om fredagen, informerede bispeddømmets kirkeskattekonulent Susanne Madsen om de forskellige redskaber, der findes til kirkeskatkampaner, og hun kom med råd til, hvordan man får flere til at tilmelde sig kirkeskatteord-

ningen samt får de nuværende betalere til at øge deres bidrag.

Pastor Christian Noval, der tidligere i år færdiggjorde sin disputats i ungdomsteologi, præsenterede pavens skrivelse til de unge og hele Kirken, *Christus Vivit*, og han kom med sit bud på, hvad ungdomsarbejdet vil indebære fremover.

Studieugen sluttede med en præsentation af Familieåret 2020, og i den forbindelse opfordrer Præsterådet til, at man finder et fælles tema for bispeddømmets afholdelse af året, hvor familien vil være i centrum. *NM*

Maribo på den anden ende!

En broget forsamling af 2 vægttere, en museumsdirektør i middelaldertøj, en middelaldermusik-spillende sækkepibemusiker, 9 vaskeægte birgittinske søstre og en katolsk præst, en protestantisk biskop og domprovst og en flok børn og voksne klædt i brune munkekutter samledes foran rådhuset, hvor vi blev introduceret til ruten for processionen gennem byen ned til søbredden samt fik lært Taize-sangen "Syng lovsang hele jorden, syng lovsang til vor Gud", som vi sang non-stop på hele vejen ned til klosterruinerne. Foto: Ingrid Petersen

Anders Laugesen fortæller om sin kærlighed til Den hellige Birgitta. Foto: Ingrid Petersen.

En svensk trup opførte den hellige Birgittas liv i domkirken. Foto: Ingrid Petersen.

En Birgittafestival med stribevis af festgudstjenester, foredrag, koncerter, pilgrimsvandring, middelaldermarked og stort børneprogram løb af stabelen fra den 6. til den 9. september.

Festivalen blev arrangeret i et tæt samarbejde mellem Folkekirken og byens katolske menighed, Pilgrimshuset, erhvervslivet, det lokale kulturliv og byens indbyggere.

Vi kristne er kaldede til at skabe forandring i verden

Da sr. Briega McKenna besøgte den katolske menighed i Esbjerg.

ESBJERG "Mange katolikker læser ikke Bibelen. De bruger slet ikke det levende Guds ord. De lader det ikke trænge ind i sig og bruger i stedet for tiden på at se fjernsyn. Tusindvis af stemmer taler til os hver eneste dag. Vi bliver distraheret af dem, og det er svært at skelne mellem hvad der er falsk og sandt. Men én ting er sikker. Din tro skal have næring hver dag, for ellers dør den, og så kommer troen på mennesker i stedet for", siger sr. Briega McKenna.

Sankt Nikolaj Kirke i Esbjerg er fyldt med mennesker fra hele Jylland, Fyn og Sjælland til menighedens retræte den 24.-25. august. De fleste er katolikker; men der er også mange fra Folkekirken eller frikirkerne. Og de lytter opmærksomt til den kendte irske clarissesøster, der rejser verden rundt med sit budskab.

Allerede som 15-årig trådte hun ind hos klarisserne. Men hun blev ramt af leddegigt og levede i flere år i et smertehelvede. Hun tog 40 piller om dagen og blev sendt fra den ene læge til den anden; men ingenting hjalp. Så sendte ordenen hende til Florida, fordi man håbede, at klimaet der ville hjælpe på gigten. Heller ikke det hjalp. Men pludselig skete underet. Ved en weekendretræte oplevede sr. Briega som 24-årig sin mirakuløse

helbredelse. Hun kunne smide pillerne ud og hun modtog helbredelsens nådegave. Siden har hun brugt al sin tid på at rejse verden rundt for at vidne om Jesus og den helbredende kraft, der ligger i Den katolske Kirkes sakramenter. I 1971 oplevede hun i en vision, hvordan Jesus bad hende gå ind i en ny tjeneste. Sammen med nu afdøde fr. Kevin Scallon har hun holdt præstetræter i hele verden.

"En kristen kan blive et magtfuldt instrument, hvis han vidner om sin tro", siger sr. Briega. Og hun har meget at fortælle om, hvordan Jesus kan forvandle liv selv der, hvor det ser allermost håbløst ud. En forhærdet IRA-fange fik en bibel ind i sin celle. Han begyndte at rive siderne ud, så han kunne rulle cigaretter af dem. Men han sad og kedede sig, og helt "tilfældigt" begyndte han at læse Esajas Bog og Matthäusevangeliet. Han blev fanget af teksten og fortsatte med at læse. Efter nogen tid oplevede han en massiv omvendelse. Alle disse underlige bibelord kom ind i ham og det var som om, de vaskede hans sjæl ren. Ingen troede på ham, da han begyndte at skrive undskyldningsbreve til alle sine ofre. Men i dag er han katolsk evangelist.

"Min mission er at prædike Jesu Kristi

Evangelium. Han kan hele og forandre os. Mange mennesker i dag er kuert af deres frygt. Uden Helligånden er det umuligt at få mod. Helligånden er simpelthen et antibiotikum mod frygt. Hver eneste dag siger jeg – kom Helligånd og fyld mig. Evangeliet har også kraft til at forandre dit hjerte og dit sind.

Følelsen af håbløshed er et af Satans bedste redskaber; men uanset hvor meget dårligt der er i Kirken så er sejren allerede vundet. Bed Maria om hjælp til ikke at miste troen.

Der kommer så mange Mariaåbenbaringer i dag, fordi troen er aftagende. Medjugu-

orje har fornyet vores katolske tro. Troen på hendes søn Jesus er den største gave, man kan få. Tro og håb kendetegner Maria – men i dag er der en udbredt fornemmelse af håbløshed. Vi er som kristne kaldede til at skabe forandring i verden. Tag til Mariastederne – mærk glæden og freden dér. Herren helbreder og han helbreder også her i dag. Vi ved ikke hvordan; men vi kan være sikre på, han rører ved os", siger sr. Briega. Og denne dag i Esbjerg ser tilhørerne overbeviste ud. Med uopslidelig tålmodighed tager sr. Briega sig tid til hver eneste, der vil fotografere sammen med hende eller har brug for nærvær og et lyttende øre. *LR*

Vi er alle kaldede til at vidne om Kristus i verden, sagde sr. Briega i Sankt Nikolaj Kirke.

Ikonkunst og folkefromhed i Rusland

Foredrag i Sakramentskirken om de mere ukendte sider af ikonernes verden.

FOREDRAG Hvis man ikke er vant til at se på ikoner, ser de ret ens ud. Men der findes faktisk over 300 måder at afbilde Guds Moder på. Det kan man høre meget mere om på et kommende foredrag i Sakramentskirken. Her vil antropologen Claus Oreskov gennemgå 3-4 af de mest udbredte ikonmotiver og beskæftige sig med mere ukendte sider af ikonernes kultiske brug. Som antropolog ser Oreskov primært på ikonerne udefra – fra en ikke-teologisk synsvinkel. Den virkelige kult i folkefromheden er nemlig fuldstændig anderledes end det teologiske billede, fortæller Oreskov, der vil holde et anderledes foredrag om russiske ikoner både som kunstgenstande, kultgenstande og souvenirs. Tilhørerne vil blive præsenteret for masser af eksempler på ikonkunst, så de efter foredraget gerne skulle være blevet klogere både på ikoner som kultgenstande og som kunstværker. Oreskov vil også komme nærmere ind på to af de rigtig berømte ikonkunstnere, Andrej Rubljov og Theofanes grækeren, hvis kunst hører til i den absolutte verdensklasse. Oreskov er en erfaren ruslandsrejsende med stort kendskab til russisk kultur og samfundsliv, så der er lagt op til et par spændende timer i Sakramentskirken.

Oreskovs foredrag er det tredje i en række meget velbesøgte foredrag om kristen kunst, organiseret af Signe Lykkegaard. Sidste efterår holdt sognepræst og kunsthistoriker Anne-Mette Gravgaard foredrag om byzantinske ikoner. Senere har der været foredrag af sognepræst og kunsthistoriker Sandra Kastfelt om den antikke, kristne kunst.

Interesserede har også haft mulighed for selv at prøve kræfter med ikonkunsten. I foråret holdt den engelske ikonskriver Peter Murphy et femdages kursus, hvor deltagerne lærte principperne bag de byzantinske ikoner at kende og selv arbejdede med at

Den hellige Trifon af Petsjenga (ca. 1495-1583) – også kaldet Nordens oplyser – betyder det samme for ortodokse i Skandinavien og Nordrusland, som den hellige Ansgar for os. Trifon har to forskellige helgenlevneder. I den ene (den mest udbredte) var han from fra barnsben, og hans fromhed voksede gennem livet. I den anden fortælling var han en morder og røverhøvding, der omvendte sig og begyndte missionen på Kola-Halvøen og i Norge. Den sidste historie genfortælles i "Klosteret i Petschenga. Skildringer fra Russisk Lapland" af J.A. Friis. Kristiania 1884.

tegne en grundtegnning/skitse til en ikon. Murphy kommer igen til næste forår for at holde et kursus om kunsten at forgyldte en ikon. LR

Det kommende foredrag om russiske ikoner vil foregå i Sakramentskirken den 25. september kl. 19.30 til 22.30. Der er fri adgang.

Til forsvar for troen og tjeneste for de nødlidende

Helge og Birgit Clausen fra Randers menighed optaget i malteserordenen.

LÆGORDENER Den 1. september blev Helge og Birgit Clausen fra menigheden i Randers, i den katolske domkirke i Oslo, optaget i Den Suveræne Militære og Hospitalære Sankt Johannes Orden af Jerusalem, af Rhodos og af Malta. Ordenens navn forkortes ofte til SMOM. Det er en religiøs orden af lægfolk med hovedsæde i Rom (Via Condotti), ca. 13.500 medlemmer (damer og riddere), 80.000 frivillige og 42.000 ansatte. SMOM er den ældste kristne ridderorden, og den har eksisteret uafbrudt siden middelalderen. Indtil for et par generationer siden kunne kun adelige katolske mænd blive medlemmer. Siden har ikke-adelige katolske mænd og kvinder kunnet blive medlemmer som riddere og damer. En lille del af medlemmerne har aflagt højtidelige løfter om fattigdom,

kyskhed og lydighed (som munke og nonner gør det i andre ordener), men de er ikke forpligtede til at leve i fællesskab. Næsten siden grundlæggelsen har der også været nonner i ordenen; i dag er der nonneklostre i Spanien og på Malta.

Ordenens motto *Tuitio fidei et obsequium pauperum* (Forsvar for troen og tjeneste for de nødlidende) stammer fra 1400-tallet og angiver dens to formål: At forsvare den katolske tro og tage sig af syge, nødstedte og fattige.

SMOM står for et verdensomspændende nødhjælpsarbejde ved naturkatastrofer og væbnede konflikter, førstehjælp ved store arrangementer, hjælp til børn, ældre, handicappede og flygtninge, uanset race, nationalitet eller religion. Ordenen driver desuden en række hospitaler, plejehjem,

Opfølgingskursus for menighedsråd

Gå i dybden med menighedsrådsarbejdet i København eller i Kolding.

KURSUS I foråret 2018, umiddelbart efter de nyvalgte menighedsråd var nedsat, blev der afholdt et kursus for menighedsråd fire forskellige steder i landet. Her deltog i alt 137 menighedsrådsmedlemmer.

Nu afholdes der i løbet af 2019 et opfølgingskursus for menighedsråd to steder i landet, i hhv. København og i Kolding, nemlig i Jesu Hjerter Kirkes menighedslokale lørdag den 26. oktober og i Kolding lørdag den 2. november.

"Kurset vil ikke som sidst være en total gennemgang af vedtægterne, men en opfølgning på jeres egne oplevelser, spørgsmål eller andet. I kunne tænke jer at få belyst i forbindelse med jeres menighedsrådsarbejde", oplyser Leo Roed, tovholder for kurserne.

Begge steder starter kurset med frokost kl. 12.00 og fortsætter indtil ca. kl. 16.00.

Leo Roed siger, at deltagerne gerne må meddele ham emner, som de ønsker gennemgået på kurset eller emner, som de har oplevet som uklare i deres menighedsrådsarbejde. Udover deltagerne egne

ønsker vil han på kurset arbejde med følgende punkter:

- Menighedsrådets opgaver
- Arbejdsfordeling og samarbejde med sognepræsten
- Struktur på menighedsrådsmøderne herunder hvem kan deltage
- Kendskab til og opfølgning på økonomien i sognet
- Bestemmelser for menighedernes økonomiske og personalemæssige forvaltning.
- Kirkeskat
- Trossamfundsregistret
- Ansættelser og lønninger
- Børneattester
- Databeskyttelse

Tilmelding sker ved mail til leoroed@ullaogleo.dk senest den 20. oktober med angivelse af menighed samt antal deltagere, hvis man sender en samlet tilmelding. Angiv også, om man ønsker at deltage på kurset i København eller i Kolding.

NM

lægeklinikker mv. Ordenen er aktiv i ca. 120 lande.

Ordenens historie

Ca. 1048 begyndte handelsfolk fra Amalfi i Italien at pleje syge pilgrimme i et hospital tæt ved Gravkirken i Jerusalem. Hospitalet var indviet til Johannes Døberens og blev ledet af den salige Gérard, der regnes for Ordenens grundlægger og første stormester. I 1113 godkendte paven ordenen, hvis riddere også snart begyndte at beskytte pilgrimme mod røvere i Det Hellige Land.

I takt med muslimernes erobringer måtte ordenens hovedkvarter efterhånden flyttes længere væk fra Jerusalem (Rhodos 1310-1522, Malta 1530-1798). Før 1530 kaldtes ordensmedlemmerne johanniter, derefter maltesere. I det meste af Europa blev der bygget johanniterklostre, alle med hospitaler. I 500 år var ordenen også en stærk flådemagt i Middelhavet, som bekæmpede pirater og deltog i forsvaret af det kristne Europa.

I 1798 fordrev Napoleon SMOM fra Malta, og i 1834 blev et nyt hovedkvarter oprettet i Rom, hvor ordenens stormester og ledelse nu befinder sig. Ordenens ejendomme i Rom er eksterritoriale (selvstændige, ikke en del af Italien), og den anerkendes folkeretsligt som en selvstændig nation, har permanente observatører i bl.a. FN og WHO og diplomatiske forbindelser med 108 lande.

Ordenen i Danmark

I Danmark blev det første johanniterkloster oprettet i 1160'erne i Antvorskov ved Slagelse. Man kan se en del af ruinerne på venstre side af motorvejen, når man kører mod København. Indtil reformationen var der i alt syv johanniterklostre i Danmark, alle med hospitaler i Antvorskov, Horsens, Nykøbing Mors, Nyborg, Odense, Ribe og Viborg. De seneste 200 år har der kun været 13 danske medlemmer. Helge og Birgit

Helge og Birgit Clausen efter optagelsen i Malteserordenen. Privatfoto.

Clausen er nu blevet nummer 14 og 15. I hele Norden er der p.t. ca. 50 medlemmer, heraf 11 i Danmark-Skåne regionen. LR

Man kan se mere om SMOM på disse to hjemmesider, den internationale (på engelsk) og den skandinaviske (på svensk og engelsk): www.orderofmalta.int, www.malteserorden.se.

Samtidig skal man være opmærksom på, at der findes utallige falske efterligninger af SMOM, som er helt selvbestaltede og ikke anerkendt af andre end dem selv.

Oktober

1. *hvid*. Tirsdag i 26. alm. uge. (II Ps).
Therese af Jesusbarnet (af Lisieux), jomfru og kirke-
lærer (†1897) (m)
☞ Sl 87,1-3.4-5.6-7
☞ Gud er med os.
L.: Zak 8,20-23. Ev.: Luk 9,51-56.
2. *hvid*. Onsdag i 26. alm. uge. (II Ps).
De hellige værneengle (m)
☞ Sl 91,1-2.3-4.5-6.10-11
☞ Han byder sine engle at vogte på dig på alle dine veje.
L.: 2 Mos 23,20-23. Ev.: Matt 18,1-5.10
3. *grøn*. Torsdag i 26. alm. uge. (II Ps).
☞ Sl 19,8.9.10.11
☞ Herrens forordninger er retskafne, de glæder hjertet.
L.: Neh 8,1-4a.5-6.7b-12. Ev.: Luk 10,1-12.
4. *hvid*. Fredag i 26. alm. uge. (II Ps).
Frans af Assisi (†1226) (m)
☞ Sl 79,1-2.3-4.5+8.9
☞ For dit navns ære, befri os, Herre.
L.: Bar 1,15-22. Ev.: Luk 10,13-16.
5. *grøn*. Lørdag i 26. alm. uge. (II Ps).
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
☞ Sl 69,33-34.35-36b.36c-37
☞ Herren hører på de fattige.
L.: Bar 4,5-12.27-29. Ev.: Luk 10,17-24.
Bededag for præste- og ordenskald
(Faustina Kowalska, ordenssøster (†1938), kan fejres)
6. *grøn*. 27. ALM. SØNDAG.
☞ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: Hab 1,2-3; 2,2-4;
☞ Sl 95,1-2.7-7ab.7c-9.
☞ Om I dog i dag ville lytte til Herren! Gør ikke jeres
hjerter hårde!
2.L.: 2 Tim 1,6-8.13-14.
Ev.: Luk 17,5-10.
7. *hvid*. Mandag i 27. alm. uge. (III Ps).
Den salige Jomfru Maria af Rosenkransen (m)
☞ Jon 2,3.4.5.8
☞ Du løftede mig op af graven.
L.: Jon 1,1-2,1.11. Ev.: Luk 10,25-37.
Ad libitum læsninger til Vor Frue af Rosenkransen:
L.: ApG 1,12-14
☞ Luk 1,46b-47.48-49.50-51.52-53.54-55
☞ Den Mægtige har gjort store ting mod mig; helligt
er hans navn.
Ev.: Luk 1,26b-38.
8. *grøn*. Tirsdag i 27. alm. uge. (III Ps).
☞ Sl 130,1-2.3-4.7-8
☞ Hvis du vogtede på skyld, Herre,
hvem kunne da bestå?
L.: Jon 3,1-10. Ev.: Luk 10,38-42.
9. *grøn*. Onsdag i 27. alm. uge. (III Ps).
Eller *rød*. **Dionysius**, biskop, og lidelsesfæller, martyrer
(†268)
Eller *hvid*. **Johannes Leonardi**, præst (†1609)
☞ Sl 86,3-4.5-6.9-10
☞ Herre, du er barmhjertig og rig på nåde.
L.: Jon 4,1-11. Ev.: Luk 11,1-4.
10. *grøn*. Torsdag i 27. alm. uge. (III Ps).
☞ Sl 1,1-2.3.4+6
☞ Lykkelig den mand, der tager sin tilflugt til Herren.
L.: Mal 3,13-20a. Ev.: Luk 11,5-13.
11. *grøn*. Fredag i 27. alm. uge. (III Ps).
Eller *hvid*. **Johannes XXIII**, pave († 1963)
☞ Sl 9,2-3.6+16.8-9
☞ Herren dømmer verden med retfærdighed.
L.: Joel 1,13-15; 2,1-2. Ev.: Luk 11,15-26.
12. *grøn*. Lørdag i 27. alm. uge. (III Ps).
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
☞ Sl 97,1-2.5-6.11-12
☞ I retfærdige, glæd jer i Herren.
L.: Joel 4,12-21. Ev.: Luk 11,27-28.
13. *grøn*. 28. ALM. SØNDAG.
☞ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: 2 Kong 5,14-17;
☞ Sl 98,1.2-3ab.3cd-4.
☞ Herren har kundgjort sin frelse for folkenes øjne.
2.L.: 2 Tim 2,8-13.
Ev.: Luk 17,11-19.
14. *grøn*. Mandag i 28. alm. uge. (IV Ps).
Eller *rød*. **Callistus I**, pave og martyr (†222)
☞ Sl 98,1.2-3b.3c-4
☞ Herren har kundgjort sin frelse.
L.: Rom 1,1-7. Ev.: Luk 11,29-32.
15. *hvid*. Tirsdag i 28. alm. uge. (IV Ps).
Teresa af Jesus, (af Avila) jomfru og kirkelærer (†1582)
(m)
☞ Sl 19,2-3.4-5b
☞ Himlen fortæller om Guds herlighed.
L.: Rom 1,16-25. Ev.: Luk 11,37-41.
Ad libitum læsning til Therese af Jesus:
L.: Rom 8,22-27.)
16. *grøn*. Onsdag i 28. alm. uge. (IV Ps).
Eller *hvid*. **Hedvig**, ordenssøster (†1243)
Eller *hvid*. **Margrethe Maria Alacoque**, jomfru (†1690)
☞ Sl 62,2-3.6-7.9
☞ Herre, du vil gengælde enhver efter hans gerninger.
L.: Rom 2,1-11. Ev.: Luk 11,42-46.
17. *rød*. Torsdag i 28. alm. uge. (IV Ps).
Ignatius af Antiochia, biskop og martyr (†107) (m)
☞ Sl 130,1-2.3-4.5-6b
☞ Hos Herren er der troskab, hos ham er der altid
udfrielse.
L.: Rom 3,21-30a. Ev.: Luk 11,47-54.
Ad libitum læsning til Ignatius af Antiochia:
L.: Fil 3,17-4,1.
18. *rød*. Fredag. LUKAS, evangelist (f)
Gl.Ap.pf.II
L.: 2 Tim 4,10-17b
☞ Sl 145,10-11.12-13ab.17-18
☞ Dine fromme, Herre, skal kundgøre dit riges strå-
lende herlighed!
Ev.: Luk 10,1-9
19. *grøn*. Lørdag i 28. alm. uge. (IV Ps).
Eller *rød*. **Jean de Brébeuf og Isaac Jogues**, præster,
og **lidelsesfæller**, martyrer (†1647)
Eller *hvid*. **Paul af Korset**, præst (†1775)
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
☞ Sl 105,6-7.8-9.42-43
☞ Evigt husker Herren på sin pagt *eller* ☞ Halleluja!
L.: Rom 4,13.16-18. Ev.: Luk 12,8-12.
20. *grøn*. 29. ALM. SØNDAG.
☞ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: 2 Mos 17,8-13;
☞ Sl 121,1-2.3-4.5-6.7-8.
☞ Vor hjælp kommer fra Herren, himlens og jordens
skaber.
2.L.: 2 Tim 3,14-4,2.
- Ev.: Luk 18,1-8.
21. *grøn*. Mandag i 29. alm. uge. (I Ps).
☞ Luk 1,69-70.71-72.73-75
☞ Lovet være Herren, Israels Gud, for han har besøgt
sit folk.
L.: Rom 4,20-25. Ev.: Luk 12,13-21.
22. *hvid*. Tirsdag i 29. alm. uge. (I Ps).
Johannes Paul II, pave († 2005) (m)
☞ Sl 40,7-8a.8b-9.10.17
☞ Se, jeg er kommet, Herre, for at gøre din vilje.
L.: Rom 5,12.15b.17-19.20b-21. Ev.: Luk 12,35-38.
Ad libitum læsninger til Johannes Paul II:
L.: Es. 52,7-10.
☞ Sl. 96,1-2a.2b-3.7-8a.10
☞ Kundgør Herrens underer blandt alle folkeslag.
Ev.: Joh 21,15-17.
23. *grøn*. Onsdag i 29. alm. uge. (I Ps).
Eller *hvid*. **Johannes af Capestrano**, præst (†1456)
☞ Sl 124 1-3.4-6.7-8
☞ Vi har vor hjælp i Herrens navn.
L.: Rom 6,12-18. Ev.: Luk 12,39-48.
24. *grøn*. Torsdag i 29. alm. uge. (I Ps).
Eller *hvid*. **Antonius Maria Claret**, biskop (†1870)
☞ Sl 1,1-2.3.4+6
☞ Lykkelig den mand, der tager sin tilflugt til Herren.
L.: Rom 6,19-23. Ev.: Luk 12,49-53.
25. *grøn*. Fredag i 29. alm. uge. (I Ps).
☞ Sl 119,66.68.76.77.93.94
☞ Lær mig dine love, Herre!
L.: Rom 7,18-25a. Ev.: Luk 12,54-59.
26. *grøn*. Lørdag i 29. alm. uge. (I Ps).
Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse**.
☞ Sl 24,1-2.3-4b.5-6
☞ Sådan er den slægt, som søger dit ansigt, Herre.
L.: Rom 8,1-11. Ev.: Luk 13,1-9.
27. *grøn*. 30. ALM. SØNDAG.
☞ *Gl. Cr. Alm.S.pf.*
1.L.: Sir 35,15b-17.20-22a;
☞ Sl 34,2-3.17-18.19+23.
☞ Den hjælpeløse råbte, og Herren hørte ham.
2.L.: 2 Tim 4, 6-8.16-18.
Ev.: Luk 18,9-14.
Kollekt for verdensmissionen
28. *rød*. Mandag. SIMON OG JUDAS, apostle (f)
Gl.Ap.pf.
L.: Ef 2,19-22
☞ Sl 19,2-3.4-5ab
☞ Deres tale er nået til jorderigs ende.
Ev.: Luk 6,12-19
29. *grøn*. Tirsdag i 30. alm. uge. (II Ps).
☞ Sl 126,1-2b.2c-3.4-5.6
☞ Herren har gjort store ting mod os.
L.: Rom 8,18-25. Ev.: Luk 13,18-21.
30. *grøn*. Onsdag i 30. alm. uge. (II Ps).
Eller *hvid*. **Thøger**, præst (†ca. 1050)
☞ Sl 13,4-5.6
☞ Herre, jeg stoler på din trofasthed.
L.: Rom 8,26-30. Ev.: Luk 13,22-30.
31. *grøn*. Torsdag i 30. alm. uge. (II Ps).
☞ Sl 109,21-22.26-27.30-31
☞ Frels mig i din trofasthed, Herre.
L.: Rom 8,31b-39. Ev.: Luk 13,31-35.

Himmelske toner i Aarhus

Tre jubilæer markeres.

KONCERT Søndag den 29. september kl. 20 synger Vor Frue Kirkes Kantori aftensang nummer 60 i katolsk Vor Frue Kirke i Aarhus.

De to årlige koncerter ligger normalt i december og i juni; men som en markering af jubilæerne (40 år for koret og 50 år for korleder, kantor og organist Olav Karl Jepsen og koncert nummer 60 i kirken i dette år, er søndag den 29 september valgt til koncerten. Hovedsolist og leder af soprangruppen, Sanne Kolman, kan samtidigt fejre sit 30-års jubilæum i Kantoret.

Konceptet er som altid en kombination af katolsk vesper og anglikansk evensong i de engelske katedraler.

Programmet er gregorianske hymner, preces, responses, The Lord's Prayer, koralmotetter, motetter, hymner og mindre værker vekslende med to solo-afdelinger (sopran-tenor-violin-cello).

Koncerten varer som altid 75 minutter og der er gratis entré.

Kantoriet's koncert den 29. september markerer flere jubilæer.

Læserne skriver

Kommentar til læserbrev af Kaare Rübner Jørgensen i KO nummer 11

I indlægget KO 2019 nr. 11 er der nogle faktuelle fejl, som bør rettes:

Som bekendt var det den hellige Birgittas idé, at klostrene i hendes nye orden skulle huse både nonner og munke, altså være dobbeltklostre. Men det er forkert, når det i indlægget hævdes, at "paven først godkendte ordenen 1397 efter kraftigt pres fra den nordiske unionskonge Erik af Pommern, kongen af England og den tyske kejser". Erik var 1397 kun 15 år og blev først det år af sin formynder dronning Margrethe I indført som konge i Kalmarunionen.

Sagen er, at Birgitta 1370 mødte pave Urban VI personligt, og at paven da godkendte hendes ordensregel med dens dobbeltklostre. I begyndelsen af 1400-tallet blev der ganske vist ved koncilierne i Konstanz og Basel øvet kritik af Birgittas åbenbaringer. Men den blev afvist og Birgittas regel godkendtes på ny 1434 af pave Eugen 4.

Som nævnt i indlægget udstedte først Tridentinerkonciliet et forbud mod dobbeltklostre, der dog kun delvist blev håndhævet.

Den bedste kilde til birgittinerne er dr. phil. Tore Nybergs store værk: "Birgitta Atlas" fra 2013. Det behandler hele ordenens historie og dertil hvert enkelt af alle verdens birgittinerklostre. Nyberg har i nogle artikler påvist, at det i middelalderen overvejende var "ægte" klosterkald, og ikke adelens behov for forsørgelse af "overflødige" døtre, der bestemte søstrenes indtræden. Først i den tvetydige tid efter reformationen tog dette overhånd i Maribo.

Jørgen Nybo Rasmussen, 4000 Roskilde

Bønnens Apostolat

September 2019

For hele verden:

Beskyttelse af oceanerne – at politikere, videnskabsmænd og økonomer må arbejde sammen om at beskytte verdens have og oceaner.

Det sker i bispedømmet

September:

Fredag 27. kl. 19.00- ca. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse v/ pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V. Skriftemål fra kl. 18.00. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk.

Oktober:

Onsdag 2. kl. 16.00-17.00: Fyraftensmøde i Caritas Center Stenosgade. Øjenvidneberetning: Bæredygtig udvikling i Uganda. Dugfrisk beretning fra en frivillig på besøg i Uganda om Caritas arbejde med klimatilpasning hos småbønder. Det er en del af Caritas' arbejde omkring FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling.

Fredag 4. kl. 18.00-19.30: "Åben Dør". Personlig forbøn og samtale v/ pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4 København V. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Søndag den 6. oktober 10-16: Sankt Andreas Bibliotek og Antikvariat afholder bogmarked. Sankt Andreas Bibliotek, Gammel Kongevej 15, 1610 København V. Tlf. 33 55 60 90.

Mandag 7. kl. 19.00: Debatmøde om debatmøde om tradition eller fornyelse i 50-året for synoden på Nyborg Strand. Arrangør: Academicum Catholicum

Oplægsholdere: Paul Jørgensen (cand. mag., lektor emeritus i historie og kristendom, deltog på 1969-synoden), Hans Jensen (redaktør af det tidligere Katolsk Forum og deltager på synoden), og Jakob Egeris Thorsen (Ph.d. i teologi, lektor ved Aarhus Universitet, afd. for teologi, Institut for Kultur og Samfund) Sted: Englesalen, NSG, Jagtvej 183B, København Ø

Fredag 25. kl. 19.00-ca. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse inkl. de syges salvelse v/ pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V. Skriftemål fra kl. 18.00. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Første og tredje onsdag i måneden kl. 18.00-20.00: Hjælp til misbrugere og pårørende ved den katolske organisation Cenacolo. Rådgivningen finder sted i Bredgade 64, 1. sal, Kbh. K. Tlf. 51 53 41 60.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonetid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30: Stille tilbedelse i Jesu Hjerter Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver **onsdag kl. 19.00-21.00**, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Ryesgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail johny.zet@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Ubeskåret støtte

www.vincentgrupperne.dk

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 13**, som udkommer den **11. oktober 2019**, skal være KO i hænde senest den **30. september 2019**.
Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 14**, som udkommer den **1. november 2019**, skal være KO i hænde senest den **14. oktober 2019**.

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

n.dk Michael Madsen Lars Kingo

Elisabeth Anna Lauridsen

Født Krüger 18. marts 1926 i Freistadt Danzig.
er stille sovet ind den 1. september med familien omkring sig.

Bernadette, Mimi, Niels Peter, svigerbørn,
børnebørn og oldebørn

Begravelsen har fundet sted.

I stedet for blomster bedes man betænke
Sct. Vincentgrupperne, Mobilepay 19379
eller bankkonto Reg. nr. 3667, Konto nr. 10 97 164.
Mærk venligst "Elisabeth" – uanset betalingsmåde.

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information,
kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller
annonce@katolskoriering.dk.

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

AC indbyder til debatmøde
mandag 7. oktober 2019 kl. 19.00

Er det nu tid for et tredje Vatikanconcil?

Tradition eller fornyelse i 50-året
for Nyborg Strand-synoden.

Oplægsholdere:

Paul Jørgensen (cand. mag., lektor emeritus
i historie og kristendom, deltog på 1969-synoden)

Hans Jensen (redaktør af det tidl. Katolsk Forum,
deltog på 1969-synoden)

Jakob Egeris Thorsen (Ph.d. i teologi, lektor ved
Aarhus Universitet, afd. for teologi, Institut for
Kultur og Samfund)

Sted:

Englesalen, NSG, Jagtvej 183B, København Ø

Annoncer

For booking af annonce, indstik eller yderligere
information, kontakt venligst Palle Vinther,
tlf. 50 56 09 49 eller
annonce@katolskoriering.dk.

Palle Vinther

KO's annonsekonsulent står
klar til at hjælpe dig med dine
annoncemuligheder.

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke
den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

TELEFONLINE SOS FORBØN

Ønsker du forbøn, et lyttende øre,
et ord fra Jesus og en velsignelse
så ring: **75 18 18 08**

Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Pater Michael Jensen,
OSB, Christopher Lamb, pastor Lars Messerschmidt,
Eva Maria Nielsen, Ingrid Petersen, Lucyna Pylarz,
Maria Rosenthal.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610
København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske
husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 12.600 – ISSN 0902-297X.

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

Pell og pavens dilemma

Selv om mange i Vatikanet anser ham for uskyldig, blev den højtrangerende australske kardinal George Pells appel afvist. Han står nu overfor en kirkelig efterforskning og retssag, og det stiller pave Frans i et alvorligt dilemma.

Tekst: Christopher Lamb, Rom-korrespondent for The Tablet, redigeret af Niels Messerschmidt

KOMMENTAR Nyheden ankom til Rom via en dårlig videoforbindelse midt om natten. Retspræsident Anne Ferguson i Victorias appelret erklærede, at retten havde afvist kardinal Pells appel over dommen for at have begået overgreb på to ministerer i domkirken Sct. Patrick, da han var ærkebiskop i Melbourne i 1990'erne.

Tilhørerne i retssalen den 21. august sagde, at nyheden blev modtaget med dyb tavshed, og at kardinalen sad ubevægelig, mens afgørelsen blev læst op.

For lidt over to år siden arbejdede Pell på et kontor på 1. sal i det apostoliske palads i Vatikanet, efter at pave Frans i 2014 havde udnævnt ham til at føre tilsyn med Den hellige Stols finanser. Pell sidder nu i fængsel og afsoner en seks års straf – den højst rangerende gejstlige i fængsel for seksuelle overgreb.

Pells sag er lidt af et dilemma for paven. Ikke kun forbi Pells appel blev afvist, men fordi et flertal i Kirkens øverste top anser ham for uskyldig. Blandt Pells støtter hersker der dyb skepsis over dommen, der

bygger på én persons vidneudsagn.

Ikke desto mindre står Pell nu overfor en kirkelig efterforskning og retssag, som nogle i Rom mener, måske vil frikende ham for de anklager, han blev dømt skyldig i af det australske retsvæsen. Dette ville skabe en diplomatisk krise og i sidste ende betyde, hvis Pell skal igennem en fuld kanonisk retssag, at sagen til slut vil ende på pavens bord.

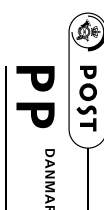
Hvis Frans da beslutter at lade Pell beholde sin gejstlige status, ville det efterlade et indtryk af en kirke, der udvælger de dele af den civile retsopfattelse, den selv ønsker at følge. Dette vil underminere Kirkens indsats for at komme overgrebssagerne til livs. Desuden vil overgrebsofrene spørge, hvorfor Kirken troede på en fængslet kardinals insisteren på sin uskyld og ikke på et overgrebsoffer, hvis vidnesbyrd har overbevist en jury og to dommere i appelretten.

En sejr for 'den lille mand'

Dybest set afhænger Pell-sagen af øjnene, der ser. At behandle en kardinal anderledes end enhver anden præst anklaget for overgreb, vil stride imod pave Frans' budskab på overgrebsmødet i februar, hvor ofrenes vidnesbyrd blev beskrevet som Kristi sår på korset. Men er det anderledes, når pågældende indeholder en af de højeste positioner i Kirken? Pells støtter spørger, hvorledes han kunne dømmes alene ud fra én persons vidnesbyrd; og dog bygger de fleste overgrebssager på et enkelt offers ord.

Ledende gejstlige på februarmødet understregede gang på gang, at Kirken må følge det pågældende lands civile lovgivning i overgrebssager. Retningslinjerne foreskriver, at overgrebsanklager indberettes til de civile myndigheder, og at den anklagede præst fjernes fra embedet. Bliver vedkommende kendt skyldig ved en domstol, indledes efterfølgende en intern kirkelig retsproces, som normalt ender med, at pågældende

Fortsættes nedenunder ►

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
	MASKINEL MAGASINPOST 42512 Afsender: Katolsk Orientering Katolsk Orientering · nr. 12 20. september 2019 · 45. årgang
	

bliver laiceret. Det var fx tilfældet med kardinal Theodore McCarrick.

Det var pave Frans, der opfordrede Pell til at vende hjem til Australien for at give møde i retten. Frans har vist sig parat til at laicere biskopper og præster, hvis de blev kendt skyldige i at have begået overgreb. Han ønsker ikke at signalere, at kardinaler får en mildere behandling, men at alle er lige for loven.

Uden for retssalen i Melbourne fejrede ofrene og deres advokater afgørelsen. Den var, sagde de, en sejr for "den lille mand" mod en af Australiens mest magtfulde personligheder. Afgørelsen var vigtig, for ikke blot havde kardinalens anklager overbevist juryen, men også to ud af tre af delstatens øverste dommere. Pells milliondollar dyre forsvar havde tabt. Der blev skrevet retshistorie.

Samme morgen som afgørelsen forelå, sagde Vatikanets nyudnævnte talsmand Matteo Bruni, at Den hellige Stol respekterer det australske retssystem, men samtidig anerkender Pells ret til fortsat at hævde sin uskyld og at anke afgørelsen til højesteret. Bruni understregede, at Kirken vedbliver at være tæt på ofrene og fortsat vil forfølge gejstlige overgrebsmænd. Han præciserede senere, at en intern kirkelig disciplinærsag mod Pell først kan komme på tale, når alle hans juridiske muligheder er udtømte. Det er den normale procedure.

Tvivl om hændelsesforløbet

Erklæringen viser, at man på den ene side respekterer det australske retssystem, men på den anden side fortsat stiller sig tvivlende mht Pells skyld. Hvordan, spørger mange – ikke kun i den katolske verden, og ikke kun blandt Pells venner og støtter – har han været i stand til at have oralsex

med og forulempe to ministerer lige efter søndagsmessen i domkirkens sakristi?

Under Pells retssag, den senere retssag (fordi den første jury ikke nåede frem til en afgørelse) og nu hans appelsag, har Pells forsvarer anført flere grunde til, hvorfor det umuligt kunne være foregået, således som det ene overgrebsoffer har beskrevet det. Sakristiet er et travlt sted; vidner har sagt, at Pell aldrig opholdt sig alene i sakristiet, og at hans liturgiske klæder gjorde overgrebene fysisk umulige. Alt dette skabte tvivl hos nogle iagttagere, og vantroen var forståelig. Det ville være ødelæggende for ethvert samfund at skulle acceptere, at en af dets ledere havde forgrebet sig på børn – og endnu værre i Pells tilfælde, i lyset af hans fremtrædende position i Kirkens liv. Så chokket og fornægtelsen var forventelig.

Appelrettens tre dommere besøgte domkirken, så videoer med vidneudsagn fra retssagen, læste den 2.000 sider lange retsudskrift og undersøgte det liturgiske tøj. Og i en fyldig kommentar til dommen sagde to af de tre dommere, at juryen havde gjort rigtigt i at idømme Pell fængsel. Afgørende for de to dommers beslutning var den tidligere ministrant, nu en mand midt i 30'erne, gift og far til et barn, som de beskrev som et "troværdigt" vidne, hvis vidnesbyrd havde været "klart og overbevisende".

Det faktum, at ofret ikke kunne huske alle detaljer, gjorde ham mere troværdig, mente dommerne. De var overraskede over, at han kunne huske, at overgrebet fandt sted i præstesakristiet og ikke i ærkebiskoppens sakristi, hvor Pell normalt iklædte sig. I slutningen af 1996, hvor den tidligere ministrant hævdede, at overgrebet havde fundet sted, var ærkebiskoppens sakristi lukket på grund af renovering, og Pell

brugte derfor præstesakristiet i stedet for.

Det bør bemærkes, at en af dommerne gik imod afgørelsen. I det over 200 sider lange retsudskrift sagde dommer Mark Weinberg, en af Australiens førende strafferetseksperter, at han mente, at pågældende person havde pyntet på sin historie. "Der var uoverensstemmelser og misforhold, og flere af hans svar gav ikke mening", skrev han i sin vurdering. Weinberg henviser til vidner i domkirken, der sagde, at Pell aldrig var alene i kirken, og at han stod ved indgangen og hilste på sognebørnene på det tidspunkt, hvor overgrebet skulle have fundet sted. Derfor stemte han imod, og han har hermed måske givet Pell en livline til at kunne fremføre sin endelige appel for højesteret.

Ikke en entydig konklusion

Pells sag har delt australierne. Nogle katolikker ser sagen som et angreb på Kirken, og de hævder, at han er gjort til syndebug for de mange kirkelige overgrebssager i Australien. Nogle præster ængstes ved, at når en kardinal kan ryge i fængsel pga. en persons ubekræftede påstande; så er de blevet endnu mere sårbare overfor falske anklager. Det bør nævnes, at sagen ikke er den eneste overgrebsanklage mod kardinalen. Oprindeligt stod Pell efter sigende overfor 26 anklager fra flere sagsøgere. En anden retssag mod ham blev ikke gennemført. Pell blev i 2002, mens han var ærkebiskop af Sydney, anklaget for overgreb på en 12-årig dreng. Og Pell vil formentlig møde stærk kritik, når Australiens kongelige overgrebskommission offentliggør sine undersøgelser om Pells håndtering af overgrebssager i sin tid som ærkebiskop af Melbourne. Han er blevet kritiseret for at behandle overgrebsofrene og deres familier på en ufølsom måde.

I en erklæring efter appelrettens afgørelse siger manden, der kun kendes som 'Vidne J', at han har risikeret sit "privatliv, helbred, rygte og familie" ved søgsmålet. Han ønsker ingen økonomisk kompensation, men håber, at hans prøvelser nu er ovre. Den tidligere ministrant er glad for, at Pell havde fået den bedst mulige juridiske hjælp, og han roste dommer Peter Kidd for en "empatisk, afbalanceret og retfærdig strafudmåling".

Faren for Kirken er, at den fælder dom over civile domstolsafgørelser. Derfor er tiden inde til, at den lægger retslige loyaliteter til side til fordel for et offercenteret svar på overgreb. Den bliver nødt til at lytte til overgrebsofrene med medfølelse og nærhed, uanset de sigtedes rang, anseelse eller kendthed. Den må også vise medfølelse med George Pell, for hvem sagen kan ende med at blive en tragisk og uværdig udgang på mange års arbejde i Kirkens tjeneste, herunder hans prisværdige arbejde med at skabe transparens i Vatikanets økonomi.

"Selvom min tro har været hårdt udfordret, er den fortsat en del af mit liv og en del af mine kæres liv", sagde den tidligere ministrant. Hvis han er i stand til at holde fast i sin tro, kan Kirken have et håb om, at den kan opbygge en bedre fremtid fra asken ligesom en Fugl Fønix.

Synodal proces godkendt

Et flertal af Tysklands biskopper har godkendt processen, som Vatikanet kalder 'kirkeligt ugyldig'.

Tekst: Niels Messerschmidt

SYNODALITET Den tyske bispekonference godkendte 26. september på sit plenarmøde statutterne for den længe planlagte synodale proces for fornyelse af Kirken i Tyskland som et svar på overgrebsagerne og de senere års medlemsflugt. 51 stemte for, 12 imod og én undlod at stemme.

Afstemningen fulgte efter en længere debat om flere ændringsforslag: nogle udsprang af Vatikanets bekymring over et tidligere udkast for statutterne.

Den tyske bispekonference meddelte tidligere i år, at de vil igangsætte en 'bindende synodal proces', og sammen med den magtfulde *Zentralkomitee der deutschen Katholiken* (ZdK) vil nedsætte fælles arbejdsgrupper til at drøfte spørgsmål som præstecelibatet, Kirkens seksualmoral og klerikalismen. Gruppernes anbefalinger skal, i følge planen, munde ud i bindende beslutninger for en ændret praksis for lokalkirken i Tyskland.

Ikke uddelt begejstring

Biskoppernes beslutning har naturligt nok affødt såvel ønsker som forventninger til udfaldet af den synodale proces, især hos ZdK. Men den rejser også kritiske spørgsmål, fx om, hvordan en synodal proces i en lokalkirke kan formulere bindende konklusioner på spørgsmål, der angår hele Kirken. Andre kritikere frygter, at biskopperne – for at takkes tidsånden – vil sælge ud af centrale dele af Kirkens lære, fx den bebudede revision af Kirkens lære om seksualmoral.

Dette fik pave Frans til at skrive til katolikkerne i Tyskland. I brevet hilser han en vis debat og fornyelse af lokalkirken velkommen, men understreger samtidig, at det må ske i fællesskab med hele Kirken og have hele den universelle kirkes perspektiv for øje.

"Hver gang et kirkesamfund har forsøgt at løse sine problemer alene, og udelukkende har støttet på egne kræfter, procedurer og intelligens, er det endt med at skabe større onder end dem, de forsøgte at løse", skriver paven og advarede mod en 'ny pelagianisme' og fristelsen til at ville tilpasse Kirken til tidsånden. Frans gjorde det klart, at enhver ægte fornyelse af Kirken må have evangelisation som sit udgangspunkt.

Kardinal Marc Quillet, bispekongregationens præfekt, indskærpede i et brev 4. september overfor de tyske biskopper, at statutterne skal følge de retningslinjer Frans skitserede i sit brev. Quillet vedlagde en fire sider lang juridisk vurdering af udkastet til statutterne fra det pavelige råd for lovtjekter, hvoraf det fremgår, at biskoppernes planer strider mod Kirkens kanoniske normer og faktisk sigter på at ændre Kirkens universelle normer og doktriner, og derfor ligger udover hvad de lokale biskopper kan beslutte.

Sensus ecclesiae

I de godkendte statutter er indledningen blevet omskrevet, så der nu henvises direkte til de af Frans foreslåede synodale prioriteringer, nemlig en specifik henvisning til

"evangeliseringens forrang, *sensus ecclesiae*, og under hensyntagen til enheden med Den universelle Kirke".

Dagen før afstemningen udsendte biskop Rudolph Voderholzer af Regensburg en meddelelse, hvor han skriver, at selvom han fortsat forpligter sig til at følge præmisserne for den synodale proces, ønsker han samtidig gøre opmærksom på "det mindretal af biskopper som er bekymrede over, at de virkelige problemer [for lokalkirken i Tyskland] ikke adresseres" gennem de godkendte statutter.

I august nedstemte bispekonferencens ledelse et forslag om en alternativ synodal proces udarbejdet af Voderholzer og kardinal Rainer Woelki af Köln i forlængelse af pavens brev. Heri foreslog de, at de synodale grupper i stedet for skal fokusere på spørgsmålene evangelisation, lægfolkets formation, katekese og kaldstjenesten.

I en skjult hentydning til presset fra visse synodale deltagere for at vie kvindelige diakoner og andre reformer, i strid med Kirkens lære, sagde Voderholzer, at "sådanne forventninger og håb blot vil ende med at skabe større frustration".

Voderholzer har svært ved at se, hvordan man gennem den skitserede synodale proces vil kunne skabe en ægte 'dialog', når ZdKs ledelse åbent taler om at afskaffe præstecelibatet, indføre kvindelige diakoner (og på længere sigt måske også kvindelige præster) og kirkelig velsignelse af homoseksuelle par.

"Efter min mening", skriver Voderholzer, "mangler det teologiske hermeneutiske grundlag samt en bekræftelse fra alle de involverede om at ville anerkende det fulde katolske trosgrundlag, herunder med henvisning til skriften, tradition, læreembedet og koncilerne osv."

degave og dens egentlige kald, det er den dybeste identitet. Den er til for at forkynde evangeliet" (3).

Jesus sender Kirken og dermed hver enkelt af os ud i verden for at forkynde evangeliet, det glade budskab. Ligesom han har forladt sin himmelske verden for at dele sit liv med os, må vi også bryde op fra vores "verden" og forlade vores bekvemmelighed for med andre mennesker at dele den nåde og det liv, som Jesus Kristus har skænket os: "Han, som havde Guds skikkelse, regnede det for ikke for et rov at være lig med Gud, men gav afkald på det, tog en tjeners skikkelse på og blev mennesker lig; og da han trådte frem som et menneske, ydmygede han sig og blev lydige indtil døden, ja, døden på et kors" (Fil 2,6ff).

Hvad vil det sige at være en missionerende Kirke?

I vore lande har vi det til tider svært med begreberne 'mission' og 'missionerende'. Enten fordi vi mener, at Kirkens missionsarbejde, i det mindste i traditionel forstand, stort set er tilendebragt fordi der næppe findes lande, der ikke på en eller anden måde er påvirket af evangeliet eller Kirkens tilstedeværelse. Eller måske synes vi, at mission er alt for *Fortsættes på bagsiden* ▶

Døbt og udsendt: "Mission er troens hjerte"

De nordiske biskopper skriver om den ekstraordinære missionsmåned 2019.

HYRDEBREV I mange år har vi i slutningen af oktober fejret Verdensmissions søndagen, hvor vi beder for missionen og indsamler en kollekt for verdensmissionen. Pave Frans har udråbt oktober måned i år til at være en ekstraordinær missionsmåned under overskriften 'Døbt og udsendt: Kristi Kirke på mission i verden'.

Missionen er troens hjerte. Inden sin himmelfart gav Jesus Kirken den opgave at videregive Guds nåde, ja, Han nedlagde den i selve Kirkens hjerte:

"Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befaleet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens ende" (Matt 28,19ff).

Helt fra begyndelsen af – allerede før pinsen, Kirkens fødsel – fik vi til opgave at missionere. Men hvad er mission? I sit budskab den 22. oktober 2017, hvor

han udråber den ekstraordinære missionsmåned, skriver pave Frans: Denne befaling (dvs. Missionsbefalingen) er derfor ikke en valgmulighed for Kirken, men er dens "vigtigste og helligste opgave" således som 2. Vatikankoncil (1) minder os om, nemlig at Kirkens "væsen er at være missionerende" (2). Han fortsætter med at citere sin forgænger, den hellige pave Paul VI: "At forkynde det glade budskab er faktisk Kirkens nå-

Mission er en udlevet kærlighed til Gud og ens næste. Foto: missio-hilft.de.

De ti spedalske

Pater Pawel Michal Ben SJ udlægger søndagens tekst.

Læs mere på side

4

Caritas

Brobyggerne har været i Uganda. Rapport fra Caritas årsmøde og Caritasdagen. DUK samler ind.

Læs mere på side

6-7

Evelyn Waugh

Alexander Søndergaard skriver om katolsk modernismekritik.

Læs mere på side

8

Pilgrimsvandring

Poul Erik Magnussen skriver om nye pilgrimsmaal.

Læs mere på side

9

KO mener

“Men hvem siger I, at jeg er?”

Det burde være indlysende: troen på Jesus som sand Gud og sandt menneske er grundlæggende for Kirkens (og katolikernes tro) på hans realpræsens i Eukaristien.

Den amerikanske forfatter Flannery O'Connor omtaler i et af sine breve en samtale, hun havde ved et middagsselskab med en ”intellektuel notabilitet”, en tidligere katolik. Da hun præsenteres for opfattelsen om Eukaristien som udelukkende et smukt, men stærkt symbol, udbryder hun ”rystet”:

”Fint. Hvis det kun er et symbol, så til helvede med det!”

En ny undersøgelse sætter ord på hvad mange katolikker allerede har erfaret – troskrisen i Kirken. Af undersøgelsen fremgår, at blot 1/3 af katolikkerne i USA deler Kirkens lære om Kristi realpræsens i Eukaristien, hvilket har affødt alt lige fra resignation til vantrø. Men kommentatorer er enige om, at dårlig katekese er hovedårsagen. Det skriver Maggie Ciskanik på *Aleteia.com*.

Den katolske katekismus lærer os, at Eukaristien er ”kilden til og højdepunktet i hele det kristne liv” [1324].

I sin bog *With Us Today: On the Real Presence of Jesus in the Eucharist* kalder p. John Hardon SJ eukaristien for ”kristendommens dybeste mysterium”, og netop derfor har vi til stadighed brug for at forsøge at forstå mysteriet, så vor tro kan blive ”stadig mere håndgribelig”. I bogen gennemgår han Kirkens lære om Kristi realpræsens i Eukaristien og hvordan denne opfattelse i historiens løb har været uløseligt kædet sammen med troen på inkarnationens realitet.

”Når vi først har forstået, hvem Han var her på jorden, sådan som de gjorde i 1. århundrede, bør det ikke undre os, at folk flokkedes om Ham, ærede og priste Ham som deres Gud og angrende bad om Hans nåde, som de så desperat higede efter”, skriver Hardon.

Flannery O'Connor skriver i en af sine bøger, at ”sandheden forandrer sig ikke efter vor evne til at fordøje den”. Selv om hun ikke her henviser specifikt til Eukaristien, rammer hun spot on på den moderne verdens reaktion på elementer i Kirkens lære – og minder os om, hvordan vi bør reagere på troskrisen i Kirken.

Det får én til at tænke på skarens skumlen, da Jesu omtaler sig selv som ’Livets brød’ i Johannesevangeliet kapitel 6: ”Det er hård tale [...] hvem kan holde ud at høre på det”, var reaktionen hos mange af hans disciple.

Jøderne skumlede over Jesus da han sagde: ”Jeg er det brød, som er kommet ned fra himlen”, og hans næste ytring fik dem til at diskutere voldsomt indbyrdes: ”Det brød, jeg vil give, kød, som gives til liv for verden”.

Og hvad var resultatet? ”Hvordan kan han give os sit kød at spise? [...] og de fulgtes ikke mere med ham”.

Også i dag stiller Jesus os dette spørgsmål. Må enhver af os derfor svare med tillid og kærlighed ligesom Simon Peter: ”Herre, hvem skal vi gå til? Du har det evige livs ord” – i Eukaristien og i al evighed. NM

Paven lancerer globalt uddannelsesinitiativ

Målet er at opbygge en global uddannelsespagt som svar på flere af vor tids udfordringer.

Tekst: Niels Messerschmidt

FREMSYN Pave Frans ønsker at stable en ny verdensomspændende uddannelsespagt på benene, og han indkalder derfor til et internationalt møde i Vatikanet 14. maj næste år under overskriften ’Genopbygningen af den globale uddannelsespagt’. Målet er at engagere især de yngre generationer til at arbejde for en mere åben og inkluderende uddannelse, der kendetegnes ved en tålmodig lytten og fører en konstruktiv dialog med gensidig forståelse for hinandens synspunkter.

”I min rundskrivelse ’Priset være du’ opfordrede jeg alle til at arbejde sammen om at beskytte vort fælles hjem og tackle vor tids udfordringer”, skriver paven. I lyset af de mange konflikter verden over mener paven, at der ”findes et stort behov for en uddannelsespagt, som kan forme unge til modne mennesker for at overvinde splittelse og modsætninger”.

I sit budskab omtaler paven nutidens epokegørende forandringer – han anvender udtrykket ’hurtiggørelse’ (engelsk: *rapidification*) til at beskrive den hastighed hvormed forandringerne sker på det kulturelle og antropologiske område, og hvor de paradigmer, historien har givet os, nærmest bliver forkastet pr. automatik. Den menneskelige eksistens indfanges herved i en ”hvirvelvind af højhastighedsteknologier og digitalisering, der konstant ændrer vore referencepunkter”. Det har den konsekvens, at menneskets identitet mister ”sin soliditet”, advarer paven om og henviser til rundskrivelsen ’Priset være du’:

”Identiteten og de psykologiske strukturer falder sammen i den stadig hastigere forandring, der står i kontrast til den biologiske evolutions naturlige langsomme hastighed” (nr. 18).

Uddannelsespagt

Den nye uddannelsespagt skal, i følge pave Frans, som sit overordnede sigte have menneskets værdighed og de mellem menneskelige relationer. Derfor er det ”nødvendigt at bygge en uddannelsesby, hvor man trods forskelligheder påtager sig opgaven at skabe et netværk af menneskelige og åbne relationer” – her citerer paven fra fælleserklæringen om menneskeligt broderskab, som han underskrev sammen med storimannen af al-Azhar i Abu Dhabi tidligere i år.

Konkret ønsker paven, at den nye uddan-

Pave Frans slår til lyd for en ny global uddannelsespagt, der sætter mennesket og de mellem menneskelige relationer i centrum. Foto: Stockphoto.

ningspagt skal befordre fred, retfærdighed og accept blandt alle mennesker og en dialog mellem religionerne. Paven forklarer, at alle områder – videnskab, humaniora, kunst, sport, politik, forretningsliv og velfærd – skal inddrages i dette arbejde.

Paven ønsker også med sit initiativ at ”vække en bevidsthed og en følelse af ansvarlighed om menneskehedens fælles gode, som begynder med de unge og udstrækker sig til alle folk med god vilje”.

I en supplerende meddelelse fra Kongregationen for katolsk Uddannelse hedder det, at den nye uddannelsespagt også skal helbrede tre ”brud”, som påvirker verden og menneskenes omgang med hinanden i dag.

Det første brud er adskillelsen mellem virkelighed og transcendent. Ifølge kongregationen bør børn introduceres til den ”fulde virkelighed”, kendetegnet ved en åbenhed over for det transcendent, for at helbrede den ”lodrette kløft mellem mennesket og det absolutte”.

Det andet brud er det ”horizontale” mellem generationerne, kulturerne og inden for familien. Man skal turde ”investere kræfterne i ansvarlighed og kreativitet i det lange perspektiv – der involverer familierne, generationerne og forskellige dele af civilsamfundet – for at frembringe en ny humanisme”.

Det tredje brud er mellem mennesket og miljøet, og her er der et akut behov for at ”skabe betingelserne for ’et økologisk medborgerskab’, som uddanner til ’ansvarligt mådehold, taknemmelig kontemplation over verden og omsorgen for de fattiges og miljøets skrøbelighed”. Pave Frans slutter sit budskab om den globale uddannelsespagt med at skrive, at han inviterer verdens ledere og især de unge til næste års møde i Vatikanet. ”Lad os sammen forsøge at finde en løsning og starte denne proces uden frygt, men med fremtidshåb, for at besvare menneskehedens forventninger og Guds plan”.

Amazonassynoden

Mere end 200 personer står opført på deltagerlisten.

SYNODE Vatikanet offentliggjorde den 21. september navnene på deltagerne i den særlige bispesynoden om Amazonasregionen, der afholdes i Rom i disse dage, den 6.-27. oktober. Listen inkluderer alle biskopperne fra de ni lande, hvis bispedømmer ligger i Amazonasregionen.

Listen indeholder også navnene på repræsentanter for de oprindelige befolkninger i regionen, tolv ledende medarbejdere fra en række af kuriens kontorer, 15 medlemmer udvalgt af sammenslutningen for mandlige ordensledere (hvoraf de fleste arbejder i Amazonasområdet), 25 eksperter som skal samarbejde med synodesekretariatet samt 55 tilhørere. Der vil også være seks delegerede fra evangeliske, anglikanske og presbyterianske kirkesamfund i Amazonasregionen.

Blandt de 32 medlemmer, som er udpeget af pave Frans, er kardinalerne Christoph Schönborn (Østrig), Angelo Bagnasco (Italien, formand for de europæiske bispekonferencer, CCEE) og Jean-Claude Hollerich SJ (Luxembourg, tidligere formand for kommissionen for bispekonferencerne i EU, COMECE). Fra pavens rådgivergrupper deltager kardinalerne Oscar Rodriguez Maradiaga, Reinhard Marx, Oswald Gracias, Giuseppe Bertello og Sean O'Malley.

Udover sidstnævnte deltager fra USA også kardinal Kevin Farrell, præfekt for dikasteriet for lægfolk, familie og liv, og biskop Robert McElroy af San Diego.

Tolv ’særlige’ gæster er blevet inviteret til at deltage på synoden, blandt dem FN's tidligere generalsekretær Ban Ki-Moon (Sydkorea), René Castro Salazar (USA), underdirektør i FAO's afdeling for klima, biodiversitet, land og vand under FN, Josianne Gauthier (Canada), generalsekretær for CIDSE, den internationale katolske alliance af udviklingsagenturer, Carlos Alfaro Nobre (Brasilien), modtager af Nobels

Fredspris 2007, Jeffrey Sachs (USA), professor i bæredygtig udvikling ved Columbia University, samt Hans J. Schellenhuber (Tyskland), professor i atmosfærefysik og tidligere direktør for Potsdam Institute for Climate Impact Research.

Pave Frans har allerede udpeget kardinal Claudio Hummes (Brasilien) til Amazonas-synodens hovedmoderator, og til synodens to sekretærer er udpeget Michael Czerny, SJ, der senere i oktober bliver kreeret til kardinal, og biskop David Martinez de Aguirre Guinea, en dominikaner fra Peru.

De tre delegerede til at lede drøftelserne i plenarsalen, som også er udpeget af pave Frans, er kardinalerne Baltazar Porras Cardozo (Venezuela), Pedro Barreto Jimeno, SJ, (Peru), og Joao Braz de Aviz (Brasilien og Vatikanet). NM

Kardinalerne Baltazar Porras Cardozo, Pedro Barreto Jimeno og Joao Braz de Aviz er tre af de mere end 200 deltagere på Amazonassynoden. Foto: Paul Haring/Tyler Orsburn, CNS.

Ny katolsk kirke indviet i Oman

Sultanatets godt 60.000 katolikker får nu deres femte kirke.

MELLEMØSTEN I begyndelsen af september blev en ny katolsk kirke indviet i sultanatet Oman, beliggende i det østlige hjørne af den arabiske halvø. Kirken er opkaldt efter den hellige Frans Xavier SJ og ligger i hovedstaden Salalah. Grundstenen til kirken blev lagt i februar 2018, og kirken blev færdigopført på blot 18 måneder. Den

har en kapacitet på 600 siddepladser og i det tilstødende lokale er der plads til yderligere 400 personer.

Ved indvielsen søndag den 8. september deltog ærkebiskop Francisco Montecillo Padilla, apostolisk nuntius for Yemen, Kuwait, Bahrain, De forenede Emirater og Qatar og dr. Ahmed Khamis-Massod Al Bahri, departementschef for ministeriet for religiøse anliggender i Oman. Biskop Paul Hinder fra Det apostoliske Vikariat i det sydlige Arabien forestod den højtidelige indvielse af Skt. Frans Xavier kirken under overværelse af omkring tusind troende.

På vegne af Den katolske Kirke takkede ærkebiskop Montecillo landets regent, sultan Qaboos Bin Said Al Said, for at have givet tilladelse til opførelsen af kirken og for at have doneret grunden, hvor kirken

Med åbningen af Skt. Frans Xavier Kirken i Salalah råder landets katolske mindretal nu over fem kirker i Oman. Foto: Agenzia Fides.

er opført. Montecillo betonedede i sin tale, at Omans myndigheder med deres gestus viser velvilje og religiøse tolerance mod landets kristne. Der bor i dag omkring 60.000 katolikker i Oman. **NM**

Nu risikerer præster i Australien op til tre års fængsel

Ny lov kræver, at de skal bryde skrifteseglet ved kendskab til seksuelle overgreb på mindreårige.

AUSTRALIEN Delstaten Victorias parlament vedtog 10. september et sæt love, der kan give op til tre års fængsel for at undlade at indberette kendskab til overgreb. Daniel Andrews, delstatens premierminister, forklarer om de nye love, at de har til hensigt at skabe en kultur, hvor overgreb på eller mishandling af børn og mindreårige skal indberettes uanset hvordan man har fået kendskab til det.

Premierministeren håber, de nye love sender et tydeligt signal om, at "lovene skal tages alvorligt og at straffene er ganske alvorlige, hvis de ikke overholdes".

Møntet på kirkesamfundene sagde mi-

nister for børnebeskyttelsesområdet, Luke Donnellan, at "den særbehandling kirkerne hidtil har nydt nu er forbi, og at alle overgreb på børn skal indberettes".

Ærkebiskoppen af Melbourne, Peter Comensoli, udtalte i august, at han hellere ville gå i fængsel end at bryde skrifteseglet, fordi skriftemålet for katolikkerne er "et religiøst møde af dyb personlig karakter, der fortjener fuld fortrolighed".

Vedtagelsen af de nye love følger efter, at en rapport fra landets royale overgrebskommission i 2017 anbefalede, at gejstlige og skriftemålet ikke længere skulle være undtaget den obligatoriske indberetningspligt

Flere australske delstater gør det nu strafbart ikke at indberette viden om overgreb på børn og mindreårige, hvilket også omfatter præster, som har fået kendskab til dette under et skriftemål. Foto: Catholic Exchange.

til myndighederne.

De australske delstater Northern Territory og South Australia har siden introduceret love om obligatorisk indberetningspligt, der også omfatter gejstlige, ligesom delstaterne Western Australia og Tasmanien har forpligtet sig til at ville gøre det samme. **NM**

Kardinal Pell appellerer til højesteret

Det er hans sidste chance for at få omstødt sin fængselsdom.

AUSTRALIEN Kardinal George Pells advokater har ansøgt landets højesteret om at få lov til at omprøve Victoria appelrets afgørelse. Appelretten afviste den 21. august kardinalens anke om at omstøde den oprindelige dom på seks års fængsel for at have begået seksuelle overgreb.

Ansøgningen blev indsendt af Pells advokater den 21. september dagen før indsigelsesfristen udløb.

Ved at tage sagen til højesteret i Canberra, Australiens højeste retsinstans, gør kardinal Pell nu brug af sin sidste ankenmulighed for

at få omstødt appelrettens afgørelse. Kilder tæt på kardinalen udtalte til *Catholic News Agency* den 26. august, at selvom højesteret ikke imødekommer hovedparten af de såkaldte 'special leave' appelsager, vil de formentlig gøre det i Pells tilfælde i lyset af den debat, som appelrettens kendelse, hvor den ene af de tre dommere stemte imod, har skabt både nationalt og internationalt.

Højesteret forventes at skulle bruge flere måneder til at behandle Pells anmodning.

Fastholder sin uskyld

Kardinal George Pell blev dømt den 11. december sidste år for fem sigtelser om at have begået seksuelle overgreb på to kordrenge i 1996 og 1997, mens han var ærkebiskop af Melbourne. Drengene var henholdsvis 12 og 13 år gamle, da overgrebene fandt sted, og sagen blev først offentligt kendt, da det ene offer døde af en overdosis i 2014. Det fik det andet offer til at gå til politiet og anmelde Pell.

Pell blev idømt seks års fængsel, hvoraf han skal afsone mindst tre år og otte måneder af sin straf, inden han har ret til at søge om prøveløsladelse.

Den australske kardinal George Pell forlader retsbygningen i Melbourne. Foto: CNS foto/Mark Dadswell, Reuters.

Kort nyt

Lægkvinder skal lede sogne

TYSKLAND Franz-Josef Bode, biskop af Osnabrück og næstformand for landets bispekonference, har udnævnt to lægkvinder til at stå i spidsen for menighederne på to øer i Nordsøen, som hører under biskop Bodes jurisdiktion.

Den 1. august blev pastoralassistent Michaela Wachendorfer udnævnt til daglig leder af menigheden på øen Juist, og pastoralassistent Susanne Wübker til samme opgave for menigheden på Langeoog.

Michaela Wachendorfer siger til bispedømmets radiostation *domradio.de*, at det glæder hende, at hendes arbejde nu officielt er sanktioneret af kanonisk lov, der giver et bispedømme mulighed for at udpege lægfolk til daglige ledere af menigheder, hvis bispedømmet råder over for få præster til at varetage opgaven. En præst uden bopæl i de pågældende sogne vil bistå de to pastoralassistenter med deres opgaver.

Advarer mod mindfulness

SPANIEN Landets katolske biskopper advarer nu mod den stigende udbredelse af mindfulness-teknikker, som de siger er uforenelige med "kristen bønsspraksis", og de advarer katolikker om, at de i sidste ende risikerer "at miste deres tro", hvis de anvender teknikken regelmæssigt.

"Vores hektiske liv, præget af aktiviteter, konkurrence og forbrug, skaber tomhed, stress og angst", siger bispekonferencens kommission for tros læren. "I denne situation tyer mange til meditationsteknikker og bønformer, der har deres oprindelse i religiøse traditioner uden for kristendommen som svaret på samfundets voksende krav om at være i følelsesmæssig trivsel. Men en spiritualitet forstået som en kultivering af ens indre og selvrealisering leder ikke til Gud".

"At reducere bøn til en slags meditation forvandler denne form for praksis til en monolog, der starter og slutter i selvet selv", advarer bispekonferencens kommission.

Del nemt din arv med verdens fattigste!

Når du skriver testamente, kan du vælge at lade hele eller en del af din arv gå til Caritas' arbejde for verdens fattigste.

Du kan nu oprette dit testamente online via den nye platform TestaViva.

Det er gratis, hurtigt og nemt.

SE MERE PÅ WWW.CARITAS.DK/ARV

Kontakt indsamlingskoordinator Lisbeth Dolberg på ldo@caritas.dk eller **38 18 00 28**, hvis du har spørgsmål angående arv og oprettelse af testamente.

Caritas
Danmark

Jesus udvisker ikke forskellene i verden

– han vil forene dem i kraft af tro og frihed.

Tekst: Pater Pawel Michal Ben SJ

PRÆDIKEN I dagens evangelium møder vi Jesus, som vandrer mod Jerusalem på grænsen mellem Samaria og Galilæa. Han er i bevægelse, fordi det gode budskab skal udbredes alle vegne. Jesus har givet udtryk for dette allerede i begyndelsen af sit offentlige virke. Efter at han havde undervist i synagogen i Kapernaum og helbredt Simons svigermor, insisterede folk på, at han skulle blive længere tid sammen med dem. Måske havde de lyst til at beholde Jesus udelukkende for sig selv. Allerede dengang sagde han meget klart til dem: ”Jeg skal også forkynde evangeliet om Guds rige i de andre byer; det er derfor, jeg er blevet udsendt”. Så forlod han Galilæa, gik til Judæa og prædikede også der. Når man læser evangelierne, støder man på flere steder, hvor grupper eller individer forsøger på at forhindre Jesus i at fortsætte vandringen mod Jerusalem. Det ser ud som om, folk ønsker at komme i besiddelse af Jesus.

Vandring på grænsen

Jesus er på vej mod Jerusalem. Han er klar over målet for sin pilgrimsvandring. Igennem hele sit liv sætter han kursen mod dette mål. Allerede som tolvårig gik det op for ham, at templet i Jerusalem var et særligt sted. Under sin første pilgrimsvandring dertil adskilte han sig fra sine forældre og indlod sig ud i diskussioner med de lærde i templet. Da den bekymrede Maria spurgte ham, hvorfor han havde gjort det, sagde han: ”Hvorfor ledte I efter mig? Vidste I ikke, at jeg bør være hos min fader?” Pilgrimsvandringen betyder andet og mere for Jesus end blot en tom, religiøs praksis. Selve byen og templet er for ham ikke bare et geografisk sted. I Jerusalem materialiseres enheden med Faderen og mellem folkene. ”Til sidst skal det ske, at Herrens tempelbjerg står urokkeligt, højt over bjergene, knejsende over højene. Alle folkeslag skal strømme dertil [...]” (Es 2,2).

Jesus følger grænsen mellem Samaria og Galilæa. Det har formentlig været den sædvanlige vej mod Jerusalem, og derfor er det et oplagt valg. Men hvad gemmer der sig på det figurative plan? Samaria var hovedstaden i Nordriget indtil dets fald. Senere blev folk blandet med kolonialister fra Mesopotamien, hvad der resulterede i,

at jøderne afslog samaritanernes initiativ til at være med til genopbygningen af templet i Jerusalem efter det babyloniske eksil. Jøderne betragtede stadigvæk samaritanerne som en uren etnicitet på Jesu tid. Som jøde blev Jesus også en part i denne konflikt, og hvordan skal han håndtere den situation? På den ene side afviser han ikke sin jødiske etnicitet. På den anden side kommer han ud over sit folks etniske egoisme. Jesus vandrer ikke kun på den fysiske grænse mellem Samaria og Galilæa, han vandrer også på grænsen mellem forskellige kulturer og traditioner inden for den samme israelitiske tro. Hans samtale med den samaritanske kvinde ved Jakobsilden er den bedste illustration af dette.

Helbredelsen af de ti spedalske

Da Jesus nærmer sig en landsby i dagens evangelium, bliver han mødt af ti spedalske. En af dem er samaritaner, de andre er sandsynligvis jøder. De står langt fra ham og råber: ”Jesus, Mester forbarm dig over os!” Alle spedalske blev anset for urene af jøderne. Det vil sige, at de ikke kunne komme i kontakt med den raske befolkning og deltage i de religiøse handlinger. Sygdommen definerer de ti mænd, som Jesus møder, mere end deres afstamning gør. De er isolerede fra samfundet og således dømt til den sociale død, som er langt værre end den fysiske. I modsætning til Jesus, som er i bevægelse, er de ti spedalske bundet til det samme sted; men Jesu ord sætter dem i bevægelse, når han

’Ten Lepers’, oliemaleri af Bill Hoover; 2013.

sender dem til præsterne for at blive synet. Jesus kræver et initiativ fra deres side, inden de oplever helbredelsen. Han forventer, at de tager troens skridt uden at være sikre på resultatet af deres anstrengelse. De kunne sagtens komme til at dumme sig foran præsterne, hvis sygdommens mærker ikke var forsvundet.

Alle ti mænd viser tillid til Jesus og følger hans instrukser, men kun en af dem kommer tilbage til ham efter sin helbredelse. Han priser Gud med højt røst, kaster sig på sit ansigt for Jesu fødder og takker ham. Manden bliver ikke kun rask, han genvinder også sin evne til at udføre religiøse handlinger med personligt engagement. Det er interessant at se hans optræden i lyset af Jesu samtale med den samaritanske kvinde ved Jakobsilden, hvor Jesus kommer ud over den etniske og religiøse splittelse og afslører den kerne for alle religiøse handlinger, som forener alle ægte tilbedere: ”Tro mig, kvinde, der kommer en time, da det hverken er på dette bjerg eller i Jerusalem, I skal tilbede Faderen (...) de sande tilbedere skal tilbede Faderen i ånd og sandhed”. (Johannesevangeliet 4, 21b.23b) Det er nemlig ånd og sandhed, som er det rigtige ’sted’ eller ’bjerg’ at indgå i dybe og personlige relationer til Faderen.

Hvad der sker med de ni andre mænd, ved vi ikke. Vi kan gætte på, at de har taget helbredelsen for givet og ikke følt behov for at vende tilbage til Jesus. De blev helbredt fysisk og gik deres egne veje. Man kan konstatere, at eksistentielt set standsede processen på halvvejen, fordi mændene ikke har genkendt Jesus som vejen mod det nye bjerg, hvor man bliver forenet med Faderen og brødrene. De har valgt at forsøge på at opnå andre mål i livet. I modsætning til de ni andre kommer samaritaneren fra dagens evangelium tilbage til Jesus og kaster sig på sit ansigt foran ham. Hvordan reagerer Jesus på det? Han siger til manden: ”Stå op og gå herfra! Din tro har frelst dig”. Manden skal

”

”Ingen mennesker, etniske begrænsninger, konflikter eller sygdomme kan forhindre Jesus i at virkeliggøre enheden med Faderen”

ikke blive paralyseret, mens han praktiserer sin tro. Han skal ikke ligge på jorden hele tiden for at vise sin hengivenhed. Jesus, som er vejen til Faderen, sender ham ud i verden. Således viser Jesus tillid til, at manden vil opnå enheden med Faderen i kraft af sin tro.

Dagens glædelige budskab består i, at ingen mennesker, etniske begrænsninger, konflikter eller sygdomme kan forhindre Jesus i at virkeliggøre enheden med Faderen. Jesus vil ikke udviske forskellene i verden. Han vil forene dem i kraft af tro og frihed. Det er ikke nemt, og det tager sin tid. Derudover vil han gøre os til engagerede, frie tilbedere, som han kan sende ud i verden, ligesom han selv er blevet udsendt af Faderen. Vi kan således følge Jesus i hans ubegrænsede bevægelse, den bevægelse som udvirkes af Helligånden.

Helbredelsen af de ti spedalske (Luk 17,11-19)

Under sin vandring mod Jerusalem fulgte han grænsen mellem Samaria og Galilæa.

Da han var på vej ind i en landsby, mødte han ti spedalske; de blev stående langt fra ham og råbte: ”Jesus, Mester, forbarm dig over os!” Da han så dem, sagde han: ”Gå hen og bliv undersøgt af præsterne!” Og mens de var på vej derhen, blev de rene.

Men én af dem vendte tilbage, da han så, at han var blevet helbredt. Han priste Gud med høj røst og kastede sig på sit ansigt for Jesu fødder og takkede ham; og det var en samaritaner. Jesus spurgte: ”Var der ikke ti, der blev rene? Hvor er de ni? Er det kun denne fremmede, der er vendt tilbage for at give Gud æren?” Og han sagde til ham: ”Stå op og gå herfra! Din tro har frelst dig”.

Liturgiens ånd

Indtryk fra Kvindernes Dalumretræte, 9.-13. september 2019.

Tekst: Birte Mandrup Christensen.

RETRÆTE Kvindernes retræte på Dalum blev i år ledet af pastor Lars Messerschmidt. Det blev en uge fyldt af glæde over den vidunderlige oplevelse, der er i, at alt hænger sammen! Stilheden, tidebønerne, foredragene, messerne med de til teksterne meget velvalgte salmer, ja alt var som én stor liturgisk handling.

Foredragene blev hver dag indledt med Hl. Johannes XXIII's bøn om en ny pinse (fra 1962 ved åbningen af Det andet. Vatikanconcil):

”Guddommelige Ånd. Forny i vor tid dine undere som i en ny pinse.

Giv, at din kirke i udholdende og indtrængende bøn med ét hjerte og ét sind sammen med Maria, Jesu mor, og ledet af den hellige Peter må få den guddommelige Frelseres herredømme til at vokse, sandhedens og retfærdighedens herredømme. kærlighedens og fredens herredømme.

Pastor Lars fremhævede meget, hvilke fornyelser af liturgien, der skete med 2. Va-

tikanconcil. Retræten tema og hele oplægget var både inspirerende og interessant at fordybe sig i og gav et indblik i de dybder og værdier, som findes i liturgien i dag

Det skyldtes jo nok ikke mindst, at vi med fader Lars var i gode hænder, at vi med ham åbnede os for ”hvad siger Helligånden” (i øvrigt et af pastor Lars's gode råd: spørg Helligånden).

Vi blev mindet om, at stilheden er at lytte, lytte til Helligånden,

Vi blev mindet om, at der er forskel på personlig bøn og liturgisk bøn, som kan udtrykkes med et jeg/et vi!

Kristus er til stede, når Kirken, en levende organisme (og ikke en organisation!), beder og synger. Men også når vi hver især i vores tidebøn beder, er vi med i et ”vi”, der beder

over hele verden.

Derefter fulgte tre dages gennemgang af messens teologi og messens liturgi, indledt med ordene fra Hebræerbrevet: I er kommet til Sions bjerg, det himmelske Jerusalem og til tusinder af engle, til en festforsamling (den himmelske kirke?) osv. (Hebr.12.22-24).

Og derefter fulgte, hvad man må kalde: Samtalen om den himmelske liturgi!

Når vi fejrer messe og beder, er det mod den opgående sol, (Kirkens indretning med alteret mod Øst!), der repræsenterer Jesus Kristus (som er Skabningens midtpunkt og højdepunkt.)

Her knyttede pastor Lars an ved at citere den elskede danske morgensalme:

”I østen stiger solen op”, (B.S.Ingemann

Vi har mistet en kær ven og en markant dansk, katolsk skikkelse

Ole Dam (3. januar 1931-7. september 2019) in memoriam.

MINDEORD En formiddag i begyndelsen af september ringede jeg til Oles hustru, Kirsten for at høre, om Ole ville være i stand til at modtage en eftermiddagsvisit. Vi havde talt om, at når jeg havde læst en ganske bestemt bog – André Gides gådefulde fortælling ”Den snævre Port” – som havde gjort et vist indtryk på Ole, så ville jeg melde mig for at vi kunne få en snak om den. Det nåede vi aldrig: Ole døde i nat lød det i telefonen. Det var den 7. september.

Ole havde været tiltagende svag igennem de senere måneder, ja år, men opgav på intet tidspunkt at brydes med vanskelige spørgsmål – og ikke mindst at diskutere læsefrugter med familien og venner, blandt dem de præster, der til det sidste jævnlige kom i hjemmet.

En af de første gange, jeg mødte Ole, shanghøjede jeg ham til den lille studiegruppe, som vi kaldte den, Katolikker for Lighed blandt trossamfund i Danmark, der blandt andre talte katolske kendinge som Keld Holbek, Jørgen Nybo Rasmussen og Jørn Arpe Munksgaard. Som nogle måske vil kunne huske, gik vi i 2007 helt til Højesteret med vores sag, og Ole fulgte med

hele vejen.

I det hele taget engagerede Ole sig helhjertet i Kirkens ve og vel og hørte til dem, der også led med den dekadence, som vi kom til at opleve over en bred front, også i Danmark. Men denne bekymring var altid fri af enhver tendens til håndervriden, skal det tilføjes. Han bevarede en mandig og optimistisk kampånd igennem alt.

Mon ikke det hang sammen med Oles opvækst i et solidt grundtvigsk hjem, hvor faderen var formand for menighedsrådet for Grundtvigskirken på Bispebjerg?

Den grundtvigske arv kunne dog ikke opfylde den unge students sind og intellekt, som søgte en mere markant tro. Dette førte til undervisning i katolsk tros lære hos den legendariske pastor Geertz-Hansen i Sankt Ansgar, hvor Ole blev optaget i Kirken i Julen 1953. Kirsten var blevet optaget i påsken samme år.

Dernæst fulgte det levende og intellektuelle givende miljø i Academicum Catholicum, hvor Ole og Kirsten mødtes. Her var det pater Heinrich Roos, SJ, der i en årrække var det åndelige centrum, og som igennem et par årtier introducerede interesserede til tidens nyeste strømninger inden for teologi,

Ole Dam. Arkivfoto.

filosofi og litteratur. Vi nysgerrige og entusiastiske studenter (i alle aldre forøvrigt!) stiftede bekendtskaber som teologerne Karl Rahner, Congar, de Lubac og Teilhard de Chardin, filosoferne Romano Guardini, Przywara, Maritain, Jaspers, Heidegger, og en perlerække af katolske, skønlitterære forfattere fra Tyskland, Frankrig og England, hvis antal simpelthen var overvældende. At være ung katolik dengang i de optimistiske år op til Andet Vatikankoncil kunne være en fest – for den der ville være med.

I 1956 førte pater Roos Ole og Kirsten til alteret i Jesu Hjerte Kirke.

De delte ikke bare troen, fik fire børn sammen, men løb også parløb som pædagoger,

først i København og Grønland (1966-68), senere i den katolske skoleverden, hvor Ole var leder af Katolsk Centralskole på Nørrebrogade (1968-78) og Sankt Joseph Skole i Ringsted (1978-95). Sideløbende hermed var han medlem af bestyrelserne for Danmarks Realskoleforening og for FAKS (Foreningen af katolske skoler i Danmark). Igennem tiden var de begge engagerede i det katolske liv. Ole deltog således som repræsentant for Grønland i synoden på Nyborg Strand i 1969, og Kirsten var igen en årrække menighedsrådsforkvinde i Ringsted.

Efter pensioneringen fastholdt Ole og Kirsten forbindelsen til den katolske skoleverden gennem klubben for pensionerede skoleledere, Banjo Klubben.

I sin prædiken ved requiemsmessen i Sankt Ansgar den 16. september, sagde msgr. Niels Engelbrecht, der tog udgangspunkt i læsningen fra 1. Mosebog om Jakobs afsked med sine børn, at ganske vist havde Ole ikke haft 12 børn som patriarken, kun fire (der sammen med Kirsten alle var til stede i domkirken tillige med 11 børnebørn og oldebørn), men han var alligevel det klassiske, katolske familieoverhoved, som opmærksomt og kærligt havde deltaget i alles ve og vel – også fra sygesengen.

Med Ole Dams bortgang har vi mistet ikke blot en kær ven, men endnu en markant skikkelse inden for vores danske katolske lilleverden, der i de to menneskealdrer, der er gået siden hans optagelse i Kirken, unægtelig må have forandret sig; men som han var levende engageret i til det sidste.

Niels-Henrik Assing

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

Deltagerne i kvindernes Dalumretræte 2019 sammen med pastor Lars Messerschmidt i klostrets have. Privatfoto.

1837) der i poesi beskriver liturgiens kosmiske og sakramentale karakter på smukkeste vis. Hvilket viser, at den urgamle tradition om orientering mod øst har overlevet både i Østkirken, Vestkirken og Den danske Folkekirke!

Stor tak til pastor Lars for en skøn uge.

Tak til Birgit Clausen for idelig god planlægning.

Tak til Dalum for den gode forplejning, tak fordi stedet er omgivet af den skønne have, velegnet til små traveture i stilhed og i taknemmelighed over skaberværket.

Tak til Gud.

Billedglæde i Bredgade

Henriette Chartier Lund udstiller i menighedslokalerne.

BILLEDKUNST En lille udstilling er endnu en grund til at slå et smut om Bredgade i denne måned.

Henriette Chartier Lund udstiller i disse dage sine akvareller i Sankt Ansgar Kirkes menighedssal. Hun har som autodidakt malet i 20 år og har udviklet sin egen, helt personlige stil med akvarellerne som den foretrukne genre.

Akvarellerne falder i tre kategorier. I den største gruppe finder man rejsebilleder og billeder fra Danmark. Her ses hotelværelsets udsigt ud over Middelhavet, landskabsbilleder fra Færøerne og Christiansø og billeder fra den lysende grønne skov omkring sommerhuset i Gammel Holte. Andre billeder er inspirerede af japanske tegninger. I gruppen af portrætter genkender man pastor Lars Messerschmidt og nyligt afdøde Per Raith.

En tredje gruppe billeder med religiøse motiver rummer blandt andet Kristi ansigt på ligklædet i Torino. Fire billeder viser forskellige variationer af korset med en sammenrullet slange under Kristi fødder. Samme motiv går igen i et billede, hvor

Aksel Theilmanns krucifiks i Sankt Mariæ Kirke på Frederiksberg står i et gult, blomsterlignende hav med skygger i – måske en antydning af kors?

Alle akvarellerne er malet i fine, sarte farver.

LR

Henriette Chartier Lund foran to af udstillingens akvareller. Øverste billede er inspireret af Aksel Theilmanns krucifiks i Sankt Mariæ Kirke på Frederiksberg. Foto: Lisbeth Rütz.

Hvor: Sankt Ansgar Kirkes menigheds-sal Bredgade 69 A.

Hvornår: I forbindelse med kirkekaffen om søndagen resten af oktober.

20% af indtægterne ved salget går til Sankt Ansgars Kirke.

Evt. kan der rettes personlig henvendelse til Henriette Chartier Lund på telefon 22 99 98 01.

Projekter der rykker

Otte brobyggere var fra den 13. til den 22. september med Caritas Danmark i Uganda for at se på Caritasprojekter. Vi var med ude i marken for at se på dyrkningsmetoder, talte med bønderne og deres organisationer og besøgte et projekt, der hjælper handicappede med at starte en virksomhed. På Amoroto Primary School talte vi med elever, lærere og forældre. Desuden talte vi med organisationer, der arbejder for demokrati og for at sikre bøndernes rettigheder. KO fortæller i dette og kommende numre om, hvordan dine penge er med til at støtte projekter, som gør en forskel for udsatte i Uganda. Brobyggerne vil i de kommende måneder holde oplæg om Caritas på de katolske skoler og ude i menighederne.

”Vi håber, I ikke vil glemme os”

Da brobyggerne besøgte de ugandiske bønder.

UDVIKLINGSARBEJDE Demeteria er enke og alene med fem børn. Irata er gift og har otte børn. Begge er småbønder og aktive i det netværk, Caritas har oprettet sammen med sin ugandiske samarbejdspartner EADEN. Brobyggerne fik lov til at besøge dem for at være med i deres dagligdag og høre om de udfordringer, den rummer. ”Velkommen. Vi håber, I ikke vil glemme os”, lyder det i velkomstsangen fra landsbyens kvinder, da vi besøger Demetria og hendes naboer. Brug dine hænder og lær gennem dine sanser - er den røde tråd i programmet. Vi deler os i to hold og er med i dagens praktiske arbejde. Nogle henter vand, andre hugger brænde eller henter grøntsager i køkkenhaverne. De modigste er med til at hugge hovedet af et par kyllinger, før vi går i gang med at lave mad

over åben ild i køkkenhytterne.

Klimaforandringerne er en realitet, som bønderne må lære at leve med. Hidtil er regntid fulgt efter tørtid med samme regelmæssighed som et urværk. Men den naturlige cyklus er slået i stykker og klimaet er blevet mere uberegneligt. Caritas forsøger sammen med den lokale samarbejdspartner EADEN at klæde bønderne på til at klare klimaforandringerne. Meningen er, at viden om bæredygtige dyrkningsmetoder skal sprede sig som ringe i vandet gennem erfaringsudveksling.

Vi besøgte også Irata, der er meget aktiv i bondenetværket. Her er vores naturapotek, siger han stolt og fortæller om alle de planter han dyrker for at sikre, at familien får vitaminer og jern nok. På sit lille landbrug har han indført mange af

de dyrkningsmetoder, som han har lært i Caritasprojekterne.

På sine marker viser han os, hvordan han gennem beplantningen hindrer vandtab i tilfælde af tørke og hvordan han ved at grave kanaler kan lede vandet væk i tilfælde af oversvømmelse.

Irata sikrer jorden mod udpining ved at bruge den gødning, han henter fra sine konpostbunder. Under besøget er brobyggerne med til at lave en kompostbunke. Lag på lag af blade, grene, køkkenaffald og dyreekskrementer dynges oven på hinanden, mens der postes vand på. Bondenetværket har givet Irata bedre mulighed for at tjene penge. Stolt fortæller han, at de to ældste børn studerer på universiteter i Mbale og at alle hans børn går i skole. Det er ingen selvfølge i Uganda, hvor forældrene selv skal betale for børnenes skoleuniformer, bøger og maden på skolen.

Vi besøgte også et kooperativ og hørte om, hvordan bønderne ved at danne

For en kort stund var Caritasbrobyggerne med i bøndernes daglige arbejde. Her er Sabrina Øster og Anastasia Ryom i gang med at hakke kviste, som skal bruges til kompost. Foto: Lisbeth Rütz.

andelsforeninger får et bedre indtjening. Når de selv står for forarbejdning af deres produkter, undgår de salg til mellemmand og dermed får de en bedre indtjening. Caritas Danmark støtter sammen med Danida de ugandiske bønder platform UFCVP, der varetager bøndernes interesser uanset tro og etnisk tilhørsforhold. I dette arbejde er Den katolske Kirke en stærk og respekteret samtalepartner, der lyttes til.

LR

Irata Wilberforce viste brobyggerne rundt på sit landbrug. Han fortalte brobyggerne om de mange afgrøder, han har og om hvordan nye dyrkningsmetoder giver ham et bedre udbytte. Foto: Lisbeth Rütz.

Marginaliserede får et nyt liv

Brobyggerne besøgte iværksætterne i Soroti-distriktet.

VIRKSOMHEDSSTART Med små, præcise slag slår skomager Valentin Opilla som ned omkring en serie skabeloner. Udtjente bildæk får nyt liv under hans ferme hænder og bliver til smarte sandaler med hækledede remme i alle regnbuens farver. Ved siden af i systuen snurrer symaskinerne lystigt løs. På hylderne ligger farvestrålende stoffer og venter på at blive syet til skjorter, kjoler og nederdele præcist som kunden vil have det. Lige nu er den største indtægtskilde skoleuniformer, som er obligatoriske i Uganda; men ambitionsniveauet er højt.

”Jeg er klar til at lave en brudekjole til dig hvis du kommer og gifter dig i Uganda”, fortæller én af pigerne i systuen. I frisørsalonen er der afslappet smalltalk mellem frisør og kunde, mens der arbejdes koncentreret med at lave kunstfærdige afrofrisurer. Det tager mellem 5 og 6 timer fortæller en af de 17 ansatte. Den eneste mandlige frisør slår en høj latter op, da vi spørger ham, hvordan han har det som eneste mand på en kvindearbejdsplads. Vi runder også bageren, der har haft travlt med sine boller, men også gerne bager på bestilling.

Alle disse arbejdspladser er oprettet i Soroti-distriktet med støtte fra Danmarks Indsamling i 2018. Caritas har fået støtte fra indsamlingen til et projekt med oprettelse af virksomheder for marginaliserede. Det drejer sig om handicappede, HIV/AIDS-ramte og unge uden skolegang. De har startet for-

eningen AWOJA og giver en del af indtjeningen til forældrelose børns skolegang.

Da vi senere besøgte deres kooperativ, overrækker Caritas diplomer til nogle unge, der har fået et halvt års kursus. Det er tydeligt stolte og selvbevidste unge, vi møder. Vi flytter os sammen og bliver ved med at støtte hinanden, lyder det i en tale.

Projektet blev startet af Caritas sammen med CIDI - en national NGO organisation, der blandt andet arbejder med at uddanne fattige og give dem muligheder for at forsørge sig selv - for eksempel gennem start af virksomhed. Fokus var FN's verdensmål nummer 2: Zero hunger. CIDI er grundlagt af dr. Jjuuko Fulgensio og er en af Caritas' mangeårige samarbejdspartnere i Uganda. LR

Danmarksindsamlingen 2018 har støttet handicappede i at oprette små virksomheder. Her er flotte sandaler lavet af brugte bildæk. Foto: Lisbeth Rütz.

Der arbejder 17 frisører i denne salon, der blev oprettet med støtte fra Danmarksindsamlingen 2018. Foto: Lisbeth Rütz.

Det gælder hele skaberværket

FN's verdensmål er et vigtigt pejlemærke for Caritas daglige arbejde.

CARITAS År 2015 er et vendepunkt. Det år kom Laudato sii – pavens anden rundskrivelse, der kalder til kamp for skaberværket. Denne rundskrivelse kommer med en ny måde at tale om skaberværket på. FN's verdensmål fra 2015 er mere holistiske. Fattigdom er nu ikke længere noget, der bare kan fikses med mere vækst og en pose penge. Vores rige del af verden må ændre adfærd. Det sagde Caritas Danmarks generalsekretær Maria Krabbe Hammershøj på Caritas-dagen den 29. september i Jesu Hjerter Kirke i Stenosgade.

Folk var strømmet til kirken for at fejre søndagsmessen sammen med biskop Czeslaw og være med til Caritas-dagens mange aktiviteter for både børn og voksne. Maria Krabbe Hammershøj, der har været generalsekretær for Caritas siden den 1. august, talte på Caritasdagen om mennesket som skaberværkets tjener, forsvarer og beskytter.

Maria Hammershøj talte blandt andet om, hvordan trossamfundene har fået en ny rolle i vores fortsatte dialog om, hvordan vi skaber en mere retfærdig verden. Fra den 11. til den 13. oktober deltager hun i det arktiske topmøde i Reykjavik sammen med blandt andet repræsentanter for områdets oprindelige befolkning,

eksperter, statsoverhoveder, ministre og parlamentsmedlemmer.

Tænk vilde tanker

Allerede om fredagen tog 19 sognerepræsentanter hul på en intensiv Caritasweek-end. Ildsjæle fra hele Danmark havde taget turen til København for at være med til et grundkursus i Caritas' opbygning og lære mere om, hvordan man skaber interesse for organisationen ude i menighederne. Medlem af Caritas' hovedbestyrelse, Ann-Lise Aasesdatter, fortalte på skype fra Viborg om sine erfaringer som sognerepræsentant og

opmuntrede deltagerne til at gå aktivt ind i arbejdet.

De mange nye sognerepræsentanter fik inspiration fra erfarne kolleger, der opfordrede til at danne netværk. Er man flere sammen, tør man tænke vilde tanker, sagde caritasgræsroden Joan Madsen fra Kolding. Sammen med Michael Møller fra Aarhus, Tuulikki Albeck fra Sankt Knud Lavard Kirke og Mary Lassen fra Aalborg fortalte hun på Caritas' årsmøde om erfaringer med Caritasaktiviteter på sogneniveau. I Kolding var der fastebruncharrangement, i Aarhus gadeindsamlinger, i Aalborg startede en ældrecafé for etniske ældre i menigheden og i Lyngby har der været loppemarked.

Og så var det tid at tænke vildt. Sognerepræsentanterne brainstormede gruppevis om nye idéer til indsamlings- eller oplysningsaktiviteter.

Et godt år for Caritas

En gruppe fra bestyrelsen var i begyndelsen af september i Jordan, hvor Maria

Krabbe Hammershøj fortalte den nye udviklingsminister Rasmus Prehn om Caritas' arbejde for at sikre adgang til sundhedsydelse og lægehjælp for de 1,5 millioner syriske flygtninge, der pt. befinder sig i landet. Efterfølgende har Caritas fået sin største enkeltbevilling nogensinde på 9,4 millioner kroner til flygtningearbejdet i Jordan.

Året 2018 viste, at der står respekt om Caritas. Sammen med 16 andre begyndte Caritas Danmark sidste år på et 4-årigt strategisk partnerskab med Danida for 2018-2021. Partnerskabet med Caritas gælder både akutte og mere langsigtede indsatser og tilfører Caritas 40 millioner kroner om året til og med 2021.

Samarbejdspartneres arbejde vurderes løbende efter et pointsystem. Her scorer Caritas topkarakter i forhold til humanitær respons, mens det scorer lavere i forhold til innovation.

Der var sidste år stor opbakning til adventsindsamlingen, der gav 530.000 til Ukraine. Fasteindsamlingen i år gav over 850.000 kroner under mottoet løft kvinder i Myanmar ud af fattigdom. Med de indsamlede midler fik spare- lånegrupeerne i Myanmar en kapitalindsprøjtning, så flere kvinder kan starte deres egen virksomhed efter hjælp til selvhjælp princippet. Pengene skal betales tilbage og lånes derefter ud igen til start af nye initiativer. Igen i år har Caritas fået penge fra Danmarksindsamlingen - denne gang til projekter for sårbare piger i Niger.

LR

Følg med i Caritas' arbejde på:
www.caritas.dk

Der lyttes til Maria Hammershøys tale på Caritas årsmøde. Foto: Lisbeth Rütz

DUKs lokalforeninger samler ind

Pengene fra indsamlingen går til et af Caritas' allerede igangværende projekter.

Tekst: Martha Ryom

UNGDOMSARBEJDE På DUKs årsmøde i november 2017 blev det besluttet, at DUK igen skulle begynde at samle penge ind til mennesker i nød. DUK har før involveret sig i velgørhedsarbejde, men det er efterhånden nogle år siden. Derfor har DUK indledt en indsamling, kaldet Lokalforeningernes Indsamling, hvis formål er at fremme det karitative engagement i DUK. Børn og unge katolikker i Danmark skal lære, at vi har et socialt ansvar som katolikker. Vi skal være næstekærlige og bidrage til at hjælpe mennesker, der har brug for det. Som katolikker skal vi være med til at gøre verden til et bedre sted for vores medmennesker. Især skal vi erkende, at vi lever i et ressourcestærkt land, og at vi derfor må være solidariske og tage del i kampen mod fattigdom i lande, hvor tilværelsen er ret så anderledes end herhjemme.

En del af inspirationen kommer fra Norges Unge Katolikker, der hvert år afholder en Adventsaktion, hvor de ligeledes samler penge ind til et Caritas-projekt. I 2018 fik de samlet helt op mod 800.000 norske kroner ind!

Lokalforeningernes Indsamling har medvirket til et tættere samarbejde med Caritas Danmark. Som tovholder for Lokalforeningernes Indsamling, har DUK nedsat et team – Lokalforeningernes Indsamlingsteam –

der har til opgave at administrere og støtte DUKs lokalforeninger i arbejdet med indsamlingen. Teamet forbereder i samarbejde med Caritas, to projekter, der præsenteres på DUKs årsmøde. Det er årsmødets opgave at beslutte hvilket af de to projekter, DUKs lokalforeninger skal samle penge ind til det følgende år. I 2019 er indsamlingsprojektet "Giv rent vand til bønder i Myanmar". Projektet omhandler, at bønder i Kalay Kabaw-området i Myanmar får hjælp til at få sikret

vandforsyning og rent vand hele året rundt. De projekter, DUKs lokalforeninger samler penge ind til, er projekter i lande, hvor Caritas allerede er aktive i kampen mod fattigdom og ulighed.

Generelt ser vi en voksende interesse for Caritas' arbejde blandt unge DUK'ere. Flere og flere deltager i Caritas-aktiviteter. I 2018 sendte DUK to repræsentanter til Georgien for at deltage i Caritas Europas generalforsamling, der bl.a. havde fokus på, hvordan man inspirerer og engagerer unge i at deltage i velgørhedsarbejde. Vi har i år haft den ære at sende hele 5 unge mennesker til Caritas' årsmøde, hvor vi kunne lade os inspirere og lære meget mere om indsamlingsarbejde. Desuden har et par unge DUK'ere været i Uganda som brobyggere, hvor de fik et indblik i Caritas' programmer, og i hvordan Caritas i praksis arbejder med FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling.

Indsamlingsteamet er klar i Svendborg. Foto: DUK.

Beslutningen om at indføre indsamlingsarbejde i DUK, skete med stor opbakning fra lokalforeningerne. Og mange lokalforeninger er initiativrige i deres arbejde med indsamlingen. Der har rundt i landet været forskellige aktiviteter med fokus på indsamling. Bl.a. har børn og unge i Hjørring produceret juledekorationer og herefter solgt dem til menigheden. Også i Odense har man afholdt kagesalg til kirkekaffen efter søndagsmessen. Begge steder har menighederne taget godt imod Lokalforeningernes Indsamling. Det er dejligt at se, hvordan vores børn og unge bakked op i deres beskæftigelse med det karitative arbejde rundt omkring i landets menigheder og sogne. Derfor vil DUK gerne sige en stor tak til alle de forældre og andre voksne i menighederne, der hjælper og støtter op om projektet. Uden jer, ville det ikke kunne lade sig gøre. Vi håber, at I fortsat vil være med til at styrke lysten hos de katolske børn og unge i Danmark, så vi kan give endnu mere, end hvad vi gør nu. Vi er stadig et godt stykke vej fra målet, og vi ønsker derfor at endnu flere lokalforeninger og menigheder vil støtte op om projektet, så unge katolikker i Danmark kan være med til at ændre livskårerne for verdens fattigste.

Ønsker du at støtte Lokalforeningernes Indsamling?
Så kan du overføre et beløb på MobilePay-nr: 87076 med teksten "Indsamling"
Alle beløb, store som små, er en stor hjælp for vores brødre og søstre i nød!

Katolsk kritik af modernismen – Evelyn Waugh's forfatterskab

Evelyn Waugh kendes bedst for filmatiseringen af *Brideshead Revisited*; men hele hans forfatterskab rummer en vittig og skarp kritik af modernismen og dens ødelæggende virkninger.

Tekst: Alexander Søndergaard

LITTERATUR Mange katolikker og litteraturinteresserede vil være bekendte med Evelyn Waugh (1903-1966) og hans omfattende forfatterskab i første halvdel af det 20. århundrede. I bredere kredse kender flere ham nok for hovedværket, *Brideshead Revisited* (1945), som er blevet filmatiseret flere gange – mest kendt er TV-serien fra 1981 med Jeremy Irons og Anthony Andrews i hovedrollerne.

I en katolsk kontekst er Waugh's omfattende forfatterskab ikke kun interessant på grund af det gode tidsbillede af Kirken i årtierne efter 2. verdenskrig, men også for hans subtile og ofte vittige kritik af modernismens gennembrud og udvikling i Kirken og det britiske samfund generelt. Derudover er hans værker spækket med stærk, katolsk symbolik og tematik, som udgør én af de røde tråde i forfatterskabet.

Evelyn Waugh. Foto fra 1940. Carl van Vechten Collections.

Evelyn Waugh's liv og overordnede linjer i forfatterskabet

Waugh skrev bøger indenfor mange forskellige genrer; men han befandt sig bedst i novellegenren, hvor han da også fik sit litterære gennembrud med bl.a. novellerne *Decline and Fall* (1928), *Vile Bodies* (1930), *Black Mischief* (1932) og *A Handful of Dust* (1934), som alle er oversatte til dansk. Bøgerne introducerede Waugh som en skarp kritiker af modernismens påvirkning af det britiske samfundsliv og i særdeleshed den britiske overklasses moralske forfald i perioden. I novellegenren skrev han senere, foruden hovedværket *Brideshead Revisited*, den eksplisite katolske bog *Helena* (1950) om Sankt Helena samt *Sword of Honour* trilogien (1952-1961), som tog udgangspunkt i Waugh's oplevelser som soldat under 2. Verdenskrig.

Waugh oplevede i løbet af sin levetid de sociale og kulturelle ændringer, som blev forårsaget af det skred i moral, traditioner og værdier, der fulgte i kølvandet på modernismens angreb på samfundets traditionelle institutioner i form af Kirken, familien og nationen. En kras kritik af netop de sociale og kulturelle ændringer blev omdrejningspunktet for størstedelen af Waugh's forfatterskab.

Waugh's kritik af modernismen og den britiske adels forfald

Waugh's første store novelle, *Decline and Fall*, er en stærkt satirisk skildring af en traditionel, ung mand fra den britiske middelklasse, som på forskellig vis bliver for offer for overklassens dekadence. Først bliver han sendt hjem fra universitetet i Oxford for usædelighed efter at en gruppe unge aristokrater i fuldskab har overfaldet ham og hevet hans bukser af. Senere ender den unge hovedperson i fængsel, efter at han uforvarende bliver impliceret i menneskesmugling for en rig adelsdame.

Waugh beskriver gennem hele novellen en overklasse, som først og fremmest har mistet troen på Gud, men også troen på sig selv og som derfor ikke føler et behov for at overleve noget til de kommende traditioner. Resultatet af dette skildres på mesterlig satirisk vis i novellen, hvor hovedpersonen er vidne til, at den barnløse overklasse symbolsk river de gamle, smukke herregåde ned for at bygge 'rene og firkantede boliger' for det modernistiske menneske.

Waugh oplevede moderniteten som ikke kun en kamp mod det religiøse, men en kamp mod selve det menneskelige udtryk i kunsten og kulturen. Han understreger pointen i bogen *A Handful of Dust*. Bogen handler om en rig kvinde, som af ren og skær kedsomhed forlader sin familie til fordel for en ung mand inde i byen. Familien, som ellers skildres lykkelig, er også rundet af de nye, moderne idéer, hvor traditionen og ansvaret for de samfundsbærende institutioner, herunder familien, er noget sekundært. Hovedpersonerne er optagede af jagten på den umiddelbare lykke, spænding og nydelse. Waugh beskriver på satirisk vis tragedien, hvor den forsmåede ægtemand ender sine dage som fange for en høvding i Amazonas, hvor han hver dag tvinges til at læse højt af Charles Dickens (Waugh kunne ikke fordrage Dickens' værker).

Waugh mente, at den primære årsag til ægteskabets forfald som skildret i

A Handful of Dust – ja, hele det britiske samfunds moralske forfald i Waugh's optik – skulle findes i kristendommens aftagende indflydelse på det britiske samfund. Den kristendom, som ifølge Waugh, "exists in its most complete and vital form in the Roman Catholic Church". Denne indsigt blev afgørende for, at Waugh i 1930 lod sig optage i Den katolske Kirke. Waugh's katolske omvendelse blev definerende for hans liv og hele forfatterskabet; men det blev også trædestenen til forfatterskabets faglitterære højdepunkt i form af biografien om den britiske martyr Edmund Campion (1930).

Midt i forfaldet og frustrationen over tidsånden, som gennemsyrrer hele forfatterskabet, mærker man dog altid et glimt af håb, selvom det sjældent ender lykkeligt for hovedpersonerne i Waugh's bøger. Stærkest ser man det håb i Waugh's mest kendte roman, mesterværket *Brideshead Revisited*, som skildrer en generation af en katolsk adelsfamilie ødelægge alt, hvad slægten gennem 300 år har bygget op. Forfaldet symboliseres ved slægtens palæ, som forladt og mørkt står tilbage fyldt med britiske soldater, som under 2. verdenskrig ukærligt anvender palæet som barak og opholdssted før de skal videre til Frankrig. Men der er endnu håb. Historiens hovedperson, maleren Charles, åbner døren op til familiekapellet ved palæet, som ellers har været lukket i årevis. Den røde lampe ved alteret er begyndt at brænde igen:

"A small red flame – a beaten-copper lamp of deplorable design relit before the beaten-copper doors of the tabernacle; the flame which the old knights saw from their tombs, which they saw put out; that flame burns again for other soldiers, far from home, farther, in heart, than Acre and Jerusalem. It could not have been lit but for the builders and the tragedians, and there I found it this morning, burning anew among the old stones."

For Waugh var Kirken civilisationens brændende lys, som ville fortsætte med at lyse i forfaldets tidsalder, hvor solen ikke længere står højt på himlen over Vesten, og mange begynder at ane tusmørket og skyggerne på væggene.

Waugh's kritik af modernismens indtog i Kirken i 1960'erne

Waugh havde i begyndelse af 1960'erne været katolik i mere end 30 år, og han var, udover at være aktiv i sit lokale sogn, en flittig skribent i diverse katolske dagblade. Waugh havde altid opfattet Kirken som en enestående bastion i samfundet, hvor modernismens vinde fortsat ikke havde haft held til at påvirke Kirkens udtryk. Men Waugh blev bekymret i løbet af 50'erne. Han så, hvad han opfattede som en radikal minoritet blandt lægfolk og præsterne vokse sig stærkere og stærkere – manifesteret i den såkaldte 'liturgiske bevægelse', som ville modernisere Kirkens liturgi i takt med tidsånden.

Liturgireformen af den stille uge i 1955, hvor liturgien bl.a. blev forsimplet, gjorde Waugh urolig for, hvad der var i vente for Kirken. Hans uro tog til under det 2. Vatikanerkoncil, hvor han var i flittig korrespondance med kardinal Heenan, som var ærkebiskop af Westminster og deltager i konciliet. Waugh's og Heenans korrespondance blev genudgivet i bogform for få år siden, hvor det er tydeligt, at Waugh ikke forstod, hvorfor der var behov for en reform. I begyndelsen af konciliet skriver han, at langt størstedelen af de troende i hans

lokalområde følte sig hjemme og tilpas i den liturgi, som havde været Kirkens liturgi i århundreder. Han beskriver en tilfældig højmesse i sit lokale sogn i 1962:

"As the service proceeded in its familiar way I wondered how many of us wanted to see any change... This was the Mass for whose restoration the Elizabethan martyrs had gone to the scaffold. St. Augustine, St. Thomas à Becket, St. Thomas More, Challoner and Newman would have been perfectly at their ease among us; were, in fact, present there with us. Their presence would not have been more palpable had we been making the responses aloud in the modern fashion."

Waugh oplevede, at Kirken i 50'erne var præget af fremgang med en stigende tilgang af ordensfolk, præster og konvertitter – særligt i England. Det bestyrkede Waugh i opfattelsen af, at koncilets forventede liturgireform ikke var drevet af et reelt behov, men et højtrøstet mindretals ønske om at forandre liturgien af ideologiske årsager.

Waugh skrev i en kronik i 1962, at de forandringer som modernisterne ville gennemføre i arkitekturen og kunsten, hvor mystikken, det dunkle og de menneskelige former skulle erstattes af rene linjer, lys og funktionalitet var baseret på de samme underliggende principper, som modernisterne nu anvendte som pejlemærker for forandringerne i Kirkens liturgi og udtryk; sproget skulle gøres forståeligt, liturgien være simplere og kirkerummet skulle efter protestantisk forbillede være enklere og lysere.

I løbet af konciliet bliver det en personlig sag for Waugh. Han elskede messen og den traditionelle liturgi. Som for så mange andre kristne var messen et af omdrejningspunkterne i Waugh's tilværelse. Han kendte ikke til andet, og ønskede heller ikke at vide af andet. I hans breve mærker man tydeligt indignationen, da det går op for ham, at konciliet vil ende med at betyde store ændringer i liturgien. Han blev herefter aktiv i foreningen *Latin Mass Society*, som arbejdede for, at der i hvert sogn efter konciliet skulle være én messe om ugen efter den traditionelle liturgi.

Waugh følte det som et stort personligt nederlag. En uge før sin død skriver han følgende til sin gode veninde Diana Mosley:

'Easter used to mean so much to me. Before Pope John and his Council – they destroyed the beauty of the liturgy. I have not yet soaked myself in petrol and gone up in flames but I now cling to the Faith doggedly without joy. Church-going is a pure duty parade. I shall not live to see it restored.'

Påske søndag den 10. april 1966 gik Waugh til sin sidste messe i landsbyen Wiveliscombe, hvor der var én af de kirker, som havde fået lov til helt undtagelsesvist fortsat at gennemføre latinske messer. Waugh døde få timer senere i sit hjem 62 år gammel.

Med Waugh's død forstummede en af de store katolske stemmer i efterkrigstidens Europa. Han efterlod sig et rigt forfatterskab, som vil blive ved med at appellere til den katolske læser i kraft af bøgernes talrige religiøse temaer.

Han er derudover fortsat en vigtig kilde til at forstå Kirkens rolle og den forvirring, der kan opstå i hende, når vindene i det omkringliggende samfund skifter retning. Få har som Waugh på så elegant og bestemt vis gjort sig til eksponent for det konservative råd til hende om at stå fast.

Assisi – Fatima – Lourdes – nye mål for gående pilgrimme

De middelalderlige helligsteder for vandrende pilgrimme som Santiago de Compostela og Rom har fået "konkurrence".

Tekst: Poul Erik Magnussen, www.jakobsvejen.dk

PILGRIMSVANDRING Det er ikke mange år siden, at det var en sjældenhed at se en pilgrim med vandrestav og rygsæk i Clara og Frans' by Assisi. Nu ligger der rygsække og flyder foran cafeerne. De uendelige rækker af større valfartsgrupper, der dagligt løber i de snævre gader efter en fører med paraplyen højt hævet, må flere steder løbe forhindringsløb for at komme forbi rygsækkene. Trenden med at gå pilgrimsvandring er langt fra passé, og nye mål kommer i disse år til.

Det betyder ikke, at Caminoen er yt. Der går stadig flere hundrede tusind pilgrimme mod Santiago de Compostela hvert år. Men hvor andre hellige steder som Assisi, Lourdes og Fatima for få år siden primært blev besøgt af store grupper i bus, er der inden for de allersene år kommet en ny type pilgrimme til, nemlig de gående med rygsæk. De nye pilgrimme er fra få uger til flere måneder om at nå målet. Og der er masser af hjælp at hente på nettet eller i trykte guides for dem, der har lyst til at gå til Assisi, Lourdes eller Fatima. Disse pilgrimsmål var ikke kendte i middelalderen, men er etableret med afmærkede pilgrimstier til og fra i kølvandet på de seneste 40 års reetablering af pilgrimsvandringen i Europa.

Fatima

Den nye pilgrimstrend med mål i Santiago fik sin første "aflægger", da nogle af de pilgrimme, der havde gået ad Caminoen i Nordspanien og fulgt de gule pile mod Santiago de Compostela, begyndte at fortsætte de ca. 480 km fra Santiago mod Fatima i Portugal, hvor Jomfru Maria viste sig for en gruppe børn i 1917. Fatima er i dag et af de rigtig store Mariavalfartssteder, hvor antallet af besøgende skal tælles i millioner. Pilgrimforeningerne i Portugal var ikke

sene med at lave blå pile fra Santiago mod Fatima, så de mange pilgrimme fra nord kunne finde vej. I dag er der afmærkede stier, overnatningssteder, muligheder for forplejning og tilbud om messer for gående pilgrimme fra Fatima til Santiago og retur. Og den middelalderlige Jakobsvej fra Lisabon til Santiago de Compostela har fået en aflægger, et sving via Fatima, før turen fortsætter mod nord.

Assisi

Efter år 2000 begyndte pilgrimsvener i Italien så småt at afmærke en ny pilgrimsrute, *La Via di Francesco*; men i starten gik det langsomt. I de allersene år har det været muligt at gå ad afmærkede stier fra Firenze til La Verna (hvor Frans fik sine sårmerker/stigmatisering) og videre til Assisi og derfra til Rom ad en pilgrimssti på knapt 600 km. De fleste pilgrimme begynder dog deres tur i La Verna, ligesom mange slutter i Assisi, hvor de pilgrimme, der har gået mindst de sidste 100 km til Assisi til fods, bliver "belønnet" med et certifikat, et særligt *Chartula Peregrini*, der kun gives til gående pilgrimme, der besøger Frans' grav. Skikken med et særligt certifikat er hentet i Santiago de Compostela, hvor pilgrimme, der går de sidste 100 km til Apostlen Jakobs Grav i Santiago til fods kan få et Composteladokument skrevet på latin (bevis for pilgrimfærd) som gave fra ærkebiskoppen i katedralen i Santiago. I Italien er der nu etableret pilgrimsovernatningssteder hele vejen fra La Verna til Assisi, ofte i klostre eller i præstegårde. *La Via di Francesco* skulle gå ad stier, som Frans selv har betrådt, når han gik fra La Verna til Assisi og retur eller fra Assisi til Rom og retur. Man siger, at den nyetablerede pilgrimssti går i Frans' fodspor; men ingen ved præcist, hvilke veje Frans og hans medbrødre gik ad, og den nye

Pilgrimrygsække foran en cafe i Assisi var for få år siden et sjældent syn. Nu flyder de vandrende pilgrimmes rygsække mange steder i Frans' og Claras by.

pilgrimssti går rigtig mange omveje og er væsentlig længere end landevejene mellem La Verna, Assisi og Rom. Ad landevejen er der knapt 120 km mellem de to helligsteder, La Verna og Assisi – ad pilgrimsstien ca. 190 km.

Lourdes

Lourdes har i de senere år haft et drastisk fald i antallet af grupper af pilgrimme, der kommer på valfart til det sted, hvor den 14-årige Bernadette i 1858 mødtes med Jomfru Maria. Men mens antallet af "gruppevalfarter" dykker, stiger antallet af individuelle pilgrimme, der har taget rygsækken på for selv at gå til Lourdes – ofte for at fortsætte ad de middelalderlige pilgrimstier mod Santiago i Spanien. Den middelalderlige rute fra Toulouse mod Somport-passet og videre mod Santiago de Compostela har i dag fået etableret en ny pilgrimsvariant via Lourdes, og en hel del pilgrimme går fra Lourdes mod Santiago. Der er på det seneste åbnet et kontor for gående pilgrimme i selve Lourdes by, hvor det er muligt at hente information og hjælp.

Og det er en særlig oplevelse for de pilgrimme, der har Lourdes som endemål og som kommer fra det nordlige Frankrig til fods. Efter pyrenæerbyen Oloron Sainte Marie nærmer de sig Lourdes, hvor de sidste 10-15 km går langs floden Ousse. Pilgrimme går fra vest "direkte" ind i valfartsområdet og den hellige kilde. Det første, de gående pilgrimme ser i Lourdes, er den store valfartskirke fra bagsiden.

Der findes ikke nogen sikker statistik over antallet af pilgrimme på de "nye" pilgrimsruter; men det er undertegnede fornemmelser, at disse ruter i stort omfang benyttes af pilgrimme, der tidligere har gået ad de mere kendte spanske eller franske pilgrimstier mod Santiago. Nogle pilgrimme på de "nye" ruter giver udtryk for, at de gerne vil gå pilgrimsvandring, hvor der er færre pilgrimme undervejs. Her i september i år forlod ca. 500 pilgrimme dagligt Saint Jean Pied de Port ad den kendteste rute, *Camino Frances*, over Pyrenæerne mod Santiago. Og i år har mange måttet overnatte på gulve i gymnastiksale, fordi alle sengepladser på herbergerne var optaget. Antallet af gående pilgrimme i Europa bare stiger og stiger.

Er du selv interesseret i eventuelt at gå pilgrimsvandring, er det muligt at møde andre pilgrimme ved et pilgrimstræf. En mindre gruppe katolske pilgrimme har de seneste fem år holdt træf to gange årligt i forskellige kirker i hovedstadsområdet. Man mødes til messe, spiser sammen, udveksler erfaringer og giver hinanden gode råd. Førstegangspilgrimme er meget velkomne.

Næste pilgrimstræf er fredag, den 1. november i Sankt Vilhelms Kirke i Hillerød. Du kan læse mere på pilgrimshjemmesiden www.jakobsvejen.dk og tilmelde dig træffet på jakobsvejen@gmail.com.

Tidligere var pilgrimme i Lourdes stort set identisk med gruppevalfarter og ankomst i bus. Her ses en vandrende pilgrim med kun ca. 10 km. tilbage for målet.

Olav K Jepsen og de to jubilæer

Kirkemusik i spændingsfeltet mellem gregoriansk sang og anglikansk kirkemusik.

Tekst: Niels Messerschmidt

PORTRÆT I år kan organist og korleder ved Vor Frue Kirke i Aarhus, Olav Karl Jepsen, fejre to jubilæer. Den 1. november har han været kirkens fast organist i 50 år, og i år er det desuden 40 år siden, han startede koret 'Den katolske Vor Frue Kirkes Kantori'.

Som ung svævede Olav K Jepsen rundt i drømmerier om at blive arkitekt eller musiker, men begge dele tegnede brødløst, og så var der nogen, der sagde: "Olav, du er så god til børn, så du skal da være lærer". Efter lærereksamen fra Marselisborg Seminarium blev Olav i 1963 ansat på N. Kochs Skole i Aarhus, og her virkede han frem til 2002.

Olav K Jepsen, født i 1942, forenede lærergerningen med sin kærlighed til såvel musik som tysk sprog og kultur, og selvom han erkender, at mange børn ligefrem hader tysk, er han nu overbevist om, at han fik forvandlet hadet til kærlighed – i hvert fald hos nogle – gennem sine næsten fyre år på skolen, hvor han primært underviste i tysk og musik.

Ikke fra fremmede

Sin musikalske interesse har Olav ikke fra fremmede. Hans mor var pianist, mens far var cellist og ansat i Aarhus Symfoniorkester, og så spillede han dansemusik på saxofon og klarinet i sin fritid.

"Min farmor var også pianist, men man må retfærdigvis sige, at jeg nok slægter min farfar meget på. Han var lærer og korleder, og han sang blandt andet med i et kor, der havde Carl Nielsen som dirigent ved en koncert i Aarhus Domkirke", forklarer han.

Selv begyndte han at spille klaver, da han var fem år gammel, og han gik senere til undervisning hos Walter Börner, der udover at være organist i Vor Frue Kirke i Vestergade også var leder af Jysk Akademisk Kor, som Olav sang med i ti år. Sidenhen tog Olav orgelundervisning hos Martin Nielsen i Christianskirken.

Olav K Jepsen begyndte som organistvikar i Vor Frue Kirke i 1966 og spillede som fastansat ved halvdelen af alle gudstjenester m.m. fra november 69. Fra december 2013 overtog han dem alle – den foregående organist, Herman van Tooren, døde i 2005, og man havde klaret sig med skiftende organister, indtil Olav påtog sig hele opgaven.

Musikalske passioner

Olav K Jepsens kirkemusikalske smag er blevet formet i spændingsfeltet mellem hans store glæde for det benediktinske spiritualitet, klosterliv og den deraf følgende

gregoriansk sang, og så den engelske kirkemusiktradition. Førstnævnte stiftede han indgående kendskab med gennem sine mange ophold på benediktinske klostre sammen med sin nu afdøde kone Birthe.

Siden Olav som tyveårig købte sin første plade med det verdenskendte King's College Choir, har han haft en særlig kærlighed for anglikansk kor- og kirkemusik – og en lyd, han siden har forsøgt at genskabe i Vor Frue Kirke.

Forløberen til kantoret begyndte i 1969, hvor Olav samlede små grupper fra menigheden samt sin far og bror til at synge til messen én gang om måneden. Kantoret tæller i dag 16 faste sangere, hvoraf ca. en femtedel er katolikker. Selv kalder han kantoret for "landets eneste ulønnede koralkirkekor, der synger som professionelle og i øvrigt har knyttet en række konservatoriestuderende til sig".

Om det særegne ved den anglikanske kortradition forklarer han: "I England synges understemmerne af mænd, men der er ikke ret mange mænd, der kan synge helt op i det nødvendige leje, altså synge som en kvindelig altstemme, og det giver nogle udfordringer hos os. Vi har heller ingen drenge, der synger, som man har i England. I stedet samler jeg sopraner i den ene side af kirkens kor – og vi har altid en stor overvægt af sopraner – og så står understemmerne i den anden side, altså alt, bas og tenor. På den måde går lyden op i en højere enhed".

Organist og korleder ved Vor Frue Kirke i Aarhus, Olav Karl Jepsen, kan fejre to jubilæer. Den 1. november har han været fast organist i kirken i 50 år, og i år er det fyre år siden han startede Den katolske Vor Frue Kirkes Kantori. Privatfoto.

"Jeg kæmper onsdag efter onsdag for at opnå den smukke lyd. Vores stil er en kombination af anglikansk evensong og katolske vespers, og det tiltaler mange. Det, der virkelig betyder noget for mig, er kantoret i netop Vor Frue Kirke, for kirken har så fin en akustik. Her er syv sekunders efterklang", forklarer han.

Har sunget 370 koncerter

Olav K Jepsen spiller årligt til 70 danske gudstjeneste foruden til dåb, bryllupper og begravelser samt koncerter med kantoret. Sidstnævnte har et repertoire på ca. tres forskellige davidsalmer i engelsk stil og dertil kommer godt tolv, som Olav selv har komponeret.

Kantoret synger ved én højmesse om måneden og festmesser. Det er blevet til ca. 700 indtil nu, og desuden har kantoret sunget godt 370 koncerter i mange forskellige kirker, herunder ti domkirker i Danmark og i Tyskland. Kantoret har udgivet syv CD'ere og på dets YouTube-kanal findes i dag 125 videoer med tilsammen mere end 210.000 visninger.

Biskoppens kalender

Oktober 2019

1.	kl. 10.00	Møde i Biskoppeligt Råd
2.-7.		CCEE – Santiago de Compostela
9.	kl. 10.00	Møde i Præsterådet
11.-13.		Retræte for Malteserridderne i Mariavall
18.	kl. 14.00	Møde i Økonomisk Råd
19.		Investitur OESSH
20.	kl. 10.00	Messe i Vor Frue Kirke, Aarhus, i anledning af jubilæet for Bønnens Apostolat
23.-25.		COMECE
26.	kl. 10.00	Fællesmøde i Danske Kirkers Råd
27.	kl. 10.00	Pontifikalmesse i Domkirken i anledning af Verdensmissions søndagen
29.	kl. 17.00	Møde i Pastoralrådet forretningsudvalg
30.-31.		Fejring af Bonifatiuswerks 170-års jubilæum i Mainz

Det sker i bispedømmet

Oktober:

Freitag 25. kl. 19.00- ca. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse inkl. de syges salvelse v / pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V. Skriftemål fra kl. 18.00. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Torsdag 31. kl. 19.30: Sct. Nikolaj Kirke i Esbjerg inviterer til koncert med det berømte kor 'Black Sea Don Cossacks', der i mere end 30 år har optrådt i europæiske kirker og koncertsale. Korets sangere, der alle er professionelle mandlige operasangere, synger religiøse sange fra Den russiske-ortodokse Kirke og russiske folkesange. Billetter kan købes på www.esbjergbilletten.dk eller Sct. Nikolaj Kirke, tlf. 75 12 10 27 (hverdage 10-12).

November:

Freitag 8. kl. 18.00-19.30: "Åben Dør", personlig forbøn og samtale v / pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4A København V. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Onsdag 27. kl. 17.30: Caritas Center Stenosgade – fyraftensmøde med temaet 'Innovativt humanitært arbejde på katolsk' med Stine Riegels og Maj Forum. Om den ka-

tolske sociallære og Caritas' kapacitet omkring innovative løsninger i internationalt arbejde, og hvordan sociallæren påvirker arbejdet i flygtningelejre og udvælgelsen af de mest sårbare. Spisning efter mødet (20 kr.).

Freitag 29. kl. 19.00-ca. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse i Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V. Ved pastor Lars Messerschmidt m.fl. Skriftemål fra kl. 18.00. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Første og tredje onsdag i måneden kl. 18.00-20.00: Hjælp til misbrugere og pårørende ved den katolske organisation Cenacolo. Rådgivningen finder sted i Bredgade 64, 1. sal, Kbh. K. Tlf. 51 53 41 60.

Hver onsdag kl. 17.00-19.30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30: Stille tilbedelse i Jesu Hjerter Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver **onsdag kl. 19.00-21.00**, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Ryesgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail johny.zet@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Støtter nødlidende
www.vincentgrupperne.dk

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 14**, som udkommer den **1. november 2019**, skal være KO i hænde senest den **14. oktober 2019**.
Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 15**, som udkommer den **22. november 2019**, skal være KO i hænde senest den **4. november 2019**.

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19
www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen   Lars Kingo

Advokat Sandra Moll Dirscherl
Telefon: 60 66 34 35
E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk
www.sandramoll.dk

Fagområder:
• Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
• Ægtepagter • Familieretssager • Køb af fast ejendom i Danmark og udlandet

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskoriering.dk.

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree   Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse   bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01   www.v-lm.dk

Rod i regnskabet - her er løsningen

Jesper R Austad
Bogholder

Regnskabs-assistance

Mobil 28 11 81 03

Jesper.r.austad@kabelnettet.dk
Ragnhildgade 76, 3.tv., DK-2100 København Ø
regnskabs-assistance.dk

Katolske institutioner og katolikker 50%

Alt er godt - stort som småt

Direktør Frederik Wilhelm Krafts Legat

Direktør Frederik Wilhelm Krafts Legat yder støtte til den katolske kirkes arbejde i Danmark, blandt andet:

- Skoler
- Karitative foreninger
- Grupper, der via andre initiativer vil styrke den katolske tro og identitet

Ansøgninger til Krafts Legat til uddeling i 2019 skal være bestyrelsen i hænde senest den 1. december 2019. Ansøgningerne skal indeholde projektbeskrivelse, budget samt CVR-nr eller CPR-nr. Da alle tildelinger overføres elektronisk, skal ansøgningen også indeholde bankoplysninger

Fondens adresse er:

Krafts Legat
Formand Andreas Rude
Rosenvængets Sideallé 3, 3. th.
2100 København Ø.

Eller rudeandreas@gmail.com

Ansøgningerne vil blive samlet behandlet på bestyrelsens møde i december 2019, hvorefter ansøgerne får direkte besked.

Bønnens Apostolat

Oktober 2019

Evangelisering:

Et missionens "forår" i Kirken – at Helligåndens åndepust må få et nyt "forår" i Kirken til at bryde frem.

Martin Ryom
- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

TELEFONLINE SOS FORBØN

Ønsker du forbøn, et lyttende øre, et ord fra Jesus og en velsignelse så ring: **75 18 18 08**

Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskoriering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Niels-Henrik Assing, p. Pawel Ben SJ, Birthe Mandrup Christensen, Poul Erik Magnussen, Martha Ryom, Alexander Søndergaard

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskoriering.dk.
Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.600 – ISSN 0902-297X.

► *Fortsat fra forside.* anmassende fordi vi kristne ikke ønsker at gøre os bedre end andre, eller måske mener vi, at kristendommen blot er en af mange ligestillede religioner eller verdensanskuelser.

I de nordiske lande tænker vi desuden på vor status som mindretalskirke. At være Kirke vil for mange ofte betyde at bevare det, vi har: udfordringerne med at få migranterne til fastholde deres katolske tro, få dem integreret i den lokale kirke, og at fastholde og styrke de troendes engagement, særligt de unges.

Selv om disse iagttagelser, bekymringer og forbehold ofte er reelle nok, bør de ikke være en bremse for Kirkens missionsaktiviteter. Derfor behøver vi en realistisk vurdering af situationen, en fast overbevisning og ydmyghed: en realistisk vurdering og en erkendelse af, at evangeliets forkyndelse langt fra er tilendebragt, hverken på verdensplan eller i vort lokalmiljø. En fast overbevisning om at bekende sig til Kristus som den sande Gud, Herre og Frelser; at

se Kirken som formidler og vogter af hans budskab, som altid har forsøgt at tolke tidens tegn uden at opgive eller slække på det traditionelle trosindhold. Vi behøver ydmyghed både for at indse, at vi har til stadighed brug for at fordybe os i livet med Gud og især for ærligt at erkende, at vi som kristne er syndige mennesker og derfor dagligt har brug for at omvende os.

Den hellige pave Paul VI beskriver disse processer i sin rundskrivelse *Evangelii Nuntiandi* (nr. 15): "For de kristnes fællesskab er aldrig sig selv nok. I det har det egentlige liv – bønnens liv, lytten til ordet og apostlenes undervisning, levet broderlig kærlighed, brødet brydelse – kun sin fulde betydning, når det bliver til det vidnesbyrd, der vækker beundring og fører til omvendelse, bliver til prædiken og til forkyndelse af det glade budskab [...] Kirken, der har til opgave at forkynde evangeliet, begynder med at forkynde det for sig selv. Dette fællesskab af troende, dette fællesskab af levet og prædiket håb og af broderlig kærlighed,

har bestandig brug for at høre, hvad det skal tro, hvad der er årsagen til dets håb, og hvad det nye kærlighedsbudskab går ud på".

Ikke kun præster og missionærer i klassisk forstand, men alle døbe og firmede personer har et medansvar for Kirkens mission. Det sker både ved at påtage sig konkrete opgaver i relation til forkyndelsen og især ved at være troværdige vidner om det kristne liv. Herom siger den hellige pave Paul VI videre i *Evangelii Nuntiandi* (nr. 41):

"For Kirken er det vigtigste af forkyndelsens midler vidnesbyrdet om et autentisk kristent liv, helt overgivet til Gud i et fællesskab med ham, som intet må ødelægge, og på samme tid helt overgivet til næsten med en grænseløs villighed til at gøre noget for ham eller hende. 'Det moderne menneske' – sagde jeg for nylig til en gruppe af lægfolk – 'hører hellere på vidner end på lærde, og hvis man hører på lærde, er det, fordi de er vidner' (67). Apostlen Peter tegnede et tydeligt billede af et rent og opofrende liv: '... også de mænd, der ikke vil lyde ordet, kan

vindes uden ord ved deres hustruers færd' (68). Evangeliets forkyndelse til verden sker altså især ved kirkens adfærd og liv, det vil sige ved det vidnesbyrd, den giver ved et liv levet i troskab mod Jesus, Herren, ved et liv i fattigdom og frigjorthed, ubundet af denne verdens magter, kort sagt: ved hellighed".

Mission er en udlevet kærlighed til Gud og ens næste. Ligesom Jesus er Ursakramentet, den oprindelige erfaring af Guds nåde og barmhjertighed, er han også den første missionær. Han nedsteg til mennesket og forkyndte evangeliet, løskøbte mennesker og indgav dem nyt livsmod. Mission har mange ansigter hvoraf vi her vil nævne tre.

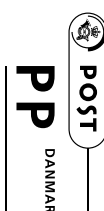
1. Mission som en gave

Paulus beskriver hvordan menigheden i Korinth samlede ind til menigheden i Jerusalem (jf 1 Kor kap 16). Den er, skriver han, en gave hvormed de kristne i Korinth

Fortsættes nedenunder ►

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 13
11. oktober 2019 · 45. årgang

støtter deres brødre og søstre i nød. De så, at en lokalkirke led nød og hjalp disse mennesker. De delte med hinanden glæden ved evangeliet, deres tro og ejendom, og blev for hinanden et nådens tegn på en udlevet kærlighed.

Den tidligere præfekt for Kongregationen for Folkenes Evangelisering, kardinal Ivan Dias, sagde engang:

"Det evangeliserende menneske ser udover sig selv, udover sin menighed og sit bispedømme, ja, ser hele Kirken". Denne kærlighed ser den andens ansigt, dennes nød og bærer ham.

Hvordan kan vi give nåden videre i den ekstraordinære missionsmåned? I denne måned kan vi bede om at modtage Guds

nåde, og i vor bøn indhulle andre i Guds nåde. Bønnen er Kirkens åndedræt. Den har brug for sine børns bønner, så vi alle kan forkynde evangeliet – og intet andet.

Lad os bede om Guds nåde, så vi gennem vort liv og bøn kan give den videre. Lad os bede konkret for en missionstjeneste et lokalt, for et missionsområde, for De pavelige Missionselskaber og for missionærerne.

I menighederne kan vi bede rosenkransen for missionen; holde tilbedelse eller vågenætter foran Det allerhelligste Sakramente for missionsanliggendet og især arrangere aktiviteter for unge, så de fornemmer, at missionen er vigtigt for Kirken, dens hjerteanliggende og åndedræt.

2. At modtage nåden og give den videre

Mange steder i verden har brug for præster, ordensfolk og lægpersoner til missionen. I denne forbindelse er hele familier brudt op, fx fra den neokatekumenale vandring, for at arbejde for missionen. Mange unge tager ofte et sabbatår efter studentereksamen og inden de begynder studierne. Et sådan kan også anvendes i missionens tjeneste. Også i lokalsamfundet kan man igangsætte aktiviteter, der understøtter missionen ved fx at oprette lokale missionsgrupper, hvilket findes i mange lande – et godt initiativ også her i Nordeuropa, hvor vi endnu ikke har sådanne grupper.

3. Det økonomiske aspekt

Det sidste punkt er at give i kærlighed økonomisk støtte. Mission koster penge og missionslandene fra brug for en kærlighed økonomisk håndsrækning fra os. Naturligvis kan vi spørge os selv her i Norden om hvorfor vi skal støtte missionen i andre lande. Vi er

jo selv et missionsområde og kæmper selv med økonomiske udfordringer. Men intet menneske er så fattigt at det ikke kan hjælpe et andet menneske. Og intet menneske er så rigt at det ikke har brug for nogen støtte.

Lad os altid holde os for øje: Alt ligger i Guds hænder. Kun Han kan give mennesket tro, sådan som den hellige Ignatius af Loyola siger: "Gør alt, som om det kun afhænger af dig alene, men vid og tro, at alt afhænger af Gud alene".

Konklusion

Fejringen af Missions søndagen har ofte handlet om at bede og indsamle penge til missionen i fjerne lande. Og sådan skal det fortsat være. Denne forpligtelse må bygge på vort ønske om fortsat at ville give menneskene i missionen dét, vi ikke selv kan undvære. Vores egen tro skal være noget uundværligt, og det bliver den kun, når vi lever den og herigennem fornemmer, at det er Gud selv, der henvender sig til os.

En missional indsats har derfor altid en konsekvens for vores eget trosliv. Et sådant trosliv er ikke alene nødvendigt for vort missionale virke, men er også en forudsætning for kirkens liv i vore lande, nu og fremover. Lad os da, antændt af Helligånden, vise Gud vor beredvillighed og tillid, og indbyrdes opmuntre hinanden til at aflægge et godt vidnesbyrd.

Lad os ikke glemme Jomfru Marias forbøn og hendes forbillede. Under korsets fod blev hun Kirkens Moder, men allerede ved begyndelsen af sit liv som Guds moder blev hun forbilledet på Kirken og den enkelte troende: Efter at have givet Gud sit 'fiat' brød hun med Guds Søn i sit moderskød op og skyndte sig til sin nære slægtning Elisabeth. Gennem sin ydmyge handling har hun givet Gud selv videre

og herigennem beredt glæden for andre mennesker (jf Luk 1,39-45). Må vores beredvillighed overfor Gud anspore os til at bringe glæden ved evangeliet videre til andre.

Kloster Maria Einsiedeln, den 10. september 2019

+ Czeslaw Kozon, *Biskop af København*
+ Anders Arborelius OCD, *Biskop af Stockholm*
+ Bernt Eidsvig Can.Reg., *Biskop af Oslo*
+ David Tencer OFM Cap, *Biskop ad Reykjavik, Administrator af Trondheim*
+ Berislav Grgic, *Biskop-prælat af Tromsø*
+ Marco Pasinato, *Administrator af Helsinki*
+ Peter Bürcher, *Biskop emeritus af Reykjavik*
+ Teemu Sippo, *Biskop emeritus af Helsinki*

(1) 2. Vatikankoncil dekret *Ad Gentes*, 7
(2) *Ibid* 2
(3) Paul VI's rundskrivelse *Evangelii nuntiandi*, 14

Verdensmissions søndagen

I år markerer vi i vores bispedømme den årlige Verdensmissions søndag den 27. oktober.

Missio Danmark samler alle kristnes forpligtelser til at være missionerende og de fælles bestræbelser på at forkynde vor katolske tro til alle andre mennesker, især i den tredje verden.

Udover at støtte Missios arbejde i kollekten den 27. oktober har man også mulighed for at støtte det løbende missionsarbejde i andre lande ved at indbetale et beløb på deres konto i Danske Bank 4183 1686 3564 eller via MobilePay nr. 57 577.

'Venskab'. Skulptur af Jürgen Ebert, Rees am Niederrhein, Tyskland. Foto. MrsBrown, pfarrbriefservice.de.

Maria som medforlørserske?

Seks prælater opfordrer paven til at proklamere et nyt Maria-dogme.

Tekst: Niels Messerschmidt

MARIOLOGI Kardinalerne Juan Sandoval og Telesphore Toppo har sammen med fire andre biskopper i et 'åbent brev' opfordret paven til at proklamere et dogme om "Marias særlige rolle i Guds frelsesplan". De skriver, at megen lidelse i verden skyldes politiske, økonomiske og moralske ubalancer, som har rod i en bagvedliggende åndelig kamp mellem det gode og onde og derfor kalder på Vorherres, englenes og Guds Moders hjælp. I den sammenhæng mener

definition af Maria som Nådens midlerinde. Da Johannes XXIII (1958-1963) indkaldte til 2. Vatikankoncil, bad 3-500 biskopper paven om at bekræfte Marias universelle rolle som Nådens midlerinde, og mere end 50 biskopper foreslog en definition af hende som medforlørserske. Det modsatte Johannes XXIII sig dog, og Maria omtales derfor ikke som sådan i konstitutionen *Lumen Gentium* kapitel 8 (om Maria og hendes rolle). I kapitel 62 omtales hun dog

Skal Kirken proklamere endnu et Maria-dogme udover de fire, som allerede findes? Det mener en gruppe prælater, som fremfører et ønske, der går helt tilbage til 1. Vatikankoncil. Foto: catholicexchange.com.

de, at en dogmatisk proklamation af Maria som 'Medforlørserske' og 'menneskehedens åndelige Moder' vil resultere i en "ny historisk Helligåndens udgydelse".

De seks prælater mener, at et sådant dogme vil komplettere Kirkens lære om Maria indeholdt i de fire dogmer: Maria som Guds moder, den ubesmittede undfangelse, Maria født uden arvesynd, og Marias optagelse i himlen. De ønsker disse dogmer suppleret med en proklamation af Marias "menneskelige, men særlige rolle i Guds frelsesplan, som den nye Eva ved siden af den nye Adam, som menneskehedens åndelige Moder".

Marias tituleringer

Opfordringen til at proklamere Maria som medforlørserske er ikke af nyere dato, men blev foreslået af den franske biskop Jean Laurent under 1. Vatikankoncil i 1869. I begyndelsen af det 20. århundrede skiftede fokus til Maria som midlerinde, og i 1915 opfordrede den belgiske kardinal Désiré-Joseph Mercier pave Benedikt XV (1914-22) til at proklamere Maria som Nådens midlerinde.

Fra 1920'erne og op gennem 50'erne støttede marianske kongresser i flere lande en

pen *Vox Populi Mariae Mediatrici*, der arbejdede for en dogmatisk proklamation af Maria som medforlørserske, Nådens midlerinde og fortalerske, og de sidste tyve år har op imod 8 mio. katolikker, herunder 800 biskopper og kardinaler, tilsluttet sig gruppens opfordring.

Økumeniske forbehold

Andre katolikker har dog udtrykt forbehold med en sådan dogmatisk proklamation. I august 1966, på den 12. Internationale mariologiske Kongres i Częstochowa, Polen, udsendte en gruppe på 23 teologer – heriblandt tre ortodokse, en anglikaner og en lutheraner – en erklæring imod en sådan dogmatisk proklamation. Udover økumeniske forbehold påpegede de, at en titulering af Maria som medforlørserske var "tvetydig", og de efterlyste yderligere studier og afklaring (jf. *L'Osservatore Romano*, 4. juni 1997).

Dette har dog ikke stoppet dem, som efterspørger en ny dogmatisk proklamation. I 2005 holdte en gruppe kardinaler et symposium i Fatima under temaet 'Mary Unique Cooperator in the Redemption'. Disse kardinalerne opfordrede siden Benedikt XVI til at proklamere Maria som "Menneskelighedens åndelige Moder, medforlørserske sammen med Jesus, Forløseren, Nådens midlerinde sammen med den ene Midler, Jesus, og

Menneskehedens fortalerske sammen med Jesus".

De seks prælaters "åbne brev til pave Frans", dateret 22. august 2019, er altså blot det seneste forsøg i en lang række opfordringer til en dogmatisk proklamation af Marias medforlørende rolle i Guds frelsesplan. Det er endnu uvist, hvordan pave Frans stiller sig til deres opfordring.

Dødshjælp

Kontroversiel dom splitter Italiens befolkning.

Læs mere på side

4-5

Marthe Robin

Maria Truelsen skriver om Marthe Robin.

Læs mere på side

6

Kirkeskat

Hvor meget bør du betale? Hvad går dine penge til?.

Læs mere på de fire midtersider

NY KATOLSK WEBSHOP

Bøger, rosenkranse, lys mm.

WWW.PASTORAL.DK

Helgenbiografier
Kristen spiritualitet
Katolsk lommebog
Andagtsbøger, Bøn
Børnebøger
Lys, Ikoner mm.

KO mener

Fra Amazonas til den tidlige kirke

Flere af Amazonassynodens biskopper lovede hinanden at ville arbejde for en profetisk Kirke, dedikeret til at tjene de fattige. Det skete under en ceremoni i Domitilla Katakomberne i Rom, hvor nogle af de tidligste kristne martyrer ligger begravet.

Søndag morgen 20. oktober underskrev 40 prælater, blandt dem to kardinaler og flere lægfolk 'Katakombepagten for et fælles hjem'. Den historiske erklæring er en fornyelse af en pagt underskrevet samme sted i 1965 af biskopper, der deltog i 2. Vatikankoncil.

Dengang lovede biskopperne at ville leve et nøjsomt liv, frasige sig personlig ejendom samt "navne og titler, der udtrykker forrang og magt". Selv om de ønskede, at aftalen skulle blive et vendepunkt i Kirken historie, gled den ud i glemslen.

Den nye aftale ønsker at genoplive ånden fra 1965-pagten, selv om dens primære fokus er Amazonas, synoden og ønsket om at give regionens lokale kirker et "amazonisk ansigt". Blandt aftalens 15 forpligtelser er forsvaret for den naturlige verden, regnskoven og Amazonas' befolkning. Underskriverne ønsker også at "prioritere de fattige", regionens indfødte befolkninger og at afvise "alle former for kolonialistisk mentalitet og holdninger".

I lyset af en "lavine af forbrugisme" ønsker underskriverne at leve "et lykkeligt, nøjsomt liv i solidaritet med dem, der har lidt eller intet". Andre lighedspunkter med 1965-pagten er lægfolkets inklusion. I sidstnævnte sagde biskopperne, at de ville lede efter "samarbejdspartnere i tjenesten for at blive Åndens levendegørere fremfor dens herskere". I den nye aftale opfordres til en "synodal livsstil", hvor lægfolket har "en røst og en stemme" i kirkelige strukturer, og til at anerkende den tjeneste "som udføres af de mange kvinder, som i dag står i spidsen for menigheder i Amazonas".

Med den nye aftale ønsker underskriverne også at forbinde Amazonassynoden med ånden i den tidlige kirke, og at præsentere et arbejdsdokument, der anerkender den nutidige Kirkes forbundethed med de første kristne menigheder.

Gennem sit pontifikat har pave Frans forsøgt at genoplive ånden fra 1965-pagten, og han har selv været inspirator for den nye aftale. Frans har lovet en "fattig Kirke for de fattige", og som pave har han i seks år levet under beskedne forhold i Vatikanets gæstehus og fortsat den enkle livsstil, han førte som ærkebiskop i Argentina.

Underskrivelsen af aftalen fulgte efter en messe celebreret af den brasilianske kardinal Claudio Hummes, der spillede en hovedrolle under Amazonassynodens møder og med de koncelebrerede biskopper i en halvcirkel rundt om alteret, som var placeret det sted, hvor tusinder af de første kristne ligger begravet.

I sin prædiken talte Hummes om den tidlige Kirke og dens martyrer, og han sammenkædede deres erfaringer med missionærerne og martyrerne i den amazoniske Kirke. Han understregede, at Amazonassynoden var en "frugt" af 2. Vatikankoncil og sagde derefter, at han under messen bar Dom Helder Camaras stola – den brasilianske "Slummens biskop", der selv havde deltaget i alle koncilets samlinger. NM

Europa skal vågne op og genfinde sine kristne rødder

Det siger Rådet for bispekonferencerne i Europa (CCEE) i sluterklæringen fra deres møde i Santiago de Compostela 2.-7. oktober.

Tekst: Niels Messerschmidt

ERKLÆRING Europa er i disse år præget af modsætninger, som i store træk kan tilskrives befolkningernes vendte sig væk fra kontinentets kristne rødder. Det skriver CCEE i en sluterklæring efter biskoppernes møde i den spanske pilgrimsby Santiago de Compostela. Her drøftede kirkeledere fra 45 europæiske lande kontinentets situation i lyset af Storbritanniens ønske om at udtræde af EU og den nye EU-kommission, der er lige på trapperne.

"Glæd dig, Europa, over dit folks godhed, og over de mange skjulte helgener som hver dag stille bidrager til at opbygge et mere retfærdigt og humant civilsamfund", skriver CCEE.

"Vi ønsker derfor, som årvågne morgenvægtene og altid parate til at pege hen mod den nye dag, at sende et håbets budskab til et plaget Europa og sige med overbevisning: Vågn op, Europa!"

Biskopperne siger, at Europa er præget af modsætninger, fx "længslen efter Gud sam-

tidig med det kristne livs skrøbelige vilkår", og "ønsket om universelle menneskerettigheder samtidig med tabet af respekt for menneskelig værdighed."

"Men de eksistentielle spørgsmål ligger dybt forankret i menneskets hjerte og forsvinder ikke, selv om de undertiden overskygges af materielle ønsker," pointerer biskopperne. "For ethvert menneske har et skjult ønske om at møde én, som kan hjælpe med at vække deres samvittighed; som kan genantænde de afgørende eksistentielle spørgsmål om vor skæbne efter døden; om det onde, som sårer os, og de ondt, som ødelægger liv og kosmos".

Kravl op på tagene

I sit budskab forud for CCEE's møde skriver pave Frans, at byen Santiago, hvor apostlen Jakob ligger begravet, længe har været et sted, hvor europæiske pilgrimme kom med "deres lidelser, bønner og håb",

og hvor de samtidig genopdagede "Europas store rigdom."

Paven skriver, at blandt tidens håbefulde tegn er den stigende opmærksomhed på fangers, migranternes og flygtninges situation, og vort ansvar på kultur- og uddannelsesområdet, og han tilføjer, at den kristne tro er "den bedste modgift mod tendenserne i vor tid".

Paven opfordrer derfor "gudsfolket til at arbejde for en ny europæisk humanisme, som efterstræber dialog, integration og er frugtbar". Samtidig opfordrer paven alle europæere til at værdsætte det bedste i kontinentets tradition, forsvaret for menneskeliv og -værdighed, dets fokus på familien samt respekten for individets grundlæggende rettigheder.

CCEE's præsident, den italienske kardinal Angelo Bagnasco, sagde i sin indledningstale, at de mange reaktioner på den voldsomme brand i Notre Dame-katedralen i Paris havde været med til at skabe en fornyet bevidsthed om Europas identitet "hinsides misforståelser og forskelle, hinsides særinteresser og mistro, hinsides arrogance og træge bureaukratier".

Bagnasco tilføjede, at Europas katolikker burde "kravle op på tagene og højlydt forkynde om de lyspunkter, der trods alt findes" i en social og kulturel kontekst "præget af konfrontationer, mistro, individualisme og skuffelser".

"Lad os være milde lys"

Fire kvinder og én mand blev helgenkåret søndag den 13. oktober.

HELGENER Pave Frans kunne søndag den 13. oktober, efter første uge af synoden om Amazonas, udråbe fem nye helgener. Under messen på Peterspladsen og under overværelse af mange tilreisende, kunne pave Frans helgenkære en engelsk kardinal, tre ordenssøstre og en schweizisk lægkvinde, nemlig:

- **John Henry Newman** (1801-90). Kendt konvertit, teolog og forfatter, studerede på Trinity College i Oxford (1817-22), i den periode tilknyttet den højkirkelige, anglikanske Oxfordbevægelse. Præsteviet i 1825.

Begyndte samme år på studier i patristik, og i 1832 udkom hans første store værk om arianismen i det 4. århundrede. Mellem 1833 og 1841 udkom *Tracts for the Times*, en serie på 90 skrifter og videnskabelige afhandlinger om anglikanismens katolske og oldkirkelige rødder. Newman udgav i denne periode også tidsskriftet *British Critic*, der sammen med *Tracts* blev de vigtigste talerør for Oxfordbevægelsen.

Etablerede i 1842 et monastisk studie- og bønssællesskab i Littlemore, nedlagde året efter sit præsteembede og udgav skriftet *Retraction of Anti-Catholic Statements*. Blev i 1845 optaget i Den katolske Kirke, præsteviet i Rom 1846 og fik herefter til opgave at oprette et oratorium efter Filippo Neris forbillede. Grundlagde et oratorium i Birmingham og stod i spidsen for det til sin død på nær syv år, hvor han var rektor for det nyoprettede katolske universitet i Dublin.

Newman var ikke stemt for vedtagelsen af dogmet om den pavelige ufejlbarhed og blev derfor forbigået ved indbydelserne til 1. Vatikankoncil (1869-70). Blev dog kreeret til kardinal af Leo XIII i 1879 som en anerkendelse af hans livsværk, hvilket

var med til at styrke Den katolske Kirkes anseelse i det engelske samfund.

Newmans værker er samlet i 32 bind i form af prædikener, apologetiske skrifter og kirkehistoriske afhandlinger. Mest berømt er den religiøse selvbiografi *Apologia pro vita sua*, udgivet i 1864.

- **Mariam Thresia Chiramel Mankidiyan** (1876-1926), indisk mystiker og ordensgrundlægger, hvis bønsliv var ekstatiske, ofte med levitation til følge. Modtog i 1909 stigmata på arme og fødder. Thresia tog sig af fattige, syge og døende i Kerala, og havde omgang med spedalske og mæslingesmittede.

Grundlagde 1914 *Congregation of the Holy Family*, som i dag råder over 176 ordenshuse med i alt 1.500 søstre. Ordenen driver en række skoler, sygehuse og rådgivningscentre m.m.

- **Marguerite Bays** (1816-79), schweizisk lægkvinde og sekularfranciskaner, der ernærede sig som syerske og arbejdede som kateket.

Fik i 1853 stillet diagnosen tarmkræft

og bad herefter om jomfru Marias forbøn. Samme dag som Pius IX forkyndte dogmet om Marias ubesmittede Undfangelse, 8. september 1854, blev hun mirakuløst helbredt, og gennemlevede herefter hver freddag Jesu lidelsehistorie i form af stigmata og blødninger.

Efter Marguerites død godkendte Vatikanet et mirakel sket på hendes forbøn, hvor et 2-årigt barn, som var blevet påkørt af en traktor, kom sig helt. Blev saligkåret i 1995.

- **Giuseppa Vannini** (1859-1911), italiensk kvinde, boede på et børnehjem efter at have mistet begge forældre som barn. Voksende op blandt Sankt Vincentsøstre, som drev børnehjemmet. Indtrådte i ordenen i 1887, men måtte udtræde efter noviciatet på grund af sygdom. Grundlagde i 1892 det religiøse *Istituto Figlie di San Camillo*, der blev paveligt godkendt i 1922.

- **Irmã Dulce Pontes** (1914-92), brasiliansk ordenssøster, to gange nomineret til Nobels Fredspris. Indtrådte 1916 hos *Missionary Sisters of the Immaculate Conception of the Mother of God*. Grundlagde 1959 *Obras Sociais Irmã*, som i dag er Brasiliens største udbyder af sundhedspleje, velfærdsydelse og uddannelse til fattige børn. Hun blev saligkåret i 2011 og er den første helgenkærede brasilianske kvinde.

Pave Frans præsiderede søndagsmessen den 13. oktober på Peterspladsen, hvor kardinal John Henry Newman, de tre ordenssøstre Giuseppa Vannini, Mariam Thresia Chiramel Mankidiyan, Irmã Dulce Pontes og den schweiziske lægkvinde Marguerite Bays blev helgenkåret. Foto: Vatican Media.

Trappistabbed indsat som Trondheims nye biskop-prælat

Den 45-årige Erik Varden udnævnt til overhyrde for prælaturet.

Tekst: Niels Messerschmidt

NORGE Pater Erik Varden OCSO, tidligere abbed for Cistercienserklosteret Mount Saint Abbey i Leicestershire, blev 1. oktober indsat som ny biskop for prælaturet Trondheim, der i ti år havde været uden egen biskop.

Erik Varden, der er født 13. maj 1974 i Degernes i Østfold lidt syd for Oslo, blev optaget i Den katolske Kirkes fulde fællesskab i 1993, indtrådte i 2002 i Mount Saint Bernard Abbey, og blev ikklædt samme år. 1. oktober 2004 aflagde han de timelige løfter og tre år senere de evige løfter.

Han påbegyndte sine studier ved Det pavelige orientalske Institut i Rom i oktober 2009 og blev licentiat i juni 2011. Han har siden taget en doktorgrad i kirkehistorie fra St. John's College, Cambridge. Han blev diakonviet i 2010 og blev året efter præsteviet i Mount Saint Bernard Abbey.

Erik Varden blev udnævnt til klostrets superior i 2013 og blev den 16. april 2015 udnævnt til Mount Saint Bernard Abbeys 11. abbed, og dets første abbed født uden for Storbritannien og Irland.

Han udgav i 2018 den meget roste bog *The Shattering of Loneliness – On Christian Remembrance*, hvori han beskriver ensomhedens betydning, og hvordan det at være kristen er at træde ind i en historie, hvor man forpligtes til at tage ansvar for andre.

Kraftig medlemstilvækst

Biskoppen af Oslo, Bernt Ivar Eidsvig, der i sin egenskab af administrator har forvaltet prælaturet Trondheim siden 2009, hilser hans udnævnelse velkommen: "Vi glæder os meget over, at Midt Norge nu igen har en overhyrde". Erik Varden vil sikkert blive "en inspirationskilde for de troende og præsterne".

Den nye biskop taler i sin første kommentar om det "store ansvar" som hans nye embede indebærer, men ser det samtidig som "en kilde til smittende glæde".

Prælaturet Trondheim består af fem menigheder med tilsammen ca. 15.000 katolikker fra mere end 100 lande. I den senere tid har menighederne oplevet en kraftig medlemstilvækst på op til én procent om måneden, primært på grund af arbejdsmigranter og flygtninge.

I regioner med få katolikker etablerer Vatikanet normalt ikke bispedømmer, men enklere strukturer i form af vikariater eller prælater. Ligesom Trondheim har også det nordligere beliggende Tromsø status af territorialprælat. Hovedstaden Oslos kirkelige område har derimod status som bispedømme.

Biskop Czeslaw Kozon, der er formand for Den nordiske Bispekonference, glæder sig over Erik Vardens udnævnelse og byder ham velkommen i bispekonferencen.

Trondheims nye biskop-prælat, pater Erik Varden, er tidligere abbed for cistercienserklosteret Mount Saint Bernard Abbey i Leicestershire, England. Foto: Broder Martin.

Guds Ord sættes i centrum

Paven har indstiftet dagen 'Guds Ords Søndag'.

BIBELN Pave Frans har med sit motu proprio *Aperuit illis* indstiftet 'Guds Ords Søndag'. Denne dag skal fremover markeres 3. almindelige søndag i kirkeåret for at "fejre, reflektere over og udbrede Guds Ord". *Aperuit illis* blev offentliggjort den 30. september på festdagen for Sct. Hieronimus, kirkelærer og bibeloversætter.

Inspirationen til det nye initiativ, oplyser paven, kom ved afslutningen på Barmhertighedens Jubelår, hvor mange troende efterspurgte en søndag i kirkeåret, der var helliget Guds ord. *Aperuit illis* indledes med ordene fra Luk 25,45: "Da åbnede han deres sind (aperuit illis), så de kunne forstå Skrifterne".

Frans skriver, at "for dem åbenbarede han [Jesus], midt i deres frygt og forvirring, påskemysteriets betydning: at han, i overensstemmelse med Faderens evige plan, måtte lide og genopstå fra de døde for at bringe omvendelse og syndernes forladelse. Derefter lovede han at sende Helligånden, som skulle give dem styrke til at vidne om frelsens mysterium".

Frans henviser til 2. Vatikankoncilts dogmatiske konstitution *Dei Verbum* (fra 1965), der "betød et stort skridt i genopdagelsen af Guds Ord, og til Benedikt XVI, som sammenkaldte til synoden i 2008 under overskriften 'Guds ord i livet og Kirkens mission' og siden skrev formaningen

Verbum Domini. Sidstnævntes "undervisning er fortsat grundlæggende for vore menigheder", skriver Frans. Han forklarer, at dokumentet understreger "Guds Ords udøvende karakter, især i forbindelse med liturgien, hvor dens særlige sakramentale karakter kommer til udtryk".

En økumenisk betydning

Guds Ords Søndag, skriver paven, vil derfor være en passende del af den tid på kirkeåret, hvor vi opfordres til at styrke vores bånd med det jødiske folk og til at bede for kristen enhed:

"Dette er mere end en tidsmæssig tilfældighed. Fejringen af Guds Ords Søndag har økumenisk betydning fordi Skriften henvender sig til alle, som er lydøre, vejen til en autentisk og fast enhed".

Pave Frans ønsker, at søndagen markeres på højtidelig vis, og at man gør sig anstrengelser for at gøre de troende i stand til selv at forkynde ordet. Paven skriver, at "Bibelen ikke bare er en kulturarv for de få udvalgte", men fremhæver, at "Bibelen er Gudsfolket's bog" som skaber "enhed".

"Guds Ord forener de troende og gør dem til ét folk", skriver Frans.

Forkynd forståeligt

Derfor, fortsætter paven, har præsterne "det overordnede ansvar for at udlægge Den

hellige Skrift, så alle kan forstå den [...] ved hjælp af et simpelt og passende sprog [...]. For mange troende er det deres eneste mulighed for at lære skønheden ved Guds Ords at kende".

Paven råder desuden til, at prædikenerne ikke er for lange, "pedantiske eller bevæger sig ind på irrelevante emner".

"Når man mediterer en stund og beder sammen med Den hellige Skrift (lectio divina) bliver man i stand til med sit hjerte at nå tilhørernes hjerter", forklarer paven.

NM

Kort nyt

Levada død

DØDSFALD Den amerikanske kardinal William Levada, præfekt for Troslærekongregationen 2005-13, er død 83 år gammel. Levada læste teologi på Gregoriana (1958-62) og blev præsteviet i 1961. Frem til 1967 var han præst i Los Angeles, men vendte 1967 tilbage til Rom, hvor han tog doktorgrad i teologi. Underviste 1970-76 på St. John's Seminary College i Camarillo.

Han var ansat i Den romerske Kurie 1976 og frem til 1982 sagsbehandler i Troslærekongregationen. Sideløbende underviste han i teologi på Gregoriana. I 1982 formand for Den californiske Bispekonference i Sacramento, 1983 udnævnt til hjælpebiskop af Los Angeles, 1986 til ærkebiskop af Portland. 1986-93 i redaktionskomiteén i Vatikanets kommission for Den katolske Kirkes Katekismus. Fra 1995 ærkebiskop af San Francisco og fra 2000 medlem af Troslærekongregationen. Fra 2003 formand for Den amerikanske Bispekonferences troslærekomité.

Fra 2005 præfekt for Troslærekongregationen. Året efter kreeret til kardinaldiakon. Som trospræfekt var hans embedstid især præget af overgrebssagerne og drøftelserne med det skismatiske Sct. Pius X-præstebroderskab (SSPX). Blev pensioneret i 2012.

Ny nekropolis

ISRAEL Der er en truende mangel på begravelsessteder i Jerusalem. Jødedom og islam accepterer ikke kremering. Flere kirkegårde i Israel har allerede lukket deres porte for nye begravelser på grund af pladsmangel. Minoritetsmuslimer, drusere og kristne begraves på separate kirkegårde.

En stor, underjordisk nekropolis bygges i Jerusalem for at imødegå manglen på gravpladser. Den kilometerlange tunnel bygges nedenunder Jerusalems vigtigste jødiske kirkegård, Givat Shaul, og vil rumme 23.000 gravkamre. De første 8.000 grave vil være færdige inden udgangen af oktober.

Virksomheden, der graver tunnelen ind i bjerget, kalder den underjordiske kirkegård den første af sin slags i moderne tid. Den afspejler tidligere tiders jødiske begravelsesskik.

Åben rådgivning

Har du:

- bekymringer for dit barns trivsel?
- brug for støtte i kontakten med myndigheder?
- brug for rådgivning omkring din økonomi?

GRATIS OG ANONYM RÅDGIVNING

Åbent onsdage 17:00-19:30
Stenosgade 4A, København V
Tlf: 22 99 38 18 (i åbningstiden)

Rådgivning på dansk, engelsk, polsk,
fransk og italiensk (efter aftale).

 Caritas
CENTER STENOSGADE

Efter frikendelse: Stor debat om assisteret selvmord i Italien

En kendt italiensk DJ's død har sat ild til debatten om assisteret selvmord i Italien. Det sker, efter at en forfatningsdomstol har frikendt en politisk aktivist for at hjælpe DJ'en med at gøre ende på sit liv tilbage i 2017. Beslutningen om frikendelsen er kontroversiel og møder stor modstand fra både kirkelig og politisk side.

Tekst: Martin Bjørck

DØDSHJÆLP En mørkhåret kvinde i 30'erne sidder i en stue. Lyset står ind ad vinduet og reflekterer solstrålerne tilbage fra den hvide væg bag hende, så de rammer hendes kind på blødeste vis. Men det harmoniske lysfald afslører flere dybe rynker i hendes smukke ansigt. Rynkerne får hende til at se bekymret ud. Når man følger hendes medlidende blik, da hun kigger til venstre, forstår man hvorfor.

Kvinden sidder på en stol. Bag hende, mellem den hvide væg og stolens ryglæn, står et højt stativ med drop og sonde. Til venstre står en hospitalsseng. I sengen ligger en mand på ryggen med tatoverede arme placeret langs siden. Håndfladerne vender ned mod madrassen. Et par plastikledninger hist og her, koblet med lyden fra en respirator, vidner om, at det er et levende menneske, der ligger her.

Det er kvindens kæreste, der ligger i sengen. Han hedder Fabiano Antoniani. På væggen over hans seng, hvor han ligger ubevægelig, hænger plakater og fotografier fra mere sorgfri dage. Et kæredebillede med Fabiano og kvinden, som hedder Valeria Imbrogno – han i bar, veltrænet overkrop, hun i bikini. De er på en båd. De smiler og ser forelskede ud. Et andet billede viser ham på en scene bag en mixerpult, med høretelefoner på. Foran ham et hav af tilskuere. Han er DJ Fabo, en kendt og populær italiensk DJ.

Nu ligger han, 40 år gammel, lam, blind og fanget i et smertehelvede, som han med stort besvær akkurat formår at sætte ord på.

Marco Cappato, forkæmper for lovliggørelse af assisteret selvmord.
Foto: Associazione Luca Coscioni.

Hvad forstår man ved 'assisteret selvmord'?

Når man bevidst og forsætligt giver en person den viden eller de midler, der kræves for at begå selvmord – herunder rådgivning om dødelige doser af narkotika, ordineret af sådanne dødelige doser, eller forsyner vedkommende med medikamenterne.

Et assisteret selvmord er et selvmord begået med hjælp fra en anden person, oftest en læge. Schweizisk lovgivning

Et liv i smerte

“Jeg gør mit liv op i kvalitet, ikke i kvantitet. Jeg kan ikke leve med disse smerter længere”, siger Fabiano Antoniani langsomt med en svag og rusten stemme, mens Valeria Imbrogno holder ham i hånden.

Scenen, der er beskrevet ovenfor, stammer fra et italiensk nyhedsindslag optaget i 2016. På det tidspunkt var Fabiano Antoniani, alias DJ Fabo, allerede blevet et symbol på kampen for retten til at dø – ikke en naturlig død, men en død, som man selv vælger, når livet er blevet for svært.

I 2014 var Fabiano Antoniani ude for en forfærdelig trafikulykke på sin motorcykel. Et hæslæsende jetsetliv med fest og farver fik en brat afslutning og blev med ét erstattet af talrige operationer og mislykket genoptræning. Alvorlige skader på hoved og rygsøjle efterlod ham permanent ude af stand til at se, til at bevæge sig, til at spise og til selv at trække vejret. Men evnen til at mærke smerte – og til at kommunikere verbalt – var der fortsat.

Som tiden gik, blev han mere og mere stålfast i sin beslutning om at forlade den jordiske tilværelse ved at begå selvmord.

Kirkens standpunkt

Fra Fabiano Antonianis ønske om at dø blev offentligt kendt, var Den katolske Kirke en aktiv debattør i sagen, for i Vesteuropas mest katolske land – som Italien er – er spørgsmålet om assisteret selvmord grundlag for en letantændelig diskussion, der har stor religiøs og politisk bevågenhed.

Bispekonferencen i Italien citerede pave Frans, da de argumenterede imod lovliggørelsen af assisteret selvmord.

“Vi kan og må afvise fristelsen til at bruge medicin til at tilfredsstille den syges mulige dødsønske”, sagde pave Frans.

En grundstøtte i Den katolske Kirkes menneskesyn er, at et menneskeliv er uerstatteligt. Handicap eller alvorlig sygdom gør ikke et menneskeliv mindre værdifuldt. At medvirke til at afslutte, og dermed forkorte et menneskeliv ses derfor som en uacceptabel handling fra Kirkens side.

tillader assisteret selvmord i en strengt reguleret procedure, hvor personen under medicinsk opsyn selv indtager den dødelige dosis uden indblanding fra tredjepart.

Den katolske Kirke definerer assisteret selvmord som ”en direkte afslutning af en patients liv for at fjerne vedkommendes lidelse. Dødshjælpen kan ydes ved en konkret handling (fx en dødelig indsprøjtning) eller ved, at man undlader at give en grundlæggende hjælp, eksempelvis mad”.

Fabio Antoniani kæmpede for retten til at dø. Hans kæreste støttede ham.
Foto: Associazione Luca Coscioni.

“Man tager sig ikke af et menneske ved at hjælpe det med at dø. Det er Gud, der skal bestemme, hvornår vi skal herfra. Ved at tage sagen i egen hånd underkender man samtidig Guds almægtighed”, siger præsten Don Virginio Colmegna i Milano.

Og beslutningen om at forkorte et liv rækker ud over individet: Fordi katolicismen netop er en social religion, så kan et fællesskab bedømmes efter, hvordan det tager sig af sine svageste, mener man.

“Livet er noget, man er forpligtet til at værne om. Både sit eget og andres”, lyder det forklarende fra Don Virginio Colmegna.

Sammenslutningen af katolske læger i Italien, den indflydelsesrige AMCI, blandede sig også i debatten. De erklærede sig enstemmigt imod assisteret selvmord og kaldte en sådan handling for en overtrædelse af deres professionelle adfærdskodeks.

Fra politisk side har den liberale midte og venstrefløj hovedsageligt bakket op om et individs ret til selv at tilrettelægge sin død. Men højrefløj er, skåret over én kam, kraftig modstander af en lov, der accepterer assisteret selvmord. For eksempel sagde lederen af det højrenationale Lega-parti, Matteo Salvini, der indtil for nylig var indenrigsminister, at han aldrig ville gå med til at lovliggøre assisteret selvmord.

“Det vil jo være statsstøttet selvmord”, har han gentaget flere gange i sine taler.

Fik sin vilje trods modstand

Den 27. februar 2017, to år og ni måneder efter ulykken, fik Fabiano Antoniani fred fra sine smerter, da han sov ind på en selvmordsklinik i Schweiz. Forud var gået en offentlig og ophedet kamp for at få sin vilje.

Ud over at gå i pressen med sin historie skrev Fabiano Antoniani, dog forgæves, et brev til præsident Sergio Mattarella, hvori

Fabio Antoniani (DJ Fabo) og Valeria Imbrogno før Fabios ulykke.
Foto: Associazione Luca Coscioni.

Præsten Don Virginio Colmegna siger, at mennesker ikke skal hjælpes til at dø.
Foto: Casa della Carita.

han bad om at få loven lavet om, så han kunne få lov til at dø i sit hjemland i ro og fred, for at slippe for en strabadserende rejse til Schweiz og den dyre hjemtransport i en ligkiste.

Hen mod slutningen af 2016 tog Fabiano Antoniani og Valeria Imbrogno kontakt til den liberale politiker og tidligere medlem af Europa-Parlamentet, Marco Cappato fra organisationen ‘Associazione Luca Coscioni’, som er en forkæmper for at lovliggøre assisteret selvmord til uheldbredelet syge.

Og det var Marco Cappato, som kørte Fabiano Antoniani til Schweiz og arrangerede det praktiske i forbindelse med planlægningen af hans assisterede selvmord.

Fabiano Antoniani sov ind efter at have fået en overdosis smertestillende medicin, som han, helt efter proceduren og schweizisk lovgivning, selv skulle administrere – med hjælp fra en læge, der forinden havde tilset og instrueret ham.

Herefter tog Marco Cappato tilbage til Milano, hvor han gik hen på en politistation og anmeldte sig selv for at have overtrådt italiensk lovgivning.

Assisteret selvmord har hidtil været anset som ulovligt i Italien. Ifølge landets straffelov, artikel 580, kan en person, der medvirker eller tilskynder til et selvmord, straffes med 5-12 års fængsel.

Cappato meldte sig selv for at skabe offentlig bevågenhed om debatten, med den hensigt at få ændret lovgivningen.

Det juridiske efterspil

Retssagen mod Marco Cappato begyndte i november 2017. Herefter bad Appeldomstolen i Milano landets *Fortsættes ►*

Liv og prædiken var ét

En kontroversiel katolsk aktivist.

Tekst: Stine Riegels Læsøe

SPIRITUALITET En inspirerende samling af refleksioner og erindringer om Dorothy Day (1897-1980), der var amerikansk fredsaktivist, journalist, radikal katolik og grundlægger af the *Catholic Worker* bevægelsen, er udkommet i 2018 på letlæst norsk.

Dorothy Day, der i sin ungdom var kommunist, blev så overvældet af taknemmelighed ved sit barns fødsel, at hun i år 1927 konverterede til katolicismen. Hendes konversion havde en høj pris: Adskillelse fra barnets far, som hun elskede, og et liv i cølibat.

Hun blev kendt som stemmen bag avisen *Catholic Worker*, og sammen med Peter Maurin i 1933 grundlagde hun talrige bofællesskaber over hele USA, hvor hjemløse og socialt udsatte levede sammen med idealistiske trosfæller i enkelhed og i lydighed over for evangeliernes lære om at deles om det, vi har – og at stifte fred, ikke krig.

På den tid, da Dorothy konverterede, var Den katolske Kirke i USA ikke ligefrem et fyrtårn for social og teologisk indsigt, og

Dorothys få, katolske venner viste ikke stor forståelse for hendes liv som alenemor. Ved de store demonstrationer efter det økonomiske krak i 1929 erkendte hun, at hun følte sig mere knyttet til de øvrige demonstranter end hun gjorde til sine katolske trosfæller. Alligevel fortsatte hun med at bede, og hun betragtede altid bønnen og messen som det vigtigste i en dag, fyldt med social indignation på vegne af dem, der blev efterladt på gaden af den amerikanske økonomis sammenbrud.

Dorothy Day blev betegnet som ”en helgenagtig asket, der var uforsigtig nok til at sammenblande kristendom og socialisme.” Der blev i år 2000 indledt en saligkæringsproces for Dorothy Day.

Hun lagde ikke selv skjul på, at hun i sin ungdom fik en abort, og hendes oprør mod såvel kommunismens som kapitalismens uværdige materialisme og tingsliggørelse af mennesker sendte hende ind imellem i fængsel.

Fordi hun selv levede det liv, hun prædikede, er hendes udsagn virkelig brugbare, synes jeg. Blandt andet påpeger

hun, at det er Gud, der giver os vores temperament, og at man, selv om man er pacifist, gerne må forsvare sig selv. Hun tilføjer, at det kan være rigtigt at vælge at tage imod det onde, der sker mod en selv, men det kan aldrig være rigtigt at godtage, at det onde sker mod andre.

Dorothy Day definerer den anarkisme og pacifisme, som *Catholic Worker* er drevet af: ”når man virkelig går ind i disse skumle/mystiske ord pacifisme og anarkisme, handler de ret og slet om, at vi altid forsøger at udøve kærlighed i stedet for tvang, og altid efterstræber at være små, så vi er det, vi ønsker de andre skal være, vi har ingen autoritet over de andre, og vi begynder med ... os selv.” Følgende er også en helt praktisk anvisning på, hvordan man indretter menneskevenlige institutioner ”Gud forbyde, at vi skulle udvikle store institutioner. Løsningen er mange små centre. Idealet er fællesskab.”

Dorothy Day ville have bifaldet den norske digter Arnulf Øverlands smukke ord: ”Du må ikke tåle så inderligt vel, den uret, der ikke rammer dig selv.”

Dorothys profetiske evner viser sig bl.a. i en udtalelse fra 1948: ”Den store rigdom, vi ser hos vor tids feudalherrer må væltes, rives ned, decentraliseres og fordeles.

Der er behov for en omfattende reform. De store selskabers magt og de store banker kommer til at gå i opløsning, og det ser vi

frem til.” Når vi i dag, også i Danmark, læser om enkeltpersoners ragen til sig af penge på andres bekostning og på bekostning af klimaet, må vi sande, at vi har fået et menneskeligt set meget fattigt samfund, og at vi trænger til en kamp for omfordeling, for de fattiges forrang og for alle de andre dyder, som Kirkens sociallære omhandler, på vejen til et menneskeligt rigere samfund.

Dorothy Day levede sociallæren, og allerede i 1963, endnu før teksterne fra Det andet Vatikankoncil var nedfældet, slog Dorothy Day fast: ”Lægfolket må holde ud og ikke lade alt være så præstestyret!”

Vores nuværende pave Frans lader ingen lejlighed gå fra sig for at formidle sociallæren og formane os til at leve det, vi prædiker. Men hvad skal vi gøre, du og jeg, der lever mere komfortabelt end vi burde, i forhold til verdens nødlidende? Kan man overhovedet som rig bevare sin sensitivitet overfor verdens nødlidende? Dorothy ville formodentlig besvare mit spørgsmål med: ”Det må du gøre op med dig selv, med din skriftefar og med Gud.”

Jeg synes, der findes lidt trøst i Dorothy Days betragtninger over begrebet ”kald”: ”Jeg har stærke følelser, når det gælder kald ... Jeg tror, at folk har forskellige kald, og det er vigtigt at bede Gud vise os, hvad vores kald er. Og så snart vi finder det at følge det.”

Selv helgener har deres befriende begrænsninger, forfatteren fortæller: ”På den anden side kunne Dorothy nogle gange undgå at blive siddende sammen med nogle, der blev for slidsomme for hende, fordi de var for sære eller for betagede af sig selv. Til nød kunne hun sidde på venstre side af sådan en person, idet hun var døv på højre øre.”

I en alder af 77 år skrev Dorothy: ”Her står jeg ... og prøver at vokse i Åndens liv. Jeg føler mig som nybegynder.” Bogen beskriver dog et menneskeliv, der kalder på ærbødighed, Dorothy Day har kæmpet mere end de fleste for at leve sin tro. Læs bogen, hvis du både interesserer dig for tro, samfund og sociallæren.

Dorothy Day: Kjærlighed i praksis. St Olav Forlag 2018. 144 sider. 249 norske kroner.

På bispeddømmets bibliotek, Sankt Andreas Bibliotek, kan du blandt andet på engelsk låne hendes dagbog ”*The Duty of Delight*”, og selvbiografien ”*The Long Loneliness*.”
Se www.sanktandreasbibliotek.dk.

Dorothy Day og Mother Teresa. Billedet er taget i 1979 - året før Dorothy Days død.
Foto: Bill Barrett. (Marquette University Archives).

► forfatningsdomstol om at se nærmere på eventuelle problemstillinger i relation til artikel 580.

Forfatningsdomstolen gav i oktober 2018 det italienske parlament en étårig frist til at finde en løsning på spørgsmålet om assisteret selvmord, men parlamentets politikere fandt aldrig en løsning på det juridisk – og etisk – komplicerede problem.

Og nu, den 26. september, mere end fem år efter Fabiano Antonianis’ ulykke, kunne Marco Cappato og Fabiano Antonianis tidligere kæreste, Valeria Imbrogno, lettede træde ud på trappen foran retsbygningen efter forfatningsdomstolens afgørelse om frikendelsen af Marco Cappato.

Forfatningsdomstolen i Italien har altså bestemt, at det ikke er ulovligt at assistere ved et selvmord, så længe visse betingelser

er opfyldt. For eksempel skal personen, der ønsker at dø, være uhelbredeligt syg og være ved fuld bevidsthed, når han eller hun træffer den endelige beslutning om at dø, og

Venteværelset i en selvmordsklinik i Schweiz, som den Fabio Antoniani døde på. Foto: Associazione Luca Coscioni.

når den dødelige dosis medicin bliver taget.

Valeria Imbrogno pointerede i lyset af dommen, at Fabiano Antonianis død trods alt ikke havde været ligegyldig.

”Han var fanget i sin egen krop. Hvis et menneske i sådan en tilstand ønsker at kunne dø i fred derhjemme, så er det meget uretfærdigt at nægte dem denne ret”, udtalte Valeria Imbrogno til pressen.

Marco Cappato sagde kortfattet: ”Fra i dag er alle vi i Italien mere fri”.

Den italienske Bispekonference er bestyret over dommen, som de mener kræver livets hellighed:

”Jeg forstår ikke, hvordan man kan tale om frihed i denne sammenhæng. Denne dom skaber forudsætningerne for en dødkultur”, udtalte Stefano Russo, generalsekretær for det katolske organ i en

pressemeldelse.

Senator for Lega-partiet, Simone Pillon, sagde om Marco Cappatos frikendelse, at ”afgørelsen vil tynde dommernes samvittighed for resten af livet”.

Sammenslutningen af katolske læger i Italien, AMCI, har ikke tænkt sig at overholde forfatningsdomstolens afgørelse, har de udtalt.

Marco Cappato og organisationen ’*Associazione Luca Coscioni*’ har siden frikendelsen fået mere end 800 henvendelser fra italienere, som ønsker hjælp til at dø.

”Jesus insisterede med en sådan autoritet, at jeg ikke kunne forsinke det længere”

Indtryk fra fem dages stilleretræte i Les Foyers de Charité.

Tekst: Maria Truelsen

SPIRITUALITET Den 2. september drog jeg på en ”rejse”, som jeg på forhånd vidste meget lidt om. Jeg havde meldt mig til en fem dages stilleretræte i en lille by i Frankrig – Chateaufort de Galaure – en Foyer-retræte, som de kaldes. Jeg havde meldt mig til på foranledning af en god ven, som mente, at det måtte være noget, der interesserede mig. Jeg undersøgte det lidt nærmere og syntes, det lød interessant – stilhed, undervisning og bøn – fandt en forbindelse på nettet, hvor jeg kunne melde mig til og tog af sted, sådan lidt ”ud i det blå”.

Les Foyers de Charité – ”barmhjertighedshuse” på dansk – er fællesskaber af indviede lægfolk, som bor sammen med en præst. Den første Foyer de Charité blev oprettet i Chateaufort-de-Galaure, syd for Lyon i februar 1936, som et resultat af et samarbejde mellem fr. Georges Finet, en præst fra Lyon og Marthe Robin, som kom fra en lokal bondefamilie og Jesus, ”som havde insisteret med en sådan autoritet, at jeg ikke kunne forsinke det længere”, sagde Marthe.

Mystikeren Marthe Robin

Marthe Robin, af nogen anset for at være den største mystiker, der nogensinde har levet, blev født 13. marts i 1902 i Chateaufort-de-Galaure i Frankrig. Hun blev født ind i en almindelig fransk bondefamilie, som ikke var særligt religiøs. Hun var et svageligt, men livsglad barn og blev efter sit 16. år mere og mere syg og til sidst fuldstændig lam, blind og lænket til sin seng til sin død i 1981. Udviklingen af hendes sygdom og hendes åndelige udvikling og udviklingen af hendes mystiske liv med Jesus, Maria og forskellige helgener foregik sideløbende. Hun hverken spiste eller drak eller sov, indtog udelukkende eukaristien, og levede i konstante ulidelige smerter, på kanten af det menneskeligt mulige. I mere end halvtreds år levede hun – stigmatiseret og bundet til sin seng – i mystisk forening med den

korsfæstede Jesus og Jomfru Maria i et lille mørklagt rum, da hendes blinde øjne ikke tålte lys. Hendes konstante lidelser afholdt hende dog ikke fra at modtage tusindvis af besøgende gennem årene, og hun blev kendt for at modtage folk og give dem råd og vejledning med stor kærlighed og indsigt. Som Marthe Robin sagde: ”Kærlighed er stærkere end lidelse” og ”mit liv er et kors, men et kærlighedskors, et kors som er velbehageligt, for at lide med Jesus er ikke længere lidelse”.

Lægfolk og præst i ligeværdig forskellighed

Fr. Finet blev hendes åndelige vejleder, og til ham betroede hun at iværksætte den opgave, som Jesus selv havde pålagt hende – at starte Foyers de Charité, som Jesus selv kaldte ”*great work of His love*” – til fornyelse af lægpostolatet og præsteskabet. Marthe mente, at det er gennem det frugtbare samarbejde mellem præst og lægfolk, at evangeliet vil komme til udtryk i verden. Foyers essentielle mission er evangelisation gennem at undervise mennesker i kristendommen. Marthe mente ikke, at folk vidste nok om deres tro, eller at de havde en fragmenteret viden og at deres tro derfor var uafbalanceret. For at tilegne sig den fundamentale viden både med forstand og hjerte var det derfor nødvendigt med en intensiv, sammenhængende undervisning, hvor kristendommen blev fremstillet i en helhed. Marthe mente, at den ideelle situation til denne formidling var en atmosfære af kærlig omsorg og stilhed og at en sådan undervisning måtte tage mindst fem dage, for at den kunne leje sig på et dybere plan. Derfor er en traditionel Foyer-retræte på fem dage i stilhed og med mindst tre undervisninger om dagen af en præst, daglig messe, bøn, tilbedelse og fællesskab.

Præstens rolle i denne sammenhæng skal ikke forstås som en traditionel, klerikal rolle, hvor det er præsten der bestemmer, men som et samarbejde mellem lægfolk

og præst, hvor de hver især lever deres kaldelse fuldt ud i ligeværdig forskellighed. Præsten som udtryk for Guds Faderskab og lægfolket, som kaldede til at leve Guds kærlighed i verden.

Temaet for den retræte jeg deltog i var: *God’s plan for the fullness of time...* – svært at oversætte til dansk!

Min retræte

Tidligt oppe, tog og metro til lufthavnen. Lille jet til Dusseldorf, vente et par timer og så en lille propelflyver til Lyon. Vidste ikke at man stadig fløj med propelfly. Hentet i lufthavn sammen med en irsk gruppe og kørt til Chateaufort de Galaure til Foyer de Charite en god time dvs. næsten to i en lille bus, godt fyldt op og kørt på frisk fransk maner. Le foyer i Chateaufort-de-Galaure var meget, meget større, end jeg havde ventet, ja faktisk kæmpestort. Lidt forvirring ved ankomst og lidt mangelfulde informationer – men alt faldt på plads.

Der blev sørget godt for os. Foyermedlemmerne var venlige og imødekommende og servicerede os kærligt og omsorgsfuldt uden at være anmassende. Ved det første måltid måtte vi stadig snakke. Fik hilst på vores retræteleder msgr. Keith Bahlthrop fra London. Efter middagen det første oplæg om ”Guds plan” for os.

Formålet med en Foyer-retræte er som sagt at få et overblik over, hvad det er vi tror på. En sammenhæng i vores tro som vi sjældent har mulighed for at få. Ordet ”cafeteriakatolikker” blev brugt, at vi tager lidt af det bedste, det vi bedst kan lide og lader resten ligge.

”Mit åndelige liv er mit forhold til Gud, og uden Ånden bliver troen ikke levende”, var udsagn fra den første undervisning og bøn som fundamentet, ærlighed i forhold til os selv og om at bringe os selv, vores følelser frem for Gud. ”At overskride vores egen sjæls grænser” og bede til Helligånden om hjælp!

Floder af lys

Marthe Robin sagde: Forvent ”floder af lys”. Da det første oplæg startede, begyndte stilheden – dvs. vi snakkede ikke sammen, stillede ikke spørgsmål, smilede til hinanden og brugte nonverbal kommunikation hvis nødvendigt.

Hver dag var der tre oplæg, messe, tilbedelse, bøn og måltider. Ind imellem pauser til at hvile, gå og måske gå en tur op til Marthe Robins gård, 20 min. op ad bakke, og sidde i hendes lille mørke kammer ved hendes lille mærkelige seng, hvor hendes utrolige, mystiske liv havde udspillet sig.

Mandag, tirsdag, onsdag, torsdag, fredag og lørdag – tre undervisninger om dagen. Det kan ikke refereres her. Men overordnet set, så var pointen at formidle Guds plan og barmhjertighed, som den er udtrykt i

Marthe Robin som 28-årig.

Foto: martherobin.com.

vores tro, og udrydde forkerte antagelser, eller begrænsede antagelser. Troens skønhed og kærlighedens skønhed på godt og ondt. Ikke sukkersødt, men som den er formidlet af Den katolske Kirke, skriften, af helgener og af kirkefædre m.v. Guds plan er, at vi skal være hellige og ordet ”plan” på græsk har med ordet ”økonomi” at gøre, at lede en husholdning, så det handler om måden, vi leder vores eget liv på, lød det i undervisningen.

Jeg har en hel notesbog af interessante notater, til bearbejdning!

Som afslutning vil jeg gerne sige, at det for mig var en rigtig god oplevelse. Stilheden, den intense undervisning, messe, bøn og ikke mindst den kærlige omsorg fra Foyermedlemmerne, det stille fællesskab mellem deltagerne og Marthe Robins mærkbare bagvedliggende åndelige inspiration. Jeg var faktisk ked af det, da stilheden skulle brydes og som vores retræteleder sagde: ”Det er svært at komme ind i stilheden og svært at komme ud af den igen”.

Marthe Robin blev erklæret ”*Venerable, heroic in virtue*” af pave Frans 7. nov. 2014 og der bliver pt. arbejdet med at forberede en saligkårsprocess.

Familien Robins gravsted på kirkegården i Saint-Bonnet-de-Galaure.

Foto: mysticsofthechurch.com.

Familien Robins gård i Chateaufort-de-Galaure Foto: Wikipedia.

På lesfoyersdecharite.com kan du læse mere på engelsk, fransk og spansk om bevægelsens retræter og melde dig til. Der er 160 forskellige retræter at vælge mellem på fransk, spansk og portugisisk. Retræterne er for forskellige målgrupper – singles, familier, børn og unge samt præster og ordensfolk. Her kan du også høre vidnesbyrd fra tidligere deltagere om, hvad det har betydet for dem at være med på en retræte. Man betaler efter evne – men det anbefales, at man betaler 300 euro.

På foyers.org.uk/ – en hjemmeside for bevægelsens engelsksprogede venner –

kan du læse om engelsksprogede retræter næste år i Tressaint, Poissy, og Chateaufort-de-Galaure. Retræterne henvender sig både til folk, der slet ikke tror og folk, der allerede er aktive i Kirken. Retræterne henvender sig både til mennesker uden tro og menesker, der er aktive kirkegængere. I KO nummer 9, side 16 skrev Grethe Livbjerg i 2015 ”Kærlighedens pinse” et portræt af Marthe Robin. Grethe Livbjerg havde selv mødt Marthe Robin flere gange. Bladet kan downloades på www.katolskorientering.dk under bladarkiv 2015.

Hånden på hjertet, hvor meget skal jeg betale?

Nogle betaler 24.000 kroner årligt til kirken og andre betaler 360 kroner om måneden. Hvordan beregner man sin kirkeskat?

Tekst Susanne Debora Madsen

PAULUS, en af tidens største fundraisere sagde, ”Men enhver skal give, som han har hjerte til – ikke vrangvilligt eller under pres, for Gud elsker en glad giver.”

Vi kan ikke vide, hvor meget du har hjerte til at give, men vi kan anbefale det beløb,

der i fællesskab vil dække kirkens udgifter, og som vil være i tråd med bibelens princip om, at man giver efter evne.

Biskoppen melder klart ud, at den Katolske Kirke i Danmark ville kunne dække alle sine omkostninger uden hjælp

fra Tyskland, hvis alle katolikker over 16 år betaler 1% af deres skattepligtige indkomst.

Hvis du er i tvivl om, hvordan du regner din sats ud, har vi en nem hovedregel, der kan hjælpe dig til at ramme et fornuftigt beløb. Kig på din månedsløn og fjern de

to sidste cifre. Nu har du din månedlige kirkeskattesats. Har du en månedsløn på 36.000 kroner, kan du med fordel sætte din kirkeskat til 360 kroner om måneden.

Din kirkeskat

For så lidt som 1% af din skattepligtige indkomst, styrkes Kirken.

Et hurtigt regnestykke

Du fjerner blot de to sidste cifre fra din månedsløn. Tilbage står din månedlige kirkeskattesats.

Fx. Løn:

~~36.000~~ kr. pr. md.

Anbefalet kirkeskattesats

360 kr. pr. md.

Tak for enhver støtte!

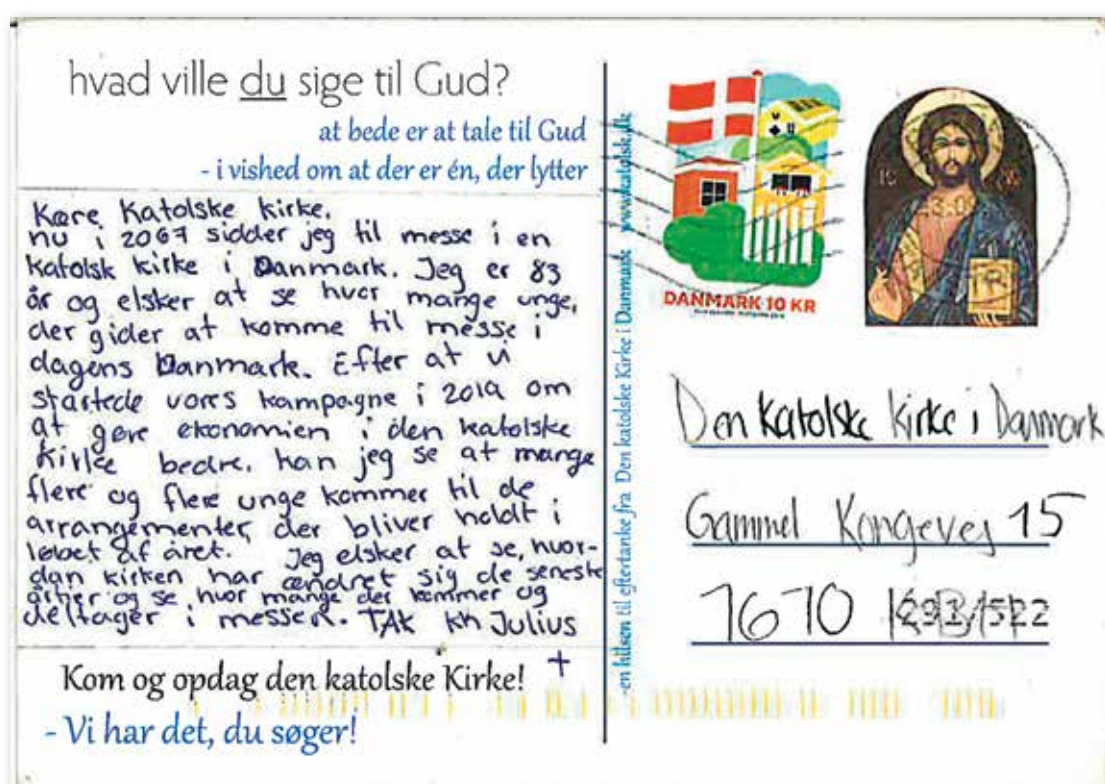
Tilmeld dig kirkeskat på: katolsk.dk/tilmeld
Eller ring til Bispekontoret og tilmeld dig over telefonen: Tel. 33 55 60 80

**POST
KORT
FRA
FREM-
TIDEN**

TIDSREJSEN ER
ALTID SPÆNDENDE

VI HAR VÆRET SÅ
HELDIGE, AT VI HAR
FÅET POSTKORT FRA
NOGLE REJSEGLADE
FREMTIDSTURISTER

Undercover i den mystiske fælleskasse

85% af kirkeskatten går direkte til sognets aktiviteter og præsteløn. Men hvad bruger Kirken de resterende 15% på? Her får du indblik i 13 ting, der gemmer sig bag de 15% administrationsomkostninger.

Tekst og foto:

Susanne Debora Madsen

Vi har åbnet fælleskassen for at se nærmere på nogle af de goder, du får gennem administration og fællesomkostningerne.

1 Der er sat midler af til, at Kirken kan være involveret i det internationale samarbejde, der sikrer, at Kirken i Danmark bevæger sig i takt med Den katolske Kirke i resten af verden.

2 Får du børn, kan du glæde dig over, at der ydes tilskud til Pastoral-Centrets virke, som bl.a. sikrer, at der udvikles undervisningsmaterialer til børn og unge.

3 Vil du have fradrag for din kirkeskat? Vi bruger lidt af dit bidrag til at sikre, at dine gaver bliver indberettet til SKAT, og at vi overholder reglerne for at bevare vores §8A godkendelse.

4 Noget af dit bidrag bliver brugt til at sikre, at Kirken er ajour med den gældende persondatalovgivning, så du kan være tryk ved at dine oplysninger er håndteret sikkert og fortroligt.

5 Sætter du pris på, at din præst taler dansk og han kender den danske kultur, trods at han kommer fra et andet land? Sprogkonsulenten giver ham undervisning og gør ham i stand til at betjene din

Helene Herndal kigger ned i fælleskassen for at finde de skjulte procenter

menighed i Danmark.

6 For at bevare en gennemsigtig økonomi, og sikre at dit bidrag bliver brugt korrekt, er der ansat regnskabsfolk der sørger for den rette registrering af indtægter og udgifter.

7 Vi skal overholde

trossamfundsloven og holder løbende styr på, at alle betingelserne for at vi stadig kan stå registreret i trossamfundsregisteret er opfyldt.

8 Det digitale medlemssystem er nøglen til, at du kan stå registreret som katolik. Dette system vedligeholdes af IT-folk. Din præst og sognesekretær får

løbende undervisning i systemet.

9 Kommunikation er essentiel i en kirke i vores størrelsesorden. Menighedsrådsformænd og præster modtager meddelelser, som skal nå ud til dig, der bruger Kirken. En del af dit bidrag går til denne vigtige informationsstrøm.

10 Er du glad for at læse katolsk litteratur, kan du glæde dig over, at en del af fællesudgifterne går til huslejen til Sankt Andreas Bibliotek. Derudover bliver der også ydet midler til vedligeholdelse af andre katolske bygninger og kirker.

11 Skal du giftes i Danmark, men befinder dine attester sig i udlandet? Vi hjælper dig med at indhente papirerne og sørger for, at alt er i orden til din store dag.

12 Den kirkelige domstol modtager midler fra fælleskassen for at sikre, at ægteskabssager bliver behandlet efter kirkerettens regler.

13 Sogne der ikke kan klare sig selv får støtte fra fælleskassen.

Denne store udgiftspost kan selvfølgelig ikke dækkes alene af de 15%, der kommer fra kirkeskatten. For at toppe op, er der søgt midler fra bl.a. Tyskland til at dække fælleskassens aktiviteter.

Det meste af *din* støtte går direkte til din menigheds aktiviteter. De resterende 15% bliver brugt til at sikre, at Kirken kører på skinner, og at du oplever en Kirke, der arbejder professionelt for at give dig bedst muligt service.

Skal du i kirke til jul?

Katolikkers trofaste støtte sikrer at der er messer i katolske kirker denne jul. Vil du hjælpe os med at støtte kirken?

365

GODE GRUNDE TIL AT GIVE

Din kirke er der for dig hver eneste dag året rundt. Din gavmilde støtte gør dette muligt. TAK!

OPRET AFTALEN I DAG

Udfyld blanketten og send den til:

DEN KATOLSK KE KIRKE I DANMARK
GL. KONGEVEJ 15
1610 KØBENHAVN V

BS-tilmeldingsblanket

Navn	
Adresse	
Postnr./By	
E-mail	
Telefon	
Bankkonto reg.nr.	kontonr.
CPR-nr.	

Dato Underskrift

Dit bidrag indeksreguleres hvert år. Reguleringssatsen er p.t. 3 % Satsen vedtages af Pastoralrådet.

På www.katolsk.dk/bispedmmet/privatlivspolitik kan du læse om, hvordan vi behandler dine oplysninger og dit samtykke til at behandle data. Du kan til enhver tid ændre eller tilbagekalde dit samtykke.

BS BETALINGSSERVICE

Beløb

200 kr. pr. md. 350 kr. pr. md.

500 kr. pr. md.

Andet beløb kr. pr. md.

Hæv min nuværende støtte med

kr. pr. md.

DEN KATOLSK KE KIRKE I DANMARK
ANSGARSTIFTELSEN
GL. KONGEVEJ 15
DK-1610 KØBENHAVN V
TLF. (45) 33 55 60 80
E-MAIL: BISPEKONTOR@KATOLSK.DK

889

katolikker har tegnet en

ny kirkeskatteaftale i

2019

Utallige flere har **hævet**

deres nuværende støtte

8115

katolikker har en

kirkeskatteaftale i dag

Vi siger TAK

Hemmeligheden bag succesen i Sankt Ansgars kirke

Den katolske domkirke i København er kendt for at have stor succes med at få folk til at betale kirkeskat. Det er ikke helt tilfældigt.

INSPIRATION Bag de store antal tilmeldinger til kirkeskat ligger der en plan for succes og et nært samarbejde mellem sognesekretær og præsterne.

Rosa har været sognesekretær i 3 år i Sankt Ansgars kirke. Allerede i 2019 er der tegnet 80 nye kirkeskatteaftaler. Hemmeligheden bag succesen er gentagelser og det gode samarbejde.

Mødet med familierne er første led

Hver gang en familie er til møde hos vores præst, fortæller præsten om vigtigheden i at alle betaler kirkeskat, fortæller Rosa fra sit skrivebord på sognekontoret i den smukke domkirke.

I forbindelse med opstart af første kommunion og firmelsesforberedelse er der en del informationer der sendes ud til forældrene. Jeg sender altid en kirkeskattefolder og registreringsblanket til kirkeskat med. Det er et af punkterne i min velkomst.

Samtalen drejer sig slet ikke om tal

Jeg taler ikke om økonomien, fortæller Rosa, jeg fortæller dem blot, at det er vigtigt, at vi bevarer Den katolske Kirke i Danmark via kirkeskatten. Alt det andet står i kirkeskattefolderen.

Jeg oplever, at de fleste er positive og tegner en kirkeskatteaftale. Især når der er en stor kirkelig fest i udsigt.

Gentagelserne er planlagt

Når vi nærmer os datoen for sakramentet, tjekker jeg op på alle familierne, der er tilmeldt undervisningen for at se, om de har tegnet en kirkeskatteaftale. Hvis ikke, sender jeg en venlig reminder om, at deres kirkeskat endnu ikke er registreret.

Jeg har jo selv et travlt familieliv og ved, hvordan man nemt kan glemme at få disse ting gjort.

Efter reminderen er der en ny runde af tilmeldinger. Det er faktisk meget få,

der rent faktisk siger nej til at have en kirkeskatteaftale.

Samarbejdet er nøglen

Rosa og præsten er blevet enige om, at hvis de skal kunne gøre en forskel på kirkeskatteområdet, er de nødt til at blive ved med at gentage vigtigheden om dette til medlemmerne, hver gang de er på besøg på kirkens kontor. På denne måde afspejler det hele Kirkens holdning og ikke kun en persons.

SDM

Domkirkens opskrift på succes

- 1 Hver gang præsten har en samtale med et medlem, undersøger han, om vedkommende er registreret i medlemskartoteket og har en kirkeskatteaftale. Hvis ikke understreger han vigtigheden af dette under mødet og giver dem mulighed for at tilmelde sig.
- 2 Når Rosa sender informationer ud til de medlemmer der skal modtage et af kirkens sakramenter, er der et punkt om at bevare Den katolske Kirke i Danmark via kirkeskat.
- 3 Rosa holder styr på datoen for sakramenterne og kontakter medlemmer uden kirkeskatteaftale før datoen for at minde om, at aftalen stadig ikke er registreret.

Tilmeld dig
kirkeskat online
[katolsk.dk/
tilmeld](http://katolsk.dk/tilmeld)

Eller åbn dit
kamera på din
smartphone
og peg det på
QR-koden

**POST
KORT
FRA
FREM-
TIDEN**

TIDSREJSEN ER
ALTDIG SPÆNDENDE

VI HAR VÆRET SÅ
HELDIGE, AT VI HAR
FÅET POSTKORT FRA
NOGLE REJSEGLADE
FREMIDSTURISTER

Hvordan klarer de forskellige kirkesamfund økonomien?

Vi har spurgt medlemmer fra 4 forskellige kirkesamfund, hvordan de er med til at financiere driften i deres egne kirker

Valgmenigheden

Vibeke Hauge-Førrisdahl fra Byens valgmenighed i København fortæller:

En valgmenighed hører under folkekirken. Dog betaler medlemmerne ikke kirkeskat. I en valgmenighed har man selv ansvaret for at ansætte en præst. Derfor er det vigtigt, at der er penge nok.

Hvert år tegner medlemmerne i min menighed et årligt tilsagn med et valgfrit beløb, om hvor meget de kan støtte med det næste år. På baggrund af disse tilsagn, laver vi et budget for det kommende år.

Vi er som menighed blevet enige om at: *Vi lytter til Gud, vi går sammen og, vi giver til andre.* Det er ofte lettere at lytte til Gud, hvis der er ansat bl.a. en præst til at forkynde og lede kirken. Vi kan ikke være gavmilde, hvis der ikke er penge nok til at støtte de formål, som vi er blevet enige om at støtte, og vi kan ikke gå sammen, hvis vi ikke bidrager til visionen i fællesskab.

Pinsekirken

Henrik Bendsen fra Kirken i Kulturcenteret i København fortæller:

I min pinsemenighed tror vi på en bibelsk lære om, at man giver en tiendedel af det man tjener. Abraham gav tiende af det, han ejede, og Gud regnede ham som retfærdig.

Den princip lever jeg selv efter. Alt hvad jeg har, er givet til mig af Gud. Jeg giver derfor en tiendedel tilbage til Guds arbejde.

Vi har brug for, at der er præster, der arbejder med dette på fuldtid, og at vi har et sted, hvor vi kan samles om troen. I sin tid valgte jeg at leve på denne måde, fordi jeg oplever at Gud altid har sørget for mig, også i svære økonomiske tider.

Jeg er også taknemmelig for, at vi bor i Danmark hvor vi er så privilegerede, at staten støtter op omkring denne måde at støtte sin kirke på ved at give os fradrag for vores gaver.

Den Evangeliske Frikirke

Helena Istrup Protopapas fra Den evangeliske frikirke i Randers fortæller:

"Den der sår sparsomt høster sparsomt, og den der sår rigeligt høster rigeligt" skriver Paulus i 2. Korinterbrev.

Det oplever jeg gang på gang at få bekræftet. Når jeg giver, får jeg mere, og holder jeg tilbage, oplever jeg ofte knaphed.

Jeg oplever også, at når jeg giver, bliver mit blik flyttet fra min egen situation til kirkens formål, og jeg bliver fyldt af taknemmelighed.

Tiende er en af måderne, hvormed jeg bidrager til at bygge Guds rige. En anden væsentlig grund til jeg finder det vigtigt at betale tiende er, at det for mig er en øvelse i at sætte Gud på førstepladsen og leve i tillid til ham.

Den katolske Kirke

Boguslaw Sobota fra Sankt Annæ Kirke på Amager fortæller:

Det gik op for mig, at katolikkerne er et mindretal i Danmark, og hvis vi skal bevare kirken er vi nødt til at støtte økonomisk.

Jeg føler, at når jeg bruger kirken, er det min pligt at bidrage. Også hvis jeg kun kommer for at modtage sakramenter eller fejre påske og jul.

Jeg betaler altid kollekt, men min faste støtte gennem en kirkeskatteaftale gør at Kirken kan planlægge aktiviteter, fordi de ved, hvor meget de kan budgettere med.

I sin tid fandt jeg ud af, at jeg ikke behøvede at betale kirkeskat til folkekirken. Det er naturligt for mig, at lægge min kirkeskat i den Katolske Kirke i stedet.

SDM

Tilmeld dig kirkeskat på katolsk.dk/tilmeld

VI LØFTER SAMMEN logoet er designet af Marcelino Gauguin. Det signalerer at vi alle er i samme båd. Kirken kan kun løftes i fællesskab. Fjerner du én mand vil læsset tippe.

Når du støtter gennem en kirkeskatteaftale er du med til at stå sammen og sikre at vi har en kirke med sund økonomi, som vi kan være stolte af.

**POST
KORT
FRA
FREM-
TIDEN**

**TIDSREJSEN ER
ALTDIG SPÆNDENDE**

**VI HAR VÆRET SÅ
HELDIGE, AT VI HAR
FÅET POSTKORT FRA
NOGLE REJSEGLADE
FREMSTURISTER**

hvad ville du sige til Gud?
at bede er at tale til Gud
- i vished om at der er én, der lytter

Jeg, Bálint M. B. Sosovicska, står ud foran Sct. Michaels kirke i Kolding. Dørene på kirken står åben, som de altid har gjort. Kirken er også, som den plejer at være. En sakristan, som farer rundt i kirken, gør klar til søndagsmessen. Ministranterne tænder både lysene på og ved alteret. Tallene "2076" bliver lyst op af flammen i toppen af påskelyset, som åbenlyst har stået der i flere år. Også til højre for tabernaklet brænder tre lys, der oplyser Maria med Jesusbarnet. Hun synes at vogter over 17 kors på sin højre side og 2 dråber på sin venstre side, og i løbet af messen lytter hun til menighedens bønner. Dem er der dog ikke mange af, da de troende kun fylder de tre første bænkerækker. Menneskerne, som er i menigheden, hjælper flittigt til med kirkens opgaver og gøremål, men unge kan man ikke kalde dem. Den liflige snakken i det varme og glade kirkerum ser ud til at være en generation fra at uddø. Og manglen på nye katolikker vejer desværre op for den indsats, der er blevet gjort for kirkeskatten. Kirken har altid været truet med, at den en generation fra at uddø, men nu er det mere end bare "truet".
Kom og opdag den katolske Kirke!
- Vi har det, du søger!

DANMARK 10 KR

DEN KATOLSK KIRKE

GAMMEL KONGEVEJ 15

1610 G
291 527
835
4594

Kendte/kender Kirken sin besøgstid?

Velbesøgt debattmøde tog temperaturen på Kirken i dag.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

FORENINGSLIV Skal vi have et Vatikankoncil nummer tre? Det var overskriften på et debattmøde arrangeret af foreningen Academicum Catholicum (A.C.) den 7. oktober. Mødet markerede, at det i år er 50 år siden, synoden i Nyborg mødtes. Lokaliteten – Englesalen på Niels Steensens Gymnasium – stemte til eftertanke. Her holdt en af synodens forberedelseskommissioner sine møder tilbage i 60'erne.

I tre kompakte timer blev publikum holdt i ånde. Spørge- og debatlysten var så stor, at ikke alle fik mulighed for at få respons.

Nåde vi det vi ville med synoden på Nyborg, eller er der brug for flere reformer? Det var det spørgsmål, aftenens møde søgte svar på. Et panel bestående af Hans Jensen, medarbejder på bispekontoret gennem 43 år, Paul Jørgensen, pensioneret lektor og teologen Jakob Egeris Thorsen, specialist i latinamerikansk teologi og kirkehistorie, belyste spørgsmålet fra forskellige synsvinkler.

”*Gaudium et spes*” var det synligste resultat af konciliet og baggrunden for synoden i Nyborg, fastslog Paul Jørgensen, der selv var med i Nyborg som udpeget af biskop Martensen. Martensen indkaldte i 1966 som en af de første biskopper i verden til forberedelse af en lokal synode. Tre fjerdedele af deltagerne var folkevalgte og den sidste del var udpeget af biskoppen. En række kom-

missioners arbejde kulminerede i den femte lange synode i 1969 (18.-22. august). Spørgsmål om gengiftes adgang til kommunionen, præstevielser og cølibat fyldte meget på synoden, hvor 132 ud af 166 stemte for præstevielser af gifte mænd. Her i synodens jubilæumsår fandt Paul Jørgensen, at der så absolut var plads til forbedringer. Han konstaterede, at Nyborgmødets ønske om aggiornamento (ajourføring) kun var blevet realiseret i meget begrænset omfang og at Pastoralrådet reelt har en meget lille indflydelse på de vigtige beslutninger, der tages i bispedømmet.

Pastoralrådet – et smertensbarn

Hans Jensen så tiden efter konciliet som Kirkens selvopgør. Han fremhævede viljen og ønsket om at sprænge overleverede strukturer og kaldte idéen om Gudsfolkets aktive deltagelse – for eksempel i messefejringen – for ”en af de skønneste og mest håndgribelige frugter” af konciliet. Muligheden for at fejre ekstraordinær messe så han derimod som et liturgisk tilbageskridt, der gjorde menigheden passiv og præsten til en person, der distancerede sig fra menigheden i ”distanceret, klerikal ophøjethed”.

Som mangeårig medarbejder på bispekontoret har Hans Jensen deltaget i 44 pastoralrådsmøder ud af de til dato afholdte 100. Han beskrev rådet som et ”smertens-

barn”, der (endnu) ikke har fundet sin identitet. ”Rådet har på mange måder fungeret som en slags studiekreds, hvor aktuelle og også vigtige emner blev drøftet, og – hvis de kom til afstemning – ofte vedtaget. Meget af det, som Pastoralrådet i tidens løb har vedtaget, er ikke blevet udført”, var Hans Jensens konklusion.

Mere uorden tak!

Vi kan lære meget af kirken i syd. Den har en bedre forståelse af, at mission er en del af kirkens væsen og en del af dens sendelse, sagde panelets Benjamin, Jakob Egeris Thorsen, (født 1978). Som latinamerikansk ekspert loftede han tingene op i et globalt, nutidigt perspektiv. Hele den gamle, kristne verden er i en overgangsperiode fra Den konstantinske til Den postkonstantinske Kirke, hvor man ikke længere per automatik overtager den kristne kulturarv. I stedet bliver den et aktivt tilvalg, sagde Thorsen.

Han ønskede sig en offensiv, missionel tilgang fra Kirkens side på tværs af skellet mellem liberale og konservative. Redskaberne til evangelisering har vi allerede – blandt andet i Paul VI's og Johannes Paul II's refleksioner over nyevangeliseringen.

Under den tridentinske katolicisme udviklede der sig aldrig rigtig en selvstændig lokalkirke i det globale syd. Der kom aldrig nok lokale præstekald. Statistikken fortæller os, at i Europa er der 1.400 døbte per præst – i Latinamerika er der 7.500. Men efter 2. Vatikankoncil sker der alligevel en opblomstring og selvstændiggørelse af Kirken.

Den nordatlantiske Kirke er en præstekirke, mens Kirken i syd er langt mere lægmandsbåret. For de menige katolikker betyder det, at mangelsituationen er vendt til et voldsomt lægmandsengagement og kirken er blevet et aktivt tilvalg, konkluderede Thorsen, der præsenterede nogle af sine resultater fra flere års feltarbejde i Latinamerika – blandt andet i Santiago Atitlan i Guatemala. Her passer en sognepræst og halvanden hjælpepræst et sogn med 32.000 medlemmer. Alligevel er der to hverdagsgudstjenester og ni søndagsgudstjenester. Menighedslivet blomstrer her. Der er 130 forskellige lægmandsgrupper med mellem 20 og 150 medlemmer i hver. Grupperne laver også diakonalt arbejde for syge og socialt udsatte.

Lokalkirken er blevet et fællesskab af fællesskaber med mange aktive lægmissionærer i modsætning til i det åndeligt trætte Vesten, hvor de høje dåbstal modsvarer af et rystende lavt tal på dem, der tror på de kristne trossandheder, fastslog Thorsen. Kirkelivet er i hele ”det globale syd” stærkt præget af den karismatiske bevægelse, som mellem 120 og 130 millioner katolikker er

engagerede i. Pave Frans forsøger at bruge energien i den karismatiske bevægelse og sammensmelte dens spiritualitet med et socialt engagement. Det giver en mere rodet og kaotisk kirke, men hellere det end en uengageret kirke, der er blevet træt i troen, mente Thorsen. Trods forskellighederne bør vi her i Vesten tage ved lære af erfaringerne i Sydamerika og udvikle stærke lokale fællesskaber, der selv tager ansvar og forstår mission som en selvfølgelig del af Kirken.

Skal vi have et tredje koncil?

Det var biskop Martensens håb, at bispedømmet ville kunne komme mere ind på, hvad de nye strukturer var blevet skabt for, så man efterfølgende ville kunne koncentrere kræfterne mere om ting, der havde direkte med Kirkens mission at gøre. Det skete imidlertid ikke, mente Hans Jensen.

Jakob Thorsen så et behov for at arbejde mere med koncilets tanker for at finde ud af, hvordan vi i dag i Danmark kan være en missionel kirke. Strukturer er vigtige; men de skal fyldes med liv, sagde han. Paul Jørgensen var den eneste, der entydigt var for et nyt koncil, idet han fandt, at koncilets tanker om lægfolkets rolle og indflydelse slet ikke var blevet realiserede.

Debat

Kendte Den katolske Kirke i Danmark sin besøgstid dengang i Nyborg og gør den det i dag? Det handlede den efterfølgende livlige debat om.

Vi forsøgte at implementere konciliet og synoden i 70'erne, men hvad er der egentlig sket? Det er ikke en egentlig demokratisk proces, der sker i Pastoralrådet, sagde Nik Bredholt i en kommentar.

Else Marie Kjerkegaard efterlyste flere debatfora, hvor man kunne diskutere i loyalitet mod Kirken. Hun fandt, at der er en intern justits i det katolske miljø over for de mennesker, der tager debatten op. Lægfolkets ekspertise bruges ikke tilstrækkeligt, mente Hans Christensen.

Biskop Czeslaw tog ordet til sidst og rundede debatten af. Vi har gode forudsætninger i Danmark for at drive kirke i koncilets ånd. Lægfolket kommer til orde og det tages alvorligt, sagde han. Det var der dog delte meninger om.

I nogle afsluttende bemærkninger efterlyste foreningens formand, Niels Henrik Assing, større indflydelse for lægfolket på nedlæggelse af sogne. Og hermed var der sat et punktum for en god debattaften, hvor tiden fløj afsted. I god A.C.-ånd mundede aftenen ikke ud i et facit. Blot synd, at publikum først og fremmest var seniorer. Man savnede at se de unge voksne, som er vokset fra DUK.

Alvorlige miner hos panelet til A.C.s debattaften. Paul Jørgensen understreger en pointe, mens Hans Jensen (i midten) og Jakob Egeris Thorsen (til højre) lytter.

Næste pastoralrådsmøde

Weekenden 16.-17. november afholdes efterårets pastoralrådsmøde på Severin Kursuscenter i Middelfart.

MØDE Den foreløbige dagsorden for pastoralrådsmødet er som følger:

Lørdag 16. november

Kl. 10.00: Velkomst og indledning, valg af dirigent og navneopråb
Kl. 10.20 Lectio Divina v/ generalvikar Niels Engelbrecht
Kl. 10.50 Formandsberetning v/formand Lillian Kristensen

Kl. 11.15 Biskoppens beretning
Kl. 12.00 Frokost
Kl. 14.00 Ansgarstiftelsens budget 2020 v/ administrationschef Thomas Larsen
Kl. 15.00 Pause
Kl. 15.15 Kirkeskat v/ generalvikar Niels Engelbrecht
Kl. 15.30 Gruppearbejde og diskussion i plenum om 'Omsorg for præster'

Hvad kan vi gøre for at støtte præsterne?
Hvordan viser vores menighed omsorg for præsten/præsterne?

Kl. 16.30 Forslag til vedtægtsændring v/ Pernille Wedel
Kl. 17.00 Valgstyrelsen beretter v/ Pernille Wedel
Kl. 17.30 Vesper
Kl. 18.00 Middag
Kl. 20.00 Aftenunderholdning

Søndag 18. november

Kl. 08.00: Messe v/ biskoppen Herefter morgenmad

Kl. 10.00 Oplæg om ungdomsteologi og familieåret v/ pastor Christian Noval
Kl. 11.00 Gruppearbejde. Konkrete forslag til familieåret. *Hvad gør du når du kommer hjem?*
Kl. 12.00 Orientering fra Sankt Vincent Grupperne v/ Poul Skallerup
Kl. 12.30 Eventuelt
Kl. 13.00 Frokost

Der er offentlig adgang til pastoralrådsmøderne. Endelig dagsorden og diverse bilag findes på katolsk.dk.

Et langt og frugtbart liv er slut

Frihedskæmperen Bente West in memoriam.

MINDEORD Den 10. oktober sov Bente stille ind på plejehjemmet Bomiparken på Amager efter et langt og på mange måder frugtbart liv. Vi har, når dette nr. af KO når frem til læserne, taget afsked med hende søndag den 20. oktober i Sankt Annæ Kirke.

Bente, som var født von Führen Kieler, var den sidste af en søskendeflok på fem, hvoraf de fire var medlemmer af modstandsgruppen Holger Danske 2 under besættelsen. Gruppen blev optrevet i

foråret 1944, og de fire søskende Jørgen, Flemming, Elsebet og Bente blev arresteret. Pigerne slap med et kortere fængselsophold, fordi de ikke direkte havde medvirket til sabotagehandlinger. Drengene derimod blev deporteret til kz-lejren Porta Westfalica. De hørte til de heldige, der i sidste øjeblik blev afhentet af den svenske grev Bernadottes "hvide busser".

Flemming, Elsebet og Bente konverterede senere til den katolske tro og blev hver

især engagerede katolikker, som mange i den ældre generation vil huske. Bente vil nok især blive husket for sin lærergerning på Sankt Annæ Skole og senere på Rygaards Skole i Hellerup. Hun var gift med Christian West, som underviste på Sankt Jørgens Gymnasium og senere på Gentofte Statsskole, og det siger noget om dem begge, at de efter pensioneringen til stadighed fik besøg af taknemmelige elever, som ønskede at bevare kontakten til dem.

I 1965 rev Christian og Bente et år ud af kalenderen og rejste til Burundi i Afrika for at gøre en indsats for børnene i det dengang urolige land. Mødet med den afrikanske kultur og ikke mindst med børnene blev en fantastisk oplevelse, og minsandten om der ikke også fra tid til anden dukkede gamle elever op fra Burundi for at besøge deres to

lærere, som de aldrig havde glemt.

Ægteskabet var ufrivilligt barnløst; men så meget desto mere fik de tid og overskud til at tage sig af deres elever og den store vennekreds. For vores børn blev de begge en slags ekstra bedsteforældre og i forhold til mig og min kone gode, trofaste og inspirerende venner.

Bente fik som nævnt et langt og godt liv – 99 år, hvor hun kom til at betyde rigtig meget for mange mennesker. Jeg besøgte hende sidste gang den 27. juni og lagde mærke til, at hun gik lidt dårligere end før. Men hun var stadig det samme elskelige menneske, som tog imod mig med åbne arme og spurgte interesseret til, hvordan det stod til i familien.

Æret være hendes minde.

Torben Riis.

Liobasøster Hildegard Madsen død 86 år gammel

Mandag den 14. oktober sov søster Hildegard stille ind efter kortere tids sygdom omgivet af sine medsøstre.

DØDSFALD Søster Hildegard er født den 19. november 1932 på Randers egnen. Hun tog lærereksamen i 1955 på Silkeborg Lærerseminarium og arbejdede en kort tid som lærer i mellem- og realskolen i Silkeborg, og derefter på Sct. Josefs Skole i Roskilde. Hun blev optaget i Den katolske Kirke i 1959, gik på Kirkens kateketkursus 1959-61 og afsluttede kursuset med en eksamen. Den 15. august 1961 indtrådte hun i Sankt Lioba Kloster og aflagde de evige løfter i 1970.

I sine tidlige klosterår studerede sr. Hildegard klassisk teologi i Paris. I 1975 blev hun cand. pæd. i kristendomskundskab ved Danmarks Lærerhøjskole. I en lang årrække var hun medlem af menighedsrådet og formand for samme. I Pastoralrådet sad hun også i en del år.

Sr. Hildegard var meget aktiv i kirken og en efterspurgt foredragsholder. Hun stod for Katolsk Brevkursus og konvertit-undervisning, og mange søgte hendes råd og vejledning. Hun sad også i udvalget, der redigerede den nye Katolske bønnebog. Da hun trak sig tilbage fra alle sine hverv

udenfor klosteret, tog hun sig af klosterets gæster.

De senere år var præget af et svageligt helbred. Efter et fald i juli 2019 i klosteret blev hun aldrig rigtig sig selv. I faldet fik hun et kompliceret brud på højre skulder og man opdagede en fremskreden kræftsygdom.

Må hun hvile i fred!

Benediktinerinderne af den hellige Lioba

Bente West som 94-årig i 2014. Bente var ikke så kendt som modstandskæmper, men bag kulisserne gjorde hun en stor indsats. Hun rejste i oktober 1943 mange penge til at hjælpe jøderne over til Sverige. Foto: Niels Ahlmann Olesen, Berlingske.

Cenacolos Venner fortsætter

Torben Lund er ny kontaktperson for foreningen.

FORENING Cenacolos Venners bestyrelse har efter lang tids overvejelse besluttet at nedlægge foreningen, idet dens formål – at oplyse om *Comunità Cenacolos* aktiviteter ved uddeling af forskelligt informationsmateriale – i vid udstrækning er blevet opfyldt. Foreningens tidligere formand, Hans Ole Nielsen, oplyser, at man har haft møder med misbrugere og deres pårørende, repræsentanter for institutioner med misbrugsbehandling i Danmark, kirker og relevante interesserede og fortalt om, hvad et fællesskab i Cenacolo tilbyder.

"Det er vores opfattelse, at Cenacolos Venners aktivitet i Danmark har medført en større åbenhed overfor *Comunità Cenacolos* tilbud om et fællesskab med det personlige ansvar og troen som et virksomt og meningsfuldt behandlingsgrundlag for misbrugere", forklarer Hans Ole Nielsen.

Foreningen ønsker at gøre opmærksom på, at Cenacolos Venners hjemmeside fortsat eksisterer og findes på adressen www.cenacolos-venner.dk. Her finder man fx information om, hvad et fællesskab i Cenacolo kan tilbyde samt kontaktoplysninger til *Comunità* i Italien og *Comunità Cenacolos* hjemmeside, Comunitàcenacolo.it.

På hjemmesiden fremgår det ligeledes, at der tilbydes personlig kontakt gennem kontaktperson Torben Lund. Han er uddannet psykolog, var med til at starte Cenacolos Venner, og var medlem af bestyrelsen i flere år. Han har desuden besøgt *Comunità Cenacolos* fællesskab i England, Dodding Green i Kendal.

Torben Lund kan kontaktes på tlf. 20 47 43 48 eller e-mail: Lund_torben@mail.dk.

40 års tjeneste for Sankt Vincents Kirke

Ida Koefoed fejrer jubilæum som organist.

JUBILÆUM Den katolske Kirke i Danmark lever i kraft af et stort og vedvarende engagement hos Kirkens mange ildsjæle. Ida Koefoed er en af dem.

Den 29. september på festen for Sankt Vincent af Paul fejrede hun sammen med menigheden sit 40 års jubilæum som organist ved Sankt Vincent Kirke i Helsingør.

Ida Koefoed overkommer mere end de fleste. Hun er ansat på fuld tid som lærer på Niels Steensens Gymnasium, hvor hun næste år også kan fejre 40 års jubilæum. Samtidig med sin ansættelse her har hun klaret et dobbeltjob som organist i Sankt Vincents Kirke i Helsingør og i den tysksprogede menighed, hvor hun har

spillet siden 1974. I en længere årrække var hun også fast organist i Sankt Vilhelms Kirke i Hillerød.

Da Ida Koefoed gik i 6. klasse på Mørdrupskolen, kom Stephen Holm til skolen som lærer fra Svendborg. Senere stoppede Stephen Holm med at undervise og forlod sit organistarbejde i Sankt Vincent Kirke for at studere teologi i Tyskland. Derefter overtog Ida Koefoed hans organiststilling. Det var ifølge Ida Koefoed takket være hans brændende engagement og inspiration, at hun selv konverterede og senere blev lærer og organist.

KO ønsker hende tillykke med jubilæet.

LR

Et halvt århundrede som kirkemusiker

Jette Thomsens jubilæum fejret i Ordrup.

Tekst: Gertrud Messerschmidt

JUBILÆUM Den 15. september var der fest i Sct. Andreas og Sct. Therese sogn. Det var nemlig 50 år siden, at Jette Thomsen tilbød sig som frivillig organist og kantor ved Sct. Andreas Kirke.

Jette er cand. mag i fransk. Hun har desuden studeret gregoriansk sang hos munkene i Solesmes, Frankrig, som har en af Europas fineste traditioner for gregoriansk sang. Angående orgelspil har hun fået timer i dette ved konservatoriet og er uddannet fra kirkemusikskolen. Hun blev dog ikke færdig med diplomeksamen, da en ung mand ved navn Jacob Thomsen, hendes senere ægtemand, trådte ind på scenen. Usædvanligt i vores samfund for den slags veluddannede personer, der kunne skabe sig en vellønnet karriere, valgte hun at være hjemmegående mor for sine efterhånden syv børn. Flere af børnene og børnebørnene har arvet Jettes musikalske evner. Således er Michael en fremragende organist og Anna en fornem violinist (også konservatorieuddannet), ligesom både Hans og Elisabeth har nogle dejlige sangstemmer. Elisabeth er et af medlemmerne i Hildegardensemblen, som Jette var med til at danne i 1997.

Børnebørnene Peter Andreas og David

bærer også den musiske åre videre på fortræffelig vis.

Når jeg tænker på Jette som person, kommer jeg til at tænke på to bibelske skikkelser: Johannes Døber, der siger ”Han skal blive større, jeg skal blive mindre” og Maria, Herrens Mor, der med sit stille nærvær ”gemte alle disse ord i sit hjerte og grundede over dem”.

Udover at være organist synger Jette himmelsk. Når hun synger, er det med en egen inderlighed og ro, der forplanter sig til dem, der hører på. Hun leder os til Gud gennem sin sang. Man fornemmer hendes egen kærlighed og hengivenhed for Gud.

Igennem mange år har Jette, sammen med sin elskede Jacob, der døde for et par år siden, været tilknyttet benediktinerinderne på Åsebakken, hvor hun også er oblat. Om det nu er hønen eller ægget, der er kommet først, ved jeg ikke, men jeg gætter på, at hendes store interesse for gregoriansk sang er vokset ud af benediktinernes tidebønner. Hun har endda undervist i gregoriansk sang i klosteret i Høsterkøb. Desuden har hun gennem en årrække været kunstnerisk leder af Hildegardensemblen, der synger i ind- og udland, ja sågar i Peterskirken i 2012 ved

Hans Jensen hylder jubilæaren Jette Thomsen, mens Käte Jensen holder nodebladet.
Foto: Frode Lundsteen.

helgenkåringen af Hildegard af Bingen.

Til alt dette kommer Jettes uimponeret-hed: ”Jeg er intet, Gud er alt”. Man kunne ellers tro, at en person med så mange evner ville være arrogant og opblæst. Jette er ingen af delene. Hun er mild, imødekomende. Altid parat til at se det gode i andre mennesker. Det er vel derfor, at Herren har kunnet give hende så mange talenter: Han vidste, at hun ville bruge dem godt.

Ved den festlige fejring deltog sognets to præster pastor Quang og pastor Erichsen under messen. Pastor Erichsen holdt en meget smuk og personlig prædiken til Jette

(og os andre), hvor han bl.a. kommenterede de salmer, hun havde valgt til dagen. Efter messen samledes de tilstedeværende i menighedssalen ved Sct. Andreas kirke, og Jette blev lykønsket med champagne og en sang, som Hans Jensen havde forfattet til dagens anledning. Også melodien var lavet af Hans sammen med hans bror, Per.

Det blev en festlig stund for alle de tilstedeværende

Tak til Jette, for hendes trofasthed gennem så mange år. Tak, at du ville ødsle dine talenter på vores lille menighed i Sct. Andreas!

Ælnoths forvandling

Fra arbejdsgruppe til forening og tilbage igen.

Tekst: Helge Clausen

FORENINGSLIV I 1978 blev en arbejdsgruppe for katolsk kirkehistorie oprettet. Blandt initiativtagerne var Jørgen Nybo Rasmussen og Stig Holsting. Formålet var at fremme studierne af Kirkens historie og udbrede kendskabet til den. Nogle af arbejdsgruppens medlemmer deltog i arbejdet i Katolsk Historisk Arkiv (KHA), Niels Steensen-sagen og udarbejdelsen af Katolsk Håndbog (1983). Der blev afholdt medlemsmøder to-tre gange om året, hvor man drøftede arbejdet og aktuelle sager.

Navnet Ælnoth stammer fra Danmarks første kendte katolske kirkehistoriker, der ca. 1120 skrev Sankt Knud Konges livshistorie.

Efterhånden steg medlemstallet til en størrelse, hvor man fandt det nyttigt at oprette en forening som afløser for arbejdsgruppen. Der blev afholdt stiftende generalforsamling den 17. september 1994, statutter blev vedtaget, og man forøgede aktiviteterne til normalt fire medlemsmøder samt en endags ekskursion årligt. Medlemstallet fortsatte med at stige og var på sit højeste i begyndelsen af 2000-årene med ca. 70 medlemmer.

Medlemsfald

Siden da er det gået tilbage for Ælnoth. I *Katolsk Orientering* nr. 9/2019 blev denne situation skildret. Medlemstallet og deltagelsen i arrangementerne er faldet kraftigt de senere år. Det har været svært at hverve nye medlemmer. Dette er ikke noget specielt for Ælnoth – mange foreninger har det samme problem i dag. En sandsynlig forklaring er ”foreningstræthed”, hvilket kan

hænge sammen med folks manglende vilje eller tid til at engagere sig.

Et andet problem er, at samfundet i stigende grad ønsker at kontrollere foreninger, især deres økonomier, for bl.a. at modarbejde hvidvaskning af penge. Desuden er der i de fleste tilfælde ulemper for små foreninger ved at have en bankkonto, idet gebyrerne gør et væsentligt indhug i indtægterne.

Det har også været vanskeligt at finde nye medlemmer til bestyrelsen. Den senest valgte bestyrelse har af forskellige årsager ikke fungeret, men i forståelse med dens medlemmer lykkedes det alligevel at udarbejde et alternativ til at lukke foreningen.

På den seneste ordinære generalforsamling den 23. februar blev det vedtaget at nedsætte en arbejdsgruppe, som skulle udarbejde et forslag til Ælnoths videreførelse under nye former. Forslaget blev udsendt til medlemmerne den 12. april, og det blev besluttet at afholde de to foreskrevne ekstraordinære generalforsamlinger, der kræves for at nedlægge foreningen. Der var dog ingen, som ville Ælnoths ophør; men der var en vis vilje til at forsøge at videreføre den godt 40 år gamle forening.

Forslaget

Forslaget går ud på at ændre Ælnoths status fra forening til arbejdsgruppe, sådan som den var begyndt, ledet af en styringsgruppe på tre. Hermed vil alle myndighedskrav bortfalde, og det ville ikke længere være nødvendigt at have en bankkonto. Ælnoths formue overføres til en særlig bankkonto under Sankt Andreas Bibliotek, som styringsgruppen har råderet over.

Med hensyn til aktiviteter foreslås det, at *Ælnoths skriftserie* fortsat udgives, også i digital form. Der udformes en ny hjemmeside, hvor medlemmerne kan offentliggøre relevante tekster. Der kan evt. oprettes en afdeling, som kun kan bruges af medlemmerne, et digitalt forum; *Facebook* kan også være en mulighed, idet det her er nemmere at være administrator. Hjemmesiden kan – efter nærmere aftale – drives sammen med hjemmesiden for KHA. Medlemmernes tilbud om at holde foredrag kan listes her. Man kan afholde en årlig ”katolsk historiedag” (måske en halv lørdag på eller nær en katolsk mærkedag), hvortil alle interesserede indbydes. Indholdet af en sådan årlig dag kan resultere i et nummer i skriftserien.

Planen var på forhånd blevet forelagt biskoppen og bestyrelsen for Sankt Andreas Bibliotek, som havde givet deres samtykke.

Ælnoths aktiviteter videreføres i en arbejdsgruppe, der samarbejder med Katolsk Historisk Arkiv, hvor mange af bispeddømmets ældre arkivalier befinder sig. Her ser Palle Vinther, en af bibliotekets frivillige, på arkivalierne efter Sankt Hans Kirke i Hørsholm. Menigheden blev nedlagt ved biskoppeligt dekret 7. oktober 2013. Foto: Lisbeth Rütz.

November

1. *grøn.* Fredag i 30. alm. uge. (II Ps).
 V. SI 147,12-13.14-15.19-20
 R. Jerusalem, lovsyng Herren!
 L.: Rom 9,1-5. Ev.: Luk 14,1-6.
2. *grøn.* Lørdag i 30. alm. uge. (II Ps).
 Eller *hvid.* **Gudsmoders lørdagsmesse.**
 V. SI 94,12-13a.14-15.17-18
 R. Herren forkaster ikke sit folk.
 L.: Rom 11,1-2a.11-12.25-29. Ev.: Luk 14,1.7-11.
Bededag for præste- og ordenskald
3. *hvid.* Søndag. **ALLE HELGEN** (h)
 (31. ALM. SØNDAG)
 * *Gl. Cr. Særl. pf.*
 1.L.: Åb 7,2-4.9-14
 V. SI 24,1-2.3-4ab.5-6
 R. Sådan er den slægt, som søger dit ansigt, Herre.
 2.L.: 1 Joh 3,1-3
 Ev.: Matt 5,1-12a
Kirketælling
4. *viol.* Mandag. **ALLE SJÆLE**
De afdødes pf.
 L.: 2 Makk 12,43-46 eller Rom 8,31b-35.37-39
 V. SI 23,1-2a.2b-3.5-6
 R. Herren er min hyrde, mig skal intet fattes
 Ev.: Joh 14,1-6
Der kan også vælges andre tekster fra begravelses liturgien.
5. *grøn.* Tirsdag i 31. alm. uge. (III Ps).
 V. SI 131,1.2.3
 R. Herre, bevar min sjæl i fred hos dig.
 L.: Rom 12,5-16a. Ev.: Luk 14,15-24.
6. *grøn.* Onsdag i 31. alm. uge. (III Ps).
 V. SI 112,1-2.4-5.9
 R. Lykkelig den, der låner gavmildt ud eller R. Halleluja!
 L.: Rom 13,8-10. Ev.: Luk 14,25-33.
7. *hvid.* Torsdag i 31. alm. uge. (III Ps).
Willibrord, biskop (†739) (m)
 V. SI 27,1.4.13-14
 R. Jeg stoler på, at jeg skal se Herrens godhed i de levendes land.
 L.: Rom 14,7-12. Ev.: Luk 15,1-10.
8. *grøn.* Fredag i 31. alm. uge. (III Ps).
 V. SI 98,1.2-3b.3c-4
 R. Herren har åbenbaret sin retfærdighed for folkenes øjne.
 L.: Rom 15,14-21. Ev.: Luk 16,1-8.
9. *grøn.* Lørdag i 31. alm. uge. (III Ps).
 Eller *hvid.* **Gudsmoders lørdagsmesse.**
 V. SI 145,2-3.4-5.10-11
 R. Jeg vil altid prise dit navn, min Gud og min Konge.
 L.: Rom 16,3-9.16.22-27. Ev.: Luk 16,9-15.
10. *hvid.* Søndag. **LATERANKIRKENS INDVIELSE** (f)
 (32. ALM. SØNDAG)
 * *Gl. Cr., Særl. pf.*
 1.L.: Ez 47,1-2.8-9.12
 V. SI 46,2-3.5-6.8-9
 R. Flodløb glæder Guds by, den Højestes hellige bolig.
 2.L.: 1 Kor 3,9b-11.16-17
 Ev.: Joh 2,13-22

- Pavens dag*
Kollekt af Peterspenge
11. *hvid.* Mandag i 32. alm. uge. (IV Ps).
Martin af Tours, biskop (†397) (m)
 V. SI 139,1-3.4-6.7-8.9-10
 R. Led mig, Herre, ad evigheds vej!
 L.: Visd 1,1-7. Ev.: Luk 17,1-6.
12. *rød.* Tirsdag i 32. alm. uge. (IV Ps).
Josaphat, biskop og martyr (†1623) (m)
 V. SI 34,2-3.16-17.18-19
 R. Jeg vil prise Herren til alle tider.
 L.: Visd 2,23-3,9. Ev.: Luk 17,7-10.
13. *grøn.* Onsdag i 32. alm. uge. (IV Ps).
 V. SI 82,3-4.6-7
 R. Rejs dig, Gud, hold dom over jorden.
 L.: Visd 6,1-11. Ev.: Luk 17,11-19.
14. *grøn.* Torsdag i 32. alm. uge. (IV Ps).
 V. SI 119,89.90.91.130.135.175
 R. I evighed, Herre, står dit ord fast.
 L.: Visd 7,22b-8,1. Ev.: Luk 17,20-25.
15. *grøn.* Fredag i 32. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid.* **Albert den Store**, biskop og kirkelærer (†1280)
 V. SI 19,2-3.4-5b
 R. Himlen fortæller om Guds herlighed.
 L.: Visd 13,1-9. Ev.: Luk 17,26-37.
16. *grøn.* Lørdag i 32. alm. uge. (IV Ps).
 Eller *hvid.* **Margrethe af Skotland** (†1093)
 Eller *hvid.* **Gertrud**, jomfru (†1302)
 Eller *hvid.* **Gudsmoders lørdagsmesse.**
 V. SI 105,2-3.36-37.42-43
 R. Husk de under, Herren gjorde eller R. Halleluja!
 L.: Visd 18,14-16; 19,6-9. Ev.: Luk 18,1-8.
17. *grøn.* **33. ALM. SØNDAG. (I Ps).**
 * *Gl. Cr. Alm. S. pf.*
 1.L.: Mal 3,19-20a.
 V. SI 98,5-6.7-8.9.
 R. Herren kommer for at dømme folkene med retskaffenhed.
 2.L.: 2 Tess 3,7-12.
 Ev.: Luk 21,5-19.
(De fattiges søndag)
18. *grøn.* Mandag i 33. alm. uge. (I Ps).
 Eller *hvid.* **Peters- og Pauls basilikaernes indvielse**
 V. SI 119,53.61.134.150.155.158
 R. Hold mig i live, Herre, så skal jeg overholde dine formaninger.
 L.: 1 Makk 1,10-15.41-43.54-57.62-64.
 Ev.: Luk 18,35-43.
Hvis Peter og Pauls basilikaernes indvielse fejres:
 V. SI 98,1.2-3ab.3c-4.5-6
 R. Herren har åbenbaret sin retfærd for folkenes øjne.
 L.: ApG 28,11-16.30-31. Ev.: Matt 14, 22-33
19. *grøn.* Tirsdag i 33. alm. uge. (I Ps).
 V. SI 3,2-3.4-5.6-7
 R. Herren støtter mig.
 L.: 2 Makk 6,18-31. Ev.: Luk 19,1-10.
20. *grøn.* Onsdag i 33. alm. uge. (I Ps).
 V. SI 17,1.5-6.8b+15
 R. Herre, jeg mættes ved synet af dig, når jeg vågner.
 L.: 2 Makk 7,1.20-31. Ev.: Luk 19,11-28.
21. *hvid.* Torsdag i 33. alm. uge. (I Ps).

- Jomfru Marias fremstilling i templet** (m)
 L.: Zak 2,14-17
 V. Luk 1,46b-47.48-49.50-51.52-53.54-55
 R. Den Mægtige har gjort store ting mod mig; helligt er hans navn.
 Eller R. Salig er du, Jomfru Maria, som bar den evige Faders Søn.
 Ev.: Matt 12,46-50
22. *rød.* Fredag i 33. alm. uge. (I Ps).
Cæcilie, jomfru og martyr (†230) (m)
 V. 1 Krøn 29,10b.11abc.11d-12a.12bcd
 R. Herre, vi lovpriser dit herlige navn.
 L.: 1 Makk 4,36-37.52-59. Ev.: Luk 19,45-48.
23. *grøn.* Lørdag i 33. alm. uge. (I Ps).
 Eller *rød.* **Clemens I**, pave og martyr (†97)
 Eller *hvid.* **Columban**, abbed (†615)
 Eller *hvid.* **Gudsmoders lørdagsmesse.**
 V. SI 9,2-3.4+6.16+19
 R. Jeg vil juble over din frelse, Herre!
 L.: 1 Makk 6,1-13. Ev.: Luk 20,27-40.
24. *hvid.* Søndag. **JESUS KRISTUS, UNIVERSETS KONGE** (h).
 (34. ALM. SØNDAG)
 * *Gl. Cr. Særl. pf.*
 1.L.: 2 Sam 5,1-3;
 V. SI 122,1-2.3-4a.4b-5.
 R. Vi drager med glæde til Herrens hus.
 2.L.: Kol 1,12-20.
 Ev.: Luk 23,35-43.
25. *hvid.* Mandag i 34. alm. uge. (II Ps).
Niels Steensen, biskop (†1686) (m)
 L.: Sir 17,5-15 eller 2 Tim 4,1-8 eller Kol 1,12-16a.16c-20
 V. SI 139,1+6.13-14.15-16.17-18
 R. Jeg vil takke dig, fordi jeg er underfuldt skabt.
 Ev.: Matt 6,24-33
26. *grøn.* Tirsdag i 34. alm. uge. (II Ps).
 Eller *rød.* **Katarina af Alexandria**, jomfru og martyr (†ca.306)
 V. TilfDan B 34a.35a.36a.37a.38a
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 2,31-45. Ev.: Luk 21,5-11.
27. *grøn.* Onsdag i 34. alm. uge. (II Ps).
 V. TilfDan B 39a.40a.41a.42a.43a.44a
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 5,1-6.13-14.16-17.23-28. Ev.: Luk 21,12-19.
28. *grøn.* Torsdag i 34. alm. uge. (II Ps).
 V. TilfDan B 45a.46a.47a.48a.49a.50a.51a
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 6,12-28. Ev.: Luk 21,20-28.
29. *grøn.* Fredag i 34. alm. uge. (II Ps).
 V. TilfDan B 52a.53a.54a.55a.56a.57a.58a
 R. Lovsyng og ophøj ham til evig tid.
 L.: Dan 7,2-14. Ev.: Luk 21,29-33.
30. *rød.* Lørdag. **ANDREAS**, apostel (f)
Gl. Ap. pf.
 L.: Rom 10,9-18
 V. SI 19,2-3.4-5ab
 R. Deres tale er nået til jorderigs ende.
 Ev.: Matt 4,18-22

Endelig opgørelse for DKKF

FORENINGSLIV En ekstraordinær generalforsamling 9. juni sidste år lukkede endegyldigt DKKF (Danmarks katolske Kvindeforbund) efter flere års nedgang. Foreningen eksisterede i 93 år og prægede generationer af katolske kvinder. Den betød meget for disse kvinder, og det blev derfor besluttet, at formuen skulle støtte aktiviteter til gavn for kvinder og børn. Størstedelen af foreningens formue stammede fra cand. polit. Tove Rasmussen, foreningens forkvinde fra 1964-1970 og bestyrelsesmedlem i *WUCWO*, den internationale katolske kvindeorganisation.

Foreningens sidste arrangement var en weekend den 26. - 28. oktober 2018 på Magleås. KO nummer 13 bragte i 2018 en foreløbig oversigt over, hvordan DKKFs formue blev fordelt efter foreningens opløsning.

Her er efter opfordring den endelige opgørelse:

- Caritas Danmark har fået 300.000 kroner til arbejdet med kvinder og børn.
- Katolsk Menighedspleje har fået 100 000 kroner til ferieophold for børn.
- Ansgarsstiftelsen har fået 62.400 kroner til pigers deltagelse i DUK's arrangementer.

Slutregnskabet er sendt til biskop Czeslaw. Foreningens arkivalier er overgivet til Katolsk Historisk Arkiv. LR

Deltagerne i DKKFs sidste arrangement på Magleås fra den 26. til den 28. oktober. Foto: Lisbeth Rütz.

Støtter nødlidende
www.vincentgrupperne.dk

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 15, som udkommer den **22. november 2019**, skal være KO i hænde senest den **4. november 2019**.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 16, som udkommer den **13. december 2019**, skal være KO i hænde senest den **25. november 2019**.

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19
www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Bønnens Apostolat

Oktober 2019

For hele verden:

Dialog og forsoning
i Mellemøsten
– at der må herske en ånd
af dialog, imødekommenhed
og forsoning i Mellemøsten,
hvor forskellige religiøse
fællesskaber lever side om
side.

Biskoppens kalender

November 2019

-
1.-4		Fejring af Bonifatiuswerks 170 års jubilæum i Mainz
7.	kl. 8.00	Messe i Karmel
8.	kl. 16.00	Kristent-Muslimsk Samtaleforums konference
9.		Kristent-Muslimsk Samtaleforums konference
10.	kl. 10:00	Højmesse med Nuntius i Domkirken i anledning af Pavens Dag
	kl. 16:30	Festvesper med Nuntius i Domkirken og efterfølgende reception i anledning af Pavens Dag
15.	kl. 16.00	Møde i forretningsudvalget
16.-17		Pastoralrådsmøde i Middelfart
19.	kl. 8.00	Messe hos Kærlighedens Missionærer
20.	kl. 13.00	Møde i Frihed og Lige Vilkår
23.	kl. 11.00	Jubilæumsmesse i Sankt Nikolaj Kirke, Esbjerg. Herefter DUKs årsmøde, Øm
24.	kl. 10.00	Messe i Helsingborg
26.	kl. 9.15	Messe for medarbejderne på Gl. Kongevej
27.	kl. 10.30	Møde i teologisk samtaleforum
30.	kl. 16.00	Sankt Andreas Fest i Sankt Andreas Kirke

Martin Ryom
- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

**Hjælp med at sikre
Kirkens beståen
– også når du er borte**

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

TELEFONLINE SOS FORBØN

Ønsker du forbøn, et lyttende øre,
et ord fra Jesus og en velsignelse
så ring: **75 18 18 08**

Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Martin Bjørck, Helge Clausen, Susanne Debora Madsen, Gertrud Messerschmidt, Torben Riis og Maria Truelsen.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskorientering.dk.

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.600 – ISSN 0902-297X.

De helliges eksempel opmuntrer os

De genvækker i os den store længsel efter at blive ligesom dem.

Tekst: Benedikt XVI, prædiken i Peterskirken 1. november 2006.

ALLEHELGEN Kære brødre og søstre. Dagens indgangsvers begynder med ordene: "Lad os glæde os i Herren". Liturgien indbyder os til at tage del i de helliges himmelske jubel, til at smage deres glæde. De hellige er ikke en lille kaste af udvalgte sjæle, men en utallig hærskare, som liturgien opfordrer os til at hæve vort blik imod. Denne hærskare omfatter ikke kun de af Kirken officielt anerkendte helgener, men de døbte til alle tider og steder, som i trofasthed og kærlighed har forsøgt at efterleve den guddommelige vilje. Vi kender ikke ansigterne eller navnene på mange af dem; men med troens øjne ser vi

dem skinne i Guds himmelhvælvning som strålende stjerner.

I dag fejrer vi Kirkens værdighed som "De helliges Moder, billedet på Den evige Stad" (jf. A. Manzoni), og den viser sin skønhed som Kristi uplettede Brud, kilde og forbillede for al hellighed. Kirken mangler bestemt ikke stridbare eller endda oprørske børn, men det er i de hellige, at hun genkender sine særlige kendetegn og netop i dem erfarer sin dybeste glæde.

I første læsning beskrives i Johannes Åbenbaringen de hellige som "en stor skare, som ingen kunne tælle, af alle folkeslag og stammer, folk og tungemål" (Åb 7,9).

Dette folk omfatter de hellige i Det gamle Testamente, begyndende med den retfærdige Abel og den trofaste patriark Abraham, de hellige i Det nye Testamente, de talrige kristne martyrer i Kirkens første århundreder, og de senere århundreders salige og hellige, til vidnesbyrdene om Kristus i vor tid.

De er bragt sammen af det fælles ønske om at legemliggøre evangeliet i deres liv under Gudsfolkets livgivende ånd, Helligåndens indskydelser.

Men "hvorfors skulle vore lovprisninger og forherligelser, eller selv fejringen af denne højtids, betyde noget som helst for helgenskaren?" En berømt Allehelgensprædiken af den hellige Bernhard indledes med dette spørgsmål, men spørgsmålet kan også stilles i dag. Og det svar, de hellige giver os, er også rettidigt: "De hellige", sagde Bernhard, "har ikke brug for vor hæder, ej heller føjer vor hengivenhed noget som helst til dét, der er deres [...] Men jeg siger jer, at når jeg tænker på dem, føler jeg mig op-

flammet af en stor længsel" (*Disc. 2, Opera Omnia Cisterc. 5, 364 ff.*).

Dette er da betydningen af denne dags højtids: at se de helliges strålende eksempel for at genvække i os den store længsel efter at blive ligesom dem: lykkelige over at leve i Guds nærhed, i Hans lys, i Guds venners store familie. At være hellig vil sige at leve tæt på Gud, at leve i hans familie. Og dette er vi alle kaldede til, hvilket ihærdigt bekræftes af 2. Vatikankoncil, som højtideligheden henleder vores opmærksomhed på i dag.

Men hvordan bliver vi så hellige, bliver Guds venner? Vi kan først besvare dette spørgsmål negativt: for at være en helgen kræves hverken ekstraordinære handlinger eller indsatser, ej heller at vi besidder usædvanlige nådegaver. Herefter kommer det positive svar: det gælder først og fremmest om at lytte til Jesus og siden følge ham uden at tabe modet, når vi møder vanskeligheder. "Den, der tjener mig", advarer han os, "skal følge mig, og

Fortsættes nedenunder ▶

Adresselabel, flytning

Til Post Danmarks stregkode

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 14
1. november 2019 · 45. årgang

POST
PP
DANMARK

hvor jeg er, dér skal også min tjener være. Den, der tjener mig, ham skal Faderen ære" (Joh 12,26).

Ligesom hvedekornet i jorden skal de, der stoler på ham og elsker ham oprigtigt, være villige til at dø fra sig selv. For de ved, at den, der elsker sit liv, skal miste det, mens den, der giver sig selv hen for andre, skal miste sig selv og netop derved finde livet (jf. Joh 12,24-25).

Kirkens erfaring viser, at alle former for helliged, uanset om de følger forskellige veje, altid går ad korsets vej, der er selvfornegetelsens vej. Helgenbiografierne er fulde af mænd og kvinder, som er lydige mod det guddommelige forsyn, som til tider udsættes for ubeskrivelige prøvelser og lidelse, forfølgelse og martyrdød. De var udholdende i deres engagement: De " [...] kommer fra den store trængsel", står der i Johannes' Åbenbaring; de "har vasket deres klæder og gjort dem hvide i Lammets blod" (Åb 7,14). Deres navne er indskrevet i livets bog (jf. Åb 20,12), og Himlen er deres evige bolig.

De helliges eksempel opmuntrer os til at følge i deres fodspor og til at erfare glæden hos dem, der tillidsfuldt tror på Gud, for den eneste virkelige årsag til sorg og ulykke hos mænd og kvinder er nemlig at leve langt væk fra Ham.

Helliged kræver en vedvarende indsats, men er dog en mulighed for alle, fordi den fremfor at være resultatet af menneskets egen indsats først og fremmest er en gave fra Gud, den trefoldige hellige (jf. Es 6,3). I anden læsning bemærker apostlen Johannes: "Se, hvor stor kærlighed Faderen har vist os, at vi kaldes Guds børn, og vi er det!" (1 Joh 3,1).

Det er altså Gud, der elskede os først og som gjorde os til sine børn i Jesus. Alt i

vort liv er Hans kærlighedsgave: hvordan kan vi da forblive ligeglade med dette store mysterium? Hvorfor kan vi ikke besvare vor himmelske Faders kærlighed ved at leve som Hans taknemmelige børn? Gennem Kristus gav han sig selv fuldt ud til os som en gave og ønsker, at vi skal have et personligt og dybt tilhørsforhold til Ham.

Så jo mere vi efterligner Jesus og forenes med ham, jo mere træder vi ind i hans hellige mysterium. Vi opdager, at han elsker os uendeligt, og dette ansporer os til også at elske vore brødre og søstre. At elske indebærer altid en selvfornegetende handling, hvor vi "mister os selv" og herigennem bliver lykkelige.

Således når vi til denne højtids evangelielæsning, forkyndelsen af saligprisningerne, som vi netop har hørt oplæst i denne basi-

lika.

Jesus siger: Salige er de fattige i ånden, salige er de sørgende og de sagtmødige; salige er de, som hungrer og tørster efter retfærdigheden, og de barmhjertige; salige er de rene af hjertet og de, som stifter fred. De, som forfølges på grund af retfærdighed (jf. Mt 5,3-10).

I virkeligheden er det kun Jesus, som er den salige par excellence. Han er faktisk dén ægte fattige i ånden, dén forfulgte, dén sagtmødige, dén hungrende og tørstende efter retfærdighed, dén rene af hjertet, fredsstifteren. Han er dén forfulgte af hensyn til retfærdigheden.

Saligprisningerne viser os de åndelige kendetegn ved Jesus, og de udtrykker således hans mysterium; mysteriet om hans død og opstandelse, hans lidelse og glæden

ved hans opstandelse. Dette mysterium, der er de virkelige saliges mysterium, opfordrer os til at følge Jesus og vandre mod denne salighed.

I den udstrækning, vi tager imod hans invitation og begiver os ud for at følge ham – enhver ud fra sine egne omstændigheder, får vi også del i hans salighed. Med ham bliver det umulige muligt, og selv en kamel kan komme igennem et nåleøje (jf. Mk 10,25); ved hans hjælp – og kun herved – kan vi blive fuldkomne som vor himmelske fader er fuldkommen (jf. Mat 5,48).

Kære brødre og søstre. Vi træder nu ind i hjertet af den eukaristiske fejring, som ansporer og nærer helliged. Om kort tid vil Kristus give sig til kende på den mest ophøjede måde; Kristus, det sande vintræ, med hvem de troende på jorden og de hellige i Himlen er forbundne som grene på vinstokken.

Således vil pilgrimmenes fællesskab i Kirken her i verden blive stadig mere forenet i herlighed med Den triumferende Kirke.

I dagens præfation forkynder vi, at de hellige er venner og forbilleder for vort liv. Lad os påkalde dem, så de må hjælpe os med at efterligne dem, og at vi må bestræbe os på at besvare det guddommelige kald på en generøs måde, sådan som de selv gjorde.

Lad os især påkalde Maria, Guds Moder og spejlet på al helliged. Måtte hun, den hellige, gøre os til sin søns Jesu Kristi trofaste disciple!

Amen.

Oversættelse: Niels Messerschmidt

Kristi herliggørelse i Himlen. Oliemaleri, år 1423/24, af den italienske maler og dominikanermunk Fra Angelico (1387-1455).

Maria Hammershøj ny vicepræsident for J&P Europe

Caritas Danmarks generalsekretær valgt ind
i Justitia et Pax Europes ledelse.

GENERALFORSAMLING Justitia et Pax Europe, paraplyorganisationen for de nationale Justitia et Pax-kommissioner i Europa, holdt sin generalforsamling 11.-14. oktober i Bratislava, Slovakiet. Her valgte de 21 delegerede ny ledelsesgruppe for en treårig periode. Stefan Lunte blev genvalgt som generalsekretær, mens Maria Hammershøj, medlem af J&P Danmark og Caritas Danmarks generalsekretær, blev valgt til ny vicepræsident. Hun afløser prof. Ingeborg Gabriel (Østrig). Til ledelsesgruppen blev også valgt Cécile Dubernet (Frankrig), Daniel Darmanin (Malta) og Marek Mišák (Slovakiet), mens Isabel Cuenca (Spanien) og Arnaud Gorgemans (Belgien) fik forlænget deres mandat med yderligere tre år.

Maria Hammershøj siger om sit valg til ny vicepræsident for Justitia et Pax Europe:

"Jeg er bæret over, at mine kollegaer har valgt mig som vicepræsident, og det glæder mig, at Caritas Danmark vil kunne få gavn af det store netværk, som udnævnelsen giver adgang til".

"Som vicepræsident vil jeg fortsætte samarbejdet med andre katolske organisationer og fonde som alle har sociallærens udbredelse som deres hovedformål, og især

have fokus på at sikre at de svageste har en stemme i de globale debatter, herunder klimadebatten".

Flere vedtagelser

Generalforsamlingen bød også på en workshop om 'Challenges for Solidarity – Living together in Europe thirty years after the fall of the Iron Curtain'.

I sin første formandsberetning som præsident for J&P Europe tilskyndede biskop Noel Treanor af Down and Connor i Nordirland organisationens medlemmer til at deltage i den kommende konference om Europas fremtid, som blev annonceret af EU-kommissionens nye formand Ursula von der Leyen i juni. Treanor opmuntrede desuden medlemmerne til at arbejde for multilateralisme som den mest lovende vej til at tackle de globale uligheder, og som en måde til at reformere det finansielle system.

På generalforsamlingen fornyede de delegerede deres støtte til bindende menneskerettighedsprincipper for multinationale virksomheder. De gav også tilsagn til oprettelsen af en europæisk Laudato Si'-alliance i samarbejde med andre katolske partnerorganisationer, og vedtog et dokument om

Maria Hammershøj, medlem af den biskoppelige Justitia et Pax kommission i Danmark og nytiltrådt generalsekretær for Caritas Danmark, blev i sidste måned valgt til ny vicepræsident for paraplyorganisationen for de nationale J&P-kommissioner i Europa. Arkivfoto.

verdenshavene, vort fælles gode, som det overordnet tema for de nationale komitéers samordnede indsats i 2020.

Generalforsamlingen vedtog ydermere en hensigtserklæring om at arbejde for "at etablere og fastholde et trygt og beskyttende miljø" på organisationens møder og aktiviteter, og herigennem medvirke "til at gøre Kirken til et trygt sted, og at værne om den delte ansvarlighed".

NM

Fordømmer beslutning om at droppe anklager

Den polske præst Jerzy Popieluszko blev myrdet i 1984 for sin højtrøstede kritik af landets autoritære styre.

WARZAWA Fremtrædende polske katolikker fordømmer ifølge *The Tablet* en lokal domstols afgørelse om ikke at sigte en gruppe tidligere hemmelige politiagenter, der var anklaget for at have plantet våben og sprængstoffer i Jerzy Popieluszkos lejlighed året før han blev myrdet. Den katolske præst var aktiv i Solidaritetsbevægelsen og var en åbenmundet kritiker af landets kommunistiske regime.

"Det er skandaløst og kilde til stor skam, at de skyldige igen undgår at blive straffet", siger Piotr Dmitrowicz, direktør for det nye Johannes Paul II Museum i Warszawa, til det katolske nyhedsbureau *KAI*.

"Præsten blev udsat for forhør, afpresning, intimideret og var omgivet af meddelere selv i sit eget sogn, hvilket gjorde ham et symbol på stort mod. Hele historien om smædekampagnen, som kommunisterne iværksatte mod ham, burde være blevet afsluttet i 1989".

Historikeren kommenterede domstolens beslutning om at frafalde anklagerne mod en række tidligere agenter for deres medvirken i en episode i 1983, hvor våben,

sprængstoffer og illegale foldere blev anbragt i Popieluszkos lejlighed i Warszawa, og herefter blive "fundet" under en politiransagning.

Den katolske senator, professor Jan Zaryn, siger om "provokationen", at den var en del af et "storstilet plot fra det kommunistiske styre" mod præsten, og blev brugt til at miskreditere ham i de regeringskontrolrede medier for at svække ham psykologisk og isolere ham fra sine medbrødre i tiden op til han blev myrdet.

Æret i og udenfor Kirken

Den 19. oktober 1984 bortførte tre officerer fra den polske sikkerhedstjeneste Popieluszko og torturerede ham til døde. Hans lig blev smidt i et vandreservoir ved Włocławek og blev fundet 30. oktober samme år.

Efterfølgende blev fire personer dømt for mordet, og Popieluszkos begravelse i Warszawa blev overværet af 400.000 personer. De blev dog hurtigt løsladt efter kontroversielle domskendelser, mens to tidligere hemmelige politigeneraler blev

tiltalt i 1994 for at have involveret; men også de blev frikendt på grund af manglende beviser.

Mange katolikker i og udenfor Polen anser Jerzy Popieluszko for martyr og helgen, og den katolske præst blev saligkåret i juni 2010 i Warszawa. Han er en af otte myrdede præster, hvis navn står på et nyt mindesmærke i Warszawas martyrhelligdom.

NM

Uganda

Besøg på Amoroto Primary School.

Læs mere på side

4

Amazonassynoden

Hvad står der i slutdokumentet?

Læs mere på side

8-9

Bonifatiuswerk

170 års diasporaarbejde.

Læs mere på side

16

Sæt et unikt
katolsk præg
på dit hjem

10% rabat
resten af november
brug rabatkoden
'julegaven19'

KATOLSK WEBSHOP - WWW.PASTORAL.DK
Bøger, børnebøger, rosenkranse, ikoner, røgelse, lys mm.

KO mener

Inkulturationens to veje

Under denne overskrift kommenterer den amerikanske kardinal Blase Cupich hændelsen under Amazonassynoden, hvor personer fjernede statuer, som var opstillet i Santa Maria in Traspontina-kirken, og smed dem i Tiberen.

Statuerne forestillede gravide kvinder, symbolet på moderskabet og livets helighed, som for Amazonas indfødte repræsentanter menneskets bånd til 'Moder Jord'. Gerningsmændene begrundede udåden med, at de forsvarede den katolske tradition og lære, og at statuerne var hedenske symboler og derfor ikke hørte hjemme i en katolsk kirke.

Statuerne stammer rigtignok fra en før-kristen religiøs kultur, der kan betragtes som 'hedensk'. Hvad er Kirkens tilgang til mødet med disse kulturer, spørger Cupich. Lige fra Kirkens første tid mente de kristne, at troens frø var plantet i alle menneskers hjerter, altså inden Guds Ord var forkyndt for dem. Derfor hilste de første kristne folk fra forskellige kulturer velkommen, idet de indså, at såvel kulturerne som Kirken blev styrket ved mødet med Guds Ord.

Vatikanets liturgikommission udsendte i 1994 dokumentet *Inculturation and the Roman Liturgy*, som omtaler inkulturationens tovejs-proces. På den ene side at bringe de åndelige kvaliteter og gaver, der knytter sig til et folk, til at sætte frugt på en måde, som "styrker disse kvaliteter, fuldender dem og genopretter dem i Kristus" (*Gaudium et Spes*, 58); og på den anden side "assimilerer Kirken disse værdier, når de er i overensstemmelse med evangeliet 'for at forstå det [Kristi budskab] dybere, samt udtrykke det bedre i liturgien og i de troendes rigt varierende menighedsliv'" (ff. 58). Denne inkulturationens tovejs-proces udtrykker derfor en af bestanddelene ved inkarnationens mysterium, siger Cupich.

Den nyligt helgenkårede John Henry Newman formanede det 19. århundredes kristne til at nærme sig andre kulturer, selv ikke-kristne, med ydmyghed, og i *Essay on the Development of Christian Doctrine* (1878) bemærker han, at Kirken altid har indoptaget hedenske elementer i sin tradition, især i liturgien.

Udgangspunktet for en ægte forståelse af inkulturation i vor tradition må derfor være ydmygt at erkende, hvad Hebræerbrevet skriver: "Mangfoldige gange og på mangfoldige måder har Gud talt til fædrene gennem profeterne, men nu ved dagens ende har han talt til os gennem sin søn, hvem han har indsat som arving til alle ting, ved hvem han også har skabt verden" (Hebr 1,1-2).

I sine år som biskop i South Dakota lærte Cupich meget af Lakota-indianerne, fx bedre at forstå Kirkens lære om de helliges samfund. Lakota'erne har en rig tradition for at ære forfædre; hos dem er sløret mellem tid og evighed meget tyndere end hos os vestlige kristne, som næsten har mistet sansen for det evige og livet hinsides.

Kardinal Cupich mener derfor, at Kirkens tilgang til andre kulturer altid må være ydmyg, men også præget af nysgerighed og altid åben for at lære Guds selvåbenbaring bedre at kende gennem inkulturationens tovejs-proces. For i hjertet af Kirkens tradition med inkulturation ligger den grundlæggende tro på, at Gud ønsker at frelse alt det, Han har skabt. NM

De franske biskopper rådfører sig

Tusindvis af interviewede katolikker ligger på linje med to pavers ønske.

SYNODALITET Den franske avis *La Croix* og magasinet *Pèlerin* har i foråret interviewet 5.000 katolikker som led i den landsdækkende høring *Réparons l'Église* ('Lad os genopbygge Kirken'). Kampagnen er inspireret af pave Frans' Brev til Gudsfolket den 20. august 2018 om overgrebskrisen i Kirken.

De interviewede udtrykker stor opbakning til Kirken og et generelt ønske om at overvinde krisen.

Måske inspireret heraf besluttede landets bispekonference for første gang nogensinde at invitere gæster til dens netop afholdte plenarmøde i Lourdes, som et synligt tegn på pave Frans' ønske om mere synodalitet. På mødet var hver biskop ledsaget af to repræsentanter fra bispedømmet, lægpersoner, præster eller ordensfolk.

I slutningen af 2. Vatikanconcil ønskede pave Paul VI at give mere plads til dialogen, og han skrev om åbenheden i Kirken, i sin formaning *Ecclesiam Suam* (1964), at "Kirken skal gå i dialog med verden, den

lever. Den har noget at sige, et budskab at give, og en kommunikationsopgave at udføre".

"Alle døbte har et ansvar for Kirkens liv, og det, der vedrører alle, må drøftes af alle", siger pater Dominique Barnérias til *La Croix*.

"I mange århundreder har Kirken fungeret som et dobbelt system, der skelnede mellem de 'gejstlige' (præster eller biskopper) og 'lægfolket'", tilføjer pater Francis Euvé: "Men det glemmes ofte, at dét, der forener dem, nemlig dåben, er vigtigere end dét, der adskiller dem".

En anden teolog, som ønsker at være anonym, er dog mere skeptisk med hensyn til den synodale vej:

"Vi ser frem til en forsigtig debat om det kvindelige diakonat. Alligevel forarges vi ikke over, at kvindelige ordensfolk, som deltog på Amazonassynoden, ikke havde lov til at stemme!", siger han: "Så den synodalitet, vi taler om, er for mig at se kun et trendy, dekorativt element".

Religioner sammen mod aktiv dødshjælp

Repræsentanter for de tre abrahamittiske religioner udsender fælleserklæring.

LIVSAFSLUTNING Katolske, jødiske og muslimske ledere har overrakt pave Frans en erklæring, hvori de udtrykker deres fælles modstand mod dødshjælp og enhver form for lægeligt assisteret selvmord. Samtidig ønsker de at fremme den palliative pleje i livets sidste fase.

Erklæringen er underskrevet af ærkebiskop Vincenzo Paglia, formand for det pavelige livets akademi, og jødiske og muslimske repræsentanter og blev overrakt til paven under en audiens. Heri fremgår, at de tre abrahamittiske religioner "modsatte sig enhver form for dødshjælp [...] og lægeligt assisteret dødshjælp [...], da det strider mod menneskelivets umistelige værdi. Aktiv dødshjælp er derfor moralsk og religiøst forkert og bør forbydes uden undtagelse".

Underskriverne bekræfter samtidig sundhedspersonalets ret til ikke at medvirke, direkte eller indirekte, i en persons forsætlige død gennem assisteret dødshjælp, især når det strider mod vedkommendes religiøse overbevisning. De fremhæver, at samvittighedsnægtelse bør respekteres også selv om assisteret dødshjælp er legaliseret i det respektive land.

Idéen til erklæringen stammer fra den israelske, medicinsk etiker og rabbiner Avraham Steinberg. Efter at have præsenteret idéen for paven, fik det pavelige livets akademi til opgave at sammensætte en interreligiøs komité, der skulle udfærdige dokumentet.

Erklæringen fastslår, at katolsk, jødisk og muslimsk tro "deler fælles mål og er i fuld enighed om, hvordan man skal tackle de situationer, der opstår i relation til livets

afslutning". Det bemærkes samtidig, at disse principper sommetider er i konflikt med "gældende sekulære humanistiske værdier og praksisser".

I forordet står, at "de moralske, religiøse, sociale og juridiske aspekter i behandlingen af den døende" hører til de mest komplekse og omdiskuterede spørgsmål på det medicinske område i dag.

Vanskelige dilemmaer

Spørgsmål relateret til livets afslutning rummer "vanskelige dilemmaer", som er blevet øget i antal de senere år på grund af videnskabelige og teknologiske fremskridt, et ændret forhold mellem patient og læge, kulturelle forandringer og de manglende ressourcer i lyset af udgifterne til medicinsk behandling.

Disse dilemmaer er ikke primært af medicinsk eller videnskabelig art, siges det, men er "sociale, etiske, religiøse, juridiske og kulturelle", og videre, at menneskelig indgriben gennem medicinsk behandling og teknologier "kun er berettiget i kraft af den

Repræsentanter for de abrahamittiske religioner underskriver en fælleserklæring om livsafsluttende spørgsmål i Vatikanet den 28. oktober. Foto: Vatican Media.

Viljen findes der

Den synodale proces efterspørges i flere franske bispedømmer, og i 2015 besluttede nabostifterne i Nord-Pas-de-Calais – Lille, Arras og Cambrai – at indlede en fælles synodal refleksion over Kirkens fremtidige kurs.

Også i Tyskland har Kirken sagt, at den vil indlede en national refleksion ligesom Kirken i Australien, der begynder processen næste år. *La Croix* skriver, at Kirkens historie er præget af sådanne "regionale konciler", som afholdes i henhold til kanonisk lov.

I modsætning til mange andre europæiske lande findes der i Frankrig ikke et officielt repræsentativt organ for lægfolket. Dog findes reformbevægelsen *Conférence catholique des baptisé-e-s francophones*, grundlagt 2008, og *Promesse d'Église*, en paraplyorganisation, grundlagt 2018, som samler godt 30 katolske bevægelser, og blev oprettet som svar på pave Frans' ønske om større synodalitet i lokalkirken.

At den franske bispekonference nu har valgt at invitere gæster, herunder lægfolk, til dens plenarmøder kan ses som et konkret udtryk for biskoppernes vilje til at ville forankre den synodale proces gennem en dialog med alle aktører i Kirkens liv.

NM

hjælp, den tilvejebringer".

"Brugen af dem kræver derfor en opmærksom vurdering af hvornår livsoprettholdende og livsforlængende behandlinger virkelig understøtter menneskelivets formål, og hvornår disse har nået deres grænser", siges det.

Den katolske Kirkes katekismus lærer, at "det kan være tilladeligt at afslutte en medicinsk behandling, som er belastende, farlig, ekstraordinær eller uden rimeligt forhold til de forventede resultater" [2278].

Palliativ pleje

Enhver form for pres på døende patienter for at gøre aktiv ende på deres liv bør "kategorisk afvises. Vi anbefaler love og politikker, der forsvare den døende patients værdighed og rettigheder, for at undgå aktiv dødshjælp og for at fremme palliativ pleje".

Man støtter også et forpligtende samarbejde med de lokale samfund om bioetiske spørgsmål og at øge kendskabet i offentligheden til den palliative pleje. Faktisk har samfundet pligt til, siges det, til at hjælpe døende personer til ikke at føle sig som en byrde, men at deres liv har en værdi og værdighed, som "fortjener omsorg og støtte indtil dets naturlige afslutning".

Endelig opfordrer underskriverne beslutningstagere og sundhedsudbydere til at sætte sig ind i disse religioners livsanskuelser for bedre at kunne tilbyde medicinsk hjælp i henhold til patientens egen tro.

"Selv om vi bifalder de fremskridt, som medicinsk videnskab gør for at forhindre og helbrede sygdomme, erkender vi, at i sidste ende skal ethvert liv erfare døden", og at "omsorgen for den døende både indgår i vores måde at forvalte livets guddommelige gave, når en behandling ikke længere er mulig, og vores menneskelige og etiske ansvar overfor den døende (og ofte) lidende patient".

NM

Nordirsk abort-ja falder ikke i god jord alle steder

Hundredvis af sundhedsansatte i regionen ønsker ikke at medvirke til abortindgreb.

Tekst: Niels Messerschmidt

NORDIRLAND Efter at den nordirske regering i slutningen af oktober vedtog at lovliggøre abort, oplyser en nordirsk læge og abortmodstander, at han har indsamlet underskrifter fra mere end 900 sundhedsansatte i regionen, som ikke ønsker at medvirke til abortindgreb.

Den praktiserende læge Andrew Cupples har indsamlet underskrifterne til et brev, han har sendt til det nordirske statssekretariat. Brevet, der er underskrevet af læger, sygeplejersker og jordemødre, protesterer mod den nye abortlovgivning, og underskriverne opfordrer til at man prioriterer samvittighedsnægtelse højere, så sundhedspersonale, der modsætter sig abort, får mulighed for at ikke at medvirke til indgrebet. Det skriver avisen *The Independent*.

"Hundredvis af sundhedsansatte i Nordirland nægter at medvirke til abortindgreb. Visse personer overvejer endda at forlade sundhedsvæsenet, hvis de tvinges til at medvirke", udtaler Cupples til avisen.

"Også ansatte inden for obstetrik [fødselshjælp, red] og gynækologi, samt jordemødre, er urolige for, om de alligevel kan blive tvunget til at medvirke til indgrebet eller blive irettesat af deres arbejdsgivere eller et fagligt organ, hvis de modsætter sig de nye retningslinjer", forklarer Cupples.

Følger trop med resten af Storbritannien

Midnat natten til tirsdag 21. oktober blev de hidtidige strenge love på området officielt lempet i landet, der traditionelt set er mere religiøst og konservativt end resten af Storbritannien.

Ifølge iagttagere skal det markante holdningsskift bringe Nordirland tættere på resten af Storbritannien, der netop har kritiseret nordirerne for deres holdning til abort, men også homoseksuelle partnerskaber. Således anbefalede de britiske parlamentsmedlemmer i juli, at man afkriminaliserede abort og lovliggjorde homoseksuelle vielser og registrerede partnerskaber i Nordirland.

Tidligere var abort kun tilladt i regionen i de tilfælde, hvor moderens liv var i fare eller

Nordirland valgte 21. oktober at følge resten af Storbritannien trop og legalisere abort. Foto: Associated Press.

der var alvorlig fare for permanent skade på hendes fysiske eller mentale helbred, hvis graviditeten blev gennemført.

Abort har siden 1967 været lovlig i resten af Storbritannien i op til 24. graviditetsuge. Presset for at legalisere abort i Nordirland tog til efter en folkeafstemning i Republiken Irland i 2018, som resulterede i en legalisering af abort i det katolske land. Her er det muligt for sundhedspersonale at afstå fra at medvirke til abortindgreb af samvittighedsgrunde; en læge, som er modstander af abort, er dog forpligtet til at henvise kvinder, som ønsker at få foretaget en abort, til en læge, som kan udføre indgrebet.

Data fra den irske sundhedsstyrelse tidligere i år viser, at abortindgreb kun sker på ni af landets 19 fødselshospitaler, hvilket delvist skyldes, at sundhedspersonalet på mange af hospitalerne nægter at medvirke til abortindgreb.

Mindst 640 praktiserende læger i Irland underskrev i november sidste år en protest mod bestemmelsen i den nye abortlovgivning, hvor de er forpligtede til at henvise patienter til andre læger for at få foretaget en abort.

Flertallet af Republikken Irlands 2.500 praktiserende læger ønsker ikke at medvirke til abort, mens kun mellem 4 og 6 procent af de praktiserende læger oplyser, at de vil medvirke i et sådan indgreb.

Retningslinjerne gælder indtil slutningen af marts, hvorefter der vil blive en 12 uger lang offentlig høring, og den nordirske regering vil da have udstedt officielle retningslinjer for sundhedspersonalet i regionen om abort.

smule og ligger nu på 355.800.

- Også antallet af kateketer er steget og ligger nu på 3.120.321.
- Der findes 71.305 katolske børnehaver med i alt 7,3 mio. børn. Hertil kommer 10.492 vuggestuer.
- Antallet af katolske skoler er 101.527, og der er 48.560 katolske gymnasier.
- Kirken driver 5.269 sygehuse, 16.068 sundhedsklinikker og 646 behandlingshjem for spedalske, de fleste ligger i Asien.
- Hertil kommer 15.735 plejehjem og 9.813 børnehjem.

NM

Kort nyt

BOGUDGIVELSE En ny bog af ærkebiskop Georg Gänswein, præfekt for den pavelige husholdning og pave emeritus' personlige sekretær, *The Nine-Eleven of Our Faith*, blev præsenteret på årets bogmesse i Frankfurt. Bogen indeholder 19 prædiker, foredrag og interview fra 2014-19, og titlen refererer til Gänsweins bemærkning i 2018, hvor han sagde, at overgrebssagerne har rystet Kirken lige så meget som terrorangrebene 11. september 2001 rystede USA.

PRÆSTEDRAB En katolsk præst er fundet dræbt i det sydøstlige Kenya fem dage efter at være meldt savnet 11. oktober. Ifølge politiet blev den 43-årige p. Michael Miangi Kyengo, 43 år, udsat for vold inden han blev kvalt. En lokalavis skriver, at flere personer deltog i drabet. "Mange biskopper og præster er mål for vold for at have afsløret lokale heksexdoktorer. De dræbes for at sige sandheden", siger p. Nicholas Mutua fra bispedømmet Garissa.

SAMMENLÆGNINGER Den 1. januar 2020 etableres Tysklands største katolske sogn i Saarbrücken med 99.000 katolikker – næsten det samme som bispedømmerne Magdeburg og Görlitz i det tidligere Østtyskland tilsammen. Præstemangel og medlemsflugt får bispedømmerne i Tyskland til at omstrukturere sognene. Intet bispedømme er gået så radikalt til værks som Trier, hvor 1,2 mio. katolikker tidligere var fordelt på ca. 900 sogne, som fra og med det nye år reduceres til blot 35 sogne (med i snit 35.000 medlemmer). Disse 'megasogne' skal ledes af et administrativt organ bestående af op til fem personer – sognepræsten som formand, en fuldtidsmedarbejder (præst eller lægperson) til den pastorale omsorg, en fuldtids økonomisk ansvarlig og op til to valgte, ulønnede sognemedlemmer.

CHIKANER Ærkebiskop af Managua og formand for bispekonferencen i Nicaragua, kardinal Leopoldo Brenes, siger, at Kirken i landet er under konstant beskyldning, især efter april 2018, da biskopper og andre opfordrede landets præsident Daniel Ortega til at træde tilbage og udskrive nyvalg. Intimidering af Kirken omfatter bl.a. makabre afbildninger af ophængte mannequindukker iklædt sorte præstekjoler.

Ny statistik for Kirkens mission i verden

Om udviklingen i den verdensomspændende Kirke.

OVERSIGT Hvert år på verdensmissions søndagen, som markeres i slutningen af oktober, offentliggør informationstjenesten *Fides* en statistik over Den universelle Kirke med fokus på mission. Blandt tallene, som er offentliggjort i dette års statistik, er især følgende interessante:

- Antal katolikker på verdensplan opgøres til 1,313 mia. – en stigning med 14 mio. på ét år. Deres antal er steget i samtlige verdensdele.

- Andelen af katolikker blandt verdensbefolkning steg med 0,06% og ligger nu på 17,7%.
- Antallet af præster faldt en smule og ligger nu på 414.582.
- Antallet af diakoner er steget til 46.894.
- Antallet af biskopper er steget en smule til 5.389.
- Antallet af ordenssøstre er derimod faldet med 10.535 søstre til nu i alt 648.910.
- Antallet af lægmissionærer er steget en

Bognyhed: Andrew Brunson skriver om sine to år i tyrkisk fængsel

Andrew Brunson havde været missionær i Tyrkiet i 23 år, da han uforvarende blev en del af et storpolitisk spil og uretmæssigt sad to år i tyrkisk fængsel på grund af falske anklager, før han endelig blev løsladt i oktober 2018.

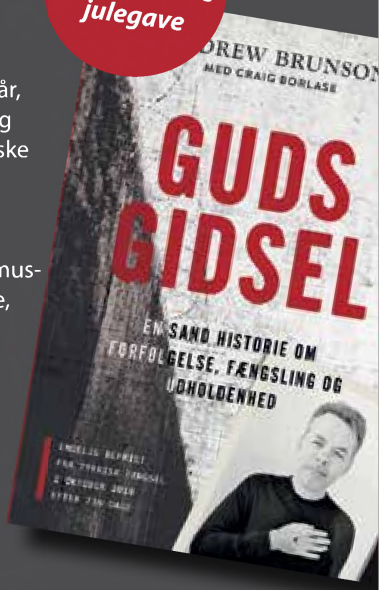
Andrew skriver personligt og medrivende om sin tid i fængsel, hvor han sad i celle med 20 radikale muslimer samt i isolation. Han gennemgik en dyb troskrise, men oplevede også hvordan Gud på forunderlig vis styrede begivenhederne og brugte ham i sin plan.

Køb den på forfulgtekristne.dk/butik

Flot hardbackudgave, 258 sider. Pris: 249,-

Dansk Europamission

Den perfekte julegave

Kom i julestemning med Caritas

Søndag d.1. december kl. 11:30 holder vi Julebasar i Caritas Center Stenosgade og alle er hjertelig velkomne.

Der vil være musik, julemad samt mulighed for at købe julepynt og vinde præmier. Overskuddet går til syriske flygtningebørn og familier i Jordan.

STED: CARITAS CENTER STENOSGADE
STENOSGADE 4A, KØBENHAVN V

Skolen er deres frikvarter

En flok velfærdsdanskere fik vendt op og ned på deres forestillinger om, hvad ressourcer er, da de besøgte Amoroto Primary School.

Tekst: Lisbeth Rütz. Foto: Caritas.

UDVIKLINGSHJÆLP Minibusser styrer behændigt udenom de største huller i de afrikanske grusveje, og der bliver længere og længere mellem husene. Hvorfor holder vi egentlig her, når jeg lige at tænke, da bussen pludselig standser med et ryk *in the middle of nowhere*. Hundreder af børn kommer løbende hen mod os – pigerne helt i lyserødt – drengene i lyserødt og blå. Nogle af dem spiller på tromme, mens de syngende og dansende følger os ned ad en lang vej hen mod nogle slidte bygninger midt ude på marken. Vi er på Amoroto Primary School i Soroti-distriktet i Uganda. Skolen har sammen med 8 andre skoler i distriktet fået støtte fra Danmarks Indsamling i 2017. Caritas Danmark administrerer hjælpen sammen med sin lokale samarbejdspartner CIDI.

Jeg standser et øjeblik for at nyde de stærke farver. Den røde jord, den eksplosive frodighed og landskabets skønhed gør indtryk. Her er så smukt, at man næsten glemmer den alvorlige virkelighed, der ligger bag vores besøg. For fattigdommen er stor herude på landet. I Uganda lever 20 % under fattigdomsgrensen – men der er store regionale forskelle, og nogle steder ude på landet er det over 80 %. Den gennemsnitlige, forventede levealder er på blot 58,5 år.

Fokus i skoleprojektet ligger på verdensmål 2 – stop sult. Caritas Danmark har med indsamlede midler fra Danmarks Indsamling støttet anlæggelsen af køkkenhaver ved ni lokale skoler i Soroti-distriktet. Køkkenhaverne passes af forældre og børn i fællesskab og takket være afgrøderne herfra kan

børnene få et sundt, varmt måltid om dagen på skolen. Det mærkes på børnenes trivsel. Er man mæt, kan man bedre koncentrere sig og få lært noget i skolen.

En helt anden verden

Undervisningsformen hernede er helt anderledes end i de danske skoler. Klasserne er enormt store efter danske forhold – med over 40 elever i hver. Der kan være flere årgange i hver klasse – for børnene kommer først, når forældrene har råd til at sende dem i skole. I Uganda er det nemlig sådan, at forældrene selv skal betale skolepenge, uniform og bøger, siger Karina Pisczczek Andersen, der til daglig underviser i Sankt Birgitta Skole i Maribo.

Inde i klasseværelserne hænger der mange anskuelsestavler. I gamle dage brugte vi dem også i Danmark. Tavlerne bliver brugt i undervisningen til for eksempel at vise børnene dyr, planter og fortællinger fra bibelhistorien.

Foran skolen møder jeg Iwan og Julius fra en af de øverste klasser. Deres weekend ligner ikke en dansk teenagers. De har hverken tid eller penge til at gå til fester eller dyrke hobbies. I morgen skal jeg passe kvæget, arbejde på markerne og måske hente vand, forklarer 16-årige Iwan, der drømmer om at blive lærer og rejse ud i verden – også til Danmark.

Vi møder både børn og voksne, der har ambitioner for fremtiden. ”Jeg ville så gerne, at et af mine børn blev læge”, fortæller Levi Eumu. Alle hans syv børn har gået på skolen. Han arbejder selv som

Filip Lazarow fra DUK får sig en snak om ungdomsliv i Danmark og Uganda sammen med drenge fra en af de ældste klasser.

En af skolens lærere viser to afgrøder fra skolehaven – sød kartoffel og kassava.

elektriker og drømmer om, at der efter dansk forbillede kan komme solpaneler på skolen.

”Jeg oplevede det var nemt at snakke med eleverne. De vidste godt, at vi ikke bare kom som turister – vi kom for at repræsentere den hjælp de har fået. Man lægger selvfølgelig mærke til kulturforskellen – den disciplin og den ydmyghed de viser. Jeg oplevede det som om skolen var deres frikvarter. De havde jo så mange pligter derhjemme både før og efter de gik i skole. Under vores besøg her i Uganda har vi set, hvor meget uddannelse og ny viden flytter. De første dage besøgte vi en lille landsby og en lille gård, hvor man arbejdede med nye dyrkningsmetoder, og vi så, hvor meget det har givet dem et løft”, siger Filip Lazarow, der er med som repræsentant for DUK.

Together in the spirit

Inde i den lokale kirke er vi til stormøde med børn, lærere og forældre. Lærere og forældre fortæller om deres skole. En ældre mand spiller på sit selvbyggede instrument og synger på sit lokale sprog en sang, han selv har komponeret i amerikansk country and western stil. Tak Danmark synger han. Så sætter skolebandet ind med afrikanske strengeinstrumenter og trommer og snart er gulvet fyldt med de lokale og de danske gæster, der kaster sig ud i de livsglade afrikanske rytmer.

Der er stolthed og brede smil, da vi kommer ud i køkkenhaven, som bugner med kassava, jordnødder, søde kartofler og mange andre afgrøder, der sikrer, at eleverne kan få sig et sundt måltid mad midt på dagen. De fleste børn har en lang skoledag og

går frem og tilbage 3-4 kilometer hver vej for at komme i skole.

For velfærdsdanskere er skolebesøget på mange måder som et besøg på en anden planet. Det er en barsk social virkelighed vi møder. Men vi møder også stærke ressourcer i form af et menneskeligt kæmpeoverskud og en frodig musikkultur.

Der er langt mellem en dansk og en ugandisk skoledag – og så alligevel. Børnene vil rigtig gerne se billederne på Karinas smartphone af, hvordan de danske børns skole ser ud. Vi har svært ved at rive os løs fra dette sted, og der bliver givet mange afskedsknus. Børn, forældre og lærere følger os på vej op til bussen. Alle vil give hånd og ønske os god rejse. ”We are together in the spirit”, siger en af lærerne, mens hun knuger min hånd. LR

Du kan læse meget mere om
Caritas' arbejde i Uganda og andre
lande på www.caritas.dk

Karina Pisczczek Andersen fra Sankt Birgitta Skole i Maribo snakkede sammen med nogle af de små elever. Læg mærke til anskuelsestavlerne i loftet.

Alle vil hilse på, da den danske gruppe skal afsted.

Bed sammen med millioner af andre

Forny dit bønsliv og slut dig til Bønnens Apostolat.

BØN Trænger du til fornyelse i dit bønsliv? Bønnens Apostolat er et verdensomspændende bønnetværk. Apostolatet er et kærlighedsfællesskab med den Opstandne, hvor vi samarbejder med Ham om at Hans kærlighed må udbredes til alle mennesker.

Der bedes for menneskene og deres frelse og for Kirkens og verdens anliggender. Bevægelsen sørger for at udbrede pavens månedlige bønsliggender.

Bønnens Apostolats åndelige fundament er:

- At være til rådighed for apostolske udfordringer;
- At arbejde med Jesus i hans mission;
- At have et personligt forhold til Jesus.
- Dette forhold symboliseres af Jesu og menneskets hjerte, der i samklang med hinanden ønsker at svare på konkrete behov, som mennesker har;
- At være i Kirkens tjeneste i det globale bønnens netværk, samtidig med at tjene retfærdighedens sag.

Vi er inviteret til at leve i kærlighedens fællesskab med den opstandne Jesus. Vi er parate til at samarbejde med Ham og vi ønsker, at hans medfølelse kærlighed må være til stede i vor verden.

Man kan se Bønnens Apostolat som en åndelig vej, der skal lære os at tænke, gøre og føle som Jesus.

Bønnens Apostolats åndelige vej er følgende:

Denne vej er en hjertets skole med 9 trin, der skal hjælpe os til at tænke, gøre og føle som Jesus.

1. I begyndelsen var Kærlighed.
2. Mennesket har behov for at være lykkeligt.
3. Verden er såret.
4. Faderen sender sin Søn for at frelse os.
5. Han kalder os for sine venner.
6. Jesus bor i os.
7. Sammen med Ham ofrer vi vort liv.
8. Barmhjertighedens mission.
9. Det globale bønnetværk er følsomt over for menneskehedens behov.

Bønnens Apostolat i dag

Der er to måder at være med i Bønnens Apostolat på.

Den åbne form

Alle døbte kan bede med på pavens intentioner. Især den 1. fredag i hver måned.

som stadig ofrer sig i eukaristien til verdens frelse.
Måtte Helligånden,
som har ledet Jesus,
lede og styrke mig i dag,
så jeg kan vidne om din kærlighed.
Med Maria,
Herrens og Kirkens Moder,

Click to pray er en app, man kan downloade til sin smartphone fra clicktopray.org. Her finder man pavens bønssintentioner, dagens bøn og en blog om bøn.

Man deltager tre gange om dagen i bøn – morgen, eftermiddag og aften. Om morgenen indvier man dagen til Gud og til at gøre Hans vilje. Om eftermiddagen standser man midt i al dagens travlhed og styrker sig ved at sige: Herre, alt for dig og som du vil. Om aftenen ser man tilbage på, hvordan dagen gik og ransager sin samvittighed. Hvordan gik det med dagens apostolat?

Medlemskab og dybere engagement

Nogle føler sig måske kaldede til et dybere engagement. De bliver en slags bønnens apostle, der står til rådighed for eksempel for menigheder og skoler – eller går ind i den internationale eukaristiske ungdomsbevægelse. LR

Denne artikel bygger på oplysninger fra Bønnens Apostolat i Danmark. National koordinator for apostolatet i Danmark er p. Herbert Krawczyk SJ. Ryesgade 29, 8000 Aarhus C, E-mail: herbert@katolsk-aarhus.dk Hjemmeside: www.boennensapostolat.dk

Forslag til bønner

Den daglige overgivelse:

Gud, vor Fader, jeg ofrer dig hele min dag.
Jeg ofrer dig mine
bønner, tanker, ord, handlinger,
glæder og lidelser i forening
med Jesus Kristus, din Søn,

beder jeg særligt for de intentioner, som paven anbefaler til alle troendes forbøn i denne måned.

I dagens løb:

Herre, alt for dig, og som du vil.

Om aftenen:

Har jeg prøvet på at gøre denne dag til en gave til Gud?
Modtag i denne ånd den hellige kommunion, især 1. fredag i måneden.
Eller om søndagen.
Bed helst hver dag mindst et led af rosenkransen.

Det begyndte med jesuitterne

Historien om et verdensomspændende bønnetværk.

BØN Tilbage i 1844 holdt p. François Gautrelet, SJ den 3. december en prædiken for en flok unge jesuitter i ordenens formationshus i Vals-près-le-Puy. Jesuitter, der var missionærer i fjerne lande besøgte jævnligt formationshuset for at fortælle om missionen. Det tændte de unge jesuitter, der blev frustrerede og utålmodige efter selv at komme i gang. Længslen efter selv at komme ud i verden og gøre en forskel fik deres velordnede hverdag til at virke kedelig. Men med sin prædiken ville Gautrelet vise dem, at de allerede her og nu kunne gøre noget for missionens udbredelse samtidig med at de koncentrerede sig om deres studier og eksamener. Ligesom Frans Xavier havde været Indiens apostel og ofret hele sit liv for at følge Kristus, kunne de gøre det samme i helt andre sammenhænge.

Gautrelet foreslog de unge jesuitter og deres lærere at blive bønnens apostle ved at ofre hele deres daglige liv og arbejde til Guds ære. Sådan kunne de være med til at støtte udbredelsen af troen. Snart bredte Gautrelets tanker sig over hele Frankrig.

Der var i de år en meget stærk interesse i Frankrig for at gøre missionen til en sag for alle.

I 1846 sammenfattede père Gautrelet sine tanker om bøn i en bog, og i 1879 fik bevægelsen sine første statutter, der blev anerkendt af pave Pius IX. Fra 1861 overtog père Henri Ramiere Bønnens Apostolat, og han viede hele sit liv til at udbrede bevægelsen.

Bønnens Apostolat er en tjeneste for Kirken og sammen med hele Kirken. Siden 1891 har bønnerne været formuleret af paven selv. Bevægelsen har hele tiden været knyttet sammen med jesuiterordenen. I 1925 blev dens hovedsæde flyttet fra Frankrig til Rom.

Flere og flere har sluttet sig til Bønnens Apostolat, og med tiden er den blevet til et verdensomspændende netværk, som millioner af troende beder med i. Bevægelsens mission er at gøre opmærksom på, hvordan vi alle sammen kan være med til at gøre en forskel for verden ved at blive en bønnens apostel. Uanset om man er gammel eller

Aktive i Bønnens Apostolat mødes med pave Frans den 28.6. i år i Paul VI's audienshal i Vatikanet. Foto: popesprayer.va/

ung, rask eller syg, intellektuel eller analfabet – alle er kaldede til at være med til at arbejde på Gudsrigets udbredelse. Med alle de udfordringer, verden står over for i dag giver det mange mennesker en ekstra dimension i deres hverdag, at de sammen med kristne over hele verden beder for Kirkens fælles anliggender.

I 1916 kom Bønnens Apostolat til Dan-

mark. Pater Ignatius Schmidt, der var sognepræst i Aarhus begyndte at udgive Jesu Hjerter budbringer. Det udkom indtil 1977, hvor det blev erstattet af "Fra Kirkens missionsmark", der i mange år blev redigeret af pater Ziggelaar.

Siden 2018 er det pater Herbert Krawczyk fra Aarhus, der er ansvarlig for Bønnens Apostolat i Danmark. LR

PRÆDIKEN I forbindelse med De fattiges Dag i 2017 henviste pave Frans til Jesus Kristus, Universets Konge, i den sammenhæng, at Jesu magt som konge mest af alt kom til udtryk på korset på Golgata. Uskyldig blev han naglet fast til korset, fattig og nøgen, og frarøvet alt, og afslørede dermed Guds fulde kærlighed til mennesker. ”Hvis du er jødernes konge, så frels dig selv!” Sådan lød ordene og sådan udstillede folket Jesu afmagt, som på tredjedagen blev afløst af kærlighedens styrke, der vakte ham til nyt liv i genopstandelsen.

Vi nærmer os julen – en højtid, hvor butikkerne med grådighed ser hen til, at vore glødende og hyppige dankorttransaktioner atter må sætte nye rekorder. December er billedet på menneskets forbrugsmekka, hvor ingen gave kan blive stor nok, og intet måltid kan overgøres. Moderne jul rimer ikke på nøjsomhed og ydmyghed. Nej, i mange familier afløses hjerternes og dankortets fest af dybe lommesmarter, alt imens ordene fra pave Frans inviterer os til at besinde os og lægge kreditkortet tilbage i tasken.

At være konge

På korset kom Jesu magt som konge til syne. I ydmygende fattigdom kunne han afsløre Guds kærlighed til mennesker til fulde.

Det er ord, vi bør tage med os ind i december. At være konge handler ikke om pragt og overflod, og om at overgå hinanden i gaver. At være konge handler derimod om at være ægte, oprigtig og leve i simpel sandhed. Sådan lever de børn, som bæres til dåben i vores sognekirker, og sådan vokser de op indtil den dag, hvor der sker noget med deres uskyld i den hvide klædning, og deres kongelige uskyld ændres til en anden form for magtforhold. Lad os reflektere over, hvordan vi i år lader denne uskyld komme til udtryk gennem de gaver, vi udveksler med hinanden juleaften, så vores fejring af Jesu fødsel må blive et tegn på Jesu værdighed som verdens frelser. Noget, som ikke kommer til udtryk gennem vores indpakning af elkedler, sokker, gavekort og vækkeure lagt under juletræet.

Det var pave Pius XI, der indså vigtigheden af en Kristi Konge-fest helt tilbage i 1925. Han indføjede festen i Kirkens kalender som et modsvar til det verdslige samfund, og som en protest mod rigdom, magt og dem, der har vendt Gud ryggen for at skabe sig et andet herredømme. Pave Pius XI ønskede, at markeringen af Jesus Kristus som Universets Konge skulle minde os alle om, at fællesskabet med Gud sejrer over menneskers ødelæggelser. Festen skulle også minde os om, at vi ikke kan finde fred inde i os selv før vi forsoner os med Gud.

Troen er under pres

År 1925 ligger så langt tilbage i tiden, at kun ganske få nulevende personer har oplevet det. Alligevel kan vi alle genkende de ødelæggelser, som pave Pius XI lagde til grund for festdagen. Det samfund og de påvirkninger, vi møder i vores hverdag, gør markeringen af festen for Universets Konge lige så aktuell i dag som dengang. Vi oplever både nedskæringer og oprustning, og kræfter, som trækker i retning af et samfund med fokus på profit og effektivitet i stedet for håb og næstekærlighed. De varme hænder er blevet til en varm kartoffel, som ikke er til at holde på, og al fokus rettes mod at få placeret et ansvar, for på den måde at sikre, at der er en vinder og en taber – en

En konge ikke af denne verden

Prædiken til søndag 24. november, festen for Jesus Kristus, Universets Konge. Læsninger: 2 Sam 5,1-3; 2; Kol 1,12-20, Luk 23,35-43.

Tekst: pastor Jude Kulas, sognepræst i Sct. Mariæ Kirke, Aalborg.

magtbalance mellem den, som er konge, og den, som har fejlet.

Vores tro i Danmark angribes og sættes under pres – ikke med voldsomhed – men som en fange i et fængsel, der graver i væggen med en ske lidt efter lidt hver eneste dag, for til sidst at bryde igennem uden at nogen opdagede det. Vores kirkelige fællesskab undergraves på samme måde bid for bid, som en tyv, der kommer om natten. I skarp kontrast hertil står Kirkens fejring af den fattige som konge.

Festen kan fejlfortolkes, og vi kan have lyst til at pynte den med guld og ædelsten, så vi frembærer Jesus som en konge, der har vundet slaget i stor triumf over sine modstandere. Men det er ikke den slags konge, Jesus ønskede at være. Jesus lod sig ikke føde på jorden som menneske for at øve magt over andre, og sende en hær i krig. Han lod sig føde for at lære mennesket, at vi gennem ydmyghed og et simpelt liv skal tjene hinanden, og opnå retfærdighed gennem fattigdom fremfor gennem magt. På korset var det netop den skyldige røver, som bad til Jesus i anger og ydmyghed, og som Jesus lovede at være sammen med i Paradis.

En typisk konge sender sine krigere i kamp for at erobre nyt land eller tilkæmpe sig større rigdom. En sådan konge gemmer

sig bag dem, der sætter deres liv på spil i en kamp – en kamp, hvor kongen selv risikerer at tabe ansigt. Jesus, derimod, gik selv i døden for os, og det gør hans titel som Universets Konge til en titel, vi ikke kan sætte på nogen anden.

At overgive vor sjæl

Vi er ikke i stand til at måle Jesu magt – en magt, som både hersker over alle skabninger og over menneskets sjæl. Hans magt er almægtig: det er gennem den magt, at vi skabes, fødes og bæres til dåb, og det er gennem den magt, at dåbsvandet velsignes med ordene: ”Vi beder dig, Gud vor Fader: Lad ved Jesus Kristus din Helligånds kraft komme over dette vand, for at alle der ved dåben med Kristus begravnes til døden, også med Ham må opstå til livet”.

Det er ved disse ord, at vi må overgive

”

Vi inviteres til at lade festdagen sætte sig dybe spor i os, gennem vores familie, vores ambitioner og i vores bevidsthed

vores sjæl til Jesu kongedømme. Med denne velsignelse tegner Gud en livsforsikring for os allerede mens vi bærer den hvide uskylds klædning. Kristus udgør rammen om vor skabelse, når han udtaler både det første og det sidste ord i vores liv. Herved bliver det ganske håndgribeligt – også i vores sammenhæng – at han er den, som ikke frelste sig selv, men vælger at ofre sig selv for at frelse os fra al synd.

Når vi kigger i vores kalender for hele året, kan arbejdslivet ramme os med en vis styrke omkring pinse. Da må vi pludselig sande, at vores kristne tro ikke levner mange fridage inden det bliver jul, og vi må holde ud og hænge i de mange hverdage, som kommer i en lind strøm sidste halvår i kalenderen.

Dagen for Jesus Kristus, Universets Konge, hænger heller ikke sammen med en fridag. Alligevel er der tale om en festdag, vi som troende burde gøre noget mere ud af. At pave Pius XI har indstiftet denne dag for at få os til at reflektere over, hvad magt vil sige og hvilke værdier et kongedømme skal stræbe efter, rækker langt videre end den time, dagens messe varer og de ord, vi hører fra prædikestolen. Vi inviteres til at lade festdagen sætte sig dybe spor i os, gennem vores familie, vores ambitioner og i vores bevidsthed. Lad os gennem evangeliets ord lære at forstå og efterleve, at det kun er gennem fattigdom og ydmyghed, at vores kærlighed til Gud og mennesker kan udfolde sig helt.

Kristus omgivet af syngende engle, oliemaleri af tyske Hans Memling (1435-94).

’Han er jødernes konge’ (Luk 23,35-43)

Og folket stod og så på. Også rådsherrerne gjorde nar af ham og sagde: ”Andre har han frelst, lad ham nu frelse sig selv, hvis han er Guds salvede, den udvalgte”. Også soldaterne kom hen og håned ham; de rakte ham eddike og sagde: ”Hvis du er jødernes konge, så frels dig selv”. Der var nemlig sat en indskrift over ham: ”Han er jødernes konge”.

Den ene af de to forbrydere, som hang

dér, spottede ham og sagde: ”Er du ikke Kristus? Frels dig selv og os!” Men den anden satte ham i rette og sagde: ”Frygter du ikke engang Gud, du, som har fået den samme dom? Og vi har fået den med rette; vi får kun løn som forskyldt, men har intet ondt gjort”.

Og han sagde: ”Jesus, husk mig, når du kommer i dit rige”. Og Jesus svarede ham: ”Sandelig siger jeg dig: I dag skal du være med mig i Paradis”.

Frans af Assisi blev levende for 38 danske pilgrimme

Forbrug og luksus præger mange menneskers liv, uden at vi egentlig tænker over det. Den hellige Frans af Assisi og Sankt Clara valgte for 800 år siden det stik modsatte, og deres valg vækker stof til eftertanke netop nu.

Tekst: journalist Hanne Stetting Duvå

PILGRIMSREJSE De to helgener Sankt Frans og Sankt Clara kom begge to fra velhavende familier, som de sagde farvel til. De valgte frivilligt et liv tæt på Gud i den yderste fattigdom. Her fandt de glæden og deres sande kærlighed.

”Det er, når vi giver, at vi modtager,” sagde Frans af Assisi. Måske er det derfor, at han og Sankt Clara siger os særlig meget i dag? Den refleksion var budskabet i flere af de prædikener, som pastor Niels Engelbrecht holdt for de danske pilgrimme i fem verdensberømte kirker under pilgrimsrejsen sidst i oktober 2019.

Den lysende by på bjerget i Umbrien

De i alt 38 pilgrimme kom fra katolske menigheder i Jylland, på Fyn og Sjælland. Gruppen bestod af unge og ældre. Der var repræsentanter fra en række forskellige faggrupper, pensionister og tre unge i skolealderen. Der var singler, familier og ægtepar. Fem af pilgrimmene var fra konvertitkurset sidste år i København.

Malou Lebech og Charlotte Engh blev for eksempel venner på konvertitkurset og delte hotelværelse på pilgrimsrejsen.

”Jeg har i mange år følt mig stærkt draget af Assisi,” siger Charlotte Engh.

Rejsen var en stor oplevelse, der fuldt ud levede op til hendes drøm, fortæller hun.

Programmet var komponeret af sakristan ved Sankt Ansgar Domkirke, Ulla Elmquist, og generalvikar Niels Engelbrecht. Det var tæt pakket med kirkebesøg, rosenkransbønner og kulturelle oplevelser i form af kirkesang og mulighed for at opleve verdenskultur i form af billedkunst fra den italienske renaissance og kirkearkitektur.

Udover kirkebesøg, busture, bønner og messer var der tid til cafebesøg i solen på Assisis torv, Piazza del Comune, og fælles og individuelle måltider på bl.a. familierestauranten La Rocca, som dannede rammen om fællesmiddagen den sidste dag, hvor danskernes salmesang ”Alle gode gaver” gjaldede ud over restauranten og fik venlige, lidt overraskede smil med på

vejen fra italienerne, der ikke har samme salmetradition som vi i Danmark.

I oktober er der ikke overfyldt i Assisi og de omkringliggende byer; men der er livligt. Pilgrimme og turister fra hele verden, præster, præstestuderende og ordenssøstre og -brødre fra mange ordner.

Ved busstoppestedet udenfor den store lyse kirke Santa Maria degli Angeli faldt Birte Mandrup fra rejsegruppen spontant i snak med Paula Francesca fra ordenen Jesu Små Søstre. Birte Mandrup spurgte, om Paula Francesca kender to af de søstre fra Vesterbro, som hun er venner med. Ja, svarede Paula Francesca med et stort smil, dem kender jeg godt – og så var afstanden mellem Umbrien og København pludselig ikke så stor.

Brune kutter – 800 år gamle og helt nye

Franciskanere i de brune kutter med store spidse hætter og hvide reb om livet fylder meget i gadebilledet i Assisi. De 38 pilgrimme fra Danmark så relikvier i basilikaen San Francesco og Santa Chiara med kutter i groftvævet stof fra Sankt Frans’ eget liv i årene 1182-1226. Få minutter senere kunne deltagerne se en ung mand i samme brune slags kutte stående med en iPhone 10 oppe i sollyset.

”Sørg for hele tiden at prædike evangeliet og brug om nødvendigt ord,” lyder et kendt citat fra Frans af Assisi. Det var en rød tråd på pilgrimsrejsen, hvor den hellige Frans og Sankt Claras visdom blev levende for de danske pilgrimme gennem menneskelige møder, kunstværker, kirker, sange, historie, messer og bønner.

Kilder: Rejseprogrammet Assisi 2019 af Ulla Elmquist og Niels Engelbrecht, Katolsk.dk, franciskanernes hjemmeside: <http://ofm.org>.

Danske Birte Mandrup faldt spontant i snak med søster Paula Francesca ved busstoppestedet uden for Santa Maria degli Angeli. De to har fælles venner i København, viste det sig.

Konvertitkurset: Malou Lebech og Charlotte Engh blev venner på konvertitkurset 2018-19 og delte hotelværelse på pilgrimsrejsen.

Generalvikar Niels Engelbrecht læser messe i Porziuncula.

Pilgrimsgruppen 2019: Generalvikar Niels Engelbrecht og Ulla Elmquist ledede rejsen og fik samlet de 38 pilgrimme udenfor den lysende smukke kirke, Santa Chiara (Sankt Clara) nær Assisis centrum til et gruppefoto.

Astrid og Benjamin Sønderstrup og Maria Duvå var de yngste deltagere på turen. Her er de fotograferet foran Santa Maria degli Angeli.

Omvendelse på flere planer

Begrebet 'omvendelse' – i forskellige betydninger – går som en rød tråd gennem slutdokumentet for Amazonassynoden.

Tekst: Niels Messerschmidt

INDBLIK Slutdokumentet for den særlige bispesynode om Amazonas, offentliggjort 26. oktober, indeholder fem kapitler, indledning og kort konklusion. Det berører spørgsmål om evangelisering, inkulturation, integreret økologi, de oprindelige folk, et særegent amazonisk ritual, kvindens rolle og nye embeder i tilknytning til menigheder uden adgang til eukaristien og sakramenterne.

Teksten bygger på synodens tre ugers drøftelser, i de små sproggrupper og i plenum, og berører de udfordringer og muligheder for en region, som dækker ni lande og bebos af 33 mio. mennesker, heraf 2,5 mio. indfødte folk.

Kapitel I – integreret omvendelse

En "ægte integreret omvendelse" vil sige, at leve et liv inspireret af Frans af Assisi, og at leve i harmoni med sine omgivelser. Dette sætter Kirken "i bevægelse" for at nå Amazonasbefolkningens hjerte. Befolkningerne hér lever i en multietnisk og multikulturel virkelighed.

Kapitlet omtaler den lidelse og sorg, der har ramt og ødelagt regionen, og som truer livet: fx privatisering af naturressourcer, rovdrift og afskovning, udvindingsindustriernes forurening, klimaforandringer, narkohandel, alkoholisme, menneskehandel m.m. Andre problemer relaterer sig til fx de oprindelige folks traditionelle mobilitet og tvangsflytningen af dem. Alt dette må adresseres pastoralt, fastslås det.

Kapitel II – pastoral omvendelse

Kirkens væsen er missional. Derfor er mission ikke en option, men kendetegner Kirkens sendelse. I Amazonas må Kirken formes efter den gode samaritaners forbillede, og den må inkultureres med de folk, den tjener. Og den må ikke blot "komme på

besøg", men være pastoralt permanent til stede i regionen.

- *Missionærer og martyrer:* De 185 synodefædre minder om de missionærer, som gav deres liv for forkyndelsen i Amazonas, og vi bliver mindet om, at det tidligere ofte skete i samspil med kræfter, der undertrykte den oprindelige befolkning. Kirken har derfor "en historisk mulighed for nu at distancere sig" fra "nye kolonialistiske kræfter ved at lytte til Amazonas' befolkning og virke profetisk på en transparent måde".

- *Økumeni og interreligiøs dialog:* Økumenisk og interreligiøs dialog er "uundværlig i evangeliseringen i Amazonas", siges det. Med udgangspunkt i Guds ord søger den at finde nye veje til fællesskab, og interreligiøs dialog skaber større viden om de indfødtes tro og kultur, så man sammen kan forsvare det "fælles hjem".

- *Pastoral tjeneste og unge:* Der er behov for en pastoral tjeneste rettet mod de oprindelige befolkninger. Den skal have en central plads i Kirken. Der er brug for at "tilgodese de oprindelige befolkninger" og gøre mere for at fremme gudviede kald blandt dem, så forkyndelsen fremover hér kan varetages af indfødte.

Kirken må række ud til de unge og adressere deres mange udfordringer: splittelsen mellem tradition og modernitet, et værditrum med rod i fattigdom, vold, arbejdsløshed, manglende uddannelse m.m. Mange unge havner i fængsel eller begår selvmord, og Kirken må derfor vejlede dem og styrke deres identitet og selvtillid. Synoden efterlyser "en ny og dristig ungdomstjeneste", som fx benytter sociale medier, og hjælper de unge med at opnå en sund interkulturalitet.

- *Pastoral omsorg i byerne:* En stor udfordring er Kirkens pastorale arbejde i byerne, hvor individer og familier ofte er ramt

Repræsentanter for oprindelige folk taler under en pressebriefing.

af fattigdom, arbejdsløshed, boligmangel og sundhedsmæssige problemer. Kirken må forsvare deres rettigheder og arbejde for, at alle får lige adgang til de fordele, byen giver. Nøgleordene er her bæredygtighed, demokrati og social retfærdighed. Synoden ønsker "velkomstcentre" for migranter, flygtninge og hjemløse i byerne, og de efterlyser offentlige politikker, som forbedrer livskvaliteten i landdistrikterne og derved kan bremse vandringen mod byerne.

Kapitel III – kulturel omvendelse

Inkulturation og interkulturalitet er vigtig for at opnå en "kulturel omvendelse", hvor kristne går ud og møder andre og lærer af dem. Kirken må stå ved de oprindelige folks side, fordømme overgrebene på dem, den kommercielle rovdrift i regionen, den heraf følgende etniske og økologiske ødelæggelse, og fordømme kriminaliseringen af sociale bevægelser.

- *Et forsvar for landet og livet:* Et forsvar for landet "har udelukkende til formål at forsvare livet", og bygger på det evangeliske princip om at forsvare menneskets værdighed. De oprindelige folks ret til selvbestemmelse må respekteres og de må høres, hvis virksomheder og bosættere ønsker at etablere sig i deres område.

- *Indfødtes teologi og folkelig fromhed:*

For at kunne forankre evangeliet i de indfødtes kulturer, dvs. inkulturation, må Kirken give plads til en indfødt teologi og folkelig fromhed, som den må værdsætte, ledsage, styrke, men også "lutre" for at skabe de bedste betingelser for at forkyndelsen rodfæster sig. Synoden afviser som nævnt en "kolonialistisk forkyndelse" og "proselytisme", men anbefaler en inkultureret forkyndelse som giver Kirken et amazonisk ansigt, der respekterer de oprindelige folks historie, kultur, livsstil og religiøse univers.

- *Et regionalt netværk:* Også på sundhedsområdet bør man inddrage deres viden om traditionel medicin. Kirken må tilbyde sundhedspleje de steder, hvor de nationale sundhedstilbud ikke når ud. Den bør fremme en regional kommunikationskultur, som styrker dialogen, mødet og omsorgen for det "fælles hjem". Konkret foreslås oprettelsen af et regionalt akademisk netværk, der kan tilbyde flersprogede uddannelser, nye typer af uddannelser og fjernundervisning.

Kapitel IV – økologisk omvendelse

I lyset af den "hidtil uset socio-miljømæssige krise" ønsker synoden at opbygge en amazonisk kirke for hvem en integreret økologi og økologisk omvendelse følger af, at "alt er forbundet".

- *Integreret økologi:* Fordi Kirken erkender de "sår, som er blevet begået af mennesker" i regionen, må den opbygge udviklingsmodeller på retfærdighed og solidaritet – hvor pastoral omsorg for naturen hænger sammen med retfærdighed overfor fattige og udstødte. En integreret økologi er Kirkens eneste farbare vej, hvis den ønsker at medvirke til at løse regionens mange problemer.

- *Menneskerettigheder:* De kristne må forsvare menneskerettighederne. Men kirken må ikke kun fordømme menneskerettighedsbrud, men også de omfattende miljøødelæggelser i regionen. Synoden ønsker at udfase fossil energi til fordel for vedvarende energi, og styrke omsorgen for det "fælles hjem". Regionen må ikke ses som en udtømmelig ressource og synoden anbefaler derfor, at kommercielle hensyn ikke sættes over hensynet til miljøet og menneskerettigheder.

- *Allieret med lokalsamfundene:* Kirken skal udvise ansvarlighed og værne om skaberværket sammen med de oprindelige folk, anerkende deres viden om biodiversitet, og modsætte sig enhver form for udbytning af naturen.

- *Forsvaret for liv:* Kirken forsvaret livet "fra undfangelse til naturlig død", og

Indfødt frembærer offergave til paven.

må fremme en interkulturel og økumenisk dialog, der modvirker dødens, syndens, voldens og uretfærdighedens strukturer. Økologisk omvendelse og forsvaret for liv er et kald til Kirken om at ”aflære, lære og genlære, så den kan aflægge sig enhver form for kolonialistisk tankegang, som tidligere har skabt ødelæggelser”.

- **Økologisk synd:** Begrebet ”økologisk synd” defineres som ”en handling eller undladelse mod Gud, mod ens næste, samfundet og miljøet”. For at landene kan tilbagebetale deres økologiske gæld til Amazonas foreslås oprettelsen af en global fond, som beskytter de oprindelige befolkninger mod nationale og internationale virksomheders rovdrift.

Synoden minder om ”det akutte behov for at udvikle energipolitikker, som drastisk kan nedbringe CO₂-udledningen og andre drivhusgasser knyttet til klimaforandringerne”, at indføre rene energikilder og sikre adgangen til drikkevand.

Synoden opfordrer til mere genbrug, til at reducere brugen af plastik, til at spise mindre kød og fisk, og til at leve et mere nøjsomt liv. Der foreslås oprettet et regionalt socio-pastoralt kontor, som skal samarbejde med lokale kirkelige organisationer, bispekonferencerne, Caritas, katolske læreanstalter og ngo'er.

Kapitel 5 – nye veje til synodal omvendelse

En ”synodal omvendelse” kendetegnes ved viljen til at overvinde klerikalisme, at styrke en kultur af dialog, lytten og åndelig skelnen, samt viljen til at adressere regionens pastorale udfordringer. Denne omvendelse må ske under Helligåndens vejledning og med evangelisk dristighed.

- **Synodalitet, embeder, lægfolk og det gudviede liv:** Synodalitet kan udøves på flere måder, men kendetegnes ved decentralisering og lydhørhed overfor de lokale processer – uden at slække båndene til søsterkirkerne og Den universelle Kirke. Synodalitet – i kontinuitet med 2. Vatikan-koncilens lære – vil sige medansvarlighed og hele Gudsfolkets tjeneste. Lægfolkets inddragelse i hørings- og beslutningsfaserne i Kirkens liv må derfor styrkes, siges det.

Synoden anbefaler, at biskopper ”i en afgrænset tidsperiode”, og ved præstemangel, kan vælge at betro den pastorale omsorg i en menighed til en ikke-gejstlig person. Præsten har dog fortsat det overordnede ansvar for menigheden.

Man ønsker også at give det gudviede liv ”et amazonisk ansigt” for at styrke indfødtes kald. Deres formation, foreslås det, bør inddrage inkulturalitet, inkulturation og dialog med regionens forskellige religiøsiteter og verdensanskuelser.

- **Kvindes opgaver:** Slutdokumentet bruger plads til at beskrive kvindens rolle. Ifølge områdets traditionelle visdom har Moder Jord et kvindeligt ansigt, og i deres forestillingsverden er kvinder ”det levende og ansvarlige billede på menneskelig prokreation”. Synoden ønsker at kvinders røst bliver hørt, at de udspørges og deltager i beslutningsprocesserne, så de bidrager til den kirkelige synodalitet ved deres stærkere tilstedeværelse i Kirken, i pastoralrådene og administrative funktioner. Kvinder er ofte ”udsat for fysisk, moralsk og religiøs vold, herunder kvindehad”, og synoden påpeger Kirkens pligt til at forsvare kvinders rettigheder. Synoden anerkender samtidig de embeder, Jesu overdrog til kvinderne, og derfor ønsker den en ”revision af Paul VI's motu proprio Ministeria quaedam, så

dertil uddannede og forberedte kvinder kan tjene som akolytter og lektorer udover de opgaver, de allerede udfører”.

I de tilfælde, hvor menigheden ledes af en kvinde, opfordrer synoden til oprettelsen af et embede, der anerkender disse kvinders indsats. Det noteres, at mange af synodens drøftelser handlede om et ”permanent diakonat for kvinder”, og synoden ønsker spørgsmålet yderligere belyst.

- **Det permanente diakonat:** Der er brug for at uddanne flere permanente diakoner. De må uddannes i integreret økologi, menneskelig udvikling, økumenisk, interreligiøs og interkulturel dialog, Kirkens historie i Amazonas, og det at yde socio-pastoral omsorg.

- **Præsteuddannelse:** Præsters uddannelse må være inkultureret og må beskæftige sig med integreret økologi, øko-teologi, skabelsteologi, oprindelige folks teologi, økologisk spiritualitet, Kirkens historie i Amazonas og regionens kulturanthropologi.

- **Adgang til eukaristien og præstevie:** Deltagelse i eukaristien er helt afgørende for menigheden. Desværre kan der gå måneder eller år før menigheder i Amazonas får besøg af en præst, siges det. Synoden anpriser cølibatet som en Guds gave i den grad, det giver præsten mulighed for at hellige sig menigheden, og man beder om flere cølibatære kald. Men i erkendelse af, at ”dette ikke kræves af præstedømmets sande natur”, og i lyset af de enorme afstande i regionen og præstemanglen, foreslår synoden, at ”den kompetente myndighed udarbejder kriterier og dispensationer, inden for rammerne af *Lumen gentium* 26, om muligheden for at præstevie velanskrevne mænd, som lever i stabile familiære forhold, har menighedens tillid, og lever deres permanente diakonat på en frugtbar måde, og for at de kan modtage den fornødne uddannelse til præstegerningen, så de kan opretholde menighedens liv ved at forkynde Ordet og fejre sakramenterne i de mest afsidesliggende egne i Amazonas”.

- **En regional kirkelig struktur:** Synoden foreslår en omstrukturering af lokalkirkerne, så Amazonas mange geografisk store bispedømmer opdeles, at sammenlægge kirker og at oprette en fond til brug for evangelisering. Man ønsker også oprettet en kirkelig regional struktur, under regi af paraplyorganisationerne REPAM (en

forkortelse af *Red Eclesial Pan-Amazónica* – et katolsk netværk, der kæmper for indfødtes rettigheder i Amazonas. Grundlagt 2014) og CELAM (en forkortelse af *Consejo Episcopal Latino-Americano*, Det Latinamerikanske Bisperåd), som skal arbejde videre med synodens forslag, samt at oprette et katolsk regionalt universitet, som kan undervise i tværfaglig forskning, inkulturation og interkulturel dialog.

- **En lokal ritus:** Endelig foreslår synoden, at man undersøger muligheden for at udarbejde et liturgisk ritus for Amazonas indeholdende elementer fra de indfødtes

traditioner, symboler og ældgamle skikke. Et sådan ritus vil lette evangeliseringen i Amazonas.

Kilde: Vatikanets medier.

Indfødt repræsentant på synoden.

Amazonas, der rummer jordens største regnskov, dækker et område på i alt 6 mio. km², strækker sig over ni lande og bebos af 33 mio. mennesker, heraf 2,5 mio. indfødte folk. Foto: Milz/Adveniat.

Ved synodens åbning forærede repræsentanter for de oprindelige befolkninger paven en model af en kano, der sejler på livets vande med deres symbol på Moder Jord. Foto: Vatican Media.

Syriske flygtninge må vælge mellem mad og medicin

Konflikten i Syrien har på tragisk vis kostet ca. en halv million menneskeliv og splittet et helt land og tusindvis af familier ad. I nabolandet Jordan kæmper mange af krigens flygtninge for at opretholde et trygt liv. Mange forældre har ikke råd til de mest basale ting som fx lægehjælp og livsnødvendig medicin til deres børn og dem selv.

Tekst: Jacob Nue Sønderstrup

NØDHJÆLP Jordan, Syriens nabo i syd, har taget imod en stor del af de syriske flygtninge. De fleste bor i hovedstaden Amman og over 90 procent af dem lever under fattigdomsgrænsen. Det er lykkedes dem at komme væk fra kampene i deres hjemland, men de lever stadig et utrygt og usikkert liv.

Et umenneskeligt valg

En stor del af de voksne lever med kroniske sygdomme, men har ingen adgang til medicin eller andre sundhedsydelser. Og kun halvdelen af de gravide kvinder har adgang til sygehusvæsenet. Det skyldes blandt andet, at mange syriske flygtninge skal betale et brugergebyr for at få lægehjælp, og det er de færreste, som har råd til det. Mange har ikke engang råd til at betale busbilletten fra deres hjem til hospitalet.

De mest udsatte familier står derfor ofte overfor at skulle vælge imellem livsnødvendig medicin og lægehjælp eller mad og mødre til nyfødte kan ikke give deres børn den behandling, de har brug for, når de bliver syge.

Caritas' hjælp er afgørende

Behovet for hjælp er tydeligt, og derfor har

Millioner af syriske børn venter på hjælp. Foto: Caritas.

Caritas i år valgt, at adventsindsamlingen skal hjælpe de mest udsatte syriske familier i Jordan.

Caritas en af de største aktører blandt de organisationer, der støtter Jordans sundhedsvæsen, og organisationens arbejde har afgørende betydning for både den enkelte familie og for hele det jordanske sundhedssystem.

Gravide får hjælp til en tryk fødsel

Caritas arbejder blandt andet for at styrke syriske flygtnings adgang til sundhed og fødevarer og driver ti sundhedscentre som tilbyder lægekonsultationer og primære sundhedsydelser til de mest sårbare syriske flygtninge. Derudover omfatter

indsatsen ambulante hospitalsundersøgelser og indlæggelser via et tæt samarbejde med bl.a. katolske velgørenhedshospitaler. Kronisk syge bliver tilbudt et forløb med henblik på at gøre dem bedre i stand til at håndtere deres sygdom.

Desuden har hjælpearbejdet fokus på at støtte gravide kvinder med et tryk og sikkert forløb for dem selv og deres nyfødte børn, både før, under og efter fødslen.

Du kan støtte Caritas adventsindsamling på www.caritas.dk eller MobilePay 61100.

Stort som småt i bispedømmet

Vil du bruge 2½ minut daglig på en præst? I bispedømmet findes en forbønstjeneste til formål, inspireret af Therese Missionen, som opstod i 1975, og virker i dag i Frankrig, Tyskland, Belgien, Polen, Ungarn, Italien og Litauen. Hvert medlem beder for en – for ham/hende ukendt – præst i Bispedømmet. Bønnen bygger på gensidig anonymitet. Anonymiteten tjener bl.a. det formål, at eventuelle sympatier og antipatier ikke har indflydelse. Den enkelte bedende påtager sig en livslang forpligtelse til at bede for denne præst.

Du vil få **tilsendt fællesbønnen**, som vi beder hver dag – det tager 2 minutter – samt det første bogstav på navnet af en af vore præster i Danmark, som du herefter beder for. Kontakt Katalin Nørgaard på tlf. 42 42 02 45 eller e-mail: katalinnorgaard@webspeed.dk

Lørdag den 23. november fejrer biskop Czeslaw festmesse i Skt. Nikolaj kirke i forbindelse med **50 års jubilæet for arkitekt Johan Otto von Spreckelsens berømte kubekirke** i Esbjerg.

Kirken blev indviet af biskop Hans Martensen 16. november 1969 og afløste den gamle kirke, som lå på hjørnet af Kirkegade og Nørregade, hvor Skt. Nikolaj skole nu har til huse. I 1969 bestod menigheden i Esbjerg af ca. 350 medlemmer: i dag har den knap 1.800 medlemmer fra mere end 35 nationaliteter.

Kirkelige organisationer skal blive bedre til at tale om penge. **Det siger generalsekretær Mette Grovermann fra ISOBRO**, indsamlingsorganisationernes brancheorganisation, til kirke.dk. De sidste fem år er det i stigende grad nu afdøde støtter, der har holdt hånden under de kirkelige organisationers økonomi. Mens indtægterne fra faste gaver og kontingenter er faldet hos organisationer som Danmission og Indre Mission, er de testamentariske gaver steget.

“Det udfordrer de kirkelige organisationer, når gavepraksis ændrer sig”, siger hun. “De er meget bedre stillet, hvis de kan budgettere med gaver, som folk har forpligtet sig til at give fast hver måned”.

ISOBRO udgav i september 2019 en ‘indtægtsundersøgelse’ af økonomien blandt medlemmerne, herunder det katolske bispedømme København. Undersøgelsen viser, at de faste bidrag til kirkelige organisationer er faldet med omkring 25 mio. kroner mellem årene 2014 og 2018. I samme periode har gaver fra arv været med til at opveje tilbagegangen med opadgående tendenser.

Skæbner bliver statistik

Flygtninge og migranter var i fokus på stor kirkekonference.

INTEGRATION ”Jeg var fremmed, og I tog imod mig”. Det var mottoet for en velbesøgt tredages konference i København arrangeret af Tværkulturelt Center sammen med en række folke- og frikirkelige organisationer og menigheder. Her mødte gammel- og nydanskere hinanden til en række gudstjenester, seminarer, diskussioner og fællesmiddage om livet i eksil.

Tværkulturelt Center fejrer i år 25-års jubilæum. Centrets leder, Birthe Munck-Fairwood, har i alle årene stået i spidsen for centret, der opstod med baggrund i et erkendt behov for at kirkerne i Danmark skulle matche udfordringerne fra indvandringen.

Andreas Kamm, tidligere generalsekretær for Dansk Flygtningehjælp, fortalte om verdens flygtninge. ”Engang var Danmark også en nation af migranter. Fra 1840 til århundredskiftet emigrerede cirka 10 % af den danske befolkning. Krige og naturkatastrfer presser folk væk i dag. De tvinges på flugt. I 1950 var der 2,1 millioner flygtninge i verden – i dag er der 4 millioner – alene i Tyrkiet. En skæbne gør ondt i hjertet; men millioner af skæbner bliver til statistik”, sagde Kamm. ”Man taler så meget om, at flygtninge skal hjælpes i nabolandene; men det bliver langt de fleste faktisk allerede”, påpegede han.

Cirka 90 % af alle flygtninge er internt fordrevne, og kun få af dem finder til Europa. En ganske lille del af flygningene genbosættes som kvoteflygtninge.

I 2050 kan der være mellem 250 millio-

ner og en milliard klimaflygtninge, lød den dystre prognose fra Kamm.

”Vi vil gerne to ting. Vi vil have færre flygtninge og bedre integration. Men hvad er det egentlig der sker, når de globale udfordringer havner på ministerens skrivebord? Hvad har vi så i værktøjskassen? Vi reagerer med rettighedsindgreb – grænsebomme, smykkelov og burkaforbud med andre ord symbolpolitik. Bekymringen bliver stærkere end menneskeligheden, og vi taber vores humane sindelag”.

”Som flygtning taber man sine penge og sin kulturelle kapital. Men hvad med håbet? Det er vigtigt, vi holder håbet oppe hos børnene. For mange af de voksne er det desværre for sent”, sagde Kamm. ”Lige nu er 6 millioner flygtet fra Syrien, 6 millioner er internt fordrevne og 4 millioner er flygtet

Tidligere overrabiner Bent Melchior blev under konferencen interviewet af Merna Alhozy, tidligere flygtning fra Irak. Foto: Lisbeth Rütz.

til udlandet. Behovet for hjælp er enormt”, konstaterede han. Kamms svar på denne enorme udfordring var en styrkelse af EU og andre overnationale fællesskaber. Jerntæppet forsvandt for 30 år siden. ”Nu arbejder vi på at spærre Europa af” tilføjede han.

Anne Franks skæbne var også tiltænkt mig

”Jeg er født samme år og samme måned som Anne Frank. Hendes skæbne var også tiltænkt mig”, sagde tidligere overrabiner Bent Melchior, der som 14-årig flygtede over Sundet med sin familie.

”Siden den tid har jeg set hver eneste dag som en gave. Jeg er mig meget bevidst om, at vi skal bruge tiden til noget fornuftigt, for som mennesker har vi et ansvar for den verden, vi har. En flygtning er et menneske der starter på det laveste trin i samfundet”.

”Når man flygter, lukker man en dør bag sig og du efterlader dit liv bag den dør du lukker. Vi blev vel modtaget som flygtninge i Sverige. Men alligevel mærkede vi sommetider den lille misundelse”, fortalte Melchior. ”Jeg hørte svenskerne være sure over, at vi drak af deres rationerede kaffe”.

Jøder har haft mange former for eksil. Profeten Jeremias levede i det babyloniske eksil. Han siger, I skal bede for den by I bor i. Går det den godt, går det også jer godt. Man skal være en loyal borger i det nye land – men det går begge veje. Borgerne i det nye land skal også møde flygningene positivt. Det er trist at Danmark i dag kan anklages for racistiske tendenser. Enhver af os må være med til at modarbejde denne tendens.

LR

En kristen stemme i debatten

Ny bog præsenterer en anden vision for køn og seksualitet.

Tekst: Alexander Søndergaard

SEKSUALITET De fleste har nok bemærket, at debatten om køn og seksualitet i Vesten er accelereret i løbet af de seneste 10 år med identitetspolitikken og feminismens styrkede position på universiteterne og i samfundet i al almindelighed. Traditionelle institutioner og begreber så som ægteskabet, kernefamilien og fødekønnets betydning er under stigende pres.

Det er i den kontekst, at den indremissionske teolog, Jacob Munk, tidligere på året har udgivet bogen 'En langt bedre vej – en ny retning for debatten om køn og seksualitet'. Munks bog er med hans egne ord et forsøg på at formidle et langt mere positivt og dynamisk billede af køn og seksualitet end den postmoderne frigørelsestænkning, som dominerer debatten i dag.

Hvordan kom det så vidt?

Munk indleder bogen med en detaljeret undersøgelse af baggrunden for den betydning, som køn og seksualitet har i dag. Han trækker en rød tråd fra Sigmund Freuds opgør med den traditionelle, kristne seksualmoral til 1960'ernes totale opløsning af familie- og forældrebegrebet og frem til i dag, hvor de postmoderne tænkere har udnyttet begrebsforvirringen og opløsningen til at udvide begreberne 'familie' og 'forældre' til at omfatte stort set enhver tænkelig konstellation af mennesker.

Munk retter et skarpt og kløgtigt angreb på Freuds forsimplede forståelse af seksualdriften som ikke andet end en sult der skal mættes. Han påviser også, at den freudianske forståelse af seksualiteten har ledt til den ulykkelige situation vi lider under i dag, hvor mange forsøger at adskille den fysiske dimension af det seksuelle fra den personlige dimension – adskillelsen af krop og sjæl.

Dette syn på seksualiteten afviger i høj grad fra den kristne kobling mellem sex og kærlighed. Munk dokumenterer, med rig henvisning til Bibelen, kulturhistorien og forskningen på området, hvor vigtigt det er at fastholde denne grundlæggende forståelse af det seksuelle som noget, der kun skal udfoldes inden for de rigtige rammer – for menneskets egen skyld. Munks teologiske argumenter er overbevisende; men endnu bedre er han, når han med udgangspunkt i neurobiologisk forskning påviser, hvordan tilfældig og kærlighedsløs sex forringer menneskets evne til på et senere tidspunkt

i livet at indgå i forpligtende, kærlighedsfyldte relationer. Det har derudover en lang række negative, sociale konsekvenser ved bl.a. at øge risikoen for senere at forlise et ægteskab og en generel lavere livstilfredshed. Uforpligtende og kærlighedsløs sex er altså ikke kun moralsk forkert – det er heller ikke i vores rationelle interesse.

En langt bedre vej

Munk dokumenter i to velskrevne kapitler om ægteskabets historiske udvikling, hvordan det kristne ægteskab var en revolutionerende nyskabelse fra de hedenske, polyamorøse forhold og vikingetidens slægtssammenføjninger på vores breddegrader. Særligt blev det frie og utvungne ja til hinanden i det kristne ægteskab et stærkt symbol på den grundlæggende frihed, ethvert kristent menneske nyder, og som på så afgørende vis i dag adskiller det kristne ægteskab fra flere af de andre store verdensreligioner, herunder særligt den muslimske ægteskabsforståelse.

Derudover blev Kirkens krav om, at mænd såvel som kvinder skulle leve seksuelt afholdende inden ægteskabet et brud med den græsk-romerske praksis for, at mænd var frit stillet til at leve, som de ville. Munk bruger retfærdigvis mange sider på at behandle flere af de moderne indvendinger mod seksuel afholdenhed før ægteskabet – særligt spørgsmålet om, hvordan man så 'kan være sikker på at passe sammen seksuelt med sin partner'. Han angriber meget dygtigt hele præmissen for indvendingen ved at stille spørgsmålstegn ved, om et lykkeligt forhold nødvendigvis kræver et nydelsesfuldt sexliv. Et godt og velfungerende sexliv er naturligvis af stor værdi i ethvert ægteskab, men at gøre det til selve målestokken for ægteskabets succes vil meget ofte føre til skuffelse på et eller andet tidspunkt.

Munk beskriver således, med udgangspunkt i nyere sexologisk forskning, hvordan vores forventninger til samlivet er steget i løbet af de seneste årtier samtidig med, at flere og flere mennesker døjer med seksuelt betinget præstationsangst og lavt selvværd. Herpå beror en central del af problemet – netop at mange bygger sexlivet op om behovet for præstation og tilfredsstillelse fremfor kærligheden mellem de elskende.

Fra to til mange køn – og så blev kønnet væk

Den anden halvdel af Jacob Munks bog er dedikeret den højaktuelle debat om køn og kønsroller. Han leverer en stærk kritik af feministernes og kønsteoretikernes formål med at frigøre mennesket fra de forventninger, som knytter sig til vores biologiske fødekøn. Munk spørger med rette, hvad der er tilbage at frigøre os til, når vi har frigjort os fra selve vores biologi, kroppe og vores identiteter som henholdsvis mænd og kvinder.

Bogen påviser de uløselige paradokser og selvmodsigelser, som præger meget af den (post)moderne tænkning om køn. På den ene side argumenterer kønsteoretikerne i dag for, at den binære tilgang til kønnet i sprog og kultur og den traditionelle opdeling af mennesker i mænd og kvinder skjuler den 'forkulturelle mangfoldighed' af køn, som de mener, er indlejret i os alle. På den anden side mener de samme progressive akademikere, at køn blot er en social konstruktion, som ikke bør betyde noget. Hvorfor er det så nødvendigt at komme tilbage til den 'forkulturelle mangfoldighed' af køn? Hvorfor er det nødvendigt at lade mennesker, som er forvirrede over deres kønsidentitet, undergå smertefulde og voldsomme hormonbehandling og kønskorrigerende operationer, hvis behovet for overensstemmelsen mellem det biologiske og det oplevede køn er en social konstruktion, som vi kan forandre ved at tale anderledes om det?

Mennesker som i dag føler en uoverensstemmelse mellem deres biologiske og oplevede køn bliver desværre ikke hjulpet til at mindske eller leve med denne forvirring, men bliver i stedet opfordret til at forsøge at skifte køn. Munk redegør for forskningen på området, som viser, at mennesker, som har gennemgået kønskorrigerende

operationer, har langt større risiko for psykisk sygdom, lavere tilfredshed med livet, højere dødelighed og selvmordsrisiko samt en større tilbøjelighed til at ende i kriminalitet og andre sociale problemer end gennemsnittet. Transseksuelles adgang til kønskorrigerende operationer og den stigende tilskyndelse til at gennemgå en sådan har desværre vist sig at have sørgelige konsekvenser for de pågældende. LGBT-bevægelsens kamp for, at det nu også skal være lovligt at gennemføre smertefulde og irreversible kønsskiftende operationer på børn virker i dette lys kun endnu mere tragisk.

Det kristne svar

Bogen har fået hårde ord med på vejen af anmeldere i Kristeligt Dagblad og BT, som er blevet forargede over bogens anbefaling til homoseksuelle om at leve seksuelt afholdende. Præmissen er angiveligt, at man ikke må mene den slags i 2019. Anmelderne har desværre ikke gjort sig den ulejlighed at læse Jacob Munks indsigtfulde og forskningsbaserede redegørelse for, hvor ulykkelige følgerne kan være for homoseksuelle, som vælger at udleve deres seksualitet.

Munk henvender sig i bogen direkte til LGBT-personer og de unge, som i dag er forvirrede over deres køn og seksualitet med en opfordring til ikke at omfavne LGBT-bevægelsens følelsesladede og uvidenskabelige 'løsninger' på deres problemer – ja, slet ikke at anskue deres udfordringer som noget, der skal eller kan 'løses':

"Han [Kristus] er den, der kalder os ud på kaosvandene – ud hvor tingene ikke er, som de burde, hvor kønsidentiteten gør ondt, og hvor fortiden føles som en tung byrde af skyld, der trækker os ned i dybet. Han beder os se i øjnene, at vi ikke bare er ordentlige mennesker fanget i en ond verden, men at kaosvandene flyder i vores egne årer og har gjort det siden faldet".

Jeg kan varmt anbefale bogen til den katolske læser. Vel er den enkelte steder så luthersk i sin betoning af arvesynden, at det bliver for meget, og Jacob Munk kommer i kapitlerne om ægteskabet på teologisk glatis i et forsvar for skilsmisser i særlige tilfælde. Dette ændrer dog ikke på indtrykket af en helstøbt bog, som lever op til sit løfte om at angive en langt bedre vej i debatten om køn og seksualitet.

Jacob Munk, En langt bedre vej – en ny retning for debatten om køn og seksualitet, forlaget Credo, hæftet, 251 sider, 200 kroner.

Hvis du vil vide mere

Titler på Sankt Andreas Bibliotek om køn og seksualitet

FORDYBELSE Medierne har dagligt fokus på brandvarme emner som køn, seksualitet, samliv og reproduktion.

Bispedømmets bibliotek, Sankt Andreas Bibliotek, har en stor samling af materialer på de skandinaviske sprog og på engelsk om området. Her finder man blandt andet pavelige rundskrivelser, men også en hel del andre titler, der går i dybden med emnet.

Et seminar om kroppens teologi på Niels Steensens Gymnasium blev et tilløbsstykke i april. Christopher West, der har grundlagt et kirkeligt anerkendt institut om kroppens

teologi og skrevet bøger om emnet, kom fra USA for at indføre danskerne i kroppens teologi.

Johannes Paul IIs store værk om kroppens teologi er et must. Se: *Man and woman He created them: a theology of the body* / John Paul II / translation, introduction, and index by Michael M. Waldstein (Pauline Books, 2006).

Biblioteket har også flere introduktioner til kroppens teologi – blandt andet Christopher West: *Kroppens teologi for begyndere* (Katolsk Forlag 2018) og Søster Sofie O.P.:

Till man och kvinna skapade Han dem: en introduktion till kroppens teologi. (Skellefteå Artos 2006). Sr. Sofie har også skrevet en bog om kroppens teologi målrettet til unge: *Ålska och gör det du vill: Kroppens teologi för unga.* (Baltikum Catholica 2017).

Du kan også sende spørgsmål om området til bibliotekets fagreferenter. LR

Læs mere på:

www.sanktandreasbibliotek.dk.

Du kan låne bibliotekets bøger gennem dit lokale bibliotek eller ved at møde personligt op i biblioteket på:

Gammel Kongevej 15,
1610 København V.

Åbningstid:

tirsdag-onsdag-torsdag
kl. 13-17.

Tlf.: 33 55 60 90

Det katolske kirkeår dag for dag

Diakon Björn Håkonsson udgiver studiebog til den daglige bibellæsning.

Tekst: Birgit Clausen

BIBELSTUDIUM En dag fik jeg uventet en bog, som er blevet en stor hjælp for mig i min daglige bibellæsning. Det er en studiebog om Bibelen, og hovedindholdet er en side til hver dag i kirkeåret med kommentarer til dagens bibellæsninger. Forfatteren er diakon Björn Håkonsson, som er født i Danmark, og siden 1989 har boet i Skåne, hvor han er gift og er permanent diakon og til dagligt arbejder i Familierådgivningen og på den katolske højskole i Malmø. Som begrundelse for, hvorfor han har skrevet bogen, angiver han:

”Jeg ønsker, at flere sammen går i gang med at læse Bibelen. Men det forudsætter forklaringer af Den hellige Skrift og af dens plads i Kirkens tradition. Denne bog er skrevet til dig, som vil vide mere.”

For nogle dage siden læste jeg beretningen fra Lukas 11, 15-26, hvor Jesus bl.a. fortæller om den urene ånd, der er drevet ud af et menneske og flakker om. Den beslutter sig til at vende tilbage til det hus, hvor den er blevet drevet ud af og finder det nu rengjort og fint. Og så vender den tilbage til dette hus med 7 andre urene ånder. Björn Håkonsson skriver så: ”Men det er ikke nok at jage det onde bort. Ondskaben kommer uindbudt, men Guds Ånd skal aktivt indbydes til at bo i os, i det rengjorte hus. Sådan er det ved skriftemålet: Synden fordrives, men hvad hjælper det, dersom vi ikke begynder et nyt liv med Gud? Da er sjælen

som et tomt, åbent hus. Snart flytter djæveln ind igen.”

Jeg vil også gengive Björn Håkonssons kommentarer til lignelsen om Sennepskornet og surdejen (Lukas 13,18-21). Et lille bitte sennepskorn kan blive et mægtigt træ (han henviser til tekster fra Daniels bog og Ezekiels bog – Lukas ser folkene som ”fugle”, som kan føle sig hjemme i Guds nye ”træ”, Kirken). En smule surdej kan gennemsyre en formidabel dej på 40 liter (= 3 mål). Det er samme mængde mel, som Abrahams hustru Sara lavede brød af, da de 3 mænd, hvoraf én var Gud, kom på besøg. Eukaristien er Guds besøg, Jesu nærvær, da han blev Livets brød, som mætter en meget stor verden. Surdej var sædvanligvis symbol for noget negativt eller anstødeligt som fordærver (sammenlign med Jesu advarsel mod farisæernes surdej). Surdejen fjernes inden påskemåltidet. Men Jesus giver ordet en positiv betydning (var det ment som et provokerende svar på anklagerne om, at hans bevægelse ”fordærvede” folket?). Vi ser også her, at Guds rige fremmes lige meget af mænd og kvinder: havemanden og kvinden, der bagte brød, er symboler for ligeværdige indsatser, de opvejer hinanden. Disciplene kan forbløffes, ikke blot over naturens under og over usandsynligt store brød, men også over det gigantiske Gudsfolk, som Jesu lille skare skal vokse til.

I vor tid flokkes ungdom til Kirkens

Verdensungdomsdage. Det lover godt: surdejen lever og virker.

Skrevet til diasporakatolikker

Ud over kommentarer til dagens bibellæsninger har Björn Håkonsson artikler om hver af Bibelens 73 bøger. Både her og andre steder i bogen er det klart, at han skriver til os i vores omgivelser, hvor kristendommen er meget præget af protestantismen. Om Paulus brev til menigheden i Rom skriver han bl.a.: ”Det er altid tungt at lytte til protestantiske fordomme om, at katolikker ”hindres” i at have en direkte relation til Gud på grund af paven, helgener, Kirkens ritualer m.m., da disse ”står i vejen” for Gud. Forstår de ikke, at alt i Kirken peger mod Gud og ikke tjener anden funktion? Alt er trafikskilte på vej mod Himlen. ”Bibelen er min GPS” kan en protestant sige. O ja! men du er nok taknemmelig for, at der også findes skilte, trafikregler, færdselslove i t i ude på vejene.”

Som baggrundslitteratur er der uddybende artikler om en del emner, bl.a. skabelsestro og udvikling – en modsigelse? og sociale forhold på Jesu tid. Endvidere er der beskrivelser om dagens helgener til hver dag i året. Med dette omfattende indhold må det være en stor bog, ja på mere end 1600 sider, og heldigvis er den trykt på det såkaldte salmebogspapir.

Bogen er skrevet på svensk. Normalt har jeg ikke store problemer med at læse svensk, men en fredag måtte jeg finde ordbogen. Hvad betyder ”Ta itu med” i forfatterens forslag til fredagsoffer: ”Ta itu med det ansvar jeg ofte undviker och be Gud om TRO”? Oversættelsen er opfordringen: ”Tag fat på det ansvar, som jeg ofte undviger fra, og bed om tro”.

Jeg vil hermed anbefale denne inspirerende bog til dem, der gerne – sammen med andre eller alene – vil fordybe sig i Bibelens tekster.

Bogen er udgivet på en særlig måde, idet udgifter i forbindelse med udgivelsen er betalt af gaver. Så bogen er en gave til os fra Björn Håkonsson. Han beder om, at modtageren giver en gave til Caritas som tak for bogen.

Pastoralcentret har fået nogle eksemplarer, og interesserede kan kontakte og bestille bogen på:

• pastoral.dk/bestil-bogen-vandra-med-oss

• eller telefonisk på 33 55 60 50. Det koster 75 kr i fragt og emballage at få bogen tilsendt.

Læs i øvrigt om bogen på: vandra-med-oss.webnode.se

Katolsk Orienterings udgivelsesplan i 2020

Udgave:	Udkommer:	Materialedeadline:
KO nr. 1	17. januar	30. december
KO nr. 2	7. februar	20. januar
KO nr. 3	28. februar	10. februar
KO nr. 4	20. marts	2. marts
KO nr. 5	11. april	23. marts
KO nr. 6	1. maj	14. april
KO nr. 7	22. maj	4. maj
KO nr. 8	12. juni	25. maj
KO nr. 9	3. juli	15. juni
KO nr. 10	7. august	20. juli
KO nr. 11	28. august	10. august
KO nr. 12	18. september	31. august
KO nr. 13	9. oktober	21. september
KO nr. 14	30. oktober	12. oktober
KO nr. 15	20. november	2. november
KO nr. 16	11. december	23. november
KO nr. 1 - 2021	8. januar 2021	9. december 2020

Religion og naturvidenskab – en salmedigers indlæg

Refleksioner over biskop Martensens eneste salme.

Tekst: Thomas Riis

SALMER Niels Steensen (Nicolaus Steeno) er i Danmark ikke meget kendt uden for videnskabshistoriske eller katolske kredse; men han fortjener en plads blandt Danmarks store forskere. Han opdagede ørespytkirtlens udløb og studerede musklernes struktur; han var en af de første til at erkende, at hjertet er en muskel. Et fund af en forstenet hjatand i bjergene ved Firenze bragte ham på den idé, at området engang måtte have været hav. Mange år boede han i Italien, hvor han gik over til den katolske kirke, og senere lod han sig præstevie.

Det gjorde et stort indtryk på mig, da der i min gymnasietid på Metropolitanskolen

blev sat en mindeplade op for ham; i talen for ham blev hans understregning af erkendelsens tre trin fremhævet: ”Skønt er det, vi fatter, skønnere det, vi aner og skønnest det, som vi ikke forstår,” med det sidste mente han det, som skjult for mennesket findes hos Gud.

I 1988 blev Niels Steensen saligkåret, og til den lejlighed skrev den daværende katolske biskop af København Hans L. Martensen salmen ”Ved morgenens gry,” som kan synges på samme melodi som ”O kristelighed.” Det første vers beskriver uskyldstilstanden før syndefaldet, de tre næste virkningerne af, at mennesket under

Lucifers påvirkning ville være som Gud, blandt andet ved at ville bestemme over livet (”selv livskimens kraft/ formes om af vor flid”, vers 3). Uhyggeligt aktuelt, når man betænker, at fremtidsforskere undersøger, om man kan ændre menneskets arvemasse. Et andet negativt, desværre stadig aktuelt resultat er forureningen, der beskrives i vers 4:

”Er aftenen nær?/ slår stormfloden mod os/ i Lucifers skær?/ Er fiskene døde?/ Er vandet af blod?/ er skyerne røde/ af had og af sod?/ er træer og fugle/ blot levn fra en tid/ før menneskets flid?”

Stærke ord i en salme, der bringer Flemming Flindts ballet ”Dødens Triumf” i erindring, næppe helt tilfældigt, når man husker, at atomkatastrofen i Tchernobyl havde fundet sted to år forinden. De sidste tre vers beskriver, hvorledes Steensen i sin forskning var ydmyg og så Guds værk i det, han som videnskabsmand opdagede.

Man har efterlyst moderne salmer, og der er da også flere forfattere (Jørgen Gustava

Brandt, Johannes Johansen, for blot at nævne nogle), der har fulgt opfordringen. Desværre er det mig bekendt biskop Martensens eneste salme; læs den eller syng den og glæd Dem over den logiske tankegang og det smukke sprog, der sammen gør den til et godt digt.

Thomas Riis (billedet) er født i København i 1941 og er magister i historie fra Københavns Universitet. Han er doktor phil. fra Odense Universitet og har blandt andet arbejdet ved det europæiske universitet i Firenze, ved Saint Andrews Universitet i Skotland, ved Københavns Universitet og ved Det danske Sprog- og Litteraturselskab. Fra 1993-2008 var han professor i Slesvig Holstens historie ved universitetet i Kiel.

Ved morgenens gry

1.
Ved morgenens gry
før mennesket vågned
af drømmenes ly,
stod kundskabens træ
endnu urørt og smukt,
før vidende øjne
begæred dets frugt.
Blidt slumrende adlød
naturen et bud
fra lysenes Gud.

2.
Vor videns begær
blev vækket af Lucifers
dragende skær:
”Lad ingen bestemme,
undtagen du selv!
Du evner at styre
dit planlagte vel.
Det gode og onde
er ord for din agt
og står i din magt!”

3.
Snart evner vi alt,
uvidenheds ydmyge
timer er talt.
Snart spænder vor ånd
over rum, over tid,

selv livskimens kraft
formes om af vor flid.
Med skabende hånd
kan vi give vort bud,
som om vi var Gud.

4.
Er aftenen nær?
slår stormfloden mod os
i Lucifers skær?
Er fiskene døde?
Er vandet af blod?
er skyerne røde
af had og af sod?
er træer og fugle
blot levn fra en tid
før menneskets flid?

5.
Du, Niels, søgte lys
hvor gryet er kundskab
og viden fornyes.
En viden, der tyder
Guds ydmyge spor
og vågen adlyder
hans skabende ord.
En viden, der modtager
livet og ser
Guds herlighed der.

6.
Du sansed med fryd
hver farve, hver form,
hver en duft, hver en lyd;
men bag al sansningens
glæde der randt
en fryd endnu større
ved viden, du fandt.
Men henrykket, hinsides
viden du så
Guds kærlighed stå.

7.
Du søgte et skær,
som samler al viden
og frelsende nær
oplyser hvert menneskes
mørke på jord,
det fattige menneske-
vordne Guds Ord.
Du søgte dets tjenende
visdom og fandt
den Helligånds pant.

*Skrevet af Hans Ludvig Martensen
i forbindelse med saligkåringen af
Niels Steensen i 1988.*

Nummer 562 i Lovsang.

Det sker i bispedømmet

November:

Onsdag 27. kl. 17.30: Caritas Center Stenosgade – fyraftensmøde med temaet ’Innovativt humanitært arbejde på katolsk’ med Stine Riegels og Maj Forum. Om den katolske sociallære og Caritas’ kapacitet omkring innovative løsninger i internationalt arbejde, og hvordan sociallæren påvirker arbejdet i flygtningelejre og udvælgelsen af de mest sårbare. Spisning efter mødet (20 kr.).

Fredag 29. kl. 19.00-ca. 21.00: Forsonings- og helbredelsesmesse i Jesu Hjerter Kirke, Stenosgade 4, København V. Ved pastor Lars Messerschmidt m.fl. Skriftemål fra kl. 18.00. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

December:

Fredag 13. kl. 18.00-19.30: Åben Dør”. Personlig forbøn og samtale v / pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4A

København V. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonetid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30: Stille tilbedelse i Jesu Hjerter Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. Hver onsdag kl. 19.00-21.00, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Ryegade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail johny.zet@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

December

ADVENTSTIDEN I

1. *viol.* **1. SØNDAG I ADVENT.** (I Ps).
 ✕ *Cr. Adv.pf. I.*
1.L.: Es 2,1-5
 V. Sl 122,1-2.3-4a.4b-5.6-7.8-9.
 R. Vi drager med glæde til Herrens hus.
2.L.: Rom 13,11-14.
Ev.: Matt 24,37-44.
1. søndag i advent indleder tekstrække A.
2. *viol.* Mandag i 1. uge i advent. (I Ps).
Adv.pf. I.
 V. Sl 122,1-2.3-4a.(4b-5,6-7.)8-9
 R. Vi drager med glæde til Herrens hus.
L.: Es 4,2-6. **Ev.:** Matt 8,5-11.
3. *hvid.* Tirsdag i 1. uge i advent. (I Ps).
Frans Xaver, præst (†1552)(m)
Adv.pf. I.
 V. Sl 72,2.7-8.12-13.17
 R. Retfærdighed skal blomstre i hans dage, og freden være stor.
L.: Es 11,1-10. **Ev.:** Luk 10,21-24.
4. *viol.* Onsdag i 1. uge i advent. (I Ps).
 Eller *hvid.* **Johannes af Damaskus,** præst og kirkelærer (†749)
Adv.pf. I.
 V. Sl 23,1-3a.3b-4.5.6
 R. Jeg skal bo i Herrens hus alle mine dage.
L.: Es 25,6-10a. **Ev.:** Matt 15, 29-37.
5. *viol.* Torsdag i 1. uge i advent. (I Ps).
Adv.pf. I.
 V. Sl 118,1+8-9.19-21.25-27a
 R. Velsignet være han, som kommer i Herrens navn.
L.: Es 26,1-6. **Ev.:** Matt 7,21.24-27.
6. *viol.* Fredag i 1. uge i advent. (I Ps).
 Eller *hvid.* **Nicolaus,** biskop (†4.årh.)
Adv.pf. I.
 V. Sl 27,1.4.13-14
 R. Herren er mit lys og min frelse.
L.: Es 29,17-24. **Ev.:** Matt 9,27-31.
7. *hvid.* Lørdag i 1. uge i advent. (I Ps).
Ambrosius, biskop og kirkelærer (†397) (m)
Adv.pf. I.
 V. Sl 147,1-2.3-4.5-6
 R. Lykkelig hver den, der venter på Herren.
L.: Es 30,19-21.23-26. **Ev.:** Matt 9,35-10,1.6-8.
Bededag for præste- og ordenskald
8. *viol.* **2. SØNDAG I ADVENT.**
 ✕ *Cr. Adv.pf. I.*
1.L.: Es 11,1-10
 V. Sl 72,1-2.7-8.12-13.17.
 R. Retfærdighed skal blomstre i hans dage og freden være stor til evig tid.
2.L.: Rom 15,4-9.
Ev.: Matt 3,1-12.
9. *hvid.* Mandag. **JOMFRU MARIAS UPLETTEDE UNDFANGELSE** (h)
Gl.Cr. Særl.pf.
1.L.: 1 Mos 3,9-15.20
 V. Sl 98,1.2-3ab.3cd-4
 R. Syng Herren en ny sang, thi vidunderlige ting har han gjort.
2.L.: Ef 1,3-6.11-12 **Ev.:** Luk 1,26-38
10. *viol.* Tirsdag i 2. uge i advent. (II Ps).
Adv.pf. I.
 V. Sl 96,1-2.3+10ac.11-12.13
 R. Se, vor Gud kommer i styrke.
L.: Es 40,1-11 **Ev.:** Matt 18,12-14.
11. *viol.* Onsdag i 2. uge i advent. (II Ps).
 Eller *hvid.* **Damasus I,** pave (†384)
Adv.pf. I.
 V. Sl 103,1-2.3-4.8+10
 R. Min sjæl pris Herren!
L.: Es 40,25-31. **Ev.:** Matt 11,28-30.
12. *viol.* Torsdag i 2. uge i advent. (II Ps).
 Eller *hvid.* **Vor Frue af Guadalupe**
Adv.pf. I.
 V. Sl 145,1+9.10-11.12-13ab
 R. Herren er nådig og barmhjertig,

- sen til vrede og rig på troskab.
L.: Es 41,13-20. **Ev.:** Matt 11,11-15.
13. *rød.* Fredag i 2. uge i advent. (II Ps).
Lucia, jomfru og martyr (†304) (m)
Adv.pf. I.
 V. Sl 1,1-2.3.4+6
 R. Den, der følger dig, Herre, skal have livets lys.
L.: Es 48,17-19. **Ev.:** Matt 11,16-19.
14. *hvid.* Lørdag i 2. uge i advent. (II Ps).
Johannes af Korset, præst og kirkelærer (†1591) (m)
Adv.pf. I.
 V. Sl 80,2ac+3b.15-16.18-19
 R. Gud, rejs os igen, lad dit ansigt lyse, så vi bliver frelst.
L.: Sir 48,1-4.9-11. **Ev.:** Matt 17,10-13.
15. *viol. eller rosa.* **3. SØNDAG I ADVENT.**
 ✕ *Cr. Adv.pf. I.*
1.L.: Es 35,1-6a.10
 V. Sl 146,6c-7.8-9a.9b-10.
 R. Herre, kom og frels os!
 Eller: Halleluja!
2.L.: Jak 5,7-10.
Ev.: Matt 11,2-11.
Livets dag.
16. *viol.* Mandag i 3. uge i advent. (III Ps).
Adv.pf. I.
 V. Sl 25,4-5ab.6-7bc.8-9
 R. Vis mig dine veje, Herre.
L.: 4 Mos 24,2-7.15-17a. **Ev.:** Matt 21,23-27.
- ADVENTSTIDEN II**
17. *viol.* Tirsdag i 3. uge i advent. (Ps).
Adv.pf. II.
 V. Sl 72,1-2.3-4ab.7-8.17
 R. I hans dage skal retfærdighed blomstre og freden skal være stor.
L.: 1 Mos 49,2.8-10. **Ev.:** Matt 1,1-17.
NB: Tidebønnen følger et særligt skema de sidste 7 dage før jul. Særlige antifoner til Zakarias' og jomfru Marias lovsange.
18. *viol.* Onsdag i 3. uge i advent. (Ps).
Adv.pf. II.
 V. Sl 72,1-2.12-13.18-19
 R. I hans dage skal retfærdighed blomstre og freden skal være stor.
L.: Jer 23,5-8. **Ev.:** Matt 1,18-24.
19. *viol.* Torsdag i 3. uge i advent. (Ps).
Adv.pf. II.
 V. Sl 71,3-4a.5-6b.16-17
 R. Min mund er fuld af lovsang til dig, jeg priser din herlighed dagen lang.
L.: Dom 13,2-7.24-25a. **Ev.:** Luk 1,5-25.
20. *viol.* Fredag i 3. uge i advent. (Ps).
Adv.pf. II.
 V. Sl 24,1-2.3-4b.5-6
 R. Herren vil drage ind, han er ærens konge.
L.: Es 7,10-14. **Ev.:** Luk 1,26-38.
21. *viol.* Lørdag i 3. uge i advent. (Ps).
Adv.pf. II.
 V. Sl 33,2-3.11-12.20-21
 R. Bryd ud i jubel for Herren, I retfærdige, syng en ny sang for ham.
 Pris Herren med citer,
L.: Højs 2,8-14. *eller* Sef 3, 14-18a **Ev.:** Luk 1,39-45.
(Petrus Canisius, præst og kirkelærer (†1597) kan ihukommes)
22. *viol.* **4. SØNDAG I ADVENT.** (IV Ps).
 ✕ *Cr. Adv.pf. II.*
1.L.: Es 7,10-14
 V. Sl 24,1-2.3-4ab.5-6.
 R. Herren skal drage ind, han er ærens konge!
2.L.: Rom 1,1-7.
Ev.: Matt 1,18-24.
23. *viol.* Mandag i 4. uge i advent. (Ps).
Adv.pf. II.
 V. Sl 25,4-5b.8-9.10+14
 R. Ret jer op og løft jeres hoved, for jeres forløsning nærmer sig.
L.: Mal 3,1-4.23-24 **Ev.:** Luk 1,57-66.
(Johannes af Kenty, præst (†1473) kan ihukommes)
24. *viol.* Tirsdag i 4. uge i advent. (Ps).
Adv.pf. II.
 V. Sl 89,2-3.4-5.27+29

R. Om Herrens store godhed vil jeg synge for evigt.
L.: 2 Sam 7,1-5.8b-12.14a.16. **Ev.:** Luk 1,67-79.
Adventstiden afsluttes efter non.

JULETIDEN

24. *hvid.* **HERRENS FØDSEL** (h).
 Tirsdag aften. **VIGILIEMESSE.**
 ✕ *Gl. Cr. Jul. pf.*
1.L.: Es 62,1-5
 V. Sl 89,4-5.16-17.27+29.
 R. Om Herrens store godhed vil jeg synge for evigt.
2.L.: Ap.G 13,16-17.22-25.
Ev.: Matt 1,1-25 *eller* 1,18-25.
25. *hvid.* Onsdag. **HØJTIDENS MESSE**
 ✕ *Gl. Cr. Jul. pf.*
Julenat.
1.L.: Es 9,1-6
 V. Sl 96,1-2a.2b-3.11-12.13.
 R. I dag er der født os en Frelser; han er Kristus, Herren.
2.L.: Tit 2,11-14.
Ev.: Luk 2,1-14.
Julemorgen. 1.L.: Es 62,11-12
 V. Sl 97,1+6.11-12.
 R. Lyset skal stråle over os i dag; for Herren er os født.
2.L.: Tit 3,4-7.
Ev.: Luk 2,15-20.
Juledag. 1.L.: Es 52,7-10
 V. Sl 98, 1.2-3b.3c-4.5-6.
 R. Hele den vide jord har set vor Guds frelse.
2.L.: Hebr 1,1-6.
Ev.: Joh 1,1-18 *eller* 1,1-5.9-14.
26. *rød.* Torsdag. **STEFAN,** den første martyr (f).
Gl. Jul. pf.
L.: Ap.G 6,8.10; 7,54-60
 V. Sl 31,3cd-4.6+8ab.16bc-17.
 R. I dine hænder, Herre, befaler jeg min ånd.
Ev.: Matt 10,17-22.
Bededag for de forfulgte kristne
27. *hvid.* Fredag. **JOHANNES,** apostel og evangelist (f).
Gl. Jul. pf.
L.: 1 Joh 1,1-4
 V. Sl 97,1-2.5-6.11-12.
 R. I retfærdige, glæd jer i Herren.
Ev.: Joh 20,2-8.
28. *rød.* Lørdag. **DE USKYLDIGE BØRN,** martyrer (f).
Gl. Jul.pf.
L.: 1 Joh 1,5—2,2
 V. Sl 124,2-3.4-5.7b-8.
 R. Vor sjæl slap fri som en fugl af fuglefængerens snare.
Ev.: Matt 2,13-18.
29. *hvid.* Søndag. **DEN HELLIGE FAMILIE, JESUS, MARIA OG JOSEF** (f).
 ✕ *Gl. Cr. Jul.pf.*
1.L.: Sir 3,2-6.12-14
 V. Sl 128,1-2.3.4-5.
 R. Lykkelig hver den, der frygter Herren og vandrer ad hans veje.
2.L.: Kol 3,12-21 **Ev.:** Matt 2,13-15. 19-23
30. *hvid.* Mandag. **6. DAG I JULEUGEN.**
Gl. Jul.pf.
 V. Sl 96,7-8a.8b-9.10.
 R. Himlen skal glæde sig, jorden juble.
L.: 1 Joh 2,12-17. **Ev.:** Luk 2,36-40.
31. *hvid.* Tirsdag. **7. DAG I JULEUGEN.**
Gl. Jul.pf.
 V. Sl 96,1-2.11-12.13.
 R. Himlen skal glæde sig, jorden juble.
L.: 1 Joh 2,18-21. **Ev.:** Joh 1,1-18.
(Silvester I, pave (†335), kan ihukommes).

Støtter mindre projekter

www.vincentgrupperne.dk

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 16, som udkommer den 13. december 2019, skal være KO i hænde senest den 25. november 2019.

Indlæg til Katolsk Orientering nummer 1, som udkommer den 17. januar 2020, skal være KO i hænde senest den 30. december 2019.

Bedemand
H.J. Madsen
- tilid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19

Michael Madsen Lars Kingo

Bliv synlig med en annonce i KO

For booking af annonce, indstik eller yderligere information, kontakt venligst Palle Vinther, tlf. 50 56 09 49 eller annonce@katolskorientering.dk.

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Bønnens Apostolat

December 2019

For hele verden:

Fremtiden for helt unge mennesker
– at hvert land må tage de nødvendige forholdsregler for at prioritere unges fremtid, specielt fremtiden for de unge, der lider.

Biskoppens kalender

December 2019

1.-6.	Rom
7.	kl. 11.00 Messe for Malteserordenen. Jesu Hjerte Kirke, København
	kl. 18.00 Messe for italienerne med firmelse i Jesu Hjerte Kirke, København
8.	kl. 11.00 Messe i Jesu Hjerte Kirke, København
10.	kl. 9.00 Messe for medarbejderne på Gl. Kongevej
	kl. 17.00 Møde i forretningsudvalget
11.	kl. 8.00 Messe på Karmel
12.	kl. 10.00 Møde i Danske Kirkers Råd
13.	kl. 7.30 Messe på Redemptoris Mater
	kl. 17.00 Messe hos Kærlighedens missionærer
15.	kl. 12.15 Polsk messe i Sankt Vincents Kirke, Helsingør
18.	kl. 11.00 Møde i Økonomisk Råd
19.	kl. 9.30 Messe på Redemptoris Mater
22.	kl. 18.00 Messe i den ekstraordinære form, Jesu Hjerte Kirke, København
24.	kl. 24.00 Midnatsmesse i Domkirken
25.	kl. 10.00 Højmesse i Domkirken
26.	kl. 10.00 Messe i Domkirken
29.	kl. 10.00 Højmesse i Domkirken

Advokat Sandra Moll Dirscherl

Telefon: 60 66 34 35

E-mail: sam@advokathusetbredgade.dk
www.sandramoll.dk

Fagområder:

- Arv/Testamente • Fremtidsfuldmagter
- Ægtepagter • Familieretssager • Køb af fast ejendom i Danmark og udlandet

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

TELEFONLINE SOS FORBØN

Ønsker du forbøn, et lyttende øre, et ord fra Jesus og en velsignelse så ring: 75 18 18 08

Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz

Layout: Carsten Meyer-Jensen

annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Birgit Clausen, Hanne Stetting Duvå, pastor Jude Kulas, Thomas Riis, Alexander Søndergaard og Jacob Nue Sønderstrup.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610 København V, tlf.: 33 55 60 40
kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskorientering.dk
Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15, 1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag – ca. 12.600 – ISSN 0902-297X.

170 år i solidaritet med katolikerne i diasporaen

De tyske katolikers Bonifatiuswerk hjælper katolikker i Nordeuropa med at leve deres tro som et mindretal i diasporaen. Hjælpeorganisationen har netop fejret sit 170 års jubilæum.

Tekst: Niels Messerschmidt

DIASPORAHJÆLP Den 4. oktober var det 170 år siden, at Bonifatiuswerk blev grundlagt. Det skete under den første afholdelse af det katolske arrangement *Katholikentages* i Regensburg, hvor en gruppe engagerede lægfolk og præster grundlagde *Bonifatiuswerk der deutschen Katholiken*. Formålet var – og er fortsat – at hjælpe katolikker i diasporaen med at leve deres tro. Året var 1849; samme år som Grundloven, og dermed også religionsfriheden, blev indført i Danmark.

Bonifatiuswerk, der er den ældste hjælpeorganisation af sin slags i Tyskland, henter sit navn fra hellige Bonifatius (680-754), engelsk munk og missionær, der dedikerede sit liv til at forkynde den kristne tro blandt friserne og germanerne. Han fik senere tilnavnet 'Tysklands apostel'.

Mere relevant end nogensinde

Selv om Bonifatiuswerk nu kan se tilbage på 170 års virke for troens udbredelse i diasporaen, er dens formål og sendelse mere

relevant og nødvendigt end nogensinde. Det siger dens mangeårige generalsekretær Georg Austen og han påpeger, at selv Tyskland udvikler sig mere og mere til at blive en diasporaregion.

"Vores udfordring er at følge i den hellige Bonifatius' fodspor og fortsat yde økonomisk hjælp, så vi kan tilføre vor gamle Kirke ny vitalitet og give mennesker smag for evangeliet. Katolikerne i diasporaen har brug for vores solidaritet for at opleve, at de tilhører et levende trosfællesskab".

I anledning af jubilæet udtaler dens præsident Heinz Paus, at Bonifatiuswerk er "historien om 170 års solidaritet og en lang tradition med at hjælpe katolikerne i diasporaen. Dens historie har været – og er fortsat – præget af engagerede katolikers uegennyttige indsats, der trods tidernes skiftende politiske, sociale og kirkelige rammer er forblevet solidariske med vores trosfæller i Nordeuropa".

Historiske indsatser

De tyske biskopper har gennem landets bispekonference betroet Bonifatiuswerk den opgave, at varetage sjaelesorgen i diasporaen i form af økonomisk hjælp ikke kun til katolikker i den hjemlige diaspora, men også i Norden og i de baltiske lande Estland og Letland. Midlerne hertil kommer fra den årlige kollekt, som indsamles i de katolske kirker i Tyskland tredje søndag i november under navnet *Diaspora-Aktion*, samt gennem medlemsbidrag og testamentariske gaver.

Bonifatiuswerks engagement giver sig synligt tilkende gennem det store antal projekter, som den har støttet økonomisk op gennem sin historie. Efter 2. Verdenskrig blev således mere end 2.000 ødelagte kirker genopbygget alene i Tyskland med støtte fra den katolske hjælpeorganisation.

Fra 1949 og til i dag har det ydet økonomisk støtte til mere end 11.500 kirker, kapper, menighedslokaler eller børnehaver.

Fortsættes nedenunder ►

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
	<p>MASKINEL MAGASINPOST</p> <p>42512</p> <p>Afsender: Katolsk Orientering</p> <p>Katolsk Orientering · nr. 15</p> <p>22. november 2019 · 45. årgang</p> <p>POST PP DANMARK</p>

En vigtig og stor historisk udfordring for Bonifatiuswerk var at hjælpe Kirken i det tidligere Østtyskland. Bag muren og pigtråden levede dengang 1,3 millioner katolikker, fordelt på næsten tusind menigheder. Således sendte Bonifatiuswerk i 1949 en tredjedel af alle sine indsamlede midler til Østtyskland, og den tidligere ærkebiskop i Berlin, kardinal Georg Sterzinski, har givet Bonifatiuswerk størstedelen af æren for, at Den katolske Kirke overhovedet kunne overleve i DDR.

Fire indsatsområder

I dag yder Bonifatiuswerk hjælp på de fire områder:

- **Troshjælp:** Her støttes innovative pastorale og missionale projekter i Tyskland og Nordeuropa, som sigter mod at styrke og videregive troen. Andre projekter henvender sig til folk, der ikke har kendskab til den kristne tro.
- **Børnehjælp:** Her støttes projekter, som hjælper børn og unge med at mødes og opleve troen på forskellige måder. Alene her støtter Bonifatiuswerk årligt mere end tusind projekter, og fx modtager katolske daginstitutioner i det tidligere Østtyskland hvert år et samlet driftstilskud på 550.000 euro.
- **Bygningshjælp:** Bonifatiuswerk støtter opførelsen og vedligeholdelsen af kirker, klostre og menighedscentre, katolske skoler, børnehaver og uddannelsescentre i diaspora-regioner i Tyskland, Nordeuropa, Estland og Letland.
- **Transporthjælp:** Man yder støtte til indkøb af køretøjer. Disse bruges fx til at fragte katolikker, som ellers ikke har mulighed for at komme til messe, køre børn til 1. kommunion- og firmelsesundervisning, eller til at foretage indkøb til flytning. Alene i Tyskland har man indkøbt ca. 600

køretøjer, og hvert år indkøbes 40 nye biler og busser.

Bonifatiuswerk støtter årligt projekter for et samlet beløb på i alt 15-17 mio. euro.

Jubilæumsfest i Mainz

I anledning af dagen var inden- og udenlandske venner, støtter og medarbejdere samlet med repræsentanter fra bispedømmet Mainz for 2. november at markere jubilæet i Ehrbacher Hof, bispedømmets uddannelses- og konferencecenter under overskriften *170 Jahre Bonifatiuswerk – Mehr als man glaubt*.

Blandt deltagerne var også biskopperne fra de nordiske lande på nær Finland, den apostolske nuntius James Patrick Green, to biskopper fra Letland og én fra Estland.

"Vi udtrykte alle stor taknemmelighed for det store arbejde, Bonifatiuswerk yder. Meget af det, vi har fået bygget og sat i stand, ville slet ikke have været mulig uden deres hjælp", fortæller biskop Czeslaw

Kozon til Katolsk Orientering:

"Det, som præger Bonifatiuswerks indsats, er, at der ikke kun er tale om en finansiel hjælp, men også en hjælp til at få opbygget og styrket troen i diasporaen. Derfor har de også i mange år satset på at yde økonomisk hjælp til projekter af kateketisk art. Det allersidste nye er, at Bonifatiuswerk også er begyndt at sende unge tyskere som praktikanter til de nordiske lande for at arbejde i kirkelige sammenhænge, for vores vedkommende til Danmarks Unge Katolikker, for at de kan få sig en erfaring af, hvad diaspora er".

Lørdag aften holdt kardinal Anders Arborelius dét, tyskerne kalder for et 'impulsforedrag', hvor han detaljeret fortalte om Kirken i de nordiske lande. Det var ifølge biskop Czeslaw "meget bekræftende at høre på og meget oplysende for dem, der ikke har kendskab til situationen og udfordringerne i vore lande".

Bliv trosstifter!

Søndag formiddag den 3. november blev organisationens jubilæum markeret med en festmesse i Mainz' domkirke med deltagelse af alle de tilstedeværende biskopper og præsideret af Mainz' biskop Peter Kohlgraf. Under messen blev den årlige og landsdækkende Diaspora-Aktion skudt i gang af generalsekretær monsignore Georg Austen, der også koncelebrerede. Temaet for dette års Diaspora-Aktion er *Werde Glaubensstifter!* ('Bliv trosstifter!'), hvor de tyske katolikker opfordres til at plante troen ved selv at give et godt vidnesbyrd. Søndag den 17. november gik kollekten i alle de katolske kirker i Tyskland til at støtte Bonifatiuswerks arbejde.

"Der skal lyde en stor tak fra dybet af mit hjerte til alle dem, der har støttet, og i dag støtter, os på vores 170 år lange rejse, hvad enten det har været – eller er – gennem bøn, frivilligt arbejde eller gennem donationer", sagde monsignore Georg Austen under messen, og opremsede kort for kirkegængerne de udfordringer, som de tyske katolikers hjælpeorganisation står overfor:

"I lyset af den omsiggribende afkristning af vore samfund må vi spørge vi os selv om, hvilken slags Kirke vi ønsker at være og at fremme, altid i overensstemmelse med vor grundlæggende sendelse om at være et 'Hilfswerk für den Glauben'. Vi er helt afhængige af den støtte, vi modtager fra vore donorer, der naturligt nok interesserer sig for og inspireres af vores mission og projekter. Det er vores udtalt mål, at vore trosfæller til fulde må opleve, at troen ikke kun er en gave for dem selv, men også for det omgivne samfund. For vi fortæller omverdenen om vores tro ved at give et autentisk vidnesbyrd", siger Bonifatiuswerks generalsekretær.

Fra åbningen af Diaspora-Aktion. Fra venstre ses Bonifatiuswerks præsident Heinz Paus; ordstyrer Gundula Gause; apostolsk nuntius for de nordiske lande, ærkebiskop James Patrick Green; Bonifatiuswerks generalsekretær monsignore Georg Austen, Rheinland-Pfalz' minister for videnskab, videreuddannelse og kultur, professor dr. Konrad Wolf; Bonifatiuswerks adm. direktør Ulrich Franke; og kardinal Anders Arborelius. Foto: Patrick Kleibold.

Fødselsscenen er "et levende evangelium"

Nyt apostolisk brev om fødselsscenens betydning for troens videregivelse.

JULEN Pave Frans underskrev et apostolisk brev om fødselsscenens mening og betydning 1. søndag i advent, da han besøgte den lille bjergby Greccio, hvor Frans af Assisi i 1223 opsatte den første julekrybbe for at mindes Herrens fødsel.

Det apostoliske brevs titel *Admirabile signum* henviser til julekrybbens "beundringsværdige tegn" – som "aldrig holder op med at vække forbavselse og forundring", skriver paven. "Skildringen af Jesu fødsel er i sig selv en enkel og glædelig forkyndelse af mysteriet om Guds Søns inkarnation".

"Fødselsscenen er som et levende Evangelium, der stiger op fra Den hellige Skrifs sider", fortsætter paven. At kontemplere over denne historie er som at begive sig ud på en åndelig rejse, "draget af Guds ydmyghed; Han, der blev menneske for at komme alle mænd og kvinder i møde". Så stor er Guds kærlighed til os, "at Han blev én af os, for at vi kan blive ét med Ham".

En lang tradition

Paven håber, at brevet kan styrke traditionen med at opstille julekrybber ikke alene i hjemmene, men også "på arbejdspladser, i skoler, hospitaler, fængsler og på byens torve".

I brevet tages vi med til Greccio, som den hellige Frans besøgte juleaften på sin vej til Rieti. Frans havde bedt en mand om at forberede alt: En klippehule i skoven skulle udstyres med krybbe, med okse og æsel som stalden i Betlehem. Frans ønskede på denne måde at fejre Guds Søns komme til verden og med sine egne øjne se, hvor fattigt og ussel Jesus for vor skyld ville have det.

Således startede traditionen, skriver paven, og med julekrybbens enkle og dog

uudgrundelige, budskab tog Frans af Assisi hul på en stor evangeliseringsopgave, der "stadig i dag, på sin enkle og autentiske måde, beskriver vor tros skønhed".

Paven skriver, at julekrybben bevæger os dybt, fordi den viser Guds inderlige kærlighed. Fødselsscenen opfordrer os til at 'føle' og 'berøre' den fattigdom, som Guds Søn tog på sig i inkarnationen".

Maria, Josef og Jesusbarnet

Brevet beskriver også julekrybbens forskellige elementer. Om hyrderne skriver paven, at "modsat så mange andre, som var travlt optaget af deres gøremål, var hyrderne de første til at se den kostbareste gave, frelsens

Julekrybben indstiftes, udsnit fra freskoen i klosteret i Greccio. Foto: Wikipedia.

gave. Det var de ydmyge og fattige, der vidnede om inkarnationen".

Deres tilstedeværelse, fortsætter paven, minder os om, at "Gud blev menneske netop for dem, der har mest brug for Hans kærlighed og Hans nærhed". Fra krybben "forkynder Jesus ydmygt, men også magtfuldt, om behovet for at dele med de fattige; vejen til en mere menneskelig og broderlig verden, hvor ingen er udelukket eller marginaliseret".

"Som moder kontemplerer Maria over sit barn og viser ham frem for alle besøgende", fortsætter paven. "Som Guds moder holder hun ikke sin søn for sig selv, men opfordrer alle til at lyde hans ord og handle derefter. Den hellige Josef står ved hendes side, "beskytter barnet og hans mor". Josef er den beskyttende og retfærdige mand, der "altid betror sig til Guds vilje".

Men det er først, når vi anbringer Jesusbarnet i krybben, at fødselsscenen bliver levende, tilføjer paven. "Det kan synes umuligt, men er alligevel sandt: Gud lod sig føde som barn i Jesus for at åbenbare sin kærligheds fylde. Julekrybben tillader os at se og røre ved denne helt unikke historiske begivenhed, "som får os til at tænke over, at vores eget liv er en del af Guds liv".

Troens videregivelse

Barndommens erindringer om julekrybben bør minde os om "vor pligt til at dele disse oplevelser med vores børn og børnebørn", skriver paven. Det er ikke så afgørende, hvordan julekrybben ser ud; det vigtige er, at "julekrybben taler til os og vort liv".

Pave Frans slutter sit apostoliske brev med at sige, at traditionen med julekrybben indgår i den kostbare, men krævende opgave med at give troen videre: "Begyndende i barndommen og i alle vort livs faser lærer julekrybben os at kontemplere over Jesus, at erfare Guds kærlighed til os, og at få os til at føle og tro, at Gud er med os og vi med Ham".

NM

Esbjerg

Spreekelsens kirke fylder rundt.

Læs mere på side

4

Pastoralrådsmøde

Status på Kirken i Danmark lige nu.

Læs mere på side

6

Nordirland

Kampen mod abort fortsætter.

Læs mere på side

8

Niels Steensens Gymnasium

... dit valg, dit liv

Se mere på
www.nsg.dk

GYMNASIEVALG 2020

- Høj faglighed og refleksion
- Et stærkt fællesskab
- International profil og Kinalinje
- Max 25 elever i hver klasse
- Jesuitergymnasium på Østerbro
- 2 minutters gang fra metroen

Kom til orienteringsaften onsdag den 15. januar kl. 19.30

Sankt Kjelds Gade 3, 2100 København Ø, tlf. 39 16 23 40

JULEN ER KATOLSK

Julegaven kan stadig nå frem

bestil senest fredag den 20. kl. 14 og få din pakke inden jul!

WWW.PASTORAL.DK

KO mener

Altid i bevægelse

I et interview på *Vatican News* hjemmeside siger paven om Kirkens mission:

”På Herrens befaling skal vi være en Kirke i bevægelse, der altid når ud i periferierne”, og han uddyber:

”Hvis Kirken ikke bevæger sig, er den ikke Kirke. Hvis den ikke evangeliserer, er den ikke Kirke. Er Kirken ikke altid i bevægelse, forfalder den og bliver til noget andet”.

Det væsentlige er altså, at Kirken altid er i bevægelse, at den evangeliserer og går ud og læger folks sår, ligesom Jesus gjorde det. Netop fordi Kirken i sit væsen er evangeliserende, er den også en Kirke som altid er i opbrud. Paven opfordrer os derfor til altid at være parate til at ’tænke ud af boksen’, at turde se udover vores egne fordomme og afklæde os de trygge og vante forestillinger, vi gør os om hvad Kirken er. Han konkretiserede det i skrivelsen *Misericordiae Vultus* (Barmhjertighedens ansigt), da han i 2015 udråbte det ekstraordinære Barmhjertighedens År:

”De mure, der alt for længe havde gjort Kirken til en slags fæstning, blev revet ned og tiden var inde til at forkynde evangeliet på en ny måde. Det var en ny fase af forkyndelse, som den altid har lydt fra Kirkens begyndelse – en ny tilskyndelse til alle kristne om at vidne om troen med større entusiasme og overbevisning. Kirken følte ansvar for at være et levende tegn i verden på Faderens kærlighed”.

Lige fra begyndelsen har et billede på Kirken været ’Peters båd’. For at blive i dette billede, hvor finder vi i dag Kirken? Ligger den i tørdok i en tryk havn – som en slags fæstning? Eller sejler den ude på det åbne hav, roligt i smult vande og til tider kastet rundt af orkanagtige vinde, hvor frådende bølger truer med at kæntré den, mens den er i færd med at kaste sine garn på det dybe vand? Det er en mørk tid, vi nu lever i – ikke kun decembers måneds korte dage, men også i overført betydning om Kirkens situation. Der hersker forvirring og frygt, og det er ikke altid let at finde sandheden.

Nogle har af frygt låst sig inde i fæstningen, og – værre endnu – anklager pave Frans for at fremme en dagsorden, som eroderer troens fundament. Intet kunne være længere væk fra sandheden. Den hellige Fader forstår, at Kirkens mission altid er at bevæge sig fremad, at sejle på bølgerne og kaste sine net i dybet.

For han véd, at selv i de værste storme er Vorherre med os, og Han har lovet at være med os ”alle dage indtil verdens ende”. Lad os derfor uden frygt tage imod pavens udfordring – at forlade fæstningen og gå ombord i Peters båd, parate til at stævne ud for at kaste nettene, og med et hjerte som banker for evangelisering og helbredelse.

For det er Kirkens sande væsen og egentlige kald.

Redaktionen ønsker hermed KO’s læsere en velsignet juletid og et godt nytår!

NM

Norske virksomheder fravælger religiøse jobsøgere

Du kommer lettere til jobsamtale, hvis du ikke skiltes med dit kristne tilhørsforhold – i hvert fald i Norge – viser ny undersøgelse.

DISPUTATS Er du åben om dit religiøse tilhørsforhold i en jobansøgning, mindsker du chancen for at få jobbet, og det uanset om du er kristen eller muslim. Det fremgår af en ny doktordisputats, som omtales på *katolsk.no*.

”Det er næsten lige så slemt at være aktiv i en kristen organisation som at have et pakistansk navn. Det overrasker os, at en kristen baggrund slår negativt ud, når man søger job”, udtaler Edvard Nergård Larsen, stipendiat ved Institutet for sociologi og samfundsgeografi (ISS) ved Oslo universitet, til dagbladet *Vårt Land*.

Sammen med kolleger har han sendt mere end 18.000 fiktive jobansøgninger til virksomheder i Norge, Holland, Storbritannien, Tyskland og Spanien. Heraf var godt 3.000 ansøgninger stilet til norske arbejdsgivere.

Forskelsbehandling

Hovedkonklusionen i den norske del af undersøgelsen er, at ansøgere med typiske norske navne foretrakkes fremfor ansøgere med udenlandske navne.

I cv’et, som var vedhæftet den fiktive jobansøgning, opgav alle ansøgere, at de havde arbejdet i en ikke-navngivet ungdoms-

organisation. I halvdelen af tilfældene blev organisationen for ansøgere med norske navne beskrevet som kristen, mens organisationen for ansøgere med udenlandsk klingende navne blev beskrevet som muslimsk.

I de tilfælde, hvor den pågældende trosretning blev nævnt, havde personer med udenlandske navne kun 10 % chance for at blive indkaldt til samtale: i tilfældet med personer med norske navne var der også en forskelsbehandling, idet deres chance for at komme til samtale var 20 %.

Man har lettere ved at komme til jobsamtale, hvis man ikke skiltes med sit religiøse tilhørsforhold i ansøgningen. Det fremgår af en undersøgelse gennemført i fem europæiske lande. Foto: Stockphoto.

Forringer jobchancen

I alle de fiktive jobansøgninger blev det anført, at ansøgeren havde været medlem af en ungdomsorganisation. Der havde vedkommende haft et job, som var relevant for det pågældende job, fx at have arbejdet i et køkken, hvis ansøgningen gjaldt en kokkestilling.

De fiktive jobsøgere skrev intet om deres personlige tro, men i nogle af ansøgningerne blev ungdomsorganisationen beskrevet som muslimsk eller kristen. I de tilfælde faldt chancen for at blive indkaldt til samtale med omkring 33 procent. Dette gjaldt både for muslimer med pakistanske navne og kristne med norske navne.

Muslimer bærer med andre ord på en dobbelt byrde: deres chance for at komme til samtale forringes både af deres navn og religion, og de har 10 % chance for at komme til samtale sammenlignet med 30 % for hovedparten af ansøgerne, som ikke angav et religiøst tilhørsforhold. Personer, som i de fiktive jobansøgninger havde et norsk navn og en kristen tilknytning, havde ca. 20 procent chance for at slippe gennem nåleøjet.

”Det er et tankevækkende resultat. I sammenligning med fire andre europæiske lande er det kun i Norge, at vi ser, at kristne også diskrimineres”, forklarer Edvard Nergård Larsen, der den 29. november forsvarede sin disputats *Equally Unequal? Measuring and Contextualising Ethnic Discrimination in European Labour Markets*.

NM

Færre præstekald i Polen

Landet har haft markant færre præstekald de sidste tyve år.

UDVIKLING Polens primas siger, at overgrebssagerne har haft betydning for den store tilbagegang i antallet af nye præstekald.

”Demografi spiller naturligvis en vigtig rolle i den faldende tendens, men det er bestemt ikke den eneste årsag”, siger ærkebiskop Wojciech Polak til det katolske nyhedsbureau *KAI*. ”Jeg stiller også spørgsmål ved de unge polakkers trosliv i dag, vores vidnesbyrd om troen i Kirken, verden og i familierne, og vores evne og vilje til at løse vanskelige og smertefulde spørgsmål i Kirkens liv”.

Ærkebiskoppen kommenterede de nyeste

kirkelige data, der viser, at 498 begyndte deres uddannelse på et af landets 83 katolske præsteseminarer i år, hvilket er en femtedel mindre end i 2018. Hermed bekræftes tendenser for de sidste tyve år, hvor antallet af seminarister er faldet med 60 %.

Polak henviser også til den ”massive emigration” og ”et større forbrug” som nøglefaktorer, og en ”stadig større ligegyldighed over for det immaterielle og åndelige”.

”Vi ved, det er et komplekst problem, som kræver en dybtgående og kompetent analyse som udgangspunkt for at tage yderligere skridt”, tilføjer han: ”Spændingerne inden for Kirken har også haft betydning,

især den mest smertelige af dem alle, pædofiliskandalen. Alt dette, kombineret med mange problemer i relation til opdragelse og familieliv, har skabt en større frygt for at træffe livslange beslutninger”.

Den polske primas tilføjer, at præstemanglen nu udgør ”et virkeligt problem” især i mindre sogne, hvor nogle præster nu får ansvar for flere sogne. I 2017 advarede kardinal Kazimierz Nycz af Warszawa om, at Kirken i Polen – ligesom i andre europæiske lande – bliver nødt til at sammenlægge sogne og rekruttere præster fra Asien. I et hyrdebrev i april 2018 skrev landets bispekonference, at Kirken i Polen ikke længere råder over så mange præster, at man fremover vil kunne betjene polske katolikker i udlandet i samme udstrækning som hidtil.

NM

Bispevielse i Trondheim udsat

Indsættelsen af p. Erik Varden, udset til at være Trondheims første katolske biskop i ti år, er udsat på ubestemt tid på grund af sygdom.

TRONDHEIM Vielsen af pater Erik Varden, tidligere abbed for cistercienserklosteret Mount Saint Bernard Abbey i Leicestershire, Storbritannien, skulle efter planen have fundet sted i Nidarosdomen lørdag den 4. januar næste år, men er nu blevet udsat på ubestemt tid. I et brev til prælaturets katolikker skriver Varden, at beslutningen skyldes hans helbredstilstand, og at han har ”fået instruks om at følge lægens råd og bruge tiden på at komme til hæfterne”.

Erik Varden skriver i brevet, at han har lidt af ”et svækket helbred” de seneste år, men at han ikke har taget symptomerne alvorligt.

”Jeg bliver derfor nødt til at trække mig tilbage nogle måneder i stilhed og hvile mig for at kunne genvinde kræfterne”.

Erik Varden fik den 19. september at vide, at pave Frans havde udnævnt ham til biskop, og den 1. oktober blev udnævnelsen kundgjort af biskop Bernt Eidsvig af Oslo.

”Det er en trist nyhed, naturligvis først og fremmest for den nyudnævnte biskop, som kæmper med sit helbred, men også for bispedømmet og menighederne, og de mange, der har glædet sig over hans udnævnelse. Bispevielsen vil altså ikke finde sted i januar, men jeg ser frem til et tæt og godt samarbejde med den nye biskop, når tiden kommer”, siger biskop Bernt Eidsvig, der gennem ti år har fungeret som apostolisk administrator for bispeprælaturet i den nordligste del af landet.

NM

“Gør Kirkens hjerte til jeres eget”

I en tale beskrev Frans den grundholdning, som bør gennemsyre lægdkasteriets arbejde.

Tekst: Niels Messerschmidt

LÆGFOLKET Som led i sin kuriereform oprettede Frans i 2016 et dikasterium for lægfolket, familien og livet. På dets første plenarmøde i november nævnte paven i en tale to grundholdninger, som bør gennemsyre dikasteriets arbejde.

”Kirken bør ikke identificeres ud fra mit lokale bispedømme eller den kirkelige bevægelse, jeg tilhører, eller med den teologiske skole eller åndelige tradition, som har formet mig”, sagde han: ”At se tingene i Moderkirkens perspektiv vil sige, at bevæge sig fra det lokale til det universelle perspektiv, at føle sig katolsk på en universel måde, og at anskue hele Kirken og verden, ikke kun en del af den”.

Paven tilføjede, at Kirken – som en ægte moder – først og fremmest ønsker *enighed* mellem alle sine børn, og ”ikke at favorisere eller foretrække nogen fremfor andre”. De ansatte bør derfor efterstræbe positive samarbejdsmodeller mellem Kirkens forskellige aktører (lægfolk, gejstlige, gudviede, bevægelser m.m.), så man undgår ”sterile modsætninger

og antagonistier, og altid efterstræbe et broderkærligt samarbejde til gavn for den ene familie, som udgør Kirken”.

’Brødre i troen’

En anden holdning, Frans ønskede at fremhæve, var lægfolkets skoling for at styrke dets identitet og sendelse i verden.

”Husk, at I ikke er ’sociale’ eller ’kirkelige entreprenører’, som udarbejder strategier for at udbrede bestemte religiøse ideologier blandt verdens lægfolk”, pointerede

Det nye dikasterium for lægfolk, familie og liv holdt sit første plenarmøde 16.-17. november. Foto: Vatikan Media.

han: ”I er kaldede til at tænke og handle som ’brødre i troen’ og huske, at troen altid er født af et personligt møde med Gud og bliver næret gennem sakramenterne. Al kristen dannelse må altid bygge på dette grundlæggende møde med Gud og det sakramentale liv”.

Det tredje punkt, paven berørte i sin tale, var at advare mod at ’klerikalisere lægfolket’.

”Det hændte tit i mit tidligere bispedømme [Buenos Aires], at en sognepræst kom og sagde til mig: ’Vi har en fantastisk lægmand; han klarer alle ting – var det noget at gøre ham til diakon?’ Jeg ser også fænomenet blandt diakonerne: de bliver permanente diakoner, og i stedet for at tage vare om tjenesten i sognet kigger de straks hen mod alteret og ender med at være en slags ’halvvejspræster’. Jeg giver biskopperne dette råd: ’Fjern diakonerne fra altret. De skal ud og tjene. De skal tage vare om tjenesten, ikke være førsteklasses akolytter eller andenklassede præster. En sådan klerikalisering er det vigtig at være opmærksom på”.

Endelig bemærkede Frans, at dikasteriet efter store vanskeligheder har udpeget to kvindelige undersekretærer. ”Men det er ikke nok”, sagde han. ”Vi behøver kvinder i Kirkens rådgivende organer og i administrationen, og deres stilling må ikke udelukkende være funktionel [...] Husk, at kvinden er billedet på Moderkirken”.

NM

Kort nyt

Pell får ’ja’

AUSTRALIEN Kardinal George Pell, der tidligere i år blev idømt 6 års fængsel for overgreb på mindreårige, får lov til at få sin appelsag prøvet ved landets højesteret. Det afgjorde retten 6. november, og høringen vil tidligst begynde i marts 2020, oplyser en talsmand.

En domstol dømte i marts 2019 den 78-årige George Pell seks års fængsel for at have forulempet to kordrenge seksuelt i 1996 og 1997. Dommen blev i august stadfæstet ved en appelret i Melbourne, hvor to af tre dommere afviste Pells appel mod fængselsstraffen. Den tredje dommer mente derimod, at det var ”meget sandsynligt” at kardinalen ikke havde begået overgrebene.

Får sit 4. oratorium

ENGLAND Efter kanoniseringen af John Henry Newman får landet sit 4. oratorium tilknyttet St Chad-sogn i bispedømmet Salford. Paven underskrev 1. november dekretet om oprettelsen af Manchester Oratorium.

Oratoriekongregationen blev grundlagt i 1564 af Filip Neri som et broderskab af præster og brødre. John Henry Newman bragte oratoriet til England, og grundlagde oratorier i Birmingham og London. Et tredje blev etableret i Oxford i starten af 1990’erne. For tiden er oratorier i Bournemouth, Cardiff og York under oprettelse.

Ny præfekt for økonomien

VATIKANET Den spanske jesuit p. Juan Antonio Guerrero Alves bliver ny præfekt for Vatikanets økonomisekretariat, og efterfølger kardinal George Pell, hvis mandatperiode udløb i februar.

Guerrero har været jesuit siden 1979 og er uddannet økonom. Han blev præsteviet i 1992 og har siden 2017 været bosat i Rom, hvor han har haft rådgivende stillinger. 2014-17 var han økonom og projektkoordinator for jesuitterne i Mozambique.

Pave Frans oprettede sekretariatet i 2014 som led i en reform af Vatikanets finansielle systemer.

NM

Nej til atomvåben

Brugen og besiddelse af atomvåben er moralsk forkert, siger pave Frans.

ATOMVÅBEN Pave Frans besøgte lørdag den 23. november Nagasaki, der sammen med Hiroshima blev ødelagt af atom-bomber i slutningen af 2. Verdenskrig. Besøget fandt sted under pavens tredages besøg i Japan.

I sin tale til en gruppe overlevende opfordrede pave Frans verdens ledere til at afskaffe alle atomvåben og kaldte det at besidde atomvåben for perverst og uforsvarligt.

”Besiddelsen af atomvåben og andre

masseødelæggelsesvåben er ikke svaret”, sagde han i talen, der blev holdt i mindeparken Atomic Bomb Hypocenter. Parken er anlagt dér, hvor en amerikansk atombombe eksploderede den 9. august 1945 og øjeblikkeligt dræbte 27.000 mennesker.

”Vores verden er præget af en pervers todeling, der forsøger at forsvare og sikre stabilitet og fred gennem en falsk følelse af tryghed, som opretholdes af frygt og mistillid”, sagde paven.

”Fred og international stabilitet er ikke

foreneligt med forsøgene på at opbygge verden gennem frygt for gensidig ødelæggelse eller truslen om total udslettelse”.

Nagasaki ”gør os meget bevidste om den smerte og rædsel, vi mennesker er i stand til at påføre hinanden”, tilføjede paven.

Paven besøgte samme dag også Hiroshima, hvor den første atombombe blev kastet den 6. august 1945. Ved denne eksplosion døde 78.000 mennesker øjeblikkeligt, og efterfølgende har op imod 400.000 mennesker mistet livet som følge af den radioaktive stråling og andre skader forårsaget af eksplosionen.

Pave Frans er den anden pave til at besøge Japan. Første gang var i 1981, da Johannes Paul II besøgte landet.

NM

NY BOG SKABER DEBAT OM KØN OG SEKSUALITET

JACOB MUNK

En langt bedre vej
En ny retning for debatten om køn og seksualitet

Credo | 256 sider | 249,95 kr.

Jacob Munk gør os klogere på bl.a. baggrunden for LGBT-ideologien og queerteorien og hvilke konsekvenser den seksuelle frigørelse har fået for vores samfund.

»Jeg kan varmt anbefale bogen til den katolske læser ... en helstøbt bog, som lever op til sit løfte om at angive en langt bedre vej i debatten om køn og seksualitet.«

KATOLSK ORIENTERING

Forlagsgruppen Lohse | 7593 4455 | lohse.dk

Tak for jeres indsats i 2019!

Christa Bonde
Bestyrelsesformand

Maria Krabbe Hammershøj
Generalsekretær

En hjertelig tak til frivillige, bidragydere, samarbejdspartnere, bestyrelse, medarbejdere og alle der har bidraget til Caritas Danmarks arbejde i 2019.

Vi glæder os til samarbejdet i 2020.

Det hele begyndte i Esbjerg

Von Spreckelsens kubekirke med storebror i Paris fylder rundt.

Tekst og foto: Lisbeth Rütz

ESBJERG ”Transformatorstationen” kaldte esbjergenserne den store hvide terning i Kirkegade, da byens nye katolske kirke blev indviet den 16. november 1969. Godt nok hed den Sankt Nikolaj Kirke; men den lignede jo slet ikke en rigtig kirke som Vor Frelsers Kirke i maskingotik længere oppe ad gaden.

Ved indvielsen talte pastor A. Arentoft fra Folkekirken om det dybt symbolske i at kalde den nye kirke en transformatorstation. ”Ligesom der udgår en ukendt kraft fra en sådan, skal der fra kirken udgå en usynlig kraft, som er uundværlig for vor tilværelses sammenhæng”, citerer *Katolsk Forum*.

Lige siden er øgenavnet blevet hængende. ”Transformatorstation med guddommelig energi”, lyder overskriften i *Jydske Vestkystens* jubilæumsartikel den 9. november i år, og det er en ganske træffende beskrivelse.

I årenes løb har Sankt Nikolaj Kirke nemlig leveret masser af åndelig energi til Esbjerg. Den meget levende menighed har et stærkt mariansk præg og har tiltrukket mennesker med meget forskellig baggrund til karismatiske helbredelsesmesser med sr. Brieg McKenna, bibelskole med Geoff og Gina Poulter eller til den årlige vandring i maj gennem Esbjergs gader med kirkens mariastatue.

Sankt Joseph Søstrene var pionerer

Det hele begyndte med Sankt Joseph Søstrenes pionerarbejde. I 1903 havde byrådet tilkaldt dem, fordi byen havde brug for et sygehus. I løbet af ganske få år var byen vokset fra ingenting til over 10.000 indbyggere. Biskop Johannes von Euch besluttede at oprette et sogn, og den 15. august 1904 var Sankt Nikolaj Sogn en realitet. En måned senere blev der indviet et kapel i præsteboligen.

Adolf Brems, bror til biskop Josef Brems, blev i 1920 den første af de seks præmonstratensere, der indtil 1952 havde ansvaret for sognet, og det var også deres orden, der bekostede en ny kirkebygning. I 1923 blev grundstenen lagt til den nye kirke i Nørregade 61. Kirken blev udsmykket med vægmalerier af Birgitte West, ruder og trærelief af Chresten Skikkild og lysekroner og bænke af Skikkild og Axel Theilmann.

”Indvielsesdagen var noget af et Vendepunkt i vor moderne katolske Kirkearkitektur,” skriver *Nordisk Ugeblad for katolske Kristne* i 1924 i sin udførlige omtale af det nye kirkebyggeri, hvor det nye byggeri kaldes ”Et Forsøg paa at genoplive gammel katolsk Landsbykirkestil”. I stueetagen lå skolen og på første sal lå den nye kirke, der med bladets ord lignede: ”en del af et stort Helligaandskloster eller et andet ærværdigt Ordenshus fra gamle, katolske Dage”. Den tidligere kirke er i dag Sankt Nikolaj Skoles IT-lokaler.

Efter præmonstratenserne fulgte i 1952 pastor Heinrich Doods. Han havde flere forskellige kasketter på én gang og fungerede i mange år både som skolebestyrer og sognepræst. Doods var en utrættelig slider, og det blev et livsmål for ham at få bygget en ny og større sognekirke i Esbjerg.

En del af pengene til kirkebyggeriet skaffede Doods gennem mange rejser i Tyskland. Han sled sig selv op for sin nye kirke, men nåede aldrig at se den. På vej til et bryllup i Esbjerg døde han pludseligt

den 30. maj 1968 – kun 59 år gammel – på banegården i Bad Kreuznach.

Kuben som idé

Den nye Sankt Nikolaj Kirke var helt anderledes end den gamle og det tog tid for folk at vænne sig til den. Von Spreckelsen tænkte meget matematisk og arbejdede fra de tidlige studieår med kubeformen. Hans idealer om kirkearkitektur delte han på mange måder med arkitektvennerne Inger og Johannes Exner, der blev nogle af Danmarks førende kirkearkitekter. Disse tanker udviklede ægteparret Exner i en artikel i *Arkitekten* i 1971.

Artiklen taler om circumstantes-begrebet (circumstantes = omkringstående), hvor præsten står bag altret og er vendt mod menigheden. Dette ses som en modsætning til en traditionel to-pols opstilling, hvor præst og menigheden sammen vender hovedet mod et fjernt tilbedelsespunkt. I den nye opstilling står præsten og menigheden vendt sammen mod alter, døbefont og prædikestol.

Ifølge sognepræst Benny Blumensaat er både menighed og præst glade for kirkerummet, der har en god akustik og ingen søjler til at spærre for udsynet. Præsten kan se alle i menigheden, og alle kan se præsten.

Grundplanen er kvadratisk, og Sankt Nikolaj Kirke var den første, von Spreckelsen tegnede i kubeform. Bevidst – eller ej – den

Diakon Baudouin Wilcox O.Præm. og biskop Czeslaw under festmessen.

indre kube i kirken har et sidemål på 8,5 meter, hvilket ifølge kirkens hjemmeside er næsten samme størrelse som det allerhelligste i Salomons Tempel (Ez 40,3-5).

Idéen med kubeformen går igen i Sankt Nikolaj Kirkes ”storebror” – la Grande Arche i bydelen la Defense i Paris.

Katolsk Forums billeder fra indvielsen viser et næsten bart kirkerum med mariafigur, kors, tabernakel og døbefont som de eneste former for udsmykning. Der er en sammenhæng mellem kirkerummets æstetik og materialerne. Midlerne var små – så kirken blev bygget i ydmyge materialer – gasbeton, fyrretræ og beton. I *Arkitekten* 1970 tales der om kirkens ”beskedne og nøgterne fremtræden. Den er slet ikke udtryksløs, men taler mere inderligt og fortroligt”.

Siden er enkelheden i nogen grad blevet brudt. Chresten Skikkilds meget smukke pietà-relief fra den første kirke hænger i dag inde i kirken sammen med bl.a. pastor Michael Hornbech Madsens billeder af den sidste nadver, kirkens værnehelgen Sankt Nikolaj og Den hellige Birgitta. I kirken er der også et blodrelikvie fra den hellige Johannes Paul II – hentet til Danmark i 2011 af daværende sognepræst i Haderslev Jan Zalewski og Benny Blumensaat.

Fra dansk til international menighed

Menigheden er i de sidste 50 år vokset fra omkring 300 til pt 1759 medlemmer. Ved indvielsen beskriver *Katolsk Forum* menigheden som overvejende dansk; men i dag kommer den fra hele verden med polakker og vietnamesere som de største grupper.

Da kirken blev bygget, var der ikke penge til klokketårn. Klokken fra den nedlagte Den hellige Families Kirke på Nordvanggaard står i et hjørne og venter på at komme op at hænge. Menigheden håber snart at have penge nok til at bygge et otte meter højt klokketårn i samme stil som kirken. Alle nødvendige tilladelser fra kommunen er givet – der mangler blot omkring 300.000 kr.

Den oprindelige gårdhave er i dag overbygget og fungerer som ekstra rum med storskærm, hvor man kan følge messen, når kirkerummet er fyldt.

Her blev der også festet med en overdådighed af taler, sang og lækre specialiteter fra hele verden, da menigheden samledes den 23. november for at fejre jubilæum sammen. Der blev bedt for von Spreckelsen, der ville være fyldt 90 i år, for Heinrich Doods, for kirkens øvrige præster og for de mange anonyme mænd og kvinder, der sammen med Sankt Joseph Søstrene og Montfortanerne lagde fundamentet til den menighed vi har i dag.

Takket være tidligere generationer har vi i dag en katolsk firkant i midtbyen, med det tidligere Sankt Josephs Hospital og katolsk skole og børnehave ved siden af kirken, der som en åndelig transformatorstation leverer energi til det hele.

Menigheden fejrede jubilæet med liturgi på dansk og engelsk og med vietnamesisk sang.

Sankt Joseph Søster Hildegard Doods foran mindetavlen for kirkens præster. Hendes onkel, Heinrich Doods (på billedet), var primus motor i arbejdet på at skaffe midler til at bygge den nye Sankt Nikolaj Kirke i 1969.

Denne artikel bygger på oplysninger fra *Nordisk Ugeblad for katolske Kristne*, *Katolsk Forum*, Dan Tschernia: *Spreck, Aarhus Universitetsforlag 2019*, *Jydske Vestkysten* og Sankt Nikolaj Kirkes egen hjemmeside.

Jesu efterfølgelse er bøn og hårdt arbejde

Jesus har opgaver til os i sin kirke her på jorden

Tekst: pastor Sigurd Sverre Stangeland, andenpræst ved Sankt Albani kirke, Odense

PRÆDIKEN Evangeliet for 3. søndag i advent viser os, hvilket nært og kammeratligt forhold Jesus har til Johannes Døber. I dagens tekst er de begge blevet 33 år gamle; men de kender hinanden fra den tid, da de begge befandt sig i moders liv. For da Maria, Jesu mor, 33 år tidligere opsøgte Elisabeth, da frydede lille Johannes sig over, at et andet barn, Jesus, kom for at besøge ham. Lille Johannes forstod nok ikke ret meget, men ét forstod han, og det var at Gud selv kom for at besøge ham. Og når Han, som var til før alle tider, kommer på besøg, da jubler Johannes. Denne jubel er der mange forklaringer på. Vi kan nævne tre: Lille Johannes jubler, fordi han som menneske er skabt i Guds billede og derfor føler, at Gud forstår ham. Johannes fryder sig, fordi han er skabt af Gud og dermed ved, at han er villet, ønsket og elsket af Ham. Og Johannes sparker af glæde, fordi han er et Guds barn, og til får har den som er alles far. Og, som vi forhåbentlig ikke har glemt, det lille barns jubel forplanter sig til moren Elisabeth, som bryder ud i lovsang, og som reaktion på denne lovsang priser også Maria sin himmelske Fader. Det er en glædens kædereaktion.

Men nu er Johannes Døber blevet voksen, og efter datidens forhold er han med sine 33 år til og med en granvoksen mand. Og som det voksne menneske han er, forvirres han, som det jo så ofte er tilfælde med voksne mennesker. Og han vil gerne vide om Jesus er den Messias, som skal komme, eller om man skal vente nogen anden. Hvordan

reagerer Jesus på denne udfordring?

Jesus og Johannes har kendt hinanden fra tiden i moders liv. Og Jesus har aldrig glemt, hvorledes Johannes reagerede første gangen de mødtes. Han ved, at Johannes elsker Ham. Jesu reaktion er alligevel opsigtsvækkende. Der er ingen kritik, ingen bebrejdelse. Tværtom: Jesus lovpriser Johannes Døber med en hyldest, som kan tage pusten fra enhver af os. Han siger nemlig:

”Sandelig siger jeg jer: Blandt kvindefødt er der ikke fremstået nogen større end Johannes Døber.”

Det sjove med Jesus er, at han gang på gang viser den største tiltro til mennesker, som vakler i deres tro og til mennesker, som svigter Ham. Der findes overraskende mange eksempler på dette. Læs din bibel og se selv efter. Det første store eksempel er det, vi finder i dagens tekst. Det andet store eksempel er Peter, som hele tre gange groft fornægter Jesus. Og det tredje store eksempel er kristendomsfølgere Saulus (den senere Paulus).

Johannes Døber betegner han som den største født af kvinder. Kristus-fornægteren Peter udråber Han til grundvold for sin kirke på jorden. Og kristendomsfølgere Saulus, som organiserede drabet på Stefanus martyr, bliver senere, under navnet Paulus, kirkehistoriens største missionær. I det hele taget synes ethvert hævnmotiv at være Jesus befriende fremmed. Også tvivleren Thomas, som først ikke ville tro på Kristi opstandelse, viser Jesus tålmodighed

overfor, og giver ham, som den eneste, ret til at lægge sin hånd i sårene fra korsfæstelsen.

Så er det da åbenbart håb for os alle, vores tvivl til trods. Jesus elsker os i al vor utilstrækkelighed. Jesus har en plan for os. Jesus kender os. Og han har gjort rede en plads for os i sin kirke her på jorden, som han også har reserveret en plads for os i sin triumferende kirke i Himmelen.

Der, blandt de andre hellige, skal vi, om vi fuldfører løbet og bevarer troen, befinde os i selskab med tvivlerne Johannes Døber og Thomas, med Kristus-fornægteren Peter og med kristendomsfølgere Paulus.

Dog har det discipelskab som Johannes Døber, Peter og Paulus repræsenterer intet til fælles med en modepræget hobbykatholicisme uden kendskab til personlig bøn og bibellæsning, fri for forpligtelser og finansielle opofrelser, fremmed for andagt og eftertanke og uden kærlighed til andre end os selv og vores nærmeste familie og bedste venner.

Den Jesuefterfølgelse, som Johannes Døber, Peter og Paulus repræsenterer, er et liv i stadig bøn og hårdt arbejde. Og ikke kun for os selv. For den Jesus bereder et rum for i Himmelen, den har han også tiltænkt opgaver i sin kirke her på jorden. Vi er ikke kaldet til et friktionsløst liv glidende rundt

på isen som rådyret Bambi i Walt Disneys tegneserie, men til at slå rod i hans hellige kirke her på jorden. Det er det sted, hvor vi skal forberede os på den himmelske herlighed. Det er den krop, hvor Han er hovedet og vi er lemmerne.

Såvel Johannes Døber som Peter og Paulus dør til sidst martyrdøden for Kristus. Det er heldigvis ikke manges skæbne. Men den, der vil vinde sig en plads i den triumferende kirke i Himmelen, må ikke lade sin plads i den stridende kirke på jorden blive stående tom.

Hvad er da vores kald? Det er det samme, som Jesus gav Johannes Døber. Vi syndere og Kristus-fornægtere er Jesu sendebud, her i denne syndige verden, og vi skal rydde den vej, Han skal gå i alle vores daglige gøremål. Og fra vor plads i hans stridende kirke på jorden. Alt mens vi venter på Hans komme i herlighed.

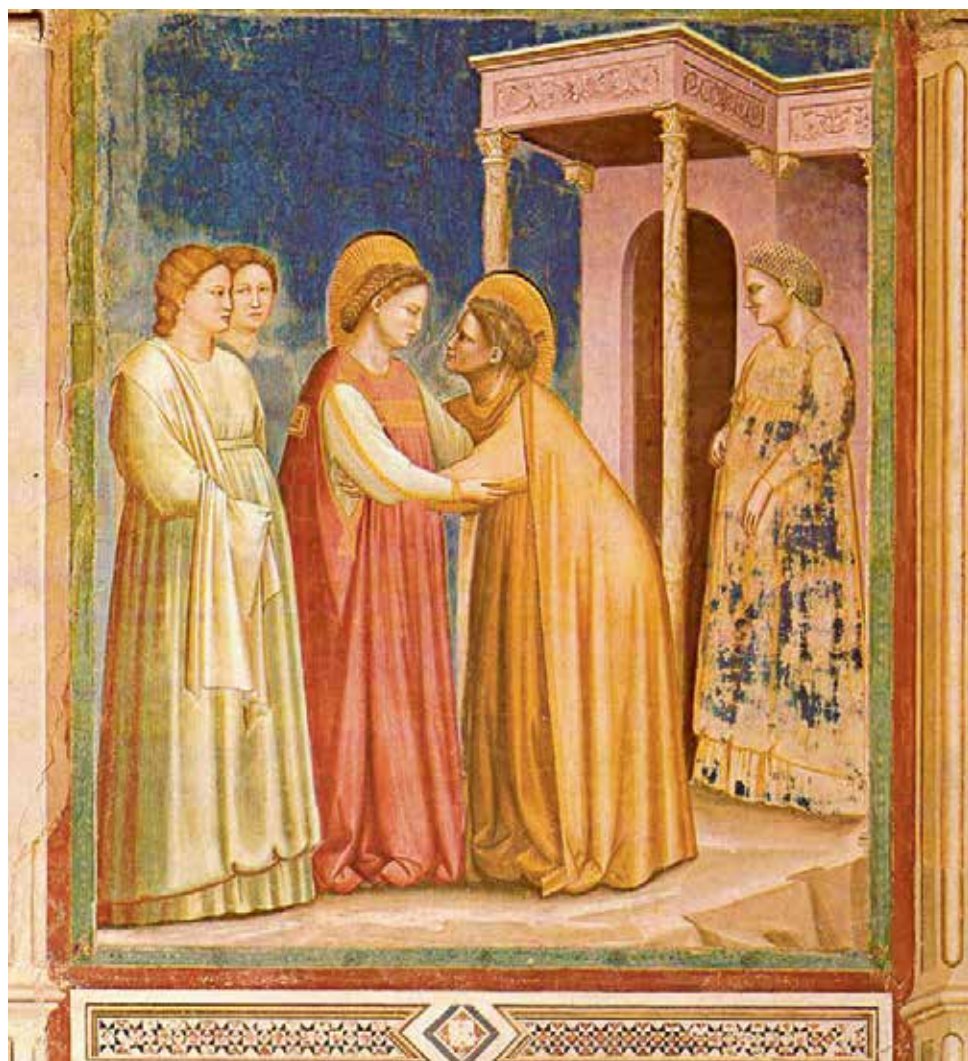
Kom, Herre Jesus!
Amen.

3. søndag i advent, 15. december 2019

Maria hos Elisabeth

I de dage brød Maria op og skyndte sig til en by i Judæas bjergland; hun gik ind i Zakarias' hus og hilste Elisabeth. Da Elisabeth hørte Marias hilsen, sprang barnet i hendes liv, og hun blev fyldt

med Helligånden og råbte med høj røst: ”Velsignet er du blandt kvinder, og velsignet dit livs frugt! Hvordan kan det forundes mig, at min Herres mor kommer til mig? For da lyden af din hilsen nåede mine ører, sprang barnet i mig af fryd. Salig er hun, som troede; for det, som er talt til hende af Herren, skal gå i opfyldelse.”

Maria besøger Elisabeth. Freske af Giotto i Scrovegnikapellet – også kendt som Arenakapellet i Padua. Udsmykningen af kapellet blev fuldført omkring 1305. Foto: Wikipedia.

Niels Steensens Gymnasium

... dit valg, dit liv

10. klasse på NSG!

Se mere på
www.nsg.dk

FÆRDIG MED 9. - HVAD NU?

Måske er G10 - den særlige gymnasieforberedende 10. klasse noget for dig?

Kom til orienteringsaften mandag d. 13. januar kl. 19:30, og hør hvad vi kan tilbyde!

2 minutters gang fra metroen

Sankt Kjelds Gade 3, 2100 København Ø, tlf. 39 16 23 40

Status efter ét års kirkeskattekampagne

Målet om at få hævet kirkeskatten og flere tilmeldt ordningen er inde i en god gænge.

KAMPAGNE I forbindelse med vedtagelsen af Ansgarstiftelsens budget for 2019 blev der opsat en målsætning for de kommende tre år, 2019-2021, om at øge indtægterne fra kirkeskatten med mindst 50 procent. Det svarer til en stigning på 8,3 mio. kroner. I 2017 blev der indbetalt i alt 16,5 mio. kroner i kirkeskat, og målet i 2021 er at nå mindst 25 mio. kroner i kirkeskat og/eller 13.000 betalende medlemmer.

På pastoralrådsmødet gjorde administrationschef Thomas Larsen status på kirke-

skatteområdet ét år efter, at bispedømmet har ansat en kirkeskattekonulent til at drive udviklingen på området. Han kunne glæde sig over, at der pt. er indgået næsten 1.100 nye kirkeskatteaftaler i år – en glædelig udvikling, idet en sjettedel af alle kirkeskatteaftaler er indgået i år.

Status på første år i den treårige kirkeskattekampagne er, at her på årets sidste måneder er 7.300 personer tilmeldt kirkeskatteordningen. Da målet som nævnt er at have mindst 13.000 betalende

medlemmer ved udgangen af 2021, svarer det nuværende antal betalere til, at man har indfriet lidt over halvdelen af målet (56 %). Kigger man i samme periode på det samlede beløb, som er blevet indbetalt i kirkeskatten, har man pt. nået 18,5 mio. kroner. Det svarer til 74% af beløbet på i alt 25 mio. kroner ved kampagnens afslutning, fortalte Thomas Larsen.

Fortsat plads til forbedringer

En anden af administrationschefens slides handlede om kirkeskat og indkomster. Ifølge *Danmarks Statistik* lå den gennemsnitlige A-skattepligtige indkomst for personer over 14 år i 2018 på 284.000 kr. Thomas Larsen sammenholdt dette tal med biskoppens anbefaling af, at alle katolikker i bispedømmet over 16 år betaler mindst én procent af deres skattepligtige indkomst i kirkeskat – det svarer til, at den gennem-

snitlige årlige kirkeskatbetaling er på 2.840 kr., eller at katolikkerne i gennemsnit betaler 237 kr. i kirkeskat om måneden.

Med den nuværende indbetalte kirkeskat på i alt 18,5 mio. kr. svarer det til, at den 'gennemsnitlige' katolik (som betaler kirkeskat) betaler ca. 2.400 kr. årligt i kirkeskat.

”Det tyder på et efterslæb på godt 450 kr. om året, eller 40 kr. om måneden, for dem, som betaler kirkeskat. Hvilket svarer til en femtedel af kirkeskatten”, fastslog Thomas Larsen.

Så selv om der sker en positiv udvikling på kirkeskatteområdet, så at flere tilslutter sig ordningen og dermed samlet indbetaler mere i kirkeskat, er der fortsat plads til forbedringer. Thomas Larsen opfordrede derfor pastoralrådsmedlemmerne til i deres sogne at skubbe på for at få endnu flere til at tilmelde sig ordningen. *NM*

De levende og de døde stene

Rapport fra pastoralrådsmøde nummer 101.

Tekst: Lisbeth Rütz

STATUS Efter en indledende meditation over Apostlenes Gerninger og deres ophøjede beskrivelse af de første kristne, der holdt fast ved apostlenes lære og fællesskabet, brødets brydelse og bønnerne, flyttede Pastoralrådets medlemmer fokus til den mere prosaiske virkelighed i bispedømmet.

Ikke alle brikkerne i det katolske Danmarkskort er faldet på plads. Nogle steder indskrænker og lukker man – andre steder er rammerne ved at sprænges, fremgik det af biskoppens beretning.

Kalundborgs og Tønders status er stadig uafklaret, og det ligger ligeledes ikke helt fast, hvad der fremadrettet skal ske med Sankt Antoni Kirke i Brønshøj. Pt. bruges kirken af Den neokatekumenale Vandring og en polsk gruppe. Kirken lejes også ud til den karismatiske El Shaddai kirke, som holder sine gudstjenester der. Det er heller ikke afklaret, hvad der kommer til at ske med kirken i Thisted. Biskoppen betegnede det nye kirkeprojekt i Struer som ”lovende”. Her har bispedømmet købt det gamle nedlagte missionshus. Der er meget plads i bygningen, som ligger godt og er en pæn bygning, der ligner en kirke, fremhævede biskoppen. Menigheden i Herning har vokseværk, og bygningerne er blevet for små. Mht. Sankt Franciscus Kirke i Nakskov er planen, at Stenokolen skal købe den gamle præstegård med haven til nedrivning. Herefter er det meningen, at skolen skal leje kirken af Ansgarstiftelsen på en ti-års kontrakt. Magleås er solgt med en betinget købsaftale. Om handelen går igennem, afhænger af kommunens ja til nogle af køber ønskede ændringer.

Biskop Czeslaw fandt, at Trossamfundsloven udtrykker en form for mistro, der gør det svært for de små trossamfund at leve op til kravene. Loven er primært møntet på muslimer, mente biskoppen, der understregede, at Den katolske Kirke i Danmark sætter pris på sin anerkendelse, der giver den økonomiske fordele og mulighed for at foretage viselser med civilretslig myndighed.

Bispedømmets bygninger

Lørdagens møde satte fokus både på bispedømmets åndelige og fysiske tilstand. Vi mangler tid til de vigtige punkter på pastoralrådsmøderne. Vi skal fokusere meget mere på Kristi Kirkes mission i verden og

give vidnesbyrd, sagde sr. Teresa Piekos fra Sankt Annæ menighed på Amager. Hun fortalte om sit evangeliseringsprojekt, der tager udgangspunkt i Marias villighed til at samarbejde med Guds plan. Materialet er nu ved at blive oversat til forskellige sprog.

Har vi i bispedømmet en overordnet plan for hvad der skal istandsættes og hvad der kan udskydes, spurgte Ursula Ljungquist, der foreslog, at bispedømmet ansætter en bygningskonsulent til at give bedre faglige vurderinger af tilstanden i bispedømmets ejendomme.

Thomas Larsen mindede om, at der i 2015 blev lavet en generel gennemgang af bispedømmets bygninger med efterfølgende rapport. Han skønnede, at bispedømmet pt har et vedligeholdelsesmæssigt efterslæb på omkring 50 millioner kroner. De penge har vi ikke, sagde han og opfordrede til, at hvert sogn lavede en bygningsvedligeholdelsesplan.

Asbjørn Nordam fra Sankt Kjelds Kirke i Viborg fandt, det var en god idé med et langsigtet overblik. Det er os lokalt, der er i stand til at se tingene, og et ansvarligt menighedsråd bør have en 10 års plan for bygningerne, sagde han.

Omsorg for præsterne

Hvad kan vi gøre for at støtte præsterne? Hvordan viser vores menighed omsorg for præsten/præsterne? Dette punkt var på dagsordenen lørdag eftermiddag. Mange af rådets medlemmer var på banen med indlæg i den meget livlige og engagerede diskussion, der mundede ud i et omfattende idé-katalog, uden at der kom en egentlig konklusion ud af det.

Der var enighed om, at menighederne generelt er gode til at tage sig af præsterne; men at der skal være en tydelig forventningsafstemning mellem begge parter.

I dag kommer der præster til os fra hele verden. Det stiller store krav til os, fordi præsterne i højere grad end tidligere skal undervises i, hvordan det er at leve i Danmark.

Flere mente, at det burde være naturligt for præsterne at have fællesskab med hinanden, og at Den neokatekumenale Vandring måske klarer dette bedre i kraft af deres prioritering af fællesskabet. Men man har som præst også selv et ansvar. Vi har alle eksi-

Ungdomsarbejde kan være svært; men vi skal tro på, at Gud er der, når vi prøver; Usagde Elisabethsøster Miriam Wirt fra Sankt Annæ Kirke.

stentielle problemer, vi selv skal sørge for at forvalte, sagde Maria Truelsen fra Sankt Nikolaj Kirke i Esbjerg.

Flere påpegede, hvor vigtigt det er, at man tager godt imod de nye præster ude i menighederne og formidler til dem, at ikke alle menigheder fungerer ens. Og så skal præsterne være mere åbne og bedre til at give feedback og sige, hvad de har brug for.

Vi har brug for en gå-ud kirke

Vi har haft en ”kom-til-os” mentalitet; men i det 21. århundrede må vi ændre os til at blive en ”gå-ud” kirke. Det handler om autenticitet, ikke så meget om autoritet. Det var det kontante søndagsbudskab fra pastor Christian Noval, Danmarks første doktor i ungdomsteologi. Noval præsenterede sin egen forskning i ungdomsteologi. Bag ethvert kirkeligt ungdomsarbejde findes et ungdomssyn. Udgangspunktet for ungdomsarbejdet må være, at hver ung er unik. Derfor findes der ikke et one-size-fits-all ungdomsarbejde.

I lyset af pave Frans nye rundskrivelse om ungdommen ”*Christus Vivit*” (2019) så Noval de største problemer for ungdomsarbejdet ligge i klerikalismen og manglende evne/vilje til at lytte til de unge. Åbn øjnene, kik på jeres virkelighed og tro på at Gud kan inspirere, sagde Noval.

Næste år bliver et år, hvor Kirken i Danmark har særligt fokus på familien og de

udfordringer, den står overfor. To regionale inspirationsdage med præster og diakoner som primær målgruppe vil fokusere på børneliturgi og prædikener.

Men hvad er danske katolske familiers behov i dag? Det fokuserede et efterfølgende gruppearbejde på. Der mangler måske noget familiekatekese – måske skulle DUK arrangere flere familieejre, sagde Lea Noval fra DUK.

William Lee fra Helligåndskirken i Frederikshavn ønskede mere fokus på, hvordan man engagerer unge mennesker. Ursula Ljungquist fra Jesu Hjerter menighed i København understregede bedsteforældrenes betydning i denne sammenhæng. Der er et enormt videnstab i forhold til oplæring af børn. Det er ofte bedsteforældrene, der er linket til Kirken. Vi får en del børn, der nogle gange ikke har været i kirken siden deres dåb, sagde Ursula Ljungquist.

Med Poul Skallerups indlæg blev der rundet af på pastoralrådsmøde nummer 101. Poul Skallerup, formand for Sankt Vincent Grupperne, fortalte om foreningens 17 projekter i Sydamerika, Afrika, Indien og Europa. De fleste projekter er for børn, unge eller handicappede. Foreningen udbetaler typisk mellem 20.000 og 80.000 kroner i støtte til mindre udviklingsprojekter. Det overordnede formål er hjælp til selvhjælp, og støtten udbetales uden mellemlid direkte til modtagerne.

Caritas gør en forskel

I Jordan kæmper de mest sårbare syriske flygtninge en daglig kamp mod svære kroniske sygdomme. De fleste af dem har ikke råd til hverken medicin eller lægehjælp. Caritas hjælper flygtningene med at behandle deres sygdom og ændre livsstil.

Tekst: Programkoordinator i Caritas Dolores Halpin-Bachmann

INDSAMLING I 2017 lancerede Pave Frans den globale Share the Journey-kampagne. Kampagnen opfordrede alle Caritas' organisationer og det lokale samfund til at gå sammen med flygtninge og give dem mulighed for at dele deres historier for at fremme vores forståelse for hinanden som én stor familie.

I Jordan er kampagnen også blevet brugt til at understrege, at kroniske livsstilsygdomme, såsom diabetes, hjertekarsygdomme og forhøjet blodtryk, er skyld i 78 procent af alle for tidlige dødsfald blandt de over 18-årige i landet. I år blev gåturen indledt på the German-Jordanian Universitys herlige campus lige syd for hovedstaden Amman.

Klokken 10.00 begav flere end 300 patienter fra Caritas-klinikker over hele landet, 150 Caritas medarbejdere og frivillige samt 50 studerende sig ud på en fire kilometer lang tur rundt om universitetets campus. Gåturen gav rig mulighed for at dele erfaringer, flygtninge og jordanere imellem, om udfordringer og tips om det at leve med en kronisk sygdom.

Halvvejs igennem gåturen kunne deltagerne hente inspiration om sund mad, få målt deres blodsukker og få drikkevand og æbler til den resterende del af turen.

Tabte ni kilo og bruger nu mindre medicin

For mig personligt var dagens højdepunkt at høre fra Caritas' patienter selv, hvordan det forløb, de havde været igennem hos Caritas

Sundere madvaner er en vigtig faktor i kampen mod livsstilsygdomme. Kostpyramiden viser vejen.

har ændret ikke alene deres eget liv til det bedre, men også hjulpet deres pårørende og naboer. Patienterne har nemlig selv viderefundet det, de har lært af Caritas til mange andre. Og så forstod jeg også bedre, hvorfor der havde været så megen rift om vores pjecer om sund kost, som var stillet til rådighed på særlige stande under gåturen.

Især samtalen med Ghosun gjorde indtryk. Ghosun er en 40-årig syrisk flygtning som slås med både diabetes 2 og forhøjet blodtryk. Gennem en sundere kost og mere fysisk aktivitet har hun tabt ni kilo og fået meget mere energi, både fysisk og mentalt. Men det vigtigste resultat har ifølge hende selv været, at hendes behov for medicin er blevet reduceret med over 30 procent. Det er sket takket være Caritas' støtte og hendes egen vilje og motivation til at leve et sundere liv.

Ikke bange længere

En anden syrisk flygtning fortalte mig om sin epilepsi, og hvordan det først var, da hun kom til en af Caritas' læger, at hun fik det bedre. Tidligere fik hun rigtig mange anfald, men efter en grundig undersøgelse hos Caritas fik hun en anden medicin, end den hun plejede at få. Nu er antallet og sværhedsgraden af hendes epileptiske anfald stillet af. Sygdommen er mere stabil og under kontrol, hvilket har betydet enormt meget for hendes dagligdag. Hun er nu ikke længere bange for at gå ud af frygt for, hvornår det næste anfald kommer.

Det var en stor og dejlig dag for mig. En fejringens dag og en alvorlig dag. Gennem større indsigt i deres sygdomme, nødvendige livsstilsændringer tilpasset den enkelte patient, opmuntring, regelmæssig monitorering og støtte har vores patienter med kroniske sygdomme hver især taget ansvar og gjort en indsats for at leve et sundere liv.

Begivenhedens vigtighed og anerkendelse blev desuden understreget af, at prins El Hassan bin Talal var protektor og repræsenteret af Ministeren for Social Udvikling.

Du kan bidrage til dette vigtige arbejde ved at støtte Caritas Danmarks adventsindsamling. Indsamlingen går til deres sundhedsarbejde og lægehjælp blandt syriske flygtninge i Jordan.

Støt adventsindsamlingen på www.caritas.dk eller MobilePay: 61100

Vi støtter vigtige engangsprojekter

Sankt Vincent Grupperne gør status for året 2019.

Tekst: Poul Skallerup

UDVIKLINGSARBEJDE Sankt Vincent Grupperne (SVG) har i de senere år givet løbende støtte til 17 projekter. Det drejer sig først og fremmest om driftsomkostninger til skolegang eller anden uddannelse for mindrebemidlede. Vores aftale om støtte gør det muligt for modtagerne, at planlægge et længerevarende forløb.

Indimellem har vores projekter behov for støtte til engangsprojekter. I forbin-

delse med SVG's kampagne med indstik i Katolsk Orientering har vi spurgt en del af vore kontaktpersoner om sådanne behov. Der kom mange gode forslag.

Vores projekt for handicappede børn i Hue City, Vietnam ønskede hjælp til indkøb af hjælpemidler bl.a. høreapparater. Dette projekt blev udvalgt til kampagnen i Katolsk Orientering.

Forslag til støtte

Franciskanerne udfører et karitativt missionsarbejde blandt de fattige minoritetsgrupper i Khanh Vinh distriktet i Vietnam, hvor der gives medicin og gratis behandling samt støtte til fattige studerende. Efter tyfonen i 2018 blev taget på deres apotek, der også bruges til konsultationer, ødelagt, og de søger derfor hjælp til genopbygning af apoteket. Budgettet er på 5.500 USD hvoraf de søger SVG om de 3000 USD.

I Ungarn støtter vi mad og skolemateriale til fattige sigøjnerbørn i et dagcenter, der drives af Norbertiner Søstre. Søstre sørges også for IT uddannelse af 50-60 elever i high school. De har 17 computere, der er mere end ti år gamle og ønsker hjælp til indkøb af nye. Budgettet er på 7000 EUR.

Vores skoleprojekt i Uganda har et ønske om at hjælpe nogle af de fattige familier med indkøb af grise og foder, så de kan blive mere selvhjulpne. Budgettet er på

4.500 USD.

I Kenya støtter vi et projekt for hjælp til gadebørn. De vil gerne have støtte til en oplysningskampagne for kræft. Formålet er at skabe opmærksomhed, så man i tide kan henvise til screening hos de organisationer, der gør det gratis, og henvise de syge til kræftfonden og hospitaler i Kenya. Budgetter er på 26.300 kr.

Alle disse gode engangsprojekter summer sig op til kr. 167.400.

Bestyrelsen vil nødig skuffe de forventninger projekterne har, og har derfor besluttet, at vi vil støtte så mange som muligt af projekterne.

Vi synes, det er en god julegaveidé, og håber, at I vil hjælpe med finansiering af disse projekter ved at indbetale et bidrag på Reg. nr. 3667, Konto nr. 1097164 eller MobilePay 19379.

Vi ønsker alle læsere en glædelig jul og et godt nytår.

Pigerne fra CHILD projektet i Kenya poserer i deres nye skoleuniformer. Foto: SVG.

Korte fakta om Sankt Vincent Grupperne

- Vi har pt. 17 projekter, hvoraf størstedelen vedrører hjælp til skolegang og uddannelse for fattige, forældreløse børn og handicappede børn.
- Vi indsamler ca. 1. million kroner årligt
- Bidragydere er privatpersoner, fonde, kulturstyrelsen, menigheder og ordener
- Projekter støttes typisk med 40.000 kr. pr. år. Støtten udbetales kvartalsvis.
- I 2018 udbetalte vi ca. 985.000 kr. til projekterne.
- Der ydes normalt langvarig støtte til projekter
- De sidste par år har vi også givet ad hoc støtte til engangsprojekter
- Bidragydernes støtte går ubeskåret til projekterne
- Man kan øremærke sin støtte til bestemt projekt
- Bestyrelsens og lokalgruppernes arbejde er ulønnet
- Bidrag til SVG er fradragsberettiget. Arv kan gives uden afgift.
- Årsmødet er SVG's højeste myndighed og afholdes hvert år i maj måned.
- Sankt Vincent Grupperne daglige arbejde varetages af en bestyrelse og to suppleanter - i alt 9 personer. Alle arbejder ulønnet.
- Bestyrelsens arbejde er formaliseret i forretningsgange og instruktioner. Vi arbejder ud fra rullende 3-års handlingsplaner.

”Ikke i vores navn!”

Abort er gjort lovlig i Nordirland. Overalt i det lille land, med 1,8 mio. indbyggere er præsterne forfærdede over konsekvenserne for ufødte børn. Den politiske proces, som har banet vej for legaliseringen, bliver også stærkt kritiseret.

Tekst & foto: Martin Bjørck

IRLAND Den 21. oktober var en dag, som Fader Paddy Macafferty fra Corpus Christi-kirken i det vestlige Belfast havde frygtet ville komme. Men trods flere måneders demonstrationer blev hans bange anelser alligevel en realitet, da forslaget om at lovliggøre abort blev stemt igennem det engelske parlament, og dermed overtrumfede det dysfunktionelle politiske system i Nordirland, som i mangel af bedre styres teknokratisk fra Westminster i London.

”Lad os kalde abort, hvad det er: Ren ondskab. Det er barbarisk”, siger Fader Macafferty roligt med overbevisning i stemmen, foran sin præstebolig i Springhill-kvarteret, der er et udelukkende katolsk kvarter.

For Fader Macafferty er lovliggørelsen af abort en sort plamage på samvittigheden i det nordirske. Ifølge den nye lov er det tilladt at afslutte en graviditet indtil 28. uge. En lov der ikke tager højde for det hellige i selve undfangelsen, som troende katolikker ser det.

”Et barn i livmoderen er et menneske, ikke en klump af celler. At gøre abort lovlig er imod Herrens vilje. Livet er en gave til os fra Herren. Det er kun ham, der kan tage den gave væk. Alle de ufødte børn, som nu aldrig vil velsigne vores verden med deres unikke og dyrebare liv. Det er tragisk”, siger han med et trist ansigtsudtryk.

Kritik af politikerne

Biskopperne i Nordirland udsendte dagen efter den nye abortlov blev vedtaget en samlet udtalelse. I den udtrykker de, at enhver menneskelig lov, der fjerner retten til liv, ifølge deres synspunkt, er en uretfærdig lov.

Biskopperne stiller i deres udtalelse skarpt på de politikere, der har ladet abortloven blive en realitet:

”For katolske politikere er dette ikke kun et spørgsmål om at beskytte menneskerettigheden til liv, men også et grundlæggende spørgsmål om katolsk tro. Vi har konsekvent sagt, at den lige ret til liv og kærlighed for en mor og hendes ufødte barn er

så grundlæggende for samfundets gode i ethvert samfund, at borgerne fortjener den fulde deltagelse i den demokratiske debat om lovgivningen, der styrer det”, lyder det i den officielle meddelelse.

Biskopperne langer samtidig ud efter de nordirske politikere i Sinn Fein (republikanere) og DUP (loyalister), som på grund af uenigheder og samarbejdsvanskeligheder i 2017 lukkede det nordirske parlament. Sinn Fein og DUP har siden freds aftalen 1998, i forlængelse af den 50 år lange borgerkrig, delt magten i det nordirske parlament.

Biskopperne føler slet ikke, at den kristne anti-abort stemme er blevet lyttet til i den politiske proces.

”I de sidste tre måneder har vi sammen med titusinder af andre opfordret vores politiske repræsentanter til at genoprette NI-forsamlingen, især også til at diskutere og standse abortlovgivningen, der blev hastet gennem Westminster-parlamentet i juli 2019. Den uundgåelige sandhed er, at vores lokalt valgte repræsentanter havde tid og magt til at forhindre, at denne drakoniske Westminster-abortlovgivning blev indført hen over hovedet på lokale borgere, men valgte ikke at gøre det. Det er borgernes pligt at holde deres valgte repræsentanter ansvarlige for de beslutninger, de har truffet”, runger det i kor fra de nordirske biskopper.

En samlende faktor

Den 7. september var der næsten 20.000 mennesker samlet i den største anti-abort march nogensinde i Nordirland. ’Ikke i vores navn’ var slagordet, og med i demonstrationen i Belfast var repræsentanter fra mange forskellige trosretninger, som alle har fælles syn på det ufødte barns ret til liv. Her var lederskab fra både metodisterne, baptisterne, Church of Ireland, Den katolske Kirke, Evangelisterne og Den presbyterianske Kirke repræsenteret. Og for et land, som har en historie fyldt med religiøs og etnisk-politisk konflikt kan der måske, midt i forfærdelsen over en lov som man er dybt uenig med, ligefrem være tale om

I 50 år har muren i Belfast delt byen op i katolske og protestantiske kvarterer. Den nye abortlov er blevet en samlende faktor for de kristne samfund i byen.

en positiv, samlende faktor. Det mener Fader Edward McGee fra St. Anthonys sogn i Belfast:

”Værdien af menneskeliv og den grundlæggende ret til liv, fra dets tidligste stadier ved undfangelsen indtil naturlig død, overskrider kulturelle og religiøse samfund. Faktisk kommer de, der har kæmpet for at beskytte livet i Nordirland fra alle dele af samfundet, forenet i den fælles efterlevelse af respekt for livet før fødslen.”

Fader Paddy Macafferty ser også et forenende potentiale:

”Den nye lovgivning har haft den effekt, at den har forenet alle kristne, som er pro-life. Vi demonstrerer sammen og vi beder sammen. Det vil vi blive ved med. Det gode, der kan komme af den nye lovgivning er, at pro-life kampagnen bliver styrket”.

Amnesty er glade for den nye lov

Hos Amnesty International i Nordirland har man fejret den nye lovgivning. Grainne Teggart førte Amnesty Internationals kampagne i Nordirland for at få gjort abort lovlig. Kampagnen hed ’Afkriminaliseret’ og den fokuserede på kvinders ret til selv at bestemme over deres kroppe:

”Dette er et historisk øjeblik og begyndelsen på en ny æra for Nordirland - en, hvor vi er fri for undertrykkende love, der har politiseret vores kroppe og sundhedsydelse. De, der har brug for adgang til abort, føler ikke længere, at de er nødt til at skjule, hvad de går igennem. Folk vil være i stand til at modtage støtte fra læger, jordemødre og andet sundhedspersonale uden frygt for at blive rapporteret til politiet og retsforfulgt. Endelig bringes vores menneskerettigheder ind i det 21. århundrede. Nu kan vi se frem til en mere lige og medfølelse fremtid, hvor vores valg er respekteret”, siger Teggart.

Fader Paddy Macafferty mener, at Amnesty helt har misforstået anti-abort budskabet:

”En lov imod abort har altid udelukkende været for at beskytte barnet i moderens mave. Nu har man fjernet alle ufødte børns rettigheder til liv, indtil de er 28 uger gamle. Nu kan et ufødt barn blive slået ihjel for selv et hareskår, eller fordi det har et uønsket køn”, siger han.

Livet for enhver pris

Fader Henry McCann, er hospitalspræst på Ulster Hospital. Han siger:

”Jeg har altid bestræbt mig på at anerkende et barns liv enten i livmoderen eller efter fødslen, og jeg værdsætter at kunne være sammen med forældre, når de

udfordres på, hvorfor Gud ville lade noget forfærdeligt ske med deres børn. Vi har altid forsøgt at anerkende disse børns liv, enten med dåb, hvis babyen er født i live - selv om dens tilstand er meget kritisk - eller med en navneceremoni, så forældrene har nogle vigtige minder at huske på. Og dette er fortsat et vigtigt aspekt i mit virke som præst.”

Fader Paddy Macafferty supplerer:

”Vi har meget empati med forældre, hvor der er tale om svært handicap eller dødelig sygdom, men vi kan ikke retfærdiggøre at slå et ufødt barn ihjel. Jeg kender kvinder og familier for hvem selv et kort øjeblik med deres nyfødte og dødfødte, har været enormt vigtigt. At de har kunne holde deres barn, selvom det var ganske kort, og lade det vide, at det er elsket. Og hvis man taler om en ekstremt svær situation, som i en voldtægt-graviditet, hvorfor skal det ufødte barn så betale prisen for en anden persons forbrydelse? Jeg ved, at der er mange børn, som blev undfanget ved voldtægt, som lever og er højt elsket”.

Sundhedspersonale imod abort

I kølvandet på den nye abortlov har 911 læger og sundhedspersonale netop underskrevet et brev, hvor de bekendtgør, at de vil nægte at tage del i en abort - også selvom det skulle betyde, at de vil blive fyret fra deres jobs.

De bakkes op af de nordirske biskopper, der skriver:

”Sundhedspersonalets samvittighedsfrihed skal respekteres, og det bør aldrig ►

Kvinder for abort laver kampagne foran det dysfunktionelle nordirske parlament, Stormont. Foto: Amnesty International, Nordirland.

Fader Paddy Macafferty er præst i Corpus Christi-kirken i Springhill i det vestlige Belfast.

Vi må begynde forfra

Kirken har forvekslet institutionel fornyelse med åndelig fornyelse, skriver Lars Messerschmidt med denne kommentar i 50-året for synoden i Nyborg.

Tekst: Pastor Lars Messerschmidt

TILBAGEBLIK Artiklen i KO nr. 14 (1. nov.) om 50-året for synoden på Nyborg Strand giver mig anledning til følgende bemærkninger: Anledningen til den var, at daværende biskop Hans Martensen, som lige var blevet biskop, ønskede at implementere 2. Vatikanconcil i vort bispedømme. Et af koncilets vigtigste anliggender var at gengive lægfolket, de troende, deres rette plads i Kirken som grundlaget for Kirken og derfor medansvarligt for den. En århundredlang klerikalisme havde udviklet et 3 stænder system: Gejstlighed, ordensfolk og lægfolk. Hvordan skulle det virkeliggøres i praksis, til de troende igen fik deres retmæssige plads i Kirken? Det var bl.a. det, synoden skulle finde ud af. Derfor sammensatte biskoppen synoden således, at lægfolket numerisk udgjorde flertallet, og både ordensfolk og præster var i mindretal.

Et af de redskaber, synoden besluttede at bruge, var at oprette valgte menighedsråd og på bispedømmeplan et pastoralråd. Disse råd skulle sammensættes således, at lægfolket altid udgjorde flertallet. Vort bispedømme var på det punkt langt forud for andre bispedømmer i verden. Det var på sin vis en revolution for os alle, præster, ordensfolk og lægfolk. Den senere kirkeret af 1983 har på en række punkter fulgt samme linje.

Synoden behandlede og vedtog også andre væsentlige ting, bl.a. den liturgiske fornyelse. Disse forskellige væsentlige beslutninger efterlod et enormt arbejde til bispeskontoret til opfølgning, og der blev nedsat jeg ved ikke hvor mange kommissioner. På det tidspunkt var jeg blevet generalvikar og derfor delvis ansvarlig for dette arbejde.

Hvornår kommer den nye globale pinse?

Nu lyder overskriften i KO: Kendte / kender Kirken sin besøgstid? Mit svar efter mangeårig pastoralindsats er ganske enkelt: Jo, bispedømmet kendte sin besøgstid. Nej, i dag kender den ikke sin besøgstid. Og det er den gamle historie, som altid har præget Kirkens totusindårige historie: Man forveksler institutionel fornyelse med åndelig fornyelse. Kirken forsøgte virkelig på synoden at leve op til koncilets målsætning. Men udviklingen siden har ikke været entydig.

► blive krævet af dem, at de skal udføre en handling, der strider mod deres forpligtelse til at opretholde livet".

Fremtidsplaner

Fader Paddy Macafferty lover, at der fortsat vil blive demonstreret imod abortloven. Og han vil nu også være at finde foran abortklinikker fremover.

"Det vil jeg gøre for at fortælle kvinderne sandheden om det valg, som de er ved at træffe. Jeg vil bede for dem og blive ved med at forsøge at tale dem fra at få foretaget en abort. Jeg har før talt med kvinder, som overvejede at få afsluttet deres graviditet, hvor det er lykkedes mig at tale dem fra det, og de kvinder har sidenhen været taknemmelige for det, for de elsker deres barn.

Den hellige pave Johannes XXIII, som indkaldte konciliet, talte om en ny pinse. Han skrev en bøn, som han opfordrede alle katolikker til at bede. Da jeg kom tilbage fra mine studier, spurgte jeg, om denne bøn om en ny pinse fandtes på dansk. Alle kiggede på mig med forundring. Ingen vidste noget om denne bøn! Det er tankevækkende. Den hellige pave Johannes havde med sit åndelige skarpsind set, at det, Kirken havde brug for, var en ny pinse, dvs. at Helligånden igen fik lov at tage over og bestemme i Kirken. Hele pavens koncilsprojekt havde kun for øje, at Kirken måtte blive fornyet indefra, og at de ydre reformer alene skulle ske i Helligånden og være redskab for Helligåndens fornyelse af Kirken indefra. En af de førende koncilsfædre, den belgiske kardinal Suenens sagde, at for ham og for mange af koncilsfædrene var selve konciliet en ny pinse.

Svaret på overskriften i KO må på denne baggrund være: Vi har endnu ikke globalt oplevet en ny pinse i Kirken, men nok her og der. Vi har oplevet (altfor?) mange ændringer og reformer af den ene og den anden slags, men er vores tro grundlæggende blevet fornyet og vitaliseret?

Et afklarende spørgsmål: Er Den katolske Kirke i Danmark en moden Kirke? Moden i denne forbindelse betyder en Kirke, der er selvforsynende, hvad præstekald og andre tjenester angår, og økonomi? En moden Kirke skal også kunne understøtte fattige Kirker, herunder missionere. Kirken har været legalt til stede siden 1849, den er altså 170 år gammel. Svaret synes klart, enten er vi ikke udvoksede eller også er vi meget syge. Jeg hører sjældent nogen stille dette fundamentale spørgsmål. Jeg ved godt, at man vil give alle mulige sociologiske og kulturelle forklaringer, som til en vis grad kan belyse situationen, men aldrig fuldstændigt. Men kan der være en teologisk forklaring?

Det grundlæggende problem er åndeligt

Jeg vil forsøge at give en. Vi havde også en hellig pave, Johannes Paul II. Han indførte et nyt begreb: Ny-evangelisering. Også han havde et skarpt blik for Kirkens åndelige situation. Han så meget klart, at Kirkens grundlæggende problem var af åndelig art. Mange havde slet ikke nogen egentlig tro

eller havde mistet den. Troen er og bliver grundlaget for Kirkens åndelige liv og vitalitet. Nu vil de fleste sige, jamen Kirken har da den guddommelige tro, som kommer til udtryk i Kirkens lære, og den kan Kirken da ikke miste. Men det er slet ikke problemet. Problemet er, om den enkelte katolik har en levende tro, dvs. et rigtigt personligt forhold til Gud. Tro er et forhold til Gud, og det er helt personligt. I rigtig mange tilfælde er man katolik, fordi man er opdraget i den katolske tro og ens forældre var katolikker. Det er rigtig positivt, hvis det er tilfældet, men det er ikke det samme, som at jeg føler mig forbundet med Gud og ved, at han elsker mig for den, jeg er.

Han bakkes op af Fader Edward McGee: "På trods af den nylige ændring af lovgivningen er der et stort antal i hele samfundet i Nordirland, som fortsat vil kæmpe for beskyttelse af menneskeliv og de menneskelige kerneværdier. Derfor vil vi fortsætte med at tale for de stemmeløse, der er mest sårbare og i fare. De ufødte børn", slutter han.

eller havde mistet den. Troen er og bliver grundlaget for Kirkens åndelige liv og vitalitet. Nu vil de fleste sige, jamen Kirken har da den guddommelige tro, som kommer til udtryk i Kirkens lære, og den kan Kirken da ikke miste. Men det er slet ikke problemet. Problemet er, om den enkelte katolik har en levende tro, dvs. et rigtigt personligt forhold til Gud. Tro er et forhold til Gud, og det er helt personligt. I rigtig mange tilfælde er man katolik, fordi man er opdraget i den katolske tro og ens forældre var katolikker. Det er rigtig positivt, hvis det er tilfældet, men det er ikke det samme, som at jeg føler mig forbundet med Gud og ved, at han elsker mig for den, jeg er.

Hvordan får man en sådan personlig tro, et gudsforhold? Svaret er meget enkelt: Det er Helligånden, som er Guds gave til alle døbt, der etablerer et personligt forhold til Gud. Det er betydningen af den nye pinse. Men, som Jesus selv siger, så skal også vi være vidner om ham. Hvordan? Ved vores forhold til Gud og vidnesbyrd om ham. Det er det Johannes Paul II kalder ny-evangelisering. Der er ikke noget program for, hvordan man evangeliserer. Det er altid en helt individuel proces, som alene er styret af Helligånden, men hvor han også i et vist omfang bruger os, der tror på Gud. Og naturligvis afhænger det også af den enkeltes modtagelighed for Helligånden og samarbejdsvilje. Vi har et smukt eksempel på dette evangeliseringsprincip: Den nylig udkomne bog med 20 konvertitberetninger, Hjem. Læg mærke til, at Guds førelse af de enkelte er helt personlig og forskellig. Før disse konvertitter begyndte på den direkte undervisning (katekese) har de gennemgået nogle gange en lang og indviklet vej til troen.

Når pave Johannes Paul taler om ny-evangelisering, mener han, at Helligånden selv må lede os frem til en helt personlig tro, også selvom han kan og i et vist omfang vil benytte os som vidner.

Respekter den teologiske logik

I Kirkens ritual for dåb af voksne og børn i skolealderen beskrives denne proces på følgende måde: Første fase er evangeliseringsfasen. Den kan ikke pædagogisk tilrettelægges. Den anden fase er undervisning, katekumenat. Denne fase er til gengæld en systematisk belæring om de basale sandheder i kristendommen. Ritualer siger udtrykkeligt, at ingen må optages i katekumenatet, som ikke har afsluttet evangeliseringsfasen, dvs. er blevet troende i egentlig forstand, har fået et gudsforhold, som først og frem-

mest kommer til udtryk i et rigtigt bønsliv. En, der ikke har afsluttet denne fase, vil overhovedet ikke få noget ud af en katekese, tværtimod. Den kan blive til skade. Respekteres dette princip i f.eks. konvertitundervisningen?

Det er ikke helt uden betydning, at kirkefædre i deres undervisning af dåbskandidater tilføjede en tredje fase: den mystagogiske. Den bestod i undervisning efter dåben: Nu skulle de nydøbte uddybe deres troserfaring.

Denne teologiske "logik" respekteres ikke i undervisning af vores børn, når de skal til 1. kommunion og til firmelse. Enhver, der har undervist sådanne børn, ved med sikkerhed, at der er så og så mange børn, som ikke rigtig er med i undervisningen. De skal blot gennemføre den for at kunne komme til 1. kommunion og til firmelse. Som præst mærker jeg instinktivt, når jeg giver kommunion til børn og unge, om de har noget dybere forhold til Jesus, som de modtager under brødets skikkelse.

Sagt ganske enkelt, rigtig mange børn er ikke blevet evangeliseret, når de begynder på katekesen. Men hvem skal kateketisere dem? En anden hellig pave, Paul VI, har sagt, at det er forældrene, der er deres børns første evangelister. Det er altså i den kristne familie, at Helligånden udvikler den tro, som børnene modtog i dåben.

Konklusion

Der er rigtig mange ting, vi skal tænke om. Vores pastorale og kateketiske arbejde, må ikke springe evangeliseringsfasen over, for så vil alle pastorale aktiviteter være nyttesløse. Det handler om et grundlæggende teologisk princip, som vi desværre ikke har respekteret i århundreder og måske endda ikke forstår vigtigheden af. Derfor talte Johannes Paul om ny-evangelisering. Vi må begynde forfra og lægge et rigtigt trosgrundlag for Kirkens liv. Og endelig: Kirkens, menighedens, grundceller er den kristne familie. Hvis disse celler ikke er udviklet eller er syge, vil hele kirkelegemet lide under det. Det er måske Kirkens grundproblem.

Lars Messerschmidt omtaler i sin artikel bogen "Hjem". Bogens fulde titel er "Hjem – 20 beretninger om at blive katolik." Redigeret af Marguerita Olga Hvid Spangsberg, Katolsk Forlag 2019.

OPLEV OBERAMMERGAU 2020

Tag med danmark's største udbyder af rejser til det verdensberømte passionsspil, som kun opføres hvert tiende år. Vi tilbyder grupperejser kombineret med feriemål, ud-og-hjem-rejser eller kørselv.

Læs mere på felixrejser.dk/oberammergau eller ring og bestil program på 7592 2022

felix
rejser

Oplagt
som gavekort

Ærkebiskop Birger Gunnensen af Lund

Ærkebiskop Birger Gunnensen af Lund døde den 10. december 1519. Her tegner kirkehistorikeren Helge Clausen et portræt af ærkebiskoppen i 500-året for hans død.

Tekst: Helge Clausen

KIRKEHISTORIE Mange, som har besøgt domkirken i Lund, har bemærket den store sarkofag, der står foran højalteret i krypten. Her hviler den sidste paveligt godkendte og gyldigt viiede ærkebiskop af Lund, Birger Gunnensen. Blandt hans forgængere på Lunds ærkebispestol er bl.a. Danmarks og Nordens første ærkebiskop Asser, klosterstifteren Eskil, den indflydelsesrige Absalon, den lærde Anders Sunesen, Jakob Erlandsen og Jens Grand, som begge havde langvarige stridigheder med kongemagten.

Opvækst og studier

Birger blev født ca. 1445 i landsbyen Lindberg nær ved Varberg. Familien var fattig; Gunnar, hans far, var uordineret kirkelig medhjælper (klokker). Den velbegavede dreng gik først i skole i Varberg og derefter på katedralskolen i Roskilde, hvor han modtog de lavere videregående. Han tilbragte fem år ved katedralskolen i Skara i Vestergötland og fire år ved det unge universitet i Greifswald i Nordtyskland, hvor han i 1468 tog en magistergrad. I de fire byer, hvor han gik i skole og studerede, var han privat indkvarteret. Han mindedes mange år senere sine værtsfolk med taknemmelighed, fordi de havde "huset ham og herberget ham og givet ham almisse".

Kansler og kannik

Efter at have undervist et år i Greifswald vendte Birger tilbage og blev rektor for katedralskolen i Lund i Skåne, som indtil 1658 tilhørte Danmark. I 1474 fik han en stilling i det kongelige kancelli. Også her må hans dygtighed have gjort indtryk, for i 1477 blev han forfremmet til kansler hos dronning Dorothea, kong Christian I's dronning. Efter kongens død 1481 opholdt enkedronningen sig mest i Kalundborg, hvor Birger havde ansvaret for hendes administration. Stillingen var uden reel politisk indflydelse, men Birger blev aflønnet godt, og igennem årene oparbejdede han en større privatformue. Som det var skik og brug, fik han flere kirkelige embeder, som han dog ikke selv bestred, men overlod til vikarer. Birger blev således 1476 kannik ved Lunds Domkirke, 1480 sognepræst i Kalvehave, i 1485 i Vestenskov og Kalundborg, samt i 1488 ærke- diakon ved Roskilde Domkirke.

Som kansler opholdt Birger sig også i perioder i Roskilde. Ifølge et pavebrev fra 1489 skulle han og to andre gejstlige undersøge enkedronningens og kong Hans' klager over gråbrødrenes klosterliv i Roskilde. Her virkede han for indførelsen af Observansen, dvs. den strengere efterlevelse af Frans af Assisis Regel. Da enkedronningen døde 1495, nærmest påtvang kong Hans og dronning Christine Birger stillingen som dronningens kansler; det skete ved enkedronningens kiste på begravelsesdagen.

Ærkebiskop

Denne stilling varetog han dog kun i halvandet år, idet han den 7. juni 1497 blev valgt til ærkebiskop af Lund. Hermed havde Birger bevæget sig næsten fra samfundets

bund til dets top. I dag ville man kalde ham mønsterbryder, men det var sværere dengang end nu.

Han var nu leder af biskopperne og Kirken i hele Danmark samt formand for Rigsrådet, der var sammensat af alle biskopper, de mest betydningsfulde abbeder og adelsmænd. Dets ca. 30 medlemmer styrede landet sammen med kongen, udgjorde en slags højesteret og valgte den nye konge; dets formand var nr. to efter kongen. Der er ikke noget at sige til, at adelen blev chokeret, da det plejede at være adelige, der opnåede de højeste kirkelige (og civile) embeder. Der udbrød hurtigt en strid mellem den nye ærkebiskop og en del af den skånske adel anført af ingen ringere end rigshofmester Poul Laxmand. I 1602 blev Laxmand dog myrdet i København og efterfølgende dømt som forræder, hans gods blev tilkendt kongen, og drabsmanden gik fri.

Men der var flere problemer end utilfredshed med den nye ærkebiskops jævne herkomst. Birgers forgænger, Jens Brostrup, efterlod sig – delvis uden egen skyld – et stærkt forgældet ærkebispedømme, som han havde søgt at holde økonomisk flydende ved at pantsætte og bortforlede ca. 30 % af dets gods til slægtninge og venner på favorable vilkår. En påtrængende opgave for Birger var nu at sanere økonomien. Domkapitlet samarbejdede med ham om denne opgave ved f.eks. at tillade, at afgiften til Rom i anledning af udnævnelsen til ærkebiskop blev finansieret ved pantsætning af nogle af domkirkens ejendele. På længere sigt arbejdede Birger for, at så meget som muligt af det gods, som hans forgænger havde bortforlenet, kom tilbage til ærkebispedømmet. Det var en årelang proces, men det lykkedes i vid udstrækning for ham. Ikke ved tvang

og ufine midler, men når en lensmand døde, sørgede Birger for, at lenet vendte tilbage til ærkebispedømmet.

Initiativer

Birger Gunnensen var godt 50 år, da han blev valgt til ærkebiskop. Det var en forholdsvis høj alder dengang, men han fik 22 år i embedet, til han døde den 10. december 1519. Alderen forhindrede ham dog ikke i at tage både rettidige og fremsynede initiativer. Han lod trykke nogle værker i Paris, som både havde betydning for hans eget bispedømme og hele Danmark: I 1514 udkom tre værker: En samling synodalstatutter *Statuta provincialia Birgeri, Episcopi Lundensis*, (104 sider), som bl.a. fastlagde præsternes opgaver, messebogen *Missale Lundense* (552 sider) og den første trykte udgave af Saxos *Historia Danica* (416 sider), der blev udgivet af kannik i Lund Christiern Pedersen; kannikken havde fra 1505 i en halv snes år studeret og opholdt sig i Paris og formidlede kontakt til bogtrykkere. Det var ærkebiskoppen selv, der fik fremskaffet et Saxo-manuskript, som muliggjorde trykningen, og han bidrog til finansieringen. Saxo-udgaven vakte megen opsigt i det lærde Europa, dels fordi den passede ind i rækken af lignende værker fra andre lande, dels på grund af Saxos latinske sprogstil. Herved blev Danmarks anseelse som kulturturnation styrket. I 1517 udkom *Breviarium Lundense* (818 sider). Synodalstatutterne, missalet og breviaret havde til opgave at skabe mere enhed og sammenhængskraft i præsternes tjenester og bønsliv.

Også på andre områder tog Birger initiativer, som skulle tjene Kirken og befolkningen. I 1512 oprettede han en latinskole i Rønne; Bornholms Gymnasium regner sin grundlæggelse herfra. Han pålagde alle præster og kirker, at de årligt skulle støtte universitetet i København økonomisk, og han anordnede, at messen blev fejret flere steder.

Forholdet til kongen

Ærkebiskoppens forhold til kong Hans (1482-1513) var uproblematisk, men det kan man ikke sige om forholdet til hans efterfølger, sønnen Christian II (1513-1523).

Han saboterede Birgers plan om at trække sig tilbage fra stillingen som ærkebiskop og lade sig efterfølge af sin ikke-adelige kansler. Kongen flyttede 1514 det skånske landsting, som Birger var medlem af, fra Lund til Landskrona, hvilket gjorde det mere besværligt for den aldrende ærkebiskop at deltage. Pavens legat Archiboldus blev forfulgt, og hans pengekasse blev beslaglagt. Alligevel støttede Birger kongen ved f.eks. to gange at bandlyse den svenske rigsforstander Sten Sture den Yngre. Her anvendte Birger for sidste gang sin ret som Sveriges primas, som ærkebiskopperne i Lund var, selv om Sverige i 1164 fik sin egen ærkebiskop i Uppsala. Reformationen var ikke aktuel i Danmark før i begyndelsen af 1520'erne, så den blev Birger forskånet for. Christian II turde nok ikke for alvor strides med Kirken i Danmark under Birgers ledelse, men det gjorde han til gengæld efter hans død. I løbet af de næste tre år var ikke færre end fire mand i spil som Birgers efterfølger. Ingen af dem blev bispeviet.

Birger er fremstillet på en af gobelinerne på Christiansborg Slot, hvor han står sammen med Christian II, hvis kroning til konge og ægtevielse han stod for i Vor Frue Kirke i København i 1514 og 1515. Den tvivlrådige konge er fremstillet to gange, og Birger ser noget betænkelig ud...

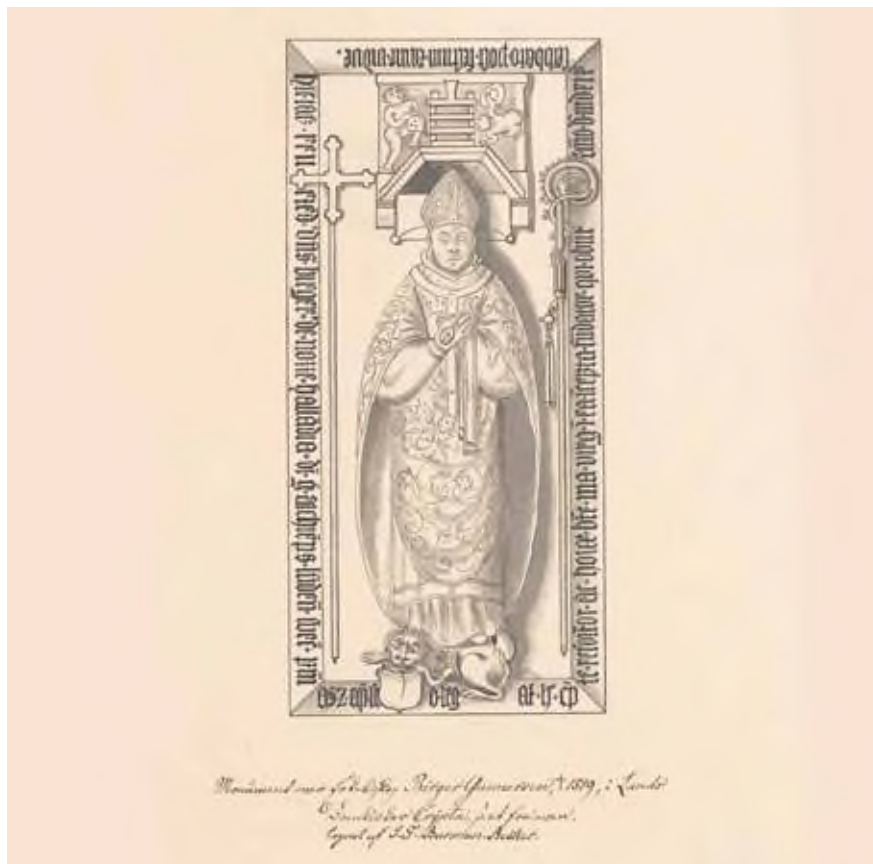
Birgers gudstjenestestiftelse og eftermæle

På Det Arnemagnæanske Institut og i Rigsarkivet i København findes to næsten ens indbundne håndskrifter fra 1518 på ca. 155 sider. Titlen er: *Sanctuarium Birgerianum* (Birgers hellige sted, nemlig domkirkens krypt). Det er en fundats med detaljerede beskrivelser af en fond for afholdelse af gudstjenester, som Birger oprettede året før sin død. Gudstjenesterne skulle foregå dagligt og var så omfattende, at der skulle tre præster, to diakoner og to messetjenere til at fejre de foreskrevne messer, herunder sjælemesser, Jomfru Marias tidebønner mv. Der skulle regelmæssigt bedes for flere end 100 personer, især dem som Birger stod i taknemmelighedsgæld til, f.eks. de familier, som havde huset ham, da han studerede. Også kannikerne gjorde tjeneste her. Hele 82 fæstegårde udgjorde fundatsens økonomiske grundlag. Man betegner i dag denne stiftelse som dansk middelalders største og sidste af sin slags, og den er stærkt influeret af senmiddelalderens Mariadyrkelse.

Stiftelsesdokumentet giver desuden en række værdifulde biografiske oplysninger om Birgers liv.

Selve sanctuariet i krypten var afgrænset ved hjælp af en skranke, og der var korstole, højalter og to sidealtre. Birgers sarkofag, som er næsten tre meter lang og over en meter høj, var blevet fremstillet allerede i 1512 og er en nyskabelse i udformningen af ærkebiskoppers gravmonumenter. Forbilledet er kongelige grave som f.eks. Valdemar Atterdags i Sorø og dronning Margrethes i Roskilde. Det er det første kendte danske tilfælde af, at en ikke-kongelig hviler i en grav af denne type. Budskabet synes at være, at kirkelige fyrster er verdslige fyrsters ligemænd. Sarkofagens dækplade fremstiller ærkebiskoppen iført messeklæder, pallium, mitra, ring, bispestav og primat kors.

Han ligner en stærk kirkefyrste fra middelalderen, hvad han jo netop også var.

Ærkebiskop Birger Gunnensens gravmonument i Lunds Domkirkes krypt set ovenfra. Tegningen er fra: Dr. I. G. Burman Beckers antiqvarisk-topografiske Samling, Sønderjylland, Skaane og Slesvig.

Den uudsigelige Gud

Første bind af Jon Fosses Septologi er i den grad en læseoplevelse.

Tekst: Kirsten Krog

ANMELDELSE Den norske, katolske forfatter, Jon Fosse, som tidligere bl.a. har skrevet både en dobbeltroman og en trilogi, er gået endnu et skridt videre og er nu i gang med at få udgivet en septologi. Det første bind, "Det andet navn. Septologien I" findes allerede på dansk, udgivet på forlaget Batzer & Co.

I romanen møder vi Asle, en kunstmaler, der efter sin hustru, Ales død bor alene i et hus i Dylgja. Han er pga. sin hustru konverteret til katolicismen og beskriver, hvordan hans tro på Gud og bønnen har hjulpet ham bl.a. på hans vej ud af en alkoholisme, der nær havde ødelagt hans kunst. Vennen og naboen, fiskeren og bonden Åsleik, er den eneste, han ser med jævne mellemrum. Men vi bliver også gjort bekendt med gallerinisten Beyer, der udstiller og sælger Asles billeder. Meyer bor i Bjørgvin og den ene dag, som romanen strækker sig over, handler om en dobbelttur til Bjørgvin. På sin første tur ser Asle gennem et vindue en bekendt, en mand, der højst besynderligt også er kunstmaler og hedder Asle. Han er drunker, ligesom hovedpersonen også har været engang, og Asle tænker, at han burde besøge ham. Alligevel kører han hjem uden at gøre det, men fortryder og vender senere samme dag tilbage for at fuldføre den tanke, han fik på sin første tur, hvilket viser sig at være afgørende.

Så enkel er handlingen tilsyneladende på overfladen. Alligevel har man en stærk oplevelse af, at alt ikke er så enkelt. Bogen begynder således med ordene: "Og jeg

ser mig selv stå og se på billedet med to streger, en lilla og en brun [...]", og et par sider senere: "og jeg ser mig selv gå hen mod min bil [...]", men gør han det, eller er det noget, der foregår i hans tanker, i hans fantasi? I hvert fald skaber disse formuleringer en afstand til handlingen og sætter fortællerens tanker i centrum. En stor del af bogen er da også mere tanker end handling. At han som jeg-fortæller kan referere sine tanker, er der ikke noget mærkeligt i, men at han også – f.eks. da han ser den anden Asle gennem vinduet – pludselig begynder at referere hans tanker er til gengæld underligt. Det samme gør han, da han i lidt af en drømmetilstand ser et ungt par på en legeplads, og selv – i det øjeblik han fortæller det – er i tvivl om, om han ser det eller ikke. At det unge par hedder Asle og Ales, ligesom hovedpersonen og hans afdøde kone, gør ikke tvivlen mindre. Er han i Bjørgvin eller er han bare i sine tanker, hvor han i virkeligheden blot møder sig selv fra fortiden? Er der tale om en kunstners skabelsesproces, en handling hvis tilblivelsesproces man inviteres med ind i? Det er nogle af de spørgsmål, som læseren står tilbage med efter at have læst bogen.

Bogen er på mange måder en metafortælling. Den handler om en kunstner, men er samtidig en tematisering af kunsten. Hovedpersonen gør sig i løbet af romanen mange tanker om den skabende proces, som hans kunst er, og samtidig er selve bogen tilsyneladende i sig selv en sådan proces. F.eks. taler han flere gange om, hvordan

ting, han ser, fæstner sig i ham, så han ikke kan komme fri andet end, hvis det kan omskabes til kunst. Hans billeder lykkes kun dér, hvor lidelsen og mørket omskabes til lys. Han taler om et lysende mørke: "for selvom jeg godt kan lide at male, så er der ofte stor smerte i det jeg maler og på en måde også inde i mig, for disse billeder som er lagret i mig, ja de er næsten alle knyttet til noget som gør ondt at mindes, lyset er knyttet til mørket" (s. 232f). Her transcenderes det malede og bliver til noget mere end det malede og det sete.

Dermed nærmer Asle sig det religiøse – og troen, Gudsrelationen og bønnen har da også en central rolle i bogen. Udover hele tiden at vende tilbage til rosenkransen, Jesusbønnen og Fadervor, beskæftiger fortælleren sig meget med den uudsigelige Gud, og hans overvejelser om Gud er præget af den negative teologi. Han siger således:

"Gud er både et fravær langt borte, ja selve væren, og et nærvær helt nær" (s. 106). Ja han går så langt at sige, at "Gud ikke findes, men bare er [...] man kan ønske sig væk fra den her verden, fra det som findes, for at finde ro i det som bare er, i Gud" (s. 107). Gud kan ikke rummes i vore tanker og kasser, derfor kan fortælleren tale om det paradoks, at Gud ikke findes men er, eller som han siger et andet sted: "Det er muligt at Gud er almægtig i sin svaghed" (s. 254).

I romanen genkender man Jon Fosses stil fra tidligere romaner med dens underlige bølgende bevægelser, hvor gentagelsen er et særligt stiltræk. Dette underbygger måden, hvorpå vi inviteres ind i hovedpersonen Asles tanker, for er det ikke netop sådan vores tanker ter sig? Et andet typisk træk ved Fosses skrivestil er de totalt manglende kapitler, afsnit og punktummer, som gør at bogen af mere end én grund er svær at lægge fra sig. Det gør også, at man skal "i træning" med at læse ham, for i begyndelsen kan de manglende "hvilepunkter" gøre læseren lidt forpustet. Hvorfor forfatteren har valgt denne stil, er svært at vide, men under læsningen fik jeg oplevelsen af, at stilen siger noget om livet. Man kan "stå af en bog" efter et afsnit eller et kapitel, men man kan ikke "stå af livet". Ved at unklade afsnit og punktummer, vil forfatteren måske tvinge læseren til at være i bogen, som man må være i livet: Helt og fuldt og uden at "stå af". Det er dog ikke blot det rent stilistiske, der gør det svært for læseren at lægge bogen fra sig, bogen er i den grad en læseoplevelse, som man må unde sig selv at få.

Jon Fosse: Septologien I. Oversat af Jannie Jensen og Arild Batzer. 2019. 260 sider. 300 kr. Forlaget Batzer & Co.

Jørgen Skov Sørensen ny generalsekretær

Han overtager fra årsskiftet ledelsen af den europæiske kirkelige interesseorganisation.

TOPPOST Jørgen Skov Sørensen, tidligere generalsekretær i Danmission og sekretariatsleder i Folkekirkens mellemkirkelige Råd, tiltræder den 1. januar 2020 som generalsekretær i Konferencen for Europæiske Kirker (KEK).

"Kristendommen har været med til at definere vores kontinent, sådan som vi kender det, og vores kristne arv skal også fremover spille en vigtig rolle i forhold til at forme vores fælles fremtid. KEK har en unik position i forholdet mellem kirker og samfund, og det glæder jeg mig til at udforske nærmere", siger han i en pressemeddelelse udsendt af KEK.

Af mere håndgribelige opgaver at tage fat på ser Jørgen Skov Sørensen særligt to emner, der er presserende politisk og kirkeligt. Til Kristeligt Dagblad udtaler han:

"Nu bliver der i Danmark talt meget om forfølgelse af kristne, og det er et problem, som alle kristne kirker vil gå ind for, at vi skal gøre noget ved. Her er der en god mulighed for os i KEK at få sat det på dagsordenen på kirkeligt plan og over for Europa-Parlamentet og Kommissionen. Det, mener jeg, er en helt oplagt opgave at se nærmere på: hvordan kan kirkerne i Europa løfte denne opgave i flok og få politikerne til at handle", siger han.

Ikke altid fælles fodslag

At blande sig i mere konkrete politiske emner bliver imidlertid svært for KEK, mener den kommende generalsekretær. Modsat katolske lobbyorganisationer er det ikke muligt at finde en fælles holdning blandt KEK's 114 medlemskirker på

spørgsmål om for eksempel familiepolitik og abort.

"Den katolske kirke har den fordel, at den kan tale med én stemme. Det gør det politiske arbejde lidt nemmere. Vores organisation er enormt bred, og derfor kan det være vanskeligt at finde sager, hvor vi alle er

enige. Spørgsmålet om kristenforfølgelser er et af dem, så derfor tænker jeg, at det er oplagt at begynde med", siger han

Jørgen Skov Sørensen er uddannet teolog og har en ph.d.-grad fra Birmingham University. Fra marts 2016 til december 2018 var han generalsekretær i Danmission og haft adskillige kirkelige tillidsposter i blandt andet stiftelsen Areopagos, Kristeligt Dagblad, Folkekirkens Nødhjælp og Center for Samtidsreligion. Han har desuden været sekretariatschef i Folkekirkens mellemkirkelige Råd.

Jørgen Skov Sørensen efterfølger den finske Heikki Huttunen på posten som generalsekretær. Han vil have kontor i KEK's hovedsæde i Bruxelles.

KEK, der er en paraplyorganisation for en række forskellige ortodokse, anglikanske og protestantiske kirkesamfund i Europa, blev etableret i 1959 med henblik på at samle kirkerne i et splittet Europa. Konferencen søger at fremme dialogen mellem kirkerne i øst og vest, og arbejder i dag både på politisk og kirkeligt niveau.

NM

Jørgen Skov Sørensen er fra årsskiftet generalsekretær for en paraplyorganisation af 114 europæiske medlemskirker. Foto: Rune Lundø, Danmission.

Meget mere spansk på NSG

På Niels Steensens Gymnasium udbyder vi spansk som valgfag i grundskolen fra næste skoleår. Det vil også styrke spansk i gymnasiet, hvor vi på sigt kan udbyde det som fortsættersprog.

Tekst: Lise Baadsgaard Jepsen, rektor på NSG

SKOLER Sprogfagene har altid stået stærkt på Niels Steensens Gymnasium, og fra skoleåret 2019/20 får særligt spansk en skarpere profil. I grundskolen udbyder vi nu spansk som muligt tredje fremmedsprog (som alternativ til kinesisk) i 7.-9. klasse, og det er en beslutning, som vi ser store muligheder i.

Spansk er et verdenssprog, som op mod en halv milliard mennesker taler, og alene det gør det naturligt, at det får en plads på skemaet. Derudover har vi som katolsk skole og jesuiterskole en del elever med spansktalende baggrund, og de vil nu få mulighed for at tale spansk i skoletiden, samtidigt med at alle får styrket deres skriftlighed og får en bred introduktion til spansk kultur. Spansk fylder rigtig meget i europæisk kunst og litteratur. I USA er det snart flere mennesker, der taler spansk end engelsk. Og hvor meget ved vi i grunden om

Latinamerika med dets spændende historie og enorme udstrækning? Alt dette tager vi hånd om på NSG.

Når vi gør mere ud af spansk i grundskolen, bliver eleverne også bedre rustet til at vælge spansk som fortsættersprog i gymnasiet. Vi har allerede spansk på begynderniveau, men hvis eleverne i forvejen kender lidt til grammatikken, har et rimeligt ordforråd og kan føre enkle samtaler, så kan vi nå længere og gøre spansk endnu sjovere.

I gymnasiet dykker man ned i rigtig mange temaer, så vores elever får et godt kendskab til kultur og samfundsforhold i Spanien og Latinamerika. Vi arbejder også med forskellige undervisningsmaterialer fra trykte tekster til billeder, TV og film. Endelig får eleverne lov til at prøve deres spanskundskaber af i praksis på en studietur, der typisk går til Barcelona eller Granada.

Sidste års studietur til Barcelona for 2.g's spanskhold. Foto: NSG.

Jeg glæder mig rigtig meget til, at NSG får en stærkere spansk profil, og også til at se hvordan spansk kommer i samspil med alle de andre fag, vi har på skemaet i både grundskole og gymnasium. Som katolsk skoleleder kan jeg ikke lade være med at tænke på de mange store spansktalende helgener, der gennem århundrederne har sat deres præg på vores kirke. Det gælder ikke mindst jesuiterordenens stifter, Ignatius af Loyola. Der er grunde nok til at give sig i kast med (mere) spansk.

'Gå det uventede i møde'

Rapport fra DUKs årsmøde 2019.

Tekst: Veronica T. Rønnow Thomsen

ÅRSMØDE Danmarks Unge Katolikkers (DUK) årsmøde for 2019 afholdtes fredag den 22. til søndag den 24. november på Øm-borgen. Fredag aften ankom de delegerede samt observatøerne fra lokalforeningerne rundt omkring i Danmark. Årsmødet blev åbnet med en velkomst fra hovedbestyrelsens formand, Christopher Bonde, og en fælles bøn ledt af børne- og ungdomspræst pastor Kasper Baadsgaard. Fredag aften blev DUKs årstema for 2020 offentliggjort: "Frygt ikke! Fra nu af skal du fange mennesker!", og pastor Kasper forklarede de fremmødte tanker bag, og hvordan årstemaet kan bruges til arrangementer, lejre og i lokalforeningerne. Med det kommende års tema skal vi især fokusere på at dele DUK med flere og turde invitere mennesker ind i trosfællesskabet. Vi skal tage chancer, gå det uventede i møde, og turde at "ligge ude på dybet" som fiskere på havet.

Lørdag blev der diskuteret arbejdsprogram og debatteret, hvad hovedbestyrel-

sen skal arbejde med det kommende år. Alle havde mulighed for at blive hørt, stille spørgsmål, og demokratisk bestemme i hvilken retning DUK skal udvikle sig. Alt fra miljøbevidsthed og merchandise, til lokale aktiviteter og ledertræning blev vendt og drejet. Forslag og vedtægter blev debatteret i timevis, mens der hele tiden blev taget udgangspunkt i DUKs vision om troen i centrum, og at DUK skal være et fællesskab, hvor man deler og udveksler kærligheden og frustrationen ved troen.

Lørdag eftermiddag stod på opgaver og cases, som skulle løses på tværs af lokalforeninger fra forskellige steder i landet. Lokalforeningerne fik rig mulighed for at lære hinanden bedre at kende, samt dele oplevelser og udfordringer ved at lave frivilligt børne- og ungdomsarbejde. Der blev taget stilling til en række forskellige problemer omhandlende alt fra at tiltrække medlemmer og sprede budskabet om lokale aktiviteter til, hvordan man sikrer kvalitets-

undervisning i troen og får den med i lokalforeningernes arrangementer. Der blev også snakket om at fremme samarbejdet mellem lokalforeningerne og menighederne, og hvordan DUK og de unge kan synliggøres til søndagsmesserne. Lørdag aften fortsatte med en festmesse med biskop Czeslaw som hovedcelebrant, efterfulgt af en festmiddag for at fejre dagens arbejde. Under middagen blev Aalborg lokalforening kåret til årets lokalforening for deres store arbejde i løbet af det forgangne år. Aftenen bød også på underholdning i form af 'Præstens talkshow' afholdt af pastor Kasper Baadsgaard, der introducerede de opstillede kandidater, der kunne vælges ind til de fem ledige pladser i hovedbestyrelsen dagen efter.

Søndag morgen blev der stemt om to fantastiske forslag til, hvad lokalforeningernes indsamling, i samarbejde med Caritas, det næste år skal gå til. Forrige års indsamling, der gik til rent vand i Myanmar, opnåede et beløb på hele 37.133,40 kr. til Caritas, hvilket var langt over det forventede mål. Tusind tak til lokalforeningerne, som har gjort et stort og vigtigt stykke arbejde i år! Årsmødet valgte "Hjælp til særligt sårbare piger i Niger" som næste års projekt. Niger er et land med utrolig stor ulighed mellem kønnene, da piger ses som andenrangsborgere. Dette fører desværre til barnebrude, prostitution og manglende skolegang til især piger. Desuden mangler 64 % af Nigers befolkning en fødselsattest, der giver adgang til bl.a. uddannelse og egen økonomi. En fødselsattest, der hjælper pigerne i Niger med at blive socialt- og økonomisk reintegreret i samfundet, samt undervisning i børn og kvinders rettigheder, er derfor Caritas' første skridt med dette års indsamlingsprojekt.

Søndag formiddag blev der også afholdt de endelige afstemninger om næste års budget, og arbejdsopgaverne til hovedbestyrelsen og de andre teams i DUK. Der blev efterfølgende afholdt valg til den nye hovedbestyrelse. Hele weekenden sluttede med en velsignelse af den nye hovedbestyrelse, som nu består af børne- og ungdomspræst pastor Kasper Baadsgaard, Christopher Bonde, Laura Giraldi, Peter Mai, Lea No-

val, Martha Ryom, Klara Møller-Jørgensen, Kevin Kjeldsen og Filip Lazarow. Tusind tak til Christopher Bonde som bliver i hovedbestyrelsen, men stopper som formand, og tak til Tri Nguyen og Michael Rangel Pedersen, som har gjort et kæmpearbejde de seneste år og ikke længere skal sidde i hovedbestyrelsen. Ligeledes en stor tak til alle der deltog, til alle der hjalp til med de praktiske opgaver, og til repræsentanterne fra Norges Unge Katolikker (NUK), der stod for at være årsmødets stemmetællere.

Stort som småt i bispedømmet

Stor donation fra Skt. Benedikt Stiftelsen

Caritas generalsekretær Maria Hammershøj mødtes i sidste måned med priorinden Ana Maria for benediktinerinderne på Åsebakken, og hun sidder også i bestyrelsen for Benedikt stiftelsen. Skt. Benedikt stiftelsen er én af de største støtter af Caritas' nationale indsats for blandt andet at afhjælpe ensomhed blandt ældre og styrke arbejdet blandt migranter i Danmark.

"Vi er meget glade for det gode og tætte samarbejde med Sankt Benedikt Stiftelsen, og taknemmelige for den store donation til vores nationale arbejde", udtaler generalsekretær Maria Hammershøj.

Den årlige økumeniske kirkevandring i København

Afholdes torsdag den 23. januar og begynder kl. 18.30 i Sankt Pauls Kirke (folkekirke). Herefter vandrer man til Jerusalemskirken (metodistkirke), Skt. Aleksander Nevskij (russisk-ortodoks), Skt. Ansgar (romersk-katolsk), Skt. Albans (anglikansk), og slutter i Svenska Gustafskyrkan (svensk evangelisk-luthersk).

Vandringen, som afholdes for 66. gang, er tilrettelagt af de nævnte kirker i samarbejde med Alban- og Sergijsamfundet, og præster fra de forskellige kirkesamfund medvirker. Se mere på hjemmesiden www.albanogsergijssamfundet.dk.

Der var gang i diskussionerne. Foto: DUK.

Passionsspil og klostervalfart

Jesu lidelseshistorie på scenen for 42. gang i Oberammergau.

Tekst: Lisbeth Rütz

PILGRIMSREJSE Manden med leen var på overarbejde dengang i 1630'erne, hvor Trediveårskrigen rasede og folk døde som fluer af pest. I 1632 kom pesten ifølge landsbypræstens krønike med Kaspar Schisler til Oberammergau i Bayern. I løbet af et års tid døde næsten en femtedel af byens indbyggere. Pesten var tilsyneladende ikke til at stoppe, og borgerne var desperate. Men en dag samledes 18 af byens ledende mænd i landsbykirken, hvor de højtideligt lovede Gud, at de hvert tiende år indtil verdens ende ville opføre et passionsspil til Hans ære, hvis Han ville skåne dem for pesten. Ifølge overleveringen gik byen derefter fri for pestens svøbe, og det følgende år i pinsen 1634 blev "Spillet om Vor Herres Jesu Kristi lidelse, død og opstandelse" opført for første gang på kirkegården ved siden af de friske grave.

Oberammergaus borgere anså løftet for helligt, og lige siden har passionsspillet været opført i byen hvert tiende år undtagen i 1810, hvor sekulariseringsloven forbød det, og i 1940, da Anden Verdenskrig var brudt ud. Til den 42. opførelse til næste år ventes omkring 450.000 tilskuere fordelt på 103 spilledage.

Passionsspillet er stadig en sag, der involverer næsten alle byens 5.200 indbyggere. Før i tiden kunne kun kristne medvirke; men i dag kan alle, der har boet i Oberammergau i mindst 20 år være med. I år er 1.830 af byens voksne indbyggere med, og omkring 500 børn ventes at medvirke. Den fem timer lange opførelse begynder om eftermiddagen med indtoget i Jerusalem og slutter om aftenen med opstandelsen. Undervejs er der et par timers pause.

Pilgrimsrejser giver inspiration

For anden gang arrangerer generalvikar Niels Engelbrecht en grupperejse til Oberammergau – denne gang med seminarist Daniel Ebert som medarrangør. Der er lang tradition for grupperejser i det katolske Danmark. Man synger, beder, fejrer messe og spiser sammen, fortæller Engelbrecht, der lægger vægt på, at det er en pilgrimsrejse.

Som dansk katolik har man brug for inspiration fra det store udland, og det får man på sådan en rejse, siger Engelbrecht, der som sognepræst i Maribo begyndte at arrangere rejser til Vadstena og er fortsat lige siden. Senere har han arrangeret en

På vej tilbage oplever deltagerne benediktinerindeklostret på øen Frauenchiemsee. Foto: Getty Images.

del rejser til Assisi og Det hellige Land sammen med Ulla Elmquist. Et af målene er at komme tæt på de hellige for at (gen) opdage, hvad de betød dengang, og hvad de betyder for os i dag. Man følger i sporene på Peter og Paul i Rom og Frans og Klara i Assisi. I det hellige land går man korsvejen på Via Dolorosa og oplever Taborbjerget og Saligprisningernes Bjerg efter Bibelens beskrivelser.

Benediktinsk klosterliv er et andet af pilgrimsrejsens fokuspunkter. På vej ned til passionsspillet skal deltagerne besøge to af Beuronkongregationens klostre – Abtei Sankt Hildegard og Abtei Neresheim. Abtei Sankt Hildegards klosterkirke er udsmykket efter Beuronskolens kunstidealer, der også inspirerede de to danske katolske kunstnere Chresten Skikkild og Birgitte West. Klostret i Neresheim er et fornemt eksempel på senbarok stil.

På vejen hjem sejler deltagerne ud til det tidligere kloster Herrenchiemsee og besøger Fraueninsel, hvor man fejrer messe i klosterkirken. Her kan man i klosterkirken beundre billedet af klostrets grundlægger, den salige Irmengard. Sr. Benedicta Busley der i mange år levede på Åsebakken, sad som ung model til maleriet.

Der bliver mulighed til at se sig om i Würzburg, før turen går til Lübeck, hvor man oplever minderne om de saligkårede Lübecker martyrer fra Anden Verdenskrig.

Fællesskabet er vigtigt

"Det er dejligt at være sammen på pilgrimsrejser. Fællesskabet er en vigtig del af turen. De fleste kender hinanden i forvejen; men det er ikke noget indspist fællesskab, så man kan sagtens være med, også selvom

man er single og ikke kender nogen, for man bliver hurtigt rystet sammen, når man samles omkring alle de fælles aktiviteter. Der kommer også folk med, der ikke selv er katolikker, men interesserer sig for Den katolske Kirke. For mange har det været vejen ind i kirken – for det er nemmere at fyre alle de nysgerrige spørgsmål af ved middagsbordet.

Jeg glæder mig meget til at komme med til passionsspillene. Jeg var med for første gang for 10 år siden, og jeg synes, det er spændende at opleve, hvordan en hel by engagerer sig i festspillene. Det er også dejligt at dele oplevelserne sammen med andre, når man prøver lokale specialiteter, shopper amok i tyrolertøj eller bare hygger sig med en godnatøl sammen", siger Eva Vinther, der er rutineret deltager på katolske grupperejser.

Teknisk arrangør af pilgrimsrejsen fra den 27. juli til den 2. august 2020 er **Felix Rejser**. Du kan læse mere på felixrejser.dk/rejser/oberammergau516/

Passionsspielhaus i Oberammergau hvor spillet om Jesu lidelseshistorie opføres. Foto Kienberger

Det sker i bispedømmet

December

Fredag 13. kl. 18.00-19.30: Åben Dør. Personlig forbøn og samtale v / pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4A København V. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Sankt Andreas Bibliotek, Gammel Kongevej 15

1610 København V. holder lukket mellem jul og nytår og åbner igen tirsdag den 7. januar kl. 13.

Januar

Fredag 10. kl. 18.00-19.30: Åben Dør. Personlig forbøn og samtale v / pastor Lars Messerschmidt m.fl. Sted: Jesu Hjerter Kirkes menighedslokaler, Stenosgade 4A København V. Information: www.forsoningsoghelbredelsesmesse.dk

Anden og fjerde torsdag i måneden kl. 20.00-23.00: Natkirke i Sakramentskirken, Nørrebrogade 27, 2200 Kbh. N.

Første og tredje torsdag i måneden kl. 20.00-22.00: Mobilkirken på Rådhuspladsen i København.

Hver onsdag kl. 17:00-19:30: Åben Rådgivning i Caritas Center Stenosgade. Kom forbi og få en anonym, uforpligtende samtale og hjælp i kontakten med det offentlige. Tlf. 22 99 38 18 (telefonid kun i åbningstiden).

Hver onsdag kl. 13:00-16:30: Caritas Ældre-Café i Caritas Center Stenosgade. Samvær, spisning og håndarbejdsværksted for ældre af alle nationaliteter. Tlf. 91 11 51 84.

Hver søndag kl. 21:00-22:30: Stille tilbedelse i Jesu Hjerter Kirke. Mulighed for at deltage hjemmefra via SMS-tjeneste; skriv til 26 43 19 08.

Skt. Thomas Fællesskabet inviterer til eukaristi, lovprisning og katekese. **Hver onsdag kl. 19.00-21.00**, undtagen den første onsdag i måneden. Messe med forbøn for de syge afholdes **første onsdag i måneden kl. 19.00-21.00**. Sted: Oratoriet, Vor Frue kirke, Rymsgade 26, Aarhus C. Info: p. Herbert SJ, tlf. 87 30 70 42 eller 24 27 86 89, Jan Zieleskiewicz, tlf. 50 29 13 57, e-mail johny.zet@gmail.com.

Kalenderen afspejler de arrangementer, menighederne selv har anmeldt, så den er ikke nødvendigvis dækkende for alle aktiviteter. Arrangementerne er af almen karakter og er åbne for alle. Kontakt KO's redaktion for optagelse af arrangementer i kalenderen.

Januar

1. *hvid*. Onsdag. Juledags oktav. **FESTEN FOR JOMFRU MARIA, GUDSMODER** (h).

Gl. Cr. Jomfru Marias pf.

1.L.: 4 Mos 6,22-27;

☞ SI 67,2-3.5.6+8.

☞ Gud være os nådig og velsigne os.

2.L.: Gal 4,4-7.

Ev.: Luk 2,16-21.

Kollekt for det Danske Bibelselskab.

2. *hvid*. Torsdag i juletiden. (I Ps).

Basilus den Store (†379) og **Gregor af Nazianz** (†390), biskopper og kirkelærere (m)

Jul.pf.

☞ SI 98,1.2-3b.3c-4

☞ Hele den vide jord har set vor Guds frelse

L.: 1 Joh 2,22-28. **Ev.:** Joh 1,19-28.

3. *hvid*. Fredag i juletiden. (I Ps).

Eller *hvid*. **Jesu hellige navn.**

Jul pf.

☞ SI 98,1.3c-4.5-6

☞ Hele den vide jord har set vor Guds frelse

L.: 1 Joh 2,29-3,6. **Ev.:** Joh 1,29-34.

4. *hvid*. Lørdag i juletiden. (I Ps).

Jul pf.

☞ SI 98,1.7-8.9

☞ Hele den vide jord har set vor Guds frelse

L.: 1 Joh 3,7-10. **Ev.:** Joh 1,35-42.

Bededag for præste- og ordenskald

5. *hvid*. Søndag. **HERRENS ÅBENBARELSE** (h)

☞ *Gl. Cr. H.åb.pf.*

1.L.: Es 60,1-6;

☞ SI 72,1-2.7-8.10-11.12-13.

☞ Alle folkeslag, Herre, skal kaste sig ned for dig.

2.L.: Ef 3,2-3a.5-6.

Ev.: Matt 2,1-12

6. *hvid*. Mandag efter Herrens åbenbarelse. (II Ps).

Jul. eller H.åb.pf.

☞ SI 2,7-8.10-11

☞ Jeg giver dig folkene som ejendom *eller* Halleluja

L.: 1 Joh 3,22-4,6. **Ev.:** Matt 4,12-17.23-25.

7. *rod*. Tirsdag efter Herrens åbenbarelse. (II Ps).

Knud Hertug, martyr (†1131), (m)

Jul. eller H.åb.pf.

☞ SI 72,1-2.3-4b.7-8.

☞ Alle folkeslag skal tilbede dig, Herre.

L.: 1 Joh 4,7-10. **Ev.:** Mark 6,34-44.

8. *hvid*. Onsdag efter Herrens åbenbarelse. (II Ps).

Eller *hvid*. **Raymund af Penyafort**, præst († 1275),

Jul. eller H.åb.pf.

☞ SI 72,1-2.10-11.12-13.

☞ Alle folkeslag skal tilbede dig, Herre.

L.: 1 Joh 4,11-18. **Ev.:** Mark 6,45-52.

9. *hvid*. Torsdag efter Herrens åbenbarelse. (II Ps).

Jul. eller H.åb.pf.

☞ SI 72,1-2.14+15bc.17.

☞ Alle folkeslag skal tilbede dig, Herre.

L.: 1 Joh 4,19-5,4. **Ev.:** Luk 4,14-22a.

10. *hvid*. Fredag efter Herrens åbenbarelse. (II Ps).

Jul. eller H.åb.pf.

☞ SI 147,12-13.14-15.19-20.

☞ Jerusalem, lovsyng Herren.

L.: 1 Joh 5,5-13. **Ev.:** Luk 5,12-16.

11. *hvid*. Lørdag efter Herrens åbenbarelse. (II Ps).

Jul. eller H.åb.pf.

☞ SI 149,1-2.3-4.5+6a+9b.

☞ Herren glæder sig over sit folk

L.: 1 Joh 5,14-21. **Ev.:** Joh 3,22-30

12. *hvid*. Søndag. **HERRENS DÅB** (f).

☞ *Gl. Cr. Særl.pf.*

1.L.: Es 42,1-4.6-7

☞ SI 29,1-2.3ac-4.3b,9c-10

☞ Herren velsigner sit folk med fred.

2.L.: ApG 10,34-38

Ev.: Matt 3,13-17

Hermed afsluttes juletiden.

Det almindelige kirkeår

13. *grøn*. Mandag i 1.alm.uge. (I Ps).

Eller *hvid*. **Hilarius**, biskop og kirkelærer (†367)

☞ SI 116,12-13.14-15.16-17.18-19

☞ Herre, jeg bringer dig slagtoffer til tak *eller* Halleluja!

L.: 1 Sam 1,1-8. **Ev.:** Mark 1,14-20.

14. *grøn*. Tirsdag i 1.alm.uge. (I Ps).

☞ 1 Sam 2,1.4-5.6-7.8abcd.

☞ Mit hjerte fryder sig over Herren, min frelser.

L.: 1 Sam 1,9-20. **Ev.:** Mark 1,21-28.

15. *grøn*. Onsdag i 1.alm.uge. (I Ps).

☞ SI 40,2+5.7-8a.8b-9.10.

☞ Se, jeg er kommet, Herre, for at gøre din vilje.

L.: 1 Sam 3,1-10.19-20. **Ev.:** Mark 1,29-39.

16. *grøn*. Torsdag i 1.alm.uge. (I Ps).

☞ SI 44,10-11.14-15.24-25.

☞ Udfri os, Herre, for din miskundheds skyld!

L.: 1 Sam 4,1-11. **Ev.:** Mark 1,40-45.

17. *hvid*. Fredag i 1.alm.uge. (I Ps).

Antonius, abbed (†356) (m)

☞ SI 89,16-17.18-19.

☞ Om Herrens store godhed vil jeg synge for evigt.

L.: 1 Sam 8,4-7.10-22a. **Ev.:** Mark 2,1-12.

18. *grøn*. Lørdag i 1.alm.uge. (I Ps).

Eller *hvid*. **Gudsmoders lørdagsmesse.**

☞ SI 21,2-3.4-5.6-7.

☞ Herre, over din styrke glæder kongen sig.

L.: 1 Sam 9,1-4.17-19; 10,1a. **Ev.:** Mark 2,13-17.

Den økumeniske bedeuge begynder

19. *grøn*. **2. ALM. SØNDAG.**

☞ *Gl. Cr. Alm. S. pf.*

1.L.: Es 49,3.5-6;

☞ SI 40,2+4ab.7-8a.8b-9.10.

☞ Se, jeg er kommet; jeg ønsker at gøre din vilje, Gud.

2.L.: 1 Kor 1,1-3. **Ev.:** Joh 1,29-34.

20. *grøn*. Mandag i 2.alm.uge. (II Ps).

Eller *rod*. **Fabian**, pave og martyr (†250)

Eller *rod*. **Sebastian**, martyr (†288)

☞ SI 50,8-9.16b-17.21+23.

☞ Den, der vandrer retsindigt, skal se Guds frelse.

L.: 1 Sam 15,16-23. **Ev.:** Mark 2,18-22.

21. *rod*. Tirsdag i 2.alm.uge. (II Ps).

Agnes, jomfru og martyr (†ca.250) (m)

☞ SI 89,20.21-22.27-28.

☞ Jeg har fundet min tjener David.

L.: 1 Sam 16,1-13. **Ev.:** Mark 2,23-28.

22. *grøn*. Onsdag i 2.alm.uge. (II Ps).

Eller *rod*. **Vincent**, diakon og martyr (†304)

☞ SI 144,1.2.9-10.

☞ Lovet være Herren, min klippe.

L.: 1 Sam 17,32-33.37.40-51. **Ev.:** Mark 3,1-6.

23. *grøn*. Torsdag i 2.alm.uge. (II Ps).

☞ SI 56,2-3.9-10ab.10c-11.12-13.

☞ Jeg stoler på Gud og frygter ikke!

L.: 1 Sam 18,6-9; 19,1-7. **Ev.:** Mark 3,7-12.

24. *hvid*. Fredag i 2.alm.uge. (II Ps).

Frans af Sales, biskop og kirkelærer (†1622) (m)

☞ SI 57,2.3-4.6+11.

☞ Vær mig nådig, Gud, vær mig nådig.

L.: 1 Sam 24,3-21. **Ev.:** Mark 3,13-19.

25. *hvid*. Lørdag. **DEN HELLIGE APOSTEL PAULUS' OMVENDELSE** (f)

Gl.Ap.pf.

L.: ApG 22,3-16 *eller* ApG 9,1-22

☞ SI 117,1.2

☞ Gå ud i alverden og forkynd Evangeliet! *Eller:*

Halleluja!

Ev.: Mark 16,15-20 (f)

1. vesper til Sankt Ansgar

26. *hvid*. **ANSGAR**, bispedømmet Københavns værnehelgen, (h) (3. ALM. SØNDAG) Guds ords søndag.

☞ *Gl.Cr. Sankt Ansgars pf.*

1.L.: Es 52,7-10

☞ SI 96,1-2a-2b-3.7-8a.10

☞ Fortæl om Herrens undere blandt alle folkeslag!

Eller Halleluja!

2.L.: 1 Kor 1,18-25 **Ev.:** Mark 1,14-20

Man kan også vælge læsningerne fra 3. alm. søndag:

1.L.: Es 8,23b-9,3

☞ SI 27,1.4.13-14. ☞ Herren er mit lys og min frelse.

2.L.: 1 Kor 1,10-13.17. **Ev.:** Matt 4,12-23 *eller* 4,12-17.

Kirketælling

27. *grøn*. Mandag i 3.alm.uge. (III Ps).

Eller *hvid*. **Angela Merici**, jomfru (†1540)

☞ SI 89,20.21-22.25-26.

☞ Min trofasthed og godhed skal være med ham.

L.: 2 Sam 5,1-7.10. **Ev.:** Mark 3,22-30.

28. *hvid*. Tirsdag i 3.alm.uge. (III Ps).

Thomas af Aquino, præst og kirkelærer (†1274)

(m)

☞ SI 24,7.8.9.10.

☞ Hvem er ærens konge? Det er Herren.

L.: 2 Sam 6,12b-15.17-19. **Ev.:** Mark 3,31-35.

29. *grøn*. Onsdag i 3.alm.uge. (III Ps).

☞ SI 89,4-5.27-28.29-30.

☞ Jeg bevarer min troskab mod ham til evig tid.

L.: 2 Sam 7,4-17. **Ev.:** Mark 4,1-20.

30. *grøn*. Torsdag i 3.alm.uge. (III Ps).

☞ SI 132,1-2.3-5.11.12.13-14.

☞ Gud Herren skal give ham hans fader Davids trone.

L.: 2 Sam 7,18-19.24-29. **Ev.:** Mark 4,21-25.

31. *hvid*. Fredag i 3.alm.uge. (III Ps).

Johannes Bosco, præst (†1888) (m)

☞ SI 51, 3-4.5-6a.6b-7.10-11.

☞ Gud, vær os nådig, mod dig har vi syndet.

L.: 2 Sam 11,1-4a.4c-10a.13-17. **Ev.:** Mark 4,26-34.

Du kan også hente liturgisk kalender som pdf til din tablet eller telefon på:
<http://pastoralcentret.dk/download/liturgi/>

62 624

Skriv besked: Støt udgivelsen af KO

MobilePay

KO ønsker alle sine læsere, annoncører og samarbejdspartnere en glædelig jul og et lykkebringende nytår...

Hjælp der gavner
www.vincentgrupperne.dk

Katolsk Orientering

Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 1**, som udkommer den **17. januar 2020**, skal være KO i hænde senest den **30. december 2019**. Indlæg til Katolsk Orientering **nummer 2**, som udkommer den **7. februar 2020**, skal være KO i hænde senest den **20. januar 2020**.

Bedemand
H.J. Madsen
- tillid gennem 4 generationer

Døgnvagt:
86 12 28 66

Aarhus
Jægergårdsgade 17 -19
www.bedemandmadsen.dk

Michael Madsen Lars Kingo

Den Nordiske valfart til Lourdes 2020

Temaet:

”Jeg er den uplettede undfangelse”

Den 27. juli til 3. august 2020
Indkvartering på Hotel Paradis samt
Accueil Notre Dame.

Fly fra København til Montpellier,
derfra videre med busser til Lourdes.

Gejstlig medvirken fra Den Nordiske
Bispekonference bl.a. biskop Czeslaw
og valfartspræst Michal Bienkowski.

Prisen for almindelige deltagere er
DKK 7.850,- og omfatter fly, bus
til/fra lufthavn, ophold med fuld
pension, valfartshæfte mm.

Medhjælperer deltager til reduceret pris
og kun efter nærmere aftale og
godkendelse af bestyrelsen.

Tilmeldingsmateriale rekvireres hos:
Marianne Larsen: +45 51242390
E-mail: tilmelding@lourdes.dk

Tilmeldingsfrist 1. april 2020

Den Nordiske Valfart til Lourdes

Vanløse Begravelsesforretning

Din personlige bedemand
- Tryghed & Nærvær -

Du kan trygt ringe og aftale et møde med os.
Vi træffes også aften, weekend og helligdage.

Steen Jørgensen

Mariette Jørgensen

Jyllingevej 8, 2720 Vanløse bedemand@v-lm.dk
Tlf.: 38 71 75 01 www.v-lm.dk

Bønnens Apostolat**December 2019****For hele verden:**

Fremtiden for helt unge
mennesker
– at hvert land må tage de
nødvendige forholdsregler
for at prioritere unges
fremtid, specielt fremtiden
for de unge, der lider.

Biskoppens kalender**Januar 2019**

7.		Deltagelse i fejringen ærkebispedømmet Hamborgs 25-års jubilæum
9.	kl. 10.00	Møde i Biskoppeligt Råd
14.		Møde i pastoralrådets forretningsudvalg
19.		Fejring af Sct. Knud Lavard i Lyngby
21.		Møde i Danske Kirkers Råd
23.		Præsidiemøde i NBK
25.		Markering af Dagen for det gudviede Liv i Sct. Annæ Kirke
26.	kl. 10.00	Pontifikalmesse i Domkirken i anledning af Sct. Ansgars fest
	kl. 16.30	Vesper i Domkirken i anledning af Sct. Ansgars fest
27.-29.		Deltagelse i RESAMs studietur til Bruxelles

EN VÆRDIG OG SMUK
AFSKED MED DINE KÆRE

Erik Skree Mette Andersen

HOLMBEGRAVELSER.DK
Tlf. 66 17 28 81 · Rugårdsvej 158 · 5210 Odense NV

Martin Ryom

- en katolsk bedemand

T 39 29 60 08

Lykkesholms Allé 9A | 1902 Frederiksberg C

Hjælp med at sikre Kirkens beståen – også når du er borte

Du kan støtte Kirken ved at betænke
den i dit testamente.

Arv til Kirken er fritaget for alle afgifter
og går derfor ubeskåret til Kirkens arbejde.

Læs mere på www.katolsk.dk eller ring til:

Katolsk Bispekontor

Gl. Kongevej 15
1610 København V
Telefon 33 55 60 80

**TELEFONLINE
SOS FORBØN**

Ønsker du forbøn, et lyttende øre,
et ord fra Jesus og en velsignelse
så ring: **75 18 18 08**

Torsdag, fredag og lørdag
kl. 20.00-23.00 hele året.

Kastrup Begravelsesforretning

Telefon 32 55 55 55

Døgnvagt

Bedemand Michael Riis
Amagerbrogade 155

Dragør Begravelsesforretning · Telefon 32 53 06 29
Taastrup Begravelsesforretning · Telefon 43 99 19 19

Informationschef:

Niels Messerschmidt (ansvarshavende)

Redaktør: Lisbeth Rütz**Layout:** Carsten Meyer-Jensen

Annoncer: Palle Vinther,
annonce@katolskorientering.dk

Medarbejdere i dette nr.: Martin Bjørck,
Helge Clausen, Dolores Halpin-Bachmann,
Lise Baadsgaard Jepsen, Kirsten Krog, Rune
Lundø, pastor Lars Messerschmidt, Jørgen
Nybo Rasmussen, Poul Skallerup, Sigurd Sverre
Stangeland og Veronica Rønnow Thomsen.

Redaktion og annoncer:

Katolsk Orientering, Gammel Kongevej 15, 1610
København V, tlf.: 33 55 60 40

kl. 9-13 mandag-torsdag. E-mail: redaktion@katolskorientering.dk

Giro 205-7042

Abonnementspris 510 kr. helårligt. Alle katolske
husstande kan få bladet tilsendt gratis.

Udgiver: Ansgarstiftelsen, Gammel Kongevej 15,
1610 København V.

Tryk: Greentech Rotaprint – distribueret oplag –
ca. 12.600 – ISSN 0902-297X.

Sankt Lucius, Roskildes helgenpave

Historien om hvordan Roskilde Domkirkes helligste relikvie kom til Danmark og endte i Bredgade.

Tekst: Jørgen Nybo Rasmussen

KIRKEHISTORIE Sjællands gamle bispeby Roskilde fik 1989 første gang nogensinde besøg af en levende pave, nemlig Skt. Johannes Paul II. Men allerede i Middelalderen fik Domkirken en relikvie af en pave helt tilbage fra Oldtiden, nemlig Skt. Lucius. Siden Harald Blåtand ca. 970 byggede kirken, var den viet til Den hellige Treenighed. Men efter at relikvien af Lucius var erhvervet omkring år 1100, blev den også viet til ham og ofte blot kaldt Sankt Lucius Kirken.

Der findes kun få historiske kilder fra

den tid, hvor Lucius var pave. Det var så tidligt som fra 25. juni år 253 til 4. marts år 254, altså knap et år på den tid, hvor de romerske kejsere stadig forfulgte og myrdede de kristne, ikke mindst paver og biskopper. Den mest righoldigt bevarede kilde om Lucius er et brev, som biskoppen og kirkefaderen Cyprian i Karthago skrev til ham. Han ønskede pave Lucius til lykke, fordi han var blevet fordrevet af kejser Gallus, men nu havde kunnet komme tilbage til Rom under den nye kejser Valerian. Han var i begyndelsen venligt sindet mod

de kristne, men Ikke længe efter skiftede Valerian mening og blev en af de værste kristenforfølgere. Det var under ham, at Skt. Laurentius 258 blev martyr. Senere kilder kaldte også Lucius for martyr; men det er næppe sandt. Som pave var Lucius kendt for sin forsonlighed overfor svage kristne, der af angst for døden havde ofret til afguderne og ligeledes overfor kættere, som angrede og søgte genoptagelse i kirken. Nogle kristne påstod, at dette var en helt forkastelig slaphed.

Da Lucius døde, blev han gravsat i "pavekrypten" i Calixtus-katakomben ved Via Appia. Der står i den første kronologiske fortegnelse over paverne: "Liber pontificalis" ca. år 532, at pave Lucius havde indviet 7 biskopper og helst havde 2 præster og 3 diakoner hos sig, når han fremtrådte som pave. Gejstlige kald har altså været vigtige for ham. Men Italien var fuld af politisk uro, og omkring år 800 belejrede longobarde Rom. Flere paver frygtede, at de ville plyndre og ødelægge katakomberne. År

820 byggede pave Pascalis I. en kirke over det hus, hvor Sankt Cæcilia selv var blevet martyr, nemlig "Skt. Cæcilia i Trastevere". Dertil flyttede han år 822 både Skt. Cecilians og paverne Urban 1.s og Lucius' og flere andres relikvier fra katakomberne, men åbenbart i uorden, så forskellige knogler lå i samme helgenskrin.

Sådan kom den hellige Lucius til Danmark

Ifølge den danske Skt. Lucius-legende fra Roskilde var forholdene stadig sådan, da to domkirkepræster (kanniker) ca. år 1100 rejste fra Roskilde til Rom for at bede paven om en relikvie til deres kirke. De blev venligt modtaget, sandsynligvis af pave Paschalis II. (1099-1118), der også havde godkendt kong Knud den Helliges helgenkåring. Han henviste dem til helgenskrinet i "Skt. Cæcilia i Trastevere". Der skulle de selv finde den rette relikvie. En af præsterne drømte om natten, at han så Skt. Lucius,

Fortsættes nedenunder ►

Adresselabel, flytning	Til Post Danmarks strekcode
------------------------	-----------------------------

MASKINEL MAGASINPOST
42512
Afsender: Katolsk Orientering
Katolsk Orientering · nr. 16
13. december 2019 · 45. årgang

som sagde, at Gud havde udvalgt ham til at blive Roskildes værnehelgen. I helgenskrinet kunne hans hovedskal kendes fra de andre ved, at den lyste hvidligt. Det skete netop, som han havde drømt. Derefter kunne de vende tilbage til Danmark med Skt. Lucius hovedskal "indsluttet i et passende gemme".

Kirken "Sankt Cæcilie i Trastevere" ligger der endnu, men stærkt ombygget siden 1100-tallet. I 1500-tallet blev Skt. Cæcilies grav åbnet og hendes relikvier anbragt i en ny sarkofag, mens billedhuggeren Maderna skabte en meget smuk marmorfigur af hende. Denne figur ses nu under altret, mens sarkofagen er i krypten. Det helgenskrin, hvori Roskilde-præsterne kunne finde Lucius-relikvien, er helt forsvundet.

På hjemrejsen må Roskilde-kannikerne være kommet til Lübeck, hvorfra turen fortsatte til søs. Ifølge legenden foregik her den kendte episode om en havdjevæl, der rejste et uvejr, som truede skibet med undergang. Besætningen lod på hedensk vis trække lod om, hvem der skulle ofre sit liv for at frelse dem. Loddet ramte præsten med re-

likvien. Men han dypede Lucius-relikvien i en spand vand, hældte det ud i havet og gik derefter selv på vandet. Havdjevælen udstødte et højt skrig af skræk og viste sig aldrig mere.

Lignende historier om helgener, der reddede fra havsnød, blev også fortalt om andre helgener, f. eks. om Skt. Nicolaus og Skt. Olav. Ganske som sagn om trolde, der uden held prøvede at ødelægge en kirke med stenkast eller begrave den med jord, handlede de om kristendommens sejr over det gamle hedenskab.

Værnehelgen for Roskilde Domkirke

Sankt Lucius blev nu sammen med Den hellige Treenighed Roskilde Domkirkes værnehelgen. Det ældste skriftlige bevis findes i Ælnoths Krønike om Knud den Hellige fra omkring 1120. "Efter kong Svend Estridsens død blev han gravlagt i Skt. Trinitatis og Skt. Lucii Kirke, opført i prægtigt murværk af den Svend, der var biskop i dette stift" Omtrent fra samme tid er domkirkens ældste segl, der viser Skt.

Lucius, som våger over denne oprindelige frådstenskirkes indgang.

Skt. Lucius blev virkelig Roskilde Domkirkes særlige helgen. Hans hjerneskal i sit svøb, et fint broderet silkeklæde, blev anbragt i et gemme forment som en buste prydet med guld og ædelsten, der var anbragt øverst på højaltertavlen. Hans festdage 4. marts og 28. august blev næsten kun overgået af jul, påske og pinse som byens største kirkefester. Relikvien blev anbragt i et smykket, gyldent skrin, der under en stor procession blev båret gennem byen. Ikke blot de gejstlige, men hele befolkningen deltog. I Roskilde men også i andre domkirker og i Sjællands sognekirker fejrede man højtideligt de tilhørende messer og tidebønner. Dominikanernes kloster i Holbæk og cisterciensersøstrenes datterkloster på Rügen blev viet Skt. Lucius. Biskop Jens Andersen Lodehat indrettede år 1420 dronning Margrethes gravsted i koret omgivet af kannikernes korstole med deres bibelske relieffer. Halvt skjult bag balustraden kan man endnu se, at indgangen mod nord har et billede af Knud den Hellige, men mod syd af pave Skt. Lucius, altså i det katolske Danmark de to helgener, der værnede henholdsvis stat og kirke. Biskop Oluf Mortensen smykkede ca. 1470 nordsiden af sit sakristi med det mest kendte billede af pave Skt. Lucius. En stor del af Roskildes befolkning, både gejstlige og lægfolk, hvorfra kendes 600 navne, tilhørte Sankt Lucius gildet.

Men Reformationen kom. Allerede under "Grevens Fejde" (1534-1536) krævede grev Christoffer Domkirkens rigdomme til at finansiere krigen. Katolicismens forsvarer karmeliten Poul Helgesen prøvede i et brev at hindre ham deri. Men greven tabte jo krigen til kong Christian III., der straks efter Københavns fald natten til 12. august

1536 fængslede og afsatte de danske katolske biskopper og konfiskerede bispegodset. Allerede 1537 indførte kong Christian III den lutherske kirkeordning i Danmark. Blandt dem, der sagde nej til at svigte deres tro, var flertallet af kannikerne i Roskilde. Men forgæves. Skønt kongen af æstetiske grunde forbød plyndring af domkirken, fik den nidkære lutherske biskop Peder Palladius 1538 alligevel lov til at ødelægge den store statue af "afguden" Sankt Lucius, der stod midt i domkirken.

Selve relikvien af Skt. Lucius lykkedes det at redde indtil 1685, da den blev afleveret til det "Kongelige Kunstskammer", senere til Nationalmuseet. Det var digteren Thor Lange, der foreslog, at denne for Den katolske Kirke så vigtige relikvie blev overdraget til os. Dette lykkedes virkelig, dog kun som museets "deponering". Biskop von Euch fik i 1908 udført et nyt busteformet relikviegemme med tiara Det står nu til venstre på væggen i Skt. Ansgars Domkirke overfor prædikestolen. I 2014 blev relikviens alder undersøgt i en C-14 prøve. Den bekræftede, at hjerneskalen stammer fra oldtiden, men dog ca. 100 år efter pave Lucius tid. Nationalmuseets direktør hævdede nu i pressen, at "Roskilde Domkirkes helligste relikvie var en fejltagelse". Det var dog en forhastet konklusion, for afvigelsen var mindre end de 10 %, der er fejlmargen ved denne art analyser, og visse andre fejlkilder var helt forbigået. Teologisk fastslog kirken dog igen, at det netop ikke er relikvien, men helgenen selv i sin himmel, man tror på og fejrer.

Relikviet i Bredgade undersøges. Foto: Sankt Ansgar Kirkes facebookside.

Litteratur: Den bedste bog er P. Hampton Frosell: "Pave Lucius lange rejse" København 1992.